Br. 6 Pula, u četvrtak dne 10. febrara 1910. God. XLII.

...ad, ...ovana tema...a ...za ili po dogovoru.

...predbrojbu, oglase itd. ...se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Sud židovsko-framasunskog lista o biskupu Dru. Naglu.

Kad se jednom pred neko 2 godine jedna kmetska deputacija, koja je bila došla k biskupu Dr. Naglu u nekom povjerljivom poslu, od potonjeg oprašlala, zamoli jedan član te deputacije biskupa, da nebi priobćio redakciji tršćanskog čifutskog lista „Il Piccolo" njihov posjet i sadržaj odnosnog pogovora. Biskup Nagl zapita ga začudjen: zar, vi mislite, da sam ja dopisnik „Piccolov"? »Podnipošto«, odgovori mu kmet, »nu *mi znamo, da je „Piccolo" o svem onom, što se u kuriji dogadja, uvijek dobro informiran, pa bi željeli, da se „Piccolu" ne javi naš posjet*". Biskup na to odvrati našem čovjeku, da on ne može odgovarati za ono, što njegova okolina piše u „Piccolo", nu da će na svaki način nastojati, da nitko od njegove okoline ne dozna ništa o tome posjetu.

Taj značajni dogodjaj došao nam je na pamet, kad pročitasmo članak „*La pro... di mons. Nagl*", što ga je donio „Il Piccolo" u svojem broju od 26. decembra 1909. Članak je pisan očevidno od osobe, koja je vrlo dobro upućena u biskupsko poslovanje na crkvenom a osobito na političkom polju. Taj pisac u savezu sa tada predstojavšim imenovanjem biskupa Nagla koadjutorom nadbiskupa u Beču mons. Grusche sa pravom nasljedstva, opisuje u glavnim crtama djelovanje rečenog biskupa osobito oko odstranjenja slavenskog jezika iz njegovih crkava i iadikuje, što se je baš sada, kad je biskup Nagl nategnuo malo jače žice, začelo raditi oko njegovog promaknuća. Gornji članak vjerno karakteriše djelovanje biskupovo, radi česa neka nam bude dozvoljeno, da predočimo našim čitateljima glavne misli toga članka sa par naših opazaka na koncu.

Mons. Nagl — veli „Piccolo" nije više tršćanski biskup. Ispuniti se ima ono, što se je od prvog početka njegovog biskupovanja smatralo njegovom naravnom karijerom. Bečki prelat (Nagl) preuzeti će stolicu primata u Austriji iza togu, što je bio vodjom austrijskog kolegija u Rimu i biskup tršćansko-koparski. Za sada zadovoljuje se time, što će posvetiti svoje sile kao pomoćnik tjelesno propadajućem nadbiskupu Grusche; osjegurano mu je ali već sada nasljedstvo, a nakon nedaleke smrti već osamdeset godina starog crkvenog kneza (Grusche) dobiti će i vanjske znakove vlasti, koju će već sada de facto izvršavati: dobiti će kardinalski klobuk — zadnji cilj njegove nagle karijere.

Ako ... Talijani ... ... biskupu mons. Naglu, u času kad zap... katedralu Sv. Justa, moralo bi pratiti odlazećeg biskupa *čuvstvo žalosti*, pošto on odlazi baš u trenutku, kad je dao novih dokaza o tvrdoj nakani, da hoće uzčuvati latinski značaj domaćih crkava i kad su ga hrvatski sas... denuncirali zakletim dušmaninom slavenskog bogoslužja. — Najznačajnija točka biskupovanja Nagla bilo je strogo čuvanje latinskih predaja u crkvi. Time, što je znao suzbijati pokušaj izsiljenja narodnih koncesija putem crkvenog razkola u Riomanjih i time, što je pozivom na historičke dokumente i na nesumljive izkaze slavenskih biskupa iz starih vremena poricao glagoljici svako pravo do obstanka u našim crkvama, Nagl je poštivao i zapovjedao, da se poštuje rimske naloge te se pri tome nije bojao ni grožnja niti se je dao zavesti obećanjima.

Predugo i preintimno je živio on vatikanskim životom, a da nebi bio upoznao neprocjenivu idealnu i praktičnu vriednost, koju imade katolicizam u jednakosti jezika u crkvenom obredu.

Poslat amo više od vlade nego li od Vatikana, da obavlja službu nepristrano mirovnog sudca u narodnoj borbi, koja se je bila za vrieme njegovog predšastnika na crkvenom polju još većma poostrila, ostao je vjeran zadaći sa neprocjenjivom strogošću. Svaki biskup, koji je u zadnjim desetletjima vodio biskupiju, morao je u svojoj bilanci zapaziti novi porast slavizma bilo na štetu latinske predaje u svetim obredima, bilo na korist slavenske agita... ... pustalo slobodne ruke, već se ga ... pobudjivalo i nagradjivalo za nje... borbu proti Italijanima. Doba mons. Na... bilo je primirje za vjerski mir i za njegovu latinsku nedotakljivost: primirje, koje su tu i tamo rušili svećenici, koji se nisu mogli obuzdati, a koje je biskup uviek znao obuzdati u koliko je njegov upliv do njih dosizao.

Na glas njegovog promaknuća, koje ga iz Trsta odalečuje, slavensko će političko svećenstvo uskliknuti od veselja ? to je dostatno za Talijane, da u nacijonalnom pogledu poprate taj dogodjaj sa protivnim čuvstvom".

Govoreći o narodno-političkom djelovanju biskupa Nagla „Piccolov" suradnik iz biskupske kurije ne može da pohvali biskupa. Po mnijenju tog suradnika nastojao je biskup, da uguši u slavenskom kleru svaku klicu narodne ideje i da organizira klerikalni pokret. Klerikalizam i patriotizam — naravski austrijski — bili su iza latinizma a kadgod i pred njim glavne točke Naglovog programa u njegovom saobraćaju sa vanjskim svietom.

Taj svoj crkveno-politički program nastojao je Nagl, da provede importiranjem raznih religioznih mužkih i ženskih redova u Istru i Trst. Tako je upeljao Isusovce, htio promjeniti talijanski značaj zavoda Benediktinka u Trstu i uveo je razne niže redove, bratovštine itd., osnivao je nove crkve, župe, koje je izručivao upravi riligioznih redova. Neizravnim putem uplivao je uvjek većim uspjehom i na uzgoj u školama, davao tajne naputke ... školama, da nadziru na račun kurije poslovanje učitelja i ravnatelja, osnovao je tzv. „*Leogesellschaft*" i „*Piusverein*", koji imadu jedinu zadaću, da taru put natražnjačkom klerikalizmu.

U političkom polju u Istri bacio je bio temelje klerikalnoj struji, koja je imala za posljedicu, da je talijanska klerikalna stranka poslala u Beč svog zastupnika (Spadaro) a njegov san bio je — uvijek po „Piccolu" — monogram sastavljen iz

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

Na sastanku pouzdanika hrvatsko-slovenske stranke u Istri obdržavanom u Puli dne 6. marta 1907. govorilo se je takodjer o slavenskom bogoslužnom jeziku, odnosno ob odluci zbora za sve obrede od 19. decembra 1906. i stvorilo ovaj zaključak:

„Pouzdanici političkoga družtva za Hrvate i Slovence u Istri, sakupljeni na sastanku dne 6. marta 1907. u Puli smatraju naredbu od 19. decembra 1906. kongregacije svetih obreda uvredom hrvatskoga naroda, i povriedom njegovih naravskih i vjerskih prava, te prema tomu upozoruju nadležne čimbenike na pogubne u svakom a najpače u vjerskom obziru posljedice, koje će bezdvojbeno iz provedbe iste naredbe nastati.".

Tom prigodom izrazilo se takodjer želju, da bi se objelodanilo po mogućnosti sve ono što se je poduzelo u posljednjih godinah u obranu slavenskoga bogoslužja sa strane Hrvata i Slovenaca Istre, i kakve se je možda odgovore dobivalo.

Mi kanimo toj želji odgovoriti, te ćemo malo po malo donašati u „Našoj Slogi" ono što nam je u tom obziru poznato, a onda sve skupa izdati u jednoj knjižici.

Počimljemo u ime Božje.

* * *

Početci proganjanja slavenskoga jezika iz službe Božje u Istri i njegova obrana.

Proganjanja slavenskoga jezika iz službe Božje u Istri u novije vrieme pada po prilici u doba, u koje je Ivan Baptista Flapp, rodjen Furlan, postao Porečko-Puljskim biskupom. Doista već se je prije radilo proti slavenskom jeziku u crkvi, kad se je n. pr. oko godine 1870. zabranilo glasovitom profesoru na bogosloviji u Gorici Kocijančiću čak i podučavanje u glagoljici. Al praktično počeo je tjerati slavenski jezik u crkvama tek Nj. Preuzvišenost biskup Flapp. God. 1885. nastupio je biskupsku službu. Godine 1887. izdaju biskupi pokrajine Goričke pastirski list. Povod mu je iskati izvan Istre, u Kranjskoj. Biskupi su htjeli sa svojim pastirskim listom da se u službu Božju neuvadja nikakve novotarije niti u jezikovnom obziru. Biskup Flapp i njegovi svećenici i svjetovnjaci i najlaži-liberalnije dlake, pjevali su listu slavu, i izvadjali iz njega, da se slavenskoga jezika u crkvah crkvene pokrajine Goričke, naročito u biskupiji Porečko-Puljskoj u obće nesmije rabiti. Biskup Flapp je svećenikom svoje biskupije, pojedincem i skupno, pod prietnjom obustavljenja od službe, zabranjivao porabu slavenskoga jezika, kod krsta, kod pričesti, kod pogreba, kod sv. mise, u svem i svačem. Svećenici pokunjivali su glave, ako bijahu naši; rado vršiše naloge biskupove Talijani. Javni naši listovi, ako su prigovarali u ime naroda, kojemu se je njegovo pravo oduzimalo, bili su od državnih oblastih postojano zaplenjivani.

Naši zastupnici podnesli su interpelaciju proti orobljivanju našega naroda u njegovih svetih pravih. Državna vlast nije na nju odgovorila.

Našao se je njeki kritičar interpelacije, te je napisao i svoju kritiku u listu „Eco del Litorale" br. 40. godine 1892. Kritičara, Talijana, vodili su poglavito politički i stranački razlozi.

Odgovorio mu je sa punim svojim podpisom sada već žalibože pokojni Dr. Fran Volarić, kanonik stolnoga kaptola u Krku i narodni zastupnik dne 1. novembra, na dan Svih Svetih 1892., i to talijanski u istom „Eco del Litorale" br. 186, a hrvatski u „Našoj Slogi." Naslov je tomu odgovoru „Slavenski jezik u liturgiji u Istri. Odgovor kritičaru na jednu interpelaciju." Odgovor je iz „Naše Sloge" pretiskan u posebnu knjižicu u Trstu u Tiskari Dolenc. Oštroumni i u pitanju slavenskoga crkvenoga jezika dobro podkovani Dr. Fran Volarić dokazao je plitkost i varavost „kritičaru jedne interpelacije," najbrže jednoga prečastnoga biskupije Porečko. Kritičar i njegova kritika najbolje je označena riečmi kojimi je uzorni Dr. Fran Volarić zaključio svoj odnosni odgovor. Taj glasi:

„Poslie svega toga nepreostaje nam ništa drugo, nego da našemu kritičaru preporučimo dužnu kršćansku ljubav prema našemu pučanstvu i narodu, i poštovanje onoga velikoga načela pravednosti „Svakomu svoje", te da se često sjeti onih rieči Sv. Grgura Velikoga (II. noćnica izpovjednika ne biskupa drugo čtenje): „Mudrost ovoga svieta sastoji u tom, da se spletkami prikrije srce a riečmi čućenje; što je lažno prikazivati kao istinito, što je istinito prikazivati kao lažno."

Kritičaru je dakle u svom odgovoru Dr. Volarić opravdano rekao u lice, da je neprijatelj našega naroda, da je spletkar i da je lažac.

Godine 1894. je isti dični Dr. Fran Volarić, tada kanonik i kapitularni vikar biskupije Krčke, dao tiskati u katoličkoj hrvatskoj tiskari u Zadru „Jedan popravak" („Una rettifica") Rimskomu listu „Civiltà cattolica," te u njem talijanskim jezikom podpisav podpuno svoje ime i značaj, temeljito pobio ono što je u rečenom Rimskom listu njetko, bezimen, napisao proti slavenskoj službi Božjoj u rimo-katoličkih crkvah.

Našlo se je i civilista, i mladih, koji su se oglodali proti slavenskom bogoslužnomu jeziku. Tako i njeki tada pravnik, izškolan

D 48/1910 ... Naučna biblioteka Pula

dvuju imena: Rim i Beč. *U crkvi bio je vjeran sluga Vatikana i opirao se slavenskom bogoslužju na korist latinštine, a time i svan crkve bio je službenik bečke vlade.*

Doba Naglova, nastavlja „Piccolo" morat će biti poticalom mjerodavnim krugovima, kad mu se bude imenovalo nasljednika. Hvalevrijedna energija, koju je Nagl pokazao u proganjanju glagoljice, dokazala je, da su bile samo strašilo grožnje Slavena sa razkolom, kad su ovi htjeli ustrašiti Rim svaki put, kad je isti htio obuzdati njihovu težnju za slaveniziranjem crkava.

Razkol u Riemanjima svršio je kako svi znademo sa pobjedom biskupa, kojemu su se povratile pokajane ovčice proti malome daru, što im ga je dao vjerski zaklad. I zadnji sastanci sazvani od hrvatskih političara proti zadnjem dekretu biskupa „latinizatora" nemaju nikakovih sljedbenika. Latinština u crkvi je dakle neslomljivi temeljni kanon crkve, od kojeg ne može crkvi nastati nikakova šteta, jer je postao prepotrebnim uvjetom mira i ugleda crkve.

Od gesla: *„Rim-Beč"* ili bolje rekuć *„Beč-Rim"*, koje je bilo temeljem biskupske palice, njegov nasljednik bi smio pridržati samo *„Rim"* — ali žalibože Beč imade veći glas u kaptolu nego li Rim, kad se radi o imenovanju biskupa".

Tako i takvim promatranjem popračuje katolički suradnik čifutskog „Piccola" promaknuće Naglovo. Rekosmo katolički dopisnik, jer je nemoguće, da bi osoba izvan kurije a ponajpače, čisto-židovska redakcija „Piccola" bila tako točno upućena u biskupovo djelovanje. Ta i sam biskup nije se usudio tajiti kod u uvodu spomenutog dogodjaja, da njegova okolina ne daje informacija „Piccolu", već se samo ograničio na obećanje, da neće o onom posjetu nikomu od okoline ništa pripovijedati, i da on nije odgovoran za ono, što piše njegova okolina u razne listove.

A sada neka bude i nema dozvoljeno, da sa par rieči popratimo gotovu činjenicu tj. predstojeći odlazak biskupov u Beč i „Piccolove" slavospjeve. Sama činjenica, što čifutski, skroz i skroz protukatolički list, košto je „Piccolo", pjeva takve slavospjeve jednomu katoličkomu biskupu, najbolim nam je dokazom, kako je odlazeći biskup radio bar djelomice u smislu programa čifutsko-liberalne stranke tj. onog programa, koji ide za tim, da se u korjenu uniši našu najveću svetinju, koju su nam veliki pape i biskupi dali i potvrdjivali i koju su nam naši pradjedovi namrieli — tj. naš crkveni jezik. Znade bo dobro „Piccolov" suradnik, da dok se bude u našim crkvama pjevalo našim jezikom slavu Bogu-Spasitelju, da dotle neće zamrieti u našem narodu narodna sviest, da je dakle slavensko bogoslužje lakova svetinja Slavena, na koju su isti ne samo ponosni, već koju isti čuvaju i čuvati moraju kao zjenicu oka svoga. To je dobro znao i mons. biskup Nagl, koji je u predvečerje svojeg odlaska učinio korak, na koji se nisu odvažili mnogi drugi ništa manje od njega zaslužniji i poštovaniji biskupi, koji su u poznatoj naredbi Svete stolice nazrjevali ne samo povriedu starih narodnih povlastica, već dapače i povod k vjerskom razkolu u našem narodu te u tom smislu u Rimu izvjestili.

Nije dakle istina, da je biskup Nagl samo strogo čuvao latinski obred, on ga je dapače širio i uvesti htio i ondje, gdje mu nema mjesta, proganjanjem slavenskog jezika dapače iz onih naših crkava, gdje se je isti bio od davnih vremena ukorienio.

Ako dakle usporedimo doba biskupovanja biskupa Nagla sa dobom biskupovanja prijašnjih biskupa, onda moramo na žalost sa „Piccolom" priznati, da bilanca poslovanja Naglova pokazuje ovoga velikim latinizatorom slavenskih crkava i neprijateljem slavenskog svećenstva, te se podpunoma slažemo sa „Piccolovim" suradnikom, da će slavensko narodno svećeničtvo s veseljem pozdraviti njegov odlazak. Pozdravit će ga pako tim većim veseljem ne samo radi slavenskog bogoslužja, već i radi toga, što je nastojao ugušiti u njem u klici ljubav do naroda i domovine. Ta poznato je svima, kako je već u početku svoje službe nastojao odvratiti naše čestite svećenike od naših narodnih prvaka te od njih zahtjevao, da ustroje posebno klerikalno pu... premda naši narodni vodje nisu dali niti najmanjeg povoda, da se njihovim vjerskim načelima i pre... se je sva naša dojakošnja narodna borba osnivala kroz i kroz, na temelju takvih kršćanskih načela većinoma pod vodstvom naših najboljih narodnih svećenika.

Žalostna je takodjer od „Piccolovog" suradnika iztaknuta istina, da je biskup Nagl bio poslat na stolicu tršćansko-koparskih biskupa više voljom Beča nego li Vatikana te da je kao takav slušao više zapovjedi sa sjevera nego li od juga i ostao vjeran preuzetoj zadaći, da naime narodnoj borbi u našoj biskupiji bude tobož „mirovnim sudcem".

Time sam „Piccolov" suradnik jasno namiguje, kako su njegovo namještenje diktirali više politički, nego li vjerski razlozi, da je njegovo biskupovanje imalo na sebi skroz i skroz politički pečat i da ga je u njegovoj službi kao vjernog službenika bečke kamarile vodila politička tendenca Beča, od kojo je još uvjek odvisan sam Vatikan.

Već kod njegovog naimenovanja govorili su zli jezici, da je Nagl pouzdana osoba bečkih krugova, da je došao amo samo privremeno „da uredi odnošaje u biskupiji" i da se pripravi za višu karijeru čim bude kakvo više mjesto prazno. Radi toga vidimo, da se ga je tekom njegovog biskupovanja medju nama vrlo naglo i razmjerno mlada dakako „zasluge rad" imenovalo tajnim savjetnikom Njegovog Veličanstva — ekscelencom!

Sada ga pozvaše u Beč, da preuzme danas sutra mjesto primasa katoličke crkve u Austriji.

Biskup Nagl nije nikada uživao ni ljubavi ni simpatija našega naroda. Istom hladnokrvnošću, kojom smo najavili njegovo imenovanje, istom hladnokrvnošću javismo njegov odlazak, očitno uvjereni, da će on i kao knez-nadbiskup u Beču nastaviti svoje započeto djelo tj. posvemašno uništenje slavonskog bogoslužja u našim crkvama.

Dali će mu to djelo uspjeti, odvisit će od našeg narodnog svećenstva i od žilavosti i ustrajnosti našeg naroda, komu želimo uz ostalo i to, da mu Bog dade *pravog* nadpastira.

Ozbiljna riječ o Kropekovoj obrani Naglova postupka.

Prošlo cujemo, da je veleč. g. Kropek vih dana dobio titul začasnog kanonika, naslućivat je, da je to dobio za obranu Naglovog postupka u jezičnom pitanju u našim crkvama. Ali mu tu čast ne zavidjamo ni, najmanje, ino u ovoj zgodi dobro je, da malo dublje uronimo u obranu veleč. Kropeka.

Prije svega je značajno, da je na sastanak u Pazinu došao od svećenstva *jedini veleč. Kropek*, da brani postupak Naglov. Dakle je sve ostalo svećenstvo bilo na čistu, da nema dokaza baš nikakovih, kojima bi ... stupak, samo g. Krop... *nata*, kojima može dokazat... tog postupka, te si je smatrao da dodje na sastanak i da odlučno ... na obranu Naglovog postupka.

Čime brani veleč. Kropek Naglov postupak, da je išao proglasiti rimski dekret proti uporabi hrvatskog jezika u našim crkvama? Nekom za nas dosada posve modernom naukom; — tako bi zapravo bio *veleč. Kropek modernista!* Do sada se naime učilo i uči u katoličkoj crkvi, da papa nije nepogrešiv u disciplinarnim stvarima, te se disciplina i mjenja, zato i stoji u kanonskom pravu ono pravilo, da biskup nije dužan proglasiti takova dekreta rimske Stolice, koji bi bio na duševnu štetu vjernika. Dočim je g. Kropek htio, da obrani koli sam rimski dekret, toli njegovo po Naglu proglašenje — nepogrešivošću. Zato nije za njega, koji je hvala Bogu svršio teologiju, bio baš častan i laskav onaj zgodni upit gosp. zastupnika Laginje: jeli naime papa bio nepogrešiv prije, dok je uporabi našega jezika pogodovao ili sada ovaj, koji se je usprotivio. Na to je g. Kropeku bilo nemoguće odgovoriti — jer g. zast. Laginja pozna bolje katoličku nauku u nepogrešivosti nego g. Kropek.

Da se ova anomalija dogodila u kojem drugom slučaju, a ne u pitanju uporabe našeg jezika u crkvi, veleč. Kropek bi bio bez dvojbe pozvan na red za ovakovu svoju ispovjest, te bi bio suspendiran, dok ne opozove svojih tvrdnja, a do potrebe i ekskomuniciran. A kad tamo, možda je baš za to zasluge dobio kanoničku čast! Neka razumije, koji može . . .

Zar ne vidi i čorav, da je Naglov proglas rimskog dekreta usko skopčan s njegovim odlaskom u Beč. Zašto nije dosadi proglasio dekreta? Treba biti previše l dast za ne razumiti te politike, koju zapravo biskup Nagl u tom poslu tjo ili kao Nijemac ili da ugodi Beču, te učvrsti nasljedstvo bečkog kardinalata; a ne treba sada huškati oblasti na postupanje, jer da tobože naš narod i naše svećenstvo hoće da tjera politiku u crkvi. Da: reci ti njemu, da on ne reče tebi.

Nekoji smatraju narod u crkvenim stvarima pukim klipovima, koje može svatko bacati, kamo hoće. Bogme da nije naroda, ni crkve ne bi bilo, pa ako je narod i dužan na poslušnost, to su pak i poglavari dužni i pred Bogom i pred savješću,

---

pomoćju hrvatskih občinara, nebivši kadar svršiti nauke i položiti izpite, dugo vremena suradnik lažiliberalnoga Židovskoga lista. Proti njemu i proti njekim starokatoličkim učenjakom, je Dr. Fran Volarić, u posebnom prilogu „Naše Sloge" br. 30 septembra 1897. pod naslovom „Pitanje o glagoljici", bieločano dokazao pravo i opravdanost slavenskoga bogoslužja u katoličkih crkvah. Zaključio je svoj dotični članak tim, da očekuje pouzdanjem u Boga, da će nam uza sve protivšćine uzčuvati to bogoslužje u slavu rimo-katoličke crkve.

Molbenice župljana župa Poreško-Puljske biskupiju na sv. oca papu.

Neprijatelji hrvatskoga naroda i njegovih svetinja uspjeli su svojim rovarenjem u Rimu u toliko, da *je sbor svetih obreda u Rimu dne 5. augusta 1898.* izdao pismo na nadbiskupe i biskupe crkvenih pokrajina Goričke, Zadarske i Zagrebačke. U njem se medju ostalim veli, da je porabu staroslavenskoga jezika u liturgiji smatrati kao *stvarnu* povlasticu, koju imadu stanovite crkve, a ne kao povlasticu *osobnu*, koja pripada njekim svećenikom. U njem je takodjer rečeno, da se ima smatrati da imadu pravo slavenskoga jezika u liturgiji one crkve, za koje se može dokazati na spisi i po svjedocih, da je u njih u porabi bar trideset godina natrag. Rečeno je još, da imadu biskupi sastaviti čim prije izkaz svih onih crkava, koje imadu usljed rečenoga pravo na slavensko bogoslužje.

Biskup Flapp se je na to požurio, te je već u diecezanskom listu mjeseca septembra 1898. tiskao rečeno pismo zbora svetih obreda u Rimu, *i odlučio i proglasio, da u njegovoj biskupiji Poreško-Puljskoj, najma nijedne crkve u kojoj bi se natrag 80 godina rabio slavenski bogoslužni jezik, te da nijedna nejma prava na slavensko bogoslužje.*

Saznav za to su župljani 19-terih župa biskupije Poreško-Puljske mjeseca decembra 1898. poslali molbe na svetoga oca papu. Njeki su obširnije obrazložili svoje pravo njeki kraće.

Odulja molbenica.

Sadržaj njoj je ovaj:

Biskup je proglasio, da nijedna crkva naše biskupije nejma prava na slavensko bogoslužje. Pri tom se je pozvao na njeko pismo, koje je biskup Peteani dne 24. marta 1857. pisao Goričkomu nadbiskupu i na svoje odluke, bolje fermane, koje je on od godine 1888. izdavao na svećenstvo u smislu tobož Tridentinskog sabora.

Mi proti tomu velimo, da se je slavenski liturgički jezik rabio u crkvah naše biskupije od prastarih vremena pak dotle dok ga nije samovlastno zabranio biskup Flapp. Dokaza za to ima sve od pape Siksta petoga u arkivu sv. zbora, gdje se nalaze izvještaji takodjer Porečkih biskupa na sv. Stolicu. Tako Porečki biskup Cezar de Notis piše medju ostalimi god. 1592., da manjka „ilirskih" crkvenih knjiga, misala i brevijara, i da ih valja providiti koli za Porečku biskupiju toli za cielu Istru i Dalmaciju i ostale pokrajine, koje se služe „ilirskim" jezikom kod službe Božje. Isti biskup opetuje to u svojem izvještaju 6. maja 1596. U biskupskom izvještaju 25. oktobra 1612. veli se: Veliki dio svećenstva na selu misi „ilirskim" jezikom. U izvještaju od 17. aprila 1654. čita se, da svećenici u biskupiji obavljaju službu Božju dielomice latinski dielomice „ilirski." Isto se čita u izvještaju 24. juna 1675. Ivan Patrincij, doktor filozofije i teologije, te lektor u zavodu za širenje vjere navadja godine 1688. mjesta gdje se rabe slavenski misali i brevijari. Medju timi mjesti nalaze se ove župe Porečke biskupije: Funtane, Rovinjsko selo, Fuškulin, Mogeb, Žbandaj, Novavas kod Poreča, Frata, Vabriga, Tar, Sv. Nedelja, Višnjan, Bačva, Sv. Ivan od Šterne, Montrilj, Sv. Vital, Rakotole, Karojba, Novaki (Motovunski) i Kaldir. Ferdinand Ughello u svojoj knjizi „Italia sacra" godine 1717. piše da je Porečka biskupija obširna, da se nalazi što pod Mletačkom što pod Austrijskom vladom, i da se služi velikim dielom „ilirskim jezikom."

Glede biskupije Puljske, sada sjedinjene s Porečkom, dosta je pogledati u izvještaje biskupa na sv. Stolicu a da se osvjedočiš, da se je svuda na ladanju rabio slavenski jezik u službi Božjoj. Gavanto Morati u svojoj knjizi „Thesaurus sacrum Rituum," izdanoj u Rimu 1735. rekao je: U Istri primorskoj obavlja se sv. misa i druga služba Božja „ilirskim" ili slavenskim jezikom, i to po obredu rimskom. Već za pape Benedikta XIV., kako se vidi iz lista 15. augusta 1754., počelo se je uvadjati pučki jezik u službi Božjoj, i to bilo radi pomanjkanja knjiga u starom jeziku, bilo radi toga jer se svećenici nisu marili ili nisu imali gdje učiti glagoljicu. Kasnije se je sv. misu pjevalo hrvatski, a što je u njoj tiho latinski čitalo. Tako i sličko je našao i biskup Flapp u Poreško-Puljskoj biskupiji; i onda tjerao iz crkava medju ostalimi Ritual Rimski slavenskim jezikom izdan od papa Urbana VIII. godine 1640., i kasnije izdane rituale. Na to on nije imao nikakova prava, jer biskup nemože uzimati što je papa dao. Ono što čini sudac a što na njega nespada, u istinu ne obstoji. Odluka biskupova, izdana proti pravu danomu od papa, nejma vriednosti. Onomu, koj drugim neovlašteno uzima prava, imalo bi se uzeti njegova prava.

(Sliedi.)

njegova prava, privilegije njemu koristne i spasonosne, njegove opravdane želje. Sv. Ćiril i Metod su slavenskim narodima podali slavenske obrede u crkvi, da te narode pripoje i pričvrste katoličkoj crkvi. S istih razloga su i pape štitili ove naše povlastice proti raznim napadajima. Sada pak se nekako hoće, da nam se uzimlje, valjda u svrhu, da nas se izazove i stvori raskol, za kojim stanoviti krugovi očito idu. — Drugčije je teško razumiti ovaki postupak.

Da narod nije branio do danas ove povlastice svog jezika u crkvi, već bi ju bili pojedini latinizatori uništili. Da nije obzir pred narodom, i u Dalmaciji bi već možda bio ovaj dekret proglašen i naša glagolica pretrpila katastrofu. Nije narod za liturgiju, nego je liturgija za narod. — Lijepe je zamršaje Nagel pripravio svome nasljedniku! — Ta sam jedan papa je rekao: ne treba da budu svi latini, nego treba, da se svi spase. Time je mislio: nek moli svatko, kojim jezikom hoće, samo nek se spasi.

Toliko smo smatrali potrebitim, da još razjasnimo ovu stvar obzirom na nekoje „ozbiljne rieči".

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Muzikalna večer u Čitaonici. U subotu 12. t. mj. priredjuje Čitaonica u Puli u svojoj dvorani **Glazbeni soire** uz sudjelovanje hrvatskog virtuoza na Cello g. Josipa Stanc.

Početak u 8 i pol s. na večer. Pristup dozvoljen i nečlanovima. Ulaznina 1 K po osobi.

Tko cieni glazbu neka ne propusti ove lieпe prilike, da čuje Hrvata umjetnika.

Bakalarska večer u Čitaonici. Sinoć prigodom „bakalarske večeri u Čitaonici sakupljeno je medju prisutnima za Družbu oko 700 kruna.

Podružnici Družbe u Puli darovali su 10 kruna Ivančić Ivan i Lucija Giuliuzzi slaveć svoju ženitbu. Od računa kod Stopara ostalo K 2.32 i darovane podružnici.

Važno za igrače na bale. C. k. kotarsko poglavarstvo, redarstveni odio, izdalo je ovu naredbu: Na temelju § 7 cesarske naredbe dneva 20/4 1854 D. Z. L. br. 96 naredjuje se slijedeće:

1. U području občina Pula, Vodnjan i Bal zabranjuje se kuglanje (igra zvana „boće") poslije 10 sati u večer.

2. Ovu zabranu krše ne samo igrači, nego i oni, koji u javnim lokalima poslie 10 sati u večer dopuštaju igru na „boće".

3. Prekršatelji ove zabrane kaznit će se po § 11 cesarske naredbe dneva 20 aprila 1854 D. Z. L. br. 96.

4. Ovo objavljenje dobiva krijepost danom 1. febrara t. g.

Krčki kotar:

Vrbnik, 4. febrara 1910. U nedjelju dne 30. jenara t. g. bila je ovdje instalacija novog župnika, popa Frana Volarića-Sučića. I on je nas domorodac kao njegov predšastnik, te se opaža, da će narod biti s njime zadovoljan. Mi mu to od srca želimo kao što i to, da mu uspije izgladiti domaće sitnice i dovede narod u jedno složno kolo na spasonosni rad napredka i razvitka starodrevnog našeg mjesta. Tim željama i nadama pozdravljamo novog župnika.

Voloski kotar:

Ustanovljenje „Djačkog pripomoćnog društva" za Volosko—Opatiju. Otvorenjem nove realke u Voloskom nastala je potreba ustanovljenja „Djačkog pripomoćnog društva", koje će našoj učećoj se mladeži u svakoj nuždi priskočiti na pomoć. U tu svrhu sastali su se tamošnji naši rodoljubi dne 5. o. m. u dvorani „Zore" u Opatiji na dogovor, kako će ustrojiti takovo društvo i koja će mu biti svrha. Dok ovo pišemo nije nam poznat uspjeh tog sastanka, ali smo stalni, da će ta plemenita zamisao naći dostatno moralne i materijalne podpore kod tamošnjih hrvatskih rodoljuba.

Iz Mošćenica pišu nam 6. o. m.: Ovdašnju jednu obitelj zadesila je dne 3. o. mj. strašna nesreća. Ročenoga dana u jutro Antonija Dimniak, od 41 godine, seljakinja, udata, rodom iz občine Mošćenice, sjela je uz staričinsku peć, da se malo ogrije. Dan prije osjećala je Dimniak bolove u kukovima, pa je ujedno grijala i krpe nad peći, da ih onda meće na bokove. No nekim nesretnim slučajem zahvatio je plamen donji dio suknje Antonijine, a da to ona nije opazila i tek kad je plamen zahvatio jači mah, vidjela je Antonija, da je u pogibelji života. Silno prestrašena stade vriskati i sazivati u pomoć, te bježati ko mahnita, ali plamen se je naglo širio i pržio joj tielo. Kad su joj ljudi priskočili u pomoć bilo je već njezino tielo grozno opečeno. Na mjesto nesreće došli su i občinski poglavari, te su ju dali prenieti u riečku gradsku bolnicu, kamo je stigla kočijom u 4 sata po podne. Njezino je stanje vanredno teško, te nema nade, da će preživjeti grozne opekline. Antonijin se muž nalazi već 4 godine u Australiji na zaradi. Nesretnica preminula je sliedećeg dana u groznih mukah. Počivala u miru!

Pazinski kotar:

Umjetnik na čelu g. Stano koncertirat će u nedelju dne 13. o. m. u „Narodnom Domu" u Pazinu. Talijani i Talijanaši uviek se hvale svojom kulturom a osobito umjetnošću, ali još sigurno nisu nikada u srednjoj Istri slušali takva umjetnika. Ponosni smo, što k nama dolazi naš čovjek — Hrvat umjetnik, kojim bi se mogao ponositi svaki narod. Sve, što u srednjoj Istri imade ljubavi za krasnu glazbu, neka onoga dana dodje u Pazin, da čuju zvukove, koji će im se duboko usjeći u srce i dušu. Početak u 8½ sati u večer. — Ciene: sjedalo 1 K, stajanje u dvorani 60 h, galerija 40 h, djaci 20 h.

Porečki kotar:

Javna dražba. U subotu dne 19. febrara o. g. obdržavati će se u občinskoj kući u Novakih (občina Motovun) javna jeftimba za gradnju pučke škole polag nacrta i troškovnika c. k. nadinžinira Dejaka. Uzklična ciena iznosi K 15:800, polog 1580 kruna.

Jeftimba će trajati od 3—4 sata po podne. Nacrte, troškovnik i uvjete može se pregledati za službenih sata u občinskom uredu u Motovunu.

Oprtaljsko društvo za štednju i zajmove u Livadama obdržavalo je dne 30. I. 1910. svoju glavnu godišnju skupštinu. Akoprem je neprestana kiša spriječila mnogima dolazak na skupštinu, sakupi se tog dana na Livadama, što članova što nečlanova, ipak blizu 600 ljudi, koji su skupštini prisustvovali. Posjetili su nas tom prilikom i naši zastupnici gg. Flego i Sancin. Iza pozdrava predsjednika Iv. Nežića, odobrenja prošlogodišnjeg zapisnika, čitanja i odobrenja obračuna za g. 1909. prešlo se na četvrtu točku dnevnoga reda: eventualije.

Ovdje treba spomenuti, da se u okolici Livada sada reguliraju potoci, koji se izlievaju u Mirnu, i pošumljuje se neplodno zemljište. Narod je vanredno ogorčen radi postupka vladinih organa, kojima je povjereno pošumljenje brda borom (pinom). Neuki narod boji se, da će vlada prisvojiti ona zemljišta, koja se zasadjuju borom a ovu — razumije se neopravdanu bojazan — prouzročuju najviše oni, koji to pošumljenje provadjaju: ljudstvo straše, da ne smije više na pošumljenom zemljištu ni komada drva odsjeći, pa niti nogom tamo stupiti, mjesto da bi se pametno i promišljeno s narodom postupalo, da se zadovolji i uvjeri, da mu se to zemljište neće nikada oteti i da će od tog imati vremenom znatne koristi. Moralo bi se pak pošumljivati samo neplodno zemljište, a ne vaditi želud (?) iz zemlje, gdje su ga sami seljaci nasadili pred 2 godine i koji je već bilo počeo rasti. Na skupštini pretresivalo se ovo pitanje, te je na koncu primljena resolucija, koja se je odaslala na c. k. namestničtvo u Trst i kojom se najodlučnije protestira i osudjuje postupak vladinih organa, kojima je povjereno pošumljenje oprtaljskih Brda, i kojom se moli, da se odpošalje jedna komisija na lice mjesta, da se osvjedoči o gore navedenom, te se napokon moli, da se sadjenje bora (pina) zamjeni akacijom, od koje će siromašni narod prije i više koristi imati.

Zatim razloži g. Flego, kakova se nepravednost kani učiniti seljaku uvedenjem novog poreza na vino i na koncu predloži, da se pošalje resolucija na c. k. ministarstvo, kojom se najodlučnije protestira proti povišenju poreza na vino, te se moli, da se kod nas ustanovi bar onakav porez, kako se to namjerava za Dalmaciju učiniti. Ova je resolucija od svih prisutnih prihvaćena uz burno odobravanje. Na koncu je g. Ivan Sancin prisutnima razložio neka gospodarska pitanja, za naseg seljaka vrlo važna.

Pošto se iscrpio dnevni red, predsjednik Iv. Nežić zaključi skupštinu, te se zahvali gg. zastupnicima i ostalim, koji nas tom prigodom posjetiše.

Koparski kotar:

Vrh kod Buzeta. Nakon toliko svladanih zaprieka dadosmo se i mi na gradnju škole. Do sada bo g. župnik Vranić podučavao u privatnoj kući 25 godina, a kad je on bio umirovljen, 4 godine podučavao je u istoj neprikladnoj kući sadašnji župnik veleč. g. Franjo Peršić. — Konačno sagradismo i rečenu školu. U novčanoj pak stisci obratismo se na ravnateljstvo naše plemenite Družbe te nam je ista priskočila u pomoć sa 2000 kruna, na čemu joj budi ovim putem izrečena javna zahvala. Naš narod širom domovine nek se sjeti svakom prigodom naše mile Družbe sv. Ćirila i Metoda. — Uz to smo dobili i dobrog učitelja u osobi g. Josipa Vivoda, koji se svojski zauzeo za odgoj naše mladeži.

Iz Brešta buzetskog nam pišu: „Družba" je poslala našoj podružnici škrabicu za sabiranje prinosa. Naš je vrijedni blagajnik njom pokušao sreću za prvi put na piru Grgura Hlaj-Frankina sa Marijom Mikac-Brtaljavom dne 2. febrara t. g. te mu je dobro za naše prilike posluzila: sakupio je medju svatovima t e ž a č k e ruke 20 kruna. Ta je svota bila odmah putem podružnice odpremljena „Družbi". Podružnica hvali mladencima i ostalim darovateljima.

Spomenuti je vrijedno, da su oci napomenutih zaručnika odlučno zatražili od č. g. župnika, da mora biti vjenčanje njihove djece obavljeno kao do sada kod nas običaj to jest u h r v a t s k o m jeziku, inače da će otići, no žalec truda, na vjenčanje onamo, gdje može biti hrvatski. — Spremni su bili naime otići u budi koju župu na Kastavštini, gdje još nije naše svetinja tako progonjena, samo da pokažu, koliko njim je stalo do starodrevnog prava našeg naroda. Čast njim za to!

U Lanišću se je utopio u njekoj lokvici dne 28. jenara poštemeštar Frane Drnjević, rodom Kastavac, čovjek dobre ćudi i veoma susretljiv. Od više se je vremena na njemu opažala uzrujanost, o čemu je bilo također ravnateljstvo pošte u Trstu obavješteno. Onog je kobnog jutra još odpremio poštu te ga zatim nestade, dok ga nisu našli mrtvoga.

Razne primorske viesti.

Ne jednu — nego dvije rumunjske škole! U posljednjih brojevih osvrnuli smo se na najnoviji pokret tršćansko-istarskih Talijana za ustrojenje rumunjske škole u Sušnjevici. Pokret taj pokrenuo je opet poznati tršćanski mutikaša, židovski „Il Piccolo," koji uživa i koji se obogaćuje od nemira, svadja, prepirake i sablaznih, koje sije, širi i po svoju i za sebe izrabljuje. Židov znade vrlo dobro, da čim bi medju raznimi plemeni u naših južnih krajevih nastao mir ili sporazumljenje, da bi morao svoju torbu suziti jer mu g š e f t nebi više toliko nosio. Radi toga ucka, draži i razpaljuje bezsramno i drzovito ljudske strasti samo da uzmogne on u mutnome loviti.

Njegovom vlastniku, poljskom židovu a danas predstavniku tobož talijanstva u Primorju, stalo je pogotovo za rumunjsku školu, koliko za lanjski snieg, ali on znade da će odatle korist za sebe crpiti, ako se medju Slaveni i Talijani što veći jaz stvori. Odatle njegovo poznavanje već davno pokopanog pitanja rumunjske škole u Sušnjevici. Njemu je poznato što su bile sve nekoje talijanske ugrijane glave prije desetak i više godina poduzele za ustrojenje rumunjske škole i kako su sve njihove spletke u tu svrhu i svi njihovi koraci kod raznih oblastih ostali bezuspješni. Sada se u njemu opet probudila želja za tom nesretnom školom — jer hoće da podžeže s lazi zublju razdora izmedju Hrvata i Talijana Istre. A to on čini kano glavno glasilo i istarskih Talijana i u času kad se tobož ide za tim da se stvori mir izmedju oblju naroda u Istri. To čini dapače list, kojemu je odličnim suradnikom jedan od članova zemaljskog odbora u Poreču, koji vodi također pregovore za narodnostno izmirenje u Istri. Koliko mogu biti pošteni i iskreni takovi pregovori, prepuštamo našim čitateljem neka sami sude. Ali vratimo se k nesretnoj školi. Kazali smo onomadne, da talijanski nemirnjaci okolo spomenutog lista traže ponovno ustrojenje rumunjske škole u Sušnjevici — pa bilo to i pomoću kraljevske rumunjske vlade. Nu jednomu od suradnika tog lista sunula je u pamet zadnjih dana misao, da bi valjalo ustrojiti u Istri bar dvie rumunjske škole, i to jednu u Sušnjevici a drugu na Brdu, jer da su ta sela previše razdaleko i da sva djeca nebi mogla u jednu školu.

Dakle ne više jednu, nego dvie. E, pa zašto ne, ali bojimo se, da tih smušenjaka neće više zadovoljiti ni dvie, kad budu pročitali članak u večernjem izdanju istog lista od nedjelje poznatog njihovog pisca T. Benco. Ovaj naime dokazuje, da je našao na svojem putovanju u sjevernom dielu Istre i to nesamo u Žejanah, nego i na Munah, u Jelovici, Lanišću, Brestu itd. rumunjske ostanke i čisto latinsku krv. Čovjek se mora primiti za trbuh čitajuć njegovo smušeno pripovieđanje o tom, kako je sa drugovi promatrao latinske djevojke, koja su crpile iz zdenca vodu ili kako je u Žejanah letimice opazio na prozoru najljepšu latinsku krasoticu č i t a v o g s v i j e t a. Siromašna naša Žejanko, da ti znades koliko bogatstvo krije tvoja priprosta domaća suknja!

Za ova najnovija odkrića o sjedištu nazovi Rumunja ili najnovijih Latina, nije povjest do sada znala pak će valjati da se i za njih pobrinu njihovi prijatelji oko židovskog lista. Bog daj norcem pamet!

Promaknut na čast doktora prava. Iz Beča nam javljaju, da je bio na tamošnjem sveučilištu promaknut na čast doktora prava mladi istarski Hrvat g. Stjepan Tomašić član akademičkog društva „Zvonimir" u Beču. Promaknuću prisustvovalo je mnogo članova „Zvonimira." Čestitamo mladom doktoru — našemu suzemljaku!

Tršćanski Talijani natukli c. kr. redarstvenoga komesara na plesu u korist

družtva „Lega Nazionale." Ovo družtvo priredilo je po davnom običaju prošloga čedna ples u kazalištu „Politeama Rossetti" na korist svoje blagajne. Redarstvenu oblast na tom plesu zastupao je c. kr. kancelist g. Lovišček. Za plesa pokazao se je u kazalištu na pozornici garibaldinski vojnik sa talijanskom trobojnicom. Redarstveni činovnik hotio je zaplieniti tu trobojnicu ali je odmah na njega skočilo mnoštvo mladih ljudi, koji mu slomiše sablju, bacše ga na tla gdje ga valjahu i konačno raztrgaše mu službeno odielo. Činovnik je morao bolestan u krevet.

Ovako su postupali sa c. kr. činovnikom u službi dne 1. febrara o. g. na plesu družtva „Lega nazionale" tršćanski Talijani, kojim je, kako se čini — sve dozvoljeno. Na zdravlje!

Židov — ostane Židov. U posliednjem smo broju priobćili oglas natječaja zemaljskoga odbora u Poreču na jedno mjesto računarskog vježbenika kod istog odbora. Od molitelja se zahtjeva medju ostalim i poznanje zemaljskih jezika. Taj oglas natječaja nosi podpis zemaljskog kapetana g. Dr. Rizzi-a — je dakle autentičan. Nu čujte kako ga je izvrnuo bezstidni tršćanski Židov, što se tiče poznavanja jezika. On kaže naime, da se traži od molitelja osim poznavanja zemaljskog jezika takodjer poznavanje jednog slavenskog dijalekta. Tršćanskomu Čifutu nije hrvatski ili slovenski jezik zemaljskim u Istri, gdje Hrvati i Slovenci tvore dvie trećine stanovničtva. Pak još se bezstidnjak tuži na progon židova u Rusiji! Ako su u Rusiji židovi kao što je on, tada je svaki progon proti njima preblago sredstvo.

Vjenčali se. U subotu vjenčala se gospodjica Marija Mandić, kći Dra. Frana Mandića, liečnika u Trstu s g. Dr. Vladimirom Pertot, ministerijalnim perovodjom u Beču. Čestitamo!

Pastirski list tršćansko-koparskoga biskupa. Po običaju izdao je tršćansko-koparski biskup preuzv. gosp. Dr. Nagl za predstojeću korizmu pastirski list, koim se — kako čujemo — oprašta od svog svećenstva i svog stada. U svom oprostnom listu da napada biskup žestoko na najnoviji pokret u Istri proti poznatoj njegovoj naredbi. Sve to priobćujemo — kako čujemo — jer naše uredničtvo nedobiva od tudjih biskupa pastirskih listova, kako ih je dobivalo — i često listu prilagalo — od bivših domaćih biskupa. Hvala Bogu, da takovi biskupi odlaze, a narodi ostaju.

Današnjoj cieloj nakladi našega lista prilažemo cirkulár tvrdke Anton Tomec, izvoz sukna u Humpolcu, te svraćamo pozornost naših čitatelja na ovu češku tvrdku.

Br. 954.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj na mjesto računarskog vježbenika kod istarskog pokrajinskog zavoda za osiguranje životinja.

Natjecatelji imadu dokazati, da su svršili koju srednju školu ili drugu koju njoj jednaku, da su austrijski državljani, priloživ takodjer krstni list i svjedočbu o tjelesnom ustroju.

Prednost imat će pripadnici pokrajine, a medju njima opet oni, koji poznaju zemaljske jezike.

U smislu organičkog pravilnika vježbenik imat će služiti šest mjeseci na pokus, kroz koje doba imat će mjesečnu podporu od 60 kruna.

Iza kako bude postao definitivnim pristojat će mu pripomoć od 1000 kruna sa tri godišnja poviška od 200 kruna svaki. Izim eventualnih promaknuća na viša mjesta, koja bi se kroz to doba ispraznila, može biti imenovan činovnikom preko broja u jedanaestom činov. razredu, poslije svršene trogodišnje službe na podpuno zadovoljstvo u najvišem stupnju pripomoći.

Da se dobije povišak pripomoći treba dokazati, da je položio s dobrim uspjehom ispit iz računoslovja i vodjenja blagajne.

Molbe imaju se podnieti podpisanomu do 20. febrara 1910.

Zemaljski Odbor za Istru
Poreč, dne 27. jenara 1910.
Zemaljski poglavar: Dr. Rizzi. v. r.

Br. 139.

Raspis natječaja.

Uslijed zaključka Občinskog vieća 6. siečnja 1910. raspisuje se natječaj na drugo mjesto občinskog liječnika u Komiži, uz godišnju plaću K 2400.— za občinsku službu, pravom na mirovinu u smislu zakona od 28/1899 P. Z. L. Broj 8; 2000 kruna na godinu u ime nadoknade za privatnu kondotu, sve izplativo iz občinske blagajne u jednake predplatne mjesečne obroke i suviše kruna 100·— koncem svake godine u ime odšteće za liječnički instrumentarij.

Liječenje nepripadnika, stanujućih u občini, ide na korist liječnika.

Za posjete van Komiže u razna selija do 1500 duša, liječnik primati će za bolestnike upisane u občinskoj kondoti, taksu glasovanu od občinskog Vieća i odredjenu prama dalećini u sjednici 6. t. m. K tomu i prevozna sredstva sve na teret stranaka; dočim za bolestnike izvan občinske kondote, imati će pravo liječnik da se naplati po običaju.

Natjecatelji podnieti će svoje molbe na ovo Občinsko Upraviteljstvo do 15. veljače 1910, podkriepljene dokazima svoga uspposobljenja na universalnoj medicini, ovlašćenje na vršenje liječništva u zemljama zastupanim na Carevinskom Vieću i poznavanje hrvatskog jezika.

Od Občinskog upraviteljstva
Komiža, 23. siečnja 1910.
Načelnik — Prisjednik
A. Martinis — B. Marinković

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci, 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjača na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Češka.

Tko treba bielog platna, oxforda, kanafasa, zefira, krisela, flanela itd. neka naruči u

Josip Běloun,
tkaonica,
Novy Hradek, Češka.

Samo dobra roba, solidna posluga.
40 metara liepih ostataka za K 16 franko pouzećem.
Ako roba nebude po volji, možete ju nefrankirano poslati natrag.
Tvorničke cene.

Preporučamo našim obiteljima
Kolinsku cikoriju.

Gospodari! Želite li da Vaše blago, da Vam se *svinje (prasci)* ocu, da ih *sačuvate od svih kužnih bolesti*, da Vam *krave* da *više i bolje mlieka*, da Vam se blago *jača*, redovito hr. *probavlja*, te da ga sačuvate od *kašlja, plućnog katara, nadimanja, zapekline, glista* itd. to upotrebljavajte samo

:: PRAH ZA BLAGO ::

pripravljen u **ljekarni k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu** pćete se osvjedočiti o koristnom djelovanju istoga.

Ciena jedne kutije 1 kruna.

Naputak o uporabi jest naznačen na svakoj kutiji.

Gospodari! Preporuča Vam se svima za domaće blago

MAZILO ZA BLAGO ILI FLUID

koje je najbolji liek za *konje* i *volove* za *pojačanje* i *okriepljenje nogu, poslije teškog* i *napornog rada*, te *bolesti* u *križih* i *plećih*, kod *sgrčenih žila*, kod *upale kopita* itd. Izvrstno djeluje kod *(prasaca) svinja*, kad nemogu na *nogami stati* i kad se opaža *slabost* na *blagu*.

Ciena jedne boce 1 kruna 40 filira.

Dobiva se samo u **ljekarni k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu** (Istra). — Naručbe se obavljaju poštanskim pouzećem ili da se novac unapred pošalje.

Ista ljekarna preporuča svoje bogato skladište svih drugih liekova.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbulić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1; vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

OPĆINSKA ŠTEDIONICA

u BIOGRADU pri moru (DALMACIJA).

Osnovana po regulativu c. k. Ministarstva u Beču, podjamčenjem cielo kupne imovine općine Biograd i pod državnom kontrolom.

Ukamaćuje uloge na štednju sa

5% čistih,

jer i porez na kamatu uloga plaća sama štedionica.

Podjeljuje hipotekarne zajmove, eskomptira mjenice i vrši ostale bankarske poslove.

Uplatne listove c. k. poštanske štedionice za ulaganje novaca šalje besplatno.

Josip Blaškovič

PULA, ulica della Vallo br. 11, Telefon br. 21.

Veliko skladište kamenog ugljena prve vrsti za peći i štednjake, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva. = Roba se dostavlja u kuću bezplatno. Preporuča svoju dobru robu. Ciene umjerene.

Naručbe izvršuju se točno i bezovlačno.

Nova trgovina! **Za jesen i zimu** Nova trgovina!

preporuča tvrdka

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17
(iza crkve sv. Antona novoga)

svoje bogato skladište gotovih odiela za gospodu i dječake, te razne novosti u konfekciji za damo i djevojčice.

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

...dia, u četvrtak dne 17. febrara 1910. God. XLII.

itd. temelju dogovora.

...ojbu, oglase itd. ...naputnicom ili polož...nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prézime i najbližu poštu pradbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuženje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan toga.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahnlja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Prenos barutane sa tršćanskog na istarsko tlo.

Predmet, kojim se u ovom članku bavimo nije takve važnosti, da bi mogao zanimati našu širu publiku, već je lokalne naravi i važnosti. Nu ako se tim predmetom bavimo, činimo to s razloga, što se je s njim bavio neki tršćanski zakutni listić, koji se je ponovno oborio na občinsku upravu u Dolini, na njenog načelnika i ćuk na drž. zastupnika M. Mandića predbacujuć im, da nisu učinili sve ono, što im je nalagala njihova dužnost, da zapriče taj prenos i da odvrate kobne posljedice spojene s njim.

U svrhu, da začepimo usta nepozvatim nezadovoljnicima i da im dokažemo, kako su bile neopravdane i tendenciozne njihove podvale, neka služi sliedeći historijat tog pitanja.

Občina Trst odnosno nekoji kapitalisti, što se kriju za njenim hrbtom nakupovali su za jeftin novac nekoja zemljišta nalazeća se u neposrednoj blizini barutane na tzv. Monte Pantaleone kod Trsta u svrhu, da tamo sagrade neke tvornice.

Pošto se pak unutar rajona te barutane ne smije graditi, to se je občina Trst obratila molbom na c. k. ministarstvo rata, da prenese tu barutanu iz Monte Pantaleone. Ministarstvo je odgovorilo, da barutane sasma prenesti neće, a da je pripravno prenesti dio odnosnog materijala na drugo sgodno mjesto i sužiti odnosni rajon pod uvjetom, da občina Trst priskrbi drugo primjereno mjesto i da nosi sav s tim prenosom skopčan trošak. Občina Trst je na to predložila ministarstvu rata rozna takva mjesta, a ministarsko povjerenstvo odabralo je kao najzgodnije mjesto boljunsko polje, koje leži u neposrednoj blizini željezničke pruge i mora. Čim bijahu odnosna zemljišta odredjena za tu novu barutanu nakupovana, razpiše c. k. kot. poglavarstvo u Kopru svojim dopisom od dne 28. IV. 1906 br. 7506 komisijski ogled na lieu mjesta uloživši načelniku občine Dolina g. Iv. Pangercu, da ne treba pozvati na raspravu interesiranih posjednika, premda to izričito propisuju § 5, 6 i 8 istarskog gradjevnog reda. G. načelnik prosvjedovao je proti tom nalogu dopisom od dne 29. III. 1906 broj 884 te je usprkos rečenoj zabrani obavjestio obć. savjetnika Mavera i interesirane posjednike.

Neko vrieme iza toga sastali su se interesirani posjednici na javnom sastanku, na koji bje pozvan i odvj. Dr. Brnčić iz Trsta, koji je na to uložio kod c. k. namjestničtva u Trstu od svih interesiranih posjednika potpisan prosvjed odnosno utok na c. k. ministarstvo.

Na tom sastanku bje izabran i posebni protestni odbor, koji je dobio nalog, da učini sve potrebite korake u svrhu, da prepreči namjeravani prenos barutane.

Istodobno uložio je naš drž. zastupnik M. Mandić oštru interpelaciju, u kojoj prikazuje vladi, da se tu ide u istinu samo za tim, da se učini uslugu tršćanskim kapitalistima i špekulantima i da bi taj prenos zapečatio jednom za uvjek udes Boljonca i susjednih poreznih občina.

Kad je c. k. namjestničtvo kasnije izdalo odluku, 7. I. 1908. br. 138, kojom priobćuje, da su odnosni nacrti za novu barutarnu pregledani i odobreni, uložio je protestni odbor analogan utok na c. k. ministarstvo, a prof. M. Mandić uložio je u bečkom parlamentu novu interpelaciju, kojom odlučno i ponovno interpelirą vladu, da se jednom odluči, da odustane od tog projekta. Poznato nam je također, da je rečeni zastupnik bio *nebrojeno* puta kod ministra za zemaljsku obranu Georgi-a, kod ministarstva rata i kod raznih referenta i to sam i u pratnji slovenskog zastupnika g. Pogačnika, predsjednika odbora za vojničke poslove u parlamentu, a tamo su ga slali od Poncija do Pilata i nisu mu mogli dati jasnih i stalnih odgovora, jer je stvar spavala sad kod jednog sad kod drugog referenta.

Nu ni protestni odbor, ni g. načelnik Pangerc u to vrieme nisu ostali prekriženih ruku. Vršili su se razni pogovori i viećanja, pošlo se je često k referentu na c. k. namjestničtvo, na c. k. financ. prokuru itd. i činilo se sve moguće korake u svrhu, da se spreči namjeravani prenos. (Konac sliedi.)

Promjena u banovini.

Prije malo dana zbile su se znatne promjene u banovini, to jest u Hrvatskoj i Slavoniji, u toj matici države Hrvatske.

Promjenila se je vlada. Prestao je biti banom barun Pavao Rauch, i bio je imenovan Dr. Tomašić. Zamienjeni su i odjelni predstojnici. Unutarnje poslove preuzeo je Chavrak, bogoštovje i nastavu Dr. Amruš, dočim će voditi pravosudne poslove jedan pravosudni činovnik. I ministar, za Hrvatsku pl. Josipović odstupio je. Mjesto njegovo nije popunjeno; za sada vodi odnosne poslove sam ugarsko-hrvatski ministar-predsjednik grof Khuen Hedervary.

Kad bi htjeli tu promjenu suditi po osobah, koje su došle na najviša mjesta banovine, mi nebi imali osobitog povoda, da se toj promjeni radujemo. Khuen Hedervary je onaj isti, koji je u banovini kao ban pašurio punih 20 godina. Dr. Tomašić bio je za Khuen Hedervary-a prvi put ministra-predsjednika ministar za Hrvatsku. Chavrak je već bio predstojnik nutarnjih poslova, i nije ostavio najboljega imena. U redoljublje Dr. Amruša nije se moglo nikad dvojiti. Ako je bio prije 3 godine stupio u vladinu stranku, stalno su ga pri tom vodile dobre namjere.

Nego neradi se tu toliko o promjeni osoba, koliko o promjeni jednoga sustava, ili barem načina vladanja i upravljanja. Skoro tri godine vladalo se je u banovini neustavno, bez sabora. Odkad je hrvatsko-srbska koalicija došla na vladu, na nju se je s odlučujućih strana zazornim okom gledalo. Nju je priečila frankovačka stranka u djelovanju u saboru. Njoj se je i u Pešti i u Beču bacalo klipove pod noge. I razpustilo se je sabor, da se ju ako je moguće uniešti, al je ona iz izbora izašla još jača. Novo izabranoga sabora u kojem je koalicija imala većinu, nije se ni malo pustilo saborovati. Kad se ju ni moglo uništiti kod izbora, nastojalo se je inače ju uništiti. Klevetalo se ju je i na najviših mjestih sa veleizdaje. Klevetalo se ju je pune dvie godine, i klevete se uzimalo za istinu. Napreglo se je sve sile i u banovini samoj i u Pešti i u Beču, tajno i javno, a da se ju ocrni. Poznat je proces što se je vodio nedavno u Beču, gdje je doista hrvatsko-srbska koalicija tužila Friedjunga i druge klevetnike, al gdje je se nju smatralo kao obtuženicu. Proces je

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Biskup Flapp se je kod svojih odluka pozvao na pismo biskupa Peteani od 24. marta 1857., u kojem je pisao nadbiskupu Goričkomu, da u svoj diecezi nejma nigdje glagoljskoga jezika, to jest staroslovenskoga jezika sa glagoljskimi slovi. I istina, veli nato već i prof. Ginzel, da se svećenici već tada nisu služili glagoljskimi knjigami; al su pjevali molitve, epistolu, evangelje, priglasje i Oče nas slavenskim jezikom. Već tim osjegurano je slavenskomu puku pravo na slavensku službu Božju. Pa taj puk nije ni mogao gubiti svoje pravo za to, jer svećenici nisu znali dobro slavenski, pa su tihu misu i brevijar molili latinski. Da se je rabio u biskupiji slavenski jezik, makar i noviji, također pod Peteanijem, i odmah zatim i kasnije, svjedok je živ (tada bio) biskup Andrija Sirk, koji bijaše godine 1858. kapelan biskupa Dobrile, nasljednika Peteanija, i biskup Ivan Glavina, pa i sam Flapp, koj je to našao došav u biskupiju.

Drugo na što se je pozvao biskup Flapp zabranjujući slavensko bogoslužje, jest sabor Tridentinski, koj da veli, da se sveta misa nesmie misiti u pučkom jeziku. Al ako to zbilja veli, onda je morao biskup Flapp ne uvesti latinski, nego prema uputi sv. o. pape Benedikta XIV., popraviti što je zlo, te uvesti staroslavensku službu božju, pa tim i staroslavensku sv. misu, kako je prije bivala. A da je bivala, to pokazuje i sam biskup Flapp kad nalaže, da se nitko nejma povratiti *na stari običaj, da se slavenski obavlja služba Božja* — dakle bijaše to običaj, obavljalo se je slavenski sv. misu.

Tim, da se je uvelo novotarije, latinske, po svećenicih, koji nepoznaju našega jezika, ili drugih, koji su pod uplivi i s kukovih obzira uvadjali latinski, nije nas stari posjed pretrgnut, nego samo obustavljen. Za onoga koj nemože posloviti, nevalja preskripcija, nit je preskripcija mogla početi, nit bi valjala za 40 godina, ako nejma pravoga naslova. Koj radi proti pravu nečini se da ima dobru vjeru. Pogrješka, vele kanonisti, u jasnom i notoričnom pravu, znak je zle vjere.

Do čega smo došli, vidi se iz toga, što biskup Flapp šalje u naše crkve svećenike koji neznaju ni našega pučkoga jezika; da nalaže svećenikom, da nesmjedu misalom i ritualom obaviti ništa drugim do latinskim jezikom; i da njegov prijatelj u Gorici profesor Dominik Alpi u školi pripovjeda, da dvoji o valjanosti sv. mise u slavenskom jeziku obavljene. Slično pišu listovi „L' Eco del Litorale" i „L' Amico". Sv. oo. pape drugače o tom sude: Benedikt XIV. reko je izrično, da svi katolici netreba da budu svi latini.

Na svrsi mole papu: da naredi shodno, da se u njihovih crkvah vrši služba Božja slavenskim jezikom.

Kraća molbenica

glasi, na primjer za crkvu u Bačvi, ovako:

Presveti oče!

Proti izjavi i odluci prečastnoga biskupa Poreško-Pulješkoga Ivana B. Flappa izdanoj septembra 1898., po kojoj da nejma u biskupiji crkve, u kojoj bi bio običaj, da bi se sveta liturgija obavljalo staroslavenskim jezikom ulažemo ovim na Tvoju Svetost priziv, pozivamo se na obćenito, i na prigovore proti dvim razlogom, na koje se osniva ona odluka, što je obširnije obrazloženo u pokornom utoku crkve u Rakotolah i drugih.

Dielomice prisiljeni radi nestašice liturgičkih knjiga, dielomice iz nepoznavanja slavenskoga jezika i glagoljskih slova, kao i usljed izričitoga naloga sadanjega biskupa, usljed krivoga tumačenja pisma pokrajinskih biskupa iz godine 1887. (nek se sasluša Gorički nadbiskup Jakov Missia, naslovni nadbiskup. Peluzijski Ivan M. Glavina i Krčki biskup Anton Mahnić), te vodjeni krivim mnienjem, da se mora sve što sadržaje rimski misal i ritual obavljati jedino latinskim jezikom; svećenici su malo po malo nedozvoljenim načinom uveli pučki jezik u pjevanoj misi, drugi naprosto latinski jezik, tako da se u zadnje doba posvuda, osim njekih funkcija u godini po običaju u slavenskom jeziku, u naših crkvah rabi samo rimsko-slavenski ritual. Time obstanci obstojao je u istinu u naših crkvah bivstveno prastari onaj običaj pram slavenskoga jezika, i posjeduju ga, te netnogu nit svećenici svojim opačnim postupkom, nit biskupi svojimi zabranami oteti to papinsko pravo, jer tomu protivna preskripcija nije niti započeti mogla, kad nije imala pravoga uslova; te bi bar prije imala biti dokazana dobra vjera, i da je u istinu trajala toliko vremena, da se može nazvati vanrednim i povlaštenim.

(Sliedi.)

sjajno dokazao njezinu nevinost, a crn obraz svih onih, koji su proti njoj nastupali.

Borbu proti njoj u banovini vodio je barun Rauch sa svojim činovničtvom u družbi s Drom. Josipom Frankom i njegovom strankom.

I dočim ju je sva ta družina htjela oklevetati sa veleizdaje, Rauch je, primivši se banovanja, izdavao svaki dan hrvatska prava, priznao željezničku pragmatiku, radi koje je vlada hrvatsko-srbske koalicije, sa grofom Pejačevićem na čelu, bila odstupila.

On je dopustio, da se je za njegovoga banovanja ustrojilo u banovini kakvih 40 magjarskih škola.

On je potjerao u penziju ili u obće sa službe najboljih činovnika, profesora i učitelja; a uzeo u službu, i na najviša mjesta ljudi, koji bijahu radi svoje nesposobnosti već umirovljeni, ili bačeni u Magjarsku, ili koji bijahu u iztrazi radi raznih nepodobština.

U obće pod njim nije se gledalo na pravo ni na zakon; pod njim vladala je samovolja, koja se je pokazivala osobito takodjer u pogodovanju pojedinaca na štetu blagajna kraljevine i cieloga njezinoga naroda.

Već tim se je pripravljivao na nove izbore, kod kojih je namjeravao milom ili silom pomoćju Josefa Franka i njegove družine, uništiti ili bar oslabiti hrvatsko-srbsku koaliciju, i kod kojih bi bila za stalno nevina krv tekla. Šta bi onda iz banovine bilo nastalo, to si svak može misliti, kad se zna, da je barun Rauch pošto poto htjeo ostati banom, pa pogazio pri tom i sva prava Hrvatske.

U tu svrhu se je i nudjao Khuen Hedervary-u, kad je ovaj postao ministrom predsjednikom. Zanj je radio i Josef Frank putem svojega sina Hadesa i drugova, pripravan odreći se posve programa stranke prava, na koj prisiže u svakom broju svoga lista.

Nego Khuen Hedervary odbio je i Raucha i Franka, ne možda jer bi bili dobri Hrvati, nego za to jer ih pozna, jer zna kakvi su, i koliko malo imadu upliva u narodu.

On je htjeo da računa s onimi, koji predstavljaju veliku većinu naroda Hrvatske, najme sa hrvatsko-srbskom koalicijom. Pošto je u zadnje doba omrażena, i pošto se tragovi kleveta Raucho-Frankovih ne daju odmah izbrisati, on nije mislimo niti ponudio vlade koaliciji, koja je niti neće, dok se pitanje željezničke pragmatike nerieši u hrvatskom smislu. On je pozvao Dra. Tomašića, da posreduje izmedju njega i koalicije. Koalicija nije se žacala posredovanja Dra. Tomašića, jer njoj ovaj nije činio nikad nikakovih neprilika i jer je napisao knjigu Pacta coventa, u kojoj dokazuje prava Hrvatske naprama Ugarskoj.

Koalicija se je obvezala, da privremeno podupire vladu Dra. Tomašića. Tim je neizrevno učinila konac strahovladi Rauch-Frank. Vlada Dra. Tomašića ima u svoje kratko doba vlade popraviti krivice, koje se je nanesło mnogim skupinama i pojedincem za vrieme rečene strahovlade, i uvesti zakonito ustavno stanje. Saboru se ima podnesti izborna reforma, kojom će biti učinjeno kraj onoj strahoti da ima u banovini 2½ posto naroda glas. Po novom izbornom redu poskočiti će broj izbornika od kakvih 50.000 na kakvih 300.000, dakle povećati će za šest puta. Kod izbora neće već odlučivati glasovi pojedinih posluznika, nego ipak većina odraslih državljana hrvatskih. Kad bude novi izborni zakon potvrdjen, onda će biti sadanji sabor razpušten i razpisani novi izbori. Prema posljedku tih izbora imenovat će se onda nova vlada. Stvar će bit nje i novoga sabora, da se u hrvatskom smislu rieši spor radi željezničke pragmatike, te rieše i druge povriede nagode, i stvori možda već u kratko vrieme nova, kojom bi se približilo oživotvorenju težnja svih Hrvata, ujedinjenju hrvatskih zemalja.

Kako smo uvjek najvećim zanimanjem pratili dogodjaje u banovini, i osjećali s tamošnjom braćom u zlu i dobru, tako ih pratimo i sad. Uvjereni smo, da su zakoniti predstavnici naroda Hrvatske i Slavonije učinili što su u sadanjih okolnostih za svoj narod najbolje učiniti mogli, i da će tako i unapried raditi. Mi njim želimo najbolji uspjeh.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sastanak naših zastupnika u Puli. Dne 13. t. mj. sastali su se naši zastupnici na pokrajinskom saboru u Puli. Razpravljali su u nedjelju po podne i cieli dan ponedeljak, i to o namjeravanom novom zaokruženju občina i o pokrajinskom proračunu za tekuću godinu, te još o njekih pitanjih manje vriednosti. Pretresli su svestrano oba glavna predmeta razprave. Dakako tim još nisu riešena. Dali su upute našim članovom pokrajinskog odbora, koj ima pripraviti stvar za kompromisnu komisiju a ova za sabor.

Budući porezni nadzornik u Puli. — Doznajemo, da je ovdašnji porezni nadzornik g Dalla Rosa premješten u Goricu i da mu ovdje očekuju nasljednika. Medju kandidati spominje se i ime jednog mladog gospodina, koji ističe nekim zadovoljstvom, što ne poznaje hrvatskog jezika, jer da mu toga *ašsušutno* ne treba. Ako je tomu tako i ako misli ravnateljstvo u Trstu ovdje imenovati takova čovjeka, onda poručujemo gospodi u Trstu, da ćemo na pravom mjestu proti takvom imenovanju prosvjedovati najodlučnije.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Puli. U nedjelju dne 20. t. mj. održavati će se u 11 sati prije podne glavna skupština u velikoj dvorani „Narodnog doma" sa običnim dnevnim redom. Preporuča se članovima i prijateljima, da brojni pristupe skupštini.

Naš zastupnik u Beču. Gosp. Dr. Laginja bio je odputovao prošlu sriedu večer put Beča. Kako doznajemo išao se je prituziti, kako narod u nekojim krajevima Istre strada od k r m e, za koju je vlada ove godine dala premalenu pripomoć. Skrajna je nuždа, da nas u Beču nebrane samo obećanji, ili često nedostatnimi pripomoći. Znamo na primjer za izvjestno, da su našoj »Gospodarskoj Svezi za Istru« iz krajeva, koji u istinu nemaju dosta krme, došla pitanja za kakvih dvadeset tisuća kvintala siena, ni negovoreć o posijama. A vlada je Svezi dala ciglih 7600 kruna pomoći u to ime. To je kao reći: malo više od *30 helera za svaki kvintal siena!* To znači rugati se s narodom i s onima, koji bi mu htjeli pomoći. Nego nije tomu kriva vlada u Beču, nego su krivi oni njezini ljudi, koji beru tuste plaće, a nepoznaju potrebe naroda, pak su izvjestili u Beč, da ove godine nije baš velika potreba od krme. A neznaju li ta gospoda, da na Poreštini već sada seljaci prodavaju krasne volove, jer se boje da ih neće imati čim prehraniti?

Neznaju li ta gospoda, da u gornjih krajevih Istre treba mjesece i mjesece goveda držati na jaslama i krmiti ih, jer vani nenadju paše i nemogu je naći rad velike zime, koja je onuda?

Hrvatska Čitaonica u Ližnjanu održavat će u nedjelju 20. tek. mj. u 3 s. po podne svoju XIII. redovitu glavnu skupštinu s ovim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika; 2. Izvješće blagajnika; 3. Izvješće tajnika; 4. Izbor novog odbora; 5. Razni predlozi.

Lošinjski kotar:

Iz Beleja. — Napokon dopro do nas ugodan glas, da će se započeti dojduće pramaljeća gradnjom naše školske zgrade. Umoljavamo gosp. kapetana Mosetiga, da prigleda, e bi se ta zgrada dovršila što prije. Velika je želja našeg puka za školom. Ako bi došao našemu dobromu gospodinu plovanu na pomoć valjan učitelj, Belej bi se prerodio u najkraće vrijeme. Neka se nas dakle ne zaboravlja i prisili občinu, da ispunjuje protiv nama svoje dužnosti barem u pogledu prosvjete.

Krčki kotar:

Iz Dobrinja. — Govorka se ovdje, da će naše općinsko glavarstvo poduzeti koračaje, e bi se ukinula dvorazredna pučka škola u Krasu te nadomjestila jednorazrednicom.

Bio bi to težak udarac za krasku školu i Krašane. U kraškoj školi bi ostalo svakako i bez djece iz Garice i Gabonjina preko 80 učenika. Kako je moguće, da može jedan učitelj valjano uzgajati takav broj djece? Jeli to u ikakvom odnošaju sa zahtjevom pedagoga, koji hoće, da bude u jednom razredu najviše 30 učenika? Zašto nemaju vježbaonice, uzor škole, nikad više nego 40 učenika?

Ako bi se dakle ta mjera obistinila, ne bi mogli više učenici iz Krasa napredovati u naukama kako do sada. Hoće li biti stanovnici Krasa s time zadovoljni? Ne će li oni biti teško oštećeni?

Ne znamo, koji uzroci sile občinu Dobrinj na taj korak. Radi stanarine jedne učiteljske sile da trpe djeca s Krasa moralnu i fizičnu štetu? Šta mislite, da je zdravo za dječicu, ako njih 80 kvari uzduh u uskoj sobi kroz 3 ili 4 sata?

Obraćamo se dakle do Vas, gospodine načelniče, koji ste prošli puno svijeta pak biste mogli razsuditi, što je pravo i što nije, da uložite sav svoj upliv, da se sa strane občine ne poduzmu nikakovi koraci za ukinuće dvorazrednice u Krasu. Talijani šire školu za školom, a mi hoćemo naše ukidati? Ako mislite, da to ne bi bio po naš narod sramotan čin, pitajte dične Bašćane, koji tako marljivo rade i nastoje oko razvitka svojih škola, oni će Vam znati pravo kazati.

Obraćamo se molbom i do gospodina kapetana Lušića i c. kr. nadzornika, da ne dopuste, da se čini šteta nevinoj djeci a da škola u Krasu ostane kakva jeste.

Voloski kotar:

Roditeljski sastanci. Kastav, početkom veljače 1910. — Kako već bijaše javljeno u dičnoj „Našoj Slozi", priredile su ovdješnje pučke škole roditeljski sastanak dne 30. pr. mj.

Roditelji se i odrasla mladež mnogobrojno odazvaše. Dvorana, u kojoj se sastanak obdržavao, bila je puna puncata naroda.

Prvi je govorio nadučitelj g. Fran Baf. Srdačno je pozdravio sve prisutne. Rastumačio svrhu roditeljskih sastanaka. Zgodno je prispodobio uzgoj djeteta sa gradnjom kuće. Kako moraju poduzetnici i graditelji kod gradnje kuće složno raditi, žele li da ju lipo i čvrsto sagrade, tako moraju škola i dom složno raditi kod uzgoja djece, žele li, da postignu svoj uzvišeni cilj.

Iza njega prihvati riječ c. k. kotarski školski nadzornik gosp. Dragutin Pribil. Govorio je obširno i vrlo lipo o potrebi redovitog školskog pohaska. Predočio je najprije, kako izobrazba igra vrlo važnu ulogu u čovječanstvu, kako je prosvjeta izvor blagostanju, kako je neznanje veliko zlo, uzrok propadanju. Zatim je dokazao, kako djeca u školi ne mogu dobro napredovati, ako dolaze u nju neredovito. Spomenuo je [illegible] djece u školu i [illegible] neka šalju svoju djecu [illegible] da tako zadovolje i bo[illegible] zakonu.

Občinski glavar, gosp. Kazimir Jerončić, izrazio je svoju radost, što se je upriličilo ovaj roditeljski sastanak, to je preporučio ocima i majkama neka si dobro upamte krasne nauke, što su ih čuli i neka se po njima ravnaju. Javljamo vam ujedno, da će se ovdje obdržavati drugi roditeljski sastanak u nedjelju, 20. tek. mjes. poslije blagoslova, a treći na Josipovo 19. ožujka tek. godine.

Na drugom roditeljskom sastanku držati će občinski liečnik g. Dr. G. Dabović vrlo koristno predavanje: *„Štete nezdrava stana s osobitim obzirom na sarasne bolesti"*.

Preporučamo tamošnjem pučanstvu, roditeljima djece i odraslijoj mladeži Kastva i okolice, da dodju mnogobrojno na roditeljske sastanke, da se uzmognu njima okoristiti.

Lovran, dne 10. II. 1910. Dne 29. prošlog mjeseca priredila je ovdješnja hrvatska Čitaonica „Danica" veliku plesnu zabavu na korist hrvatske školske djece. Uz sve što je cijeli dan kišilo, a na večer lijevalo uprav ko iz kabla, ipak se je velika dvorana kavane „Adria" u brzo i preko svakog očekivanja napunila sve otmene gospode, koli iz mjesta, toli iz okolice. Bilo ih je čak iz Rijeke i Sušaka. Mnogi i mnogi, koji zbog nevremena ne mogoše prisustvovati zabavi, poslaše naknadno svoj obol, tako, da se je nabrala lijepa svotica, prem je ulaznina bila samo jedna kruna po osobi, a dvije po obitelji. Zabava se je protegla sve do zore i tekla u podpunom skladu, zasoljena umjesnim prigodnim igrarijama i šalama. Ta kako nebi, kad se bratska, iskrena hrvatska srca nadju na okupu?! Na plesu je bilo i nekoliko otmenih stranaca i dobroćudnih mješćana, koji se još ustručavaju nazvati se dičnim imenom — Hrvat — pa su se morali uvjeriti, da nije barbar onaj, koji tudje štuje, a svojim se dići, već onaj, koji svoje tlači, da tudje uzvisi.

Koli jednima, toli drugima, u obće svima, koji bilo kako dopriniješe, da je zabava što ljepše i što unosnije ispadla, hrvatska Čitaonica „Danica" najljepše zahvaljuje u ime hrvatske siromašne djece.

Primjetba Uredničtva. — Kako s druge strane doznajemo lovranski Talijani tiskaše na ovogodišnjim plakatima Legina plesa sve u talijanskim bojama, da će još ovo godine otvoriti „dječji vrt" za djecu svoje zalupane raje. Rek bi, da su se već sami uvjerili, da im se ne isplaćaju troškovi oko raznarodjivanja hrvatske djece po samoj školi, iz koje im izlaze doduše kašnji pristaše, ali uvjek duševno krživi vojaci, bez da nauče — la dolce favella — pa sad hoće, da u srcima malahnih ugušo, pomoću slatkiša materinsku riječ, e da im rad u školi bude povoljniji; te no možemo, a da, hvaleći brigu lovranskih Hrvata za svoju uzdanicu, ne preporučimo istima još živiji i ustrajniji rad i prožrtvovnost oko spasavanja hrvatske djece od nezasitnog talijanskog moloha.

Pazinski kotar:

Josip Stano, virtuoz na violoncelu u Pazinu. — U borbi velike množine gudačaka, koja se je vodila u 17. vieku upravo za opstanak, pobjedilo napokon četiri vrsti istih, i to basviola i viola da gamba, koje su prešle u moderni oršestar u svojstvu kontrabasa i violoncela (krupnih guda i guda), te u viola da braccio i diskant-viola, koje nam se danas prikazuju pod imenom viola ili violin (krupne gusle i gusle).

Od onog doba ovamo imademo po raznim zemljama i raznih umjetnika, osobito

...ledju ovim ...
...atak ... je rodila glaso-
... velike umjetnike te koja
... toga pravo, da se njima po-

Tko ne pozna ime glasovitog violiniste Krežme? Tko ne pozna glasovitog violonceliste Tkalčića, koji je sada u Parizu?

Ali nisu ovi sami. Brod na Savi darovao je Hrvatskoj violoncelistu, da mu nije lahko naći para, to je naš Josip Stano, umjetnik u pravom smislu riječi.. Došav iz Carigrada, posjetio je on i Istru, tako te je on do sada koncertirao dva puta u Puli — u Narodnom Domu i u Marine-Casino, — a 13. t. m. u Pazinu uz blagonaklono sudjelovanje milostive gospodje Enne Novljan i g. prof. Saše Šantela.

Gradu Pazinu je naš Stano pružio rajskog užitka kao nitko do sada. On nam je izvadjao razne komade i po programu i izvan programa od znamenitih, svjetskih kompozitera, kao od Backa, Gounoda, Chopina, Griega i drugih. Najviše nas je pako zadužio time, što nas je upoznao s onom izrazitom, specialnom glazbom mladog hrvatskog kompozitera Antuna Oršića i što nam je kroz kompozicije ovog posljednjeg — Kroz Sutou, Sjećanje i Groblje — dozvao u pamet nezaboravnog hrvatskog i slovenskog glazbenika Antuna Stöckla, brata pok. franjevca Fridolina Stöckla, bivšeg učitelja pjevanja i glazbe na hrvatskoj državnoj gimnaziji u Pazinu.

Violoncelo je osobito prikladan kao nastroj za melodiju. Njegova sonorna, pojasta dubljina i njegova gibka, zvučna visina u položaju alta i tenora daju mu za to velike sposobnosti i stoga je violoncelo vrlo rado slušan te obljubljen kao solo-nastroj.

A kako je s njime u rukama našeg Stana?

Gledaj ti Stana, kad uz njega sjedne, kad ga uzme u ruke i kad pomoću gudala stane s njime općiti. Boje se na Staninom licu mijenjaju svako malo, — crte na tom licu jesu sad izrazitije, sada padaju, sad ih nestane, sad se opet dižu, — njegovo čelo je sad gladko, veselo, sad je namrgodjeno, žalosno, — ruke su mu sad žive sad trome, sad lahke, sad teške, sad zdrave, sad obnemogle — noge se miču, one su nemirne, ali opet stoje ko ukočene. A što je sa njegovim očima? Tuj mu vidiš cijelu dušu, vidiš, kako se ova smije, kako plače, kako se zgraža. Nije Stano leden, indiferentan, bez čuvstva, on živi i ćuti do kraja sa svojim drugom kao brat s bratom, a kad se s njime rastavi, teško mu je i neprilično.

Njegovo općenje sa violoncelom je vrlo iskreno i sućutno, prijazno i spretno. Violoncello mu odgovara iz debelih struna puno i jako a iz tankih struna daje mu pako plemenite, lirične zvukove, tako te mu je osobito lahko upotrebiti svog obljubljenog druga u karakterističnim pjevanim momentima.

Da se vratimo na gore spomenute Oršićeve kompozicije. Kako ih je Stano izvadjao?

On te vodi žalostno i kao u strahu kroz groblje, gdje leže zemni ostanci velevrijednog te općeljubljenog glazbenika i učitelja Antuna Stöckla iz Zagreba. Na jednom se zaustavi pred njegovim grobom i tuj počme on jasnije i življe pričati o njegovoj veličini, o njegovoj slavi. Ali... tuga ga obuzme. Sve je tu pusto. Nema cvijeća, nema luči, nema ljudi. Nezahvalnost i žalost najveća. Duša u plač, sile ga sve ostavljaju i obnemogô bi sasvim, da mu se glazbenikov duh ne smili te ga obrabri i uputi, da ovo tužno, pusto ali svakomu sigurno i neizbježivo..... groblje ostavi.

Što nije sve Stanova duša govorila kod tog izvadjanja!

A što s nama? Ćutili smo i trpili s njime svi bez razlike. Što da rečemo pako o njegovoj tehnici?

Pred nama stoji veliki majstor. Na svojem nastroju mijenja ti položaje, da je upravo čudo — sada je gore, sad je na mostiću, sad rabi tušilo, sad bez tušila, sad trza, sad trlja, sad ciguli, sad ti vuče gudalo upravo svečano i zadovoljno, sad ti udara hrbtom istoga ljutito i nezadovoljno, objestno i porugljivo, sad se igra dvohvatima, sad ti gudi u trozvuku, četverozvuku i tako dalje. Njemu je to perce jedno, kojim igra po miloj volji. — Opetujem: veliki je to majstor.

I zato neka se okoristi tko samo može njegovom prisutnošću i njegovim gudanjem. Neka se oglase svi Slaveni, dok je prigode, osobito oni u većim gradovima, kao u Opatiji-Voloskom, na Rijeci, u Trstu, u Gorici, u Ljubljani, u Celju, u Mariboru i tako dalje, pak će se osvjedočiti, da je naš Stano veliki umjetnik.

Na kraju pako moramo se sa velikom zahvalnošću sjetiti milostive gospodje Novljan i g. profesora Šantela, koji su svojim igranjem na glasoviru i guslama u velike doprinesli krasnom uspjehu koncerta.

Koparski kotar:

Za Božićnicu u Draguću darovaše nadalje gg. Flego Josip upr. župe u Slumu 1 K, Pokorny František, c. k. oružnički postajevodja 4 K, Škrna Ivan c. k. oružnik 60 h, Vanik Josip, župnik u Lindaru 1 K, Vrbka Josip, župnik u Lanišću 1 K, Matko Zlatić, učitelj u Lanišću 2·50 K, gdja. Franica Simonetti 1 K, Vodička Josip, župnik u Vodicama 1 K, Ivan Gržinić Frančeškinov iz Draguća 2 K 40 h, Tonković Ladislav, Račice 5 K, Pilat Aćim, Draguć 98 h, gdja Franica Šestan Ivanova iz Draguća 60 h, Ivan Šestan p. Antuna 1 K, Ana Šestan, žena Ivanova 1 K. Pazinska podružnica Družbe Cirila i Metoda priposlala nekoliko školskih potreboća, koje se porazdieliše medju siromašniju djecu; gosp. Pilat, upr. župe u Draguću darovao 12 kom. kalendara „Jorgovana"; M. Ccnjeka, učitelj u Draguću 3 kom. „Jorgovana", 5 kom. „Oče budi volja tvoja", 3 kom. „Zgodno štivo". Gosp. Sirotić učitelj pobrinuo se za božićno drvce.

Darovi u novcu iznašaju do sada ukupno 45 K 36 h, trošak 53 K 96 h; prama tomu manjak iznaša 8 K 61 h.

Svesrdna hvala plemenitim dobročiniteljima dječice hrv. pučke škole u Draguću. Njihovi su doprinosi išli u korisnu stvar i urodit će dobrim plodom. Počeci se već sada opažaju.

Blagodarnim se srcima preporučamo i za naprijed.

Daljnji doprinosi primaju se sa zahvalnošću, a odnosni višak upotrijebit će se za nabavu šk. knjiga, što bi se podijelile siromašnim učenicima.

Ovdje nam je primjetiti, da još mnoga djeca nisu obskrbljena potrebitim knjigama — premda smo na izmaku prvog poluljeća — jer slavna uprava u Draguću ne će da ih kupi za hrv. školu, dočim za ovdje postojeću talijansku ima ih na sanduke, tako, da se mišovi njima hrane.

Svima prijateljima i dobročiniteljima u ime šk. djece zahvaljuje Odbor za prirodjenje božićnice.

Razne primorske viesti.

Konstituiranje obćin. zastupstva u Puli. U zadnji čas doznajemo, da netom izabrani obć. zastupnici za obćinu Pulu sazvani za subotu 19. t. mj. na sjednicu sa ovim dnevnim redom: 1. Izbor načelnika; 2. Izbor podnačelnika. 3. Izbor pet obć. savjetnika.

Biskupova poslanica. — O toj poslanici piše »Omnibus« vrlo dobro ovo:

Po običaju izdao je takodjer tršćanski biskup Dr. Nagl korizmenu poslanicu na vjernike svoje biskupije. To je pismo sa dva razloga važno: jedno što se biskup rastavlja od svoga stada, jer ide biskupovati u Beč na mjesto ostarcloga kardinala Grusche, a drugo: što spominje pokret naroda proti najnovijim odredbam u pogledu našega jezika po crkvah biskupije tršćansko-koparske i poziva narod, neka ne vjeruje svetovnjakom, nego neka se drži zapovjedi crkvene.

Mi ćemo na to samo ovoliko:

Što Vi, biskupe, idete u Beč, dobra Vam sreća! A što ste nam htjeli, makar i po zapovjedi Rima, uništiti našu starinu u crkvi, koju su poštovali toliki sveti oci i toliki bogoljubni biskupi, znajte, da ste nas ujeli u srce i da se ta rana ne zaboravlja tako lahko. Židovi i njihove novine se vesele Vašem udarcu na goloruki narod i njegove svetinje. Te navale ne može da Vam prosti Bog, *koji je kao čovjek umro i za nas Hrvate*, to promišljajte u Vašoj duši Vi sami. Mi nismo zvani učiti jednoga biskupa, kako treba pustiti na miru jedan ubogi narod, koji se buni, kad mu se otima njegov jezik u crkvi rabljen, od stotine i stotine godina!

Kad nam Vi budete poručili, da ste se zauzeli zato, da siromašan župnik ne treba se natezati s narodom po selima, da mu dade česa neima, nego da ga plati država od zadužbina naših otaca, koje je podase obrnula, kao što plaća svećenike po gradovima; kad se Vi, biskupe, budete zauzeli za to, da policija neku dobu večer zatvara krčme i nepusti naroda da noćuje i pijančuje; kad se budete zauzeli za to, da kućni zakon bude čist i da narod ne bludi; kad se budete zauzeli za to, da se našemu narodu, kao i drugom dade dobre škole i dobre nauke — evo nas sve Hrvate s Vami do gubljenja glave. Ali dok Vi sve te dobre stvari hajete i nehajete, pak se samo proti našemu starinskomu pravu jezika u crkvama podižete, dotle neimate prava udarati ni na svjetovnjake.

Zašto „fanfara" a ne „trublja?" — Priznat moramo, da nismo toliko muzikalni, a da bi znali razlikovati što je *„fanfara"* a što *„trublja"*. Nu naše hrvatsko uho svaki put nas zaboli, kad čujemo, da hrvatska sokolska društva ustrajaju sad ovdje sad ondje „fanfaru" ili da se njom služe. Savjetovali bi dakle — ako nije Bog zna kako velika razlika izmedju „fanfare" i „trublje", — da bi naša sokolska društva mjesto „fanfara" ustrajali svoje „trublje", što je svakako blagoglasnije za hrvatsko uho. — Ako nismo dobro upućeni, neka nas upućeniji poduče pa ćemo se eventualno i mi „fanfari" prilagoditi.

Odlazak biskupa Nagla. — Bio se je pronio glas, da će biskup Nagl ostati u Trstu dulje vremena, pošto neima jošte papinske bule, kojom se imenuje biskupom pomoćnikom u Beču. Sada doznajemo, da je biskup Nagl tu bulu jurve primio i da će po svoj prilici odputovati već danas t. j. u četvrtak u Beč i preuzeti poslove biskupa pomoćnika. Sretan mu put!

Saziv carevinskoga vieća. Predsjedništvo carevinskoga vieća razposlalo je svim zastupnicima dnevni red prve buduće sjednice, koja će se obdržavati dne 24. o. mj. u 11 sati prije podne. Kao prva točka dnevnoga reda biti će izbor dvojice podpredsjednika i to usljed zaključka stvoreng prije božićnih blagdana. Ta dva podpredsjednička mjesta popunili će se članovima rusinskog kluba i „Unione latina", u kojem se nalaze Rumunji i Talijani. Rusini kandidiraju za to mjesto prof. Romanczuka ili Dr. K. Levickoga, a „Unione latina" Dr. Concia, zastupnika iz Tirola. Na tom dnevnom redu nalazi se medju ostalim i p vo čitanje vladine osnove o broju vojničkih novaka, osnove proti pijanosti itd. Ovo zasjedanje carevinskog vieća trajati će sve do pred Uskrsne blagdane.

Tko će upravljati tršćansko-koparskom biskupijom? Odlazkom biskupa Nagla u Beč ostaje izpražnjena biskupska stolica u Trstu do imenovanja novoga biskupa. Za to vrieme imade se imenovati jednog upravitelja ili vikara, koji će voditi potrebite poslove dok dodje novi biskup.

Dok ovo pišemo neznamo koji od preč. gg. kanonika tršćanskog kaptola je imenovan ili izabran upraviteljem. Doznajemo, da je ta važna i častna služba bila povjerena preč. g. kanoniku-proštu Dr. Petronio, al da ju je on zbog starosti odklonio. Za njim bio bi najsposobniji, da ravna biskupijom kanonik Flego, ali njega da se nije moglo uzeti u obzir, jer da se nalazi u nekom lječilištu u Beču, gdje je bio operiran radi težke bolesti. Ostala gg. kanonici, da se izgovaraju tko starošću, tko mladošću il drugim kojim uzrokom. U tom stanju stvari bilo je stalno težko izabrati upravitelja one prostrane biskupije.

Talijanska židovsko-liberalna stranka, da je izpod ruke radila za jednoga izmedju najmladjih kanonika, koji je obćenito poznat kao najzagriženiji protivnik Hrvata i Slovenaca one biskupije. Mi neznamo da li je izbor pao na njega ali ako je, znati ćemo, da se je tim htjelo od strane onog kaptola napovedati slavenskomu svećenstvu i vjernicima one biskupije najodlučniji rat.

Kako danas stvari stoje u onom kaptolu — nama bi bilo sto puta milije da upravlja onom biskupijom starac preč. g. Dr. Petronio. On je doduše rodom i čuvstvom Talijan, ali na nezakonite ili očito nepravedne korake nebi nikada pristao ili privolio, kao što bi to mirne duše proti slavenskim vjernicima učinio spomenuti kandidat tršćanskih čifuta i slobodnih zidara.

Pomorska bolesnička blagajna za civilno radništvo c. i k. ratne mornarice u Puli.

Razpis natječaja.

Najkašnje 1. julija 1910 popunit će se usljed umnoženja liečničkih mjesta kod gornje bolestničke blagajne mjesto jednog (četvrtog) liečnika.

S tim mjestom skopčani su godišnji dohodci od 5520 kruna (plaća i ujedno paušal za kola za grad Pulu).

Molbe imaju se uručiti najdalje do 1. aprila 1910 u uredovne prostorije, Pula via Fondaco br. 11.

Za potanje uvjete pogledaj „Österr. Sanitätswesen, Ärztenkammerblatt etc.".

I ti se mogu dobiti u spomenutim uredovnim prostorijama.

PULA, 17. febrara 1910.

Predstojničtvo.

Br. 954.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj na mjesto računarskog vježbenika kod istarskog pokrajinskog zavoda za osiguranje životinja.

Natjecatelji imadu dokazati, da su svršili koju srednju školu ili drugu koju njoj jednaku, da su austrijski državljani, priloživ takodjer krstni list i svjedočbu o tjelesnom ustroju.

Prednost imat će pripadnici pokrajine, a medju njima opet oni, koji poznaju zemaljske jezike.

U smislu organičkog pravilnika vježbenik imat će služiti šest mjeseci na pokus, kroz koje doba imat će mjesečnu podporu od 60 kruna.

Iza kako bude postao definitivnim pristojat će mu pripomoć od 1000 kruna sa tri godišnja poviška od 200 kruna svaki. Izim eventualnih promaknuća na viša mjesta, koja bi se kroz to doba isprazniila, može biti imenovan činovnikom preko broja u jedanaestom činov. razredu, poslije svršene trogodišnje službe na podpuno zadovoljstvo u najvišem stupnju pripomoći.

Da se dobije povišak pripomoći treba dokazati, da je položio s dobrim uspjehom ispit iz računoslovja i vodjenja blagajne. Molbe imaju se podnieti podpisanomu do 20. febrara 1910.

Zemaljski Odbor za Istru
Poreč, dne 27. jenara 1910.
Zemaljski poglavar: Dr. Rizzi, v. r.

Jeftino česko
PERJE
za krevete

5. kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele puhuljice čihane, 18·— „ „ 24·—
kao sneg biele puhuljice čihane . . . 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Ceska.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda
dobivaju se u
tiskari Laginja i drug. u Puli
ulica Giulia 1.
uz cienu od 2 do 10 para.

JEFTINO I BRZO.
CEDULJICE
za
sv. ispovjed i pričest
izradjuje
NARODNA TISKARA
LAGINJA i dr. — PULA
Via Giulia, 1.
JEFTINO I BRZO.

Preporučamo našim obiteljima
Kolinsku cikoriju.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

ISTARSKA POSUJILNICA

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan. ili po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%, čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vedi ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u visše Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod' desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

NOVO! NOVO!
HOTEL ELISABETTA
PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.
Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cienе vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SVOJ K SVOMU!
TISKARA I KNJIGOVEŽNICA
LAGINJA i DR.
ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1.

preporuča se za
tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.
Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi
tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumna družtva, trgovačke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

OPCINSKA ŠTEDIONICA
u BIOGRADU pri moru (DALMACIJA).

Osnovana po regulativu c. k. Ministarstva u Beču, podjamčenjem cijele kupne imovine općine Biograd i pod državnom kontrolom.

Ukamaćuje uloge na štednju sa
5% čistih,
jer i porez na kamatu uloga plaća sama štedionica.

Podjeljuje hipotekarne zajmove, eskomptira mjenice i vrši ostale bankarske poslove.

Uplatne listove c. k. poštanske štedionice za ulaganje novaca šalje besplatno.

Svi oni bolestni koji nemaju *apetita za jesti,* koji trpe na *slaboj probavi,* *zatvaranju, žgaravici, stvaranju prekomjerne kiseline* u želudcu, *glavobolji* i *grču* pijući izvrstne

Želudčane kapljice

ljekarne k svetom Cirilu i Metodu u Pazinu povraćaju svom narušenom zdravlju prijašnju jakost i svježinu.

Ciena 6 bočica 2 K 60 fil.
„ 12 „ 4 „ 80 „

LJEKARNA U PAZINU
K SV. CIRILU I METODU

Svi oni bolestni koji trpe na *kašlju, plućnom kataru, teškom dihanju, slabosti* i *bliedoći* preporuča se izvrstno

bakalarevo ulje pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje preporuča se osobito za slabu i slabokrvnu djecu jer je isto tako ugodno pripravljeno da ga i najosjetljiviji bolestnik lahko piti može. — Dobivá se samo u ljekarni k svetom Cirilu i Metodu u Pazinu (Istra) s poštarskim pouzećem ili ako se novac unapried pošalje.
1 staklenka 2 krune.

Nadalje ljekarna preporuča sliedeće liekove: **Švedske kapljice**, boce po 1 i 2 K; **Mazilo proti kostobolji**, 1 K; **Ljekovito Kina vino**, 1 boca K 1·60 itd.
Naputak o uporabi priložen je svakoj bočici.

Josip Blašković
PULA, ulica della Valle br. 11, Telefon br. 21.
Veliko skladište kamenog ugljena prve vrsti za peći i štednjake, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva. = Roba se dostavlja u kuću bezplatno.
Preporuča svoju dobru robu. Ciene umjerene.
Naručbe izvršuju se točno i bezobzirno.

Nova trgovina!
Za jesen i zimu
preporuča tvrdka
:: BOHINEC i drug ::
ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17
(iza crkve sv. Antona novoga)
svoje bogato skladište gotovih odiela za gospodu i dječake, te razne novosti u konfekciji za dame i djevojčice.
Solidna postuga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.
Nova trgovina!

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Pula, u četvrtak dne 24 febrara 1910. God. XLII

br. 8

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utakuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan leta.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić-i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

...a itd. na temelju po dogovoru.

...odbrojbu, oglase itd. ...se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu pradbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Prenos barutarne sa tršćanskog na istarsko tlo.

Referent na c. k. namjestničtvu bio je mnjenja, da ako je c. k. ministarstvo rata odlučilo prenos barutarne, da tu neće ništa pomoći ni interpelacije, ni prosvjedi, ni utoci, te da bi najbolje bilo, da se ciela stvar mirnim putem poravna i da interesirani posjednici sklope sa občinom Trst nagodbu u smislu, da im ista dade primjerenu odštetu. Reć bi pobudom rečenog referenta magistratov referent pozvao je k sebi pravnog zastupnika protestnog odbora, koji potonji se je konačno upustio u pogadjanja sa magistratom tršćanskim i to obzirom na okolnost, da svi do tada poduzeti koraci nisu imali nikakovog pozitivnog uspjeha. Tršćanski magistrat ponudio je Boljunčanom 40.000, a kasnije 45 000 kruna za gradnju nove škole u Boljuncu, koju je bilo već dozvolilo c. k. pokrajinsko školsko vieće.

Za taj način nagodbe reć bi da su bar u početku bili i sami interesirani Boljunčani, kojim je odbor rastumačio, da je izmedju dviju zala bolje birati ono manje i da nije izključena eventualiteta, da vlada usprkos svim poduzetim koracima izvede svoju nakanu, u kojem slučaju nebi Boljunčani ni drugi interesirani posjednici dobili nikakve odštete.

Gosp. načelnik obratio se je dapače i na c. k. kot. poglavarstvo u Kopar, da mu isto dade upute glede eventualne uporabe, razdiobe itd. odnosne odštete i to dopisom 20. II. 1909. broj 2375, našto je uzsliedio odgovor od dne 25. II. 1909. broj 21598. Isto tako se je obratio g. načelnik na obć. poglavarstvo u Vrtojbi s molbom, da mu priobći, kako su sa tamošnji občinari vladali kad je ratno ministarstvo pred po prilici 15 godina u onoj občini gradilo barutarnu, a dobio je odgovor, da su svi protesti bili posvema brezuspješni, da občinari nisu dobili nikakve odštete, premda su poduzeli sve moguće korake, da zapreče gradnju te barutarne.

Protestni odbor sazvao je interesirane posjednike više puta na viećanje u svrhu, da im priobći, koje se je korake bilo poduzelo i da se posavjetuje glede daljnih koraka. Na sjednici protestnog odbora dne 28. IV. 1909. bijaše zaključeno na predlog savj. Jos. Mavera, da se radi sa svim silama na zapriečenje projekta, a u slučaju, kad to nebi bilo nikako moguće, da se zahtjeva odšteta od 44.000 odnosno najmanje 40.000 K za školsko zgrade u Boljuncu.

U tom smislu nagadjao se je protestni odbor sa magistratom, koji je odpisom od dne 23. IV. 1909. broj 584/I 09 ponudio 40.000 K. (Ta svota bijaše kasnije povišena na 45.000 K).

Javni sastanak od 155 interesiranih posjednika obdržavan dne 9. V. 1909. zaključio je, da se odbije ponudba tršćanske občine, našto se je odnosni odbor zahvalio na časti.

Drugi javni sastanak sazvao je g. načelnik Pangere dne 9. XI. 1909. te je izvjestio, kako cijela stvar stoji. Tu je palo raznih predloga, a bio je prihvaćen predlog, da se zahtjeva, ako nikako nebi bilo moguće zapriečiti prenosa, odštetu od K 100.000.—

Ako k tomu dostavimo, da je i občinski odbor odabrao poseban odsjek za sretno rješenje tog posla, da su gg. načelnik i tajnik bili nebrojeno puta u dodirstvari kod g. zastupnika M. Mandića, kod pravnog zastupnika Dra. Brnčića i kod raznih referenta, da se je osobito zastupnik M. Mandić živo zauzimao u Beču, da se ta nesreća odvrati, onda se ne može pojmiti, kako su imali nekoji ljudi obraza, da javno u nekom tršćanskom listiću a i tajno napadaju osobito gosp. zastupnika Mandića i gosp. načelnika Pangerca, da ništa ne rade, da vlada ne kani premjestit barutarne itd. itd.?!

Još je pako žalostnije, da su se nekoji obć. zastupnici preko svojih domaćih vodja i zastupnika obratili na druge zastupnike, kojima u obće ciela afera nije bila niti poznata, a neoprostivo je pak, da su se obratili u toj stvari i na zastupnika Dra. Bennati ja, koji je kao političar toliko zla učinio istarskim Slavenima i koji bi sve Boljunčane — ako bi mogao — utopio u žlici vode.

Malo više obzira i povjerenja moralo se je ipak imati, u sve one, koji su se dušom i tjelom zanimali za ugodno rješenje tog pitanja, a nezadovoljnicima neka bude ovim putem javno i jasno rečeno, da će se g. zastupnik Mandić, g. načelnik Pangerc i ostali prijatelji i vodje ovog naroda i nadalje tim pitanjem baviti i sve svoje sile uložiti, e da se to pitanje za Boljunčane i ostale dolinske občinare čim ugodnije rieši.

Na obranu poštenjaka.

Ima već *nekoliko* godina, što se ne samo po južnoj Americi, već i po cijeloj našoj domovini, a naročito po Istri, šire razni pamfleti protiv poznatih narodnih radoljuba, braće Antuna i Noca Martinolić, rodom iz Maloga Lošinja, te družbinog učitelja Josipa A. Kraljića, objedjujući ih kao proste lopove, afariste, špekulante itd. Oni da su pokrenuli novinu „Materinska Riječ", koja već od dvije godine izlazi u gradu Rosario (Argentina), jedinom svrhom, da sebi koriste i svoje džepove napune. To nas potiče, da stvar u kratkim potezima, te iz najpouzdanijih izvora obavješteni, na čisto iznesemo, nakanoni, da oni, koji još ne poznaju njihovo poštenje i živo rodoljublje, nebi nasjeli klevetama, lažnim podvalama, gadnim potvorama i izmišljotinama jednog našeg odpadnika.

Braća Martinolić, odgojeni u Lošinju u talijanskom jeziku i u čisto austrijskom duhu, pošli su pred mnogo godina u Ameriku, što no riječ trbuhom za kruhom ne poznajući ni riječi svoga materinskoga jezika. Nakon dugogodišnjeg poštenog rada i baveći se svojim zvanjem (jedan titularni prokurator, a drugi javni računatelj) stekli su si lijepi imetak. Počeli učiti sami svoj hrvatski jezik dok ga izučise, te sprijateljivši se sa slavnom povješću svoje obljubljene domovine, postali su ljudi na svom mjestu: pravi i svjestni Hrvati.

U Argentini, Čile, Peru i ostalim južnoameričkim državama boravi mnogo naših iseljenika, većim dijelom nadničara i poljodjelaca, koji žive zapušteni u svom neznanju i polutamstvu, bez društvenih ustanova, bez svog glasila. Svaki se od njih nazivao Uštrijak, Austro Ugarez, netko Slavjan, Slovinac, Dalmatinac itd., samo ne pravim svojim narodnim nazivom.

Čuvstvo Martinolića nije im dopuštalo motriti prekrštenih ruku to nenaravno

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Od pradavna vladao je u našoj župnoj crkvi u Bačvi, dekanatu Motovunskom, staroslavenski jezik u svetoj liturgiji, te tu župu spominje godine 1688. Ivan Patricij pod br. 12. medju crkve, koje se tim pravom služe.

Današnji župnik svjedočio je god. 1898. da je svećeniku glagoljašu Valenti (1831 do 1834) služio kod staroslovensko sv. mise uegdanji župnik Korlević; da se služi ščavetom za epistolu, evangjelje, nadalje kod službe božje u sriedu-pepelnicu, maslinsku nedjelju, Veliku subotu; te da se služi slavenskim ritualom kod krsta i vjenčanja.

Nek se saslušaju župljani i to naročito: Stjepan Ivišić (Kelac), Tomo Jugovac pok. Lovra, Gašpar Žiković pok Grgura.

Ponizno još mole, da svjedoke sasluša sudac izvan Porečko-Puljske biskupije i da ga odašalje presvjetli nadbiskup Goriški.

Uzdajuć se u Tvoju dobrohotnost naprama Slavenom nadamo se, da ćeš se dostojati svojom vlasti ubrojiti našu crkvu u katalog onih crkava biskupije Porečko-Puljske, koje uživaju pravo staroslavenskoga jezika u svetoj liturgiji, i narediti potrebito, da se služba Božja u našoj crkvi obavlja slavenskim jezikom.

Bačva, biskupija Porečko-Puljska dne 13. decembra 1898. Uz župni pečat Franjo Škrjanec v. r. župnik, Gašpar Žiković pok. Grga, Marko Žiković pok. Ivana, Stjepo Ivišić Kelac.

Još jedan primjer molbenice.

Kako su učinili župljani bačvanski, tako su učinili župljani takodjer drugih naših župa Porečko Puljske biskupije. Jako znamenita je molba župljana Fontana, pa želimo ovdje navesti, što se u njoj nalazi.

Medju crkvami, koje spominje godine 1688. Ivan Patricij kao one, koje se služe pravom slavenskoga jezika u crkvi jest ona u Fontanah. Početkom 19. stoletja bio je tu glagoljaš svećenik, koji je samo staroslavenski obavljao službu Božju, Mate Zuvanelić. Njemu je biskup prigodom vizitacije zabranio pisati župne knjige glagoljskimi slovi, te je tu zabranu u iste knjige napisao.

Godine 1878. i 1879. bio je upravitelj župe u Fontanah Franjo Blečić. On je sve pjevane dielove sv. mise pjevao slavenskim jezikom, i tim se jezikom, doista pučkim, služio u obće u liturgiji. Često je pripovjedao svećeniku Tršćansko-Koparske biskupije Šimu Červaru, da je morao bar jednom u godini pjevati svetu misu staroslavenskim jezikom.

Svjedok rabljenja slavenskoga jezika u Fontanah je takodjer Anton Legović, umirovljeni svećenik, koj je 1880. bio tamo župnim upraviteljem.

Župe upravitelju Jakovu Senčaru naložio je biskup Flapp, da nejma više „Slavu", „Vjerovanje" i ostale djelove pjevane sv. mise pjevati pučkim jezikom iz ščaveta. Samo epistolu i evangjelje smie pjevati iz njega. Puk može odgovarati pjevane djelove sv. mise u svojem jeziku. Sam župe upravitej nastojao je da uzbunjeni puk umiri, kako to svjedoči Mate Milinko pok Miha.

Tako se je uzdržalo i pod župe upraviteljem Blažom Košarom. Za župe upravitelja Josipa Ptašinskoga naložio je biskup da puk već nesmie odgovarati slavenski već da mora latinski.

Župe upravitelj Franjo Nachtigall, pozivajuć se na nalog biskupov, posve je zanemario slavenski ritual i slavenski jezik kod raznih blagoslova, u velikom tjednu, itd.

Sve protimbe i pritužbe kod biskupa nisu ništa koristile.

Obratili su se na sv. oca papu u Rimu.

Odgovor Rima na molbenice.

Na molbe župljana raznih župa Porečko-Puljske biskupije nije doista odgovorio sv. otac papa, na koga su se molitelji obratili, nego je odgovorio putem Porečko-Puljskog biskupa Sv. sbor obreda, dakako prema onomu kako je bio upućen od Porečko Puljskoga biskupa Flappa.

Evo od rieči do rieči toga odgovora pod br. 74:

Iz biskupije Porečko-Puljske poslano je na Sv. Stolicu 19 molba izmed 8. i 30. decembra 1898 sa strane njekih *laika* (laže, jer bijaše na molbah i svećeničkih podpisa), koje idu za istom svrhom, najme da se uzpostavi pravo staroslavenskoga jezika u liturgiji u mjestih: 1. Rakotole, 2. Ližnjan, 3. Bačva, 4. Tar, 5. Premantura, 6. Pomer, 7. Sv. Ivan od Šterne, 8. Kaldir, 9. Montrilj, 10. Medulin, 11. Karoiba, 12. Fontane, 13. Valtura, 14. Sv. Nedelja, 15. Novavas, 16. Novaki, 17. Kaštelir, 18. Baderna, 19. Višnjan. Sv.

stanje, u kojem su živili nji' ovi domorodci. Znajući s druge strane koliko novčane pomoći trebaju narodne institucije u domovini, prionuše oni na dižu, da osvješćuju narod i da upotrebljuju ta za otačbinu izgubljene sile.

I počeli su ustrajno raditi već u godini 1905. u tom smjeru. Najprije su ustrojili (godine 1907.) družtvo „Iseljenih Jugoslavena", davši toj ustanovi ovo ime, da im lakše bude uspjelo okupiti oko njega ne samo Hrvate već i Srbe i Slovence. Svrha tog društva bijaše u glavnom, da cieli prihod ulaznine, članarine, darova itd. bude namijenjen domaćim rodoljubnim i prosvjetnim ustanovama, a osobito za podupiranje družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Samom osobnom propagandom nije im bilo moguće, da proširo to plemenito družtvo kako su oni željeli, pa u nakani, da dadu narodnom pokretu veći polet i širi djelokrug, težili su i nastojali, kako da pokrenu hrvatsku novinu.

Samo onaj, koji znade što znači ustanoviti bez kapitala list i to u tudjini med ljudi, koji su razštrkani po raznim i udaljenim kolonijama, pokrajinama i republikama širom prostrane južne Amerike, i koji su većim dijelom radnici i poljodjelci u gore opisanom stanju, a da im se ne zna za ime ni naslov itd., može uvažili, koliko je to stojalo napora, ustrajanju, truda i troška, a osobito kad se uzme u u obzir da su u tom poslu naši Martinolići bili sami: cieli rad padoo je jedino na njihova pleća!

Štampali su više proglasa, bezbroj pisama, a už to činili živu propagandu i to sve na svoje troškove. Molili su novčanu podporu u imućnijih naših ljudi, da sakupe potrebiti fond za našu tiskaru, za plaću osoblja i ostale troškove. Obratili su se dakako i na miljunaša Mihanovića u Buenos-Aires, no ovaj se raznim pozivima nije odazvao tek im je na posljedku odgovorio, da je ludost i pomišljati na pokrenuće hrvatskoga lista, za koji da se ne će naći niti čitatelja ni preplatnika, pa da će usjed toga i odmah propasti.

Nego u radu je spas! Uspjelo im je napokon sakupiti glavnicu oko 12.000 K. Raspisali su i nudjali rodoljubima obveznice od 40 K svaka, a dotični se odbor obvezao, da će novac povratiti, čim bude to dopuštalo financijalno stanje novine. Sama braća Martinolići položili su 4400 kruna. S tim novcem dobavili su tiskarske strojeve, naručili hrvatska slova u Češkoj, pozvali slagara iz Zagreba, urednika su imali u osobi mladog učitelja M. Božkovića. Tiskara i novina postole su vlastničtvo ustrojenog družtva „Iseljenih Jugoslavena". Težkom su mukom isposlovali za novinu oglase kod svojih prijatelja i znanaca na trgovačkoj placi grada Rosaria i kolonije. Napokon je „Materinska Riječ" izašla dne 24. junija 1908. u deset strana. Mi smo taj list pratili, pa možemo ustvrditi uz zastupnika g. Lupisa, da je ona čedo najčišćeg, najidealnijeg hrvatskog rodoljublja. Daleko stoji od nje svako osobno i stranačko pitanje. Svojim djelovanjem osvjestila je onamošnji narod, koji se sada ponosno nazivlje svojim pravim imenom. Uvodni politični članci „M. R." napisani u španjolskom jeziku, a proistekli iz pera tih požrtvovnih patriota, donašale su u cijelosti najveće i najuvaženije južnoameričke novine. Ti su otačbenici i izravno pisali u napomenute novine i onamošnji svijet točno upućivali u poznavanje našega naroda, bogate povjesti naše domovine i prilika, u kojima živimo u Habsburškoj monarhiji. Po svom programu „M. R." nije smjela nositi vlastnicima ili pokretačima nikakve koristi, već sav njezin dobitak morao je ići u korist patriotičkim institucijama u domovini a osobito u prilog „Družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru", kojoj se šalje više brojeva, tako, da je svak može dobiti, plativši „Družbi" I krunu mjesečne predplate. — Uz to je „M. R." u godinu i po sakupila za nastradale u Hrvatskoj pod režimom Rauchove bande 4800 K, za „Družbu" 1400 K, a za siromašne djake u Zadru 200 K. Svi ti prinosi kao i imena darovatelja se redovito objavljivahu u listu, a tako je i svota odpremljena na naslov gori napomenutih institucija u domovinu. Povrh mnogogodišnjeg neumornog rada trošeći zdravlje i novac, braća su se Martinolići za osnutka „M. R." našla još u većem radu i brizi. Morali su skoro posve zanemariti svoje zvanične poslove. Kroz punih šest mjeseca radili su osobno na upravi, u redakciji, kod ekspedicije (kod koje učestvovahu i njihove rodoljubne supruge), riječju, oni su bili i duša i tijelo „M. R." Iz početka bili su namjestili u upravi nekoga Josipa Jelušića, za kojega se je kasnije isposlavilo, da je nepouzdan.

Kad su Martinolići uvidjeli, da se novina učvrstila u svojim temeljima i želeći je proširiti, kao što i reorganizirati tek nedavno osnovano društvo „Iseljenih Jugoslavena", odlučili su pozvati valjanog i rodoljubivog čovjeka, koji bi im pomagao, to više, što uslijed posla oko novine nisu imali vremena, da se time bave. Uspjelo im je nagovoriti g. Kraljića, koji je u decembru 1908. prispio u Rosario i preuzeo privremeno upravu „M. R." Ali već se je bilo počelo potajice napadati na poštenje braće Martinolića, te je uslied toga i g. Kraljiću bilo težko upravljati narodnim novcem. Po zavisti jednih i ignoranciji drugih nije ih bilo teško osumnjičiti pred narodom. U tome je vodio glavnu riječ onaj Jelušić, kojega su radi nesposobnosti i njegovog nepouzdanja odpustili od službe. Taj čovjek je i današnji auktor onih gnjusnih pamfleta protiv naših ljudi oko „M. R."

I Martinolići i ostali odbornici društva uvidješe, da bi novina mogla postojati i napredovati, samo kad bi njenu tiskara prešla u ruke privatnika. Nevideći drugog izlaza i da „M. R." ne propadne, odlučilo se na jednoj odborskoj sjednici dati je g. Kraljiću, koji je materijal novine primio privremeno, ali samo usljed nagovaranja i moljakanja braće Martinolića i vidjenijih rodoljuba. Kroz vrijeme upravljanja braće Martinolića „M. R." je uza sve ogromne troškove imala od prilike 1800 K čistoga prihoda. Ta je svota na njihov predlog namjenjena „Družbi Sv. Ćirila i Metoda za Istru", kojoj se taj novac mora odpremiti čim bude povraćen uzajmljeni novac za utemeljenje lista.

Poznate obiteljske nesreće prisiliše braću Martinoliće, da se udalje iz Rosaria. Noe Martinolić izgubio je lani svoju drugaricu a drugi brat Antun morao je svoju težko bolestnu suprugu dovesti u oktobru prošle godine u Lošinj, gdje se još i sada nalazi. Sav narodni pokret u Argentini vodi sada g. Kraljić.

Ovoliko smo za danas iznjeli, da bar u krupnim crtama prikažemo rad tih naših rodoljuba i bezdušnu rabotu izdajica i špijuna.

Čujemo, da je nekoliko Jelušićevih pamfleta stiglo i u naše krajeve, ali smo tvrdo uvjereni, da ih je svaki pošteno misleći rodoljub s prezirom odbio od sebe. Braći Martinolićima pak želimo junačko zdravlje, da ih uzmognemo što prije vidjeti na narodnom braniku u onim dalekim stranama.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Konstituiranje novoizabranog občinskog poglavarstva u Puli. U subotu u 11 sati prije podne sastalo se je u gradskoj viećnici novoizabrano zastupstvo občine i grada Pule. Sjednici prisustvovali su 42 zastupnika, a političku oblast zastupao je upravitelj dvorski savjetnik g. grof Atems. Sjednicu je otvorio najstariji po dobi zastupnik t. j. g. Karlo Frank, umirovljeni poštanski činovnik. Nakon obavljenih formalnosti izabran je bio načelnikom odvjetnik i dosadanji predsjednik upravnog vieća g. Dr. Vilim Vareton sa 40 glasova od 42 glasujuća. Njegovim zamjenikom je izabran rečeni g. Karlo Frank. Ostali savjetnici izabrani su: za Mornaricu g. Lovisoni, za gradjane Talijane gg. Dr. Mantovan, Benussi i Petris, a za Hrvate i uobće Slavene grada i okolice g. Dr. M. Laginja.

Po izboru zahvalio se je novi načelnik drugovom i gradjanstvu, a za njim progovorio je grof Atems obećav vladinu podporu novom zastupstvu.

Novoizabrani načelnik rekao je u svom zahvalnom govoru, da će i kao Talijan.... braniti narodni karakter grada Pule...." Da je g. Vareton Talijan o tome može glasno vikati, ali da će kao načelnik braniti narodni karakter (razumi: talijanski) grada Pule, to je mogao zašutiti i mjesto toga kazati, da će grad Pulu osloboditi od silnih dugova i gradjane od velikih nameta, što sv. predšasnici ponajviše ti tobožnji talijanski karak.

Novi porezni izvjestitelj. Doznajemo iz pouzdana izvora, . na kotarsko poglavarstvo u Puli kao porezni izvjestitelj novoimenovani savjetnik kod financijalnog ravnateljstva u Trstu g. Hilarij Vodopivec.

Podružnica Družbe Sv. Ćirila i Metoda u Puli obdržavat će u nedjelju dne 27. t. mj. u 2 i pol sata po p. u dvorani „Narodnog Doma" svoju redovitu glavnu skupštinu, na koju se članovi i svi prijatelji Družbe pozivlju, da dodju u što većem broju.

Voloski kotar:

Volosko, dne 17. II. 1910. — Osnovateljna skupština „Djačkog pripomoćnog družtva u Voloskom-Opatiji" ispala je nad svako iščekivanje. U odredjeni sat sakupilo se iznad 50 rodoljuba u velikoj dvorani naše „Zore", koju je g. Tomašić tako lijepo uredio.

Svi prisutni upisali su se kao članovi novoga družtva i to njih 18 kao utemeljitelji sa godišnjim prinosom od 12 K, 8 kao podupiratelji I. reda sa prinosom od godišnjih 4 K i napokon 12 kao podupiratelji II. reda sa godišnjim prinosom od 2 K.

Ovaj broj i ovakav odziv najbolji nam je dokaz, koliko je našim rodoljubima stalo do naše nove gimnazije i do naših učenika, koji se u njoj odgajaju.

Uvjeren sam, da će se broj članova u veliko povećati, jer je više naših rodoljuba, koji će pomoći družtvu u njegovoj plemenitoj namjeni.

Da će ovo naše mlado družtvo u svakom pogledu valjano uspjevati i biti od velike koristi, jamči nam takodjer prvi odbor, koji je bio izabran ovako: Predsjednik, g. Iv. Rabar, ravnatelj realne gimnazije; podpredsjednik, g. Ivan Fiamin, posjednik; tajnik g. Ivan Ivančić, profesor realne gimnazije; blagajnik g. Jul. Miran, podnačelnik; odbornici: gg. Filip Crvarić, profesor realne gimnazije i Frano Perčić, posjednik; odborski zamjenici: gg. August Rajčić, učitelj i Dr. Niko Fabijanić, obć. liječnik.

Vodice, 16. II. 1910. Zgrada je nove dvorazredne škole gotova. Mnogo je trebalo borbe, mnogo ustrajnosti, prije nego li je došlo do te izgradnje. Tko da opiše onaj trnoviti put, one svakakve zapreke, na koje su Vodičani u svom nastojanju naišli? Leden ih je mraz bio ondje, odakle bi sunce moralo da grije. Konačno ipak podlegoše svi oni maljušni i sićušni ljudi, te se postigao uspjeh nakon skoro desetgodišnjega zatezanja. Nije to zasluga ni Petra ni Pavla, nego složnih Vodičana od prvoga početka borbe. Sad, kad je bitka izvojevana, opraštamo svima, koji su nam klipove bacali pod noge, a i onima, koje su maljušni ljudi toliko vremena za nos vukli. Preko 25000 kruna namaknut će Vodičani za svoj novi prosvjetni hram. Molimo: 25 hiljada kruna bez ikakve podpore! Za naše prilike velika svota, ali će je Vodičani drago volje dati. Širom svijeta uvjeriše se, da samo školovan narod kroči brže k cilju — k napretku i k boljem gospodarstvenom stanju. Nikada nijesmo susjednoj braći Dancima poricali prava na školu u njihovom selu. Ako neće s nama, neka nastoje, da im oblasti daju posebnu jednorazrednicu. Ta u samim Vodicama imade oko 120 školske djece — za cijelo više nego li traži zakon za dvorazrednicu. Nu, već sada hoćemo, da nešto istaknemo. Kao zaboravljeno i odrezano, bez sveza sa svijetom, jedno od najjadnijih istarskih sela svakako su — Jelovice, udaljene od od Vodica preko 5 km. (Ne vrijedi, da se niti u zagradama osvrnemo na skorašnje glupo buncanje Piccolova Silvija Benca o

---

sbor obreda, na izvještaj podpisanog tajnika, obzirom na pismo prečastnog gospodina Porečko-Puljskoga biskupa od 20 septembra 1898, kojim je izjavio, da u njegovoj biskupiji nejma crkve, u kojoj bi obstojala poraba staroslavenskoga jezika u liturgiji 30 godina natrag; te izpitav i obćenito i posebice rečene molbe, smatrao je odgovoriti ovako: Navedene crkve nejmaju prava na papinsku povlasticu staroslovenskoga jezika u liturgiji, prema propisom, sadržanim u dekretu iste kongregacije od 5. augusta 1898. br. I., te se molitelji moradu pokoravati sudu prečastnoga Porečko-Puljskoga biskupa.

I tako se je odgovorilo. Dne 21. aprilu 1899. C. Card. Mazzela, prefekt, D. Panici, tajnik.

To je dao biskup Flapp dne 3. maja 1899. br. 951. slavodobitno tiskati i razposlati svećenikom biskupije dodav samo ove rieči:

„Nek se svećenici pobrinu, da se o sadržaju ovoga dekreta poduče oni, kojih se tiče".

* * *

Biskup Flapp nije se ni s tim zadovoljio, nego je već sliedećega dana 4. maja 1899 br. 952 izdao okružnicu, koja osvjetljuje njegovu dušu.

Ta okružnica glasi ovako: –

„Odnosno na X. točku dekreta Svete Stolice (!) o obredih od 5. augusta 1898., objavljenoga biskupskim listom od 20. septembra 1898. br. 1747, i priobćenoga takodjer u broju od septembra lista biskupije hoće ordinarijat da prešno saznade:

a. U kojih crkvah rabi se „ščavet" za pjevanje epistole i evangjelja?

b. Poimence u kojih prigodah i blagdanih?

c. Od kojega vremena?

Častni župni uredi se pozivaju, da odgovore posve istinito i točno na ova pitanja najdalje *u tri dana* poslie primića ove okružnice.

Ako ordinarijat u tom roku ne dobije izvještaja, koj ne zahtjeva mnogo vremena nit poteškoća, da bude odmah učinjen, morati će smatrati i smatrati će, da se u odnosnih župah nepjeva slavenskim jezikom epistolu i evangjelje, te ih neće uzeti u obzir u priobćenju koje kani učiniti Sv. Stolici. Biskupski ordinarijat Porečko-Puljski, Poreč 4. maja 1899. † Gian Battista m p."

Ovako, i to *talijanskim jezikom piše biskup Flapp hrvatskim župnim uredom!*

Pri tom se još opaža, da on dekrete sbora za svete obrede zove dekreti Svete Stolice. (Sliedi.)

...a sela, a bolan
...ivu štokavski Hrvati kao
...eocima: Brc..., Gojaki i Za-
...ama, Damama, Trsteniku i
...u. Neka gospoda talijanska već jed-
...om sebi izbiju iz glave, da će i u bu-
dućnosti moći iskrivljivati značaj ove
zemlje toliko u prošlosti koliko u sadaš-
njosti. To neka dobro upamti šjor asesor
Salata, koji se onako lako razmeće u
„Pressi" ishitrenim agitatornim tvrdnjama.
Stoput bi bolje učinio, da se u tom poslu
ugleda u svoga suzemljaka učenoga i pa-
metnoga turinskoga Bartolija. Tempi pas-
sati šjor Salato!)

Jelovice imadu šezdesetak za školu spo-
sobne djece bez ikakve obuke. Sve što
ova djeca nauče, jest kršćanski nauk, koji
im treba, da budu krizmana i pričešćeno.
Nema izgleda za sada, da bi ovo selo
moglo doći tako brzo do škole. Stoga naj-
toplije preporučamo pozvanim oblastima,
da im *privremeno* barem toliko pomognu,
da dobiju iz Vodica jednu učiteljsku silu
„ex currendo". Uz dobru volju dižimo,
da bi se to dalo urediti. I ako bi kroz
zimska tri, četiri mjeseca učitelj teško
mogao polaziti radi slaba vremena u Je-
lovice, ali bi za cijelo mogao u ostalo do-
ba, naročito dvokolicom, kad bude dogra-
đena cesta, što će ići iz Vodica kroz
Jelovice na Podgorje. Valjda ne ćemo
dugo čekati na taj spoj, jer cesta, kakva
je sada, zgodna je — kako ono nedavno
reče šaljivi jedan naš seljanin — za Martina
Krpana i njegovu kobilu. Kad ne bi s
njom mogao dalje, bacio bi je na rame.
Samo šteta, što dandanas nema više ni
Krpana ni Kraljevića Marka.

Pri koncu valja nešto pitati: Hoćemo
li na proširenje vodičke jednorazrednice u
dvorazrednicu, kad je zgrada već gotova,
čekati još koju godinicu ili ćemo to do-
živjeti već ove godine? Veoma smo ra-
doznali!

Pazinski kotar:

Sv. Nedelja, kod Labina 10. II. 1910. Gosp. se Corva ljuti u „Piccolu" od pred-
prošlog petka, da mu je „Naša Sloga"
učinila krivicu i da će doći „epilog" iz-
bora župnika u Sv. Nedelji pred porotu
u Rovinj!! I pravo bi bilo, da dodje —
velimo mi. Ala bi se netko smijao, — al
ne g. Corva, koji je *sve lijepo naučio*
svoje" u Sv. Nedelji — ali samo „šutiti"
nije! Jeste li razumjeli g Corva! Doda-
jemo za *„sada"* još ovo: Corva je agitirao
sam za sebe kod ljudi i ovako: *„Pridite*
votat za mene, dobit ćete objed za ništa i
još nešto, što će vam biti vrlo drago". —
Objed je doličnik dobio badava — a za
ono *„nešto"*, neznamo, *dali je Corva is*
punio svoje obećanje — i — ako nije —
prekršio je zadanu riječ, a to pošten čo-
vjek ne smije učiniti. Tužite, gosp. Corvo,
slobodno i ovo, al pazite samo, da vam se
ne dogodi kao i gosp. financijalnom ko-
mesaru Martinuzziu iz Rabca, koji je bio
„sforzato" od dr. Gherse, da za Vas gla-
suje — pak učinio kočijašu tužbu radi
tobožnje uvrede poštenja — a — najzad
dobio „kope", premda je sam naveo svje-
doke, koji nisu mogli posvjedočiti njegovih
u tužbi navedenih riječi. Dali će lijepe
troškove i ljepšu sramotu gosp. komesar
Martinuzzi sam platiti, ili će on sada
„sforzat" Dr. Ghersu, da ih plati, za nas
je svejedno. Za nas je glavno, da je „osat
tutto" djelovao i kod c. kr. činovnika. Pa
da bi bio Dr. Ghersa (ako je i liberalac),
barem „Oberfinanzinspektor". Još ovo: za
Vas su glasovali iz Rabca samo c. kr. či-
novnici i to uz komesara Martinuzzia,
Nane Gobo, poštar, onaj debeli „ricevitor"
i svetionički Maran e bušta, premda je u
Rabcu već skoro deset godina „scuola
della Lega snazionalitrice". Razumijete li
ovo g. Dr. Ghersa e comp. bella!?

Još jednu g. Corvi: *Zašto nistu na*
„dan svetih triju kralja" blagoslovili po
običaju, sve kuće u Sv. Nedelji? Zašto ste
ispustili one, za koje ste stalni, da su go-
spodari istih glasovali protiv Vama, premda
ste pred istimi prošli?

Budući niste htjeli dati doličnim kućama
svetog blagoslova, ne mora li se misliti,
da ćete ih i u najekstrajnijoj potrebi —
kad budu članovi istih kuća na smrtnoj
postelji zvali Vas, postati da idu po sve-
ćenika u Labin — kao što ste nekoje iz
Ripende (ljude iz Vaše župe) — a La-
binski im svećenici opet odgovorili: da li
su oni Vaše sluge? Da li će i nekoji iz
Sv. Nedelje morati doći plačući kući bez
svećenika za najzadnju potrebu svojih
umirućih, kako i oni iz Ripende?!?

Ako je ovo kršćanski od Vas, neka nam
odgovori „Ekcelenca F l a p p, katolički
biskup!" Bit će ovo za danas dosta, a
drugi put nešto drugo, jer bi sve na jed-
nom bilo previše.

Planinsko društvo u Pazinu obdržavati će svoju glavnu skupštinu dne 2.
marča t. g. u 6 sati večer u prostorijama
Hrvatske čitaonice u Pazinu sa slijedećim
dnevnim redom: 1. Izvješće odbora. 2.
Izbor novog odbora. 3. Eventualije. Po-
zivlju se gg. članovi, da čim u većem
broju prisustvuju.

Poziv. Planinsko društvo u Pazinu pri-
redjuje u nedelju dne 27. o. mj. izlet u
Belaj. Odlazak iz Pazina u 6½ s. u jutro
do Boruta, onda pješke preko Sidreti-
Gradinje-Posrt-Belaj. Ondje će pregledati
racijonalno radjeno lijepo imanje „Auers-
perg". Povratak pješke preko Paza na Ce-
rovlje, a iz Cerovlja vlakom, koji dolazi u
Pazin u 7·20 na večer.

Pozivlju se gospoda članovi kao i sva
ostala gospoda, da u čim većem broju
sudjeluju.

Porečki kotar:

Iz Sv. Lucije kod Oprtlja nam pišu
da će se dne 27. veljače t. g. u 4 sata po
podne u školskim prostorijama obdržavati
glavna skupština „Mlinarske zadruge" —
budući na prvi poziv nije došao dovoljan
broj članova pa se po tom i obdržavala
nije. Predsjednik zadruge Jakov Bele.

Ravnateljstvo škole u Sv. Luciji zahva-
ljuje se slijedećim darovateljima za „Bo-
žićno drvce", koja se je u prostorijama
škole na 24. prosinca uz predstavu, de-
klamaciju i pjevanje školske djece, obdr-
žavala u prisuću roditelja te svećenstva
okolice.

Darovali su: Klub XIII Volosko 15 K;
Bratinstvo 20 K; po 5 K: Nedved Ante,
župnik Sterna, Walker Emilio, župnik de-
kan, Oprtalj; Vranjac Frane, župnik, Za-
vršje; Solta Vaclav, župnik, Topolovac; po
2 K: Mandić Jusip, kapelan, Oprtalj i
Sega Ivan, župnik, Gradine; Bele Jakov,
trgovac u Sv. Luciji darovao je nekoliko
metara tkanine, narodne vrpce i konfete.
Svim darovateljem najlijepša hvala, a od
Boga plata!

Koparski kotar:

Iz Lanišća. — Godišnja glavna skup-
ština podružnice sv. Ćirila i Metoda u La-
nišću obdržavala se je dne 6. II. tek. g.
Pošto nas većina članova starog odbora
zapušta, jer idu u Ameriku, izabralo se u
novi odbor nove članove, od kojih oče-
kujemo, da će se i oni, kao što su članovi
odstupivšeg odbora, svojski zauzeti, da
naša podružnica uspjeva kao i do sada.
Sabralo se nešto od članarine nešto od
darova do sada oko 130 K. Naprijed za
Družbu!

*

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda sabralo
se dne 20. t. m. u krčmi Josipa Puhlja
u Lanišću K 6·02 i to s licitacijom župa-
novih očala. Novac je izručen podružnici
u Lanišću.

Razne primorske viesti.

Telefonski spoj Kvarnerskih otoka sa kopnom. Okružnicom 17. decembra
1909. br. 11557 pozivao je Zemaljski Od-
bor sva občinska glavarstva na otocima,
da se izjave, je da li su voljna u svoje
vrieme predložiti občinskim zastupstvima,
da dozvole odnosni novčani doprinos za
telefonski spoj izmed kopna i otoka te
izmed pojedinih mjesta na otocima. Creski
bi se otok spojio sa kopnom preko kanala
izmed Porozine i Plominja. Otok bi se
Krk spojio sa creskim otokom preko ka-
nala što ih dieli; a s druge bi se strane
kod Voza spojio sa hrvatskim primorjem.
Od jedanaest občina odazvalo se je do
sada, kako čujemo, njih osam. Sve su po-
ziv obje ručke prihvatile, dapače je občina
bašćanska izhodila jurve privolu i občin-
skog zastupstva. Nema sumnje, da će se
i ostale občine u čim kraćem roku pozivu
odazvati te ga takodjer prihvatiti. Tada
će Zemaljski Odbor pokrenuti dalnje ko-
rake k.d vlade, glede koje se nadamo, da
neće praviti poteškoća, a da se već jednom
i kvarnerski otoci okoriste sa blagodati
tog u današnje dane toli koristnog obćev-
nog sredstva.

Upraviteljem ili kapitularnim vikarom
tršćansko-koparske biskupije izabran je
prošt stolnoga kaptola u Trstu preč. g.
Dr. I. Petronio. Kako rekosmo u posliedn-
jem broju, preč. g. Petronio je rodom i
čuvstvom Talijan, ali niti izdaleka tako
zagrižen, kao što su njegovi mladji dru-
govi u Kaptolu. Žalostno je po vecinu
slavenskih vjernika u onoj biskupiji što
njihov kapitularni vikar — namjestnik
biskupov — nezna ni rieči slavenske, ali
oni će morati da prebole i tu nepravdu u
čistoj nadi, da ovo stanje neće dugo po-
trajati i da će dobiti za nadpastira pravog
pastira, koji ne samo da ljubi iskreno
svoje ovčice, već je pripravan za nje i
svoj život žrtvovati. Takav bi bar morao
biti svaki biskup, kako nas uči sv. vjera
— inače je činovnik ili vuk razdiravac.

Novačenje u Istri. Ove godine obaviti
će se novačenje u našoj pokrajini sliedećih
dana: U Krku 29. i 30. aprila, u Cresu
22. aprila, u Malom Lošinju 25. i 26.
aprila, u Poreču 15. i 16. aprila, u Bu-
jah 11., 12. i 13. aprila, u Labinu 18. i
19. aprila, u Voloskom 21., 22., 23., 29.,
30., 31. marča i 1. aprila, u Kopru 1.,
2., 3. i 4. marča, u Piranu 7., 8. i 9.
marča, u Škofijah 5. marča, u Rovinju
18. marča, u Puli 11., 12. i 14. marča,
u Vodnjanu 15., 16. i 17. marča, u Bu-
zetu 25., 26. i 27. aprila, u Pazinu 21.,
22. i 23. aprila, u Podgradu 18. i 19.
aprila, a u Motovunu 29. i 30. aprila.

Spomenica na sv. Oca. — *Izašla je*
obširna Spomenica i molba na sv. otca Papu
Pia X. za slavensku službu božju u trš-
ćansko-koparskoj i porečko-puljskoj biskupiji.
Spomenica je obsežna i temeljita, te pri-
kazuje u glavnim crtama sav razvoj pi-
tanja o glagoljici, razne borbe, svjetle i
zle časove glagoljice, a naročito ističe
mnoge dokumente, koji jasno potvrdjuju
pravo našega naroda na slavensko bogo-
službe i to ne samo u Istri nego i u Go-
ričkoj, Kranjskoj, Hrvatskoj, Bosni, Her-
cegovini i Dalmaciji. Ova je spomenica
djelo velike vriednosti, temeljito i čvrsto
sastavljena, te ga neće moći da poruše u
dokaznoj zgradi nikakove umjetne dosko-
čice. Ovu će spomenicu odaslati u Rim
istarske občine i razna društva.

Proglašenje ustava za Bosnu i Her-
cegovinu. — Prošle nedjelje u 12 sati o
podne proglašen je svečanim načinom
ustav za Bosnu i Hrcegovinu. Čitav grad
je bio okićen sa zastavama. Pred grad-
skom većnicom stajala je počastna satnija
sa glazbom i veliko množtvo naroda. Kad
je general Varešanin sa barunom Ben-
kom ušao u dvoranu, dočekan je burnim
„Živio!" Zatim je Varešanin stupio na
podij, te održao kratak govor i pročitao
kraljevo ručno pismo, kojim se proglašuje
ustav. U taj čas je počastna satnija opa-
lila salvu, a sa tvrdjave je izpaljen 21
hitac iz topa.

Na isti način je proglašen ustav u Mo-
staru i čitavoj zemlji okružnim načel-
nicima.

Odlikovanje hrvatskog zastupnika.
Hrvatski zastupnik na carevinskom vieću
g. profesor I. V. Perić odlikovan je po-
vodom svog prelaza u mirovinu željeznom
krunom III. reda i to u priznanje mar-
ljivo službe i plodonosnog književnog rada.
Čestitamo!

† **Dr. Andrija Amoroso.** Ravnateljstvo
vjeresijskog zavoda u Poreču javlja nam,
da je tamo preminuo dne 19. o. mj. u
visokoj starosti ravnatelj ovog zavoda bivši
zemaljski zastupnik, prisjednik i odvjetnik
g. Dr. Andrija Amoroso.

Pokojnik spadao je medju najodličnije
članove talijanske stranke u Istri, kojoj je
za mladjih godina vjerno služio i sve svoje
umne sile posvetio. U zadnje doba nije
se u javnosti iztican posvetiv svoje sile
zemaljskomu vjeresijskomu zavodu, kojemu
je bio na čelu dugi niz godine.

Pokojnik bio je vrlo učen i uman čo-
vjek, koji je uživao velik upliv i ugled
medju svojima i van pokrajine. Bio je
odlučan naš narodni protivnik, ali uvjek
lojalan i umjeren. Počivao u miru!

POZIV

Berseško društvo za štednju i zajmove,
registrana zadruga na ograničeno jamčenje,
pozivlje u smislu § 35. zadružnog ugo-
vora na svoju

IV. redovitu glavnu skupštinu

zadrugare i prijatelje, koja će se obdrža-
vati dne 13. ožujka 1910. u 3 sata po
podne u prostorijama općinskog ureda u
Berseču sa sliedećim

Dnevnim redom:

1.) Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne
skupštine.
2.) Izvješće upravnog odbora.
3.) Izvješće nadzornog odbora.
4.) Čitanje izvješća revizora i zaključak
glede istoga.
5.) Potvrdjenje računskog zaključka za
god. 1909.
6.) Izbor upravnog i nadzornog odbora
te pomirbenog suda.
7.) Zaključak glede uporabe čistog do-
bitka.
8.) Slučajni predlozi.

Godišnji obračun izložen je na uvid u
društvenim prostorijama.

BERSEČ, dne 20. veljače 1910.

Odbor.

POZIV

Veprinačko društvo za štednju i zajmove,
registrana zadruga na ograničeno jam-
čenje, obdržavat će dne 6. marča 1910.
u 3 i pol sata poslije podne na Veprincu
svoju

VII. redovitu glavnu skupštinu

sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Izvješće upraviteljstva.
2. Izvješće nadzornog odbora.
3. Potvrdjenje računskog zaključka za
god. 1909.
4. Izbor upravnog i nadzornog odbora te
pomirbenog suda.
5. Čitanje izvješća o izvršenoj reviziji
„Zadružne zveze u Celju".
6. O nabavi domaćih potrebština.
7. O uporabi čistog dobitka.
8. Slučajni predlozi.

VEPRINAC, 20. febrara 1910.

Odbor.

Preporučamo našim obiteljima
Kolinsku cikoriju.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina platl.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Češka.

„Export".

Razašiljem dnevice pouzećem franko 5 kg. sa omotom svježe govedine zadnji kraj za K 5.20, teletine za K 5.60. Sušene govedine za K 6·20, sušeno svinjsko meso K 11.50, debele govedine K 4·50, teleća bedra K 4.50. Dobra roba i točna posluzba.

S. FABER, Bolowa (Galicija).

Tko treba bielog platna, oxforda, kanafasa, zefira, kriseta, flanela itd. neka naruči u

Josip Běloun,

tkaonica,

Novy Hradek, Češka.

Samo dobra roba, solidna posluga.

40 metara liepih ostataka za K 18 franko pouzećem.

Ako roba nebude po volji, možete ju nefrankirano poslati natrag.

Tvorničke ciene.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Veteranl br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna posluzba u dom.i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Posluzba brza i točna.

ISTARSKA POSUJILNICA

Prima zadrugare, koji uplaćuju sudružnih dielova jedan il. po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkasa, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja sugiasno ustanovio veći ili manji rok za odkas, na odkas od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i sudužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u visio Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Posluzba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SVOJ K SVOMU!

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA
LAGINJA i DR.

ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1.

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posujilnice i konsumna družtva, trgovačko knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

OPCINSKA ŠTEDIONICA

u BIOGRADU pri moru (DALMACIJA).

Osnovana po regulativu c. k. Ministarstva u Beču, podjamčenjem cijelo kupne imovine općine Biograd i pod državnom kontrolom.

Ukamaćuje uloge na štednju sa

5% čistih,

jer i porez na kamatu uloga plaća sama štedionica.

Podjeljuje hipotekarne zajmove, eskomptira mjenice i vrši ostale bankarske poslove.

Uplatne listove c. k. poštanske štedionice za ulaganje novaca šalje besplatno.

Gospodari! Želite li da Vaše blago ostane *zdravo*, da Vam se *svinje (prasci) debele* te da ih *sačuvate od svih kužnih bolesti*, da Vam *krave* davaju *više i bolje mlieka*, da Vam se blago *jaća*, redovito hrani *probavlja*, te da ga sačuvate od *kašlja, plućnog katara, naduvanja, zapekline, glista* itd. to upotrebljavajte samo

:: PRAH ZA BLAGO ::

pripravljen u ljekarni k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu pa ćete se osvjedočiti o koristnom djelovanju istoga.

Ciena jedne kutije 1 kruna.

Naputak o uporabi jest naznačen na svakoj kutiji.

Gospodari! Preporuča Vam se svima za domaće blago

MAZILO ZA BLAGO ILI FLUID

koje je najbolji liek za *konje* i *volove* za *pojačanje* i *okriepljenje nogu, poslije teškog* i *napornog rada*, te *bolesti* u *križih* i *plećih*, kod *zgrčenih šila*, kod *upale kopita* itd. Izvrstno djeluje kod *(prasaca) svinja*, kad nemogu na *nogami stati* i kad se opaža *slabost* na *blagu*.

Ciena jedne boce 1 kruna 40 filira.

Dobiva se samo u ljekarni k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu (Istra). — Naručbe se obavljaju poštanskim pouzećem ili da se novac unapred pošalje.

Ista liekarna preporuča svoje bogato skladište svih drugih liekova.

Josip Blaškovič

PULA, ulica della Valle br. 11, Telefon br. 21.

Veliko skladište kamenog ugljena prve vrsti za peći i štednjake, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva. = Roba se dostavlja u kuću bezplatno.

Preporuča svoju dobru robu. Ciene umjerene.

Naručbe izvršuju se točno i bezvlačno.

Nova trgovina!

Za jesen i zimu

preporuča tvrdka

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

svoje bogato skladište gotovih odiela za gospodu i dječake, to razne novosti u konfekciji za dame i djevojčice.

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

Pula, u četvrtak dne 3 marča 1910. God. XLII.

…itd.
…a temelju
o dogovoru.

N… a predbrojbu, oglase itd. …alju se naputnicom ili pološ…com pošt. štedionice u Beču …a administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Glagoljica u katoličkoj crkvi.

Od dvorskoga savjetnika prof. dra. V. Jagića, člana gospodske kuće.

Beč, 11. II. 1909.

Kad sam jednom prigodom sedamdesetih godina prošloga vijeka razgovarao s po vjesničarom pl. Sybelom o uzajmici evropskih naroda — bijaše to u vrijeme rusko-turskoga rata — mišljaše on, kako se čudnovato slaže, da su Romani katolici, Germani protestanti i Slaveni grčko-pravoslavni. Priznade, kako nema pravila bez iznimke. Tko ne zna, da medju Slavenima Poljake smatraju najgorljivijim katolicima? Isto tako su zastupane kod južnih Slavena dvije konfesije, katoličanstvo i pravoslavlje tako, da siječe Hrvate, koji živu u sredini baš ona svjetsko-povjesna rastavna crta, što je nekada deferencirala istočno-rimsko gospodstvo od zapadno rimskoga, te je kasnije izbila na vidjelo u velikom crkvenom raskolu izmedju Bizanta i Rima. Tako postadoše zapadni Hrvati rimskim katolicima, a istočno od njih naseljeni Srbi sljedbenicima grčke crkve. Etničko jedinstvo i neposredno susjedstvo obaju plemena bijaše ipak tako jako, da su se čvrsto oprli — još prije nego li je nastao crkveni raskol — pogibli, koja im prijetila otudjenjem i rastavom tako, da očuvaše neko duševno jedinstvo na polju crkvenoga života. Katolički Hrvati uzdržaše naime stari slavenski jezik u svim crkvenim funkcijama od desetoga vijeka neprekidno dalje, dakle kroz čitavih tisuć godina. Podvrgoše se Rimu, poprimiše sve spoljašne oblike rimsko katoličkoga obreda ali sve se liturgične funkcije obavljale na crkveno slavenskom jeziku. Po starinskom slavenskom pismu, koje po svemu odaje stariji način a zovemo to pismo glagoljicom, u kojoj su napisane sve crkvene knjige, nazvani su svećenici toga smjera — glagolašima.

Neće mnogi znati, da je glagolsko pismo od jedanaestoga do šestnaestoga vijeka bilo organom svega javnoga života u Hrvatskoj, Dalmaciji i Istri, u koliko je bila slavenska: mnogobrojne listine, općinski statuti, očitovanja posljednje volje, čak i korespondencija pisala se tim pismom. Nu od konca petnaestoga vijeka svjetovna se uporaba toga pisma sve više gubila, ali se održala još uvijek u crkvi, u knjigama crkvenoga sadržaja (u misalima, časoslovima, Obrednicima itd.) Valja da u istinu s najvećim poštovanjem govorimo o gorljivosti onih sredovječnih hrvatskih glagolaši, koji su nam ostavili mnogobrojne, lijepo pisane, kadšto sjajno ilustrovane pergamenine kodekse; još sada imade u knjižnicama u Beču, Pragu, Zagrebu, Ljubljani mnogobrojnih primjeraka.

Kad se pojavila štampa, bijaše glagolski misal, štampan 1485. g. u Mlijecima, najstarija štampana slavenska knjiga u opće. Kasnije se štampala kod kuće na Rijeci i u Senju, u Italiji pak u Rimu mnoga nova izdanja, ne bi li se tako doskočilo crkvenim potrebama. Propaganda u Rimu, pojedinci pape brinuli se, da su bila nova izdanja uvijek na novo pregledana.

Prva se veća revizija obavila tridesetih godina sedamnaestoga vijeka, a najnovija dva izdanja potiču iz godina 1893. i 1905.

Nije crkveni život glagolaša tako gladko tekao, kako to ovdje pripovijedam. Universalno, ali centralistički udešenom katolicizmu protivila se od uvijek mala slavenska iznimka u katoličkoj crkvi. Na provincijalnim sinodama izdavale se protiv razvijanja glagolice zabrane i svakojaka ograničivanja. Podpunoga uspjeha nije se ipak postiglo. Glagolica doduže zakržljavi, ali uništena nije bila.

Dapače su u neko doba dalekogledni pape ovu staru povlasticu Hrvata na slavensko bogoslužje po rimskom obredu izričito dozvolili, jer su bili uvjereni, da će tako ostaviti otvoren most unijonističkim težnjama pravoslavnoga zaledja na balkanskom poluotoku. Općenito nijesu ipak bili uvjeti povoljni, da bi glagolica uspjevala.

Tijekom vijekova zamrije pomalo gorljivost glagolaša, narodni jezik procvata u svjetovnoj književnosti na osnovu latinskoga pisma, a glagolsko bude istisnuto tako, da je samo svećenstvo konačno imalo poteškoća kod čitanja glagolskoga štampanoga pisma, a razumijevanje staroslavenskoga jezika posve je zaboravilo.

Na sve zadnje moralo se štampati male misale latinskim slovima, ne bi li narod barem pjevane dijelove službe Božje slušao na svom jeziku, onaj narod, koji je u žilavom prianjanju uz slavensku misu i druge liturgične funkcije prebrdio sve nepravde vijekova.

Stari se jezik pri tome veoma ponarodio. Toj neprilićnosti htjelo se stati na put novim izdanjima crkvenih knjiga na starom jeziku i glagolskim pismom. To se učinilo, barem djelomice sa gore spomenutim izdanjima Missale romanum.

Ali nije sve svršeno novim izdanjima knjiga, i kad bi se bila ta izdanja posvema dovršila; budući svećenici, koji će da knjige čitaju i razumiju, valja da se za to na naukama pripravljaju. Nu, biskupi, u biskupijama kojih glagolska liturgija jošte živo, veoma su se malo ili ništa za to postarali. Biva nam to jasno u jednu ruku iz očite neskloности rimskih ljudi toj povlastici, uz koju pristaju naravski i pojedini biskupi.

Na mjesto da se pitanje uredilo, volilo se „masreglovanje", o kojem sada već i bečko novine govore. Da li je to pravi put, koji ide k cilju, to jest da li pojačava prianjanje uz crkvu i pravo vjersko osjećanje — o tome neću da govorim. Budućnost će to pokazati.

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Ponovne molbenice na sv. oca.

Vjernici hrvatske narodnosti u biskupiji Porečko-Puljskoj još nisu zdvojili. Odbijeni jedan put, oni su poslali sv. ocu ponovno molbenice, koje bi se mogle nazvati utoci ne toliko proti odlukam sbora za sveto obredo koliko proti izvještajem biskupa Flappa.

Svih 19 prije negdje navedenih naših hrvatskih župa poslalo je posljednjih mjeseca godine 1899. ovako glaseće molbenice:

„Sveti oče!

Našom preponiznom molbom podastrtom Tvojoj Svetosti mjeseca decembra 1898. molili smo najsmjernije, da se u našim crkvama sačuva onaj običaj i ono pravo staroslavenskoga jezika, koje uživa od starih pradavnih vremena. Ali iz dekreta sbora sv. obreda od 21. aprila 1899. br. 74., koji se zanaša poglavito na izjavu našega prečastnoga biskupa Ivana Krstitelja Flappa, kao da nije staroslavenski jezik bio kod nas u porabi posljednjih 80 godina, vidimo, da naša molba ne bijaše uslišana.

Mi pako stalno uvjereni, da je rečenim dekretom nanešena krivica povlastici staroslavenskoga jezika, ne ustručavamo se ni najmanje, a da podastrti pred Tvojom Svetostju opet najponiznije molimo, da Tvoja Svetost blagoizvoli narediti ponovno proučenje naše spomenute molbe, kojom je već dovolj obrazloženo i dokazano, da običaj staroslavenskoga jezika u svim našim crkvama do najnovijeg vremena obstoji — njekada sa starimi slovi, u novije doba sa latinskimi po knjizi „Ščavet" nazvanoj.

Dokazom tamo navedenim dodajemo još ovo:

Nepravda nanešena našim crkvama po njekih, uz šutnju, pristajanje pače i poticanje biskupovo; ne može se opravdati, jer „preskripcija ne valja za onoga, koj nemože poslovati" — i jer „što je uvedeno skriviš, ili silom ili kako drugače nedopušteno, nesmije stalno obastati" (c. 5. X. o pravilu prava V. 41.). Neodgovara kršćanskom moralu, i katolička crkva zgraža se opravdati kao dobro učinjeno ono, što je nepravdom i silom uvedeno.

Jezik rabljen u tako zvanom „šćavetu" nesmije se smatrati kao pučki jezik naprama jeziku zvanom staroslavenskom, uzetom u našim liturgičkim knjigama od Sv. Stolice i često tiskanom; nego je, kako filologi govore, staroslavenski novije, a izdanja, i, izuzev njeke rieči i dočetke sličan i skoro jednak staroslavenskomu. — Neka se usporede „Slava", „Vjerujem" i „Predpjev" itd. u „šćavetu" sa dielovi mise u staroslavenskom misalu. Najveća razlika sastoji u tom, što je „šćavet" pisan latinskim slovima, a ne vlastitim staroslavenskima; te da od toga i potiče potežkoća rabiti staroslavenski jezik onim svećenicima, koji su naučni rabiti latinska pismena.

U ostalom, ako ima zloporaba, nek se odstrane načinom propisanim od Benedikta XIV. u ustanovi „Ex pastorali munere" od 15. augusta 1754. i nek se sačuva podanu povlastica, „jer se pristoji, da dobročinstvo dano od Kneza ostane. (Pravilo prava u VI. 16. i 17.).

Oslobodi nas Sveti Oče iz ruku naših neprijatelja, i to Ultra — i tako zvanih nespašenih Talijana i liberalaca naših pokrajina, koji nastoje, da uništo naš slavenski rod i istu našu vjeru, i nedaj, ponizno molimo, da slave slavu neprijatelji sveto Rimske crkve — razkolnici nalazeći se medju nama —, koji nam predbacuju, da Rimska crkva zove u svoje krilo narode, ne da postanu katolici, nego da budu Latini.

Oni hoće da tudje, što se njih nimalo ne tiče, ukradu i unište, dočim želimo mi i sa svim pravom nastojimo, da obranimo i sačuvamo stari i od predja nam predani i baštinom primljeni običaj.

Smatramo konačno shodnim, da priložimo okružnicu presvjetloga i prečastnoga našega biskupa od 4. maja 1899. br. 952., koja sama kaže kakvim je duhom sastavljena i za čim teži".

Još jedna molbenica na sv. oca.

Odgovor na ponovne molbe nije nam poznat, al da je i taj bio nepovoljan ili da ga je takvim prikazao biskup Flapp, vidi se iz jedne dalnje molbe, koju se je poslalo na sv. oca negdje zadnjih mjeseca godine 1900.

Ta molba bila je odaslana hrvatskim i talijanskim jezikom.

Glasi kako sliedi:

„Sveti oče!

Proti izrazitim namjerama Vaše Svetosti, da se odstrane zloporabe, ali da se uzdrži slavensko bogoslužje, prohtjelo se je našemu presvjetlomu g. biskupu Ivanu K. Flappu, u zadnjoj njegovoj odluci izdanoj dne 26. septembra t. g. (1900.) br. 2889 izreći, da ni prema odluci Sv. sbora za obrede od 22. augusta t. g. neuživa nijedna crkva njegove biskupije povlasticu slavenskoga jezika u bogoslužju.

Stoga usudjuju se ponizni i odani sinovi Vaši, do skrajnosti uvriedjeni i izmučeni, moliti od dobrostiva i darežljiva srca Vaše Svetosti pomoć i obranu proti takovomu napadaju na častni slavenski jezik, njim vlastiti od najstarijih vremena u bogoslužju i to na temelju sliedećih razloga:

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Skupština podružnice u Puli. Prošlu nedjelju obdržavala je ovdješnja podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu. Skupštinu otvorio je podpredsjednik podružnice u odsutnosti predsjednika, koji se dao ispričati. Nakon pozdrava predsjedatelja, pročitao je tajnik izvješće o radu podružnice u minuloj godini, iz kojeg su prisutni razabrali uspješni rad odbora. Iza

tog izvještaja vadimo ove utješljive brojke, premda je prema našim prilikama moglo biti toga i više. Prihoda je bilo u svemu K 3584·37, a razhoda K 1038·17, ostaje čistog prihoda K 2546·20. Od pojedinih stavaka prihoda daje najviše ona „darovi“ t. j. K 1362·56, od kojih je najviši dar Istar. Posujilnice od K 500·—, zatim „narodni blagdan“ K 724·17, onda „članarina“ K 181·—, „škrabice“ K 148·79 i „razno“ 36·03. Svota od K 1131 82 unišla je od prinosa sabranih od naših požrtvovnih gospodja i gospodjica za „Božićnicu“. Opažamo, da je članarina, premda nešto više od prošlih godina, i ove godine premalo donesla, u što treba da se malko zamislimo, jer svaki, koji bude to čitao, reći će po duši, da je stavka „članarina“ imala biti najveća i bez pretjerivanja mogla bi iznašati barem 1000 K. Zar nas nema pet stotina u Puli, koji bi mogli dati na godinu po dvie krune za članarinu. Upućujemo dakle sve naše, da se začlane u podružnicu, što će najlakše učiniti, ako donesu 2 krune blagajniku podružnice g. Stihoviću u Istarsku Posujilnicu, koji će svakomu dati iskaznicu, kojom će svatko imati da se podiči. Time pak nijo rečeno, da je time riešen pomagati družbu, nego da svaki po svom žepu dade, koliko može i povrh toga za Družbu.

Razhod je faktični vrlo malen, K 1·90, jer onaj K 1036·21, izdan je za dar prigodom Božićnice djeci Družbine škole u Šijani i to od svote, što su je sakupile naše velevriedne gospodje i gospodjice, da ih Bog poživi!

Oba izvještaja primljena su na ugodno znanje i odobrena od skupštine, nakon čega izabran je novi odbor, i to: predsjednik dr. Milić, zamjenica gdja Mardešić, tajnik Dr. Antončić, zamjenica gdjica. Šoštarko, blagajnik J. Stihović, zamjenica gdjica. Stana Laginja.

Uz neke preporuke novom odboru, zaključeno je, da će se doskora obdržavati koncerat s plesom za Družbu, te zahvaliv se novoizabrani predsjednik za sebe i odbor na povjerenoj časti, zaključena je ova skupština.

Na koncu primjećujemo, da ni ova skupština nije bila baš onako brojno posjećena, kako je trebala, to možda zato, što je bila prerano urečena, što ispričava naše vriedno radničtvo, ali nikako ne može da bude isprikom našem neodvisnijem gradjanstvu, što budi rečeno bez zamjere, u nadi, da će u buduće i u tom biti bolje.

Koncerat u Narodnom Domu. Večeras priredjuje Dalmatinski skup u dvorani Narodnog Doma u Puli „Pul korz meni“ koncerat, kojeg čisti prihod namienjen je po pola za hrvatske škole u Zadru i za Družbu sv. Cirila i Metoda. Na koncertu sudjelovat će gdjice Skracin i Alajić na glasoviru i guslama uz igranje vojničkog orkestra i pjevanje. Pored toga bit će razne šale i obilno gastronomske tombole, a neće poslie svega toga umanjkati i ples. Početak u 8 s. na večer. — Ulaznina 50 para po osobi.

Pozivlju se sva braća Slaveni, da mnogobrojno posjete ovaj koncerat.

Za školu u Jadreškinu. Nakon toliko godina što Jadreškanci traže pučku školu, napokon su se oblasti probudile i u nedjelju 6. t. mj. polazi tamo komisija, da po nekom zakonu, koji je stvoren i valja rek bi samo za nas Slavene, sasluša narod, u kojem jeziku da mu bude škola. Taj zakon vriedi u ovoj žalostnoj Austriji samo za nas Slavene, jer kad hoće austrijska vlada otvoriti koju školu u njemačkom jeziku ili Talijani u talijanskom, tad ne pitaju puk za naukovni jezik škole, ali kad se radi o koži Slavena, onda trebaju i službouljudnih komisija, da se tobože nikakvi glupi zakon vrši, što sve ima svoju dobro proračunanu svrhu. Zato upozorujemo Jadreškance, da svi složno u nedjelju izjave pred komisijom, da zahtjevaju u svojoj pučkoj školi, da im se djeca podučavaju u svojem materinskom hrvatskom jeziku kroz sve godine, a tek u četvrtoj godini da se u školi podučavaju djeca i u talijanskom jeziku kao predmetu, kad već tako talijanski zakon propisuje. Velimo talijanski zakon, jer je nezakonit i nepravedan, stvoren samo za nas a proti nama. Opet vas dakle upozorujemo Jadreškanci, da svi složno rečete pred komisijom, da hoćete i tražite hrvatsku školu, kako ste već izjavili u molbenici.

Radi ovog pitanja pozivlju se rodoljubi u subotu u 2 s. po p. na mali pogovor u kavanu Narodnog Doma.

Narodni darovi.

Prigodom kućne zabave kod g. Antona Bibulića u Vabrigi sakupljeno je za Družbu K 3.70. — Na piru g. Jos. Stihovića i Ivke Fabris sakupila je gdjica. Marija Fabris na predlog g. Dra. Ivana Zuccona za Družbu K 68.— Od predstava u Vinkuranu i Banjolam darovaše za Družbu putujući glumci Pastirc i drug K 10.18 U Hrvatskoj Čitaonici u Rovinjskom Selu sabrano je ovih poklada na predlog gosp. Petra Brajnovića medju članovima i gostima za Družbu K 25.— Na piru Mihe Rosanda u Vinkuranu sabrano je, za Družbu K 7·10. Na piru g. Vitek i gdjice Ane Brun u Karnici sakupljeno je za Družbu K 17.— Prigodom konstituiranja privremenog odbora za „Narodni Dom“ u Labinu sakupljeno je K 22.— i to za Družbu i Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu po pola. — Iz Čopica nam šalju za Družbu K 6.—, darovanih od dvojice gg. svećenika, koji ne mogoše dne 11./XI. prisustvovati dekanatskoj konferenciji u Čepiću. — Vlč. g. Ferdo Hrdy šalje za Družbu K 3.— darovanih po 1 K od Mate Paliske, Ivana Viškovića i Ferdinanda Hrdy a. O. Ivo Marelić, franjevac daje Družbi 10% od prodanih „Jorgovan“ koledara K 1·50. Da počaste uspomenu blagopokojne Zdravke Martinolić, sakupiše nekoji članovi Hrvatske Čitaonice mjesto vienca na odar kruna 25·50, a darovaše: prof. Haračić K 5, po 2 K: Š. K. Kozulić, pop Iv. Ž c, pop Vj. Volarić, B Capponi, J. M. Pičinić, I. Furlanis, Lovreković, I. Martinolić, L. Blažević; Žiga Beer K 1.50, Bakota K 1, Obitelj Picinić-Začević u istu svrhu K 10.

Današnji izkaz	K	197·88
zadnji izkaz	K	23·—
ukupno	K.	220·88

Novi financijalni nadzornik — Nijemac. Pišu nam, da je onaj tršćanski činovnik, s kojim smo se mi već bavili i koji je poduzeo sve moguće, da bi došao na mjesto financijalnog nadzornika Dalla Rosa, Niemac i da natuca samo par rieči slovenski.

Protiv imenovanja takovog činovnika, koji se nebi mogao sporazumiti sa hrvatskim pučanstvom, jer ne pozna jezik naroda, moramo najodlučnije ustati i zahtjevati, da državni činovnici poznadu podpuno jezik pučanstva.

U ostalom upozoravamo na interpelaciju podnešenu u sjednici od 22./12. 1909 po narodnom zastupniku Matku Mandiću na Nj. Pr. ministra predsjednika.

Lošinjski kotar:

Cres, 22. II. 1910. (La scuola drammatica.) Više se puta vidjeva hrliti ljude u najnovije kazalište, da rečemo: talijansku pučku školu, na razne predstavice školske djece, ko…
mudrošću g. L…
da, dok u Cresu nije …
nije se vidjelo predstava u …
počela hrvatska škola, poče…
za njom i talijanska, i to sve na…
straha; da ne izgubi … ono djece zasliepljenih kopača, što ih imade. No svaka stvar imade i svoje granice; jer djeca ne idu u školu, da se nauče predstavljati već učiti. Tako eto, dok se hrv. škola držala tog principa, davajuć je tri puta na godinu (Božić, Uskrs i Ćirilovo), dotle, da nadkrile u svom znanju hrv. školu daje je ona najdulje svaki mjesec. A u potvrdu toga služe nam najzadnje, koje je davala: za Božić, mesopust i sada u nedjelju; iz ovog se vidi, da to neisisavamo iz prsta. To su predstave iz početka bile dobro posjećivane, a kasnije su prešle u običaj. Da li se slaže sa školskim zakonima; školu pretvarati u kazalište, to će najbolje znati, najlegalniji pod kapom nebeskom, ljudi; i da li su ovako česte predstave najbolje uzgojno sredstvo, znati će g. Luisa Moratto. Neka nemisli tkogod, da ovo pišemo iz jada, što je hrvatska škola ne daje. Ne, već jedino zato, da podsjetimo naše ljude na ono što su sve rigali naši „talijani“ protiv hrv. škole, kad je začela time. U ovom se je slučaju obistinila ona naša poslovica: „tko u vis pljuva, na nos mu pada“.

Za što se u Cresu plaća 202% občinskih nameta, to je najteža strana svega. To je môra, koja tišti creskog kopača, tako da sve svoje dobitke mora davati občini, od koje nema onih koristi, koje bi iščekivao. Ljudi svi plaćaju, zaslužuju dakle i iste pravice. No mnogi, koji vedre i oblače, misle: ljudi plaćaju, da budu grdjeni. — Zato, kad pitaju za školu, veli im se idite sv. Cirilu, kako nedavno jednom iz juga. Zato, kad pitaju svoje pravice, šalje ih se popom. To i sto drugih posprdnih naziva nalaze naši „oci“ kao utjehu bijednom puku. Sva je sreća, da su ljudi mirni, no naći će se, komu će prekipiti, te si odmah krojiti pravdu, i tako sebe i svoje upropastiti. Kako je u gornjem slučaju govorio dotični: da mi nije obitelji... No imadu za drugo, naime: da se plaćaju stanarine tolikim učiteljima, da se isplaćuje velebna prazna školska zgrada, da g. Moratto svaki dan u školi troši drva i svijeću do 8 sati večer! Reći će se: ona imade velikih službenih poslova? Da vidimo, g. L. Moratto je ravnajuća učiteljica ženskog odjela sa

---

1. Kako proizlazi iz biskupskih izvještaja prigodom pohoda ad s. limina, bio je od najstarijih vremena kod većeg diela crkava združenih biskupija Porečke i Puljske u bogoslužju u uporabi staroslavenski jezik, koji se je vremenom, u prvom redu radi pomanjkanja potrebnih knjiga i nepoznavanja glagoljskih pismena sa strane svećenika, izrodio, sa znanjem i šutnjom biskupa i Sv. Stolice, malo po malo u više pučki jezik, koji je u ostalom, osobito za pjevane dielove sv. mise, u kojima se svećenici njim služe, izuzevši njeke izraze i oblike, posve indentičan sa starim jezikom knjiga odobrenih od Sv. Stolice, o čem se može svak osvjedočiti, sravnivši „Slavu“, „Vjerovanje“, „Predpjev“ itd. tako zvanoga Ščaveta sa onim knjiga tiskanih i potvrdjenih od Sv. Stolice sa glagoljskimi pismeni.

2. S takovom „zloporabom“ sačuvale su ipak crkve svoj jedino slavenski značaj; i sada, pošto su liturgične knjige sa glagoljskimi slovi tiskane, bilo bi shodno i uputno jednostavno ukinuti zloporabu, i uzdržati staru bitnost, kako je u posve sličnih prilikah naredio Benedikt XIV. ustanovom „ex pastorali munere“ od 15. augusta 1754., i kako bijaše godine 1894. uvedeno u biskupiji Krčkoj, i uz naročito znanje Sv. Stolice takodjer u biskupiji Senjskoj.

3 S razloga, što je glagoljski „Missale“ (neračunajući izdanje godine 1893.) bio zadnji put tiskan godine 1741., Brevir 1791., a Ritual još 1640., te da je svega toga pomanjkalo, i jer su naši svećenici od godine 1813. bili uzgajani u centralnom sjemeništu u Gorici, gdje nisu niti učili glagolskih pismena, bila je spomenuta „zloporaba“ tako zvanoga „Ščaveta“ i više pučkoga jezika, uvedena, kako svuda tako i u naših crkvah polovicom XIX. stoljeća. Tražiti sada, pače vezati obstanak povlastice na okolnost, da li su bile u porabi liturgične knjige staroslavenskim jezikom i glagolskimi pismeni još u posliednjih 80 godina, to jest od 5. augusta 1868. do 5. augusta 1898., značilo bi nepoznavati ni malo povjestni razvitak prilika, koje su iz potrebe, *protiv volje puka, a sa znanjem crkvenih oblasti*, obstojalo u slavenskih crkvah, prije označenoga roka, i uzeti za mjerilo i pravilo stvar upravo *nemoguću*; pače to bi značilo, da se hoće silom iztjerati iz naših crkava naš častni starodrevni bogoslužni jezik.

4. Ritual dao nam je Urban VIII. godine 1640. u pučkom jeziku. Tiskan je latinskimi pismeni kod Propagande, a pretiskan dozvolom biskupa u Mljetcih godine 1827. — Iz njega uzeo je dekan sustolnoga kaptola u Pul, dakle u biskupiji Porečko-Puljskoj, pop Juraj Maračić molitve i način podjeljivanja svetih sakramenata u svoju knjižicu, koju je za porabu dušobrižnika u pokrajini u prigodah posjećivanja umirućih sa biskupskom dozvolom izdao u Mljetcih godine 1852. Uzpor tomu zabranjivao je Mons. biskup Flapp, nezna se na kojem temelju, odmah na početku svoga dolaska u biskupiju, a sustavno od godine 1888. ovamo, obavljenje sv. sakramenata u slavenskom jeziku i silio, da se latinski ritual rabi. Isto tako zabranjivao je biskup Flapp, iz početka samo svećenikom, rabiti slavenski jezik kod pjevanih sv. misah, i silio da rabe latinski. Kasnije je to isto zabranjivao takodjer puku. Sada puk traži jednostavno, da bi trebalo za uživanje stare naše povlastice da budu sve liturgične funkcije obavljene staroslavenskim jezikom. (I ono što se po ritualu obavlja!)

5. Sada se čini sva moguća, da nam se zabrani poraba našega jezika u javnom životu (u školah i uredih) i da se silom učini nas Talijanima; očekujemo sa podpunom stalnostju bar od crkve, da nas neće polatiniti, nit pospješiti nepravedno nastojanje naših protivnika.

6. Nećemo ulaziti u pojedinosti, jer Vaša Svetost savršeno pozna iz prijašnjih molba i utoka i neoborivih svjedočanstva stanje pojedinih naših crkava pogledom na porabu slavenskoga jezika u bogoslužju. Primjera radi navadjamo:

da je u župi Žbandaj bio tek prije tri godine istjeran naš jezik iz crkve, te se odnosni utok nalazi kod Sv. Stolice.

da je u župi Fontane do godine 1880. rabio i svećenik i puk slavenski jezik u bogoslužju; pa da je biskup Flapp zabranio to najprije samo svećeniku, pustiv da se puk služi kako hoće, a kasnije godine 1888. i 1889. zabranio i puku;

da to isto vriedi i za župu Foškulin;

da se u župi Rovinjsko selo rabio slavenski jezik u bogoslužju do god. 1893.;

da u župi Karojba puk još danas pjeva slavenski i to staroslavenski;

da se je u župi Promantura pjevala slavenski sv. misa do Božića 1892., bez zabrane Mons. biskupa Flappa;

da se u kapelaniji Juršići još danas pjeva sv. misa slavenskim jezikom;

da se je u župi Rakalj rabio staroslavenski jezik u bogoslužju do godine 1897. pod još živućim, sada već umirovljenim župnikom;

da to vriedi takodjer za Pomer, Medulin, Valtura, Sv. Martin, Sv. Luciju na Skitači i još razne druge crkve u Porečko-Puljskoj biskupiji.

Navedši to pouzdano očekujemo brzu i stalnu pomoć od Vaše Svetosti, i ničice prostrti ljubeći moći na noguh bilježimo se Vaše Svetosti najponizniji sinci“.

(Nastavak sliedi.)

službeno upr-
ucu, podjeljenih u 5
ia na svaku silu odpada
uok po školskom zakonu može
ko 60 učenika na pojedinu silu.
kako vidite, groznog posla! Ali je uz to gdjica. galantna. Ona n. pr. renuncira na većoj nagradi za njemački jezik, što ga podučava 6 sati na tjedan i to po dva u III., IV. i V. tako zvanom nastavnom tečaju, jer dobiva samo 180 kruna godišnjih, dok gosp. učitelj muškog odjela za 4 sata, akoprem otac obitelji, ogromnu svotu od 30 (tridesel) kruna. Upamtite gospodo: gdjica. učiteljica zove Luisa Maretto, dakle dolje kapu. O gosp. vjeroučitelju hećemo ni govoriti, jer on, kako sam dočuo, na svoje opetovane molbe nije dobio ni odgovora od školskih oblasti. Živila dakle: velikodušnost!

Moram Vam javiti jedan naš napredak. Pod konac lanjske godine osnovala se ovdje ribarska zadruga pod imenom „Javorgrad", koja je odmah na početku okupila oko sebe preko 90 samih ribara osim onih neribara, a dnevnice ih stiče novih. Kako sami ribari i oni, koji su ju pokrenuli, nisu mislili samo na „šport", to su odmah iza potvrdjenih pravila sazvali skupštinu prošle nedjelje, da se odredi budući rad. Skupštini bi pozvan i g. nadglednik ribara Sulčić, koji se radostna srca odazva. Na' istoj bi uz drugo odlučeno pozvati vladinog činovnika, koji će procjeniti mreže i ladje svih ribara, te tako započeti zadružnim ribarenjem. Na koncu se g. predsjednik Krivičić zahvali svim članovima na njihovom zauzimanju za zadrugarstvom, a polag toga i gosp. Sulčić, na ljubavi i brizi oko podignuća ribarstva, preporučujuć mu se i unaprijed, da nas svojim savjetom potpomogne. — Ovdje ima i druga: talijanska ribarska zadruga, sastavljena od većine neribara, ali još se od nje nevidi života, osim da je legalizirana. Nekomu se prohtjelo športa.

Za čim se već davno težilo: naš se sud počeo čistiti pomalo. Upravo je ogavno bilo gledati, da se po sudu širi sama rodbina, kako da bi on spadao u vlast neke familije. Što ćete gore. Do nedavna je na samom sudu imao jedan ovdašnji odvjetnik i svoju pisarnu! Za kancelistu, na mjesto pensioniranog g. Petris, imademo sada naše gore list, koji će s našim ljudima moći razgovarati u našem jeziku. Zahvaliti imademo žilavosti sadašnjeg g. suca. Čujem, da se naši Talijani strašno kostruše, jer da je time povredjena pogodba sklopljena izmedju kamore i vlade od 17. julija 1882 točka b, kojom se išlo za posvemašnjim potalijančenjem naših otoka, osim otoka Krka.

Upozorili bismo kompetentne faktore na naš slavni porezni Ured, gdje imade ljudi, koji se još ponose, što neznadu hrvatski, budući je taj jezik nepotreban, jer imadu po njihovom mnjenju posla sa samim kalabrezima.

A naša pošta? Ona je jako siromašna. Imade samo jedan pečat, sa napisom: Cres — Cherso, koji ćete jedino onda vidjeti, ako ste imali čast odposlati novac ili koji paket, inače na listovima ga nećete vidjeti. Mislim, unikum je na svijetu, da jedna pošta ima jedan dvojezični, a jedan jednojezični pečat. No što po drugim zemljama nebiva, dogadja se u Austriji, da rečem u Cresu. Znadete li, radi česa to biva? Jedino za to: da se naši „italianissimi" ne škandaliziraju, videći pored slavnog imena Cherso, barbarsko ime Cres. O jednoj zanimivoj aferi, koja već znademo, poći će in fumo dei maccaroni, javit ću Vam. E, da je naš čovjek, imao bi i državni odvjetnik pune ruke posla.

Sramota je za jedan poštanski ured, da njezin šef niti nije zavirio u koju srednju školu. No zato znade fino hrvatski govoriti. Umoljavamo gg. zastupnike, da pokucaju na vrata ravnateljstva pošte.

I naša financa drži se pakta 1882, jer još nema trojezičnog napisa, već jedino dvojezični, i sve njezine tiskanice su dvojezične. Upitali bismo slavnu gospodu: koji vam plaća skoro polovicu nameta za meso i vino? Odgovorit ćete moguće Patagonci. — Kad su Vam hrvatski novci dragi, neka vam bude draga i njihova pravica.

† **Zdravka Martinolić.** Iz Lošinja nam javljaju tužnu viest o preranoj smrti Zdravke Martinolić, supruge odličnog i zaslužnog rodoljuba g. Antuna Martinolića. Eto u nedugo vrieme zadesila našu rodoljubnu braću Noe i Antuna Martinolića opetovno teška žalost — nedavno preminula mlada supruga g. Noemu, a sada nakon trogodišnjeg braka, u cvijetu mladosti od 26 godina usnu u Gospodu gospodja Zdravka, ostavivši duboko ožalošćena supruga i nejaku kćerku Zrinjsku od 18 mjeseci. Pokojnica kao uzor-supruga i majka, osobito se dostojno isticala i radila kao prava rodoljubna Hrvatica te je uzorno popunjivala rodoljubne vrline svog supruga.

Gosp. Antunu Martinoliću na tom velikom gubitku u teškoj boli izrazujemo naše iskreno i živo saučešće, a miloj pokojnici bila lahka domaća hrvatska zemljica, koju je žarko ljubila.

Pazinski kotar:

Pop Corva ispravlja ovako: Na temelju §. 19 zakona štampe, odnosno na dopis od Sv. Nedjelje kod Labina od 10. II. t. g. — Br. N. S, 8 — izvolite uvrstiti u dojdućem broju „Naše Sloge" slijedeći

Ispravak:

Nije istina, da ja sam rekao ljudima: *Pridite votat sa me, dobit ćete objed sa ništa i još nešto drugo, što će vam bit vrlo drago*, nego istina je, da ja nisam rekao ništa.

Nije istina, da ja nijesam blagoslovio kuće onih, koji su glasovali proti meni, nego je istina, da nijesam blagoslovio kuće jednoga samoga, i to radi mojih osobnih razloga.

Nije istina, da ljudi od Ripende morali su se vratiti kući plačući bez svećenika, koga su zazvali za najzadnju potrebu svojih umirućih, dapače istina je, da nikada se nije štogod takovoga dogodilo, a najmanje u koliko se tiče moje osobe.

SV. NEDELJA, 28. II. 1910.

A. E. Corva,
župe upravitelj.

Dodatak uredničtva. Glede same činjenice dajemo rieč našemu dopisniku, dok o najzadnjoj potrebi vjerujemo g. Corvi!

Pučka predavanja u Pazinu. Hrv. Čitaonica u Pazinu odlučila je priredjivati svake nedjelje pučka predavanja, te će se već u nedjelju dne 6. marča u 9 i pol s. prije podne držati predavanja. Predavat će gosp. prof. Novljan: O zvjezdi repatici, koja će nam se za kratko vrijeme pojaviti.

Odbor za prosvjetu.

Razne primorske viesti.

† Prije odlazka klevete. Svaki slijepac uvidja, da je biskup Nagl od početka svoga biskupovanja sistematski radio oko uništenja Slaveta i hrvatskoga Obrednika. Nećemo pogriješiti, ako ustvrdimo, da je to zapravo bila njegova zadaća, što su mu je dali oni, po kojih je želji došao medju nas.

Biskup se uvjerio prigodom kanoničkih vizitacija na svoje oči, kako naš pobožni narod čuva svoju starinu. Bio je upozoren sa strane svećenika, da će u narodu uzavrijeti, bude li se puku kratilo baštinjeno pravo. U samom biskupskom arhivu u Trstu imade na pretek izvještaja još iz doba Štrkova, u kojima se podsjeća nato, kakvo bi ogorčenje nastalo u narodu, kad bi se u našu svetinju diralo. Sve to nije koristilo ništa. Zašto? Naprosto zato, jer je Nagl preuzeo „maršrutu", a prema „maršruti" doveo je biskup svoje stado u klance jadikovce. Mogli bismo navesti primjer, gdje je biskup upravo pobjegao iz crkve, samo da ne čuje u njoj Božje riječi u našem jeziku. Učinio je to pred mnogobrojnim svećenstvom i pred narodom, koji je već ondu ostao okamenjen. Svećenici se snebivali od čuda, mal' dušnim udje strah u kosti i mozag, ali oni jači ustrajaše uza sve to, što su znali, da neće na njih padati mana bučnih naslova ni nagrada. Stoga ne možemo naći pravoga izraza, da okrstimo ono klevetanje o umjetnom uzbudjenju naroda, o političkom utjecanju itd. To su samo nabacivanja, kojima se hoće prema vladi i prema Rimu da opravda poraz i blamaža, a ujedno da se baš na način Friedjungov ocrni na sve strane naše političko vodstvo i naše narodne prvake. A znamo pouzdano, da bi ogorčeni narod bio upotrebio još žešća sredstva, da ga baš narodni zastupnici od toga nijesu od prvoga časa odvraćali i odvratili. Učinili su to kao pravi katolici i kršćani, nadajući se još uvijek, da će i za nas jošte pravde biti. Za svjedoke ovoj tvrdnji pozivljemo naše svećenike mučenike, kojima se narod grozio podpunim bojkotom, smatrajući ih u svom neznanju sukrivcima biskupske naredbe.

Članci u genijalno intrigantskoj bečkoj „Pressi" odišu denuncijantskim duhom, a svakom je inteligentnom čovjeku poznato, dokle na žalost utjecaj tih židovskih novina siže. Tim su novinama omamljeni liberalni i klerikalni njemački ministri, vlade, činovnici visoki i niski, te sekcijski čefovi i zadnji kancelisti, „Pressa" je svuda dobrodošla i na namjestničtvu i na policiji, na kotarskom poglavarstvu i na sudu, u opće svuda, gdje ljudi hoće da budu informirani o politici. Za mnoge i mnoge „Pressa" je sveto pismo. Te novine pišu sjajno, a ne smieta, da li je sadržaj istinit ili lažan. Tako n. pr. ima sjajno nanizanih laži u broju od 11. pr. mj. u članku „Die Agitation für die slavische Liturgie", ali bi nas daleko zavelo, kad bismo se htjeli osvrnuti na izvode pomenutoga članka u skromnom prostoru „Naše Sloge". Članak taj pisao je jamačno učen čovjek. Radi toga će njegove laži naći vjere kod mnogih i mnogih, koji u naše pravo nijesu upućeni. Pisac se nije podpisao, ali po našem sudu neće biti daleko od biskupske kurije. Duh u zadnjem „Pastirskom listu" i u tom članku nije bogzna kako različit. Agitacija i samo agitacija ide ljudima po glavi.

Pod utiskom tih laži latio se pera prof. Jagić, da svojim velikim imenom barem djelomice paralizira dojam članaka od petka. I njegov je članak sjajan, ali sjajan ne lažju nego istinom, koju i mi onako shvaćamo, ali ne shvaćaju neznalice i puzavci svakoga kova, ne shvaćaju tupoglavci a la Kropek, ne shvaćaju naši renegati toga pitanja (Ujčić, Ukmar itd.) bez obzira na Nagla, Rim i vladu. Pomozi nam Bože u ovom teškom času!

Prosvjetom k slobodi! Primaklo se je doba, gdje treba osnivati u našem narodu u Istri što više pučkih knjižnica. Ali s druge strane opažamo s obzirom na troškove, što su skopčani oko osnutka pojedine pučke knjižnice i na sam uspjeh dotične knjižnice, da će biti za sada uspješnije djelovanje, ako se osnuje putujuća pučka knjižnica. Stoga kani „akad. fer. društvo Istra" uz osnivanje pučkih knjižnica u pojedinim mjestima urediti putujuću puč. knjižnicu.

Oko osnivanja i djelovanja puč. knjižnica najviše bi moglo poraditi naše učiteljstvo, te se nadamo, da će ono i svestrano poduprijeti ovo naše nastojanje. U tom pitanju, dašto da podpisano društvo prima rado od svakoga savjete i pomoć, jer tu se može svatko pridružiti, koji je voljan raditi na narodnom polju.

Koliko nalazi naše društvo odziva od naše javnosti, pokazuju sledeći prinosi.

Darovali su gg. Dr. G. Červar 50 K, Općina Kastav 20 K, Dr. I Poščić, Fran Matejčić po 10 K; J. Kuhar, J. Miran, A. Priskić, M. Vahtar, L. Tomašić, P. Tomašić, N. Fiamin po 5 K; M. Stanger, V. Emin' Car, M. Tomašić, Dr. A. Grgurina, Dr. E. Perčić, Dr. K. Janežić, V. Rajčić po 4 K; Fr. Perčić, Dr. A. Mandić, Dr. J. Landr po 3 K; Dr. J. Pećarević, E. Baša, A. Ujčić, A. Trtanj, V. Tomašić, J. Ferlan, J. Štosar, O. Štanger, Em. Baćić, Fr. Ambrožić, M. Trinajstić, J. Medanić, N. Krmpotić, Dr. A. Kraljić, J. Stanger, Ivo Grgurina, Stj. Vladišković po 2 K.

Svim ovim darovateljima najtoplije se zahvaljuje „Hrv. slov. akad. fer. društvo Istra".

Podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Trstu. Javljaju nam iz Trsta, da je gosp. zastupnik prof Matko Mandić sazvao za dne 5. ožujka sve tršćanske Hrvate na prijateljski sastanak u prostorije „Dalmatinskog skupa" u svrhu, da se u Trstu, gdje živi mnogo Hrvata, ustroji podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Nadamo se, da će se tom pozivu gosp. zastupnika odazvati svi u Trstu nastanjeni Hrvati.

Izvještaj iz carevinskog vieća morao je za ovaj broj izostati radi preobilnog materijala.

Gradski izbori u Zagrebu. Prošlog tjedna obavljeni su u Zagrebu, priestolnici svih Hrvata, izbori za obnovu polovice gradskog zastupstva — 25 njih. U sva tri tiela izabrani su u velikoj većini zastupnici neodvisnog hrvatskog gradjanstva proti magjaronima i frankovcima, od kojih posliednjih nije izabran ni jedan. O tome drugi put više.

Eskadra ratne mornarice na istoku. Dne 26. pr. mj. odplovila je eskadra ratne mornarice, sastojeća od brodova: Nadvojvoda Karlo, Nadvojvoda Friderik, Nadvojvoda Ferdinand Maks te torpiljača-razarača Reke i Czikos put Teoda. Dne 1. marča imala je stići u Bar, gdje će ostati 3 dana. Zapovjednik eskadre kontreadmiral Hans podati će se sa zapovjednicima brodova u posjete crnogorskom knezu Nikoli na Cetinje. Iz Bara će eskadra na obalu Male Azije i posjetiti tamo razne luke, a dne 30. aprila vratiti će se u luku Teodo u Dalmaciji.

Naukovni tečaj za klaštrenje maslina. Predsjedničtvo kulturnog vieća u Poreču odlučilo je obdržavati i ove godine u našoj pokrajini praktički naukovni tečaj za klaštrenje maslina. Započeti će se 1. marča i trajati će do 13. aprila. Poduku će voditi klaštrioci talijanski iz Pise. Oni će klaštrivci imati da posjete i one predielje, kojih se je do sada maslinu klaštrilo.

Nepojmljivo nam je, što se u preko 20 godina nije moglo u pokrajini uzgojiti domaćih klaštrioca, već se mora takove iz Italije dovažati i skupo plaćati. Zar to nije skrajni nemar i nehaj naših oblasti?!

San. 63/13-09.

Raspis natječaja.

Otvara se natječaj za mjesto liečnika iz fondacije Schmelzer za liečenje ubozih bolestnika poreznih občina Lovran, Sv. Frančišk, Opric i Tuliševica sa sjelom u Lovranu.

S tim mjestom spojena je godišnja plaća od 3200 kruna, izplativa kod c. k. poreznog ureda u Voloskom u mjesečnih predplatnih obrocih.

Natjecatelji imadu dokazati da posjeduju:

a) diplomu doktora medicine, kirurgije i primalja, odnosno sveobće medicine.

b) austrijsko državljanstvo.

c) ovlašćenje vršiti liečničku praksu u zemljama zastupanim u carevinskom vieću.

d) poznavanje jezika, koji se na Lovranšćini govore.

Ovako obložene molbe, sadržavajuće također izjavu natjecatelja, da primaju uvjete, propisane u zakladnom listu, imaju se u roku četirih tjedna, brojeći od dneva prve uvrstitbe ovog oglasa u službenom listu „Osservatore Triestino“ — predložiti podpisanomu c. k. kotarskomu glavarstvu.

Imenovani liečnik neće imati prava na mirovinu i neće moći zapustiti rečeno mjesto prije nego li isteče trogodište. Drugi uvjeti propisani u zakladnom listu razvidni su u ovdješnjem uredu i kod občine Lovran.

VOLOSKO, 20. II. 1910.

C. kr. Poglavarstvo.

POZIV

na

IV. redovitu glavnu skupštinu

društva za štednju i zajmove u sv. Križu, registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati u nedelju, dne 13. marča. o. g. u 3 ure po podne u kapelanskom uredu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prošlogod. glavne skupštine.
2. Izvještaj upravnog odbora.
3. Izvještaj nadzornog odbora.
4. Potvrda računskog zaključka za goginu 1909.
5. Izbor upravnog i nadzornog odbora te pomirnog suda.
6. Drugi prijedlozi.

SV. KRIŽ (Kastav), dne 22. II. 1910.

Upravni odbor.

Javna zahvala.

Prigodom smrti naše milé i nezaboravne

Zdravke Martinolić

dužnost nam je, da svesrdno zahvalimo na mnogobrojnim iskazima sućuti, u prvom redu veleč. župniku Dr. Bonefačiću, Don Paylu Šabalji, a osobito g propovjedniku, koji su do zadnjeg časa molitve k Bogu uzdizali i milu pokojnicu s Bogom utješili. Duboku zahvalnost izrazujemo također svoj rodbini, prijateljima i znancima, koji su bilo na koji način izkazali svoje saučešće u našoj velikoj tuzi.

MALI LOŠINJ, 27. II. 1910.

Anton Martinolić, suprug

Obitelj Martinolich-Maver	Obitelj Martinolić

Novac za svakoga! Brzo! Jeftino! Povjerljivo. - Od 400 K pa dalje uz obročno odplaćivanje od 4 K, uz 5%, bez predbilježbe, bez pučce (i za gospodje) sa jamstvom ili bez njega. Hipotekarni zajmovi uz 3½%. — FILIP FELD, bankovni i burzovni posao, Budapešta VII, Rokoczi ut. 71.

„Export“.

Razašiljem dnevice pouzećem franko 5 kg sa omotom svježe govedine zadnji kraj za K 5.20, teletine za K 5.60. Sušeno govedine za K 6.20, sušeno svinjsko meso K 11.50, debele govedine K 4.50, teleća bedra K 4.50. Dobra roba i točna poslužba.

S. FABER, Bolowa (Galicija).

---

oo **JEFTINO I BRZO.** oo

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izradjuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

Via Giulia, I.

oo **JEFTINO I BRZO.** oo

Preporučamo našim obiteljima

Kolinsku cikoriju.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane, 18·— „ „ 24·—
kao sniег biele pahuljice čihane . . . „30·— „ „36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

POZIV

Broj 195—10.

na glavnu skupštinu Gospodarske Sveze za Istru, koja će biti u četvrtak **10. marča 1910.** od 10 ura napred, u velikoj dvorani „Narodnog Doma“ **u Puli.**

RASPORED:

1. Priopćenja;
2. Izvješće o djelovanju Sveze u godini 1909.;
3. Rasprava i odluka glede obračuna za godinu 1909. i glede porabe čistog dobitka;
4. Izbor jednog člana upravnog, eventualno i jednog člana nadzornog odbora;
5. Rasprava o hrvatsko-slovenskom zadružničtvu Istre u opće i o drugim pitanjima, koja bi pojedinci zametnuli.

Opaska. — Svaku začlanjenu zadrugu može zastupati njezin predsjednik (načelnik, upravitelj) i bez posebnog ovlaštenja. Ako ju ima zastupati drugi, treba mu pismena legitimacija. Jedna zadruga može legitimacijom zastupati i član druge zadruge. Samo takvi mogu valjano glasovati.

Nadalje može prisustvovati skupštini Sveze svaki član budi koje u njoj začlanjene druge, te raspravljati i savjetovati, ali neima prava glasa.

Obračun za 1909., pregledan od nadzornog odbora i revizora, na ogled je svr uredovno dob. Svezine pisarne (Narodni Dom, I. kat desno).

PULA, 28. febrara 1910.

Upravni o

Svi oni bolestni koji nemaju *apetita za jesti*, koji trpe na *slaboj probavi, zatvaranju, žgaravici, stvaranju prekomjerne kiselina* u želudcu, *glavobolji* i *grču* pljući izvrstne

Želudčane kapljice

ljekarne k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu povraćaju svom narušenom zdravlju prijašnju jakost i svježinu.

Cieno 6 bočica 2 K 60 fil.
„ 12 „ 4 „ 80 „

Svi oni bolestni koji trpe na *kašlju, plućnom kataru, teškom dihanju, slabosti* i *bliedoći* preporuča se izvrstno

bakalarevo ulje pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje preporuča se osobito za slabu i slabokrvnu djecu jer je isto tako ugodno pripravljeno da ga i najosjetljiviji bolestnik lahko piti može. — Dobiva se samo u ljekarni k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu (Istra) s poštarskim pouzećem ili ako se novac unapried pošalje.

1 staklenka 2 krune.

Nadalje ljekarna preporuča sliedeće liekove: **Švedske kapljice**, boce po 1 i 2 K; **Mazilo proti kostobolji**, 1 K; **Ljekovito Kinu vino**, 1 boca K 1·60 itd.

Naputak o uporabi priložen je svakoj bočici.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Via-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i postoljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cione vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa reštauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Nova trgovina!

Za jesen i zimu

preporuča tvrdka

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novega)

svoje bogato skladište gotovih odjela za gospodu i dječake, te razne novosti u konfekciji za dame i djevojčice.

Solidna posluga. (Odjela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

Josip Blašković

PULA, ulica della Valle br. 11, Telefon br. 21.

Veliko skladište kamenog ugljena prve vrsti za peći i štednjake, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva. Roba se dostavlja u kuću bezplatno.

Preporuča svoju dobru robu. Cione umjerene.

Naručbe izvršuju se točno i bezobzirno.

Br. 10. Pula, u četvrtak dne 10 marča 1910. God. XLII

...poslana itd. ...naju se na temelju ...nika ili po dogovoru.

...rodbrojbu, oglase itd. ...e naputnicom ili polož...icom pošt. štedionice u Beču ...a administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu. ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utržaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan into.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Gradski izbori u Zagrebu.

Prošloga tjedna obavili su se u prestolnici svih Hrvata, u bielom Zagrebu izbori za polovicu gradskih zastupnika. Svili je petdeset. Mjesto 25 odstupivših i jednoga pokojnika, izabralo se je 26 novih, i to u prvom izborničtvu 9, u drugom 10, a u trećem 7. Prvo izborničtvo, u kojem su najviši činovnici i najveći porezovniki, birala se je četvrtak. Kandidirali su prvanji zastupnici, stari vladinovci, onda udruženo hrvatsko gradjanstvo, i ponekle Frankovci. Frankovac ne bijaše izabran ni jedan, paće trojica, što su ih postavili kao kandidate, dobili su posve neznatan broj glasova. Od starih zastupnika, vladinovaca prodrla su tri. Od kandidata udruženoga gradjanstva izabrana su dva. Za četvoricu valja provesti nove izbore, jer nije nijedan kandidat nijedne stranke dobio nadpolovično glasova.

U drugom izborničtvu bili su izabrani sve sami kandidati udruženog gradjanstva; dočim su propali i kandidati vladinovci i Frankovci. Jedni i drugi skupa uzeto nisu dosegli toliko glasova koliko kandidati udruženoga gradjanstva sami.

U trećem izborničtvu bila je borba izmedju kandidata udruženoga gradjanstva i onih Frankove stranke. Bilo je izabrano 9 kandidata udruženoga gradjanstva, dočim se ima jednoga zastupnika još birati, jer nije nijedan kandidat dobio nadpolovične većine.

Bili su to gradski, občinski izbori. Sve je govorilo, da se tu neima gledati na politiku, nit političke stranke, već da se ima birati muževe, koji će znati i htjeti zastupati probitke glavnoga grada Hrvata. Ipak je kod izbora na mnogo odlučivala politika.

Vladine „Narodne Novine" zagovarale su, da se izabere stare zastupnike, a to su sami vladinovci, medju njimi i takovi, njeki njemački Židovi, koji niti neznaju hrvatski.

U udruženom gradjanstvu bile su zastupane hrvatske koalicione stranke, naime stara stranka prava i hrvatska pučka napredna stranka, te oni pravaši, što su se svojedobno odcjepili od Franka i što se kupe pod imenom Dra. Mile Starčevića, nećaka pokojnog Dra. A. Starčevića. Sve ove tri stranke nisu medju izstupivšimi članovi zastupstva imali niti jednoga zastupnika. Sada su jih dobile ukupno dvadeset. Tu je koalicija, bez Srba, a sa Starčevićevom strankom prva, sa svimi onimi poštenimi, pravimi, nepatvorenimi Hrvati, koji su se odcjepili od Franka kad su se uvjerili, da ovaj nije Hrvat nego tudjinski izmećar, koji je svu svoju politiku vodio i vodi sporazumno s tudjini, bilo Madjari ili Nijemci.

On i njegova družina dobili su za rečenih izbora tako rekuć smrtni udarac. U prvom izborničtvu nisu se ni ufali postaviti nego tri svoja kandidata, u ostalim su glasovali za vladinovce. U drugom izborničtvu dobili su tek nješto preko 200 glasova, dočim su jih ujedinjeni gradjani dobili 600 do 700. U trećem izborničtvu, koje su oni smatrali svojom tvrdjavom, i kojim su gospodovali punih 15 godina, propali su podpuno. Samo jedan njihov dolazi u uži izbor. Njihovomu padu pomogli su i najnoviji rukopipateljni dokazi, da su u savezu sa tudjinci. I njihovi to malo po malo uvidjaju, i odpadaju od Franka i družine i pridružuju se poštenim hrvatskim ljudem.

Frank i drugovi krivi su, da se je u banovini u zadnje doba udomaćila tučnjava na ulicah izmedju pripadnika raznih stranaka. Mi se nadamo, da će taj toli pogibeljan način stranačke borbe sada prestati. Već i prestaje, jedno tim, što su se od Frankovaca napaduni često branili i namlatili napaduće, drugo tim, što se frankovci već slabo ufaju napadati, jer nejmaju dovoljno sile nit podpore vlade, koja hoće da vlada red i zakon.

Nam se je čudno činilo, kad se je vladin list zauzeo za jednu stranku, koja makar u ovom slučaju gradska, nemože se od politike dieliti. Još bi nam čudnije bilo, kad bi vlada, naročito njezin pročelnik, bili iste misli sa svojim listom. Vlada nebi imala biti kod izbora nit poražena nit pobjediteljica. Njoj ima biti zadaća gledati, da i kod izbora vlada zakon, da saznade za volju naroda, pak da tu volju zastupa na viših mjestih.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Komisija za školu u Jadreškim. U nedjelju 6. o. mj. bila je u devet sati u jutro komisija radi škole u Jadreškim. Potreba te škole je svima poznata; zna se i kakva mora biti škola u hrvatskom selu Jadreški: ali oblasti, koje su imale pred sobom molbu, podpisanu od s v i h Jadreškana uz svjedočanstvo narodnih zastupnika Kirca i Zuccona, htjele su svakako imati komisiju. I dodjoše tamo glavom kotarski kapetan grof Attems, oba kotarska školska nadzornika Bunc i Dr. Vidošić, izaslanik zemaljskoga odbora Dr. Keršić, izaslanici občine puljske *vicepodešt* Frank, šior Petris i referent Skopinić.

Oni ljudi, koji su pristupili pred komisiju izjavili su jednoglasno, kako su i pismeno molili, da škola budo s hrvatskim naukovnim jezikom, a s talijanskim kao predmetom; bilo ih je koji su rekli, da bi dobro bilo, da se djeca, kad su veća, uče i „tudeški".

To se dalo sve u protokol i komisija ode odkuda je došla.

Gospodinu Franku, koji sada vodi občinske poslove u Puli, moramo prigovoriti, što je, radeć se o pitanju hrvatskog okružja (po izbornom redu za občinu Pulu), ipak prezreo hrvatske občinske zastupnike te pozvao na komisiju sebe i Petrisa, koji zastupaju talijansko okružje. Neka pazi i on i koji za njim dodje, da to ne može tako ići. Ta nije li smiješno, da izaslanici občina, u kojoj se škola ima graditi, niti nisu znali, da je prijašnja občinska uprava pod Dr. Stanićem kupila i zemljište za školu (čestica 2872—, tijelo 58 uložka 2314 Pula u površini od 460 četvornih klaftara)?

Staro blebetalo puljsko sidi se desno i lievo, što su Jadreškani bili pametni i pitali svoju školu u svojem jeziku te pripisuje to „agitaciji" doktora Zuccona, koji je ono jutro išao navlas u Jadreške. Držimo, da već neima pametnih i poštenih Talijana, koji bi se obazirali na ono, što pise Jornaletto, pa nam netreba odgovarati na to.

A jedino, što bi se mogio doviknuti bezobraznom piscu i nadahnitelju one viesti, bilo bi: figura porca! što imaš tražiti u Jadreškim.

Iz Marčane. — Habemus delegatum! U sjednici občinskog zastupstva u Vodnjanu dne 18. veljače bio je izabran delegatom za Marčanu neki golobradi, koji je na dan sjednice bio navršio 24. godinu. Taj malodobni (kažemo „malodobni", jer par dana više par dana manje 24 godine ne odlučuje o zrelosti jedne osobe) imade

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Svjedočanstva.

Da se vjerodostojno saznade, kako je s uporabom slavenskoga bogoslužnoga jezika u pojedinih župah, uzimalo se je medju ostalimi u njekih župah ljude na zapisnik, kao svjedoke.

Donašamo ovdje takav jedan zapisnik, ne spominjuć imena župe, u kojoj bijaše sastavljen i u kojoj su svećenici nješto prije napustili pjevanu svetu misu po slavetu.

Zapisnik učinjen u ..... dne ..... 1910, glede porabe službe božje u župi .....

Prisutni podpisani.

Upitani od nadležne osobe, kakav se je jezik rabio za naše ga spomena u našoj župnoj crkvi i ostalih ove župe, i što smo od starijih u župi o tom čuli i doznali, izjavljamo suglasno sliedeće:

Sada i već više godina natrag, odkad se mi spominjemo, rabi se u crkvah naše župe:

1.) kod pjevane sv. mise naš noviji jezik slavenski u hrvatskom narječju kod pjevanja epistole i evangjelja, dočim se ostalo pjeva latinski. Po pripoviedanju starijih pjevala se je sva sv. misa u staroslavenskom jeziku;

2.) kod svih ostalih obreda, naime kod sv. Krsta, sv. pričešćenja i kod raznih blagoslova, n. pr. grla, žene poslie poroda, kuće itd., te na pepelnicu, rabi se, odkad se spominjemo, više od trideset, četrdeset, petdeset godina, od Sv. Stolice potvrdjeni rimski ritual u slavenskom jeziku hrvatskoga narječja.

Opažamo, da se samo u zadnjih deset do petnaest godina nastoji sa strane diecezanske oblasti zabraniti koli pjevanje epistole i evangjelja, toli porabu rečenoga rituala u slavenskom jeziku hrvatskoga narječja; i želimo vruće, da nam se uzdrži, odnosno povrati sva služba Božja u jeziku kojega razumijemo, da tako uzmognemo hvaliti i častiti Boga, i primati svetotajstva i sve blagoslove u nam razumljivom jeziku, na čast i slavu božju, i na spas duša naših, i svih naših sužupljana, i naših potomaka.

Zaključeno, pročitano i podpisano. Sliede podpisi nekojih muževa sa oznakom njihove dobe.

Pismo na jednoga „Uzoritoga".

Kad su naši vidjeli, kako biskup Flapp, uza sve preopravdane molbe i utoke, hara po naših crkvah, oni su se posebnom molbom obratili i na jednoga kardinala u Rimu, o kojem su mislili, da je voljan zauzeti se za naše svetinje.

Upravili su nanj sliedeće pismo talijanskim jezikom:

„Uzoritosti!

Mons. Flapp biskup Poreško-Puljski, došav u svoju biskupiju, nije poznavao ni malo okolnosti nit da obstoji slavenski jezik u liturgiji u Istri, te je, slabo tumačeć njeke dekrete sv. zbora za obrede zaključe porabu slavenskoga jezika u vršenju sv. sakramenata, blagoslova, pokopa itd., propovjedio odmah i bez iznimke, porabu slavenskoga rituala, koji bijaše občenito u porabi od najstarijih vremena u slavenskih crkvah, i silio je, da se rabi isključivo latinski ritual, premda je dekan sustolnoga kaptola u Puli Matičić okolo polovice netom minuloga stoljetja (1850.) osjećao nuždu, da metne u svoju slavensku knjigu „Utjeha umirućih" načine dieljenja sv. sakramenata iz slavenskoga rituala, i premda su se njegovi predšastnici, kako je to dobro znao njegov kanonik — desna ruka mos. Posante, naprezali i požurivali, da se tiska novo izdanje slavenskoga rituala, koji je bio postao neobhodno potreban za Istarske biskupije.

Kako je poznato, sv. zbor obreda bio je obnašao shodnim, da upozori još godine 1888. Mons. Flappa, kako je potaknućem i odobrenjem pape Urbana VIII. Isusovac otac Kašić bio sastavio, a zbor za širenje sv. vjere dao tiskati još godine 1640. rimski ritual u pučkom jeziku južnih Slavena. Nek se zna također, da je drugo izdanje toga rituala, preradjeno po uputah konstitucije papa Benedikta XIV. „Quam ardenti studio" od 25. marča g. 1752., pribavio Pavao Klement Mioši, biskup spljetski i dao tiskati u Mletcima godine 1827., i da je izvadak Kašićevog odobrenog slavenskoga rituala bio tiskan po zapovjedi Senjskoga biskupa Emerika

nauka koliko dijete, koje je svršilo šestu školsku godinu, a iskustva po prilici isto toliko. Toj i takovoj će se *oblasti* (hoćes ne ćes „delegat“ je nekakva oblast) obratiti stariji pametni ljudi, da im izdade jedan „si promete...“ za prodaju oslića, ili jedan „si certi-figa...“ za dozvolu u bolnicu. Njega će mladića od 24 god., pitati c. k. kapitanat, okružni sud, porezni ured i druge oblasti za „parere“ o osobama te njihovim vrlinama i manama, njihovom imetku i siromaštvu itd. Možete si misliti, koji i kakvi će „pareri“ izaći iz one glavice! A što govori pučanstvo Marčane? Ljudi govore mnogo i ne govore ništa, imaju žulje za takova komedije. Nu bilo bi ipak već jednom doba, da bude kraj takovim šalama, zadrkivanju i porugivanju sa narodom.

Napisali smo ovo par redaka, da znadu interesirani faktori s kim imaju da oprave, a narodu da bude to jedan dokaz više, da *neki vuci ne mijenjaju nikada ni dlake ni ćudi!*

Otvorenje telefonske nuzcentrale za telef. razgovore u Vodnjanu. Dne 20. marča 1910. bit će predana prometu telefonska nuzcentrala mjestne telef. mreže u Puli i javne postaje za telef. razgovore u Vodnjanu.

Odnošaji i pristojbine za interurbane razgovore u Vodnjanu su iste kao za centralu u Puli. Za razgovore iz javne postaje za telef. razgovore u Vodnjanu sa abonentima mjesne telef. mreže u Puli (Altura, Brionski otoci, Fazana, Medulin, Pula, Poreč) vrijedi pristojbina za mjestne razgovore od 20 para za razgovore od 3 minute, dočim će abonenti, koji su priključeni glavnoj centrali u Puli te nuzcentralama u Fazani i Brioni, moći razgovarati sa telef. postajom u Vodnjanu bezplatno.

Uredovni satovi za telefonsku nuzcentralu i za javnu telef. postaju u Vodnjanu jesu isti kao i za telegrafsku službu.

Lošinjski kotar:

Veli Lošinj. Na 27. veljače osnovala se „Podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda“. Prisutni upisali su se bilo kao redoviti ili izvanredni članovi. A mislimo, da će se i ostali Lošinjski Hrvati, koji se nijesu do sada upisali — upisat.

Istog dana bila je i glavna skupština Čitaonice, te se opazilo, da društvo jako lijepo napreduje, na čemu hvala odboru. Preporučujemo novom odboru, da radi tako i unapried, na korist hrvatstva u Velikom Lošinju.

Školе nam također lijepo napreduju, ali od Božića, ostali smo samo sa dvije učiteljske sile. (D. k. Talijani imaju pet učiteljskih sila za isti broj djece.) Prema broju djece premalo je za dvojicu, s toga molimo družbino ravnateljstvo, da nam pošalje treću učiteljsku silu, kako je bilo i prije.

Talijani umuknuše. Kadgod javi se koji u „Piccolu“ sa kakvom glupom dosjetkom, prema kojem našem redoljubu. Uredili su svoj lokal po velegradsku, misleći, da će uništiti sve ostale lokale u Lošinju. Ali se prevariše. Stvari im ne idu onako, kao što su si umišljali. Učiniše račun bez krčmara.

Voloski kotar:

Mošćenička-Berseča muška podružnica sv. Ćirila i Metoda, obdržavati će u subotu dne 19 marča tek. god. u prostorijama „Hrvatske Čitaonice“ u Mošćenicama na 3 sata poslije podne svoju glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom, na koju se pozivlju svi članovi i prijatelji „Družbe“, da u što većem broju prisustvovati izvole.

Iz Berseča nam pišu: Čitao sam u Našoj Slogi od 20/I. 1910. članak „Vojnici redoljubi za Družbu“, doista lijepo djelo, da bi se i unapred mladi ljudi kod svake prilike za ovo zauzeli; pa evo i ja ovdje pošiljam 5 K, da bude bliže 100. Sa pozdravom ostanem Vaš odani Toma Hrelja, c. kr. oružnički postajovodja, Pula I.

Ovo javljamo, neki li možda još koji-god Bersečan, koji ovo pročita, štogod doprinesao, da se čim prije napuni 100 K.

Prinosi neka se pošalju na g. Frana Škalamera, upravitelja obćine u Berseču, koji se svakom doprinosiocu već unapred zahvaljuje.

Pazinski kotar:

Sv. Nedjelja kod Labina, 7. marča 1910. — Na ispravak g. Corve, župeupravitelja, u N. S. br. 9. od dne 3. marča 1910. izjavlja se, istini za volju, slijedeće:

Pop Corva veli, da nije istina, a mi velimo po drugi put: *»Pop Corva je agitirao sam sa sebe i, ovako: Pridite votat za mene, dobit ćete objed za ništa i još nešto, što će vam biti vrlo drago“*. Dodajemo: objed badava dobili su skoro svi, koji su glasovali za Corvu. Poručujemo g. Corvi, da li je zaboravio, da je išao večer pred izborom poslije zdrave Marije od kuće do kuće u Sv. Nedelji, agitirajuć za sebe i nagovarajuć i žene, da posreduju kod svojih muževa, da glasuju za njega.

Pop Corva ispravlja, *da nije istina*, da nije on blagoslovio kuće onih, koji su glasovali proti njemu, *nego da nije blagoslovio samo jednu kuću i to osobnih razloga radi, a mi izjavljamo, da nije blagoslovio više kuća* premda bi bio morao sve, jer barem svećenik nebi smio imati u službi osobnih obzira. To je bilo u Sv. Nedelji, a u Ripendi, koliko godina nije već blagoslivljao, premda po običaju bi bio morao?!?

Pop Corva ispravlja i ovako: Nije istina, da ljudi od Ripende su se vratili kući plačući bez svećenika, koga su zvali za zadnju potrebu svojih umirućih, dapače istina je, da nikada se nije štogod takvoga dogodilo, a najmanje u koliko se tiče moje osobe“. Mi pak kažemo: *Ljudi iz Ripende zvali su gosp. Corvu, da im dodje njihovim umirućim bolestnicima, a on ne htio ići, već ih poslao u Labin, a Labinski im svećenici rekli: Nismo mi Corvini sluge i nehtjeli ići«.*

Sve ovo rečeno, potvrdjuju dotični svjedoci pred drugim svjedocima. Ako pop Corva misli, da ovo nije istina, nek izvoli tužiti, jer ćemo tek onda iznijet svjedoke.

Dodajemo za „sada“ još ovo: *„Tko je lagao ispred oltara, kad je rekao: „Meno će biskup poslati u moja rodno mjesto u Višnjan? Križe, koje su ljudi storili i poslali na biskupa, nisu mi škodili ništa, a drugu nedjelju ću ih pročitat?* Još ste u Sv. Nedelji, a niste ih pročitali — dakle?

Dali se gosp Corva domišlja, kad se je *ono sramotio sa čovjekom, noseći u rukama presveto Isusovo tijelo umirućemu?* A jeli zaboravio gosp. Corva za one plakate na plovanji i drugim kućama: Evviva i sposi: „Don Eugenio Corva e la signorina (ime signorine ne imenujemo za sada)? Plakate nisu stalno ni pisali ni postavili Hrvati“. A tko je bio sa istom signorinom, makar „slučajno“ u crkvi zatvoren, gosp. Corva nije valjda zaboravio?

Dali je kršćanski, da gosp. Corva govori dieci na kršćanskom nauku (dontrini) u crkvi: *„ljudi su tovari i prasci?“* To je ponašanje gosp. Corve, kao župeupravitelja, a šta bi si narod morao očekivati, da dodje imenovan stalnim župnikom?

Dali se gosp. Corva sjeća, kad je odzvonilo na blagoslov, a on ne htio ići premda su ga zvonari više puta zvali, a ljudi najposlije morali otići bez blagoslova?

Nismo htjeli ovo iznijeti u javnost, ali buduć izazvani, mi ako misli, da nije istina, ne.

Dodatak uredničtva. — Kad „ znade onakvim ispravcima onako brazno lagati, poručujemo mu, da sve njegove buduće ispravke baciti. Sram ga bilo; nu on je Flappov pop, pa nije ništa čudnovato!

Pučko predavanje u Pazinu. U nedjelju dne 13. marča u 10 sati prije p. držati će se predavanje u dvorani „Narodnoga Doma“. Predavati će gosp. prof. Noviјan: O uzgoju djece. Upozoruju se ocevi i majke, da dodju u što većem broju na ovo predavanje.

Koparski kotar:

Iz Roča. Već je dvie godine tomu, da smo mi stanovnici Ročkog Polja zatražili, da se nam ovdje ustanovi pučka škola. Dokazali smo, da smo udaljeni od svake škole preko 5 km. te da imamo 93 djece dužne polaziti školu. Nakon toliko vremena je c. k. kotarsko školsko vieće u Kopru tekar u decembru 1909. odlučilo predložiti, da nam se dade školu, te je spis odmah u decembru 1909. poslalo c. k. zemaljskom školskom vieću u Trst.

Bili smo u febraru tekuće godine kod g. Dr. Zuccona moliti ga, da stvar kod zemaljskoga odbora požuri, ali kad nam je izjavio, da kod zemaljskoga odbora nema spisa od naše škole, išli smo odmah u Trst c. k. zemaljskom školskom vieću stvar požuriti, ali i tamo su nam kazali, da su odmah, čim su spise iz Kopra primili tojest još u decembru 1909. prosljedili zemaljskom odboru.

Mi mislimo tako, da su spisi kod zemaljskog odbora u Poreču, ali pošto se ide za hrvatsku školu, da su postavljeni u onaj košić odredjen za spise ustanovljenja hrvatskih škola te zato ovime umoljavamo naše prisjednike na Zemaljskom Odboru, ako jim je moguće doći do tog košića, da ga pretraže i stalni smo, da će u njem naći spise o našoj školi, a onda neka stvar požure, da se jednom rieši. — Stanovnici Ročkog Polja, općine Roč.

Franina i Jurina.

Franina: Po Martinu: pomalo ma šaldo!

Jurina: Ča pomalo, ma šaldo?

Franina: Mi istarski Hrvati gremo naprid — svako toliko korak naprid.

Jurina: Kako to misliš?

Franina: Ovu šetimanu sam ima par šentenc iz Rovinja u ruksh — —

Ožegovića godine 1859. u Zagrebu, i da su ta izdanja slavenskoga rituala ujedno sa „Utjehom za umirućе“ od Puljskoga dekana Maračića bila obćenito u porabi u Istri.

Usupor toga upozorenja dobljenoga iz Rima Mons. Flapp nesamo da nije popravio krivicu nanešenu Slavenom, nego je prosliedio bez suzdržaja svoj razorni posao u slavenskih crkvah njegove biskupije. Prestoga juta pako, da njekako suzbije utoke podnešene Sv. Stolici sa slavenske strane, poslao je posve tajan dekret pod dvostrukom kuvertom i pod vjerom svećeničkom u njeke strane biskupije samo svećenikom protivnim glagoljici i u obće Slavenom, tražeć od njih i za druge župe obavjesti o porabi slavenskoga jezika, liturgičkih knjigah itd. Poslie poznatih prepovjedi, poslie nasilnoga odstranjenja i uništenja slavenskih knjiga čini se izvide, poslie već izdanih dekreta zabrane, i to po osobah uzgojenih i podučenih antipatično svomu što je slavenskoga.

Šizmatik, protestant, bio koliko mu drago dobar i istinoljub, teško će izreći n-pristran, prav i pravedan sud o prvenstvu Rimske crkve i Rimskoga pape. Takovi izvještaji, i k tomu izjave talijanskih obćinskih načelnika služile su za temelj podneska također zemaljskoga odbora Istre, koj je imao podnieti posebni odbor, namišljen početkom iz svećenika i svetovnjaka, a sastavljen poslie iz samih svjetovnjaka talijanske liberalne stranke, i je u istinu podnesao Sv. Stolici, zahtjevajuć dakako prokletstvo na sve što je slavenskoga, da se pak tako prikaže Istru kao posve talijansku.

Ne kanimo ovdje navesti sva mjesta, koja opravdano zahtjevaju svoj stari jezik slavenski u crkvah, očišćen dakako od zloporaba uvedenih radi pomanjkanja knjiga, radi načina uzgajanja svećenika, i radi težnje ne malo biskupa da polatine crkve, pošto je u utocih navedena točno doba, kada je prestala sv. misa slavenska u pojedinih crkvah, i pošto je obće poznato, da je u godinah 1886., 1887. i 1888. bila samovoljno ukinuta poraba slavenskoga rituala do tada obćenito rabljenoga.

Prije malo godina silom se je ukinúto slavensku pjevanu misu u Žbandaju.

U Fontanah zabranilo se je god. 1888. i 1889. takodjer puku pjevaliti dielove sv. mise slavenski, a kasnije se zabranilo takodjer blagoslovq i ritual slavenski.

Isto tako poznati su sv. Stolici dogodjaji u Fuškulinu, u Toru, u Baderni, u Sv. Lovreču, u Kanfararu, u Rovinjskom selu, u kojem se je do najnovijega doba uzdržao slavenski značaj, u Kaldiru, Montrilju, Rakotolah, Karojbi, gdje puk i danas pjeva dielove sv. mise slavenski, u Bačvi, u Novakih, gdje se i danas rabi slavenski ritual, u Kaštelieu itd.

U dielu biskupije Puljske, u Premanturi, zabranio je sadanji biskup Flapp godine 1892. pjevati dielove sv. mise slavenski.

U Pomeru pjeva puk slavenski.

U Medulinu bio je u porabi i slavenski ritual do godine 1890.

U Ližnjanu, u Pomeru, u Stinjanu i okolnih crkvah, u Jurišićih, gdje se je godine 1875. ustanovilo posebno dušobrižničtvo, uzdržaje se još sada slavenski bogoslužni jezik.

U Filipanu i Raklju uzdržao se je do godine 1897.

U Sv. Martinu naložio je sadanji biskup Flapp blagoslove i oficije u latinskom jeziku mjesto u slavenskom do tada rabljenom.

U Skitači rabi se i danas slavenski jezik u dieljenju sv. sakramenata, kod blagoslova, kod obhoda itd.

U Sv. Lovreču-Pradubac pjevaju dielove sv. mise slavenski, i rabi se slavenski ritual.

Toliki su bjelodani dokazi za porabu slavenskoga jezika u liturgiji, koji jasno dokazuju, da proti moći ne valjaju ništa svi pravedni utoci, i da na koncu sila nadvladuje nad pravom. Zna se iz iskustva da si svako ministarstvo može stvoriti većinu u komorah, a tako si i svaki biskup može stvoriti svećenika kakve hoće; a Mons. Flapp imao je vremena, sredstva i izdašnu pomoć, da to učini. Kod nas svećenici, koji ne poznaju, ili razumiju samo njekoliko riečі slavenski, uzgojeni u biskupskom konviktu, vrše dušobrižničtvo u mjestih čisto slavenskih. Svećenici, koji se dičo duhom potalijančivanja su predpostavljeni. Imamo primjera svećenika .... nećemo i nedopušta nam katolički značaj, da budemo sudci svećenikom, nego jedino molimo zaštitu i podporu u pravednih stvarih, koje nas u srce diraju, i koje se odnose na naše dobro duhovno i crkovno. Najodlučnje prosvjedujemo proti napretzajem zemaljskoga odbora i naše biskupijske oblasti. Hoćemo da umrlemo u našoj katoličkoj vjeri, al hoćemo takodjer da ostanemo Slaveni.

Vaše prečastne Uzoritosti preponizni sluge“ (slieđo podpisi).

(Nastavak sliedi.)

k nazad!

...ekaj, da nastavim: i sve te ... bile napisane u čistom hrvatskom. Slovik bi pomislija, da je Liki alitbudi u Božnji: tako lip ... je u tih sentencah.

Jurina: Ja te još ne razumim pravo — — —

Franina: Prid nekoliko let nisu gospoda suci i konšiljeri u Rovinju znali ni usta otprit po hrvatski, a danas — —

Jurina: Pak to je korak naprid?

Franina: Donke ča je vrag to?

Jurina: Brus je to, a ne korak naprid! Rovinjski suci nisu znali, ne znadu ni nete znat hrvacki doklegod su živi.

Franina: Donke ča je sam crni napisa one sentence?

Jurina: Za sve to se moramo zahvalit onim sirotam od naših aškoltanti, ča su u Rovinju. Oni sirote delaju dan i noć za se i za druge, oni delaju onako lipe hrvacke sentence — —

Franina: A tako je to?

Jurina: Tako, tako: aškoltanti delaju delo, a suci delaju paradu!

Franina: Donke ča delaju ti suci?

Jurina: Pod gotove sentence — meću svoje firme — — —

Franina: Ma ča propio nijedan ne zna toliko hrvacki, da bi moga sam jenu sentencu napravit?

Jurina: Sami dva su, brat moj!

Franina: Joh je meni: mi smo alora za sto koraki nazad!

Jurina: Da bi tako ne!

Razne primorske viesti.

Osnovanje „Tršćanske podružnice Družbe sv. Cirila i Metoda u Istri". — Trst, 6. III. 1910. — U subotu na veče poče živjeti najmladja podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Istri i to u gradu Trstu, gdje ima toliko naše inteligencije, toliko naših trgovaca svake ruke, a i drugoga naroda, kojega je sudbina vezana uz ovaj dragulj jadranskoga mora.

U prostorijama „Dalmatinskoga Skupa" sakupi se na poziv prof. Matka Mandića četa Hrvata, da udari temelje novoj podružnici. Prof. Mandić pozdravi skupštinare od prilike ovako:

Slavna skupštino! Draga braćo!

Pozdravljam vas i zahvaljujem vam, što ste se odazvali mojem pozivu. Uvrijedio bih vas, kad bi stao dokazivati potrebu obstanka „Družbe sv. Cirila i Metoda u Istri". Na jednu okolnost ipak hoću da se osvrnem. Nedavno je slovenski jedan prvak u Trstu izjavio, da se u slavenskim gradovima ne bi smjelo osnivati drugih slavenskih društava, nego da bi se svi Slaveni morali okupiti u domaćim društvima dotičnoga slavenskoga grada.

Ja toga mišljenja nijesam. Kad znamo, da ima u Pragu slovenskih, poljskih i hrvatskih društava, u Zagrebu i na Rijeci slovenskih, u Ljubljani hrvatskih, onda možemo i mi Hrvati u Trstu ustrajati hrvatska društva. Držim, da političkih organizacija ne smijemo osnivati, nego je naša dužnost, da smo uvijek uz našu braću, kao što mi to činimo prema braći Slovencima u Trstu.

S toga gledišta smatram osnutak „Tršćanske podružnice sv. Cirila i Metodija u Istri" opravdanim. Meni se ne može u tom pogledu ništa prigovoriti, jer nijesam kao Hrvat medju Slovencima nikada isticao svoga hrvatstva.

Ovlašteni smo od ravnateljstva Družbe, a dr. Brnčić od namjestničtva, da sazovemo osnovnu skupštinu. Vi svi znate potrebu hrvatske pučke škole u Trstu. Od „Družbe" za sada to škole ne možemo očekivati, jer imade po Istri još previše posla. Mi joj postavimo temelje! Početak je učinjen sa dijelom čistoga dobitka od plesova, koje je dala slavenska omladina u Trstu. Radom naše podružnice neka se ti temelji prošire. Na nas se navaljuje sa svih strana. Poznat vam je rad „Südmarke", „Schulvereina", a i „Lege Nazionale" po Istri i Dalmaciji. „Rossegerov" je fond od 2 milijuna kruna već utemeljen, a iz malenih gnjezdašca u Istri i Dalmaciji stižu „Legi nazionale" svote od hiljadu i hiljadu kruna. Zadar sam daje do 50.000 kruna! Dvojbeni su to prihodi i sumnjivi, ali je činjenica da dolaze.

Naša češka braća sakupiše za svoju „Maticu školsku" 1 milijun u mjesec dana: Mi se s njima ne možemo mjeriti. Slovencima je ovih dana ostavio veliki rodoljub Kotnik oko pol milijuna kruna te će se moći proti neprijatelju uspješnije braniti. Mi takvih ostavština nemamo te smo dužni da se oslonimo na sebe.

Danas nam valja odabrati odbor i zastupnike, koji će zastupati podružnicu na glavnoj godišnjoj skupštini „Družbe".

Pozivljem vas, da se upišemo svi, kako koji može, da svi zajednički radimo. Uvjeren sam, da će naša „Tršćanska podružnica" postati ako ne najprvom, ali svakako medju najprvima naše zaslužne „Družbe". Svršavam uz poklik: Neka raste i cvate, neka donaša obilata ploda mlada naša „Tršćanska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Istri"!

Iza toga se je upisalo 10 članova, koji će godišnje plaćati po 24 K, 8 članova po 12 K, 4 člana po 6 K, i dva člana utemeljitelja (dr. Krstulović i dr. Korsano) po 200 K.

Skupštinari izabraše ovaj odbor: predsjednik prof. Matko Mandić, njegov zamjenik dr. Krstulović; tajnik dr. Fran Brnčić, njegov zamjenik dr. Ljubo Tomašić; blagajnik dr Božo Maričić, njegov zamjenik dr. Marijan Cukar; pregledavaoci računa Podreka i Bolonić.

Predsjednik prof. Mandić zahvaljuje se još jednom svim skupštinarjima, što su svojom prisutnošću omogućili osnutak naše mlade „Tršćanske podružnice", te misli, da će svatko prisutan biti i njezinim pouzdanikom. Zaključuje skupštinu u 8 sati i tri četvrta.

Pol milijuna slovenskoj družbi sv. Cirila i Metoda. Na Verdu pri Vrhniki umro je ovih dana tamošnji veleposjednik i tvorničar Karel Kotnik u 34. godini. Pokojnik je oporučno ostavio slov. družbi sv. Cirila i Metoda pol milijuna kruna.

S njim je umro zadnji muški potomak Kotnikova roda na Verdu, ali to ime — veli „Slov. Narod" — neće nikada biti zaboravljeno, jer ni jedna kuća u cieloj Sloveniji nije žrtvovala za slovenski narod kao Kotnikova. Slava mu!

POZIV

na

I. redovitu glavnu skupštinu

dioničara *„Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu"*, koja će se obdržavati u Puntu dne 28. ožujka 1910. u 12½ sati poslije podne u obć. zgradi.

Dnevni red:

1. Izvještaj ravnateljstva o društvenom poslovanju do konca g. 1909.
2. Izvještaj nadzornog odbora.
3. Čitanje zaključnih računa, razmjere, gubitka i dobitka te predlozi o razdiobi čistog dobitka.
4. Podijeljenje absolutorija ravnateljstvu i nadzornom odboru.
5. Ovlaštenje, da ravnateljstvo može sklopiti sa visokom c. kr. Vladom jedan ugovor glede parobrodarske službe u Kvarneru, a naposeb ovlaštenje, da može ravnateljstvo dogovorno sa nadzornim odborom:
   a) promjeniti odnosno nadopuniti nekoje paragrafe društvenih pravila, što će se zahtjevati sa spomenutim ugovorom, i
   b) provesti fuziju našeg društva sa kojim drugim sličnim podhvatom u Austriji, buće li eventualno zahtjevala to visoka c. k. Vlada.
6. Predlozi ravnateljstva o promjeni društvenih pravila i to §§ 22., 28., 37., 55. i 61., i odnosni zaključak.
7. Zaključak glede osjegurivanja društvenih parobroda.

PUNAT, dne 1. ožujka 1910.

Austro-Hrvatsko parobrod. društvo na dionice u Puntu.

P.S. Dionićari, koji žele prisustvovati na glavnoj skupštini, imaju položiti svoje dionice uz iskaznicu najdulje do 22. ožujka t. g. u poslovnici društva ili kod slijedećih zavoda: kod Istarske posujilnice u Puli, kod društva za štednju i zajmove ili Gosp. trgovačkih društava u: Baški, Beli, Cresu, Dubašnici, Dobrinju, Krku, Martinšćici, Malom i Velom Lošinju, Nerezinama, Omišlju i Vrbniku ili kod Riječke pučke banke na Rijeci.

POZIV

na

VI. redovitu glavnu skupštinu

Lovranskog društva za štednju i zajmove, registrirana zadruga na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati 24. marca 1910. u 4 s. po p. u prostorijah društva „Danice" sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle god. glavne skupštine.
2. Izvješće ravnateljstva.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Čitanje izvješća revizora i zaključak glede istog.
5. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda.
6. Zaključak glede porabe čistog dobitka i
7. Drugi prijedlozi.

Godišnji obračun izložen je zadrugaroma na uvid u društvenoj pisarni u Lovranu.

LOVRAN, 6. marča 1910.

Ravnateljstvo.

Poziv.

Redovita XXII. glavna skupština

Gospodarske zadruge Volosko-Opatija održat će se u Berseču dne 19. marca 1910. u 9 sati prije podne uz slijedeći

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Pročitanje zapisnika lanjske glavne skupštine.
3. Izvješće tajnikovo.
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za godinu 1910.
5. Eventualni predlozi.
6. Zdrebanje gospodarskog orudja.

Računi stoje gg. članovom na uvid kod zadružnog tajnika.

VOLOSKO, 2. marča 1910.

Viktor Tomičić,
predsjednik.

POZIV

na

XIV. redovitu glavnu god. skupštinu

Posujilnice u Voloskom reg. zadruga na ogr. jamčenje, koja će se obdržavati dne 31. marca u 3. s. po podne u maloj dvorani Narodnog Doma sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine.
2. Izvješće ravnateljstva.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izbor ravnateljstva i nadzornog odbora te društvenog suda.
5. Zaključak glede uporabe čistog dobitka.
6. Slučajni predlozi.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u društvenoj pisarni u Voloskom.

VOLOSKO, 7. marča 1910.

Ravnateljstvo.

Podgradska posojilnica in hranilnica v Podgradu

VABILO

na

XVI. letni občni zbor,

ki bo v četrtek dne 10. marca 1910 ob 2 uri podpoldne v zadružni pisarni v Narodnem domu v Podgradu.

Dnevni red:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računov za l. 1909.
4. Določitev odškodnin in daril v smislu § 20 zadr. pravil.
5. Čitanje zapisnika o izvršeni reviziji od strani „Zadružne zveze v Celju".
6. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva.
7. Eventuelni predlogi.

PODGRAD, 3. marca 1910.

Starešinstvo.

Podgradska posojilnica in hranilnica v Podgradu.

VABILO.

Ker za dne 10. t. m. sklicani

XVI. letni občni zbor

ni bil v smislu § 49 zadr. pravil sklepčen, sklicuje se s tem drugi občni zbor za četrtek dne 17. marca 1910 ob 2 uri popoldne v zadružni pisarni u Podgradu z istim

Dnevnim redom:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računov za l. 1909.
4. Določitev odškodnin i daril v smislu § 20 zadr. pravil.
5. Čitanje zapisnika o izvršeni reviziji od strani „Zadružne zveze v Celju".
6. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva.
7. Eventu lni predlogi.

PODGRAD, 3. marca 1910.

Starešinstvo.

Novac za svakoga! Brzo! Jeftino! Povjerljivo. - Od 400 K pa dalje uz obročno odplaćivanje od 4 K, uz 5%, bez predbilježbe, bez police (i za gospodje), sa jamstvom ili bez njega. Hipotekarni zajmovi uz 5½%. — FILIP FELD, bankovni i burzovni posao, Budapešta VII, Rakoczi ut. 71.

o o JEFTINO I BRZO. o o

CEDULJICE

za

sv. ispovjed i pričest

izradjuje

NARODNA TISKARA

LAGINJA i dr. — PULA

Via Giulia, 1.

o o JEFTINO I BRZO. o o

Tko treba bielog platna, oxforda, kanafasa, zefira, kriseta, flanela itd. neka naruči u

Josip Běloun,

tkaonica,

Novy Hradek, Češka.

Samo dobra roba, solidna posluga.

40 metara liepih ostataka za K 18 franko pouzećem.

Ako roba nebude po volji, možete ju nefrankirano poslati natrag.

Tvorničke ciene.

OLOVKE

u korist družbe sv. Ćirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari Lugnja i drug. u Puli

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

ISTARSKA POSUJILNICA u Pu

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K

ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice

i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane

zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita

kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se

dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

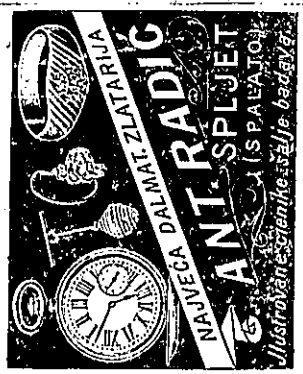

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933

pošta PILSEN, Češka.

OPĆINSKA ŠTEDIONICA

u BIOGRADU pri moru (DALMACIJA).

Osnovana po regulativu c. k. Ministarstva u Beču, podjamčenjem cijele kupne imovine općine Biograd i pod državnom kontrolom.

Ukamaćuje uloge na štednju sa

5% čistih,

jer i porez na kamatu uloga plaća sama štedionica.

Podjeljuje hipotekarne zajmove, eskomptira mjenice i vrši ostale bankarske poslove.

Uplatne listove c. k. poštanske štedionice za ulaganje novaca šalje besplatno.

Preporučamo našim obiteljima

Kolinsku cikoriju.

Javna zahvala.

Ovime se zahvaljujemo svoj rodbini, prijateljima i znancima, koji su nas tješili u velikoj našoj tugi za nezaboravnim i premilim suprugom i otcem prigodom smrti i pogreba

Antona Toljanića

kojeg nam je nemila smrt dne 24. veljače t. g. u najboljoj dobi od 47 godina pokosila i za uvjeke ugrabila.

Hvala Velečastnom svećenstvu, koje se je potrudilo, da sprovede što ljepše milog pokojnika.

Osobita hvala veleuč. g. Dr. Otmaru Brovetu, koji je često puta pristupio krevetu milog nam pokojnika, da mu ublaži bolovanje.

Najusrdnija hvala mjesnim društvima, Radničkom društvu i Čitaonici Frankopan, Franćiskanskom i djevojačkom društvu, koji su prisustvovali sa svojim članovima sprovodu i popratili milog pokojnika do hladnog groba.

Hvala svim ostalim, koji su pokojniku izkazali posliednje poštovanje.

VRBNIK, dne 2. ožujka 1910.

Karmela, Ema } kćeri — Antica ud. Toljanić rodj. Hodanić, supruga

---

Gospodari! Želite li da Vaše blago ostane *zdravo,* da Vam se *svinje (prasci) debele* to da ih *sačuvate od svih kužnih bolesti,* da Vam *krave* davaju *više i bolje mlieka,* da Vam se blago *jača,* redovito hranu *probavlja,* te da ga sačuvate od *kašlja, plućnog katara, naduvanja, sapekline, glista* itd. to upotrebljavajte samo

:: PRAH ZA BLAGO ::

pripravljen u ljekarni k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu pa ćete se osvjedočiti o koristnom djelovanju istoga.

Ciena jedne kutije 1 kruna.

Naputak o uporabi jest naznačen na svakoj kutiji.

Gospodari! Preporuča Vam se svima za domaće blago

MAZILO ZA BLAGO ILI FLUID

koje je najbolji liek za *konje* i *volove* za *pojačanje* i *okriepljenje nogu, poslije teškog* i *napornog rada,* te *bolesti* u *križih* i *plećih,* kod *zgrčenih žila,* kod *upale kopita* itd. Izvrstno djeluje kod *(prasaca) svinja,* kad nemogu na *nogami stati* i kad se opaža *slabost* na *blagu.*

Ciena jedne boce 1 kruna 40 filira.

Dobiva se samo u ljekarni k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu (Istra). — Naručbe se obavljaju poštanskim pouzećem ili da se novac unapred pošalje.

Ista ljekarna preporuča svoje bogato skladište svih drugih liekova.

Nova trgovina!

Za jesen i zimu

preporuča tvrdka

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

svoje bogato skladište gotovih odiela za gospodu i dječake, te razne novosti u konfekciji za dame i djevojčice.

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

Josip Blašković

PULA, ulica della Valle br. 11, Telefon br. 21.

Veliko skladište kamenog ugljena prve vrsti za peći i štednjake, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva. = Roba se dostavlja u kuću bezplatno.

Preporuča svoju dobru robu. Ciene umjerene.

Naručbe izvršuju se točno i bezobzirno.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i postoljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Pula, u četvrtak dne 17. marča 1910. God. XLII.

...na itd.
...se na temelju
...a ili po dogovoru.

...edbrojbu, oglase itd.
... naputnicom ili polož-
...om pošt. štedionice u Beču
...administracija lista u Pulu.

...d naručbe valja točno oz-
...čiti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi,
...ka to javi odpravničtvu u
...orenom pismu, za koji se
...plaća poštarina, ako se iz-
...ana napiše „Reklamacija".

...kovnog računa br. 847'849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtk o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji
10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake }
ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Pitanje talijanskog sveučilišta.

...ovor zastupnika prof. Vj. Spinčića izre...n u sjednici carevinskoga vieća dne 11. o. mj.

(Hrvatski.)

Visoka kućo!

Vladina osnova što ju razpravljamo u ...rvom čitanju značajna je, i za nas jako ...učna.

Dok c. kr. vlada sili da se razpravi os...ova o osnutku talijanske pravne fakultete, ...ebrine se ni malo ne samo za višu hr...atsku i slovensku naobrazbu, nego ni za ...rednju ni za nižu, nit za srednjo, ni... ...brtne, pa čak nit za pučke slovenske i ...rvatske škole. Čuli smo eto predsjednika ...linske unije, Dra. Conci. On netreba nit ...a govori u prilog ustrojenja talijanske ...avne fakultete. Za to govori i radi c. kr. ...ada. Nedavno je ministar-predsjednik, ...ovoreć o programu rada parlamenta, iz...knuo takodjer talijansku pravnu fakul...etu, kao jednu najnuždnijih stvari što jih ...alja obaviti. Mi pamtimo to, pamtimo ...ostupak c. kr. vlade, koj smo se već du...e naučili poznavati, i znamo i znat ćemo ...e prema tomu vladati. (Odobravanje.)

Zatim nastavi njemački.

Težnje Talijana za sveučilištem.

Visoka kućo! Težnja za talijanskim sve...učilištem ili za talijanskom pravnom fa...kultetom je već stara. Ja sam već skoro ...30 godina u istarskom saboru te znadem, ...da su talijanski zastupnici u to doba skoro ...svake godine postavili resoluciju, kojom su ...zahtjevali ustrojenje talijanskog sveučilišta ...ili talijanske pravne fakultete. Oni su te...žili za tim sveučilištem ili pravnom fakul...tetom još i tada, kad njim bijaše dozvo...ljeno na sveučilištu u Gracu polagati dr...žavne izpite u njihovom jeziku, dapače i ...tada, kad su mogli na sveučilištu u Ino...mostu ne samo izpite polagati, već kad se ...je tamo talijanska predavanja držalo. Ta...lijanski se zastupnici pozivlju uvjek kad ...zahtjevaju sveučilište ili pravnu fakultetu ...na članak XIX. državnog temeljnog za...kona. Oni hoće, da im se dade sveučilište ili pravnu fakultetu, jer to zahtjeva članak XIX. državnih temeljnih zakona. Medju redcima može se čitati, da postavljaju oni taj zahtjev i radi toga, što su već jednom imali talijanska predavanja. Na mene je bar učinila takav utisak interpelacija Faidutti-Conci od 26. junija 1907., na koju ću se još povratiti.

C. k. vlada pristajo.

I c. k. vlada je, kaošto sam to prije u hrvatskom govoru spomenuo, za ustrojenje talijanske pravne fakultete. To je razvidno iz odnosne odluke od dne 22. septembra 1904. i iz odnosnih predloga, koji bijahu ovoj visokoj kući u svakom zasjedanju stavljeni.

Isto c. k. ministarstvo izvanjskih posala, koje se često upliće u nutarnje naše poslove, umješalo se je i u ovo pitanje, i to usljed pritiska učinjenog iz Italije na čimbenike austro-ugarske vlade, a da se ustroji talijanska pravna fakulteta. (Odobravanje.)

Iz kojih razloga hoće c. k. vlada ustrojiti talijansku pravnu fakultetu, razvidno je iz obrazloženja, koja bijahu vladinim predlozima iz godine 1909. dodani. Tuj stoji (čita):

„Vlada nije mogla tajiti, da se ima talijanskoj mladeži takodjer prigodu pružiti a da si uzmogne u tuzemstvu strukovno-znanstvenu naobrazbu u svojem materinskom jeziku prisvojiti".

Pak dalje (čita):

„Nije se moglo prezrieti, da u istinu treba takovih kandidata, koji su podpuno viešti talijanskomu jeziku u rieči i u pismu i koji su za javnu službu u Austriji usposobljeni".

To bi dakle imali biti razlozi: da se naime talijanska mladež podučava u talijanskom jeziku i da postoji potreba takovih činovnika, koji govore talijanski jezik. Zar se istom ljubavi brinu i za slovensku i hrvatsku mladež? (Zast. Dr. Pitacco: Tà pobrinuto je, Vi imate pravo polagati izpite u Zagrebu!) Za slovensko pučanstvo to ne vriedi a za hrvatsko samo dielomično. (Medjuklici.)

Što se tiče činovnika, to ih imade toliko kod nas, koli njemačkih, toli talijanskih, koji neznaju govoriti sa većinom stanovničtva Primorja, koji nepoznaju hrvatski, ili slovenski jezik, ali vlada nebrine se za to, da bi se i takovih činovnika uzgojilo, koji bi taj jezik poznavali. Nu talijanskih činovnika imade za Primorje i previše, jer ako i jesu Talijani, morali bi poznavati i jezik druge narodnosti, što pako nestoji.

Većina parlamenta i Hrvati i Slovenci pristaju.

Većina proračunskoga odbora držala je polag izvieštaja od dne 15. julija 1905., da se mora ustrojiti talijansku pravnu fakultetu, i to radi toga, da ih se povrati u prvobitno stanje i drugo radi talijanske kulture. Ali ja neznam, da li je u tom dostatan razlog, da se nešto ustroji, što je već postajalo i da li nebi imali i drugi, koji nisu još štogod takova posjedovali, a pravo na to imaju, takovu instituciju dobiti. A što se talijanske kulture tiče, svaka njoj u obće čast, ali kako izgleda sa kulturom većine onih, koji upravljaju Primorjem, čuti ćemo možda još tečajem ove razprave.

U ostalom su takodjer Hrvati i Slovenci ove polovice države za talijansku pravnu fakultetu, dapače, ako je moguće i za talijansko sveučilište. Talijana imade doduše u Primorju samo 334.000, u Trentinu 368 000, ukupno dakle 702.000 — neznatan broj; nu oni su ovdje, oni predstavljaju jedno pleme te imadu upravo na temelju navedenog članka 19. državnog temeljnog zakona pravo na jednu fakultetu, i ako je moguće takodjer na talijansko sveučilište.

Mi se dakle slažemo svi, koli vlada, toli većina kuće sa Talijanima u tom, da im se dade talijansku pravnu fakultetu. Nu tuj nastaje težko pitanje: gdje da se ustroji ta pravna fakulteta? C. k. vlada pokazala se je u tom pitanju vrlo neodlučnom. Prije su obdržavana talijanska predavanja na sveučilištu u Inomostu; zatim se je htjelo ustrojiti talijansku pravnu fakultetu u Wiltenu, u jednom predgradju Inomosta, a da se tako izbjegne trvenju izmedju njemačkih i talijanskih djaka. Nu proti toj fakulteti razvili su Niemci vrlo žestoku agitaciju. Ja se sjećam jošte živo kakvom žestinom je ovdje nekadanji zastupnik i podnačelnik Inomosta Dr. Erber proti talijanskoj pravnoj fakulteti govorio. Ova bijaše dne 3. novembra 1904. otvorena i već 4. porušena, kaošto to stoji u spomenutoj interpelaciji zastupnika Faidutti i Conci i kao što je poznato iz novina. Vlada nije imala toliko odvažnosti a da ostane kod onoga, na što se je bila jednom odlučila. Ona je osnovu natrag povukla i jednu drugu zakonsku osnovu predložila, po kojoj bi se imalo jednu pravnu fakultetu u Roveretu ustrojiti. Proračunski odbor prihvatio je i ovu vladinu osnovu. Izvieštaj proračunskog odbora od dne 15. julija 1905., predsjednik odbora bijaše Dr. Kathrein, a izviestitelj jedan od gospode naših podpredsjednika, gospodin Starzynski. Vrlo je značajno, što su ta dva muža, jedan Dr. Kathrein, pristaša kršćansko-socijalne stranke, drugi član bratskog nam naroda, Poljak, o tomu kazali i podpisali. U izvieštaju stoji naime (čita): „da se može za istu — za talijansku naime fakultetu — odabrati samo ono mjesto, koje se nalazi u onoj krunovini, u kojoj se je do sada obdržavalo predavanja, drugim riečima, da se mora fakultetu ostaviti na tirolskom zemljištu. Tirol je baš ona krunovina, koja ima približno 40 po sto i absolutno najveći broj stanovničtva talijanskoga jezika i koja ima jedan teritorijalno omedjašeni, skoro izključivo talijanski dio zemlje t. j. Trentin, koji posjeduje stanovitu samoupravu i teži za proširenjem iste; u Tirolu uživjela su se već talijanska akademična predavanja i dalnji obstanak istih tamo nemože se podniposto smatrati kao neko sredstvo proti takozvanom narodnostnom posjedovnom stanju, dočim nebi imao izbor bilo koje druge krunovine ovu prednost". Daljo stoji (čita): „U samom Tirolu može se pako, pošto se žalibože nemože više na Inomost računati i pošto je Bozen njemački grad, samo dva

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Sve uzalud.

Još 25. marča 1888. pisao je svećenik-Istranin iz Rima svećeniku Istraninu u Istri doslovce ovako:

„Zabrane Flappove, reć bi žalibože, nemaju dosad ovdje nikakve protivščine. Tà jedini nam je prijatelj u Rimu Sv. Otac; ostali svi pucaju, ne iz puške već iz topova, na svaku nam prijaznu misao, a u toj pucnjavi mora oglušiti i On sam. Naši nadpastiri nas izdavaju, pače nas i crne i klevecu pred svietom. Zagovornika nemamo; dapače oni, koji bi nas ovdje po svom položaju imali zagovarati, rade protivno. Oni takodjer manje uplivni, al koji bi ipak mogli i morali ovdje raditi za nas i ustmeno i pismeno, šute, možda i danguba.... Nije nam dakle za sad drugoga spasa, van da naše svećenstvo bez straha čuva tu našu svetinju — slavensko bogoslužje — da ju brani ko zjenicu oka svoga, prkoseć svakomu, pa i biskupu u prvom redu. U slučaju nasilja nije druge no izravno obratiti se na Sv. Otca papu".

A evo što je drugi svećenik-Istranin u Rimu drugomu svećeniku-Istraninu u Istri dne 7. aprila 1888. pisao, odgovarajuć mu na pismo u kojem bijahu sadržane pritužbe proti Flappu:

„Flapp je nješto učinio tako kako bi rad i Njemac, i Magjar i Talijan. Mnogoga našega biskupa ti šegavci ovako ili onako, ili bolje svakako, upotrebljavaju za svoje svjetovne svrhe. To i vrabci na krovovih poju. No više držim da buni sviet, i crkvu, i državu, tko zatira našu pravicu od davna, nego li mi koji tu pravicu branimo. Papa Benedikt XIV. nije nam zakratio misiti ni moliti po staroslovjensku. A ni rituala, koji je Kašić, Isusovac, po zapovjedi pape Urbana VIII. preveo na sadanji naš jezik, a baš propaganda dala na svjetlo, nije zabranio, a ni drugi nijedan papa do sada. Koji papa bi to hotio, taj bi to morao očito reći. A držim da biskup nije nad papom".

Kad se radi o zatiranju pravica hrvatskoga naroda, reć bi da je!

Usupor poznatim odlukom papa Hadrijana II., Ivana VIII., Benedikta XIV., biskup Flapp, potaknut i zaštićen od austrijanskih vlada, a hvaljen i podupiren od laži liberalne talijanske stranke, oroblo je crkve svoje biskupije, i naš tamošnji hrvatski narod, uzeo mu najveću svetinju, kojom se je dičio kroz skoro tisuću godina, i njom hvalio Boga; te tim nanesao i vjeri više štete nego li bi mogao nanesti nit najveći framasun.

Sve molbe, tečajem deset do dvanaest godina, i ponovljene, i opetovane, pošiljane u Rim, razbile su se o njegovu i njegove okoline zagriženost proti svemu što je hrvatskoga, pa makar kod toga trpjela i vjera. Sav trud naših biskupa i naših pojedinaca, koji su vjerovali u nepristranost i pravdoljublje Rima, bio je uzaludan.

U Rimu nije se naslo ljudi, koji bi bili htjeli ili znali stvarno proučiti pitanje, nit onda kad njim je to Sv. Otac papa po-

ja u pretres uzeti: od vlade predloženi vereto i glavni grad talijanskog Trenta, Trient, koji je došao na svletski glas radi trientinskog crk. nog sabora". Nu dalje stoji (čita): „Koli grad Rovereto, toli njegova okolica imadu u tom pogledu prednost pred Trientom, pošto se mora držati vrhovnog načela da se novu fakultetu ustroji samo u jednom talijanskom gradu sa koliko je moguće čisto talijanskom okolicom, a da se odstrani svaku pogibelj njezinog štetnog upliva na Neitalijane". Ovo bi si morali dobro upamtiti nesamo kršćanski katolici i Poljaci, nego takodjer i druge stranke, kad budu jednom odlučivale o tom, gdje da imade sveučilište svoje sjedište.

Na jednom je c. k. vlada iza toga godine 1909. ili još prije novu osnovu podnesla, i to onu, koja se nalazi sada u razpravi, osnovu naime, po kojoj bi imalo biti sjedište talijanske pravne fakultete u Beču. U njoj stoji, da se je osnovu gledesjedišta u Roveretu previšnjom odlukom natrag povuklo i da sjedište imade biti u Beču. Zašto se je osnovu natrag povuklo, to se nekaže. U ostalom se kaže, da se u Beču može imati podpunu sjegurnost o tom, da će tečaj nauka nebunjeno proći.

Proti tomu čini se da su nesamo Talijani, nego i mnogi Niemci. (Sliedi.)

† Dr. Karl Lueger.

Ko i naših čitatelja nije čuo to ime?! Možda više nego li ijedno drugo ime spominjalo se je to ime u monarhiji Habsburga zadnjih 20 godina; i spominje se danas po cielom svietu.

Njega već nejma medju živimi.

Preminuo je dne 10. t. mj. u jutro. Bio je sproveden do zadnjega počitka dne 14. i. mj.

Prostor našega lista nedopušta, da bi mnogo govorili o njegovom životu i radu, o njegovoj bolesti, i smrti, i sprovodu. A opet valja da se njekoliko reče.

* * *

Dr. Karl Lueger rodio se je 24. oktobra 1844. u Beču. Njegov otac poticao je iz seljačke obitelji, bio je vojnik, pak nadgledník jednoga kabineta na visokoj tehničkoj školi u Beču. Njegova majka bila je kći jednoga stolara. Rasao je i uzrasao prilično slobodno. Tjelesno bio je jak i ljep čovjek, tako da su ga u Beču zvali njeko doba sa imenom „der schöne Karl", liepi Karlo. Polazio je najprije pučku školu, pak gimnaziju, pak univerzu, sve u Beču, postao doktor prava; bio je koncepist kod jednoga advokata, a godine 1874. postao je sam svojim advokatom. Kao takav nije nikad bio znamenit. Malo se je bavio s odvjetničkimi poslovi. Više se je bavio javnimi poslovi. Još kao djak više puta govorio je u djačkih skupštinah, a kao odvjetnik stupio je u liberalni klub gradjana u predgradnju na Landstrassi, gdje je njegova obudovjela majka imala malu trafiku. U tom predjelu, u kojem je često dolazio na skupštine i na njih se odlikovao sa svojimi priprostimi ali iskrenimi i žestokimi govori, bio je već godine 1875. izabran u gradsko vieće. Mladić od 31 godinu bio je najmladji gradski vićenik. Odmah iza toga bilo je borba u tom kotaru, u kojih je Lueger živo sudjelovao. Osobito je rad zalazio medju male obrtnike od predgradja u predgradje, te si tako malo po malo stekao veliku privrženost medju množinami cieloga bečkoga gradjanstva. Odielio se je od jake vladajuće liberalne stranke; proti njoj, kao član prije demokratske stranke, pak kao član i tako rekuć stvoritelj kršćansko-socijalne, pak kršćansko katoličke, bio je uvjek izabiran u gradsko vieće. Godine 1885. bio je izabran prvi put u carevinsko vieće, i to sa maljahnom većinom, a kasnije uvjek sa većom. Godine 1890. bio je prvi put izabran u pokrajinski Dolnjoaustrijski sabor, te je i u njem ostao do svoje smrti.

Od godine 1885., od onda kada bijaše prvi put izabran u carevinsko vieće, postajao je Dr. Lueger sve to glasovitiji. Poslie toga izbora pružao je izbornikom ruku od rana jutra do večera. To bijaše prva Luegerova demonstracija, to jest demonstracija za njega, pučka demonstracija. Od one godine nebijaše u Beču muža koga bi se više medju nižim pučanstvom slavilo koliko Luegera. On je bio sve više u Beču skoro obožavan, dok se ga je vladajuća stranka, židovsko liberalna sve više bojala. Imala je još svu vlast u rukah, al ipak kao da je slutila, da bi njoj čovjek kakav je Lueger mogao škoditi. Od početka gledala je da ga uništi prezirom, omalovažavanjem. Još od godine 1891. do 1897., kao i predjašnjih šest godina, postupalo se je s njim i s njegovom strančicom u parlamentu, 10—14 muževa, kao s nječim neznatnim. Stari Chlumecky, tip austrijskoga lažl-liberalca, otac onoga poznatoga iz Friedjungovoga procesa, kao podpredsjednik pak predsjednik zastupničke kuće, otresivao se je na Luegera i na njegove drugove kao naduti žandar, te njemu i njegovim drugovom, i prijateljem, svaki čas oduzimao rieč. Kasnije imalo se je sve više ugleda pred njim i njegovom strankom, koja je sve više rasla, i koja je sada, od najnovijih izbora, najmnogobrojnija u zastupničkoj kući.

Njegov ugled jako je porasao, kad je postao načelnikom glavnoga i prestolnoga grada Beča. Dugo se je htjelo prije nego li je tim postao premda je imao većinu u gradskom vieću. Izabiralo se ga je načelnikom, al ga car nije htjeo potvrditi. Još uvjek mogući lažl-liberalci, austrijanska vlada, magjarska vlada, skupna vlada, sve je to radilo proti njemu. Konačno su svi ipak morali popustiti, proti odlučnoj volji puka i njegovih zastupnika, i car ga je potvrdio.

* * *

Za njegova načelnikovanja, od godine 1896., učinilo se je svu silu toga na svih poljih javne gradske uprave.

Sigradilo se je i popravilo mnogo crkava i župnih stanova. Podiglo se je do 120 školskih zgrada, kao i mnogo zgrada za dječja zabavišta; više bolnica za djecu, medju njimi jednu u Sv. Pelagiju kod Rovinja u Istri; više bolnica za odrasle, pače ima jedna ciela skupina kuća, kao jedno predgradje, koje je sagradjeno i služi za razne bolnike. Na centralnom groblju, na kojem i sam sad već počiva, izveo je velika djela. Uredio je riečicu Wien i dao sagraditi jedan most. Za vrieme raznih carevih jubileja dao je sagraditi kazalište „pučku operu", osiguravajuće družtvo, središnju štedionicu, i kojesta drugo. Tramway koj je prije imalo privatno družtvo preuzeo je u gradsku upravu, te ga je napravio posve električnim, i jako povećao. Slično je učinio i sa razsvjetom. Obstojavši vodovod dao je proširiti i još jedan napraviti. Dao je napraviti nacrt za proširenje ulica, i taj se zgodimice provadja. Uredio je ulice i trgove, i iz njih po cielom gradu dao napraviti veće ili manje bašče, zasadjene stabli, cviećem, travom. Ćak i svjetiljke po gradu dao je ukrasiti živim cviećem. U občini Bečkoj učinio je toliko, da bi trebalo redovito najmanje 50 godina da se sve to učini. U radu bio je neumoran. A imao je velik upravni dar. Mnogi drugi na njegovom mjestu bili bi se obogatili. On je potezao samo plaću, koju si je bio dao umanjiti odmah kad je postao načelnikom.

* * *

Već njekoliko godina je Dr. Lueger bolovao, i sve na manje išao, al je i bolestan dugo obavljao poslove i u parlamentu i u pokrajinskom saboru i u občini. Već se je jedva micao, i još se je dao voditi tamo gdje je trebalo njegova savjeta, njegove rieči, njegova glava. U parlamentu bio je zadnji put pred Božić, u gradskom vieću predsjedao je posliednji put dne 1. febrara; u pokrajinskom saboru bio je najzad dne 10. febrara. Toga dana u večer je slegao — da se već nikad pravo neuslane. Bolovao je baš mjesec dana. Liečnici su učinili sve moguće da mu produlje život. I njegov jaki tjelesni ustroj protivio se je smrti. Njekoliko dana, od ure do ure, očekivalo se je smrt. Kao da se s njim čudesa dogadjaju, često se je poslie najgorih glasova čulo bolje. Za stanje njegova zdravlja popitivali su se i car-kralj, i nadvojvode i nadvojvodkinje, i ministri, i mnogi drugi. Svi pak u Beču, svaki dan, u jutro i po podne, jedva su čekali novine, da vide kako je Luegeru. Mnogi i mnoge javljali su se, da bi se mogao izliečiti i s ovim i s onim. Zauzimanje za njega bilo je sveobće. I protivne mu novine pisale su mnogo o njegovom stanju zdravlja, jer su znale da to čitatelje zanima.

* * *

Četvrtak dne 10. ovoga mjeseca javljale su novine u posebnih izdanjih da je Dr. Karl Lueger ob 8 uri pr. p. umro.

Od cara i
lonasljednika Franja Fe
romašnijega Bečkoga gradj
gradjanke sve je pozalilo i žali
gerovu. Tri dana, petak, subotu i
bilo je izloženo njegovo truplo obćins
u pučkoj dvorani (Volkshalle), baš na onom mjestu gdje je on znao žestoko govoriti. Bilo je bar dvie sto tisuć ljudi, koji su ga htjeli još jedan put viditi. Po dvie, tri i četiri ure čekali su a da ga samo vidjeti mogu, i da mu mogu pokropiti truplo. Svoje lice je uzdržao, samo da ga bijaše manje manje i da bijaše bielo. Rečena pučka dvorana bila je puna vienaca, kojih bijaše daleko preko tisuće. Kod sprovoda bilo je 15 vozova, naloženih sa vjenci, a već i prije su jih morali odvesti. Svećenika i redovnika bilo je na stotine. Zastupanih družtava sa zastavami takodjer na stotine. Učestnika koji su išli u sprovodu kakve dvie sto tisuće. Drugih koji su gledali, i tiskali se cieli put sprovoda, pak po oknih i na kućah, bilo je najmanje milijun. Bio je zastupan sv. otac papa, razni izvanjski vladari, prestolonasljednik, a došli su na sprovod zastupnici, ministri, činovnici, trgovci, obrtnici, svi što su mogli. U crkvi Sv. Stjepana dočekalo je truplo samo Njegovo Veličanstvo cesar i kralj. Povorka je išla od gradske vićenice na „Ring", pak po njem u „Kärtner"-ulicu, do crkve Sv. Stjepana, onda kroz predgradje „Landstrasse" pak dalje do centralnoga groblja. Povorka je počela oko 10½ s truplom se je došlo u crkvu Sv. Stjepana o 1 uri. Prije nego li se je počela micati progovorio je pred vićenicom prvi podnačelnik. Povorka se je zaustavila pred parlamentom, gdje je progovorio predsjednik parlamenta Dr. Pattay i jedan od podpredsjednika pokrajinskoga Dolnjoaustrijskoga sabora. Na groblju progovorio je najmarljiviji Luegerov bojni drug Dr. Gessmann. U crkvi Sv. Stjepana i na groblju obavile su se obične molitve za mrtve.

Dr. Karl Lueger počivao u miru!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

† **Ernest Jelušić.** Dne 11. o. mj. u 46 godini umro je u Zagrebu ravnajući učitelj Družbine škole u Puli g. Ernest Jelušić. Sprovod mu je bio u nedjelju u 4 sata po podne iz mrtvačnice na Mirogoju, a zadušnice su mu čitane u ponedjeljak dne 14. o. mj. u župnoj crkvi sv. Marka.

Pokojnik bio je u našim krugovima vrlo poznata ličnost kao dobar drug i iskren prijatelj, a kao izvrstan učitelj vrlo obljubljen od svojih učenika i njihovih roditelja. Ostavio je mladu udovu s nejakim djetešcem. Počivao u miru!

Za Družbu. „Stat arboris umbra" daruje Družbi mjesto vienca na grob svomu iskrenomu prijatelju i kumu pok. Ernestu Jelušiću K 5.

Glavna skupština Gospodarske Svezo za Istru u Puli obdržavala se je dne 10. t. mj. Obširno izvješće o toj skupštini donieć ćemo u dojdućem broju.

Visoki gost u Puli. Dne 10. o. mj. pripio je u naš grad riedki visoki gost, saski kralj naime Fridrik August sa svojom pratnjom. Lloydov parobrod „Brünn", kojim se je kralj dopeljao iz Krfa u Pulu, usidrio se je pred ulazom naše luke, gdje su visokog gosta na palubi pozdravili lučki zapovjednik, podadmiral Ripper, upravitelj kotarskog poglavarstva dvorski savjetnik grof Attems, saski poslanik grof Rex i kralju dodieljeni viši častnici. Kralj se je zatim sa pratnjom odvezao u parnoj ladjici u grad, gdje je sa pratnjom odsjeo u novom hotelu „Riviera". Poslije podne razgledao je kralj arsenal ratne mornarice i sva važnija mjesta grada.

---

novno naložio. I u njih kao da je odlučivalo čuvstvo, talijansko proti hrvatskomu. Nije se, kako se je moralo, izpitivalo stvar, nego se je pristalo uz biskupa Talijana proti vjernikom hrvatskim, onako kako je to željela austro-ugarska vlada i njezini predstavnici, te lažliberalci talijanski.

Biskup Flapp je usupor nesamo odlukam sv. otaca papa, i tolikih podnešenih molba, nego i usupor pastirskoga lista biskupa Goričke metropolije, kojim se je zabranilo bud koju liturgičku novost uvadjati u crkvah, uvadjao u hrvatskih crkvah svoje b skupije svakojake novotarije, koje su išle za tim da se posve iztriebi poraba slavenskoga jezika u službi Božjoj. On je, pomoćju židovsko-liberalne stranke u Istri, i sa novcem što ga je ostavio blagopokojni Dobrila, dao uzgajati svećenike posve talijanski, i po mogućnosti Talijane, od bud kuda i bud kakove, te je već od njekoliko godina do toga došlo, da se tamo gdje se je još prije 50 i manje godina orio po naših crkvah jedino naš jezik, sada već nit nemoli „Zdravih Marija" poslie sv. mise, nit drži blagoslov, nit propovjeda hrvatski, jer dotični svećenici neznadu ili neće da znadu hrvatski. Dakako da su se za to i crkve izpraznile. Al ko za to mari! Glavno je, da se je iztjeralo iz crkava slavenski jezik, i da se je zadovoljilo lažl-liberalnu talijansku stranku.

Naš narod se je početkom uspavao molbonicami koje je svaki čas podpisivao, i čekajuć dok budu riešene. Kasnije je malo po malo postao nehajan i moć će uzplamtiti za sv. vjeru tek onda kad mu se povrati njegovo staro pravo.

Prestajuć posebice govoriti o biskupiji Poreško-Pulskoj, iztićemo, da je Flappova desna ruka, baš i u poslovih glagolice, bio pokojni kanonik Pesante. Njegov način pisanja u tom predmetu označio je profesor Nilles u „Zeitschrift für katholische Theologie" početkom 1900. doslovno ovimi riečmi:

„Tu se nesamo iztiče sve, što se je kada izmislilo na škodu i umanjenje prava obstanka slavenskoga jezika u crkvi, nego se i ono što obstoji u prilog toga jezika, ako i ne zašutljuje, a ono omalovažuje i umanjuje".

I takav čovjek, uz Salatu, prije suradnika kod židovskoga lista „Il Piccolo" a sada člana zemaljskoga odbora Istre, bio je glavni zagovornik gonjenja slavenskoga bogoslužnoga jezika iz crkava Poreško-Pulske biskupije! (Sliedi.)

...cu. O. Ljenji ...mom i dalmatinskim uljem ...robom gosp. A. Dominis, na... je na medjunarodnoj izložbi, god. ... Rotterdamu (Nizozemska) za svoje ...e proizvode sa zlatnom medaljom prvoga reda i zlatnim križem. Odnosnu diplomu primio je 14. t. mj.

Našem domorodcu iz bratske Dalmacije srdačno čestitamo na tom važnom odlikovanju.

Brajkovići (Kanfanar) 13. marča. U krčmi Ivana Peteha sakupilo se K 4·80 za Djačko pripomoćno društvu u Pazinu, koju svotu darovase: dva prijatelja mladeži po 1 K, Ivan Peteh i Martin Kancelir po 1 K, Ivan Cohilj od Ivana i Ivan Cohilj pok. Šime po 20 para, a Ivan Rapotac 40 p.

Krčki kotar:

Izložba vina. Kot. gospodarska zadruga u Krku priredjuje u Krku u prizemlju kuće L. Žic (Porta Pisana) dne 19. i 20. t. mj. *kotarsku izložbu vina* združenu s nagradjivanjem i predavanjima. Dne 19. t. mj. u 1 sat po p. dieli se izloziteljima najboljih vina diplome i novčane nagrade po sudu posebne komisije od 5 lica. Ulaz k izložbi je slobodan. Predsjedničtvo kot. gospodar. zadruge pozivlje vinogradare da dodju na izložbu, da čuju sud vještaka o svojim vinima i poduku, kako će u buduće priredjivati i držati vina, da budu bolja od izloženih.

Poduka o klaštrenju maslina na Krku. Potporom Pokrajinskoga Gospodarskoga Vijeća upriličuje kotarska Gospodarska Zadruga u Krku širom svoga okružja praktične tečajeve o čišćenju i klaštrenju maslina (uljika) i to ovim redom: 17—19 t. mj. u Dubašnici (i Miholjice), 20—22 t. mj. u Omišlju (s Njivicama), 23—25 t. mj. u općini Dobrinj, 26 t. mj. u Risiki-Papratima, 29—30 t. mj. u Vrbniku, 31 t. mj. na Garici, 1. aprila u Krku (kod Sv. Lucije). Tečajeve vode gg. Marko Beran i Ivan Šarić iz Orašca u Dalmaciji. Klaštrenje počimlje u 8 sati u jutro i u 2 sata po podne.

Sa otoka Krka 13. III. 1910. Glavna skupština Austro-hrvatskog parobrod. društva je sazvana za 28. ov. mj. u Puntu. Dobrobit društva leži nam svima na srcu, radi toga upozoravamo sve dioničare, da se za taj dan priprave, da čujemo potanko o djelatnosti društvenog odbora. Tri su godine našega opstanka, a da još nismo u ničemu upućeni. Radi se o našim žuljevima; hoćemo, da čujemo, što smo dosada postigli. Da nam nijedna ne izbjegne: sakupimo sve dioničare svaki u svom mjestu, na dogovor; proučimo dnevni red, da znamo za čime se ide!

Pokupimo sve glasove do 22. neka budu sve dionice zastupane po muževima, koji će znati stati na braniku prava svakog dioničara. Dne 28. čim stignu odaslanici svih mjesta u Punat, sastat će se pred skupštinom, da se bude moglo raspravljati dogovorno i u slozi.

U to ime: do vidjenja, kliče Vam jedan

dioničar, sa više njih.

Voloski kotar:

Iz Kastva. *Ispiti osposobljenja za učitelje u Kastvu.* Doznajemo da će ispiti osposobljenja za učitelje pučkih i gradjanskih škola pred ispitnim povjerenstvom u Kastvu za rok mjeseca maja 1910. započeti dne 9. maja 1910.

* * *

Kod sprovoda bečkog načelnika Dra. Dragutina Lueger općinu Kastav zastupao je narodni zastupnik Prof. Vjekoslav Spinčić.

* * *

Kastav-grad krstio je ulicu od sv. Trojice do stuba sv. Jelene „Dobrilinom" a vidik „Belveder" „Vitezićevim trgom".

Moščenice. Odbor žen. podružnice, pozivlje svoje P. n. g.dje i gdjice članice na glavnu god. skupštinu, koja će biti na 20. ožujka o. g. u prostorijah hrvatske Čitaonice u 3 sata poslie podne. Poslie skupštine izigrati će se neki darovi u korist Družbe, stoga neka izvole doći svi prijatelji i istomišljenici.

„Djačko pripomoćno društvo" u Voloskom-Opatiji, o kojem smo već opetovno pisali, i koje se je tamo osnovalo radi podupiranja siromašnih naših djaka na tamošnjoj realnoj gimnaziji, našlo je, kako je bilo i očekivati na izdašan odziv tamošnjih rodoljuba, koji su se već do sada učlanili ili podporu društvu pružili i koji će mu stalno i u buduće ostati vjerni. Naša je mladež, osobito ona iz okolišnih mjesta većinom siromašna te treba podporu za knjige, odielo, takse itd. a inače si nemože pomoći nego da izprosi podporu „Djačkog pripomoćnog društva", koje se u ime svojih siromašnih štićenika utiče milostivim dobročiniteljem njezinim. Svaki iznos neka se šalje na družtvenog blagajnika g. Julija Mirana u Opatiji.

Porečki kotar:

Iz Poreča kotara nam pišu: Čudimo se otpremnom činovničtvu našeg c. kr. kotarskog poglavarstva, da ovih dana razašilje župnim uredima za tromjesečne izkaze o mieni žiteljstva tiskanice samo njemačke; čudimo se još više, pošto su dosada iste uvjek bile barem dvojezične, talijansko-hrvatske.

Prosvjedujemo najoštrije proti toj švabskoj bahatosti i zahtjevamo, da se pošalju tiskanice u hrvatskom jeziku, jer inače mogu gospoda na kapitanatu čekati dok im se pošalju izkazi na tim švabskim tiskanicama. (I mi preporučamo našim župnicima, da te tiskanice spreme onamo, kamo spadaju u našim stranama, a kapitanatu ne odgovaraju dok im ne pošalje hrvatske tiskanice. Ur.)

Koparski kotar:

Sv. Martin kod Buzeta 14. marča 1910. U nedelju sproveli smo do hladnog groba *Grgura Draščić*. Starina bio višegodišnji zaslužni župan našeg sela. U vrijeme svoga županovanja dao je sagraditi našu crkvicu Sv. Martina, uredio puteve, koji su prije bili više potoci nego drugo, te u opće učinio mnogo dobra našem selu. Spadao je u red onih vatrenih rodoljuba i boraca za naša prava, koji pred dvadeset i više godina izvojevase sjajnu pobjedu u našoj općini. On je uz tolike druge mnogo doprinesao, da je općina pala u naše hrvatske ruke. Svagda i svuda nagovarao je, premda nepismen, naše kmetove, da stupe u jako narodno kolo. Bio nam primjerom i lahka mu zemljica.

Razne primorske viesti.

Previšnji dar. Njeg. Veličanstvo udostojalo se je premilostivo udijeliti „Hrvatskom pripomoćnom društvu u Beču" kao za prošaste tako i za poslovnu godinu 1909/1910 200 K u društvene svrhe.

Pošto društvene potreba bivaju sve to veće umoljava rečeno društvo sve one, koji su jednom bili od istoga potpomagani, da se sada ma i kako malim doprinosom sjete svojih mlađih kolega.

Glede poreza na vino. Obzirom na zakonsku osnovu vlade, da se ukine dosadanja potrošarina na vino, a uvede porez na vino, imao je vinogradarski odbor, u kojem ima i naših zastupnika, već nekoliko sjednica. Osim toga sakupili su se već ponovno zastupnici vinogradara i njihovih prijatelja. Pogovarali su se što i kako bi njim poduzeli, a da iz rečene zakonske osnove nebude zakona. Sriedu dne 9. t. mj. pobrojili su se malko medju sobom, i ustanovili po prilici broj zastupnika koji bi bili proti porezu na vino. Našli su da bi jih moglo biti preko 300. Ta bi bila velika većina svih zastupnika. Odlučili su, da idé odaslanstvo k ministru financija i k ministru predsjedniku, i nek mu obrazloži, kako bi zakon na vino bio štetan za vinogradare U odaslanstvo bilo je izabrano iz svake vinogradne pokrajine po 3, 2, 1. Iz Istre bili su izabrani Dr. Rizzi i Prof. Spinčić. Ministar financija je nješto obolio. Odaslanstvo moglo je do sada ići samo k ministru predsjedniku. Bilo je kod njega petak dne 11. Ministar predsjednik saslušao je pozorno odaslanstvo, i pak rekao, da vlada nemože već sada uztegnuti odnosne zakonske osnove, nego želi da dodje u odbor. U odboru će moći svak reći svoju, i vlada svoju. Ako se dokaže, da bi zakon poreza na vino bio toli štetan za vinogradare, i da bi vlada malo ili ništa koristi od toga imala, onda ili se neće uvesti, ili će se promjeniti sve ustanove, koje se čine jako štetnimi. I sa osnova zajedno sa drugimi osnovami usljed kojih bi se imao pokriti manjak u proračunu od kakvih 70—80 milijuna kruna, prosla je u naposni financijalni odbor na proučenje i izvještaj. U tom odboru će se dakle odlučiti i o porezu na vino. Naši zastupnici ujedno sa drugimi vinogradarskimi učiniti će sve moguće da do njega nedodje.

Javna zahvala.

Podpisani smatram svojom svetom dužnošću, da se ovimo i javno zahvalim veleuč. g. **Dru. Ivanu Letiću**, liječniku u Puli, koji me je ne žaleć truda vrlo brižno u dugotrajnoj i teškoj bolesti pazio i napokon svojom vještinom podpunoma ozdravio.

PULA, 12. marča 1910.

Ivan Šamanić
c. i k. dvornik ratne mornarice.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

POZIV

na

VI. redovitu glavnu skupštinu

Boljunskog društva za štednju i zajmove, registrane zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 28. marča 1910 u 10 sati prije podne u općinskoj zgradi u Boljunu sa sliedećim

Dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine,
2. Izvješće odbora,
3. Potvrda zaključnog računa za g. 1909.,
4. Izbor upravnog odbora te pomirnog suda,
5. Odobrenje pristupa u Gospodarsku Svezu za Istru u Puli,
6. Razni predlozi i rasprave.

Zadnjih 8 dana prije skupštine izloženi su računi u društvenoj pisarni zadrugarom na uvid.

BOLJUN, dne 6. marča 1910.

Odbor.

POZIV

na redovitu glavnu skupštinu Višnjanskog društva za štednju i zajmove u Višnjanu, koja će se obdržavati dne 10. aprila 1910 u 3 uro popodne u društvenim prostorijama, sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće upravnog i nadzornog odbora,
2. Rasprava i odluka vrhu obračuna,
3. Čitanje revizijskog zapisnika,
4. Izbor nove uprave,
5. Možebitni drugi predlozi.

Odbor.

POZIV

iia redovitu glavnu skupštinu Gospodarskog trgovačkog društva u Višnjanu, koja će se obdržavati dne 10. aprila 1910 u 4 sata poslie podne u društvenim prostorijama sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće upravnog i nadzornog odbora,
2. Rasprava i odluka vrhu obračuna,
3. Čitanje revizijskog zapisnika,
4. Možebitni pogovor o raspustu društva i imenovanje likvidatora,
5. Izbor nove uprave,
6. Možebitni drugi predlozi.

U slučaju da u određeno doba ne bude dostatan broj prisutnih članova, to će se skupština obdržavati isti dan za pol sata kasnije sa istim dnevnim redom ispustiv tačku 4., i sa bud kojim brojem prisutnih.

Odbor.

Novac za svakoga! Brzo! Jeftino! Povjerljivo. - Od 400 K pa dalje uz obročno odplaćivanje od 4 K, uz 5%, bez predbilježbe, bez police (i za gospodje), sa jametvom ili bez njega. Hipotekarni zajmovi uz 3½%. — FILIP FELD, bankovni i burzovni posao, Budapešta VII, Rakoczi ut. 71.

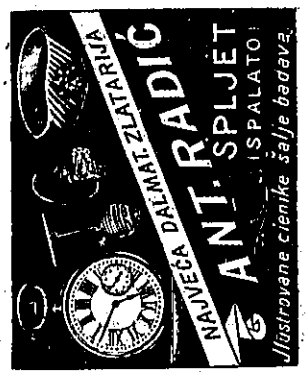

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čišćano K 9·60, bolja K 12·—
bjele pahuljice čišćane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg bjele pahuljice čišćane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Ceska.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

oo JEFTINO i BRZO. oo
CEDULJICE
za
sv. Izpovjed i pričest
izradjuje
NARODNA TISKARA
LAGINJA i dr. — PULA
Via Giulia, 1.
oo JEFTINO i BRZO. oo

Tko treba bielog platna, oxforda, kanafasa, zefira, kriseta, flanela itd. neka naruči u

Josip Běloun,

tkaonica,

Novy Hradek, Češka.

Samo dobra roba, solidna posluga.

40 metara liepih ostataka za K 18 franko pouzećem.

Ako roba nebude po volji, možete ju nefrankirano poslati natrag.

Tvorničke ciene.

Preporučamo našim obiteljima

Kolinsku cikoriju.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Laginja i drug. u Puli**

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

POZOR! Novi vinski zakon

dobiva se u

Narodnoj tiskari

Laginja i drug. - Pula.

ISTARSKA POSUJILNICA u

Prima zadrugare, *koji uplaćaju zadružnih dielova jedan ili više* **po kruna 2.**

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član te plaća od istoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez prednodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja ugovorno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku i sadužnice uz garanciju.* *i to na mjenice*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

OPCINSKA ŠTEDIONICA

u BIOGRADU pri moru (DALMACIJA).

Osnovana po regulativu c. k. Ministarstva u Beču, podjamčenjem cijele kupne imovine općine Biograd i pod državnom kontrolom.

Ukamaćuje uloge na štednju sa

5% čistih,

jer i porez na kamatu uloga plaća sama štedionica.

Podjeljuje hipotekarne zajmove, eskomptira mjenice i vrši ostale bankarske poslove.

Uplatne listove c. k. poštanske štedionice za ulaganje novaca šalje besplatno.

Nova trgovina! Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Josip Blaškovič

PULA, ulica della Valle br. 11, Telefon br. 21.

Veliko skladište kamenog ugljena prve vrsti za peći i štednjake, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva. = Roba se dostavlja u kuću bezplatno.

Preporuča svoju dobru robu. **Ciene umjerene.**

Naručbe izvršuju se točno i bezovlačno.

SVOJ K SVOMU!

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

ULICA GIULIA, 1. **PULA** ULICA GIULIA, 1.

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posuljnice i konsumna družtva, trgovačke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Svi oni bolestni koji nemaju *apetita za jesti,* koji trpe na *slaboj probavi, zatvaranju, žgaravici, stvaranju prekomjerne kiseline* u želudcu, *glavobolji* i *grču* pljući izvrstne

Želudčane kapljice

ljekarne k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu povraćaju svom narušenom zdravlju prijašnju jakost i svježinu.

Ciena 6 bočica 2 K 60 fil.
„ 12 „ 4 „ 80 „

Svi oni bolestni koji trpe na *kašlju, plućnom kataru, teškom dihanju, slabosti* i *bliedoći* preporuča se izvrstno

bakalarevo ulje pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje preporuča se osobito za slabu i slabokrvnu djecu jer je isto tako ugodno pripravljeno da ga i najosjetljiviji bolestnik lahko piti može. — Dobiva se samo **u ljekarni k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu** (Istra) s poštarskim pouzećem ili ako se novac unapried pošalje.

1 staklenka 2 krune.

Nadalje ljekarna preporuča sliedeće liekove: **Švedsko kapljice,** boce po 1 i 2 K; **Mazilo protiv kostobolji,** 1 K; **Ljekovito Kina vino,** 1 boca K 1·60 itd.

Naputak o uporabi priložen je svakoj bočici.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arena.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninčea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

...ia, u četvrtak dne 24 marča 1910. God. XLII.

...na temelju ...po dogovoru.

...predbrojbu, oglase itd. ...o naputnicom ili polož-pošt. štedionice u Beču ...ministraciju lista u Puli.

...od naručbe valja točno oz-...čiti ime, prezime i najbližu ...poštu predbrojnika.

...ko list na vrieme ne primi, ...ka to javi odpravničtvu u ...vorenom pismu, za koji se ...e plaća poštarina, ako se iz-...rana napiše „Reklamacija".

...ekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, tolj izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Uskrs!

Ponizan i ubog došao je na sviet, a velik i slavan uskrsne!

Najveće patnje i muke podnio je sve do smrti Križa, da u svem svojem Veličanstvu slavodobitno uskrsne!

A sve za spas ljudskog roda!

Te misli ispunjaju dušu svih pravih kršćana za vrijeme ovih svetih uskrsnih blagdana.

I naš hrvatski i slovenski puk u Istri duboko ćuti božansku bol svog Spasitelja, sjećajuć se svojih narodnih nekotrpnih patnja i progona sa strane ohih, kojima je kroz stoljeća pranio dom i ime u iskrenom uvjerenju, da će mu barem kadikad zasjati ljepše sunce olakšanja velikih narodnih boli i patnja. Ali ljudi su tek ljudi, i vjerovao je u, poštenje njihovo, misleći jadan, da će ostati ti ljudi barem kršćani i imati na umu zašto je Božanski Spasitelj pokazao ljudima put do jednakosti, bratimstva i slobode svima stvorenim na sliku i priliku Njegovu, a kao čovjek žrtvovao i sebe himbi i opakosti nevaljalaca, da pokaže u svoj golotinji opakost i pokvarenost mogućnika.

Pet dana prije Njegove muke i sramotne smrti na Križu pozdravljali su himbenici i licemjerci Njegovo slavno ulaženje u grad Jerusolim pjevajući Mu: hosanna, hosanna, pružajući Mu maslinove grančice kao simbol, znak, mira, ljubavi i sloge medju narodima. A nezahvalnost i opaka sebičnost ljudska, kojom mogućnici uviek pripravnom zloradošću računaju, uhvatiše Ga i obtužiše, a kasnije peruć tobož ruke kao nevini janjci u vučjoj koži, jedva pričekaše zgodu i Nevinoga, Boga živoga i pravoga, Pravednika, odsudiše na sramotnu smrt Križa. Ali Pravda i Istina pobjedila je sve svoje neprijatelje, i dan velikog Uskrsnuća unio je zabunu u njihove griešne redove.

Tako se slično dogadja i našem istarskom patniku. Kroz stoljeća i stoljeća podnaša umilno progone i izazivanja od svojih mogućnika i mukotrpno podnaša boli, uzalud tražeć na svietu lieka. — No „narod, koji spava, još nije umro", zlatne rieči našeg velikana blagopok. istarskog Apoštola biskupa Dobrile, obistinile se, i hrvatski puk Istre probudio se i ustao na noge za svoj hrvatski jezik i božanska prava. Poručio je svim silnicima i mogućnicima, da im neće više uspjeti uspavati budnost i sviest hrvatskog i slovenskog puka u Istri.

Eto sada od lanjske godine i nam Hrvatima i Slovencima u Istri silnici i mogućnici pružiše maslinovu grančicu mira i ljubavi.

Mogućnik i silnik ne pruža ruke pomirnice tako lahko. A gdje su bili, pitamo mi, kroz stoljeća? Narodna sviest, volja naroda prisilila ih nato! Zato će i predstavnici našeg naroda sklopiti s njima mir i ljubav jedino po nauci Spasitelja čovječanstva, na temelju slobode, jednakosti i bratstva. Sloga i mir je jedino moguća u pravu za svih, a ne na štetu slabijih, a korist mogućnika, ne da bude danas: hosanna — slava, a sutra: propni ga!

Uskrsnuće našeg naroda napreduje; maslinovu grančicu primamo rado, ali jedino na temelju jednakosti i prava, kako je naučao božanski Naučitelj, medju svim ljudima jednakopravnost, slogu i ljubav!

Zato i mi zadojeni tim božanskim naukama Uskrisitelja čovječanstva tvrdo ufamo, da će i nama u Istri osvanuti narodno Uskrsnuće, da budemo dionici slobode i prava.

U toj utješljivoj nadi, uz očuvanje sloge i ljubavi, pozdravljamo naš hrvatski i slovenski puk u Istri, želeć mu: sretan Uskrs!

Pitanje talijanskog sveučilišta.

Govor zastupnika prof. Vj. Spinčića izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 11. o. mj.

(Konac.)

Veliko je pitanje: gdje?

Protimba Talijana je shvatljiva; jer se ima talijanske uzgojne zavode u talijanskim mjestima ustrojiti. Manje shvatljivom mi je protimba Niemaca. Beč bo je glavni grad države i prestolnica čitave habsburške monarhije, u kojoj žive toliko plemena. Sva plemena plaćaju poreze za cara i središnje urede za sve središnje činovnike, te bi morala sva plemena u takovom gradu, ako i ne posve jednaka, to ipak skoro ista prava uživati kano i drugi. Beč bi morao biti Austro-Ugarska u malenom... (Zast. Neumann: Imao bi biti!) Da, imao bi biti... u kojem bi sva plemena svoja uzgojna središta, svoje propovjedi u crkvah imala i gdje bi se ih u uredima razumjeti imalo. Ako je dakle Beč glavni grad države i prestolnica i ako imade biti središte monarhije, kao što će to baš Niemci da bude, tada neka predstavlja na neki način takodjer austro-ugarsku monarhiju čitavim svojim postupkom prema različitim narodom. Iz toga gledišta nebi imao biti nitko protivan ako su Talijani zadovoljni.

Talijani i njihovi zastupnici zahtjevali su prijašnjih godina i desetgodišta jedno sveučilište ili pravnu fakultetu „in una delle provincie italiane dell' Impero", u jednoj od talijanskih pokrajinah države. Ovo nebijaše već radi toga moguće, što neima nijedne talijanske pokrajine, izuzam ako se uzme južni Tirol, Trentin, za takovu. Za sada ona još to nije, nu ja želim Trentincem, da bi čim prije moguće svoju vlastitu pokrajinu u Trentinu dobili. (Odobravanje.)

Fakultetu nebi se dakle moglo u talijanskoj pokrajini ustrojiti, jer neima takove. Kasnije došli su Talijani na geslo „Trieste o nulla", ili Trst ili ništa. Nisu možda svi Talijani tog mnienja, ili nebijahu; sudeć bar po dvaput već spomenutoj interpelaciji gospode Faidutti Conci nebijahu tog mnienja prije. Oni su tada stavili upit, ali nebijaše nigdje rečeno, gdje da im se ustroji pravnu fakultetu, već je rečeno obćenito, da žele fakultetu imati. Razlozi za to, što bi Talijani htjeli imati u Trstu talijansku fakultetu jesu po mojem mnienju najbolje označeni u spomenici talijanskog akademičnog djačtva od godine 1905. Talijanski djaci Austrije jesu za talijansko sveučilište u Trstu. Oni kažu, da bi to sveučilište imalo biti u Trstu, jer imade tamo mnogo drugih škola, osobito srednjih škola; vrlo mnogo knjižnica, muzeja i drugih zavoda, da je Trst već zgradu za talijansku pravnu fakultetu pripravio, da se je obvezao, da će godimice 10.000 K doprinašati... (Zast. Dr. Pitacco: I ostali talijanski gradovi obvezali su se na to!) Dobro! U spomenici talijanskog djačtva Austrije nije to spomenuto. (Zast. Pitacco: Nije posve točno, jer su se i drugi talijanski gradovi obvezali, da će za talijansku fakultetu u Trstu doprinesti!) Ja navadjam spomenicu, a vi ćete ju već popuniti. Stoji tamo nadalje, da broji Trst 178.000 stanovnika, od kojih preko 140.000 Talijana, 24.000 Slovenaca i 8000 Nie-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Prve molbe biskupije Tršćansko-Koparske.

Postupkom biskupa Flappa u biskupiji Porečko-Pulskoj, uznemirio se je naš narod takodjer u biskupiji Tršćansko-Koparskoj; uznemirili su se njegovi dušobrižnici i njegovi svjetovni predstavnici. Spopao jih je strah za samu vjeru, bude li se onako radilo u ovoj kako se je radilo u onoj biskupiji Počelo se je slati molbe na Sv. Oca. Slao jih je narod pojedinih župa. Slao jih je hrvatskim jezikom, uz prevod latinski. Poslale su jih sve ili skoro sve župe srednje i sjeverne Istre. Poslane su većinom mjeseca septembra 1899. Glasile su hrvatski ovako:

„Sveti Oče!

Od pamtivijeka bijaše u našoj župnoj crkvi u (sjelo župe) dekanat (sjelo dekanata) u navadi staroslavenski jezik kod svetih obreda — pisan nekada slovima starinskimi, u novije pako doba latinskimi u knjigi nazvanoj „Sćavet".

Dandanas rabi se „Sćavet" kod cijele službe božje osim nekojih dielova sv. mise, rimsko-slavenski ritual pako za podjeljivanje sv. sakramenata kao takodjer za druge blagoslove.

Svećenici pako — djelomice prisiljeni radi pomanjkanja liturgičkih knjiga, djelomice radi nepoznanja jezika i glagoljskih slova — uvedoše jedni kod pjevanja sv. mise malo po malo svojevoljno jezik skoro pučki, drugi naprotiv jednostavno latinski, tako, da se u zadnje vrijeme rabi medju godinom u naših crkvah osim nekojih obreda iz „Sćaveta" još samo ritual rimski.

Jezik, koji se rabi u takozvanom „Sćavetu" nemože se smatrati kao jezik pučki obzirom na jezik staroslavenski, koji je od Sv. Stolice dozvoljen u naših liturgičkih knjigah tiskanih već više puta, već je, kako kažu filolozi, kasnija promjena hrvatštine i osim nekojih riječi i nastavaka, posve jednak jeziku staroslavenskomu.

Nek se uzporedi n. p. slava, vjerovanje, prislovje itd. sa dielovima sv. mise u misalu staroslavenskomu. U tomu je glavna razlika, što se „Sćavet" piše latinskimi slovi a takozvana staroslavenština vlastitimi pismeni; od kuda dolazi najveća poteškoća za svećenika, naučena na latinska pismena, rabiti staroslavenski jezik.

Tim ostanci pako obstojaše u istinu prastara ova poraba povlastica slavenskoga jezika u naših crkvah u jezgri te se nalazi u posjedu; nitl mogu škoditi ovoj povlastici papinskoj zloporabe ili neuporabe od strane svećenstva, jer posvojenje u protivno niti je moglo početi, jer manjkaše pravni temelj, te bi se morala dokazati barem dobra vjera.

Na koncu podpisani molitelji, koji smo osvjedočeni o prastaroj povlastici slavenskoga jezika u našoj župi, molimo ponizno prostrti pred nogama Vaše svetosti, da bi se dostojala iz punoće svoje oblasti upisati našu crkvu u imenik crkava Tršćansko-Koparske biskupije, koje uživaju porabu staroslavenskoga jezika u svetih obredih, te odrediti potrebito, da se sveta služba božja u našoj župnoj crkvi i podružnicah vrši u jeziku slavenskomu, za da se ne vesele naši neprijatelji, razkolnici sveto rimske crkve, koji žive medju nama i da nam ne spočituju, da crkva rimska zove k sebi narode, ne da budu katolici, nego da budu latini." (Sliedi.)

maca; da je Trst talijanski grad i talijansko središte.

U Trstu podupošto.

Većinu spomenutih činjenica moglo bi se i u drugih gradovih naći i radi obećane podpore nebi se imalo pravnu fakultetu u Trstu ustrojiti. U ostalom treba navedene brojke nešto izpraviti. Polag popisa pučanstva od godine 1900. nabrojilo se je u Trstu 116.000 Talijana pripadnika — jer brojim samo one, jer držim, da se sveučilište neima ustrajati za tudje državljane — 24.000 Slovenaca i 8000 Niemaca. Da nisu paka ove brojke istinite pokazali su razni izbori; tako primjerice izbori godine 1900., kadno je Dr. Rybař prvi put proti Dr. Hortisu kandidirao i 8000 glasova proti 10.000 glasova, koji su odpali na Dr. Hortisa, dobio. Medju 24.000 stanovnika, neima zaista 8000 imajućih pravo glasa. (Odobravanje.) To pokazuje i državni izbor godine 1907., kadno nebijaše, kako je poznato, nijedan od talijansko-liberalnih kandidata izabran, već sve samo socijaldemokrati i jedan Slovenac Sada, ste vi g. Dr. Pitacco natrag došli — možda će doći i drugi — nu tim se neće broj Slovenaca nimalo promjeniti. Takodjer kod izbora za občinsko zastupstvo godine 1909, odpalo je mnogo hiljada glasova — nemogu se sjetiti baš koliko — na slovenske kandidate. (Zast. Dr. Rybař: I u samom gradu!) Da. (Zast. Dr. Pitacco: Ovi su kasnije nadošli!) Slovenci bijahu već tamo onda, kad se je grad Trst Habsburgom predao, što se može iz povlesti, iz dotičnih dokumenata, koje je jedan od vaših, Dr. Kandler tiskao, dokazati, dakle već godine 1382. Gospodin kolega Dr. Pitacco došao je takodjer jedva kasnije u Trst. (Veselje)

Trst nije po onom, što sam kazao, talijanski grad, a kad bi i bio — *dato sed non concesso* — i tada nebi bilo opravdano, da se u Trstu ustroji talijansku pravnu fakultetu, jer se ni fakultete ni sveučilišta neustraja za pojedine gradove, već za čitave krajeve. (Odobravanje.) Tu su brojevi, koje sam danas izvadio iz popisa pučanstva od godine 1900., osobito uvaženja vriedni. Istra ima 336.000 pripadnika, od kojih je 136 000 Talijana i 190.000 Hrvata i Slovenaca. Gorica i Gradiška imadu u svemu 225 000 stanovnika, od kojih je 81.000 Talijana i 140.000 Slovenaca. (Čujte!) Dalmacija, koja dolazi takodjer u pretres, imade 584.000 stanovnika, od kojih je 15.000 Talijana a 570.000 Hrvata sa Srbima. Kranjska imade 501.000 stanovnika, od kojih je 269 Talijana — takav broj niti nedolazi u pretres — i 473 000 Slovenaca. Pribrojimo tomu stanovnike Trsta, to imamo 1,797.000 stanovnika, od kojih je 348.000 Talijana i 1,397.000 Hrvata i Slovenaca, bez Štajerske i Koruške. Ako je Trst nekim načinom središte Talijana Primorja, to je takodjer središte Hrvata i Slovenaca. (Odobravanje.) Ne samo onih, koji u Trstu i u okolici živu, već i onih, koji u Trst gravitiraju. (Odobravanje.) Uzme li se pako u obzir takodjer Talijane iz Trentina, tada Trst nije više središte talijansko; nu kad bi i bilo, to je još uvjek broj Slovenaca i Hrvata ove polovice monarhije mnogo veći nego li je broj Talijana.

Kako sliedi iz rečenoga, stojimo mi Slovenci i Hrvati na stanovištu, da je c. kr. vlada dužna, da pruži svim plemenima priliku, da se u svojem jeziku naobraze, takodjer na sveučilištih. Hoće li se jedno jednojezično sveučilište ustrojiti, tada mora isto ustrojeno biti u jednom jednojezičnom gradu i ako je moguće u jednoj jednojezičnoj pokrajini. Hoće li se to u jednom više-jezičnom, na primjer dvojezičnom gradu, kraju ili pokrajini, tada mora isto biti takodjer dvojezično. (Odobravanje.) Ako bi se imalo talijansku pravnu fakultetu u Trstu ustrojiti, tada bi se moralo takodjer jednu hrvatsko-slovensku, bilo paralelno, bilo posebice ustrojiti. (Tako je!)

Vlada je dakle po našem mnienju dužna dati Talijanima jednu pravnu fakultetu. Nu, ja moram odmah dodati, ona je takodjer dužna takovu dati i ostalim plemenima. Ako bi se ju imalo dati, kao što je rečeno, Talijanom u Trstu, tada bi se ju moralo dati Slovencem i Hrvatom u istom gradu, jer bi oni inače bili silno zapostavljeni, što je razvidno iz prije spomenutog razglabanja u izvještaju proračunskog odbora od godine 1905., što no ga jurve navedoh. Uzeti se mora obzir i na mnogobrojno slovensko autohtono stanovništvo u Trstu, koje se sve to više jača uzprkos protimbe autonomnih i državnih oblasti; istotako i na stanovništvo okružja, u čijem središtu ima se sveučilište ustrojiti. Talijani neće pako ni da čuju o slovenskoj i hrvatskoj pravnoj fakulteti u Trstu. A zašto neće da o tom išta čuju? Mi smo primorski slavenski i talijanski zastupnici već godine 1904. pregovore vodili, te su službu *officia boni viri*, posrednika preuzeli s jedne strane preuzvišeni gospodin Dr. Pacák, s druge strane barun Malfatti. Nu čim se je za to u Trstu doznalo, da se mi naime bratski pogovaramo o našim vožnim školskim poslovima, sazvala je „Patria“, političko družtvo, odmah skupštinu, na kojoj je već sada pokojni Dr. Venezian medju ostalim i sliedeće izjavio: „Mi smo ovdje u Trstu gospodari za sve viekove, te mora talijanski značaj grada i čitavog našeg kraja — *regione delle Alpi Giulie* — sačuvan ostati. Samo pod tom predpostavom može se sa Slovenima pregovarati. (Čujte! Čujte!) Oni moraju priznati, da su gostovi u ovoj talijanskoj pokrajini“. (Živahni medjuklici.) To su razlozi, radi kojih nebi Talijani na ustrojenje slovenske i hrvatske pravne fakultete tamo pristali.

Slovenci i Hrvati morali su odgovoriti na to na skupštinah a posljedica svemu bijaše ta, da su pregovori prekinuti, za čim je valjda pokojni Venezian i išao.

Nešto slična dogodilo se je i prošle godine. Mi smo u prostorijah talijanskog kluba bratski i prijateljski zajedno sjedili pogovarajuć se o tom, što bi se u naših školskih poslovih učiniti imalo. Nu kasnije popitalo se, kako se čini, za mnienje u Trstu, najpače one, koji nebijahu prošle godine ovdje u parlamentu jošte zastupani, i naši su pregovori odmah prekinut. (Medjuklici.)

Talijanska pravna fakulteta nebi imala biti ustrojena ni u nijednom drugom gradu Primorja, kano ni u Trstu. Slovenci i Hrvati nemogu priznati talijanski značaj ovog grada ni Primorja u obće, oni se nesmatraju u Primorju gostovima, već jednakopravnim državljanima. (Odobravanje i pljeskanje.)

Jedino pravodno u Trentu ili Roveretu.

Proti Roveretu ili proti Trentu kaošto ni proti Beču — ako Talijani nemaju ništa proti tomu — neimaju Slovenci i Hrvati ništa. U tom slučaju zahtjevaju oni za sebe pravnu fakultetu u Ljubljani (Dobro!), gdje se je već pred 50 ili više godina predavanja u slovenskom jeziku obdržavalo i gdje je grad pripravan takodjer kojeśta za takovu fakultetu žrtvovati, gdje je i zemaljski sabor stvorio zaključak, po kojem se nebi ni Niemcem krivo učinilo, jer bi se, kako ja mislim i njemačka predavanja obdržavalo. (Medjuklici.)

Nadalje traže Hrvati i Slovenci za prije navedeni slučaj, ravnopravnost nauka i izpita na sveučilištu u Zagrebu. Tamo se predaje u hrvatskom jeziku, te mogu — kako nas je već prije gospodin kolega Dr. Pitacco hotio poučiti — takodjer Hrvati iz Istre i Dalmacije predavanja slušati. Tamo se može prvi a sada i drugi i treći izpit položiti, all za to valja ovdje u Beču te izpite popuniti. (Zastupnik Dr. Pitacco: Ne iz svih predmeta!) Iz svih. (Zastupnik Dr. Pitacco: Nu u naredbi nestoji tako!) Žalibože iz svih, drugog i trećeg izpita. K tomu valja pripomenuti da se na mudroslovnoj fakulteti nemože nikakav izpit položiti, koji bi kod nas vriedio te da se tamo nemože postići doktorat, koj bi kod nas vriedio i da se ima za ravnopravnost još mnogo učiniti premda je ono sveučilište uredjeno kano i sveučilišta u Cislajtaniji. Manjka jošte možda jedna ili dvie profesorske stolice za nekoje predmete, koji su u ovoj polovici od važnosti. Nu kraljevska hrvatska vlada izjavila se pripravnom da će ustrojiti stolice i za one predmete, u obće sve poduzeti, što bi austrijska vlada u tom obziru od nje tražila.

Na to odnoseći se predlog potiče, kako smo doznali, od oktobra ili novembra prošle godine. Austrijska vlada nije do sada, koliko nam je poznato, na to odgovorila. (Medjuklici.)

Pod kojimi uvjeti jesu Hrvati i Slovenci za Trient ili Rovereto.

Još jedno zahtjevali bi mi, gospodo moja, ako bi se imalo pravnu fakultetu u Roveretu, ili Trentu ili u Beču ustrojiti, a to je pravednost, na koju se gospoda Talijani veoma rado pozivlju, ako štogod traže. (Medjuklici.) Kako izgleda ta pravednost Talijana prema nam, i to talijanske većine u zemaljskom saboru i u gradskom zastupstvu u Trstu, kako je izgledala u pokrajini Istri, o tomu bi se moglo čitave knjige napisati. O Istri neću danas da govorim, i to radi toga ne, jer traju pregovori izmedju zastupnika obiju narodnosti. Ja bi jako rado velom zaboravnosti sve prikrio kad bi samo u buduće imala pravednost vladati. Nemogu ipak od manje a da nespomenem ono, što se u Trstu dogadja. Od godine 1883. amo, 27 godina dakle leži molba tršćanskih Slovenaca za slovenske pučke škole u gradu Trstu neriešena. (Čujte!) 27 godina je već molba kod svih oblasti, nu tršćanski magistrat, tršćanska občina nije se jošte našla pripravnom, da dozvoli novac za jednu slovensku školu. Kao da Slovenci, koji tamo stanuju, nebi ništa plaćali, kao da nebi izravne i neizravne poreze, potrošarinski porez i sve ostale plaćali. Država uzdržaje tamo njemačke škole, municipij talijanske škole a Slovenci neka budu bez ikakve škole! (Čujte! Čujte!) Tako izgleda talijanska pravednost, na koju se tako rado pozivlju i tako izgleda provedba članka 19. državnog temeljnog zakona kad se radi o tomu, da Talijani taj članak prema drugim provedu. Pravnu fakultetu hoće da imadu, gospodo moja, ali pučkih škola neće da nam dadu. (Posve pravo!) A na tom su jednako krivi municipij, občina kano i država, isto i austrijske vlade. Vlade bo nisu samo radi toga tu, da štuju zakone i da ih provadjaju, već takodjer da ih poštuju i provesti dadu. Pa ako neimaju Slovenci u Trstu nijedne škole, to je samo polovica krivnje na Talijanima a druga polovica na c. k. austrijskim vladama. (Živahno odobravanje i pleskanje.) Od c. k. vlada samih je odvisno, da se ustroje specialne škole, pomorske škole, obrtne škole i srednje škole. Mislite li, da postoji koja tamo? Nijedna — u obće nijedna slovenska škola: nijedna pučka škola, nijedna obrtna ili koja druga specialna, nijedna srednja škola — u obće ništa. To će reći, gospodo moja, da se postupa s nama kano s robovi ili Zulukafri. (To je justitia!) To je „Justitia regnorum fundamentum“ i radi toga ide tako dobro državi, u kojoj se sa pravednošću tako postupa.

Na u nebo vapljućih nepravdah u školskih poslovih, koje se nanaša Hrvatom i Slovencem, nisu — to opetujem — samo Talijani, već takodjer c. k. vlade krive, koje su zvane i dužne zakone ne samo štovati već takodjer, kako je rečeno, zakono poštovati dati. Nepravdu, koja nanašaju Talijani Slovencem i Hrvatom u školskih poslovih, uvodi... stranke, koje bi glasovale pravnu fakultetu, ako se nebi p... menute nepravde odstranilo. (Posve p... Bilo bi najbolje i svrsi odgovarajuće bi stranke tako dugo *in suspenso* zadr... dok se u Trstu i u Istri pučko- i srednje-školstvo i specialno školstvo uredi. (Odobravanje.)

Proti postupanju c. k. vlade, koja hoće, da Talijanom dade tako naglo pravnu fakultetu, prije nego li se dade Slovencem i Hrvatom pučke i druge škole, proti takvom čuvstvu pravednosti c. k. austrijskih vlada moram da najodlučnije prosvjedujem i da pri tom spomenem, da poznaju u obće hvala Bogu Slovenci i Hrvati to čuvstvo pravednosti c. k. austrijskih vlada već dulje vremena i da se polag tog spoznanja već prilično ravnaju. (Živahno odobravanje i pljeskanje. Govorniku čestitaju s mnogih strana.)

Glavna skupština Gospodarske Sveze za Istru u Puli.

U četvrtak 10. t. mj. obdržavala se je glavna skupština naše Gospodarske Sveze za Istru, polag jur objavljenog dnevnog reda. Bilo je zastupano, što po odaslanicima i po legitimacijama ukupno *97* začlanjenih zadruga.

I.

Predsjednik Sveze Dr. *M. Laginja* otvorio je poslije 10 sati skupštinu, u velikoj dvorani »Narodnog Doma«, pozdraviv prisutne i navjestiv još dvie točke dnevnog reda, naime: *izvješće o reviziji*, što ju je učinio revizor Zadružne Zveze ljubljanske g. *Vjekoslav Pelc*, dne 12. decembra 1908. i odnosni dopis Zadružne Zveze, pak točku o stanovištu istarskog zadružničtva proti naumljenom *porezu na vino*. --

Stvar o reviziji bila je već prošle skupštine 27. aprila 1909. na dnevnom redu, ali se nije mogla obaviti, jer je dotični zapisnik i dopis prispio tekar mjeseca juna g. 1909., a od onda nije bilo skupštine.

Pitanje o naumljenom porezu na vino takodjer je prešno, jer treba da i mi iz Istre u tom pogledu rečemo svoju, kako i drugi krajevi i drugi narodi ove države navlastito seljani — vinogradari..

II.

Točke dnevnog reda: *Izvješće o djelovanju i obračun* raspravljaju se skupa, pošto su u tesnom spoju, a izvješće je dielomice, obračun posve na dobro jur tiskan i porazdieljen medju prisutne.

Tajnik g. *Vranković* pročitao je tiskan obračun. Pristupilo je u Zvezu tiekom god. 1909. novih zadruga *19*. Zadružnih dielova u svem uplaćenih je 5900 kruna. Čisti dobitak iznaša vjedno s lanjskim ukupno K 1384·70.

Predsjednik tumači nakon toga način knjigovodstva, kakvo ima Gospodarska Sveza za Istru i neke poglavitije stavke obračuna, koj je u cielosti objavljen već u našem listu od poslicdnje subote. Spominje zahvalno izdašnu nagradu, koju mu je doznačio upravni odbor sporazumno sa nadzornim, usljed čega stavka »plaće i nagrade« pokazuje prema prijašnjim godinama znameniti povišak. Ali od toga naše zadruge — članice netrpe ništa, jer kako svim drugim Svezam tako i našoj, država i pokrajina davaju prilične prinose za njihove ureda, plaće i nagrade, jednom rieči za Svezine upravne troškove. Kada toga nebi bilo, on nebi ni uzimao onakove nagrade, koje bi trpile pojedine članice posebnim godišnjim prinosima, dočim je ovako, bez njihove štete, mogao napustiti skoro posvema poslove svog zvanja i posvetiti se upravi naše Sveze..

Nastavak u prilogu.

Luka Kirac, predsjednik nadzornog odbora izvješćuje, da je nakon sjeda od strane revizora, nadzorni bor od svoje strane također podpuno obrio obračun i to utvrdio u posebnom pisniku svojih sjednica.

Skupština je na to jednoglasno odobrila izvješće i proračun za g. 1909.

Glede porabe čistog dobitka, Odbor edlaže, da se gleda stvoriti čim veća hrana (rezervni fond), zato neka se u ime odredi K 1000.—, a od ostalih 384·70 neka se podieli dividenda 5% im zadrugama članicama, koje su do nca *1908.* već bile uplatile svoje zaužne dielove; tih 5% na K 3900.— ositi će K 195.—, a ostatak neka se si na novi račun.

Član g. *Jos. Stihović* predlaže, neka se idenda ne dieli, jer da malo iznaša, neka se cieli preostatak od K 384·70 redi za *posebnu prihranu*, u svrhu pri moći, do potrebe onim zadrugama članama, koje bi ju po vremenu trebale, ih će biti uviek budi koja.

Predsjednik spominje ovo: Stihovićeva sao je dobra. U tom pogledu učiniti se što bude moguće, i država i pokrajina davati će u ime podupiranja učlanih zadruga posebne godišnje prinose.

Mora po dužnosti, da brani predlog bora i to s ovih razloga: Dividenda pravedna i koristna. Pravedna zato, jer pravo, da zadrugama članicama ne leži tvo onih 100 kruna svakoga zadružg diela, koje bi mogla porabiti inače zajmove ili uložke; a koristna je dienda zato, jer će one zadruge članice, ima potiče novca, mjesto da ga svega žu kod drugih zavoda, ili da ga daju zajam, radje uzeti koji zadružni dio e i tim uvjek više jačiti našu Gospoarsku Svezu.

Misli, da će ugoditi svima, ako postavi glasovanje ove predloge:

Predlog odborov: U prihranu 1000 K, dividende 5% onim zadrugama, kojih uplatile zadružne dielove do konca 1908.

Primljeno, prvo jednoglasno, drugo veom glasova.

Predlog Stihovićev omedjašen samo na načni ostatak: Da se taj stavi u p o s e b n u p r i h r a n u za pripomoć članama, koje bi je kada trebale.

Prihvaćen jednoglasno.

III.

Predsjednik javlja, da je član upravnog bora g. Dr. K o n r a d J a n e ž i ć radi ljenosti od sjedišta Sveze i radi mnoe poslova svoga zvanja položio čast bornika.

Nakon uzaludnog nastojanja, da ipak ane, odbor je morao prihvatiti to odnuće.

Predsjednik prekida skupštinu na malo ova radi dogovora o kandidatu.

Poslje toga skupština bira jednoglasno pravni odbor gosp. M i r k a (Kazia) J e l u š i ć a, načelnika općine Kavske.

Vzelo se je pri tom bez sumnje u obokolnost, da jedan odbornik treba da e s istočne Istre i ako su nezgodne metne prilike sa Pulom, a drugo, da g. Mirko Jelušić, poznat kao izvrstan avitelj, jer i naši narodni protivnici znavaju, da je uprava Kastavsko obe baš uzorna, a to se ima pripisati slavito baš njezinom načelniku.

Stalni smo, da je Gospodarska Sveza Istru učinila izbor, na kojem joj se će čestitati i dostojno zamjenila, odpivšega g. Dra. Janežića.

VI.

Revizijsko izvješće.

Odnosni dopis ljubljanske Zadružne veze od 17. juna 1909. broj 426 pročitao je na poziv predsjednika od riječi do riječi revizor g. Vjekoslav Pelc.

Predsjednik izjavlja na to, da su nedostatci, koje je revizor decembra 1908. bio našao, i koji na pokazuju baš bitnih pogrešaka, odstranjeni, dotično popravljeni svi osim jednoga. Taj jedan nedostatak — da Sveza nema vatrobranog ormara za knjige i isprave, još postoji, ali će se i to nabaviti čim prije. Inače nije pogibelji od požara ni provale, obzirom na palaču, gdje je ured Sveze (uz Posujilnicu, koja ima svoga dvornika-stražara), a gotovog novca Sveza ne drži osim malenkosti za tekuće troškove, već redom ulaže sve, bilo pri Posujilnici bilo pri poštnoj štedionici.

V.

Resolucija proti zakonu o porezu na vino.

O tom je pod začasnim predsjedanjem najstarijeg prisutnog odbornika g. Dra. Bielinskoga, dao referat predsjednik Sveze g. Dr. Laginja. Ovo je tok mislih, koje je razvio: Do godine 1829. (izuzamši kratko doba franceskog gospodstva) u ovim stranama, kao ni po ostaloj Austriji, daća na vino nije bila jedinstvena ni, recimo, državna. Plaćalo se je nešto gospoštijama (kao desetinu) nešto pojedinim ovlaštenim, a, nešto, su dobivale občine već onda. — Zakonom od godine 1829. ukinute su, uz odštetu, te pojedine i prerazne daće, i uvedena je jedna općenita daća na vino, al to ne tako, da bi se plaćalo od svega vina, što se trguje, nego samo od onog vina (i sličnih stvari, kao likera, što se p r o d a j e n a m a l e n o, ispod jednog bečkog spuda (eimera), ili kako sada rečeno ispod 56 litara.

Zato mi nismo nikada imali p o r e z na vino, nego smo imali samo p o t r o š a r i n u (daciju), to jest dacu na malu prodaju.

Onaj zakon od god. 1829. promijenjen je drugim zakonom od 12. maja 1859., broj 77, koj je htio potrošarinu vina i drugih pića i mesa nekako porazdijeliti na općine i pobirati u prvom redu po o p ć i n a m a.

Ali već godine 1862. zakonom od 17. agusta broj 55, ukinut je onaj od 1859., te se je potrošarina vratila na stari način utjerivanja, u prvom redu putem zakupa družbi sastojećoj od s v i h dotičnih obrtnika (krčmara, mesara i petešara), a tekar kad se nebi mogli pogoditi s takovom družbom iliti konsorcijom, onda tekar financa uzme podase i toči se pod pečat i taksu, pak što dodje, dodje.

Takov je zakon, kako rekosmo, opeta od 1862. ovamo sve do danas, a onaj od 18. maja 1875., broj 84, u bitnosti nije promijenio ništa, samo je nekoliko povisio tarife.

Slabo je bilo, da je financa trpila, da u konsorcima glavnu korist vuku samo poglavice i da je davala ciele kotare pojedincem na pogodbu (arendu), kad se nebi mogla pogoditi sa krčmarima cielog kotara. Tako su se pojedinci obično silno bogatili.

Ali kako bilo da bilo, zapamtimo dobro, da p o r e z a na vino nismo nikada imali, nego samo p o t r o š a r i n u na ono, što bi se prodavalo ispod spuda, ili sada ispod 56 litara.

Sada pak ministar financija kani udariti na vino pravi p o r e z, to jest jednu daću općenitu od 4 k r u n e po stolitru za s v e vino, koje imaš, izuzamši ono, što financa prizna, da ti rabi za obitelj i radnike od tvoga vlastitog prirodа.

Predložio je takov zakon parlamentu u Beč, jer da su lanjske priprave za vojsku stojale mnogo milijuna, pak da valja osjegurati državi veće prihode.

Treba reć istinu, ministar od finance, predložio je i drugih zakona za povećanje državnih prihoda, na primjer. veći porez od većih baština, pak od nežanja, pak od dividenda na dionice akcijonih poduzeća, što se sve nas tiče manje, jer nismo boguti, ni neženje; izuzamši častne svećenike, koji se nesmiju ženiti, pak zato ni nebi nikako morali plaćati poreza na neženje.

Ali s naumljenim općim porezom na vino, ubo nas je u srce. Htio je povisiti porez na proizvodnju piva (bire), ali taj je potegnuo natrag, jer su počeli rogoboriti fabrikanti piva, milijonari, koji su mnogo jači od nas, a s porezom na vino mislila je vlada, da će lagljе proći, jer su tu poglavito interesi poljodjelaca, kojih glas nije tako jak.

Općeniti porez na vino, bio bi poguba za vinogradare u opće, a l i z a I s t r u napose sa sljedećih razloga:

Naše vino prodaje se mnogo cjenije, nego li vina drugih pokrajina. Teška je krivica bila, kad bi se od njega plaćalo 4 krune, kao i od drugog vina, koje se prodaje po 40—70 forinta stolitar.

Istarsko vino prodaje se ovih zadnjih godina po samih 10, 8, 6, dapače i po sama 4 forinta stolitar, a ljudi, ko i se razumiju u posle, računaju, da ako nisi prodao barem po 12, tada nemaš baš nikakovog čistog dobitka povrh truda, poreza od zemlje, galice, sumpora i interesa na kapital od posudja.

Financa bi se raztresla po svimi krajevima, osobna i kućna sloboda bila bi silno steguta, jer po zakonu stražari bi mogli dan i n o ć obilaziti i pregledavati konobe i skladišta.

Neki računaju, da bi to nadgledavanje i brige stojale toliko, da bi narod plaćao silno (jer bi trgovac, koj kupuje, gledao čim više poreza svaliti na prodavca — producenta), tako da država nebi ni iz daleka dobila, koliko se vlada nada, više nego li sada. Vlada računa da bi joj došlo d o 6 m i l i j u n a kruna na godinu više, nego li od dosadanje potrošarine.

Na porez na vino došli bi i silni nameti pokrajine, općine, cestnih odbora i slični. Istina je, da se i sada meću nameti na vinsku daću, ali ti taknu samo p o t r o š a r i n u, a kad bi bio uveden p o r e z, taknuli bi sve vino, izuzamši ono, što bi ti bilo po milosti priznano od vlastitog prihoda za tvoj i tvoje čeljadi potrošak.

Ali još je jedan teški razlog b a š z a I s t r u, da se brani proti naumljenom porezu na vino.

Taj razlog jest u ovom:

Do sada je dobar dio Istre plaćao samo s n i ž e n u d a ć u od vina. Bila su t r i razreda potrošarine. U prvi razred padale su one porezne (male) općine, u kojih se je računalo, da raste najbolja vrst groždja i one, gdje loza nouspjeva, pak se je moglo računati, da onaj koj ide u krčmu, može i platiti.

Taj p r v i razred potrošarine iznaša po zakonu od 18. maja 1875. br. 84, kruna 5·94 po stolitru.

Onda opstoji n i ž i, d r u g i, razred koj plaća potrošarine samo kruna 4·46 po stolitru. To su one porezne općine, za koje se je njegda računalo, da se u njih proizvadja samo slabo vino.

Onda obstoji j o š n i ž i, t r e ć i, razred koj plaća potrošarine samo kruna 3·72 po stolitru. To su one porezne općine, za koje se je njegda računalo, da je cienа vinu razmjerno manja, nego li po drugim krajevima Istre.

Evo Vam natrojene porezne općine u Istri, koje uživaju tu pogodnost:

U drugom razredu, jesu po okružnici 7. juna 1834. broj 11785 Primorske gubernije, po tadašnjim kotarima, ove:

a) pod K o p a r: Kubed, Kristovlje, Loka, Podpeć, Sočerb, Černotić, Draga, Truške;

b) pod B u j e: Brda, Merišće, Buje, Krna, Krasica, Triban, Momjan, Lovrešćica, Materada, Petrovija, Kuberton, Šterna, Kostanjica, Grožnjan, Završje, Novavas (od Črnogvrha) i Črnivrh (Vertenegliо);

c) pod B u z e t: Buzet, Svisveti, Černica, Hum, Sovinjak, Grimalda, Draguć, Račice; Vrh, Vranja;

d) pod B e l a j: Letaj, Paz, Posrt, Borut, Previš, Gradinje, Grobnik, Jesenovik, Kozljak, Brdo, Malakraska, Šušnjevica, Čepić;

e) pod P a z i n: Keršan, Supetar, Krajcarbreg. Kringa, Tinjan, Zamask, Kaščerga, Grdoselo, Botonega, Gologorica, Cerovlje, Tupljak, Pićan, Krbune, Skopljak;

f) pod V o d n j a n: Žminj, Vodnjan, Šajini, Kanfanar, Bokordić, Smoljani, Štokovci, Sošić, Sv. Vičenat, Roverija, Morgani.

g) pod P u l u: Pula, Galežan, Peroj, Stinjan, Fažana;

h) pod P o r e č: Vrsar, Sv. Lovreč, Baderna, Žbandaj;

i) pod R o v i n j: Rovinj, Balc, Selo;

k) pod M o t o v u n: Motovun, Zumešk, Rakotovlje, Sovišćine, Karojba, Kaldir, Brkač, Novaki, Kastelir, Vižinada, Labinci, Bačve, Višnjan, Montrilj, Sv. Ivan - Šterna, Ritoševbrig (Sv. Vital), Oprtalj, Gradinj. Topolovac, Zrenj, Čepić;

l) pod V o l o s k o: Hosti, Serdoči, Jurčići, Rubeši-Matulji, Perenići, Pobri, Bregi, Bernardova, Vasanska, Puharska, Poljane, Oprič, Lovran, Tuliševica, Kraj, Draga, Kalac;

m) pod L a b i n: Labin, Brgod, Krmenica, Cerovica, Vlakovo, Plomin, Ripenda, Martina, Berseč;

n) pod M a l i L o š i n j: Čunski i oba Lošinja;

o) pod C r e s: Nerezine, Osor, Puntakriža, Sv. Jakov, Unije, Belej, Cres, Stivan, Lubenice, Martinšćica, Orlec, Prnata, Podol, Ustrine, Valun i Vrana, pak (na otoku Krku): Kornić, Dubašnica-Sv. Anton, Dubašnica-Bogović, Sv. Foška-Škrbc, Sv. Foška-Linardić, Poljica, Punat i Krk.

Istarske porezne općine, koje su imale pogodnost, recimo tako, III. razreda, jesu po tadanjim kotarima, ove:

a) pod K o p a r; Zazid, Ocizla, Prešnica;

b) pod B u z e t: Salež, Sočerga, Roč, Valmovraža;

c) pod B e l a j: Boljun, Tibolje, Semić, Dolenjavas, Gorenjavas, Lesišćine, Novavas, Šumbreg;

d) pod P a z i n: Pazin, Beram, Trviž, Lindar, Zarečje, Novaki (pazinski);

e) pod V o d n j a n: Gračišće, Svetivanac, Rakalj, Karnica, Barbun, Prnjana. Gočan, Marčana, Filipan;

f) pod P u l u: Altura, Montić, Loborika, Kavran, Pomer, Medulin, Premantura, Ližnjan, Šišan;

g) pod V o l o s k o: Marčelji, Sroki, Brnčići, Trinajstići, Kastav, Brnasi, Sarsoni, Blažići, Spinčići, Zvoneća, Puži, Breza, Jurdani, Jušići, Kućeli, Gorenji Rukavac, Dolenji Rukavac;

h) pod L a b i n: Kunj, Cere, Vetva, Dubrova, Sv. Nedelja;

i) pod L i p u (Podgrad): Kozjane, Artviže, Podgorje, Brgud;

k) pod L o š i n j M a l i: Susak (Sansego);

l) pod C r e s: Beli, Dragozetići, Predošćica, pak (na otoku Krku): Batomalj, Baška nova, Baška stara, Omišalj, Dobrinj, Garica, Miholjice, Vrh, Soline, Sužana, Baškadraga i Vrbnik.

Dakle već skoro od s t o godina i dok opstoji sama p o t r o š a r i n a t. j. dok plaća samo onaj, koj pije po krčmama i petešarijama, priznavala je vlada velikom dielu Istre pogodnost, da neplaća od vina koliko drugi krajevi države.

A danas hoće sve da pojednače i da mi u Istri plaćamo pune 4 krune od stolitra, koj za malo više prodajemo, kao onaj okolo Beča i drugdje, koj prodaje po četiri i više puta toliko stolitar.

Tako stvar stoji.

Župnik Grašić, koj je toliko zaslužan za trgovinu vina u svojem kraju i u opće za gospodarstveni prospjeh seljaka na Pazinštini, razlaže u. šire pogubne posljedice zakona kad bi bio uveden. Is tiče osobito pogibelj, da se trgovci vina slože u **kartel** proti vinogradarom, da na nje naprte novi porez, to jest, da toliko cjenije plaćaju vino našim seljacima. To bi bila zavrhu svemu.

Predlaže, da ne samo Gospodarska Sveza prosvjeduje proti nakanjenom porezu na vino, nego neka se zavede agitacija i po općinama, da sve naše općine i zadruge i osobito vinogradari poduzmu sva zakonita sredstva proti ovom naumu.

Skupština je na to prihvatila sljedeću resoluciju:

I. Na skupštini „Gospodarske Sveze za Istru" u Puli sakupljene hrvatsko-slovenske zadruge najodrešitije prosvjeduju proti namjeravanom obćem porezu na vino, čim bi se smrtni udarac zadao vinogradarstvu, glavnom, često jedinom proizvodu Istre i onako već skoro posve uništenom.

II. Ovaj prosvjed ima se brzojavno dati na znanje NJ. Pr. ministru predsjedniku i ministru financija.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Inštalacija načelnika u Puli. — U utorak je svečanim načinom inštaliran načelnikom obćine Pula odvjetnik Dr. Vareton. Inštalaciji je prisustvovao i namjestnik princ Hohenlohe. Dr. Vareton je razvio obširno svoj program, po prilici onakav kao i dr. Rizzi pred kojih 18 godina, a kamo je Dr. Rizzi doveo obćinu Pulu tim programom, ćutimo to teško svi u Puli. Dr. Vareton nije ovaj put u svom govoru spomenuo „talijanstva" Pule; a što se tiče podobćina izjavio je, da će poraditi na tome, da se zadovolji svim potrebama a osobito onim na polju javne nastave. Bude li održao tu rieč, neće mu uzmanjkati pohvala ni s naše strane. — Namjestnik je pozdravio zastupnike i podsjetio, da grad Pula ima zahvaliti sav svoj razvitak ratnoj mornarici i zato da ona ima pravo utjecati na upravu na svim poljima, te traži podporu zastupnika u tom nastojanju i obećaje u ime vlade takodjer podporu.

Zastupnici Baseggio i Albanese sjedili su mirno ko okamenjeni i mislili negdje u sebi: aja, nema nama mjesta tu za austrijskim stolom.

Pregovori za narodnostni mir u Istri. Kompromisni odbor hrvatsko-slovenske i talijanske stranke imao je u ponedeljak u Poreču zajedničku sjednicu, da razpravlja o predlozima zemalj. Odbora za tobožnji narodnostni mir u Istri.

Čitamo u talijanskim novinama službeno priobćenje talijanske stranke, po kojem su talijanski odbornici izjavili na toj sjednici, da ne mogu smatrati temeljem daljnjeg raspravljanja sveukupne predloge, podnešene od odbornika hrvatske stranke. Nakon te izjave da se je razvila rasprava, tečajem koje izravnali se neki modaliteti, po kojima bi moglo doći do sporazumka. Zemaljski Odbor je ovlašten da prouči te načine i odnosne predloge. Buduća sjednica da bi imala biti negdje polovicom aprila.

Iz ovoga priobćenja talijanske novine zaključuju i od veselja klikću, kao da su hrvatski odbornici popustili Talijanima od svojih zahtjeva. Da su talijanske novine bezobrazne i u tim zaključcima, ništa čudnovata. Ali da jim to veselje prisjedne, makar i na Uskrs, izjavljamo *kompetentno* da su njihovi zaključci od početka do kraja *izmišljena jedna laž*, koju u ostalom im ne zavidjamo. Poručujemo im uz to, da će još dugo i dugo grizkati nokte, dok dodje do pomirenja, nebudu li nama Hrvatima i Slovencima Istre htjeli dati sva ona prava, koja nam pripadaju i nebudu li nam povratili sve ono što su nam otimačinom oteli i nepošteno u posjedu drže. Bez toga, gospodo Latini, nema sporazuma.

Hrvatsko kazalište u Puli. Na dan Uskrsa, radi svetosti ovog blagdana i što svatko želi, da u obitelji doma proslavi Uskrsnuće Spasiteljevo, neće biti predstave. Zato nam naši vrli diletanti pripravljaju za ponedeljak, drugi dan Uskrsa liepi pučki igrokaz na prikaz. Te večeri predstavit će nam liepi pučki igrokaz „**Šokica**", komad uzet iz pučkog života u Slavoniji. Taj igrokaz već poznamo, jer su nam ga naši vriedni glumci prikazali par puta sa uspjehom, a obćinstvu se veoma dopao.

Glavna skupština Sokola. Prošlu nedjelju obdržavao je I. Istrski Sokol u Puli svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu uz vrlo brojno prisustvovanje članova. — Skupštinu je otvorio starosta brat Lacko Križ, koji pozdraviv skupštinare izjavi, da neće više primiti časti staroste Sokola i da se u obće neće primati nikakovih časti na javnom polju, obrazloživ taj svoj korak poznatim žalostnim ometanjima stanovite struje proti njegovom javnom i privatnom djelovanju. Izjavivši to ostavio je dvoranu. Medju prisutnima nastane iza toga mala zabuna i medjusobno čarkanje, a čulo se uz to nekih premladih (budi blago rečeno) par rieči nespretnih, neopravdanih i neumjestnih, izrečenih od niti najmanje pozvanog.

Iza četvrt sata, videć trezniji skupštinari, da bi mogao nastati još veći razdor, koji bi donio pogubnih posljedica za naš Sokol, odputiše se do brata Križa te ga umoliše i jedva nagovoriše, da ponovno primi čast staroste. Teškom mukom odazvao se molbama svojih i Sokolstva prijatelja, te se povratio u dvoranu pozdravljen burnim i oduševljenim pljeskanjem prisutnih, te kojima se nakon izbora staroste brat Križ vrlo ganutljivo zahvalio, istaknuv da ponovno prima čast staroste jedino radi dužnosti, kojom je vezan prema narodu da radi. Te liepe rieči i misli staroste pozdraviše skupštinari živim odobravanjem i živio klici. Nakon toga izabran je odbor jednodušno.

Iznesosmo u kratko tok ove skupštine namjerom, da upremo prstom na one nekoje, koji bi htjeli i u naš Sokol da posiju sjeme razdora lih radi ličnih opreka, koji bi barem u Sokolu i pred zadaćom, koju ima Sokolstvo, morali izčeznuti. To, braćo; treba požaliti i nevalja; sve osobnosti u narodnim institucijama moraju ostati po strani.

Lošinjski kotar:

Veli Lošinj. U nedjelju, dne 13. o. mj., bila je ovdje dramska večer, koju priredіše hrvatski glumci iz Zagreba: Gg. Josip Pastirc, Vladimir Kešelj i gospodjica Katica Kaštelic. Naroda je bilo dosta i to većinom radnika, dok na žalost inteligencija je izostala. Ne znamo, koji je bio uzrok tome, ali gospoda su znala; da polovica čistog dobitka ido za našu družbu. Gosp. Pastirc predao je našemu učitelju Šoriću K 9·50, koju svotu smo zaustavili za našu, tek osnovanu podružnicu, na čemu se gg. glumcima najljepše zahvaljujemo.

Ovdje se ima dogoditi jedna velika novost. A znate, koji je izumitelj te novosti? — jedan Madjar. Evo što se ima dogoditi. Kočije, što dolaze iz Malog Lošinja zaustavljaju se blizu našeg društvenog lokala. Naši ljudi, vojničtvo te strani, što dodju iz M. Lošinja zaustavljaju se tu, i idu u naš lokal. (Valjda radi toga, što su bolje posluženi, kod nas, nego u njihovom „Restaurantu"). Tome Madjaru to smrdi, i on je promislio, zašto se ne bi kočije zaustavljale blizu njegovog t. j. taljanskog „Restauranta", a taj je na trgu. Misleći, da kad se budu zaustavljale na trgu, da će svi ljudi što dodju iz M. Lošinja kočijom, ići onda u njegov lokal. Izumitelj onda vesco potrči gosparu Tonetu, te mu priobći svoj izum, dakako, ovaj vesco, zagrli objeručke izumitelja i odmah priobći obćini. A da znate, štogod zapovjedi Madjar našim taljančićima, to vam oni odma i izvrše, pa makar bilo to na sramotu i štetu cjelog Lošinja. Ne znamo hoće li obćina taj izum izvršiti, ali za nas je sve isto. Jer to nama ni iz džepa ni u džep. Već neka promisle, da li sve kočije, što dodju iz M. Lošinja mogu stati na trgu, a i ako bi mogle, kud bi prolazio narod, jer općina sasvim dobro znade, da je na trgu uvjek najživahnije.

Krčki kotar:

Austro-hrvatsko parobrod. društvo n. d. u Puntu, javlja, da će počam od 1. travnja t. g. pa do opoziva, parobrod na pruzi Baška-Punat-Rijeka odputovati 45 minuta prije nego li do sada. Povratak iz Rijeke ostaje kao i do sele. Pobližje u današnjem oglasu.

Plovitbeni red za prugu Rijeka-Rab i Nerezine ostaje za sada isti kao što je bio i do sele.

Baška. Naša slavenska braća Česi odabraše ovaj naš kraj za svoje morsko kupalište. Već sada nam javljaju, da će prvim svibnja početi stizati naši mili gostovi. Bilo ih je već nešto i prošle godine, al to su bili više maleni pokušaji, koji su Bašku pretvorili u morsko kupalište. Gostova, koji su se već prijavili, ima na pretek, tako da će ih biti jedva moguće sve primiti. Svim ostalim, koji se naknadno budu prijavili i koji se već dan na dan javljaju, neće biti moguće zadovoljiti radi premalo razpoloživih prostorija. Zadovoljit ćemo se morat sa samih 500 gostova. Da bismo mogli primiti svih, koji kane ovamo doći, htjelo bi se pripraviti prostorija za 8000 gostova, a to će reći, sazidati drugu Bašku, jer toliko po prilici broji ona danas stanovnika. Ljudi su shvatili svoj položaj te su počeli graditi nove sgrade lih u tu svrhu. Tako će do konca ovog mjeseca biti predane svojim gospodarima tri lijepe, moderno sagradjene kuće, a u njima dvadesetak lijepih soba, koje će biti na raspolaganje stranaca. Do godine, ako Bog da, podići će se ih više. Za hranu pako istih skrbiti će četiri svratišta, a k ovima gradi se jedan paviljon, koji će takodjer skrbiti za jedan dio. Za kupanje pripravljeno je lijepo, moderno gradjeno kupalište sa 36 prostranih kabina. Za sunčanje, jer mnogi i sunca trebaju, poskrbila se sama priroda, sa prostranim, do kilometar dugim žalom, koji se proteže s jedne i druge strane kupališta. Jedinog hlada za sada je premalo, ali i na tom djelu se neprestano radi, tako da za par godina bit će i hlada na pretek. Na ovaj način otvara se Baški sretnija budućnost. Sada samo još par riječi samim Baščanom:

Evo, naš cilj, naša želja se naskoro ispunila. Stranci dolaze k nama i neće ih nitko moći odvratiti od nas, doli nas samih. Do nas jedinih stoji zadržati njihovu naklonost. Zadovoljni ove godine posjetit će nas i do godine, nezadovoljni ove godine razletjet će se, kao i ptice na sve strane. Da ne bude prekasno, upozoravam na vrijeme sve one, koji će s tim ljudima raditi, koji će s tim ljudima novac zasluživati, da budu u cijenama umjereni, a čistoća da bude uzorna i dobra posluga. Bar početak neka bude skroman. Radeći jedino tako odnijet će lijepu uspomenu od nas, a na rastanku pružajuć nam ruku srdačno će nam doviknuti: „do vidova opet do godine".

...vos.

Obiteljska žalost. ... čina Kastav, pišu nam da je ... minuo dne 20. o. mj. nakon duge ... bolesti u visokoj starosti od 75 god ... providjen sv. Otajstvu za umiruće, posje... nik i rodoljub Andrija Mavrović, šurj... narodnog zastupnika Matka Mandića i bra... mu Dra. Frana, liečnika u Trstu. Vri... nomu pokojniku bila lahka domaća gru... a njegovoj težko ucviljenoj svojti na... iskreno saučešće!

Pazinski kotar:

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu primilo je u mjesecu veljači slijede... prinose: Fr. Matejčić, Trst 40 K; J. K... žuh, Celje 20 K; Prva Zagorska štedion... Krapina 20 K; M. Sanković-Soldatić, Da... 5 K; Kršćansko društvo za štednju i zajmo... Kršan 20 K; Tarok, Pazin 10 K. Hva... svesrdna prinosnicima, a podsjetili dru... na blagodarnost do društva!

Predavanja u Pazinu. Koncem mje... seca veljače sastavila je Hrv. Čitaonica ... Pazinu odbor za prosvjetu, koji si je uz... za zadaću, da poradi oko širenja prosvje... u Pazinu i u srednjoj Istri.

Kroz mjesec ožujak držala su se tri pr... davanja za izobraženije krugove, i drže ... svako subote u 8½ sati u večer.

Dne 5. III. predavao je g. prof. Novlj... o *Halleyevom kometu*. Predavač je laki... razumljivim načinom iznesao u opće o k... metima, o njihovoj stazi prema našoj zemlj... suncu i svemiru. Podao je povijest o Ha... leyovom kometu, a napose se je pozab... vio, da prikaže, kako će nam se kom... ove godine javiti i izgubiti iz našeg vidik... A za mali odmor medju predavanjem i... nesao je u kratkim crtama životopis i r... seljaka Gjura Palića, koji je ponovno ... krio Halleyeov komet.

Dne 12. III. predavao je g. prof. Zgr... blić o *slovenskom preporodu do Prešerna* ... *St. Vraza*. Kao uvod u predavanje nast... jao je podati u krupnim, ali jasnim c... tama — sliku o kulturnim i literarni... strujama te težnjama za prvih godina ... vijeka, i njihov utjecaj na Slovence. Zati... se je najviše zadržao kod slovenskog sl... viste Kopitara, te je potanje govorio ... njegovom odnošaju prema Gaju i Ilirim... o zaslugama za slovensku filologiju, a il... rizam kod Slovenaca se samo dotak... jer će to iznijeti u posebnom predavan... o Vrazu.

Dne 18. III. predavao je g. prof. Dor... ghy o *Francu Prešernu*, te je u kratki... crtama označio njegov život i odnoš... prema ilirizmu, Vrazu i drugima. Istaknu... je vrijednost i važnost njegove poezije ... djelovanja za razvitak slovenske književ... nosti.

Poslije predavanja krasnoslovio je S... Matanić pravnik „Uvod-Krsta pri Savici ... od Prešerna. Iza ovoga držao je F. Sl... ković svrš. prav. spomenslovo Ernestu J... lušiću, rav. učitelju.

Predavanja bijahu u lijepom broju p... sjećena bez razlike staleža, a poželjno ... bilo, da se što više okoristi ovim pred... vanjima naše radništvo i mladež u Pazin... Do sada je bio poprečni broj posjetitelj... 50, a najviše bilo je 65.

Kako je već u ovom listu javljeno ima... su se držati svako nedjelje pučka pred... vanja za širo slojeve. Obdržavalo se sam... jedno takvo predavanje dne 6. III., a vi... se nije moglo držati pošto nije bilo d... voljno slušatelja, te su se ova predavan... odgodila do jeseni, pa će onda odbor p... kušati sa novim sredstvima, da uzmog... tako privesti narod što većoj kulturi.

Glede subotnih predavanja ipak moram... istaknuti, da bi se mogao broj posjetio... povećati, te se nadamo, da će se to ... skoroj budućnosti dogoditi, kad se bu... uvidilo od kolike je to koristi za živ... Osobito je upalo u oči, da nema na pr...

...ih naših ljudi sa akadem-
...uzbom, koji bi inače morali
...čiti, a ne da se ...protiv čvrsto
...raju u svoja kuće ispričavajući se
...oguće s kojekakvim obzirima. Ali neka znadu svi oni, da samo zajedničkim radom i slogom svih nas dolazimo do općih narodnih uspjeha. Samo tim načinom došli smo do dosadanjeg našeg preporoda u Istri, pak stoga je od potrebe, da i nadalje svi zajednički uzradimo oko opće narodne prosvjete.

Iz Pazina. Kod ovdješnjeg državnog uzor Gospodarstva obdržavati će se počamši od 5. travnja t. g. dva tečaja po dva dana, u svrhu poduke cijepanja loza i voćaka. One osobe, koje bi željele prisustvovati ovim tečajima, neka se prijave pismeno ili ustmeno, i to najkašnje do 31. ožujka t. g, kod Upraviteljstva gore navedenog Gospodarstva.

Žminj, 21. ožujka 1910. Pred dvije godine imalo se da podpuni na ovdješnjoj hrvatskoj pučkoj školi mjesto učiteljice, a bila je samo jedna konkurentica i naravno imenovana, premda se je od svih nas jedini g. župnik za njezino imenovanje zauzeo.

Bojazan — da se ne bih prenaglio u prosudjivanju dotične učiteljice, bila je uzrokom dosadašnjoj mojoj šutnji. Nu promatrajuć kroz ove dvije godine njezin rad osvjedočio sam se na žalost i došao do zaključka, da ona zbilja nije sposobna da pokriva ovo u narodnom pogledu toli izloženo učiteljsko mjesto te da ga mora ustupiti sposobnijoj sili.

Dok ona kao učiteljica hrvatske škole zanemaruje naš jezik i daje prvenstvo talijanštini, pogotovo pak u općenju s osobama, s kojima bi apsolutno morala govoriti isključivo hrvatski, te dok se bilo roditelji, bilo čak i nadležne školske oblasti tuže na slabi napredak u njezinom razredu, svaki će od nas morati nastojat da po mogućnosti zapriječi njezino definitivno imenovanje.

U ostalom se nadam, da će sada i sám g. župnik, kojemu jedinom ima ona da zahvali — da je i provizorno bila u Žminju namještena, zauzimljući se za opću narodnu stvar biti uz nas; a ne dvojim, da će i nadležne oblasti najprije nas Žminjce pitati za mnienje prije nego će do imenovanja doći, a ne slušati kojeg drugog, komu nije stalo do toga, da udovolji opravdanim željama u stvari zainteresovanih općinara — već jedino da udovolji želji pojedinca. *Jedan za sve.*

Koparski kotar:

Iz Sovinjaka. Veliko zadovoljstvo vlada u našem puku, odkad čuje ono krasno i milozvučno pjevanje hrvatskih molitava u crkvi. Koja razlika danas i nekada, kad se našom crkvom nije orio skladni poj izvježbanih pjevača. To zadovoljstvo i veselje ipak nam muti žalostna činjenica, što je hrvatsko pjevanje dozvoljeno samo kod tihih misa dok je kod velikih misa to zabranjeno. Onda neka pjevači kod velikih misa u obće ne pjevaju. Bogu je ugodna svaka molitva u svakom jeziku, samo da je iskrena i pobožna... Hvalite Gospoda svi puci, hvalite jego svi jezici... pjeva se u psalmu. Zato ako biskupu Naglu, Flapu, Rimu i austrijskoj vladi nije ugodna hrvatska molitva, to mi malo marimo, ali da nam se silom nameće molitva u tudjem jeziku, koga ne razumijemo a po tom i neznamo što molimo a možda kadkad i „zabeslimamo", toga nema, a jok! jer to bi značilo, da crkvene oblasti gone narod na grieh. Dakle će pjevači pošteno učiniti, ako obaviestе g. župnika, da kod velike mise neće više pjevati latinski nego jedino hrvatski; a kad bi im to bilo zabranjeno onda neće pjevati nikako. Sve to neka g. župnik (čast mu, nije on tome kriv) uzme do znanja i javi nadležnoj oblasti. Narodna čast i ponos zahtjeva, da se nedamo gnjaviti od naših ljutih narodnih neprijatelja barem ne u *našoj kući!*

Razne primorske viesti.

Uskrsni blagdani i Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Svi znaci kažu, da se hrv. Istri spremaju teški dani. Rasprave o talijanskom sveučilištu pokazuju nam ponovno osobitu naklonost naših vladajućih krugova napram Talijanima. Tom se je prigodom isticalo neprestano, kako interesi monarhije traže, da se spram austrijskih Talijana postupa što obzirnije. Mi razumijemo tu pjesmu. Postupati obzirnije prema Talijanima znači drugim riečima otimati Hrvatima ono, što su teškom mukom i dugotrajnim radom izvojštili. Istarski Talijani znadu dobro za razpoloženje tih krugova, pa prema tomu udešavaju svoj postupak spram svojih suzemljaka Hrvata. Polag sporazuma utanačenog medju našom i njihovom stranom, imali bi bili Hrvati doći do nekih svojih najživotnijih prava, ali se Talijani tomu opiru i neprestanim smicalicama odgadjaju od dana na dan ispunjenje naših pravednih zahtjeva. Razpoloženje vladinih krugova i njihova očita naklonost, koja je sada nekuda osobito izbila na javu, utvrdit će Talijane u njihovoj opornosti još i jače i mi Istarski Hrvati bit ćemo još uvijek daleko od naših prava, te ćemo se i nadalje morati sami brinuti za svoj daljnji narodni opstanak.

Naša Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru imat će i nadalje, da štiti naš podmladak, koji biva od dana do dana sve to ugroženiji. Škole, što ih je družba podigla trébat će i nadalje da čuvamo kao oko u glavi, želimo li, da ovaj liepi dio hrvatske zemlje očuvamo našoj zajedničkoj domovini Hrvatskoj. Stoga treba da tu družbu podupremo iz svih sila, da ju što više učvrstimo, da može sačuvati i svoj dosadašnji posjed i razgraniti svoje djelovanje u krajevima, gdje je naša hrvatska krv u opasnosti, da je tudjin otruje.

Ali mi vjerujemo u podpuno uskrsnuće naše narodne slobode, a da ga uskorimo, molimo sve Hrvate i Hrvatice, da se u danima velike kršćanske slave što izdašnije sjete družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. *Napried za družbu!*

Pravdoljublje talijanskog „katoličkog" lista. Poznati *prijatelj* našega naroda, tršćanski „L'Amico", glasilo mladih talijanskih reformatora, te istomišljenik naših „puzavaca", priobćio je u zadnjem broju pod naslovom „Slovenci u novoj luci" viest, koje bi se stidio i njegov politički drug, židovsko-liberalni „Il Piccolo". U toj viesti laže drzovito, da je vlada htjela uzeti na radnju u novoj slobodnoj luci kod sv. Andrije u Trstu namjesto *tršćanskih* radnika, skoro izključivo *slovenske* radnike. Ova ***mrska*** mjera da je izazvala silno nezadovoljstvo u gradu, pa da je nakon uztrajnog rada zadovoljeno Talijanom.

Svakomu, koji prati dogodjaje u Trstu, poznato je, da je vlada naložila bila upravi javnih skladišta, da se uzme nešto i slovenskih radnika na radnju u novoj luci i činilo se, da će se tomu pravednomu zahtjevu zadovoljiti i to tim više pošto je bio medju slovenskim radničtvom znatan dio pripadnika tršćanske obćine i buduć da su do sada radili u prostoj luci i talijanski radnici iz kraljevine.

Sudeć po pisanju talijanskih listova iz Trsta vlada je od svoje nakane odustala, čemu se n će nitko čuditi koj znade, da postupa vlada s Talijanima kao s razmazanom djecom, koju valja u svemu zadovoljiti.

Katolički (!?) „L'Amico" nepozna u Trstu i okolici drugih radnika nego li talijanskih, a ono što je liepše, napisao je debelu laž, da se je htjelo namjestiti skoro sve samo slovenske radnike, dočim su i najradikalniji talij. listovi javljali, da se ih kani uzeti jedva jednu trećinu od svih radnika, koji su imali tamo raditi.

Tako eto ljube istinu, pravicu i nas Slaveno katolički svećenici u uredničtvu onog nazovi-katoličkog lista!!

„Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču" sazivlje u smislu družtvenih pravila svoju XXIV. redovitu glavnu skupštinu na 16. travnja t. g. u 8 sati u večer u prostorijama restauracije „Zum alten Schottentor" I. Schottengasse 7.

Interpelacija zastupnika Matka Mandića i drugova. U sjednici carevinskoga vieća od dne 18. o. mj. postavio je narodni zastupnik g. Matko Mandić sa drugovi interpelaciju na ministra za zemaljsku obranu radi nedoličnog postupanja sa jednim vojnikom u Istri. Interpelaciju priobćiti ćemo čim nam dopusti prostor u listu.

Za naše kandidate ljekarničtva. Ministarstvo nutarnjih posala u Beču izradilo je naredbu, kojom se djacima iz Dalmacije i Istre priznaju ljekarnički diplomi jurve postignuti i oni, koje će unapried postignuti na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu. Ova naredba imala bi izaći još prije Uzkrsa.

Uzkrsni praznici carevinskoga vieća. Carevinsko vieće imalo je posliednju sjednicu prije uzkrsnih praznika prošloga petka. Uzkrsni će praznici trajati, kako se čuje, tamo do 10. ili 12. aprila. Naši su se zastupnici vratili svojim kućam u subotu i nedjelju, što dajemo do znanja onim, koji bi eventualno željeli s njima govoriti.

Premještenja i imenovanja sudaca u Primorju. Ministar pravosudja premjestio je kotarske sudce: Rudolfa Sterle iz Cirknice u Goricu, Dr. Lazara Lucicha iz Cresa k zemaljskomu sudu u Trst, Frana Mavar iz Bovca u Buzet, Dr. Ljudevit Schrott iz Buzeta u Pazin, Attilio Borri iz Pule u Lošinj.

Imenovao je kotarskimi sudci: Justa Dietz iz Tolmina u Cirknicu, Srećka Bizalja iz Podgradu u Bovec, Frana Forlana iz Motovuna u Cres, Dr. Emanuela Percića iz Voloskoga u Krk, Nestora Laurencicha iz Poreča u Rovinj, Dr. Julija Zenaro iz Pule na zemaljskomu sudu u Trstu.

Prislušnici: Josip Geraldi imenovan je sudcem u Voloskom, Miroslav Muha sudcem u Puli, Fridrih Koršić sudcem u Podgradu i Karlo Petcani sudcem u Puli.

ZAHVALA.

Podpisani zahvaljuje se svim rodjacima, prijateljima i znancima koji su povodom dugotrajne bolesti i smrti pok.

Andrije Mavrovića,

šurjaka, ujaka, i praujaka, njega posjećivali, tješili i njegovali a njegovim toliko znakove saučešća izkazali. Osobita zahvala veleuč. g. Dru. Antunu Grgurini, liečniku u Opatiji, veleč. svećenstvu, koje je njegove smrtne ostanke do hladnoga groba popratilo. Svima poplatio Svevišnji stostruko!

Mihotići, 22. marča 1910.

U ime sve rodbine:
Matko Mandić.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Potpisano javlja gospodi dioničarima društva, da je bilanca za godinu 1909. po nadzornom odboru ispitana i u redu pronadjena te je ujedno sa izvješćem ravnateljstva svakom dioničaru na uvid izložena u poslovnici društva u Puntu.

PUNAT, dne 14. ožujka 1910.

Ravnateljstvo.

Novac za svakoga! Brzo! Jeftino! Povjerljivo. - Od 400 K pa dalje uz obročno odplaćivanje od 4 K, uz 5%. bez predbilježbe, bez police (i za gospodje), sa jamstvom ili bez njega. Hipotekarni zajmovi uz 3½%. — FILIP FELD, bankovni i burzovni posao, Budapešta VII, Rakoczi ut. 71.

Natječaj.

Podpisani raspisuje ovime natječaj na potpore „Bratovščine hrv. ljudi u Istri" za god. 1910. Molbe obložene svjedodžbom prvog seméstra (kolokvija) i iskazom siromaštva imaju se priposlati potpisanomu najkasnije do 20. aprila t. g.

Od molitelja zahtjeva se naročito:

1.) da je Istranin, 2.) da je članom Bratovščine i u tek. godini on ili njegov otac (odnosno skrbnik), 3.) da dokaže, da dobro napreduje u naukama, 4.) da iskazom siromaštva dade takve podatke, iz kojih se može točno prosuditi materijalno stanje njegovo i njegovih roditelja i 5.) da u molbi osim toga navede da li uživa kakovu potporu i u kojem iznosu.

Odbor Bratovščine hrv. ljudi u Istri.

U Kastvu, dne 16. marča 1910.

Br. 472.

Raspis natječaja.

Polag zaključka opć. zastupstva, stvorenog u sjednici od 4. kolovoza p. g. raspisuje se ovime natječaj na jedno mjesto općinskog redara uz godišnju plaću od 1000 K (hiljada kruna).

Odšteta za uniformu uračunana je u plaći.

Natjecatelji za to mjesto treba da dokažu:

a) austrijsko državljanstvo;
b) dobu od barem 25 godina;
c) potpuno posjedovanje gradjanskih prava;
d) zdravo fizično ustrojstvo;
e) dobar glas i neprikorno moralno ponašanje.

Natjecatelji će poviše dokazati, da posjeduju znanje i specijalne sposobnosti kakove su neophodno potrebite, da se može od njih očekivati povoljno vršenje posala, što će im se povjeriti.

Zahtijeva se poznavanje hrvatskoga jezika u govoru i pismu.

Prvenstvo će imati umirovljeni oružnici ili izsluženi podčasnici vojske, koji ne prekoračuju 50 godina života.

Nastup službe je 1. V. 1910.

Molbe treba da se prikažu do 15. IV. 1910.

Općinsko Poglavarstvo
u BAŠKI, dne 16. ožujka 1910.
Načelnik:
B. Kaftanić, v. r.

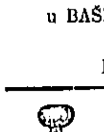

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne naručbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. aprila 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Punat.

Poned. Utorak Četvrt. Subotu	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Poned Srijedu Petak Nedjelju
prije podne				po podne
3.45	odl.	Baška	dol.	6.—
4.45	dol.	Punat	odl.	5.—

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	2.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	2.—
8.—	odl.	„	dol.	1.50
9.20	dol.	Bell	odl.	12.30
9.30	odl.	„	dol.	12.20
				prije podne
10.20	dol.	Merag	odl.	11.30
10.30	odl.	„	dol.	11.20
11.—	dol.	Krk	odl.	10.45
11.10	odl.	„	dol.	10.30
po podne				
1.—	dol.	Rab	odl.	8.30
1.15	odl.	„	dol.	8.15
3.—	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.30
3.10	odl.	„ . . .	dol.	6.20
4.—	dol.	NEREZINE . . .	odl.	5.30

Uvjetno pristajanje u **Sv. Martinu Lošinjskom i Rovenskoj.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	6.55
8.—	odl.	„	dol.	6.45
11.45	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Poziv

na drugu redovitu glavnu skupštinu **Gospodarskog trgovačkog društva u Blažićih,** registrane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati u nedelju dne 10. aprila o. g. u 3 sata poslije podne u društvenih prostorijah uz ovaj

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prošlo godišnje glavne redovite skupštine.
2. Izvještaj upravnog odbora.
3. Izvještaj nadzornog odbora.
4. Potvrda računskog zaključka za godinu 1909.
5. Izbor podpredsjednika izmedju upravnog odbora.
6. Promjena § 5. društvenih pravila.
7. Slučajni predlozi.

Opomena! Ako u određeni sat nebi bio dostatan broj članova, onda će se pol sata kasnije obdržavati druga Glavna skupština na istom mjestu i sa istim dnevnim redom, koja će pravovaljano zaključke stvarati bez obzira na broj članova.

Preporučamo našim obiteljima

Kolinsku cikoriju.

Poziv

na

I. redovitu glavnu skupštinu

Gospodarskog trgov. društva u Zametu

što će se držati dne 4. aprila u 3 s. po podne u prostorijama društva »Sloga« u Zametu.

Dnevni red:

1. Pročitanje zapisnika posljednje skupštine.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Izbor upravnog i nadzornog odbora te pomirnog suda.
5. Slučajni predlozi.

ZAMET, dne 16. ožujka 1910.

Uprava.

Nikada više!

neću mienjati sapuna, odkad rabim Bergmanov **Steckenpferd-Lilienmilch-sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i njeżnu teintu.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Tko treba bielog platna, oxforda, kanafasa, zefira, kriseta, flanela itd. neka naruči u

Josip Běloun,

tkaonica,

Novy Hradek, Češka.

Samo dobra roba, solidna posluga.

40 metara liepih ostataka za K 18 franko pouzećem.

Ako roba nebude po volji, možete ju nefrankirano poslati natrag.

Tvorničke ciene.

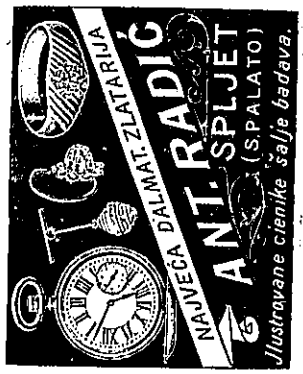

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, bojo K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaja ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933

pošta PILSEN, Češka.

Jadranska Banka u . . .

Glavna skupština dioničara Jadranske banke u Trstu, obdržana dne 20. o. mj. odlučila je, da se z poslovnu godinu 1909. razdijeli

6 %-na

dividenda. Prema tome odrezak br. 4 izplaćivati će se na bančinim blagajnama u Trstu i Opatiji počamši od 1. travnja o. g. sa

K 24·—.

Upravno vijeće.

TRST, 21. ožujka 1910.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladaju sadržnih dielova jedan ili više po kruna 2.*

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član to plaća od iztoga 4½% čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 2000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 2000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio vodi ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i sadržnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arena.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Zahtjevajte liepo uredjeni

cijenik sa kolendarom 1910.

„Narodne tiskare" LAGINJA i DR., Pula.

Pula, u četvrtak dne 31. marča 1910. God. XLII.

...poslana itd. ...unaju se na temelju ...lenika ili po dogovoru.

...ovci za predbrojbu, oglase itd. ...alju se naputakom ili polo...ničom pošt. štedionice u Beču ...a administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u pismenom planu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 817.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Samo svećenstvo ne može obraniti našeg jezika u našim crkvama.

Zašto ne?

Zato, što se svećenstvo nalazi pod gvozdenim ključem crkvenih kazna, koje su teže od najgorih kazna, koje se upotrebljavaju u ljudskom društvu. Stog razloga je svećenstvo čisto goloruko pred svakim postupkom, pak bio taj i nepravedan.

Što je jedna suspenzija, lahko je uviditi iz poslijedica, kojima suspenzije radjaju. Svećenici, koji budu jedniom suspendirani, budu obično za uvijek moralno ubijeni. Takovi obično ne mare više ni za kakov posao, a mnogi pobjegnu u Ameriku ili kud po svijetu, da im ne bude više traga.

To je naravska stvar. Svećenik, koji je drugima za izgled, čim bude suspenzijom javno kažnjen, kod puka izgubi ugled. Sad uzev u obzir, da je svećenik danas i onako od bezbožaca dosta progonjen, pak ga još stigne ovakav udarac sa strane poglavara, onda mu je bolje umrijeti, nego ovako moralno usmrćenomu živjeti.

Bit će valjda i to jedan od uzroka, što se danas tako malo mladeži posvećuje svećeničkom staležu. Mladež vidi dosta ovakovih slučajeva, gdje bude toliko svećenika moralno ubijeno; vide njihovo totalno nezadovoljstvo, a onda zaključe: z Bogom takov stalež! Pa i zašto bi se čovjek žrtvovao, ako mora uvijek strepiti, da bude jednom za uvijek unisten, te ne bude mogao živjeti ni umrijeti. Sretni oni, koji ovu stvar dobro promisle prije nego stupe u ovaj stalež, da lahkoumno ne učine ovaj korak.

S ovijeh razloga ne bi ni u pitanju našeg jezika u našim crkvama moglo svećenstvo ništa postignuti. Svećenstvo se složiti ne može, jer se ne sastaje; pače je u enciklici proti modernizmu biskupima dan nalog, neka paze, da se svećenici ne bi često sastajali. Dakle o kakovom zajedničkom radu ni govora. A s pojedinim je svećenicima lahko. Dosta da se jednog ili drugog udari suspenzijom, pak je gotovo sve. Drugi, da ne budu moralno ubijeni, moraju da popuste, pa makar se imali boriti za najsvetiju stvar. Eto to je na stvari.

Jedini biskupi mogu naš jezik obraniti bar do nekle, jer se i njima poradi toga može dogoditi, kao što se dogodilo nadbiskupu Dvorniku. Sad se naime čini prema izjavama samog Dvornika, da je u stvari njegove suspenzije ipak bila glagolica po srijedi.

A nadje li se biskup. kao Nagel, koji želi naš jezik u crkvi uništavati, onda to može posve lahko, a svećenstvo tu ne može ništa, osobito ako dotični biskup na lahku ruku dijeli svojim svećenicima suspenzije.

Istina je, da svećenstvo u tom može koješta, al pred odlučnom silom ne bi moglo obraniti ni glagolice ni hrvatskog jezika u našim crkvama. Pod absolutnom vlasti biskupa je svećenstvo posve nemoćno. Zato je i bila uvijek glavna zaštita naših svetinja u samom našem narodu.

Ovo navadjamo, ne da koga bunimo, nego, da se znade za istinu i da se ne okrivljuje onog, koji nije kriv, već radje da se pravedno postupa.

Oni, koji hoće, da tu tobože nije politika, pa bilo i bečka, po srijedi, pitamo: zašto nema nikakovih komedija sa slavenskim bogoslužjem u senjskoj biskupiji? Zato, jer nema tamo ni Švaba, ni Talijana. To svi priznaju. Je li dakle tu u Istri politika po srijedi ili nije? A tko tu politiku tjera? Slaveni ne, jer brane starinu. Dakle tko? Ne treba odgovora.

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. ministra pravosudja.

Naredbom ministarstva pravosudja od god. 1898. glede dvojezičnih nadpisa na sudbenim uredima u Istri bilo je stanovničtvo gradića Pirana medju ostalim talijanskim gradićima umjetno ponajviše razdraženo. Ta razdraženost proti slovenskom nadpisu pošla je tako daleko, da je tamo moralo vojničtvo posredovati a da se uzpostavi mir i red. Silom umireno a od gospode nahuckano gradjanstvo trpilo je prividno slovenski nadpis ali slovenskomu jeziku na onom c. k. kot. sudu nestajalo je sve više traga. Tomu progonu slovenskoga jezika na onom kotarskom sudu reć bi da su i sudbene oblasti napose sudbena uprava sve to više pogodovale, jer je sa ovog suda slovenski jezik — drugi zemaljski jezik — skoro posve iztisnut.

U okružje c. k. kot. suda u Piranu spadaju sliedeće čisto slovenske ili većinom slovenske ili hrvatske porezne obćine: Sv. Petar, M. Božja Krus, Kaštel, Šandrija i ista okolica grada Pirana, gdje je mnogo Hrvata i Slovenaca naseljenih.

Po samom popisu pučanstva od god. 1900. imade u tom kotaru 2456 Slovenaca i Hrvata, a da ih imade barem dvaput toliko tvrde podpisani znajuć, kako se je tamo provadjalo taj popis.

Nu tu dvojezičnost onog sudbenog kotara dokazuje sada *samo* još dvojezičan nadpis na sudbenoj zgradi jer stvari što se u toj zgradi dogadjaju, jasno nam dokazuju, da se sve ono što su sudbene oblasti učinile u jezikovnom pogledu za naš narod u okružju onog kotarskog suda reducira samo na dvojezičnu tablu na sudbenoj zgradi.

Dokazom toj tvrdnji neka služi slijedeći dogadjaj, koji se zbio dne 5. februara t. g. na onom sudu.

Stranka uložila je kaznenu prijavu radi uvriede poštenja u slovenskom jeziku i premda su obje interesirane stranke i odnosni svjedoci bili slovenske narodnosti, to je gosp. sudac *Kessisoglu* izdao sve pozive na raspravu u *talijanskom* jeziku. Na samoj raspravi, kojoj nije prisuštvovao nikakav tumač, dao si je reći gosp. sudac, koji ne poznaje niti jedne slovenske riječi, raztumačiti od jednog svjedoka, dali i kakova je to uvrieda, ako se komu reče „slepar". A taj svjedok raztumačio je tomu c. k. sudcu, da rieč „slepar" znači onaj predmet, koji se postavlja pred prozor, da se kroz ne vidi, tako n. pr. i boju, kojom se prozor bojadiše, odnosno osobu, koja je sliepa. Opažamo da je bio taj svjedok pod prisegom saslušan.

Stranke su izričito zahtjevale, da se vodi rasprava i zapisnik u slovenskom jeziku, našto je sudac jednostavno odgovorio, da ni on ni perovodja ne poznaju taj jezik te je vodio raspravu i zapisnik u talijanskom jeziku, a stranke su se morale podvrći tom nasilju g. sudca. Kad je bio zapisnik gotov, pozvao je sudac stranke, da ga podpišu, čemu se ovo oprieče s razloga jer da ne poznaju taj jezik. Gospodin sudac Kessisoglu se je na to obratio na jednog mladog gospodina, koji se je tamo desio, s pitanjem, dali u obće moraju stranke potpisivati zapisnik!!

Konac i posljedica te rasprave bijaše ta, da je g. c. k. kot. sudac osudio obtuženika samo radi rieči „lažac" *a oprostio ga radi rieči „slepar" (Betrüger) i da se proti gorispomenutom svjedoku provadja istraga radi krive prisege.*

Dà, to se je dogodilo dne 5. februara 1910. god. — ne možebiti gdje u Turskoj — već kod c. k. kot. suda u Piranu u Istri.

Pa da nisu odnošaji na nekojim našim sudovima u Primorju u nebo vapijući? Na cielom c. k. kot. sudu u Piranu nema niti jednog jedinog činovnika, koji bi poznavao slovenski ili hrvatski jezik a one dvie osobe, koje služe tumačem za slovenski ili hrvatski jezik, same priznavaju, da ne poznaju nas književni jezik, jer da su odgojene u tudjem duhu i jeziku i da se sjećaju tog jezika iz djećjih godina.

Tko je kriv tim nesretnim odnošajima? Sistem imenovanja sudaca od kojih se ne zahtjeva poznavanje drugog zemaljskog jezika i način imenovanja istih.

Tu nam dolazi pred oči imenovanje jednog pristava Talijana kod c. k. kot. suda u Voloskom, koji tamo popunjuje samo svojim imenovanjem i svojom pri-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Osim tih molba išao je u Rim početkom 1900. izvještaj našega najboljega zagovornika glagolice nepreždaljenoga blagopokojnoga kanonika Dra. Frana Volarića. U tom izvještaju je taj učeni i svake časti vriedni crkveni dostojanstvenik i istodobno domoljub iztaknuo sve crkve u Krčkoj, Porečko-Pulskoj i Tršćansko-Koparskoj biskupiji, u kojih se je rabilo i u kojih bi se i u buduće imalo rabiti, po dekretu 5. augusta 1898., slavensko bogoslužje, te to za svaku posebice takodjer dokazao. Učinio je to, ponukan na to iz Rima, kad je tamo za nas povoljniji vjetar duvao. Učinio je na temelju izvještaja dobljenih iz pojedinih župa, koji su opet bili sastavljeni poglavito na temelju nadjenih crkvenih slavenskih knjiga i na temelju saslušaja starijih ljudi u svakoj župi.

Blagopokojni Fran je glavno radi pitanja slavenskoga bogoslužnoga jezika u Istarskih crkvah odvažio se i u Rim, gdje mu se je reklo na nadležnom mjestu da se odluke 5. augusta 1898. nejma tumačiti kako ju je tumačio biskup Flapp, da je duh te odluke drugčiji nego li ga je shvatio ili shvatiti htjeo taj biskup, kad je izdao svoju odluku od 26. septembra 1900. br. 2339, te da se vjernici i njihovi dušobrižnici mogu obratiti proti toj Flappovoj odluci na sv. oca.

* * *

Obratili su se i obraćali, kako vidjesmo, u Porečko-Pulskoj biskupiji uzalud. Samo tamo je i u toliko ostalo, gdje i u koliko se je narod posve neopravdanim novotarijam, i istodobno grubežom njegovih najsvetijih prava, najodlučnije, nesamo riečmi, nego i svojim držanjem uzprotivio.

* * *

Svetim marom koli Frana Volarića, toli prosvjetloga biskupa Antona Mahnića, koj se je, došav u biskupiju, brzo uvjerio o opravdanosti i koristi slavenske službe Božje, i koj je i sam pisao spomenice u prilog slavenskomu bogoslužju, i slao i odnašao jih u Rim, uredilo se je slavensko bogoslužje u Krčkoj biskupiji tako, da se, osim u četiri pet crkvah, rabi u svih u službi Božjoj slavenski jezik. Sve tužbe i klevete preraznih čimbenika, crkvenih i svjetovnih, iz biskupije i van nje, nisu ništa koristile. Kako od tisuću godina tako se i dan danas ori skoro po svih crkvah te biskupije „Slava u višnjih Bogu", i obavlja u obće sva liturgija u slavenskom jeziku. I to je stalno jedan glavnih razloga, što su crkve te biskupije za službe Božje uvjek pune, što je naš tamošnji narod pobožan i zauzet za sv. vjeru kako malo gdje.

* * *

U Tršćansko-Koparskoj biskupiji jest danas borba naroda za svoje pravo skoro na vrhuncu. Nit na spomenutu molbu na Sv. Oca, nit na molbe koje se je slalo na biskupa nije doblo nikakva odgovora. Blagopokojni biskup Andrija Strk bio je dobar i svet čovjek, al je u mnogih stvarih oklijevao, osobito gdje je mislio, da bi mogao makar i na najneopravdaniju protimbu naići. Pod geslom „Pro bono pacis" propustio je mnogo šta, samo da se nezamjeri Talijanskoj vladajućoj kliki. Odnašao je i sa uredjenjem slavenskoga bogoslužnoga jezika u crkvah svoje biskupije, na temelju okružnica zbora za svete obrede od 5. augusta 1898. Odnašao je, dok ga nije dosta iznenada zatekla još danas dovoljno ne razjašnjena smrt, poslie bolesti zadobljene i liječene najprije u Kopru pak u Trstu.

Njegov privremeni nasljednik, upravitelj

sutnošću mjesto pristava, jer ne poznaje niti jedne jedine hrvatske riječi pa mu se ne može povjeriti nikakva posla.

Podpisani opažaju u opće, da se je u zadnje vrieme u opće začelo puštati s vida kod imenovanja sudbenih činovnika okolnost, dali je molitelj u svakom pogledu a napose u jezikovnom pogledu kvalificiran, jer se je imenovalo i promaknulo u viši razred i osobe, koje to ni po svojim službenim godinama ni po svojoj kvalifikaciji ne zaslužuju.

Radi toga usłobodjuju se podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost g. ministra pravosudja sliedeći upit:

1. dali je njegovoj preuzvišenosti po znato, da se kod popunjenja mjesta sudbenih činovnika u okružju c. k. višeg zemaljskog suda u Trstu ne uzima u obzir službeno doba i osobito jezikovnu kvalifikaciju molitelja i dali i što kani poduzeti, da o dosadašnjem sistemu stane na put?

2. dali je njegovoj preuzvišenosti poznat gori opisani slučaj sa g. c. k. sudcem Kessisoglu u Piranu i dali kani što poduzeti da se takvi i slični slučajevi ne ponove?

U Beču, 3. marča 1910.

(Sliede podpisi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Ono, što se je dogodilo u jednoj vojarni. Pod tim naslovom priobćuje tršćanski „Il Piccolo“ dne 21. o. mj. iz Pule koliko sliedi: U mjestnoj vojarni ratne mornarice dogodio se slučaj, kojim se sada bavi netočnim podrobnostima pokoji njemački list. U jednom kutu prizemlja, koja vodi iz prvoga na drugi pod vojarni nalazilo se je na podnožju poprsje *jedne osobe*. Neke večeri prije 9 sati nadjoše razbijeno poprsje na zemlji. Nadošli vojnici i častnici ustanoviše, da je bio okolo vrata poprsja bačen konopac u formi zamke i da je bio donji dio poprsja razmrskan. Odmah se povelo strogu iztragu, uapšen je bio častnik od inšpekcije te pohvataše više sumnjivih počinitelja tog atentata. Iztraga traje.

Tako rečeni list a tomu dodajemo mi nešto tumačenja.

Priznati moramo, da nam nije poznato što je o tom događaju točno ili netočno napisao koji njemački list, ali mi znademo pozitivno, da je neki „nespašenac“ u veži vojarne ratne mornarice u Puli nalazeće se poprsje Njegovog Veličanstva cara i kralja Franje Josipa I. zbacio sa podnožja na zemlju, koje se je razmrskalo na više komada. Eto „Il Piccolo“ zovo poprsje Njeg. Veličanstva poprsje „jedne osobe“, htio je umanjiti time sablažnjivi čin njegovog gojenca, jer kao glavni osumnjičen zatvoren je baš neki vojnik iz Trsta, a i drugi vojnici, što su radi toga zločina zatvoreni, jesu Talijani.

Više oblasti i službeni listovi zabašurile su taj škandal, valjda zato, da se ne zamjere Talijanima. Ako su austrijska vlada i njezine oblasti zadovoljne s takvim zločinima, onda i mi donašamo gornji događaj kao kroničari.

Glavna skupština Nar. radn. organizacije. Na uskrs prije podne obdržavala je ovdješnja Narodna radnička organizacija redovitu godišnju glavnu skupštinu uz mnogobrojno prisustvovanje svojih članova. Skupštinu je otvorio predsjednik g. L. Križ pozdravnim govorom, nakon čega je tajnik g. Vranković pročitao izvješće o djelovanju odbora i napredku organizacije. Iz tog izvještaja razabrasmo, da je odbor svojski radio u korist i napredak društva, radi čega ide ponajviše hvala društvenom tajniku. Iz izvještaja blagajnika iztazi, da je društvo, tekom godine 1909. primilo K 3416·10, a izdalo K 2814·19; *podporni fond* primio je (kroz 9 mjeseci) K 899·08, izdano K 518·12. Imovno stanje društva koncem prošle godine bilo je K 1822·55; članova pretari 600.

Prije nego se prešlo na izbor novog odbora izjavio je dosadanji predsiednik društva g. L. Križ, da ne može nikako prihvatiti ponovni izbor predsjednika, jer odviše zaokupljen drugim poslovima nebi mogao onako koristno raditi za napredak i procvat društva, kako bi to želio. Skupštinari uvažiše ovu izjavu, te izabraše predsjednikom g. Petra Vrankovića, koji bi burno pozdravljen. Njemu uz bok izabran je ovaj odbor: Antončić, Brončić, Čajko, Gržičić, Jelavić, Karabaić, Pehman, Sladonja, Stalnan, Stari, Subar, Sustaršić, Tavčar, Vitasović, zamjenici: Mitteregger, Radović, Randić, Lukšić, Uravić, Vasilić, Tomašić, revizori: Stihović, Pavlović, Mladineo, nadzorni odbor: Križ, Loginja, Rak, zamjenici: Dujmović, Ferenčić, častni sud: Zuccon Ivan i Pavletić.

Zahvaliv se novi predsjednik na izboru, zaključio je skupštinu, koja je trajala skoro dva sata

Električni tramvaj Pula-Vodnjan. Govori se, da se ima ministarstvu željeznica predložiti prerađjebu osnova za gradnju električnog tramvaja iz Pule u Vodnjan sa jednim ogrankom u Fazanu i za Valbandon, gdje se ustraja lječilište.

Razprava u poslu Lorenzotta. Državno odvjetničtvo dovršilo je iztragu u poslu glasovitog Lorenzetta, koji je nasamario mnoge ličnosti i s kojim su zapletene razne poznate osobe u našem gradu i u pokrajini. Razprava će se voditi na okružnom sudu u Rovinju.

Prinosi za podružnicu sv. Ćirila i Metoda u Puli. Fany Sajz K 2, obitelj Glaser K 3, Sabrano na piru Mate Poropat iza Dana i Anke Ribarić iz Vodica K 12, darovoše Poropat Mate iz Pule K 2·30, Mate Šanković Soldatić K 2, po K 1, Anton Ribarić, Mate Poropat, Ivan Kosić, Plisko Serafin K 0·70, Rupena Anton K 0·50. Po K 0·40: Ribarić Ivan, Rupena Grgur, Sanković Ivan, Poropat Ivan, Rupena Anton br. 85, Jakov Poropat, Ribarić Anton; Poropat Jelica K 0·30, Poropat Anton K 0·20, Poropat Josip K 0·20.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa, 12. 3. 1910. Bit će tomu više od pet mjeseci, da se je u ovom gradu dogodio slučaj, nedostojan 20. vijeka, slučaj, koji se nebi dogodio niti medju najgorim Zulu-Kafrima. Nećemo ići naklapati, da nam se ne reče: samo naričete. Nek govore činjenice. U selu Beleju ove občine, pred tih 5 mjeseci, žena jedna pri porodu nije se mogla osloboditi. Muž njezin, otac nejake dječice, zdvojan prevaljuje 4 sata puta do Cresa, da traži liječnika i pomogne sa smrću se borećoj ženi svojoj. Ali uzalud. Dra. Biondi, liječnika za vanjske občine, ne nadje kod kuće, jer bijaše u Belom kod jednog bolesnika. Radi toga uputi se Dru. Colombisu, no ovaj u svojoj komodnosti neće da ide. Pomislite si tužnog čovjeka, trči na občinu, da moguće ondje štogod isposluje. No ovi neznadu u ovim poslovima zapovjedati, već brzojavljaju u Nerezine. No eto peha, ovaj se žoni nemože da ide. Brzojavljaju u Lošinj, ovaj ide ali bez orudja. I tako umire jedno biće, komu se ne s nalo humanitarnosti, već iz puke dužnosti mo,lo pomoći. Čovjek bi mislio, nastati će proces protiv tog nečovječnog postupka. Ali jok; ta ljudi ne koštaju ništa državu; da crkne koji konj, koji košta novcu, e onda da. Cijeli taj škandal svršio je time, da je došlo do nagodbe. Dr. Colombis obvezuje se u slučajevima nužde ići u sela, ako Dra. Biondi nebude u Cresu. To je ostalo samo na papiru, kako razabirete iz doljnjeg. Prošle nedjelje zbio se isti slučaj i to u Orlecu. Muž njezin dolazi u Cres, ne nalazi Dra. Biondi ide Dru. Colombisu, no ovaj, pored ugovora, neće da ide. Tužni čovjek bez daha trči k načelniku, tajnom savjetniku Sabliću, da štogod isposluje, no opet ništa. Načelnik mu daje maleno pisamce, mjesto zapovjedi, za Dra. Colombisa, ali on za sprdnju veli mu: doći ću sutra. Eto tako se kod nas vlada, tako se s nama postupa, pod vladavinom slavnog načelnika Sablića, a nijedan od kompetentnih faktora se niti nemiče. Zar smo zbilja došli do toga da se s nama postupa, kao Egipćani s Izraelcima? Zar g savjetnik nezna, da je načelnik, i da mu s toga, kako mu s pravom predbaci vrsni i zauzetni liječnik Dr. Biondi, pristoji i zapovijedati? U ovakvim stvarima nema energije, no imade u tuženju hrvatskih žena, što su samo raznašale hrvatske novine predbrojnicima. To je pako u smislu „Piccolovih“ riječi. Dakle u zatvor. Orlečani, vi neki koji se zagrijavate za cresku gospodu, padajte još pred noge njihove s kapom u ruci, a nevidite jadni kamo vas vode!

* * *

Svi se tuže na strašnu s.
to tim više što se danomice ...
žati ribu bilo na Rijeku bilo u P...
log jedne odluke občine s pomo...
vladom, dozvoljeno je Čezotima u ovo ko...rizmeno vrijeme ribovati u Valunjskoj draži, i to za to da bude cijenije ribe. Mnogi je iščekivao, da će občina radi toga udariti stalnu jednu cijenu, kako to po drugim občinama biva; ali jok, prevarise se u očekivanju. Ta to su već mogli i u napred znati, da dok je medju Čezotima jedan Bajčić, da je sve uzalud. Riba se izvozi, a vi Cresani jedite za skupo novce „pešćećice“, ta za vas je to dosta. Upitali bismo samo slavnu pomorsku Vladu, radi česa preporučuje da se ustrajaju ribarske zadruge? Moguće za to, da im njihovo more metu Čezoti? Ako je to tako, onda bolje da se nit ne igra slijepoga miša, jer ljudi gube volju i vjeru u nju. Zbilja je sramota, da čovjek mora, ako će kupiti koju bolju ribu, platiti ju draže nego li na Rijeci. To je plod vladavine ex kopača savjetnika Sablića.

(Konac ovog dopisa ispuštamo, jer nismo dužni a još manje voljni upozorivati Austriju i njezine vlasti na iredentističke izljeve njezinih Talijana. Pravo imaju, kad mogu! Ur.)

Krčki kotar:

Iz Malinske. Lijepi i krasni položaj, kojim je priroda ukrasila naše mjesto kako s kopna tako i s mora, upotrebiti će napokon naši vidjeniji ljudi u korisnu svrhu, da naše mjesto uljepšaju i ureše i učine udobnim gostovima, koji će pohadjati naše kupalište. U tu svrhu osnovao se promicateljni odbor za gradnju prvog hotela, u kojem će gostovi barem u početku naći toliko udobnosti, da im i s te strane naše mjesto omili.

U ime promicateljnog odbora sazvao je Dr. A. Milohnić konstituirajuću skupštinu za 7. aprila t. g. u 10 s. prije podne (u kući g. sudb. savjetnika Rode) sa ovim dnevnim redom:

1. Pozdrav, 2. Izvještaj o dosadanjoj pripravnoj radnji, 3. Konstituiranje promicateljnog odbora (izbor presjednika, zamjenika i tajnika), 4. Pretresavanje društvenih pravila, 5. Molba na ministarstvo radnja za potporu, dotično gradjevnu posudu, 6. Zaključak o pribavi zemljišta za hotel, 7. Zaključak o početku gradnje, 8. Što tko želi.

NB. Umoljava se, da pozvani sjegurno i mnogobrojno pristupe, jer samo tada je moguće računati na uspjeh.

Velika bi šteta bila, kad rodoljubna namisao promicatelj. odbora nebi naišla na podporu i odaziv svih domaćih, tako da svi podhvati ostanu u domaćim rukama na korist svoju i svih občinara, a ne da se našom prirodnom ljepotom i krasnim položajem okoriste tudjinci na našu štetu i da s vremenom ti tudjinci, obogaćeni našom mukom, počnu u našoj kući go-

---

biskupije prepozit Franjo Petronio, koj sada ponovno upravlja biskupijom, nije se podušao rješavati toli težkoga, kako se njemu čini, pitanja. Piten u tom, odgovorio je bio, da neće on dirati u to goruće pitanje. Talijan je doista, al čovjek nauke i savjesti, koj sam o sebi, bez uplivisanja zlobne i nepravedne okoline, nebi učinio krivo.

Za njegovoga upravljanja biskupije dogodilo se je, da su predstavnici talijanske vladajuće klike Trsta i Istre najčešće nastupili proti svemu što je slavenskoga u tih dvih pokrajinah. Jedan predstavnik občine-pokrajine Trsta i jedan predstavnik zemaljskoga odbora Istre išli su u Rim, da tamo uzrade također proti slavenskomu bogoslužju u Istri.

To i drugo rovarenje talijanske vladajuće klike za vrieme što je prepozit Petronio upravljao biskupijom dalo je povoda da se je oglasila i občina Kastavska, jedna najvećih u Istri.

Njezino zastupstvo, sastav se u sjednicu dne 23. prosinca 1901., stvorilo je u pitanju slavenskoga bogoslužja svoju odluku.

Odluka občinskoga zastupstva u Kastvu, prema odnosnomu zapisniku glasi ovako:

„Gledе slavenskoga bogoslužja u crkvah mjestne občine Kastav postavlja se prešan predlog, te se, pošto bijaše prihvaćena jednoglasno prešnost predloga, jednoglasno odlučuje:

Pošto se sa strane izvjestnih Talijana Istre i cieloga Primorja već dulje vremena ruje proti slavenskomu bogoslužju u crkvah Istre, a tim i u crkvah ove občine;

pošto se je glasom glavnih novina posliednjih dana odputio u Rim uz zastupnika tršćanske občine Dra. Benussi član istarskoga pokrajinskoga odbora, da tamo uzradi medju ostalim proti slavenskomu bogoslužju u crkvah Istre, te se tako i sa službene strane, uredovno, radi proti toj svetinji hrvatskoga i slovenskoga naroda također u Istri;

pošto je slavenski jezik u crkvah ove občine od pradavnih vremena, kroz stotine i stotine godina nepretrgnuto, u čitavoj službi Božjoj, u porabi;

pošto je samo pokušaj učinjen pred kakvih 50 godina, da se uvede latinsko pjevano sv. miso u ovdješnjoj župnoj crkvi, bio uzbunio ovdješnje vjerno pučanstvo tako da se je smatralo da se i sama sv. vjera mienja, te da se je od onoga pokušaja moralo bezodvlačno odustati;

pošto bi svaka i najmanja promjena glede porabe slavenskoga jezika u crkvah mogla biti od najkobnijih posliedica,

Občinsko zastupstvo sakupljeno u svojoj redovitoj sjednici:

1.) prosvjeduje najodlučnije proti neovlaštenomu rovarenju sa strane izvjestnih Talijana, naročito također proti svim korakom što se jih poduzima sa strane pokrajinskoga odbora Istre, na zator slavenskoga bogoslužja u crkvah koli Istre u obće toli naposeb ove mjestne občine, a tim i na štetu sv. vjere i na raznarodjenje slavenskoga pučanstva pokrajine;

2.) izrazuje svoju vruću želju i čvrstu volju, da se slavensko bogoslužje u crkvah Istre naposeb ove občine uzdrži nedotaknuto i nepromjenjeno;

3.) nalaže občinskomu glavarstvu, da ovaj zaključak priobći veleč. župnomu i dekanskomu uredu u Kastvu, prečastnomu ordinarijatu u Trstu, Njegovoj prečastnoj Uzoritosti gospodinu kardinalu metropolitu u Gorici, i Svetoj Stolici u Rimu“. (Sliedi.)

...malinska pruža svima svojim podnebljem i ljeti i zimi ugodan boravak i kad se počne sa ukrašivanjem mjesta gradjenjem stanova, moglo bi se naše mjesto u kratko vrieme podići na visinu drugih svjetskih kupališta i blagih boravišta za zdrave i bolestne.

Nadamo se s toga, da će u toj nakani živo poduprieti odbor svi stanovnici naše prostrane občine a posebice pak občina sama. Zato i očekujemo da će osnovateljna skupština donieti svima nama obilatog ploda i koristi, što sve pak nemože biti, ako svojski ne podpomognemo promicateljni odbor u tom nastojanju.

Voloski kotar:

Iz Berseča. Dne 13. marča o. g. držalo je Bersečko društvo za štednju i zajmove u Berseču svoju glavnu godišnju skupštinu, na kojoj je g. F. Škalamera predložio i pročitao članak tiskan u Našoj Slogi od 10. marča o. g. najme „Vojnici i rodoljubi za družbu", kako je pisao c. k. oružnik T. H. te predložio da se nešto od čistoga dobitka odluči za družbu sv. Ć. i M. da se čim prije napuni knjižica 100 K. Na to veleuč. župnik Rajmund Jelušić daruje 5 K, a skupštinari jednoglasno glasuju 25 K.

Dne 19. marča o. g. obdržavala je kotarska gospodarska Zadruga Volosko Opatija u Berseču svoju glavnu godišnju skupštinu, na kojoj se isto medju eventualnimi predlozi pročitao više spomenuti članak i predložilo, da svaki skupštinar dade za družbu jedan komad bieloga novca da se dozna koliko je prisutno članova i tom prilikom sakupilo se 15 K 66 para, čime je narasla knjižica do 80 K 66 p.

Ovim se zahvaljujemo svim darovateljima uz preporuku i ostalim rodoljubom, da se sjete u svakoj prilici Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Zabava u Podgradu. Od tamo nam pišu, da su imali na drugi uzkrsni blagdan vrlo krasnu zabavu, što ju je tamo priredilo glazbeno družtvo „Trst" iz Trsta sa operetnom šalom „Moć uniforme". Krasno proljetno vrieme i zanimiv program privabiše mnoštvo prijatelja glazbe i zabave u naš prijazni „Narodni Dom", gdje bijaše dostatno poskrbljeno za užitak duha i tjela. Veliku smo dužni harnost glazbenom društvu iz Trsta, koje je doprinielo veliku žrtvu i time, što se je podalo na tako daleki put i što nas je svojom umjetnošću upravo očaralo. Hvala i svim onim našim rodoljubima, koji su nam do tako ugodne i krasne zabave pripomogli!

Pazinski kotar:

Predavanje u Pazinu. U subotu dne 2. aprila u 8½ sati na večer držat će se predavanje sa *skioptikonom* u dvorani Nar. Doma. Predavat će g. prof. Šantel: O Rafaelu Sanzin.

Nadamo se, da ne će naši ljudi prepustiti ovakva predavanja, te da će doći u što većem broju bez razlike stališa.

Odbor za prosvjetu.

Iz Tinjana, 28. marča 1910. Velike su naše občinske nevolje, te bi bilo zbilja od potrebe da sviet za nje saznade.

Već je dvie godine da se ništa u javnost nedaje, jer se stalno držalo da će oblasti radi velikih neurednostih načelnika svrgnuti sa stolice i razpustiti zastupstvo.

Ali na žalost, na sve pismene pritužbe i utoke se nije ništa učinilo.

Predstavilo se više puta i deputacije sa spomenicom Zemaljskomu kapetanu i odboru, te kot. Poglavarstvu, ali na sva obećanja, još stoji, prem skoro uvjek odsutan iz Tinjana, na čelu občine dobro poznati Krstičev drug Vence Križmanić, jer miljenik bogatog občinskog zastupnika i t. d.

Upozorujemo ovim nadležne oblasti, nebude li u kratko učinjen tomu neredu kraj, da će se pokucati na Viša vrata i početi iznašati sve u javnost, što neće biti više njima ugodno.

Porečki kotar:

Petre! Petre! Ti češ me zatajiti prije nego li pietao tri puta zakukuriče! Tako smo čuli čitati i pjevati prošlih dana u velikom cednu u crkvah naših. A čuli smo i drugu, mnogo strašniju i grozniju: *„Izdati će me onaj, koj sa mnom žlicu u u zdjelu umače"*. Ove strašne rieči čuo je stalno — ako polazi još crkvu božju, i Petar Zinko-Šalić iz Livada u občini Oprtalj. Onaj Petar, koji se je dosta puta kleo, do svoga naroda nikada zatajio nebi, koji se je zaklinjao, da svoju krv, materino mljeko, svoj jezik i svoj narod za nijednu cienu izdao ni prodao nebi. Taj veliki nekoč Slovinac pak veliki kasnije Hrvat zatajio je pod stare svoje dane svoj narod, izdao je svoj rod, svoj materinski jezik, svoju vlastitu krv!

Na zadnjoj skupštini zlosretne *„Lega nasionale"* u Livadama zaboravio se taj nesretni Petar u toliko, da je nesamo zahvalu odstupajućemu odboru, ponovni izbor istoga i svoga sina u odbor predložio već takodjer tražio, da se već buduće školske godine u čisto hrvatskomu selu Sovišćine otvori pomoćnu „Leginu školu" i da se u tu svrhu upotrebi neku staru kuću.

Sve te predloge odpadnika Petra prihvatila je skupština odobravanjem a njegovo je valjda okorjelo srdce skakalo od veselja, što je opet jednom tako javno i toli svečano zatajio svoj rod i izdao svoj narod.

Žalostna ti majka starče Petre, koji tako bezsramno zatajuješ i gaziš ono, što si jednom govorio da ti je milo i sveto.

Sv. Petar zatajio je Isusa a Juda ga je izdao za 30 srebrnjaka, a ti Petre zatajio si nas tvoju braću, izdao si nas, jer smo pošteni ali siromasi. Eh, da imamo mi srebrnjaka, ti biš stalno bio ono, što si nekoč bio!

Razne primorske viesti.

Istarski Talijani neće mira ni sporazuma! Nama se neće stalno moći prigovoriti, da smo bili na putu onim, koji rade oko narodnostnog mira i sporazuma u Istri, premda spadamo otvoreno medju one, koji, podućeni gorkim izkustvom, nevjeruju tako lahko sladkim i lisičavim obećanjima naših susjeda Talijana. Mi pratimo pozorno od prvog početka sva nagadanja, pregovore i pogadjanja obiju stranaka istarskog sabora upozorujuć naše prijatelje i istomišljenike na pogibelji i zasjede, koje bi im mogle zaprietiti ili u koje bi mogli zapasti.

Talijanska saborska većina, prisiljena dogodjaji od mjeseca maja 1907. prikazivala je našim zastupnicima prijaznije lice hineći mir i slogu izmedju obiju narodnosti. Za takvih okolnosti došlo je god. 1908. do poznate izborne reforme, kod koje su Talijani izašli debljim krajem u ruci. Kasnije priznali su i sami, da su kod te reforme prokriomčarili koješta, što je njima na korist a nama na štetu. Tomu nam je za dokaz poznati gradski izborni kotar u Puli, njihova neodgovornost kod polaganja zemaljskih obračuna itd.

U posliednjem zasjedanju izabran je nakon velikog natezanja takozvani nagodbeni ili kompromisni odbor, sastojeći od 5 članova većine, 5 manjine sa predsjednikom Dr. Rizzi-em.

Taj se odbor opet nateže već preko pol godine o tom kako da se osjegura pravo porabe hrvatskog ili slovenskog jezika u zem. saboru i odboru, kako da se razdieli ili znokruži postojeće občine Istre i konačno o tom kako da se stvori temelj budućemu zemaljskomu proračunu.

O tom većanju i razpravljanju izmedju nagodbenog odbora nije do sadu s naše strane ništa došlo u javnost jer je tako želio sam nagodbeni odbor, da se nebi preuranjenom kritikom samu stvar pokvarilo. Ali toj želji i tomu zahtjevu nepokorište se talijanski članovi odbora niti njihovi listovi. Talijanski su naime listovi, upućeni stalno od talijanskih članova nagodbenog odbora, počeli priobćivati tajne predloga i zaključke nagodbenog odbora, čime su povriedili zadanu rieč i očitovali svoju protimbu prema tobožnjem narodnosnom miru i sporazumu.

Jedan od trščanskih listova i to najozbiljniji talijanski list Primorja „L'Indipendente" priobćio je u svojem 66. broju od dne 19. marča o. g. dva stupca dugačak članak pod naslovom: „La lotta nazionale in Istria. Un po' di luce. La folla degli slavi". (Narodnostna borba u Istri. Malo svietla. Slavensko ludilo) u kojem pripoviieda što i kako se radi u nagodbenom odboru te bezobzirno navaljuje na naše članove tog odbora i na čitavu našu stranku. Taj list kaže, da su naši zahtjevi tako pretjerani, da se o njima nemože ni govoriti; Talijanima da je dobačena rukavica, trubije bojne da su se oglasile i za to treba oružje nabrusiti.

Ova ratobornost talijanskog lista neuznemiruje nas nimalo, jer smo borbi vični i jer znamo, da nam Talijani milom neće dati ni deseti dio onog što nas ide. Milo nam je nadalje, što je taj proglas na borbu izašao iz krugova talijanskih, kojim mi nismo nikada vjerovali a na koje će naši članovi nagodbenog odbora i sva naša stranka lahko shvatiti svu odgovornost radi eventualnog neuspjeha vodećih se pregovora. Talijanski prvaci Istre neće poštena mira ni sporazuma, što smo mi uvjek tvrdili. Oni hoće svoje gospodstvo a našu podredjenost na što nesmije nikada pristati nijedan član nagodbenog odbora niti narodno vodstvo u obće. Hoće li Talijani u istinu dalnju borbu, mi ćemo ih dočekati na bojnom polju, sa kojeg nismo nikada uzmicali. Naše je geslo: pošten mir ili junački boj!

Dopisnica uredničtva.

Gosp. Petar Persurić od Antona u ? U pismu nam niste naznačili ime mjesta i radi toga neznamo kamo šiljati Vam naš list. Javite nam i ime mjesta.

Priposlano.*)

Gospodinu

Ivanu Monjen, županu

u Zametu.

Ovime javno priznajem, da sam Vam i pučanstvu Zameta dne 2. siečnja 1910. službeno u občinskom uredu bez ikakva užroka nanesao grdnu uvredu, što veoma žalim, moleći Vas za oproštenje.

Kastav, dne 24. ožujka 1910.

Petar Jurotić, obć. tajnik.

*) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

POZIV

na glavnu skupštinu „Hrvatske Čitaonice u Pazinu", koja će se obdržavati u subotu dne 16. travnja 1910. u 5½ poslije podne u društvenim prostorijama.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika,
2. Izvješće tajnika,
3. Izvješće blagajnika,
4. Izvješće nadzornog odbora,
5. Izbor novog odbora,
6. Priedlozi članova,
7. Eventualija.

Ako se u naznačeno vrijeme ne sakupi dovoljan broj članova, sazivlje se ovim druga skupština u 6 sati istoga dana na istom mjestu.

Pazin, 20. ožujka 1910.

Upravni odbor „Hrvatske Čitaonice".

POZIV

na

II. redovitu glavna skupštinu

Posujilnice u Laništu,

registrovane zadruge s neograničenim jamstvom, koja će se obdržavati u nedjelju dne 10. aprila 1910. u 2 sata po podne u općinskoj kući u Laništu.

Dnevni red:

1. Priopćenja upraviteljstva.
2. Priopćenja nadzornog odbora.
3. Odobrenje računskog zaključka za godinu 1909.
4. Slučajni predlozi.

Ako ova glavna skupština u navedeno vrijeme ne bi mogla zaključivati, držat će se pol sata kasnije na istom mjestu i s istim dnevnim redom druga glavna skupština, koja će zaključivati — s obzirom na § 32 društvenih pravila — bez obzira na broj prisutnih članova.

Lanišće, dne 13. marča 1910.

Uprava.

POZIV

na 25. godišnju glavnu skupštinu ove Gospodarske Zadruge, koja će se obdržavati u Kastvu u dvorani g. B. Vlaha u nedjelju, dne 8. travnja o. g. u 9 sati prije podne sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika,
2. Izvještaj tajnika,
3. Izvještaj blagajnika,
4. Izvještaj revizionalnog odbora,
5. Raličiti predlozi,
6. Izdieljenje gospodarskog orudja.

Gospodarska Zadruga

u Kastvu, dne 27. ožujka 1910.

Podpredsjednik:

Ivan Carlavaris.

Novac za svakoga! Brzo! Jeftino! Povjerljivo. - Od 400 K pa dalje uz obročno odplaćivanje od 4 K, uz 5%, bez predbil.ezbe, bez police (i za gospodje), sa jamstvom ili bez njega. Hipotekarni zajmovi uz 3½%. — FILIP FELD, bankovni i burzovni posao, Budapešta VII, Rakoczi ut. 71.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili postrebrnjenim lancem, točno iduć samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. iduć anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 6·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem S. KOHANE izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne narudbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Rantu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. aprila 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Punat.

Ponedj. Utorak Četvrt. Subotu	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Ponedj. Srijedu Petak Nedjelju
prije podne				po podne
8.45	odl.	Baška	dol.	6.—
4.45	dol.	Punat	odl.	5.—

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	2.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	2.—
8.—	odl.	„	dol.	1.50
9.20	dol.	Beli	odl.	12.30
9.30	odl.	„	dol.	12.20
				prije podne
10.20	dol.	Merag	odl.	11.30
10.30	odl.	„	dol.	11.20
11.—	dol.	Krk	odl.	10.45
11.10	odl.	„	dol.	10.30
po podne				
1.—	dol.	Rab	odl.	8.30
1.15	odl.	„	dol.	8.15
3.—	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.30
3.10	odl.	„	dol.	6.20
4.—	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

Uvjetno pristajanje u **Sv. Martinu Lošinjskom i Rovenskoj.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	6.55
8.—	odl.	„	dol.	6.45
11.45	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Poziv

na drugu redovitu glavnu skupštinu Gospodarskog trgovačkog društva u Blažićih, registrano zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati u nedelju dne 10. aprila o. g. u 3 sata poslije podne u društvenih prostorijah uz ovaj

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prošlo godišnje glavne redovite skupštine.
2. Izvještaj upravnog odbora.
3. Izvještaj nadzornog odbora.
4. Potvrda računskog zaključka za godinu 1909.
5. Izbor podpredsjednika izmedju upravnog odbora.
6. Promjena § 5. društvenih pravila.
7. Slučajni predlozi.

Opomena! Ako u određeni sat nebi bio dostatan broj članova, onda će se pol sata kasnije obdržavati druga Glavna skupština na istom mjestu i sa istim dnevnim redom, koja će pravovaljano zaključke stvarati bez obzira na broj članova.

Upravni odbor.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Nikada više!

neću mienjati sapuna, odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann& Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega, i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu teintu.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišćano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čišćane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čišćane . . . „30·— „ „ 36·—,
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta FILSEN, Češka.

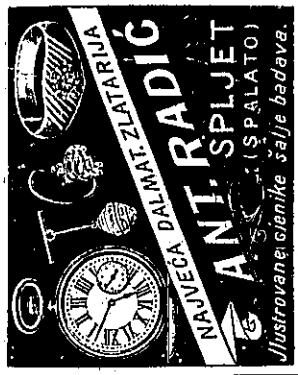

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

OLOVKE

u korist družbe sv. Ćirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Laginja i drug. u Puli**

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

POZOR! Novi vinski zakon dobiva se u Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjeneći limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnja) iz kojih se priredjuje znamenniti osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. God šnji proiz od 60 milijuna komada.

LU-SIN, parfumuje dah. KLAIRON, najfeltinija paštela nove dobe. BOUCHÉES À LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Sve vrsti miješnih čokolada, za kuhanje i blagovanje, izvr tne vrsti i najfeltinije vadja

Prvo česko dioničko društvo tvornica za orientalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohrady

prije **A. MARŠNER.**

Skladišta: Ferdinandova ulica (Platzy), Václavské nám. (proti Primasum). BEČ VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cijene vrlo nizke.

Nova trgovina!

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, *koji upladjuju zadružnih dielova jedan ili više* ***po kruna 5.***

Prima novac na štednju od svakoga, *ako i nije član, te plaća od istoga 4½%, čisto bez ikakvog odbitka.*

Vraća na štednju uložene iznose *do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, na odkaz od 8 dana.*

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, *i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.*

Uredovni sati svaki dan *od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.*

Družtvena pisarna *i blagajna nalazi se u vlast. Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.*

Ravnateljstvo.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Via-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa lieplm i zračnim dobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cijene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Zahtjevajte lieplo uredjeni

cijenik sa kolendarom 1910.

„Narodne tiskare" LAGINJA i DR., Pula.

Pula, u četvrtak dne 7. aprila 1910. God. XLII.

poslana itd.
naju se na temelju
tenika ili po dogovoru.

i za predbrojbu, oglase itd.
ju se naputnicom ili polož-
icom pošt. štedionice u Beču
a administraciju lista u Pulu.

od naručbe valja točno oz-
načiti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

ko list na vrieme ne primi,
eka to javi odpravničtvu u
ivorenom pismu, za koji se
e plaća poštarina, ako se iz-
vana napiše „Reklamacija".

ekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju
nepodpisani ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji
10 K u obće, } na godinu
8 K za seljake } na godinu
ili K 5·—, odn. K 2·50 na
pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utanjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

† Kanonik Petar Flego

Prekjučer, utorak 5 aprila, umro je u Beču prečastni kanonik Petar Flego rimski prelat.

Pokojnik bio je rodom iz Štrpeda općine Buzetske u Istri.

Rodjen godine 1848., bio je redjen za svećenika godine 1871, a imenovan kanonikom prvostolne crkve sv. Justa u Trstu godine 1889.

Već od nekoliko mjeseci boravio je u velikoj bolnici u Beču, gdje su mu izveli nakodjer tešku operaciju na čeljusti. Žalibože operacija nije koristila.

Tako evo hrvatski narod danas žali nenadoknadiv gubitak jednoga svojih najboljih sinova. Kažemo tako punim pravom, jer je Petar Flego sprovodio život pun vrlina pravog rodoljuba, podpunog u svakom pogledu krepostnog čovjeka: uzor Hrvata i uzor svećenika.

Sa monsignorom Flegom nestaje evo zadnjeg pouzdanika one trojice, kojoj je naš veliki biskup Juraj Dobrila bio poljerio nastavak svojeg djelovanja.

Neprežaljeni pokojnik odužio se je tomu povjerenju velikoga Dobrile, oca našeg naroda poglavito tim, što je poskrbio za ponovna izdanja Dobriline molitvene knjige „Oče budi volja Tvoja" toli omiljele hrvatskom puku po Istri.

Vječna mu uspomena i trajno priznanje narodu!

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra unutarnjih poslova.

Obzirom na nesreću koja je stigla obćinu Baška u noći izmed 24. i 25. jenara t. g. i pozivom na odnosne molbe, što ih je obćina poslala na c. kr. ministarstvo unutarnjih poslova u Beču i na c. kr. namjestničtvo u Trstu već prije mjesec i pol dana; kao i obzirom na to da bijahu kod toga najsiromašniji ljudi obćine oštećeni, dozvoljavaju si podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra nutarnjih poslova sliedeći upit:

Je li se već sa strane c. kr. vlade dala kakva podpora u biedi onim u Baški, koji bijahu kod užasne oluje u noći izmed 24. i 25. jenara t. g. oštećeni; i ako ne, zašto ne, i kad će se ju dati?

U Beču, 17. marča 1910.

(Sliedo podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Izgradnjom inače toli željenoga novoga lukobrana u Baški na otoku Krku g. 1892. došle su u pogibelj sa morske strane kuće od „Manja" do „Pivnice". Prije izgradnje novoga lukobrana bile su te kuće odaljene od mora kakvih 15 metara. Njegovom izgradnjom približilo se more do njih tako da u same nje, za uzburkanoga mora, velikom silom udara.

Odmah prvih godina iza izgradnje pritužiyali su se naročito vlastnici tih kuća kod tamošnjega lučkoga ureda, al ljudi toga ureda ili nisu razumjeli ili nisu htjeli da se zauzmu da se odnosnomu zlu doskoči.

Negdje godine 1895. podala je c. kr. pomorska vlada njeke svoje činovnike, da izvide stvar; i oni bijahu mnienja da bi pomorska vlada dala nabacati, u stanovitoj odaljenosti od rečenih kuća, njekoliko gromada kamenja, dok bi obćina imala nasipati prostor izmed toga kamenja i onih kuća i urediti javni put. Pojedini vlastnici kuća, da ih zaštite od morskih valova, obratili su se na c. kr. pomorsku vladu godine 1902. posebnimi molbami a obćina podnesla je dne 12. oktobra 1903. odnosnu molbu na istu c. kr. pomorsku vladu, te je danom 22. augusta 1905. br. 1480. u svojem dopisu na c. kr. kot. poglavarstvo u Lošinju — naglasiv da nezna da li je c. kr. vlada dala izgraditi nacrt — izjavila, da ona, čim c. kr. pomorska vlada učini svoje, neće kasniti da učini što je do nje. Obćina nije ni pojedincem branila napraviti nasipe izpred svojih kuća, nego je svaki put iztaknula da ima nasipano tlo biti javno dobro.

Videć obćina da c. kr. pomorska vlada ništa ne poduzima, a da se odnosnim kućam temelje podkopava, da se je jedna kuća srušila, da valovi za velikih oluja takovom jakošću i tako visoko u kuće udaraju, da njihovi stanari od užasa svoje stanove zapuštaju, te da je do 60 kuća svaki dan u sve to većoj pogibelji, podnesla je dne 16. jula 1909. molbu na c. kr. ministarstvo trgovine u Beču, te molila da se ugroženi položaj onih kuća zaštiti čvrstom blokadom i bankinami, iza kojih bi pak obćina napravila jako potrebit kolni put. Toj molbi priložila je obćina nacrt odnosnih radnja, približan trebovnik, izkaz prinosa vlasnika kuća izmed „Manja" i „Pivnice", što bi ih dragovoljno dali za izvedenje tih radnja.

Kako je obćina predvidjela, tako se je žalibože u velikoj mjeri u noći izmed 24. i 25. jenara t. g. dogodilo. Što se je dogodilo, razvidno je iz brzojavke poslane dne 25. I. 1910. ministru trgovine u Beč, koja glasi:

„Noćas 48 obitelji napustilo je kuće, koje je more, jugom uzburkano, poplavilo. U prizemnim lokalima je do 2 metra vode. More provaljuje preko krovova. 54 kuće su u pogibelji da se sruše. Tražimo zaštitu pozivom na molbu tamo poslanu 16. jula 1909. Obćina".

Sličnu brzojavku poslala je obćina takodjer na c. kr. pomorsku vladu u Trstu kao i na zastupnika onoga kotara, prvopodpisanoga, koj je odmah iza toga interesovao za stvar osobno odlučujuće čimbenike u Beču pak i u Trstu. Istodobno dala je obćina ustanoviti štete što su ih pojedini vlastnici kuća usljed oluje imali. Pozivom na brzojavku podnesla je sliedećega dana, koli rečenom c. kr. ministarstvu trgovine toli c. kr. namjestničtvu u Trstu, a 28. jenara c. kr. kot. glavarstvu u Krku molbu da bi bezodvlačno poduzelo sve što je nuždno da se radnje neobhodno potrebite za zaštitu kuća, i ljudske živote, izvrši.

Pošto je sad eto skoro dva mjeseca što se je u Baški dogodila velika nesreća, i pošto je do 60 obitelji još uvjek u pogibelji i za svoje kućice, uslobodjuje se podpisani upraviti na Njeg. Preuz. gospodina ministra sliedeći upit:

Je li već c. kr. uprava poduzela shodno, a da se čim nastanu ljepša vremena, započmo sa zaštitnimi radnjami na obali morskoj izmed „Manja" i „Pivnice" u Baški?

Boć, 3. marča 1910.

(Sliedo podpisi.)

Prešni predlog

zastupnika Matka Mandića i drugova postavljen u sjednici carevinskoga vieća od dne 22. decembra 1909. radi ublaženja biede u Istri nastale uslied suše, tuče i drugih elementarnih nezgoda.

Pokrajinu Istru bilo je već više godina uzastupce razne elementarne nezgode tako, da se gospodarstveno nikako pridignuti nemože. Suša se je primjerice tako udomila u našoj pokrajini, da neprodje godina, a da ju nebi težko čitava pokrajina ili bar veći dio iste ocutio. Suši pridružuje se svake godine nesretna tuča, koja uništi sad ovaj sad onaj kotar ili više njih i to dielomice ili posve tako, da je često sav trud i trošak naših poljodjelaca i gospodara uzaludan bio.

Osim suše i tuče bilo je zadnjih godina u pojedinih krajevih Istre i čestih povodnja koje su u rano proljeće uništile mlade usjeve i nasade ili na jesen dozrijale plodove.

I ovoga ljeta stigle su našu siromašnu pokrajinu Istru razne elementarne nezgode, kao povodanj, suša najpače tuča.

U obćini Jelšane je ovo već treća godina, što je u pojedinih poreznih obćinah povodanj silnih naniela šteta.

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

U izvršenju toga zaključka poslalo se je tu odluku na sve strane kako se odlučilo, sa posebnimi popratnimi dopisi.

Dopis na njegovu uzoritost kardinala Missiu u Goricu glasio je doslovno ovako:

„Vaša prečastna Uzoritosti,
Gospodine Kardinale-metropolito!

Vršeć odluku zastupstva ove obćine, jednoglasno prihvaćenu u njegovoj sjednici obdržavanoj dne 28. t. mj., uslobadja se podpisano, prilažuć pod ·/. ovjerovljeni prepis te odluke iz zapisnika sjednice, dati na znanje Vašoj prečastnoj Uzoritosti prosvjed proti rovarenju sa strane izvjestnih Talijana, naročito proti svim korakom što ih poduzima pokrajinski odbor Istre na zator slavenskoga bogoslužja u crkvah Istre u obće a naposeb ove mjestne obćine, i želju i volju da se slavensko bogoslužje u crkvah Istre imenito ove mjestne obćine uzdrži nedotaknuto i nepromjenjeno, onako kako se uzdrži kroz stotine i stotine godina.

U rovarenju proti slavenskoj službi Božjoj u Istri sa strane javnih talijanskih glasila nemože se nazrievati nikakve koristi za svetu katoličku crkvu i vjeru, nego dapače očitu škodu, ako se pomisli i vidi da su na čelu toga rovarenja novine, uredjivane i uzdržavane ne od vjernih katolika nego od Židova, i to pseudo-liberalnih Židova.

U koracih pokrajinskoga odbora Istre proti slavenskomu bogoslužju u crkvah Istre nemože se nazrievati kakva korist katoličke crkve i vjere nego naprosto tužnja istoga odbora, da, kako svim ostalim svojim djelovanjem, tako i ovim uzradi na oživotvorenje svoje maxime, da je Istra talijanska pokrajina. U koliko toga nemože doseći narivavanjem talijanskoga jezika čisto hrvatskim i slovenskim obćinam, pretvaranjem čisto hrvatskih imena u talijanska, zahtjevaju da nebude nikakva napisa u javnosti nego u talijanskom jeziku, da se samo talijanski jezik rabi kao u pokrajinskom odboru i saboru tako i u svih javnih uredih, zapostavljanjem i zanemarivanjem hrvatskih i slovenskih obćina a pogodjivanjem talijanskih ili talijanaških, uzkraćivanjem hrvatskih i slovenskih škola i narivavanjem talijanskoga jezika u škole i čisto hrvatskih ili slovenskih mjesta, uzdržavanjem prkos-gimnazija u Pazinu — u koliko svim tim i sličnim nemože da oživotvori svoju maximu da je Istra talijanska pokrajina, u toliko bi to htjeo doseći sa crkvom, odnosno sa uvedenjem latinskoga i talijanskoga jezika u crkve ustanovljene i obstojeće za vjernike hrvatsko i slovensko narodnosti.

I nastojanjem i novčanimi podporami toga pokrajinskoga odbora iztriebio je sadanji presvjetli biskup poreško-puljski u svojoj biskupiji posvema porabu slavenskoga jezika kod sv. mise, kod večernja, kod dieljenja svetotajstva, dapače sad već ima medju vjernici hrvatske narodnosti namještenih svećenika, koji neznadu ili neće hrvatski propovjedati, koji neznadu ili neće nit „Zdrave Marije" u jeziku svojih vjernika moliti. Tim nastojanjem pokrajinskoga odbora i radom presvjetloga biskupa poreško-puljskoga tumači se, hoćeš nećeš, raznarodjivanje hrvatskoga pučanstva ono biskupije, a da su izrodi pripravni na svakojaka zla, to se vidi žalibože baš i u toj biskupiji.

Nedao Bog, da se rečeni prečastni biskup preseli u našu biskupiju, pak da i ovdje,

Mnogo veće štete proučinila je ljetos u raznih krajevih Istre grozna tuča.

Dočim je u noći od 7. na 8. julija 1909. nabujali Baščanski potok (otok Krk) poplavio njive, odnesao dan prije požanjenu pšenicu i nanesao drugih šteta, potukla je tuča u raznih danih junija i julija 1909 sliedeće krajeve:

1. Dragozetići (občina Cres) na 30. junija 1909. u večer.
2. Vrh (občina Krk) i Krk, Kornić, Vrbnik, Draga Baščanska, koncem junija i početkom julija.
3. Dio porezne občine Dplenjavas (Lesišćine) u občini Roč.
4. Dio občine Kastav.
5. Sv. Lovreč-Skitača (občina Labin).
6. Porezne občine Zamask, Kaščerga, Keršikla, Grdoselo, Brtonigla, Zareč, Novaki, Cerovlje, Previž, dio Trviža, Berma i Pazina, Lindara, Gračišća i Skopljaka u kotaru Pazinskom.
7. Dio Oprtlja, Motovunske Novake, Buje, Karojbu, Zumask, Motovun, dio Grožnjanske občine, Krasicu, Završrije.
8. Poreznu občinu Podpeć i krajeve porezne občine Šmarje i mjestne občine Marezige.

Na temelju toga stavljaju podpisani sliedeći prešni predlog:

I. Poziva se c. k. vlada, da priskoči čim prije na pomoć oštećenimi obilatom podporom, naposo znatnimi prinosi za javne radnje.

II. Da c. k. vlada dozvoli uvoz žita bez carine, i da bezplatno obskrbi vodom krajeve, koji na istoj oskudjuju.

U formalnom obziru predlaže se, da se onaj predlog razpravi svimi kraticami predvidjenimi u poslovniku.

U Beču, 22. decembra 1909.

(Sliede podpisi.)

Stvarni izpravci

zastupnika prof. Vj. Spinčića na izpravke zast. Dr. Pitacco.

(Sjednica carevinskoga vieća 16. 3. 1910.)

Visoka kućo! Moram se vratiti na razglabanja gospodina zastupnika Dr. Pitacco, koja je ovdje u formi stvarnog izpravka iznio, premda je tim povodom, kao što je to sam priznao, izrekao govor, što ga prije nije mogao izreći. (Medjuklici.) Na tom nije ništa zla.

On je prozvao Trst, razumije se grad i okolicu, ako sam ga dobro razumio, talijanskom prazemljom. Ja popravljam stvarno, da Trst nije talijanskom prazemljom, jer kad bi se i htjelo Talijane sa Rimljanima izjednačiti, to je bilo ovdje ipak i drugih narodnosti, a Slaveni su tamo jurve od osmoga stoletja. Nemože se takodjer kazati, da imade grad Trst talijansko lice. (Zast. Grafenauer: Eno ime Trst!) Povod imena nije posve jasan, ali imade tamo ulica, koje se je već od starih vremena slovenski prozivalo, i koja se je kasnije promjenilo. To je primjerice ulica Golauka (Golovka), dalje imade tamo Putok (Potok) i više drugih takovih imena kojih se sada nesjećam. Nemože se dakle kazati o gradu koji ima naziva sa slovenskim korjenicama, da imade talijansko lice i da je to talijanska prazemlja.

Gospodin drug spomenuo je takodjer politiku osvajanja Slavena. Nipošto, gospodo moja, politika Slavena u Primorju nije politika osvajanja; njihova politika je politika samoobstanka. Mi hoćemo, da ostanemo u Primorju, gdje stanujemo, kako je rečeno, već hiljadu i više godina.

Obzirom na to, što je gospodin drug na trgovinu sa iztokom kazao, to će on već znati, da imade na iztoku i nekoliko slavenskih država, Crnagora, Srbija i Bugarska i da se takodjer i u Carigradu mnogo hrvatski i druge slavenske jezike govori. (Zastupnik Dr. Pitacco: To nisam znao, ali sam znao, da se tamo mnogo talijanski govori.) Vi neznate koješta, što biste znati imali! (Veselje.)

Gospodin drug odbio je takodjer zahtjev za pravednošću Talijana prema Slovencem pozvav se pri tom na postupanje Hrvata u Dalmaciji prema Talijanom.

Neću se upuštati u razgovor o tom postupku. Kazati ću samo jedno gospodinu drugu. On je hotio dokazati pravednost tršćanskih Talijana tim, što je kazao, da imade u tršćanskoj okolici slovenskih škola, te je dalje spomenuo, da mogu slovenska djeca iz Trsta polaziti slovenske škole u okolici, jer nisu ove škole odaljene od grada 4 kilometra. A ja ga pitam: Zar nepostoji u Rojanu, nepostoji li u Škednju, nema li u Sv. Ivanu talijanska škola? (Zast. Dr. Pitacco: paralelna škola!) Da, paralelna škola. Zašto nebi talijanska školska djeca iz Rojana, Škednja i Sv. Ivana polazila u gradu talijanske škole, ako bi imala slovenska djeca iz grada polaziti slovenske škole u okolici? Njima je jednako daleko kano i slovenskoj djeci iz grada u okolicu. Odaljenost je jednaka, te bi se moralo jednako, kao što se je talijanske paralelke u okolici ustrojilo, takodjer u gradu ustrojiti slovenske paralelne škole, pošto ima tuj slovenske djece.

Što se tiče činovnika, to ću moći možda i gospodinu drugu dati odgovor, koji želim dati i njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru za bogoštovlje i nauku. Tomu gospodinu ministru mogao bi koješta na njegova jučerašnja razglabanja odgovoriti, tako primjerice, da nije ništa odgovorio na prigovor, koji bijaše učinjen austrijskim vladam, najpače naukovnoj upravi, da se oria nebrine naime za slovenske srednje škole ni za slovenske posebne škole, dapače niti za slovenske pučke škole, premda je na temelju državnog temeljnog zakona i polag prisega pojedinih njezinih članova na to obvezana. Hoću da samo jedno izpravim. Njegova preuzvišenost gospodin ministar za bogoštovlje i nastavu kazao je — jošte nemamo stenograma a ja sam sliedeće rieči iz jedne novine crpio, koja mi je do ruku došla — da imade talijanski narod u Austriji stvarno podpuno pravo, da mu se zadovolji najmanje u onom okviru, najprije u pogledu potrebe visokog školstva, u koliko se to tiče uzgoja potrebitih sila za državnu službu.

Uslobadjam se stvarno izpraviti, da u Primorju nemanjka u državnoj službi kod nijednog c. k. ureda sila, koje poznaju talijanski jezik, te dodajem, da treba kod svih c. k. ureda u Primorju sila, koji bi poznavali i hrvatski ili slovenski jezik, da takovih sila manjka kod svih ureda, i da se njegova preuzvišenost gospodin ministar za bogoštovlje i nastavu te u obće c. k. vlada za uzgoj takovih nimalo nebrine.

Ovo neka služi takodjer za označenje postupka c. k. vlade prema Slavenom i za označenje smisla c. k. vlade za pravicu i zakon. (Odobravanje.)

---

u suglasju i podporom „liberalnoga" pokrajinskoga odbora Istre pokuša učiniti što je učinio u crkvah našega puka u poreč-puljskoj biskupiji!

Već samo njegovo imenovanje biskupom tršćansko-koparskim i njegov dolazak ovamo mogao bi imati kobnih posliedica, a njegovi pokušaji za iztiskanje slavenskoga bogoslužja iz naših crkava, njegov rad onakav kakav je pokazao u biskupiji poreč-puljskoj, natjerao bi vjernike naše u zavjetnost, u kojoj bi bili kadri svašta početi, što nebi na korist sv. katoličke crkve, a niti na probit vjernika.

U ovih naših crkvah je u porabi slavensko bogoslužje od pamti vieka, kroz stoljetja i stoljetja, do dana današnjega, i svi vjernici zauzeti su tako za tu njihovu svetinju, da bi smatrali, da njim se uzimlje i vjeru, kad bi njim se tu svetinju uzeti htjelo.

S tih razloga usmjeljuje se podpisano, u suglasju sa odnosnom odlukom občinskoga zastupstva, umoliti najsmjernije Vašu prečastnu Uzoritost, da, blagoizvoli kod Svete Stolice u Rimu blagohotno zauzeti se, da se u crkvah Istre, imenito ove občine, uzdrži nedotaknuto i nepromjenjeno slavensko bogoslužje kakovo je stolinu i stotine godina, i dobrohotno uznastoji odstraniti sve ono što bi moglo to bogoslužje, a tim kod našega naroda i svetu vjeru, u pogibelj postaviti.

Izrazujuć tu vruću želju i toplu molbu u ime občinskoga zastupstva i svih vjernika ove velike mjestne občine, bilježi se u najvećoj smjernosti Vašoj prečastnoj Uzoritosti predano

Glavarstvo občine
Kastav, 28. decembra 1901.
Občinski načelnik:
Kasimir Jelušić, v. r.

Njegovoj prečastnoj Uzoritosti gospodinu Kardinalu-metropoliti nadbiskupu Jakovu Missii u Gorici.

Občinsko glavarstvo u Kastvu u Istri dalje do znanja odluku občinskoga zastupstva obzirom na slavensko bogoslužje naročito u crkvah mjestne občine.

Takav dopis sa prilogom poslalo se je takodjer na upravitelja biskupije prepozita Franja Petronio. Poručio je občinskomu glavaru da mu nije ni na kraj pameti da bi on naredio kakve novotarije obzirom na porabu jezika u crkvah, te da se može i nadalje kao i do sada rabiti slavenski jezik. (Sliedi.)

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Podržavljanje talijanske gimnazije u Puli. Doznajemo iz pouzdana izvora da se vode pregovori izmedju talijanske koalicije stranke i c. k. vlade radi podržavljenja talijanske občinske gimnazije u Puli, koja postoji jedva nešto preko jedne godine. Talijanska stranka dogovara se sa carskom vladom o uvjetima, pod kojima bi vlada imala uzeti u svoju upravu ročenu gimnaziju. Nacrt ugovora izmedju vlade i Talijana da je već odobrio i zemaljski odbor u Poreču, koji da je Talijanom u Puli preporučio neka nastoji, da iztisnu od vlade što povoljnije po sebe uvjete. Prošla je dakle jedva jedna i pol godina, što su Talijani u Puli podporom zemaljskog odbora u Poreču otvorili suvišnu talijansku gimnaziju u Puli (jer imaju tamo državnu gimnaziju i realku, na kojih se uči i talijanski jezik, imaju u Kopru državnu gimnaziju sa talijanskim naukovnim jezikom i imaju u Pazinu „zemaljsku" realnu gimnaziju sa talijanskim jezikom, imaju u susjednom Trstu srednjih škola sa talijanskim naukovnim jezikom) pa eto već im dolazi vlada u susret te hoće da preuzme taj zavod u državnu upravu t. j. na državne troškove. A kako postupa ta ista carska vlada sa hrvatskim školstvom u istom gradu? Na državnih srednjih školah je skoro posve izključen hrvatski jezik a što se tiče pučkog školstva ostavljeni su Hrvati i ostali Slaveni posve sami sebi. Za njih nemari ni občina ni država, kano da nisu ni občinari ni državljani, kano da nebi plaćali poreza u novcu i u krvi občini, pokrajini i državi.

Kad se je ustrajalo talijansku gimnaziju u Puli, pronto se bio glas, da se je od strane zastupnika občine a pred vladnim zastupnicima obećalo Hrvatom, da će se i za njih stogod učiniti na pučko-školskom polju, ali od obećanja — ako je u istinu isto učinjeno — nije dalje došlo. Za Hrvate i u obće za slavensku Puli neće da znade ni občina, te bi se morala sva naša djeca talijanskom ili u germanskom mo. nebi bilo naše plemenite „Družbe", uzdržaje tamo velikim troškom i silnim n porom mužku i žensku pučku školu.

Talijani su bogato obskrbljeni pučkim srednjim školstvom za mužku i ženst djecu; država podržaje njemačke pučke gradjanske i srednje škole za činovničtv mornaricu i za *našu* djecu, koja se tam odnarodjuju, a za naobrazbu slavensk djece neće da znade ni občina ni carsk vlada.

Sada se sprema vlada i na to, da pre uzme na sebe trošak za talijansku gimna ziju, ali nepomišlja na to, da bi prisil občinu, da se pobrine i za uzgoj naše dje čice ili da trošak za taj uzgoj sama pre uzme. Toliko pravednosti, nemožemo o nje očekivati.

P. S. Upozorujemo na gornju činjenicu občinsku upravu u Voloskom-Opatiji, d se i ona požuri i pobrine za podržavljenje občinske realke u Voloskom.

Perojci na talijanskoj izložbi u Kopru. Talijanski listovi izvješćuju, da će biti pravoslavno selo Peroj kod Pule bo gato zastupano na talijanskoj izložbi u Kopru. Naši Perojci nepoznaju dakle n bratinstva ni narodnog zapta; oni idu svo jim putem i nepitajuć da li je to po nji častno i rodoljubno. Milija im je prijazn a hinbena rieč narodnog dušmana nego l iskrena molba brata po krvi i jeziku. Bil im na čast!

Potonuo parobrod. U noći od 2 na 3. o. mj. udario je parobrod „Augurin" o jedan rt izmedju Premanture i Medulina, te je nakon par sati potonuo. Parobrod je vlastničtvo Primorskog družtva u Trstu, Vidulić & Co., a odputovao je bio subotu poslie podne iz Rieke sa teretom liesa za Mljeci. Parobrod leži u morskoj dubini od 30 metara. Osobije je spašeno. Zapovjedniku parobroda ime je Anton Martinolić, a mašinistama Ermenegildo Nigri i Josip Rustia. Na brodu je bilo, osim njih, pet mornara, medju kojim je dan od 81 godine. Pred nekoliko dana isti se je parobrod udario u Mětkoviću i oštetio se, pa se drži, da je i to jedan od uzroka nesreće.

Krčki kotar:

Glavna skupština austro-hrvatskog parobrodarskog družtva. Dne 28. ožujka o. g. obdržavala se je u Puntu I. redovita glavna skupština Austro-hrvatskoga parobrodarskoga družtva.

Skupština je bila brojno zastupana, te od 5000 dionica cijelog kapitala, bilo je u svemu zastupano 3296 dionica.

Skupštinu otvorio u 1 sat poslije podne družtveni predsjednik gosp. Fran Orlić, koji je zatim predao predsjedništvo gosp. Nikoli Orlidu, kao pročelniku eksekutivnoga odbora.

Nakon pročitanja izvješća ravnateljstva i nadzornog odbora, bi podieljen absolutorij koli ravnateljstvu toli nadzornom odboru.

Sveukupna imovina družtva koncem godine 1909. bila je K 414.886·90 a dugovina K 406.474·28, tako da se je polučilo jedan dobitak od K 8412·62.

Pošto je taj dobitak premalen, a da se preduzme običajni odpis na vrijednosti nasastara i dade dioničarom jednu dividendu, zaključuje se jednoglasno, dobitak od K 8412·62, prenesti na nov račun.

Skupština je jednoglasno ovlastila ravnateljstvo, da ovo zajedno sa nadzornim odborom, i sa jednim užim odborom od sedam gospode dioničara, sklopi sa c. kr. visokom Vladom jedan ugovor glede parobrodarske svoze u Kvarneru a glede promjene nekojih paragrafa družtvenih pravila je zaključeno, da se to propusti

...ojdućoj glavnoj skupštini, jer ...e i radi gorenavedenog ugovora ...adom, morati nekoje paragrafe pro...niti i nadopuniti, pa će se tom prilikom i jedne i druge promjene glavnoj skupštini predložiti.

Predsjedatelj zaključuje skupštinu u 6 i pol sati u večer, zahvaliv svima, koji su skupštini prisustvovali.

Voloski kotar:

41 dan posve nedužno zatvoren. Dne 23. marča tekuće godine bio je izpušten iz zatvora kod c. k. koterskoga suda na Voloskom Mate Širola iz Brnčićeve, pošto je u njem odsjedio četerdeset i jedan dan posve nedužan. Muž je to od 37 godina, oženjen, siromašan, imajuć uzdržavati više djece i starce roditelje. Morao je sjediti u zatvoru kad bijaše najviše radnje na polju; i to 26 dana u vlažnom dielu zatvora, u prizemlju, kamo se nit najvećega zločinca nebi smjelo zatvoriti. Bio je u zatvoru pod sumnjom ubojstva u Cikszereda negdje u Magjarskoj, u kojoj nije nikad ni bio. Uapsili su ga na temelju radničke knjižice nadjene u onom mjestu u Magjarskoj, a glaseće na ime Mate Širola. Nemari što je na toj knjižici bila izpravljena godina rodjenja, i što ni ta izpravljena neodgovara točno godini rodjenja zatvorenoga Mata Širole. Ništa nije pomoglo, što su došli susjedi, i u obće ljudi koji ga poznaju, i znadu što i gdje radi, te svjedočili, da nije nikad bio nigdje u Magjarskoj; što su drugi iz Veprinca došli te svjedočili da je ono doba, kad se je tamo u Magjarskoj umorstvo dogodilo, bio zatvoreni Mate Širola kod njih, na Veprinačkini, na radnji kod vapnenice. Zastupnik Spinčić, došav za blagdane iz Beča, čim je doznao za taj slučaj, išao je k c. k. suda, te se o stvari potanko obavjestio, i posjetio jadnoga zatvorenika. Išao je odmah i k državnom odvjetniku u Trstu. Nije mu išlo pravo u glavu, kako se može dati više vjere trojici Magjara, koji su, videć zatvorenikovu fotografiju, poslanu njim od c. kr. suda, tvrdili, da je to onaj koj je iz onoga mjesta u Magjarskoj poslie umorstva izčeznuo; nego li cieloj županiji, i mnogim drugim našim, koji bijahu pripravni svaki čas priseći da zatvorenik nebijaše nikada nigdje u Magjarskoj. Konačno su svjedoci dne 22. marča iz Magjarske došli. Suočeni sa zatvorenikom izključili su da bi bio onaj njeki njim poznati iz Ciksszerede, odnosno su rekli da nebi prisegli da je to on. Odnosni zapisnik išao je odmah k državnom odvjetniku u Trst, i on je dao dne 23. marča telefonično izpustiti Mata Širolu iz zatvora. On bijaše tako oslobodjen iz groznoga stanja u kojem se je nalazio; osušile su se suze supruge, djece i majke i oca. Hranitelj bio je vraćen svojim, i mogao zajedno s njimi slaviti Uskrsne blagdane. Al' ko da odšteti boli, nadoknadi štete što jih pretrpio on i njegovi kroz 41 dan?! Ko da povrati zdravlje poremećeno u vlažnom zatvoru?! Zakon da nepredvidja ništa. A ipak nebi to smjelo ostati tako.

Posujilnica u Voloskom reg. zadruga na ogr. jamčenje, držala je dne 31. pr. mj. u prostorijama Narodnog Doma glavnu skupštinu, u kojoj se odobrili zaključni računi za trinajstu upravnu godinu 1909. U toj je godini bilo K 3,169.612·46 prihoda i K 3,157,093·10 rashoda. Promet je iznašao K 6,326.705·56. Zadrugara je bilo 2.163 sa 26.142 zadr. dielova. Štedionički ulošci iznašali su K 3,116 913·96 a akt. zajmovi K 249.512·67. Vriednost nekretnina je K 269.327·44; vriednost papira K 87.834·00 a novaca uloženo kod drugih zavoda bilo je K 223.828·58. Čisti dobitak iznašao je K 26.567·62 od toga se preneslo u reservni fond K 18.000 koji po tom iznaša danas K 110.000. Potpore se dalo K 1000 Družbi Sv. Ćirila i Metoda, K 600 Djačkom društvu u Voloskom, K 400 Djačkom društvu u Pazinu pa još K 1900 raznim društvima i zadrugama u kotaru. Dividenda odobrila se je na 7% te je slobodno zadrugarom dignuti istu u zadružnoj pisarni za uredovnih sati, koji su na djelatne dane od 8 12 pr. p. i od 3·4½ po podne.

Novi odbor muške podružnice „Družbe sv. Ćirila i Metoda" u Mošćenicah. U prvoj godišnjoj glavnoj skupštini mošćeničko-berseće muške podružnice sv. Ćirila i Metoda u Mošćenicama, obdržanoj dne 28. marča t. g. bijahu u odbor izabrana slijedeća p. n. gg.: Ravnatelj Ante Dukić, rav. učitelj Mošćenice; zamjenik: Antun Puž, um. žup. Mošćenice; tajnik: Josip Rubinić, trgovac Mošćenice, zamjenik: Juraj Franković, trgovac Berseč; blagajnik: Vinko Mavričić, trgovac, Draga; zamjenik Niko Fajalić, nadučitelj Berseč.

Pazinski kotar:

Predavanja u Pazinu. Dne 1. IV. držao je g. prof. Šantel predavanje: *Rafael Santi* sa 53 svijetlih slika. Predavanje bilo je lijepo posjećeno oko 110 osoba, a nadamo se u buduće, da će se taj broj povećati.

Kao uvod u predavanje iznio je predavač u kratkim potez ma o dobi renesance, u kojoj se je počelo na novo zanimati za klasičnu kulturu Grka i Rimljana. Ali umjetnici nisu kopirali, nego su gradili na starom temelju napred. Radi raznih mecena digla se je umjetnost, a osobito slikarska, koja se podigla do takvog stepena, kao nikad prije. Najveći slikari su onda osnovali svoje škole, tako je Rafael Santi (Sanzio) izašao iz Umbrijske škole.

Rafael rodio se u Urbinu g. 1483.; te je već od malih nogu kretao kistom, a imao je za učitelja Perugina. Njegovo napredovanje u umjetnosti bilo je iznenadno, brzo i žestoko. Tri epohe ili razdoblja, tri različita načina može svatko opaziti u njegovim djelima. — Papa Julije II. dade mu, da uresi dvorane Vatikanske, i on tu naslika one prekrasne slike: kao učenu prepirku o sv. sakramentu ili bogosloviju, Školu Atensku ili filozofiju, Parnas ili pjesništvo, znanost pravnu i pravicu. Sve, što si um čovječji samo može zamisliti o čistoći crta, kompozi cji ili sastavljanju harmonijskom, suglasnom, o nevinosti djevičanskoj i materinstvu nedužnom, svim tim stvarima odišu njegove nebeske Djevice i sve Porodice, od kojih je najpopularnija „Madonna della sedia". U t. zv. loggiama (otvoreni trijemovi), koje zaokružuju stari dio Vatikana na 3 strane, tu je na svodu ono, što se zove njegovo sveto pismo, 52 slike iz starog zavjeta, koje su narisali Rafaelovi učenici po njegovom nacrtu. U t. zv. stanzama ili sobe vidimo njegova velika djela. U t. zv. dvorani Konstantinovoj, koja je napunjena slikama iz života K., nalazimo lijepu sliku „Konstantinova bitka". Istaknuti je još „Preobraženje Krstovo" i „Madonnu Sikstinsku".

Nu Rafael bio je velik i graditelj. Sagradio je dvor vatikanski, komu je tako lijepo ukrasio t. zv. loggie. Rafael je pače poznavao lukavštinu, te je svoja povjesničke slike obraćao u laskanja vladarima svoga doba. Tako je lice Julija II. dao velikom svećeniku Oniji u slici Heliodor iztjeran iz crkve. Ovo se protivilo povijesti, ali Rafaelu je donosilo to obilato ploda. Umro je g. 1520., jedva u 37 godini.

* * *

Dne 9. IV. u subotu predavat će g. prof. Novljan: *O svemiru* sa oko 50 svijetlih slika, u dvorani Nar. Doma u 8½ sati na večer.

Razne primorske viesti.

Strašna bura i grozna željeziička nesreća. Nakon krasnih uskrsnih blagdana nastupila je kod nas na jugu biesna bura a na sjeveru neobičan u ovo doba godine snieg. Na obalah našeg mora biesnila je kroz više dana tako žestoka bura, da njoj nebijaše odavna pametara te je za sobom ostavila vrlo težkih i žalostnih posliedica. Sva obalna plovitba bijaše obustavljena a svaki rad na otvorenom onemogućen.

Bura je započela dne 30. marča u 9 sati na večer. Dne 31. marča postigla je bura jakost od 76 kilometara u satu. Brzina je sve više rasla, tako da je izmedju 2 i 3 sata poslije podne iznosila 112, a pred večer 132 kilometra.

Dne 31. marča nije za Istru odplovio iz Trsta nijedan parobrod pa su se radi toga putnici za Istru morali posluziti željeznicom.

U 3 10 sata po podne odpirio je obični vlak uzkotračne željeznice Trst-Poreč sa državnog kolodvora. U vlaku bilo je 150 osoba, koje su putovale za bližnja istarska mjesta. Taj je vlak uz silni žvizduk biesneće bure sretno prošao sve do pred postaju Milje. Tuj ga je žestoka bura zaustavila prebaciv nekoliko vaguna, koji bijahu za stroj zakopčani. Nesretni vlak bio je dubkom pun osoba, jer juturnji vlak nije radi bure ni bio otišao. Strašna je bila moć vjetra i prometna je uprava bila odredila, da se vlaku privežo voz pun kumenja i druge težine, i tako oslabi udarce vjetra. Nu i to nije pomoglo. Jedan silni zamah bure prevalio je najprije jedan vagon, a za njim se je prevalio još jedan vagon, dočim su ostali stajali dalje na tračnicama. Kad su ljudi prestrašeni istrčali iz vlaka, ovi su vagoni ostali prazni te je i njih vjetar dielomice prevalio.

Najgore su prošli putnici u onom prvom vagonu. Voz kako se je srušio, razlomio se je i komadje je pritislo sa sviju strana osobe u njemu. Trojica su izvučeni mrtvi izpod ruševina i to Josip Simčić, od 32 godine, sudac u Kopru, koji se je sa svojim pisarom Valentićem iz Doline, gdje je bio sudbeni dan, vraćao. Ivan Pinka, od 40 godina, trgovac vina u Bujama, i Sigfrid Psenner od 31 god. činovnik „Dubrovačke plovitbe" u Trstu.

Ima 13 težko ranjenih, koji su zaklonjeni u bolnicu, medju njima i žena usmrćenog Pinke.

Težko i lako ranjeni su: Anton Zornada, redar u Trstu; zadobio je težke ozlieđe na lubanji i pretresenje mozga. — Ivan Graber, težak, od 34 godine, iz Roča, otac troje djece; ozlieđe na tielu i glavi. — Ivan Kolenc, glazbar, od 38 godina, iz Trsta. — Antonija Pinka, žena goreimenovanoga Ivana, od 40 godina; više ozlieđa. — Terezija Toskan, žena Antona, od 37 godina; ozlieđe na rukama. — Eufemija Grohar, od 44 godine, iz Rieke; ozlieđe na nogama. — Ana Krevatin, od 23 godine; ozlieđe na nogama. — Vladko Valentić, zapisničar pokojnoga sudca Simčića, sin nadučitelja, zem. zastupnika Valentića; teško ranjen, ali ne smrtno. — Fran Rakovšek, solecitator dra. Černeta u Kopru; lako ranjen. — Marija udova Zakarija, gostioničarka u Milju; ozlieđe na ledjima. — Karlo Bolaffio, trgovac vina, iz Gorice, nastanjen u Ljubljani. — Franjo Burin iz Kopra, bivši učitelj u Trstu, a sada vlastnik kinematografa u Kopru; otrgani mu prsti sa jedne ruke. — Ivan Milloch, iz Milja, ranjen na rukama. — Onorato Gorlatto, iz Milja, ozliedjen na ledjima. — Antonija Krevatin, od 19 godina, služavka u Trstu; teško ozliedjena na prsima.

Najteže su ranjeni Zornada, Pinka, Krevatin i Kolenc.

Krivnju radi te grozne nesreće valja svaliti na one, koji su nesretnu željeznicu zasnovali, i sagradili i koji njom upravljaju.

Željeznica se izgradila kao navlas uz obalu, gdje je bura najjača, tako da imaju korist od te željeznice jedino primorska talijanska mjesta. Jedan slovenski načelnik, koji je napravio utok na ministarstvo proti nametu, kojeg je zemaljski odbor naložio občinama za plaćanje te željeznice, rekao je, da su Talijani naumice izgradili željeznicu uz morsku obalu, da bi ju imala talijanska vojska čim bliže, kada bi se iskrcala u slučaju rata na istarskoj obali.

Istarski kamorući htjeli su imati željezničke postaje svaki pred svojim vratima i nepitajuć jeli to tehnički moguće i dali je to praktično i koristno. I tako su postale one grdne serpentine i oni nevidjeni zavitci, koji prieče brzi promet i otegućuju vožnju.

Uprava državnih željeznica pako propustila je učiniti već davno svoju dužnost za sjegurnost putnika pošto je bila više puta i sa kompetentne strane na pogibelj upozorena. Na nečudimo se ničemu — jer smo u Istri!!

Strašna požarna nesreća na plesu. U madjarskom selu Očkörito obdržavali su na uskrsni blagdan u jednom skadnju javni ples, na kojem se sakupilo 4—500 osoba. Za plesa zapalila se jedna svetiljka ili baluncin, odatle je nastao silni požar te je sav skadanj izgorio. Za silne stiske navalili su plesači i gledaoci na jedina otvorena vrata, koja su tako zatrpali, da se nije moglo van ni nutra. U strašnom požaru našlo je smrt 3-400 osoba, ponajviše mladića, djevojaka i mladjih muževa i žena.

Ratna ladja „Zrinyi". Dne 12. travnja spustit će se u Trstu u more najnovija ratna ladja „Zrinyi". Dali su joj magjarsko ime, premda je Zrinjski bio Hrvat i premda tri četvrtine momčadi austro-ugarske mornarice pripada hrvatskoj narodnosti. Kuma će biti nadvojvotkinja Marija Valerija, koja će dne 12. travnja u jutro doći u Trst sa svojim suprugom nadvojvodom Franjom Salvatorom i s malom pratnjom. Na večer će biti svečana rasvjeta ratnih ladja. „Zrinyi a" je sagradilo tršćanski „Stabilimento tecnico".

Snižene pristojbe za poštanske novčane naputnice za Bosnu. Od 1. travnja t. g. snižene su poštanske pristojbe za novčane naputnice, koje će se slati iz Austro-Ugarske i Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu i obratno. Za svotu od 20 K plaćat će se 10 fil. poštarine; preko 20 do 100 K 20 fil. i dalje, kao što je sada kod nas na našim poštama uvedeno.

Izpiti na ženskom učiteljištu u Gorici obdržavati će se: izpiti zrielosti 2 maja, a izpiti usposobljenja za pučke i gradjanske škole 9. maja o. g. Ovim će izpitima odmah sliediti izpiti za ručna djela i za dječija zabavišta. Molbe za pripust na te izpite valja odpremiti propisanim putem najdulje do 15. aprila o. g.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teorji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

Novac za svakoga! Brzo! Jeftino! Povjerljivo. - Od 400 K pa dalje uz obročno odplaćivanje od 4 K, uz 5%, bez predbilježbe, bez polica (i za gospodje), sa jamstvom ili bez njega. Hipotekarni zajmovi uz 3½%. — FILIP FELD, bankovni i burzovni posao, Budapešta VII., Rakoczi ut. 71.

OLOVKE

u korist družbe sv. Ćirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Laginja i drug.** u Puli

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

Mnogo veće štete prouzročila je ljetos u raznih krajevih Istre grozna tuča.

Dočim je u noći od 7. na 8. julija 1909. nabujali Baščanski potok (otok Krk) poplavio njive, odnesao dan prije požanjenu pšenicu i nanesao drugih šteta, potukla je tuča u raznih danih junija i julija 1909 sliedeće krajeve:

1. Dragozetići (občina Cres) na 30. junija 1909. u večer.

2. Vrh (občina Krk) i Krk, Kornić, Vrbnik, Draga Baščanska, koncem junija i početkom julija.

3. Dio porezne občine Dplenjavas (Lesišćine) u občini Roč.

4. Dio občine Kastav.

5. Sv. Lovreč-Skitača (občina Labin).

6. Porezne občine Zamask, Kaščerga, Kersikla, Grdoselo, Brtonigla, Zareč, Novaki, Cerovlje, Previž, dio Trviža, Berma i Pazina, Lindara, Gračišća i Skopljaka u kotaru Pazinskom.

7. Dio Oprtlja, Motovunske Novake, Buje, Karojbu, Zumask, Motovun, dio Grožnjanske občine, Krasicu, Zavudriju.

8. Poreznu občinu Podpeć i krajeve porezne občine Šmarje i mjestne občine Marezige.

Na temelju toga stavljaju podpisani sliedeći prešni predlog:

I. Poziva se c. k. vlada, da priskoči čim prije na pomoć oštećenimi obilatom podporom, napose znatnimi prinosi za javne radnje.

II. Da c. k. vlada dozvoli uvoz žita bez carine, i da bezplatno obskrbi vodom krajeve, koji na istoj oskudjuju.

U formalnom obziru predlaže se, da se onaj predlog razpravi svimi kraticami predvidjenimi u poslovniku.

U Beču, 22. decembra 1909.

(Sliede podpisi.)

Stvarni izpravci

zastupnika prof. Vj. Spinčića na izpravke zast. Dr. Pitacco.

(Sjednica carevinskoga vieća 16. 3. 1910.)

Visoka kućo! Moram se vratiti na razglabanja gospodina zastupnika Dr. Pitacco, koja je ovdje u formi stvarnog izpravka iznio, premda je tim povodom, kao što je to sam priznao, izrekao govor, što ga prije nije mogao izreći. (Medjuklici.) Na tom nije ništa zla.

On je prozvao Trst, razumije se grad i okolicu, ako sam ga dobro razumio, talijanskim prazemljom. Ja popravljam stvarno, da Trst nije talijanskom prazemljom, jer kad bi se i htjelo Talijane sa Rimljanima izjednačiti, to je bilo ovdje ipak i drugih narodnosti, a Slaveni su tamo jurve od osmoga stoletja. Nemože se takodjer kazati, da imade grad Trst talijansko lice. (Zast. Grafenauer: Eno ime Trst!) Povod imena nije posve jasan, ali imade tamo ulica, koje se je već od starih vremena slovenski prozivalo, i koja se je kasnije promjenilo. To je primjerice ulica Golauka (Golovka), dalje imade tamo Patok (Potok) i više drugih takovih imena kojih se sada nesjećam. Nemože se dakle kazati o gradu koji ima naziva sa slovenskim korjenicama, da imade talijansko lice i da je to talijanska prazemlja.

Gospodin drug spomenuo je takodjer politiku osvajanja Slavena. Nipošto, gospodo moja, politika Slavena u Primorju nije politika osvajanja; njihova politika je politika samoobstanka. Mi hoćemo, da ostanemo u Primorju, gdje stanujemo, kako je rečeno, već hiljadu i više godina.

Obzirom na to, što je gospodin drug na trgovinu sa iztokom kazao, to će on već znati, da imade na iztoku i nekoliko slavenskih država, Crnagora, Srbija i Bugarska i da se takodjer i u Carigradu mnogo hrvatski i druge slavenske jezike govori. (Zastupnik Dr. Pitacco: To nisam znao, ali sam znao, da se tamo mnogo talijanski govori.) Vi neznate koješta, što biste znati imali! (Veselje.)

Gospodin drug odbio je takodjer zahtjev za pravednošću Talijana prema Slovencem pozvav se pri tom na postupanje Hrvata u Dalmaciji prema Talijanom.

Neću se upuštati u razgovor o tom postupku. Kazati ću samo jedno gospodinu drugu. On je hotio dokazati pravednost tršćanskih Talijana tim, što je kazao, da imade u tršćanskoj okolici slovenskih škola, te je dalje spomenuo, da mogu slovenska djeca iz Trsta polaziti slovenske škole u okolici, jer nisu ove škole odaljene od grada 4 kilometra. A ja ga pitam: Zar nepostoji u Rojanu, nepostoji li u Škednju, neima li u Sv. Ivanu talijanska škola? (Zast. Dr. Pitacco: paralelna škola!) Da, paralelna škola. Zašto nebi talijanska školska djeca iz Rojana, Škednja i Sv. Ivana polazila u gradu talijanske škole, ako bi imala slovenska djeca iz grada polaziti slovenske škole u okolici? Njima je jednako daleko kano i slovenskoj djeci iz grada u okolicu. Odaljenost je jednaka, te bi se moralo jednako, kao što se je talijanske paralelke u okolici ustrojilo, takodjer u gradu ustrojiti slovenske paralelne škole, pošto ima tuj slovenske djece.

Što se tiče činovnika, to ću moći možda i gospodinu drugu dati odgovor, koji želim dati i njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru za bogoštovlje i nauku. Tomu gospodinu ministru mogao bi koješta na njegova jučerašnja razglabanja odgovoriti, tako primjerice, da nije ništa odgovorio na prigovor, koji bijaše učinjen austrijskim vladam, najpače naukovnoj upravi, da se ona nebrine naime za slovenske srednje škole ni za slovenske posebne škole, dapače niti za slovenske pučke škole, premda je na temelju državnog temeljnog zakona i polag prisega pojedinih njezinih članova na to obvezana. Hoću da samo jedno izpravim. Njegova preuzvišenost gospodin ministar za bogoštovlje i nastavu kazao je — jošte nemamo stenograma a ja sam sliedeće rieči iz jedne novine crpio, koja mi je do ruku došla — da imade talijanski narod u Austriji stvarno podpuno pravo, da mu se zadovolji najmanje u onom okviru, najprije u pogledu potrebe visokog školstva, u koliko se to tiče uzgoja potrebitih sila za državnu službu.

Uslobadjam se stvarno izpraviti, da u Primorju nemanjka u državnoj službi kod nijednog c. k. ureda sila, koje poznaju talijanski jezik, te dodajem, da treba kod svih c. k. ureda u Primorju sila, koji bi poznavali i hrvatski ili slovenski jezik, da takovih sila manjka kod svih ureda, i da se njegova preuzvišenost gospodin ministar za bogoštovlje i nastavu te u obće c. k. vlada za uzgoj takovih nimalo nebrine.

Ovo neka služi takodjer za označenje postupka c. k. vlade prema Slavenom i za označenje smisla c. k. vlade za pravicu i zakon. (Odobravanje.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Podržavljanje talijanske gimnazije u Puli. Doznajemo iz pouzdana izvora da se vode pregovori izmedju talijanske kamorističke stranke i c. k. vlade radi podržavljenja talijanske občinske gimnazije u Puli, koja postoji jedva nešto preko jedne godine. Talijanska stranka dogovara se sa carskom vladom o uvjetima, pod kojima bi vlada imala uzeti u svoju upravu rečenu gimnaziju. Nacrt ugovora izmedju vlade i Talijana da je već odobrio i zemaljski odbor u Poreču, koji da je Talijanom u Puli preporučio neka nastoji, da iztisnu od vlade što povoljnije po sebo uvjete. Prošla je dakle jedva jedna i pol godina, što su Talijani u Puli podporom zemaljskog odbora u Poreču otvorili suvišnu talijansku gimnaziju u Puli (jer imaju tamo državnu gimnaziju i realku, na kojih se uči i talijanski jezik, imaju u Kopru državnu gimnaziju sa talijanskim naukovnim jezikom i imaju u Pazinu „zemaljsku" realnu gimnaziju sa talijanskim jezikom, imaju u susjednom Trstu srednjih škola sa talijanskim naukovnim jezikom) pa eto već im dolazi vlada u susret te hoće da preuzme taj zavod u državnu upravu t. j. na državne troškove. A kako postupa ta ista carska vlada sa hrvatskim školstvom u istom gradu? Na državnih srednjih školah je skoro posve izključen hrvatski jezik a što se tiče pučkog školstva ostavljeni su Hrvati i ostali Slaveni posve sami sebi. Za njih nemari ni občina ni država, kano da nisu ni občinari ni državljani, kano da nebi plaćali poreza u novcu i u krvi občini, pokrajini i državi.

Kad se je ustrajalo talijansku gimnaziju u Puli, pronio se bio glas, da se je od strane zastupnika občine a pred vladnim zastupnicima obećalo Hrvatom, da će se i za njih štogod učiniti na pučko-školskom polju, ali od obećanja — ako je u istinu isto učinjeno — nije dalje došlo. Za Hrvate i u obće za slavensko Puli neće da znade ni občina te bi se morala sva naša djeca talijanskom ili u germanskom mo. nebi bilo naše plemenite „Družbe", uzdržaje tamo velikim troškom i silnim naporom mužku i žensku pučku školu.

Talijani su bogato obskrbljeni pučkim srednjim školstvom za mužku i žensku djecu; država podržaje njemačke pučke, gradjanske i srednje škole za činovničtvo, mornaricu i za *našu* djecu, koja se tamo odnarodjuju, a za naobrazbu slavenske djece neće da znade ni občina ni carska vlada.

Sada se sprema vlada i na to, da preuzme na sebe trošak za talijansku gimnaziju, ali nepomišlja na to, da bi prisila občinu, da se pobrine i za uzgoj naše djece ili da trošak za taj uzgoj sama preuzme. Toliko pravednosti, nemožemo od nje očekivati.

P. S. Upozorujemo na gornju činjenicu občinsku upravu u Voloskom-Opatiji, da se i ona požuri i pobrine za podržavljenje občinske realke u Voloskom.

Perojci na talijanskoj izložbi u Kopru. Talijanski listovi izvješćuju, da će biti pravoslavno selo Peroj kod Pule bogato zastupano na talijanskoj izložbi u Kopru. Naši Perojci nepoznaju dakle ni bratinstva ni narodnog zapta; oni idu svojim putem i nepitajuć da li je to po njih častno i rodoljubno. Milija im je prijazna a hinbona rieč narodnog dušmana nego li iskrena molba brata po krvi i jeziku. Bilo im na čast!

Potonuo parobrod. U noći od 2 na 3. o. mj. udario je parobrod „Augurin" o jedan rt izmedju Promanture i Medulina, te je nakon par sati potonuo. Parobrod je vlastničtvo Primorskog družtva u Trstu, Vidulić & Co., a odputovao je bio subotu poslie podne iz Rieke sa teretom liesa za Mljeci. Parobrod leži u morskoj dubini od 30 metara. Osoblje je spašeno. Zapovjedniku parobroda ime je Anton Martinolić, a mašinistama Ermenegildo Nigri i Josip Rustia. Na brodu je bilo, osim njih, pet mornara, medju kojim jedan od 81 godine. Pred nekoliko dana isti se je parobrod udario u Metkoviću i oštetio se, pa se drži, da je i to jedan od uzroka nesreće.

Krčki kotar:

Glavna skupština austro-hrvatskog parobrodarskog družtva. Dne 28. ožujka o. g. obdržavala se je u Puntu I. redovita glavna skupština Austro-hrvatskoga parobrodarskoga družtva.

Skupština je bila brojno zastupana, te od 5000 dionica cijelog kapitala, bilo je u svemu zastupano 3296 dionica.

Skupštinu otvorio u 1 sat poslie podne družtveni predsjednik gosp. Fran Orlić, koji je zatim predao predsjedničtvo gosp. Nikoli Orliću, kao pročelniku eksekutivnoga odbora.

Nakon pročitanja izvješća ravnateljstva i nadzornog odbora, bi podieljen absolutorij koli ravnateljstvu toli nadzornom odboru.

Sveukupna imovina družtva koncem godine 1909. bila je K 414.886·90 a dugovina K 406.474·28, tako da se je polučilo jedan dobitak od K 8412·62.

Pošto je taj dobitak premalen, a da se preduzme običajni odpis, na vrijednosti našastara i vlade dioničarom jednu dividendu, zaključuje se jednoglasno, dobitak od K 8412·62. prenesti na nov račun.

Skupština je jednoglasno ovlastila ravnateljstvo, da ovo zajedno sa nadzornim odborom, i sa jednim užim odborom od vedum gospode dioničara, sklopi sa c. kr. visokom Vladom jedan ugovor glede parobrodarske svoze u Kvarneru a glede promjene nekojih paragrafa družtvenih pravila je zaključeno, da se to prepusti

---

u suglasju i podporom „liberalnoga" pokrajinskoga odbora Istre pokuša učiniti što je učinio u crkvah našega puka u porečko-puljskoj biskupiji!

Već samo njegovo imenovanje biskupom tršćansko-koparskim i njegov dolazak ovamo mogao bi imati kobnih posliedica, a njegovi pokušaji za iztrebljenje slavenskoga bogoslužja iz naših crkava, njegov rad onakav kakav je pokazao u biskupiji porečko-puljskoj, natjerno bi vjernike naše u zdvojnost, u kojoj bi bili kadri svašta počiniti, što nebi bilo na korist sv. katoličke crkve, a niti na probit vjernika.

U ovih naših crkvah je u porabi slavensko bogoslužje od pamti vieka, kroz stoljetja i stoljetja, do dana današnjega, i svi vjernici zauzeti su tako za tu njihovu svetinju, da bi smatrali, da njim se uzimlje i vjeru, kad bi njim se tu svetinju uzeti htjelo.

S tih razloga usmeljuje se podpisano, u suglasju sa odnosnom odlukom občinskoga zastupstva, umoliti najsmjernije Vašu prečastnu Uzoritost, da blagoizvoli kod Svete Stolice u Rimu blagohotno zauzeti se, da se u crkvah Istre, imenito ove občine, uzdrži nedotaknuto i nepromjenjeno slavensko bogoslužje kakovo je stotine i stotine godina, i dotrohotno uznastoji odstraniti sve ono što bi moglo to bogoslužje, a tim kod našega naroda i svetu vjeru, u pogibelj postaviti.

Izrazujuć tu vruću želju i toplu molbu u ime občinskoga zastupstva i svih vjernika ove velike mjestne občine, bilježi se u najvećoj smjernosti Vašoj prečastnoj Uzoritosti preodano

Glavarstvo občine
Kastav, 28. decembra 1901.
Občinski načelnik:
Kasimir Jelušić, v. r.

Njegovoj prečastnoj Uzoritosti gospodinu Kardinalu-metropoliti nadbiskupu Jakovu Missii u Gorici.

Občinsko glavarstvo u Kastvu u Istri daje do znanja odluku občinskoga zastupstva obzirom na slavensko bogoslužje naročito u crkvah mjestne občine.

Takav dopis sa prilogom poslalo se je takodjer na upravitelja biskupije prepozita Franja Petronio. Poručio je občinskomu glavaru da mu nije ni na kraj pameti da bi on naredio kakve novotarije obzirom na porabu jezika u crkvah, to da se može i nadalje kao i do sada rabiti slavenski jezik. (Sliedi.)

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

...nojdućoj glavnoj skupštini, jer se i radi gorenavedenog ugovora ...radom, morati nekoje paragrafe pro...eniti i nadopuniti, pa će se tom prili...om i jedne i druge promjene glavnoj skupštini predložiti.

Predsjedatelj zaključuje skupštinu u 6 i pol sati u večer, zahvaliv svima, koji su skupštini prisustvovali.

Voloski kotar:

41 dan posve nedužno zatvoren. Dne 23. marča tekuće godine bio je izpušten iz zatvora kod c. k. kotarskoga suda na Voloskom Mate Širola iz Brnčićeve, pošto je u njem odsjedio četerdeset i jedan dan posve nedužan. Muž je to od 37 godina, oženjen, siromašan, imajuć uzdržavati više djece i starce roditelje. Morao je sjediti u zatvoru kad bijaše najviše radnje na polju; i to 26 dana u vlažnom dielu zatvora, u prizemlju, kamo se nit najvećega zločinca nebi smjelo zatvoriti. Bio je u zatvoru pod sumnjom ubojstva u Csikszereda negdje u Magjarskoj, u kojoj nije nikad ni bio. Uapsili su ga na temelju radničke knjižice nadjene u onom mjestu u Magjarskoj, a glaseće na ime Mate Širola. Nemari što je na toj knjižici bila izpravljena godina rodjenja, i što ni ta izpravljena neodgovara točno godini rodjenja zatvorenoga Mata Širole. Ništa nije pomoglo, što su došli susjedi, i u obće ljudi koji ga poznaju, i znadu što i gdje radi, te svjedočili, da nije nikad bio nigdje u Magjarskoj; što su drugi iz Veprinca došli te svjedočili da je onoga doba, kad se je tamo u Magjarskoj umorstvo dogodilo, bio zatvoreni Mate Širola kod njih, na Veprinašćini, na radnji kod vapnenice. Zastupnik Spinčić, došav za blagdane iz Beča, čim je doznao za taj slučaj, išao je k c. k. sudu, te se o stvari potanko obavjestio, i posjetio jadnoga zatvorenika. Išao je odmah i k državnom odvjetniku u Trstu. Nije mu išlo pravo u glavu, kako se može dati više vjere trojici Magjara, koji su, videć zatvorenikovu fotografiju, poslanu njim od c. kr. suda, tvrdili, da je to onaj koj je iz onoga mjesta u Magjarskoj poslie umorstva izčeznuo; nego li cieloj županiji, i mnogim drugim našim, koji bijahu pripravni svaki čas prisjeći da zatvorenik nebijaše nikada nigdje u Magjarskoj. Konačno su svjedoci dne 22. marča iz Magjarske došli. Suočeni sa zatvorenikom izključili su da bi bio onaj njeki njim poznati iz Csikszerede, odnosno su rekli da nebi prisegli da je to on. Odnosni zapisnik išao je odmah k državnom odvjetniku u Trst, i on je dao dne 23. marča telefonično izpustiti Mata Širolu iz zatvora. On bijaše tako oslobodjen iz groznoga stanja u kojem se je nalazio; osušile su se suze supruge, djece i majke i oca. Hranitelj bio je vraćen svojim, i mogao zajedno s njimi slaviti Uskrsne blagdane. Al ko da odšteti boli, nadoknadi štete što jih pretrpio on i njegovi kroz 41 dan?! Ko da povrati zdravlje poremećeno u vlažnom zatvoru?! Zakon da nepredvidja ništa. A ipak nebi to smjelo ostati tako.

Posujilnica u Voloskom reg. zadruga na ogr. jamčenje, držala je dne 31. pr. mj. u prostorijama Narodnog Doma glavnu skupštinu, u kojoj se odobrili zaključni računi za trinajstu upravnu godinu 1909. U toj je godini bilo K 3,169.612·46 prihoda, i K 3,157,093·10 rashoda. Promet je iznašao K 6,326.705·56. Zadrugara je bilo 2.163 sa 26.142 zadr. dielova. Štedionički ulošci iznašali su K 3,116 913·96 a akt. zajmovi K 249.512·67. Vriednost nekretnina je K 269.327·44; vriednost papira K 87.834·90 a novaca uloženo kod drugih zavoda bilo je K 223.328·58. Čisti dobitak iznašao je K 26.567·62 od toga se preneslo u reservni fond K 18.000 koji po tom iznaša danas K 110 000. Potpore se dalo K 1000 Družbi Sv. Ćirila i Metoda, K 600 Djačkom društvu u Voloskom, K 400 Djačkom društvu u Pazinu pa još K 1900 raznim društvima i zadrugama u kotaru. Dividenda odobrila se je na 7% te je slobodno zadrugarom dignuti istu u zadružnoj pisarni za uredovnih sati, koji su na djelatne dane od 8 12 pr. p. i od 3 4½ po podne.

Novi odbor mužke podružnice „Družbe sv. Ćirila i Metoda" u Mošćenicah. U prvoj godišnjoj glavnoj skupštini mošćeničko-berseče muške podružnice sv. Ćirila i Metoda u Mošćenicama, obdržanoj dne 28. marča t. g. bijahu u odbor izabrani slijedeća p. n. gg.: Ravnatelj Ante Dukić, rav. učitelj Mošćenice; zamjenik: Antun Puž, um. žup. Mošćenice; tajnik: Josip Rubinić, trgovac Mošćenice, zamjenik: Juraj Franković, trgovac Berseč; blagajnik: Vinko Mavričić, trgovac, Draga; zamjenik Niko Pajalić, nadučitelj Berseč.

Pazinski kotar:

Predavanja u Pazinu. Dne 1. IV. držao je g. prof. Šantel predavanje: *Rafael Santi* sa 53 svijetlih slika. Predavanje bilo je lijepo posjećeno oko 110 osoba, a nadamo se u buduće, da će se taj broj povećati.

Kao uvod u predavanje iznio je predavač u kratkim potez ma o dobi renesance, u kojoj se je počelo na novo zanimati za klasičnu kulturu Grka i Rimljana. Ali umjetnici nisu kopirali, nego su gradili na starom temelju napred. Radi raznih mecena digla se je umjetnost, a osobito slikarska, koja se podigla do takvog stepena, kao nikad prije. Najveći slikari su onda osnovali svoje škole, tako je Rafael Santi (Sanzio) izašao iz Umbrijske škole.

Rafael rodio se u Urbinu g. 1483.; te je već od malih nogu kretao kistom, a imao je za učitelja Perugina. Njegovo napredovanje u umjetnosti bilo je iznenadno, brzo i žestoko. Tri epohe ili razdoblja, tri različita načina može svatko opaziti u njegovim djelima. — Papa Julije II. dade mu, da uresi dvorane Vatikanske, i on tu naslika one prekrasne slike: kao učenu prepirku o sv. sakramentu ili bogosloviju, Školu Atensku ili filozofiju, Parnas ili pjesništvo, znanost pravnu i pravicu. Sve, što si um čovječji samo može zamisliti o čistoći crta, kompozi ciji ili sastavljanju harmonijskom, suglasnom, o nevinosti djevičanskoj i materinstvu nedužnom, svim tim stvarima odišu njegove nebeske Djevice i sve Porodice, od kojih je najpopularnija „Madonna della sedia". U t. zv. loggiama (otvoreni trijemovi), koje zaokružuju stari dio Vatikana na 3 strane, tu je na svodu ono, što se zove njegovo sveto pismo, 52 slike iz starog zavjeta, koje su narisali Rafaelovi učenici po njegovom nacrtu. U t. zv. stanzama ili sobe vidimo njegova velika djela. U t. zv. dvorani Konstantinovoj, koja je napunjena slikama iz života K., nalazimo lijepu sliku „Konstantinova bitka". Istaknuti je još „Preobraženje Krstovo" i „Madonnu Sikstinsku".

Nu Rafael bio je velik i graditelj. Sagradio je dvor vatikanski, komu je tako lijepo ukrasio t. zv. loggie. Rafael je pače poznavao lukavštinu, te je svoje povjesničke slike obraćao u laskanja vladarima svoga doba. Tako je lice Julija II. dao velikom svećeniku Oniji u slici Heliodor iztjeran iz crkve. Ovo se protivilo povijesti, ali Rafaelu je donosilo to obilato ploda. Umro je g. 1520., jedva u 37. godini.

* * *

Dne 9. IV. u subotu predavat će g. prof. Novljan: *O svemiru* sa oko 50 svijetlih slika, u dvorani Nar. Doma u 8½ sati na večer.

Razne primorske viesti.

Strašna bura i grozna željeznička nesreća. Nakon krasnih uskrsnih blagdana nastupila je kod nas na jugu bijesna bura a na sjeveru neobičan u ovo doba godine snieg. Na obalah našeg mora biesnila je kroz više dana tako žestoka bura, da njoj nebijaše odavna pametara te je za sobom ostavila vrlo težkih i žalostnih posliedica. Sva obalna plovitba bijaše obustavljena a svaki rad na otvorenom onemogućen.

Bura je započela dne 30. marča u 9 sati nu večer. Dne 31. marča postigla je bura jakost od 76 kilometara u satu. Brzina je sve više rasla, tako da je izmedju 2 i 3 sata poslije podne iznosila 112, a pred večer 132 kilometra.

Dne 31. marča nije za Istru odplovio iz Trsta nijedan parobrod pa su se radi toga putnici za Istru morali poslužiti željeznicom.

U 3 10 sata po podne odprio je obični vlak uzkotračne željeznice Trst-Poreč sa državnog kolodvora. U vlaku bilo je 150 osoba, koje su putovale za bližnja istarska mjesta. Taj je vlak uz silni žvizduk biesneće bure srelno prošao sve do pred postaju Milje. Tuj ga je žestoka bura zaustavila prebaciv nekoliko vaguna, koji bijahu za stroj zakopčani. Nesretni vlak bio je dubkom pun osoba, jer juturnji vlak nije radi bure ni bio otišao. Strašna je bila moć vjetra i prometna je uprava bila odredila, da se vlaku priveže voz pun kamenja i druge težine, i tako oslabi udarce vjetra. Nu i to nije pomoglo. Jedan silni zamah bure prevalio je najprije jedan vagon, a za njim se je prevalio još jedan vagon, dočim su ostali stajali dalje na tračnicama. Kad su ljudi prestrašeni istrčali iz vlaka, ovi su vagoni ostali prazni te je i njih vjetar dielomice prevalio.

Najgore su prošli putnici u onom prvom vagonu. Voz kako se je srušio, razlomio se je i komadje je pritislo sa svijuh strana osobe u njemu. Trojica su izvučeni mrtvi izpod ruševina i to Josip Simčić, od 32 godine, sudac u Kopru, koji se je sa svojim pisarom Valentićem iz Doline, gdje je bio sudbeni dan, vraćao. Ivan Pinko, od 40 godina, trgovac vina u Bujama, i Sigfrid Psenner od 31 god. činovnik „Dubrovačke plovitbe" u Trstu.

Ima 13 težko ranjenih, koji su zaklonjeni u bolnicu, medju njima i žena usmrćenog Pinke.

Težko i lako ranjeni su: Anton Zornada, redar u Trstu; zadobio je težke ozljede na lubanji i pretresenje mozga. — Ivan Graber, težak, od 34 godine, iz Roča, otac troje djece; ozljede na tielu i glavi. — Ivan Kolenc, glazbar, od 38 godina, iz Trsta. — Antonija Pinko, žena goreimenovanoga Ivana, od 40 godina; više ozljeda. — Terezija Toskan, žena Antona, od 37 godina; ozljede na rukama. — Eufemija Grohar, od 42 godine, iz Rieke; ozljede na nogama. — Ana Krevatin, od 23 godine; ozljede na nogama. — Vladko Valentić, zapisničar pokojnoga sudca Simčića, sin nadučitelja, zem. zastupnika Valentića; teško ranjen, ali ne smrtno. — Fran Rakovšek, solecitator dra. Černeta u Kopru; lako ranjen. — Marija udova Zakarija, gostioničarka u Milju; ozljede na ledjima. — Karlo Bolaffio, trgovac vina, iz Gorice, nastanjen u Ljubljani. — Franjo Burin iz Kopra, bivši učitelj u Trstu, a sada vlastnik kinematografa u Kopru; otrgani mu prsti sa jedne ruke. — Ivan Milloch, iz Milje, ranjen na rukama. — Onorato Gorlatto, iz Milja, ozliedjen na ledjima. — Antonija Krevatin, od 19 godina, služavka u Trstu; teško ozliedjena na prsima.

Najteže su ranjeni Zornada, Pinka, Krevatin i Kolenc.

Krivnju radi te grozne nesreće valja svaliti na one, koji su nesretnu željeznicu zasnovali, i sagradili i koji njom upravljaju.

Željeznica se izgradila kao navlas uz obalu, gdje je bura najjača, tako da imaju korist od te željeznice jedino primorska talijanska mjesta. Jedan slovenski načelnik, koji je napravio utok na ministarstvo proti nametu, kojeg je zemaljski odbor naložio občinama za plaćanje te željeznice, rekao je, da su Talijani naumice izgradili željeznicu uz morsku obalu, da bi ju imala talijanska vojska čim bliže, kada bi se iskrcala u slučaju rata na istarskoj obali.

Istarski kamorači htjeli su imati željezničke postaje svaki pred svojim vratima i nepitajuć jeli to tehnički moguće i dali je to praktično i korisno. I tako su postale one grdne serpentine i oni neviđeni zavitci, koji prieče brzi promet i otegočuju vožnju.

Uprava državnih željeznica pako propustila je učiniti već davno svoju dužnost za sjegurnost putnika pošto je bila više puta i sa kompetentne strane na pogibelj upozorena. Nu nečudimo se ničemu — jer smo u Istri!!

Strašna požarna nesreća na plesu. U madjarskom selu Oekörito obdržavali su na uskrsni blagdan u jednom skadnju javni ples, na kojem se sakupilo 4—500 osoba. Za plesa zapalila se jedna svetiljka ili balancin, odatle je nastao silni požar te je sav skadanj izgorio. Za silno stiske navalili su plesači i gledaoci na jedina otvorena vrata, koja su tako zatrpali, da se nije moglo van ni nutra. U strašnom požaru našlo je smrt 3-400 osoba, ponajviše mladića, djevojaka i mladjih muževa i žena.

Ratna ladja „Zrinyi". Dne 12. travnja spustit će se u Trstu u more najnovija ratna ladja „Zrinyi". Dall su joj magjarsko ime, premda je Zrinjski bio Hrvat i premda tri četvrtine momčadi austro-ugarske mornarice pripada hrvatskoj narodnosti. Kuma će biti nadvojvotkinja Marija Valerija, koja će dne 12. travnja u jutro doći u Trst sa svojim suprugom nadvojvodom Franjom Salvatorom i s malom pratnjom. Na večer će biti svečana rasvjeta ratnih ladja. „Zrinyi a" je sagradio tršćanski „Stabilimento tecnico".

Snižene pristojbe za poštanske novčane naputnice za Bosnu. Od 1. travnja t. g. snižene su poštanske pristojbe za novčane naputnice, koje će se slati iz Austro-Ugarske i Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu i obratno. Za svotu od 20 K plaćat će se 10 fil. poštarine; preko 20 do 100 K 20 fil. i dalje, kao što je sada kod nas na našim poštama uvedeno.

Izpiti na ženskom učiteljištu u Gorici obdržavati će se: izpiti zrelosti 2. maja, a izpiti usposobljenja za pučke i gradjanske škole 9. maja o. g. Ovim će izpitima odmah slediti izpiti za ručna djela i za dječija zabavišta. Molbe za pripust na te izpite valja odpremiti propisanim putem najdulje do 15. aprila o. g.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. I.

Novac za svakoga! Brzo! Jeftino! Povjerljivo. - Od 400 K, pa dalje uz obročno odplaćivanje od 4 K, uz 5%, bez predbilježbe, bez police (i za gospodje), sa jamstvom ili bez njega. Hipotekarni zajmovi uz 3½%. — FILIP FECD, bankovni i burzovni posao, Budapešta VII, Rakoczi ut. 71.

OLOVKE

u korist družbe sv. Ćirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Laginja i drug. u Puli**

ulica Giulia 1.

za cienu od 2 do 10 para.

Mnogo veće štete prouzročila je ljetos u raznih krajevih Istre grdna tuča.

Dočim je u noći od 7. na 8. julija 1909. nabujali Bašćanski potok (otok Krk) poplavio njive, odnesao dan prije požanjenu pšenicu i nanesao drugih šteta, potukla je tuča u raznih danih junija i julija 1909 sliedeće krajeve:

1. Dragozetići (občina Cres) na 30. junija 1909. u večer.
2. Vrh (občina Krk) i Krk, Kornić, Vrbnik, Draga Bašćanska, koncem junija i početkom julija.
3. Dio porezne občine Dplenjavas (Lesišćine) u občini Roč.
4. Dio občine Kastav.
5. Sv. Lovreč-Skitača (občina Labin).
6. Porezne občine Zumask, Kašćerga, Keršikla, Grdoselo, Brtonigla, Zareč, Novaki, Cerovlje, Previž, dio Trviža, Berma i Pazina, Lindara, Gračišća i Skopljaka u kotaru Pazinskom.
7. Dio Oprtlja, Motovunske Novake, Buje, Karojbu, Zumask, Motovun, dio Grožnjanske občine, Krasicu, Zavudriju.
8. Poreznu občinu Podpeć i krajeve porezne občine Šmarje i mjestne občine Marezige.

Na temelju toga stavljaju podpisani sliedeći prešni predlog:

I. Poziva se c. k. vlada, da priskoči čim prije na pomoć oštećenimi obilatom podporom, napose znatnimi prinosi za javne radnje.

II. Da c. k. vlada dozvoli uvoz žita bez carine, i da bezplatno obskrbi vodom krajeve, koji na istoj oskudjuju.

U formalnom obziru predlaže se, da se onaj predlog razpravi svimi kraticami predvidjenimi u poslovniku.

U Beču, 22. decembra 1909.

(Sliede podpisi.)

Stvarni izpravci

zastupnika prof. Vj. Spinčića na izpravke zast. Dr. Pitacco.

(Sjednica carevinskoga vieća 16. 3. 1910.)

Visoka kućo! Moram se vratiti na razglabanja gospodina zastupnika Dr. Pitacco, koja je ovdje u formi stvarnog izpravka iznio, premda je tim povodom, kao što je to sam priznao, izrekao govor, što ga prije nije mogao izreći. (Medjuklici.) Na tom nije ništa zla.

On je prozvao Trst, razumije se grad i okolicu, ako sam ga dobro razumio, talijanskom prazemljom. Ja popravljam stvarno, da Trst nije talijanskom prazemljom, jer kad bi se i htjelo Talijane sa Rimljanima izjednačiti, to je bilo ovdje ipak i drugih narodnosti, a Slaveni su tamo jurve od osmoga stoletja. Nemože se takodjer kazati, da imade grad Trst talijansko lice. (Zast. Grafenauer: Eno ime Trst!) Povod imena nije posve jasan, ali imade tamo ulica, koje se je već od starih vremena slovenski prozivalo, i koja se je kasnije promjenilo. To je primjerice ulica Golauka (Golovka), dalje imade tamo Patok (Potok) i više drugih takovih imena kojih se sada sjećam. Nemože se dakle kazati o gradu koji ima naziva sa slovenskim korjenicama, da imade talijansko lice i da je to talijanska prazemlja.

Gospodin drug spomenuo je takodjer politiku osvajanja Slavena. Nipošto, gospodo moja, politika Slavena u Primorju nije politika osvajanja; njihova politika je politika samoobstanka. Mi hoćemo, da ostanemo u Primorju, gdje stanujemo, kako je rečeno, već hiljadu i više godina.

Obzirom na to, što je gospodin drug na trgovinu sa iztokom kazao, to će on već znati, da imade na iztoku i nekoliko slavenskih država, Crnagora, Srbija i Bugarska i da se takodjer i u Carigradu mnogo hrvatski i druge slavenske jezike govori. (Zastupnik Dr. Pitacco: To nisam znao, ali sam znao, da se tamo mnogo talijanski govori.) Vi neznate koješta, što biste znati imali! (Veselje.)

Gospodin drug odbio je takodjer zahtjev za pravednošću Talijana prema Slovencem pozvav se pri tom na postupanje Hrvata u Dalmaciji prema Talijanom.

Neću se upuštati u razgovor o tom postupku. Kazati ću samo jedno gospodinu drugu. On je hotio dokazati pravednost tršćanskih Talijana tim, što je kazao, da imade u tršćanskoj okolici slovenskih škola, te je dalje spomenuo, da mogu slovenska djeca iz Trsta polaziti slovenske škole u okolici, jer nisu ove škole odaljene od grada 4 kilometra. A ja ga pitam: Zar nepostoji u Rojanu, Škednja i Sv. Ivanu talijanska škola? (Zast. Dr. Pitacco: paralelna škola!) Da, paralelna škola. Zašto nebi talijanska školska djeca iz Rojana, Škednja i Sv. Ivana polazila u gradu talijanske škole, ako bi imala slovenska djeca iz grada polaziti slovenske škole u okolici? Njima je jednako daleko kano i slovenskoj djeci iz grada u okolicu. Odaljenost je jednaka, te bi se moralo jednako, kao što se je talijanske paralelke u okolici ustrojilo, takodjer u gradu ustrojiti slovenske paralelne škole, pošto ima tuj slovenske djece.

Što se tiče činovnika, to ću moći možda i gospodinu drugu dati odgovor, koji želim dati i njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru za bogoštovlje i nauku. Tomu gospodinu ministru mogao bi koješta na njegova jučerašnja razglabanja odgovoriti, tako primjerice, da nije ništa odgovorio na prigovor, koji bijaše učinjen austrijskim vladam, najpače naukovnoj upravi, da se ona nebrine naime za slovenske srednje škole ni za slovenske posebne škole, dapače niti za slovenske pučke škole, premda je na temelju državnog temeljnog zakona i polag prisega pojedinih njezinih članova na to obvezana. Hoću da samo jedno izpravim. Njegova preuzvišenost gospodin ministar za bogoštovlje i nastavu kazao je — još nemamo stenograma a ja sam sliedeće rieči iz jedne novine crpio, koja mi je do ruku došla — da imade talijanski narod u Austriji stvarno podpuno pravo, da mu se zadovolji najmanje u onom okviru, najprije u pogledu potrebe visokog školstva, u koliko se to tiče uzgoja potrebitih sila za državnu službu.

Uslobadjam se stvarno izpraviti, da u Primorju nemanjka u državnoj službi kod nijednog c. k. ureda sila, koje poznaju talijanski jezik, te dodajem, da treba kod svih c. k. ureda u Primorju sila, koji bi poznavali i hrvatski ili slovenski jezik, da takovih sila manjka kod svih ureda, i da se njegova preuzvišenost gospodin ministar za bogoštovlje i nastavu te u obće c. k. vlada za uzgoj takovih nimalo nebrine.

Ovo neka služi takodjer za označenje postupka c. k. vlade prema Slavenom i za označenje smisla c. k. vlade za pravicu i zakon. (Odobravanje.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Podržavljanje talijanske gimnazije u Puli. Doznajemo iz pouzdana izvora da se vode pregovori izmedju talijanske kamorističke stranke i c. k. vlade radi podržavljenja talijanske občinske gimnazije u Puli, koja postoji jedva nešto preko jedne godine. Talijanska stranka dogovara se sa carskom vladom o uvjetima, pod kojima bi vlada imala uzeti u svoju upravu rečenu gimnaziju. Nacrt ugovora izmedju vlade i Talijana da je već odobrio i zemaljski odbor u Poreču, koji da je Talijanom u Puli preporučio neka nastoji, da iztisnu od vlade što povoljnije po sebe uvjete. Prošla je dakle jedva jedna i pol godina, što su Talijani u Puli podporom zemaljskog odbora u Poreču otvorili suvišnu talijansku gimnaziju u Puli (jer imaju tamo državnu gimnaziju i realku, na kojih se uči i talijanski jezik, imaju u Kopru državnu gimnaziju sa talijanskim naukovnim jezikom i imaju u Pazinu „zemaljsku" realnu gimnaziju sa talijanskim jezikom, imaju u susjednom Trstu srednjih škola sa talijanskim naukovnim jezikom) pa eto već im dolazi vlada u susret te hoće da preuzme taj zavod u državnu upravu t. j. na državne troškove. A kako postupa ta ista carska vlada sa hrvatskim školstvom u istom gradu? Na državnih srednjih školah je skoro posve izključen hrvatski jezik a što se tiče pučkog školstva ostavljeni su Hrvati i ostali Slaveni posve sami sebi. Za njih nemari ni občina ni država, kano da nisu ni občinari ni državljani, kano da nebi plaćali poreza u novcu i u krvi občini, pokrajini i državi.

Kad se je ustrajalo talijansku gimnaziju u Puli, pronio se bio glas, da se je od strane zastupnika občine a pred vladnim zastupnicima obećalo Hrvatom, da će se i za njih stogod učiniti na pučko-školskom polju, ali od obećanja — ako je u istini isto učinjeno — nije dalje došlo. Za Hrvate i u obće za slavense... Puli neće da znade ni občina te bi se morala sva naša djeca talijanskom ili u germanskom mo... nebi bilo naše plemenite „Družbe", ... uzdržaje tamo velikim troškom i silnim n... porom mužku i žensku pučku školu.

Talijani su bogato obskrbljeni pučkim srednjim školstvom za mužku i žensku djecu; država podržaje njemačke pučke gradjansko i srednje škole za činovničtvo mornaricu i za *našu* djecu, koja se tam... odnarodjuju, a za naobrazbu slavenske djece neće da znade ni občina ni carska vlada.

Sada se sprema vlada i na to, da preuzme, na sebe trošak za talijansku gimnaziju, ali nepomišlja na to, da bi prisilila občinu, da se pobrine i za uzgoj naše djece ili da trošak za taj uzgoj sama preuzme. Toliko pravednosti, nemožemo o... nje očekivati.

P. S. Upozorujemo na gornju činjenicu občinsku upravu u Voloskom-Opatiji, da se i ona požuri i pobrine za podržavljenje občinske realke u Voloskom.

Perojci na talijanskoj izložbi u Kopru. Talijanski listovi izvješćuju, da će biti pravoslavno selo Peroj kod Pule bogato zastupano na talijanskoj izložbi u Kopru. Naši Perojci nepoznaju dakle ni bratinstva ni narodnog zapta; oni idu svojim putem i nepitajuć da li je to po njih častno i rodoljubno. Milija im je prijazna a hinbena rieč narodnog dušmana nego iskrena molba brata po krvi i jeziku. Bilo im na čast!

Potonuo parobrod. U noći od 2 na 3. o. mj. udario je parobrod „Augurla" o jedan rt izmedju Premanture i Medulina, te je nakon par sati potonuo. Parobrod je vlastničtvo Primorskog društva u Trstu, Vidulić & Co., a odputovao je bio subotu poslie podne iz Rieke sa teretom liesa za Mljeci. Parobrod leži u morskoj dubini od 30 metara. Osoblje je spašeno. Zapovjedniku parobroda ime je Anton Martinolić, a mašinistama Ermenegildo Nigri i Josip Rustia. Na brodu je bilo, osim njih, pet mornara, medju kojim jedan od 81 godine. Pred nekoliko dana isti se je parobrod udario u Mètkoviću i oštetio se, pa se drži, da je i to jedan od uzroka nesreće.

Krčki kotar:

Glavna skupština austro-hrvatskog parobrodarskog društva. Dne 28. ožujka o. g. obdržavala se je u Puntu I. redovita glavna skupština Austro-hrvatskoga parobrodarskoga društva.

Skupština je bila brojno zastupana, te od 5000 dionica cijelog kapitala, bilo je u svemu zastupano 3296 dionica.

Skupštinu otvorio u 1 sat poslije podne društveni predsjednik gosp. Fran Orlić, koji je zatim predao predsjedništvo gosp. Nikoli Orliću, kao pročelniku eksekutivnoga odbora.

Nakon pročitanja izvješća ravnateljstva i nadzornog odbora, bi podieljen absolutorij koli ravnateljstvu toli nadzornom odboru.

Sveukupna imovina društva koncem godine 1909. bila je K 414.886·90 a dugovina K 406.474·28, tako da se je polučilo jedan dobitak od K 8412·62.

Pošto je taj dobitak premalen, a da se preduzme običajni odpis na vrijednosti našastara i dade dioničarom jednu dividendu, zaključuje se jednoglasno, dobitak od K 8412·62, prenesti na nov račun.

Skupština je jednoglasno ovlastila ravnateljstvo, da ovo zajedno sa nadzornim odborom, i sa jednim užim odborom od sedam gospode dioničara, sklopi sa c. kr. visokom Vladom jedan ugovor glede parobrodarske sveze u Kvarneru a glede promjene nekojih paragrafa društvenih pravila je zaključeno, da se to prepusti

---

u suglasju i podporom „liberalnoga" pokrajinskoga odbora Istre pokuša učiniti što je učinio u crkvah našega puka u porečko-puljskoj biskupiji!

Već samo njegovo imenovanje biskupom tršćansko-koparskim i njegov dolazak ovamo mogao bi imati kobnih posliedica, a njegovi pokušaji za iztrebljenje slavenskoga bogoslužja iz naših crkava, njegov rad onakav kakav je pokazao u biskupiji porečko-puljskoj, naljerao bi vjernike naše u zdvojnost, u kojoj bi bili kadri svašta počiniti, što nebi bilo na korist sv. katoličke crkve, a niti na probit vjernika.

U ovih naših crkvah je u porabi slavensko bogoslužje od pamti vieka, kroz stoljetja i stoljetja, do dana današnjega, i svi vjernici zauzeti su tako za tu njihovu svetinju, da bi smatrali, da njim se uzimlje i vjeru, kad bi njim se tu svetinju uzeti htjelo.

S tih razloga usmjeljuje se podpisano, u suglasju sa odnosnom odlukom občinskoga zastupstva, umoliti najsmjernije Vašu prečastnu Uzoritost, da, blagoizvoli kod Svete Stolice u Rimu blagohotno zauzeti se, da se u crkvah Istre, imenito ove občine, uzdrži nedotaknuto i nepromjenjeno slavensko bogoslužje kakovo je stotine i stotine godina, i dobrohotno uznastoji odstraniti sve ono što bi moglo to bogoslužje, a tim kod našega naroda i svetu vjeru, u pogibelj postaviti.

Izrazujuć tu vruću želju i toplu molbu u ime občinskoga zastupstva i svih vjernika ove velike mjestne občine, bilježi se u najvećoj smjernosti Vašoj prečastnoj Uzoritosti predano

Glavarstvo občine
Kastav, 28. decembra 1901.
Občinski načelnik:
Kazimir Jelušić, v. r.

Njegovoj prečastnoj Uzoritosti gospodinu Kardinalu-metropoliti nadbiskupu Jakovu Missii u Gorici.

Občinsko glavarstvo u Kastvu u Istri daje do znanja odluku občinskoga zastupstva obzirom na slavensko bogoslužje naročito u crkvah mjestne občine.

Takav dopis sa prilogom poslalo se je takodjer na upravitelja biskupije prepozita Franja Petronio. Poručio je občinskomu glavaru da mu nije ni na kraj pameti da bi on naredio kakve novotarije obzirom na porabu jezika u crkvah, te da se može i nadalje kao i do sada rabiti slavenski jezik. (Sliedi.)

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

...ojdućoj glavnoj skupšti...; jer ...e i radi gorenavedenog ugovora ...adom, morati nekoje paragrafe proširiti i nadopuniti, pa će se tom prilikom i jedne i druge promjene glavnoj skupštini predložiti.

Predsjedatelj zaključuje skupštinu u 6 i pol sati u večer, zahvaliv svima, koji su skupštini prisustvovali.

Voloski kotar:

41 dan posve nedužno zatvoren. Dne 23. marča tekuće godine bio je izpušten iz zatvora kod c. k. kotarskoga suda na Voloskom Mate Širola iz Brnčićeve, pošto je u njem odsjedio četerdeset i jedan dan posve nedužan. Muž je to od 37 godina, oženjen, siromašan, imajuć uzdržavati više djece i starce roditelje. Morao je sjediti u zatvoru kad bijaše najviše radnje na polju; i to 26 dana u vlažnom dielu zatvora, u prizemlju, kamo se nit najvećega zločinca nebi smjelo zatvoriti. Bio je u zatvoru pod sumnjom ubojstva u Csikszereda negdje u Magjarskoj, u kojoj nije nikad ni bio. Uapsili su ga na temelju radničke knjižice nadjene u onom mjestu u Magjarskoj, a glaseće na ime Mate Širola. Nemari što je na toj knjižici bila izpravljena godina rodjenja, i što ni ta izpravljena neodgovara točno godini rodjenja zatvorenoga Mata Širole. Ništa nije pomoglo, što su došli susjedi, i u obće ljudi koji ga poznaju, i znadu što i gdje radi, te svjedočili, da nije nikad bio nigdje u Magjarskoj; što su drugi iz Veprinca došli te svjedočili da je ono doba, kad se je tamo u Magjarskoj umorstvo dogodilo, bio zatvoreni Mate Širola kod njih, na Veprinašćini, na radnji kod vapnenice. Zastupnik Spinčić, došav za blagdane iz Beča, čim je doznao za taj slučaj, išao je k c. k. sudu, te se o stvari potanko obavjestio, i posjetio jadnoga zatvorenika. Išao je odmah i k državnom odvjetniku u Trstu. Nije mu ...išlo pravo u glavu, kako se može dati više vjere trojici Magjara, koji su, videć zatvorenikovu fotografiju, poslanu njim od c. kr. suda, tvrdili, da je to onaj koj je iz onoga mjesta u Magjarskoj poslie umorstva izčeznuo; nego li cieloj županiji, i mnogim drugim našim, koji bijahu pripravni svaki čas priseći da zatvorenik nebijaše nikada nigdje u Magjarskoj. Konačno su svjedoci dne 22. marča iz Magjarske došli. Suočeni sa zatvorenikom izključili su da bi bio onaj njeki njim poznati iz Ciskszerede, odnosno su rekli da nebi prisegli da je to on. Odnosni zapisnik išao je odmah k državnom odvjetniku u Trst, i on je dao dne 23. marča telefonično izpustiti Mata Širolu iz zatvora. On bijaše tako oslobodjen iz groznoga stanja u kojem se je nalazio; osušile su se suze supruge, djece i majke i oca. Hranitelj bio je vraćen svojim, i mogao zajedno s njimi slaviti Uskrsne blagdane. Al' ko da odšteti boli, nadoknadi štete što jih pretrpio on i njegovi kroz 41 dan?! Ko da povrati zdravlje poremećeno u vlažnom zatvoru?! Zakon da nepredvidja ništa. A ipak nebi to smjelo ostati tako.

Posujilnica u Voloskom reg. zadruga na ogr. jamčenje, držala je dne 31. pr. mj. u prostorijama Narodnog Doma glavnu skupštinu, u kojoj se odobrili zaključni računi za trinajstu upravnu godinu 1909. U toj je godini bilo K 3,169.612·46 prihoda, i K 3,157,093·10 rashoda. Promet je iznašao K 6,326.705·56. Zadrugara je bilo 2.163 sa 26.142 zadr. dielova. Štedionički uložci iznašali su K 3,116 913·96 a akt. zajmovi K 249.512·67. Vriedost nekretnina je K 269.327·44; vriednost papira K 87.834·90 a novaca uloženo kod drugih zavoda bilo je K 223.328·58. Čisti dobitak iznašao je K 26.567·62 od toga se preneslo u reservni fond K 18.000 koji po tom iznaša danas K 110 000. Potpore se dalo K 1000 Družbi Sv. Ćirila i Metoda, K 600 Djačkom društvu u Voloskoni, K 400 Djačkom društvu u Pazinu pa još K 1900 raznim društvima i zadrugama u kotaru. Dividenda odobrila se je na 7% te je slobodno zadrugarom dignuti istu u zadružnoj pisarni za uredovnih sati, koji su na djelatne dane od 8 12 pr. p. i od 3·4½ po podne.

Novi odbor muške podružnice „Družbe sv. Ćirila i Metoda" u Mošćenicah. U prvoj godišnjoj glavnoj skupštini mošćeničko-berseče muške podružnice sv. Ćirila i Metoda u Mošćenicama, obdržanoj dne 28. marča t. g. bijahu u odbor izabrana slijedeća p. n. gg.: Ravnatelj Ante Dukić, rav. učitelj Mošćenice; zamjenik: Antun Puž, um. žup. Mošćenice; tajnik: Josip Rubinić, trgovac Mošćenice, zamjenik: Juraj Franković, trgovac Berseč; blagajnik: Vinko Mavričić, trgovac, Draga; zamjenik Niko Pajalić, naduučitelj Berseč.

Pazinski kotar:

Predavanja u Pazinu. Dne 1. IV. držao je g. prof. Šantel predavanje: *Rafael Santi* sa 53 svjetlih slika. Predavanje bilo je lijepo posjećeno oko 110 osoba, a nadamo se u buduće, da će se taj broj povećati.

Kao uvod u predavanje iznio je predavač u kratkim potez ma o dobi renesance, u kojoj se je počelo na novo zanimati za klasičnu kulturu Grka i Rimljana. Ali umjetnici nisu kopirali, nego su gradili na starom temelju napred. Radi raznih mecena digla se je umjetnost, a osobito slikarska, koja se podigla do takvog stepena, kao nikad prije. Najveći slikari su onda osnovali svoje škole, tako je Rafael Santi (Sanzio) izašao iz Umbrijske škole.

Rafael rodio se u Urbinu g. 1483.; te je već od malih nogu kretao kistom, a imao je za učitelja Perugina. Njegovo napredovanje u umjetnosti bilo je iznenadno, brzo i žestoko. Tri epohe ili razdoblja, tri različita načina može svatko opaziti u njegovim djelima. — Papa Julije II. dade mu, da uresi dvorane Vatikanske, i on tu naslika one prekrasne slike: kao učenu prepirku o sv. sakramentu ili bogoslovlju, Školu Atensku ili filozofiju, Parnas ili pjesništvo, znanost pravnu i pravicu. Sve, što si um čovječji samo može zamisliti o čistoći crta, kompoziciji ili sastavljanju harmonijskom, suglasnom, o nevinosti djevičanskoj i materinstvu nedužnom, svim tim stvarima odišu njegove nebeske Djevice i sve Porodice, od kojih je najpopularnija „Madonna della sedia". U t. zv. loggiama (otvoreni trijemovi), koje zaokružuju stari dio Vatikana na 3 strane, tu je na svodu ono, što se zove njegovo sveto pismo, 52 slike iz starog zavjeta, koje su narisali Rafaelovi učenici po njegovom nacrtu. U t. zv. stanzama ili sobe vidimo njegova velika djela. U t. zv. dvorani Konstantinovoj, koja je napunjena slikama iz života K., nalazimo ljepu sliku „Konstantinova bitka". Istaknuti je još „Preobraženje Krstovo" i „Madonnu Sikstinsku".

Nu Rafael bio je velik i graditelj. Sagradio je dvor vatikanski, komu je tako lijepo ukrasio t. zv. loggie. Rafael je pače poznavao lukavštinu, te je svoje povjesničke slike obračao u laskanja vladarima svoga doba. Tako je lice Julija II. dao velikom svećeniku Oniji u slici Heliodor iztjeran iz crkve. Ovo se protivilo povijesti, ali Rafaelu je donosilo to obilato ploda. Umro je g. 1520., jedva u 37. godini.

* * *

Dne 9. IV. u subotu predavat će g. prof. Novljan: *O svemiru* sa oko 50 svjetlih slika, u dvorani Nar. Doma u 8½ sati na večer.

Razne primorske viesti.

Strašna bura i grozna željezitička nesreća. Nakon krasnih uskrsnih blagdana nastupila je kod nas na jugu bliesna bura a na sjeveru neobičan u ovo doba godine snieg. Na obalah našeg mora bliesnila je kroz više dana tako žestoka bura, da njoj nebijaše odavna pametara te je za sobom ostavila vrlo težkih i žalostnih posliedica. Sva obalna plovitba bijaše obustavljena a svaki rad na otvorenom onemogućen.

Bura je započela dne 30. marča u 9 sati na večer. Dne 31. marča postigla je bura jakost od 76 kilometara u satu. Brzina je sve više rasla, tako da je izmedju 2 i 3 sata poslije podne iznosila 112, a pred večer 132 kilometra.

Dne 31. marča nije za Istru odplovio iz Trsta nijedan parobrod pa su se radi toga putnici za Istru morali poslužiti željeznicom.

U 3 10 sata po podne odpirio je obični vlak uzkotračne željeznice Trst-Poreč sa državnog kolodvora. U vlaku bilo je 150 osoba, koje su putovale za bližnja istarska mjesta. Taj je vlak uz silni žvizduk biesneće bure sretno prošao sve do pred postaju Milje. Tuj ga je žestoka bura zaustavila prebaciv nekoliko vaguna, koji bijahu za stroj zakopčani. Nesretni vlak bio je dubkom pun osoba, jer juturnji vlak nije radi bure ni bio otišao. Strašna je bila moć vjetra i prometna je uprava bila odredila, da se vlaku priveže voz pun kamenja i druge težine, i tako oslabi udarce vjetra. Nu i to nije pomoglo. Jedan silni zamah bure prevalio je najprije jedan vagon, a za njim se je prevalio još jedan vagon, dočim su ostali stajali dalje na tračnicama. Kad su ljudi prestrašeni istrčali iz vlaka, ovi su vagoni ostali prazni to je i njih vjetar dielomice prevalio.

Najgore su prošli putnici u onom prvom vagonu. Voz kako se je srušio, razlomio se je i komadje je pritislo sa sviju strana osobe u njemu. Trojica su izvučeni mrtvi izpod ruševina i to Josip Simčić, od 32 godine, sudac u Kopru, koji se je sa svojim pisarom Valentićem iz Doline, gdje je bio sudbeni dan, vraćao. Ivan Pinka, od 40 godina, trgovac vina u Bujama, i Sigfrid Psenner od 31 god. činovnik „Dubrovačke plovitbe" u Trstu.

Ima 13 težko ranjenih, koji su zaklonjeni u bolnicu, medju njima i žena usmrćenog Pinke.

Težko i lako ranjeni su: Anton Zornada, redar u Trstu; zadobio je težke ozlieđe na lubanji i pretresenje mozga. — Ivan Graber, težak, od 34 godine, iz Roča, otac troje djece; ozlieđe na tielu i glavi. — Ivan Kolenc, glazbar, od 38 godina, iz Trsta. — Antonija Pinka, žena goreimenovanoga Ivana, od 40 godina; više ozlieđa. — Terezija Toskan, žena Antona, od 37 godina; ozlieđe na rukama. — Eufemija Grohar, od 44 godine, iz Rieke; ozlieđe na nogama. — Ana Krevatin, od 23 godine; ozlieđe na nogama. — Vladko Valentić, zapisničar pokojnoga sudca Simčića, sin naduučitelja, zem. zastupnika Valentića; teško ranjen, ali ne smrtno. — Fran Rakovšek, solecitator dra. Černeta u Kopru; lako ranjen. — Marija udova Zakarija, gostioničarka u Milju; ozlieđe na ledjima. — Karlo Bolaffio, trgovac vina, iz Gorice, nastanjen u Ljubljani. — Franjo Burin iz Kopra, bivši učitelj u Trstu, a sada vlastnik kinematografa u Kopru; otrgani mu prsti sa jedne ruke. — Ivan Milloch, iz Milja, ranjen na rukama. — Onorato Gorlatto, iz Milja, ozlieđen na ledjima. — Antonija Krevatin, od 19 godina, služavka u Trstu; teško ozlieđena na prsima.

Najteže su ranjeni Zornada, Pinka, Krevatin i Kolenc.

Krivnju radi te grozne nesreće valja svaliti na one, koji su nesretnu željeznicu zasnovali, i sagradili i koji njom upravljaju.

Željeznica se izgradila kao naviš uz obalu, gdje je bura najjača, tako da imaju korist od te željeznice jedino primorska talijanska mjesta. Jedan slovenski načelnik, koji je napravio utok na ministarstvo proti nametu, kojeg je zemaljski odbor naložio občinama za plaćanje te željeznice, rekao je, da su Talijani naumice izgradili željeznicu uz morsku obalu, da bi ju imala talijanska vojska čim bliže, kada bi se iskrcala u slučaju rata na istarskoj obali.

Istarski kamorasi htjeli su imati željezničke postaje svaki pred svojim vratima i nepitajuć jeli to tehnički moguće i dali je to praktično i koristno. I tako su postale one grdne serpentine i oni nevidjeni zavitci, koji prieče brzi promet i otegoćuju vožnju.

Uprava državnih željeznica, pako propustila je učiniti već davno svoju dužnost za sjegurnost putnika, pošto je bila više puta i sa kompetentne strane na pogibelj upozorena. Nu nečudimo se ničemu — jer smo u Istri!!

Strašna požarna nesreća na plesu. U madjarskom selu Oekörito obdržavali su na uskrsni blagdan u jednom skadnju javni ples, na kojem se sakupilo 4—500 osoba. Za plesa zapalila se jedna svetiljka ili baluncin, odatle je nastao silni požar te je sav skadanj izgorio. Za silne stiske navalili su plesači i gledaoci na jedina otvorena vrata, koja su tako zatrpali, da se nije moglo van ni nutra. U strašnom požaru našlo je smrt 3-400 osoba, ponajviše mladića, djevojaka i mladjih muževa i žena.

Ratna ladja „Zrinyi". Dne 12. travnja spustit će se u Trstu u more najnovija ratna ladja „Zrinyi". Dali su joj magjarsko ime, premda je Zrinjski bio Hrvat i premda tri četvrtine momčadi austro-ugarske mornarice pripada hrvatskoj narodnosti. Kuma će biti nadvojvotkinja Marija Valerija, koja će dne 12. travnja u jutro doći u Trst sa svojim suprugom nadvojvodom Franjom Salvatorom i s malom pratnjom. Na večer će biti svečana rasvjeta ratnih ladja. „Zrinyi a" je sagradio tršćanski „Stabilimento tecnico".

Snižene pristojbe za poštanske novčane naputnice za Bosnu. Od 1. travnja t. g. snižene su poštanske pristojbe za novčane naputnice, koje će se slati iz Austro-Ugarske i Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu i obratno. Za svotu od 20 K plaćat će se 10 fil. poštarine; preko 20 do 100 K 20 fil. i dalje, kao što je sada kod nas na našim poštama uvedeno.

Izpiti na ženskom učiteljištu u Gorici obdržavati će se: izpiti zrelosti 2 maja, a izpiti usposobljenja za pučke i gradjanske škole 9. maja o. g. Ovim će izpitima odmah slieditи izpiti za ručna djela i za dječija zabavišta. Molbe za pripust na te izpite valja odpremiti propisanim putem najdulje do 15. aprila o. g.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

Novac za svakoga! Brzo! Jeftino! Povjerljivo. - Od 400 K pa dalje uz obročno odplaćivanje od 4 K, uz 5%, bez predbilježbe, bez polica (i za gospodje), sa jamstvom ili bez njega. Hipotekarni zajmovi uz 3½%. — FILIP FELD, bankovni i burzovni posao, Budapešta VII. Rakoczi ut. 71.

OLOVKE

u korist družbe sv. Ćirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari Laginja i drug. u Puli

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

Nikada više!

neću mijenjati sapuna odkad rabim Bergmannov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Telschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržajo ljepu, nekanu i njčnu pût.

Kumad po 80 para dobiva se u svim ljekarna m, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. aprila 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	∨PUNAT . . . . ↑	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.46	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Punat.

Poned. Utorak Četvrt. Subotu	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Poned. Srijeda Petak Nedjelja
prije podne				po podne
3.45	odl.	∨Baška . . . . ↑	dol.	6.—
4.45	dol.	↓Punat . . . . ∧	odl.	5.—

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	∨RIJEKA . . . ↑	dol.	2.30
7.50	dol.	Opatija . . .	odl.	2.—
8.—	odl.	„ . . .	dol.	1.50
9.20	dol.	Beli	odl.	12.30
9.30	odl.	„	dol.	12.20
				prije podne
10.20	dol.	Mrag . . .	odl.	11.30
10.30	odl.	„ . . .	dol.	11.20
11.—	dol.	Krk	odl.	10.45
11.10	odl.	„	dol.	10.30
po podne				
1.—	dol.	Rab	odl.	8.30
1.15	odl.	„	dol.	8.15
3.—	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.30
3.10	odl.	„ . . .	dol.	6.20
4.—	dol.	↓NEREZINE . . ∧	odl.	5.30

Uvjetno pristajanje u **Sv. Martinu Lošinjskom i Rovenskoj.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	∨Rijeka . . . . ↑	dol.	7.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	6.55
8.—	odl.	„	dol.	6.45
11.45	dol.	↓Rab . . . . ∧	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjeno plovitbenog reda.

Najveći zgoditak ov. 600,000 Maraka | **Iskaz sreće** | Dobitko garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim kolitolima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:		Glavni dobitci po	
Maraka	**560,000**	Maraka	**300,000**
„	**550,000**	„	**200,000**
„	**540,000**	„	**100,000**
„	**530,000**	„	**60,000**
„	**520,000**	„	**50,000**
„	**515,000**	„	**45,000**
„	**510,000**	„	**40,000**
„	**305,000**	„	**30,000**
„	**303,000**	„	**20,000**
„	**302,000**	„	**15,000**
		„	**10,000**

i t. d.

U svemu sadržajo lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ov. M. **50,000** a onaj 7. razreda ov. M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unaprijed **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

28. Aprila.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje izrezati

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1153 Banka, Hamburg 36.

Pošaljite mi..... {cielu srećku à M. 6.— (K 7.—) / pol „ à „ 3.— („ 3.50) / četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primato u priklopu doznačnicom / Izvolite poslignuti pouzećem } Prekrižite ono što se ne odnosi na pošiljku.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, i 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izrađuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, boje K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933
pošta PILSEN, Češka.

POZOR! Novi vinski zakon dobiva se u Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.

Širite „Našu Slogu".

Tko treba bielog platna, oxforda, kanafasa, zefira, kriseta, flanela itd. neka naruči u

Josip Běloun,

tkaonica,

Novy Hradek, Češka.

Samo dobra roba, solidna posluga.

40 metara liepih ostataka za K 18 franko pouzećem.

Ako roba nebude po volji, možete ju nefrankirano poslati natrag.

Tvorničke ciene.

Prigodna k.

Krasna žepna ura s lan.

samo K 3·50.

Nakupio sam 80.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno iduć samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. iduć anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem S. KOHANE izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 186.

Nebrojene priznanice i opetovne naručbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjeneći limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnje) iz kojili se priredjuje znameniti osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. God šnji proiz od 60 milijuna komada.

LU-SIN, parfumuje dah. KLAIRON, najfoštinija paštota nove dobe. BOUCHÉES À LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Sve vrsti mliečnih čokolada, za kuhanje i blagovanje, izvr tne vrsti i najfoštinijo nudja

Prvo česko dioničko društvo tvornica za orientalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohradý prije **A. MARŠNER.**

Skladišta: Ferdinandova ulica (Platýz), Václavské nám. (proti Primasum). BRO VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Zahtjevajte liepo uredjeni

cijenik sa kolendarom 1910.

„Národne tiskare" LAGINJA i DR., Pula

Br. 15 Pula, u četvrtak dne 14 aprila 1910. God. XLII.

...slana itd. ...aju se na temelju ...nika ili po dogovoru.

...i za predbrojbu, oglase itd. ...u se naputnicom ili polož... ...m pošt. štedionice u Beču ...administraciju lista u Pulu.

...i naručbe valja točno os... ...iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu u ...orenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz... ...na napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Gdje su protivnici glagoljice.

Zadarski „Nar. List" donosi u posliednjem ...oju jedno pismo ovih dana preminulog bar...og nadbiskupa, uzornog svećenika i rodolju... preuzviš. O. Šimuna Milinovića, koje je on ...ed šest godina pisao jednom dalmatin...om književniku, a bavi se glagoljicom. ...pismo glasi:

Velecienjeni gospodine!

Taman kada sam krećao na put, da ...djem amo u Štajersku i da se oporavim ... veliko slaboće, prouzrokovane od silne ...ge, primih vaše prečastno pismo sa ti...anom predstavkom prikazanom Sv. Otcu ... pogledu glagoljice.

Pročitat ću istu, kada se povratim, a ...ma svesrdno zahvaljujem na dobroj ...pomeni.

Sve predstavke, što se budu, makar od ...je strane, dati u Rim za glagoljicu, ...tati će uviek bezuspješne, dok se za to ... zauzme složno episkopat hrvatski, a ...aj ne ća se nigda u tom složiti, jer — ...bro mi je poznato — kada naši biskupi ...hode u Beč, da polože zakletvu, tada ... se izričito preporućiva, da iz svoje bi...upije nastoje proćerat sablažnjivu gla...ljicu, koja vodi na rusizam i pohrišći...nje. U tom smislu daju neki biskupi i ...vješća sv. Stolici, a ova zbilja misli, da ... tako i da oni, koji brane staroslovenš...nu, nisu nego zanešenjaci i varalice, ...ji se služe tim za svoje svrhe, koje su ...gubne vjeri i domovini.

Tim se nastoji uništiti glagoljicu, koju u ...eču mrze da se ne može gore i Rimu je ...ikazuju kao najpogibeljnije sredstvo za ...toličku vjeru, a sv. Stolica, bez da pro...čava sama, vjeruje, što joj se kaže iz ...eča, to joj se i ona protivi....

Rogatac, 10. rujna 1904.

Vaš O. Milinović.

Bečki službeni krugovi proganjaju dakle ...agoljicu a u Rimu vjeruju sliepo lažim klevetam. Sve to kaže visoki crkveni do...ojanstvenik, kojemu se mora vjerovati ...alo više nego li Staropazinskom župniku ...ropeku i poznatim „Puzavcima" u sve...ničkoj halji.

Malo iza toga pisao je blagopokojni nadbiskup takodjer jednom našem odvjetniku i do nedavna zastupniku na istarskom saboru. Pošto je pitanje narodnog jezika po istarskim crkvam još i danas aktuelno, a nadbiskupovo se pismo poglavito time bavi, to ga mi niže donašamo u cielosti sa svim jezikovnim i pravopisnim osebujnostim. Tim mislimo da — sada, nakon njegove smrti — ne počinjamo nikakve indiskrecije; da usuprot izkazujemo počast miloj uspomeni pokojnog barskog nadbiskupa, ako izbavljamo iz zaboravi ovo njegovo po nas dragocjeno pismo, koje osvjetljuje postupak stanovitih krugova sa našom narodnom svetinjom i koje nam priča, kako je on vruće želio izmirenje Hrvata i Srba u interesu same katoličke stvari. Pismo glasi:

Bar, dne 22. rujna 1904.

Veleučeni Gospodine i Dragi Moj Doktore!

U svoje vrieme, ali taman kada sam oslabljen polazio na odmor u Rohić, primio sam Vaše prečasno i preugodno pismo od 25. lipnja t. g. sa pridodanom „Spomenicom itd." podnešenom Sv. Otcu Piju X. od Vas i drugih odličnih Istarskih rodoljuba, na uhar našega miloga „staroslovenskoga Bogoslužja". U momu povratku iz Rohića bolovao sam, i istom je nekoliko dana da sam bolje, i da sam mogao „Spomenicu" pomljivo pročitati, s toga, ako Vam prije nisam odgovorio, nije bilo s nemarnosti već s nemogućnosti.

„Spomenica" je sa svakoga gledišta učno, triezmeno i razborito sastavljena, te iz sve duše radujem se da je u našoj dragoj i liepoj Istri tako probudio se rodoljubno-kršćanski duh i zanos za „staroslovenskim-Bogoslužjem", koga je providnost, taman u vrieme istočno-zapadnoga razkola preko velikih apoštola Ćirila i Metoda, nami Slavenom dala, da budemo vitica pomirenja i ljubavi izmedju kršćanskoga istoka i zapada.

Ovo je veliki Leon XIII. podpuno shvaćao, i podpuno osvjedočenje imao da će Slavljani istok i zapad pomiriti, s toga je, gdje je mogao, Slavene podupirao, a za to je i Barskoj biskupiji svečano „staroslovensko-Bogoslužje" podjelio, uzprkos svima i velikim protivnostima. Ja nemogu pismeno sve reći kako je onda sa stanovitih i visokih strana nasrćalo se na Lava XIII. prieteći mu, da će se svaki odnošaj sa Rimom prekiuuti, ako ne opozove povlasticu Barskoj biskupiji podjeljenu. Nego Lav XIII., i njegov tajnik veliki Rampolla, ostali su nepomični. Zatim sa stanovitoga mjesta tražilo se sve moguće da se nebi tiskao „staroslovenski Misal", a za to bili su odaslani i neki biskupi u Rim, da zapriču tiskanje, nastojeći da uvjere Rim, da se staroslovenštinom nastoji uvesti rusicizam i razkolništvo. Po naputku sa višega, u tomu smislu izvješćivali su Rim i neki inače vriedni biskupi, a nagovorilo se biskupe arbanasko da skupa sa svećenstvom prosvjeduju protiva uvedenju „staroslovenštine" u Barskoj biskupiji, jer to vodi na *hrišćanluk.* Poznato mi je kako se nekim novoimenovanim biskupom strogo naredjiva da iskorenu „pogibnu glagoljicu" u svojoj biskupiji. Iz ovoga kratkoga možete upoznati kako se sa višega nastoji da „glagoljica" propadne. A pošto u Rim neprestano stižu izvješća od raznih biskupa sasvim protivna „glagoljici", nije se čuditi da Rim preda na svako pitanje staroslovenštine, i po svomu uvjerenju protiviti će se sve dok budu biskupi kao dosle izvješćivali. Lav XIII. i Rampolla, ostali su uvjek za „staroslovenštinu", ali mi je poznato kako su i njih više puta izvješćaji nekih pobožnih i učnih biskupa uznemirivali, tako da su im i grizodušje u dušu stavljali.

Po momu uvjerenju, kako stvari sada stoje, nikakvim korakom, niti ikakvim prestavništvom, ništa se neće za „staroslovenštinu" postignuti, dok neki biskupi, po nagovoru sa višega, prestavljaju nju u Rimu kao pogubnu za vjeru rimokatoličku. Hrvatim tudjin vlada, koji nigda neće dobrovoljno im štogod dozvoliti što bi im na uhar bilo. S toga, srestvima kojim razpolaže, sve što bi i izdaleka moglo Hrvatim kakav ugled oli snagu doprinieti, uvjek će odstranjivati.

Kako je sa „staroslovenštinom", tako se i svim ostalim postupa gdje bi moglo Hrvatim što koristovati. Lav XIII. želio je iskreno pomirenje izmedju Hrvata i Srba, pak za to je želio da Zavod Svetojerolimski bude kao zametak pomirenju, i da mu se dade ime *Hrvatsko-Srbski* ili *Jugoslovenski.* Netom se je to čulo, niemstvo i magjarstvo se pomamilo. Isto tako boje se svakoga približenja hrvatsko-srbskoga, te nastoje da zavadjaju, a na nesreću to Hrvati nevide.

Ja Vam ovo priobćivam na pouzdano i na prijateljski, želeći da u javnost nedajete, ali da se triezmeno sa rodoljubim služite. Ako se pak igda sastanemo, kazati ću Vam više sličnih stvari. Mene prava muka hvata gledajući vrljutanja političa kod našega naroda, kojim se kao lutkom tudjin služi. **Hrvati nisu shvatili ni mojo zvanje ni moj položaj.**

Iskreno Vas pozdravljajući ostajem

Vaš odani

† *Šimun Milinović,* v. r.

Tako pišu pravi narodni biskupi; ali blagopokojni Milinović nije bio imenovan biskupom od austrijske vlade uz revers. Tu sramotu katoličke crkve neka Rim ukloni, a ne proganjati glagolicu i hrvatsku molitvu iz crkava.

Za čovječje postupanje sa vojnicima.

Interpelacija narodnog zastupnika Matka Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za zemaljsku obranu.

Tršćanski slovenski dnevnik „Edinost" priobćio je u svojem broju 75 od dne 16. marča o. g. sliedeću viest:

„Ukora vriedno postupanje vojničke oblasti. Doznali smo o sliedećem slučaju:

Ivan Bertok iz Bertoka — iz Koparske okolice — služio je kod domobranske pukovnije br. 5 u Puli od dne 9. oktobra pak do 12. decembra 1909., kojega dana premjestiše ga radi nagluhe iz aktivne službe u neaktivno stanje do kasnije liečničke nadvizite, takozvane „Überprüfung". Dne 14. febrara o. g. bio je Bertok pozvan na tu nadvizitu u Trst u domobransku

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Dugo se je snovalo, ko da zasjedne ...alno na biskupsku stolicu u Trstu. Pred...avnici talijanske klike učinili su sve mo...uće kod namjestniku grofa Goëssa — ...jega su za se i pridobili — kod mini...arstva, kod nuncija i drugih čimbenika ... Beču, kod kurije u Rimu, de dodje u Trst za biskupa Ivan Baptist Flapp, da ...ak i u Tršćansko-Koparskoj biskupiji uni...i naš jezik. Nije njim uspjelo, bud da ...ije ni sam Flapp htjeo u Trst, jer je u Poreču veća plaća a manji troškovi, bud ...a ga odlučujući čimbenici nisu htjeli. Govorilo se je i o jednom kandidatu Čehu. Tik pred Božić 1901. došla je prva viest, ...o strjela iz vedra neba, da će bit imenovan Tršćansko-Koparskim biskupom, na zahtjev austrijanske vlade, Dr. Franjo Ksaver Nagl, ravnatelj njemačkoga zavoda u Rimu „Anima". I bio je imenovan u godini 1902. U Rimu se je ponekle naučio talijanski; hrvatski ili slovenski ni malo. Zapustiv Rim, nije išao odmah u Trst preuzeti biskupiju. Vrludao je oko njega, kao ono mačka oko vruće kaše. Kao da si je bio svjestan da nije dorasao za tu biskupiju.

Putujuć po raznih mjestih u Kranjskoj obavješćivao se je o stanju u Tršćansko-Koparskoj biskupiji i učio slovenski jezik. Pomoćnika, koj zna slovenski i hrvatski jezik, i kojega bijaše austrijanska vlada u izgled postavilu, nije htjeo. Hjeo je sam gospodariti, ili, kako se je kašnje pokazalo, pašariti. Koliko nam je poznato nije posjetio, ili jako kasno, biskupa Krčkoga, prijaznika slavensko liturgije; al je za to njezinoga zakletoga protivnika biskupa Porečko-Pulskoga, i od njega se valjda instruirati dao kako da se uništi slavenska služba Božja. Njegov postupak, jednak onomu Flappa, kao da to kaže. Hvala Bogu, i narodu, nije radio s istim uspjehom.

Znakovi neprijaznoga razpoloženja Naglova za slavensku službu Božju.

Biskup Nagl nije odmah odkrio svoju dušu glede slavenskoga bogoslužja. Ipak se je moglo skoro opaziti kakvim duhom diše. Polazeć po župah, on kao da i nije imao drugoga posla nego kako da nadje što, što bi govorilo proti slavenskoj službi Božjoj. On, biskup, niti nije išao k sv. misi, za vrieme vizitacije, u njekih mjestih, za koja je znao da se sv. misa pjeva slavenskim jezikom.

Na dobro nije kazao nit uvod u dekrete Sv. Stolice, što jih je priobćio u broju od mjeseca ožujka 1903. biskupskoga lista „Curia Episcopalis". Tu govori, kako je jako koristno da bude u liturgičkih stvarih sve *jednako,* i kako nejma za častno svećenstvo ništa *starijega* nego slušati Sv. Stolicu.

Onda sliedi pod I. „Dekret ili pismo sv. zbora za obrede na nadbiskupe, biskupe, i upravitelje pokrajina Goričke, Zadarske, i Zagrebačke, o porabi slavenskoga jezika u svetoj liturgiji", od 5. kolovoza 1898. sa notom od 18. veljače 1892.; pod II. „Sumnja glede tumačenja" od 14. kolovoza 1900. gdje sv. zbor za obrede tumači ustanovu glede 80 godina porabe slavenskoga jezika; pod III. dekret 14. ožujka 1902.; i konačno „Pouka biskupske kurije", u kojoj se na koncu opet i opet naglašuje vlast crkve koju valja slušati.

ekspoziturU (Landwehr-expositur) i to za 7 sati rano. Pošto postupaju obično vojničke oblasti tako, da opredjele na pozivnici 7 sati, dočim se vrši dotični čin u istinu jedva u 9 sati, kadšto čak u 11 sati, i pošto tako rano — da bi mogli biti u Trstu već u 7 sati — nemaju iz Bertoka spoja sa Trstom (ni željeznicom ni morem) savjetovaše znanci Bertoku neka ide prvim vlakom, koji stiže u u Trst okolo 8 sati u jutro. I tako je pozvani takodjer učinio pošto nije imao sredstva a da bi se bio mogao odvesti posebnim vozom ili da bi bio prenoćio u Trstu. Majka mu je udova sa troje radnji nedorastle djece.

Došav u Trst u 8 sati u jutro požurio se Bertok da potraži spomenutu ekspoziturU. Pošao je najprije u pomorsku vojarnu, zatim u vojarnu u Rocol dok nije stigao u 8 sati i pol na pravo mjesto — ali bijaše — prekasno. Kazaše mu, da će biti ponovno pozvan. Prošloga petka primio je u istinu drugi poziv na rečenu liečničku nadvizitu za ponedjeljak dne 14. o. mj. opet u 7 sati u jutro. Odlučio je bio, da će po noći pješke u Trst. Nu što se je dogodilo? U nedjelju večer odmah po 7. satu došao je po njega oružnik, što je u obitelji prouzročilo silni strah. Ženske su stale glasno plakati. Takovo postupanje vojničke oblasti prikazuje se pako još te — u čudnovatijem svjetlu obzirom na činjenicu, da je oružnik pokazao dopis c. kr. kotarske oblasti u Kopru, kojim je dopisom htjela ta oblast prepriečiti, da se nebi bez potrebe na taj način plašilo naroda, osjeguravajuć, da će se pozvani stalno predstaviti u opredjeljeni mu sat.

Ali sve bijaše badava. Vojnička je oblast ustrajala na svojem zahtjevu i Bertok je morao odputovati uz oružnika kano kakav zločinac!

Je li to pravo i da li je to u interesu same vojničke institucije, da vojničke oblasti takovim postupanjem bez potrebe uznemiruju i vriedjaju narod?"

Na temelju rečenoga stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za zemaljsku obranu sliedeći upit:

1. Je li njegovoj preuzvišenosti poznat gori opisani dogodjaj, i ako nije,

2. Hoće li ga dati iztražiti te ako se pokaže istinitim,

3. Hoće li poduzeti potriebite mjere, da se što takova u buduće više nedogodi?

Beč, 18. marča 1910.

(Sliede podpisi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Školska zabava. Kako djeca škole družbe sv. Ćirila i Metoda radi bolesti sada već blagopokojnoga Jelušića nijesu mogla prirediti svoju zabavu o Božiću, to se sad u velike spremaju, da prirede zabavu u subotu, dne 16. travnja. Uvjereni smo, da će svi Hrvati pohrliti na tu zabavu, da se svojim obolom odluže našoj zasluženoj Družbi, a drugo, da vide naše mlade uzdanice, pa tako ohrabre djecu i učitelje.

Na zabavi će se pjevati, deklamovati i predstavljali. Početak je u 7½ s. večer; ulaznina: sjedala 1 K, stajanje 60 para, galerija 40 para. Čisti dobitak ide u korist „Družbe".

Velika zabava za Družbu. Ovdješnja podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda naumila je ovog ljeta da dade u vrtu Narodnog Doma veliku pučku zabavu u korist Družbe. Pripreme su već u toku, a stoji do gradjanstva da zabava ispade što ljepša i što korisnije za našu Družbu, i da tako pokaže da Pula ne zaostaje u svojem rodoljublju i požrtvovnosti za ostalim gradovima naše domovine. Za danas samo spomenusmo ovu nakanu naše Podružnice, a čim se nešto konkretnije odluči, povratiti ćemo se na stvar, da se za ovu narodnu zabavu zauzme cjelo naše gradjanstvo.

Pjevački zbor u Puli. Ovih dana počeo je opet vježbati ovdješnji pjevački zbor i to pod ravnanjem vrlog učitelja g. Vogrića, već dobro poznatog diljem cijele naše Hrvatske. Prijavilo se dosta pjevača, a osobito hvale su vrijedni braća Česi, koji su se brojni odazvali našem pozivu. Kamo li sreće, da bi se ovaj pjevački zbor, koji se samo sastane i oživi za razne prigode, pretvorio u stalno pjevačko i glazbeno društvo, koje je toli potrebno u ovom našem gradu.

Na gospodi pjevačima je sada da pokažu svoju dobru volju a osobito da budu točni, da se ne gubi vrijeme u pusto čekanje.

Poštivanje pokojnika. Kod najdivljih naroda na svietu vladaju osjećaji poštivanja i pieteta prema pokojnicima, pa bili ti i njihovi protivnici, a ljudi znadu i za najveće zločince kadkad naći koju sućutnu rieč. Nu toga instinkta nema kod tobože kulturnih ljudi, koji se kupe oko mjestnog libella zvanog „Il Giornaletto di Pola". Tako je neki gad htjeo u tom listu oblatiti uspomenu blagopokojnog kanonika Flega, ali je ono blato ostalo u smrdljivoj kaljuži, u kojoj se sami valjaju ti gmazovi. Blato, ostaje blato, te ga ne može ni tobožnja dvietisućljetna talijanska kultura očistiti.

Imenovanje. Viši poštanski upravitelj g. Ivan Vidmar u Puli imenovan je ravnateljem istoga poštanskoga ureda. Čestitamo!

Zabava 1. maja.

N. R. O. skupa sa češkim kovinskim radnicima pripravlja proslavu 1. maja, kao radničkog blagdana.

Ove godine 1. maja pada u nedjelju. U jutro bit će javna skupština. Po podne pak zabava u vrtu »Narodnog Doma« sa biranim programom. Bit će svakovrstne zabave za svakoga. Na večer će pak biti ples u dvorani. U svoje doba javit ćemo potanje.

Krčki kotar:

Sa otoka Krka. Izložba vina, koju je priredila kotarska Zadruga u Krku dne 19. i 20. marča t. g., prošla je dosta dobro ali sa mnogo nezadovoljstva. Tako primjerice izložitelji vina iz Punta, a bilo ih je mnogo, bijahu nagradjeni sa ukupno 15 kruna, dok su izložitelji iz Krka grada odnieli mnoga i velike nagrade. To izgleda po sam Punat nekako čudnovato, kad se znade koliko proizvadjaju vina Puntari a koliko Krčani, dapače Krčani moraju se uteći puntarskim vinogradarima za vino, jer ga danas već nemaju dovoljno ni za svoju potrebu a kamo li za izvoz, dok se znade da je Puntarima, tako rekuć, glavni proizvod vino, kojega mnogo izvažaju; pored toga pak puntarska vina su i bolja od Krčkih. Ovime nemislimo reći, da je komisija za nagrade bila pristrana ili htjela komu nanieti krivice, ali ipak bi nam drago bilo kad bi nam sa upućene strane dali o ovoj stvari razjašnjenja (Priobćit ćemo rado. Ured.).

Najviše nagrada za dobra vina dobili su Bašćani, što i zaslužuju, i nešto par Vrbničana, od kojih vlč. pop Jerko Grčković najveću nagradu za svoje dobro vino iz svojih vinograda.

* * *

Nedavno, a baš na dan Majke Božje 4. t. mj. u jutro, krivnjom nekih potepuha i smrkavih zlikovaca iz Vrbnika, malo da nisu nastradala dva ljudska života. Kad je čovjek, što vozi poštu iz Vrbnika u Krk, toga dana u 2 s. u jutro krenuo kočijom iz Vrbnika, naišao je baš pred Sv. Ivan preko puta zlobno namješten veliki debeli drveni za stup što služi za telegrafske žice, i sva je sreća bila, da je čovjek još hodao uz kočiju i polagano vozio, inače bi bio u onoj gustoj tmini izgubio život on i jedan putnik što je sjedio u kočiji. Da je kočija nabasala na taj stup bila bi se sva razmrskala i ljudi u njoj grozno nastradali. Ovo je već drugi slučaj ovakove zločinačke namjere; prvi put te zelene ništarije namjestiše veliko kamenje posred nove ceste jednoj privatnoj kočiji. Taj put biše ti smrkavi zeleniši ulovljeni i po zaslugi kažnjeni.

Sramota je to velika po sve ljude Vrbnika, da se u njem mogu dogoditi takove stvari, te bi morali svi nastojati, da te zločince pronadju, da ne trpi ugled svih radi par nezrele i pokvarene mladjarije. Svi bi morali ustati i te smrkavce u večer tjerati iz krčama i sa ulica kući, mogli bi opet uvesti stari i hvalevriedni običaj i „kožinom" tjerati tu batavu čeljad kući.

Pazinski kotar:

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu primilo je u mjesecu ožujku t. g. sliedeće prinose: Matejčić Fr., Trst 40 K; V. Jereb, Sv. Martin 10 K; Defar Š., Volosko 5 K; J. Lehpamer, kanonik, Varaždin 20 K; Sabadin I., učiteljica, Sv. Ivan kod Trsta; Veleposinjsko društvo za štednju i zajmove, Veli Lošinj 10 K; Flego J., Slum 10 K; Poljak E., učitelj, Gjurgjevac 2 K; Županijska Varaždinska štedionica, Varaždin 25 K; Fabijanić Anton, Mali Lošinj 5 K. Prigodom imendana g. J. O. sakupili u gostioni u Kanfanaru 7 K, od kojih su darovali gg. N. N., N. N., A. Mišan, M. Marušić i J. Modesto po 1 K, a g. J. Obad 2 K.

Za Djački Dom: Društvo za štednju i zajmove, Sv. Križ kod Kastva 30 K.

Svesrdna hvala darovateljima!

Gostovanje slovenskoga kazališta iz Trsta u Pazinu. U subotu i nedjelju gostovalo je kod nas slovensko kazalište iz Trsta. U subotu davala se „Nora" od Ibšena a u nedjelju „Samska domačija" od Anzengrubera. Moramo priznati, da su se naše nade potpuno ispunile i da smo i jedno i drugo veče imali pravi umjetnički užitak.

Na prvom mjestu moramo istaknuti gdju. Danilovu, koja je svoje uloge kao Nora i kao Francka tako precizno izvela, da je u pojedinim slučajevima upravo občarala općinstvo. Trebalo je samo vidjeti kako je lijepo prikazala duševnu bol u „Nori" u drugom činu prigodom tarantelle. Zatim onaj bolni pogled, kojim se iz daleka oprašta od svoga doma i svoje dječice — jer pogledati i poljubiti ih kao zločinka u očima svoga muža — nije smjela, izmamio je mnogima suzu na oči.

Isto takova bila je i kao Francka. Izražaji boli i žalosti su najznačnije točke u njenim ulogama.

Gdjica Mehindova kao gospa Lindenova u „Nori" i Rezika u „Samskoj domačiji" pokazala je, da joj najbolje pristaju uloge, u kojima može prikazati plemenitost svoga srca. Ona hoće da ima za koga raditi, za koga će žrtvovati cijeli svoj život. Glas joj je vrlo simpatičan i zvonak a kretnje elegantne i skladne.

Izvrstan je bio i g. Rajner kao Robert Hilmer i kao Jakob. On pokazuje veliki talenat pa se nadamo, da će nas još koji put svojom igrom zabaviti.

G. Bratina kao dr. Rank izvrsno je prikazao čovjeka, koji radi krivnje svojih predja vidi, da mora umrijeti. A njemu se neće. On je još željan života, no sve ne pomaže ništa. I maska i igra bilo su upravo na mjestu.

Gdjice Puceljeva i Železnikova bile su takodjer jako dobre, osobito su dobro popunile svojom igrom i izgovorom cijelu iluziju u „Samskoj domačiji".

Gospodin Bolešlavski je kao Lorenc svoju ulogu vrlo dobro riješio.

Gospodin Vaupotić u sporednim ulogama bio je takodjer dobar.

Sa drustvom je kao g. Grom od ljubljanskoga kazališta kreacija Günthera u „Nori" a župnika u „Samskoj domačiji" vrlo se svidjela.

Igralo se u opće dobro bez incidenata i uloge su se dobro znale.

Burni pljesak na koncu svakoga čina je odrazom zadovoljstva, što ga je njihova igra u našim srcima pobudila.

Nadamo se, da ćemo ih opet doskoro imati u svojoj sredini, pa s toga kliče tim vrlim pregaocima na polju umjetne i kulture „Hvala! i do skorog vidjenja!

Koparski kotar:

Iz Vrha kod Buzeta. Od tamo nam pišu da će se dne 1. 5. 1910. u 3 sata po podne blagosloviti novo sagradjena škola. Po blagoslovu iste obdržavati će ovdješnja podružnica sv. Ćirila i Metoda svoju redovitu godišnju skupštinu sa obilnim dnevnim redom. Poziviju se prijatelji škole i prosvjete da nas onaj dan posjete kod ove dvostruke narodne svečanosti. Kod ove svečanosti će blagohotno prisvirati sokolska glazba iz Buzeta kao i pjevačko družtvo „Mirna" iz Žrenja.

Glavna skupština Podružnice družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Dekanima. Dne 20. prošlog mjeseca obdržavala se u Dekanima na Koparštini glavna skupština tamošnje podružnice družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Skupštinu otvorio je predsjednik g. Jo Valentić, naučitelj i zastupnik naroda u Istarskom saboru. Predsjednik je prisutne srdačno pozdravio; požalio je pako, što više naroda nije odazvalo, naročito što što se baš ove godine pojavio jedan prijatelj u narodu samom, koji hoće omele rad naših školskim družbama, radi osobnosti. „Naglasio sam, rekao govornik, našim, pošto ne pravim razlike izmedju jedne i druge školske družbe. Spomenuo je blagopokojnog Kotnika, primjer moramo da svi prama svojim lama i sredstvima, da so uzmognemo od vati jakim našim narodnim protivnicima koji nakaniše da nas unište. Naši prolinici otvaraju svoje otrovne škole, da na raznarodjuju našu djecu, naše družbe pa da očuvaju narodnost našim potomcima te da ne propanemo. Toga radi moramo svi da pregnemo, da obeskrijepimo nastojanje naših protivnika, moramo da složnim silama potpomažemo naše družbe u njihovom patriotičnom i plemenitom djelovanju.

Nakon toga orisao je kratkim potezima dosadašnji rad družbe, te upozorio s kakvim velikim troškovima je taj rad skopčan. Dužnost je dakle svakog Slavena da družbu podupire. Kliknuvši „da živi svaki darovatelj i trudbenik u družbinom smjeru"; završio je svoj govor.

Na to je slijedio izvještaj zamjenika tajnika, a nakon toga izvještaj blagajnika iz koga je razvidno da je u blagajni podružnice unišlo za njenog opstanka 157 K kojom je svota korištonosno uložena kod mjesne kmečko posojilnice in hranilnice.

Iza toga slijedio je izbor novog odbora te budu jednoglasno izabrana slijedeća gg. predsjednikom: Josip Valentić, naučitelj i zastupnik, zamjenikom predsjednika: A Košanc, obć. savjetnik, blagajnikom: Josip Piciga, opć. načelnik, zamjenikom blagajnika: Mihael Turko, posjednik, tajnikom Fran Kosmina, opć. tajnik, zamjenikom tajnika: Andrija Gregorič, posjednik.

Na to se predsjednik zahvalio prisutnim članovima na ponovno mu danom povjerenju, te oninia, koji su najviše nastojali oko napretka podružnice, te je zatim zaključio skupštinu.

Iz Lanišća. Za družbu sv. Ćirila i Metoda darovaše Vrbka Josip, župnik u Lanišću K 2 i Puhalj Josip, krčmar u Lanišću K 1 mjesto zahvale na čestitke pri

...a. Novac je izručen mjesnoj

...kazne primorske viesti.

Pogreb kanonika Petra Flego. Kako smo javili u zadnjem broju preminuo je blagop. kanonik Petar Flego nakon teške operacije u samostanu sestara „Srca Isusova" i to od upale na plućima. Njegove smrtne ostanke privezoše u Trst državnom brzojavnicom, te bijahu sa kolodvora u noći na nedjelje na ponedjeljak u mrtvačku kapelu kod Sv. Justa prenešeni. U ponedjeljak u 11 sati prije podne obavljen je pravo svečanim načinom i uz veliko sudjelovanje ponajviše inteligentnih slojeva svečan pogreb. Mnogobrojno svećenstvo sa stolnim kaptolom popratilo je mrtvački odar iz kapelice u stolnu crkvu, gdje je uz asistenciju odpjevao sv. mrtvačku misu prošt stolnog kaptola i kapitularni vikar preč. g. I. Dr. Petronio. Za liesom stupali su pokojnikovi rodjaci pak mnogobrojni štovatelji. Pod misom pjevali su na koru a oltarom mnogobrojni svećenici. Na odličnom mjestu u crkvi zastupao je vladu namjestnički podpredsjednik dvorski savjetnik grof Schaffgotsch. Od strane vlade bio je prisutan i dvorski savjetnik Alojzij vitez Fabiani te izvjestitelj pogoštovnog odsjeka kot. kapetan Karminski. Zastupane bijahu i svo ostale civilne oblasti grada Trsta. Kao pokojnikovi prijatelji ili štovatelji bijahu prisutni dvorski savjetnik i ravnatelj pošte i brzojava g. Pattey, ravnatelj financijalne prokure g. Furlani, redarstveni podravnatelj Dr. Mahkovec, umirovljeni dvorski savjetnici Tomičić i Trnobrec te mnogo drugih aktivnih i umirovljenih činovnika. Osobito mnogobrojno bijaše zastupano hrvatsko i slovensko svećenstvo iz raznih stranah biskupije, sve sami prijatelji i štovatelji pokojnikovi. Bila je prisutna i deputacija slovenskih svećenika iz Goričke. Zastupani bijahu svi inteligentni slavenski slojevi Trsta i okolice, zastupnici, odvjetnici, trgovci, obrtnici i narodne gospodje. Iz Istre nadošlo je više zemaljskih i dva državna zastupnika, da izkažu posliednju počast velezaslužnom svećeniku i rodoljubu.

Po dovršenoj sv. misi i nakon svečanih rezekvija krenula je žalobna povorka iz stolne crkve te se poredala i popratila mrtve ostanke uzor svećenika i rodoljuba do župne crkve sv. Jakova, gdje se je povorka rastala. Odatle su rodjaci pokojnikovi i bliži prijatelji popratili mrtve ostanke na groblje sv. Ane, gdje je položiše na svećeničkom odieljenju u hladnu zemlju, koja neka im bude lahka!

Talijansko mladje svećenstvo, takozvani reformatori, držali su se daleko hoteći tim pokazati, da njihova mržnja do Slavena ide i preko groba. Na čast im bilo!

Sjednica carevinskog vieća. Danas u četvrtak otvara se opet carevinsko vieće nakon Uskrsnih blagdana. Prve sjednice biti će, kako se čini vrlo važne te pozivlju sve stranke svoje pristaše da se nadju na vrieme na svom mjestu. Naši su zastupnici danas već svi u Beču, kamo su pošli nekoji utorak, drugi srieda na večer.

Nova emisija dionica Jadranske banke u Trstu. Upozoravamo na današnji inserat glede povišenja dioničke glavnice Jadranske banke u Trstu od K 3.000.000 na 4.000.000 kao što i na to, da Jadranska banka prima već od danas prijave za dionice nove emisije. Potanji uvjeti subskripcije navedeni su u spomenutom inseratu.

POZIV

na glavnu skupštinu potrošno-obrtnog gospodarskog društva u Buzetu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 24 aprila t. g. u 10 s. prije podne uz ovaj

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prošlo godišnje glavne redovite skupštine.
2. Izvješaj upravnog odbora.
3. Izvještaj nadzornog odbora.
4. Potvrda računskog zaključka za godinu 1909.
5. Izbor dvojice odbornika i nadzornog odbora.
6. Promjena pravila.
7. Slučajni predlozi.

Opomena! Ako u rečeni sat nebi bio dostatan broj članova, onda će se pol sata kasnije obdržavati druga Glavna skupština na istom mjestu i sa istim dnevnim redom, koja će pravo valjano zaključke stvarati bez obzira na broj članova.

Upravni odbor.

Broj 3601.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto zemaljskog živinara kod Zemaljskog Odbora za Istru; isti obavljat će službu toli kao tehničar kod istog Odbora (poglavito kod Zavoda za osiguranje blaga i Pokrajinskog gospodarskog Zavoda) koli i kao živino-tehnički organ kod pokrajinskog gospodarskog Vieća.

Sa ovim mjestom — za koje vriede svi propisi za zemaljske činovnike — skopčani su svi dohodci IX. činovn. razreda zemaljskih činovnika (plaća K 2800 sa dva četirigodišnja doplatka od K 200 svaki, i odštota za stanarinu od K 600) uz prelaz u VIII. činovn. razred.

To mjesto podielit će se za sada u privremenom svojstvu. Molbe imaju se podnieti do 30. aprila t. g. Zemaljskom Odboru za Istru u Poreču, dokazav dobu, zdrav tjelesni ustroj, svršene nauke, položene ispite (zahtjeva se diplomu živinara), dosadanje službovanje i poznavanje talijanskog, hrvatskog ili slovenskog jezika.

Zemaljski Odbor za Istru

u Poreču, dne 2. aprila 1910.

Zemaljski poglavar:

Dr. Rizzi, s. r.

POZIV

na

I. redovitu glavnu skupštinu

Gospodarskog trgov. društva u Kastvu što će se držati dne 24. aprila u 3 s. po podne u prostorijama g. Frlan Vjekoslava u Rubešima 71.

Dnevni red:

1. Pročitanje zapisnika posljednje skupštine.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Potvrda računskog zaključka za godinu 1909.
5. Izbor upravnog i nadzornog odbora te pomirnog suda.
6. Slučajni predlozi.

KASTAV, dne 12. aprila 1910.

Uprava.

Poziv

na III. redovitu glavnu skupštinu (Posujilnice) „Marčanskog društva za štednju i zajmove registrane zadruge na neograničeno jamčenje", koja će se obdržavati na Jurjevo, nedjelju dne 24. aprila u 3 sata poslie podne u društvenom uredu u Marčani.

Dnevni red:

1. Pozdrav i priopćenja upraviteljstva.
2. Izvješće „Gospodarske Sveze za Istru", kao nadzorne vlasti.
3. Rasprava i odobrenje računskog zaključka za poslovnu godinu 1909.
4. Odluka o upotrebi čistog dobitka.
5. Izbor novog upravnog odbora.
6. Eventualna pogodba s računarom — o njegovim dužnostima i pravima.
7. Slučajni predlozi.

Upravni odbor.

NB. Svakomu je prosto pregledati kroz zadnjih 8 dana račune, u uredovno vrieme, izložene u društvenom uredu u Marčani.

Br. 1826/10.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka občinskog odbora iz sjednice od 5. aprila 1910. razpisuje se ovime natječaj na mjesto

redarstvenog vodje (nadredara)

za poreznu občinu Opatiju.

Sa tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 1320 K, odšteta za stanarinu od 120 K i paušal za uniformu od K 160.

Molitelji imaju dokazati, da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godinu, da su posve zdravi i bezprikorna ponašanja te da poznaju u govoru i u pismu hrvatski a u govoru njemački i — po mogućnosti — talijanski jezik, kao što i da su jur obavljali redarstvenu službu i koliko vremena.

Molbe imaju se podnesti na podpisano do 25. aprila 1910.

Natjecatelj je dužan služiti najmanje jednu godinu dana, ako ga občina ne odpusti prije uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnja prava i dužnosti razvidni su u obstojećoj službenoj pragmatici redara ove občine.

Nastup službe jest odmah.

Glavarstvo občine.

VOLOSKO, dne 6. aprila 1910.

„BACULINUS"

jedini i zajamčeni pripravak za uništenje žohara (bakula).

Nagradjen na zlatnom medaljom na medjunarodnoj izložbi za zdravstvo u Milanu 1909.

Proizvoditelj:

Erminij Lonzar, Pula.

Širite „Našu Slogu".

Jadranska Banka u Trstu.

Poziv na subskripciju.

U smislu ovlaštenja glavne skupštine od 14. marta 1909, zaključilo je upravno vieće u svojoj sjednici od 20. marta 1910 povisiti dioničku glavnicu Jadranske banke na K 4.000.000·— te izdati

2500 dionica po K 400 t. j. K. 1,000,000 nom.

uz slijedeće uvjete:

a) **Vlasnici starih dionica imaju pravo opcije, t. j. mogu zahtjevati na podlozi svakih 3 starih dionica, 1 dionicu nove emisije uz kurs od K 420·— po dionici.**

b) **Dionice, koje bi eventualno preostale uslied neizvršitbe prava opcije, biti će na razpolaganje novim potpisateljima kao i vlasnicima starih dionica, u koliko bi potpisali veći broj dionica nego im po pravu opcije pripada, uz kurs od K 445.— po dionici.**

Prijave na nove dionice primaju se do 30. aprila t. g.

Pri subskripciji novih dionica, treba uplatiti za svaku potpisanu dionicu K 100·— kao prvi obrok i istodobno kauciju, dočim ostatak po reparticiji dionica, koje će se uspjeh svakom potpisatelju javiti, najkasnije do 31. svibnja t. g. uzevši u obzir svojedobno kao kauciju položeni obrok.

Nove dionice sudjeluju na dobitku za god. 1910, uslied česa ima subskribenat platiti i 5% ne kamate od nominalnog iznosa počam od 1. januara do dana isplate novih dionica.

Tečajni dobitak (ažio) pripada po odbitku troškova i pristojbina za novu emisiju pričuvnoj zakladi banke.

Prijave i uplate na nove dionice primaju se:

U Trstu i u Opatiji: kod društvenih blagajna, gdje moraju se deponirati stare dionice radi izvršenja prava opcije.

Za slučaj, da javna subskripcija prekorači broj dionica nove emisije, pridržaje si upravno vijeće pravo reparticije.

Dosadanji razvoj Jadranske banke razvidljiv je iz slijedećega pregleda

Pregled razvoja Jadranske banke u Trstu.

Poslovna godina	Gotovina mjenice i vrijed. pap.	Dužnici	Zgrada banke i inventar	Trans. stávko	Uložci i vjerovnici	Dionička glavnica	Rezervno zaklade	Čisti dobitak	Cjelokupni promet	Dividenda
	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	
1906	2,414.413·—	2,293.401·—	275.593·—	72.569·—	2,819.475·—	1,000.000·— 1,000.000·—	93.100·—	97.166·—	311,002.571·89	5%
1907	2,555.400·—	4,865.073·—	292.870·—	84.611·—	5,435.456·—	2,000.000·—	107.135·—	160.186·—	457,800.741·06	5%
1908	5,280.558·—	8,956 509·—	289.920·—	155.749·—	9,068.963·—	2,000.000·— 1,000.000·—	160.500·—	200.340·—	608,206.892·58	5%
1909	5,796.489·—	10,242.818·—	287.502·—	237.432·—	10,671.143·—	3,000.000·—	208.000·—	257.816·—	717,405.923·39	6%

U TRSTU, dne 31. marta 1910.

JADRANSKA BANKA.

POZIV

na 25. godišnju glavnu skupštinu ove Gospodarske Zadruge, koja će se obdržavati u Kastvu u dvorani g. B. Vlaha u nedjelju, dne 17. travnja o. g. u 9 sati prije podne sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika,
2. Izvještaj tajnika,
3. Izvještaj blagajnika,
4. Izvještaj revizionalnog odbora,
5. Različiti predlozi,
6. Izdriebanje gospodarskog orudja.

Gospodarska Zadruga
u Kastvu, dne 7. aprila 1910.
Podpredsjednik:
Ivan Carlavaris.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, meknu i njčnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Pantu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. aprila 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
6.—	odl.	↑PUNAT . . .	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj . . .	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . ↑	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Punat.

Poned. Utorak Četvrt. Subotu	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Poned Srijedr Petak Nedjelju
prije podne				po podne
3.45	odl.	↑Baška	dol.	6.—
4.45	dol.	↓Punat	odl.	5.—

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA . . .	dol.	2.30
7.50	dol.	Opatija . . .	odl.	2.—
8.—	odl.	„	dol.	1.50
9.20	dol.	Beli	odl.	12.30
9.30	odl.	„	dol.	12.20
				prije podne
10.20	dol.	Merag . . .	odl.	11.30
10.30	odl.	„	dol.	11.20
11.—	dol.	Krk	odl.	10.45
11.10	odl.	„	dol.	10.30
po podne				
1.—	dol.	Rab	odl.	8.30
1.15	odl.	„	dol.	8.15
3.—	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.30
3.10	odl.	„ . .	dol.	6.20
4.—	dol.	↓NEREZINE . . ↑	odl.	5.30

Uvjetno pristajanje u Sv. Martinu Lošinjskom i Rovenskoj.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	6.55
8.—	odl.	„	dol.	6.45
11.45	dol.	↓Rab . . . . ↑	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teorliji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

Najveći zgoditak ov. 600,000 Maraka | **Iskaz sreće** | Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni odbitci po
Maraka **560,000**	Maraka **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **395,000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **49,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci ra tu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ov. M. **50,000** a onaj 7. razreda ov. M. **600,000.**

Uredovna cielna srećka 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredoval sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točnu iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije služben prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

28. Aprila.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 35.

ovdje izrezati

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1153 Banka, Hamburg 36.

Pošaljite mi ..... (cielu srećku à M. 6.— (K 7.—
pol „ à „ 3.— („ 3.50)
četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primate u priklopu doznačnicom izvolite podignuti pouzećem

Prekrižite ono što se ne odnosi na pošiljku.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—

razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

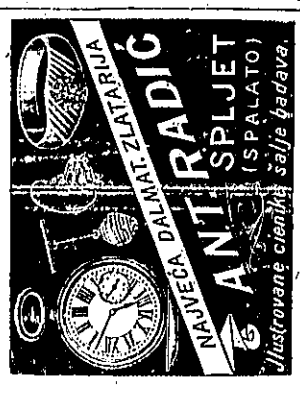

OGLAS.

Za tečaj o pčelarstvu u Pazinu.

Namjerom da se razširi u pokrajini racionalno gojenje pčela a po tom da se podupre i podigne razvitak ove vrlo unosne i plemenite gospodarske grane, držat će se *kod potpisatog državnog uzor gospodarstva u Pazinu od 1—5 maja t. g.* teoretičko-praktički tečaj za gojenje pčela. Teoretično će se poučavanje, koje će biti popularno izmienjivati sa praktičnim tako, da će i kmet-težak moći prisvojiti si potrebito poznavanje da se uzmogne koristno baviti umnim pčelarenjem.

Program biti će slijedeći:

I. dan od 9—12 prije podne:

Korist i važnost pčelarstva. Kako živu pčele.

Od 2—5 pos. podne:

Stanovi pčela. Razna ulišta sa pokretnim i nepokretnim saćem.

II. dan od 9—12 prije podne:

Rojenje pčela. Umjetno rojenje pčela. Pčelinja paša.

Od 2—5. pos. podne:

Pčelinjak. Razne pčelarske sprave. Radnje u pčelinjaku.

III. dan od 9-. .

Bolesti i neprijatelji pčela, se predusretaju i svladaju. Sni. čanje) košnica.

Od 2 - 5 pos. podne:

Proizvod meda i voska. Naputak kako se prenaša pčelac iz kmetskog t. j. primitivnog ulišta u moderno ulište.

IV. dan od 9—12 pr. podne:

Uputak racionalnog pčelarenja sa prostim ali popravljenim košnicama. Pravljenje umjetnog saća.

Od 2½—4 pos. podne:

Ustrojenje pčelarskog društva za Istru.

Pismene prijave za taj tečaj neka se šalju potpisanom najkašnje do 24. aprila.

Upraviteljstvo državnog uzor gospodarstva.

PAZIN, dne 8. aprila 1910.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjenući limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnja) iz kojih se priredjuje znameniti osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. God šnji proiz od 60 milijuna komada.

LU-SIN, parfumuju dah. KLAIRON, najfinlija pašteta nove dobe. BOUCHÉES A LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Sve vrsti mlječnih čokolada, za kuhanje i blagovanje, izvr tne vrsti i najfinlije nadja

Prvo česko dlanička društva tvornica za orlentalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohrady

prije **A. MARŠNER.**

Skladišta: Ferdinandova ulica (Platyz), Vaclavské nam. (proti Primasum).

BEČ VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cieue vrlo nizke.

Nova trgovina!

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i postoljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Posluzba brza i točna, cieue vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije plazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Proporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

br. 16

Pula, u četvrtak dne 21. aprila 1910. God. XLII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake } na godinu
III K 75—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i uteđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Lagioja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovlje sva pisma i predplate.

...itd.
...položi
...ce u Beču
...n lista u Pula.

...e valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu u ...orenom pismu, za koji ne ...plaća poštarina, ako se iz...na napiše „Reklamacija".

...kovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Izložba u Kopru.

Priobćujemo niže članak, što ga je do ...o „R. N. List" u svom broju 84 od dne ...o. mj. pod gornjim naslovom, osvjedo...ni, da ćemo tim zadovoljiti naše čita...je i — radi toga, što želimo nanj sta...i nekoje opazke. Članak glasi:

Kako je poznato Talijani u Istri, poti...jem i pod vodstvom trgovačko-obrtničke ...more u Rovinju, odlučiše od par godina ...amo, prirediti provincialnu izložbu Kopru. Izložba će obuhvatiti sve grane ...ševne i materijalne kulturo, u koliko su ...rem nješto razvijene u Istri to će se ot...riti na dan prvi svibnja tek. god.

Odmah iz početka moglo se je opaziti, ...je tendencija gospode priredjivača ta, ...izložba bude u istinu obće-istarska, baš ...ovincijalna[1]) — bez razlike narodnosti ...o se tiče izlaganja — ali uz očiti izvanj...i biljeg samog talijanstva, tako te bi po...etiocima moralo na prvi pogled biti ja...o, da su „istarski" i „talijanski" jedan ...isti pojam. Dapače može se reći, da je ...e nastojanje priredjivača iliti odnosnog ...ipravnog odbora išlo za tim, da se poka...na izložbi gospodujuće talijanstvo po...ajine, a podredjeni odnošaj Istrana Hr...ta, koji bi bili nekako kao iz milosti ...ipušteni k sudjelovanju.

Naši su prvaci uzeli cielu tu stvar na ...liku ruku, ne vjerujući pravo u mogućnost izložbe; ali nisu niti ustali proti na...mu, da poduzeće bude u istinu pod bilje...om pokrajinskim.[2]) Tekar, kad je ideja o ...samo narodnu politiku, ipak nije poslušalo ...odnog vodstva, nego se je prilagodilo ...pozivu biskupa Flappa, Nagla i Mahnića, te stavilo na raspolaganje odboru za izložbu u Kopru razne dragocienosti pojedinih crkvi.

Prvim dvjema biskupima nije se ni čuditi, dok se zna, da se cilj njihovog djelovanja u ovim krajevima pokriva s idealima talijanske stranke; all jednom Mahniću,[1]) tomu umišljenomu „preporoditelju" hrvatskoga naroda, tomu prvom i „najvećem dobročinitelju" istarskih Hrvata — njemu se ne može oprostiti da u protimbi sa vodstvom naroda izdaje formane, koje pak jadni svećenici ispunjuju bez promišljanja i, naravski, bez prigovora.

I tako će se dogoditi, da će ipak izložba biti obogaćena raznim stvarima od strane Hrvata.

Na izložbi samoj biti će svakako interesantnih stvari: vinogradarstvo i vinarstvo, pomorstvo i ribarstvo, prikazati će se za stalno u najljepšem ruhu; i druge grane privredne i kulturne ne će izostati. Ali svakako, dvoje će zanimati najviše obćinstvo; odio umjetničkih dragocienosti, zlata i srebra, osobito crkvenili stvari, gdje će se vidjeti koliko je bogatstvo razsijano po Istri pa i u najzapuštenijim krajevima; druga velika zanimivost biti će vodnjak iliti akvarij, gdje će u većem stilu biti izložen morski život naših strana.

Izložba se priredjuje u gradu Kopru, ne zato što bi onaj grad, ošim možda zgodnih prostorija za slično poduzeće, pružao gostima ugodniji boravak i slađe uživanje, nego li drugi istarski gradovi; samo blizina Trsta je tu igrala odlučnu ulogu. Odbor je naime računao, da će Trst sam moći dati velik broj posjetilaca izložbe, dočim će tim lakše biti pribavljeni i stranci koji u Trst dolazo ili krozanj prolaze. S druge je strane stalno, da će posjetioci izložbe naći u Trstu svu onu zabavu, sav onaj komfort, kazališta, svratišta i t. d., koja im maleni istarski gradovi ne mogu davati; a gubitak vremena i putni trošak — morem ili kopnom — izmedju Trsta i Kopra tako je neznatan, da ga se niti ne smlje uzimati u obzir.

Priredjivači izložbe su dakle sve dobro uredili i sada čekaju samo, da im se želje i nade ispune. Sama carska vlada pošla im je u svakom pogledu u susret, a što je glavno, dala im je već podpore podesot tisuća kruna, dočim se oni stalno ufaju, da će dobiti još barem dvostruki iznos.

A mi, što ćemo sada? Hrvatski zastupnici u Beču bi morali isposlovati, da vlada pokloni u svrhe boljitka i napredka našeg naroda jednaki iznos, koliki je dala ili će dati za talijansku izložbu u Kopru.[1])

Hrvatski zastupnici u Poreču imadu paziti, da se od pokrajinskih sredstava ne potroši niti pare za talijansku izložbu, ako se istodobno ne dade za važne institucije Hrvata jednake svote.[2])

A zadnje pitanje, koje ali nije u važnosti najzadnje, dolazi ono, glede posjećivanja izložbe od strane našega naroda. Tu može biti mnienja svakojakih i načina različitih; ali jedno stoji, da je naš narod mnogo zaostao i da potrebuje mnogo nauka. Elementi napredka se pako stiču najbolje vlastitim iskustvom, vlastitim gledanjem i pojimanjem. Da bi našemu narodu bilo lahko ići na česte izložbe u Zagreb ili Prag, ta dva zlatna središta slavenskoga života u monarhiji, savjet bi mogao biti

[1]) Samo pod tim uvjetom glasovali su naši zastupnici u zemaljskom saboru za zemaljsku podporu za izložbu. Op. Ured.

[2]) Čim se je sastao privremeni pripravni odbor prvi put u Trstu mimošav predstavnike našega naroda, prosvjedovali smo i odmah najodlučnije proti takvom postupku, izjaviv, da u tim okolnostima neće naš narod kod izložbe sudjelovati. Op. Ured.

[1]) Nakon što se je odbor konstituirao, stavio je član g. Salata predlog, da se prepusti nekoja podredjena mjesta u pojedinim odsjecima i Slavenima, našto smo mi u listu izjavili, da neprimamo milosti, da neznamo za podredjenost već da hoćemo ravnopravnost kod izložbe. Op. Ured.

[2]) Samo jedan dio. Op. Ured.

[1]) Učinio je to bez dvojbe da pokaže skupocjene i riedke starine svojih crkava, ali pošto pako, da se ulaska Talijanima. U ostalom ni mi neodobravamo njegov korak. Op. Ured.

[1]) Mi smo odmah zahtjevali da se toliku svotu doznači i našoj stranci, pošto se priredjuje samo talij. izložba. Op. Ured.

[2]) Zemaljski odbor nemože dozvoliti bez sabora posebnog prinosa za izložbu. Op. Ur.

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Izvještaji upravitelja crkava.

U prije spomenutoj pouci bili su pozvani svi župnici i izloženi kapelani, da u roku od dva mjeseca, putem dekanata, podnesu izvještaje glede porabe jezika u crkvi. Pošto gospoda župnici nisu mogli napisati svojih izvještaja u dva mjeseca, to gospoda dekani sabrati jih, to su ovi posliednji molili biskupa, da produlji rok podnešenja izvještaja. Biskup njim je uslišao molbu. *Dekani* su, kako su njim izvještaji dolazili, pošiljali jih ordinarijatu. Ovaj pak proučiv izvještaje, i poznavajuć naše odnošaje, podastrli su ordinarijatu sliedeću

Spomenica-Molbu.

Presvjetli i Prečasni Ordinariate!

Velečasnim nalogom toga P. P. Biskupskog Ordinariata od 28./3. t. g. priobćenim u diocezanskom listu: Curia episcop. 1903. str. 40 42 pozvani su podpisani uz to Svećenstvo dušobrižničko čitave Biskupije Trsć.-Koparske da izvieste isti Presvjetli i Prečastni Ordinariat u kojem se jeziku obavlja sv. Bogoslužje u pojedinih župah. Odgovor naći će taj P. Ordinariat u izvještajima sastavljenim po pojedinih župnicih i dušobrižnicih, koji su se ili će se u svoje doba dostaviti od pojedinih dekana toj višoj duhovnoj oblasti.

Prouči li se dotična izvješća dodje se do sliedećeg resultata:

Sve *tihe* Mise preko godine čitaju se ne kolko ljeta ovamo u latinskom jeziku, i to od onoga vremena kad se u odnosnih crkvah ukinula glagoljica. U nekojih župah sa glagoljica prije, u nekojih kasnije ukinula.

Mise *pjevane* u obće, naročito u nedjelje i blagdane zapovjedane obavljaju se tako te se poslanica (epistola) i evangjelje, Slava, Vjeruju, profacija, Otče nas i sve molitve i odgovori (responsoria) pjevaju hrvatski po „Slavetu" a sve ostalo što se pod glas moli, čita se latinski iz Misala. I ta promjena potječe od ono doba u koje se glagoljica izrinula iz službe božje.

U nekojih opet župah naročito u zapadnom djelu Istre u nedjelje i blagdane zapovjedane pjeva se samo „poslanica" i „evangjelje" iz „Slaveta", a ostalo se obavi sve latinski. Ovako sužanje slavenskoga Bogoslužja prouzročilo su razne političke okolnosti i upliv nekojih pojedinih ličnosti pače i javnih oblasti, koje su očite neprijateljice i protivnice hrvatskoj i slovenskoj narodnosti u Istri.

Ono tri Zdrave Marije i Zdravo kraljice i t. d. moli se naročito po ladanjskih župah samo hrvatski, odnosno slovenski.

Ostali bogoslužni čini kao n. pr. sv. Krst, pričest, ispovjed, sv. ulje, sv. zakon, za tim litanije na popoldanjom blagoslovu ili večernji, na Markovo, prosne dane, k tomu različiti blagoslovi vode, svieća, palma ili maslino i t. d., obavljaju se svuda po ladanjskih župah po rimskom ritualu u hrvatskom prievodu (po ovećih gradićih kao u Pazinu, Buzetu, Plčnu i t. d. rabi se za većinu goripomenutih služba latinski ritual).

Opaža se u najnovije vrieme da golema većina hoće da se goripomenuti bogoslužni čini obavljaju po hrvatskom prievodu.

Tako sada stvari stoje. Nego kao da se u najnovije vrieme za tim ide te se izrine iz službe božje, puku toli omiljeli „Slavet" i mjesto njega opet uvede staroslovenski jezik ili glagoljica, ali samo u onih crkvah, gdje još nije prošlo trideset godina da je glagoljica ukinuta. Doista bio bi to zlokoban udarac po slavensku službu božju u Istri, jer bi skoro sve župe u Istri izgubile pravo na slavensko bogoslužje, a uvelo bi se svuda samo latinsko bogoslužje na veliku uvredu i štetu ogromne većine hrvatskog i slovenskog naroda u Istri, koji neće — kako On veli — nikako da pristane na toli nepravedne novotarije, koje kruto vriedjaju njegovu vjeroku ćud i gaze njegova stoljetna prava.

„Slavet" je naročito hrvatskomu puku u Istri zamjena ili bolje još: naslavak glagoljice u crkvi i to je poglavlti uzrok te mu je srcu prirasao. Jedino kad bi se staroslovjenština uvela opet u službu božju, pustio bi — mislimo — da mu se „Slavet" uzme iz crkve. (Sliedi.)

drugačiji; ali kako sada stvari stoje, valja izkoristiti priliku i, tko samo može, neka podje ove godine na malenu izložbu u Kopar.[1])

Istarski Hrvati neka tamo vide u čemu su nazad ili napred pram svojim talijanskim zemljacima, pak prema tome neka urede svoje daljnje djelovanje u svim granama kulturnog i gospodarstvenog života.

[1]) Izložbom mogu se okoristiti samo inteligentniji slojevi i one osobe, koje znaju talijanski, jer će na istoj biti sve izključivo talijansko, te zato i s narodnog gledišta upućujemo nas narod da ne posjeti te izložbe, jer samo talijanska. Op. Ured.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 14. 4. 1910.

Nakon uskrsnih blagdana sastalo se je opet danas carevinsko vieće, da nastavi svoj rad ondje, gdje ga je prije Uskrsa prekinulo.

Samovolja predsjednika.

Svi zastupnici primili su na dom pismeni poziv od strane predsjednika na današnju sjednicu uz odnosni dnevni red. Taj dnevni red sastavio je predsjednik Dr. Paltay proti običaju samovoljno i to tako, da je stavio kao prvu točku prvo čitanje o državnom zajmu od 182 milijuna. Proti tomu su ustali zastupnici opozicijalnih stranaka izticuć kako mora predsjednik dogovorno sa predsjednicima svih stranaka sastaviti dnevni red.

Radi toga predvidjale su sve stranke, osobito vladine, borbu radi tog pitanja te su pozvale sve svoje pristaše k današnjoj sjednici, kojoj su prisustvovati skoro svi zastupnici.

Razprave o dnevnom redu.

Nakon obavljenih formalnostih zadobio je prvi rieč socijalistički zastupnik Seitz, koji utemeljiv poduljim govorom predlog svoje stranke neka bi se promjenilo dnevni red u tom smislu, da dodje na prvo mjesto prvo čitanje o službenoj pragmatici činovnika i državnih poslužnika a tekar na drugo mjesto prvo čitanje o državnom zajmu.

Češki radikal zast. Choc prosvjeduje proti samovoljnom postupku predsjednika.

Moravski mladočeh Dr. Stransky predbaci predsjedniku, da je povriedio kućni pravilnik i prava parlamenta.

Poimenično glasovanje.

Zatim se je prešlo na poimenično glasovanje za promjenu dnevnog reda ili za predsjednikov dnevni red. Za promjenu glasovalo je 219 a za predsjednikov ili vladin dnevni red 259 zastupnika. Za promjenu glasovala je sva „Slavenska jednota", nekoliko Rusina i socijaliste a za vladin dnevni red Niemci sviju stranaka, Poljaci, Rumunji, nekoliko Rusina i *svi Talijani*. Ovi posliednji igraju se kod kuće, osobito naši nazovi-liberalci opozicijonalaca, a u Beču upregnuti su uvjek pod vladin voz.

Razprava o državnom zajmu.

Zatim je započela razprava o prvom čitanju vladine osnove o državnom zajmu. Prvi dobi rieč socijalistički prvak Dr. Ellenbogen, koji je oštro odsudio postupanje predsjednika i vlade u tom pitanju.

Ministar financelja.

Ustao je zatim odmah ministar financija Dr. Bilinski, koji je nastojao pobiti predgovornika i zagovarao zajam.

Dalmatinske željeznice.

Na koncu sjednice dobio je rieč hrvatski zastupnik iz Dalmacije A. vitez Vuković, da obrazloži prešnost svog predloga glede pripojenja, odnosno gradnje i dogradnje dalmatinskih željeznica.

Interpelacije naših zastupnika.

U ovoj sjednici podnesli su medju ostalim naši zastupnici sliedeće interpelacije:

1. Zast. Dulibić, Mandić, Hribar, Rybař, Strekelj i drugovi na vladu radi jedne naredbe ministra nastave, kojom poziva namjestničtva za Dalmaciju i Primorje te zemaljsku vladu u Kranjskoj neka bi putem škole i crkve uznastojali, da se nebi narod tobom uznemirivao zbog predstojećeg prikazanja zviezde repatice.

2. Zast. Mandić i drugovi interpelaciju na ministra željeznica radi poznate nesreće na željezničkoj pruzi Trst-Poreč kod postaje Milje.

Beč, 15. 4. 1910.

Nastavak i konac razprave o prvom čitanju osnove o državnom zajmu.

Razprava o prvom čitanju osnove o državnom zajmu od 182 milijuna nastavljena je i dovršena u današnjoj sjednici i to prije nego li se je očekivalo, te je zaključeno da se osnova o državnom zajmu od 182 milijuna K. izruči proračunskom odboru.

Prvo čitanje osnove o službenoj pragmatici.

U tom predmetu uze prvi rieč njemački socijalista zast. Glöckel koji izliče kako bi predležeća osnova možda bila na svom mjestu prije 40 godina, nipošto pako danas. Iza toga prekinuta je razprava.

Dalmatinske željeznice.

Zast. Vuković nastavi svoj jučer započeti govor o prešnosti svog predloga glede gradnje i pripojenja dalmatinskih željeznica. Iza njegovog govora dignuta je sjednica i buduća određena za 19. t. mj.

Beč, 19. 4. 1910.

U današnjoj sjednici nastavljena je razprava o službenoj pragmatici, koja teško da svrši još danas. Na koncu sjednice doći će nastavak razprave o prešnom predlogu zastupnika Vukovića i drugova glede izgradnje dalmatinskih željeznica. Govoriti ima medju ostalim za prešnost zemaljski predsjednik Dalmacije i zastupnik Dr. Ivčević.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odputovanje priestolonasljednika. U nedjelju poslie podne odputovao je iza skoro dvomjesečnog boravka na Brionima Nj. Visost priestolonasljednik Franjo Ferdinand sa obitelju i pratnjom put Češke u svoj grad Konopište.

U zemaljskoj bolnici u Puli nema mjesta za umobolne. Zemaljski odbor u Poreču obaviestio je posebnom okružnicom sve obćine naše pokrajine da u zemaljskoj bolnici u Puli nema mjesta za umobolne — pošto neima u njoj odieljenja za takove vrsti bolestne. Radi toga mora uprava bolnice odpraviti umobolne ili namjestiti u odieljenja, u koja nespadaju. Pozivlje dakle sve obćine neka se zauzmu kod svojih obćinarah za to, da nešalju u Pulu umobolne bolestnike, jer ih nebi mogli ondje primiti a uzprkos tomu imali bi troškova i neprilika.

Zbilja krasna mora da je ta blažena zemaljska uprava, koja je potrošila silne novce za bolnicu u Puli a sada neima ni toliko mjesta a da bi uzmogla primiti nili jednog pa bilo kako težko bolestnog umobolnika!

Krčki kotar:

Zdravstvena okružja za otok Krk. Zemaljski odbor u Poreču predlaže c. kr. namjestničtvu u Trstu sliedeće zaokruženje zdravstvenih okružja na otoku Krku: 1. Mjestna obćina Baška. 2. Mjestna obćina Krk. 3. Mjestna obćina Dobrinj. 4. Mjestna obćina Vrbnik i Punat, porezna obćina Poljica, Sv. Fuška-Škrbići i sv. Fuška Linardići sa sjedištem liečničkim u Krku. 5. Mjestna obćina Omišalj, porezne obćine Dobašnica i Sv. Antun sa liečničkim sjedištem u Malinskoj.

Imenovan je bio odastlanikom zemaljskog odbora u zemaljskom zdravstvenom vieću za trogodište od maja 1910 do aprila 1913. zem. prisjednik Dr. Karlo Apollonio.

Malinska. Gradnja modernog hotela. Na more! To je poklik ne samo današnjih imperijalista, osvajača, već i onih, koji traže na moru zdravlje, okrepu, odmor, zabavu i dokolicu.

Naša primorska mjesta vrve strancima, te promet stranaca otvara našem narodu u ovim stranama novo vrelo dobiti i zarade.

Stranci počeše zalaziti i na naš otok. Od više godina već dolazi ih u ljetno doba znatan broj u Malinsku, ali mnogo njih mora se odbiti radi pomanjkanja stanova.

Ta okolnost potakla nas je, da se bavimo mišlju gradnje ovećeg, modernog hotela u Malinskoj.

Dne 7. ovog mjes. bila je, na poziv Dra. A. Milohnića, upravitelja bolnice u Beču, ovdje, u Malinskoj, konstitutivna skupština promicateljnog odbora društva za gradnju hotela u Malinskoj.

Bio je izabran privremeni odbor, koji će prihvaćena pravila podnesti odmah vladi na odobrenje i izvršili sve potrebite predradnje za gradnju hotela. Temeljna glavnica ustanovljena je za sada na 200.000 K, sa 1000 dionica, po 200 K svaka.

Društvu je osiguran potrebito zemljište na najljepšem položaju, u neposrednoj blizini krasnog kupališta; pristup u društvo najviše naši narodni prvaci; Jadranska banka u Trstu i Kreditna u Ljubljani preuzeti će emisiju dionica; sigurno ne će odbiti sudjelovanja ni Prva hrv. štedionica u Zagrebu, te Živnostenska banka i Ustředni u Pragu; obećana je subvencija i za slučaj potrebe bezkamatni zajam sa strane c. k. Ministarstva u Beču.

Spomenemo li k tomu, da je broj stranaca, koji i do sada dolaze u Malinsku znatan i da se mnogo njih, radi pomanjkanja stana mora odbiti; istaknemo li, da Malinska ima sve naravne i klimatičke uvjete, da se razvije do modernog kupališta, tako, da ju Dr. Wangen, dobar poznavalac naših strana, zove: „biserom kvarnerskih otoka"; uzmemoli u obzir blizinu kontinenta, a napose Rieke, tog prometnog emporija i dobre komunikacije s njom, onda je dobar uspjeh poduzeća više no siguran.

Promotoru ideje, Dru. A. Milohniću, ponuđen je za gradnju hotela od inorodnih banka i privatnika u Beču potrebiti kapital, ali on je te ponude odbio.

Naša je želja, da ovo poduzeće ostane u rukama naših ljudi, a tako po mogućnosti i druga ove vrsti, koja će bez dvojbe iza ovog slediti, da dobit od toga crpi naš elemenat a Malinski njezin nacionalni karakter sačuvan ostane.

Pozivljamo s toga sve novčane zavode i pojedince širom domovine naše, sire i uže, da našem poduzeću, kojemu je uspjeh osiguran, preuzećem dionica, pristupiti izvole.

Subskripcijom, dionica započeti će se čim prije. Onoga, tko ih želi nabaviti, upućujemo na privremeni odbor za gradnju hotela Malinska i prije spomenute dvie banke.

Malinska, na Krku, 11. aprila 1910.

Za promicateljni odbor:

Predsjednik: *Dr. A. Milohnić.* Tajnik: *M. Radić.*

Pazinski kotar:

Predavanja u Pazinu. Dne 15. travnja predavao je u dvorani Nar. Doma g. prof. Doroghy: Plitvička jezera sa 40 svjetlih slika. Na ovom predavanju bio je u lijepom broju zastupan i ženski spol.

Kad smo zadnji pogled bacili na hrvatsko more, poveo nas je predavač željeznicom do Josipdola. Tu smo pogledali malo Skradnik, a onda smo pošli omnibusom na
jutro
Jezera.
bazene,
četiri potoka,
žuljaka s nježnim
ponorima, pravjekovne
Kad smo pregledali divna
ne može nijedno pero opisati,
do početka Korane, a odavde smo je
tili i pregledali njena četiri vodopada.

Spomenuti valja ove rieči, što ih je
spomen knjigu na Jezerima napisao
Jagić: „koji putuju u Schaffhausen,
vodopada Rajne, neka dodju ovamo,
vide, kako ona prirodna ljepota iščeza
prema ovoj divoti . . . ."

Istom onaj koji vidi ta čudesna hrv
ska jezera i bezbrojne slapove, moći
tek pravo shvatiti Mihanovićev stih: „Lij
naša domovino . . . ."

Dne 9. ov. mj. nije se obdržavalo
kazano predavanje „O svemiru", pošto
onog dana dalo predstavu sloven. dram
sko društvo iz Trsta. Inače se drže p
davanja *svake subote*, ako nema kojih važ
zapreka.

Ljubljanski glumci u Pazinu. D
28. i 29. ov. mj. gostovat će u Pazi
osoblje zem. kazališta iz Ljubljane. Prih
zat će nam 2 moderne komedije i to
aprila *Morala gospodja Dubske*, poljski
pisala G. Zapolska i 29. aprila *Sebasti
veliki knjez Georgijski*, engl. napisao
Somerset-Maugham. Obe igre imale su
sada svuda najlijepši uspjeh. Nadamo
da će općinstvo dubkom napuniti dvora
Narodnog Doma u Pazinu.

Porečki kotar:

**Pomućeno veselje talijanske bag
u Livadama.** Dne 23. i 24. ožujka
dila se razprava kod okružnog suda u R
vinju proti devetorici naših Livačana, k
bijahu optuženi kao krivci radi demonstr
cije i tučnjave prigodom obdržavanja „Dr
binog" a istodobno i „Leghinog" plesa
Livadama godine 1908. Kao vodja bu
tovnika bijaše optužen Milanović Fra
Talijanski se plaćenici u Livadama, Opri
i Motovunu slatko smijahu i skakahu
veselja, da će naši ljudi — ni krivi
dužni — morati bog zna koliko vreme
odsjediti u zatvoru radi velikog „zločina
što počiniše. No to im je veselje pom
ćeno, kad je sud u Rovinju riješio na
ljude, osvjedočivši se, da su sve kleve
proti njim podnešene krive i neistinit
Osobito su se dobro iskazali talijani
svjedoci, proti našim optuženicima u R
vinju. Na prvom mjestu pak moramo sp
menuti svjedoka „sior Checo Pighin
koji je pod prisegom tako svjedoči
da ga je morao predsjednik iz sudnice i
tjerati. Zar ne da je to ljepa čast za V
šior Checo?! Sram neka Vas bude, s
takova učiniti, a to samo zato, da naško
dite, svojim susjedima i narodu iz koje
ste potekao; a na veselje talijanaša ko
Vam se samo smiju. Jerbo ste radi d
brog gospodarstva Vašega pošao sam i
malora, pak biste sada hotlu, da i dru
idu. A gdje ste se naučio tako dobro
lijanski — alla toscana — govoriti? Z
možda onda, kad ste pošao, a Venc
gledati zvonik sv. Marka? Znate, kad V
je predsjednik u Rovinju pitao: E cosa
poi sempre questo: „quindi, cioè, quind
cioè!" Govorite radje kako znate, da Va
se ljudi ne smiju!

U znak veselja, što je istina pobjedila
tim poklopila talijanske klevetnike, daro
vaše „Družbi" od obtuženika kako slijedi
po K 21 Milanović Franjo i Milanov
Ivan; po K 20 Visintin Ivan i Vesnav
Petar; po K 5 Bazijak Antun; K 4 B
zijak Jakov; K 1 Mavretić Ivan; K 2 A
tonac Petar. Ukupno K 94.

K ovim se pridružiše još slijedeći, ko
darovaše kako sliedi: Juraj Antonac K
N. N. Livade K 4, Fakin Petar, Zrenj K

...ún pok. ...itonac su- ..., N. N. Bu ...alizer K 3·48, Andreja K 2, I. Nežić Antun, Škatari-Pula K 10, ...selu Mavretići K 6·30, Sabrano ...oškići na skupnoj večeri pod vedrim nebom na vazam K 10·70. Ukupno K 59·04 + K. 94·— K 153·04.

U selu Mavretići darovaše: po 1 K Hrvatin Petar, Buzečan Antun i Vesnaver Petar pok. Ivana, po 40 h Josip Hrvatin pok. Ant. i žena njegova Marija, Vesnaver Marija od Mata i sestra Ivana, po 20 h Vladimir Hrvatin, Antun Klimić, Pierina Klimić, Bazijak Marko i nečak njegov Marko, Visintin Franjo, po 10 h Hrvatin Marija, djeca njezina Josip, Antun i Luce, Klimić Kata.

U selu Foškići darovaše: po 2 K Milanović Frane i Ivan njegov brat, po 1 K Basaneže Petar od Josipa, po 60 h Marina Milanović, Basaneže Ivan, po 40 h Ivana Milanović i Josip Sirotić od Mata, po 30 h Antun Krbačić i sin njegov Antun, po 20 h Ruža Milanović brat njezin Ivan i sestre njezine Zorka, Marija i Milica, Ruža Loncani, Josip Basaneže, Marija kć rka njegova i sin Ivan, Marija Basaneže od Ivana i sestra joj Ernesta, po 10 h Antun Milanović od Franje, braća mu Franjo i Josip, Kata Loncani, Marija Basaneže od Josipa, Antica Basaneže od Josipa, Antun Basaneže od Josipa, Ana Loncani i sestra joj Marija. Novac se je odposlao na Ravnateljstvo „Družbe".

Koparski kotar:

„Naprej zastava Slave!". Pjevačko-čitaličku družtvo „Svoboda" kod sv. Antona, občina Dekani, razašilje pod gornjim naslovom pozive ostalim pjevačkim družtvima na Koparštini i širom Istre na proslavu desetgodišnjice svoga obstanka, koju kani svečanim načinom proslaviti dne 1. maja o. g. U pozivu moli odbor „Svobode" sva ona družtva, koja kane kod svečanosti sudjelovati, da bi mu bar do 20. aprila o. g. priobćila naslov skladbe, kojom žele nastupiti.

Preporučamo i mi našim pjevačkim družtvima, da se mnogobrojno odazovu pozivu velezaslužne „Svobode" koja je pjesmom mnogo pripomogla k probudjenju našega naroda u onoj čisto narodnoj občini..

Razne primorske viesti.

Proti novom porezu na vino. Iz Beča pišu nam 19. o. mj. Danas prije podne sastaše se u prostorijah „Unio latina" svi zastupnici Istre te odaslanici zemaljskog kulturnog vieća: Tomasi, trgovačke komore u Rovinju Manzutto, talijanske vinarske zadruge Davanzo i zemaljskog odbora Chersich. Viećalo se dugo o vladinoj osnovi o novom porezu na vino te se je jednoglasno zaključilo u parlamentu poduzeti sve moguće korake proti novom obterećenju naših vinogradara.

Na koncu uzelo se u pretres i gradnju potrebitih željeznica u Istri.

Za gospodarsku akciju u Primorju. Za ministarstva baruna Becka sastali su se bili zastupnici Primorja te činovnici raznih ministarstva, da se pogovore i da izrade nacrt kako bi se Primorje duševno i gospodarski pridiglo. U svoje vrieme pripoćili smo i mi jedan dio tog nacrta ili gospodarskog programa. Od tada su minule dvie godine te se činilo, da je sve zaspalo premda su naši zastupnici sadašnjeg ministra predsjednika baruna Bienertha na obećanje njegovo i njegovog predšasnika opetovno upozorili. Kako doznajemo pozvao je sada ministar predsjednik predsjednika odbora za spomenutu akciju sekcijskog predstojnika Dr. vit. Engela iz ministarstva financija, da se dade na-novo na posao i neka sazove na dogovor članove bivšeg odbora. U odboru su zastupani članovi raznih ministarstva, članovi namjestničtva, članovi zemaljskih odbora i zastupnici Primorja.

Taj odbor bi se imao do malo opet jednom sastati, ako nekani vlada i narod i zastupnike i nadalje samo obećanji pitati.

Novinarska naklapanja o budućem tršćansko-koparskom biskupu. Njemačkim i talijanskim listovom mora da leži silno na srcu osoba, koja bi imala zasjesti stolicu tršćansko-koparskih biskupa, jer se na to pitanje vrlo često vraćaju. Talijanski listovi iznesli su posliednjih dana kandidaturu goričkog prošta, državnog i zemaljskog zastupnika preč. g. Dr. Faidutti-a dočim pogrievaju njemački listovi imena dvojice njemačkih kandidata i to ravnatelja germanskog zavoda „All' Anima" u Rimu Dr. Lahningera i auditora kod sv. Rote u Rimu Dra. Perathonera. Od ove dvojice nije nijedan ni drugi po kanoničkom pravu sposoban za ono mjesto, jer nepozna ni jedan ni drugi ni rieči hrvatske ili slovenske. Moguće je, da će jednoga ili drugoga od nj h preporučiti bečkoj vladi i sv. Stolici bivši tršćansko-koparski biskup Dr. Nagl, sam Niemac dušom i tjelom, koji nije takodjer znao rieči hrvatske ili slovenske pak je ipak ono mjesto bio zasjeo i vrlo krasno prolazio sa „puzavcima" i „štreberima".

Ova posliednja dvojica morala bi biti dakle već radi toga izključena jer nepoznaju ni rieči jezika većine stanovničtva one biskupije.

Što se tiče preč. Dr. Faidutti-a, on govori i piše slovenski posve dobro, nu mi dvojimo da bi on mogao biti imenovan na ono mjesto, jer kandidate predlažu biskupi Primorja, a reć bi, da medju njima neima osobitog zagovornika.

Medjutim bio predložen ili imenovan Petar il Pavao, ako bude sposoban vršiti svoje teške dužnosti i bude li u istinu pravi nasliednik naših blagopokojnih biskupa Legata, Dobrile, Glavine i Šterke, biti će to na sreću naroda i njegovu, a inače jao si ga jednomu i drugomu. Svakako bi u tom slučaju više morao trpiti on i sv. nauk, što bi ga imao učiti i propovjedati, jer se nauk prima samo onda kad se govori iz srca k srcu, a onaj, koji nelma srca za narod, nemože ni svoju nauku tomu narodu uspješno propovjedati.

U ostalom došao Niemac ili Talijan preživiti će i njega naš narod, koji je već toliko neprijatelje sretno preživio te se u borbi proti njima ojačao i očelićio.

Nova emisija dionica Jadranske banke u Trstu. Upozoravamo na današnji inserat glede povišenja dioničke glavnice Jadranske banke u Trstu od K 3.000.000 na 4.000.000 kao što i na to, da Jadranska banka prima već od danas prijave za dionice nove emisije. Potanji uvjeti subskripcije navedeni su u spomenutom inseratu.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista **iskaz sreće** od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

Br. 1826/10.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka občinskog odbora iz sjednice od 5. aprila 1910. razpisuje se ovime natječaj na mjesto

redarstvenog vodje (nadredara)

za poreznu občinu Opatiju.

Sa tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 1320 K, odšteta za stanarinu od 120 K i paušal za uniformu od K 160.

Molitelji imaju dokazati, da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, da su posve zdravi i bezprikorna ponašanja te da poznaju u govoru i u pismu hrvatski a u govoru njemački i — po mogućnosti — talijanski jezik, kao što i da su jur obavljali redarstvenu službu i koliko vremena.

Molbe imaju se podnesti na podpisano do 25. aprila 1910.

Natjecatelj je dužan služiti najmanje jednu godinu dana, ako ga občina ne odpusti prije uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnja prava i dužnosti razvidni su u obstojećoj službenoj pragmatici redara ove občine.

Nastup službe jest odmah.

Glavarstvo občine.

VOLOSKO, dne 6. aprila 1910.

✝

Razcviljenim srcem javljamo svoj rodbini, prijateljima i znancima, da nam je danas u 2¼ sata poslije podne nakon teške bolesti, u 19. godini svoga života, podkrijepljen Svetotajstvima umirućih, blago u Gospodinu preminuo naš nezaboravni sin odnosno brat i unuk

Metod Brajša,

slušatelj moderne filologije na c. k. univerzi u Beču.

Blagi ostanci premilog pokojnika biti će prenešeni u nedjelju dne 17. tek. mj. u 5 sati po podne iz mrtvačnice u bolnici grada Trsta na tamošnje groblje sv. Ane.

PAZIN, dne 16. aprila 1910.

Raztužena obitelj MATKA BRAJŠE.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Jadranska Banka u Trstu.

Poziv na subskripciju.

U smislu ovlaštenja glavne skupštine od 14. marta 1909, zaključilo je upravno vieće u svojoj sjednici od 20. marta 1910 povisiti dioničku glavnicu Jadranske banke na K 4.000.000·— te izdati

2500 dionica po K 400 t. j. K. 1,000,000 nom.

uz slijedeće uvjete:

a) Vlasnici starih dionica imaju pravo opcije, t. j. mogu zahtjevati na podlozi svakih 3 starih dionica, 1 dionicu nove emisije uz kurs od K 420·— po dionici.

b) Dionice, koje bi eventualno preostale uslied neizvršitbe prava opcije, biti će na razpolaganje novim potpisateljima kao i vlasnicima starih dionica, u koliko bi potpisali veći broj dionica nego im po pravu opcije pripada, uz kurs od K 445.— po dionici.

Prijave na nove dionice primaju se do 30. aprila t. g.

Pri subskripciji novih dionica, treba uplatiti za svaku potpisanu dionicu K 100·— kao prvi obrok i istodobno kauciju, dočim ostatak po reparticiji dionica, koje će se uspjeh svakom potpisatelju javiti, najkasnije do 31. svibnja t. g. uzevši u obzir svojedobno kao kauciju položeni obrok.

Nove dionice sudjeluju na dobitku za god. 1910, uslijed česa ima subskribenat platiti i 5% ne kamate od nominalnog iznosa počam od 1. januara do dana isplate novih dionica.

Tečajni dobitak (ažio) pripada po odbitku troškova i pristojbina za novu emisiju pričuvnoj zakladi banke.

Prijave i uplate na nove dionice primaju se:

U Trstu i u Opatiji: kod družtvenih blagajna, gdje moraju se deponirati stare dionice radi izvršenja prava opcije.

Za slučaj, da javna subskripcija prekorači broj dionica nove emisije, pridržaje si upravno vieće pravo reparticije.

Dosadanji razvoj Jadranske banke razvidljiv je iz slijedećega pregleda:

Pregled razvoja Jadranske banke u Trstu.

Poslovna godina	Gotovina njemice i vrijed. pap.	Dužnici	Zgrada banke i inventar	Trans. stavke	Ulošci i vjerovnici	Dionička glavnica	Rezervne zaklade	Čisti dobitak	Cjelokupni promet	Divi-denda
	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	Kruna	
1906	2,414.413·—	2,293.401·—	275.593·—	72.509·—	2,819.475·—	1,000.000·— 1,000.000·—	33.100·—	97.166·—	311,092.571·89	5%
1907	2,655.100·—	4,865.073·—	292.670·—	84.011·—	5,435.456·—	2,000.000·—	107.135·—	160.186·—	457,800.741·06	5%
1908	3,286.358·—	8,956.508·—	289.320·—	155.743·—	9,068.969·—	2,000.000·— 1,000.000·—	160.500·—	200.340·—	608,206.892·58	5%
1909	3,706.489·—	10,242.818·—	287.502·—	237.432·—	10,671.143·—	3,000.000·—	208.000·—	257.816·—	717,205.923·38	6%

U TRSTU, dne 31. marta 1910.

JADRANSKA BANKA.

POZIV

na izvanrednu glavnu skupštinu Lovranskog društva za sjednju i zajmove, registrana zadruga na ograničeno jamčenje, koja će se obdržati dne 4. maja 1910. u 4 sati pos. pod. u prostorijah društva u Villa Maria, sa sledećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle god. glavne skupštine;
2. Izvješće ravnateljstva;
3. Izvješće nadzornog odbora;
4. Čitanje izvješća revizora, i zaključak glede istog;
5. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda;
6. Zaključak glede uporabe čistog dobitka;
7. Drugi prijedlozi.

LOVRAN, dne 19. aprila 1910.

Ravnateljstvo.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. I.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. aprila 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	↑PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . ↑	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Punat.

Ponedj. Utorak Četvrt. Subotu	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Ponedj. Srijedu Petak Nedjelju
prije podne				po podne
8.45	odl.	↑Baška	dol.	6.—
4.45	dol.	↓Punat . . . ↑	odl.	5.—

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijedu Subotu
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA	dol.	2.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	2.—
8.—	odl.	„	dol.	1.50
9.20	dol.	Beli	odl.	12.30
9.30	odl.	„	dol.	12.20
				prije podne
10.20	dol.	Mrag	odl.	11.30
10.30	odl.	„	dol.	11.20
11.—	dol.	Krk	odl.	10.45
11.10	odl.	„	dol.	10.30
po podne				
1.—	dol.	Rab	odl.	8.30
1.15	odl.	„	dol.	8.15
3.—	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.30
3.10	odl.	„ . . .	dol.	6.20
4.—	dol.	↓NEREZINE . . ↑	odl.	5.30

Uvjetno pristajanje u **Sv. Martinu Lošinjskom i Rovenskoj.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.30
7.50	dol.	Opatija	odl.	6.55
8.—	odl.	„	dol.	6.45
11.45	dol.	↓Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Broj 3601.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto zemaljskog živinara kod Zemaljskog Odbora za Istru; isti obavljat će službu toli kao tehničar kod istog Odbora (poglavito kod Zavoda za osiguranje blaga i Pokrajinskog gospodarskog Zavoda) koli i kao živino-tehnički organ kod pokrajinskog gospodarskog Vieća.

Sa ovim mjestom — za koje vriede svi propisi za zemaljske činovnike — skopčani su svi dohodci IX. činovn. razreda zemaljskih činovnika (plaća K 2800 sa dva četirigodišnja doplatka od K 200 svaki, i odšteta za stanarinu od K 600) uz prelaz u VIII. činovn. razred.

To mjesto podielit će se za sada u privremenom svojstvu. Molbe imaju se podnieti do 30. aprila t. g. Zemaljskom Odboru za Istru u Poreču, dokazav dobu, zdrav tjelesni ustroj, svršene nauke, položene ispite (zahtjeva se diplomu živinara), dosadanje službovanje i poznavanje talijanskog, hrvatskog ili slovenskog jezika.

Zemaljski Odbor za Istru

u Poreču, dne 2. aprila 1910.

Zemaljski poglavar:

Dr. Rizzi, s. r.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Najveći zgoditak ev. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:		Glavni dobitci po	
Maraka	**360,000**	Maraka	**300,000**
„	**350,000**	„	**200,000**
„	**340,000**	„	**100,000**
„	**330,000**	„	**60,000**
„	**320,000**	„	**50,000**
„	**315,000**	„	**45,000**
„	**310,000**	„	**40,000**
„	**305,000**	„	**30,000**
„	**303,000**	„	**20,000**
„	**302,000**	„	**15,000**
		„	**10,000**

i t. d.

U svemu sadržajo lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **49,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci ra-tu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M. **50,000** a onaj 7. razreda ev. M. **600,000.**

Uredovna cieua srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

28. Aprila.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

..... ovdje izrezati .....

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1153 Banka, Hamburg 36.

Pošaljite mi..... {cielu srećku à M. 6.— (K 7.—) / pol „ à „ 3.— („ 3.50) / četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primate u priklopu doznačenicom / izvolite podignuti pouzećem { Prekrižiti ono što se ne odnosi na pošiljku.

PRIGODNA KUPNJA!

Krasna žepna ura s lancem

samo K 4·70.

Prekupio sam 10.000 komada zato prodajem jedan liepi pozlaćeni fini Anker-Remontoir gospodski žepni sat sa ukusnim pozlaćenim lancem, koji se ne razlikuje od pravog zlata, ide bez pogrieške 24 sati točno, 2 godine jamstva i originalno plombiran, stoji samo K 4·70. 3 kom. K 13·20. Razašilje se pouzećem. Što nije po volji mienja se kroz 8 dana ili povraća novac, dakle svaki riziko izključen.

S. Korngold, Krakow, Izvoznakuća 133/11.

Bogato ilustrov. cjenici sa preko 2000 ilustracija ura, zlatne i srebrne robe na zahtjev badava i franko.

„BA

jedini i [illegible]

za uništenje žoha.

Nagrađen sa zlatnom medaljom [illegible] izložbi za zdravstvo u Milanu ..

Proizvoditelj:

Erminij Lonzar, Pula.

GOTOVI KREVETI

iz crvenog platna dobro punjeni, pokrivač ili podnja pernjača 180 cm. duga, 116 cm. široka K 10·—, K 12·—, K 15·— i K 18·—; 2 metra duga 140 cm. široka K 13·—, K 15·—, K 18·—, i K 21·—; jastuci 80 cm. dugi, 58 cm. široki, K 3·—, K 3·50, i K 4·—; 90 cm. dugi, 70 cm. široki K 4·50 i 5·50.

Izradjuju se i po posebnoj mjeri, strunjače na 3 dijela za 1 krevet po K 27·—, bojo K 33·—. — Razašilje franko pouzećem od K 10·— napried. Zamjenu i vraćeno priznaje ako se poštarina plati.

Benedikt Sachsel, Lobes, br. 933

pošta PILSEN, Češka.

Širite „Našu Slogu".

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjeneći limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnja) iz kojih se priredjuje znameniti osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.		Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. Gdjegnji proiz od 60 milijuna komada.

LU-SIN, parfumuje dah. KLAIRON, najfinija paštela nove dobe. BOUCHÉES À LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Sve vrsti mliečnih čokolada, za kuhanje i blagovanje, izvrstne vrsti i najfinije nudja

Prvo češko dioničko društvo tvornica za orientalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohrady prije A. MARŠNER.

Skladišta: Ferdinandova ulica (Platyz), Vaclavské nam. (proti Primasum).

BEČ VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina! VELIKI IZBOR Nova trgovina!

svakovrstnih gotovih odiela za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica dello Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cieue vrlo nizke.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Via-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa lieplm i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i postaljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cieue vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

.8. Pula, u četvrtak dne 5 maja 1910. God. XLII.

...glase, priposlana itd. ...u i računaju se na temelju ...og cienika ili po dogovoru.

...i za predbrojbu, oglase itd. ...se naputnicom ili polož... ...n pošt. štedionice u Beču ...dministraciju lista u Puli.

...naručbe valja točno oz... ...i ime, prezime i najbližu pošto predbrojnika.

...list na vrieme ne primi, ...to javi odpravničtvu u ...renom pismu, za koji se ...laća poštarina, ako se iz... ...s napiše „Reklamacija".

...vnog računa br. 847849. ...elefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko I. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Popis pučanstva.

...Koncem ove godine obaviti će se na temelju zakona od dne 29. marča ...89., članak III. popis pučanstva u ...voj našoj državi. Takav se je po... obavio koncem godine 1900. zad... put, a mi, podučeni gorkim iz...stvom, valja, da se na vrieme ...pravimo za budući popis, a da ... taj nepripravne nezateče.

...U postojećem zakonu o popisu pu...anstva imade za nas vrlo pogibeljna ...rika o „obćevnom jeziku". Tu bi ...riku valjalo promjeniti.

...Koliko nam je poznato, slavenski zastupnici u Beču u „Slavenskoj ...noti" o tom povesti rieč, kako bi tu rubriku izpustilo ili bar uz nju ...metnulo i rubriku o „narodnosti". ... dok se to zbude, moramo raču...i sa postojećimi propisi zakona.

...Prava svrha popisa jest — ili bi ...em morala biti — znanstvena, ...obito na korist statistike, t. j. da ... popisom puka dokaže kakav raz...er postoji medju narodi živućimi u ...oj državi; kakovi vladaju odnošaji ...dju pojedinimi plemeni; da li je i ... kakvoj mjeri pojedina narodnost ...predovala ili nazadovala, dotično ... li se je pomnožila ili umanjila. ...datci ti jesu od velike važnosti za ...listiku dotično za vladu, da može ...ljed toga cieniti brojnu i moralnu ...ć pojedinih plemena, ter da uz...ogne urediti svoje postupanje obzirom na promicanje duševnih i materijalnih koristi dotičnoga naroda.

Imade li pako popis puka odgovarati toj važnoj svrsi, obavili bi se morao posve neprisiljeno, bez svakog pritiska, bez ikakvog upliva. Uspjeh toga popisa imao bi biti zrcalo, u kojem bi se odrazivali istiniti i pravi odnošaji svakoga plemena za sebe i jednoga plemena napram drugomu.

Zakonodavac računao je bez dvojbe jedino na takav popis puka i to mu bijaše zaista jedino pred očmi.

Nu kod nas vladaju čudnovati odnošaji.

Kod nas se pripoji i najnedužnijemu pitanju preko noći politički značaj. Tako će biti bez dvojbe i sa popisom puka.

Na mjesto, da bi služilo svojoj pravoj znanstvenoj svrhi, služiti će raznim političkim strankam u privatne strančarske svrhe. Kako upotrebe svaku priliku, tako su uporabili i zadnji popis od godine 1900. a neima dvojbe, da će upotrebiti i sadašnju priliku.

Medjutim nije to ništa tako čudnovata, kako se na prvi pogled čini, već je to naravska posljedica neprestanog narodnog boja, koji vlada medju pojedinimi narodi.

Uvaži li se to, pruža upravo popis puka pojedinim strankam ili narodnostim najugodniju priliku, da se tim okoriste.

Uspjeh popisa pučanstva služi za mjerilo oblastim, obzirom na zahtjev pojedinih naroda, da se njihov jezik rabi u javnom životu. Akoprem nije to načelo opravdano — jer pravica ostane uvjek pravicom, nek ju traži veći ili manji broj osoba — jest ipak žalibože u krieposti. Tà vidimo danomice i posvuda kako jači slabijega tlači. Radi toga će nastojati sve narodnosti, osobito pako one, koje imadu u svojih rukuh nadvladu po nepravdi, da nabroje što veći broj svojih suplemenika, da sačuvaju tako sebi moć i za budućnost.

Tako će postupati i naši žestoki narodni protivnici — Italijanaši. Oni će se takodjer svakojako mučiti, upotrebiti će sva sredstva, da nam ugrabe što više osoba naše krvi i našega jezika, jer se njihovo gospodstvo nad nami temelji na krivici, te ga mogu jedino krivicom i nadalje pridržati.

Koliko više budu ugrabili ljudih našega roda, tim veći biti će njihov broj a usljed toga će drzovitije vikati: *„eto, toliko i toliko je nas, Vas pako (Slavena) je samo toliko; radi toga je posve naravno, da mi vladamo u ovih krajevih,* ne pako Slaveni".

Vlada će se obazirati na taj glas, a bojimo se da će ga i uvažiti — kako je to do sada činila.

Protivnici naši napeti će sve sile, da postignu rečenu svrhu. To će njim poći tim laglje za rukom nebudemo li svi i svagdje nastojali, da nas neprevare, da nikoga našega roda i jezika medju svoje neupišu.

Ali njim će pomoći na žalost i sam način popisivanja. Na temelju čl. XIX. spomenutoga zakona mora kod popisa svatko kazati kojim se jezikom služi u svakidanjem životu il koji je njegov obćevni jezik. To je pako ona pogibeljna mreža, u koju se ulovi lahko onaj, koji nije oprezan. Eto primjera tomu: Našega puka imade po svih gradićih Istre. Tuj je nastanjen ili dolazi na radnju il je u službi. U tih gradićih govori se većinom talijanski. Taj naš puk nauči se za silu kojugod besjedu talijanski, te se tim pomaže obćeć s Taljani. Ali tko će pametan reći, da je on Talijan, jer znadė za silu kojugod rieč talijansku! Talijanski gospodari, djelodavci, poduzetnici itd. loviti će u rečenu mrežu naše radnike i služinčad, kojim će kazati: *tà vi govorite talijanski,* te će ga upisati medju Talijane. Dogoditi će se mnogo slučajeva, da će osobe, koje se neznadu pošteno ni prekrižiti talijanski, ubrojene biti medju Talijane, jer progovore u svakdanjem životu kojugod besjedu talijanski.

Treba dakle, Istrani braćo, da budemo svi na oprezu, da nezapadnemo u talijansku mrežu, il da nedodjemo medju ljude, koji nisu ni po rodu ni po jeziku naši. Kad se bude kod popisa pitalo, kojim se jezikom služimo u svakdanjem životu, kazati valja onaj jezik, kojim govorimo u obitelji, kojega su nas naučili naši stariji t. j.

...avenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

...Ona se od to doba — premda u više ...rata napadnuta — sve većma širila po ...i, Dalmaciji, Panoniji i Moraviji i mnogo ...pomogla k širenju sv. Vjere Isusove.

...U XVI. stoljeću pojavio se zlokobni pro...testantizam. Tadanji reformatori Stjepan ...nzul Istrijanin, Antun Dalmatin, Prim ...uber, uz neke svećenike, uzeše rabiti ...vjenski jezik, te uzmognu čim uspješnijo ...ti protestansku vjeru, a to bijaše tako...r jedan od ponajglavnijih uzroka te se ... ono vrieme počelo od rimokatoličke ...ne mrziti staroslovjenski jezik u crkvi ... Istri i Dalmaciji. Puljski biskup Claudij ...omen odlučio je svojim dekretom od ...l. 1593. ukinuti sasvim u svojoj bisku...i staroslovjensko bogoslužje, nù nije mu ...posrećilo.

...Pod ovu biskupiju naime spadao je tada ...d Rieka sa zbornim kaptolom i arhi...konom koji su od vajkada slovjenski ...ik u službi božjoj rabili.

...Francuz Barbaro rodom iz Mletaka, onda patriarha Oglajski, sazvao je g. 1596. pokrajinski crkveni sabor, na kojem se predložilo da se imadu slovjenski Misali i časoslovi pregledati i popraviti uz pridatak da je željeti da se koliko više moguće izrone iz svih crkava slovjenski Misal i časoslov.

Pod patrijaršiju Oglajsku spadahu u ono vrieme: biskupija Koparska (Capodistria), Novogradska (Cittanova) i Porečka (Parenzo). Vojska slovjenskom bogoslužnom jeziku napovjedala se onda po kvarnerskim otocima i po čitavoj Dalmaciji.

Nu i onda kao i vazda je taj jezik našao odlučnih branitelja i zagovornika. Takav jedan bijaše vriedni nadbiskup u Spljetu Stefan Kozma, koji je godine 1688. sazvao u Spljetu pokrajinski crkveni sabor na kojem se medju ostalim zaključilo: *„da ima naime Svećenstvo u onim krajevima gdje vlada staroslovjenština u Bogoslužju marljivo učiti staroslovjenski jezik tako da se nitko nesmijo rediti u svećenike ako prije ne nauči toga jezika, pošto ima Slaven u obće isto pravo do svojeg slavenskog kao Latin do svojeg latinskog jezika".* Ovaj zaključak djelovao je takodjer na Istarsku crkvenu oblast, jer znamo da se na pokrajinskom crkvenom saboru u Poreču 45 godina kašnje, naime godine 1733. zaključilo da se ima ustanoviti sedam ispitatelja za staroslovjensko Bogoslužje, koje bijaše onda skoro svuda rašireno po onoj biskupiji.

Premda je slovjensko Bogoslužje u Istri i drugdje po Dalmaciji naišlo na mnoge suprotivštine, ipak se nije moglo nikako istriebiti. Veliki i učeni Papa Benedikt XIV. (1740.—1758.) nastojao je iz svih sila uz pripomoć istarskih biskupa V. Zmajevića, Mateja Karamana kao i dalmatinskih A. Kačića, P. Bizza i t. d., da podigne slovjenski bogoslužni jezik na časno mjesto, s kojega bijaše po nepravednosti svrgnut. Isti Papa želeć da u Istri i Dalmaciji staroslovjensko bogoslužje nepropadne podiže u zavodu Urbanovu (Collegium Urbanum) stolicu za staroslovjenski crkveni jezik.

Napokon je dobro znano tomu P. Biskup. Ordinarijatu kojim je sjajem zaodjenuo sadašnji veliki Papa Lav XIII. svojom glasovitom okružnicom „Grande Munus", koji mnogim spisima i riječima pokazuje posebitu otčinsku skrb za slovjenske narode, navlastito za hrvatski narod, koji će mu za to ostati zahvalan dok bude sviela i vieka.

Da je slovjenski bogoslužni jezik obstojao od IX. do XIX. vieka u Istri jasno nam svjedoče mnogi spomenici glagolski pisani, rasijani po Istri. Ima crkvica kojim su stiene iznutra prekrite liepim glagolskim napisima kao u Humu (Colmo), u Draguću, gdje ima takodjer još danas službenih matica glagolski pisanih. U samom Buzetu ima zvono sa glagolskom ljetnicom g. 1541.; u Područnici sv. Duha kod Šterpeda nosi izvana za glavnim oltarom ispod samog krova uzidanu crkvenu ploču sa glagoljskim napisom od 1500. mjeseca aprila dana 6. Na crkvici sv. Ivana Krstitelja na malom Mlunu u istoj buzetskoj župi ima glagoljski napis od 1555. Dalje na Vrhu (Buzetski dekanat) ima kropionik na podnožju tik zemlje usječeno glagoljski g. 1556. Oduži odlomak srušene — sada obnovljene — crkvice sv. Antuna na Vrhu koji je i tiskan u Kukuljevićevih „Monumenta historica" dio I. nosi glagoljski usječenu

jezik hrvatski ili slovenski. Onaj jezik, kojim se kadšto služimo u službi, nije naš materinski jezik, već onaj, kojim govorimo kod kuće, sa svojom obitelji. Ako i govori jedan il drugi od nas više jezika, samo jedan može biti materinski, i taj jezik moramo priznati za obćevni.

Kuće *gospodari* i djelodavci moraju paziti, da svoju čeljad upišu pravedno u popisne *listine*, jer svaka krivica dodje na svietlo, pak krivac mora biti kažnjen. Gospoda svećenici, učitelji i svi oni, koji pošteno ćute i rade, moraju ići na ruku kmetu, koji nezna pisati. Neuka kmeta valja čuvati od protivničkih agitatora i nepozvanih popisača, koji će se puku narivavati. Gospodari ili djelodavci neimaju pravice narinuti svojim radnikom ili služinčadi tudji jezik kao obćevni, te imade svatko pravo, da upiše kao svoj onaj obćevni jezik, kojega sam hoće.

Budu li naši protivnici ili popisači tvrdili, da je obćevni jezik onaj, kojim se najviše služimo u tudjoj službi, odgovoriti njim valja, da tomu nije tako, jer je namjera rubrike „obćevni jezik“ ta, da se ustanovi narodnost dotičnika. Kao obćevni jezik moramo dakle proglasiti jedino *svoj materinski jezik*, makar i govorili i druge jezike.

Istrani braćo! Budite oprezni, nedajte se od nikoga zasliepiti. Budu li Vam gdjegod silom narivavali tudji jezik, vi ga odbijte. Zakon nedozvoljava nikakva nasilja, pa ako se komu dogodi, da su ga proti njegovoj volji upisali medju Talijane, neka to prijavi predsjedničtvu političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre u Pazinu, koje će bezplatno tražiti, da se zakonu zadovolji.

Popisati se moramo svi, zato treba da se priglasi svatko k svojemu jeziku. Štujmo tudje, branimo svoje, pak će i nam sinuti bolja budućnost.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Hrvatsko kazalište u Puli. Večeras priredjuje nam naš dramatski odsjek u dvorani Narodnog Doma toli očekivanu operetu „Sirotna djevojka“. Članovi dramatskog odsjeka nisu žalili truda, da se predstave našem obćinstvu i u opereti, te ne dvojimo da će obćinstvo i *nagraditi* taj njihov trud mnogobrojnim posjetom. Kod ove operete igrati će orkestar vojničke glazbe, a pjevače *izvježbao je učitelj glazbe* g. H. Vogrič, *koji* će i ravnati operetom.

Upozorujemo naše obćinstvo na ovu večer, da *vidi kako* se i u našem liepom hrvatskom jeziku dade operete izvadjati, a osobito onim našima, koji još nisu imali prilike vidjeti *operetu* u hrvatskom jeziku, ti će večeras imati prilike da *prosude*, kako i mi Hrvati ni na tom polju ne zaostajemo za drugim kulturnim narodima.

Slovensko kazalište u Puli. U subotu i ponedjeljak imali smo prigode da se naužijemo liepog predstavljanja naše braće sa slovenskog kazališta u Ljubljani. Žalibože ne dostaje nam prostora, da obširnije progovorimo o obim predstavljanjima, ističemo samo to, da je obćinstvo bilo vrlo zadovoljno i prve i druge večeri. Posebice moramo istaknuti gdju Bukšekovu i g. Nučića prve večeri u „Sebastianu“, kojima je dostojno stojao uz bok g. Molek te g. Iličić. Druge večeri „Brat Sokol“ bila je takodjer izvrstna gdja Bukšekova, kao prava razmažena i usidjela kuharica.

U glazbenom dielu druge večeri istakla nam se gdčna Thalerjeva sa liepim glasom i pievom, što sve svladava bez ikakvog napinjanja, a gosp. Bukšek nam je vrlo liepo odpjevao dvie romance. Uz njih odpjevali su takodjer liepo svoje pjesme g. Iličić i Povhe (šaljivi komad zaljubljenog kadeta u pričuvi). Kvintet (gčna Thaler, gg. Bukšek, Iličić, Molek i Povhe) iz operete „Raspitana žena“, morali su na burni zahtjev obćinstva opetovati. — Na glasoviru pratio je pjevače vrstni učitelj i glazbenik g. Vogrič.

Mnogobrojno obćinstvo, koje je pohvalno obje večeri u velikom broju prisustvovalo predstavama, burno je odobravalo umjetnicima i po više puta izazivalo na pozornicu.

Opet ističemo, da je osobito parter bio obje večeri pun odličnog obćinstva, gospode i gospodja, što je vrlo pohvalno.

Užitak obih večeri imademo zahvaliti dramatskom odsjeku Sokola, koje je pozvalo odlične predstavnike ljubljanskog kazališta na gostovanje. Preporučujemo pak dramatskom odsjeku, da bi nam dozvalo amo takodjer osječko kazalište, koje gostuje sada na Sušaku, da nam dade par operetnih predstava na čemu bi naše obćinstvo bilo vrlo zahvalno.

Izlet učenika pazinske hrv. gimnazije u Pulu. U ponedjeljak 2. t. mj. posjetilo je 35 učenika II. razreda pazinske hrvatske gimnazije naš grad u pratnji ravnatelja g. Kosa i prof. Broticha. Do podne razgledaše znamenitosti grada, te okriepivši se u Narodnom Domu, podjoše parobrodom na Brioni, gdje su bili srdačno dočekani od vlastnika otoka g. Kupelwiesera. Na večer vratiše se u Pulu a odmah zatim u *Pazin*.

Ravnateljstvo gimnazije i ovim putem svesrdno zahvaljuje g. *Kupelwieseru* na ljubeznom susretanju izletnika a osobito pak, što je g. Kupelwieser svojim parobrodom bezplatno poveo učenike na Brioni i natrag.

Liepi dar rodnoj obćini. Naš poznati rodoljub u Puli g. Niko Mardešić poklonio je svom rodnom gradu Komiži vrlo krasno mramorno poprsje Nj. Vel. cara i kralja naravne veličine, što predstavlja Nj. Vel. u dobi god. 1866., u spomen slavnih i junačkih dana Komižana od 18.—19. julija 1866. Darovatelj je odredio, da poprsje resi obćinsku dvoranu u Komiži.

Glavna skupština družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru drzat će se dne 5. lipnja ove godine u Cresu.

Ovdje u Puli sprema se za taj dan izlet u Cres posebnim parobrodom, o čem ćemo javiti pobliže na vrieme.

Promjene u voznom redu željeznice Pula-Divača. Od 1. maja t. g. uvedene su na pruzi Pula-Divača neke promjene pri *odlasku*, i to: vlak koji je prije odlazio iz Pule u 2.30 po p. ići će sada u 2.20, a brzovlak što je odlazio u 6.48 odlazit će sada u 6.40; na *dolasku*: vlak što je dolazio prije u 8.55 večer dolazit će sada u 9.27 večer, a brzovlak dolazit će sada u 11.52 u večer.

Koparski kotar:

Za slovensku školu u Kopru. Povodom zadnje željezničke nesreće kod postaje Milje — na pruzi Trst-Poreč pao je žrtvom kako je poznato — sudac na kotarskom sudu u Kopru i odličan slovenski rodoljub g. Josip Simčič!

Njegovi prijatelji i štovatelji u Kopru odlučiše, da počaste uspomenu njegovu, sakupljati milodare za ustanovljenje slovenske pučke škole u onom gradu.

U tu svrhu razposlali su pozive na sve znance, prijatelje i štovatelje pokojnikove, da doprinesu milodare u spomenutu nakanu. Milodari neka se šalju privremenom odboru za ustanovljenje slovenske pučke škole u Kopru, koji će taj plodonosno uložiti u tamošnju posojilnicu i štedionicu, ili još bolje na „Posojilnico in hranilnico“ u Kopru.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Razne primorsk...

Za tiesniji savez izmedju jugo... venskih zastupnika na carevinsk... vieću. Na carevinskom vieću nalaze zastupnici naših južnih zemalja Hrva... Slovenci podieljeni u dva kluba, jedni ... laze se naime u „Svezi jugosl. zastupni... drugi u „Slovenskom klubu“. Jedni i dr... imadu pako zajedničku „Narodnu svez... kojom su nešto tiesnije vezani. Ali ta „N... rodna sveza“ neodgovara ni narodnim... političkim potrebam južnih zastupnika ... pa se je stalo radili na tom, da bi se ... kluba naših zastupnika na drugom tem... bolje i tiesnije približala i vezala. U ... svrhu izabrani su odbori, koji su ju... viećali o predloženih za to pravilih i ... će se početkom maja sastati, da konač... odluče ono, što bi moralo biti koristno ... oba kluba i uspješno za njihov budući r... Opravdana je želja svakog pravog rod... ljuba, da bi došlo izmedju naših zastu... nika na carevinskom vieću do što tiesn... i što iskrenije sveze, koja bi njim omog... ćila, da odatle što veću korist za naš n... rod na jugu izvojšte.

Što radi kompromisni odbor? Ov... i sličnim pitanjima saliću naš prijatelji ... raznih strana naše pokrajine željni zn... šta radi na sjednicama kompromisni odb... za narodno izmirenje u Istri.

Na žalost našu, a možda i na sramot... moramo odgovoriti znatiželjnim prijateljim... da neznamo o tim sjednicama il zaklju... cima ni više ni manje nego li znaju o... Zadnje viesti o dogovoru naših i talija... skih odaslanika u tom odboru doznali sm... iz talijanskih novina. Te smo viesti ... našoj novinarskoj dužnosti priobćili. O... su viesti svojim novinam priobćili talija... ski članovi kompromisnog odbora, koji ... ne drže odborovog zaključka, da se nei... javnost uznemirivati preuranjenim viestim... čega se strogo drže naši odaslanici. O... zadnjeg priobćenja talijanskih listova pro... šlo je već dosta vremena te o radu kom... promisnog odbora nčuna nikakva glas... Kako da si to protumačimo? Jednostavn... tako, da odbor neobdržaje sjednica, ili a... je obdržaje, nedolazi do željenih zaklj... čaka — pak se razilazi onako, kako se ... i sastao. Takav postupak mora da prij... talijanskim članovom odbora i u obće č... tavoj talijanskoj stranci Istre. Ta njima ... nežuri, oni se ćute dobro, njima netreb... kompromisa ni mira pošto imadu svu vla... u rukama. Oni *bi stalno željeli* da osta... današnje stanje u Istri do konca sviet... oni gospodari a *mi sluge?* Čemu dakle žu... rili se ili zašto bilo u čemu popuštati, ka... njim bolje nemože nikada više biti nego ... im je *sada*.

Pojmljivo je dakle i logično, da će talijanski članovi kompromisnog odbora za-

---

godinu 1463. Podružnica sv. Lucije na Breulu (župa: Roč, dekanat: Buzet) nosi nad ulazom u crkvu podulji glagoljski napis od 5. Juna 1606. Na župnoj crkvi sv. Bartula u Roču na sjevernom zidu je primitivno usječena godina 1492. Isto je usječeno na vratima Ročke kapelanije. Nad gradskim vratima u Humu čita se u kamen glagoljski usječeno ljeto 1562., mjeseca augusta dne 12. Isto na župnoj crkvi na Humu blizu velikih vrata izvana uzidana je stara ploča s glagoljskim napisom punim kratica od g. 1609. Na zvoniku iste Humske crkve ima usječeno glagoljsko ljeto 1552. Na zvoniku u Sovinjaku (dekanat: Buzet) napis od g. 1557. U crkvi sv. Mateja u Slumu nad Buzetom nosi u presbiteriju jedna peta gotičkog svoda (ona što stoji prema sjevero zapadu) glagoljska pismena t. j. godinu 1555. Takovih napisa ima gotovo u velikom obilju po čitavoj Istri. Ima i Misala i časoslova. Godine 1874. nalazio se Levakovićev Misal u Kerkavcih (sada je u Buzetu); jedan dio časoslova nalazio se u Padeni podružnici Kerkavske župe g. 1874. A Bog sam znade koliko je takovih glagolskih spomenika, spisa, knjiga spaljenih i uništenih od protivnika staroslovjenske službe božje po Istri! Slično je i po drugih dekanatih Istre. Veleučeni profesor slavistike u Beču Dr. Jagić piše: „U Hrvata vladaše od iskona glagoljsko pismo....; već tečajem prve dobe (doba borbe od 9.—12. vieka) rasprostiraše se glagoljica po dalmatinskih i hrvatskih otocih i po zapadnoj Istri. Iz razvoda Istranskoga doznajemo sasvim vjerodostojno da su onuda (po Istri) već u XII. stoljeću upotrebljavali u svih službenih spisih, koji su prostomu puku namienjeni bili, hrvatski jezik u glagoljskom pismu.... dapače isto dopisivanje medju hrvatskom gospodom vodjaše se u glagoljici.... U svih zemljah od južne Dalmacije do Kranjske i od dalmatinskih i kvarnerskih otoka čak do Štrigona u Medjumurju rabila se 14. i 15. vieka crkvena i svietska glagoljica“. (Jagić: primjeri: II. XII. i XIII. XVI.) Historijska je činjenica da je pomenuta glagoljica naročito u 16. vieku iz Istre prešla ča u neke predjele Kranjske i Štajerske! — Istranom je staroslovjenština glagoljskim pismom još sada uz sve progone i suprotivštine mila i draga kao zjenica oka. U crkvah gdje bijaše početkom XIX. stoljeća per nefas ukinuta još danas ginu za njom i žele da im svodovi crkveni iz nova odjeknu sladkim glasovima staroslovjenštine. Svjedokom nam je susjedna Porečka biskupija. — To sveto bogoslužje bilo je — kako se već reklo — u više navrata napadnuto, zlobno progonjeno, pogrdjeno i izmjehavano. Da se ga ukloni iz crkve, rabilo se svakojako neliepo oružje. Zvalo se čak u pomoć svjetovne vlasti da ga pomognu istriebiti, pa evo uz sve klevete, uz svo zasjedno rovanje, uz sve pakostne laži i nasilja, slavenski jezik u službi Božjoj, ako i okrnjen — nije i nemože biti istriebljen, jer je to „djelo Božje“ koje je vrlo pripomoglo k širenju sv. Vjere Isusove.

Buduć je slavenski jezik, kako se vidi, opetovanim odlukama i svečanim potvrdoma ustmenim i pismenim mnogih rimskih papa kao Hadrijana II., Ivana VIII., Inocencija IV., Benedikta XIV., Lava XIII. i drugih uveden u sv. crkvu rimokatoličku dužnost je i podpisanih da tu „prekrasnu biljku Otca nebeskoga“ zagovaraju i obran... od svake pakostne navale pa da joj Božjom pomoći izv... opet ono visoko mjesto u hrvatske i slovenske vjernike u Istranskih crkvah sa kojega bijaše svrgnuta. Uvjereni su da će jedino tako svanuti bolji dani po sv. rimokatoličku Vjeru u Istri. Svaki protivni pokus mogao bi imati kobnih posljedica po Vjeru i moral kako imamo već očevidnih dokaza u našoj biskupiji. — Oslanjajuć se na sve što evo — sine ira et studio — rekosmo obraćamo se vrućom molbom na taj P. Biskup. Ordinarijat da nam Slavnoisti ishodi od sv. Stolice:

1. porabu slavenskoga jezika u svim onim crkvama, gdje se danas u većoj ili manjoj mjeri rabi slavet, u obće u službi Božjoj za Hrvate i Slovence, koji svi su ga bezdvojbeno u njoj imali.

2. Da se čim prije opet podigne stolica za staroslovenski jezik u seminaru Goričkom, koja bijaše negdje oko g. 1860. neopravdano ukinuta.

(Sliedi.)

, sa nagodbom što više budu mogli. ... su gospodari položaja; oni mogu ovako samo dobiti, dočim bi, za i lošom za nas nagodbom, morali bar nešto izgubiti. Ohčimo dakle napried — misliti će si oni — dok možemo, tà nama ništa nefali, mi smo siti, a tko je gladan neka stisne trbuh.

Mi smo predvidjali ovakvu nepoštenu igru s članovi naše stranke u spomenutom odboru, dapače mi smo mnogim kazali odmah čim je bio izabran kompromisni odbor, da se ničemu dobru od njega nenadamo. Kad smo naime doznali koje članove sabora bira u kompromisni odbor talijanska saborska većina kazali smo otvoreno: kad Talijani biraju onako zagrižene i onako ljute naše narodne protivnike u kompromisni odbor, onda im nije stalo ni do trajna sporazumljenja ni do poštena mira. Bojimo se jako, da se nismo tada prevarili i da će se naše proročanstvo prije ili kasnije izpuniti.

U tom nas podkriepljuje dugotrajni nerad ili šutnja kompromisnog odbora, koji nedaje o sebi nikakva znaka života na dan.

Reći će nam se možda, da imadu Talijani ovaj čas drugoga posla, da im zadaje dosta brige njihova izložba u Kopru, da se za sada nemogu baviti drugim pitanjima itd. što mi rado priznajemo, ali nas nebriga njihova izložba, to je njihov privatni posao, oni su za to morali i prije znati, pa ako pravedno i pošteno misle s nama (o čemu jako dvojimo) morali su urediti svoje poslove tako, da bi se bilo moglo jedno i drugo pitanje pravočasno riešiti.

Otvorenje talijanske izložbe u Kopru. U nedjelju dne 1. maja otvorena je svečanim načinom istarsko-talijanska izložba u Kopru. Otvorenju prisustvovao je od strane carskih oblasti carski namjestnik knez Hohenlohe sa suprugom i odjelni predstojnik Dr. Riedl iz Beča, koji je zastupao ministarstva trgovine i javnih radnja. Od strane zemaljskog odbora bio je prisutan zemaljski kapetan Dr. Rizzi, koji je kao počastni predsjednik izložbenog odbora izložbu otvorio. Nadalje bijahu prisutni svi tri talijanski zemaljski prisjednici, zastupnici trgovačkih komora Istre i Trsta, tršćanski načelnik i načelnici skoro svijuh[1]) občina Istre.

Izložba je stvrpana na trgu „Brolo", na dvorištu i u sobama nekadanjeg samostana sv. Klare.

Predsjednik izložbenog odbora g. Juraj Vianelli (predsjednik trgovačke komore u Rovinju) pročitao je pozdravni govor, u kojem je ocrtao postanak izložbe, kako je stvoren veliki odbor, u kojem je zastupana čitava Istra[2]), kako je taj odbor izabrao počastnim predsjednikom g. Dra. Rizzi-a, kako se je odboru odazvala izdašnom podporom carska vlada, zemaljski odbor itd. Zahvaljuje se svima, najpače carskomu namjestniku, koji je uložio svoj mogući upliv za dobar uspjeh izložbe. Od zemaljskog sabora nada se predsjednik, da će u budućem svojem zasjedanju dati izdašnu podporu kako to *patriotski* predlaže zemaljski odbor.

Zemaljski kapetan g. Dr. Rizzi odgovori čitavim govorom, kojim opisuje poteškoće, koje su stojale na putu tomu narodnomu poduzeću te izrazuje nadu, da će uloženi trud donesti željene uspjehe. I on se sjeća zahvalnim srcem bogate vladine podpore. Nadom u najbolji uspjeh proglasuje izložbu otvorenom.

Suvišno bi bilo i spominjati, kako su obojica slavili talijansku kulturu Kopra i čitave Istre.

Treći po redu pročitao je svoj govor carski namjestnik knez Hohenlohe, koji izrazuje najsrdačnije želje vlade za što sjajniji uspjeh izložbe. Na koncu odužiše mu se slušaoci odobravanjem i pljeskanjem a glazba zalgra „L' Inno all' Italia".

Iza toga prošli su visoki gosti sve izložbene prostorije, koje nisu još posve uredjene i gotove. Mnogo bijaše stranaca iz Trsta i iz raznih gradova Istre.

Kao dobar znak za podpuni uspjeh izložbe smatraju Talijani činjenicu što je carski namjestnik prvi nabavio izloženu sliku talijanskog slikara Grimani-a. Viest o toj nabavi razširila se u izložbi strielovitom brzinom.

Ove podatke vadimo iz talijanskih listova.

Za istarske željeznice. Za posliednje audiencije, koju su imali svi istarski zastupnici na carevinskom vieću sa odaslanicim raznih družtava Istre kod ministra financija viteza Bilinskoga radi novog poreza na vino, povela se je također rieč o potrebi novih gradnja i dogradnja željeznica u Istri. G. ministar je priznao važnost i potrebu nekojih novih željezničkih gradnja te je obećao, da će nastojati po mogućnosti izraženim željam zastupnika obiju naroda Istre zadovoljiti.

Mjesto zemaljskog živinara. U 15. broju našega lista priobćili smo oglas natječaja zemaljskog odbora za Istru za jedno mjesto zemaljskog živinara. U natječaju se zahtjeva medju ostalim poznavanje talijanskog, hrvatskog ili slovenskog jezika. Taj je natječaj jurve izteknò i molbe biti će već kod zemaljskog odbora u Poreču.

Mi neznamo koliko je i kakvi su molitelji za to mjesto, ali držimo, da će se zemaljski odbor kod imenovanja zemaljskog živinara držati strogo slova natječaja, t. j. da će imenovati samo i jedino onoga molitelja, koji bude poznavao u rieči i u pismu oba zemaljska jezika. To je rečeno u predpostavi, da imade takovih molitelja, ako ih pako nema, neka se razpiše ponovno natječaj.

Neima dvojbe o tóm, da bi zemaljski odbor mogao imenovati zemaljskim živinarom molitelja, koji nebi poznavao u govoru i u pismu talijanski jezik. I to je pravo! Ali na isti način imamo mi pravo zahtjevati, da budući zemaljski živinar poznaje u rieči i pismu i drugi zemaljski jezik, t. j. hrvatski ili slovenski jezik. Pa to se zahtjeva i u razpisu natječaja, kojega se mora držati prva autonomna oblast pokrajine. Pišući ove redke došao je na nam um uredovni natječaj istoga zemaljskoga odbora na jedno mjesto računarskog vježbenika kod zemaljskog računovodstva u Poreču. I tamo se je zahtjevalo poznavanje zemaljskih jezika. I za to mjesto bijaše molitelja, koji poznajú u rieči i u pismu ne samo talijanski i hrvatski jezik, nego također i druge jezike. Ti molitelji imadu sve propisane nauke i potrebita svojstva pak smo ljubopitni da li će se zemaljski odbor i u ovom imenovanju držati slova vlastitog natječaja.

Poznamo svi dobro naše „Puzavce"! Gorke uspomene bivši tršćansko-koparski biskup Nagl okupio je bio oko sebe četicu mladjih slavenskih i talijanskih svećenika, koji su sliepo provadjali njegove naloge, koji nisu uvjek bili na čast božju, na korist sv. vjere i vjernika. Jedna četica tih *sećenih* reformatora i *nadobudnih* „Puzavaca" širila je nazore i težnje svoga gospodara u nazovi katoličkom listu „L' Amico", a druga u *pobožnom* listiću „Zarja". Gospodu reformatore okolo talijanskoga nazovi katoličkog lista udarili smo opetovno po prstima, radi njihovog nekršćanskog pisanja i postupanja prema našemu narodu. U pobožne „Zoraše" nismo dirali premda smo za to dosta povoda i prilike imali. Ni danos nebismo ih spominjali, da nas nije na njih upozorilo glasilo slovenske pučko-katoličke stranke u Kranjskoj t. j. ljubljanski „Slovenec", kojemu neće valjda ni talijanski reformatori, ni slavenski „Puzavci" prišiti bilo kakvu liberalnu krpicu.

Spomenuti list priobćuje naime u br. 92. od 25. pr. mj. pod naslovom „Navala na naše državne zastupnike" sliedeću viest: „Neprestano zalletavanje nekoga piskara tršćanske „Zarje", koja izrabljuje katoličku vjeru u tu svrhu, da hoće s istom braniti svoje osobne pužavske nazore, ignorirali smo do sada dosljedno, ali šutiti nemožemo sada, kad no napada sve naše državne zastupnike. Muž, koji je nedavno pisao, da narod ništa nevriedi ni u politici ni u crkvi i da „svako dobro dolazi samo odozgo" usudjuje se u ime katoličke vjere, u istinu pako radi svoga bezkonačno omedjašenoga stanovišta, prosudjivati i odsudjivati približenje jugoslavenskih zastupnika u Beču! Evo kako je načarao „katoliški mož" u jednom katoličkom listu na svietu: „Na svaki način pako zanimivo je to i za katoličke stranke veoma poučna činjenica, da je jalov svaki pokus približanja na račun naših svetih načela i sa izticanjem neke narodne radikalnosti na našoj strani. Čini mi se, da nas hoće učiti onu istu istinu takodjer ono mučno kvarenje „iskrenih odnošaja" medju jugoslavenskimi klubovi u našem državnom saboru. Nezatvarajmo oči, učimo se radje!" „Naša sveta načela!" Ako to nije licemjerstvo i poruga Boga samoga, je svakako ludorija, kakvu treba svetiljkom po danu tražiti. Tko nazire u približenju obiju jugoslavenskih klubova u Beču u svrhu političkog ojačanja „Slavenske Jednote" u borbi proti vladi kakvu protimbu s katoličkimi načeli, taj je doista čvrsto pogodjen, ako to pako piše list, obćenito pogibeljan. Naša stranka pako i njezini zastupnici u Beču nemogu ništa drugo nego li da pomiluju takvog čovjeka, list pako, kojim upravlja, smatrati protivnikom naših načela te ga pobijati dotle, dok naši pametni tršćanski istomišljenici neučine, što se je doduše već odavna moglo očekivati: promjeniti odnošaje, koji nisu na mjestu kod uredjivanja katoličkoga pučkoga lista i koji su našim pučkim načelom otrovno protivni".

Tako ljubljanski „Slovenec", glasilo nesamo slovenske pučke stranke, nego i slovenskoga svećenstva u slovenskih pokrajinah.

Novi zakon o ribarstvu. Iz Beča nam javljaju da se na ministarstvu izradjuje nova zakonska osnova, koja će se odnositi na ribarstvo i koja će biti u savezu sa osnovom za osiguranje ribara.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista iskaz sreće od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

ZAHVALA.

Nemogu znaći dovoljno rieči, kojima bih se zahvalio veleuč. g. Dru. D. Ciotti-u, občinskom liečniku u Buzetu, na brizi i ljubavi, kojima je liečio moje dvoje djece i konačno svojom vještinom posvema izliečio od vrlo pogibeljne bolesti.

Hvaleći mu od sveg srca neka mu Bog naplati njegov trud i brigu.

Račjavas-Lanišće mjeseca travnja 1910.

Ivan Černac, postolar.

Naučnik

za knjigotiskarsku struku prima se u nauk. Isti mora da je svršio dva razreda gimnazije ili realke te navršio 14 god. i podpunoma zdrav.

Pobliže upute u papirnici Laginja i drug., Pula, ulica Giulia 1.

Br. 2248/10.

Natječaj.

U komunalnoj maloj realnoj gimnaziji u Voloskom-Opatiji ima se početkom školske godine 1910./11. popuniti mjesto učitelja njemačkoga jezika kao glavne, a hrvatskoga jezika ili klasične filologije ili historije i geografije kao sporedne struke. U pomanjkanju takova učitelja popunit će se mjesto učiteljem, komu je njemački jezik sporedna struka, a hrvatski jezik ili klas. filologija ili historija i geografija glavna. S tim mjestom skopčana su beriva normirana zakonom za učitelje srednjih škola u Austriji.

Ne nadje li se usposobljen učitelj, namjestit će se suplenat s pravom stalnoga namještenja nakon stečenog usposobljenja. Suplentu odredit će se nagrada primjerena mjesnim prilikama.

Na ovo mjesto raspisuje se ovijem natječaj do konca mjeseca svibnja o. g. Molbenice valjano obložene neka se uprave na Glavarstvo općine Volosko Opatija.

Glavarstvo općine.

VOLOSKO, dne 28. travnja 1910.

Liečnik za očne bolesti

Dr. J. Ožbolt

bivši liečnik i operatour na bečkoj klinici Prof. Fuchsa

ordinira u svom ambulatoriju na Rieci (Fiume) Piazza Andrassy N. 2, II. kat. od 10—12; 3—4.

ZASTUPNIKA

za rasprodaju podstavaka za razglednice i vrećica od papira traži

Franjo J. Šašek, Plzenj (Češka).

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

Potrošno obrtno gospodarsko družtvo u Buzetu

traži **gostioničara**

za svoju gostionu u „Narodnom Domu".

Za informacije obratiti se je na predsjedništvo gornjeg družtva.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 8—.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke ciene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, gal. šivano sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 8·—

Razašilje pouzećem

P. LUST, Izvoz cipela

KRAKOV, br. 93/S.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

[1]) Tako izvješćuje „Il Piccolo". Op. Ur.

[2]) Di grazia, talijanski samo dio. Op. Ur.

jezik hrvatski ili slovenski. Onaj jezik, kojim se kadšto služimo u službi, nije naš materinski jezik, već onaj, kojim govorimo kod kuće, sa svojom obitelji. Ako i govori jedan il drugi od nas više jezika, samo jedan može biti materinski, i taj jezik moramo *priznati* za obćevni.

Kuće *gospodari* i djelodavci moraju paziti, da svoju čeljad upišu pravedno u popisne *listine*, jer svaka krivica dodje na svietlo, pak krivac mora biti kažnjen. Gospoda svećenici, učitelji *i svi oni*, koji pošteno ćute i rade, moraju ići na ruku kmetu, koji nezna pisati. Neuka kmeta valja čuvati od protivničkih agitatora i nepozvanih popisača, koji će se puku narivavati. Gospodari ili djelodavci neimaju pravice narinuti svojim radnikom ili služinčadi tudji jezik kao obćevni, te imade svatko pravo, da upiše kao svoj onaj obćevni jezik, kojega sam hoće.

Budu li naši protivnici ili popisači tvrdili, da je obćevni jezik onaj, kojim se najviše služimo u tudjoj službi, odgovoriti njim valja, da tomu nije tako, jer je namjera rubrike „obćevni jezik" ta, da se ustanovi narodnost dotičnika. Kao obćevni jezik moramo dakle proglasiti jedino *svoj materinski jezik*, makar i govorili i druge jezike.

Istrani braćo! Budite oprezni, nedajte se od nikoga zasliepiti. Budu li Vam gdjegod silom narivavali tudji jezik, vi ga odbijte. Zakon nedozvoljava nikakva nasilja, pa ako se komu dogodi, da su ga proti njegovoj volji upisali medju Talijane, neka to prijavi predsjedničtvu političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre u Pazinu, koje će bezplatno tražiti, da se zakonu zadovolji.

Popisati se moramo svi, zato treba da se priglasi svatko k svojemu jeziku. Štujmo tudje, branimo svoje, pak će i nam sinuti bolja budućnost.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Hrvatsko kazalište u Puli. Večeras priredjuje nam naš dramatski odsjek u dvorani Narodnog Doma toli očekivanu operetu „Sirotna djevojka". Članovi dramatskog odsjeka nisu žalili truda, da se predstave našem obćinstvu i u opereti, te ne dvojimo da će obćinstvo i *nagraditi* taj njihov trud mnogobrojnim posjetom. Kod ove operete igrati će orkestar vojničke glazbe, a pjevače *izvježbao je učitelj glazbe* g. H. Vogrič, koji će i ravnati operetom.

Upozorujemo naše obćinstvo na ovaj večer, da vidi kako se i u našem liepom hrvatskom jeziku dade operete izvadjati, a osobito onim našima, koji još nisu imali prilike viditi *opereta* u hrvatskom jeziku, ti će večeras imati prilike da prosude, kako i mi *Hrvati ni na tom polju* ne zaostajemo za drugim kulturnim narodima.

Slovensko kazalište u Puli. U subotu i ponedjeljak imali smo prigode da se naužijemo liepog predstavljanja naše braće sa slovenskog kazališta u Ljubljani. Žalibože ne dostaje nam prostora, da obširnije progovorimo o obim predstavljanjima, ističemo samo to, da je obćinstvo bilo vrlo zadovoljno i prve i druge večeri. Posebice moramo istaknuti gdju Bukšekovu i g. Nučića prve večeri u „Sebastianu", kojima je dostojno stojao uz bok g. Molek te g. Iličić. Druge večeri „Brat Sokol" bila je takodjer izvrstna gdja Bukšekova, kao prava razmažena i usidjela *kuharica*.

U glazbenom dielu druge večeri istakla nam se gdčna Thalerjeva sa liepim glasom i pievom, što sve svladava bez ikakvog napinjanja, a gosp. Bukšek nam je vrlo liepo odpjevao dvie romance. Uz njih odpjevali su takodjer liepo svoje pjesme g. Iličić i Povhe (šaljivi komad zaljubljenog kadeta u pričuvi). Kvintet (gčna Thaler, gg. Bukšek, Iličić, Molek i Povhe) iz operete „Raspitana žena", morali su na burni zahtjev obćinstva opetovati. — Na glasoviru pratio je pjevače vrstni učitelj i glazbenik g. Vogrič.

Mnogobrojno obćinstvo, koje je pohvalno obje večeri u velikom broju prisustvovalo predstavama, burno je odobravalo umjetnicima i po više puta izazivalo na pozornicu.

Opet ističemo, da je osobito parter bio obje večeri pun odličnog obćinstva, gospode i gospodja, što je vrlo pohvalno.

Užitak obih večeri imademo zahvaliti dramatskom odsjeku Sokola, koje je pozvalo odlične predstavnike ljubljanskog kazališta na gostovanje. Preporučujemo pak dramatskom odsjeku, da bi nam dozvalo amo takodjer osječko kazalište, koje gostuje sada na Sušaku, da nam dade par operetnih predstava na čemu bi naše obćinstvo bilo vrlo zahvalno.

Izlet učenika pazinske hrv. gimnazije u Pulu. U ponedjeljak 2. t. mj. posjetilo je 35 učenika II. razreda pazinske hrvatske gimnazije naš grad u pratnji ravnatelja g. Kosa i prof. Broticha. Do podne razgledaše znamenitosti grada, te okriepivši se u Narodnom Domu, poljoše parobrodom na Brioni, gdje su bili srdačno dočekani od vlastnika otoka g. Kupelwiesera. Na večer vratiše se u Pulu a odmah zatim u *Pazin*.

Ravnateljstvo gimnazije i ovim putem svesrdno zahvaljuje g. *Kupelwieseru* na ljubeznom susretanju izletnika a osobito pak, što je g. Kupelwieser svojim parobrodom bezplatno poveo učenike na Brioni i natrag.

Liepi dar rodnoj obćini. Naš poznati rodoljub u Puli g. Niko Mardešić poklonio je svom rodnom gradu Komiži vrlo krasno mramorno poprsje Nj. Vel. cara i kralja naravne veličine, što predstavlja Nj. Vel. u dobi god. 1866., u spomen slavnih i junačkih dana Komižana od 18.—19. julija 1866. Darovatelj je odredio, da poprsje resi obćinsku dvoranu u Komiži.

Glavna skupština družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru drzat će se dne 5. lipnja ove godine u Cresu.

Ovdje u Puli sprema se za taj dan izlet u Cres posebnim parobrodom, o čem ćemo javiti pobliže na vrieme.

Promjene u voznom redu željeznice Pula-Divača. Od 1. maja t. g. uvedene su na pruzi Pula-Divača neke promjene pri *odlasku*, i to: vlak koji je prije odlazio iz Pule u 2.30 po p. ići će sada u 2.20, a brzovlak što je odlazio u 6.48 odlazit će sada u 6.40; na *dolasku*: vlak što je dolazio prije u 8.55 večer dolazit će sada u 9.27 večer, a brzovlak dolazit će sada u 11.52 u večer.

Koparski kotar:

Za slovensku školu u Kopru. Povodom zadnje željezničke nesreće kod postaje Milje — na pruzi Trst-Poreč pao je žrtvom kako je poznato — sudac na kotarskom sudu u Kopru i odličan slovenski rodoljub g. Josip Simčič!

Njegovi prijatelji i štovatelji u Kopru odlučiše, da počaste uspomenu njegovu, sakupljati milodare za ustanovljenje slovenske pučke škole u onom gradu.

U tu svrhu razposlali su pozive na sve znance, prijatelje i štovatelje pokojnikove, da doprinesu milodare u spomenutu nakanu. Milodari neka se šalju privremenom odboru za ustanovljenje slovenske pučke škole u Kopru, koji će taj plodonosno uložiti u tamošnju posojilnicu i štedionicu, ili još bolje na „Posojilnico in hranilnico" u Kopru.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Razne primorske

Za tiesniji savez izmedju jugoslovenskih zastupnika na carevinskom vieću. Na carevinskom vieću nalaze se zastupnici naših južnih zemalja Hrvati i Slovenci podieljeni u dva kluba, jedni laze se naime u „Svezi jugosl. zastupnika", drugi u „Slovenskom klubu". Jedni i drugi imadu pako zajedničku „Narodnu svezu", kojom su nešto tiesnije vezani. Ali ta „Narodna sveza" neodgovara ni narodnim političkim potrebam južnih zastupnika, pa se je stalo raditi na tom, da bi se oba kluba naših zastupnika na drugom temelju bolje i tiesnije približala i vezala. U tu svrhu izabrani su odbori, koji su već vijećali o predloženih za to pravilih i koji će se početkom maja sastati, da konačno odluče ono, što bi moralo biti korisno za oba kluba i uspješno za njihov budući rad. Opravdana je želja svakog pravog rodoljuba, da bi došlo izmedju naših zastupnika na carevinskom vieću do što tiesnije i što iskrenije sveze, koja bi njim omogućila, da odatle što veću korist za naš narod na jugu izvojšte.

Što radi kompromisni odbor? Ovim i sličnim pitanjima salieću naš prijatelji raznih strana naše pokrajine željni znati, šta radi na sjednicama kompromisni odbor za narodno izmirenje u Istri.

Na žalost našu, a možda i na sramotu, moramo odgovoriti znatiželjnim prijateljima, da neznamo o tim sjednicama ili zaključcima ni više ni manje nego li znaju oni. Zadnje viesti o dogovoru naših i talijanskih odaslanika u tom odboru doznali smo iz talijanskih novina. Te smo viesti po našoj novinarskoj dužnosti priobćili. Od kad su viesti svojim novinam priobćili talijanski članovi kompromisnog odbora, koji se ne drže odborovog zaključka, da se neima javnost uznemirivati preuranjenim viestima, čega se strogo drže naši odaslanici. Od zadnjeg priobćenja talijanskih listova prošlo je već dosta vremena te o radu kompromisnog odbora nétina nikakva glasa. Kako da si to protumačimo? Jednostavno tako, da odbor neobdržaje sjednica, ili ako je obdržaje, nedolazi do željenih zaključaka — pak se razilazi onako, kako se je i sastao. Takav postupak mora da prija talijanskim članovom odbora i u obće čitavoj talijanskoj stranci Istre. Ta njima se nežuri, oni se ćute dobro, njima netreba kompromisa ni mira pošto imadu svu vlast u rukama. Oni *bi stalno željeli* da ostane današnje stanje u Istri do konca svieta: oni gospodari a mi sluge! Čemu dakle žuriti se ili zašto bilo u čemu popuštati, kad njim bolje nemože nikada više biti nego li im je *sada*.

Pojmiljivo je dakle i logično, da će talijanski članovi kompromisnog odbora za-

---

godinu 1463. Podružnica sv. Lucije na Breulu (župa: Roč, dekanat: Buzet) nosi nad ulazom u crkvu podulji glagoljski napis od 5. Juna 1606. Na župnoj crkvi sv. Bartula u Roču na sjevernom zidu je primitivno usječena godina 1492. Isto je usječeno na vratima Ročke kapelanije. Nad gradskim vratima u Humu čita se u kamen glagoljski usječeno ljeto 1562., mjeseca augusta dne 12. Isto na župnoj crkvi na Humu blizu velikih vrata izvana uzidana je stara ploča s glagoljskim napisom punim kratica od g. 1609. Na zvoniku iste Humske crkve ima usječeno glagoljsko ljeto 1552. Na zvoniku u Sovinjaku (dekanat: Buzet) napis od g. 1557. U crkvi sv. Mateja u Slumu nad Buzetom nosi u presbiteriju jedna peta gotičkog svoda (ona što stoji prema sjevero zapadu) glagoljska pismena t. j. godinu 1555. Takovih napisa ima gotovo u velikom obilju po čitavoj Istri. Ima i Misala i časoslova. Godine 1874. nalazio se Lovakovićev Misal u Kerkavcih (sada je u Buzetu); jedan dio časoslova nalazio se u Padeni podružnici Kerkavske župe g. 1874. A Bog sam znade koliko je takovih glagolskih spomenika, spisa, knjiga spaljenih i uništenih od protivnika staroslovjenske službe božje po Istri! Slično je i po drugih dekanatih Istre. Veleučeni profesor slavistike u Beču Dr. Jagić piše: „U Hrvata vladaše od iskona glagoljsko pismo ....; već tečajem prve dobe (doba borbe od 9.—12. vieka) rasprostiraše se glagoljica po dalmatinskih i hrvatskih otocih i po zapadnoj Istri. Iz razvoda Istranskoga doznajemo sasvim vjerodostojno da su onuda (po Istri) već u XII. stoljeću upotrebljavali u svih službenih spisih, koji su prostomu puku namienjeni bili, hrvatski jezik u glagoljskom pismu .... dapače isto dopisivanje medju hrvatskom gospodom vodjaše se u glagoljici .... U svih zemljah od južne Dalmacije do Kranjske i od dalmatinskih i kvarnerskih otoka čak do Štrigona u Medjumurju rabila se 14. i 15. vieka crkvena i svietska glagoljica". (Jagić: primjeri: II. XII. i XIII. XVI.) Historijska je činjenica da je pomenuta glagoljica naročito u 16. vieku iz Istre prešla ča u neke predjele Kranjske i Štajerske! — Istranom je staroslovjenština glagoljskim pismom još sada uz sve progone i suprotivštine mila i draga kao zjenica oka. U crkvah gdje bijaše početkom XIX. stoljeća per nefas ukinuta još danas ginu za njom i žele da im svodovi crkveni iz nova odjeknu sladkim glasovima staroslovjenštine. Svjedokom nam je susjedna Porečka biskupija. — To sveto bogoslužje bilo je — kako se već reklo — u više navrata napadnuto, zlobno progonjeno, pogrdjeno i izmjehavano. Da se ga ukloni iz crkve, rabilo se svakojako neliepo oružje. Zvalo se čak u pomoć svjetovne vlasti da ga pomognu istriebiti, pa evo uz sve klevete, uz sve zasjedno rovanje, uz sve pakostne laži i nasilja, slavenski jezik u službi Božjoj, ako i okrnjen — nije i nemože biti istriebljen, jer je to „djelo Božje" koje je vrlo pripomoglo k širenju sv. Vjere Isusove.

Budući je slavenski jezik, kako se vidi, opetovanim odlukama i svečanim potvrdama ustmenim i pismenim mnogih rimskih papa kao Hadrijana II., Ivana VIII., Inocencija IV., Benedikta XIV., Lava XIII. i drugih uveden u sv. crkvu rimokatoličku dužnost je i podpisanih da tu „prekrasnu biljku Otca nebeskoga" zagovaraju i obrane od svake pakostne navale pa da joj Božjom pomoći izv... opet ono visoko mjesto u hrvatske i slovenske vjernike u Istranskih crkvah sa kojega bijaše svrgnuta. Uvjereni su da će jedino tako svanuti bolji dani po sv. rimokatoličku Vjeru u Istri. Svaki protivni pokus, mogao bi imati kobnih posljedica po Vjeru i moral kako imamo već očevidnih dokaza u našoj biskupiji. — Oslanjajuć se na sve što evo — sine ira et studio — rekosmo obraćamo se vrućom molbom na taj P. Biskup. Ordinarijat da nam Slavnoisti ishodi od sv. Stolice:

1. porabu slavenskoga jezika u svim onim crkvama, gdje se danas u većoj ili manjoj mjeri rabi slavet, u obće u službi Božjoj za Hrvate i Slovence, koji svi su ga bezdvojbeno u njoj imali.

2. Da se čim prije opet podigne stolica za staroslovenski jezik u seminaru Goričkom, koja bijaše negdje oko g. 1869. neopravdano ukinuta.

(Sliedi.)

, sa nagodbom što više budu mogli. ... su gospodari položaja; oni mogu ovako samo dobiti, dočim bi, pa i lošom za nas nagodbom, morali bar nešto izgubiti. Občimo dakle napried — misliti će si oni — dok možemo, tà nama ništa nefali, mi smo siti, a tko je gladan neka stisne trbuh.

Mi smo predvidjali ovakvu nepoštenu igru s članovi naše stranke u spomenutom odboru, dapače mi smo mnogim kazali odmah čim je bio izabran kompromisni odbor, da se ničemu dobru od njega nenadamo. Kad smo naime doznali koje članove sabora bira u kompromisni odbor talijanska saborska većina kazali smo otvoreno: kad Talijani biraju onako zagrižene i onako ljute naše narodne protivnike u kompromisni odbor, onda im nije stalo ni do trajna sporazumljenja ni do poštena mira. Bojimo se jako, da se nismo tada prevarili i da će se naše proročanstvo prije ili kasnije izpuniti.

U tom nas podkriepljuje dugotrajni nerad ili šutnja kompromisnog odbora, koji nedaje o sebi nikakva znaka života na dan.

Reći će nam se možda, da imadu Talijani ovaj čas drugoga posla, da im zadaje dosta brige njihova izložba u Kopru, da se za sada nemogu baviti drugim pitanjima itd. što mi rado priznajemo, ali nas nebriga njihova izložba, to je njihov privatni posao, oni su za to morali i prije znati, pa ako pravedno i pošteno misle s nama (o čemu jako dvojimo) morali su urediti svoje poslove tako, da bi se bilo moglo jedno i drugo pitanje pravočasno riešiti.

Otvorenje talijanske izložbe u Kopru. U nedjelju dne 1. maja otvorena je svečanim načinom istarsko-talijanska izložba u Kopru. Otvorenju prisustvovao je od strane carskih oblasti carski namjestnik knez Hohenlohe sa suprugom i odjelni predstojnik Dr. Riedl iz Beča, koji je zastupao ministarstva trgovine i javnih radnja. Od strane zemaljskog odbora bio je prisutan zemaljski kapetan Dr. Rizzi, koji je kao počastni predsjednik izložbenog odbora izložbu otvorio. Nadalje bijahu prisutni svi tri talijanski zemaljski prisjednici, zastupnici trgovačkih komora Istre i Trsta, tršćanski načelnik i načelnici **skoro svїju**[1]) občina Istre.

Izložba je strpana na trgu „Brolo", na dvorištu i u sobama nekadanjeg samostana sv. Klare.

Predsjednik izložbenog odbora g. Juraj Vianelli (predsjednik trgovačke komore u Rovinju) pročitao je pozdravni govor, u kojem je certao postanak izložbe, kako je stvoren veliki odbor, u kojem je zastupana čitava Istra[2]), kako je taj odbor izabrao počastnim predsjednikom g. Dra. Rizzi-a, kako se je odboru odazvala izdašnom podporom carska vlada, zemaljski odbor itd. Zahvaljuje se svima, najpače carskomu namjestniku, koji je uložio svoj mogući upliv za dobar uspjeh izložbe. Od zemaljskog sabora nada se predsjednik, da će u budućem svojem zasjedanju dati izdašnu podporu kako to *patriotski* predlaže zemaljski odbor.

Zemaljski kapetan g. Dr. Rizzi odgovori čitavim govorom, kojim opisuje poteškoće, koje su stojale na putu tomu narodnomu poduzeću te izrazuje nadu, da će uloženi trud donesti željene uspjehe. I on se sjeća zahvalnim srcem bogate vladine podpore. Nadom u najbolji uspjeh proglasuje izložbu otvorenom.

Suvišno bi bilo i spominjati, kako su obojica slavili talijansku kulturu Kopra i čitave Istre.

Treći po redu pročitao je svoj govor carski namjestnik knez Hohenlohe, koji izrazuje najsrdačnije želje vlade za što sjajniji uspjeh izložbe. Na koncu odužiše mu se slušaoci odobravanjem i pljeskanjem a glazba zaigra „L'Inno all'Istria".

[1]) Tako izvješćuje „Il Piccolo". Op. Ur.

[2]) Di grazia, talijanski samo dio. Op. Ur.

Iza toga prošli su visoki gosti sve izložbene prostorije, koje nisu jošte posve uredjene i gotove. Mnogo bijaše stranaca iz Trsta i iz raznih gradova Istre.

Kao dobar znak za podpuni uspjeh izložbe smatraju Talijani činjenicu što je carski namjestnik prvi nabavio izloženu sliku talijanskog slikara Grimani-a. Viest o toj nabavi raširila se u izložbi strielovitom brzinom.

Ove podatke vadimo iz talijanskih listova.

Za istarske željeznice. Za posljednje audiencije, koju su imali svi istarski zastupnici na carevinskom vieću sa odaslanicim raznih družtava Istre kod ministra financija viteza Bilinskoga radi novog poreza na vino, povela se je takodjer rieč o potrebi novih gradnja i dogradnja željeznica u Istri. G. ministar je priznao važnost i potrebu nekojih novih željezničkih gradnja te je obećao, da će nastojati po mogućnosti izraženim željam zastupnika obiju naroda Istre zadovoljiti.

Mjesto zemaljskog živinara. U 15. broju našega lista priobćili smo oglas natječaja zemaljskog odbora za Istru za jedno mjesto zemaljskog živinara. U natječaju se zahtjeva medju ostalim poznavanje talijanskog, hrvatskog ili slovenskog jezika. Taj je natječaj jurve iztekao i molbe biti će već kod zemaljskog odbora u Poreču.

Mi neznamo koliko je i kakvi su molitelji za to mjesto, ali držimo, da će se zemaljski odbor kod imenovanja zemaljskog živinara držati strogo slova natječaja, t. j. da će imenovati samo i jedino onoga molitelja, koji bude poznavao u rieči i u pismu oba zemaljska jezika. To je rečeno u predpostavi, da imade takovih molitelja; ako ih pako nema, neka se razpiše ponovno natječaj.

Neima dvojbe o tom, da bi zemaljski odbor mogao imenovati zemaljskim živinarom molitelja, koji nebi poznavao u govoru i u pismu talijanski jezik. I to je pravo! Ali na isti način imamo mi pravo zahtjevati, da budući zemaljski živinar poznaje u rieči i pismu i drugi zemaljski jezik, t. j. hrvatski ili slovenski jezik. Pa to se zahtjeva i u razpisu natječaja, kojega se mora držati prva autonomna oblast pokrajine. Pišući ove redke došao je na nam um uredovni natječaj istoga zemaljskoga odbora na jedno mjesto računarskog vježbenika kod zemaljskog računovodstva u Poreču. I tamo se je zahtjevalo poznavanje zemaljskih jezika. I za to mjesto bijaše molitelja, koji poznajú u rieči i u pismu ne samo talijanski i hrvatski jezik, nego takodjer i druge jezike. Ti molitelji imadu sve propisane nauke i potrebita svojstva pak smo ljubopitni da li će se zemaljski odbor i u ovom imenovanju držati slova vlastitog natječaja.

Poznamo svi dobro naše „Puzavce"! Gorke uspomene bivši tršćansko-koparski biskup Nagl okupio je bio oko sebe četicu mladjih slavenskih i talijanskih svećenika, koji su sliepo provadjali njegove naloge, koji nisu uvjek bili na čast božju, na korist sv. vjere i vjernika. Jedna četica tih *zelenih* reformatora i *nadobudnih* „Puzavaca" širila je nazore i težnje svoga gospodara u nazovi katoličkom listu „L'Amico", a druga u *pobožnom* lističu „Zarja". Gospodu reformatore okolo talijanskoga nazovi katoličkog lista udarili smo opetovno po prstima, radi njihovog nekršćanskog pisanja i postupanja prema našemu narodu. U pobožne „Zoraše" nismo dirali premda smo za to dosta povoda i prilike imali. Ni danas nebismo ih spominjali, da nas nije na njih upozorilo glasilo slovensko pučko-katoličke stranke u Kranjskoj t. j. ljubljanski „Slovenec", kojemu neće valjda ni talijanski reformatori, ni slovenski „Puzavci" prišiti bilo kakvu liberalnu krpicu.

Spomenuti list priobćuje naime u br. 92. od 25. pr. mj. pod naslovom „Navala na naše državne zastupnike" sliedeću viest: „Neprestano zalietavanje nekoga piskara tršćanske ‚Zarje', koja izrabljuje katoličku vjeru u tu svrhu, da hoće s istom braniti svoje osobne puzavske nazore, ignorirali smo do sada dosljedno, ali šutiti nemožemo sada, kad ne napada sve naše državne zastupnike. Muž, koji je nedavno pisao, da narod ništa nevriedi ni u politici ni u crkvi i da „svako dobro dolazi samo odozgo" usudjuje se u ime katoličke vjere, u istinu pako radi svoga bezkonačno omedjašenoga stanovišta, prosudjivati i odsudjivati približenje jugeslavenskih zastupnika u Beču! Evo kako je načarao „katoliški mož" u jednom katoličkom listu na svietu: „Na svaki način pako zanimivo je to i za katoličke stranke veoma poučna činjenica, da je jalov svaki pokus približanja na račun naših svetih načela i sa izticanjem neke narodne radikalnosti na našoj strani. Čini mi se, da nas hoće učiti onu istu istinu takodjer ono mučno kaparenje „iskrenih odnošaja" medju jugoslavenskimi klubovi u našem državnom saboru. Nezatvarajmo očiju, učimo se radje!"

„Naša sveta načela!" Ako to nije licemjerstvo i poruga Boga samoga, je svakako ludorija, kakvu treba svetiljkom po danu tražiti. Tko nazire u približenju obiju jugoslavenskih klubova u Beču u svrhu političkog ojačanja „Slavenske Jednote" u borbi proti vladi kakvu protimbu s katoličkimi načeli, taj je doista čvrsto pogodjen, ako to pako piše list, obćenito pogibeljan. Naša stranka pako i njezini zastupnici u Beču nemogu ništa drugo nego li da pomiluju takvog čovjeka, list pako, kojim upravlja, smatrati protivnikom naših načela te ga pobijati dotle, dok naši pametni tršćanski istomišljenici neučine, što se je doduše već odavna moglo očekivati: promjeniti odnošaje, koji nisu na mjestu kod uredjivanja katoličkoga pučkoga lista i koji su našim pučkim načelom otrovno protivni".

Tako ljubljanski „Slovenec", glasilo nesamo slovenske pučke stranke, nego i slovenskoga svećenstva u slovenskih pokrajinah.

Novi zakon o ribarstvu. Iz Beča nam javljaju da se na ministarstvu izradjuje nova zakonska osnova, koja će se odnositi na ribarstvo i koja će biti u savezu sa osnovom za osiguranje ribara.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista **iskaz sreće** od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

ZAHVALA.

Nemogu snaći dovoljno rieči, kojima bih se zahvalio veleuč. g. Dru. **D. Ciotti-u**, obćinskom liečniku u Buzetu, na brizi i ljubavi, kojima je liečio moje dvoje djece i konačno svojom vještinom posvema izliečio od vrlo pogibeljne bolesti.

Hvaleći mu od sveg srca neka mu Bog naplati njegov trud i brigu.

Račjavas-Lanišće mjeseca travnja 1910.

Ivan Černac, postolar.

Naučnik

za knjigotiskarsku struku prima se u nauk. Isti mora da je svršio dva razreda gimnazije ili realke te navršio 14 god. i podpunoma zdrav.

Pobliže upute u papirnici Laginja i drug., Pula, ulica Giulia 1.

Br. 2248/10.

Natječaj.

U komunalnoj maloj realnoj gimnaziji u Voloskom-Opatiji ima se početkom školske godine 1910./11. popuniti mjesto učitelja njemačkoga jezika kao glavne, a hrvatskoga jezika ili klasične filologije ili historije i geografije kao sporedne struke. U pomanjkanju takova učitelja popunit će se mjesto učiteljem, komu je njemački jezik sporedna struka, a hrvatski jezik ili klas. filologija ili historija i geografija glavna. S tim mjestom skopčana su beriva normirana zakonom za učitelje srednjih škola u Austriji.

Ne nadje li se usposobljen učitelj, namjestit će se suplenat s pravom stalnoga namještenja nakon stečenog usposobljenja. Suplentu odredit će se nagrada primjerena mjesnim prilikama.

Na ovo mjesto raspisuje se ovijem natječaj do konca mjeseca svibnja o. g. Molbenice valjano obložene neka se uprave na Glavarstvo općine Volosko Opatija.

Glavarstvo općine.

VOLOSKO, dne 28. travnja 1910.

Liečnik za očne bolesti

Dr. J. Ožbolt

bivši liečnik i operateur na bečkoj klinici Prof. Fuchsa

ordinira u svom ambulatoriju na Rieci (Fiume) Piazza Andrassy N. 2, II. kat. od 10—12; 3—4.

ZASTUPNIKA

za rasprodaju podstavaka za razglednice i vrećica od papira traži

Franjo J. Šašek, Plzenj (Česka).

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

Potrošno obrtno gospodarsko družtvo u Buzetu

traži **gostioničara**

za svoju gostionu u „Narodnom Domu".

Za informacije obratiti se je na predsjedništvo gornjeg družtva.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 8—.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke ciene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, galširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 8·—

Razašilje pouzećem

P. LUST, izvoz cipela

KRAKOV, br. 93/S.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
6.—	odl.	↑PUNAT	dol.	4.50
6.15	dol.	Krk	odl.	4.35
6.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . .↑	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj. Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	↑Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka . . . .↑	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . .↑	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab . . . . .↑	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjenu plovitbenog reda.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari Laginja i drug. u Puli

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmannov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Najveći zgoditak sv. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koju jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni odbitci po
Maraka 500,000	Maraka 300,000
„ 350,000	„ 200,000
„ 340,000	„ 100,000
„ 330,000	„ 60,000
„ 320,000	„ 50,000
„ 315,000	„ 45,000
„ 310,000	„ 40,000
„ 305,000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

i t. d.

U svemu sadržajo lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100.000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ov. M. **50,000** a onaj 7. razreda ov. M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7·)	M. 3·(K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeća razredo kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci biti će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

12. Maja.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

..... ovdje iznesti .....

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1153 Banko, Hamburg 36.

Pošaljite mi..... {cielu srećku à M. 6.— (K 7.—) / pol „ à „ 3.— („ 3.50) / četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primate u priklopu doznačnicom / izvolite podignuti pouzećem — Prekrižite ono što se ne odnosi na pošiljku.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju sadržanih dielova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od iztoga 4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja ugovorno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, za odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadružnice na garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjeneći limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnja) iz kojih se priredjuje znamenito osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. Godišnji proiz od 60 milijuna komada.

LU-SIN, parfumuje dah. KLAIRON, najfinija pašta novo doba. BOUCHÉES À LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Sve vrsti miješanih čokolada, za kuhanje i blagovesaje, izvr tne vrsti i najfinije nadja

Prva česko dioničko družtvo tvornica za orientalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohrady prije **A. MARŠNER.**

Skladišta: Fordinandova ulica (Platz), Vaclavské nám. (proti Primaspat). BRO VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina! VELIKI IZBOR Nova trgovina!

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(za crkvo sv. Antona novogà)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cieno vrlo nizke.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Via-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa lieplm i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cieno vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Zahtjevajte lieno uredjeni

cijenik sa kolendarom 1910.

„Narodne tiskare" LAGINJA i DR., Pula.

Pula, u četvrtak dne 12. maja 1910. God. XLII.

glasi, priposlana itd. ju i računaju se na temelju nog cienika ili po dogovoru.

i za predbrojbu, oglase itd. se naputnicom ili polož- m pošt. štedionice u Beču dministraciju lista u Pulu.

naručbe valja točno oz- ii ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

list na vrieme ne primi, to javi odpravničtvu u renom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz- na napiše „Reklamacija".

ovnog računa br. 847'849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan isto.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli, ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

...tina o koparskoj izložbi.

»Slovenec« i »Pučki Prijatelj« oborili se ovih dana na me, a bez razloga. ...nisam vičan napadati nikoga grubo, kad mi je protivan u mišljenju. Zato ...ram izjaviti, da Slovenčevu potvoru, ...ja dopuštam, da se u »Našoj Slogi« ...pada na biskupa Mahnića, odbijam od ...c. Ja sam presvjetloga biskupa krč...ga odavna duboko štovao za mnogo ...ro, što je učinio našemu hrvatskomu ...ku u Istri, to štovanje izjavio sam i ...javnim sastancimo, a gojim ga i da...s, usuprot najnovije nesuglasice u pi...ju izložbe u Kopru. »Naša Sloga« jest ..., koj ima svoje urednike i svoj put. ...ne se ne može, ni ako ćemo biti po...čki poštenjaci, nesmije činiti odgovor...n za svaki članak, paće, rekao bih za ...ki izraz, koj se napiše u »Našu Slogu«.

Što se tiče biskupove privole da crkve ...ke biskupije sudjeluju na izložbi u ...pru, tu su, po mojem sudu, pogrešili ... oni, koji se radi toga oboriše na bi...upa. Nepobitna je istina, da ono neko...o crkava krčke biskupije, koje imaju ...insku liturgiju, ima znamenitosti, koje ... se bez prigovora mogle poslati na ...parsku izložbu. Drugim župam naročito ...šim, ja držim, da biskup Mahnić nije ...povjedio, nego samo dozvolio, da mogu ...djelovati, a na pojedinim župnicima bilo ...reći, da ili ne. Naravski, ako je presvj. ...skup krčki hrvatskim crkvam svoje bi...upije **zapovjedio** da sudjeluju, čega ... ne vjerujem, onda toga ni ja nebih ...ogao odobriti.

»Pučki Prijatelj« donaša i moje pismo ... zemaljskog kapetana g. Rizzija u po...edu izložbe i tim pismom brani odluku ...skupovu da privoli na sudjelovanje pri ...ožbi. Po onom, što netom rekoh, presvj. ...ahnić za svoju obranu nije trebao mo...g pisma na zemaljskog kapetana. Pučki Prijatelj« pak izvraća stvari, kako nebi smio, jer je nepobitna istina, da je ono pismo moje na g. Rizzi-ja išlo **godinu i tri mjeseca** prije otvorenja izložbe, dakle još onda, kad sam se mogao nadati, da će Talijani u pitanju izložbe zauzeti pravednije stanovište. Nepobitna je istina, da »Pučki Prijatelj« znade, da ja nisam glava stranke, jer niti u klubu, niti u političkom družtvu ne obnašam takva mjesta. Dakle i ako ja izjavim komu moj nazor, kako bi se naša stranka eventualno ponašala u kojem pitanju, to nije službena izjava naše stranke.

Nepobitna je nadalje istina, da sam ja u mojem pismu na g. Rizzija naglasio, da bi izložba u Kopru imala biti **krajevna** (regionalna), **dakle ne pokrajinska**, a pri krajevnoj izložbi mogli bi bili sudjelovati takodjer mi, makar imala karakter talijanski, kao što bi Talijani mogli sudjelovati na kakvoj regionalnoj našoj izložbi u Istri, koja bi imala biljeg narodni hrvatski.

Ali kako je talijansko novinstvo sve više označivalo izložbu **pokrajinskom** i njezin karakter izključivo talijanskim, tako je došlo, da se je vodstvo našega hrvatskog i slovenskog naroda konačno odlučilo preporučiti našim, da ne sudjeluju pri izložbi. *To je bila ona zadnja besjeda, kojoj sam ja u pismu na Dra. Rizzi-ja pridržao konačnu odluku.* Bila je objavljena u novini, za koju se mora predmnjevati, da zemalj. kapetan doznade što piše, a držim, da je bila posebice dana na znanje zemalj. kapetanu. U toj službenoj izjavi vodstva naše stranke navedeni su razlozi za nesudjelovanje pri izložbi, baš onakvi, kakove je izpočetka po tvrdnji »Pučkog Prijatelja« imao presvjetli biskup krčki. Od one izjave do otvorenja izložbe proteklo je opeta debele pol godine. Dozvoliti će mi »Pučki Prijatelj«, da je u to dugo vrieme presvjetli biskup, ako je htio, stalno mogao promjeniti svoju nakanu. Koliko ja znam, stvari crkvene za izložbu poslie su sa otoka tekar pred mjesec dana ili malo više.

Napokon još jednu: Sudjelovanje pri izložbi takova je stvar, koja se neda pojedincima **zabraniti**. Zato zabrana od naše strane nije ni učinjena, ali liep je broj ohih, koji su se držali i samog savjeta, da neučestvuju.

U jednom sam sporazuman sa »Pučkim Prijateljem« naime da se od koparske izložbe štogod naučimo. Ja bih odma izveo jednu nauku, a ta bi bila: Ako se priznaje neko narodno vodstvo, onda neka se čeka njegova konačna rieč!

U Puli, 7. svibnja 1910.

Dr. M. Laginja.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 6. 5. 1910.

Nakon 14 dnevnoga odmora nastavio je danas državni sabor svoje djelovanje. Glavna i prva točka dnevnoga reda bijaše prvo čitanje vladine osnove o

Promjeni poslovnika.

Već od godine 1875. vode se u carevinskom vieću razprave na temelju tada stvorenoga poslovnika. Sve veće stranke parlamenta smatraju taj poslovnik zastarjelim za današnje odnošaje. Uvedenjem obćenitoga i jednakoga izbornoga prava htjela je god. 1907. tadašnja vlada promjeniti stari poslovnik te je u tu svrhu parlamentu podnesla odnosnu zakonsku osnovu.

Za burnih obstrukcijonističkih sjednica prošloga decembra podnesli su zastupnici Dr. Krámař i Dr. Krek nekoje promjene k postojećemu poslovniku, kojima se daje predsjedniku mnogo veću vlast, nego li ju ima po poslovniku i kojima se donekle onemogućuje dugotrajna i bučna obstrukcija. Te promjene prihvaćene su i imadu vriediti privremeno za jednu godinu. Izminućem te godine morao bi stupiti u kriepost stari poslovnik ako se medjutim nestvori nešto novoga.

Radi toga je sada vlada predložila parlamentu novu zakonsku osnovu o promjeni poslovnika, koja se temelji u glavnom na osnovi, predloženoj god. 1907.

Razprava o promjeni poslovnika.

Znalo se je unapried u zastupničkim krugovim, da će biti prihvaćena vladina osnova o promjeni poslovnika u prvom čitanju jer su se za tu promjenu izjavile sve veće i manje stranke osim stranke českih radikala i zastupnika česke državnopravne stranke. Očekivalo se je obćenito, da će českí radikalci prosvjedovati proti tomu, što se nalazi vladina osnova na prvom mjestu dnevnoga reda te da će zahtjevati, da se ju skine s dnevnoga reda. I zbilja prijavio se je jedan od vodja te stranke zastupnik Choc odmah čim je predsjednik najavio, da se prelazi na razpravu o prvom čitanju vladine osnove o promjeni poslovnika.

Svoj predlog utemeljio je zastupnik Choc time, što se vladinom osnovom neokriepljuje državni sabor ni naš parlamentarizam, već se njim ojačuje absolutizam. Tom osnovom podaje se predsjedniku velika prevlast u parlamentu i vladinim osnovam prvenstvo kod razprava, dočim se takozvane pučke potrebe tura natrag. Predlog zastupnika Choca i drugova dobio je okolo 30 glasova, ostao je dakle u velikoj manjini, radi česa su njegovi drugovi živahno navalili na ostale zastupnike, osobito na njihove českе drugove, koji da podupiru vladine natražnjačke osnove.

Govor ministra predsjednika.

Ustao je nakon toga ministar predsjednik barun Bienerth, da označi vladino stanovište prema predloženoj osnovi. Vlada smatra neobhodno potrebitim za mirni i triezni tok razprava promjenu dosadašnjeg poslovnika. Poslovnike svakog parlamenta stvara u prvom redu sam parlamenat. Vlada si nemože prisvajati prava nekog štitničtva nad parlamentom, čega nesmije da čini nijedna vlada u ustavnih državah. Postojeći poslovnik ima skoro 40 godina

...lavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

3. Neka se ustanovi zaklada za tiskanje ...lavenskih misala i rituala jer nije liepo ... se hrvatskom i slovenskom puku po ...tri predbacuje: Nemate slavenskih misala ... rituala, za to vam se nemože dati sla...ensko bogoslužje.

Da se nebi bila ukinula stolica za staroslavjanski jezik u Gorici, kad bi bile više ...vlasti skrbile da se na vrieme tiskaju sve ...rkvene knjige, bila bi i danas glagoljica ... kriepostí po Istarskih crkvah, kako bi...aše prije 50, 60, 100 i više godina, nu ...er su ju upravo oni, kojim je bila sveta ...užnost braniti ju, proganjali, za to je gla...goljica uzela u ovo najnovije vrieme u Istri ...propadati, a zato je i puk uzrujan i ozlo...voljen kako se svaki dan može čitati po ...aznih novinah.

4. Radi burnih vremena u kojih živimo neka se staroslavenski jezik mjesto slaveta polagano i bez javne buke uvede u crkve. Tim će se prištediti mnogi nemiri i zlobna prigovaranja od taljanske protivne stranke, koji s političnih uzroka hoće da se Istra polatini i poitalijani.

5. Neka za sada, dok ne bude dostatan broj svećenika vještih staroslavjenskomu jeziku i dostatan broj misala i rituala, ostane svo Bogoslužje u crkvi statu quo.

6. Neka se naloži svakomu pojedinom župniku, župnom upravitelju, da sastavi točno bogoslužbeni red koji obstoji sada u njegovoj crkvi, neka se taj red tiska, metne u okvir i izvjesi u sakristiji. Neka unaprjed nitko nemienja u crkvi bez znanja i dozvole P. Biskupskoga Ordinarijata, odnosno Papinske Stolice.

Podpisani žele da taj P. Ordinarijat ovo naše obraloženje, i ove naše želje priobći Sv. Stolici u Rimu, čiji smo uviek bili vjerni i odani sinovi, te želimo kao takovi i ostati do smrti.

Istra u septembru 1903.

(Sliede podpisi petorice hrvatskih i slovenskih dekana i dvojice pro-dekana iz biskupije Tršćansko-Koparske.)

Predstavka izaslanika dekanata Pazinskoga, Pićanskoga i Kršanskoga.

Još prije nego li su župnici i ini upravitelji crkava izvjestili; i prije nego li su dekani, na temelju tih izvješćaja sastavili i biskupu odaslali svoju prije navedenu spomenicu-molbu, oglasili su se kod biskupa Nagla svjetovni predstavnici jednoga diela našega naroda srednje Istre. Bilo je to dne 30. junija 1903. Biskup Nagl dielio je sv. Krizmu u Pazinštini, i bio toga dana u Pazinu. Priglasilo mu se je posebno odaslanstvo, sastojeće iz 50 muževa, predstavnika puka, iz dekanata Pazinskoga, Pićanskoga i Kršanskoga. Došav predanj izručilo mu je predstavku od svih njih podpisanu. Dakako da se je tu i govorilo. Sa odaslanici je biskup, njihov pastir, nepoznajući jezika svoga stada, razgovarao putem tumača. Sama ta okolnost učinila je na odaslanike najbolniji utisak. Njihov pastir nezna s njimi ni govoriti!

Predstavka što su ju izručili biskupu glasila je doslovno ovako:

„*Njegovoj Presvjetlosti Dru. Franju Naglu biskupu Tršćansko-Koparskomu*

u Pazinu.

„Predstavka izaslanika dekanata Pazin, Pićan i Kršan glede slavenskoga bogoslužja.

Vaša Presvjetlosti!

Kadno su Apostoli Slavena, sv. Ćiril i Metod, nadahnuti Duhom Svetim, postavili se vjestnicima Kristove vjere medju slavenskimi moćnimi plemeni, predali su njim takodjer u amanet bogoslužne knjige, ustanoviv tako bogoslužje u slavenskom jeziku. (Sliedi.)

a kaošto zastaruju zakoni, tako je zastarlo i naš poslovnik. Ako se uvaži sve promjene ustavnog života u Austriji u tom razdoblju, tada se mora priznati potrebu promjene starog poslovnika. Već u starom kurijalnom parlamentu čutilo se je potrebu te promjene, tim više sada uvedenjem sveobćeg i jednakog prava glasa u takozvanom pučkom parlamentu. Sa promjenom izbornoga reda nastupila je potreba promjene kućnog reda ili poslovnika. To je uvidila i sama tadašnja vlada te je već god. 1907. predložila zakonsku osnovu, kojom se mienja poslovnik. Sada dolazi vlada pred državni sabor novom osnovom, koja se u glavnom temelji na onoj od g. 1907.

Vladi je osobito do toga, da se stvori putem novoga poslovnika takove odnošaje u parlamentu, da bude isti sposoban za rad i da budu njima štićena prava zastupnika svih naroda i svih stranaka. Ministar izjavljuje svoje zadovoljstvo, što se je većina parlamenta izjavila za potrebitu promjenu. Vladina osnova nije stalno savršena te će se na njoj moći provesti nuždne promjene ili izpravke.

Ostali govornici.

U ime socijaldemokratske stranke izjavi zastupnik Seitz, da je njegova stranka absolutno za to, da se osjegura parlamentu plodonosna djelatnost — premda je njoj poznato, da će svaka promjena poslovnika otežćati njezinu borbu. On drži, da je moguće stvoriti unutar stanovitih granica jednu mudru i pametnu preinaku.

Njemački liberalac Dr. Woldenhoffer izjavi u ime svojih pristaša, da će sudjelovati svim silama oko razborite promjene poslovnika, nu radinost parlamenta neodvisi po njegovoj misli, od preinake samog poslovnika, već tu treba radikalnu promjenu glede razpravnog jezika. Radi toga podnaša predlog, da se proglasi jedinim razpravnim jezikom parlamenta njemački jezik. Govorniku je opravdano dobacio zastupnik Rybař, da nebi smio po tom predlogu biti biran nijedan zastupnik, koji nepozna njemački jezik.

Česko-radikalni zastupnik Dr. Hejn izjavljuje se proti svakoj promjeni, jer vlada ide za tim, da od parlamenta stvori pokornog slugu, koji će morati, da sluša njezine zapovjedi i da bude odvisan od birova predsjednika. Iza njega prekinuta je razprava o toj osnovi.

Prešni predlozi radi gradnja i dogradnja na visokim školama.

Na razpravu dolaze prešni predlozi: 1. zastupnika Dr. Chiari-a tičući se zgodnijeg namještenja fizikalnog instituta na bečkom sveučilištu i potrebite u tu svrhu nove zgrade; 2. zastupnika Dr. Drtine i drugova radi otezanja sa gradnjom novih zgrada za češko sveučilište i za knjižnicu češke tehnike u Pragu; 3. zastupnika Dr. Bachmanna i drugova radi gradnje zgrade za njemačko sveučilište u Pragu.

Prvi uze riec njemački radikalac pl. Stransky, koji opisuje nedostojne i neprikladne prostorije sadašnjeg fizikalnog instituta bečkog sveučilista. Velika je potreba, da se tomu zlu doskoči nećemo li da se radi toga s nama ruga sav učeni sviet.

Zast. Dr. Drtina obrazlaže prešnost svog predloga time, da ga nije potakla narodna kakva težnja već jedino strogo strukovna i znanstvena potreba. Svi bi se imali narodi Austrije složiti i skupno djelovati na znanstvenom i prosvjetnom polju pa se nada, da će biti priznata prešnost njegovom predlogu.

Njemački nacijonalac zast. Dr. Bachmann slaže se s razlozima predgovornika te dodaje, da se ima za sve narode jednako brinuti na tom polju. Nekrivi sadašnju vladu, već prijašnje vlade i dosadašnje parlamente koji se nisu dostatno brinuli za znanost i prosvjetu naroda. I on se nada, da će parlamenat prihvatiti prešnost njegova predloga.

Tim je razprava prekinuta.

Na koncu su ministri odgovorili na nekoje interpelacije.

Buduća sjednica biti će utorak dne 10. o. mj. u 11 sati.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Hrvatska operета. Dramatski odsjek I. istarskog Sokola u Puli sa svojim vriednim učiteljima gdjom pl. Prugovečkom i g. Veselinovićem na čelu, ugodno nas iznenadio prošloga tjedna, iznesav na našu pozornicu i operetu „Sirotna Djevojka“, prvu hrvatsku operetu u Puli. Uz veliku požrtvovnost i poteškoću, što iziskuje izvedenje jedne operete sa diletantima, ipak je vriednim učiteljima pošlo za rukom, da je operета podpuno uspjela. Prikazali su nam je dva puta, i to na Spasovo i prošlu nedjelju. Obje predstave ispale su sjajno, osobito pak druga. Svi učestnici odigrali su vrlo liepo svoje uloge. Uz gdju Prugovečki, koja je i glumom i pjevanjem izvrstno odigrala Margaretu, istaknuo se osobito g. Gradiš kao Mukica. On je vanrednom ustrajnošću, jer njegova je uloga vrlo naporna, do kraja istrajao svojim naravnim komičnim igranjem i pjevanjem. Ova dvojica imali su glavne uloge. U sporednim ulogama bio je zanimiv g. Vojska kao djed, te g. Tkalec kao preživjeli Don Juan. Obćenito pak ide svaka hvala svim učestnicima, što je operета izvedena na obće zadovoljstvo. Velika zasluga pripada i g. Vogriču, koji je vješto ravnao orkestrom i operetom. Osobito zaslužuje priznanje, što je umetnuo u operetu svoju liepu romancu, koju je krasno odpjevala gdja Prugovečki.

Občinstvo je osobito prvu večer dubkom napunilo dvoranu Narodnog Doma, te je burno pljeskalo i odobravalo predstavljačima. Druge večeri nije bila operета posjećena kako je trebalo, osobito je prazna dvorana vapila, gdje je naša inteligencija, dok s pohvalom ističemo, da je galerija bila prepuna prve i druge večeri. Obje pak večeri vapila je dvorana za „prosvjetom“ makar i onom slabijom.

Koncerat glazbenog društva iz Gorice. Na Duhove 15. t. mj. prispjet će iz Gorice izletom više naše braće goričkih Slovenaca sa svojim glazbenim društvom iz Gorice, koji će nam prirediti tog dana poslje podne u vrtu Narodnog Doma veliki pjevački koncerat.

Upozorujemo naše sl. občinstvo, da ne propusti te liepe prilike, da se nasluša i naužije liepog pjevanja izvježbanih i vrstnih pjevača, kao što su članovi uvaženog glazbenog društva u Gorici.

Razpored: 1. a) Vilhar: „Slovenac i Hrvat“; b) Hajdrih: „Hercegovka“, muški zbor. — 2. Nedvěd: „Nazaj v planinski raj“, mješoviti zbor. — 3. Hubad: „Slovenske narodne pesmi“. — 4. Dr. G. Ipavec: „Oblačku“, četveropjev. — 5. Križkovsky: „Utopljenka“, muški zbor. — 6. a) Bartl: „Na planine“; b) Pirnat: „Narodne pesmi“, mješoviti zbor. — 7. a) Lisinski: „Tam gdje stoji gradić bieli“; b) Nedvěd: „Ljubezen in pomlad“, muški zbor. — 8. Adamič: „Vasovalec“, četveropjev. — 9. a) Dr. Schwab: „Večer na morju“; b) Zajc: „Crnogorac Crnogorki“, muški zbor. — 10. Pirnat: „Pomladna pesem“, mješoviti zbor.

Družtveni zborovodja: I. Michl.

Početak u 5 sati poslie podne. Blagajna se otvori u 4 sata.

Ulaznina: na gornji dio vrta 1 krunu; na donji dio 60 filira.

U slučaju nepogodnog vremena biti će koncerat u dvorani „Narodnoga Doma“ u 8 sati večer. Blagajna će se otvoriti u 7 sati večer. Ulaznina u dvoranu sa sjedalom: u 1. redu 3 krune, u 2. redu 2 krune, u 3. redu 1 K 50 filira. Stajanje po 1 krunu. Galerija 60 filira.

Hrvatsko kazalište u Puli. Na Duhovski ponedjeljak dne 16. t. mj. predstavljat će se u Narodnom Domu „Debora“, pučki igrokaz u 4 čina s 6 slika. U tom komadu igrajú glavne uloge ponajbolji naši diletanti. Lanjske godine odigrali su nam taj komad naši diletanti dramatskog odsjeka vrlo liepo, u občinstvu se taj igrokaz vrlo svidio, te se nadamo, da će i ovog puta u „Debori“ naći dovoljno uživanja i napuniti u ponedjeljak naše kazalište.

Sada smo pri koncu ovogodišnje sezone, te će se dati u ovoj sezoni još tri predstave, na što upozorujemo sl. občinstvo, da upotriebi zadnje tri predstave.

Koncerat ruske trupe. U subotu na večer biti će u sokolskoj dvorani Narodnog Doma koncerat ruske trupe uz sviranje, plesanje i pjevanje ruskih, poljskih i rumunjskih pjesama. Početak u 8 s. večer.

Kompromisni odbor. Prošlog petka imao je kompromisni odbor za izgladjenje narodnosnih razmirica u Istri svoju sjednicu u Poreču, kojoj su prisustvovali svi odbornici hrvatske i talijanske stranke te članovi zemaljskog odbora za Istru. Izdano nije nikakvo službeno priobćenje ni s jedne ni s druge strane. U koliko mogosmo doznati, nije se odlučilo ništa konkretnoga. Ponovni sastanak određen je za 26. t. mj. u Poreču.

Novi učitelj-ravnatelj Družbine škole u Šijani. Kad je bio obolio šada već pokojni učitelj-ravnatelj E. Jelušić Družbine škole u Šijani, došao je bio privremeno na njegovo mjesto g. I. Jelavić, ravn. učitelj Družbine škole u Velom Lošinju.

Ravnateljstvo Družbe imenovalo je sada ravnateljem hrv. škole u Šijani g. Magnašića, koji je prošli tjedan nastupio službu.

Gosp. I. Jelavić povratio se je na svoje mjesto, ostavivši medju nama vrlo ugodnu uspomenu i kao vrstan učitelj i dobar drug.

Glavna skupština Čitaonice u Puli. Prošli tjedan obdržavala je ovdješnja Čitaonica svoju godišnju glavnu skupštinu. Na toj skupštini izabran je jednodušno predsjednikom Čitaonice g. Dragutin Favetti, koji se je, žalibože, zahvalio na toj časti radi svog velikog zvaničnog posla. Pošto su se zahvalili još jedan zamjenik i jedan revizor, to će se doskora sazvati ponovno glavna skupština.

Brzojavna postaja na pošti Pula 3. Jučer otvorena je javnom prometu brzojavna postaja na poštanskom uredu Pula 3 (tik Narodnog Doma). S ovom postajom uključena je velika neugodnost dostavljanja brzojavki kroz telefon. Ako i kasno ipak se jednom i u tom ugodilo občinstvu.

Grozna nesreća u Vodnjanu. Jučer u jutro malo poslje 5 sati uputiše se iz Vodnjana kolima neki Andrija Damiani od 29 god. i Delcaro Dominika sa kćerkom Lucijom od 18 god. da nakupuju jaja u Roveriji. U prvim kolima vozio se Damiani sa mladom Lucijom a iza njih vodila druga kola majka Lucije. Kad su iz grada došli na cestu, koju presjeca željeznička pruga, nahrupi u tren oka na nje vlak, što je dolazio iz Pule. Vlak je prva kola sasma smrvio i usmrtio mladu Luciju, koju su našli svu razmrvarenu, kojih 100 koraka od mjesta nesreće, a Damiani zadobio je vrlo težkih i smrtonosnih ozleda, koje nieće preboliti. Delcaro Dominika, koja je bila u zadnjim kolima zadobila je više opeklina i ogrobotila od željezničkih kolesa, ali te ozlede nisu težke naravi. Konj Damianijev nadjen je također mrtav.

Toj groznoj nesreći je glavni uzrok taj, što nisu bile spuštene zagrade kad je vlak imao proći, kako se to uviek čini. Eto s nemarnosti ili neopreznosti nastradala su dva mlada života.

Pazinski kotar:

Glavna skupština podružnice družbe sv. Ć. i M. u Pazinu. Dne 23. IV. obdržavala se glavna skupština muške podružnice družbe ...

...će vas tko drugi izvjestiti...

...to ćemo vas onda sada izvijestiti sa... najvažnijim točkama odborovog izvješ... koji imade znatni posao oko uprave i ... državanja „Dječjeg zabavišta“ u Pazi... Broj djece u zabavištu je znatno pora... u par godina, te je ove godine posko... na preko 80 djece, a polazi ih redov... zabavište oko 70 djece. Taj broj djece ... stao je već prevelik za jednu učiteljicu, ... je ove godine vrijednoj učiteljici gdjici ... Pošer pomagala gdjica Bog. Mogoro... Ali ne samo, da je taj broj djece pos... velik za jednu učiteljicu, nego su i sa... prostorije zabavišta postale premalene, ... je uprava zabavišta prisiljena radi ovo... još nekih drugih razloga, da gradi no... zgradu za samo zabavište. U tu svrhu k... pilo se već i zemljište.

Na ovoj skupštini raspravljalo se o gr... nji novog zabavišta, dakle o dosta važ... stvari za razvoj hrvatstva u gradu Pazin... Ali na žalost moramo istaknuti, da je ... samoj skupštini bilo tek 15 osoba, pa k... je predsjednik prije skupštine pozvao n... koje ljude sa igrališta, da dodju na sko... štinu, da se uzmogne skupština obdržava... ostao je to glas vapijući u pustinji. ... sada ne ćemo iznašati imena tih ljudi, k... se čak smatraju vodjama našeg naroda ... srednjoj Istri.

Za danas samo konstatiramo ove činje... nice, jer znamo, da nije uviek dobro, d... se sve više na veliko zvono. Ali ako ... bude unapred tako dogadjalo, prestat će ... kod nas svaki obziri, te ne ćemo više i... pjeti kojekakve gnjiloće medju našim r... dovima, da nam se tako okuži zrak, v... ćemo to bez obzira čistiti, pa bilo to ono... komu drago ili ne.

Predavanja u Pazinu. Dne 30. I... držao je predavanje prof. Novljan: Istočn... obala Istre uz 71 svjetlu sliku. Predava... nas je poveo preko Plomina uz istočn... obalu Istre i pokazao nam je najljepš... točke tog našeg lijepog kraja. Poveo n... je na Rijeku, Bakar i Kraljevicu, te s... opet vratio u Lovran.

Poslije predavanja o plitvičkim jezerim... i ovog predavanja o Istri, držat će 14. V... predavanje Dr. M. Bego: Dalmacija sa ok... 80 svjetlih slika.

Iz Rabca: Podružnica Družbe u Ripend... obdržavat će dne 16. maja t. g. u 2 sat... po podne svoju godišnju glavnu skupštinu... u Rabcu. Poslije skupštine biti će veseo... zabava u korist Družbe. Pozivlju se sv... prijatelji Družbe i naši rodoljubi da mnogobrojni dodju na ovu prvu skupštinu naše podružnice da ista ispane što ljepše a z... bava što dostojnije prodje i mnogo koristi donese našoj Družbi.

Iz Trviža nam pišu: Vlč. g. Bukovec Franjo, župnik u Trvižu kod Pazina, svojedobno prodekan pazinski, stupio je u pokoj te je dana 10. svibnja t. g. ostavio Istru i podao se u rodno mjesto u Kranjskoj.

U Istri je radio kao dušobrižnik 39 godina. Iz mladjih godina još danas se ga rado sjećaju kao kapelana u Berseču, Lindaru i Sv. Mateju (Cere na Žminjštini) i od tuda je pošao u Trviž te ondje župnikovao sve do sada.

U Trvižu je ostavio lijep spomenik svojeg rada: novu crkvu sa zvonikom. Tko znade, kako se težko kod nas crkve grade, znat će ocijeniti njegovo nastojanje. — A drugi su mu spomenik njegovi Trvižani, poznati danas kao vrli, neustrašivi narodnjaci.

Vlč. Bukovec je živo radio na Pazinštini osobito u doba, kad se je vodilo borbu za Pazinsku općinu; bio je čitavi niz godina u općinskom zastupstvu te je znao umnim, spretnim nastupanjem suzbiti mnogo puta šaranje protivnika.

Velezaslužnom g. prodekanu Franu Bukovcu želimo još „mnogaja ljeta“. — a vrlim Trvižanom vrijednog mu nasljednika.

... Kotar.

Sa talijanske izložbe u Kopru. Pišu nam odanle: Otvorenju talijanske izložbe u Kopru prisustvovao sam iz daleka, pošto sam imao nešto posla kod c. k. oblasti. Na izložbenom prostoru, pripravnom za doček gostova i za samo otvorenje, nije bilo vidjeti drugo nego li same službene osobe t. j. izložbeni odbor, zastupnike vlade i oblasti te nešto pozvanika. Sve je izgledalo nekako hladno i prisiljeno, nikakova veselja, ništa oduševljenja kano da su svi prisutni očekivali neuspjeh svog nepromišljenog rada. Narod kod otvorenja nije sudjelovao jer je znao, da mu medju visokom gospodom neima mjesta. Čuo sam iz ustiju dobrodušnog koparskog kopača ove rieči: Tko bi išao medju onu gospodu, ta medju njima neima nikoga iz puka; ono su tamo sve same *kane* (visoki klobuci).

Gledajuć ono šareno talijansko njemačko gospodsko društvo pomišljao sam kako bi se medju onom gospodom zastupnici našega naroda tudjim ćutili pak sam slučajno sam sobom došao do onog zaključka, što ga je dan kasnije priobćio izviestitelj tršćanskog „Il Piccolo" t. j. da bi u onoj smjesi odaslanici našega naroda suvišni bili.

Ja neću da budem zloguki prorok ali sudeć po onom što sam vidio i čuo naši susjedi Talijani mogli bi se jošte ljuto pokajati radi svoje izložbe. Ja predvidjam naime, premda nisam po zanatu strukovnjak — da bi mogli svojom izložbom moralno i materijalno zlo proći, radi česa bi u svakom slučaju sami krivi bili. Da su se oni prema našemu narodu pravedno i bratski ponieli, izgledala bi danas koparska izložba posve inače, te bi bila uz pomoć našega naroda u pokrajini i naše braće iz susjednih zemalja, stalno uspjela.

Ovako predvidjam — kako bi oni rekli — fiasco — na čemu će imati da se zahvale jedino svojoj strasti i zasljepljenosti.

Tršćanska „Edinost" piše pako u broju od 8. o. mj. pod naslovom „Zanimivosti z istrske razstave", kako sliedi: „Mi smo već opetovno iztaknuli, da nemaju naši Talijani nikakvog smisla za gospodarski napredak, za promet sa tudjincima itd. Oni su doduše veliki frazeri i sanjari, ali za svakdanje potrebe nemaju nikakvog spoznanja. Ovo se je pokazalo upravo drastično takodjer povodom sadašnje izložbe u Kopru. Svuda je po svietu običaj, da snize željezničke, parobrodarske i ina prevozna društva povodom koje izložbe, svoje prevozne ciene, da tim pospješe i pomnože posjet obćinstva. Koparsko parobrodarsko društvo učinilo je pako posve protivno: podiglo je cienu za prevoz izmedju Trsta i Kopra! Doista se čini, da su ti ljudi izgubili svaki kriterij, jer je jasno, da to mora samo škoditi takodjer samo družtvu, a nikomu koristiti.

„Jučerašnji ‚L'Indipendente' pako se srdi, što govore nekoji stražari medju sobom slovenski, te piše doslovce: Moguće je, da imade medju osobljem, koje su primili u službu izložbe, takodjer Slovenaca, a odbor, koji jih plaća, morao bi im naložiti, da moraju takodjer medju sobom govoriti samo talijanski, jer je onaj tudji jezik izvanredno neprijatan u okružju, u kojem je koparska izložba, koja zastupa sve, što je u Istri najboljega i najbolje talijanskoga. *Slovenski govor stražara u dvorani starinske umjetnosti, iz koje odiše najmoćniji duh našega stoljetnoga talijanstva, jest upravo profanacija.*

„Tako dakle! Na to upozorujemo naše zastupnike, da se sjete na ovaj izliev odavno poznate nam „antica nobiltà italiana" onda, kad se bude od njih zahtjevalo, da dozvole zemaljsku podporu ovoj izložbi. Tada će biti trenutak pravi, da kažu gospodi: *Bila bi profanacija ako bi pomogli Slaveni plaćati uspomene na vašu drevnu slavu!*"

Iz Račica kraj Buzeta. Podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda Brieg-Račice obdržavati će u nedelju dne 29. maja o. g. svoju godišnju glavnu skupštinu u selu Brieg u 8 sata poslije podne u kući Mata Vodopija p. Petra, u kojoj će se naznaniti članovima stanje iste podružnice i izabrati novi odbor, a poslje skupštine biti će ples u korist Družbe uz sviranje domaće glazbe. Umoljavaju se bližnji i daljnji prijatelji Družbe, da onog dana u što većem broju pohrle na Brieg.

Veli Mlun, dne 8. V. 1910. Ovdješnja podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda obdržavat će svoju redovitu godišnju skupštinu dne 15. t. mj. u slučaju lijepa vremena pod vedrim nebom inače pako u kući g. Matka Vivode. Iza skupštine bit će ples; svirat će sokolska glazba iz Buzeta.

U Rakitovcu obdržavati će se dne 16. maja o. g. glavna godišnja skupština ovdješnje podružnice sv. Ćirila i Metoda uz obični dnevni red.

Početak u 2 sata poslije podne.

Odbor.

Razne primorske viesti.

91-godišnjicu svoga blagotvornoga života i djelovanja proslavio je dični naš Starina-pjesnik g. Ivan Trnski dne 1. o. mj. Veliki taj naš pisac i rodoljub nalazi se hvala Bogu jošte zdrav i čil premda nosi na svojim ledjima težko breme od 91 godine. Živio dični pjesniče i rodoljube!

Zovimo ju pravim imenom. Razni hrvatski i slovenski listovi, koji crpe viesti o talijanskoj izložbi u Kopru, iz talijanskih ili njemačkih listova, nazivlju sustavno tu izložbu *zemaljskom*, što ona absolutno nije. Mi smo opetovno o tom pisali i nepobitno dokazali kako su Talijani Istre posve mimoišli predstavnike većine pučanstva naše pokrajine t. j. predstavnike hrvatskoga i slovenskoga plemena Istre, i kako su oni navlaš od izložbe izključili Hrvate i Slovence samo da uzmognu tudjem svietu putem izložbe predstaviti Istru u čisto talijanskom ruhu. Koparska izložba nije dakle istarsko-zemaljska, već istarsko-talijanska ili izložba Talijana Istre, jer kod nje nesudjeljuju službeno ni Hrvati ni Slovenci. Radi toga upozorujemo naše hrvatske i slovenske drugove na njihovu pogriešku te ih pozivljemo, da u buduće imenuju Koparsku izložbu pravim imenom t. j.: *talijanska izložba u Kopru* — jer drugo nije.

„To znači, da bi bili suvišni". Kod otvorenja talijanske izložbe u Kopru nebijaše — kako je naravno — nijedan odličniji Hrvat ili Slovenac Istre. Isto je tako naravno, da tamo nebijaše mjesta ni našim zemaljskim prisjednicima, koji drže više do narodne časti i narodnog ponosa, nego li do sladkogorkih rieči talijanskih prvaka Istre.

Tu odsutnost istarskih Slavena i njihovih članova iz zemaljskoga odbora — nije kako kaže talijansko piskaralo iz Trsta — nitko opazio i radi toga, *da bi bili tamo posve suvišni.*

Drago nam je što možemo ovo dragocieno priznanje zabilježiti, da na isto nezaborave naši članovi zemaljskog odbora i naši zastupnici u zemaljskom saboru, kad budu gospoda izložbenog odbora stupila pred jedne i druge molbama i predlozima za podporu izložbi iz zemaljskih sredstava. Tada će lahko i mirne duše naši zastupnici moći da odgovore na takovu molbu: *nemožemo dati ni dozvoliti iz zemaljske blagajne ni pare, jer nam sporučiste, da bismo bili suvišni, kad bi bili i sudjelovali kod izložbe ili kod njezinog otvorenja.*

Koji nemari za nas, ili kojemu bi bila suvišna kod izložbe ista naša prisutnost, taj nas nesmije poznati ni onda, kad bi mu dobro došli i žuljevi našega naroda.

Naši su zastupnici bili preveliki „dobrijani" kad su ono prije dvije godine glasovali podporu za tobožnju *zemaljsku* izložbu u zemaljskom saboru. Oni bijahu na vjeri prevareni, pa im radi toga nemože biti zamjero s naše strane, ali po drugi put neće stalno na liepak onim, koji ih jednom oparise.

Mi bijasmo suvišni za izložbu, a njima mora da bude suvišan naš novac.

Nezaslužena plaća! Prigovorilo se i prosvjedovalo i u našem listu (možda i preoštro prema pojedincu) koli s naše strane, toli izvan uredničtva, proti tomu, što se nekoji crkveni pastiri naše pokrajine, razni župnici i dušobrižnici nisu držali narodne discipline i naputaka ili zaključka našeg političkog družtva u pogledu talijanske izložbe u Kopru. Ti crkveni nadpastiri nesamo što su dopustili, već dapače i ponukali podredjeno si svećenstvo, da izloži ili dade izložiti crkvene dragocienosti, starine i razna umjetnička djela visoke ciene i velike vriednosti.

Svi ti crkveni predmeti izloženi su u posebnoj dvorani samostana sv. Klare a označeni su sa oznakom „L'arte sacra dell'Istria veneziana". (Sveta ili posvećena umjetnost mljetačke Istre.) Sve su eto dragocienosti naših crkava, osobito onih na kvarnerskim otocima, strpane pod „mljetačku umjetnost", gdje sačinjavaju najvažniju i najzanimiviju privlačivu točku čitave izložbe.

Crkveni su dakle nadpastiri i mnogi naši dobroćudni dušobrižnici pripomogli nesamo sjaju talijanske izložbe u Kopru, već su dapače pružili priliku našim narodnim protivnicima, da pokažu na izložbi tudjem svietu kako u Istri neima u našim crkvama druge umjetnosti do li mljetačke.

Vjerujemo sada, da bijahu mnogi zavedeni sladkim riečima i visokom preporukom, te da nebi bili kršili discipline kad svega toga nebi bilo odozgo i sa strane.

Vjerujemo takodjer, da će se naknadno mnogi pokajati, što su se dali riečima zavesti ili što su neumjestnom nalogu podlegli, najpače sada, kad budu znali, kako ih se za njihovu pripravnost i za njihovu poslušnost — grubo nagradjuje.

Englezki kralj umro. Noću od 6. na 7. o. mj. preminuo je u svojem kaštelu u Bukinganku nakon kratke bolesti englezki kralj Eduard VII. On je doduše pobolјevao dulje vremena ali zadnja dva dana pogoršalo se je kraljevo zdravlje neočekivano naglo, te su njegovi liečnici odmah izgubili svaku nadu.

Pokojni kralj Eduard VII. rodio se je 9. studenoga 1841. u Londonu, kao najstariji sin kraljice Viktorije. 22. siečnja 1901. nasliedio je priestolje svoje majke, a dan iza toga prisegao je na ustav kraljevine Engleske. 9. kolovoza 1902. krunjen je svečanim načinom. Po tomu je vladao samo 9 godina i par mjeseci.

* * *

Na englezki priestol stupio je sin pokojnog kralja pod imenom Gjuro V., komu je sada 46 godina, i koji je u ponedjeljak proglašen kraljem Englezke i carem Indije.

Br. 850.

Raspis natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto

općinskoga liečnika

za mjesnu općinu Veprinac, sa plaćom godišnjih K 2000 plativih u jednakim mjesečnim postecipatnim obrocima, te putnim paušalom godišnjih K 850, i stanom u naravi u općinskoj zgradi u Ičićima.

Molitelji moraju dokazati da su austrijski državljani, da posjeduju diplom za sveukupno liečničtvo, i da poznadu hrvatski, talijanski i njemački jezik u govoru i pismu, te podnesti svoje molbe podpisanomu do 31. tekućeg mjeseca maja 1910.

Glede vršenja zdravstvene službe upozorujo se molitelje na odredbe namjesničke naredbe od 16. marča 1909., br. IV.-a 155/12-08. u listu zemaljskih zakona za Primorje, komad XIV., br. 15 godine 1909.

Pobliže ustanove glede liečenja siromaha, i takse za pohadjanje bolesnika u raznim krajevima općine, mogu se razviditi u uredu podpisanoga za vrijeme uredovnih sati.

Glavarstvo obćine Veprinac.

IČIĆI, 10. maja 1910.

Načelnik: Bachich, v. r.

POZIV.

Kraško družtvo za štednju i zajmove, registrana zadruga s neograničenim jamčenjem sa sjedištem u Sv. Luciji kod Oprtlja obdržava dne 29. svibnja 1910. u zadružnim prostorijama kod sv. Lucije na 3 sata poslije podne svoju redovitu glavnu skupštinu, s ovim dnevnim redom: 1. Izvješće predsjednika. 2. Odobrenje obračuna za god. 1909. 3. Izbor novih članova odbora. 4. Prosti predlozi. — *Upravni odbor.*

Br. 2248/10.

Natječaj.

U komunalnoj maloj realnoj gimnaziji u Voloskom-Opatiji ima se početkom školske godine 1910./11. popuniti mjesto učitelja njemačkoga jezika kao glavne, a hrvatskoga jezika ili klasične filologije ili historije i geografije kao sporedne struke. U pomanjkanju takova učitelja popunit će se mjesto učiteljem, komu je njemački jezik sporedna struka, a hrvatski jezik ili klas. filologija ili historija i geografija glavna. S tim mjestom skopčana su beriva normirana zakonom za učitelje srednjih škola u Austriji.

Ne nadje li se usposobljen učitelj, namjestit će se suplenat s pravom stalnoga namještenja nakon stečenog usposobljenja. Suplentu odredit će se nagrada primjerena mjesnim prilikama.

Na ovo mjesto raspisuje se ovijem natječaj do konca mjeseca svibnja o. g. Molbenice valjano obložene neka se upravo na Glavarstvo općine Volosko Opatija.

Glavarstvo općine.

VOLOSKO, dne 28. travnja 1910.

Liečnik za očne bolesti

Dr. J. Ožbolt

bivši liečnik i operateur na bečkoj klinici Prof. Fuchsa

ordinira u svom ambulatoriju na Rieci (Fiume) Piazza Andrassy N. 2, II. kat. od 10—12; 3—4.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII Mariahilferstrasse 76.

POZOR! **Novi vinski zakon** dobiva se u **Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.**

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Teischen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od smeđanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 8·—.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke ciene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, galoširano, sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 8·—

Razašilje pouzećem

P. LUST, izvoz cipela

KRAKOV, br. 93/S.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Naučnik

za knjigotiskarsku struku prima se u nauk. Isti mora da je svršio dva razreda gimnazije ili realke te navršio 14 god. i podpunoma zdrav.

Pobliže upute u papirnici Laginja i drug., Pula, ulica Giulia 1.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

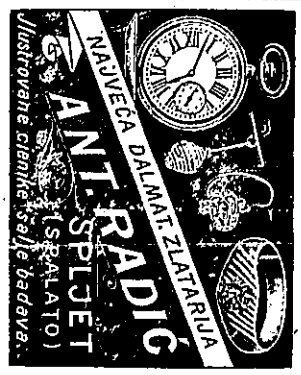

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijedu Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	dol.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari Laginja i drug. u Puli

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

PEČATE

iz GUME izradjuje

tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjeneći limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnja) iz kojih se priredjuje znameniti osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. God šalji proiz od 60 milijuna komada.

LU-SIN, parfumuje dah. KLAIRON, najfinija paštela nove dobe. BOUCHÉES A LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Sve vrsti mliečnih čokolada, za kuhanje i blagovanje, izvrstne vrsti i najfinije nadjen

Prvo česko dioničko društvo tvornica za orientalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohrady

prije **A. MARŠNER.**

Skladišta: Ferdinandova ulica (Platyz), Vaclavské nam. (proti Primasum).

BEČ VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Zahtjevajte liepo uredjeni

cijenik sa kolendarom 1910.

„Narodne tiskare" LAGINJA i DR., Pula

20.

Pula, u četvrtak dne 19. maja 1910. God. XLII.

… priposlana itd. …ačunaju se na temelju …nog cienika ili po dogovoru.

…i za predbrojbu, oglase itd. …se napotnicom ili polož… …m pošt. štedionice u Beču …administraciju lista u Pulu.

…naručbe valja točno oz… …ti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

…list na vrieme ne primi, …a to javi odpravničtvu u …renom pismu, za koji se …plaća poštarina, ako se iz… …na napiše „Reklamacija".

…ovnog računa br. 847'842.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

…tovanje cara i kralja u Bosnu.

Prije kakvih dvadesetak dana priobćio u jednom bečkom listu dvorski savjetnik …redsjednik kluba „Jugoslavenske sveze" …carevinskom vieću u Beču zastupnik …. Ploj članak, u kojem je prorekao skoro …tovanje cara i kralja Frana Josipa u ne…vno pripojene pokrajine Bosnu i Herce…vinu. Ta iznenadna viest izazvala je ve…o pobudjenje a bila je odmah od služ…nih i poluslužbenih listova oprovrgnuta. …dvorski savjetnik Ploj bio je dobro …učen jer će se njegova viest obistiniti …malo.

Sada je naime gotova činjenica, da će …š vladar posjetiti svoje nove pokrajine …ć koncem ovoga mjeseca.

Važni moraju svakako biti razlozi, koji …vukoše siedog vladara, u sami predvečer …egove osamdesetgodišnjice, na prilično …ugo i naporno putovanje u rečene dvije …vatske zemlje.

Nećemo, da izpitujemo te razloge, jer …ismo upućeni u duboke diplomatske tajne, …ć hoćemo, da priobćimo našim čitatelji…a program tog visokog posjeta.

Car i kralj boravi ovaj par u Budim…ešti, odakle će krenuti dne 29. maja na …j za njega tegotni put. Dne 30. maja u …sati u jutro stići će u bosanski Brod, …dje će ga dočekati i pozdraviti poglavar …emlje, vojni nadzornik, general Varešanin …a pratnjom. Dvorski će vlak putem do Sarajeva stati na postajah u Doboju, Ze…nici i Visokom. U Sarajevo će stići u 5 …ati poslije podne. Na spomenutim stani…ama pozdravit će kralja oblasti i narod, …u Sarajevu dočekat će ga predstavnici …vih gradjanskih i civilnih oblasti, deputa…cije i gradjanstvo. Kralj će se sa pratnjom …dvezti u kočiji sjajno okićenim putem od …kolodvora do Marijina dvora, gdje će biti …namješten dvorski šator. Tu će stajati ge…neralitet, počastna kompanija, vrhovni pred…stavnici oblasti i svećenstvo. Kralja će pozdraviti načelnik Kulović. Zatim će se kralj odvezti u palaču zemaljske vlade. Na večer bit će Sarajevo sjajno razsvietljeno, a priredit će se takodjer bakljada i serenada. Dne 1. junija prije podne dielit će kralj u velikoj dvorani zem. vlade audijencije i primati poklonstva. Dan vojničke smotre i posjeta raznih zavoda nije još točno ustanovljen. Vjerojatno je, da će kralj 2. junija posjetiti glasovito lječilište Ilidže.

Dne 3. junija u jutro u 6 sati odputovat će kralj željeznicom u Mostar, te će se putem zaustaviti u Konjici i Jablanici. U Mostar će stići u 11 sati prije podne. U 7 sati na večer odputovat će kralj iz Mostara. Nije još odlučeno, da li će se kralj vratiti izravno preko Sarajeva i Broda u Beč, ili će krenuti preko Gruža ladjom do Trsta i odanle željeznicom u Beč.

Predstavnici svih stranaka u Bosni u svojim novinama oduševljeno pozdravljaju dolazak cara i kralja a pučanstvo bez razlike vjere pripravlja se u velike, da što častnije i svečanije dočeka svog Vladara.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izlet u Cres. Prigodom godišnje glavne skupštine Družbe Sv. Ćirila i Metoda, koja će se ove godine dne 5. junija obdržavati u Cresu, priredjuje ovdješnja podružnica Družbe toga dana izlet u Cres posebnim parobrodom. To će biti izlet u istu svrhu, kako je to bilo godine 1907. u Pazin, koji veličanstveni izlet nam je još i danas živo u pameti i radi ogromnog broja učestnika i radi neopisivog oduševljenja. Zato već danas upozorujemo sve naše za taj izlet u Cres i pozivljemo, da već sada kupe prevoznu kartu. Ciena je ustanovljena na 3 krune tamo i natrag. Treba kupiti karte već sada zato, da se znade koliko će nas ići, po čemu će se ustanoviti koji će se parobrod uzeti, veći ili manji. Sve to ima se odlučiti do 25. t. mj., jer tako zahtjeva parobrodarsko društvo odgovor do toga dana, koji parobrod će nam staviti na porabu toga dana. Ako se dakle prijavi preko 300 ljudi, naručit će se veći i udobni parobrod; ako ne uzet će se manji, u kojem će stati najviše 300 ljudi. Radi toga upozorujemo sve naše da već sada kupe karte za taj izlet, jer kad se ispuni broj 300, neće se više prodavati karte, niti moći uzeti na parobrod. Javljaju nam pak da je već do danas rasprodano 200 karata. Prevozne karte kupuju se kod g. J. Stihovića u Istarskoj Posujilnici, kod g. Dr. I. Antončića u pisarni Dr. Laginje, u Narodnoj radničkoj organizaciji, u našem uredničtvu i dr.

Učestnici izvan Pule, koji će izletom iz Pule poći na skupštinu, treba da se takodjer do 25. t. mj. prijave dopisnicom (ili jedan za više njih) gori spomenutima, jer bi inače mogli ostati bez karte, a i radi toga da se radi izabranja parobroda većeg ili manjeg ustanovi broj izletnika.

Za danas javljamo toliko, a u budućim brojevima potanje, koji će sve taj dan doći u Cres i zabave tamo.

Koncerat glazbenog društva iz Gorice. Na Duhove posjetiše naš grad oko 50 što gospode što gospodja od pjevačkog glazbenog društva u Gorici. U 5 s. po p. prirediše nam u vrtu Narodnog Doma liepi pjevački koncerat uz glazbu c. i k. ratne mornarice. Koncerat je bio vrlo brojno posjećen, tako da je prostrani vrt Narodnog Doma bio natlačen odličnog slavenskog obćinstva te su mnogi morali stojeć slušati krasni piev naše slovenske braće. Sve pjesme odpjevali su vrstni pjevači virtuoznom preciznošću, te ih je mnogobrojno obćinstvo iza svake točke burno i oduševljeno aplaudiralo. Koncerat je svršio u 8½ sati.

O tom koncertu čitamo u goričkom listu „Soča" više netočnosti, koje je, čini se, dopisnik napisao s nekom prozirnom svrhom. Da ne raspirujemo više strasti radi nekih žalostnih pojava medju našim redovima u najnovije doba, za danas moramo ispraviti tvrdnju dopisnika „Gorice", da je na koncertu bilo najviše Slovenaca, onda Čeha i tek par zastupnika puljskih Hrvata. U to sigurno nevjeruju ni ovdješnji ni vanjski Slovenci, jer od oko 700 prisutnika na koncertu — kako i sam dopisnik tvrdi — vidjeti samo par zastupnika Hrvata, znači biti sliep kod zdravih očiju i nepoznavati ovdješnje prilike. Tu tendencioznu tvrdnju ne ispravljamo radi Hrvata, jer mi u Puli do sada nikada nismo brojili pojedine skupine slavenskih plemena, nego smo svi skupno uživali i veselili se svakom našem uspjehu, koji smatrasmo zajedničkim. Tako će ostati i nadalje. Želi li koji da s ambicije kakove ili iz inada smuti naše dosadanje kompaktne redove, neka istupi otvoreno, pak ćemo se razgovarati. Radi svega toga ostalo netočnosti spomenutog dopisa ne ispravljamo, ali ako nas potegnu za jezik progovorit ćemo. U ostalom taj dopis je „hvala liepa" gosp. Krmpotiću!

Hrvatsko kazalište. U nedjelju 22. t. mj. predstavljat će se u Narodnom Domu „Gosp. Dipona peče savjest", komedija u 3 čina. Upozorujemo naše obćinstvo, da će taj komad predstavljati sami glumci bez diletanata, što nam je zalogom da će komedija biti igrana sa uspjehom u svakom pogledu. Uz to ova predstava je predzadnja u ovoj sezoni.

Odsudjen izazivač. Dne 15. o. mj. vršila se na okružnom sudu u Rovinju razprava proti talijanskom izazivaču Antonu Depicolzuane iz Krka, koji je opetovno u Štinjanu uvriedio tamošnjeg župnika veleč. Antuna Gjinića, pozivajuć narod neka mu pomogne baciti iz kuće *ovoga popa*, proklinjajuć Boga i Svetce i vičuć: *Živili Talijani a g . . . . ščavima!* Državno odvjetničtvo tužilo ga radi zločina uznemirivanja vjerozakona i radi prekršaja bunjenja po-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Nije dvojbe, vodila njih je kod toga po…letna Prorokova pobuda: „Hvalite Gospoda vsi jazici, pohvalite jego vsi ljudije", vodila njih je kod toga Providnost Božja ona ista, koja je i Apostolom vasione crkve dala dar jezika, kad su počeli navještati rieč božju i uzveličati slavu Boga i Isusa Krista, Spasa našega.

I gle čuda! što neuzmognu čete oboružanih teutonskih Križara i s njima združenog zapada, to učini rieč siromašnih kaludjera, te od sjevernog do jadranskoga i egejskoga mora zamnije zrakom složni glas slavenskih plemena: „Slava v višnjih Bogu" i „Vjeruju v jedinago Boga".

A što Rim? Kadno griešni jal i zlobna sebičnost latinskih i teutonskih biskupa dotjera naše Apoštole kao heretike i razkolnike u vječni grad, Providnost božja htjede, da osvadnici njihovi padnu razkrinkani a hramom Sv. Petra odjeknu slavski poj Bogu stvoritelju, navještajuć tako cielom svietu da je Bogu ugodan taj glas, ma gdje i jedan Slaven bio, te da latinski jezik ne dopire sam do Njega.

„Visok nad vsjemi jaziki Gospod, i nad nebesi slava jego".

Petrovi nasljednici, uvidjajuć i smatrajuć jezik sredstvom za uzveličanje „Gospoda" i širenje Njegove crkve, dadoše oblast Sv. Ćirilu i Metodu, da i dalje šire rieč božju slavenskim pucima, uporabljajuć kod toga slavensko bogoslužje.

I nek se zabilježi, da uporaba slavenskog bogoslužja nije nikada, do današnjih dana, bila ograničena na pojedine crkvene obćine.

Tako je eto i u Istru sa dolazkom hrvatskog pučanstva došlo u uporabu i slavensko bogoslužje.

Svjedoče nam to mnogobrojni spomenici po crkvah naših a svjedoči i obstojnost, da još i dandanas u većem dielu naših crkava je u uporabi tako zvani „Sćavet", koji nam je prenio u latinska slova dio bogoslužja prije obstojećeg jedino u glagoljskih slovih.

Još u početku XVII. vieka u cieloj biskupiji koparskoj nisu bile nego tri župe, u kojih je obstojalo latinsko bogoslužje, dočim u svih ostalih bilo je slavensko. Posvjedočava nam to koparski biskup Nardini, rodom Padovanac, u svojoj „Corografia ecclesiastica di Capodistria".

A ako je tako bilo u onom dielu Istre, kojim je vladala mletačka skupnovlada, tim više se to mora smatrati obstojećim za ostali dio Istre, koji nije spadao pod taj upliv.

Je li iza toga u gdjekojih naših crkvah radi pomanjkanja slavenskih zlobnom rukom uništenih bogoslužnih knjiga, radi pomanjkanja nuždne poduke u glagoljskih pismenih svećenikom, ili radi nemara ovih, da se sami u istih poduče, diomično ili posve izčeznulo slavensko bogoslužje, može li se za to uztvrditi, da su narod naš ili odnosne crkve lišeni od vajkada pristojećeg njim prava?

Takovoj tvrdnji protivila bi se kršćanski uzgojena savjest. Tko nije u stanju, da vrši svoje pravo, nemože se smatrati, da ga se odrekao

A u takvom položaju nalaze se skoro sve crkve širom Istre, jer uz malo iznimke kod svih je nestalo tečajem vremena slavenskih bogoslužnih knjiga, a da se pozvani za to čimbenici nisu potrudili proskrbiti nove.

Tom okolnošću hoće, da se okoristi u našoj zemlji onaj živalj, koji idje za narodnosnim uništenjem našega puka, te radi toga hoće, da mu svuda izčupa njegov jezik i usili svoj.

Crkvena oblast najnovijim svojim nastojanjem, da koliko više skrči i ograniči slavensko bogoslužje, postavila se u službu naših narodnih protivnika.

To nastojanje mi nemožemo smatrati,

činjena time, što je pozivao Talijane na navalu proti Slavenima.

Sud, komu je predsjedao savjetnik g. Harabaglia riešio ga je zločina a odsudio ga radi prekršaja bunjenja na 14 dana zatvora sa dva posta.

Voloski kotar:

† **Miroslav Grosman.** Iz Kastva nam dolazi tužna viest, da je tamo preminuo dne 14. o. mj. nakon dugotrajne težke bolesti providjen Svetotajstvima umirućih u 65 godini svoje dobe g. Miroslav Grosman, ravnatelj dječačke pučke škole u miru.

Pokojni Miroslav posvetio je sav svoj život uzgoju naše djece u onom gradu i susjednih poreznih občina jer je tamo učiteljevao i zdušno vršio svoje težke dužnosti od rane mladosti pak sve do svog umirovljenja. Marljiv, točan i radišan bio je nesamo u školi, već i u svim tamošnjim narodnim društvima. Uspješno i blagotvorno djelovanje naše „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ uzko je skopčano sa blagopokojnikom, koji je obnašao dugi niz godina službu njezinog blagojnika. Isto tako radio je marljivo i požrtvovno u odborih drugih domaćih društava, te će svi težko očititi njegovu smrt. Blagom i dobrom Miroslavu bila lahka mila mu kastavska gruda a njegovoj dječici naše iskreno saučešće.

Mošćenice, mjeseca maja 1910. Nek ovo par redaka služi na čast onima, kojih se tiče! Nevjerojatno je, ali istinito, da u školskom pogledu u 90 *(devetdeset)* godina ne samo da nismo napredovali, nego smo još nazadovali, kako je razvidno iz slijedećega:

Pred 90 godina bio je ovdje prvi učitelj svetovnjak Zahn Petar iz Goričke, koji je imao okolo 40 djece, pa su ta djeca dva puta na dan pohadjala školu. Sada nakon 90 godina je isto jedan učitelj, koji ima preko 200 (dviesto) djece, koja polaze školu *samo dva, tri puta na tjedan.* Ima škola ne samo u Istri, nego i u ovom kotaru (Voloskom) dvo, tro, dapače i četveroraz rednih, u kojih mjestih ne bijaše nikakvog učitelja, dok u Mošćenicah bijaše učitelj svetovnjak. Da bi bile Mošćenice gdjegod u Sibiriji, nebi bilo zamjere, ali se nalaze u Liburniji pri moru, a k tomu još ne medji lječilišta Lovran, izmedju koga i Mošćenicah je preko 100 (sto) djece bez škole. Da bi bila škola u Dragi Mošćeničkoj, za koju se već radi desetak godina, sva bi djeca polazila školu. Najzabitnija mjesta imadu jedno i dvorazrednu školu a *Mošćenice* sjelo općinskog glavarstva se preko 200 djece samo jednorazrednu, a Mošćenička Draga sa preko 100 djece nikakve škole. Općinsko glavarstvo Mošćenice imade sposobne djece za školu 500 (petsto) a samo dva učitelja, jedan u Berseču a drugi u Mošćenicama. Na temelju ovoga, nije od velike zamjere, da u sadašnjem općinskom zastupstvu sastojećem od 24 zastupnika, je skoro polovica nepismenih.

Vi plaćate školske namete, da se šnjima drugi okoriste, a vi spavate u tmini. Probudite se! i zahtjevajte od oblastih, da vam dadu po zakonu škole, da tako usredite vaše mladje sa znanjem, jerposlovica veli: „Znanje je imanje!“

Prijatelj prosvjete.

Pazinski kotar:

Pčelarski tečaj u Pazinu.

Učitelj pučke škole u Pazinskih Novakih bavi se od više vremena pčelarstvom, velikim zauzimanjem i trudom i razborom. Oblasti su mu to već ponekle i priznale podporami, ali žali Bože nedostatnimi, jer je naš gosp. Lovro Tomašić mnogo toga potrošio nabavljajuć razna ulišta i spreme i učeći se čak u Beču razložnom pčelarstvu, o čem ima krasnu svjedočbu.

Tomašićev med izvrstan je sa svake strane, prava pravcata ljekarija.

Gojenje pčelarstva u našoj zemlji, u većoj mjeri i racionalnim načinom, moglo bi biti na veliku korist našemu puku, jer je pčelica s jedne strane živi primjer neumornoga rada, nikomu štetnoga, a s druge strane plod njezinoga truda može dobro poraditi u obitelji i za prodaju.

Mnogo krajeva Istre sa miomirisnimi i ljekovitimi travami i cvićem baš su kao od Boga dani za pčelarstvo na veliko.

Naša *„Gospodarska Sveza za Istru“* svratila je pozornost i na tu granu javne privrede i na učitelja, koj se njom bavi velikom ljubovi.

Tako je došlo, da se je pobudom Gospodarske Sveze za Istru imalo u *Pazinu* prva četiri dana ovoga mjeseca vrlo uspjeli *pčelarski podučni tečaj*, a to na »Dubravici«, državnom uzor-gospodarstvu, kojim upravlja svake hvale dostojni gosp. Fran Trampuž, putujući učitelj gospodarstva.

Poduku je dao poglavito gosp. Lovro Tomašić o pčelarstvu, a mnoge druge koristne stvari seoskoga gospodarstva pokázao je polaznicima sam g. Trampuž. Zauzimanje za nauku bilo je vrlo veliko i uspjeh poduke podpun, osobito kao pobuda za daljoje djelovanje u tom pogledu.

Nemilim slučajem dogodilo se je neka nesporazumljenje glede odaslanika na toj tečaj, od strane nekih kotarskih gospodarskih zadruga, koji bi bili imali, recimo tako, *službeno* poći na spomenuti tečaj. Hotomične krivnje nije bilo ni od Sveze, ni od onih zadruga. Drugi put će se i taj nedostatak popraviti.

Broj polaznika bio je za ovaj prvi put baš velik. Osim samo dvojica od učiteljskog stališa, svi su drugi bili seljaci, a medju njima i takovih, koji se već sami bave pčelarstvom i ako u manjoj mjeri.

»Gospodarska Sveza za Istru« dala je cieli trošak nabave nekih pčelinjaka i sprava najmodernije vrsti, te će služiti kao uzor i pri budućem kojem podučavanju, jer ovo što je bilo nije poslednje.

Donašamo imena polaznika toga našega prvoga podučnog tečaja o pčelarstvu u Istri i krajeve od kuda je koji.

1. Lađavac Josip, 2. Gortan Anton, 3. Bačac Josip, svi iz Berma; 4. Antonac Petar Josip Antunov iz Livada; 5. Tončić Ante Cekin, 6. Pakin P., oba iz Zrenja; 7. Lažarić Mate pok. Jurja, 8. Macuka Josip, 9. Banovac Valentin, 10. Kopitar Marko, svi iz Supetra u Šumi; 11. Mikulić Anton iz Previža; 12. Francetić Jakov, 13. Buletić Josip, oba iz Boljuna; 14. Matejčić Liberat, 15. Ujčić Petar, 16. Guštin Rikard, 17. Ujčić Josip, svi iz Pazina; 18. Opatić Fran, 19. Bašić Mate oba iz Cerovlja; 20. Glavaš Blaž iz Bičići (Barbanština); 21. Prodan Ante iz Buzeta-Sv. Ulrik; 22. Vivoda Ante iz Buzeta-Pračana; 23. Klarić Anton iz Buzeta Juričići, 24. Prodan Josip iz Buzeta-Prodani; 25. Kremenić Anton iz Kornića (Krk); 26. Tuhtan Anton i 27. Ritoša Josip, oba iz Trvižа; 28. Počkaj Josip iz Podgrada-Slopa; 29. Križman Anton iz Podgrada-Tublje; 30. Velikonja Barbara (učiteljica za ručne radnje) Pazin; 31. Dujmović Jure iz Baške; 32. Gržinić Ivan iz Huma; 33. Rubeša Marjan iz Kastva; 34. Modrušan Liberat iz Žminja; 35. Žmauc Ivan iz Pazina; 36. Škrlj Egidij iz Zarečja; 37. Cvitan Josip iz Berma-Rošci; 38. Marečić Mate iz Novaki (Pazinski); 39. Brajković Stefan iz Berma-Vela Traba; 40. Celić Josip iz Krbuna.

Prema tome diele se polaznici po sudbenim kotarima i mjestnim občinama ovako:

I.	Sudb. kotar	*Kopar:*		—
II.	»	»	*Poreč:*	—
III.	»	»	*Buje:*	—
IV.	»	»	*Motovun:* mjestna občina *Oprtalj*	3
V.	»	»	*Buzet:* mjest. obć. *Buzet*	5
VI.	»	»	*Podgrad:* mj. obć. *Podgrad*	2
VII.	»	»	*Volosko:* mj. obć. *Kastav*	1
VIII.	»	»	*Lažin:*	—
IX.	»	»	*Vodnjan:* mj. obć. *Barban*	1
X.	»	»	*Pula:*	—
XI.	»	»	*Rovinj:*	—
XII.	»	»	*Lošinj:*	—
XIII.	»	»	*Cres:*	—
XIV.	»	»	*Krk:* mjest. obć. *Krk*	2
XV.	»	»	*Piran:*	—
XVI.	»	»	*Pazin:* mjest. obć. *Pazin*	19
			Tinjan	4
			Žminj	1
			Boljun	2
			Ukupno	40

Iz tog pregleda

dučavanje morati po vremen

žati po raznim sudbenim kot

bude pristupačnije. A to će osobito

biti u Voloskom i Krčkom kotaru, pa

u nekim drugim, gdje ima već po k

pčelar, koj se bavi racionalno sa pčel

stvom. Neostajmo pri prvom pokusu.

Predavanja u Pazinu. Dne 14. V.

žao je predavanje Dr. M. Bego o Dalm

ciji sa oko 80 svjetlih slika. Predavač

uz kratko opisivanje slika iznašao ujed

važnije dogadjaje iz novijesti naše u D

maciji. Na koncu predavanja podao je

kratkim crtama svoje dojmove o naše

narodu i u opće u Dalmaciji.

— Dne 22. V. u nedjelju predavat

Fr. Slokovič *o kulturnim i socijalnim pr*

likama hrv. i slov. naroda u Istri. Za n

predak pojedinog naroda od važnosti je

da pozna i svoj vlastiti život; jer će

onda znati ravnati u svom radu i životu

Poziv

na glavnu godišnju skupštinu podruž

nice Družbe sv. Ćirila i Metoda z

Istru, koja će se obdržavati dne 22. maj

1910. u 4 sata poslije podne u kući

Jakova Buretića na Boljunskom polju

slijedećim dnevnim redom: 1. Pozdra

predsjednika, 2. Izvješće tajnika, 3. Izvješć

blagojnika, 4. Izbor odbora, 5. Slučajn

prijedlozi.

Porečki kotar:

Na piru za Družbu. Prigodom vjen

čanja gce Mirice Divjak iz Motovuna

g. Petrom Matijašićem iz Livada sabral

se medju pirovljanima za Družbu K 15

koje nam je poslao g. Gjuro Vranjac.

Koparski kotar:

Iz Materije javljaju nam, da je po

sljednja zabava tamošnjeg „dobrovoljačkog

vatrogasnog društva“ vrlo krasno uspjela

Kod zabave sudjelovalo je pjevačko društv

„Gorska vila“ iz Podgrada, pjevačko druš

tvo „Zvezda“ iz Herpelja i pjevačko druš

tvo „Venec“ iz Kozine. Sva tri društva

natjecala se krasnim i miloglasnim pjevom

koji je mnogobrojne posjetioce zabave vrlo

liepo zabavljalo. Posebna hvala ide novo

ustrojenom glasbenom društvu „sokolska

glasba“ iz Herpelja, koje premda još te

sve mlado, vrlo krasno svoju težku zadaću

na obću zadovoljnost riešilo.

Odbor vatrogasnog društva zahvaljuje

se srdačno svim pjevačkim društvima i

„Sokolskoj glasbi“ kano i rodoljubnom ob

činstvu na bratskom sudjelovanju i na

mnogobrojnom posjetu.

Zabava u Truškah. Zabitno ali rodo

ljubno naše selo Truške, u občini Mare

žige, koje je letos nakon velikih muka,

došlo do toli željene pučke škole, hoće, da

se i ono izkaže i da pokaže, da nije po

sljednje medju svojimi istarskimi sestrica

---

da je nadahnuto od Boga i po Bogu, nego od neprijatelja Njegova i Njegove crkve.

Hoće li crkvena oblast da i nju ubrojimo u neprijatelje našega naroda?

Ako to želi, neka prosliedi na započetom putu, ali tada će bit ona odgovorna pred Bogom za sve sablazni, koje nastanu u dušah naših.

U tvrdoj nadi, da crkva naša ima biti majkom svih naroda, mi se evo utičemo Presvjetlosti Vašoj preponiznom molbom:

1. da uznastoji kod Kongregacije vrhu obreda o ukinuću odredbe 5. augusta 1898.;

2. da narodu našemu, a po tom i svim našim crkvam bude priznato i uzdržano slavensko bogoslužje.

Pasin, dne 30. junija 1903.“

Spomenica i molba Hrvata i Slovenaca Istre po njihovih predstavnicih.

Videć što sve Talijani Istre, naročito oni od pokrajinskoga odbora, proti slavenskoj službi Božjoj u crkvah Istre poduzimnju; znajuć da imadu i u tom svoje uporište kod prerazličitih predstavnika državne vlasti; znajuć takodjer da Talijani rade sve sporazumno sa biskupom Flappom i njegovom desnom rukom kanonikom Pesantom, inače c. kr. kotarskim školskim nadzornikom; i slutoć, ne bez razloga, da tada novi Tršćansko-Koparski biskup Dr. Nagl, kao posve vladin čovjek, ide za posvemašnjim uništenjem slavenskoga bogoslužja u svojoj biskupiji; — političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri sporazumno sa hrvatsko-slovenskimi zastupnici, kao predstavnici velike većine naroda Istre, odlučilo je da i ono svoju učini. Jedan zastupnik sastavio je spomenicu-molbu hrvatskim jezikom, a drugi ju preveo na talijanski jezik, pošto bijaše pregledana i popunjena od najboljega poznavanca u predmetu blagopokojnoga Dra. Frana Volarića i od jednoga drugoga velevriednoga svećenika biskupije Krčke.

Tu spomenicu-molbu dalo se je tiskati hrvatski i talijanski mjeseca septembra 1903., a odnesli su ju u Rim svršetkom jenara i početkom febrara 1904. gospoda Dr. Andrija Stanger zemaljski podkapetan, Dr. Dinko Trinajstić član zemaljskoga odbora Istre, Dr. Šime Kurelić občinski načelnik Pazina i Kazimir Jelušić občinski načelnik Kastva.

U njoj se pod 1. ističe pravo slavenskih naroda na slavensko bogoslužje, pod 2. pravo naposo Hrvata i Slovenaca Istre, pod 3. da su ovi to pravo u punoj mjeri uživali, pod 4. kako i zašto se je počelo zapuštati slavensko bogoslužje, i ko je tu imao svoje pogane prste, pod 5. koliko je koristna slavenska služba Božja za samu crkvu i vjeru, pod 6. zašto se je ustanovilo da se ima dokazati da je slavenska služba Božja u pojedinih crkvih bila u porabi za posljednjih 80 godina. Sliedi zaključak i ono što se moli Sv. Stolicu.

Smatramo koristnim da se i ta spomenica-molba, makar i nješto dulja, preda javnosti putem „Naše Sloge“ za vječna vremena. Glasi kako sliedi:

„Svetomu otcu papi Piju X.

Spomenica i molba Hrvata i Slovenaca Istre za staroslavensko bogoslužje u Tršćansko-Koparskoj i Porečko-Puljskoj biskupiji.

Sveti Oče!

Odluka i odgovori svetoga zbora za obrede, tičuće se porabe slavenskoga obredoslovnoga jezika, od 5. augusta 1898., 14. augusta 1900. i 14. marta 1902., došle su do znanja takodjer svjetovnjaka u svih pokrajinah, u kojih stanuju Hrvati i Slovenci, *pa tako i do nas stanujućih u Istri, a posebno u Tršćansko-Koparskoj i Porečkoj-Puljskoj biskupiji.*

Podpisani, uvjereni, da tumače raspoloženje, mnijenje, želje pravih vjernika Hrvata i Slovenaca u biskupijah Istre, u koliko se tiče porabe slavenskoga obredoslovnoga jezika, dolaze koli ponizno toli otvoreno *ovom spomenicom i molbom pred Vašu Svetost, bokjom providnošću nedavno usdignutu na uzvišenu Stolicu sv. Petra, uvjereni da će biti uslišani.* (Sliedi.)

...o čitaličko društvo ...pravlja se na prvu zabavu, uz sudjelovanje drugih bratskih ...uštava prirediti u nedjelju dne 26. ...nija o. g. Marljivi odbor dao se je već na ...sno te odabrao vrlo prikladan prostor ...od vedrim nebom a nadkrit širokim gra...nama drevnih hrastova. Za sudjelovanje ...obećaše jurve nekoja susjedna pjevačka ...društva a odbor se nada, da će se i druga ...pozivu odazvati te tako prvu zabavu u ro...toljubnih Truškah što više uzveličati.

Iz Vrha kod Buzeta. Pa nadodje i taj toli očekivani dan t. j. dan blagoslova naše nove škole na Vrhu. Već je u predvečerje bio Vrh razsvjetljen a mužari gruvali da je groza. Oko podne u nedjelju počeli dolaziti gosti iz bliza i daleka, medju kojimi osobito ističemo gospodu narodne zastupnike Sancina Ivana i Šimu Červara. Pohodila nas i sokolska glazba iz Buzeta te pjevačko družtvo „Mirna“ iz Ždrenja na čelu sa g. učiteljem Fakinom. Domaći župnik veleč. g. Franjo Peršić iza večernje u pratnji veleč. g. Tonkovića župeupravitelja iz Račica, uputi se sa procesijom iz župne crkve prema školi okićenoj iz vana i iz nutra zelenilom i trobojnicami. Blagoslovši istu u svom govoru zaželi g. župnik, da bi škola u pravom smislu rieči odgovarala svojoj svetoj svrsi te bi iz iste izlazili dječaci i djevojčice koji će biti čestiti kršćani, čelik rodoljubi, pametni i vriedni gospodari. Gosp. Sancin protumači puku od kolike potrebe i koristi će biti škola. Sokolaši zasvirače njekoje komade a predsjednik otvori zatim godišnju skupštinu sv. Ćirila i Metoda pozdravivši dočičnimi rieči, za naše prilike upravo ogromnu masu naroda, na što vrli Ždrenjci odpjevaše njekoje omiljele pjesme tako krasno da su svi ostali udivljeni. Krivo bismo učinili ako ne bismo ovdje spomenuli i našu školsku djecu koja si sa svojimi glasići osvjetlaše lice. Zastupnik Červar preporuči puku ovu podružnicu, redovito plaćanje članarine i ljubav do materinskog jezika. Iza skupštine zapleše bogme sve „što je od arta“ do crnog mraka. Više nego jednom zape oko na zvoniku o-gromnu hrvatsku trobojnicu za tu priliku kupljenu, koja je svojim lepršanjem pozdravljala sav sakupljeni narod. Ova dvostruka narodna svečanost ispala je upravo krasno i na sveobće zadovoljstvo koli u moralnom toli u materijalnom pogledu, na čemu budi izrečena zahvala narodnim zastupnikom g. Sancinu i Červaru, milim sokolašem i vrlom pjevačkom družtvu „Mirna“. Napokon srdačna hvala svim i svakomu, koji su svi nas tom prilikom posjetili i našu slavu uzveličali.

Javni sastanak. Zemaljski zastupnik g. Josip Valentić saziva za nedjelju dne 22. t. mj. javni sastanak u Labor — občina Marezige. Na sastanku će g. zastupnik izvieštiti o položaju u zemaljskom saboru Istre te protumačiti narodu važnost poduke u materinskom jeziku. Preporučamo toplo našemu narodu one i susjednih občina, da mnogobrojno pohrli na taj važni sastanak.

Razne primorske viesti.

Hoće li uspjeti talijanska izložba u Kopru? Tršćanskoj „Edinosti“ pišu iz Kopra: Kako svi znakovi kažu, naša „pokrajinska“ izložba će doživiti ogromni poraz toli u materijalnom koli u moralnom pogledu. Svi oni, koji su do sada posjetili tu izložbu, požalili su ulazninu, što su ju platili, jer u istinu nije sve vriedno pišivoga oraha. Sva izložba je prava slika mizerije istarskog talijanstva. Na dan otvorenja je izložbu posjetilo neko 1000 osoba, a u obične dane je jedva po par desetaka posjetitelja. Treba pomisliti, da je na izložbi namješteno preko 100 činovnika i poslužnika! Koliko će sve to stajati može se izračunati! Užasan deficit je neizbježiv. Znatiželjni smo samo, tko će ga platiti. Slovenski poreznici Istre moraju se svakako već unaprieđ najljepše zahvaliti, da im se podnese na izplatu račun, koji je učinjen bez njih. Gospoda su juhu sami skuhali, neka gledaju, da ju takodjer sami posrkaju, a ako si pri tom opare usta, nas za to — nije briga!

Iz carevinskog vieća. Prošlog tjedna raspravljalo se u carevinskom vieću o promjeni poslovnika i o nekim prešnim predlozima radi gradnja i dogradnja na visokim školama. O prvom predmetu govorio je od naših zastupnika Dr. Ribar vrlo liepo i stvarno. U subotu je prihvaćena zakonska osnova o promjeni poslovnika u prvom čitanju a na to upućena odboru za poslovnik, nakon čega je predsjednik zaključio sjednicu i urekao buduću za 18. t. mj.

† **Cecilija Grbac Mužinova.** Iz Marienhagena u Pruskoj dolazi nam tužna viest, da je čestitog i vriednog Frana Grbca zadesila težka bol smrću ljubljene mu supruge Cecilije iz Kantride-Zameta, koja je tamo umrla dne 12. t. mj. Tako je evo naš Frane u 7 godina ostao po drugi put udovac, ostavši žalostan sa pet nejake siročadi. Vriednom rodoljubu Franu Grbcu naše iskreno saučešće u njegovoj velikoj tuzi, a miloj pokojnici vječni mir i pokoj u dalekoj tudjoj zemlji.

Tko zavlači sa riešenjem ravnopravnosti hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Iz zastupničkih krugova primamo: Naša sveučilišna mladež iz Istre i Dalmacije, koja polazi hrvatsko sveučilište u Zagrebu, punim je pravom zabrinuta, što se toliko zateže sa riešitbom ravnopravnosti ili reciprociteta hrvatskog sveučilišta u Zagrebu sa ostalim sveučilištima u ovoj poli monarhije. Opravdana je posve njezina zabrinutost i bojazan, da njoj neće vrieditи u Zagrebu položeni izpiti državni na obim fakultetima, nit da će njoj kod nas priznati strogih izpita, odnosno doktorata prava il filozofije. Odatle je i pokoja oštra pala s njezine strane i proti našim zastupnicim na carevinskom vieću. Ali oni, koliko nam je poznato, neuzeše za zlo nikomu pripisujuć nezadovoljstvo mladeži njezinoj zabrinutosti za svoju budućnost.

Nu mi možemo umiriti našu mladež i uvjeriti ju, da su naši zastupnici u Beču učinili sve što im bijaše moguće, a da bude to pitanje već jednom povoljno za nas riešeno. Današnji naši zastupnici posredovali su ustmeno i pismeno kod sve trojice posljednjih predstojnika bogoštovlja i nastave u Zagrebu a bečkoj vladi morali su stalno već dodijati s upitima, predlozima, molbama... i prietnjama u tom obziru.

Nećemo da upišemo nikomu od naših u dobro, ako se pitanje reciprociteta našeg sveučilišta danas primaklo konačnoj riešitbi, ali priznati se mora hrvatskoj vladi prijašnjoj i današnjoj, da su učinile ono što se je od njih tražilo i da im je bečka vlada konačno u susret došla.

Pitanje reciprociteta bilo bi danas možda sretno riešeno, da se tim nezavlači baš tamo, gdje se toga očekivati nebi bilo moglo.

Bečka se je naime vlada (ministar bogoštovlja i nastave) obratila na zemaljske poglavare Dalmacije, Koruške, Kranjske, Štajerske, Primorja, na predsjednika izpitne komisije u Beču za popunjenje izpita položenih na pravničkoj fakulteti u Zagrebu itd. da izjave svoje mnienje glede izjednačenja nauka i izpita na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu sa austrijskim sveučilištima, pak od svih tih poglavara nije do danas odgovorio nitko osim zemaljskog predsjednika Koruške. Dakle ni poglavari naših pokrajina kao što je Dalmacija, Kranjska, Primorje, ni predsjednik hrvatske izpitne komisije u Beču neodgovorše na tako jednostavni upit ministru bogoštovlja i nastave.

Onda se nevalja čuditi što se toliko zavlači sa riešitbom za nas toli važnog pitanja i što naši zastupnici na carevinskom vieću nemogu absolutno ništa, da to pitanje jednom već sretno svomu koncu privedu. Bar zemaljski poglavari naših pokrajina i onih zemalja, u kojima smo mi Hrvati i Slovenci u većini te predsjedništvo hrvatske izpitne komisije u Beču morali bi čim prije vladi odgovoriti pak da se eventualno znošale sa odgovorom bilo na koji način na odgovor ponuka ili prisili. Dok se to nezbude, dok nebude imao ministar bogoštovlja i nastave tražených odgovora uzalud je svaka akcija naših zastupnika u Beču. Oni bi mogli najviše možda zamoliti bečku vladu, da požuri podredjene oblasti na traženi odgovor.

Komisija radi uredjenja potoka i jaruga uz rieku Mirnu. Posredovanjem zastupnika Mandića doći će dne 27., 28. i 29. o. mj. na lice mjesta, i to u občine Buzet, Oprtalj i Motovun posebna komisija, sastojeća od članova vodo-gradjevnog instituta u Beljaku, od jednog odaslanika namjestničtva u Trstu, od jednog člana zemaljskog odbora u Poreču, od narodnih zastupnika Š. Červara, Flego Dr., M. Mandića i I. Sancina, te od odaslanika interesiranih občina. Ta komisija imati će da razvidi koje potoke i jaruge valja najprije urediti i koja se imadu zemljišta radi tog uredjenja pošumiti. Na tu-komisiju upozorujemo napose one naše občinare iz navedenih občina, koji se prituže na namjestničtvu u Trstu proti tomu, što se njihovog privatnog ili občinskog zemljišta kani previše pošumiti.

Javna zahvala.

Prigodom smrti našega nezaboravnog otca

Miroslava Grosman

primili smo toliko iskaza sućuti i saučešća za koje budi ovdje svima izrečena topla i najiskrenija zahvala.

Posebna hvala veleuč. gosp. Dru. Gaju Dabović, liječniku u Kastvu za njegovu požrtvovnost i brigu tekom dugotrajne i težke bolesti miloga pokojnika, veleč. gosp. dekanu Franu Ryšlavy i veleuč. gosp. prof. Kuzmi Jedretiću na više puta pruženim mu utjehama i okrepama naše sv. vjere, mjestnoj. gg. učiteljima i učiteljicama sa školskom mladeži, ravnateljstvu i kandidatima c. kr. učiteljske škole, te svim onima, koji su nastojali, da nam ublaže našu tugu i bol, sprovedši premile ostanke do hladnoga groba.

Od srca svima hvala i od Boga plaća.

KASTAV, 16. svibnja 1910.

Rascviljena djeca.

Br. 740.

Natječaj.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sjedištem u Puntu.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolesnika bira takse, fiksirane u §§ 10. i 30. organičkog pravilnika.

Za liječenje bolesnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 64 fil. po km. (tour-retour) u inie putnog troška na nekolnim putovima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtjeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati lijekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12./VIII. 1907. br. 42 l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu.

Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30. lipnja 1910.

Nastup je službe 1. kolovoza 1910.

Glavarstvo općine.

PUNAT, dne 11. svibnja 1910.

Načelnik: **F. Orlić.**

POZIV

na redovitu glavnu skupštinu „Ročkog društva za štednju i zajmove u Roču“ registrovano zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 29. maja 1910. na 2 sata poslije podne u Roču u „Narodnom Domu“.

Dnevni red:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće odbora.
3. Odobrenje obračuna za g. 1909.
4. Izbor novog odbora.
5. Izvješće o reviziji Zadružne Zveze.
6. Gradnja skladišta.
7. Ustanovljenje podružnice na Lupogiavi.
8. Slučajnosti.

Odbor.

POZIV

na redovitu glavnu skupštinu „Gospodarskog trgovačkog društva u Roču“ registrovane zadruge na ograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 29. maja 1910. na 3 sata poslije podne u Roču u „Narodnom Domu“.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće odbora.
3. Odobrenje obračuna za g. 1908. i 1909.
4. Izbor novog odbora.
5. Izvješće o reviziji Zadružne Zveze.
6. Slučajnosti.

Odbor.

Br. 2248/10.

Natječaj.

U komunalnoj maloj realnoj gimnaziji u Voloskom-Opatiji ima se početkom školske godine 1910./11. popuniti mjesto učitelja njemačkoga jezika kao glavne, a hrvatskoga jezika ili klasične filologije ili historije i geografije kao sporedne struke. U pomanjkanju takova učitelja popunit će se mjesto učiteljem, komu je njemački jezik sporedna struka, a hrvatski jezik ili klas. filologija ili historija i geografija glavna. S tim mjestom skopčana su beriva normirana zakonom za učitelje srednjih škola u Austriji.

Ne nadje li se usposobljen učitelj, namjestit će se suplenat s pravom stalnoga namještenja nakon stečenog usposobljenja. Suplentu odredit će se nagrada primjerena mjesnim prilikama.

Na ovo mjesto raspisuje se ovijem natječaj do konca mjeseca svibnja o. g. Molbenice valjano obložene neka se uprave na Glavarstvo općine Volosko Opatija.

Glavarstvo općine.

VOLOSKO, dne 28. travnja 1910.

Liečnik za očne bolesti

Dr. J. Ožbolt

bivši liečnik i operateur na bečkoj klinici Prof. Fuchsa

ordinira u svom ambulatoriju na Ricci (Fiume) Piazza Andrassy N. 2, II. kat. od 10—12; 3—4.

Širite „Našu Slogu“.

Lahka zasluž.. za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Veleranì br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Najveći zgoditak ov. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:		Glavni odbitci po	
Maraka	560,000	Maraka	300,000
„	550,000	„	200,000
„	540,000	„	100,000
„	530,000	„	60,000
„	520,000	„	50,000
„	515,000	„	45,000
„	510,000	„	40,000
„	305,000	„	30,000
„	303,000	„	20,000
„	302,000	„	15,000
		„	10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci ra-tu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ov. M. **50,000** u onaj 7. razreda ov M. **600,000.**

Uredovna cieua srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan izkaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

2. Junija.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 21.

ovdje izrezati

Naručenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1153 Banka, Hamburg 36.

Pošalj t- mi..... | cielu srećku à M. 6.— (K 7.—) | pol „ à „ 3.— („ 3.50) | četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primam u priklopu doznačalcem izvolite podignuti pouzećem

Preskrižite ono što se ne želi naći na pošiljci.

ZASTUPNIKA

za rasprodaju podstavaka za razglednice i vrećica od papira traži

Franjo J. Šašek, Plzenj (Češka).

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i njeżnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj. Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Mereg	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.10	odl.	„	dol.	8.30
6.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
6.25	odl.	„	dol.	6.35
6.35	dol.	Mali Lošinj*)	dol.	6.25
6.45	odl.	„	dol.	6.15
6.50	dol.	NEREZINE	odl.	6.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — promiena okolnosti — promjenu plovitbenog reda.

✝

Podpisani duboko ožalošćen javlja svim rodjacima, prijateljima i znancima tužnu viest, da mu je dne 12. t. mj. u gradskoj bolnici u Gronau (Pruska) umrla ljubljena supruga

Cecilija Grbac Mužinova

rodom iz Kantride-Zamet.

Sprovod pokojnice obavljen je na Duhove dne 15. t. mj. na groblje Sv. Josipa u Gronau.

Počivala u miru!

MARIENHAGEN, 16. maja 1910.

Frane Grbac Mužina, suprug.

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjeneći limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnja) iz kojih se priredjuje znameniti osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. Gdjekoji prodje od 60 milijuna komada.

LU-SIN, parfumuje dah. KLAIRON, najfinija paštota nove dobe. BOUCHÉES A LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Svo vrsti miljenih čokolada, za kuhanje i blagovanje, izvrstne vrsti i najfinijeg nudja

Prvo češko dioničko društvo tvornica za orijentalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohrady

prije **A. MARŠNER.**

Skladišta: Ferdinandova ulica (Platyz), Vaclavské nám. (proti Primasum).

BEČ VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga).

Solidna poštuga. (Odiela po mjeri.) Cieue vrlo nizke.

Nova trgovina!

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arena.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Nettuno br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Zahtjevajte liepo uredjeni

cijenik sa kolendarom 1910.

„Narodne tiskare" LAGINJA i DR., Pula

21. Pula, u četvrtak dne 26 maja 1910. God. XLII.

...ju se ... za ili po dogovoru.

...u za predbrojbu, oglase itd. ...u se naputnicom ili polož... ...m pošt. štedionice u Beču ...administraciju lista u Pula.

...naručbe valja točnu oz... ...ti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu ...renom pismu, za koji se ...ćaća poštarina, ako se iz... ...na napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847·849. ...Telefon tiskare broj 38."

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan leta.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

POZIV

na

...vii. redovitu glavnu godišnju skupštinu ...družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru

koja će se držati u **nedjelju,** ...e 5. lipnja 1910. u gradu **Cresu.**

RASPORED:

1. **U 8 sati u jutro bit će u župnoj crkvi sv. misa;**
2. **U 3 sata poslije podne** držat će se u prostorijama „Narodnog Doma" **skupština** sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine;
3. Izvješće tajnika;
4. Izvješće blagajnika;
5. Izvješće nadzornog vieća;
6. Možebitni predlozi.

(Odnosno na posljednju točku dnevnoga ...da, umoljavaju se ona p. n. gg. skup... ...nari, koji žele na skupštini podnesti ka... ...v predlog, da ga blagoizvole priopćiti ...užbinom Ravnateljstvu barem tri dana ...je skupštine)

3. **Zabava u školskom vrtu,** kod koje će sudjelovati mjesna društvena glazba Volosko-Opatija.

OPATIJA, dne 8. svibnja 1910.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 18. 5. 1910.

Nakon duhovskih blagdana obdržavala je zastupnička kuća danas prvu sjednicu, koja će biti jedina u ovom ...ednu Predsjednici stranaka zaključiše naime sporazumno s predsjedničtvom i s vladom, da će se obdržavati po jednu, ponajviše dvije sjednice na ...edan radi sjednica pojedinih saborskih odbora, osobito proračunskog i financijalnog odbora. Proračunski odbor imati će svaki dan, izuzam nedjelje i svetka, sjednicu u jutro i poslije podne a da uzmogne dovršiti razpravu o proračunu tamo do prvih dana mjeseca junija. Okolo prvoga junija imao bi doći proračun na razpravu u saboru ili parlamentu i tada će biti valjda skoro svaki dan sjednica. Pročelnici stranaka sjediniše se na rečenoj sjednici takodjer o takozvanom radnom programu carevinskog vieća sve do ljetnih praznika. Kako se čita iz novina u tom radnom programu nenalazi se osnova za ustrojenje talijanskog sveučilišta, što će naše Talijane silno ogorčati, jer su oni već u šaki držali, da će dobiti sveučilište ili pravnu fakultetu, ne u Beču, već u samom Trstu. Jedan dio Niemaca bio je naime obećao, da će ih podupriti u njihovim težnjama u pitanju sveučilišta — ali to je obećanje trajalo samo dotle, dok su Niemci trebali talijanske glasove proti Slavenima u parlamentu.

Sada možemo očekivati ponovno talijanske demonstracije koliko u talijanskih gradovih Primorja, toliko na pojedinih austrijskih sveučilištih.

Odgovor na Interpelaciju.

Ministar za zemaljsku obranu general Georgi odgovorio je na jednu interpelaciju hrvatskog zastupnika Biankini-a iz Dalmacije, kojom je pitao vojničku upravu zašto je tako malen broj naše mladeži iz Dalmacije i Primorja na pomorskoj ratnoj akademiji na Ricci i pitomaca u pomorsko-ratnoj školi u Puli.

Ministar odgovara, da se doduše prijavlja znatan broj mladića iz Dalmacije i Primorja za one škole, nu da ih većina propade kod primateljnog izpita — jer da nisu dostatno pripravljeni za one škole. U rečenih školah da je razmjerno prema pučanstvu rečenih zemalja dosta mladića iz tih zemalja, što će odgovarati po svoj prilici istini, ali je gospodin ministar zaboravio spomenuti, da je ogromna većina momčadi ratne mornarice iz rečenih zemalja dakle većinom Hrvata te bi morao biti prema njima razmjerno i najviše častnika te mornarice.

Ustrojenje zbora izsluženih vojnika.

Kao prva točka dnevnoga reda dolazi vladina osnova o ustrojenju novog zbora izsluženih vojnika. Do sada obstoje naime u pojedinih gradovih i zemljah družtva izsluženih vojnika, takozvanih veterana, koje se ovom osnovom kani više na vojničku preustrojiti, jer će smjeti da nose oružje, imati će svoje častnike, zajedničko vrhovno zapovjedničtvo itd.

Proti toj osnovi uze prvi rieč rusinski zastupnik Ceglinski, koji ističe, da će novi taj zbor odviše biti odvisan od političkih i redarstvenih oblasti, jer ove imadu nasamo pravo nadzora nego i pravo potvrde častnika i činovnika pojedinih odiela tog zbora.

Kršćanski socijal Dr. Baechlé pozdravlja radostno tu osnovu, jer se njom udovoljuje davnoj želji izsluženih vojnika, koji teže za boljom organizacijom.

Češki radikalac zastupnik Sokol čudi se što vlada nema prečijeg i ozbiljnijeg posla nego li baviti se ovakovim poslovima, koji nebi imali spadati na državni sabor.

Predgovorniku opaža govornik, da je uzalud tražiti osvježivanje austrijskog duha ako vlada radi baš protivno t. j. ako ona svojom njemačkom politikom nastoji u Nenidmcima ubiti taj austrijski duh.

Kršćanski socijal, zastupnik Gagenberg, umirovljeni general, kaže, da se ima baš u Austriji veteranstvo njegovati, jer tvore baš oni vrst spojnog elementa medju narodima. Vojnička družtva su nam jamstvom, da će vojnički duh naroda u slučaju potrebe sve žrtvovati za priestolje i dinastiju. (Česi prigovaraju.) Govornik se neslaže s osnovom u koliko stavlja ista veteranstvo pod nadzor redarstva.

Nastavak razprave o prešnim predlozima.

Pošto je prekinuta razprava o ustrojenju novog zbora izsluženih vojnika, prešlo se je na nastavak razprave o prešnim predlozima zastupnika Chiari-a, Dr. Drtina i Dr. Bachmanna gledo gradnja na sveučilištima u Beču, Pragu itd.

Nakon govora više zastupnika, koji podupiru predlogo prekinuta je razprava, a predsjednik určo buduću sjednicu za potak dne 27. maja o. g.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izlet u Cres. Javljamo danas, da je izlet, što ga ovdješnja podružnica Družbe priredjuje u Cres u nedjelju dne 5. junija t. g. prigodom glavne skupštine Družbe sv. Ćirila i Metoda u Cresu, sasma osiguran, te će se uzeti parobrod, u kom će stati preko 300 osoba. Vozne karte kupuju se na jagmu, te upozorujemo one, koji nisu nabavili karte da to učine na dobu, jer bi mogli ostati bez nje i dogoditi se da nebi mogli radi popunjenog broja ući u parobrod. Cieua je K 3 tamo i natrag. Pošto će se glavna skupština obdržavati u 3 s. po podne, to će se iz Pule otići u nedjelju 5 junija u 8 sati u jutro a prispjeti u Cres u 11½ prije podne. U Cresu biti će dovoljno poskrbljeno za objed i drugu obskrbu.

Upozorujemo one iz srednje Istre, koji će ovim izletom u Cres, da neće na povratku morati prespati u Puli, jer će moći doći u Pulu jutrnjim vlakom, koji dolazi u

...avenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

...avo slavenskih naroda na slavensku službu Božju.

1. *Stalno, nepreporno je, da je pravo po... slavenskoga jezika za svu službu Božju ...enuto po svetoj Stolici i da je to pravo ...no ne može pojedinim svećenikom nit ...jedinim crkvam, odnosno župam, nego sla...nskomu narodu, odnosno slavenskim na...dom, i da su svi ti slavenski narodi, ...ročito hrvatski i slovenski, dionici toga ...ava.* Još onda, kad ne bijaše uredjenih ...jedinih crkava i župa, bijaše uveden ...venski bogoslužni jezik kod naroda sla...nskih; *a blažene uspomene slavni Lav ...III. želio je i namjeravao, kako se je više ...da izjavio, da se slavenski liturgički jezik ... samo uzdrži u porabi, gdje jest, nego ...kodjer da se njegova poraba proširi medju ...imi Slaveni, kako svi i imadu pravo na nju.*

U svojoj enciklici *„Grande munus" od 30. septembra 1880.* predstavlja sv. otac papa Lav XIII. svetu braću Ćirila i Metoda kao apostole naroda slavenskih, i veli da Slaveni nisu nikad prestali častiti ih i da je sv. o. papa Pij IX. godine 1863. slavenskoga plemena Čehom i Hrvatom, koji su sv. braću do tada svetkovali 9. marta, dozvolio, da ih svetkuju 5. jula; crta njihov život i njihove zasluge ne samo za kršćansku vjeru nego i za opću uljudbu Slavena, te pripovijedn, kako bijahu pozvani u Rim, da opravdaju uvedenje slavenskoga bogoslužnoga jezika, kako su sjajno to opravdali i kako ih je sv. otac papa Hadrijan II. i čitavo svećenstvo pohvalilo i on ih za biskupe posvetio; kako je sv. Metod i na dalje kršćanstvo medju Slaveni širio uvadjajuć svuda slavensko bogoslužje; kako su mu njeki za to zavidili pak ga tužili kod sv. o. pape Ivana VIII., da uči krivu vjeru i rabi slavenski jezik u službi Božjoj, te kako se je opravdao gledo porabe slavenskoga jezika u obavljanju službe Božje tomoljitimi razlozi, dočim sveto knjige ništa proti tomu n; sadržavaju; kako ga je rečeni sv. otac papa posve nekrivim obnašao i još većimi častmi i vlastmi počastio; te to kasnije, kad je sv. Metod zavidnošću zlobnih opet tužen bio, i pismeno potvrdio. — U Rimu, veli dalje sv. otac papa Lav XIII., dali su sv. Ćiril i Metod račun o svojem djelovanju, u Rimu kod groba sv. Petra i Pavla, zakleli su se na katoličku vjeru, u Rimu primili su biskupsku posvetu, u Rimu bila je zamoljena i dana poraba slavenskoga jezika u svetih obredih, gledo koje je sv. otac papa Ivan VIII. pisao doslovno: „Slavenski jezik.... kojim odjekuje Bogu dostojna slava, pravom hvalimo, te zapovjedamo da se u istom jeziku slava i djela Krista Gospodina našega navještaju. Niti ima što proti zdravoj vjeri ili nauci budi mise u istom slavenskom jeziku pjevati budi sveto evangjelje ili božanska stiva staroga i novoga zavjeta dobro prevedena i iztumačena čitati i druge sve službe spjevati". Ovaj običaj posvetio je poslije mnogih sgoda Benedikt XIV. apostolskim pismom od godine 1754. dne 25. kolovoza, — veli sv. Otac papa Lav XIII., te nalaže, da se svetkovina Ćirila i Metoda slavi 5. jula svake godine i kao takvu uvrsti u koledare Rimske i ciele crkve.

Slavensko bogoslužje dano slavenskim narodom pohvaljeno Hadrijanom II., istaknuto gorirečenim načinom po Ivanu VIII., posvećeno Benediktom XIV., ne bijaše opovano nikad od nijednoga pape, pače priznato od svih, a naročito od onih, koji su dozvolili prije pisati a kasnije dali tiskati slavenske misale, ovo posliednje u drugoj polovici XV. i u prvoj polovici XVI. vieka, onda godine 1631., godine 1706. i godine 1741., kao i u najnovije doba od sv. otca papa Lava XIII.

Pulu u 7.20 u jutro i tako udobno prispjeti na parobrod.

Javljamo ujedno da će poslje skupštine biti zabava u školskom vrtu Družbine škole, kod koje će sudjelovati mjestna glazba iz Volosko-Opatije. Iz Pule pak poći će izletom pjevački zbor, koji će tekom izleta zabavljati hrvatskom pjesmom izletnike.

Na čelu današnjeg lista donašamo pak Poziv na glavnu skupštinu Družbe sa rasporedom.

Kongres novinara. Prošlog četvrtka pohodiše naš grad preko 160 članova medjunarodne štampe, koji obdržavaju svoj XIV. kongres na Jadranskom moru. Načelnik Dr. Vareton dao je na trošak občine kongresistima sjajan objed u Hotel Riviera. Novinari razgledaše tekom dana grad i otok Brioni, odakle na večer prosliedište put Dalmacije.

U Trstu htjeli su Talijani prikazati stranim novinarima Trst talijanskim gradom, pa su kod svečane predstave, koja se davala u počast novinarima u kazalištu Verdi sa galerija i loža počeli bacati crvene letake medju prisutne članove kongresa. Na letacima se je govorilo o talijanstvu grada Trsta, o napadajima protivnika itd. Začudjeni novinari uzeše te letke sa sobom, da ih u miru bolje prouče.

Veliko zdravstveno povjerenstvo za Pulu.

Pod predsjedanjem c. k. Namjestnika kneza Hohenloha vijećalo je u petak na kotarskom poglavarstvu veliko zdravstveno povjerenstvo za Pulu. U tom povjerenstvu iliti komisiji sjede odaslanici vojničke vlasti (mornarice), civilnih državnih oblasti, pokrajinskog odbora za Istru i občine Pule. Koliko znamo, raspravlja se za sada pitanje providbe vode i kanalizacije grada. Konačne kakove odluke nije se učinilo, a to je i naravno, jer je još dalek put do potankosti, a još dalji do onih pustih milijuna, koji bi trebali, da se sve onako izvede, kako želi jedan ili drugi.

Primamo iz Kanfanara.

Već se godinu dana riešava pitanje o imenovanju općinskog tajnika. Sriedu je valjda riešeno konačno, a bilo bi doba. Nego kažemo »valjda«, jer je naš načelnik g. Basilisco prosvjedovao proti izboru i javio, da će se uteći na Juntu u Poreču. Bilo je ovako: Načelnik je predložio za stalno imenovanje dosadanjega privremenog tajnika, koj se piše Cossara, a zastupnik Mišan predložio je usposobljenoga konkurenta Jederlinića, koj osim usposobljen za tajničke poslove imade i to, da znade na govoru i pismu takodjer hrvatski, što je jezik skoro s v i h općinara Kanfanarskih.

Glasovalo ih je za Cossaru 15, medju timi i načelnik, za Jedrlinića drugih baš 15.

Trebalo je dakle ponovno glasovati, da se vidi, koji će konkurent dobiti barem jedan glas preko polovice. Ali kod drugog i trećeg pokusa, glasovi su bili opet jednaki. Onda se je digio na sreću i sreća je odlučila za Jedrlinića. Izbor je popve pravilan i imao bi obvaljati, ako je pravice i zakona.

Iz Marčane. Nedelju 24. prošlog mjeseca, držala se glavna skupština mjesnog društva za štednju i zajmove, — na koju se obuzreo neki „liberale moderato" puro sangue, — ni nit najmanje dolični način prema gosp. Vikt. Marottu i mjesnom g. kapelanu u Puljskom „Giornalettu".

Opazit nam je odmah, da nije bilo prisutnih niti šesti dio od svih članova upisanih u društvo, premda „Giornaletto" brunda o svim članovima, nego da su došli — osim dvojice trojice naivnih poštenjakovića, takvi, koji do sa la nijesu imali nikakvog udijela pri dotičnom društvu, faktično u dogovoru, da se tog dana zbaci gosp. Marotta, a ustanovi odbor šarenjački. Da je tome tako dokazuje veselje „Giornalettovog" dopisnika nad padom fanatičnog hrvata; proizlazi iz pisanja istog, gdje veli, da su se borili za odbor dvije stranke: „liberale-moderata i „clericale".

Da je došlo do tako šarolikog odbora, ide hvala gosp. tajnika Radića koji se nije žacao, da svakakvim klevetama i podlim podvalama ocrni obraz gosp. Marotta, pred prostim narodom, po Prošćini, po Marčani a napokon i javno na skupštini, prikazujući ga kao nepoštena i lihvara i javno se pozvavši na veleuč. gosp. Dr. M. Laginju, da je on kazao ove testualne riječi: radje ću plaćati drugdje 20 kruna, nego da bude blagajna kod gosp. Marotta, i opet: ovdje imam pismo, kako sude o Marottu gosp. Dr. Laginja i Stihović. Budući imamo pismenu izjavu sa kompetentne strane, da je laž, što je izjavio gosp. Radić na javnoj skupštini proti gosp. Marottu, to ga ovime javno pozivljemo, da opozove inkriminirane riječi, inače ćemo ga smatrati prostim klevetnikom i otimačem tudjega poštenja. Glede istoga upozorujemo gosp. Deprato Ivana na posljedice glede inkriminiranih riječi proti gosp. Marottu, da se gosp. Stihović izrazio, kao da gosp. Marotti ne zasluži, da bude u društvu za štednju i zajmove.

Jasno je kao sunce, što je htio s time postići gosp. Radić! Oduzeti sasma ugled i čast bolesnom čovjeku pred naivnom masom, a sebe uzdignuti kao spasitelja naroda! Prevelika, je to ironija! A što je slaboga naroda u Marčani učinio gosp. Marotti? To, što je snizio interes na 6% proti raznim krvopijam i pijavicam, koji su davali i nudili narodu novac na 16 do 20% anticip. Može li se dakle toga čovjeka okriviti s lihvarstva i s nepoštene svrhe, što je spasio narod od gospodarstvene i nacijonalne propasti? Nipošto! Sasvim tim je gosp. tajnik obkoljen i damas takvima, koji su članovi društva, a svoj privatni novac ulažu, ne na 4½% u društvo, nego na 10% kod posebnih. Što to znači? Nije diktirala ljubav do bijednog naroda one riječi g. tajnika, nego osveta proti gosp. Marottu, koga se hotio riješiti, jer mu činio neprilika u remuneraciji. Zato ni Marotta ni popa, nego takove s kojima se može lahko barateti, a koji se po njihovom položaju razumiju u Raffaisenova društva, koliko slijepac u boje.

Koliko je nama poznato, svećenici su širom Istre prvi podigli svoj glas, po svojoj dužnosti i savjesti, da se stane jednom na put prekomjernom lihvarstvu, koji je gnjavio naš hrvatski narod poput more; svećenici su prvi ustanovili društva za štednju i zajmove, bez ikakve svoje koristi, a samo iz čiste i nesebične ljubavi do bijedne raje, a ako je bilo kakvog dobitka, to su prepustili većinom gospodi učiteljem, kao tajnicima. Zar ne, da je tako? Čudimo se dakle, ne „Giornalettu", koji je na odlazku gospodina „indimenticabile Andretticha" počastio nas Marčance sa „rozzi e semibarbari", dakle divljacima, nego njegovom dopisniku, da to nezna ili neće da znade! Ako se prvi gosp. kapelan nije htio pridružiti jednoj eminentno narodnoj ustanovi u hrvatskom mjestu, imao je zato i svojih posebnih razloga, koji su „Giornalettu" vrlo dobro poznati.

Da je napokon gosp. dopisnik želio strpati u sakristiju prvoga gosp. kapelana, kao i sadašnjega, poznato je iz njihove medjusobne affere! Želi li je znati? Pa da vidimo, koliko su iskrene one riječi prema gosp. Andretiću i onaj krokodilski plač za gubitkom tako ljubljenog prijatelja! Što se tiče drugih kleveta prema gosp. kapelanu izjavljamo ovime, da su sasma neistinite, pa da se roditi mogu tek u glavi onoga, koji je vjerni pristaša Vollairove: „Lažite lažite, uvjek će nešto ostati".

Poručili bismo gosp. izviestitelju hrvatske posujilnice, da se drugi put posluži hrvatskim novinama; ima ih na pretek, a ne da ide vidati rane hrvatskih društava u „Giornaletto" utočište svih kamalecnta.

Hrvatsko kazalište. U nedjelju predstavljat će se „Nervozne žene", komedija u 3 čina. Ova je zadnja predstava u ovoj sezoni.

Lošinjski kotar:

Talijanstvo Cresa. Dne 9. o. mj. priredilo je talijansko pučko društvo u Cresu svojim članovom zabavu sa pjevanjem glasbom i predstavama. Kod dvih predstava sudjelovalo je sedam djevojaka i mladića, kojih imena kažu dosta jasno na čemu osnivaju Talijani svoje talijanstvo u gradu Cresu. Evo tih imena: A. Tentor, E. Bolmarčić, M. Stipanić, J. Čačević, J. Galović te V. Camuffo i O. Zadro. Od sedmorice predstavljača, petorica ih je, koji nose čisto hrvatska imena. Ova su doduše pisana talijanskim pravopisom, nu ni najradikalniji Talijan nebi valjda hotio tvrditi, da nisu bili roditelji ili djedovi nositelji onih ime sjednik zabav tomak kakvog Niko Lemešić!

Mali Lošinj, 22. V. 1910. U p vrijeme zbile su se kod nas znamen „pojave" koje će svakog poznavaoca d dješnjih mizernih prilika bolje neprilika kojim se nalaze Hrvati, morati iskreno r veseliti. Poznato je kako je u nas hrv stvo u ovih posljednjih godina ne nap dovalo, već — nazadovalo. Žalosna dod činjenica, no bolje i to otvoreno prizn i nastojat tome doskočiti, no ne račun sa nemilim faktom i turati poput no glavu u pijesak, da ga ne vidimo. Ne bilo baš najugodnije za nas Hrvate, an lizirati uzroke tome, jer bi čini se rezul bio najsramotniji za — nas same! N čemu prevrtati očima i sentimentalno u disati i platonički *naglašivati potrebu* rada Ovakovo stanje ukazalo se neodrživim posljedak bio bi sve veći odrod naše naroda. Ukazala se dakle potreba energić i ustrajna rada i to sistematskog odgo naroda.

„Hrvatska Čitaonica" bolje reći naša onako malobrojna inteligencija, koja ni imala pravog kontakta s narodom, što j se sada grdno osvećuje, uvidilā je, da j ovakovo stanje za daljni opstanak hrva stva apsolutno neodrživo, prenula se i n nešto kasno, postavila si zadaćom da platoničkog naglašivanja predje na *veći rad*. To je tim odlučnije učinila, jer se njenoj sredini okupila lijepa kitica mlad generacija, voljna rada, i koja ju je upra potakla i probudila na ovaj zamašan kora Prvi plodovi opaziše se, što su se pon prije pravila „Hrv. Čitaonice" promijeni onamo, da i niži slojevi naroda uz neznu tnu članarinu mogu postati članovima koji će se način „Hrv. Čitaonica" *demokratisirati* i prikupiti šire slojeve. U drug ruku već nam sam novi odbor pruža d voljno jamstvo, da će ovako pomladje „Čitaonica" udariti putem ustrajna i s stematska rada i postati centrom *čistog poštenog* hrvatstva. Agilni i simpatični n voizabrani tajnik *M. Pičinić* već nam je prvim počecima njegova tajnikovanja pr žio prilike da se osvjedočimo, e smo opra dane nade u nj polagali. A da i svi čl novi nastoje kako bi nam rad što bolj uspio, budi nam primjerom ona velika p žrtvovnost članova gdje su u kratko vrij me za uredjenje i parketiranje nove dv rane skupili do 600 kruna i gdje su sam dvojica članova na svoj riziko naručila s *instrumente* za lamburaški zbor! Poznavaoc Lošinja bit će već ovo dovoljno za razu mijevanje!

Da sve ovo naši protivnici prijekim okom gledaju i da će podignuti kuku i motiti da im ometu rad, ne treba posebno n naglašivati. No novi odbor učilo je svet i on sām najbolje shvaća da se ne nal zimo u ružičastom položaju. Jer tko pra

---

Pravo napose Hrvata i Slovenaca Istre na slavensku službu Božju.

2. Već s toga što imadu svi slavenski narodi pravo slavenskoga bogoslužja, imadu ga i Hrvati i Slovenci Istre i u opće Primorja, jer i oni spadaju medju slavenske narode. A da je to pravo baš i Hrvatom i Slovencem i onim Istre i Primorja bilo dano, i da su se oni od najstarijih vremena njim služili, ima i posebnih dokaza. U knjizi obraćenja na kršćanstvo stanovnika Koruške čita se: „Superveñit quidam Sclavus ab Hystrie et Dalmatie partibus, nomine Methodius, qui adinvenit sclavicas litteras et sclavice celebravit divinum officium". Pisac Ginzel piše: „Essendo ancora in vita Metodio la liturgia slava si diffuse nella Pannonia fra gli Slavi di lingua affine del Litorale Adriatico, i quali fra tutti gli Slavi dell' Occidente erano chiamati di conservarla come loro porzione propria". Kardinal Bartolini piše u svojih „Memorie": „S. Metodio continuando la missione affidatagli di tutti gli Slavi, si fece a visitare le regioni della Carinzia ed altre che stavano fra la Drava e la Sava e soggette in gran parte alla metropoli di Sallsburgo". *Pokrajinski crkveni sabor u Oglaju*, obdržavan godine 1596. usljed sazova oglejskoga patrijarke Franka Barbaro, Mljetčanina, i potvrdjen od sv. zbora za Tridentinski sabor, naredio je: „*Qui illiricorum oram colunt Episcopi, in qua Breviarium et Missale linguae illiricae in usu habentur, curent, ut illa emendentur...*" *A takovi biskupi bili su istarski biskupi.* Karmelitanac otac Irenej piše godine 1698. u svojoj „Historia della città di Trieste": *(lib. VIII. cap. II. str. 618)* „*La vicinanza che i Slavi hoggidì ancora tengono con la nostra città (Trieste), mentre come di sopra s'accennò mezzo miglio distante da essa non usasi altro idioma o lingua che la Sclava; mi obbliga di riferire qui quanto scrive il Card. Baronio...*" Navedši pismo Ivana VIII. na Sventopulka, kralja Moravske, nastavlja: „Da tal concessione o privilegio credo originasse l'uso e la consuetudine, che ai *nostri tempi ancora* in molte parti e provincie della Dalmazia et Istria, particolarmente nella città di Capodistria... si conserva di celebrare la s. messa in lingua sclava". Glasoviti obredoslovci Gavanto i Merati pišu *(u svojem Thesaurus Sacrorum Rituum ab A. R. P. D. Bartholomaeo Gavanto novis observationibus et adäitionibus Cajetani M. Merati, Romae 1736. Ex Typ. Vatic. Tom. I. Comment. in Rub. Mis. Rom. Pars. I. cap. XXXIX., str. 61.)*: „In Istria vero, in Liburnia et in Dalmatia Litorali, missa et alia officia lingua pariter Illyrica seu Sclavonica celebrantur". Sv. otac papa Benedikt XIV. piše godine 1754. u svojoj enciklici „*Ex pastorali munere*", da je pravo slavenskoga bogoslužja bilo priznato „*fideli ac religioso nationi Illyricae*". Isti sv. o. papa Benedikt XIV., uz pripomoć *istarskih* biskupa V. Zmajevića i Mateja Karamana kao i njekih dalmatinskih, nastojao je, d podigne staroslavenski jezik u službi Božje na častno mjesto, s kojega su ga htjeli svrgnuti njeki biskupi, te je *u savodu Urbanovu (Collegium Urbanum) podigao stolicu za učenje glagolice ili staroslavenskoga jezika.*

I koliko se nazov „Ilirski" može uzeti kao sinonim nazovu „slavenski" te tako protegnuti na sve slavenske narode, uzima se ga naposeb za označenje hrvatskoga i njemu posve srodnoga slovenskoga jezika, dakle i naroda hrvatskoga i slovenskoga, koji od davnih vremena sačinjava najveći dio pučanstva Istre. I oni, i naročito oni Hrvati i Slovenci Istre, su dionici svih onih prava, koja su dali sv. oci pape „Slavenom" i „Ilirom", gledo porabe slavenskoga ili ilirskoga jezika u bogoslužju.

(Sliedi.)

...ka, te vidi do glupo-... cinizma frivolna sred-... sti, demagozi ne samo, ... narod izaći, već kojima us-... zaista i negovo povjerenje stiču i ... kako ti politički harlekini izrabljujuć ... jednu ruku narodnu neupućenost, a u drugu punéć si džepove (žalosno samo, da ...im se imena svršuju na — ić) najnesa-...vjesnije ocrnjuju svoje protivnike, može ...asno doći do zaključka u kakvom se po-ložaju nalazimo.

Ako bi nam dosadanji tok njihova rada imao dati prognozu hoće li se ta borba u metodi svojoj promijeniti, ili će proslijediti dosadanjim načinom, jedva da nam se pruža utješna perspektiva, jer da će oni još intenzivnije nastaviti kampanju zalůdjivanja i klevetanja, o tom smo više no sigurni! No „Čitaonica" je u ovo kratko vrijeme svog „preporoda" pokazala toliko životne snage i toliko je pokročila naprijed, da boljom nadom gledamo u budućnost svjesni si svim tim zaprekama snažno se othrvati i svjesni, da sigurnim korakom stupamo cilju koji je: okupiti oko *poštenog vodstva* narod koji će u zajednici sa složnom inteligencijom, svećenicima i laicima stupati pod barjakom hrvatstva — *boljoj budućnosti!*

Pazinski kotar:

Najnoviji dokaz, da je Pazin talijanski. Dne 10. o. mj. biralo se je u Pazinu jednog člana odbora za pošumljenje istarskog Krasa. Tih članova imade sedam t. j. toliko, koliko je kotarskih poglavarstva u pokrajini. Za pazinsko kotarsko poglavarstvo izabran je bio g. Viktor Mrach a tomu izboru pripisuje dopisnik tršćanskog „čifutića" veliku važnost, jer nesamo da će Talijani imati većinu od jednog glasa u odboru za prošumljenje već osobito radi toga da je taj izbor važan, što je tim dokazano talijanstvo Pazina!! Smiješnog li zavaravanja sebe i drugih! Ako je Pazin radi tog izbora talijanski, onda je logično i dosljedno Krk hrvatski a Kopar hrvatski ili slovenski, jer su u Krku pobiedili Hrvati a u Kopru Hrvati sa Slovencima kod izbora u istu komisiju. Ali mi toga nismo niti ćemo ikada kazati, jer nismo *pali na glavu* kano i piskari tršćansko židovske lažitorbe.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu primilo je u mjesecu travnju slijedeće prinose: Fr. Matejčić, Trst 40 K; M. Vitezić, Rijeka 10 K; Pr. Rebek na uspomenu pok. Metoda Brajše, Pazin 10 K; Ern. Godina, Žminj 10 K; Tarok, Pazin 4 K; Posujilnica, Volosko 400 K; Činovnička zadruga, Varaždin 20 K; Tržaška Posojilnica in hranilnica, Trst 200 K; N. N. po gosp. Jerneju Pinter, Trst 50 K.

Za Djački Dom: Gospodjica Bazilija Frančić, Baška 10 K; Seoska blagajna za štednju i zajmove, Punat 25 K; Fr. Žic, župnik, Punat 5 K.

Najljepša hvala darovateljima!

Proslava 100-godišnjice Vrazove u Pazinu. Hrvatska Čitaonica u Pazinu proslavit će 18. lipnja stogodišnjicu Vrazova rodjenja. Poznati zagovornik hrv.-slovenske uzajamnosti Dr. F. Ilešič obećao je na toj proslavi predavati o djelovanju St. Vraza.

Prosvjetom k slobodi. U našoj Istri imade još mnogo tamnih strana, kamo nije doprlo svjetlo prosvjete. A narod bez prosvjete i kulture ne može se gospodarski ni politički podići. Dužnost je stoga svih nas, da svojski poduprema postojeća prosvjetna društva u njihovom djelovanju, da se zauzmemo za naš veći napredak u Istri.

Druga već godina teče, otkad je preuzelo akad. ferijalno društvo „Istra" za zadaću, da prama svojim silama pripomogne oko proširenja prosvjete medju istar. narodom. U ovo kratko vrijeme ustanovilo je sa svojim čednim dohodcima 6 pučkih knjižnica, držalo preko 20 predavanja i 5 pučkih zabava. U zadnje vrijeme odlučilo je ustanoviti društvenu knjižnicu, da pripomogne velikom dijelu istar. djaštva u njihovoj izobrazbi i naukama, koje je naime radi svog siromaštva prisiljeno, da veći dio godine proživi u svojim rodnim mjestima. U najnovije vrijeme radi se oko osnutka knjižnice u Kašteliru, Rovinj. selu, Pehljinu i putujuće knjižnice, a sve ovo izvršiti će se u skorim praznicima.

U zadnje su vrijeme darovali društvu: Prva hrvat. štedionica, Zagreb K 50; bivši odbor profesorskog zbora za puč. predavanja u Pazinu K 56·65; M. Lukež K 5; Iv. Gršković, Zagreb 50, Delav. podporno društvo, Trst 95 knjiga. Za družtvenu knjižnicu darovali su: Hrv. pedag. književ. zbor 8 knjiga, Jos. Mandić (Pazin) „Našu Slogu" od g. 1887.—1906. Stari godišnjaci ovog lista od važnosti su za mladji naraštaj s obzirom na upoznavanje našeg narodnog osvješćivanja i kulturno-gospodarskog napredovanja u Istri. Ali na žalost ne dobismo potpuno godišnjake, već u pojedinim godištima manjka po nekoliko brojeva. Umoljavamo ovim putem, ako bi tko bio voljan, da nam odstupi dotične brojeve uz odštetu, da nam se javi, da mu uzmognemo javiti, koje brojeve trebamo.

Kako već kazasmo čedni su nam dohodci, pa da uzmognemo uspješnije poraditi na prosvjetnom polju istar. naroda, treba da budemo podupirani od naše javnosti. Darovateljima se najtoplije zahvaljujemo.

Akad. ferij. društvo „Istra", Pazin.

Porečki kotar:

Iz Sv. Lucije kraj Oprtlja nam pišu, da će se tamo dne 29. t. mj. u 4 s. po p. obdržavati glavna skupština podružnice Sv. Ćirila i Metoda u školskim prostorijama uz obični dnevni red. Pozivlju se rodoljubi i prijatelji Družbe, da dodju mnogobrojni na tu skupštinu i da se upišu kao članovi u podružnicu.

Iz Ferenci kod Vižinade. Dne 8. t. m. obdržavala se je glavna skupština naše podružnice družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru, u kojoj bijaše raztumačen izvještaj o stanju iste podružnice. Zatim je progovorila naša učiteljica i držala malo govora i nauka kako se izjaviti morade naš narod u vrijeme popisa pučanstva, to jest kako bijaše prijavljeno u „Našoj Slogi" od 5. t. mj. Zatim bijaše izabran novi odbor, u kojega bijahu izabrani sljedeći članovi: Ravnateljem Paval Beaković p. Antona (Felip), zamjenikom Mate Ferenac od Ivana (krojač), tajnicom Viktorija Petrović, učiteljica, zamjenikom Mate Beaković, trgovac, blagajnikom Anton Mekiš od Jure, zamjenikom Ivan Beaković p. Ivana (Staniša).

Poslije skupštine bio je družtveni ples na kojem se je sakupilo za družbu za prvi put s našom škrabicom K 6·80, koji iznos se je položio u blagajnu naše podružnice. Živili darovatelji i živila naša podružnica!

Koparski kotar:

Otvorenje telefonske centrale u Buzetu. Na 1. juna o. g. otvoriti će se kod c. k. poštanskog i brzojavnog ureda u Buzetu javna postaja za telefonske razgovore koja istodobno služi kao mjesna telefonska centrala (za sada bez interurbanog spoja).

Uredovni satovi za spomenutu postaju (centralu) jesu isti kao i za brzojavnu službu.

Razne primorske viesti.

Odročen obhod komisije. Javili smo u zadnjem broju, da će dne 27., 28. i 29. o. mj. posebna komisija u obćine Buzet, Oprtalj i Motovun radi uredjenja potoka i bujica uz rieku Mirnu i radi pošumljenja susjednog im zemljišta.

Danas nam je javiti, da će ta komisija na lice mjesta tekar dne 9., 10. i eventualno 11. junija i to radi toga, što njoj žele prisustvovati i narodni zastupnici gg. Dr. Laginja i I. Sancin, koji nebi bili mogli u prvo urečene dane, jer će dne 26. i 27. o. g. zasjedati u Poreču kompromisna komisija, koje su članovi zastupnici Dr. Laginja i Sancin. Kod obhodne komisije sudjelovati će dakle narodni zastupnici S. Červar, Fr. Flego, Dr. Laginja, M. Mandić i I. Sancin. Osim njih doći će mjernici vodogradjevnog instituta u Beljaku, jedan član zem. odbora, jedan odaslanik c. k. namjestničtva te valjda gg. načelnici interesiranih obćina.

Kako se pravedno dieli zemaljski novac u Istri. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je iz zemaljske blagajne sliedećim obrtnim i delavskim školama u Istri ove podpore: Talijanskoj školi u Izuli za godinu 1910. podporu od K 1400, talijanskoj školi u Kopru K 1200, talijanskoj školi u Puli K 4000, talijanskoj školi u Poreču K 1000 a hrvatskoj delavskoj školi u Kastvu K 1400.

Primile su dakle zemaljske podpore talijanske strukovne škole u svemu K 7600 a jedna hrvatska samih K 1400. Za Talijane je dakle u toj struci izdano iz zemaljske blagajne 6200 K više nego li za Hrvate i Slovence. E, vidi se, da su Talijani u Istri postali prema nam pravedniji odkad se radi na narodnom kompromisu!

Račun i razdioba prihoda posliednjeg velikog plesa naše mladeži u Trstu na korist slovensko i hrvatske „Družbe sv. Ćirila i Metoda". U sriedu dne 11. o. mj. sastao se je odbor naše mladeži za priredjenje velikog plesa u Trstu na korist naših „Družba" da položi račun i da razdieli čisti prihod. Blagajnik g. V. Trnovec izviestio je, da je bilo kod plesa čistog prihoda K 7.537·07. Slovenski članovi odbora zamolili su hrvatske drugove, da bi se od te svote, obzirom na velike potrebe u školske svrhe za tršćanske Slovence zadovoljili Hrvati sa 2000 K a ostalo, da bi pripalo Slovenskoj „Družbi" za pučku školu kod Sv. Jakova u Trstu. Hrvatski članovi odbora gg. Dr. Rismondo i Dr. Stanger preporučili su svojim drugovima bratsku molbu, te bijaše ista jednoglasno uslišana. Za ustrojenje hrvatske pučke škole u Trstu ostalo je dakle od plesa čistih K 2000. Hrvatima se je zahvalio odbornik Dr. Rehar srdačno na tom susretanju.

Iz nastavnoga odbora carevinskoga vieća. Taj odbor obdržavao je zadnje doba tri sjednice u kojih je razpravljao o predlogu poljačkoga zastupnika Tomaševskoga, da se ustanovi školsko vieće kod ministarstva bogoštovja i nastave. Od zagovornika toga predloga svak je odnosnomu školskomu vieću drugu zadaću namjenjivao. I to je glavni razlog, s kojega nebijaše predlog prihvaćen. Prihvaćen pak bio je predlog, da ministarstvo bogoštovja i nastave saziva ankete, u kojih nek se razpravljaju pitanja nastave, škole i školnika. Bio je prihvaćen takodjer predlog, da se u ministarstvo bogoštovja i nastave neuzima toliko pravnika koliko do sad, već da se više uzima u obzir stručnjake, i da se jih ministarstvu nesamo dodieljuje nego u stanje činovnika ministarstva uvrštava.

Pokrajinsko društvo državnih činovnika na pogodbu u Trstu držati će dne 25. svibnja tek. god. u 8 sati poslie podne u dvorani „Društva državnih poslužnika", ulica Barriera vecchia br. 8 izvanrednu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Službena pragmatika i naše uredjenje.
2. Eventualia.

Almanak „Jeka". Jugoslavenski iseljenici u republici Argentini priredjuju u počast stogodišnjice oslobodjenja Argentine almanak „Jeka", u kojem će biti oslikana i opisana Argentina i hrvatske zemlje. Djelo izlazi na hrvatskom i španjolskom jeziku kao divot-izdanje, te obsiže 500 stranica sa 250 slika, a sadržaj mu sastoji iz raznih članaka, pripoviesti, pjesama, životopisa uglednijih Hrvata u južnoj Americi, upute za izseljenike i drugog prigodnog gradiva. Ciena je broširanom izdanju dol. 4·50, a fino uvezanom dol. 6·50. Od svakog prodanog primjerka namienjeno je 50 centsa „Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru". „Mater. Rieč" iz Rosario de Sta Fè javlja, da će se sa razašiljanjem almanaka odpočeti ovih dana.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista **iskaz sreće** od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

Br. 740.

Natječaj.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sijelom u Puntu.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§ 10. i 30. organičkog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtjeva se: usposobljenje u sveukupnom liječničtvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati ljekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12./VIII. 1907. br. 42 l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu.

Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30. lipnja 1910.

Nastup je službe 1 kolovoza 1910.

Glavarstvo općine.

PUNAT, dne 11. svibnja 1910.

Načelnik: F. Orlić.

Liečnik za očne bolesti

Dr. J. Ožbolt

bivši liečnik i operateur na bečkoj klinici Prof. Fuchsa

ordinira u svom ambulatoriju na Rieci (Fiume) Piazza Andrassy N. 2, II. kat. od 10—12; 3—4.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Najveći zgoditak ev. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni dobitci po
Maraka 560,000	Maraka 300,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305,000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **49,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M. **50,000** a onaj 7. razreda ev M. **600,000.**

Uredovna ciena srećka 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloško za sliedeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unaprieć **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Narudžbe molim odmah, a najkasnije do

2. Junija.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje izrezati

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1153 Banka, Hamburg 36.

Pošaljite mi ..... cielu srećku à M. 6.— (K 7.—), pol „ à „ 3.— („ 3.50), četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primate u priklopu doznačnicom / izvolite podignuti pouzećem

Prekrižite ono što se ne odnosi na pošiljku.

ZASTUPNIKA

za rasprodaju podstavaka za razglednice i vrećica od papira traži

Franjo J. Šašek, Plzenj (Češka).

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna i u, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponad. Srijeda Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Starој Baški.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u Pazinu

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbeñe zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjeneći limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnja) iz kojih se priredjuje znameniti osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. Od šalji proiz od 60 milijuna komada. LU-SIN, parfumuje dah. KLAIRON, najfinija pašteta nove doba. BOUCHÉES À LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Sve vrsti mliečnih čokolada, za kuhanje i blagovanje, izvrstne vrsti i najfinije nudja

Prvo češko dioničko društvo tvornica za orientalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohradu prije **A. MARŠNER.**

Skladišta: Ferdinandova ulica (Platyz), Václavské nám. (proti Primasum). DEÖ VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cienе vrlo nizke.

Nova trgovina!

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa lieplm i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i postoljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cienе vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem obćinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Zahtjevajte lieplo uredjeni

cijenik sa kolendarom 1910.

„Narodne tiskare" LAGINJA i DR., Pula

22.

Pula, u četvrtak dne 2. junija 1910. God. XLII.

...glasi, priposlana itd. ...u i računaju se na temelju ...nog cienika ili po dogovoru.

...i za predbrojbu, oglase itd. ...se naputnicom ili polož... ...n pošt. štedionice u Beču ...dministracija lista u Pulu.

...naručbe valja točno oz... ...i ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...list na vrieme ne primi, ...to javi odpravničtvu u ...renom pismu, za koji se ...plaća poštarina, ako se iz... ...a napiše „Reklamacija".

...vnog računa br. 847'849.
...elefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

PÔZIV

na

...II. redovitu glavnu godišnju skupštinu ...ružbe sv. Ćirila i Metoda za Istru

koja će se držati u **nedjelju**, ...e 5. lipnja 1910. u gradu **Cresu**.

RASPORED:

. U 8 sati u jutro bit će u župnoj crkvi sv. misa;

. U 3 sata poslije podne držat će se u prostorijama „Narodnog Doma" **skupština** sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne skupštine;
3. Izvješće tajnika;
4. Izvješće blagajnika;
5. Izvješće nadzornog vijeća;
6. Možebitni predlozi.

(Odnosno na posljednju točku dnevnoga ...la, umoljavaju se ona p. n. gg. skup...inari, koji žele na skupštini podnesti ka...v predlog, da ga blagoizvole priopćiti ...užbinom Ravnateljstvu barem tri dana ...ije skupštine)

...I. **Zabava u školskom vrtu,** kod koje će sudjelovati mjesna društvena glazba Volosko-Opatija.

OPATIJA, dne 8. svibnja 1910.

Ravnateljstvo
družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 27. 5. 1910.

Posmrtno slovo zastupniku.

Na početku današnje sjednice izrekao je predsjednik Dr. Pattai posmrtno slovo pokojnomu zastupniku Barthu, njemačkomu socijalistu iz Češke, koji se je iz radničkog staleža popeo do zastupničke časti. U znak žalosti i saučešća ustaju sa stolica svi zastupnici.

Njemačke naselbine u Bosni.

Ministar predsjednik barun Bienerth odgovara na interpelaciju zastupnika Hribara i drugova, kojom je pitao vladu za razloze, zbog kojih se pogodjuje njemačke naselbine u Bosni. Ministar reče, da su u Bosni tri njemačke naselbine, kojim je vlada s početka odstupila nuždna im zemljišta te potrebiti lies iz svojih šuma za gradnju kuća i potrebitih zgrada. Tim naseljenikom da je vlada odpustila porez samo u godinah slabe ljetine. Značajno je svakako što se tim doseljenicima odpušta poreze, dočim se to nečini, ili vrlo težko domaćim državljanima ne-njemačke narodnosti.

Nastavak razprave o ustrojenju zbora izsluženih vojnika.

Socijalistički zastupnik Winarsky kaže, da brzina, kojom se nastoji riešiti vladinu osnovu o ustrojenju toga zbora, nije nikako opravdana. Čini se, da vladi leže za sada ponajviše na srcu dva pitanja, i to gradnja ratnih ladja i ustrojenje ovog vojničkog zbora, dočim neima smisla za velika gospodarska i socijalna pitanja.

Iza ovog govornika prekinuta je razprava o tom predmetu.

Nastavak i konac razprave o prešnim predlozima glede gradnja na sveučilištima.

U tom pitanju uzima po drugi put rieč ministar bogoštovlja i nastave grof Stürgh, koji odvraća na sve navale i izpade, koji su učinjeni od raznih govornika protiv njegove osobe.

Iza više govornika u kratko su još govorila sva tri predlagača, te bijaše prešnost predlozima glasovana i sva tri prešna predloga bez razprave prihvaćena.

Na koncu sjednice zapitao je češki radikalni zastupnik Frésl predsjednika hoće li pobuditi ministra financija i ministra željeznica radi gradnje potrebitih željezničkih strojeva i vozova, što željno očekuju radnici bez posla u odnosnih tvornicah.

Buduća je sjednica u petak dne 3. junija u 10 sati.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izlet u Cres. Eto nam za par dana nedjelja, da zaplovimo put Javor-grada braći našoj u Cres. Pošto se je prijavio za izlet liepi broj izletnika, to se je uzelo prostrani i udobni parobrod „Vila" od društva „Dalmatia", kojim ćemo otići iz Pule u 8 sati u jutro, a doći u Cres u $11^1/_2$ s. pr. podne. U Cresu dočekat će nas braća raztvorenim rukama i priskrbiti sve, da nam bude boravak tamo što ugodniji.

Odbor podružnice je proskrbio, da putnici nadju na parobrodu dovoljno okriepe u jelu i piću, dapače je naručeno da bude na parobrodu moglo naći objed do 60 osoba. Za taj objed pak treba da se svaki prijavi na dobu. U samom Cresu pak skrbi naročiti odbor, da izletnici nadju u tamošnjim gostionama dobar objed, a uz to biti će pečene i frigane janjetine Creske, poznate na daleko sa svoje tečnosti. Taj odbor ustanovio je ovaj svečanostni raspored: 1. u 8 sati zajednička sv. misa sa školskom djecom; 2. u $11^1/_2$ s. doček gostiju iz Pule; u $2^1/_2$ s. doček gostiju iz Liburnije i Lošinjana i okolnih mjesta; 3. u 3 s., prije glavne skupštine, mala zabava i to: a) Proslov, b) prigodna deklamacija, c) tamburanje, onda glavna skupština. Iza skupštine bit će u čast gostiju d) predstava, koju izvadjaju školska djeca, a poslje toga zabava u školskom vrtu uz svirku glazbe iz Volosko-Opatije. Na večer skupni odlazak i dopraćenje gostova.

Mi iz Pule otići ćemo iz Cresa u $8^1/_2$ s. u večer, te stići u Pulu oko polnoći.

S ovim izletom prikazat ćemo se mi puljski Slaveni našoj braći u Cresu i upoznati mukotrpnog, ali žilavog creskog kopača, koga nije mogao ni mletački lav ni gospodska nadrivlastela creska oteti hrvatskomu rodu i jeziku.

U nedjelju naći će se u bratskom zagrljaju slovinska braća sa creskim kopačem i jače se zavjeriti i obnoviti sveti zavjet, da će složno nastaviti borbu za spas i čast hrvatskog roda i doma!

Iz Kanfanara. (*O izboru obć. tajnika.*) U „Omnibusu" od dne 21. maja t. g. i „Našoj Slogi" od dne 26. maja t. g., bilo je javljeno, da je konačno „valjda" riješeno pitanje obć. tajnika kojim je na sreću hrvatska stranka pobijedila i izabrala svog čovjeka. Jer su spomenuti članci prekratki a, da javnost kojoj ovdješnje prilike i položaj nije dobro poznato krivo ne shvati, ćemo malo obširnije razjasniti.

— Općina Kanfanar po zadnjem popisu pučanstva broji 3.280 stanovnika, od kojih imade 4% Talijana a 96% Hrvata. Popis pako nije točan, jer Talijana imade 5—6 obitelji i to u samom gradu Kanfanaru, dočim je ostatak koli u gradu toli u okolici sami hrvatski narod. Na žalost ova mala šačica (30—40 osoba i to izseljenici iz Furlanije i bližnjeg Rovinja) Talijana imade, kao i u više drugim našim mjestima Istre mnogo novca, stečenog na pošten i nepošten način od našeg siromašnog kmeta, a tko imade novaca imade i moć, tako da, već nekoliko decenija vladaju sa obćinom, naravski sa našim zastupnicima jer Talijana nema toliko.

Pred nekoliko godina bili su obćinski izbori, pri kojima dobila je hrvatska stranka sva tri tiela. Ali Talijani prosvjedovali su proti izborima i jer su ih gospoda na Junti uvjek podupirali kao što to i danas čine, bili su izbori uništeni i na novo raspišeni, te pri ovim dobili su Talijani sva tri tiela.

...lavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

...rvati i Slovenci Istre su to pravo u podpunoj mjeri uživali.

3. Sijaset imamo dokaza, da su Hrvati ...Slovenci Istre uživali u istinu reč na ...lavenska prava u bogoslužju i to koli na ...adanju toli tokodjer u gradovih, u koliko ...u u njih stanovali. I ako je crkveni po...rajinski sabor u Spljetu god. 1688. od...učio: *„da ima svećenstvo svuda gdje vlada ...taroslavenština u bogoslužju, marljivo učiti ...e staroslavenski jezik, tako da se nitko ne ...mije rediti u svećenike, ako prije ne nauči ...oga jezika, pošto ima Slaven u obće isto ...ravo do svojega slavenskoga, kao Latin do ...vojega latinskoga jezika"*; to je *diocezanski ...abor u Poreču godine 1733. pod biskupom ...V. Mazzoleni* zaključio da se ima ustanoviti *sedam ispitatelja za „ilirski jezik"*, (*Decr. IV. „sette esaminatori periti per la lingua illirica".*) Znak da je svećenikom one crkvene pokrajine trebao taj jezik za službu božju, kao što u istinu i jest, jer se je posvud na ladanju obavljalo službu Božju u tom jeziku.

Ta poraba, naime slavenskoga bogoslužbenoga jezika, bila je *obćenita* po cijeloj Istri, i taj jezik rabio se ne samo mimogred i od stranjskih svećenika, već *redovito* i od *domaćih svećenika*, jer „seljaci *cijele pokrajine* rabe hrvatski jezik" („villici totius provinciae sunt linguae illyricae") kako veli biskup koparski Petar Moria u izvještaju na sv. Stolicu god. 1637. Još prije njega god. 1592. veli Caesar de Nores, biskup porečki (Parentinus): „da *skoro svi* u ovoj biskupiji rabe hrvatski jezik" („cum *omnes fere* in hac Dioecesi illyrica lingua utantur"). Pak upravo s toga, kako piše koparski biskup P. Moria god. 1633., u istom jeziku se *misi*, i njihovi svećenici *moraju da poznaju* taj jezik („incolae omnes (rurales) sunt linguae illyricae, in eaque idiomate *celebratur*, ob *id eorum rectores linguam illam calere debent*"). Neimajuć sjemeništa jako potrebnoga radi seljaka, koji, buduć veliki siromasi, neimaju zgode učiti se, („replico necessitatem maximam *seminarii pro villicis* qui sunt linguae illyricae, quique cum sint pauperrimi studendi non habent commoditatem"), piše isti koparski biskup Moria 1643., bio je usilovan izmoljakati svećenike iz stranjskih biskupija („ideo sacerdotes alienigenarum dioecesium mendicare convenio"). A već prije njega god. 1592. prosio je porečki biskup Caesar de Nores sv. o. papu, da zbog velike oskudice svećenika („nam in maxima ministrorum penuria constituti"), može pozvati na pripomoć svojoj biskupiji nekoliko svećenika iz Dalmacije (ut aliquos ex illis (in Dalmatia) in suae Dioecesis subsidium accersire possit).

Nakon velikoga napora tek biskupu koparskomu Pavlu Naldini, kako piše u Rimu god. 1709., podje za rukom ustrojiti u Kopru sjemenište „pro illyrica lingua", komu je kašnje oporukom sve svoje zapisao. Njegov nasljednik biskup Camucius u svom izvješću na sv. Stolicu od 8. maja 1760 jadikuje da je maleno to sjemenište u njegovom gradu i da je to *jedino u svoj bnetačkoj Istri* („*parvum* et *exiguum* est seminarium in hac civitate: et est *unicum in tota Histria Veneta*"). I koliko je iz toga razvidan nedostatak svećenika za slavenski puk Istre, toliko se iz svega toga vidi da se je zanj posvuda u Istri obavljala služba božja u slavenskom jeziku. Za to je dokaz takodjer samostan Majke Božje na Vižinadskom polju, gdje je opstojala škola za uzgajanje svećenika, koji su imali

Razumije se, da sa našim kmetom koji bez škola i ikakve izobrazbe, a k tomu većina zaduženi nije trebalo mnogo truda a da ovako sjajno pobjede. Poznato je osobito, da se na žalost sa jednom litricom rujnog vinca i marendom lahko dobije kmetski glas.

Zadnji izbori obavili su se godine 1907. Hrvati prilično dobro se organizovali i dobili na ovim izborima drugo i treće tielo. Da bi izborne listine bile na pošteni način sastavljene i svi Hrvati učinili svoju dužnost predobili bi bili takodjer prvo tielo. Nu pustili se i ovaj put zavesti.

Bivši načelnik postavio se na stranu Hrvata, agitirao za hrvatsku stranku obećav im sve moguće samo, da njega za načelnika izaberu. Hrvati, koji odviše pošteni i ponizni i nebi prelomili zadanu riječ i se osvetili nad Talijenom koji ih je mnogo godina bičevao te moralno i materijalno upropastio, slušali ga.

Hrvatska stranka obstojeća od 18 zastupnika (dvojica hrv. zastup. varali su svoju braću, te odmah po izboru pristupili talijanskoj stranci) izabrala je talijanskog načelnika dočim je talijanska stranka od 11 zastupnika izabirala načelnikom hrvatskog rinegata. Netom je načelnik bio izabran, okrenuo hrvat. stranci ledja i pridružio se svojim sumišljenicima (Talijanima). Hrvati svadili se tada a svadjaju se još i dan danas, da su zavedeni ostali ali uzalud — prekasno. Zanimivo je, da medju obć. zastupstvom uz načelnika sjede samo trojica Talijana, dočim su ostali svi uz njih, zavedeni Hrvati. Sada tekar začela je prava borba.

Prijašnji obć. tajnik uvidio je težki položaj zahvalio se na službi i potražio istu kod druge občine. Načelnik pridržao si tada za tajničko poslovanje pisara nekog Cossara (recte Košara) i istodobno raspisan bio je natječaj za obć. tajnika.

Košara je sin kmeta Hrvata iz sela Sošići obć. Kanfanarske, koji mu roditelji niti nepoznadu talijanskog jezika, dočim je on jedan od najzagriženijih Talijana a k ovomu i bezvjerac, te kao takav širom cijele občine uživa veliku mržnju pa i od samih uglednijih Talijana. Došlo je do sjednice. Izabran bio je proti Košari od hrvatske većine Butković, koji je već punih 20 god. u Žminju tajnikom.

Naravski, načelnik je prosvjedovao i utekao se na Juntu, pa kako po starom običaju bio je prosvjed odobren i time svalio Butkovića. Načelnik se izjavio, da će svakoga u službu za tajnika samo Butkovića ne. Medjutim prošlo je više mjeseci a da občina nije imala stalnog tajnika.

Prisiljen načelnik, raspisao je ponovno natječaj u augustu god. 1909. Izmed više molitelja izabrala je hrv. stranka Jedrlinića a talijanska Košaru. Prva sjednica bila je u septembru, nu videći hrvatska stranka teroristički postupak Talijana, razišli se i time bila je prva sjednica dignuta. U novembru bila je sjednica ponovno sazvana. Kada je načelnik vidio, da imade hrvatska stranka većinu, raspustio je sjednicu jer da su došli Hrvati za 20 minuta prekasno. U jenaru t. g. bila je opeta sjednica sazvana, kojoj je prisustvovao politički komesar. Bolje b bilo, da nije došao. Kada je došlo do glasovanja za tajnika dignulo se 17 naših zastupnika. Videći Talijani ovu većinu, začeli oni lupati, kričati i obstrujrajuć pobjegli iz dvorane načelnik, pisar i polit. komesar. Bili su pozvani na sjednicu takodjer zamjenici, tako da su mogli Hrvati sa svojim zamjenicima i sami stvarati odluke jer ih je bilo preko dvije trećine, ali videći polit. komesar, da je sto po njegove sumišljenike nije im dopustio.

(Sliedi.)

Iz Kanfanara. Na Tjelovo doživili smo u našoj crkvi razočaranje, kome se nijesmo ni najmanje nadali. Do sada je bio naime običaj, da se kod sv. mise čita i evandjelje i poslanica u hrvatskom jeziku, ali tog dana čuli smo samo latinski. Razumio nije dakako nitko ništa. Pače ni sam tz. „prosvitli" podeštat nije ni znao, kad se je čitalo evandjelje, jer je ono vrijeme sjedio mirno u „svojoj" klupi. Nu, šalu na stranu! Ne znamo, tko je kriv, da se je i kod nas počeo goniti naš jezik iz crkve, ali dosta žalosno, kad čovjek ne može više da sluša božju riječ u svom materinjem jeziku. Ali neka znadu oni, koji hoće da nam istisnu jezik iz crkve, da im to ne će nikakvim dobrim pladom uroditi, pače više zlim, a onda neka „oni" sami sebi pripisuju zlokobne posljedice, koje bi mogle iz toga nastati. Ne će da uvidjaju, kamo to vodi; još im je naš jezik u crkvi trn u oku! Na koncu velimo: komu je stalo do toga, da narod ostane vjeran katoličkoj crkvi, nek mu ne dira u jezik. Nek se ne igraju vatrom, jer bi ona mogla usplamsati, a onda što bude bude. Videant consules! Do zgode vratit ćemo se na taj predmet.

Lošinjski kotar:

Cres, dne 29. 5. 910. Nepraviče, koje se dogadjaju svijetom, mislim da svoj vrhunac dostizavaju u našem gradu te neznam s koje strane da začnem, jer sve je zlo i naopako.

Naši su ljudi mirne ćudi a k tome odveć popustljivi, prema onoj bolje popuštat nego s oslom posla imat, ali što je odviše kažu, da nije ni s maslom dobro.

Naši iznarodjeni sugradjani, koji svi potječu iz Firence i Rima, ala Petris (Petrić ili Petričević) Colombis (Golubović) što nam najljepše svjedoče njihova imanja, koja nose čisto hrv. imena, neću da govorim o Petranich, Baicich, Galovich, Zazevich, Chersich, Antoninich, Sablich ovo je naš gromoviti Zeus, koji vedri i oblači.

Ovi i ovakvi hoće, da naš dobri narod poharače, a neznam, dali znaju da opstoje. Ovakvi ljudi nama da vladaju, ako nije ovo skandal naprosto, onda neznam što je. Počmimo od glave, od općine, tamo sjede tri lumina, kojih nas čuvaj, kao od kuge, glada i vojske. Oni duše narod s krunama ma za i jednu samu riječ; ako se stranki napiše hrvatski koju molbu, pošalje se stranku za podpisat, odgovaraju: općina non ha bisogno croato, a što je najljepše naslov pišu hrvatski, iz ovoga se vidi da nemaju potrebu hrv. jezika, nego potrebne su im krune. Podjimo dalje, eno poreznog ureda, ondje sjede ne samo lumina nego i goropadni ljudi, skoro da nas je strah ić tamo, jer se groze šakama, ja ću koga skršit, jadnici zar time pokazujete svoje viteštvo.

Ne mjeri se čovjeka od glave do pete, nego od čela do nosa, rekao je Napoleon kad su mu se čudili da je malen. Ako bismo mjerili vaše znanje po vašem tijelu, onda biste sjegurno i Aristotela i Sokrata preokrenuli u grobu. Nu ne bojimo se vaših grožnja, a vi bolje da gledate u vaše knjige.

S poštom ćemo drugačije obračunat, pa je puštam na stran za danas.

Eno pogledajmo sud, ondje je sve baš kako treba. Za suca neću, da još govorim jer je novajlija, sakupljam cvijeće i iz njegovog vrta, neće ni njegovo cvijeće ostat neozleđeno. Jedno, što nemogu oprostit jest ovo. Ovdje sjedi čovjek, koji je u neprestanom saobraćaju s ljudima potrebnih poduke u onoj stroci, koju on zastupa. Ali kako da on poduči, kad je po treći put polagao ispit, te nije zadovoljan s eminencom, nego hoće da nadje zamjenike za nekoliko vremena, da se pripravi za ispit kojeg želi sub auspiciis. Može (Moise) slika se s velikom glavom u znak, da je imao štogod u njoj a od našeg reć bi, da je prazna.

Još jedna interesantna; imamo ovdje otpravništvo Ung.-Croate i u njemu dvije frajle, koje su uvjek zaposlene. U njem je vidjeti od 10—12 i onda pos. pod., kako dva tri pjevca (peteha) uvjek okolo skaču. Silno su zaposlene tako, da je ovdje nastala parola: ako nisu na portunu, nijesu niti u uredu.

Ovakvi ljudi nama da vladaju, ovakvi trutovi da sišu našu krv. Jao si ga svim ovima kad počnemo s njima delati račune.

Sad nam se napunja srce radošću, jer nas na 5. lipnja dolaze posjetit naša braća iz Liburnije, Pula i Lošinja, koji su naša braća ne samo po jeziku nego i po patnji, ali i za nas će jednom sunce granut.

Naš creski kopač, prem zabavljen sabiranjem buhača, ne misli na drugo, nego kako da dočeka svoga brata.

Dobro nam došla braćo draga!

Do vidova u Javorgradu (Cresu).

Krčki kotar:

Austro-hrvatsko društvo i vlada. Čitamo u bečkim novinama, da je ministar trgovine sklopio sa austro-hrvatskim parobrodarskim društvom u Puntu ugovor gledo redovite parobrodarske službe u Kvarneru. Time je vlada nakon toliko natezanja i cjepidlačarenja napokon u... ...o je im... već davno učiniti, a morala bi, da je pra... i još više proskrbiti, da po Kvarneru, ist... skim obalama i Dalmaciji se ne šepiri s... kulantska piovitba koja u našim mori... za dobar novac širi divlji magjarski šo... nizam, a sve na štetu domaćih društav... pučanstva.

Voloski kotar:

Izlet u Cres. Kako je već javljeno o... godišnja glavna skupština družbe sv. C... rila i Metoda za Istru držat će se u n... djelju dne 5. lipnja ove godine u Cre...

Tom prilikom priređuje potpisani Odb... izlet u Cres sa parobrodom „Tatrá". P... lazak iz Voloskog točno o podne; iz Op... lje u ½1 poslije podne. Cijena tamo... natrag K 3 po osobi. Na parobrodu igr... će potpuna mjesna glazba Volosko-Opatij...

Prijavi li se dovoljan broj izletnika... Lovrana, Mošćenica, Breseča i Rabca, pr... stat će parobrod također i u napomen... tim mjestima.

Rodoljubi! U nedjelju 5. lipnja svi... Cres, da saslušamo riječ naše družbe... pozdravimo našu dobru i vrijednu cres... braću.

Odbor.

Spomen knjiga Spinčićeva. Na kori... „Družbe sv. Ćrila i Metoda za Istru" u „Djačkog pripomoćnog društva" u Pazi... preplatišе općini Kastav, namirivi posebi... knjigu, nadalje slijedeći: Po K 8 Puć... Josip, Trst i Mardešić Niko, Pula. Osi... toga ovaj posljednji gospodin K 10 za s... romahe Kastavske; K 6·40 Ferlan Vjeko... slav Ribarov, Humboldt Arcata u Kalifo... niji; K 4 Gospodarsko konsumno društv... Cres; po K 3 Ternovec Matej dvor. sav... Trst; Perčić Niko, pom. kapetan, Volosk... Žic pop Petar u sv. Jakovu; po K 2 Grun... Frane župnik, Novaki; pok. Jelušić Anselm... Beč; Žic Antun župnik, Lun; Sirotić Jo... sip učitelj, Slum; Dr. Ferri Juraj odvjet... nik, Imotski; Kornmüller ud. Jelisava, Go... rica; Širola Bartul, Plase-Rieka; K 1·5... Puharić Vinko učitelj, Lipa; po K 1 Sin... čić Josip mašinist, Bakar; Stavčić Fra... svećenik, Karojba; Oršić pop Ivo, Supe... tarska draga; Grković pop Ivan, Dubal... nica; Frulić Šime župnik, Gerdoselo; Veli... kanje Josip, Juršići; Žic pop Petar, Krk... Prof. Dorčić Ivan, Zemun; Pajalić Niko... učitelj, Berseč; Justić F. Mate, Valun Cres... Grego pop Niko kapelan, Omišalj. Ukupno... uniše preplata K 497·65.

Općina Baška raspačala i namirila dr... gih 10 kom. knjiga a g. Jenko Tihomil... Podgradu 10 kom. knjiga i 10 kom. slik...

Živili i našli nasljednika!

* * *

Šaljuć preplatu g. Ferlan Vjekoslav-Ri... barov iz Kalifornije čestita, u ime svoje i... ostalih Kastavaca tamo, g. Prof. Spinčića... željom da ga Svevišnji još mnogo godina... na korist naroda poživi. Sjeća se tom pri... godom nesretne Krstićeve dobe, koliko kle... vete sipale su od strane zavedenih na na... rodnog miljenika i njegove drugove, koje...

---

obavljati službu božju slavenskim jezikom. U Marezigah nadjena je vlastoručna glagolskimi slovi a hrvatskim jezikom pisana bilježka od god. 1774. fratra Marka Ružića rodom iz Kaštelira, od jurisdikcije Vižinadske, a stanjem sv. Grgura u Kopru, po kojoj je isti bio poslan od presvj. gosp. Karla Kamucio, biskupa Koparskoga, za upravitelja u Marezige. U samom Kopru opstojno je negdje od godine 1460. pa sve do prema koncu XVIII. stoletja samostan sv. Grgura, ustanovljen sporazumno izmed Koparskoga biskupa i municipija i duždа Mletačkoga, u kojem se je preko 300 godina obavljala sva služba božja slavenskim jezikom, i to poglavito obzirom na vojnike, koji su u gradu bili u službi i na mnogobrojne stanovnike „Ilirskoga", slavenskoga jezika u gradu samom, kao i na one u okolici. Ovo se izričito ističe u samom ustanovnom pismu toga samostana, i kasnije često kroz tri stoljeća.

O. Josip Mainati, koji je popratio opazkami gori spomenutu povjestnicu grada Trsta o. Irinea (Cronache ossia Memorie storiche antiche di Trieste estratte dalla Storia del P. Ireneo della Croce Carm. scalzo con annot. ed aggiunte del R. P. G. Mainati sagrestano della Catt. di S. Giusto. — Venezia, Picolli 1819) piše (Tom. I. st. 214): „in lingua slava si celebra la s. Messa persino a Capodistria, ove li RR. PP. del III. Ordine di S. Francesco *ogni mattina* a buon'ora, per comodità degli operai della campagna, nella chiesa di S. Tommaso, celebrano la s. Messa in quello idioma, come *io stesso testimonio oculato* posso attestare".

Vidi se iz toga, da se je svagdje, gdje bijaše „Ilira", Slavena, Hrvata i Slovenaca, takodjer dakle u gradovih, pobrinulo za nje da imadu službu Božju u svojem jeziku. — Onda dakako nije u crkvi odlučivala politika, nego je odlučivala probit kršćansko-katoličke vjere i crkve. Onda su i svjetovni vrhovni poglavari države i pokrajinski i gradski brinuli se za to, da imadu Latini u latinskom, a Slaveni u slavenskom jeziku službu Božju. Dakako da su se zato brinuli i duhovni poglavari, biskupi. Bilo je doista i u starija vremena biskupa, koji su samovlastno, protupravno, htjeli Slavenom Istre uzeti ono, što su njim sv. oci pape dali već prije vjekova, kao što to bijaše biskup koparski Corniani, koji je około godine 1660. branio župnikom u Krkavcih i Košlaboni porabu slavenskoga jezika u službi Božjoj, i biskup puljski Claudius Sozomenus, koji je około god. 1593. dignuo cijeli rat na slavensko bogoslužje. Al to bijahu pojedinci, koji nisu shvaćali domašaja slavenskoga jezika u crkvi i koji su ostavili vrijeme kakovo su našli. Biskup koparski Fra Paolo Naldini na primjer, koji je malo iza prije spomenutog Corniani od godine 1680.—1713. biskupovao, piše u svojoj „Corografia ecclesiastica, ossia descrittione della città e della diocesi di Capodistria" *„da se u gradu* (Kopru) *i biskupiji stanujuće dvije narodnosti, talijanska i slavenska, ujedinjuju u čašćenju i slavljenju jedine sveto katoličke vjere; te da dok Talijanom obavljaju sveti poslove njihovi svećenici u latinskom odnosno talijanskom jeziku, to jih Slavenom obavljaju njihovi svećenici, i to ne samo propovjedi nego i mise, svetotajstva i sve što si može želiti dobri vjernik, u slavenskom jeziku, njim vlastitom i prirodjenom.* — Tako piše *biskup Talijan*, rodom iz Padove, pak uzkliče: „O koliko više privlače čovjeka glasovi materinskoga jezika i koliko više diraju u srce naglasci usisani mlijekom".

(Sliedi.)

u isti sa pučkom odbjom, pak pita gdje su sada te junačine — kukavice? Završuje, nedao Bog više ih našem hrvatskom narodu roditi se i kliče: Živio Spinčić!

* * *

Općina Kastav razaslala je pojedincem mnogo „Spomen-knjiga", koji su zaboravili priposlati istoj barem kupovnu cijenu od K 2. Općinsko zastupstvo u Kastvu odlučilo je, da se svih ovih opomena na uplatu a da se cieli utržak podieli polovicom „Družbi" a polovicom „Djačkomu društvu". Zato pozivlju se svi, koji su knjigu primili a nisu još odazvali se svojoj dužnosti, da po mogućnosti čim prije šalju prinose općini Kastav, tim više što od sada dalje ide *sav utržak* na korist naših toli potrebitih narodnih društava.

Iz „hrv. sok. župe Vitezić". U srpnju ove godine priredjuje „hrv. sok. župa Vitezić" u društvu sa „Zrinjsko-Frankopanskom hrv. sok. župom", iz Šušaka izlet u Punat i Košljun, na otoku Krku, s javnom vježbom u Puntu.

Dan izleta kao što i program javne vježbe ustanoviti će se i obnarodovati naknadno.

Izlet ili javna vježba mogli bi izostati samo onda kada činbenici izvan „hrv. sok. župe Vitezić" nebi htjeli pružiti joj onu pomoć, na koju imade pravo da računa. Čvrsta je nada župe, da se to neće dogoditi.

Dne 14. i 15. kolovoza 1910. priredjuje pak „hrv. sok. župa Vitezić" svoj prvi slet u Pazin s ovim rasporedom: dne 14. 8. u 5—6 u jutro polazak iz Voloskoga preko poklona u Lupoglav; oko 10½ u jutro dolazak u Lupoglav; oko 11½ dolazak vlakom u Pazin, na kolodvor, odakle kreće svečana povorka oko 12 po gradu; poslije podne pučka svečanost u vrtu i prostorijama „Nar. Doma": početak u 4 po podne, trajanje do 7 u večer. Iza svečanosti pučki ples. Dne 15. 8. u jutro pokusne vježbe; po podne javna vježba. Sastanak i polazak od „Nar. Doma" u 4; u 8 odlazak iz Pazina.

Gosp. Dr. Š. Kurelić metnuo je na razpolaganje u svrhu sleta „hrv. sok. župi Vitezić" svoje krasno i prostrano zemljište tik do kolodvora, na čemu mu najiljepša hvala.

Konstituirali su se posebni odbori, te se i ovim putem pozivlje braću i gg. u tim odborima, da svojski porade oko svoje zadaće.

Kod sleta sudjeluje korporativno „Zrinjsko-Frankopanska hrv. sok. župa", iz Sušaka.

Novo društvo. C. k. namjestničtvo u Trstu odobrilo je podnešena mu na potvrdu pravila novoustrojenog društva „Narodna glazba" sa sjedištem u Trinajstićih, občina Kastav.

Porečki kotar:

Otvorenje telefonske i telegrafske postaje sa telefonskim općenjem u Momjanu. Dne 1. juna o. g. bila je predana prometu telegrafska postaja sa telefonskim općenjem i s javnom postajom za telef. razgovore u Momjanu.

Za Momjan su uvjeti i pristojbine za interurbanske razgovore iste kao i za Buje. Za razgovore izmedju Momjana i Buje te obratno vrijedi mjesna pristojbina od 20 para.

Telegrafska postaja u Momjanu opskrbljena je telefonskim aparatima mjesto telegrafskim, te je spojena sa bližnjim telegrafskim uredom Buje pomoću telefonske žice, koja služi za priopćivanje i telegrafskih i telefonskih vijesti.

Koparski kotar:

Iz Buzeta. Dne 12. svibnja o. g. sakupiše se svećenici dekanata buzetskog kod Sv. Duha župe Buzet da počaste molitvom i sv. misom uspomenu blage i plemenite duše prelata i kanonika mons. Petra Flega.

Razlog zašto se sakupiše u crkvici svetog Duha jest taj što je blagi pokojnik u tu crkvicu veoma rado zalazio i za nju veliku skrb pokazivao.

Nakon odpjevanog officija izrekao je vel. g. Eliner žalobno slovo u kojem je ocrtao život i rad pokojnika i prikazao ga kao velikog ljubitelja naroda iz kojeg je potekao.

Pjevanu sv. misu odslužio je preč. g. Ružička, prodekan i župnik u Roču.

Svetom činu prisustvovao je lijep broj narodne gospode kao i pobožnog puka.

Poslije objeda u Narodnom Domu buzetskom darovaše gg. svećenici i prisutna gg. lajci na uspomenu preč. g. Petra Flega 58 kruna, i to 29 kruna za družbu sv. Ćirila i Metoda, a 29 kruna za „Djačko pripom. društvo".

U Slumu kod Buzeta ubila je striela u subotu dne 28 svibnja t. g. njekog Josipa Božić, oženjenog, starosti oko 30 godina. Čuvao je govede na paši, gdje ga je zatekla nevrieme, te ošinula nemila striela. Žena došav iza kiše za njim našla ga je mrtvoga.

Razne primorske viesti.

5. srpnja — narodni blagdan. Lanjski poziv Ravnateljstva družbe sv. Ćirila i Metoda, da se dan 5 srpnja proslavi kao narodni blagdan, našao je u narodu našem vanredan odziv. Naša družba, nositeljica dvaju velikih imena i jedne velebne misli, podnijela je taj lijepi predlog, a hrvatski ga je narod prihvatio i svojom ga je voljom učinio zakonom. I tako se za sva vremena i za sve hrvatske krajeve proglasio dan 5. srpnja, dan spomena svete braće Ćirila i Metoda, narodnim danom.

Hrvati to duguju svojim narodnim svecima, koji su svojim slavnim životom utjelovili sve naše najuzvišenije misli i težnje. U tim našim apoštolima, u hjihovu stradanju i progonstvu, zrcali se sva naša tisućljetna sudbina.

Slaveći takove svece mi dižemo u našem narodu ne samo ljubav spram naših velikih prosvjetitelja, već budimo u njem i sjećanje na sve što su morali da podnesu oni, a za njima naši oci i mi sami.

5. srpnja neka je dan narodnog sjećanja: u taj dan zaronimo pogledom u našu prošlost, dozovimo u pamet sve naše minule bijede i jade. Ali ne zaboravimo ni sadašnjosti, što više: njena slika neka osobito u taj dan zaokupi naše duše i srca naša. Utješljiva nije ta slika, jer su nam zemlje raztrgane. Ali i otkinuti od svoje braće, Hrvati su se u razbacanim svojim domovima ušančili, što su bolje mogli i ne daju dušmanu, da im provali svetu ognjišta. Sve su se naše zemlje utvrdile i za sva vremena zakrčile put tudjim otimačima — sve, osim lijepe Istre, te krvave naše rane. Čaša njezinih muka još se nije prelila: rek bi da ni pedeset godina žestoke borbe i naprezanja ne dostaje da tu krasnu zemljicu vrati majčinome krilu. Tudjinac stoji još uvijek protiv nas tvrd i silovit, on ne će da položi kandžiju, kojom je našega jadnoga čovjeka kroz vijekove bio, te nam još uvijek krati, što već gotovo svi imadu: prosvjetu i slobodu. Prosvjetu pak, koju on Istranima krati, pružala im je dosad prema svojim silama naša družba sv. Ćirila i Metoda za Istru. Ali nas čekaju nove borbe, nova naprezanja, nove muke i pregaranja, pa će naša družba biti zvana, da i nadalje vrši tu svoju plemenitu i uzvišenu misiju.

Ona je već doslije otvorila u Istri preko 30 škola i poslala medju narod preko 50 svojih učitelja, ali zato i njezini sveukupni izdaci premašuju danas svotu od K 100.000. Da se taj novac sakupi družbino se je ravnateljstvo lanjske godine obratilo na sva naša društva i pojedince pozivavši ih, da se na dan svetih naših apoštola sjete naše Istre. Hrvatski Sokol, društva, naša dična omladina i mnoge narodne udruge prigrlile su tu misao i tako se družbi pomoglo. I ove godine obraća se naše Ravnateljstvo na sve Hrvate i Hrvatice moleći ih, da što doličnije dočekaju narodni blagdan. Najdoličnije će ga pak dočekati oni, koji budu na dan spomena presvete slavenske braće žrtvovali uzvišenoj misli naše družbe oboi, koji će i našoj Istri i našoj hrvatskoj domovini donijeti sreće i blagoslova.

Naprijed, naprijed za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Opatija, u svibnju 1910.

Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

K budućemu popisu pučanstva. U proračunskom odboru zastupničke kuće u Beču prihvaćena bijaše resolucija českoga zastupnika Dra. Kramaža, kojom se poziviše cesarsku vladu, da uvede kod budućeg popisa pučanstva uz rubriku občevni jezik također drugu rubriku glaseću na *narodnost*. Tako bi se imalo u buduće popisati državljene ne samo po občevnom jeziku nego i po narodnosti. Osim toga traži se od vlade, da se pobrine za to, da se nebi kod popisa nikako uplivalo na narodne manjine. Nadamo se, da će tu resoluciju prihvatiti i zastupnička kuća i da će se nje držati cesarska vlada i podredjene njoj oblasti.

Interpelacija zastupnika M. Mandića i drugova. U sjednici carevinskoga vieća od dne 27. o. mj. uložio je zast. M. Mandić sa drugovi interpelaciju na ministra predsjednika i na ministra za zemaljsku obranu radi namještenja tudjih radnika i radi predaje javnih radja tudjim državljanom na štetu domaćih poduzetnika i radnika i na pogibelj, koja nastaje odatle za sjegurnost države.

Izmedju tršćanskih kanonika. Medju svećenstvom tršćansko-koparske biskupije kola jedno otvoreno pismo kanonika župnika stolnog kaptola u Trstu preč. g. Justa Butignoni-a, upravljeno na preč. g. Dr. Karla Mecchia, kanonika istog kaptola i kancelara biskupskog ordinarijata. U tom pismu opisuje prvi drugoga najcrnijim bojama pa ako je od onoga što se tamo navadja samo deseti dio istine kanonik Mecchia nebi imao ostati na svom mjestu niti jedan sat.

Narodni gospodarski kongres. Dne 24. pr. mj. obdržavana je u Beču pripravna sjednica „Slavenskog narodno gospodarskog družtva" radi priredjenja narodno-gospodarskog kongresa, koji će se obdržavati ljetos dne 14. i 15. agusta u Ljubljani. Na tom kongresu držati će se predavanja o važnih narodno gospodarskih pitanjih sviju Slavena te je odbor našao vrstne strukovnjake, koji će na kongresu govoriti. Odbor je razposlao okružnicu odličnim gospodarskim i obrtnim korporacijam, pozivajuć ih na sudjelovanje kod zajedničkog posla.

Talijanska izložba u Kopru. U predzadnjem smo broju izvjestili o dosadašnjem uspjehu, bolje rekuć neuspjehu talijanske izložbe u Kopru. Naknadno doznasmo od očevidaca zanimivih crtica o toj tobož istarsko-zemaljskoj izložbi. Doznasmo naime, da bijahu do sada vrlo riedki dani posjeta izložbe, u kojima bi se bilo sa ulazninom pokrilo samo dnevne troškove. Bilo je dapače dana, u kojima se nije pokrilo niti deseti dio tekućih troškova.

Ta nesretna izložba je samo po imenu istarska, jer svi veći i važniji izlošitelji, jesu tudjinci t. j. izloženi predmeti, napose trgovine i industrije došli su iz vana, ponajviše iz Trsta i susjednih gradova i zemalja.

Onim našim dobrijanom, koji pišu, da su Hrvati i Slovenci Istre pogriešili, što neudjeluju (Nepozvani. Op. Ured.) kod te izložbe dozivljemo u pamet sliedeću značajnu crticu.

Namještenici kod te izložbe, osobe naime koje nadziru predmete, paze na red itd. jesu većinom Slovenci ili muževi, koji govore i slovenski. Svim ovim je od strane ravnateljstva izložbe *zabranjeno* medjusobno razgovarati slovenski i u obće izbjegavati svaki dodir sa osobama, koje se služe tim jezikom. Nama je obećan s prijateljske ruke prepis dekreta o imenovanju tog osoblja, u kojem dekretu da stoji izričito navedeno, da se imadu služiti jedino talijanskim jezikom.

Ako nam se prijatelj odazove i ako zbilja to u dekretu stoji, priobćiti ćemo takav dekret na viečnu uspomenu talijanskog liberalizma Istre.

Svuda u prosvjetljenom svietu nastoje ravnateljstva, izložba namaknuti za svoju službu što više osoba, koje govore više jezika, da ove budu na razpolaganje i na službu občinstvu, koje izložbu posjećuje — samo kod nas, jedino na talijanskoj izložbi u Kopru imalo bi biti — kako nije nigdje na svietu!!

Odatle nije težko zaključiti kako bi se bilo postupalo sa hrvatskim i slovenskim izlošiteljima i sa njihovim izloženim predmetima. Sve bi bilo moralo nositi biljeg talijanski ili bi se bilo izgubilo medju talijanskim izloženim predmetima.

Naše je dakle i danas čvrsto osvjedočenje, da nama nebijaše mjesta na talijanskoj izložbi u Kopru i od tog osvjedočenja nće nas nitko odvratiti. Talijani su sami kasu skuhali — neka si ju sami i pojedu.

POZIV

na VI.tu redovitu glavnu skupštinu Žminjskog društva za štednju i zajmove, koja će se obdržavati dne 12. junija 1910. u društvenom mlinu u 7 sata u jutro.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Izvješće odbora.
3. Čitanje i odobrenje bilance za g. 1909.
4. Izbor novog odbora.
5. Izvješće o reviziji „Zadružne zveze".
6. Eventualni prijedlozi.

Žminj, 29. maja 1910.

Odbor.

OGLAS.

Niže potpisano društvo objavljuje ovime svojim članovom, da će obdržavati dne 12. juna t. g. svoju **redovitu glavnu skupštinu kod Sv. Lucije kraj Oprtlja** u 5 sati poslije podne sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Izvješće djelovanje društva g. 1909.
2. Odobrenje zaključnih računa za god. 1909.
3. Izbor novog odbora.
4. Eventualije.

Kraško društvo za štednju i zajmove.

Odbor.

Br. 740.

Natječaj.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sjelom u Puntu.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§ 10. i 30. organičkog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtjeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati ljekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake

za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12./VIII.-1907. br. 42 l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni se u organičkom pravilniku u ovom uredu.

Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30. lipnja 1910.

Nastup je službe 1. kolovoza 1910.

Glavarstvo općine.

PUNAT, dne 11. svibnja 1910.

Načelnik: F. Orlić.

Liečnik za očne bolesti

Dr. J. Ožbolt

bivši liečnik i operateur na bečkoj klinici Prof. Fuchsa

ordinira u svom ambulatoriju na Rieci (Fiume) Piazza Andrassy N. 2, II. kat. od 10—12; 3—4.

Najveći zgoditak ov. 600,000 Maraka	**Iskaz sreće**	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milljuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni odbitci po
Maraka 560,000	Maraka 300,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305,000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci ra-tu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ov. M. **50,000** a onaj 7. razreda ov. M. **600,000.**

Uredovna cieua srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom provideni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan izkaz dobitaka, šaljem na želju **unapried badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučen a odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

22. Junija.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje trgovci

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1153 Banka, Hamburg 36.

Pošaljit mi.....{cielu srećku à M. 6.— (K 7.—
pol „ à „ 3.— („ 3·50)
četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primam u priklopu / izvolite podignuti pouzećem } doznačnicom

Prekrižite ono što se ne odnosi na pošiljku.

Svi u Cres!

ZASTUPNIKA

za rasprodaju podstavaka za razglednice i vrećice od papira traži

Franjo J. Šašek, Plzenj (Češka).

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim lieknarna, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem

samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne naručbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

PEKAR

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik...

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj. Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	VRIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Bell	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
2.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjenu plovitbenog reda.

Najzdraviji napitak

jesu svjetski znameniti bezalkoholni

Maršnerovi pjeneći limunadski bonboni

(od kupine, citrona, jagoda, trešnje) iz kojih se priredjuje znameniti osvježujući bezalkoholni napitak.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Jedini pravi sa ovim zaštitnim znakom.

Dobiju se posvuda, gdje su plakati sa zaštitnim znakom, kojim je obilježen i svaki pojedini bonbon. God šnji proiz od 60 milljuna komada. LU-SIN, parfumuje dah. KLAIRON, najfinija pudrata nove dobe. BOUCHÉES À LA REIN, PEPPERMINT-LOZENGES. Sve vrsti miljećnih čokolada, za kuhanje i blagovanje, izvr tno vrsti i najfinijih nudja

Prvo češke dioničko društvo tvornicą za orientalske poslastice i čokolade u Kral. Vinohrady prije **A. MARŠNER.**

Skladišta: Ferdinandova ulica (Platyz), Václavské nám. (proti Primasům), Beč VI., Theobaldgasse br. 4.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih gotovih odiela za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cieue vrlo nizke.

Nova trgovina!

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Via à vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cieue vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem obćinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Zahtjevajte liepo uredjeni

cijenik sa kolendarom 1910.

„Narodne tiskare" LAGINJA i DR., Pula

Broj 23. Pula, u četvrtak dne 9 junija 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. ...aju i računaju se na temelju ...nog cienika ili po dogovoru.

...ci za predbrojbu, oglase itd. ...u se naputnicom ili polož... ...m pošt. štedionice u Beču ...administraciju lista u Pulu.

...i naručbe valja točno oz... ...iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu u ...orenom pismu, za koji se ...plaća poštarina, ako se iz... ...na napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847'849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Hrvatsko slavlje u Cresu.

Dan 5. lipnja 1910. ostat će zlatnim ...vima upisan u analima grada Cresa. ...rvatstvo Javor-grada odjeknulo je tog ...ma očito i bistro, te pokazalo narodnim ...prijateljima i pozvanim faktorima svoju ...oć i raskrinkalo lažnu objedu, službenu ...neslužbenu varku, kojom podržavaju i ...ikazuju odmetničtvo hrvatskog puka. ...resani su tog dana pošteno pljusnuli lica ...ih tih varavaca i obsjenitelja, odlučno ...o pravi sinci slavnog hrvatskog roda od...li su uvriedu, koju im kroz više stoljeća ...našahu tlačitelji naši. Sve paklene spletke ...harangue pokvarenih i zločinačkih stvo...va, koji rapidno jure u propast i ćute ...oru odmazdu, ne pomogoše a da hrvat...ki Cres ne dočeka svoju krvnu braću kako ...e samo braću dočekati može.

Već iz rana jutra zaodjeo se naš drevni ...avor-grad u posebno svečano ruho, divni ...aš amanet, hrvatska troboja, s Narodnog ...oma i hrvatske škole, navieštali su svojim ...eselim lepršanjem puku hrvatsku slavu, a ...li Cresani i Creskinjice mlade i stare ...vili su gradom s radostnim licem oče...kujuć dragu braću svoju. I eto dodje 10 ...ati a u dragu Cresku ponosno plovi „Crikvenica" sa braćom iz Lošinja, Nerezina i ...artinšćice. Sve pohrli k obali, i burno ...adoše sa živio-klici pozdravljati braću, ...ojih preko tri stotine preveže Crikvenica. Ne...pisivo oduševljenje bez kraja i konca sje...inilo je braću u svetom zanosu za svoje ...rvatske ideale: mili hrvatski jezik i rod. ...rvatski se pozdraviše i zajedno spremiše, ...a dočekaju braću iz Pule. Nestrpljivo bješe ...o očekivanje; već je i podne a Puljana ...oš nema. Popeše se neki u strane, i do...ieše veselu viest, eto „Vile" s Puljanima ...a vidiku. I doskora ulazi dostojanstveno „Vila" okićena ponosno na prvom jarbolu s velikom našom trobojnicom a na zadnjem istarskom žuto-crveno-plavom. Već iz daleka srdačno se mahanjem pozdravljaju braća, a kad se „Vila" primače obali zaori s parobroda iz svih grla hrvatska himna, koju prihvatiše i braća s kopna, te odkrivene glave svečano odpjevaše. Svečan i ganutljiv trenutak; suze radostnice orosiše mnoga lica ljubljene braće. Živio-klici hrvatskom Cresu, Puljskim Hrvatima, zastupniku Spinčiću ni kraja ni konca. Spusti se most, na kojeg stupi zastupnik Dr. I. Zuccon, te primi u ime Puljana pozdrav grada Cresa na usta učitelja družbine škole, a jedna djevojčica ga dariva krasnom kitom cvieća, zasadjenog hrvatskim rukama u hrvatskoj zemljici hrvatskog Javor-grada. Dr. Zuccon odzdravlja u ime 350 puljskih Hrvata, što ih je „Vila" s drugih obala naše Istre prevezla braći u pohode, veseleć se srdačnom dočeku i hrvatskoj sviesti Cresa, koju sviest uništiti više neće ni javne ni skrovite spletke, pa se sjatili svi crni gavranovi ovog svieta. Kljuvali su nas dosta, ali poštena srca ostadoše nam, koja toplo biju za naš slavni hrvatski rod, i neće više dati da graktaju nad nama. Dosta ste se nagraktale crne vrane, a živ je još rod Hrvata!

Burni živio-klici pozdraviše rodoljubne rieči, izrečene mladenačkim žarom i hrvatskim zanosom a s obale zaori iz svih grla pjesma „Zastave se naše viju". Iza toga naši vrli Cresani povedoše braću na okriepu u Narodni Dom i školski vrt, te smo se divili uzornom redu, kako su to naša braća liepo pripravili i uredili, da braća budu liepo pogošćena i ugodno pozabavljena. Ljubežljivosti i bratskom susretaju budi hrvatskoj braći Javor-grada od svih nas srdačna hvala i svako priznanje.

U ugodnoj zabavi i bratskom razgovoru brzo nam prodjoše časovi do dolazka braće iz Liburnije i izpod Sisolskog brda, domaje našeg slavnog blagopokojnog Jenija Sisolskog-Kumičića. Oko 3 sata prikaže se „Tatra" sa izletnicima iz Volosko-Opatije i Lovrana a za njim „Sokol" sa izletnicima iz Mošćenica, Brseča i Rabca. Čim se približiše obali, zamieniše sa „Tatre" zvuci Volosko-Opatijske glazbe, a pozdravljanju i živio-klicima ni kraja ni konca. Izmjenivši pozdrave, uputiše se gosti, koji u Narodni Dom na skupštinu Družbe, koji u školski vrt, gdje je koncertirala Volosko-Opatijska glazba.

Iza skupštine pohrli sve u školski vrt, gdje tekar sada započne prava zabava. Žalibože potraja kratko, jer u tom veselom raspoloženju brzo dodje 8 sati, kad moradosmo dieliti se od braće i putovati svojim kućama. Urnebesno klicanje zaori obalom, ko šipak punoj, na rastanku s braćom.

Teško se tu rastajalo, ali badava je, otidjosmo s ugodnom uspomenom u srcu na dragu braću Cresku, koja uspomena neće nikada iščeznuti iz naših srdaca. A Vi braćo Cresani i creskinjice naše primite i ovim putem naše hrvatske pozdrave uz svesrdnu hvalu na krasnom dočeku, prijaznom susretaju te ugodnom boravku u Vašem liepom gradu.

Nešto o narodnim svečanostima.

Večkrat sam razmišljao, na koji način, da što dostojnije upriličimo ovu ili onu svečanost. Svagda sam naišao na razne poteškoće, koje su s time skopčane. I riješavajući ovo pitanje, uvidjeh, da ga lako, sam za sebe, nitko tako dobro riješiti ne može, a da se ne obrati na drugoga za pomoć. Na koga, da se obratimo mi po selima? Da pojedinci obilazimo tudje pragove, to nije baš najugodniji posao, pa molimo li drugoga, svaki se nećka, zato što bi morali da učinimo? Po mome mnijenju, najzgodnije bi bilo osnovati u svakom mjestu „zabavne odbore". Koja bi bila njihova svrha? Brinuti se, da nijedan važniji dogadjaj, naše kulturne i povijesne važnosti, ne ostane u narodu nepoznat i širој publici, koja ne prati dnevne kronike po našim novinama.

Da to razjasnim sa nekoliko primjera.

Približava se narodni blagdan sv. Ciril i Metod, 5. srpnja. Znam iz iskustva, da smo prošle godine u Puntu, onako na brzu ruku, nas nekolicina se sakupili, pokucali na narodna vrata i sakupili svotu od 150 K za Družbu. Znam iz novina, da su tako učinili i u drugim nekim mjestima, a ove bi to godine moglo opet sve zaspati, pa makar se Družba obraća molbom na rodoljubna srca putem novina, da joj se pomogne u svetoj misiji; mnogi to onako kroničarski pročitaju i s time je sve svršeno, premda se gdjekoji i gane; ali kako bi to išlo, kad bi se svi slojevi naroda zato zainteresirali!

Narodna družtva, kao što su Sokolaši priredjuju izlete u obližnja mjesta, njihov dolazak, za mjesto je čast, dakle treba im vratiti milo za drago: boravak im ugodan upriličiti. Oni dolaze više puta u mjesta nepoznata, obrate se na privatnike, da ih barem upute, gdje će odsjesti, nu što se dogadja, da se ovaj na njihovu molbu niti ne osvrće. Hoće li ovi izvesti svoju osnovu? Sigurno je, da će ih ovakav postupak odbiti. Mladim poletnim dušama, ubija se svaka volja, a narodu s time škodi. Oduzimlje mu se prigoda, da se za lijepim skladom zanese, da nešto lijepoga vidi i čuje, te oduzimlje mu se onaj dobitak, što ga ovi u miestu ostave. Narodna svijest, mjesto, da se krijepi i jača, ona se slabi.

Pomislimo, da slavimo koji pomen svojih velikana. Niži slojevi puka nemaju o tome ni pojma. Treba ih u tome uputiti

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Baš i iz riječi toga biskupa vidi se, da ...e je svuda po njegovoj biskupiji, *kako i po ostalih biskupijah Istre*, rabilo u službi ...božjoj za Hrvate i Slovence slavenski jezik, ...ako se je rabilo *u službi Božjoj* za Tali...ane latinski.

Evo još njekoliko navoda za podkriepu ...rečenoga toli glede Koparske koli i glede ...ostalih biskupija Istre.

Koparski biskup Baltasar Bonifacius pisao ...e na sv. stolicu god. 1655. da biskupija ...njegova sastoji iz Kopra i gradova „Pirano ...et Insula", i trinaest sela, gdje se rabi hr...vatski jezik. To isto potvrdjuje Ferdinand Ughello u svojoj „Italia sacra" (Ed. II. cura Nic. Coleti. Venetiis 1717. V. str. 379) veleć: „Dioecesis Justinopolitana exigua duobus tantum oppidis continetur. *Reliquae Parochiae huius Dioecesis tredecim sunt, et in his sacra Illyrico idiomate celebrantur*".

Biskup Novigradski (Cittanova) Mazzocca ugovorio je sa oo. trećega reda sv. Frane u gradu dne 30. aprila 1726., — odnosna povelja čuva se u Trstu —, da na dan sv. Pelagija imaju doći u katedralku „*per aggiutar a cantar la Messa in Illirico al signor Piovano di Vilanova*". O istoj Novigradskoj biskupiji veli Ughello (l. c. str. 227) „Dioecesis perangusta est. Sunt in ea oppida tria et vici decem, in quibus omnibus sunt parochiales ecclesiae, *quorum Parochi sunt Illyrici et Illyrica lingua Dioecesanos instruunt*".

Za Pićansku biskupiju (Pedena) opaža Ughello (l. c. str. 470) „Petinensis Dioecesis .... *sacra* autem *plerisque in locis huius Dioecesis .... illyrico idiomate celebrantur*".

Bivše biskupije Koparska, Novigradska i Pićanska sdružene su danas sa *Tršćanskom biskupijom*. Za tu biskupiju Tršćansku piše biskup Ursinus de Berthis na sv. Stolicu godine 1603., da se osobito u dielu biskupije, koja je podložna Bnetačkoj nalaze „plures sacerdotes ex ritu Illirico seu Sclabonico", pak da to mnogih potežkoća zadaje biskupu na kanoničkom obhodu, *dakako jer on taj jezik neposna*.

Ivan Pastritius (Pastrić), naučitelj bogoslovja u zavodu de Prop. Fide, navadja god. 1688. (Miscellanea Ioan Past. Museo Borgiano de prop. Fide pod slovom N. Fila VI Br. 3, cap. 3) *poimence* 10 plovanija u biskupiji Porečkoj „*gdje se rabi staroslavenski jezik glagoljskimi slovi u bogoslužju*". *Ferdinand Ughello* u svojem navedenom djelu veli na str. 395 da se u Porečkoj biskupiji rabi „magna ex parte Illyrica lingua".

U bivšoj Puljskoj biskupiji (Pola) sada sdruženoj sa biskupijom Porečkom cvao je slavenski jezik u bogoslužju od prastarih vremena i sačuvao se, kako i drugdje, do najnovijeg doba (do biskupa Flappa) u svih seoskih crkvah pa i u samoj okolici grada Pule, kako je za svaku pojedinu plovaniju *opetovano prikasano i dokasano* sv. Stolici — do sada, žali Bože, bez svakoga uspjeha.

U Liburniji, prije podložnoj Puljskoj (Pola) a sada Tršćanskoj biskupiji, bili su od prastarih vremena do našeg doba u mjestih Kastav, Veprinac, Lovran, Mošćenice i Brseč tako zvani ladanjski kaptoli *sa isključivo slavenskim jesikom u bogoslužju. A i danas se u crkvah tih mjesta, kao i u svih drugih Liburnije, isusam njeke male promjene što se je uvelo samovlastno po župnicih u posliednjih desetletjih u Lovranu, rabi s pobožnim pukom slavenski jesik u svoj službi Božjoj.*

Da bijaše kroz stoljeća u porabi crkvenoj za Slavene slavenski jezik, to nam kažu takodjer premnogi slavenski napisi glagoljskimi slovi iz XV., XVI., XVII. i XVIII. stoljeća po crkvah širom Istre, iznutra na posudicah za sveto ulje, na kropionicah, izvana osobito na pročelju crkava, na zvonicih, na nadgrobnih pločah itd.

Isto svjedoče još danas slavensko-glagoljske knjige, krštenih i mrtvih kao i drugi spisi što duhovnoga, što svjetovnoga sadržaja, pisani svećeničkom rukom, što se nalaze u mnogih župnih uredih po Istri.

Ne manje svjedoče to staroslavenski misali i časoslovi ili breviari, kojih se i danas nalazi u raznih župah, a kojih je žalibože, i što se zna, i u novije vrieme, uništeno i spaljeno. (Sliedi.)

predavanjima na otvorenom polju, u kakoj hladovini. Naš narod rado sluša, kratke narodnim pripovijedanjem začinjene razgovore. Ta u svakom je mjestu običaj, da se nedjeljom narod sakuplja u hrpama na nekim mjestima; kad ih se upozori, da će se tada i tada, tu nešto novoga kazivati, povući će već suma znatiželja tamo i onih, koji rado kod kuće ostaju.

Obazremo li se na one proizvode od kojih ima Družba lijepu dobit n. pr. škrabice, biljege, sapun itd. vidjet ćemo, da se u mnogim i mnogim ni ne zna, a kamo li upotrebljava. To ne stoji toliko do naroda, koliko do trgovaca, jer narod kupuje ono, što ima trgovac u njihovom mjestu.

Naše trgovačke ladje, nose većinom tudje nazive, a narodne zastave gotovo, da i ne poznaju.

Svemu tome dalo bi se pomoći jedino društvom, čiji bi članovi, ovdje odbornici, nagovaranjem, dakle *agitacijom* došli do najpovoljnijih sredstava — do postignuća cilja.

To društvo ne bi trebalo tražiti odobrenja vlasti: Dosta bi bilo, da ih se najmanje desetak složi i zavjere, da će raditi samo za narodnu stvar i da će primiti svakoga u svoje kolo, koji će ih bodriti bilo riječju, bilo djelom. Svaki, koji ne bi mogao izvršivati svojih dužnbati morao bi se sam pobrinuti za svoga nasljednika. Ne bi smjeli zainteresirati samo muška lica, nego i ženska, a u prigodama i djecu, samo trebalo bi ih znati voditi.

Članovi bi svoje uloge medjusobno podijelili. Duša svega morao bi biti mlad, agilan čovjek, koji bi pratio savremene dogadjaje, te svako toliko sazivao odbor na redovite sjednice, gdje bi se odlučivalo za pripreme i nužne korake kod raznih svečanosti.

Da vidimo sada, imamo li mi osoba u našim mjestima, koje bi to društvance sačinjavale? Odmah odgovaram, da imamo. Ne treba tu mnogo inteligentnih osoba, dosta je i samo jedna. Ova ima davati prvi poticaj, to će biti žila kucavica. Imamo dosta lijepi broj učitelja, svećenika, a i djaka, a da i ne spominjem drugih, kojih ćemo po našim stranama naći. Ovi će u taj odbor potražiti one osobe, koje će biti voljne, a i kadre selom oblijetati i poticati ga na svečanost. Domaći mladići i djevojke, mogli bi najuspješnije to izvesti. Baš s poslijednjima dalo bi se najviše uraditi.

U prigodama treba upravo vanjskim načinom pokazati izljeve naših čustava; poznato je naime sa psiholoških razloga, da na nutarnjost duše djeluje i vanjski izražaj lica, pa kad bude naš čovjek vidio češće svoje mjesto naređeno, i njemu će se pričinjati u duši nekakva radost, osjećat će se zadovoljan i pridružit će se općemu veselju; time pak, mi ćemo našu svrhu postignuti.

Tako ćemo očutiti u našim srcima jedno veselje i istu tugu sa cjelokupnim narodom našim, raskidanim po raznim krajevima naše domovine. Kome od nas nije srce zaigralo od veselja, kad je vidio na okupu svu našu braću, koja se bila listom digla, da se natrag nekoliko vremena, oslobode Kuenovog režima; pa kad se ono Šibenčani prijavili bili kao dobrovoljci, da pomognu u potrebi svojoj braći! Mi ne ćemo narod naš učiniti tako čustvenim u zadnjim časovima, ako ga već sada na to ne pripravimo.

Okupimo se dakle i započnimo sa osvješćenjem širokih masa! Zbacimo onu mlohavost i nepouzdanje u samog sebe! Što učinimo mi danas, to će biti našim naljednicima lakše: krčiti još neobradjenu ledinu. Ne čekajmo zadnje časove; ne gledajmo jedan na drugoga, nego se združimo i odbacimo osobne zadjevice, pa uzmimo za geslo: veća strpljivosti i više rada, a sve za opću narodnu stvar.

Vrijeme leti, a domala nam se pruža zgoda, pa da vidimo, hoće li ovo nekoliko riječi donijeti kakva ploda.

Narodni učitelj.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Glavna skupština Družbe u Cresu, Prošlu nedjelju 5. t. mj. obdržavana je u Cresu glavna godišnja skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda uz mnogobrojno učestvovanje naroda. Samo izletom po moru privezli su 4 parobroda do 1500 osoba. O velebnom dočeku i oduševljenju govorimo na drugom mjestu. Talijanaša i njihovih podrepnica nigdje ni blizu, te je stavlje ispalo bez ikakovih upadica. Mladi Lazzini — calato dal ducato di Modena iz gladne zemlje — badava se trudio da omete slavlje, te ko poparen stisnuo se tog dana nekamo, da ga nije mogla ni Diogenesova lampa pronaći. Arlekini iz M. Lošinja uzaludno su šiljali „talijanskom Cresu“ svoje utjehe poprdilske, te kernjel dotur Cleva mogao je svoje „kulturne“ ekspektoracije poslati svojim brižnim krnjelima u Barbati, premda dobro pristaju i lošinjskim poprdilima. Krnjel i poprdili te kultura i civilizacija izključuju se. To isto vriedi i za Nerezinske žabare, koji su takodjer dignuli nogu za svojom dostojnom braćom, šaljuć s nekakvog rugla — komlcija — poprdilske utjehe velikom Mazzin — pardon Lazzinlju, i velemožnoj ništicl, te raznim Margutima i Rokićima. I time rekosmo sve.

U dojdućim brojevima donlet ćemo obširno tok skupštine.

Puljski Hrvati u Cresu. U nedjelju 5. t. mj. pošlo je odavde parobrodom „Vila“ do 350 naših u Cres na glavnu skupštinu Družbe. Mladi Mazzinianci — ili bolje rugloideja velikog Mazzinia — odpratiše nas sa prirodjenim njim raznim „kulturnim“ gestima, ali bez vike. Nezavidjamo toj „balda gioventù“ od Jornaleta, par s parom se uviek svagdje nadje, te smo naučni ne samo mi nego i drugi civilozovani ljudi na izljeve brutture renegata i talijančića.

U Cres smo došli oko 1 s. po p. dočekani neopisivim oduševljenjem. Vratismo se u Pulu oko 1 s. po noći ushićeni sa liepog dočeka i ugodnog boravka u hrvatskom Cresu. Izlet je prošao sasvim liepo i mirno bez ikakve upadice.

Pitanje u lukobrana u Ližnjanu. Već je dugi niz godina, što su kompetentne oblasti shvatile veliku i neodgodivu potrebu da se u ližnjanskom pristaništu sagradi jedan lukobran, a to jer je ovdje dosta veliki broj ribara koji, prama svojim silama uložiže veliki kapital u brodove i ribarski alat, jer se u tom pristaništu ukrcava drvo iz okolistničnih šuma, iskrcava često japno pijesak i opeke, i jer tu često uzalud traže zaklona jedrenjače. Svi ovi razlozi prisilile vladu, te je u obilatom programu za lučke radnje od nje sastavljen g. 1908. uvrstila i naš lukobran. Nu obazirući se na sam program, vjerojatno je da ćemo dočekati i zadnji rok cijelog programa deset godina, a možda budemo prisiljeni onome deset nadodati još jednu ništicu. Medjutim nema oluje a da ne razbije po koju lagju, jer i najjači konopi pucaju kad sila vjetra i mora hara ovom izloženom obalom, što je dokaz i česte molbe za pripomoć kojima se na Pom. Vladu utječu oštećeni ribari. Unosno ribarstvo ovoga kraja, radi pomanjkanja pristaništa mora nazadovati, jer su ribari razočarani uz ovakove prilike te nema godine, a da po koji od njih ne nastoji prodati makar u bazcijenje i brodove i mreže, samo da spasi što se spasiti dade. Po tamnoj noći kod bjesni oluja moraju ustajati, prevaliti dobar komad puta da čuvaju i što bolje osiguraju brodove, jer inače izgubilo svoje krvave trude. Pom. Vlada dala je i ove godine „Rib. Zadruzi“ pripomoć od K 800, ali na vječno moljakanje da se zauzme za gradnju lukobrana odgovorila je: dat ćemo Vam od ribarskog fonda K 4000 za Vaš lukobran, a da se pospješi gradnja, to je u prvom redu posao vaših zastupnika u Beču. Oslanjajuć se na taj odgovor Pom. Vlade u Trstu, utječemo se s pouzdanjem našem zastupniku Dr. M. Laginji da se prvom zgodom zauzme za tu našu neodgodivu potrebu, ne samo radi navedenih uzroka, nego i zato jer, kako se vidi, ljudi koji su sada kod Pom. Vlade u Trstu, sktoni su nam priteći u pomoć obilatom potporom, koja ne bi bila više sjegurna kad bi se prilike promjenile, i nadalje otezalo.

Iz Kanfanara. *(O izboru obć. tajnika.)*

(Konac.)

Nakon dugog zahtjevanja i moljakanja, da se jednom riješi ovo dugočasno i dosadno pitanje, postigla je hrv. stranka, da je dne 18. maja t. g. bila ponovno sjednica sazvana, kojoj je prisustvovao na sreću sam kot. kapetan jer inače još bi Taljani uvjek obstruirali i natezali za koju godinu.

Agitacija bila je veoma žestoka na obim stranama. Ali medjutim jer su naši agitirali samo poštenim riječima, dokazivanjem i poučavanjem, Talijani agitirali su novcem, prijetnjama, sudom itd. Po 500 kruna nudjalo se za pojedini glas. A razumije se Talijani agitirali su samo kod hrv. zastupnika jer su njihovi stalni bili, dočim su naši imali teški posao sa svojima, da se koji ne prodade. I na veliko iznenadjenje kupili su jednog našeg zastup., drugog našeg prisilili grožnjami, dočim je jedan (treći) hrvat. zastupnik, ostao s nepoznatog razloga kod kuće, i mjesto ovog izabran bio je jedan zamjenik talijanske stranke. Tako, da su kod glasovanja dosegli sa načelnikovim glasom 15 glasova. Došlo je dakle, da su oba kandidata imala po 15 glasova. Po dvokratnom jednakom glasovanju odlučila je sreća. Jedrliniću. Premda je bio prisutan kot. kapetan i se izvršio izbor zakonito, nije načelniku zakonito bilo jer je odmah po izboru prijavio rekura. Na čemu će temeljiti svoj rekurs bilo je veliko pitanje. Ali Talijani jako su snadljivi i znadu se svačesa u neprilici i kad se o njihovoj koži radi, uloviti. Po zakonu imade izvući sreću jedan od najmladjih zastupnika. Svi su se zastupnici složili i izabrali jednog od hrv. stranke uz privolu samog načelnika. Nu iza sjednice izračunali su, da onaj koji je sreću dignuo nije najmladji već nekoji drugi. Ovo će dakle valjda biti temelj rekursa.... Ali domisliše se još nešto. Sada idu naokolo po občini brati podpise i križeve onih, koji žele, da bi i nadalje ostao Košara tajnikom, odnosno kako oni zavadjaju siromašan i neuk hrv. puk, da ostane sve „po staru“ (talijanski). Da rabe pri ovom sabiranju različita sredstva, da se groze kmetu ako se ne potpiše ili dade križ veleć im, da neće više (Kanfanarci) Istrijani biti itd. razumiti će svatko.

Mute glavu siromašnom kmetu, da oni su Istrijani a ne Hrvati, jer Hrvati da su u Hrvatskoj a, da oni niti ne poznadu hrv. jezik zavadjajući i straseći, da će pripasti Hrvatskoj ako budu za hrv. tajnika držali itd. Najviše kmetova dobivaju s time što kunu zastupstvo hrv. stranke, da oni hoće „našeg čovjeka“ i domaćinu (renegata) izgnati iz službe a stranca postaviti na njegovo mjesto.

Kod osoba koji ne pojme što je narodnost ide ovim talj. huljama više puta za rukom, da ih predobiju. Kako već spreda napomenuto Košara rad njegovog nemoralnog ponašanja uživa samo mržnju i medju samim ugled. Talijanima, ali glasuju i se bore za Košaru jedinim razlogom, da si zadrže i nadalje vlast nad občinom. Sasvim time nadamo se, da su ovo zadnji uzdisaji kanfanarskih Talijana. Ovo njihovo „po starinsku“ zavadjanjem i kupljenjem potpisa i križeva, nadam će kompet. oblasti uzeti (u obzir) i zakonito riješiti ovo dugočasno i po s. občinu štetno pitanje, kaošto i odluku o zastupstva jer inače zašto narod izabi zastupnike?

Čuditi će se mnogi, da se već pre 2½ god. vuče boj za obć. tajnika i ovi zapostavlja djelovanje obć. zastupstva. J u ovo vrijeme bile su samo 2 ili 3 sje nice kod kojih je moglo obć. zastupstv nešto isposlovati na korist občine.

Mnogo se zakasnilo sa obračunom go 1908, a još više sa proračunom g. 1910 koji još ni danas obć. zastupstvu na od brenje nije predložen. Kako, da se upravlj sa občinom bez proračuna, ovdješnje T lijane ni malo ne briga već im je jedin do toga, da oni vladaju sa siromašni hrv. pukom odnaroditi ga i potlačiti g na gospodarskom kulturnom i moralnom stanovištu. Najgore zlo pako je da ovdje njem neznatnom broju Talijana potpo maju hrv. izdajice i propalice. Ovaj se bo naravski ne bije za tajnikovu osobu, v za nadvladanje narodne stranke. Razumij se, da je jedino u osobi tajnikovoj po osobljena narodnost jer ako izaberu Tal jani Košaru dobiju i občinu, ako pa pre magnu Hrvati i nastupi Jedrlinić-mjesto obć. tajnika neće se više vladati „po st rinsku“ (talijanski) ali vladati će se „p našu“ (hrvatski) i s ovom biti će broj hr občina u Istri za jednu pomnožena. Da Bog i sreća junačka!

Krčki kotar:

Mrakovčić Josip iz Punta na otok Krku, položio je 25. pr. mj. ispite u Beču, i diplomiran je živinarskim liečnikom.

Čestitamo!

Iz Punta, *(Malo odgovora.)* U „Pučkom Prijatelju“ od 10. maja t. g. neki dopisnik iz Punta govoreć o produbljenju ušća u našu dragu, izražava bojazan, da nebi taj posao preuzelo društvo „na temelju neke silno obsežne podloge“. Time i drugim stavkama, dopisnik je pokazao očitu protivnost društvu, kojem je zadaća da unapriedi i podigne Punat na onaj stepen, što ga po radinosti i vrstnoći svojih stanovnika u pojedinim strukama obrta i poduzetničtva u veliko zaslužuje. Pitanje produbljenja puntarske luke dalo je dopisniku povoda, da se očeše o društvo za poljepšanje i podignuće Punta, te privabljenje stranaca u naše mjesto. A kako je to neobhodno nuždno, iziskuje to silni i nagli razvitak i napredak Punta. Od kolere god. 1855. ostalo je u Puntu oko 600 stanovnika, a danas je broj narastao na 3000 duša. Radišnost Puntara poznata je po cielom otoku i dalje, ali se zato njihov trud naplaćuje. God. 1889. došla je filoksera i uništila sve vinograde i dovela pučanstvo tako rekuć na prosjački štap. Ali Puntari ne malaksaše; prestravljeni u prvi mah s te goleme nesreće, u brzo se snadjoše i ajd u daleki sviet, da izbave sebe i svoje iz nenadane nevolje, te nakon nekoliko godina vraća se Puntar svom domu i laća se opet marljivo posla, podiže na novo što je filoksera poharala. Danas pak vidimo Puntara oporavljena, a mjesto samo kao obnovljeno i veselo sa liepim zgradama, palačama i villama, sa preko 50 trabakula i bracera, preko 100 manjih ladja, dva paromlina za brašno i tjestenine. Radi svega toga ustanovilo se društvo da najkrasniji položaj otoka, svoju krasnu dragu sa biserom svojim Košljunom iskorisli na uhar pučanstva i ljepotu Punta. Začnemo li mi raditi i unapredjivati naše mjesto, pronut će se tada i nadležne vlasti, te ćemo ih upravo prisiliti, da započnu već jedanput produbljenjem ušća i uredjenjem luke. Na utjehu dopisniku možemo javiti, da to novo društvo nije ustanovljeno da preuzme poduzetničtvo produbljenja, ali da će društvo poticati i bodati, da se to već skoro dogodi, to mu

o takodjer do znanja. Društvo ... svoja pravila koja su i potvrdjena, odgovaramo takodjer na umirenje g. ...pisnika. Na koncu svog dopisa posjekao ... pak pošteno. Protivi se da gradimo ho... tele i kupališta za strance. A zar neće to ... njemu dobro doći? Domaći, hvala Bogu, imaju svi svoje liepe domove, dakle se ra... zumije, da će to bit za strance koji će u ...jestu ostaviti svoj novac. Podignuće Punta ...stoji u uskoj svezi sa produbljenjem i ure...djenjem luke, zato opetujemo, da će baš ... novo društvo potaći i pospješiti uredje... nje puntarske drage, a nitko veseliji od ...nas, ako to pitanje uredi koji prije nas.

Voloski kotar:

70-godišnjica vriednog radenika. Dne 18. svibnja slavio je gosp. dekan Rogač u Hrušici 70 godišnjicu. Držao sam da će Vas jamačno ko od tamošnje gospode o stvari obavjesti, ali budući do danas ništa u nijednoj novini ne čitah uzeh sam pero, jer čini mi se da bi bio veliki grijeh, kad bi se šutke preslo preko te stvari.

Bit će valjda 20 godina prošlo od kako je gosp. Monsignor Rogač dekanom u Hrušici. Nije bilo valjda nikakvog narodnog poduzeća gdje nebi on sudjelovao tako je n. pr. kod gospodarske zadruge neprestance u odboru, a odkada ja pamtim predsjednikom. Gospodarske zadruge bez g. dekana si čovjek niti misliti ne može. Što se je bilo svinjogojstvo tako razširilo u općini Podgrad i Materija je ponajviše zasluga gospodarske zadruge, odnosno njegova.

Kod osnutka podgradske posujilnice je igrao jednu od prvih uloga. Kćerka posujilnice mlekarna je sasma njegovo djelo. Ja bih rekao da je to njegova najveća zasluga a i najviše ga je truda stojala, a nije prošlo ni bez velikih materijalnih žrtava. Ne može niko da pojmi koliko briga, koliko muke i žalosti mu je već mlekarna prouzročila, ali svejedno on ju svedjer vodi i neznam što će biti kad je neće više moći da vodi. Koliko stotina tisuća kruna je došlo u one krajeve kroz mlekarnu ne mogu točno reći, ali da ih je mnogo došlo uvjeriti će se svako, ko je ona sela, osobito Hrušicu poznavao prije desetak godina. Tu je bilo najveće siromaštvo. Sve je bilo zaduženo preko glave. Narod je zapuštao svoju rodnu grudu i bježao s trbuhom za kruhom. Ja sam se bojao, kad sam na to mislio, da će nekog lepog dana nastati sveopći krah.

Mogao bi Vam čitave knjige da napišem o njegovom radu, ali skroman prostor u Vašem listu toga ne dopušta.

Zakljućujem želeći da bi Bog očuvao još mnogo godina našeg gospodina dekana zdrava i zadovoljna.

Živio monsignor Anton Rogač, dekan u Hrušici!

Prijamni ispiti na c. kr. učiteljištu u Kastvu započeti će dne 2. jula 1910. Upisivanje novih učiteljskih pripravnika bit će dne 30. juna i 1. jula 1910.

Spomen knjiga Spinčićeva. Na korist „Družbe sv. Ć. i M.“ i „Djačkog pripom. društva“ uplatiše općini Kastavskoj gg. Dr. Fabianić Nikola liečnik na Voloskom K 5; Pribil Dragutin kot. škol. nadzornik na Voloskom K 5.

Pazinski kotar:

Djačko pripom. društvo u Pazinu primilo je u mjesecu svibnju slijedeće prinose: Fr. Matejčić, Trst 40 K; Iv. Mahnić, mlinar, Dekani 20 K; J. Vrbka, Lanišće mjesto pristupa na djački koncert 2 K; N. N. za prodane ružice, Pazin K 1·40; J. Grašić, Beram mjesto pristupa na djački koncert 5 K; J. Milić, Srdoči sabrao 6 K; J. Bersenda, Pićan 50 K; A. Legović, Kašćelir 10 K; Kaštelirsko društvo za štednju i zajmove, Kaštelir na račun utemeljiteljne članarine 50 K. Djački koncert, Pazin K 211·04. Hvala darovateljima!

Prva skupština i zabava u Rabcu, koje se je priredila 16. svibnja u korist „Družbe“, ispala je preko svake nade.

Rabac je krasno mjestance na moru, nad kojim Labin drške, kao nad zenicom oka svoga, čuva ga i pazi, kako će ga s vremenom oteti Ripendi, te ga pod svoje gospodstvo metnuti. Ali im je uzaludan trud, kako su to naši sami Rapčani opet i ovom zabavom pokazali. Pokazali su naši Rapčani, kako oni ćute za svoje, za svoj narod, te kao uvijek, tako i taj dan složno pohrliše u naše kolo, da pokažu, da su oni naši ljudi i to tvrda i prava naša braća. Na dan te naše slave u Rapcu moglo se je vidjeti, kako se od svuju strana dižu i sabiru ljudi, mladež, žene i djeca — sve hrli dolje k moru —, da se slava što dočinije provede. Naši hrabri Ripendjani podjoše naokolo cestom podno Labina do Rabca pod hrvatskom zastavom kličući i pjevajući. Ne znamo, kako je bilo pri duši Labinjanima, slušajući one usklike „živio“, da su se morali zidovi gradski tresti, a srce im pucati od jada.

Okolo 3 sata sabralo se naših ljudi sa svih strana. Tu si vidio gotovo cijeli Rabac, vrijedne ljude, žene i djecu, koja su veselo dohrlili, da bar taj dan dadu oduška hrvatskom čuvstvu, da pokažu, kako im je miliji svoj jezik, kojega svi razumiju, ali kojim nemaju svoje škole — već im djeca uče jezikom tudjinskim — kojeg malo razumiju.

Došli su naši hrabri Ripendjani, koje nije smetalo, što im je Rabac s puta bio. Istina, bilo ih je, koji nisu htjeli doći, nu mi im svejedno kršćanski opraštamo, premda je trebalo, da se i oni pokažu zahvalni „Družbi“, koja im daje školu. — Tu su nas posjetili vrijedni rodoljubi iz Labina, Šumbrega, Sv. Nedelje, Kršana, Pićna, Pazina, Drenja, Ravni, Sv. Lovreča, Sv. Marine i drugih okolnih mjesta. Ma brate, bilo ih je od svih strana, a mi im možemo samo najljepše zahvaliti, što su iz tako daleka, moguće i vrlo mučno, ali svejedno veselo nas u Rabcu posjetili. Oni su učinili veliku žrtvu i pokazali veliku ljubav, koju ćute za nas Ripendjane i našu braću Rabčane. Poslije kratkog pozdrava učiteljice od Ripende progovorio je sakupljenom narodu veleč. g. F. Frankola profesor iz Pazina, te veleč. g. F. Hrdy župnik iz Sv. Lovreča, koji su svojom vatrenom riječju o narodnoj svetinji, — o školi u narodnom jeziku ljude iz mrtvila ganuli i oduševili. Hvala im!

Hvala i velemožnom gosp. Zidariću nar. zastupniku i župniku iz Kršana, koji obaviši svoje dužnosti, dohrlio medju naš narod! Hvala i ostalim gospojicama i gospodi učiteljima, te svim prijateljima iz bliza i daleka, jer svi učiniše više nego plemenito djelo!

Poslije skupštine bio je biran koncerat školske djece. Istom si sada mogao vidjeti oduševljene Rabčane i naše ljude, kojima se lica suzama orosiše, kada su lijepo razumjeli u svojem jeziku svaku riječ malene djece, svaku pjesmu, koju su zapjevali u našem jeziku. Tu je bilo, kako velim, suza od miline i oduševljenja preko mjere. A po tome se razvilo ples za mladež, dok se svi nisu polagano razišli, puni zadovoljstva i veselja, nad našom narodnom pobjedom. — Spominjući naše prijatelje, koji nas posjetiše, ne mogu, a da sa dubokom zahvalnosti ne spomenem oca istarske sirotinje, bez čije pomoći i blagoglova ne mimoilazi nitko, — našeg dičnog starinu Dr. Matka Laginju, koji radi drugih posala nikako se odazvati nije mogao, već je našu zabavu popratio svojim očinskim blagoslovom, pozdravio vrle Ripendjane i poslao na dar za školsku sirotinju 10 K. Isto tako nas pozdravise i naši zastupnici veleuč. g. Dr. D. Trinajstić i Dr. Š. Kurelić poslavši dar po 5 K.

Napose se zahvaljujem g. Ivanu Faraguna, koji nam je više nego rado ustupio sve svoje prostorije i time pokazao, kako je vrijedan rodoljub i kao takav bio nam na ruku. Mnogo hvala g. Marku Zupičiću, koji je najviše svoga truda, za tu zabavu uložio, što mu ne mogu dosta riječima zahvaliti. Isto hvala g. Marku Paliska, Sipetu Boljeviću, Sipetu Zupičiću i Jakovu Paliska, koji su tamo od jutra pomogli i pripravili sve. Hvala i Toni Zupičiću Pićancu, koji nas je pod hrvatskom zastavom dolje vodio i pomogao nam. I materijalno je zabava dobro ispala, premda za tim nismo ni išli. Za Rabac je dovoljna bila moralna pobjeda. Ali naši rodoljubi sjetiše se „Družbe“, te darovaše svaki nešto, da se je ukupno sabralo 255 K 80 h, koji se iznos, odbivši potrošak, šalje Družbi sv. Ćirila i Metoda. Hvala svima darovateljima.

Razne primorske viesti.

Na spomen kanonika Petra Flega, donaša zadnji broj „Mladog Hrvata“ pod naslovom „Umiru dobri starci“ ovu krasnu posvetu:

Bilo doba ... (moja djeco, ovo je povijest — tužna istarska povijest!) bilo je doba, kad hrvatski narod u Istri nije imao nikakvih prava, već je živio bez škole, bez znanja, bez svijesti. U to su vrijeme tudji, opaki ljudi našega čovjeka tukli i mrcvarili, a on je kao nesvijesni sužanj mirno podnosio sve: i muke i patnje i teške uvrijede.

Onda se u siromašnom, pustom istarskom seocu rodilo dijete. A to je dijete bilo milo i bistroumno, pa su ga dobro i milostivo duše primile k sebi u školu. A to je dijete kasnije postalo biskupom, a narod je istarski vaplo:

— Bog neka nam poživi našega biskupa Jurja Dobrilu!

A bio je biskup Dobrila narodu i otac i majka. On nam je digao narod — čast i slava svetoj uspomeni Njegovoj!

A kad je ostario, pozvao je k sebi u biskupske dvore mlada i umna čovjeka, pa će mu:

— Ti ćeš, Petre, biti mojim u starosti drugom, mojim pouzdanikom ...

I mladi, umni Petar bio je Velikom biskupu do smrti drugom i Njegovim vjernim pouzdanikom. Na smrti mu je pak besmrtni biskup prozborio ovo:

— Dušu predajem milostivom Bogu, zemljici tijelo, a tebi, Petre, ovo moje staračko srce.

Izdahnuo biskup. Divna mu je duša poletjela k Bogu, tijelo je primila zemljica crna u srce dobri i vjerni drug — Petar.

Zlotno i mekano srce! Narodna radost — njegova sreća, narodna tuga — njegova bol. Pravoga veselja nikada — jer je neprestano žalilo za velikim biskupom Jurjem.

Kada se pak u biskupskim dvorima nije radilo više u duhu Velikoga biskupa, onda je to predrago srce počelo venuti, venuti...

Svenulo je divno srce — osušilo se — umrô je Petar Flego vjerni drug i pouzdanik Velikog biskupa. Tijelo mu leži do glave neumrlog istarskog Oca a duša se u nebu s Njegovom grli.

Plače Istra za Petrom Flegom, za narodnim dobrotvorom, svećenikom uzornim, ugodnikom božjim ...

A vi, malena, hrvatska djećice, pitate: kakav je bio u licu pokojni Petar?

Evo vam Njegove slike: Staračko lice s puno, puno dobrote, oči milo i andjeoske a kosa bijela, bijela kao snijeg na našim goranma drevnim. Neizmjerno je volio djecu kao i Veliki biskup — pa i vi, malena hrvatska djećice, slavite uspomenu Njegovu i u dušicama vašim kliknite malim:

— Slava, slava dobromu Petru Flegu!

Viktor Car Emin.

„Mladi Hrvat“. Izišao je 6. broj ovog omladinskog lista sa slijedećim sadržajem: 1. Viktor Car Emin: Umiru dobri starci. — 2. Vladimir Nazor: Božje oko. — 3. Rikard Katalinić Jeretov: Ruže. — 4. E.: Mali bubnjar. — 5. Barba Rike: Zelenka. — 6. Vladimir Nazor: Mlin. — 7. Lujo Dorčić: Začudjena repatica. — 8. *** Vesele zgode majmuna Floka. — 9. Josip Milaković: Proljeće. — 10. *** Kako je Robert Peary otkrio Sjeverni pol? — 11. Iz moje torbice. — Zagonetke.

Današnjem broju priložen je cienik ljekarne „Sv. Petru“ Franja Šullera u Zagrebu, na što upozorujemo naše čitatelje.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista iskaz sreće od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

Potpisani smatra dužnošću, da srdačno zahvali Veprinčanima za simpatije, izražene osobito prigodom njegovog odlaska iz Veprinca na novo odregjeno mjesto.

Sovinjak, dne 6. lipnja 1910.

Zorko Klun
župeuprav.

Oglas

kojim se poziviju svi članovi „Gospodarskog društva“ u Sv. Martinu kod Buzeta na godišnju glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u sriedu dne 29. lipnja u 3 s. po podne u prostorijama „Gospodarskog društva“ sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj upravnog i nadzornog odbora;
2. Odobrenje računa za god. 1909.;
3. Biranje nadzorstvenog odbora;
4. Ini predlozi.

Odbor.

Br. 740.

Natječaj.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sijelom u Puntu.

Godišnja plaća je K 8000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§ 10. i 30. organičkog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtjeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati lijekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12./VIII.-1907. br. 42 l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu.

Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30. lipnja 1910.

Nastup je službe 1. kolovoza 1910.

Glavarstvo općine.

PUNAT, dne 11. svibnja 1910.

Načelnik: **F. Orlić.**

Liečnik za očne bolesti

Dr. J. Ožbolt

bivši liečnik i operatenr na bečkoj klinici Prof. Fuchsa

ordinira u svom ambulatoriju na Rieci (Fiume) Piazza Andrassy N. 2, II. kat. od 10—12; 3—4.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. I.

Najveći zgoditak sv. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Prvo vučenje 22. Junija.

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

800,000 Maraka

odnosno:	Glavni odbitci po
Maraka 500,000	Maraka 200,000
„ 350,000	„ 100,000
„ 340,000	„ 60,000
„ 330,000	„ 50,000
„ 320,000	„ 45,000
„ 315,000	„ 40,000
„ 310,000	„ 30,000
„ 305,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
„ 302,000	„ 10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **49,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

potovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M. **50,000** a onaj 7. razreda ev. M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku M. 6 (K 7)	pol srećke M. 3 (K 3·50)	četvrt srećke M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unaprieđ **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

22. Junija.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

.....ovdje izrezati.....

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., Banka, Hamburg 36.

N. 1153

Pošaljite mi { cielu srećku à M. 6.— (K 7.—) / pol „ à „ 3.— („ 3.50) / četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primate u priklopu doznačnicom izvolite podignuti pouzećem { Prekrižite ono što se ne odnosi na poštiju.

PEČATE

iz GUME izradjuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia I. - Pula - Via Giulia I.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmannov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen n/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjegâ i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne			po podne
5.—	odl. PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol. Krk	odl.	4.35
5.25	odl. „	dol.	4.25
6.10	dol. Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl. „	dol.	3.35
6.45	dol. Malinska	odl.	3.05
6.55	odl. „	dol.	2.55
7.40	dol. Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl. „	dol.	2.—
8.45	dol. RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponud. Srijedu Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl. Baška		dol.	6.10
4.50	dol. Punat		odl.	5.—
8.45	dol. Rijeka		odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl. RIJEKA		dol.	4.15
7.55	dol. Opatija		dol.	3.40
8.—	odl. „		dol.	3.30
9.20	dol. Beli		odl.	2.10
9.30	odl. „		dol.	2.—
10.20	dol. Mersg		odl.	1.10
10.30	odl. „		dol.	1.—
11.—	dol. Krk		odl.	12.30
11.10	odl. „		dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol. Baškanova		odl.	10.50
1.—	odl. „		dol.	10.40
3.—	dol. Rab		odl.	8.40
3.30	odl. „		dol.	8.30
5.15	dol. Veli Lošinj		odl.	6.45
5.25	odl. „		dol.	6.35
5.35	dol. Mali Lošinj*)		dol.	6.25
5.45	odl. „		dol.	6.15
6.30	dol. NEREZINE		odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt. Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne			po podne
7.20	odl. Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol. Opatija	odl.	7.15
8.—	odl. „	dol.	7.05
8.15	dol. Lovran	odl.	6.50
8.20	odl. „	dol.	6.40
12.—	dol. Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

POZOR! Novi vinski zakon dobiva se u Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga raznašljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa lepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno iduć samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. iduć anker-remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem S. **KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne naručbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Nova trgovina! Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odielа po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Via-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz gesło: SVOJ K SVOMU!

Najbolji uspjeh polučuje se oglašivanjem u

„NAŠOJ SLOGI“,

jer je razširena po svoj Istri, Goričkoj, Dalmaciji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini.

Molimo, da se kod naručbe pozovete na „Našu Slogu“.

Broj 24. Pula, u četvrtak dne 16. junija 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. naju i računaju se na temelju cnog cienika ili po dogovoru.

ci za predbrojbu, oglase itd. u se naputnicom ili polož- om pošt. štedionice u Beču dministraciju lista u Pulu.

t naručbe valja točno oz- it ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

o list na vrieme ne primi, o to javi odpravničtvu rcenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz- na napiše „Reklamacija".

ovnog računa br. 347.249.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovoral urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli, ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Glavna skupština Družbe Sv. Ćirila i Metoda u Cresu.

U zadnjem broju progovorili smo o slavlju o ga je dne 5. t. mj. doživio Cres pri- odom glavne skupštine Družbe. Danas očimljemo donašati točni izvještaj o samoj upštini.

Odmah iza tri sata po podne napunila dubkom dvorana Narodnog Doma, te predsjednik Družbe zastupnik Vjekoslav inčić otvorio skupštinu ovim govorom:

Slavna skupštino!

Velecijenjene gospodje članice i gospodo novi!

Sabrao nas se je tolik broj, daleko preko opisa, da mogu otvoriti, kao što otvaram, danmaestu godišnju skupštinu družbe sv. rila i Metoda za Istru.

Ravnateljstvo je za nekoliko dana zaka- ilo sazov skupštine, pa Vas stoga molim, stvorite ovu odluku:

„Članice i članovi družbe sv. Ćirila i etoda za Istru, sakupivši se dne 5. lipnja 910. u Cresu, opravdavaju ravnateljstvo e družbe, što nije već u svibnju suzvalo dovite glavne skupštine, te smatraju svoju anašnju skupštinu pravovaljanom redovi- om glavnom skupštinom od god. 1910." Prima se.)

Slavna skupštino!

Zahvaljujuć vam, gospodje članice i go- odo članovi, na prihvatu te odluke, hoću a se najprije sjetim onih, koji bi bili ožda danas ovdje, a svakako bi s nama jećali, da ih nije nemila smrt ugrabila. a lanjskoj skupštini spomenuo sam smrt osipe Ratkovića, vjerne druge Nikole Rat- ovića, poštanskoga činovnika. Malo iza je preminuo je i on, naš dobri Nikola atković, koji je bio medju prvim člano- ima uprave Ćirilo-Metodskih Zidara u agrebu, koji je poticao na sabiranje pri- osa medju svojim drugovima, koji je su- jelovao kod svečanosti priredjivanih za ružbu, zanimao se i radovao svakom na- redku hrvatstva u Istri, kao što je radio kodjer za napredak cjelokupnog hrvatskog naroda, radi česa bio je od prošle vladavine u Banovini premješten nekamo u Magjarsku, što je možda krivo smrti njegove supruge, a što je svakako pospješilo njegovu smrt. Neka mu bude trajna uspomena medju nama. (Slava mu!)

Umro je u našem bijelom Zagrebu dr. Haramuštek, zamjenik državnog odvjetnika, koga nismo ni poznali, dok je bio živ, ali smo upoznali njegovu plemenitost poslije njegove smrti. Ostavio je s v e svoje družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru. Koliko to iz- naša, to ne znamo još sada, ali tim, što je ostavio s v o družbi, pokazao je, kako je cijenio družbu i njezinu zadaću. Slava njemu, kao i Krunoslavu Bobincu i ostali- lim, koji su se oporučno sjetili družbe. (Slava!)

Lanjske je godine smrtna kosa posegla žalibože takodjer i medju naše učiteljsko osoblje. Preminula je Franjka Trejbal, družbina učiteljica prije u Vabrigi pa u Gabonjinu. O njoj se može reći, da je u svom kratkom životu mnogo trpjela i vr- šila svoju dužnost, koliko je mogla. Nau- žila se kraljestva nebeskoga! (Slava joj!)

Najnoviji grob družbinih radnika jest onaj Ernesta Jelušića, jednog od najstari- jih družbinih učitelja. Služio je skoro deset godina na družbinoj školi u Puli, kojoj je posvetio sav svoj mar, svoju ljubav, svoje znanje, te ju digao tako, da je počeo služ- bovati sa samo još jednom učiteljicom, a svršio kad već bijaše ustrojeno sedam raz- reda a i još bi se ih više, da su bolje pri- like. Plačući za njim zajedno sa njegovom udovom, koja je ostala s jednim sinčićem, želimo, da ima medju učiteljima dobrih nasljednika u radu za družbu. (Slava mu!)

Budi dosta žalosti i naricanja.

Predstavljam dr. Lukovića, odaslanika c. k. kot. oblasti u Lošinju. Molim ga, ne da bude pristran nama u prilog; toga mi ne zahtjevamo od nijednog javnog čimbe- nika, nego da bude nepristran i da svije- sno izvijesti svoju višu vlast o svem, što ovdje čuje i vidi.

Pozdravljam predsjednika Slovenske dru- žbe, vladinog savjetnika Andreja Seneko- vića i gosp. profesora Juga, koji su došli iz središta Slovenije, Ljubljane, da počaste našu družbu. Slovenci su sa Hrvatima uvijek nastojali, da uzajamno rade i da se medjusobno podupiru. A tako čine i obje družbe, njihova i naša. U njihovu kao sta- riju, mi smo se u koječem ugledali. S njom se uvijek dobro pazili. Stalan da će tako i unaprijed biti, želim najbolji napredak Slovenskoj družbi! (Burno odobravanje.)

Pozdravljam starinu novinara i ujedno zastupnika naroda Matka Mandića (burni pljesak i klicanje: Živio Mandić!) glavnog suradnika „Naše Sloge" kao što i njenog urednika Jerka Mahulju, te predstavnike „Pučkoga Prijatelja" iz Krka i „Novoga Lista" iz Rijeke.

Pozdravljam Vas, što Vas je „Tatra" donijela nešto sa Sušaka i Rijeke, a naj- više iz Voloskoga, Opatije, Kastva, Lovrana i Veprinca, onoga dijela Istre, u kome se je narod najprije probudio. Pozdravljam i one, što ih je dovezao „Sokol" iz Mošće- niščine, Berseščine, Plominštine i Labinj- štine, onih dijelova Istre, gdje je još na- rod nas pod tudjinskim upravama, ali gdje jedva čeka, da se od svojih nametnika oslobodi. Pozdravljam one, što ih je do- vela „Vila" iz Pule, grada i kotara, kao što i iz Pazinštine i Poreščine, od strana, gdje još imadu najveće borbu sa svojim narodnim protivnicima. Želimo im svim čim bolji uspjeh u njihovu budućem radu! Pozdravljam one, što ih je donijela „Cri- kvenica" iz Lošinja Maloga i Velikoga, te pokupila u Osoru i Martinšćici, t. j. iz onih naših obala, koje oblasti drže talijan- skim, a gdje u istini žive naš narod, ko- jemu je pak narodna svijest još obavita tvrdom korom. Ako je do toga došlo, krive su č. k. kot. oblasti austrijske, koje su već od onda, kad su početkom devetnaestog stoljeća digle borbu proti glagoljici u Lo- šinju, poduzele sve moguće, da naš narod na tim otocima potalijanče. Da to svoje svrhe nisu dosegle, pokazuje nam baš ve- liki broj današnjih izletnika iz tih krajeva u Cres. Oni su nam jamstvom, da hrvat- ska narodna svijest nije još uništena i da će se sve više buditi usupor naprezojima c. k. oblasti, koje namještaju tako rekuć isključivo činovnike Talijane.

Pozdravljam i ostale sa Cresa i Krka, što su došli danas ovamo. Svi što ste došli pokazali ste s jedne strane počast družbi na čem Vam hvala, a s druge strane po- čast Cresu gradu. Htjeli ste posjetiti, po- zdraviti, ukrijepiti za daljnju borbu naše dobre Cresane i Cresanke. Pozdravili ste ih mnogi ili svi pojedince, a ja u ime svoje, u ime ravnateljstva družbe, u ime cijele družbe i u ime svih vas nosim im iz svega srca skupni pozdrav.

Pozdravljam vas, Prečasni oče Dubro- viću, koji ste prvi kresali iskre narodnoga probudjenja kao i Vašu subraću u samo- stanu. Pozdravljam vas, duhovni viši pa- stiru, i vaše pomoćnike, koji cijelo vrijeme, što vam preostane od vaše duhovne službe upotrebljavate u radu za napredak creskoga puka. Pozdravljam prof. viteza Coglievinu, kojemu je žalibože bolest zapriječila, da bude danas ovdje, a koji je zadnjih go- dina veoma mnogo uradio za dobro cre- skoga puka. Pozdravljam sve, koji su budi što učinili za razvoj creskih kopača, mor- nara i drugih naših ljudi u Cresu. Po- zdravljam osobito baš te naše kopače i mornare, njihove supruge, njihove kćeri i sinove — sve, sve bez razlike koji su ostali vjerni svome rodu i jeziku.

Cres je jedan od onih gradova, koji se u najnovije doba probudili, pa je u tom obziru najmladje dijete svojih roditelja. Kao što ono majka ima svoje najmladje dijete najradije, a i da ne čini krivo dru- gim starijima, tako valjda imademo i mi rado Cres. Velika je većina naših ljudi bila zapanjena, kad je čitala creska pisma, što ih je u Padovi pisao prisutni Cresanin Prečasni otac Dubrović, i crtice sa Cresa, što ih je pisao Cresanin Ante Tontor sada sudbeni savjetnik u Rovinju. Čudili su se mnogi, kad je neki domoljub izrazio želju, da se otvori u Cresu škola, kad je i sam imao malo nade na velik broj djece, koja bi ju polazila. Ali je pak sigurno bilo iz- nenadjen i on i oni mladi fratrići i oni

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Kako i zašto se je počelo zapuštati slavensko bogoslužje u crkvah Istre, i ko ima tu svoje prste.

4. Obavljanje službe božje rimokatoliče- kim obredom, a slavenskim jezikom po- moću glagolskih knjiga na mnogo je po- stradalo, kako po drugih hrvatskih zemljah tako i po Istri, prošloga XIX. stoljeća, pa ni se mogło navrći pitanje, s kojih se je zroka to dogodilo i čim su se slavenske njige glagoljskimi slovi tiskane nadomje- stile? Već prije i tada i kasnije događalo se je to stoga, što su pomanjkavale svete njige glagoljskimi slovi tiskane, i što se ovih nije tiskalo. Mnogi biskupi takodjer starski pomogli su se time, da su dali ti- skati tako zvane „*šćavete*" (*Schiavetto*), knjige, u kojih su latinskimi slovi a u novijem hrvatskom jeziku tiskani svi oni djelovi sv. mise, koji se pjevaju, koje pobožni puk čuje i prati po svećenikovom pjevanju. *Samo iz nužde* pripustilo se je pri tom, da svećenici tihe molitve sv. mise obavljaju latinskim jezikom iz odnosnih latin- skih misala. Činili su to a da za to vjer- nici ni znali nisu, za nje bo molilo se je na glas, pjevajuć samo njim poznatim sla- venskim jezikom po običaju, kako je i prije bilo a kako se to još danas u mnogih crkvah Istre čini. Nije se htjelo a i nije se smjelo odnosno ne će se a i ne bi se smjelo, da se povrijedi sveto pravo vjer- nika slavenskoga jezika, dano im već prije 1000 i više godina od svetih otaca papa. To knjige „šćaveti" bilo su tiskane što u Mljetcih, što na Rijeci, što drugud; njeke već u XVIII. stoljetju (1730. i 1778.) druge u XIX. stoljetju, 1824., *i to dosvolom crkvenih oblasti, pače poticanjem i nastojanjem samih biskupa.* I ako su te *knjige* valjale 100 i skoro dvije sto godina, i po- mogle uzdržavati narod hrvatski u živoj vjeri, nije lahko naći razloga, zašto ne bi i na dalje valjale. Ako se jih pak hoće promjeniti i doći na dobu, *pred kojom* su nastale i ako se hoće odstraniti razloge, rad kojih su nastale, — ako se najme hoće zamjeniti ih staro-slavenskimi knji- gami *radi nestašice kojih bijahu uprav uvedeni „šćaveti"*, proti tomu ne može ra- zborito niko ništa prigovoriti. Podpisani dozvoljavaju si ovdje opaziti, da slavenske knjige za službu božju ne moraju biti baš tiskane glagoljskimi slovi. Pravo što su dali sv. otci papo slavenskim narodom ob. zirom na obredovni jezik u rimokatoličkoj crkvi, kako se vidi iz odnosnih listina, ne sastoji u tom, da budu sv. knjige tiskane glagoljskimi slovi, nego u tom, da se služba božja obavlja slavenskim jezikom. Hoće li se pridržati „šćavete" tamo gdje su u po- rabi, i uvesti tamo, gdje bi služba božja imala biti u slavenskom jeziku; hoće li se uvesti slavenske misale sa glagoljskimi slovi, kako prije bijahu, dok se je glagoljsko pi- smo i inače u svjetovnih poslovih, naročito kod Hrvata rabilo; ili će se ih tiskati pi- smom, koje danas imadu za svoje svi Slaveni katolici rimskoga obreda, najme latinicom, što stalno ne bi imalo biti ni- kakvo zlo, dok su istom tiskane drugo knjige po kojih je ona nazvana, najme latinske —: o tom će odlučiti najviše cr- kvene oblasti. Svakako pak okolnost, što se je *„šćavet" po samih crkvenih oblastih* uvelo, i rabilo i još rabi, poglavito *s po- manjkanja misala glagoljskimi slovi*, te isti

mladi svećenici, koji su me često, kad sam prolazio Cresom, pitali: — kad ćete nam dati školu? — i svi drugi domoljubi, kad su se otvorenjem škole u Cresu napunile djecom četiri velike dvorane. Stoljetno robovanje kopača vlastelî nije uništilo u kopača onoga nečega, što zovemo narodnim čuvstrom, narodnim osjećajem. „Frvaski" jezik sačuvali su oni u svojim kućama, hrvatsko čuvstvo tinjalo je u njih i probudilo se čim se je dala tomu zgoda. Toga čuvstva nisu bile kadre, a i ne će uništiti ni one malenkostne oblasne naredbe, kojima se zabranjuje nositi djeci znakove tobož „političkoga" u istini narodnoga obilježja. Bilo je slabića i kopačkih sinova, koji su se, poslani na daljnje školovanje te u prilikama, u kojim su se uzgojili, otudjili svome rodu i jeziku, ali ih je ostalo i vjernih istomu, kao što nam to kaže baš i otac Dubrović i profesor Coglievina i mnogi drugi. Oni su bili, kako nam je prof. Coglievina rekao, žrtve svoga vremena. Danas već to ne moraju biti, jer imadu oružje, kojim se mogu protiv toga obraniti, a to oružje je hrvatska škola. Takova škola jeste danas u Cresu, ali nam je nisu dali oni koji bi morali i koji su to po zakonu dužni, najme c. k. školske oblasti. Već od godine 1902. leži kod njih neriješena molba za hrvatsku javnu školu. Dok nisam ja prije nekoliko godina kod c. k. izvjestitelja zemaljskoga školskoga vijeća probudio stvar, nije se ni izvida provelo, a kad se ih je provelo, što se je našlo? Da su se tobož ljudi izjavili, osim za hrvatski jezik takodjer za njemački i čak za englezki i da majke nisu imale punomoći od svojih muževa nalazećih se na moru ili u Americi, da se izjave o naukovnom jeziku, kao da roditelji, a ne c. k. školske oblasti odlučuju o naukovnom jeziku. A da li se tako radi kad se ustraja i kad se uždržaje koja talijanska škola? U Opatiji se još na priliku danas uzdržaje talijanska škola sa sedam djece, od kojih pet su tudji državljani, a dvojica nekakvi austrijski furlani. Tako se ustrajaju i uzdržavaju talijanske škole i po hrvatskim mjestima i uopće, gdje im nema mjesta. Tako se Talijanima upravo turaju državne talijunske srednje škole. Tako im hoće baš da dadu talijansku univerzu, dočim nama ne dadu ni hrvatskih pučkih škola. Tako rade austrijske oblasti na školskom polju, a tako i na ostalih poljih javne uprave. Mi nemamo prijatelja — sve nam je protivno. Valja da sami za sebe radimo i treba da radimo i što više uradimo, to ćemo više poštovanja dobiti i od naših protivnika. (Sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 11. 6. 1910.

Njeki upiti naših zastupnika.

Zadnje doba su naši zastupnici postavili više upita na pojedinu gospodu ministre. Tako su zast. Spinčić i drugovi obnovili upit na gosp. ministra pravosudja radi povećanja namještenika kod c. kr. kotarskoga suda na Voloskom, i uredjenja uredovnih ura kod istoga. Zastupnik Dr. Trešić i drugovi zahtjevali su od ministra financija, da snizi soli za soljenje riba ribarom Dalmacije i Istre; a od ministra trgovine, da lučke činovnike uvrsti u jedan razred službene pragmatike, i da kod lučko-sanitetnih ureda u Dalmaciji i Istri namješta činovnike koji znadu hrvatski.

Radi porabe c. i k. vojske za vrieme izbora u Ugarskoj.

Gospoda Gessmann i drugovi kršćansko-socijali, te gospoda Šramek, Korošec, Trešić i Choc, postavili su na sveukupnu c. k. vladu upit radi toga, što je kr. vlada u Ugarskoj provela izbore u tamošnji državni sabor pod sjajem bajuneta, te prosvjedovali proti tomu da se skupna c. i k. vojska rabi za to da se zaprieči slobodu izbornika kod izbora.

Ministar predsjednik odgovorio je u ime ukupne vlade, i rekao, da se po zakonu može rabiti vojska za uzdržanje reda u cieloj monarchiji; da je ugarska vlada želila vojska, da njoj se ju dalo, i da će ju platiti; te da se austrijska vlada neće da pača u stvari u Ugarskoj.

Zastupnici Korošec i Šramek predložili su da se o tom odgovoru ministra predsjednika otvori razprava, i predlog bio je primljen. To se u austrijskom parlamentu rieđko događja. Većina koja uzdržaje svaku vladu, nastoji da do toga nedodje. Ovaj put bila je iznenadjena, nebijaše je mnogo u sjednici, te je prouzrokovala sebi i osobito vladi neugodnosti. Razpravljalo se je ob odgovoru skoro cielu sjednicu četvrtak. Govorili su razni zastupnici, i jedan kršćanski-socijal iz većine, i svi najoštrije odsudili postupak vlade kod izbora u Ugarskoj, i naročito to da se je c. i k. vojsku rabilo u stranačke svrhe, tako da su se i častnici i vojnici sramili službe koju su obavljali. Vlada nije i opet znala što reći, nego da se neće mješati u poslove u Ugarskoj.

Glede talijanske pravne fakultete.

Poslie kućne sjednice četvrtak sastao se je proračunski odbor, da razpravlja o vladinoj zakonskoj osnovi glede ustrojenja talijanske pravne fakultete u Beču. Govorili su za to nesamo Talijani Conci i Pittoni, i zahtjevali Trst kao sjelo, nego takodjer Rusin Romančuk. Onda je počeo Slovenac Gostinčar govoriti proti. Govora nije svršio, nit neće ga dugo. Sad, za doba ciele proračunske razprave u kući, neće se o talijanskoj fakulteti razpravljati niti u proračunskom odboru. Stvar je malko zapletena. Nesamo da se Slovenci i Hrvati protive tomu, da se dade Talijanom pravna fakulteta a da se Hrvatom i Slovencem neda ništa; nego ima razmirica i izmed vlade i Njemaca, koji ju podržaju. Većina Njemaca bila bi za talijansku pravnu fakultetu, al ne u Beču, nego u Trstu. Ministar predsjednik izrazio se je prema njekim zastupnikom, da bi položio svoju čast kad bi Trst bio prihvaćen kao sjelo; pače da bi to učinio i onda, kad bi protiv Njemaca bio prihvaćen Beč kao sjelo.

Vidit će se što će se učiniti iza kulisa ovo dva tjedna što bude trajala proračunska razprava u kući.

Proračunska razprava.

Jučer je počela a danas se nadaljuje proračunska razprava, i nadaljivati će se do 24. juna, ako ne i dalje. Obje subote ima trajati sjednica od 10 pr. p. do 2 po p., oba ponedjeljka od 3—8 po podne, ostale dane, osim nedjelje, traju sjednice od 10 pr. p. do 7 poslie podne.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sastanak naših zastupnika. Istarski hrvatsko-slovenski zastupnici okupiše se dne 8. t. mj. na dogovor u Herpeljam, u stanu g. Karla Šiškovića. Ovo se je viećanje obavilo sasma u bratskoj ljubavi, te je glede daljnjeg postupka vladala podpuna jednodušnost u shvaćanju, kako to zahtjeva položaj našeg naroda u Istri. Opravdana je dakle nada, da će zaključci tog sastanka doprinieti dobrih posljedica za stvar hrvatskog i slovenskog naroda u Istri.

U proslavi Antonje za Družbu. Slaveći imendan Antuna Karabaića i Antuna Stašića sakupiše prijatelji i gosti u krčmi Mari Papice za Družbu K 15.

Iz Marčane, koncem maja 1910. (*Istina o glavnoj skupštini Posujilnice.*) Od g. Radića primili smo ovaj dopis, kojeg iz nepristranosti a na njegovu odgovornost objelodanjujemo.

Našega je g. kapelana i prijatelja mu g. Marottia, silno uzbunio i razdražio doživljeli poraz prigodom glavne skupštine Posujilnice — zovimo ju tako brevitatis causa — te im još ne da mira ni pokoja.

Osim silesije drugih navala, potvrdjuje to dopis iz Marčane u 21. br. „Naše Sloge", kojim me dopisnik onako fino servira.

„Non tutto il male viene per nuocere"...

Držeći se uvijek načela, da je najbolje zamazano rublje doma prati, bio sam i odveć obziran te nisam proti nekorektnom postupanju g. Marottia u Posujilnici, niti o samoj glavnoj skupštini iste u javnosti progovorio („Giornaletto" će po svojoj dužnosti izjaviti, da li sam ja auktor onog članka, navodno iz Marčane, i da li sam ja ikada ama samo jedan redak za nj napisao); nu, zaslugom dopisnika g. Marottia, recte g. Marottia, ta moja obzirnost otpada, te sam sada prinuždeu to učiniti!

Ne dvojim ni časa u lojalnost uredništva „Naše Sloge", te će ono držeći se ono: „audiatur et altera pars" i meni malko prostora ustupiti, da se konstatira istina.

A sada u kratko na samu stvar; velim u kratko, jer da hoću o stvari opširno pisati, tada bi to „pisma odveć duga bila".

Dopisnik g. Marottia svjesno neistinu govori, kad tvrdi, da su na glavnoj skupštini bili samo takovi — „osim dvojice trojice naivnih poštenjakovića" — koji nisu do tog dana imali nikakovog udjela u Posujilnici, dok znade svaki tko je prisustvovao glav. skupštini, da je takovih, novih članova, bilo samo trojica, naime gg. Jakov Deprato, Franjo Gonan i pop I. Vinodolac.

Istina je pak, da prva dvojica nisu imali posla u Posujilnici, ali su barem znali za prosterije Posujilnice, a pop I. Vinodolac nije ni toliko znao.

Glede broja članova to su prisustvovali glavnoj skupštini, dopustam dopisniku, da ih je bilo samo šesti dio; nu, to na stvari ne mijenja ništa, da su gg. Marotti i Vinodolac doživjeli upravo golemi flasco, kad se predpostavi, da je onog dana Posujilnica brojila 144 člana, te da su za g. Vinodolca glasovali, po komandi g. Marottia, samo njegova dva ovisna k., njegov intimus, „segretario", dok su moj predlog glasovali faktično jednoglasno svi ostali neovisni članovi..

Što to znači i kakovu krije u sebi nauku Mudri car Salamun veli: „Tko se oslanja na svoje bogatstvo, osušiti će se kano ui nuti cvijet; a tko se drži pravice i istine zelenjet će se kao bor".

To je morao dopisnik proučiti, a ne i pati na me svakojake objede zato, što sa bezobzirno i krepko dignuo glas protiv niskog egoizma i grube špekulacije, što je u svoje vrijeme vodila, te se je ima opet u Posujilnici instalirati, i to sve ime čistog patriotizma, a faktično na raču Posujilnice! (Sliedi.)

Lošinjski kotar:

Mali Lošinj, 6. VI. 1910.

Besmrtna blamaža naših t. zv. Tali Jana. O jadni Talijanaši! No ovu su blamažu mogli ipak prištediti! Molim Va deru se i trube u sav mah, da nas Hr vata tako reći ovdje ni nema, a kad na jednom, prosuo se glas, da ti Hrvati (koji nema!) spremaju ni manje ni više no — *izlet na Družbinu skupštinu u Cres!* N sâm taj glas potresoše se od užasa on nešto relikvija preostala mozga njihovih kapanja koji kô poparen uzurbaše se u sve strane, te poteci ovamo, poteci onamo, konferiraj, dogovaraj, odlučise i izdaše post tot discrimina rerum, ovu parolu: *izleta nesmije biti!!* Rekoše i ostadoše živi.

I zbilja, odmah se dadoše na „posao", kako bi ga spriječili. Najprije htjedoše sazvati protestnu skupštinu i već učiniše plakate, kad tamo — ništa; oblast plakate i skupštinu zabranila. Pokušaše drugi put, kad opet — ništa, zabranjeno! No vlemi oni, da im se što zabranjuje, sazvaše pouzdanički sastanak. Prva točka je bila: Kongres Svetih Ćirila i Metoda (kao da u dva sveca drže kongres!). Dakako, da n tim ne upališe. Vidivši, da će im na onaj način teško bit' omesti izlet, podjeliše tamo prisutnoj mularij „potrebite informacije" kako da rastrube, e će onaj dan biti na Cresu krvi i krvavih glava, jer da će na Talijanaši „već dočekati"! Ovim su mi slili naše zastrašiti i u to su polagali najviše nade. A da još više zastraše, odlučise, da će oni upriličiti veliki izlet na pomoć Creskim Talijanašima! Kad i opet — ništa! Oblast kao očitu provokaciju to zabranila, a na to oni udariše u lelek, pa piši u novine, alarmiraj no sve uzalud: izlet je već bio osiguran! Pomislite si sada u kako se bijesnom stanju nalažahu: Kad su oni pred dulje vremena poduzeli „izlet" na Cres oni, u čijim je rukama novac i vlast, ni jesu okupili niti do 100 ljudi, a i od tih je išla polovica za badava. A kad tamo naši ljudi plaćaju po 3·K i još daju povrh za pripomoć. Kako su se istom krvavo pje nili, kad vidiše gdje se naši skupljaju n parobrodu „Crikvenica" spremni na odla zak. Do posljednjeg trenutka nijesu vjero vali svojim očima. Da smo se nadali tako velikom odzivu, naručili bismo mnogo veći parobrod, jer ovako nijesmo mogli sve uzeti koji su htjeli ići, pošto smo obećali ukrcati Nerezince i Martinšćane, a paro brod je mogao nositi samo 320 ljudi. Kad smo pošli, *niti pisnuti se nijesu usudili,* toliko je bilo naših koji nes otpratiše i koji ostadoše ne mogući s nama! A što bi istom rekli, da su vidili, koliko je još došlo iz Nerezina, pa Martinšćice i okolišnih mjesta? Onda bismo je sigurno sve morali poslati u Pasteurov zavod u Pešti!

Drugom zgodom ću Vas obavijestiti o samom izletu i kako je narod bio oduševljen to koliko ga je to ojačalo u nacijonalnom uvjerenju; za sad sam se samo požurio, da Vas obavijestim, e ne bi pao u zaborav ovaj najnoviji, talijanski grozomorni flasco. Talijani su i onako poznati kao veliki komedijanti, pa se i naš vajni t. zv. Talijani htjedoše povesti za

---

„*šćavet*" ne bijaše i nije ništa drugo *nego nadomjestak manjkavšega misala staro slavenskoga;* i druga okolnost, što se je s toga razloga i još drugih raznih zatrla poraba slavenskoga jezika kod mnogih Slavena Istre, ne može biti razlogom, da se tim kao ni drugim Slavenom uzme sveto pravo, da jim se služba božja obavlja u *slavenskom* jeziku, koje su im dali, odnosno potvrdili, toliki sv. oci pape. Slaveni, a po gotovo oni Istre, nisu se nikad toga svoga prava odrekli. I ako ne bijaše, odnosno nije, od njeko doba u njekih crkvah njihov jezik u porabi, to nisu sami tomu krivi, to je odvisilo i odvisi od raznih vanjskih okolnosti, te stoga ne mogu biti lišeni toga svoga prava, i to bar dotle ne, dok ne bi sv. otac papa izrično opozvao odnosnoga prava danoga Slavenom po njegovih predšasnicih, što stalno se ufamo neće nikad učiniti. Usporedno sa „*šćavetom*" rabio se je *obćenito, zakonito i pravomoćno* po crkvah Istre *obrednik (Rituale) u hrvatskom jeziku* (lingua slava volgare) *sa latinskimi slovi,* izdan po nalogu Urbana VIII. od o. Bartula Kašića (Cassio), Družbe Isusove, glavnoga ispovjednika za hrvatski jezik (Illirico) u Vatikonskoj Basilici a tiskan kod Sv. Sbora de Prop. Fide 1640. Ponovno ga je kašnje izdao prema ustanovi Benedikta XIV. „Quam ardenti studio" od 25. marta 1752. Pavao Klement Miošić Spljetski biskup, god. 1827. u Mljetcih. Isti Ritual upotrebio je za djelenje sv. sakramenta dekan Puljskoga kaptola Juraj Maračić u svojoj knjižici „Pokripljenje umirajućih" („Conforto degli agonizzanti") izdanoj sa *dozvolom crkvene vlasti* u Mljetcih god. 1852.

(Sliedi.)

..., samo što su nam ovaj put prikazali jednu tragikomediju, u kojoj pokazuje, kako se bijedno kovrcaju u svojoj nemoći, i čiji bi se svjet dao reći onim poznatom: tresla se brda, rodio se — miš!!

Voloski kotar:

Komunalna realna gimnazija u Volosko-Opatiji. Učenici, koji žele početkom školske godine 1910./11. stupiti u I. razred ovoga zavoda, imadu se podvrći prijamnom ispitu, koji će se održavati dana 1. i 2. srpnja o. g. u 3 sata popodne. Umoljavaju se upravitelji pučkih škola, da bi na to upozorili svoje učenike odnosno roditelje njihove.

Pazinski kotar:

Upisivanje učenika u I. razred na c. k. velikoj gimnaziji u Pazinu za nastajnu školsku godinu 1910.—1911. obaviti će se u ljetnom roku dne 30. lipnja t. g. Tko želi biti primljen, valja da se prijavi od 8—10 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu u pratnji roditelja ili njihovih zamjenika te ima donijeti sa sobom Krštenicu (biljegovanu), kojom će dokazati, da je navršio desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1910. Ako je pohađjao pučku školu, ima prikazati i svijedodžbu polaznicu, propisanu minist. naredbom 7. travnja 1878. br. 5416.

Proslava 100-godišnjice rodjenja Stanka Vraza. „Hrvatska Čitaonica" u Pazinu priredjuje u subotu 18. t. mj. u dvorani Narodnog Doma vrlo birani koncerat u proslavu 100 godišnjice rodjenja slavnog hrvatskog pjesnika iz Ilirske dobe Stanka Vraza. Na proslavi pored ostalih točaka predavat će o životu i radu Stanka Vraza g. prof. Dr. Fr. Ilešić. Iza koncerta sliedi komers. Ulaznina: sjedala I.—IV. red 80 para; ostali redovi 60 para. Stajanje 40 para; djaci 20 para.

Koparski kotar:

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda sabralo su prigodom vjenčanja Zlatić Jakova i Sinčić Matije u Prapoćama kod Lanišća K 8. Darovaše: Vrbka Josip, župnik K 4, Zlatić Matko K 2, Zlatić Jakov K 1 i Zlatić Ivan K 1.

Novac je izručen lanišloj podružnici.

Razne primorske viesti.

Prilike u istarskom sudstvu. U sjednici 3. t. mj. proračunskog odbora carevinskog vieća zast. Vuković, zamoljen od svojih drugova iz Istre, kritizirao je postupak vlade dotično ministarstva pravde u pogledu namještanja sudačkog i kancelarijskog osoblja u Istri. Ističe, kako se u Istri imenuju sudci i drugi činovnici, koji nepoznavaju hrvatski ili slovenski jezik, navadja kao primjer kotarske sudove u Lošinju i Cresu, gdje su imenovani sudskim poglavicam sudci, koji ne poznavaju ni hrvatski ni slovenski, te sudove u Vodnjanu i Kopru, gdje su kancelarijskim činovnicim imenovane osobe, koje takodjer ne poznaju ni jedan ni drugi slavenski jezik. Ipak, veli govornik, u oglasim natječaja ističe se, da je uvjet imenovanja poznavanje hrvatskog ili slovenskog jezika. Tako, postavljenje tog uvjeta u oglasim postaje puka formalnost bez ikakve vriednosti, a to ne smije da bude. Sudci i drugi činovnici ne mogu vršiti svoje zvanje bez podpunog poznavanja jezika velike većine pučanstva. S toga je u narodu opravdano ogorčenje. Govornik još spominje, kako se u sred slavenskog pučanstva u Barbanu obdržavaju ročišta samo na talijanskom jeziku, Takovim sustavom, veli, treba prestati, te ako natjecatelji, premda stariji po godinam službe, ne poznavaju ni hrvatski ni slovenski jezik, ne bi se mogli tužiti, kad bi ih preskočili drugi činovnici koji ove jezike poznavaju, i koji po tome i polag uvjeta sadržanih u oglasim natječaja moraju imati prednost. S toga govornik pozivlje ministra, da svoju pozornost svrati na gori istaknute prilike i da zaprieči, da se smještaju činovnici koji ne poznavaju hrvatski ili slovenski.

Prilike kod financijalne službe u Istri. U sjednici 7. t. mj. proračunskog odbora, prigodom razprave proračuna ministarstva financija, zastupnik Vuković, na zamolbu svojih drugova iz Istre, dotakao se je i nesnosnih prilika kod financijskih vlasti i organa u Istri, gdje se namještaju osobe, koje takodjer ne poznavaju ni hrvatski ni slovenski jezik, što je očita nepravica i šteta za ono slavensko pučanstvo, te moli ministra da tomu nesnosnom stanju učini kraj.

Komisijonalni obhod radi uredjenja potoka i bujica u Istri. U četvrtak, petak i subotu bila je na licu mjesta komisija radi uredjenja bujica uz rieku Mirnu u občinah Buzet, Oprtalj i Motovun. Od strane vlade bio je prisutan šumski nadsavjetnik g. Benedikter iz Beljaka, šumski savjetnik g. Miroševič od namjestničtva u Trstu i šumski komesar g. Scala iz Trsta; od strane zemaljskog odbora prisustvovao je obhodu presjednik g. Dr. Apollonio; od strane interesiranih občina načelnici Buzeta i Oprilja te občinski savjetnik Ghersetich iz Motovuna. Obhodu prisustvovali su sva tri dana državni i zemaljski zastupnik Dr. Laginja, M. Mandić, S. Červar, Fr. Flego i I. Sancin.

Prvog dana pregledala je komisija bujice, potoke i jaruge u občini Oprtalj i to na oprtaljskih Brdah u Sv. Ivanu, Perelići, Foškići i Mauretići. Tuj se narod uzprotivio naumljenom pošumljenju zemljišta, ponajviše pašista okolo potoka i jaruga, jer je mislio, da će se samo borovinom pošumiti, da će se odviše toga pošumiti i da neće pošumljenog zemljišta za svoju porabu dugi niz godina moći uživati. U tom obziru postignuto je sporazumljenje te će narod dielomice sam a dielomice oblasti neobhodno potrebite dielove parcela pošumiti i to akatom vrbom, jablanom i gdje je absolutno potrebito, borovinom. Narodni su zastupnici obećali narodu i inače na ruku poći a da uzmogne za prikraćenu pašu dobiti bilo na koji način odštetu.

Sliedećeg dana pregledala je komisija prije podne potok „Oscuro" u občini Motovun a poslije podne krasno provedene radnje za pošumljenje i uredjenje bujica u občini Buzet, ponajpače u poreznoj občini Svi Sveti. U jednoj i drugoj občini ide narod u svemu oblastim na ruku, te ima nade, da će mučna ali neobhodno potrebita radnja imati najpovoljnije uspjehe.

U subotu u jutro sastavila je komisija u Buzetu zapisnik pobilježio sve važnije želje i tegobe pučanstva i opazke prisutnih odaslanika oblasti.

Tuj se nekoji članovi komisije odieliše pošav svojim kućam dočim je većina njih pošla preko Šterpeda, Sočerge u Smokvicu i Movraž, gdje čini voda narodu silnih šteta stavljajuć u pogibelj nesamo polja i vinograde nego i isti ljudski život.

Prisutni nadsavjetnik Benedikter obećao je narodu, da će svoje predpostavljene o svemu obaviestiti i toplo preporučiti absolutno potrebite radnje.

U Movražu progostio je članove komisije tamošnji župnik veleč. g. Švegelj, koji se zamjerno zauzimlje i za materijalne potrebe svoga puka.

Iz Movraža pošao je jedan dio komisije na postaju Rakitović pak odatle željeznicom dalje, dočim su drugi krenuli natrag prema Buzetu.

Za čitavog obhoda pokazali su odaslanici šumskih oblasti, da su ne samo kao strukovnjaci na svom mjestu, nego da znadu kao pravi prijatelji pučanstva uvažiti takodjer njegove želje.

Obhod taj bio je silno težak i naporan, nesamo radi strmih i nepristupnih klanaca, jaruga i potoka, već osobito zbog nesnosne žege i šparine, koja je zadavala članovom komisije trista jada.

Upozorujemo naše čitatelje na oglas Podružnice Gospodarske Zveze u Trstu, koju preporučamo.

Br. 2903/10.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka občinskog odbora iz sjednice od 9. junija 1910. raspisuje se ovime natječaj:

a) na izpražnjeno mjesto redarstvenog vodje (nadredara) za poreznu občinu Volosko;

b) na mjesto redarstvenog vodje (nadredara) za poreznu občinu Opatlju, i

c) na dva izpražnjena mjesta občinskih redara za Volosko.

Sa mjestima redarstvenih vodja skopčana je godišnja plaća od 1320 K, odšteta za stanarinu od 120 K i pausal za uniformu od K 160.

Občinskim redarima pako pripada godišnja plaća od K 1200, odšteta za stanarinu od 120 K i pausal za uniformu od K 140.

Molitelji imaju dokazati, da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, da su posve zdravi i bezprikorna ponašanja te da poznaju u govoru i u pismu hrvatski a u govoru njemački i — po mogućnosti — talijanski jezik, kao što i da su jur obavljali redarstvenu službu i koliko vremena.

Molbe imaju se podnesti na podpisano do 30. VI. 1910. Natjecatelji su dužni služiti najmanje jednu godinu dana, ako ih občina ne odpusti prije uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnja prava i dužnosti razvidni su u obstojećoj službenoj pragmatici redara ove občine.

Nastup službe jest odmah.

Glavarstvo občine.

Volosko, dne 11. junija 1910.

Br. 740.

Natječaj.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Punat sa sjedištem u Puntu.

Godišnja plaća je K. 3000, te će liječnik dobivati stan u naravi.

Za liječenje bolestnika bira takse, fiksirane u §§ 10. i 30. organičkog pravilnika.

Za liječenje bolestnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 64 fil. po km. (tour-retour) u ime putnog troška na nekolnim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahtjeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati lijekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12./VIII.-1907. br. 42 l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu.

Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30. lipnja 1910.

Nastup je službe 1. kolovoza 1910.

Glavarstvo općine.

PUNAT, dne 11. svibnja 1910.

Načelnik: F. Orlić.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu uz umjerene cene.

Br. 600.

Oglas jeftimbe.

Daje se ovime do općeg znanja, da će se dne 30. t. mj. držati u ovom općinskom uredu javna jeftimba za uzidanje i pokriće nove školske zgrade u Petehi i Šaini, i to za zgradu u Petehi od 10—11 sata pr. p. a za Šaini od 11 do podne.

(Poduzetnik mora da dobavi sav materijal izuzam kamenja, koje će mu se dopeljati na mjesto gdje se imade zgrada podignuti, a isto dati će mu se potrebu težaka nezidara.)

Izklična cieua za zgradu u Petehi iznosi K 4314·23, a za Šaini K 4252·95.

Svaki nuditelj mora biti ovlašteni zidarski majstor, te ima položiti prije dražbe vadlj od 6% ili obligaciju za spadajući iznos, a prihvatiti će se ona ponuda, koja bude prikazana najvriednijom, bilo radi najniže cieue ili radi povjerenja u nuditelja.

Troškovnik i nacrt izloženi su zanimanicima u ovom općinskom uredu za vrieme uredovnih sata.

Glavarstvo općine.

Barban, dne 7. lipnja 1910.

Opć. Glavar: Mirković.

Broj 999.

Oglas jeftimbe.

Na temelju zaključka općinskog zastupstva otvara se jeftimba na poduzeće gradnje nove školske zgrade na Veprincu.

Nacrt ove gradnje izložen je u ovom općinskom uredu na slobodni uvid u vrijeme uredovnih sati.

Tko se bude htio za ovo poduzeće natjecati dobiti će od podpisanog podrobni opis radnja sa pripravnimi stupcima u kojima će pak sam navesti cijene za koje će biti voljan pojedine radnje i cijelu gradnju izvršiti.

Ponude pisane i biljegovane sa biljegom 1 K i sadržajuće vadlj 5% od ukupnog iznosa za koji se bude htjelo gradnju poduzeti, imaju se predati podpisanomu najkasnije do 30. tekućeg mjeseca, 6 sati u večer.

Općinsko zastupstvo pridržaje si izabrati i prihvatiti onu ponudu koju bude smatralo najpovolnijom.

Glavarstvo občine Veprinac.

Ičići, 8. juna 1910.

Načelnik: Bachich, v. r.

Dr. L. NOVAK

specialista za porodjaje i ženske bolesti

prenio je svoj ambulatorium u Via Lacca 24.

Ordinira od 3—4.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmannov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Totschen n/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Skladište dalmatinskog ulja

MARIJA ERGA

Pula — Via Innominata — Pula.

Prodaja na malo i na veliko.

I.	ulje samotok	K 1·28
II.	„ čisto maslinovo	„ 1·20
III.	„ 80% „	„ 1·12
IV.	„ 60% „	„ ·96

Za trgovce na veliko uzorci na zahtjev i uz cieno po pogodbi.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijedu Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
6.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

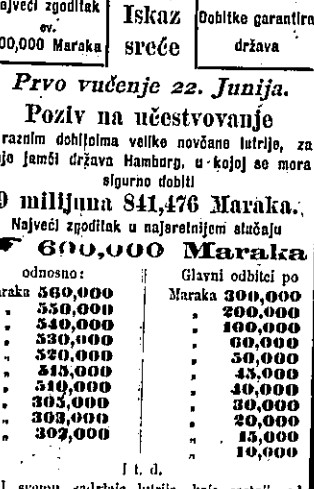

POZOR!

Kod Podružnice Gospodarske Zveze iz Ljubljane u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora** dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva**.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo** mlina **Količevo** (Gjuro Rašica).

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cieno. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(za crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

roj 25. Pula, u četvrtak dne 23. junija 1910. God. XLII.

tani, pripašana itd.
i računaju se na temelju
g cienika ili po dogovoru.

za predbrojbu, oglase itd.
se naputnicom ili polož-
počt. štedionice u Beču
ministraciju lista u Puli.

aručbe valja točno na-
ime, prezime i najbližu
pošta predbrojnika.

ist na vrieme ne primi,
to javi odpravničtvu u
nom pismu, za koji se
ća poštarina, ako se iz-
napiše „Reklamacija".

nog računa br. 847.849.
lefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju
nepodpisani ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji
10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake }
ili K 5—, odn. K 2·50 na
pol godine.
Izvan carevina više poštarina
Plaća i utuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan leta.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1.° — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Glavna skupština Družbe Sv. Ćirila i Metoda u Cresu.

(Nastavak.)

adimo dakle sami za se čim više, raznačinima, raznim organizacijama, gotarskim društvima, a radimo također zbom.

ružba poslije 17 godina što postoji de 28 škola, 4 zabavišta i 3 nastavna ja sa učiteljskim osobljem od 51 lica. si već sada na svoje osobnje zajedno mirovinskim osjeguranjem, koje se je šle godine provelo, tako da mogu mirni učitelji za slučaj da bi oboljeli za sebe, slučaj da bi preminuli za svoje udove rote, kakovih 80 hiljada kruna. Uzmemo oš u obzir troškove za popravke kuća, a i drugih potreboća, to troškovi družbe šaju na godinu oko 100.000 kruna.

odkud družbi taj novac? Samo od ata i Hrvatica. Sabire ga se kod krka, vjenčanja i drugih raznih gozba, raznih svečanosti, osobito kod zabava orist družbe priredjenih, kao što su one avno priredjene na Sušaku, u Opatiji, tu. Sabiru ih naši vrijedni Akademi, naši srednjoškolci, Ćirilo Metodski ari, Klub „Istra" itd. Poslala nam je aca Hrvatska Zajednica u Alleghony, i Materinska Riječ u Rosario de Santa Sjegurno je malo naših ljudi koji idu ubijesti u Ameriku, skoro svi idu tamo o, da teškim radom zasluže svagdašnji h za se i za svoje. Takvi ljudi odkidaju od svojih ustiju i daju za družbu, jer adu, koliko je ona nuždna. Družba doa nadalje novaca od svojih proizvoda; prinesle su za nju naše podružnice; sapilo se je prilikom narodnog blagdana; bilježile su sve naše domoljubne novine. Zahvaljujuć svim, molim da radimo ko i u buduće i da podvostručimo svoje e. Svaki dan možemo svi da doprinomo za družbu: ako kresemo žigice družbe Ćirila i Metoda, ako rabimo njezine arke, — a dosad se ih žalibože rabi prealo, Lega Nazionale dobila je za svoje rošle godine 15.000 kruna. Naš blagajnik Vam mogao najbolje kazati, da družba nije dobila ni iz daleka toliko svote za svoje marke. Mi možemo nadalje svaki dan raditi za družbu, ako se peremo njezinim sapunom, ako laštimo svoje cipele njezinim laštilom, ako zamatamo duhan u njezin papirić, ako uživamo surogat kavin, što se prodaje u njezinu korist i uopće, ako rabimo njezine proizvode.

Podružnice označio je naš blagopokojni prvi predsjednik dr. Dinko Vitezić kao žile dovodnice, što daju družbi život i išao je tako daleko, da bi trebalo sve prinose slati putem podružnica. Ne treba ići tako daleko, ali na svaki način onim riječima je neprezaljeni predsjednik istaknuo znamenitost podružnica, a njih je do sad malo i premalo. Njemački Schulverein ima 1500 podružnica sa 1.800.000 članova, Lega Nazionale imade (mimo društva Dante Alighieri) neznam koliko podružnica, ali sam čitao, da imade 36.000 članova i to na kakvih 700.000 stanovnika Talijana (pravih ili divljih) iz Trenta, Primorja i Dalmacije. Ako je tako kod Njemaca i Talijana, kojima daju u dostatnom broju škola i država i pokrajine i koji od istih dobivaju potpore, pa ako je tako kod Njemaca i Talijana, koji ne ustrajaju škole za to, da sačuvaju svoje Nijemce odnosno Talijane, nego za to da grabe našu djecu bilo slovensku, bilo hrvatsku, koliko više moramo nastojati mi, da imademo čim više podružnica, mi, koji nemamo potpore ni od država ni od pokrajina, mi, koji ustrajamo škole samo za našu djecu tamo, gdje ih ne daju oblasti, koje bi to morale.

U svakom ovećem selu gdje ima pet šest ljudi, koji znadu ponekle čitati i pisati, imala bi postojati podružnica. Svaki odrasliji i muški i ženska mogao bi biti član podružnice i plaćati na godinu najmanje 20 para. Tako bi dobila družba, a tako bi se imalo i veliku moralnu dobit. Svak i svaka osjećali bi se članovi one velike udruge, one velike zajednice, one velike obitelji, koja se zove hrvatski narod.

I na stanovite dane u godini mogli bi se svi sjećati družbe kojim malim darom — 20, 50 para — K 1, 2, 5, 10 kako tko može. Takav dan je Božić, ili Nova Godina, a takav dan je također blagdan sv. Ćirila i Metoda, koji je baš danas mjesec dana. Pomoliv se na čast tih naših i svesvenskih apostola, koji su uveli u crkve za naš narod slavensku službu božju, te tako izvojštili nam pravo, koje nema nijedan drugi narod, te koji su trpjeli i progonjeni bili radi mara za prosvjetu našega naroda sa strane latinskih i germanskih svećenika; sjećajuć se njih osobito i sada, kad su nedavno htjeli naši neprijatelji istrijebiti iz crkava velikoga dijela našega naroda slavensku službu božju; pomoliv se za nje i sjećajuć se njih, darujmo darak za družbu sv. Ćirila i Metoda uvjereni da ćemu tim raditi u onom duhu, u kojem su oni radili, te da ćemo malo po malo osvješćivati naš narod, i koracati prosvjetom slobodi. Bog pomozi!

(Ovaj je govor bio na više mjesta prekidan burnim odobravanjem; na kraju je pak općinstvo govornika pozdravilo dugotrajnim pljeskanjem i poklicima: Živio Spinčić!) (Sliedi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Mnogobrojnim čestitkama prigodom imendana dne 21. t. mj. našeg prvaka narodnog zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića pridružuje se i naše uredničtvo uz najsrdačnije želje.

Zabava u korist hrvatskih škola. Naša narodna društva u Puli priredjuju u nedjelju 3. srpnja u vrtu »Nar. Doma« veliku pučku zabavu, čiji je prihod namijenjen hrvatskim pučkim školama u gradu i okolici. Zabavi će sudjelovati mješoviti pjevački zbor pod ravnanjem učitelja Vegrića, koji će se tom prigodom predstaviti prvi put našem općinstvu. Izvadjati će nekoje ovoće komade uz pratnju orkestra. To je prvi put, što domaće društvo nastupa pred publiku sa tako biranim programom.

Uz pjevanje i glazbu, biti će još šale a bogme za nekoga i srće.

Gospodjice već su počele sa sakupljanjem darova za Tombulu, za koju se lako dade predvidjeti iz do sada poklonjenih darova, da će biti nešto neobičnog i preteći sva naša očekivanja. U vrtu će biti podignuti razni paviljoni, u kojim će se prodavati svakovrsne stvari. Doznajemo da su također već prispjeli raznovrstni darovi za srećolov.

Svaka će ulaznica zapasti 50 para, a nosit će redovit broj. Tekom zabave izvući će se jednu od rasprodanih ulaznica čiji će vlastnik dobiti krasan srebrni dar, koji vrijedi preko stotinu kruna.

Već danas pozivljemo svakog našinca da se odazove pozivu zabavnog odbora i da pruži mali darak našoj djeci, uzdanici našoj.

Puljski načelnik u Beču. Doznajemo iz novina, da je prošloga četna boravio kroz više dana u Beču puljski načelnik g. Dr. Vareton. Tamo se ga vidjalo i u društvu zemaljskog prisjednika Dr. Cherubina. Kako se govori došla su ta gospoda u Beč radi ustrojenja okružnog suda u Puli i zbog podržavljenja občinske talijanske gimnazije u Puli.

Što se tiče prvog pitanja, to su zanj i naši odlučujući krugovi, jer je takovo sudište zbilja potrebito u Puli, nu neslažu se pako sa pitanjem podržavljenja talijanske-prkos gimnazije, jer je ista suvišna bila, jer su oni proti svakim dalnjim povlasticam na korist Talijana na školskom polju i konačno radi toga, što se vladajuća stranka u Puli zubi i nokti protivi svakom našem napredku na polju pučke prosvjete u gradu Puli.

Visoki gosti u Istri. Prošloga četvrtka prispjeli su brzovlakom iz Beča u Trst nadvojvoda Fran Salvator (zet Njegova Veličanstva) i supruga mu nadvojvodkinja Marija Valerija sa djecicom i sa znatnom pratnjom. Istog jutra u 9 sati odploviše visoki putnici parobrodom „Pelagosa" na brionske otoke kod Pule gdje će ostati dulje vremena i gdje im želimo najugodniji boravak.

Iz Marčana, koncem maja 1910. (*Istina o glavnoj skupštini Posujilnice.*)

(Nastavak.)

Da li nije informiran „Giornalettov" dopisnik, *navodno iz Marčana*, dok svojim

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Večernje i blagoslovi u pomanjkanju tiskanih starijih slavenskih knjiga, pjevali su e iz savjestnih rukopisa, ili iz novijih pobožnih knjižica ili molitvenika tiskanih po Dalmaciji i drugud. Kao nadomjestak slavenskih knjiga glagoljskimi slovi može se ponekle također uzeti i molitvenik pokojnoga biskupa prije Poreško-Puljskoga poslije Tršćansko-Koparskoga, Jurja Dobrile, *Oče budi volja tvoja*", u kojem se nalazi ijela sv. misa i druge prerazne molitve od službe božje, koli za svećenika toli za svjetovnjaka i koji je jako u porabi upravo Poreško-Puljskoj i Tršćansko-Koparskoj biskupiji.

Osim pomanjkanja slavenskih knjiga ima i drugih razloga, i načina, kojim se je djelomice ili posve zatrlo *porabu* slavenskog bogoslužja kod mnogih Slavena u Istri. Tu se u prvom redu ima spomenuti pomanjkanje svećenika, koji bi bili znali rabiti slavenske knjige glagoljicom tiskane, pa pomanjkanje škola, u kojih bi se bili mogli učiti rabiti takove knjige. A ko je kriv, da jih nebijaše u prošlom stoletju ni danas, nek se sudi iz sliedećega.

Godine 1818. ustrojilo se je u Gorici središnje sjemenište za bogoslovce svijuh Istarskih biskupija, i tomu bila su pripojena dobra sjemeništa, podignutoga početkom XVIII. stoletja, za vrieme Mljetačke vlade u Kopru, posebno i izrično, kako je prije prikazano, „pro illyrica lingua". U tom, za vrieme Austrijske vlade novoustrojenom sjemeništu, *učilo se je i uči se* samo latinski; a nije se učilo nit se uči slavenski bogoslužni jezik, usupor tomu, da se tamo rabi dobra sjemeništa „za iliraki jezik", i usupor tomu, da bi se imali budući slavenski svećenici u njem učiti slavenski jezik u svrhu da mogu za slavenski puk obavljati službu Božju u slavenskom jeziku. Pokojni profesor Stjepan Kočančić u svojoj knjižici „*Doctor Joannes Nep. Hrast, Goritiae 1875.*" pripovjeda na stranici 85, kako je on god. 1861. „instante Rectore Seminarii Ioanne Ev. Budau" („nukanjem ravnatelja sjemeništa Iv. Ev. Budau") bio usilovan držati predavanja o staroslavenskom jeziku, ali „mox sequenti anno scholastico *1862* ob causas, quae mihi nunquam dictae fuerunt, praelectionibus istis iam *finis esset impositus*" („kako je odmah sliedeće godine 1862. s razloga, kojih se njemu nikad nije reklo, bilo naloženo da bude konac tim predavanjem"). Po drugi put, kako ondje veli, god. 1870.: „petentibus alumnis Slavis, annuente etiam, *ut aequum erat*, Rectore Hrast, iterum praelectiones slavicas suscoperam" („preuzeo je opet slavenska predavanja, pošto su to molili slavenski djaci, i pošto ga je na to nukao, *sa svim pravom*, ravnatelj Hrast"); pa i opet „iterum anno scholastico illo finito *finis* quoque, ut videtur, pro longiori spatio temporis, *omnibus aliis hujusmodi slavicis praelectionibus* impositus est" („poslie konca one školske godine naloženo je da bude *konac*, kako se vidi, za dulje vremena, svim takovim slavenskim predavanjem").

(Sliedi.)

čitateljima bunca o nekakvom „kulturkampu“, o „kampanji“ te se vodila izmedju liberalaca i klerikalaca, dokumentiraju najizvrsnije fakta, da je sva tri člana novog odbora, što sam ih ja (moderato-liberale) predložio glavnoj skupštini, predložio i g. Marotti (clericale); osim toga su obadva nova člana odbora iz Marčane već dugi niz godina crkveni pjevači i crkveni starješine, a jedan od te dvojice, g. Mate Radolović (Belas) tako je prožet liberalnim principima, da skuplja po selu četiri puta na godinu kukuruz, pšenicu i novac za „duše od purgatoria“!

Nije li dakle paradoks govoriti o liberalizmu mojih predloženika!? Ne pristaje li ovdje ona: „E se non ridi...?“ Al to ipak ne smeta dopisnika, da se toga drži ko pijan plota.

Koliko imade opet istine u tvrdnji dopisnika, da je novi odbor Posujilnice šarenjački odbor, bilo bi dosta iznova naglasiti, da je g. Marotti — osim vlč. Vinodolca — predložio u novi odbor ona ista tri lica, što sam i ja predložio. Da je izabran vlč. Vinodolac upraviteljem, bili bi ti ljudi eo ipso žilavi i tvrdi Hrvati — ovako su šarenjaci!...

A u starom odboru valjda nije bilo šarenjaka, jer je, kad se konstituirala Posujilnica, stari odbor odabrao sâm g. Marotti!

Ali da se znade kakovi su gg. Jakov i Benjamin Deprato šarenjaci, treba mi naglasiti, da ima prvi sina u 5. razr. hrvatske gimnazije u Pazinu, a drugi opet svoga u 2. razr. hrvatskog učiteljišta u Kastvu.

Nijesu li dakle ti moji ljudi očiti šarenjaci? Nije li pravi apsurdum govoriti po tom, da je novi odbor Posujilnice — šarenjački odbor?

Dopisnik priznaje i sâm naglasuje, da nisam ja g. Marottia „klevetao“ i „crnjo“ samo po Proštini i po Marčani već i na samoj glavnoj skupštini, prikazivajući ga kao „nepoštena“ i „lihvara“. Za što me g. Marotti radi toga ne pozove na red kod kompetentnoga c. kr. suda? Ili nije mogao g. Marotti na jednoj glavnoj skupštini, na kojoj su se borile „dvije stranke“ zasvjedočiti par osoba? Ta bili su tamo: dopisnik, dva klesara njegova i intimus mu „sior šegretario“. Kad su po njegovoj komandi glasovali, hoćeš da ne bi i svjedočili, kad bi šta svjedočiti imali?!

Zašto ne nauči g. Marotti malo „krianci“ tog buntovnog bodula?

Ili je g. Marottia obuzela i obvladala kršćanska samilost, koje nije nikada pokazao? Ili je g. Marotti postao — velikodušan? Jok paša! Zna on dobro, da se ja nisam taknuo njegovog poštenja, neg da sam mu kazao golu i suštu istinu: da ga ustanovljujući Posujilnicu u Marčani nije vodila „ljubav prama bijednom narodu“, nego egoizam i špekulacija!“ Zar je to kleveta, podvala, kad čovjek otvoreno, muški drugomu u brk kaže sud javnoga mnijenja i svoje uvjerenje iskustvom stečeno? Ili je možda kleveta i podvala, kad čovjek kaže drugome, da je zapostavljao društvene interese svojim, osobnim interesima, dok je u stanju to čovjek neosporivim dokazima potkrijepiti? Je li možda kleveta, podvala, ocrnjivanje, što li, kad čovjek u interesu društva, dakle i naroda, prikaže glavnoj skupštini *samo neke pojave*. Nek nazivlje dopisnik članove Posujilnice „masom“, ali da je bio izabran upraviteljem vlč. Vinodolac, bila bi ta „masa“ tada i dopisniku razumni ljudi i svjesni Hrvati. (Sliedi.)

Lošinjski kotar:

Cres (Javorgrad) 12./6.

Nekorektnosti na creskoj pošti. Prije nego počmem pisat o nekorektnosti pošte, na što su me opomenuli sami kopači, progovorit ću samo dvije riječi: Naši poprdili zatvarali se onog dana, — kad nas pohodiše četiri izlota, koji su donesli jedno zrno više k osvješćenju hrvatske misli u Cresu — bojeć se nas, ali mi smo im pokazali da znamo vladat u svojoj kući, nismo do šli da osvajamo, jer Cres je naš već odavna. Očekujemo njihov izlet, da vidimo njihove čozote i kalabreze. Oni su hametom polučeni; creski dopisnik tršćanskog čifutića, neki nesvršeni gimnazijalčić postao je još žući od jada, da nema što zla pisati; nek uzme blanju i radi s ocem bit će zdravlji i mirniji. Govori creski kopač, nek čine što hoće nekoliko faliranih vlastela i dva tri bravara, ali Cres je naš i bit će naš.

Našem gradu ime je Cres, svi dobro znamo, samo c. kr. poštanski činovnik ne zna još za pravo kako se zove mjesto u kojem se rodio i gdje živi. Čovjek je ovo bez ikakve više naobrazbe, svršio pučku školu, naučio ga otac nekoje stvari potrebne za poštu, i eyo ga ovdje da vrijedja Creski narod.

Kako sam vidio a i čuo, svi c. kr. poštanski uredi imaju samo jedan pečat, dočim kod nas je i ova nepravednost, da imamo dva.

Ili vrijedi jedan ili drugi, a ne obadva.

Razumije on i sam ovo lijepo, jer na one spise koje dolaze na stol njegovih predpostavljenih služi se dvojezičnim pečatom, dočim na listovima i novinama samo talijanskim — Cherso.

Ako njegovi šefovi ovo još neznaju — prem bi morali dobro znat — neka si ovo dobro pročitaju i poduzmu shodne korake, da već jednom prestane ova nepodobština.

U našoj pošti vidi se njegovu djecu, sluškinju i ženu, a on baca vrše i lovi ribe, da li je on za ovo plaćen. Čovjek boji se izručit svoje stvari da mu nebi njegova djeca razderala ili zablatila, i ozlojedjeni se pita ima li još gdje ovakvih škandala na pošt. uredu. Otvorite oči Vi, koji imate pazit na Vaše podložne. Zar da mi plaćamo ovakve nepravednosti, na polje s javnih ureda s ovakvim trutovima ljudskog društva. Pošta i brzojav mora da je tajna, a da li možemo bit mi mirni kad vidimo ovakve nekorektnosti. Za danas dosta, a nebude li ni ovo pomoglo poduzet ćemo i druge korake.

Mali Lošinj, 19. VI. 1910.

„Nepristranost“ naših c. k. oblasti. Ovih dana stoji naše mjesto pod dojmom vrlo karakteristična dogadjaja, o kojem je već i „Omnibus“ potanje donio. Radi se naime o „izljevu čuvstava“ nekojih talijančića i renegata, koji su neke večeri u nešto za njih nezgodnoj formi dali izražaja povicima: „Dolje Austrija“, „Živila Italija“ i drugim u tu kategoriju spadajućim izrazima i to na najizloženijem mjestu, na rivi. — Kako su ta svoja čuvstva izražavali na njihov kulturni način, za kojeg bi i nemuzikalan čovjek rekao, da sliči organu jednog stanovitog četveropapkara, — dakako da takovu harmoniju jedan stranac, na rivi stanujući, slušati nije mogao, nego ih upozorio, da njegov ušni organ takova što podnašati ne može, pogotovo u to doba noći. Ele brajko, na čudne se megdandžije namjerio! Ti Vam junaci, mnijući da se nalaze u kakvoj „svetoj četi za oslobodjenje još neoslobodjenih talijanskih provincija“, staviše se u bojni stav, te zulukaferskom krikom zgrabiše kamenja, te, misleći da su u Kalabriji, stadoše bombardirati kuću i prozore, te sva sreća, da se nije kaka veća nesreća dogodila, jer je kamenje dobrano frcalo oko glavâ spavajućih u kući. Naravno nasta strka i vika, a naši delije, ostaviv spomenik svoje „kulture“ — monumentum aere perennius — završiše bitku finalom, obligatnim za Talijane i renegate: dadoše naime — petama vjetra!

A gdje je u to vrijeme bio naš poljcajni generalni štop? — zapitat će možda koji naivni čitatelj. Ni briga ih! Glavno da su to njihovi, a zlobni jezici pače sutradan razglasiše, da su ih sami ovi ratnici „okrijepili“ (dakako ne — vodom!), da im ne smetaju. Ne čudimo se još nekako našem slavnom policajnom generalitetu, ma što nas začudjuje jest „nepristranost“ našeg c. k. poglavarstva, koji znajući te junake, nije još poduzeo ništa kako bi im dao priliku da u hladovini ohlade svoja čuvstva žarko zagrijana za „mamom Italijom i djedom Garibaldijem“! (Čujemo da su policajno kažnjeni. Ur.)

Sve to, čini se, ne vidi Visokoista i ne će da vidi, dok Hrvat, čim zapjeva kakvu nedužnu narodnu pjesmicu, odmah se nadje onkraj brave, kamo mu dopiru *nekažnjivi* zvuci: „Dolje Austrija“ — „Živila Italija“.

Veliki Lošinj. Mjesto na sv. Ćirila i Metoda, biti će na 29. o. mj. skupština podružnice družbe sv. Ćirila i Metoda u Velikom Lošinju sa slijedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika, 2. Sv. braća Ćiril i Metod (govori O. Jerko Jurišić), 3. Rad družbe sv. Ćirila i Metoda (govori učitelj I. Šorić), 4. O pohadjanju škole (govori Don A Fabijanić), 5. Biranje nove uprave, 6. Slučajni prijedlozi. Bira se nova uprava, premda nije još svršila godina dana opstanka naše podružnice, zato, što predsjednik i tajnik nijesu stalno namješteni ovdje, te mogu biti svaki čas premješteni.

Kako što u Malom Lošinju, tako i ovdje bio je izlet u Cres, našim renegatima trn u oku. Govorili su, da se nećemo živi povratiti iz Cresa, da nas tamo čeka preko pet hiljada Talijana — ali sve badava.

Pošli smo i zdravi se kući povratili. Nije nas bilo baš onoliko — koliko se očekivalo, ali prema prilikama stanovništva nije se ni čuditi, jer ima naših ljudi, koji su i nedjeljom zaposleni. Bilo je i onih, koji su platili za parobrod, a nijesu otišli.

Drugih novosti nema, samo što su se poturice bile pomamile a i još su malo pomamljeni, glede naše družbine škole. U oči im je upala naša zastava, koju je škola imala na ophodu na Tijelovo. Dapače je mali Berto htjeo s prozora „Kasina“ od ljutitosti skočiti, baš se bio pomamio, ali stari „čače“ ga je umirio.

Berto, Berto, ona mala zastavica pak toliko te je rasrdila, a što je bilo, kad si dočuo, da naša družba ima skupštinu u tvom rodjenom po teb talijanskom gradu. Ja mislim, da se našlo jedno pedesetak takvih kao što si ti i gospar Antonio — da biste sve — sve — muhe zadavili.

Voloski kotar:

Zabava učiteljskih kandidata u Kastvu. Doznajemo, da učiteljski kandidati u Kastvu priredjuju za 28. juna tek. god. muzikalno-deklamatornu večer u korist „Jubilejske pripomoćne zaklade“ za siromašne djake c. kr. muške učiteljske škole u Kastvu. Sve točke bogatoga programa izvršit će učiteljski kandidati većinom pod ravnanjem svoga učitelja glazbe. Šaljiva igra u 2 čina pobudit će sigurno buru smijeha. Iza toga zabava. Ovih će se dana odaslati dotični pozivi. Ako pomutnjom koji prijatelj učeće se mladeži ne primi poziva, neka bude uvjeren, da će se učiteljski kandidati u veliko obradovati svakome svome prijatelju i dobročinitelju.

Zabava će biti u dvorani gosp. Benedikta Vlaha. Početak u $8\frac{1}{2}$ s. na večer. Ulaznina: za gospodu K 1·50; za gospodje K 1. Milodari šalju se na Ravnateljstvo c. kr. muške učiteljske škole u Kastvu.

Golac kod Podgrada. Dne 20. t. junija umro je ovdešnji upravitelj župe, vlč. g. Josip Benković, rodom iz Podgorja u Kranjskoj. Navršio je 46. godinu života a 23. svećeništva. P. u m!

Pazinski kotar:

Stogodišnjica Vrazova u Pazinu. Hrvatsko slovenski narod slavi ove godine sto godina, što se rodio veliki pjesnik Stanko Vraz. Slavi ga jedan i drugi narod, jer je rodjen Slovenac, a radio Ilir-Hrvat, bio je nosilac sloge i lj... tih dvaju bratskih naroda. Otkad se je ... rodni pokret u Istri započeo, radili ... borili se Slovenci i Hrvati u istim re... vima, stoga imade Istra najveće pra... dužnost, da proslavi muža, koji bija... Hrvat i Slovenac, koji je i jedne i dr... jednako ljubio, koji je shvatio, da će n... budućnost biti osigurana, ako čitav hrv... slovenski narod uzradi tako složno k... radi u Istri.

Odbor za prosvjetu Hrvat. Čitaonic... Pazinu mislio je, da će najljepše zav... svoje prosvjetno djelovanje u ovoj ... godini, ako proslavi 100 godišnjicu rodje... velikog Ilira. Kad je tu misao prihvat... bilo mu je jasno, da nema zgodnijega ... vornika za tu zgodu, nego što je prof. ... Fr. Ilešić, koji je rodjen u istom mjes... gdje i slavni Stanko, odgojen u istim ... likama, pa je svoj čitav život posvetio ... mislima.

U subotu dne 18. VI. oko 9 s. na ve... bijaše u velikoj dvorani Nar. Doma u P... zinu sakupljen malen doduše broj, ali ... ranoga naroda. Zastor se digne, a gdj... L. Pošer svojim milim glasom počne d... klamovati Stanku Vrazu od A. Šenoe. „... vaš, jel naš...“ pitanje pjesnikovo titr... je dvoranu i diralo naša srca. I vi ljesm... pred sobom velikoga Stanka, pak na kon... u duši kliktasmo s deklamatoricom „i v... i naš!“ Time bijaše dan uvod pun od... ševljenja u tu slavu, pa kad se iza to... stadoše razlijegati dvoranom skladni i m... ževni glasovi „Naprej zastava Slavo“, ko... pjevaše djački zbor pod vještim ravnanje... prof. S. Šantela, općinstvo bijaše već pun... oduševljenja. U tom svečanom razpoložen... dočeka govornika Dr. F. Ilešića.

Već prvi njegovi glasovi nas potpun... uhvatiše nekom osobitom snagom i držah... napete sve naše duševne sile. Prikaziva... nam je sliku hrvat. i slovenskoga narod... u prvoj polovici XIX. vijeka, a i sliku Istr... vidjesmo tako živo pred sobom. Vidjesm... kako u toj velikoj domovini Slovenaca i Hrvata nastupaju tri velika muža: Gaj, Vraz i Prešern, pa točno razabrasmo tak... različite karaktere i sav njihov rad. Naše... Stanka vidjesmo kao i nježnog pjesnik... ljubavi, kao nositelja kulture, a svaka kultura radja prije ili kasnije politiku. Eto ... nježni pjesnik došao je u Istru „došao j... mladoženja po svoju nevjestu“.

Iza toga govora oduševljenja ne bija... ni kraja ni konca, a kako i bi, ta bijahu ondje sakupljeni i Slovenci i Hrvati, koj... slušahu velikoga muža govoriti o besmrt... niku. Za to razpoloženje bijaše najzgodnij... pjesma „Slovenac i Hrvat“, koju naši mladići prekasno s puno zanosa odpjevaše. Gdja M. pl. Doroghy nastupi iza toga, pak svojim milim sopranom odpjeva B. Ipavec... „Će na poljane rosa pade...“ Svojim j... pjevanjem tako obuzela slušateljstvo, da j... na silni pljesak morala još jednu pjesm... odpjevati. Iza toga su pod ravnanjem maturanta R. Defranco djaci tamburali J. Canić: „Iz naroda za narod“, pa su u... silno odobravanje morali još tamburati Schubertovu „Serenadu“. Još je šestoškolac J. Bačić svojim krasnim tenorom odpjevao „Bjelanu“ od Vraza i Lisinskoga, pa je morao pjesmu na sveopći zahtjev opetovati. „Lijepa naša domovino“ završila je ovu slavu, koja je slušateljstvo potpuno obuhvatila.

Poslije toga slijedio je komers, na kojem su gospoda prof. Dr. Kević, Noviljan i Zgrablić pozdravili Dr. F. Ilešića, te istakli njegov rad za slogu Slovenaca i Hrvata i našu zajedničku prosvjetu. Na to se i on digao, pa sa biranim riječima zahvali, a naročito je istakao mladež, koja je tako krasno ovu slavu uzveličila svojim pjevanjem i tamburanjem, osobito je isticao zadaću i vrijednost hrv. gimnazije u Pazinu kakve nema nijedna gimnazija na čitavome svijetu. Na koncu je oduševljeno pozdravio

...ne učenike ove gimnazije. Na tom ...om pozdravu zahvalio se osmoškolac franca zanosnim riječima, te je naglasio, ...će mladež u svom radu poći stopama Vraza. Gosp. F. Slokovića je u ime akad. ...ér. društva „Istre" naročito pozdravio vrlo ...astužnoga predsjednika „Slov. Matice", ...koji je ovo mlado društvo materijalno i moralno podupro. Čitavome komersu pobrali su živahnost djaci sa svojim prekrasnim pjevanjem rodoljubnih i umjetničkih pjesama. U najljepšem razpoloženju svršio je komers, a prisutni sa oduševljenim kličanjem „živio" pozdravište g. Dr. F. Ilešića, koji se je u kasno doba noći od nas odjelio.

Čitava ova slava ostavila je dubokih tragova u našim dušama, pa se nadamo, da će klice, koje su one večeri u naša srca usadjene niknuti, razviti se, te našoj miloj Istri s vremenom donijeti prekrasnih plodova.

Zabava u korist „Družbe" u Labinštini. Dne 26. o. mj. biti će zabava i ples u korist „Družbe" u Sv. Marini. Tom prilikom se pozivlju svi prijatelji i rodoljubi, da prisustvuju zabavi ili da ju materijalno potpomognu.

Iz Žminja. Našu občinu zadesila je teška elementarna nepogoda: tuča naime potukla je sve vinograde u selima Čubani, Fešti, Cere sasvime, a vrlo jako Juriće, Tonkoviće gornje i donje, Šoštare i nešto Gradišće. U nekim predielima zadesila je ta nesreća tako jadne kmete, da nekoji, koji su lani učinili do 50 Hktl. vina ove godine neće učiniti niti jedne litre. Naša občina je javila stvar na nadležno mjesto, a mi ovim putem molimo naše zastupnike u Beču, da se kod vlade zauzmu za naše kmete i makar prešnim predlogom u parlamentu izposluju od vlade prešnu i obilatu pomoć oštećenim selima.

* * *

(Primili smo također viest o žalostnim osobnim trvenjima medju nekim našim rodoljubima tamo, što ispuštamo, vrućom željom, da se te razmirice uklone, koje su na štetu i sablazan ciele naše narodne stvari, a na veselje šarenjacima. Mi vrlo žalimo te neprilike, te se izjavljamo pripravnim posredovati, da se te razmirice uklone. Popustivši nešto s jedne a došav dobroj volji u susret s druge strane, stalni smo, da bi se došlo do mira, ljubavi i sloge, što sve nužno potrebuje narodna stvar tamo. Ništa nema tako velikog, da se nebi izgladilo; ljubav prema rodu mora izbrisati za uviek sve nesuglasice. Čekamo zanimanike na složnom narodnom dielu. — Uredn.)

Koparski kotar:

Javni sastanak u Loparu. Predprošle nedjelje bio je uredjen od zemaljskog zastupnika g. Josipa Valentića javni sastanak na skrajnoj točki občine Marezige u dalekom i visokom Loparu.

U subotu bijahu obaviešteni zastupnici Mandić i Pangerc, da bi dobro da i oni na sastanak dodju; oni se dragovoljno pozivu odazvaše.

U nedjelju u jutro podaše se željeznicom u Kopar pak odatle u Vanganel, Bobiće i na Lopar. Mučno je bilo to putovanje — oko 2½ sata, po samih jarugah i potocih sad u dolinu, sad na brieg nigdje metar gladkog puta a sunce božje grije i pali, da znoj sa svih strana tjela curi! Na sam Lopar htjelo se je 5 četvrt sata uviek uzbrdice kano u nebo a izpod oblaka kuha kano u peći. Izmučeni i utrudjeni stigoše zastupnici oko 3 sata po podne na Lopar; uz put pridružiše im se nekoja gg. učitelji, občinski tajnik iz Mareziga i nekoji drugi občinari. Okolo 4 sata stigao je s druge strane, naime preko Boršta zastupnik Valentić sa občinskim načelnikom Kocijančičem i drugimi rodoljubi iz Mareziga, Truška, Boršta itd.

Sastanak je bio uredjen pod vedrim nebom uz občinsku kuću, al kad tamo nešto prije uredjenog sata poče kišiti. Radi toga obdržavan je sastanak u dvorani občinske kuće, koja se odmah napunila.

Sazivač g. Valentić pozdravi prisutne osobito svoje drugove Mandića i Pangerca, te sve ostale, koji se dadoše na tako daleki i mučni put. Zahvaliv se svima, pozove ih, da si izabere predsjednika, koji će sastankom ravnati. Takvim je bio izabran občinski tajnik g. Keršovan iz Mareziga, koji se na tom odlikovanju srdačno zahvali, preporuči prisutnim, da mirno i pazljivo poslušaju govornike, da se kasnije eventualno priglase za riječ i konačno podieli riječ zástupniku Valentiću. Govornik ocrta u pučkom govoru djelovanje istarskog sabora od posljednjega kompromisa za izbornu reformu do danas. Iztaknuo je osobito lukavost i nevjeru talijanske gospode, koja se nisu držala niti utanačenoga kompromisa. Prešav na najnoviji kompromisni odbor, koji se dogovara radi uredjenja jezikovnog i financijalnog pitanja i s tim skopčanog pitanja o novom zaokruženju občina Istre, naglasio je govornik, da se narod može pouzdati u njegove zastupnike, koji su pripravni sve prije žrtvovati, nego li koristi, čast i ponos naroda. Govorniku su slušatelji živahno odobravali za govora, osobito pako na koncu.

Nadučitelj g. Anžlovar iz Mareziga obrazložio je vrlo temeljito svoju resoluciju radi ustrojenja pučkih škola u Istri u obće, napose za tamošnja tri sela — za Lopar, Boršt i Glemne na temelju slovenskog materinskog jezika. Domaći djak g. Lovrenčić izrekao je vrlo zanosan uvod tomu obrazlaganju, pozvav svoje suobčinare neka se nedadu zavesti od sladkih a varavih glasova zlobnih Talijanaša iz susjednih občina. Resolucija bijaše jednoglasno prihvaćena.

Zemaljski zastupnik g. Pangerc govorio je o narodnom poduku u našim školama pozvav prisutne neka se svuda služe jedino svojim materinskim jezikom. I njega nagradiše skupštinari burnim odobravanjem.

Zastupnik M. Mandić orisao je u kratko djelovanje carevinskoga vieća posliednjih godina, osobito rad naših zastupnika na korist našega naroda na gospodarskom i naukovnom polju. Govorio je o potrebi podignuća narodnih škola, o cesto i vodogradnjah napose o absolutnoj potrebi, da se što prije sagrade nuždne ceste u občini Marezige, koja je u tom obziru najzapuštenija občina čitave Istre.

Pošto su se oglasili nekoji skupštinari k posliednjem predmetu t. j. k velikoj potrebi dviju bar cesta u onoj občini, kojim je dao zastupnik potrebita razjašnjenja, zaključi predsjednik skupštinu zahvaliv se srdačno skupštinarom na liepom ponašanju i govornicima na poučnim govorima.

Živahno pozdravljeni odputovaše nekoji zastupnici odmah, dočim su bližnji ostali još te s narodom na okupu.

Sastanak će taj stalno ostati narodu u dobroj uspomeni, jer se je mnogočemu naučio i uvjerio, da njegovi zastupnici zanj snuju i rade, koliko im je moguće u težkih okolnostih. Prije zaključka skupštine zahvalio se je učitelj g. R. zastupnicima i njegov predlog, da im se izreče povjerenje, bijaše jednoglasno prihvaćen.

P. S. Zastupnik g. Valentić ošišao je trieznu ali odlučno one zloguke slovenske novinare, koji se u novije doba zadiru bez svakog pravog razloga u narodne zastupnike Istre. (Da je bilo onim smutljivcima u nedjelju prevaliti skoro puna tri sata pješke po kozjim putevima i uz nesnosnu žegu sunca iz Kopra na Labor i toliko natrag, minula bi ih volja zabadati nos tamo, gdje mu nelma mjesta. Op. Ured.)

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Razne primorske viesti.

Jugoslavenski sveučilištni klub. U Beču složiše oba kluba jugoslavenskih zastupnika t. j. „Sveza južnih Slavena" i „Slovenski klub" u jedan klub u pitanju talijanskog sveučilišta i svega što je tim u savezu, pod naslovom „Jugoslavenski sveučilištni klub". Sve poslove, koje se tiču talijanskog sveučilištnog pitanja, slavenskog sveučilišta, ravnopravnosti hrvatskog sveučilišta u Zagrebu itd. razpravljati će se i rješavati skupno. Od članova obiju klubova izabran je izvršujući odbor, koji će imati da provadja zaključke zajedničke klubu. U tom odboru nalaze se od „Sveze južnih Slavena" gg. Hribar, Rybar, Ploj, Spinčić i Tresić, a od „Slovenskog kluba" gg. Fon, Grafenauer, Korošec, Povše i Šusteršić. Prvu sjednicu sazvao je najstariji član g. zastupnik Povše. Razpravljena su i odobrena pravila „Jugoslavenskog sveučilištnog kluba", kojega članovi će od sada složno i zajednički viećati o toli važnom pitanju i složno provadjati zaključke kluba.

Vrlo nam je milo što je došlo do te sloge i do zajedničkog rada u sveučilištnom pitanju sviju zastupnika Slavena našega juga a još bi nam milije bilo kad bi došlo do iskrenog i bratskog zbliženja sviju naših zastupnika i u narodno-političkih, prosvjetnih, gospodarskih itd. pitanjih.

Otvorenje bosansko-hercegovačkog sabora. Prošle srijede otvorio je zemaljski poglavar general barun Varešanin svečanim načinom prvo zasjedanje bosansko hercegovačkog sabora. Nakon što je zemaljski poglavar pozdravio sabor zaželiv mu plodonosno i po narod koristno djelovanje zaprisegao je, u odsutnosti bolestnog predsjednika, obojicu podpredsjednika g. Vojislava Šolu i Dr. Nikolu Mandića te je proglasio sabor otvorenim.

Iza toga pročitani su mnogobrojni brzojavni pozdravi parlamenternih stranaka iz Zagreba, Beča, Zadra itd. zaključio predsjednik sjednicu.

Brzojavnu čestitku poslao je iz Beča i klub jugoslavenskih zastupnika zaželiv novomu saboru najbolje uspjehe i plodonosan rad na korist našega naroda u Bosni-Hercegovini.

Atentat na baruna Varešanina. Kad se je prošle srede vraćao barun Varešanin u pratnji sa svojim pobočnikom sa otvorenja bosansko-hercegovačkog sabora u kočiji, strieljao je na mostu na njega neki smušenjak po imenu Bogdan Žerajić pet puta. Srećom nije generala pogodio al je za to šestim hitcem sebi prostrelio glavu i na mjestu ostao mrtav. Taj zločin ima se pripisati bolnim možđanim toga nesretnika, koji bijaše sveučilištnim djakom.

Upozorujemo naše čitatelje na oglas Podružnice Gospodarske Zveze u Trstu, koju preporučamo.

Javna zahvala.

Svim, koji su blagoizvolili sjetiti se me prigodom moga imendana, izričem ovim javno najljepšu zahvalu, želeć njim svako moguće osobno dobro, a zajedno s njimi ukupnomu hrvatskomu narodu sveobći blagostanje.

U Beču, 21. lipnja 1910.

Prof. Vjekoslav Spinčić
zastupnik naroda.

Broj 999.

Oglas jeftimbe.

Na temelju zaključka općinskog zastupstva otvara se jeftimba na poduzeće gradnje nove školske zgrade na Veprincu.

Nacrt ove građuje izložen je u ovom općinskom uredu na slobodni uvid u vrijeme uredovnih sati.

Tko se bude htio za ovo poduzeće natjecati dobiti će od podpisanog podrobni opis radnja sa pripravnim stupcima u kojima će pak sam navesti cijene za koje će biti voljan pojedine radnje i cijelu gradnju izvršiti.

Ponude pisane i biljegovane sa biljegom 1 K i sadržajuće vadij 5% od ukupnog iznosa za koji se bude htjelo gradnju poduzeti, imaju se predati podpisanomu najkasnije do 30. tekućeg mjeseca, 6 sati u večer.

Općinsko zastupstvo pridržaje si izabrati i prihvatiti onu ponudu koju bude smatralo najpovoljnijom.

Glavarstvo občine Veprinac.

Ičići, 8. juna 1910.

Načelnik: **Bachich, v. r.**

OGLAS.

Podpisano društvo pozivlje svoje članove na **glavnu godišnju skupštinu**, koja će se obdržavati u četvrtak, dne 7. julija 1910. u 3½ sata popodne u maloj dvorani „Narodnog Doma" u Volosku.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prošle gl. skupštine.
2. Izvješće ravnateljstva i predloženje društvenih računa za god. 1909.
3. Predloženje nacrtu parcelacije posjeda „Villa Triestina" i odnosni zaključak.
4. Rasprava glede nacrta za gradnju hotela u Villi „Peppina".

Volosko, dne 1. junija 1910.

Istarsko društvo
za promet pokretnina i nepokretnina i za gradnju kuća za prodaju, društvo na ograničeno jamčenje u Voloskom Opatiji.

Predsjednik: **Dr. Stanger.**

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

koju će dne 3. srpnja t. g. obdržavati **„Mljekarsko društvo"** u Lindaru u 4 sata po podne u prostorijama Hrvatske Čitaonice u Lindaru uz sliedeći

Dnevni red:

1. Čitanje i odobrenje zadnjega zapisnika,
2. Odobrenje računa za g. 1909.,
3. Možebitni predlozi.

Ako u uredjeni sat ne pristupi na skupštinu dovoljan broj članova, obdržavat će se ista nakon pol sata sa istim dnevnim redom uz kojimudrago broj članova.

Odbor.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

koju će dne 3. srpnja t. g. obdržavati **„Lindarsko društvo za štednju i zajmove"** i to u 4 sata izapodne u prostorijama Hrvatske čitaonice u Lindaru:

1. Čitanje i odobrenje zadnjega zapisnika,
2. Odobrenje računa za 1909,
3. Možebitni predlozi.

Ako ne bude dostatan broj članova će se nakon ½ sata uz isti raspored sjednica svejednako obdržavati.

Odbor.

Br. 2968/10.

Oglas natječaja.

Usljed zaključka občinskog odbora iz sjednice od 9. junija 1910. raspisuje se ovime natječaj:

a) na izpražnjeno mjesto redarstvenog vodje (nadredara) za poreznu občinu Volosko;

b) na mjesto redarstvenog vodje (nadredara) za poreznu občinu Opatiju, i

c) na dva izpražnjena mjesta občinskih redara za Volosko.

Sa mjestima redarstvenih vodja skopčana je godišnja plaća od 1320 K, odšteta

Skladište dalmatinskog ulja **MARIJA ERGA**

Pula — Via Innominata — Pula.

Prodaja na malo i na veliko.

I.	ulje samotok	K 1·28
II.	„ čisto maslinovo	„ 1·20
III.	„ 80% „	„ 1·12
IV.	„ 60% „	„ ·96

Za trgovce na veliko uzorci na zahtjev i uz cijene po pogodbi.

za stanarinu od 120 K i paušal za uniformu od K 160.

Občinskim redarima pako pripada godišnja plaća od K 1200, odšteta za stanarinu od 120 K i paušal za uniformu od K 140.

Molitelji imaju dokazati, da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, da su posve zdravi i bezprikorna ponašanja te da poznaju u govoru i u pismu hrvatski a u govoru njemački i — po mogućnosti — talijanski jezik, kao što i da su jur obavljali redarstvenu službu i koliko vremena.

Molbe imaju se podnesti na podpisano do 30. VI. 1910. Natjecatelji su dužni služiti najmanje jednu godinu dana, ako ih občina ne odpusti prije uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnja prava i dužnosti razvidni su u obstojećoj službenoj pragmatici redara ove občine.

Nastup službe jest odmah.

Glavarstvo občine.

Volosko, dne 11. junija 1910.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu **Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu** uz umjerene cene.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna m, drogerijama i dućanima parfumerijama.

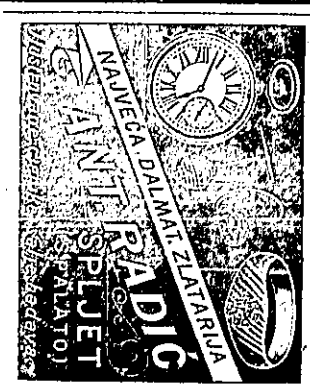

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	↑PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Pened. Srijeda Subota
prije podne				po podne
8.40	odl.	↑Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Norezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . .	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martina.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

POZOR!

Kod Podružnice Gospodarske Zveze iz Ljubljane u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog sumpora, dobre engleške modre galice i svakovrstnih umjetnih gnojiva.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. Zastupstvo mlina Količevo (Gjuro Rašica).

Ravnateljstvo tvornice opeka u Puli.

Ravnateljstvo tvornice opeka stavlja p. n. občinstvu do znanja, da imade u svojoj tvornici više vrsti dobro izpaljene opeke, i to u velikoj zalihi. Izradjuje se: **Opeka za zid, pločice za izpod žljebnjaka, mala opeka za zid, žljebnjaci, mali žljebnjaci, dvostruko utorni posvema prekrivajući crijep sa pripadajućimi žljebnjaci, koji su na posebnim strojevima radjeni.** (Ovi proizvodi jesu pod jamstvom prosti od soli.)

Upozoruje p. n. občinstvo na dvostruko utorni crijep za pokrivanje, koji se može bolje preporučiti nego li žljebnjaci, jer imade tu prednost što bolje pokriva, posvema je nepromočiv, imade trajnu odpornu snagu proti vjetru te se može privezati, a osim toga jest po m^2 za 50 *kg* lagliji od žljebnjaka te osobito trajan bez obzira na to, što je mnogo jeftiniji a radi svoje jednostavnosti netreba kod pokrivanja posebnoga strukovnjaka.

Ravnateljtvo tvornice.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cijene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

Nova trgovina! VELIKI IZBOR Nova trgovina!

svakovrstnih gotovih odiela za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novega)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cijene vrlo nizke.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Via-à-vis Arena.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cijene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K' SVOMU!

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 26. Pula, u četvrtak dne 30. junija 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. ...aju i računaju se na temelju ...nog cienika ili po dogovoru.

...ci za predbrojbu, oglase itd. ...u se naputnicom ili polož... ...om pošt. štedionice u Beču ...administraciju lista u Pulu.

...i naručbe valja točno oz... ...iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu u ...ornom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz...na napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847'849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Glavna skupština Družbe Sv. Ćirila i Metoda u Cresu.

(Nastavak.)

Izvješće tajnika.

Na to je tajnik Družbe Viktor Car Emin ...čitao ovo izvješće:

Slavna skupštino!

Ja sam u jednom od svojih prošastih ...vještaja zabilježio ovu kratku zgodicu: ...ilo je nedavno. Dva gospodina iz Hr...tske šetala su nekom creskom ulicom. ...alo podalje igralo se nekoliko djece, bu...o i galamilo, kako već to djeca umiju, a ...aka riječ, što bi ju izgovorili, bila je ta...ljanska.

Kad su ona dva gospodina, razgovara...ći hrvatski, prolazila mimo njih, djeca ...najednom umukla. I na to će jedan od ...nih malenih: Vidi, ona gospoda govore, ...ko i mi doma.... Na te rieči ona su ...vojica stala i okrenuvši se zagledala se u ...ječicu, koja im se nekako milo smiješila. ...aj jedini mili djetinjski smiješak progo...rio je duši one naše dvojice jače i dublje ...go li bi ciela knjiga, u kojoj bi bili opi...ni svi naši jadi i sve naše boli. Oni su ...onom malom smiješku vidjeli suzicu, u ...oju se prelila sama sreća i blaženstvo ...nih nježnih duša milo ustalasanih slad...im dahom materinje riječi. Oni su u onom ...miješku spoznali kao nikadá do tada svu ...eličinu zadatka i svrhe ove naše družbe. ...aj se pako osjećaj razmahao u njima još ...jače, kad su na zakretu u drugu ulicu ...gledali i divnom suzom iskrenog ushita ...ozdravili krasnu i ponosnu družbinu ...gradu, koja je u rujnu one iste godine ...mala da okupi pod svoj hrvatski krov svu ...nu dragu dječicu, s onim milim, djetinjim ...miješkom".

Jedan od one dvojice Hrvata bio je naš ...neprežaljeni umnik, prijatelj i dobrotvor naše družbe, blagopokojni Stjepan Miletić. On mi je tu zgodicu sam ispripoviejdio, a ...a ju sada ponovno iznosim, jer mi se za...o prilika čini upravo zgodnom.

I mi smo danas, gospodo, doplovivši ovamo, imali zgode, da susretnemo više creskih mališa. Na njihovom licu nismo vidjeli onog nekadašnjeg sjetnog i smetenog smiješka, već nešto kao da bi ponos i samosvijest. Ona malena djeca, što su pred pokojnim Miletićem govorila talijanski, danas govore hrvatski i osjećaju u svojim lijepim mladim dušama da su sinovi slavnoga hrvatskoga naroda. A takav izražaj vidjeli smo i na licima naše mukotrpne creske braće. Onim istim blaženstvom kojim su se sjala njihova poštena lica, kad su prvi put svoju djecu vodili u svoju domaću narodnu školu, onom istom srećom sjevali su oni njihovi dobri pogledi i danas, dok su nas primali pod ovaj krov i pozdravljali u nama svu našu hrvatsku braću, svu požrtvovne prijatelje naše družbe. Nijemi stoje danas domovi davnih tlačitelja grube creske vlastele, dok naš brat kopač pokazuje s ponosom na svoj podmladak govoreći: Nas su tlačili, ali ovih ne će...

I ne će. Naši će mili Cresani ostati vjerni mlijeku naše majke, družbina će škola tu vjeru u njima još i jače učvršćivati, ona će ih pripravljati na konačni odlučni boj, koji nama svima mora donieti spas i slobodu.

Družbine podružnice i četa od 1000.

Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru uzdržava danas 28 škola, četiri zabavišta i 3 nastavna tečaja. Na svim tim školama namješteno je 47 učiteljskih sila i 4 vjeroučitelja, kojih družba mora da plaća. Osim toga naše je učiteljstvo osjegurano kod mirovinskog zavoda u Pragu, tako da što za plaće, a što u ime mirovinskih pristojba naša družba izdaje na godinu preko 80.000 kruna. Pridoda li se k ovomu trošak za uzdržavanje školskih prostorija, za nabavu knjiga, učila i drugih školskih potrebština, zatim poreze, najamnine, popravke družbinih zgrada kao i upravne i ine troškove, proizlazi da redoviti družbini izdatci premašuju već sada K 100.000 na godinu.

A da se ta svota ne sakupi, ode lijepo djelo našeg narodnog osvijestenja u Istri i mi bismo morali da na svoje oči gledamo tužnu sliku, gdje se radi nastašice sredstava zatvaraju jedna za drugom naše lijepe, Bog sam znade kolikim žrtvama podignute škole.

Da se taj golem rasap spriječi i predusretne, naše je Ravnateljstvo i lanjske godine napelo sve svoje sile u svu pomnju da družbu podigne na visinu, da može udovoljavati svojim silnim obvezama i uzvišenim ciljevima.

U prvom je redu htjelo da sve družbine podružnice potakne na što življi rad, ali je bilo malo bolje sreće, nego li drugih godina. Svoju lijepu i rodoljubnu dužnost učinile su većinom samo one podružnice, što ih svake godine s ovog mjesta spominjemo. Te hvalevriedne podružnice jesu one u Bermu, Boljunu, Brestu, Brkaču, Cresu, Draguću, Dubašnici, Dubrovniku, Dekanima, Ferenčima, Jelsi, Kaldiru, Kastvu, Lanišću, Malom Lošinju, Livadama, Medulinu, Metkoviću, Mihotićima, Mošćenicama, Novakima, Omišlju, Opatiji, Oprtaljskom Krasu, Pazinu, Podgradu, Puli, Poljanama, Rakitovcu, Račicama, Roču, Staromgradu, Slumu, Šibeniku, Sv. Mateju, Vrbniku, Veprincu i Voloskom. Mjesto naših podružnica u Spljetu i Kotoru rade veoma lijepo i požrtvovno djačke podružnice u napomenutim mjestima. Glede podružnice u Trogiru gojimo pouzdanu nadu, da će se ovih dana probuditi na novi život. Što se pak tiče ostalih naših nemarnih podružnica, osobito onih, koje su se kroz godine i godine oglušivale našim pozivima, naše je Ravnateljstvo zaključilo, da ih se briše, što će se i provesti, budu li se oglušile posljednjem pozivu, što ga upravismo na njih pred neko dva mjeseca.

Svaka hvala i dika ovim našim vrijednim i zaslužnim podružnicama, koje svojim radom pokazuju, kako im leži na srcu procvat naše družbe. Da se pak nadoknadi ono, što propuštaju ostale nemarne podružnice, naše je Ravnateljstvo došlo na misao da se ustroji četa od 1000 povjerenika, koji će družbi doprinašati na godinu najmanje 100 K, što će ih sakupiti ili sami darovati. U tu družbinu četu upisalo se doslie nešto oko stotinu članova i članica, kojih ćemo imena štampati u ovogodišnjem družbinom izvješću. Nije mnogo, ali se nadamo da će do godine biti više i ne ćemo mirovati, dok se četa ne popuni. A kada se jednom popuni, moći će družba još i sigurnijim korakom stupati k osvješćenju našega naroda u Istri. Molimo stoga sve naše prijatelje, da nam u tome budu na ruku; te da u svojim krugovima šire onu doista lijepu zamisao. (Sliedi.)

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Što se je po malo zatiralo slavensko ...ogoslužje takodjer u Istri, nije nimalo ...riv puk, a nit su jedino krivi svećenici i ...njihovi uzgojitelji, nego su krivi takodjer, ...kako se iz rečenoga vidi, austrijski obla...stnici. Austrijske oblasti rabile su i silu ...proti slavenskom a za latinski jezik. Tako ...se zna n. pr. da su god. 1838. novoga ...župnika u Šmarju (S. Maria in Monte kod Kopra), koji je prvi u onoj župi počeo obavljati službu božju latinskim jezikom, morali kroz njekoliko mjeseci čuvati žandari pred vjernici ogorčenimi samo zato, jer nije rabio slavenskoga jezika kod službe božje, da se je dakle tamo oružanom silom uvelo bogoslužje u latinskom jeziku. I tu vidi se, da su svjetovne oblasti posve neopravdano zabole svoje prste u čisto vjerske i crkvene stvari. A toga bilo je prije i poslije. Početkom XIX. stoljetja je posljednji Osorski biskup Rakamarić, pod priliskom državne oblasti i njezinih predstavnika prouzrokovao cijeli rat proti svojim vjernikom tim, što je htjeo iztisnuti Velološinjcem staroslavensku službu a narinuti latinsku. Njekim biskupom Istre poslijednjih desetletja metnuli su na srce prigodom njihovoga imenovanja, odnosno predstavljenja, najviši predstavnici države, stalno po naputku odgovornih ministara, neka nastoje, da se u njihovih biskupijah zatre slavenska služba Božja. Jedan tih biskupa, i sada biskupujući Porečko-Puljski, te valjda uslijed dotičnih naputaka predstavnika svjetovne vlasti, a reć bi i po svojih osjećajih protivnih hrvatskomu narodu, učinio je sve moguće a da zatre svaki trag slavenskomu jeziku u crkvah njegove biskupije.

Godine 1887. je biskup Ivan K. Flapp na svom kanoničkom pohodu po biskupiji upućivao i strogo nalagao svećenikom, da se služe izključivo latinicom i latinskim obrednikom za podjelivanje sv. sakramenta, za mrtvačku službu, za procesije, blagoslove itd., jer da su hrvatski obrednici zabranjeni. Upozoren godine 1888. ravno od svete Stolice o zakonitoj porabi rituala hrvatskoga, *ne samo da nije opozvao svoje naredbe i povratio porabu rituala hrvatskoga ondje, gdje ga je zabranio, nego je svoj destruktivni proces i naprijed tjerao, te se savjestno može reći, da je proti svakoj pravici* ugušio porabu hrvatskoga jezika u bogoslužju. Gdje su se prije radi gori navedenih prilika i razloga pjevali djelovi sv. mise na glas iz „Sćaveta", tu je, mjesto da, polag upute ustanovljene po Benediktu XIV. naredbom „*Ex pastorali munere*" od 15. kolovoza 1754., *odstrani zloporabe i da uvede staroslavenski, jednostavno nalagao da se uvede latinština.* Mi ćemo spomenuti ovdje samo jedan slučaj, koji je izazvao bio u puku ogorčenje i sablazan i o kojem sv. Stolica ima u rukah spomenicu dvijuh staraca iz rečenoga mjesta sudbeno ovjerovljenu. To je slučaj sbivši se u Premanturi (Promontore) g. 1892. na sami Božić, kad je ondje svećenik *po nalogu biskupovu* zapjevao misu latinskim jezikom, akoprem su plovan Frane D' Elija od god. 1837. do 1887. i njegovi nasljednici pjevali djelove sv. mise na glas po „Sćavetu", nadomjestku staroslavenskoga jezika, koji se je ondje od pamtivjeka rabio. Isti biskup poplavio je biskupiju sa Talijani, sa svećenici, koji ne znaju ili čak neće da rabe hrvatski jezik puka nit u propovjedih nit kod javnih molitvah n. p. sv. ruzarija. To može služiti na uhar framasuna i Irredente ali nipošto na korist vjere, morala, nit samoga dostojanstva svećeničkoga. (Sliedi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Veliki koncerat za hrvatske škole u Puli i okolici. U nedjelju 3. julija t. g. obdržavat će se u vrtu Narodnog Doma najavljeni veliki koncerat za hrvatske škole u Puli i okolici, što ga priredjuju sva naša narodna društva u Puli pod pokroviteljstvom rodoljubne gospodje Marije Mardešićeve. Pozivi su dotiskani sa bogatim vokalnim i instrumentalnim programom. Tog dana nastupit će po prvi put veliki muški i ženski zbor našeg pjevačkog društva, kojeg je izvježbao kapelnik g. Vogrić, koji će upravljati koncertom. Mješoviti pjevački zbor izvesti će 6 velikih glasbenih točaka uz pratnju orkestra, a medju stankama igrat će vojnička glazba ratne mornarice razne slavenske komade, kao što će i zbor odpjevati par slavenskih i čeških komada.

Uz to će pet ulaznica žriebanjem dobiti pet krasnih i skupih darova, koji su izloženi u izlogu brijačnice gg. Žunić i Petanjek. Biti će takodjer i tombola sa više raznovrstnih zgoditaka, srećolov, šaljiva pošta, i — nagrada ljepote.

Odbor je preuzeo sve i sva, da taj narodni koncerat u tako plemenitu svrhu što sjajnije i častnije ispane i poskrbio da se naše občinstvo ugodno i zadovoljno pozabavi.

Ulaznina je vrlo niska, naime 40 para po osobi, tako da je i siromašnijim slojevima

vima našega naroda omogućeno, da posjete koncerat i čuju u toj riedkoj prilici liepi piev naših hrvatskih i drugih slavenskih pjesama.

Početak koncerta je u 5½ s. po podne.

Pozivlju se svi naši da u velikom broju dodju na taj narodni koncerat, da tako ne samo što veća svota pane u narodni tobolac za naše hrvatske škole, koje nam neprijatelji krate, nego da pokažemo takodjer kako nije još u našim žilama zamrla slavenska kri.

Braćo Slaveni Pule i okolice, u nedjelju svi na koncerat za prosvjetu našeg pomladka u materinskom jeziku.

Na adresu velog suca u Puli. Ovih dana dogodila se je jedna anomalija od jednog sudbenog vještaka, koji nije htio podpisati jednu sudbenu procjenu, jer po pravu napisana hrvatski. Znano nam je, da ta hrvatski sastavljena procjena još ni danas nije podpisana od tog sudb. vještaka, koji je g. Hinko Polla, nego će se sud valjda zadovoljiti sa opazkom na zapisniku procjene, da sudb. vještak Polla nije htio podpisati zapisnik jer sastavljen hrvatski. Primjećujuć nuzgredice, ako su g. Polli mili hrvatski novci, koje je dobio kao procjenitelj, pitamo mi g. veloga suca: 1. je li ta procjena valjana, 2. je li mu sudac referent prijavio tu anomaliju, 3 ako znade za to, je li poduzeo potrebite korake, da poduči tog procjenitelja, ako su mu mili hrvatski novci, da se mora prilagoditi i svoj milozvučni podpis staviti na hrvatsku procjenu, i 4. hoće li g. Polli dati razumjeti, da je inače suvišan.

Uz malu očinsku poduku g. Polla će se brzo opametiti, jer njemu je novac vrlo — vrlo drag.

U protivnom slučaju progovorit ćemo obširnije bez dlake na jeziku.

Sjednica odbora za narodno izmirenje. Zemaljski kapetan Istre sazvao je članove kompromisnog odbora za tobožnji narodni mir u Istri na sjednicu u Poreč za 2. i 4. julija t. g.

Sa mnogih strana Istre nas pitaju kad će ta komedija već jednom svršiti, jer da sa starim lijama (Talijanima) nije moguće da naši dodju na kraj. Trebali bi već naši da odkrešu Talijanima i vladi aut — aut (ili — ili). Ili se oni dogovaraju s nama za našu korist. Osobito ogorčuje naše po Istri nekakova ugovorena tajanstvenost tih pregovora, koju vrše samo naši, dok Talijani slobodno objelodanjuju po svojim novinama. Predprošlog tjedna pak čitali smo u „Hrvatskoj Rieči" iz Šibenika detaljni tok svih dosadanjih pregovora, što nismo htjeli prenieti, jer to nismo smatrali službenim izvorom i radi spomenute tajanstvenosti, premda po čuvenju držimo, da je „Hrvatska Rieč" bila dobro upućena.

Više svjetla i javnosti nebi škodilo, dapače to bi koristilo, da ne ostanemo nadmudreni, blago rečeno.

Naši Sokoli u Sofiji. Prigodom sveslavenskog kongresa u Sofiji (Bugarska) obdržavat će se od 10—12 julija t. g. i sveslavenski sokolski slet. Na tom sletu bit će zastupan i naš I. istarski Sokol u Puli po braći Škrliću i Urbancu, koji su već odputovali u Zagreb odakle će sa zagrebačkim sokolom u Sofiju.

Za Sokolski Dom u Puli. Slaveć imendan staroste ovdješnjeg Sokola br. Lacka Križa, sakupiše njegovi štovatelji medjusobom K 200, za Sokolski Dom u Puli.

Iz Marčane, koncem maja 1910. (*Istina o glavnoj skupštini Posujilnice.*)

(Nastavak.)

Koncem god. 1909. morala je Posujilnica tražiti sebi novi stan. G. Marotti htio je na svaki način, da se smjesti u njegovu kuću, ali odbor nije smio na to pristati, jer je ovuda vladalo mnijenje, da je Posujilnica „Marottieva (Vittorieva) kassa", pak da se smjestila u njega, tada bi tim činom to neispravno mnijenje bilo zadobilo svoju sankciju! To bi bilo na stvar vrlo zlo djelovalo. Tako je umovao i sudio i g. Dr. Laginja, te je odobrio odluku odbora, dok je kazao: „Bolje da Posujilnica plaća ne samo 8, nego i 20 kruna mjesečno, nego da bi se smjestila u Marottia".

Ovako je meni, za mojim stolom dne 8. aprila tek. god., pripovijedala osoba, koja nije imala sigurno razloga, da neistinu kaže. Autentičnost ovih riječi potvrditi će u svako doba još dvije druge osobe.

Glede pisma, na koje sam se pozvao na glav. skupštini, imam da izjavim, da je ono u mojim rukama. Pisano je na 19. aprila, dakle 5 dana pred glav. skupštinom, te mi je baš sadržaj tog pisma dao nove snage i pobude, da energičnije i bezobzirnije nastupim protiv spekulacije u Posujilnici, jer je u njemu izmed drugoga i ovaj pasus: „Pripovjedao sam sve Dr. Laginji, koji je osudio Marottiev postupak". **Altrochè protivne izjave sa kompetentne strane!** Nemam s toga ništa da opozovem, nego ostajem pri svojim riječima siguran, da me ne može nitko dementirati.

Insinuiranje, pak opozivanje dotičnih insinuacija sa poznatim protivnim pismenim izjavama prepuštam rado ljudima koji hoće, da me bezrazložno javno napadaju da tim pokriju svoju mizeriju; tomu ja nisam naučan.

U koliko pak obaljenja kamatnjaka na 6% sa strane g. Marottia, dalo bi se mnogo toga reći, ali ja ću danas opaziti samo toliko, da u Marčani i vrapci na „ladonji" pjevaju, da g. Marotti ne daje ni na hipoteku novac manje od 6½%; a da su dopisniku one hiljade kruna, što ih ima g. Marotti kod „bijednog naroda" po 7 i 8%, mogao bi živjeti bezbrižno.

Istina je pak, da je nekima dao, odnosno snizio kamatnjak na 6%, ali to je za nekoje učinio zato, što su ga stavili pred alternativu: ili po 6%, ili ćemo uzeti kod Posujilnice!

Altrochè da je on u Marčani snizio kamatnjak na 6%! Gruba je neistina, da ljudi koji upravljaju Posujilnicom daju svoj novac uz 10%, a da ne ulažu u Posujilnicu po 4½%, dok mogu dokazati, da su ti ljudi uložili već lijepih tisuća na dobitak uz 4½%, a g. Marotti, kao upravitelj Posujilnice, nije htio da obali kamatnjak svog uložka na 4½%, nego je htio da jedino njemu plaća Posujilnica 5%; pače je on, dosljedan svomu zahtijevu, za to, što se već nije htjelo praviti razlike izmed njega i drugih ulagatelja, dignuo u februaru veći dio svog uložka, te ga uložio kod druge Posujilnice na onaj postotak, što nije htio da dade ovoj Posujilnici, to jest na 4½%!

Nije li zar to najeklatantniji dokaz velike ljubavi, što ju ima g. Marotti prema „bijednom narodu" i Posujilnici, kojoj je tada bio upravitelj?! Ljudi pako, koji danas upravljaju Posujilnicom trse se i stvaraju, da ona čim bolje odgovara svojoj svrsi, te se vesele njezinom napretku, jer im Posujilnica nije predmet spekulacije; dok su naprotiv g. Marotti i njegov „segretario" u zadnje doba protiv nje (Posujilnice) poduzeli tako nisku i zlonamjernu kampanju, koje bi se najgrublji i najfanatičniji naš narodni protivnik morao sramiti!

Ali ništa za to, narod progledava i počinje misliti: kako je sudio na 24. aprila, tako će znati da sudi i unaprijed!

(Sliedi.)

Lošinjski kotar:

Iz Cresa. Svima nam je još u živoj pameti sjajna skupština naše mile i nezaboravne Družbe, kojoj nećemo nikada zaboraviti onu ljubav i čast, odabravši upravo naš grad za držanje svoje godišnje skupštine. Uvijek će nam lebditi pred očima onaj broj ljudi, koji je nas, zanemarene, zapuštene i progonjene od sviju, počam od općine pa do c. k. kot. vlade, kojoj u znoju svojeg lica, stotruko od svih favoriziranih, svoj, po njima neobstojeći, obstanak plaćamo. Onaj skup ljudi, ona divna tišina, poput mirnog mora, u sebi sadržava tajinstvenu moć. Ta upravo tišina uz nedoglednu povorku napunjala je naša srca utjehom i snagom na boj i borbu za svoja potlačena prava. Taj impozantni mir sadržavao je u sebi sliku kulturo vrijednog naroda protiv onog barbarizma najkulturnijeg (oprostite) naroda, zaštićenog našom Vladom, koji je svoju kulturu iskazao blaćenjem zidova i pisanjem riječi, kojih su samo oni dostojni. Bačva daje ono, što imade. Neka nas Vlada proganja koliko ju volja, ona nas ipak neće iskorjeniti. Pritisnuto jače sve to više skače. Ona tetoši one, koji joj viču „abbasso", što po riječima našeg kot. poglavarstva, ne mnijenja značaj kotara! Divnih li riječi.

Naši su nespašenjaci ostali upravo potišteni našim dostojanstvenim mirom, koji se nije dao smetati uza sva njihova izazivanja. Da pako zadušljivi zrak onih „živio" pročiste, zovu oni braću Labinjane da je dodju utješiti. Što oni zbilja i čine 13. o. mj. Dodje i taj toli očekivani večer, gdje na mulu čekaju svoju braću sa strane občine onorevole Carvin e compagni a sa strane občinstva smješna figura Lazzini sa sinom Osipa Marguta i Mrhe, da im stisnu ruke i izmjene pozdrave. Veliki broj „braće" (30 na broju) stupa na oskvrnjeno po Hrvatima tlo. Oduševljenju ni konca ni kraja. Veliki strah hvata Cresane kamo će smjestiti toliki broj izletnika! Unilaze u grad, uz prazne ulice, popitujuć se svaki čas: „zar zbilja toliki su im strah Hrvati urinuli u kosti, da se još boje izaći iz kuća? Na večer je u čast gostiju, u hotel Miramar, banket. Gosti se goste, a usred obće napetosti diže se jedna karikatura iz koje se ispukne neki Lazzini te daje oduška svom veselju i zahvalnosti braći iz Labinja. Protestirajuć što se u Cresu obdržavala skupština reče: „ecco il sole, la luna e le stelle parlano della italianità di Cherso ed il...." Na ove riječi slijedili su neprekidni: Abbasso il re, Viva Garibaldi, Viva Verdi (ta znate onaj Verdi!) Abbasso i neri itd. Čujemo da je povedena istraga, no neka se nečude čitatelji, ako ova istraga bude išla in fumo dei maccaroni, ta ovakve manifestacije ne mnijenjaju značaj kotara! Da su naši, bi nas bilo po groš.

Javljam Vam premještaj lučkog kapetana Zacevich, koji u znak protesta protiv Družbine skupštine nije izvjesio zastave. Premješten je u Split. No o njem drugi put.

Voloski kotar:

Iz Lovrana nam pišu: Ako je istinita ona, da je zahvalnost najredja kriepost na svietu, to imamo mi ovdje za potvrdu toga načela izvanredno eklatantan primjer. Amo se je doselio prije 4—5 godina ljekar pl. Z. iz Trsta i otvorio ovdje ljekarnu. Popratili su ga amo najbolji glasovi kano vrlo umjerena i čestita Talijana, koji se nije ni na Krku, gdje je nekoč imao ljekarnu, ni u Trstu, gdje je dugi niz godina kuburio, pačao politikom. Njega nam preporučiše toplo prijatelji iz Trsta i Voloskog, koji mu pripomogoše do dekreta i do novca, da je zadobio ljekarnu i da ju je mogao otvoriti. Ovdašnji nekoji naši rodoljubi izposlovaše mu, posve tudjemu i nepoznatu čovjeku znatan zajam od 24.000 K *na samu preporuku njihovih prijatelja* koji im zajamčiše, da se pl. Z. neće pačati u javne poslove. Ono što mu nehtjedoše ili nemogoše učiniti ili izposlovati njegovi suplemenici Talijani, učinili su i izposlovali naši muževi.

Svatko bi mislio, da im on to izvanredno veliko usluge ili dobrote nikada zaboraviti neće. Pak što se dogodilo? To nam razjasnjuje jedno otvoreno pismo naših ovdašnjih rodoljuba, koje kruži p... šem gradu i koje nam prikazuje toga ...spodina u pravom svjetlu. Taj se je ...spodin posve iznevjerio zadanoj rieči, ... se neće pačati u javne poslove i da ... samo svoju ljekarnu nastojati, te su on... njegovi pokazali, da vuk mienja dlaku, a... ćudi nikada, radi česa ga je netko očes... prošle godine u „Riečkom N. Listu". Na... kon jedne godine oćutio se je time uvried... jenim, te je upravio nedavno svojim do... broćiniteljama pismo, u kojem njim javlja, da je svoj dug kod „Posujilnice" izplatio, da je tim odgovorio rečenom listu i ujedno se riešio *svake obveze i svake zahvalnosti* prema svojim dobroćiniteljima i da mu nepreostaje nego li *gorka uspomena, što je bio toli nesretan da je morao doći u novčane poslove sa osobama,* za koje bi mu bilo draže, *da ih nije nikada upoznao.*

Sada dakle, pošto se je tudjim dobroćinstvom podkožio ili pošto su ga Talijani, našavši u njemu vierna i vriedna pomoćnika poduprli, ne samo da okreće ledja dobroćiniteljima, već ih dapače i vriedja veleć im, da *bi mu bilo* milije, *da ih nije nikada upoznao.*

Takovi su Vam eto ti umjereni ili c. k. Talijani Istre i otoka: sladki, ljubezni, nepristrani i pravedni (na oko) kad i dok te trebaju, a kad te više netrebaju, mrze te i preziru kano i oni radikalni, liberalni i nepomirljivi. Mi smo toga talijanskoga *plemića* već odavna upoznali, ali niesmo vjerovali, da je takav dok se nije sam razkrinkao. I dobro je, da je to učinio — jer sada znamo još bolje s kim imademo posla.

Svinjska kuga — i nemar oblasti. Iz Liburnije pišu nam: Već dugi niz godina posjećuje zlosretna svinjska kuga sad jedan sad drugi kraj ove naše krasne i drevne Liburnije. Od kolike je to štete za pojedinca i za skupnost, netreba nam tekar dokazivati. Zadnjih godina poskupili su mladi krmci tako, da valja dati za par mačića (maleni praščići) 30—40 forinti, ako ne i više pa neka takovi ili već podpitani crknu, eto ti goleme štete. Državne oblasti pomažu pri tom ponešto narodu t. j. tamo, gdje vlada ta bolest i gdje je bogibelj od zaraze, il gdje je već blago okuženo, tamo dadu blago zaklati i po zakonu su dužni oštećenika toliko po kilogramu il po glavi odštetiti.

Takova odšteta dodje u najviše slučajeva narodu kano mana iz neba, jer treba nove krmke kupiti ili možda još i one od oblasti zaklane izplatiti. Razumljivo je dakle, što narod tu odštetu čeka kano i gladan koricu kruha.

U ovom političkom kotoru zaklana je minule zime mnogo glava takovog blaga radi svinjske kuge ali narod čeka još uvjek uzalud na odštetu, koja ga po zakonu ide.

Pojedinci i občine obratiše se na živino liečnike u Voloskom ali oni nemogu drugo nego da u Trstu kod zemaljskog živinara stvar požure, što su valjda i učinili.

Čudimo se onomu koji s riešitbom tog pitanja toliko zateže. Kad bi taj znao kako je težko siromahu čekati, pol godine i više na ono što ga po zakonu ide, nebi stalno tom riešitbom toliko zatezao.

Nekoji naši oštećenici obratiše se na zastupnika Mandića, koji će stalno, premda se ovaj par nalazi u Beču, kod oblastih u Trstu riešitbu tog pitanja požuriti. Bio je naime zamoljen za to, a nebude li pomogło njegovo posredovanje, neka prikaže u Beču, kako su u Primorju carske oblasti liene i nemarne kad treba siromahu dati i ono, što mu se po zakonu *mora* dati.

Pazinski kotar:

Istarsko planinsko društvo u Pazinu priredjuje izlet na Učku *dne 3. srpnja.* U 4 sata po podne vlakom do Lupoglave. Odanle pješke preko Bresta do Peruča. Kod Peruča večera. U 2 sata po ponoći

ću. Pozivlje se ovime sve članove i planinare na izlet.

Porečki kotar:

Narodni blagdan u Fapelma kod Višnjana. Da se i u ovome mjestu na što jepši način proslavi blagdan sv. braće Ćirila i Metoda, slavenskih prosvjetitelja, a ujedno i naša družba dobije koju paru, obürčavat će se dne 8. srpnja t. god. domáća zabava sa plesom uz sudjelovanje tamburaškog zbora iz Kaštelira.

Rodoljubi iz bližnjih i dalnjih okoliša! Dodjite taj dan u Fapce, hodite se zaštiti pred sparinom srpanjskog sunca, što vas dnevice uz tešku motiku muči, u hladovinu trobojnice i uživat ćete slušajući cilik naše tambure. Pravi rodoljub iz okolica ne bi smjeo da manjka u mjestu, gdje se slavi dan uspomene na prosvjetitelje njegove, gdje treba potpomoći našu Družbu!

Očekujemo vas, rodoljubi — očekujemo i vaš skromni darak, što ćete ga pružiti družbi tom prilikom, pa sebi zadužbinu učiniti! Do vidova! *Pripravljači.*

(NB. Početak zabave na 4 ure pos. pod. Ulaznina za svaku mušku osobu K 1·20. Darovi primaju se sa zahvalnošću!)

Razne primorske viesti.

Narodni blagdan. Dne 5. julija svaku godinu pada svetac slavenskih apoštola Sv. Ćirila i Metoda, kojih ime uzela je naša Družba, da pod pokroviteljstvom tih svetih slavenskih apoštola širi i podiže prosvjetu među našim pukom, kad nam to uzkraćuju pokrajinske i državne oblasti, koje bi morale da nam za naš vlastiti novac daju škole i druge prosvjetne zavode.

Radi toga je dan 5. julija proglašen i prihvaćen **narodnim blagdanom,** da taj dan svi Slovinci gdjegod nas imade što dostojnije proslavimo uspomenu Sv. Ćirila i Metoda tih prvih prosvjetitelja naših, koji nas ne samo iz poganske tmine privedoše u svietlost kršćanske vjere, nego nas prvi naučiše slovinskom pismu i knjigi u školi i u crkvi, tako te od njihovih vremena još i danas upravljamo Bogu molitve u našem slovinskom jeziku, koga hoće neprijatelji naši i svjetovni i duhovni, valjda zlim duhom obsjednuti, da istjeraju iz crkava i zabrane da Boga slovinski molimo i od Njega pomoći tražimo.

Slaveć dakle dne 5. julija sveti blagdan narodnih apoštola, treba da se sjetimo i naše Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, te posegnemo u žep i pomognemo svaki koliko koji može, da se time ne samo odužimo uspomeni Svetih narodnih Apoštola nego da se pokažemo i dostojnima nauke i puta, što su nam Oni ostavili i pokazali, kako ćemo doći do prosvjete i postati ravnima našim neprijateljima te obraniti se od naših tlačitelja.

Naša braća po Banovini i Dalmaciji spremaju se, da svečano proslave 5. julija obilnim prinosima za našu potlačenu djećicu u Istri, zato treba i mi po cieloj Istri, komu nije pokvarena duša i srce otela najsvetije ćućenje prema rodjenoj majci i rodnom jeziku, da se svaki po svojem imućtvu sjetimo naše Družbe, da njoj pripomognemo otimati našu nevinu djećicu iz krvoločnih pandža neprijateljskih.

Braćo Hrvati i Slovinci po svoj Istri sjetimo se dne 5. julija, narodni blagdan, Družbe Sv. Ćirila i Metoda!

Obstrukcija Jugoslav. zastupnika. Iz Beča nam pišu dne 28. o. mj.: Danas je započela obstrukcija jugoslavenskih zastupnika u proračunskom odboru proti vladinoj osnovi o ustrojstvu talijanske pravoslovne fakultete u Beču. Njima će se pridružiti i nekoji češki zastupnici.

Jošte se nezna hoće li vlada nastojati, da stranke većine slome obstrukciju ili će vlada državni sabor zatvoriti ili odročiti. To pitanje riešiti će se tečajem ovoga ćedna.

Za podignuće gospodarstvenog blagostanja u Istri. Prošloga ćedna pozvao je odlični predstojnik u ministarstvu financija g. Engel zastupnike Istre, koji se nalaze u Beču, da dodju u palaču rečenog ministarstva na pogovor o poznatom vladinom programu za podignuće gospodarstvenog blagostanja u Istri. Tomu pozivu odazvalo se je svih šest zastupnika iz Istre, trojica naših i trojica talijanskih t. j. gg. Bartoli, Laginja, Mandić, Rizzi, Spadaro i Spinčić.

Većanje je trajalo dva dana t. j. prošli petak i subotu po podne. Predsjedao je g. Dr. Engel, komu je povjerena ta gospodarska akcija od svlju ministarstva. Zastupana bijahu i ostala ministarstva po visokim činovnicima, koji su po redu izvieštili ob onom, što je učinjeno, i što se ima jošte učiniti za gospodarstveno podignuće Istre.

Nakon svakog izvieštaja uzeli su riec prisutni zastupnici, koji su izrekli kod svakog ministarstva želje i potrebe naroda preporučiv predsjedniku i izvieststeljima neka bi se njihove opravdane želje uvažilo i što brže izvesti nastojalo.

Njihove su preporuke išle glavno za tim, da se što prije započne sa gradnjom nekojih absolutno potrebitih cesta i luka i sa radnjami oko obskrbe potrebite vode za ljude i blago. Obećano im je pospjesiti sve te radnje u koliko nebudu zapinjale od tehničko-upravnih oblastih u Primorju. Na ovima je dakle, da izvrše čim prije sve potrebite nacrte, osnove i proračune pak da se u istinu već jednom stane provadjati ozbiljno i dosljedno tu blaženu akciju.

Proslavimo narodni blagdan! Hrvatska i slovinska braćo po Istri! Dne 5. julija slavi se blagdan naših slovinskih Apoštola Sv. Ćirila i Metoda. Taj dan je naš *narodni blagdan.* Toga dana mora svaki pravi i čestiti Hrvat i Slovinac, bio muški bio ženski, dati barem jedan novčić za našu Družbu Sv. Ćirila i Metoda.

U predvečerje pako narodnog blagdana dne 4. julija treba da svako selo i gradić po svojim brežuljcima i vrhovima, sa kriesovima (vatrom) naviesti svoj slovinskoj braći narodni blagdan Sv. Ćirila i Metoda na veselje i radost svima nama a na prikaz svim našim neprijateljima svjetovnim i duhovnim u dokaz da ih se nebojimo i da još živi rod Slovinski!

Upozorujemo naše čitatelje na oglas Podružnice Gospodarske Zveze u Trstu, koju preporučamo.

Poruka uredničtva.

Našim pošt. dopisnicima. Radi jučerašnjeg blagdana zaključili smo redakcionalni dio lista još u utorak, radi čega je moralo izostati više dopisa stiglih u utorak za ovaj broj, što molimo, da pošt. gg. dopisnici izvole uvažiti. Doći će sve na red.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

„Kršanskog društva za štednju i zajmove", registrane zadruge s neograničenim jamčenjem, koja će se obdržavati dne 10 julija u 3 sata poslje podne u društvenom magazinu u Kršanu.

Dnevni red:

1. Čitanje i odobrenje zadnjega zapisnika,
2. Odobrenje računa za g. 1909.,
3. Možebitni predlozi.

Ako u određeni sat ne pristupi na skupštinu dovoljan broj članova, obdržavat će se ista nakon pol sata sa istim dnevnim redom uz kojimudrago broj članova.

Odbor.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Oglas jeftimbe.

Daje se na opće znanje, da će se držati javna usmena jeftimba radi preuzeća gradnje školske zgrade kod „Narodnog Doma" pod Buzetom u „Narodnom Domu" dne 15. julia t. g. izmedju 10 i 12 sati prije podne.

Isklična cijena jest K 44.037.

Tko kod jeftimbe želi sudjelovati imade prije započetka iste položiti vadium od 10% cijene.

Jeftimbi pripušteni su jedino ovlašteni zidarski majstori odnosno strukovnjaci.

Uvjeti jeftimbe kao nacrt i troškovnik mogu se uvidjeti kod ovoga glavarstva za vrieme uredovnih sati.

Glavarstvo općine.

Buzet, 28. juna 1910.

Načelnik: Rašpolić, v. r.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. I.

Narodna Tiskara LAGINJA i drug.

PULA, ulica Giulia br. 1

imade slijedeće knjige na skladištu:

Prof. J. V. Perić: Theokritove „Idylle" K 2·—

A. Dobronić: „Naše glazbene prilike i neprilike" K 2·—

Marija Koludrović: „Praktična slovnica ruskog jezika za Hrvate ili Srbe" K 3·—

Milan Marijanović: „Svakdašnjost" igrokaz K —·50

Zlatka Vučenović: „Gospodarsko orudje i strojevi" sa 34 slika K —·40.

POZOR! Novi vinski zakon dobiva se u Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.

Pomozimo svoga!

Gosp. Frano Rendić, nećak slavnog našeg kipara, akademički slikar i dekorater, došao bi u Pulu, a bude li posla ovdje bi se i nastanio.

Vrstan je u svome poslu a umjeren u zahtjevima.

Svi naši ljudi, koji bi trebali slikara za sobe, dućanske table i reklame, naši svećenici u Istri za svoje crkve, neka izvole javiti svoje možebitne potrebe g. Petru Vrankoviću u Puli (Narodni Dom).

Preporučamo našeg čovjeka. Svaki neodvisni čovjek više, stečevina je za narodnu stvar u gradu Puli.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 30 sati iduću Glorasrebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno iduć samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. iduć anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 186.

Nebrojene priznanice i opetovne narudžbe. Ako nije po volji vraća se novac.

PEČATE

iz GUME izradjuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia I. - Pula - Via Giulia I.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najbolji uspjeh polučuje se oglašivanjem u

„NAŠOJ SLOGI",

jer je razširena po svoj Istri, Goričkoj, Dalmaciji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini. Molimo, da se kod naručbe pozovete na „Našu Slogu".

Skladište dalmatinskog ulja

MARIJA ERGA

Pula — Via Innominata — Pula.

Prodaja na malo i na veliko.

I.	ulje samotok	K 1·28
II.	„ čisto maslinovo	„ 1·20
III.	„ 80% „	„ 1·12
IV.	„ 60% „	„ ·96

Za trgovce na veliko uzorci na zahtjev i uz cijene po pogodbi.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu **Podružnica** Gospodarske Zveze u Trstu uz umjerene cijene.

Nikada više!

neću mijenjati sapuna odkad rabim Bergmanov **Stecken-pferd-Lilienmilch-sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lijepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Soboslikar

VLADIMIR VOJSKA

PULA — Via Sergia, 59.

Preporuča se p. n. općinstvu grada Pule i okolice za soboslikarske i ličilarske radnje.

Izradba moderna, ukusna i trajna.

Cijene umjerene.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Bagnja i drug. u Pulj**

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	∨PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijeda Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	∨Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				prije podne
7.20	odl.	∨RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . ∧	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.30	odl.	∨Rijeka	dol.	7.50
7.53	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab . . . . . ∧	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjenu plovitbenog reda.

POZOR!

Kod **Podružnice Gospodarske Zveze** iz Ljubljane u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora**, dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva.**

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo** mlina **Količevo** (Gjuro Rašica).

Ravnateljstvo tvornice opeka u Puli.

Ravnateljstvo tvornice opeka stavlja p. n. občinstvu do znanja, da imade u svojoj tvornici više vrsti dobro izpaljene opeke, i to u velikoj zališi. Izradjuje se: **Opeka za zid, pločice za izpod žljebnjaka, mala opeka za zid, žljebnjaci, mali žljebnjaci, dvostruko utorni posvema prekrivajući crijep sa pripadajućimi žljebnjaci, koji su na posebnim strojevima radjeni.** (Ovi proizvodi jesu pod jamstvom prosti od soli.)

Upozoruje p. n. občinstvo na dvostruko utorni crijep za pokrivanje, koji se može bolje preporučiti nego li žljebnjaci, jer imade tu prednost što bolje pokriva, posvema je nepromočiv, imade trajnu odpornu snagu proti vjetru te se može privezati, a osim toga jest po m^2 za 50 *kg* laglji od žljebnjaka te osobito trajan bez obzira na to, što je mnogo jeftinji a radi svoje jednostavnosti netreba kod pokrivanja posebnoga strukovnjaka.

Ravnateljtvo tvornice.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cijene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih gotovih odiela za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cijene vrlo nizke.

Nova trgovina!

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Via-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa lijepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cijene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Izvještaj

25. glavne godišnje skupštine „Gospodarske zadruge“ u Kastvu

držane dne 17. aprila 1910.

Na poziv predsjednika g. Ivana Carlavaris uvršten „Našoj Slozi“, koji je bio razaslan i svim članovima zadruge, imala se je skupština obdržavati dne 3. t. mj., u uslijed zamolbe predsjednika g. dra. Laginje bila je odgodjena za 17. aprila 1910, kojega se je dana i držala u dvorani g. B. Vlaha sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika,
2. Izvještaj tajnika,
3. Izvještaj blagajnika,
4. Izvještaj revizionalnog odbora,
5. Različiti priedlozi,
6. Izždriebanje gospodarskog orudja.

I. Pozdrav predsjednika.

Predsjednik g. dr. M. Laginja otvori skupštinu u ¾ sata pr. p. Ustanovi, da je pristupio dovoljan broj članova i da se skupština može obdržavati. Pozdravlja nadošle članove i veli, da je došao izravno iz Beča, da predsjeda 25. godišnjoj skupštini ove zadruge. Čovjek od 25 godina u naponu je svoje snage, a i rad naše je zadruge u tom razdobju bivao sve veći. Kad se je 20. jenara 1886. obdržavala prva skupština bilo nas je malo a i mladjih članova, koji su danas već starci. Tako i danas nek mladji uznastoje, da se poveća i poboljša rad zadruge, jer na mladima sviet ostaje. Mnogoga od prvanjih članova ne ima već medju nama: nek mrtve Bog pomiluje, a živima podieli kriepko zdravlje.

Dosadanji rad naše zadruge vidljiv je i kod njezinih članova. Neko ima nož, škare, kosu i t. d. a imado napriedka kod uzgoja blago i obradjivanje zemljišta. Od sad ima zadruga i svoga tehničkoga tajnika, koji će bez sumnje drugoj službi moći raditi na boljak zadruge i njenih članova. Kako je občina kastavska uzorom ostalim občinama u pokrajini, tako nek bude i ova zadruga, koja je brojem svojih članova najveća u Istri, svojim radom i napredkom uzorom ostalim zadrugama obih narodnosti pokrajine. Sam, buduć preokupljen drugim poslovima i odsutan, ne može baviti se i radom oko zadruge, nu uvjeren je, da će i unapried zadružni odbor uznastojati oko boljka ove zadruge.

Pozivlje za tim zadružnog tajnika g. Žic Nikolu, da izvjesti o zadružnom radu u minuloj godini.

II. Izvještaj tajnika.

Slavna skupštino!

Prošle godine dne 7. marča obdržavala se je glavna skupština ove gospodarske zadruge, kojom je prigodom bio obnovljen i zadružni odbor. Iza skupštine novo izabrani odbor se je ujedno i konstituirao te izabrao si predsjednikom veleuč. gosp. dra Matka Laginju odvjetnika u Puli, a podpredsjednikom gosp. Ivana Carlavaris posjednika iz Kastva 105. To konstituiranje priobćilo se je c. kr. kotarskom poglavarstvu zamolbom, da izhodi odobrenje tog izbora kod c. kr. namjestničtva u Trstu. Isto je taj izbor potvrdilo svojim odpisom od 19. marča 1909. broj II—866/25—08.

U svojem izvještaju već sam na prošlogodišnjoj skupštini izvjestio, da je sva prilika, da će ova zadruga dobiti tehničkog tajnika, koji će se moći bolje zauzeti oko gospodarstvenih poslova i poučiti kmetove u raznim gospodarstvenim granama. Nu tada nije imala još zadruga na razpolaganje dovoljnih doprinosa za takvog tajnika, a niti nije bila sigurna glede same osobe. Već u prošloj godini obratila se je zadruga na visoku c. kr. Vladu, da bi i ona stogod doprinjela k plaći tehničkog tajnika, ali niti na susljednju požurnicu ne ima se do danas nikakva odgovora. Medjutim došla je u pomoć ovoj zadruzi susjedna zadruga Volosko Opatijska, koja je takodjer usljed zamolbe primila u tu svrhu podporu sa strane zemaljskog odbora, i izjavila se pripravnom, da će zajedno sa ovom zadrugom imati zajedničkog tehničkog tajnika. Takav tehnički tajnik bio je imenovan po odboru ove zadruge u sjednici od 17. decembra 1909. u osobi gosp. Prodan Petra, koji je nastupio svoju novu službu početkom tekuće godine, a njegov je izbor takodjer već bio odobren sa strane zemaljskog odbora. Izmedju zajedničkog tehničkog tajnika i izabranih užih odbora ove zadruge i one u Voloskom bila je sklopljena službena pogodba.

Obzirom na veliki obseg ovih dvih zadruga, kao što na znatan broj zadružnih članova, osobito ove zadruge, i uzev u obzir, da c. kr. putujući učitelji poljodjeljstva imaju da obavljaju šire djelokruge kao i to, da poslovi pojedinih zadruga a prema tomu i potrebe njihovih članova bivaju od dana na dan sve veće, nuždno je zaista, da svaka veća zadruga imade svojeg tehničkog tajnika t. j. čovjeka, koji će ne samo obavljati pisarničke poslove zadruge, već će skupinama ili pojedinom zadrugaru moći doći u pomoć sa svojim gospodarskim znanjem i poučiti ga u raznim granama uzgoja bilja i obradjivanja zemlje.

Preporučam s toga svakomu zadrugaru, da se u potrebi obrati na zadružnog tehničkog tajnika i da usvoji i prihvati od ovoga dane mu upute u gospodarskim poslovima. Nauka u gospodarstvu biva od dana u dan sve veća i uviek ima u toj grani novih metoda i načina koli u obradjivanju zemlje toli u sadjenju i uzdržavanju plodova.

Početkom minule godine došao je u ovaj kotar putujući učitelj gospodarstva, koji je na prošlogodišnjoj skupštini veselo bio pozdravljen od prisutnih zadrugara, ali je već koncem iste godine otišao iz ovog kraja. Za svojeg boravka ovdje imao je gosp. Žnidarić njekoliko javnih poduka i predavanja i to: 2. aprila 1909. u Rečini i 5. istog mjeseca u Jurdanima u poslu obrezivanja mladih voćaka, te okapanja zemljišta i sadjenja amer. loza. Kad je občina Kastav knenije uzela u najam zemljište „Lučićevo“ za vrt c. kr. učiteljske škole u Kastvu, obratila se je i ova zadruga na c. kr. vladu, da bi joj podielila kakvu pripomoć radi razkrčenja tog zemljišta ili za dionu odplatu najamnine, izričitom željom, da bi se u tom vrtu podučavalo i ostale gospodare osobito mladiće, a ne samo učenike rečenog zavoda. Na tu se molbu neima do danas nikakva odgovora. Medjutim je c. kr. putujući učitelj držao u Kastvu izpod občinske Lože dva predavanja i to 1. augusta i 26. septembra 1909. o raznim poljodjelskim predmetima. Žaliti je samo, što je k ovim predavanjima pristupilo premalo slušatelja, akoprem su sastanci bili dovoljno objavljeni. Ne znam, čime bi opravdao taj nehaj.

Prema zaključku zadružnog odbora obratilo se je početkom minule godine na pokrajinsko gospodarsko vieće u Poreču, da bi isto uz obročnu odplatu od 2 do 4 godine nabavilo za članove ove zadruge 10 glava krava mliečne pasmine, a medjutim da bi kupci istom vieću na preostalu kupovninu plaćali 5% god. kamata. Uslied dotičnog oglasa prijavilo se je 20 gospodara, koji su bili voljni uz te uvjete kupiti po jednu mliečnu kravu, a rečeno je vieće uzvratilo, da će o molbi razpravljati u sjednici permanentnog odbora. Koncem mjeseca oktobra bilo je upravi zadruge saobćeno iz Pazina, da ide tamošnji veterinar u Tirol da kupi više goveda, te ako koji od članova ove zadruge želi isto kupiti koje govedo, da to brzojavno saobći i odašalje svotu od K 500·— po komadu. Permanentni odbor pokr. gospodar. vieća u sjednici od 28. i 29. oktobra 1909. zaključio je, da se ovoj zadruzi podieli K 500·—, kojom da bi se svotom platilo interese vrhu novca što bi ga pojedinci posudili kod koje posujilnice radi nabave gori spomenutih mliečnih krava. Tu je svotu zadruga primila i imati će upotriebiti ju u prenavedene svrhe.

Početkom oktobra 1909. primila je zadruga dva bičića oberintalske pasmine, od kojih jedan bio je predan u nastojanje Marčelja Josipu iz Marčelji 142, a drugi Brmalj Matu iz Puži 129, koji ih imaju nastojati za doba od dvie i pol godine.

Uvadjanjem bikova oberintalske pasmine već se uvidja poboljšanje ovdješnje pasmine, kako je to bilo najljepše prikazano kod minule izložbe goveda, a kad bi se ovamo dovelo i njekoliko oberintalskih krava, bio bi razplod ovih posvema čist i napredak u govedarstvu mn.go povoljniji.

Kako se saznaje, odredilo je pokrajinsko gospodarsko vieće, da se i ove godine obdržaje izložba goveda u Kastvu, koja bi imala biti negdje mjeseca septembra ili početkom oktobra o. g. Slobodan sam s toga upozoriti već sada sve one gospodare, koji kane dopeljati koje od svojih goveda na tu buduću izložbu, da dopelju goveda, koja su u redu zdrava i čista, i neka znaju, da će se u prvom redu uzimati u obzir pomladak, što je nastao iz razploda sa oberintalskim bikovima.

Početkom prošle godine ćutili su gospodari goveda znatno pomanjkanje krme za prehranu svojih goveda. U toj oskudici priskočila je u pomoć gospodarima zadružna sveza u Puli, te je i u ovoj občini bila razpačana uz sniženu cienu velika količina siena. I ove godine tuže se nekoji gospodari, da neće imati dovoljno krme za prehranu blaga, pa se je zadruga i u tom pitanju obratila na c. kr. vladu, da bi ovoj zadruzi doznačila čim oblutlju novčanu podporu radi dobave krme uz sniženu cienu. U tom predmetu uzradila je i naša gospodarska Sveza, ali čini se, da nije dobila dovoljne podpore, da bi kmetovima hud koliko u tom pripomogla.

Nego ne smijemo se zanašati samo na pomoć drugih, već moramo u tom pogledu nešto i sami učiniti. U obće je poznato, da u ovom kraju nije moguće nijedne godine obskrbiti gospodare dovoljnom krmom za prehranu blaga, s toga je od potrebe, da i pojedini gospodar na svojim posjedima uznastoji ubrati čim više krme, a to moći će se postići jedino time, ako gospodari poboljšaju svoje pašnjake i sjenokoše. I prošle godine bilo je radi poboljšanja pašnjaka i sjenokoša razpisano više nagrada, te je devet gospodara iz ove občine dobilo nagradu za poboljšanje sjenokoša i za štale u ukupnoj svoti od K 1090. Za tekuću godinu razpisalo je pokrajinsko gospodarsko vieće više nagrada za poboljšanje sjenokoša i izgradnju uzornih štala sa gnojištima. Rok za natjecanje glede tih nagrada ustanovljen je do 30. aprila 1910. Preporuča se s toga onim gospodarima, koji su priredili koji kómad sjenokoše ili racijonalno sagradili koju štalu da ne propuste učiniti koju potrebitu molbu. U pogledu lakšeg obskrbljenja krme obratila se je svojedobno zadruga na c. kr. vladu, da bi joj bio podieljen jedan stroj za rezanje i mrvljenje vinove loze, nu na žalost nije ta molba bila uslišana. Opaziti mi je, da gospodari koji žele na poboljšanim sjenokošama veću količinu sjena, da moraju iste pognojiti bilo stajskim bilo umjetnim gnojem i zasijati ih kojom boljom vrsti djetelina.

Od godine do godine vinogradi uviek bivaju u ovom kraju sve više uništavani od filoksere, a da se tomu predusretne usiljeni su vinogradari dobavljati i saditi amer. loze, kojih je i ove godine bilo na razprodaju u zadružnom vrtu 6400 loza uz cienu od 40 hel. po stotini, a ima ih i danas kod občine na razprodaju uz sniženu cienu od samih 20 para za svakih 100 loza.

Vinogradi nam propadaju, obdjelanje istih svake je godine skuplje, radne sile pomanjkuju, vinogradari tuže se da moraju vino prodavati uz prenizke cienе, a k tomu hoće da nam se sa strane vlade nametne novi porez na vino, koji bi vinogradarstvo u ovim krajevima posvema uništio. Protiv tog novog nameta protestirale jesu već dosad sve občine, zadruge i druge korporacije a biti će o tom i danas podnesen poseban priedlog.

Ove godine održavati će se u pokrajini sveobća izložba, koja se nazivlje pokrajinskom, ali stanovničtvo pokrajine koje ćuti hrvatski ili slovenski, ne će istoj sudjelovati, iz razloga što su nas Talijani kod iste posve minuli.

Prošle se je godine za uporabu članova nabavilo 15 novih škropilnica, glede potroška kojih molilo se je i podporu sa strane pokrajinsko-gospodarskog vijeća, ali nije se primilo povoljnog odgovora. Za tekuću godinu kani se učiniti opet 20 novih škropilnica.

Za zadrugare u veprinšćini nabavljena je jedna nova slamoreznica.

Kod zadruge bilo je osiguranо u minuloj godini 243 komada goveda od kojih crknulo je 6 glava, te je odnosni primitak bio podieljen izmedju 6 unesrećenih gospodara.

Od lovnih taksa i globa za godinu 1908. primilo se je K 292·55.

Na zamolbu nekojih gospodara bilo je nabavljeno iz uzor-gospodarstva u Pazinu 146 komada voćaka, koje im se preporuča, da ih brižno njeguju, da uzmognu danas sutra pokazati i drugima plod istih.

Prošle godine obavio se je izbor članova u permanentni odbor sa strane gospodarskih zadruga, te je u trećoj skupini bio izabran članom tog odbora predsjednik ove zadruge veleuč. gosp dr. M. Laginja, koji će znati točno i savjestno zastupati interese našeg kmeta.

Obračun za god. 1909. iznosi u prihodu K 4895·80 a u razhodu K 3982·58, tako da je dnevnik zaključen sa viškom od K 913·72.

Proračun za tekuću godinu iznosi koli u prihodu toli u razhodu K 11.000·—.

Broj zadružnih članova iznosio je u početku minule godine 775, koncem godine 813, dok danas broji zadruga 826 članova.

Zadružni je odbor dao nabaviti 100 komada knjižica „Pčelarstvo“ i 100 komada „Mlekarske udruge i mlekarstvo“, koje će se podieliti medju članove.

Ovime bio bi vam u kratko prikazan rad zadružnog odbora iza posliednje skupštine, što nek skupštinari izvole uzeti do znanja.

III. Izvještaj blagajnika.

Predsjednik pozove zadružnog blagajnika g. Jelušić Rudolfa, da izvjesti odnosno pročita obračun zadruge za god. 1909. i za tim po odboru predloženi proračun za god. 1910, koji glase:

Prihod. OBRAČUN ZA GODINU 1909. Razhod.

		K	p			K	p
1.	Članarina:				Manjak koncem godine 1908.	325	31
	a) zaostale po K 2·—	238	—	1.	Uprava:		
	b) tekuće po K 2·—	970	—		a) tajnička nagrada	285	—
2.	Darovi	—	—		b) blagajnička nagrada	60	—
3.	Prihod družtvenog poduzeća:				c) za pohranu zadr. orudja	30	—
	a) modra galica	3378	60		d) obć. podvornikom nagrada	100	—
4.	Interesi uloženog novca	—	—	2.	Izložbe	—	—
5.	Prihod lovnih taksa i globa	292	55	3.	Pripomoć za unapredjivanje gospodar.:		
6.	Prinos zemaljskog kulturnog vieća				a) zadružni vrt	—	—
	a) za škropilnice	—	—		b) pčelarstvo	—	—
	b) „ nabavu bikova	—	—		c) 4 člana družtva sv. Jeronima	40	22
	c) „ pčelarenje	—	—		d) predplata na gospod. listove	5	25
	d) „ zadružni vrt	—	—	4.	Dobava gospod. orudja i sjemenja:		
	e) „ izložbe	—	—		a) modra galica	1388	27
7.	Razni prihodi	16	15		b) uzgoj bikova	50	—
					c) za škropilnice	940	26
					d) mješiće za sumporanje	—	—
					e) orudje za iždribanje na glavnoj skupštini	267	67
					f) sjemenje	50	60
					g) rezalnice i tiskala	17	76
				5.	Razni nepredvidjeni troškovi:		
					a) radi blaga	160	03
					b) knjige i tisak	70	20
					c) ostalo	192	01
		4895	30			3982	58

Aktiva. AKTIVNI I PASIVNI ZAOSTATCI GOD. 1909. Pasiva.

		K	p			K	p
	Višak blagajne koncem god. 1909.	912	72	1.	Najamnina za zadr. vrt za g. 1908./09	64	—
1.	Zaostala članarina do konca g. 1908.	802	—	2.	Za razprodaju i složenje loza u zadr. vrtu	74	—
2.	„ „ godine 1909.	668	—	3.	Predplata za zadružni list „Pučki List" u Splitu za god. 1909.	2	40
3.	Članova koncem g. 1909. bilo je . 817			4.	Doprinos „Gosp. zvezi" u Ljubljani	60	—
4.	Od svih članova uplatilo g. 1909. 488						
5.	Duguje uplati po 2 K za g. 1909. 334						
6.	Posujilnica u Voloskom kao dar	50	—				
7.	Razprod. loza u zadr. vrtu 1908. 74.40						
8.	„ „ „ „ „ 1909. 10.—	84	40				
9.	Prihod lovnih taksa i globa	350	—				
10.	Prinos kulturnog vieća:						
	a) za tehničkog tajnika	800	—				
11.	Razni prihodi	—	—				
		3667	12			200	40

Razhod. PRORAČUN ZA GODINU 1910. Prihod.

		K	p			K	p
1.	Uprava:			1.	Članarina	1400	—
	plaća tehničkom tajniku	800	—	2.	Darovi	—	—
	blagajniku	80	—	3	Prihod družtvenih poduzeća	3000	—
	briga oko zadr. orudja	60	—	4.	Interesi uloženog novca	3	60
	obć. podvornikom nagrada	50	—	5.	Prihod lovnih taksa i globa	300	—
2.	Izložbe	1000	—	6.	Prihod kulturnog vieća:		
3.	Pripomoć za napredak gospodarstva:				za škropilnice	—	—
	zadružni vrt	500	—		za nabavu bikova	2000	—
	pčelarstvo	300	—		za pčelarenje	300	—
	članarina za četvoricu članova sv. Jeronima	40	—		za zadružni vrt	500	—
	predplata za gospod. listove	100	—		za izložbe	1000	—
	doprinos gospod. svezama	70	—		za doprinos tehničkom tajniku	800	—
4.	Dobava orudja i sjemenja:			7.	Razni prihodi	1096	40
	pripomoć za uzgoj bikova	2000	—				
	za škropilnice	1800	—				
	mješići za sumporanje	—	—				
	tiskala i rezalnice	—	—				
	orudje za iždrieb. na gl. skupštini	400	—				
	modra galica	3000	—				
5.	Nabava amerikanskih loza	—	—				
6.	Novac uložen na interese	80	—				
7.	Razni nepredvidjeni troškovi	720	—				
		11000	—			11000	—

IV. Izvještaj revizionalnog odbora.

Gosp. predsjednik pročita sliedeći izvještaj:

„Potvrdjujemo mi niže podpisani, da smo pregledali račune gospodarske zadruge za g. 1909. i usporedili svote izdatka sa odnosnimi namirami te obnašli iste u podpunom redu, koli u razhodu, toli u prihodu.

Ukupni prihod zadružne blagajne iznosi . . K 4895·30

„ razhod „ „ „ . . „ 3982·58

prema tome ostaje višak od . . K 912·72

Odbor za pregled računa:

KASTAV, 31. marča 1910.

Vinko Blečić v. r **Ivan Vlah** v. r."

Predsjednik poziva skupštinare, da se izjave ako imade koji štogod opaziti na izvještaj tajnikov, glede obračuna, proračuna i izvještaja revizionalnog odbora. Ne prijaviv se nitko, smatra da se ti izvještaji uzimaju do znanja, a obračun i proračun, da se odobravaju.

V. Različiti priedlozi.

Prijaviv se Tibljaš Anton iz Marčelji 44, veli da je izgubio zadružnu knjižicu i da nije već 7 godina uplatio članarine. Želeć opet biti članom moli, da mu se zaostatak popusti. Oprašta mu se polovica zaostale članarine.

Odbornik Srdoč Mate iz Srdoči 34, veli, da bi se podpora pokrajinskog gospodarskog vieća od K 500·—, što je opredieljena za plaćanje interesa vrhu novca, što bi se ga podigło za kupnju oberintalskih krava, dozna čila dvojici članova, koji su voljni nabaviti takve krave.

Predsjednik mu uzvraća, da bi to bila prevelika pripomoć samo za dvojicu, već nek se ta podporu podieli na više manjih dielova, a medjutim nek se prijave zadružnom odboru oni članovi, koji žele kupiti takovu kravu, označiv ujedno s kolikom bi se podporom zadovoljili, a za tim nek im odbor zadruge dopita to podporo. Ovaj se predlog prihvaća.

Prijaviv se za riečgosp. Kazimir Jelušić, govori o porezu, što ga vlada kani postaviti na vino. Koli občina toli zadruga već su u tom poslu na ministarstvo podnesle svoje prosvjede, jer bi se tim novim nametom na vino zaista uništilo vinogradare. Da o tom predmetu i skupštinari nešto više doznaju i stvore sud o težini tog naumljenog poreza pročita o tom obširno obrazloženje g. dra M. Laginje, kako je to sadržano u „Omnibusu" od 2. 3. 1910. br. 1183.

Predsjednik g. dr. M. Laginja nadodaje, da ministarstvo financija hoće svakako da pokrije u minuloj godini nastale izvanredne troškove, bilo to traženim zajmom od K 182 milijuna, protiv kojeg su glasovali svi slaveni, bilo novim porezima.

Novim porezom na vino sa K 4·— po stolitru dobila bi vlada istom kakvih 6 milijuna kruna, dočim kad bi vlada postavila porez na pivo samo sa K 1·— po stolitru dobila bi od toga do 16 milijuna kruna. Protiv poreza na vino ustali su i vinogradari iz Donje Austrije, gdje je vino prve vrsti i najskuplje se plaća. Veliki vinogradari lahko bi smogli, da plate novi porez, dočim bi to bilo veoma težko i tegotno za malene vinogradare. Preporuča udružlvanje, jer su družtva mnogo jača nego li pojedinci i njihov je glas uvaženiji. Kako narodni zastupnik zagovarati će interese našeg kmeta, biti proti naumljenom porezu na vino. U ostalom nada se, da neće taj zakon biti prihvaćen, barem ne onako kako je predložen.

Konačno predloženo je i prihvaćena jednoglasno sliedeća rezolucija: Skupština gospodarske zadruge Kastvu najodrešitije prosvjeduje proti novom porezu na vino, jer bi se time posve uništilo vinogradare ovoga kraja. — Ovaj se protest imade „upraviti na gg. ministra predsjednika i financija.

Zadružni tajnik pročita oglas glede pčelarskog tečaja, što će se obdržavati u Pazinu od 1.—5. maja t. g. i poziva zanimanike, da bi se barem dvojica prijavili zadružnom odboru, koji su voljni poći na taj poduk koje bi se sa strane zadruge radi toga i odštetilo.

Iždribanje gospodarskog orudja.

Učlanjevi su u književno družtvo sv. Jeronima, ka doživotni članovi:

813. Brajan Frane — Pobri 40.
800. Čiković Ivan — Zamet 25.
669. Mavar Ivan — Sroki 55.
513. Aničić Andre — Veprinac 82.

Dobili su **škaro**:

588. Jurdana Luka — Jušići 38.
829. Lučetić Andre — Veprinac 25.
428. Lučić Mate — Saršoni 106.
380. Lenac Ivan — Zamet 41.
773. Širola Josip — Sroki 98.
639. Aničić Anton — Veprinac 4.
301. Lučić Ivan — Sroki 74.
488. Štefan Josip — Blažići 14.
390. Mandić Ivan — Trinajstići 43.
349. Perman Jenko — Spinčići 15.
907. Stanić Ivan — Zvoneća 89.
428. Pešćica Mate — Sroki 8.
521. Trinajstić Andre — Trinajstići 23.
657. Perčić Andre — Puži 57.
440. Mulac Josip — Zamet 1.
556. Šepić Josip — Perenići 3.
405. Spinčić Anton — Pobri 12.
328. Štefan Anton — Blažići 13.
340. Grbac Anton — Srdoči.
414. Puž Anton — Pobri.
916. Stanić Anton — Puži 14.
457. Tuhtan Anton — Jurčići 10.
605. Sušanj Andre — Srdoči 39
679. Jušić Anton — Jušići 35.
925. Prof. Fran Franković.
762 Jušić Vincenco — Jušići 27.
412. Puž Ivan — Pobri 34.
395. Blečić Andre — Zamet.
823. Kršul Ivan — v. Brgud 30.
345. Kinkela Josip — Jurdani 37.

Nož:

587. Vlah Mate — Sroki 72.
369. Lenac Vicko — Zamet 49.
281. Širola Mate — Brnasi 4.
346. Jurdas Ivan — Brnčići 80.
863. Srdoč Vicko — Srdoči 21.
847. Penso Luciano — Zamet.
242. Jelovica Frane — Brnčići 30.
437. Brajan Ivan — Jurdani 73.
586. Milić Anton — Brnasi 45.
348. Lučić Anton — Saršoni 99.
640. Šepić Anton — Veprinac 20.
425. Bakarčić Frane — Pobri 38.
583. Frlan Ivan — Sroki 53.
216 Jelušić Mate — Brnčići 34.
460. Kinkela Josip — Kučeli 56.
854. Radetić Frane — Trinajstići 47.
351. Jardas Frane — Brnčići 103.
887. Benas Frane — Marčelji 52.
429. Frlan Frane — Pobri 43.
373. Afrić Anton — v. Brgud.
629. Saršon Mate — Saršoni 76.
406. Dubrović Josip — Perenići.
612. Širola Ivan — Brnasi 22.
622. Tibljaš Andre — Blažići 16.
881. Grbac Franjo — Srdoči 32.
277. Kinkela Frane — Zvoneća 13.
591. Cetina Frane — Jurdani 77.
452. Pošćić Ivan — Veprinac.
445. Sinčić Frane — Rubeši.
888. Šepić Frane — D. Rukavac 54.

Gosp. predsjednik izjavlja, da je dnevni red današnje skupštine izcrpljen. Pozdravlja prisutnog gosp. Adolfa Petru c. kr. putujućeg učitelja poljodjeljstva, zahvaljuje zadružnom tajniku gosp. N. Žicu na marljivom poslovanju oko napredka zadruge, pozdravlja i zahvaljuje se svim skupštinarima, što su se odazvali u tolikom broju i zaključuje skupštinu o podne.

Skupštinari pozdrave svog predsjednika sa: Živio!

Gospodarska zadruga.

Broj 27. Pula, u četvrtak dne 7. julija 1910. God. XLII.

oglasi, priposlana itd.
ju i računaju se na temelju
og cienika ili po dogovoru.

i za predbroibu, oglase itd.
so naputnicom ili polož-
m pošt. štedionice u Beču
dministraciju lista u Pulu.

naručbe valja točno oz-
l ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

list na vrieme ne primi,
to javi odpravničtvu u
renom plemu, za koji se
laća poštarina, ako se iz-
s napiše „Reklamacija".
ovnog računa br. 847'849.
elefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga svo pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju
nepodpisani ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji
10 K u obće, } na godinu
5 K za seljake }
ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan isto.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

✝ Ivan Trnski.

lalo iza ponoći od sriede na četvrtak juna umro jè u Zagrebu posljednji rski» pjesnik Ivan Trnski. Bio je doo riedku starost 91 godinu. Po zvanju je vojnik, po časti vitez i pukovnik, rodoljublju i knjigi otmen Hrvat i nik.

Kad je Trnski bio mladić, onda je u njoj Hrvatskoj bila obladala misao, da svi, koji se ćute Hrvati, Slovenci i i sajedine pod jedno ime «ilirsko».

Ti oduševljeni «Ilirci» budili su narod smami i pripovjedkami za narod, a dju najboljimi bio je Ivan Trnski. S n je eto legao u grob posljednji «Ili-». Malen po stasu, bio je ljuta srca. nu Jelačiću bio je Trnski pobočnik utant).

Kad je razvojačilo stare Graničare, bio neko doba još u službi onog povjeren, što je uredjivalo odnošaje za prisajenje Krajine civilnoj vlasti Hrvatske novine.

Stare dane, uvjek bistar i dosta zdrav, o je nježnu brigu dobre hćerke, koja uvjek bila uz njega.

Od Ivana Trnskoga ostaje nam sila soih pjesama, kroz koje se kao crvena provlače bojne uspomene našega naa. Ostaju nam neizbrisive u pameti gove kitice o Milošu Obiliću i Nikoli nskom: «Pod čadorom padè Ture, — è mrtav car-Turaka, — a odasvud rci jure — na Miloša na junaka». — vo opet mrtva cara — pod čadorom d Sigetom — a na Turke glè udara Umriet pošav Zrinski s četom».

Od Trnskoga je i poznata koračnica Banovci, oj junaci".

Trnski u svom žarkom rodoljublju osobito je milovao našu Istru, te se je u svakoj zgodi s nama radovao i žalovao. I naš skromni list počastio je često svojom saradnjom, poslavši nam koju svoju pjesmicu, kojom bi dao oduška svojoj plemenitoj duši nad kojom našom narodnom stečevinom u Istri.

Slava našemu posljednjem Ilircu!

Častan mu spomen u hrvatskom narodu!

* * *

U spomen ovog odličnog Hrvata primili smo od jednog narodnog zastupnika i hrvatskog pjesnika ovu pjesmicu:

Na grobu Ivana Trnskoga.

I Tebi vrijeme samrtno biće
na vieke skrha, al duh Tvoj snažni
kô sjajna zviezda na hrvatskom nebu
mladjem naraštaju put će kazivat,
kako se vjeri i narodu služi.
Slava Ti vječna, Hrvata diko,
za koje slavno živio jesi!

V. J. P.

Hrvatski i slovenski visokoškolci iz Istre.

Za informaciju hrvatske i slovenske istarske javnosti, a još više za informaciju ovogodišnjim abiturijentima istarskim iznašamo evo malu statistiku našeg djaštva na visokim školama uz neke opaske.

U statistici osvrćemo se na 3 momenta: 1. na kotare iz kojih su pojedinci; 2. na mjesta, gdje naši visokoškolci uče; 3. na struku, kojoj se posvetiše. Broj hrvatsko-slovenskog istarskog djaštva na visokim školama iznaša 136. Porazvrstimo li ih po kotarima Istre, otpada na kotar Volosko 29 djaka; na Lošinj-Krk 52; na Pazin 24; na Pulj 11; na Kopar 15; na Poreč 5.

Najviše našeg djaštva ima u Zagrebu i to 53, koji su svi pravnici. Zatim dolazi Beč, gdje ih imade 37 raznih struka. Zatim Gradac sa 18 djaka; Prag sa 14; Gorica sa 9; Zadar 4; Križevci 1. Prije nego predjemo na podjelbu po strukama, osvrnut ćemo se na mjesta, koja naše djaštvo bira. Kako je vidno, najveći je broj našeg djaštva u Zagrebu, što mora da i bude, jer je Zagreb naše kulturno središte, jer je tu naše sveučilište, jer hoćemo da si izvojštimo reciprocitet zagrebačkog sveučilišta, a to ćemo postići samo, ako to sveučilište u što većem broju polazimo i ako pokažemo, da nam je neophodno nužno. To je najjači razlog, zašto istarsko djaštvo grne u Zagreb. Drugi razlog je taj, što je naš djak većinom siromašan, pa u Zagrebu lakše živi nego u drugom kojem gradu, a to je momenat, koji sigurno mnogo odlučuje kod djaka pri izboru mjesta studija. Možemo samo najtoplije preporučiti, da se i nadalje što više polazi naša metropola.

Niti proti tome nemamo ništa, da nekoliko naših ljudi študira u Beču, jer u što većem središtu študiraš, to više možeš da se okoristiš, da se izobraziš. Ali nek nas to ne zavadja. Beč je veliko kulturno središte, koje pruža mladom čovjeku sve za čim mu mlada duša čezne, ali samo su Nijemcu širom otvorena vrata k svim vrelima izobrazbe, jer koliko prima mladić iz knjige, iz ustiju profesora, iz raznih institucija, toliko prima i iz društva, a baš je to bečko društvo slavenskom djaku sasma zatvoreno. Konačno moramo priznati, da je Beč njemačko središte, a kao takovo može da djeluje samo germanskim imperialističkim duhom.

Zato i opažamo, da su naši kolege u Beču upravo upućeni na ono par lokala, kamo zalaze. Ćuteć se osamljeni, tudji, stvore svoju koloniju i zatvore se u se.

Naša bi želja bila, da se koliko moguće klonimo Beča, kao što uopće njemačkih središta, pa da polazimo slavenska sveučilišta osobito Zagreb i Prag eventualno Lavov i Krakov te Brno.

Dok polazak u Beč shvaćamo i s jedne strane opravdavamo, ne možemo da odobrimo polazak gradačkih visokih škola. Tu se je odveć jasno ispoljilo zgoljno neprijateljstvo prema Slavenima, koli na sveučilištu, toli na ulici. Pa i kad toga ne bi bilo, Gradac ne bi mogao da privlači našeg djaka. On nije zapravo nikakvo kulturno središte, život sam u njem je više manje malogradski, pa ni onih viših pogleda i sprema za život i rad, što ih trebamo ne možemo da u tom mjestu dobijemo. I vidimo, da Gradac danas slovensko djaštvo sasma napušta, pa grne u Prag. I sasma opravdano. Kada mogu živjeti u Gracu, mogu i u Pragu; pa kada mi jedno mjesto ništa ne pruža, zašto da ga ne ostavim i odem u drugo, koje mi može da pruži sve za čim težim. Što se tiče pogodnosti študiranja u Pragu, ne ćemo da ovdje potanko iznašamo, već upućujemo na brošuru, koju će izdati hrv. akad. društvo „Hrvat" u Pragu. U toj će brošuri biti izneseno sve ono, što je potrebno, da znade abiturijenat o Pragu, kada se odlučuje, da u tom mjestu študira (Materialno pitanje; uputa o svim visokim školama u Pragu; o zapisu; o životu Hrvata u Pragu kao i ostalih Slavena; što pruža Prag Slavenu; što specialno nama itd.). Preporučamo, da si svatko tu brošuru nabavi i ako ne misli u Prag.

Promatramo li istarsko djaštvo po strukama, vidimo, da imade 85 pravnika, od tih su 4 ove godine svršili; 13 filosofa; 13 teologa; 9 farmaceuta; 6 medicinara;

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Po navedenom je dakle biskup Flapp, — ega je u kojećem, n. pr. u porabi Rila, bio sliedio pokojni biskup trščanski vina, — tjerao svoje namjere i prije go li su izašli budi kakvi dekreti sa strane sbora za obrede, tičući se porabe slaoskoga jezika u crkvah. A kad su prvi ovi dekreti izašli god. 1898., onda ih tako tumačio, da je njekim načinom vrdio, što je već prije neovlašteno učio, i zatro zadnji tračak slavenskomu jeu, gdje još bijaše u crkvah njegove kupije, i to kratkim potezom pera, bez kovih daljnih iztraživanja, bez ikakva nstatovanja odnošaja na licih mjesta, bez kva obzira na čuvstvovanje i opravdane je i mnogobrojne molbe odnosnih njevih vjernika, na žalost njemu u pastvu vjerenih, uztvrdiv „Nullibi viget" u svon „Ordo ad divina... pro Dioec. Par. l. 1897." pag. 8. Lahko je al ujedno i dostojno jednoga katoličkoga biskupa uzditi, da *nigdje ne obstoji poraba slavenoga jezika, pošto se je ukinula i satrla s raznih razloga, odvisnih poglavito od crkvenih poglavara i naročitimi naredbami, pod prietnjom suspensije sa strane istoga toga biskupa.* Da je tako činio i pod pritiskom predstavnika državne vlasti, s njekojih političkih razloga, vidi se s toga, što su svi javni glasovi, koji su se dizali u slavenskih novinah proti njegovomu odnosnomu postupku bivali zapljenjivani; a da to ne bijaše zato, da se očuva biskupsku čast i vlast, vidi se odatle, što su napadaji talijanskih novina, pravi napadaji i uvriede na slavenske biskupe, koji su se bud koliko prijaznimi pokazivali slavenskomu bogoslužju, imali slobodan prolaz, to jest nisu bivali zapljenjivani.

Koliko je koristna slavenska služba Božja za samu crkvu i vjeru.

5. Korist slavenskoga bogoslužja u rimokatoličkoj crkvi za istu crkvu i vjeru tako je velika, da ne treba o njoj niti govoriti. Dosta je pozvati se na ono, što je već do sad rečeno u ovoj spomenici. Tu korist uvidjeli su sv. otci pape, koji su pritužbe proti sv. braći Ćirilu i Metodu radi uvedenja slavenskoga bogoslužja ne samo odbili, nego isto slavensko bogoslužje odobrili i pohvalili, i istu sv. braću največimi častmi odlikovali. To su uvidjali i činom potvrdili naročito sv. oo. pape Hadrijan II. i Ivan VIII. od najstarijih, Benedikt XIV. od novijih, i najnoviji, posljednji Pio IX. i Lav XIII. To je priznao i sv. sbor za širenje vjere, izričito medju ostalimi sa svojom naredbom 29. septembra 1804. upravljenom na biskupa Rakamarića, kojom mu je naredio, da nastoji da se sačuva obred rimski sa slavenskim jezikom, *koji bijaše na korist katoličke vjere, da heresije XVI. stoljetja ne uljezu u one strane.* I dočim je sv. sbor taj obred proglasio kao spasonosan proti herezijam XVI. stoljetja, i preporučio biskupu da ga i nadalje očuva, pokazao je, da ga smatra spasonosnim takodjer za napried, proti onakovim ili sličnim i u opće herezijam, i to ne samo u onoj biskupiji, nego svuda, kuda živi narod jednak onomu, koji živi u biskupiji, kojom je onda upravljao biskup Rakamarić, dakle i u Istri. Suglasno sa sv. Stolicom i sa sv. sborom za širenje vjere izrazio se je već navedeni, pravedni i nepristrani, samo za dobro svete crkve i vjere zauzeti, biskup koparski Naldini sa prije navedenimi kratkimi riečmi o koristi slavenskoga bogoslužja. A tako ili slično izrazili su se premnogi biskupi biskupija istarskih, o čem se svak može uvjeriti iz izvještaja, koje su podastirali sv. Stolici poslie svojih kanoničkih vizitacija. S istih razloga je stalno i sadanji biskup Krčki Anton Mahnić, u sporazumu sa sv. Stolicom uredio slavensku službu Božju u svojoj biskupiji, te je ondje zavladao mir i red, izuzam nekoliko nezadovoljnika vladajuće talijansko stranke i od njih zavedenih, kojim je do svega prije stalo nego do crkve i vjere. On, prije nego li je postao biskupom one biskupije, bio je poznat kao veliki zagovornik svoobćega latinskoga bogoslužja, ali postavši biskup i putujuć po svojoj biskupiji uvjerio se je od koliko je potrebe i koristi kod hrvatskoga i slovenskoga naroda slavenski bogoslužni jezik, i obratno koli štetno djeluje i mogao bi djelovati, kad bi se proti svakom čuvstvu pravice i obzira htjelo silom uvesti kod istoga naroda latinski jezik u službi Božjoj. A što valja za njegovu biskupiju, to valja u istoj mjeri za Hrvate i Slovence ostalih biskupija Istre. I nek se niko ne vara. (Sliedi.)

3 tehničara (geodeti); 8 veterinara (1 svršio); 3 na bodenkulturi; 1 na gospodarskoj školi. Po tome je najviše pravnika, pa filosofa i teologa, dok su prirodne nauke vrlo slabo zastupane, a na nekim se poljima vidi potpuna manjkavost (tehnika osim geodezije, trg. škole i akademije, gospod. škole).

Da je toliki broj pravnika prema broju djaka ostalih struka dade se protumačiti tim, što su mjesta sudačka, advokatska i druga, za koja se zahtjeva pravnička naobrazba bila dosad ili popunjivana od naših narodnih neprijatelja ili nisu u opće bila popunjena. Drugi je uzrok velike produkcije pravnika siromaštvo djaka a možda donekle i konservativno naziranje, da se pravo može i kod kuće učiti. Istina da pravo ne veže formalno na predavanja, kaošto filosofija i tehnika, ali su pravnička predavanja ne manje važna za strukovnu i opću naobrazbu. U opće ne bismo preporučili nikomu, da na ovaj način uči. Bolje bi po našem mnijenju u opće ne polaziti universe nego upisati se, pa sjedjeti kod kuće, a da universe i ne vidiš. Sasma naravski da takva što imade loših posljedica a to su: hiperprodukcija pravnika, nedostatak strukovne naobrazbe, ne biranje struke po zvanju već po lagodnosti. Naglašavamo: nitko neka ne bira pravo s isprikom „učio bi drugu struku, ali nemam sredstava". Tko može, da izdrži na universi, može da bira struku, koju želi, jer študiranje ne svim strukama od prilike jednako stoji, a tko nema sredstava, da boravi bar veći dio vremena na universi, nek se ogleda za drugim praktičnijim strukama, koje može da izuči bez velikih troškova, te koje mu mogu donijeti isto tako lijepu budućnost, a i narodu će moći koristiti.

Pri biranju struka imajmo na umu i faktičnu potrebu našeg naroda i naše zemlje. Istra treba narodnih svećenika, treba liječnika, narodnih sinova, koji će poznati narod, njegov život, njegovu dušu sa svim tamnim i svijetlim kutovima, jer zdravlje tjelesno ima svoj korijen u zdravlju duše. Treba nadalje inžinira svih struka. Uzrok nedostatku inžinira jest, što nemamo realke. Ali iz gimnazije može, da se ide na tehniku bez velikih poteškoća, treba samo volje i dara. I pazinska gimnazija mogla bi da dade svake godine par sposobnih ljudi, da stupe na tehniku, tim više što se risanje uči na gimnaziji, a ono malo geometrije što se više zahtjeva može da se prouči lako.

Nadalje je veliki nedostatak trgovački i gospodarski izobraženih ljudi. Dosadašnji naši radnici na gospodarskom polju jesu većim djelom nestrukovnjaci, ljudi, koji su uvidjev potrebu sami se izobrazili. Zato nek se od sada naši ljudi više posvećuju trgovini i gospodarstvu. Abiturijenti mogu ići na trgovačke akademije i na eksportnu akademiju. Za ostale trgovačke i gospodarske škole ne treba mature već negdje 4 negdje 6 razreda srednje škole. Te nauke traju mnogo manje vremena nego nauke sveučilišne. Čovjek je prije gotov i uz manje traškova, a ima lijepu budućnost. Mladiću, koji svrši trgovačku akademiju otvorena su vrata gospodarskih privatnih i javnih zavoda, trgovačkih kuća, novčanih zavoda itd. Često se čuje: učio bih trgovačku školu, ali gdje ću dobiti mjesta? Ta imamo pred sobom Trst, Rijeku, Pulj. Mi mora da uzmemo već jedanput na nišan ove gradove, pa da u njima potražimo blago sebi i našem narodu. A i unutrašnja Istra jest široko i neizorano polje, koje čeka na ljude spremne i gospodarski naobražene, da im pruži svoje blago.

Iznesav ovo nekoliko općenitih opazaka, upozorujemo one, koji bi htjeli da imadu podrobnijih informacija, da se obrate na Blaža Posodela, *Slum*, Istra.

Klub hrvatskih akademičara
iz Istre u Pragu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Veliki koncerat za hrvatske škole. Naša narodna društva u Puli nisu se mogli ljepše odužiti našem cielom slavenskom rodu u Puli, nego li onim sjajnim koncertom, što ga pod pokroviteljstvom milostive gospodje našeg dičnog gospara Nika Mardešića prirediše prošle nedjelje u vrtu Narodnog Doma za materinsku slavjansku rieč. Koncerat taj pretvorio se u pravo narodno slavlje. Bez pretjerivanja ističemo, da nismo nikada vidjeli na okupu toliko slavjanskih rodoljubnih duša, kao tog dana: gornji i dolnji prostrani vrt Narodnog Doma bili su prepuni rodoljubnog občinstva. Ulaznice njih — 2000 — bile su rasprodane sve do jedne. A mnogi, koji zakasniše rado plaćahu i preko ulaznine od 40 para, samo da prisustvuju zabavi i ne žališe truda stojećke slušati liepi piev u rodnoj rieči. Ona veselost, ono natjecanje oko tombole, srećolova, šaljive pošte, zadalo je našim rodoljubnim gospodjicama vraškog posla, ali sve su to obavljale živim srcem i rodoljubnim ushitom za materinsku rieč i nisu prestale dok nisu sve rasprodale. I još bi bile rasprodale, jer se te večeri svo občinstvo kô elektrizovano natjecalo i žarkim čuvstvom zanosilo za materinsku rieč. Zato i je iz te rodoljubne borbe kapnulo u krilo materinske rieči do 1200 kruna čistoga sitniša. Taj neočekivani uspjeh zrcalio se isto večeri na licima priredjivača, pomagačica i pomagača, a osobito našega gospara Nike i njegove rodoljubne gospodje, koji skratiše svoje od moranje u pitomoj Komiži samo da uveličaju ovu narodnu slavu i doprinesu što više sa ostalim vriednim trudbenicima moralnom i materijalnom uspjehu. Narodna hvala i priznanje svima!

Velika i velika hvala ide posebice našim požrtvovnim pjevačicama i pjevačima, koji su ne žaleć truda, uz pratnju glazbe c. i k. ratne mornarice, onako liepo i precizno u materinskoj rieči izveli teške i naporne komade hrvatskih, slovenskih i českih pjesama. Time su sebi i rodu iskazali najljepšu čast i osvjetlali naše slavno slavensko pleme. U svem tomu pak imade ponajveću zaslugu naš vriedni i neutrudivi kapelnik g. Hrabroslav O. Vogrić, koji je kroz dva mjeseca, što je medju nama, znao zamjernom vještinom uvježbati ženski i muški zbor onako teške ali liepe i birane glazbene komade kao „Maričon" i svoju skladbu „Kraljevstvo tvoje". Zahvalno občinstvo i je zato g. Vogrića iza svakog komada pozdravljalo burnim odobravanjem i živio-klicima, te je morao iza svakog komada barem finale opetovati. Bilo je to pjevačkom zboru doduše naporno, ali se vidjelo, da to čine s oduševljenjem radi neočekivanog odziva našeg občinstva. Bog jih poživi i ostali i nadalje na okupu na diku i slavu slavjanskom rodu sa svojim vrstnim učiteljem Vogrićem.

Završujuć ovaj kratki prikaz nedjeljne narodne slave naglasujemo, da naša narodna društva i Slaveni Pule nisu mogli ljepše proslaviti **narodni blagdan** naših svetitelja Cirila i Metoda!

Djački koncerat. Na drž. gimnaziji i realci u Puli ima mnogo naših učenika i učenica. To so djeca većinom siromašnih roditelja, koji je ne mogu školati izvan Pule.

Država je davala do sada K 4800 za uboge djake, kojom svotom kupilo bi se knjiga, odiela i davalo objed. Država je sada to promienila tako, da će odsele dobivati siromašni djaci podpore od 60-120 K na godinu, što se odluči tekom godine, kojem učeniku ima se dati podpora. Usljed te preinake, morat će i siromašni djak na početku godine kupiti sam knjige. A odkuda takav siromak da smogne 50—60 kruna?

Ta okolnost prisilila je naše djake, da osnuju podporni fond. U tu svrhu odlučili su naši djaci i djakinje sabirati novac i dati svake godine po koju zabavnu večer, koje čisti dobitak bi se uporabio za siromašne djake. Ovaj plemeniti naum naših djaka je u svakom pogledu hvale vriedan i zaslužuje obilnu podporu od svih, u što se pouzdano nadaju od našeg rodoljubnog občinstva.

Takvu prvu zabavnu večer priredjuju slavenski abiturienti u Puli u subotu dne 9. t. mj. u dvorani Narodnog Doma. Program je vrlo bogat i biran, a izvadjaju ga pjevanjem hrvatskih, slovenskih i českih pjesama, deklamovanjem, i sviranjem djaci i djakinje uz blagohotno sudjelovanje gospodjica sestara Paskojević i Antice Alaić-Alačević pratnjom na glasoviru, a g. Iva Alaić-Alačević na violinu. To večeri dat će se takodjer šaljiva opera u 1 činu „Dijaška zarubitev". Pjevanjem dirigira kapelnik g. Hrabroslav Otmar Vogrić.

Ulazne ciene: za parter 1 K, sjedalo I. vrste 1 K, II. vrste 50 para. Ulaznina na galeriju 50 para, sjedalo na galeriji 50 para. — Početak u 8½ sati u večer.

Sve točke pjevanja uvježbao je kapelnik g. Vogrić, koji je ujedno s djacima uložio svoju vještinu, da koncerat što ljepše ispane.

Pozivljemo sve roditelje i rodoljube Hrvate, Slovence i Čehe, da mnogobrojni dodju na ovu prvu zabavu našeg pomladka, da time doprinesu temeljnom kamenu za zgradu, koja će u budućnosti ublaživati nevolju i biedu našoj siromašnoj učećoj mladeži.

Oprostna predstava.

Večeras dne 7. tek. mj. priredjuju članovi »dramatskog odsjeka« u Puli u dvorani Narodnog Doma oprostnu predstavu u korist svog člana g. Zvonimira Tkalca. Predstavljat će se »Sherlock Holmes«, koju su nam već ove zime s uspjehom prikazali.

Upozorujemo naše občinstvo na ovu predstavu, da iskaže počast i tim putem g. Tkalcu, vrstnom članu našeg dramatskog odsjeka.

Početak predstave u 8½ sati večer; ulazne ciene običajne.

Zaključak hrvatske škole u Šijani.

Subotu je bio zaključak godine na družbinoj školi u Šijani.

Istu je ljetos polazilo 437 djece i to 225 dječaka i 212 djevojčica. Ali o tomu će više govoriti običnì izvještaj, koji će se porazdijeliti do malo dana.

Izložba ručnih radnja započet će 8. srpnja a svršit će 10. i to sva tri dana od 8 u jutro do 12 i od 3 po podne do 6, te će roditelji i prijatelji naše dječice imati prilike, da se uvjere o radinosti svoje djece.

Rasprava proti našem uredniku. Sutra 8. t. mj. imala se obdržavati proti našem uredniku na okružnom sudu u Rovinju porotna rasprava na tužbu popa Eug. Corve i nekog Antona Sumberaz-Sotte obojice iz Sv. Nedelje kod Labina radi tobožnje uvriede časti putem dopisa iz Sv. Nedelje u br. 4 „Naše Sloge" od ove godine. Pošto je naš urednik nastupio dokaz istine sa velikim brojem svjedoka, to je jučer od okružnog suda obavješten da se rasprava odgadja na neizvjestno vrieme, da se uzmognu svi ti svjedoci preslušati kod kotar. suda u Labinu. Danas pak je naš urednik pored već predloženih 40 svjedoka podnio novi predlog, da se presluša još toliko svjedoka u dokaz istine.

Osobna viest. Sa danom 1. t. mj. preselio se zemaljski zastupnik i prisjednik na Zemaljskom Odboru, odvjetnik g. Dr. Ivo Zuccon iz Pule u Poreč, gdje je ujedno otvorio odvjetničku pisarnu.

Time je g. Dr. Zuccon ispunio davnu želju naših na Poreštini, da imaju sada svojeg odvjetnika u Poreču. Mi se radujemo našima na Poreštini, što se u njihov[...] dini nastanio tako uman odvjetnik i od[...] čan rodoljub, koji će svojim vrlinama [...] od velike koristi i pomoći tamošnjem pu[...]

Dru. Ivi pak želimo svako dobro u [...] voj postojbini, stalni da neće ni u Por[...] zaboraviti na nas Slavene u Puli i [...] svoju rodjenu občinu.

Promaknuće. Naš vriedni i pravi [...] doljub g. Dr. Ivo Milić, sudac na no[...] sudu, premješten je na vrhovno sudišt[...] Beč, kamo polazi 15. o. mj. Neznamo [...] bi na ovo: u koliko se radujemo naš[...] Dr. Ivi na ovom odlikovanju i prom[...] nuću, toliko i žalimo što nas ostavlja, g[...] nam je mnogo i mnogo potreban bio. B[...] znade, da li nam ga baš za to i oteše[...]

Veledušan dar. Odlični rodoljub g. Ni[...] Mardešić za izgubljenu novčarku, koju [...] našla gdjica Hermina Rützner, iz zahv[...] nosti bio poklonio toj gospodjici zlatni m[...] daljon, a koji je onda poklonjen u ko[...] družbinih škola.

Iz Marčane, koncem maja 1910. (*Isti[...] o glavnoj skupštini Posujilnice.*)

(Nastavak.)

Priznati mi je, da ljudi koji sačinjava[...] novi odbor (ima i dva stara odbornik[...] nijesu nikakvi stručnjaci u poslu knjig[...] vodstva, ali nije bio ni prvi odbor kva[...] tativno bolji: ako se može reći tim moji[...] ljudem, da se razumiju u Raiffeisenic[...] „koliko slijepac u boje", to mogu ja [...] svoje strane, i to na temelju iskustva, [...] g. Marottia opet ustvrditi, da se on u [...] posao pak razumije uprav toliko, koli[...] „božji konj" u — *kantar!*

Ali upravo u tome, što se ti ljudi [...] razumiju dostatno u stvar, zrcali se rasp[...] loženje naroda napram g. Marottiu i nj[...] govom kandidatu veleč. Vinodolcu, te s[...] težina poraza, što su ga doživljeli. Pozna[...] je stvar, koliko našemu seljaku imponi[...] novac, bogatstvo i svećenički čin, pak u[...] sve to je narod nagradio g. Marottia i nj[...] govoga kandidata s neopisivim nepovje[...] renjem, dok je mene, siromašnog pučk[...] učitelja, koji nema ni na stotine hiljad[...] ni svećenički red na sebi — odlikov[...] svojim povjerenjem!

Što to znači? Ljudi su uvidili, da se o[...] neko doba u Posujilnici ne „barata", kak[...] prije, te da se htjelo opet „baratati", p[...] su se stavili na onu stranu, koja ne d[...] da se „barata" na račun Posujilnice, [...] tako su morala gospoda otfrknuti! Ho[...] li iz toga što naučiti? Hm! Vuk dlak[...] mijenja, ali ćudi nikada!

Priznajem, da ljudi koji upravljaju d[...] nas Posujilnicom nijesu nikakovi stručnja[...] u poslu knjigovodstva; nu, ako može do[...] pisnik g. Marottia za njih upotrebiti me[...] taforu, da se oni razumiju u Raiffeisenic[...] „koliko slijepac u boje", tada smijem i j[...] i to na temelju iskustva, ustvrditi — d[...] se i g. Marotti u taj posao razumije upra[...] toliko, koliko „tenor di magglo" u — mo[...] ziku!

(A da ne pretjerujem, predlažem ovo: Ako je g. Marotti sposoban samo po jeda[...] članak prihoda i razhoda u pojedine glavn[...] knjige iz *Dnevnika blagajne* upisati, pa[...] protumačiti ovogodišnji obračun i konsta[...] tirati stanje blagajne — ja sam sprava[...] do 31./12. 1910. „akad. fer. društvu Istra" doprinesti K 50 (pedeset); inače nek [...] Marotti istomu društvu polovicu iste svot[...] doprinese! Prima li predlog?)

Ali upravo u tome i za to, što se dru[...] štveni članovi, pa ni većina članova od[...] bora ne razumiju dovoljno u knjigovod[...] stvo, zrcali se i odrazuje raspoloženje čla[...] nova Posujilnice naprama g. Marottiu i njegovom kandidatu, te sva težina poraz[...] što su ga doživjeli, i još više jer našemu seljačkome svijetu nije imponiralo ni bogatstvo ni časti. Odaklo toliko nepovjerenje naprama toj gospodi? Ljudi su uvidili, da se od neko doba u Posujilnici ne *barata* kano negda, nego da se sada radi na temelju pisanih pravila i nedopuštaju[...]

se opet u Posujilnici in... *abota i baratanje.* (Slijedi.)

Lošinjski kotar:

Mal. Lošinj, 26. VI. 1910. Škola Družbe sv. Ćirila i Metoda proslavila je danas ovdje u školskoj zgradi spomendan sv. braće Ćirila i Metoda.

Program svečanosti počeo je u 8 s. sa sv. misom u stol. crkvi. Sv. misu je odslužio velč. gosp. P. Sabalja. Za vrijeme sv. mise pjevali su na koru uz pratnju orgulja učenici iste škole pod ravnanjem upravitelja škole. Crkva bijaše dupkom puna naroda!

Poslije sv. mise krenula je školska mladež u krasnom broju pod pratnjom gg. učitelja i roditelja u školu, gdje je bio nastavak svečanosti.

Upravitelj škole pozdravio je prisutne — a poslije njega držao je krasno predavanje „o životu i radu sv. apoštola" velč. g. P. Sabalja. Duboke i krasne misli pokretačice, koje vladaju narodima — misli — koje su vodile „Slavenske velikane" prikazao je veleč. gosp. tako živo, da je cijelo predavanje saslušano bilo sa velikom pažnjom — a uspjeh nije uzmanjkao. Poslije stupio je napred upravitelj škole te je govorio „o narodnom blagdanu — o radu drugih naroda na kulturnom polju — o dužnostima Hrvata!" Cijelo predavanje bilo je praćeno pažnjom, a osobito onaj dio gdje je predavač živo istaknuo tužnu našu povjest i sadašnjost — te način naše borbe.

Svaka točka bila je praćena pjevanjem gojenaca naše škole, pod ravnanjem g. učitelja Beera.

Ovu lijepu školsku proslavu posjetile su sve odlične hrvatske lošinjske obitelji, a na čelu im naši lošinjski narodni prvaci.

Upravitelj škole svima je najljepše zahvalio na posjetu, te za vrijeme gromke pjesme „Lijepa naša..." pohranjena bi zastava ove škole sa slikom slaven. velikana i apoštola sv. braće Ćirila i Metoda.

I tako je završila ova krasna školska svečanost, koja i opet svjedoči, da jesmo — i da nas ima — jer se naših par poprdila još uvijek majmunski dere — da nas neima.

Iz Malog Lošinja nam piše neki Josip Zacevich na dopis iz Cresa u br. 26, da nije istina te on u znak protesta nije htio izvjesiti zastavu na dan „Družb. skupštine", već naprotiv da je vijala od 8 sati u jutro do zalaza sunca.

Iz Malog Lošinja nam javljaju, da se nakon dvogodišnjeg izbivanja tamo povratio iz južne Amerike učitelj Josip A. Kraljić te preuzeo opet vodstvo Družbine škole u Malom Lošinju.

Krčki kotar:

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu, da udovolji željama i potrebama kupalištnih gostova mjesta Rab i Lošinj, uzelo je u zajam parobrod „Andromeda" koji će u mjesecima srpanj i kolovoz o. g. podržavati redovitu svezu izmedju Rijeke-Opatije-Lovrana-Raba te Velog i Malog Lošinja (luka sv. Martin).

Parobrod će imati toli na polasku iz Rijeke koli na dolasku na Rijeku priključak na bečki brzivlak, tako da neće biti primorani putnici prenočivati na Rijeci, nego će moći toli na polasku koli na povratku odmah putovanje nastaviti.

Osim toga preduzimati će parobrod „Andromeda" svake nedjelje i četvrtka razne izlete iz Lošinja i Raba za Nerezine, Susak, Unije, Olib, Novalja, Lopar itd.

Ostale pruge koje podržavaju parobrodi „Frankopan" i „Kvarner" ostaju i nadalje u krijeposti.

Pazinski kotar:

Pučka knjižnica u Pazinu. Danas u narodnoj prosvjeti imadu veliku ulogu i valjano uredjene javne knjižnice. Radi ove njihove važnosti za narodnu prosvjetu uzelo si je i akad. fer. društvo „Istra" medju ostalim za zadaću, da podigne što više puč. knjižnica u Istri.

S obzirom na položaj, što ga imade grad Pazin u našem narodnom životu, bila je prva briga društva, da u ovom mjestu osnuje knjižnicu, te je nakon pet mjesečnog svog opstanka dne 7. II. 1909. otvorilo ovdje knjižnicu. Polovicom lipnja prekoračio se broj **1000** izdanih knjiga od osnutka knjižnice, a za koji dan prekoračiti će isti broj svezaka knjiga u knjižnici. U ovoj godini se poprečno na mjesec izdalo 92 knjiga na 35 čitalaca. Opaža se, da do sada nema nijednog čitaoca iz okolice, što moramo sa žalošću iznijeti.

Knjige se izposudjuju svake nedjelje i blagdana od 10—11 s. prije podne, a u druge dane mogu se dobiti, ako je prisutan knjižničar.

Iznijeli smo ove podatke s nadom, da će moguće djelovati na pozvane krugove, da utječu na šire slojeve kod kojih još nema razumjevanja glede koristi čitanja dobrih knjiga, da se onda uzmognu okoristiti ovom knjižnicom.

Kroz mjesec lipanj primilo je društvo od Dolenjske podružnice „Prosvete" Novo Mesto 25 knjiga, a od Dr. I. Poščića i prof. J. Jakac po K 20. Živili darovatelji!

Akad. fer. društvo „Istra", Pazin.

Sa hrvatske gimnazije u Pazinu. Pišu nam iz Pazina: Na ovoj c. k. hrvatskoj gimnaziji bili su ispiti zrelosti dne 30. lipnja i 1. i 2. srpnja pod predsjedanjem gosp. pokrajinskoga škol. nadzornika Franja Matejčića. Od 18 kandidata proglašeni su zrelima s odlikom: Antun Kajapić iz Novaka (Pazinskih), Božo Milanović iz Kringe, Djevoslav Perić iz Žminja, Ernest Šterpin iz Vižinade i Antun Zappin iz Vabrige; zrelima: Ivan Bačić iz Pićna, Rudolf Defranza iz Čepića, Vjekoslav Erjavec iz Križke vasi u Kranjskoj, Luka Fabac iz Fabaca, Ante Flego iz Buzeta, Dragutin Fonda iz Škednja pri Trstu, Antun Ivesa iz Premanture, Božo Rimanić iz Zarečja, Bazilij Sancin iz Škednja pri Trstu, Rudolf Stergar iz Kanfanara i Josip Šajina iz Lanišća. Jedan kandidat bi odbijen na pô godine, a 1 je odgodjen ispit do jesenskoga roka.

„Sokol" u Pazinu obdržavat će dne 8. tek. mj. u 6.30 sati za podne u prostorijama Hrvatske čitaone izvanrednu glavnu skupštinu u svrhu pogovora o župnom sletu i popunjenja odbora.

Žminj, 26. VI. 1910. „Ei fu", tako pjeva Manzoni o velikom Napoleonu, nu tu nije govora o njemu već o našem doduše tijelom velikom, ali duhom malenom Žminjskom Napoleonu Rovis ili vulgo „Orku".

Natrag par godina vodja svih šarenjaka i Krnjela Žminjskih, a danas se svi ovi dižu proti njemu; oni, koji su mu negda bili najrevniji pomagači u nepoštenom radu oko odnarodjivanja našeg naroda, digoše kuku i motiku proti njemu te ne će više da znadu za nj. Nešto pred 12 godina ustrojio je „la banda cittadina" i onim istim danas već zardjalim trubljama priredišo mu isti njegovi sumišljenici mačju deraču radi prošlih čina, a najviše šta se zauzeo, da bude siromašna i nevina jedna djevojka na nepošteni način radi kradje kažnjena.

Prošli ponedeljak bila je najme rasprava na okružnom sudu u Rovinju i dotična djevojka bila je riješena, a optužena je bila od ovdješnje poznate Ane Rovis, svakinje poštenog Napoleona, da joj je pokrala veliku svotu novaca. S ovakovom nepoštenom izmišljotinom htjela je najme Ana Rovis da ne plati novinoj djevojci, što je kod nje poštenim načinom zaradila; ali se ljuto prevarila, jer je pravica progovorila. I u ovakav jedan nepošteni čin umiješao se naš slavni „Orko" kao mešetar. Ali za to je i dobio plaću od samih svojih „consciencenta". Kad se iza rasprave vraćao iz Rovinja, dočekaše ga lupajući po raznim starim predmetima i trubljama i ovakvom glazbom dopratiše ga do kuće. Čas je bio blijed, čas je bio žut — sve je moguće bojo promijenjivao na svome licu videći, da ga zapuštaju oni, koji su mu negda bili na ruku u svakom pogledu, a sada mu pripravljaju ovakvo slavlje.

„Napoleone, Napoleone, došlo je doba, da okaješ i opereš svoje ljage i grijehe; prisilili su te na to sami tvoji; došla je i tvoja subota, da dobiješ plaću za svoj rad.

Koparski kotar:

Traži se pisar. C. k. kotarski sud u Kopru traži pisara vieštoga u govoru i pismu talijanskomu i slovenskomu jeziku. Dnevna plaća K 2·20.

Pjevačko čitalačko družtvo „Volarič" u Cezarih kod Kopra moli susjedna bratska družtva, koja kane sudjelovati kod njegove zabave dne 17. o. mj. neka to čim prije odboru prijave sa navodom pjesme, s kojom žele sudjelovati.

Razne primorske viesti.

Obstrukcija u Beču. U zadnjem broju smo javili, da su naši zastupnici u proračunskom odboru počeli obstrukciju proti vladi u raspravi o talijanskom sveučilištu, kog je vlada predložila da se smjesti u Beču za 4 godine, a poslje tog vremena da se prenese u talijansko područje.

Naši jugoslavenski zastupnici tražili su povodom toga od carske vlade takodjer za naš narod jednu visoku školu u Ljubljani, priznanje nauka svršenih na zagrebačkom sveučilištu i drugih srednjih i pučkih škola. Pošto je vlada sve te zahtjeve naših zastupnika odbila, započeše tad borbu proti vladi sa obstrukcijom. Cieli prošli tjedan održaše se naši junački, govoreć po 8 i 10 sati neprestano. Većina, vladi prijatna stranka htjela je umoriti naše time, da se drže sjednice neprekidno dan i noć, ali je uvidila, da ni to nebi pomoglo, te je u subotu večer došlo do primirja s našima i sjednica zaključena a nova urečena za ponedjeljak, koja je bila kratka. U utorak je imala početi specijalna rasprava o talijanskom sveučilištu, te ako vlada ne udovolji zahtjevima naših zastupnika, nastaviti će se opet obstrukciju, za koju su naši tako pripravni pa da se drže sjednice makar do Božića.

Ponedjeljak pod večer počelo se je mnogo govoriti o tom, da stranke od većine traže načina, kako bi se zadovoljilo željam naših zastupnika, da prestane obstrukcija. Vladi bi to bilo milo, jer bi rado, da se još ovog mjeseca stvore neki zakoni o novih porezih, bez kojih da nebi mogla dalje. Reći ćemo već sada, da ti novi porezi nebi baš takli siromaha, nego bi takli rakijaše i one, koji imaju velike dohodke. Proti takovim zakonom naši nebi bili.

U zadnji čas dolazi nam iz Beča brzojavna viest, da je vlada utorak na večer odgodila parlamenat, pošto vladine stranke pokazale se nemoćne da skrše obstrukciju.

Inštalacija dvaju hrvatskih biskupa. Na Petrovu obavila se je inštalacija dvaju novoimenovanih hrvatskih biskupa, i to presvjet. g. Dra. Ivana Krapca u Djakovu, stolici velikog i slavnog biskupa Strosmajera, i presvj. g. Roka Vučića u Senju.

Obje inštalacije obavljene su vrlo svečano i velikim slavljem.

Podpora tučom oštećenim. Prošlog tjedna podnieli su naši zastupnici Laginja, Mandić i Spinčić u carevinskom vieću prešni predlog za tučom oštećene u selima Žminjske občine Fešti, Čubani, Rojnići, Žgombi, Cere Haluzi, Gojman i Kinkeli. Tim predlogom pozivaju carsku vladu, da dade štetu čim prije procjeniti i oštećenima pruži izdašnu državnu podporu iz zaklade za ublaženje biede.

† **Dr. Juraj Žerjavić.** Dne 1. o. mj. preminuo je u Marija Bistrici (Hrvatska) tamošnji župnik Dr. Juraj Žerjavić u 68 godini života.

Dr. Juraj Žerjavić radio je mnogo u politici kao pravaš i pod zloglasnim Hhuenom trpio progone i zatvora. Doprinio je vrlo mnogo za kulturne svrhe domovine, a okolištnom seljačtvu bio je pravi otac. Tako je nedavno o svome trošku podigao u obližnjim selima svoje župe dvie pučke škole, a u velike je zadužio Hrvatsku, poklonivši 200.000 K za ustrojenje tehnike u Zagrebu.

Viečna uspomena uzor svećeniku i rodoljubu!

Izvještaj o skupštini Družbe u Cresu prekinuli smo za ovaj broj radi drugog važnog gradiva, koji bi zastario kad bi zaostao za kasnije objelodanjenje.

Mladi Hrvat. Izišao je 7. broj ovog omladinskog lista sa ovim sadržajem: 1. R. Katalinić Jeretov: 5. srpnja — 2. Vladimir Nazor: Djedovi dari. — 3. R. Nikolić: Pusto želje. — 4. * O repi. — 5. M. Zorna: Vjerni uskok. — 6. * Napoleon i ugljevar. — 7. *** Vesele zgode majmuna Fioka. — 8. V. Č. Rimé: Pred ikonom. — 9. * Kako sude djeca o ratu i miru. — 10. *** Kako je Robert Peary otkrio Sjeverni pol? — 11. V. Nazor: Prve hlače. — 12. T.: Iz moje torbice. — Zagonetke.

Upozorujemo naše čitatelje na oglas Podružnice Gospodarske Zveze u Trstu, koju preporučamo.

Prigodom odlazka iz Podgrada u Rovinj nisam se mogao oprostiti osobno sa svimi prijatelji i znanci u ovome kotaru pak činim to ovim putem pozdravljajući ih najsrdačnije.

Podgrad, 5. jula 1910.

Gjuro Corazza
c. k. savjetnik zemaljskog suda.

Prodaje se uz povoljne uvjete liepa jednokatnica obnovljena sa 4 sobe i nuzgrednim prostorijama u sredini Pazina na zračnom položaju.

Pobližje upute i razjašnjenja daje **Liberat Uljanić u Pazinu (Istra).**

Dr. L. NOVAK
specialista za porodjaje i ženske bolesti
prenio je svoj ambulatorium
u Via Lacea 24.
Ordinira od 3—4.

Skladište dalmatinskog ulja **MARIJA ERGA**
Pula — Via Innominata — Pula.
Prodaja na malo i na veliko.

I. ulje samotok	— — — — — —	K 1·28
II. „ čisto maslinovo	— — — —	„ 1·20
III. „ 80% „	— — — —	„ 1·12
IV. „ 60% „	— — — —	„ —·96

Za trgovce na veliko uzorci na zahtjev i uz ciene po pogodbi.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

Velološinjskog društva za štednju i zajmove registr. zadruga na neogr. jamčenje, koja će se držati dne 17. srpnja t. g. u 5 sati po podne u društvenim prostorijama sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvješće uprave.
2. Potvrda računa za god. 1909.
3. Potvrda ili promjena odbora.
4. Slučajni predlozi.

Svakomu ostaje slobodno kroz 8 dana pregledati izložene račune.

Odbor.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu **Podružnica** Gospodarske Zveze u **Trstu**

uz umjerene ciene.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem

samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim okolpom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno iduć samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. iduć anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem S. **KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne narudžbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov **Steckenpferd-Lilienmilch-sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna-a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	↑PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponod Srijedu Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	↑Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . .	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Leparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab	odl.	3.—

Pruga: Rieka-Opatija-Veli i Mali Lošinj

(kroz mjesec srpanj i kolovoz).

Srijeda Subota Srijeda	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponod. Petak
prije podne				po podne
10.50	odl.	↑Rijeka	dol	6.50
11.30	dol.	Opatija	odl.	6.10
11.40	odl.	„	dol.	6.—
11.55	dol.	Lovran	odl.	5.45
12.—	odl.	„	dol.	5.40
po podne				
4.20	dol.	Rab	odl.	1.10
4.30	odl.	„	dol.	1.—
				prije podne
6.30	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	11.—
6.40	odl.	„ . . .	dol.	10.40
6.50	dol.	↓Mali Lošinj . .	odl.	10.30
		(luka sv. Martin)		

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Širite „Našu Slogu“.

POZOR!

Kod **Podružnice Gospodarske Zveze** iz Ljubljane u **Trstu**, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora**, dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva.**

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo** mlina **Količevo** (Gjuro Rašica).

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz'ravljanja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količi. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Ravnateljstvo tvornice opeka u Puli.

Ravnateljstvo tvornice opeka stavlja p. n. občinstvu do znanja, da imade u svojoj tvornici više vrsti dobro izpaljene opeke, i to u velikoj zalihi. Izradjuje se: **Opeka za zid, pločice za izpod žljebnjaka, mala opeka za zid, žljebnjaci, mali žljebnjaci, dvostruko utorni posvema prekrivajući crijep sa pripadajućimi žljebnjaci, koji su na posebnim strojevima radjeni.** (Ovi proizvodi jesu pod jamstvom prosti od soli.)

Upozoruje p. n. občinstvo na dvostruko utorni crijep za pokrivanje, koji se može bolje preporučiti nego li žljebnjaci, jer imade tu prednost što bolje pokriva, posvema je nepromočiv, imade trajnu odpornu snagu proti vjetru te se može privezati, a osim toga jest po m^2 za 50 *kg* lagji od žljebnjaka te osobito trajan bez obzira na to, što je mnogo jeftiniji a radi svoje jednostavnosti netreba kod pokrivanja posebnoga strukovnjaka.

Ravnateljtvo tvornice.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Posluzba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 28. u četvrtak dne 14 julija 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. ...aju i računaju se na temelju ...ćnog cienika ili po dogovoru.

...vci za predbrojbu, oglase itd. ...iju se naputnicom ili polož... ...com pošt. štedionice u Beču ... administraciju lista u Pulu.

...d naručbe valja točno oz... ...čiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...ja to javi odpravničtvu u ...vorenom pismu, za koji se ... plaća poštarina, ako se iz... ...ana napiše „Reklamacija".

...kovnog računa br. 847'845.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. I, II. kat).

Glavna skupština Družbe Sv. Ćirila i Metoda u Cresu.

(Nastavak.)

Družbini proizvodi, narodni biljeg i škrabice.

A neka nam pomažu širiti i sve družbine proizvode, jer je tamon u njima glavni nepresušivi vrutak družbinih prihoda.

Najvećom svotom prednjače još uviek družbine žigice. Ali otkako im prijeti državni monopol, to se mnogi boje, da će taj prihod u najskorijoj budućnosti otpasti. Na njihovo umirenje možemo reći, da je naše Ravnateljstvo putem gospodina predsjednika poduzelo pravodobno sve nužne korake, da nam družba u tome ne bude prikraćena.

Ali i mimo toga nastojalo je naše Ravnateljstvo, da novim proizvodima namakne družbi prihod, koji bi u budućnosti imao da nadoknadi otpali dohodak žigica. Tako se ovih dana obvezala izvjesna trgovačka kuća, da će družbi davati svake godine 5000 kruna. Sklopili smo ugovor s tvornicom „Mastina", koji nam je za sama četiri mjeseca odbacio oko 1000 kruna prihoda. Družbin se je sapun lijepo razgranio a proizvadjanje i razpačavanje družbinih stearinskih svijeća preuzela je ovih dana jedna od najjačih tvrdka u monarkiji, dok će crkvene svijeće razpačavati u dogovoru sa g. Lentićem u Milni g. Kopač u Gorici. Osim toga će gosp. Baćić Ante na Sušaku staviti u promet svoj poznati voćni sok za okrijepu želudca, od kojega će družba takodjer imati lijepe koristi. Još je sklopila družba ugovor sa prvim českim društvom za osjeguranje na život, i to u smislu, te će se pojedini rodoljubi osjeguravati na korist naše družbe. Sličan ugovor sklopila je s istim družtvom i slovenska družba i već se je našlo rodoljuba, koji su joj namijenili svoju osiguranu svotu. Napomenemo li da od cigaretnog papira crpimo oko 1000 K na godinu, to možemo mirne duše ustvrditi, da će, bude li shvaćanja u našem narodu, uspjeh svih naših poduzeća što dalje sve to većma rasti. Mi to u interesu našega naroda u Istri želimo upravo od srca i nemamo riječi, kojima da sva ta poduzeća preporučimo ljubavi hrvatskoga naroda.

U posljednje vrijeme pokazuje se za narodni biljeg sve to veći interes, ali na žalost, to zanimanje nije još uvijek onakvo kakvo bi bilo poželjno da bude. Ovakovih biljega imaju gotova svi narodi u monarhiji i smatraju svojom najsvetijom dužnosti služiti se njima. Njihove narodne institucije, imadu od toga velike koristi: dao Bog, te je imala i ova naša.

Lijepi uspjeh pokazuju i družbine škrabice. Već smo ih razpačali nekoliko stotina, a o svima vodimo najtočniji račun. Pozivljemo sve naše prijatelje, da se pobrinu, kako bi svako mjesto, svaki javni lokal imao družbinu škrabicu. Ta ni u kojoj drugoj prilici ne dolazi do tako podpunog izražaja ona naša davna: kamen do kamena palača! Za to širimo škrabice!

Občine, članovi utemeljitelji, zapisi. Ini dobrotvori.

Uz podružnice i družbina poduzeća jedan od najjačih stupova naše družbe jesu naše općine. Ravnateljstvo nije ni lani propustilo obratiti se na njih posebnim molbama. U mnogo slučajeva te su molbe bile uslišane, što je družbi donijelo lijepu svotu. Grad Zagreb darovao je družbi 5000 kruna. Općina Volosko-Opatija dala je 3000 kruna. (Sliedi.)

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Družbina škola u Puli. Doznajemo iz pouzdana izvora, da će Družbinu školu u Šijani preuzeti u svoj račun pokrajina, te da su odnosni ugovor već podpisali zemaljski poglavar Dr. Rizzi i načelnik Pule Dr. Vareton. To preuzeće naše škole, stoji u savezu sa podržavljenjem talijanske obćinske gimnazije u Puli, koju država preuzima u svoj trošak već početkom dojduće školske godine. Mjestni „Giornaletto" pak piše o provincilizaciji hrvatske škoìi u Puli kao da stvar još nije riešena, i donekle ima pravo, jer pokrajina preuzimlje hrvatsku školu tek početkom godine 1911/12. Dakle još imamo podpunu godinu dana čekati, dok se to obistini. A kako Talijani teško ispunjavaju obećanja zadana nama, poradja se u nama sumnja i nepovjerenje u to njihovo obećanje. Ovaj put ipak mislimo, da će održati zadanu rieč, jer jedino pod taj uvjet preuzela je država komunalnu talijansku školu u Puli.

I ovom prilikom opažamo, kako i vlada i Talijani s nama u svakoj zgodi postupaju maćuhinski. Vlada naime preuzimlje talijansku gimnaziju u Puli već početkom nastajne školske godine, a pokrajina preuzimlje našu školu tek školske godine 1911/12. Tu se vidi toli hvaljena pravednost vlade. Time su i vlada i Talijani htjeli nanieti našemu narodu ponovnu uvriedu, držeć nas kao nekom inferiornom rasom.

Znademo, da su naši zastupnici imali velikog natezanja s vladom i Talijanima dok su i to postigli. A ovaj slučaj neka nam služi još jednim primjerom, kako i koliko pošteno se može s Talijanima pregovarati.

Sa Družbine škole u Puli. Dne 2. t. mj. zaključila se školska godina na trorazrednoj dječačkoj i trorazrednoj djevojačkoj školi Družbe Sv. Ć. i M. u Puli-Šijana. Iz školskog izvješća vadimo, da je školu polazilo 225 dječaka i 212 djevojčica. Na školi je podučavalo 6 učiteljskih sila, 3 učitelja i 3 učiteljice. Opažamo, da je I. razred I. školske godine na dječačkoj školi polazio 91 učenik, vrlo utješljiv broj po napredak te škole.

Upisivanje za sliedeću školsku godinu bit će dne 6, 7. i 8. septembra t. g. od 9—12 s. pr. p. i od 2—5 s. po podne.

Upozorujemo sve slavenske roditelje, da upišu svi svoju djecu u ovu školu, da njim djeca počnu crpiti znanje i nauk u svojem materinskom jeziku, a ne u tudjinske škole njemačke ili talijanske, gdje moraju trudìti svoj nježni duh i pamet te s velikim naporom i trudom jedva nauče čitati i pisati, a najzad se dogodi to, da naša djeca iz tudjih škola neznaju ni govoriti ni pisati *nijedan* jezik.

Bez barem početnih nauka u svom materinskom jeziku, diete nemože nikada dobro napredovati, te pohadjajuć tudje škole mnogo i mnogo diete ostane za uviek tupo, i odrodi se svom rodu i jeziku, te psuje i grdi svog vlastitog oca i majku.

Osobne viesti Jučer je u našem gradu boravio narodni zastupnik g. prof. *Vjekoslav Spinčić*, koji je poslije podne odputovao za Opatiju; narodni zastupnik g. Dr. *M. Laginja* povratio se prekjučer nakon dvomjesečnog boravka u Beču.

Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo u Puli. U nedjelju 10. t. mj. obdržavao se je u dvorani Čitaonice sastanak za osnovanje hrv. pjevačkog i glazbenog društva. Na sastanku su se pretresla pravila i izabrao privremeni odbor, koji će prirediti sve za potvrdu pravila i nakon toga sazvati ...

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Koliko je gdje više bio odstranjivan iz službe Božje kod Hrvata i Slovenaca slavenski jezik, toliko je više ohladnjivala i ohladnjuje goruća ljubav za svetu vjeru. Iza odstranjenja slavenskoga jezika kod sv. misa nastojalo se je odstraniti porabu slavenskoga obredovnika, pak slavenske večernje i blagoslove i u opće svako molenje čak i „Oče naši" i „Zdrava Marija", a konačno i slavenske i hrvatske propovijedi i izpovijedi.

Pripadnići dotičnih župa djelomice su postali posve indiferentni za sv. vjeru, djelomice nevjerni, a djelomice vapiju za opetnim posvemašnjim uvedenjem porabe slavenskoga jezika u crkve. Ovim posljednjim bi se imalo udovoljiti i radi njih i da se pridobe opet ostali, koji su očiti bezvjerci ili ne mare za vjeru.

Kako je jezik naroda u službi Božjoj, makar i u staroj formi, uvijek bio od velike zamašitosti za sv. vjeru; kako su mogla sv. braća Ćiril i Metod i njihovi učenici medju slavenskimi narodi u razširivanju sv. vjere jedino slavenskim jezikom doseći onolike uspjehe, kolike su dosegli, dočim ih latinski svećenici latinskim jezikom nisu mogli doreći; kako su se od protestantizma najbolje obranili baš oni Slaveni i Hrvati, koji su uzdržali slavenski jezik u službi Božjoj; kako se je kakva stotina tisuća vjernika u Ugarskoj obranila od protestantizma tim, da je kod njih vladao slavenski jezik: tako ima veliku znamenitost slavenski jezik u službi Božjoj kod slavenskih naroda, priznat kao bogoslužni od sv. Stolice, takodjer i dan danas; i moglo bi imati kobnih posljedica ondje, gdje bi se ukinuo, kako jih ima, gdje se je — neovlašteno — ukinuo, i imat će ih, dok se ne uzpostavi.

Da je slavenski jezik u službi Božjoj kod Hrvata i Slovenaca prekoristan za sv. vjeru i crkvu, a isto tako štetno njegovo odstranjenje i uvedenje latinskoga, ima još jedan nepobitan dokaz. Stalno ne činimo krivo talijanskoj vladajućoj stranci u Istri i Trstu, ako kažemo da je *„liberalna"*, — liberalna u smislu ne pravoga slobodoumja nego krivoga liberalizma, liberalna načinom da je i proti vjeri i proti crkvi i proti njezinim predstavnikom, u koliko ovi posljednji ne idu s njom ruku o ruku u njezinoj političkoj svrsi. Zauzimanje te stranke, u novije doba, za uzgoj svećenika, ne pobija gornje tvrdnje ni malo, jer u koliko se zauzima, hoće da si uzgoji svećenika, koji bi nadahnuti politikom rečene vladajuće talijanske stranke u Istri i Trstu *istu politiku* zastupali i širili takodjer medju slavenskim narodom i u samoj crkvi. Ta stranka hoće dakle da budu i svećenici u službi njezine politike, koja ide zatim da se *pokrajine Primorja posve potalijanče* i da spadnu pod kraljestvo Italije. Da je rečena stranka pseudoliberalna, protuvjerska, to kaže njezina više nego četrdesetgodišnja prošlost. *Njoj je glavnim organom list „Il Piccolo"*, uredjivan od Židova, u opće poznati židovski pseudoliberalni list, isto tako, kako je u Beču „Neue Freie Presse". Pak ta i takova stranka najveća je protivnica slavenskoga bogoslužja u pokrajinah Primorja; stranka, koja je sve moguće poduzela i još poduzima na zator slavenskoga bogoslužja u Trstu i Istri, uvjerena da koliko se više iztisne to bogoslužje, toliko više uzradi ne samo za svoje političke težnje, nego takodjer za svoje protuvjerske nazore. Najveću agitaciju proti slavenskomu jeziku u crkvah vode neprijatelji crkve. Uz velike opreke i borbe, koje obstoje u Trstu i Istri izmed predstavnika Talijana, nazivanih takodjer Latini, i izmed Hrvata i Slovenaca, nazivanih takodjer Slaveni, uzelo bi se, kad bi se sv. Stolica odlučila proti slavenskomu, a za latinsko bogoslužje, da je pogodila predstavnikom Talijana, označenoj talijanskoj stranci, proti hrvatskomu i slavenskomu narodu, da je i ona na strani predstavnika Talijana proti Hrvatom i Slovencem. A to ne bi se smjelo dozvoliti, i to tim manje, što je pravo, dano takodjer Hrvatom i Slovencem Trsta i Istre, bilo priznato i jest u prilog vjere, i što se drugomu, u prvom slučaju Talijanom, ne čini nikakva krivica, ako se njim, Hrvatom i Slovencem — Slavenom, uzdrži odnosno povrati slavensko bogoslužje, dočim se Talijanom-Latinom uzdrži latinsko bogoslužje.

(Sliedi.)

zvati konstituirajucu skupštinu. Na toj skupštini je zaključeno da može biti svaki članom društva, koji plaća mjesečno 1, 2, ili 3 krune, a izvršujući 50 para. Pozivljemo sve naše u Puli i okolici, da se upišu u to mlado društvo, davno izčekivano u Puli i okolici. To društvo priredjivat će koncerte ne samo u Puli nego redovito i u drugim mjestima okolo Pule, te tako širiti liepu slavensku pjesme i oplemenjivati duh i srce u našem puku. Prijave se primaju već sada u Narodnom Domu ili u našem uredničtvu.

Tribunal u Puli. Javljaju nam da su ovih dana započeli izvidi i predradnje za novi c. k. okružni sud u Puli, koji će početi djelovati već sa 1. siečnja g. 1911. Privremeno bit će Tribunal smješten u zgradi u kojoj se sada nalazi c. k. kotarski sud.

Iz Marčane, koncem maja 1910. (*Istina o glavnoj skupštini Posujilnice.*)

(Konac.)

I još ima g. Marotti obraza da preko svoga dopisnika imputira meni ono, rad čega su ga članovi upravo golemim prezirom iz odbora — otpravili!?

Eh, znate onu: reci, da ti ne rečem!?

A remuneracija? Prosta je laž, da mi je g. Marotti pravio neprilike u remuneraciji, jer ga nije ni bilo na sjednici, kad mi je odbor doznačio remuneraciju! On je bio samo poslao svoga „šegretaria", koji je izjavio, „da on prez gospodara ništa ne dela!" (Zar nije i ovo jedan dokumenat koliko su kvalitativno ljudi g. Marottia — nad „mojima"? Jedan odbornik Posujilnice nazivlje predsjednika iste — „gospodarom".) „Sior šegretario" nije po tom glasovao ni za, ni proti, pak mi je po tom remuneracija bila doznačena od uprav. zamjenika i dvaju drugih odbornika jednoglasno, o čemu mogu svakoga lako u svaki čas osvjedočiti! Pak zašto dopisnik g. Marottia lažno i tendencijozno izvješćuje javnost? Trebalo me prikazati, kao čovjeka, koji radi lih radi remuneracije! A zar nije bio dopisnik na glav. skupštini, na kojoj sam se ja primio posla računara *bez ikakve sigurnosti*, da će mi trud biti nagradjen, ama da bi jednom krunom!?

Zar nije čuo dopisnik g. Marottia, da će mi se trud *eventualno* nagraditi, prama tomu — da li bude, i u kojoj mjeri, dobitka?! Altrochè, da je meni g. Marotti pravio neprilika u remuneraciji i da se ja radi toga njemu osvećujem!

Moja je najmilija i najobilnija remuneracija ono povjerenje, kojim me odbor i članovi Posujilnice odlikuju! Dà, to je kud i kamo vrednija remuneracija od ono par pišivih kruna, što mi se do sad u ime remuneracije dalo! I baš radi raspoloženja što ga članovi odbora i Posujilnice meni iskazuju, te radi neogračinog povjerenja te ga u meni imaju i ulažu, nastojati ću iz sve snage raditi na boljitak i procvat Posujilnice, da se iskažem dostojnim povjerenja njihova, a ljudima, koji me napadaju, prepuštam rabotu opadanja, jer će tako izgubiti i ono malo povjerenja što ga još uživaju.

(Ovime prekidamo i završujemo ovu žalostnu polemiku, scieneć, da smo g. Radiću dali dovoljno prilike, da se opravda i obrani. Rekosmo, „žalostnu polemiku" jer se vodi izmedju Hrvata, koji bi morali ostaviti se osobnosti i natjecati se u radu za hrvatski narod, te povod ovoj polemici bit će valjda natjecanje tko će bolje koristiti narodu, što nebi bilo zlo, kad se to nebi izrodilo u osobne petljanije. Zato preporučujemo i g. Radiću i drugima, da preko sveg ovog bace koprenu zaboravi, te složno učitelj s popom a pop s učiteljem nastupe rad u obradjivanju narodne njive. — Uredničtvo.)

Krčki kotar:

Narodni blagdan u Puntu. S veseljem možemo izjaviti, da se je i Punat odazvao, da se dan 5. srpnja proslavi kao narodni blagdan. Odmah se konstituirao zabavni odbor, koji je na sebe preuzeo svu skrb, da taj dan, što dostojnije proslavi.

U nedjelju po velikoj misi pozvalo se posebnim proglasom svekoliko pučanstvo, da se proslavi pridruži, razjasnivši im rad svete braće i njihove nasljednice Družbe. Istoga dana, poslije objeda, obilazio je posebni odbor, selom, sakupljajući milodare za Družbu.

Narod se rado odazvao, te se sakupilo nešto više od 100 K, što će se naknadno poslati na centralni odbor u Zagreb. U čitaonici bila je tombola, a u ponedjeljak u večer rasvjeta mjesta. Pucanje mužara, paljenje krijescva, bacanje roketa i drugo, davalo je mjestu pravu sliku venecijanske noći u puntarskoj drazi. Iza rasvjete, pjevanju rodoljubnih pjesama od sakupljenog svijeta nije bilo kraja. Bilo nam je žuriti se kući; crni oblaci nadvili se nad mjestom i za tili čas uništila nam krupa sve vinograde. Zabrinutost bila je velika. Veselje pretvorilo se u žalost.

Sutradan ljudi se sakupljali u hrpama i zabrinuto jedan na drugoga gledali. Taj, maldane jedini prirod, sav im je uništen. Lišće pod trsjem i pod drugim stablima, izglodalo je, kao da bi ga koji štapom klatio; ta kako i ne bi, kad je tuča bila tako grozna, kao da su orasi padali.

Imali smo misu u 8 sati. Prisustvovali su svi od odbora, općina zastupana po načelniku, školska djeca sa svojim učiteljima, te mnogobrojno općinstvo.

Usljed opće korote mjesto nije bilo okićeno zastavama, kako je bilo utanačeno.

Ovom prigodom, molimo naše zastupnike, da oni ishode od visoke naše vlade, da nam pripomoću obezbijedi ovaj tučom poharani kraj.

Voloski kotar:

Komunalna mala realna gimnazija u Voloskom-Opatiji. U subotu, dne 2. ov. mj., završila se sa svečanom službom božjom i dijeljenjem svjedočba i programa prva školska godina na ovom mladom našem zavodu. Koliko se iz programa razabire bilo je početkom škol. god. na tom zavodu 36 učenika i 2 privatne učenice. Tjekom godine istupilo je 5 učenika i obje privatistice, tako da je koncem godine ostalo u zavodu 31 učenik. Zavičajem bilo je iz Istre 28, iz Trsta 2 a iz Hrvatske 1 učenik.

Uspjeh u naucima bio je slijedeći: Za prijelaz u viši razred izvrsno sposobnih 3, sposobnih 20, uopće sposobnih 2, nesposobnih 5, dozvoljen ponovni ispit 1. Svega 31. Izvrsno sposobni ili tako zvani odlikaši bili su: Tončić Franjo iz Velih Múna, Ujčić Milan iz Jurdana (Kastav) i Viškanić Tomislav iz Voloskoga.

Ravnateljem zavoda bio je Ivan Rabar, a profesorima Filip Crvarić i Ivan Ivančić, koji su podučavali u svim obligatnim predmetima, dok su neobligatne predmete podučavali Ivan Matetić i Gervais Artur i to prvi u gimnastici a drugi u pjevanju.

Zavod je ove školske godine bio smješten u prvom podu općinskog doma u Voloskom, nu buduće školske godine preselit će se u Opatiju u vlastite prostorije.

Buduća škol. godina započet će dne 9. rujna 1910.

Prijamni ispiti za prvi razred obavili su se djelomično dne 1. i 2. ov. mj., a djelomično će se obaviti dne 9. i 10. rujna. Prijamnom ispitu, držanom dne 1. i 2. ov. mj. pristupilo je 15 učenika i to većinom iz Opatije, Lovrana, Voloskog, Kastavštine i Veprinca.

Iz Kastva nam pišu: Občina Kastav prigodom smrti Ivana Trnskoga poslala je njegovoj rodbini ovu brzojavku sažalnicu: Prigodom smrti posljednjeg Ilira, najstarijeg prijatelja istarskog Hrvata još od doba kad je isti u narodnom pitanju duboki san snivao, izrazuje bolnu sućut zahvalna općina Kastav i kliče „Slava Hrvata"!

Jelušić.

* * *

I ovdje proslavismo dostojnim načinom narodni blagdan: U jutro bila je svečana pjevana misa u crkvi sv. Jelene uz pucnjavu mužara. Grad je bio sav okićen narodnim zastavama, a gradom obilázili sabirači kupeći obol za Družbu, te se sabrala liepa svotica.

Pazinski kotar:

Rad odbora za prosvjetu u Pazinu. Prvi i najglavniji uvjet napredku jednog naroda jest prosvjeta. Jer samo narod prosvjetljen i kulturan može se gospodarski i politički podići. To vrijedi u glavnom za sve narode, a vrijedi osobito za naš hrvatski narod, koji je brojem malen, gospodarstveno slab, a kulturno znatno zaostao.

Ove činjenice potakle su Hrv. Čitaonicu u Pazinu, Profesorski zbor i akad. ferij. društvo „Istra", da se je dne 23. II. ov. god. sastavio „odbor za prosvjetu" u Pazinu.

U tri mjeseca svoga djelovanja držao je odbor devet predavanja za izobraženije krugove u Pazinu. Poprečni broj slušatelja ovih predavanja bio je 75, a od ovoga broja odpada na ženske 9. Predavanja bila su: tri zemljopisna, dva literarna, po jedno iz astronomije, umjetnosti, povijesti i sociologije; a o samim predavanjima bio je već u svoje vrijeme u ovome listu iznesen kratki sadržaj. Držalo se dva predavanja na gimnaziji učenicima i jedno pučko predavanje. Svoje prosvjetno djelovanje završio je odbor u ovoj školskoj godini sa Vrazovom proslavom o kojoj je već bilo govora u ovome listu. Pošto je odbor na predavanjima pobirao ulazninu od 10 fil., to se sakupio za prosvjetne svrhe K 50.

Odbor je u svom nastojanju oko pučke prosvjete opazio, da će taj rad uspjeti jedino, ako se postavi na što širu podlogu. Stoga je odlučio pozvati sva društva u Pazinu, koja se bave sličnim radom, da se tome nastojanju priključe, jer je od potrebe, da počnemo u Istri na prosvjetnom polju ozbiljno i organizovano raditi.

Sastanak se je obdržavao dne 25. VI., na kojem je prisustvovalo 10 izaslanika u ime 5 društava (Hrv. Čitaonica, Sokol, Akad. fer. društvo „Istra", Muška podružnica družbe sv. Ć. i M., Planinsko društvo) i profesorskog i učiteljskog zbora pučkih škola u Pazinu; a odsutna su bila: Narodna prosvjeta, Hrv. pučko sijelo i Ženska podružnica. Na sastanku se je uz živo sudjelovanje razpravljalo o dosadanjem našem radu na prosvjetnom polju, te su konačno svi izaslanici pristali, da treba energično poraditi oko veće narodne prosvjete. Poslije nekoliko iznesenih misli, koja bi se mogla oživotvoriti u budućem radu oko puč. prosvjete, zaključio se sastanak uz predlog, da se prvi sastanak imade držati polovicom rujna, na kojem će se pretresti svi predlozi izaslanika i stvoriti osnovu za prosvjetni rad.

Iz ovog kratkog prikaza razabrat će se, da je odbor za prosvjetu prema svojim skromnim silama postigao priličan uspjeh. Nadamo se, da će se na jesen započeti raditi na tom polju sa složnim i pomnoženim silama i time će se pridonijeti većih uspjeha.

Iz Pazina. Narodni blagdan sv. Ćirila i Metoda proslavio se je i ovdje kao po cijeloj hrvatskoj domovini na svečani način.

U predvečerje palilo se po okolnim brdima nekoliko kresova, a bilo bi ih i više, da nije kiša lijevala kô iz kabla. U gradu je nekoliko rodoljubnih obitelji rasvjetilo prozore svojih stanova. U oči blagdana obdržavala se je velika sv. misa u stolnoj crkvi, koju je služio monsignor Kalac, a pjevao je muški zbor pod vrsnim ravnanjem g. M. Brajše. Za vrijeme sv. mise pucalo se iz mužara, a na občinskoj zgradi i na onoj „Narodnog Doma" vijale su se hrvatske zastave.

...godom sabralo se ... lijep... iznos od 503 K 46 h. Zahvaljuje... najljepše marljivim sabiračicama gdjcama L. Poser i M. Raffaelli, koje su veći dio tog iznosa sabrale, kao i svim ostalim sabirateljima i darovateljima. Osobito p... blagodarimo gdji Antici Kurelićevoj i g. Dr. D. Trinajstiću, članovima družbine čete od „1000", što su tom prilikom poklonili po 100 K u ime svog godišnjeg dara družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Koparski kotar:

Iz Roča. Još početkom mjeseca travnja tekuće godine dobilo je mjesno školsko vijeće u Roču nalog, da priredi školsku sobu za drugi razred talijanske škole u Roču i hrvatske u Gorenjoj Vasi. Na taj nalog mjesno je školsko vijeće odmah priredilo iz učiteljičina stana školsku sobu za drugi razred talijanske škole u Roču, dočim je školsku sobu za drugi razred škole u Gorenjoj Vasi kanilo s početka priredili tako, da sadanju školsku sobu zidom razdijeli u dvije sobe, kad se je napokon uvjerilo, da to nije izvedivo, napustilo je sasvim nakanu, da pripravi školsku sobu. Nalog zemaljskog odbora bacilo je mjesno školsko vijeće u koš, znajući dobro da mu se zato ne će ništa zla dogoditi. Školska se je soba za talijansku školu priredila — Talijanima je dakle udovoljeno, a za hrvatsku školu si oni ne će razbijati glave, a naše ljude, kojima bi hrvatske škole moralo biti na srcu, opet dobro poznade. Znade bo, da se oni ni nadalje ne će brinuti za školu u Gorenjoj Vasi kao što nijesu ni do sada. Valja naime znati, da je škola u Gorenjoj Vasi podignuta na dvorazrednicu još godine 1904., pa do danas nije se nitko zauzeo zato, da se pripravi i sobu za II. razred.

Djece ima škola u Gorenjoj Vasi okolo 200, te i sada moraju se djeca prvoga razreda stiskati u klupama kao slane ribe u bačvici, moraju pisati kod učiteljskog stola a. i. stoječke.

Broj djece brzo raste, te će djeca morati polaziti školu samo svaki drugi dan, ili se radi pomanjkanja prostorija u školu ne će moći primiti nego polovica djece.

Toliko do znanja našim ljudima kod školskih oblasti i zemaljskog odbora.

Iz Buzeta. Već više godina poradi suše, nije bilo trave, narodu pomanjkivalo je krme za blago. Ove pak godine trave je Bogu hvala naraslo kako nije možda za pamti čovjeka toliko, osobito po Krasu, ali što koristi kad narod nemože krmu ukoristiti pred svakidanjom i neprestanom kišom. Tko pokosi travu, mu sagnjije prije negoli ju osuši, po livadama sve je već poplavilo da trava nevredi ništa, tako uvjek joh.

Povrh toga pak amo, tamo potuče tuča čitavu ljetinsku prirast i malo kada se čuje i skoro nikad ne vidi tako potučeno od tuče kako je polukla takova nesreća već onako po naravi skoro golu poreznu općinu Sočerga, u kojoj nije ostalo nikoje stvari što je bilo vrhu zemlje. Istotako je polukla takodjer okolišne porezne općine Movraž, Črnica, komad Saleža i Pregara. Da, kuda je tuča zasegla nije ostalo lista cijeloga, voda razrovala njive itd., a kako nije htjelo biti nešto strašnoga to izvanrednoga, kad je bilo od nesretne krupe sve zameteno kao kad zapade snijeg po zimi. Dakle onamo potreba je velika da oblasti izvanredno dodju na lice mjesta se osvjedočiti o nesreći, a naši zastupnici koli državni toli zemaljski da se zauzmu za onaj nesretni narod kojemu nije nikoje stvari ljetinske ostalo, i bez pomoći poginuti će od glada za svom svojom živinom. (Na umirenje javljamo, da je zastupnik Dr. Laginja u ime svoje i svojih drugova odmah posredovao za oštećene občine kod ministarstva u Beču i kod namjestnika u Trstu, da ljudima priskoče u pomoć. Na vladi je sada da učini svoju dužnost, a naši

...nici i nadalje bdjeti, ...gne siromašnom puku. Ur.)

Razne primorske viesti.

Nevolja po Istri. Tužni su nam glasovi iz više krajeva Istre. Zemlja sama po sebi pretežno kamenita težko podnaša suše, a se može reći, da dobra polovica Istre ...pi svake godine od suše i nastaje bieda nevolja, jer u suhoj godini prirod neuje ni iz daleka plaću za trud, za sjeme, a težake i za razne ljekove, što se rabe o lozu.

Ako je već ta nevolja *redovita*, dolazi njom za jedan ili drugi kraj još druga, ...d tuče ili grada, kadgod i od povodnje ...sljed naglih, velikih naljeva, kojih zemlja ...golih krajevih nemože da izdrži, pak od ...naha na mah suha potočina pretvori se ...bujeć i nosi sobom sve što putem nalije. Tako je žalibože i ove godine.

* * *

Dotužili su nam glasovi, sve jedan teži od drugoga. Na *Barbanštini* potukao je grad već pod konac prošlog mjeseca dobar dio one prostrane općine, na nekih mjesih tako jako, da će vinova loza slabo roditi još i buduće godine.

U iste dane, zahvatila je ista nesreća mnogo sela velike općine *Žminjske*. Šteta vrlo velika.

Dne 4. ovog mjeseca prolomili se oblaci nad zapadnim dielom mjestne općine *Buzeta* i istočnim dielom Oprtaljske općine. Gdje više, gdje manje, uništila je tuča svake vrsti ljetinu, kako javljamo u dopisu iz Buzeta. Piše nam prijatelj iz Zrenja: loze uništene, pšenica pomlaćena, voda odnesla pokošenu još nespravljenu travu, sočivo i kuruza (turkinja) uništeni.

Nemanje crni glasi čuli su se iz *Koparske* vanjštine, iz *Podgradskog* kotara osobito za općine Mune, Žejane i Starad, pak iz općine *Punta* i *Baške* na otoku Krku.

Općinska poglavarstva od Barbana, Žminja i Buzeta (za druga još neznamo), dala su nesreću na znanje c. k. vladi i ujedno narodnim zastupnikom. Dr. Laginja, koj je do najkasnije boravio u Beču, upozorio je na spomenute nevolje predstavnike oblastih, naročito pismeno c. k. namjestnika u Trstu, a pismeno i ustmeno prošlog petka c. k. ministra nutrajih poslova, stavio na srce jednomu i drugomu, u ime takodjer ostale dvojice naših zastupnika, da daju savjestno i brzo ustanoviti škodu i prema tomu pripomoć za oškodjene krajeve.

Društvo hrvat. učiteljstva Istre „Narodna Prosvjeta" držati će svoju redovitu glavnu skupštinu dne 20. tek. mjes. u N. Domu u Trstu uz običajni dnevni red. Nadamo se da će zborovanje svršiti načistom, kako bi narodu i školstvu najveće koristi donijeti moglo. A zaista nema jačeg uvjeta za to, nego li je kompaktnost čitavog narodnog učiteljstva željno i voljno raditi u i izvan škole na polju narodne prosvjete.

Skupština, koja je u učesnicima probudila ili osvježila, ojačala čustvo i volju za skupni, jedinstveni rad čitavog staleža pokrajine, ta je zaista svoje plemenito poslila; usuprot zborovanje, koje bi za posljedicu imalo razrožnost misli i cjepkanje sila te razdvojenost društvenih redova, bolje bi bilo, da je nije. Dužnost je narodna i staleška, da se učiteljski redovi ne kroje, a tomu je potrebno nešto strpljenja i mirnoće ili mala operacija te odstranjenje bolesnog uda. Sve, sve moramo žrtvovati, samo da budemo i ostanemo jedno u interesu naroda, — koji toli potrebuje primjere mira, reda, rada, sloge, koji pravom očekuje od boljih svojih sinova, da samo njemu posvećuju svoje misli, težnje i djelovanje. Želimo da ovaj duh lebdi nad glavama skupštinara i narodnih prosvjetitelja.

Na dnevnom redu rečene skupštine su čitanke za istarske hrvatske pučke škole. O njima se raspravlja već desetak godina, ...cima i u novinama, ponaj... ...ogi" (Dukić, Rabeša, Šepić), al sva badava. Tiskaju se nova izdanja nepromijenjena, kao da su najbolje. Čudimo se, da narodni krugovi, osobito naši državni zastupnici, ni najmanju pažnju ne posvetiše našim školskim čitankama. Drugdje se o tomu vrlo zanima znajući, da su čitanke u školi drugi učitelj. Kao što se borimo za škole i učitelje, tako bismo se morali svojski zauzeti, da naše pučke škole imadu valjane čitanke, bez kojih i najbolji učitelj ne može uspješno djelovati. O tome su osvjedočene c. k. škol. vlasti i znadu dobro, da su naše čitanke najtošija roba, pak za to malo riječi, nego nastupiti odlučno i zahtjevati valjane knjige. Našem učitelj. društvu nek pomognu narodni zastupnici.

Slabo podučeni — ili? Nekoji češki listovi, a medju njimi i glasilo čeških političkih prvaka, pražki „Den" priobćiše pozive za posjet „istarske zemaljske" izložbe. Ove pozive izdala je pisarna *češko zemaljske sveze za promicanje prometa tudjinaca u kraljevini Češkoj*. Nepojmljivo nam se čini kako je ta pisarna i taj ured tako slabo obaviešten o našim odnošajih na jugu. U Kopru priredište, kako smo mi i drugi slavenski listovi toliko puta izjavili, *talijansku izložbu, nipošto zemaljsku*. Sa koparske izložbe izključeni su posve Hrvati i Slovenci, dakle većina stanovničtva zemlje. Na koparskoj izložbi idu istarski Talijani tako daleko, da je predsjedničtvo strogo zabranilo svojim podredjenim slovenski govoriti, čega nebi ni Tunguzi učinili.

Neka pokuse braća Česi pitati ulaznicu ili čašu vode na Koparskoj izložbi svojim ili bilo kojim drugim slavenskim jezikom, pak će se uvjeriti, da nije to zemaljska izložba, već jedino i izključivo talijanska izložba.

Toliko na obaviest onim češkim listovom, koji su slabo obavješteni o Koparskoj izložbi.

U Kopru je *talijanska* izložba, radi koje će pripasti sva čast i slava izključivo Talijanima. Dà, mi idemo ćak i dalje, pak im pripuštamo i *sav dobitak od izložbe*, premda bi imali pravo na dio tog dobitka, jer je pokrajina doprinielo, što zakonito što nezakonito, tridesetak hiljada kruna za istu i jer je država dala podporu od 50.000 kruna, ni za talijansku, nego za istarsko-zemaljsku izložbu. Ali neka im bude — u ime božje — i taj dobitak!

Canti Jugoslavi. Pod tim naslovom izdao je Ivan Kušar prvi svezak uspjelih prevoda hrvatskih, srbskih i bugarskih pjesnika na talijanski jezik. U tom svezku su zastupani Jovanović, Preradović, Prešern, Ivanov, Šenoa, Radičević, Hranilović, Gregorčić, Jović, Kette, Jorgovanić, Popović, Vraz, Kačanski, Supančić, Stojkov, Kovačević, Dragić. Knjiga imade vrlo liep uvod o jugoslavenskoj literaturi, prikaz literarnih pokreta u Hrvata, Slovenaca, Srba i Bugara, o ilirizmu, kao što se iznose i kratke biografije pisaca, kojih su pjesme prevedene. Prevadjač naglašava za Talijana veliku važnost studija jugoslavenske literature. Prevedene su n. pr. od Preradovića pjesme „Zora puca" (Sorge l'aurora), „Braća", „Miruj, miruj srce moje..." (Cessa, o povero mio cor), „Zmija" (Il serpente), „Mrtva ljubav" i dr. Od Zmajove „Selim-beg", „Tri hajduka" i dr., od Prešerna „Pod oknom" (Sotto il verrone), od Šenoe „Lastavica" (La rondinella), „Kugina kuća" (L'abituro della peste) itd.

Autor je tim djelom, koje će nastaviti u daljnjim svescima, u velike zaslužio Južne Slavene. Knjiga se dobiva kod Slavenske knjižare J. Gorenjec u Trstu, ulica Valdirivo br. 40, a stoji 3 K.

Upozorujemo naše čitatelje na oglas Podružnice Gospodarske Zveze u Trstu, koju preporučamo.

Prodaje se uz povoljne uvjete liepa jednokatnica obnovljena sa 4 sobe i nuzgrednim prostorijama u sredini Pazina na zračnom položaju.

Pobližje upute i razjašnjenja daje **Liberat Uljanić u Pazinu (Istra).**

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Poziv na subskripciju.

Usliied zaključka glavne skupštine dioničara Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu od 28. ožujka 1910. ravnateljstvo jest sklopilo sa visokom c. k. Vladom u Beču jedan ugovor za plovitbenu službu po Kvarneru na deset godina uz godišnju subvenciju od K 92.000·— uz uvjet da si društvo imade nabaviti jošter jedan parobrod, za moći udovoljiti obvezama.

Stoga je za tu nabavu potrebno povišenje društvene glavnice, te je potpisano ravnateljstvo odlučilo na temelju zaključka glavne skupštine od 15. studenoga 1908. i u smislu §§ 7 i 24 društvenih pravila izdati:

II. Emisiju novih 6000 dionica od K 50·— nominalne vrijednosti, tako da će se sadanju dionička glavnica od K 250.000·— povisiti na K 600.000·—.

Ove će dionice glasiti na donositelja, kako glase i prvobitno izdane a potpisivanje obaviti će se počam od 10. srpnja t. g. do 31. kolovoza t. g. u slijedećim uredima i zavodima: u poslovnici društva u Puntu, kod društva za štednju i zajmove u: Biški, Cresu, Dubašnici, Vrbniku, Dobrinju, Omišlju, Veli Lošinj, Mali Lošinj, Beli, Martinšćica, Nerezine; kod Jadranske Banke u Trstu, Filijalke Jadranske banke u Opatiji, Banke za austrijsko Primorje d.d. u Opatiji, Posujilnice, zadruga na ogran. jamčenje, Volosko, Istarske posujilnice u Puli, Filijalke Ljubljanske kreditne banke u Trstu, Riječke pučke banke na Rijeci.

Uvjeti potpisivanja jesu slijedeći:

1. Dosadanjim dioničarima podijeljuje se pravo opcije, koje pravo mogu vršiti do 31. srpnja t. g. a uživaju pogodnost opcije za onoliko dionica, koliko ih do sada posjeduju.

2. Tečaj uz koji se budu izdavale nove dionice druge emisije, jest toli za dioničare koli za nedioničare K 50·— po dionici izviše 5% komati od 1/1. 1910. do dana uplate.

3. Prigodom potpisivanja treba položiti za svaku dionicu K 20·— a ostatak i kamate 30 dana iza oglasa od strane Ravnateljstva.

4. Dioničari druge emisije partecipiraju na dobitku poslovanja tekuće godine.

PUNAT, dne 10. srpnja 1910.

Ravnateljstvo
Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva
na dionice u Puntu.

HRVATSKA TRGOVINA.

Trgovina manufakturne robe i krojački salon

Marko Zović - Pazin

Skladište odijela najmodernijeg kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske

uz tvorničke cijene.

Ujedno veliko skladište pravih voštenih svieća za crkve i prigodne crkvene svečanosti iz zlatnom kolajnom nagradjene dalmatinske tvornice svieća.

Svakomu je slobodno pogledati i promjeriti robu.

Zašto može Zović za 30% jeftinije prodati šivaći stroj?

Zato! jer radi bez agenta!

Osam-godišnja garancija. Konkurenca isključena.

HRVATSKA TRGOVINA.

HRVATSKA TRGOVINA.

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

Skladište dalmatinskog ulja **MARIJA ERGA**

Pula — Via Innominata — Pula.

Prodaja na malo i na veliko.

I.	ulje samotok	K 1·28
II.	„ čisto maslinovo	„ 1·20
III.	„ 80% „	„ 1·12
IV.	„ 60% „	„ ·96

Za trgovce na veliko uzorci na zahtjev i uz cieno po pogodbi.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmonij. itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće, ima u svojem skladištu Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu uz umjerene ciene.

Lahka zaslužba za svakoga

4 do 10 kruna na dan

prodajom robe za svakoga neobhodno potrebite. Pošljite Vašu adresu uz 75 para u markama i primit ćete uzorak i cienik.

Firma F. P. 169

Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

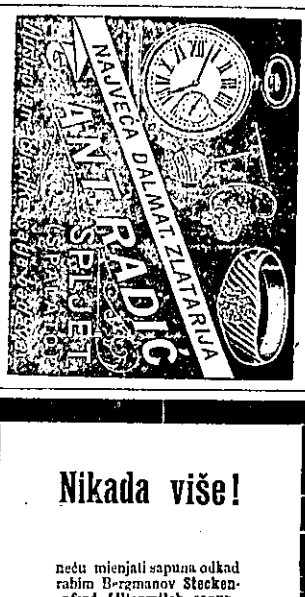

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PEČATE

iz GUME izradjuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda dobivaju se u tiskari Laginja i drug. u Puli ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	∨PUNAT . . . . ↑	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponad Srijede Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	∨Baška . . . . ↑	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka . . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	∨RIJEKA . . . . ↑	dol.	4.15
7.45	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Bell	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . ∧	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	∨Rijeka . . . . ↑	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab . . . . . ∧	odl.	3.—

Pruga: Rieka-Opatija-Veli i Mali Lošinj

(kroz mjesec srpanj i kolovoz).

Srnka Subota Srijede	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Petak
prije podne				po podne
10.50	odl.	∨Rijeka . . . . ↑	dol	6.50
11.50	dol.	Opatija	odl.	6.10
11.40	odl.	„	dol.	6.—
11.55	dol.	Lovran	odl.	5.45
12.—	odl.	„	dol.	5.40
po podne				
4.20	dol.	Rab	odl.	1.10
4.30	odl.	„	dol.	1.—
				prije podne
6.30	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	11.—
6.40	odl.	„ . . .	dol.	10.40
6.50	dol.	↓Mali Lošinj . . ∧	odl.	10.30
		(luka sv. Martin)		

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — proma okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Širite „Našu Slogu“.

POZOR!

Kod Podružnice Gospodarske Zveze iz Ljubljane u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora**, dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva**.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo** mlina **Količevo** (Gjuro Rašica).

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz travljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Ravnateljstvo tvornice opeka u Puli.

Ravnateljstvo tvornice opeka stavlja p. n. občinstvu do znanja, da imade u svojoj tvornici više vrsti dobro izpaljene opeke, i to u velikoj zalihi. Izradjuje se: **Opeka za zid, pločice za izpod žljebnjaka, mala opeka za zid, žljebnjaci, mali žljebnjaci, dvostruko utorni posvema prekrivajući crijep sa pripadajućimi žljebnjaci, koji su na posebnim strojevima radjeni.** (Ovi proizvodi jesu pod jamstvom prosti od soli.)

Upozoruje p. n. občinstvo na dvostruko utorni crijep za pokrivanje, koji se može bolje preporučiti nego li žljebnjaci, jer imade tu prednost što bolje pokriva, posvema je nepromočiv, imade trajnu odpornu snagu proti vjetru te se može privezati, a osim toga jest po m^2 za 50 *kg* laglji od žljebnjaka te osobito trajan bez obzira na to, što je mnogo jeftiniji a radi svoje jednostavnosti netreba kod pokrivanja posebnoga strukovnjaka.

Ravnateljtvo tvornice.

KAMEN ZA GRADNJE

Iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Via-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i postoljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa reštauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 29. Pula, u četvrtak dne 21. julija 1910. God. XLII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloźnicom pošt. štedionice u Beču za administracija lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošku predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carovine više poštarina. Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. H. Handló u Trstu (Via Crociera br. I, II. kat).

Glavna skupština Družbe Sv. Ćirila i Metoda u Cresu.

(Konac.)

Završujuć svoj izvještaj, napominje, da je proslava narodnog blagdana godine 1909 donijela družbi preko 30.000 kruna. Izvješćuje o školama, koje su se proširile, o učiteljstvu, o potporama, što ih družba daje učenicima učiteljskih škola itd. Na koncu pozivlje svih, da budu družbi suradnici u njezinom teškom radu.

Nakon toga pročitao je družbin blagajnik dr. Konrad Janežić svoje izvješće iz kojega vadimo:

Družba je tekom godine 1909. imala 130.788·20 kruna prihoda. Potrošilo se za plaće učiteljima 67.723·08 kruna. Sveukupni trošak iznašao je 126.067·93 kruna. Tekom godine 1909, sabralo se za družbu 23.118 89 kruna više nego li u godini 1908. Ukupna imovina družbe iznašala je 31. prosinca 1909. 244 626·85 kruna.

Pošto je na predlog gospodina Kazimira Jelušića podijeljen družbinom ravnateljstvu apsolutorij za godinu 1909, ustane gosp. dr. Ivan Poščić i pročita slijedeću

Rezoluciju:

I. Družba Sv. Ćirila i Metoda za Istru, kojoj je poglavita svrha unapredjivanje kulturnih ciljeva hrvatskog i slovenskog naroda u Istri, smatra zahtjev austrijskih Talijana, da se u ovoj državi za njih ustroji talijanska visoka škola, utemeljenim u državnim temeljnim zakonima. Ali najsvečanije prosvjeduje protiv zahtjeva da se ta visoka škola smjesti u Trstu, gdje žive na hiljade i hiljade urodjenog slovenskog naroda, čiji bi kulturni i nacionalni položaj bio ugrožen ustrojenjem takove škole.

II. Pravednost zahtjeva, da se ustrojit imajuća talijanska visoka škola smjesti u gradu čisto talijanskom, dakle nigdje drugdje osim u Trentu ili Roveretu; i da se istodobno udovolji slijedećim, isto tako temeljnim zahtjevima austrijskih Hrvata i Slovenaca:

1. Da se sa austrijske strane priznadu ispiti, što ih ovostrani državljani iz južnih pokrajina polažu na sveučilištu u Zagrebu;

2. da se za Slovence i Hrvate ustrôji u Ljubljani Hrvatsko-Slovenska univerza;

3. da se udovolji zahtjevima hrvatskog i slovenskog naroda u pogledu pučkih, srednjih i speciJalnih škola u Primorju.

Ova je rezolucija jednodušno prihvaćena.

Na to se opet dr. Poščić prijavi za riječ i predlaže da se buduća glavna skupština družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru drži u Splitu.

Pošto je i taj predlog prihvaćen i to s velikim oduševljenjem predsjednik izjavi, da će ga ustupiti ravnateljstvu kao preporuku prema dosadašnjoj praksi, ali da ne sumnja, te će ga i ravnateljstvo usvojiti.

Na predlog upravitelja gospodina Frana Frankovića zaključi skupština, da se brzojavno pozdravi profesora dra. Coglievinu, koji se sada radi bolesti nalazi u Beču.

Na koncu predsjednik pozdravi skupštinare, zahvali im se na zanimanju, kojim su pratili razpravu i oštrim riječima ožigosa predstavnike c. k. oblasti, koji su našima zabranili nošenje svakog znaka narodnog obilježja, kao što i mjesne talijanske oblasti i onu šaku Talijanaša, koji su svu svoju kulturu pokazali u tome, što su prošle noći zamazali družbinu školsku zgradu.

Neka im to svima služi na čast.

Skupština je na to urnebesno pozdravila predsjednika, a na to je na pozornicu stupila mala djevojčica od kojih pet godina, učenica družbinog zabavišta i milo i lako deklamovala pjesmu „Hrvatska Hrvatom".

Na to se skupštinari razidjoše.

25-godišnjica Slovenske Družbe Sv. Cirila i Metoda.

Slovenska Družba Sv. Cirila i Metoda, koja ima svoje sjelo u Ljubljani obdržavala je dne 3. t. mj. u svojem sjelu glavnu godišnju skupštinu, i proslavila istodobno 25-godišnjicu svojega obstanka.

Slovenska Družba nije doživjela još takova slavlja kakvo bijaše ono u Ljubljani dne 3. srpnja 1910.

Iz svih slovenskih pokrajina došlo je toga dana tisuća i tisuća domoljuba i domoljubkinja, iz Koruške, iz Štajerske, iz Goričke i iz Trsta; a došlo jih je i iz Istre što Slovenaca što njihove braće Hrvata. Osobito mnogobrojno bio je zastupan Trst, odkud je u slovensku prestolnicu dojurio takodjer poseban vlak, kreat ljudi. Ljubljana bila je obučena u svečano ruho. Velika većina kuća bila je okrašena slovenskimi zastavami.

Predstavnici Družbe dočekali su došljake na kolodvoru, tu jih pozdravili te odveli u „Narodni Dom".

Tu u velikoj dvorani obdržavala se je svečana skupština, koju je otvorio Družbin predsjednik vladin savjetnik profesor Andrej Senekovič.

U svojem govoru ocrtao je kako je i u koju svrhu Družba nastala, što je sve i gdje kroz 25 godina učinila, i ko njoj je pri tom najviše pomogao. Kako Istarska tako je i slovenska Družba nastala iz nužde, za obranu svoga. Radila je štogod u Kranjskoj i Štajerskoj, pa Goričkoj, a najviše u Koruškoj i u Trstu. Skoro polovica Družbinih učiteljskih sila je u Trstu. Bez Družbe nebi Tršćanski Slovenci bili tamo gdje su. Kao Družbine velike pomoćnike, bolje rekuć pomoćnice iztaknuo je gospodin predsjednik slovenske gospodje i gospodjice širom ciele Slovenije, te razne slovenske novine, koje su se uvjek oduševljeno za Družbine probitke zauzimale. Dakako da nije zaboravio nit dvije velikih Družbinih dobrotvora, preminulih, najme mladića Karola Kotnika, i muža Vilima Polak: od prvoga će Družba dobiti blizu 400.000 K od drugoga blizu 200 000 kruna. To su kraljevski darovi koji slovenskoj Družbi osiguravaju rad za uvjek.

Početkom svoga govora pozdravio je predsjednik, i iztaknuo po imenih Ljubljanskoga načelnika Ivana Hribara, predstavnike hrvatske Družbe predsjednika Vjekoslava Spinčića, podpredsjednika Dra. Nika Fabianića, i odbornike Viktora Tomičića i Dra. Ivana Poščića; na dalje zastupnika Dra. Rybara iz Trsta, razne zastupnike u saboru Kranjske, Sokole i njihova starostu, a dakako i toli za Družbu zaslužne dame kao i predstavnike novina.

Posebice pozdravljeni su se posebice i zahvalili. U ime hrvatske istarske Družbe zahvalio se je njezin predsjednik Vjekoslav Spinčić.

Progovorio je po prilici ovako:

Hrvatska jedna rečenica kaže „pozdraviti je uljudnost, odzdraviti je dužnost". Gospodin predsjednik slovenske Družbe bio je tako dobar te je sa još jednim prijateljem bio došao dne 5. lipnja u Cres k skupštini naše istarske hrvatske Družbe i donesao njoj srdačne pozdrave. I danas

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Kako se je u senjsko-modruškoj biskupiji uzelo „šćavet" kao nadomjestak staroslavenskoga misala i na temelju toga ovoj posljednji kao zakoniti opet uspostavio, tako se može i u istarskih biskupijah. I kad se toga ne bi učinilo, uzelo bi se sa svim pravom, da se toga neće, jer toga neće svjetovna politika, jer se tomu protive pseudoliberalne oblasti, stranke i njihovi organj.

Zašto se je ustanovilo da se ima dokazati da je slavenska služba Božja u pojedinih crkvah bila u porabi za posliednjih 30 godina.

6. Od očitih ili prikrivenih pristaša te stranke poiće takodjer numisao, da se odstrani slavensko bogoslužje svuda onuda, kuda se ne može dokazati da bijaše u porabi posljednjih 30 godina. Znali su oni, da je slavensko bogoslužje u mnogih crkvah Istre prestajalo malo po malo prije 40, 50, 60 godina s raznih razloga navedenih pod točkom 4. ove spomenice, a i tim da se je u posljednih desetletjih izričitimi zabranami bez papinske privole odstranilo ono slavenskoga bogoslužja, što se ga je obavljalo sa „šćavetom", sa novijim slavenskim obredovnikom i drugimi novijimi slavenskimi knjigami, što tiskanimi, što takodjer pisanimi. A kad su oni njeki dekreti sbora za svete obrede izašli, onda su jih brzo upotrebili zato, da odstrane i svaki trag i ostatak slavenskoga bogoslužja bez ikakva obzira na mnogobrojne molbe vjernika, da njim se slavensko bogoslužje uzdrži, odnosno povrati. Kako da narod, komu bijaše dano pravo od sv. stolice, izgubi to svoje pravo, ako bez ikakve njegove krivnje, ne bijaše oživotvoreno baš kroz zadnjih 30 godina, ili ako mu se ga je, što je još gore, proti njegovoj volji i proti vjerskim probitkom, baš u vrijeme posljednjih 30 godina oduzimalo, navodno s toga, jer se nije obavljalo pomoću knjiga tiskanih glagoljskimi nego latinskimi slovi, ovimi posljednjimi, kao onimi, koje su nadomjestale prve?! Ili kako da narod, koj imade pravo na slavensko bogoslužje, izgubi to pravo, jer mu se božja služba velikim dijelom preko 30 godina do danas obavlja knjigami latinicom a ne glagoljicom tiskanimi a slavenskim jezikom?! Kako da bude doba od 30 godina nasilja i nepravice znamenitija, nego li tolika prošla stoleća mirna uživanja i neprekinute porabe, te probit vjere, dobro puka i mir njegove savjesti?!

Zaključak.

Podržanjem zabrane slavenskoga bogoslužja u Porečko-Puljskoj biskupiji uslijedile od sadanjega tamošnjega biskupa, i zabranom istoga slavenskoga bogoslužja u biskupiji Tršćansko-Koparskoj:

povrijedilo bi se pravo dano od sv. Stolice svim slavenskim narodom, dakle i hrvatskomu i slovenskomu, a posebice u Primorju i Istri, dano i njemu naročito, i od njega kroz stoljeća uživano;

uzelo bi mu se to pravo bez ikakve njegove krivnje i samo za to, jer se dotične oblasti svojedobno nisu pobrinule za potrebite knjige, kao niti za svećenike, koji bi bili kadri obavljati službu Božju slavenskim jezikom, i jer su njeki predstavnici crkve i državo protivni hrvatskomu i slovenskomu jeziku i narodu;

oštetilo bi se probitke rimo-katoličke crkve, kako se ih je već do sad svuda onuda, kuda se je slavenski jezik Hrvatom i Slovencem uzeo;

udovoljilo bi se pseudo-liberalcem i Židovom, kao i onim oblastim, koje drže i brane zakone, prokleto od slavne uspomene pape Pija IX.;

do skrajnosti bi se uznemirilo i ogorčilo, te baš tjeralo iz rimo-katoličke crkve, odnosno rimo-katoličkoga obreda dio onoga naroda, koji bijaše nazvan po svetoj Stolici „antemurale christianitatis", i koj i danas u koliko nije pseudo-liberalizmom i birokratizmom pokvaren čvrsto stoji uz kršćansko-katoličku vjeru.

Što se papa moli.

S toga mole podpisani najsmjernije Vašu Svetost da blagohotno naredi:

A. da se hrvatskomu puku biskupije *Porečko-Puljske* povrati poraba, neovlašteno ukinuta, slavenskoga jezika u službi Božjoj, temeljeća se na pravu danom narodu, kojemu pripada, kako ga je uživao kroz stoljeća, i kako ga, glasom tolikih molba i utoka na Svetoga Oca, i danas želi;

B. da se hrvatskomu i slovenskomu puku biskupije *Tršćansko-Koparske* ne samo ostavi ono porabe, što je još ima u mnogih crkvah, nego nek se posve i posvuda za taj narod uzpostavi slavensko bogoslužje, kako je kroz stoljeća bivalo, i kako pučanstvo i sada želi;

C. da se poduzme sve nuždno, kako da se u što kraćem vremenu oživotvori ono što molimo pod A i B.

Mjeseca septembra 1903.«

(Sliedi.)

pozdravio je krasnim riječmi našu Družbu, i nas što ju ovdje danas predstavljamo. Već to bio bi dovoljan razlog da na pozdrave odzdravimo, da učinimo svoju dužnost. Nego nije dužnost glavna koja me tjera da progovorim, pače to je manji razlog. Glavni je nješto drugo, nješto veće, nješto uzvišenije, a to je bratimski osjećaj, bratimska ljubav, sveti vez što veže nas Slovence i Hrvate koje mogu dieliti i gore i rieke, al u kojih teče ista krv, koji govorimo skoro isti jezik, kojim je u mnogom slična prošlost i sadanjost, a kojim mora biti jednaka budućnost. U ovom slučaju je to i osobiti vez koj obstoji i koj mora obstojati izmedju obiju organizacija, slovenske i istarske-hrvatske Družbe, koje obje imadu istu svrhu, a to je kulturno podignuće našega i slovenskoga i hrvatskoga naroda, obrana našega zemljišta od navala s raznih strana, borba proti našim neprijateljem, i takovim, koje uzdržajemo za koje plaćamo, da nas štite i da nam daju sredstva za uzdržanje i za napredak. (Burno odobravanje.) Vi me razumjete. Mi se moramo boriti i proti oblastim i njihovim predstavnikom za naš razvoj. Borba naša netraje ni od jučer ni od prekjučer. Ona traje tisuću i više godina: sve tamo od doba sv. Ćirila i Metoda, naših svetih apoštola, kojim imena nose obje naše Družbe. Na sve načine, i križem u ruci, nastojalo se je nas germanizovati i latinizovati. U tisućgodišnjoj borbi mnogi su naši pali. Razni njekad naši predjeli, danas su za nas grobovi. Al, hvala Bogu, još nas je tu, još imademo svoju domovinu, i tu valja da branimo i obranimo, svaki pedalj njezin. I hoćemo. I makar šta proti nam poduzimali, kako poduzimaju i sada u parlamentu i izvan njega, mi ćemo odoljeti, zajedničkom ljubavi, postojanim i odrješitim radom. Slovenska Družba, koje stope sliedi Istarska Hrv. Družba, osnovana 8 godina kasnije, može ponosom gledati na svoj 25. godišnji rad. Ja njoj, u ime Istarske, u ime njezine uprave, u ime njezinih prisutnih članova i svoje, zahvaljujuć na pozdravih u dio njoj došlih, čestitam iz svega srca, i vruće njoj želim sve to više i dalnjih uspjeha, sve dotle dok bude njezin obstanak potrebit, dok nebudemo sami na svojem zemljištu odlučivali takodjer o ustroju škola.

Poslie podne bila je u Tivoli pučka svečanost. Kao rieka valili su ljudi krasnim drvoredom cielo poslie podne, i kasno u noć uza svu kišu koja je večer zapljušlila. U samom Tivoli bio je Ljubljanski, Novomjestski, Koruški, Trščanski, Gorički paviljon. U svakom su gospodje i gospodjice prodavale razne stvari u korist Družbe. Istržile su mnogo, i prikupite veliku svotu za Družbu.

25-godišnjica slovenske Družbe Sv. Cirila i Metoda proslavila se je tako častno i koristno da će dugo ostati u uspomeni naročito onim koji su na dan slave bili u Ljubljani.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Stara talijanska „kultura“. U noći prošle subote na nedjelju neke talijanaške kukavice zamazale su hrvatske napise na tabli ovdješnje agencije Austrijskog Lloyda i na skladištu pokućtva Filipa Barbalića. Policija izstražuje počinitelje, dok pravog krivca ima pred nosom. Dan prije pisao je ovdješnji „Giornaletto“ proti hrvatskom napisu na agenciji dubrovačke plovitbe, a drugi dan zablatiše spomenute napise. Talijanski kukavelji nisu zamazali drugih hrvatskih napisa, jer je valjda bio u blizini redar, a Talijan ubija, pali, robi, krade itd. sve potajno iz busije. Gdje pomiriši makar sjenu čovjeka, Talijan bježi.

Nakon tri dana javio je talijanski listić taj fakinski čin svojih lazarona, zovuć hrvatski jezik ekzotičnim.

Kod Talijančići hoće da tjeraju mak na konac, poručujemo im ovo: Mi smo do sada uviek naštojali miriti uzbudjene strasti našeg naroda na prostučke izazove Talijana i Giornaletta, odsele pak nesamo da ćemo naše poticati na reakciju, nego ih nećemo više pretiti ni suzdržavati od navala.

Zub za zub, oko za oko. To priobćujemo jemo i slavnom redarstvu. Dosta su Talijani razbili i zamazali naših tabla, sada je red na nama, da odmazdimo po zaslugi, kad ne nalazimo zaštite s nikoje strane. Eno još vidimo po Puli vidljivih znakova gnjusne talijanske kulture puljske fukare od nazad četiri godine, koje brutture su se dogodile još na običnski trošak, a tadašnja občinska uprava pod renegatom Stanićem a ni sadašnja, u kojoj sjede 10 ili bolje 12 članova mornarice i 7 naših, nije poskrbila da na svoj trošak počinjene gnjusobe i na svoj trošak dade očistiti.

Glede naziva eksotičan kvitiramo Giornaletto time, da su ono mogli napisati jedino ljudi eksotičnog mozga, a ujedno primamo do znanja tu njihovu utjelovljenu injorancliju, osobito sada, kada Talijani sami traže s nama mir ili nagodbu. To pisanje nam ide u prilog, po čemu se imadu ravnati naši, jer svi Talijani tako misle, a dogovaraju se s nama za mir samo iz nužde a ne iz ljubavi prema nama. Neka Giornaletto samo tako nastavi i dalje, a prvu odmazdu ocutit će na sebi.

Naše trgovce već i manje pak pozivljemo, da postave nad vrata table samo sa hrvatskim napisom, da se talijanski ekzotični mozag priuči na tu eksotičnu travu, pa da vidimo tko će izvući deblji kraj. Naša reserva još nije bila na ulici.

Kazališne večeri. Dojduću subotu i nedjelju priredjuje u vrtu Narodnog Doma kazališna družina Gavrilović po jednu veselu kazališnu večer sa predstavom pet veselih igara u jednom činu i pjevanjem uz pratnju tamburaškog zbora.

U vrtu bit će namješteni stolovi, te se plaća: I. red stolova K 1, II. red 60 para, a ostali stolovi 40 para. — Početak točno u 9 s. večer.

Upozorujemo naše občinstvo na ove predstave priznate kazališne družine g. Grge Gavrilovića, gdje će se ne samo odmoriti i ohladiti od dnevne sparine nego i ugodno pozabaviti veselim šalama predstavljača.

U slučaju kiše bit će predstave u dvorani Narodnog Doma.

Djački koncerat. Koncerat, što ga dne 9. t. mj. priredišе naši abiturienti srednjih škola u Puli ispao je u moralnom i materijalnom pogledu iznad svakog očekivanja. Osobito su vrlo uspješno odigrale svoje partije gdjice Paskojević i Alaić-Alačević, koje su morale na burni zahtjev odličnog občinstva opetovati. Pored ovih ide velika pohvala gdjice Vesel, Fabiančić, Legiša, Novak, Orlić, Čusner i Bekar, te gg. Grdiša, Pfeifera i Kovačića, koji su pjevanjem i igrom mnogo pripomogli, da je koncerat tako sjajno uspio.

Naša učeća omladina svešrdno zahvaljuje takodjer vriednom našem pregaoću i rodoljubu gosparu Niki Mardešiću, koji se je svojski zauzeo za tu plemenitu namisao, te nek mu služi na diku zahvalnost i nezaboravan spomen naše učeće mladeži.

Zemaljski Odbor zahtjeva što sam ne poštuje. U jednoj od zadnjih sjednica zaključio je Zemaljski Odbor, da se zamoli namjestnika nek odredi, da se Namjestničtvo i kotarska poglavarstva sa Zemaljskim Odborom i občinama dopisuju u jeziku, kojim te oblasti obće sa spomenutim državnim oblastima. To je pravo i pošteno.

Ali pitamo mi talijansku gospodu na Zemaljskom Odboru, da li rade pravo i pošteno oni, kad na hrvatske dopise naših občina i privatnika odgovaraju u talijanskom jeziku.

Talijani na Zemaljskom Odboru imali bi prvi dokazati primjerom pravednost i poštenje, pak onda složnim silama primorati državne oblasti, da po pravu i zakonu odgovaraju na podneske autonomnih oblasti i privatnika u jeziku, u kojem je spis podnešen.

Čini najprije ti pravo, i onda imaš srca zahtjevati da i drugi čine pravo, inače se bruciš!

Lijepi dar Sokolu. Povodom jučerašnjeg spomendana na bitku pod Visom 1866, darovao je jedan poznati naš rodoljub u Puli I. Istarskom Sokolu u Puli K 100 za sokolske ladje sa željom, da se jedna ladjica okrsti imenom „Vis“.

Evala plemenitom rodoljubu!

Narodna radnička organizacija iz Trsta u Puli. Kako doznajemo, priredjuje Narodna radnička organizacija iz Trsta na dan 14. agusta t. g. izlet parobrodom u Pulu. Izletu će prisustvovati do tisuću braće radnika Slovenaca i drugog slovenskog rodoljubnog občinstva iz Trsta. Upozorujemo već sada sve naše u Puli na taj posjet braće Slovenaca iz Trsta, da braću što dostojnije dočekamo. Potanje objavit ćemo na dobu.

Otvoreno mjesto. Kod pokrajinske bolnice u Puli otvoreno je mjesto pomoćnog činovnika sa 1850 kruna godišnje plaće.

Natjecatelji treba da su svršili koju nižu srednju školu i poznaju savršeno talijanski, hrvatski i njemački jezik, te prešli dobu novačenja.

Molbe na zemaljski odbor za Istru do 31. julija t. g.

Krčki kotar:

Narodni blagdan u Vrbniku. U predvečer petog srpnja gruvanje mužara uz zvonjavu zvonova navijestiše nam neku novu veliku svetkovinu. Hrv. trobojke, krijesovi na brdu „Hlamu“, zatim rasvjeta u mjestu pak neki neobični žamor i raspoloženje odavalo je, da je blizu nešto velikoga, da je nedaleko narodni blagdan. Na sam narodni blagdan opazio si na ulici već za rana neko neobično živahno komešanje. Svijet se zaodio u svečano ruho, te na poziv zvonova hrli u crkvu, da prisustvuje svečanoj misi.

Iza „parane“ mise pošli su naši djaci da sakupe koji novčić za „Družbu“. Sakupili su svoticu od 74·30 K što je za vrbničke prilike ipak lijepi znak. Novac otposlan je ravnateljstvu družbe u Opatiju. Darovali su slijedeći: 5 K Dr. M. Vitezić; po 3 K: pop F. V., M. Kaliterna; po 2 K: Josip Vitezić, pop B. Vitezić, pop N. Parčić, Luce Vitezić, N. N., F. B., Nikolina Volarić, Anka Volarić, A. Feretić i J. M. Oršić; po 1 K: Volarić, načelnik, mladić A. Volarić, I. Volarić pk. Jerka, Marija Butkovlć, P. Brusić, A. Mahulja, J. Mahulja, Mikić, I. Mihovilić, Jelisava Mihovilić, M. Dvornićić, M. Dvornićić sin, Ive Marčić, Josip Matanić, M. Hodanić, Josip Harbić Bačnik, Brozović, Jedličku, P. Ostrogović, Katica Matanić, M. S., A. Stasić, I. Oršić, Miko Oršić, I. Oršić Jerkov, Jerko Oršić, Josip Butković, Josip Grškoviċ, K. ud. Grškoviċ, Ivan Grškovlć Antonov, Luka Vitezić, Lukaš, J. Čubranić, J. Toljanić, J. Trinajstić; začudno nam je, da ovdješnji umirovljeni pop J. G., inače dobar rodoljub, nije htio dati ni pare. Manjih prinosa ukupno 7·30 K, kojih radi pomanjkanja prostora ne možemo doniieti naposo.

* * *

Dne 10. srpnja otvorila se općinstvu bogata knjižnica braće „Vitezić“, te će od sada naprijed biti otvorena svake nedjelje dva sata prije podne, a dva sata poslije podne. Nadamo se da će biti otvorena kroz čitavu godinu, te da se ne će više dogoditi, da bude zatvorena za kakvih novih 6-7 godina, nego da će se malo po malo početi s oživotvorenjem plemenitih intencija blagopokojnog Viteziča.

Sokolska vježba u Dobrinju. I naš „bajni Dobrinj“, reć bi, kô da se prenuo iz onog prirodjenog mrtvila, koje je ovo zadnje vrijeme zahvatilo i ono malo njih, koji se još kadgod istakoše za dobrobit naroda. I on bogme okitio se našim trobojnicama. Pa opet 2 — do duše skromna ali za Dobrinj neobična još — slavoluka. Okitio se da svečano dočeka Sokolaše. Bilo je to nedjelju 10. ov. mj., kad se sav okolnši narod sgrnuo u mjesto, da vidi „sokoloče“, koji su imali stići u 4 sata sa rječkom vojničkom glazbom. Sokolska nam fanfara na ulazu navijesti dolazak crikvenićkih sokolaša. Narod ih pozdravi sa mnogobrojnim „živio“, a naši predpotopni „koluni“ zagrmiše, bogme, svojski. Sokolaše pozdrav predsjednik obć. uprave Sučić, kojemu je krasnim govorom odvratio starješina Dr. Brelić.

Iza što je vojnička glazba odigrala nekoliko narodnih komada započe toli očekivana vježba. Čovjek ne bi znao, bili se većma divio vještom izvadjanju vježba onih „velih“ pa „malih“ sokolašića, koji su pobrali buru pljeska. Sve je to narod oduševilo. Pravom oduševljenju dao je oduška naš župnik g. Trinajstić govorom, komu je narod osobito klicao.

Nije čudo, da se staro i mlado bacilo što no riječ u vrtlog plesa. Tâ, imali smo 2 glazbe: vojničku i našu narodnu: sopelo. Pa bakljada, rakete, pucnjava, sve je to tako omamilo narod, da je na vátreni i zanosni oproštajni govor starješine dr. Brelića upravo plivao u entuzijazmu.

Bilo je zbilja krasno, a sve to moramo pripisati u zaslugu našim djacima, bez kojih ne bi bilo ništa. To je njihova dužnost! Zaslužne su i naše gg. učiteljice, pak naš glavar obć. M. Sučić.

Velika hvala i g. župniku Trinajstiću, koji je u ime posujilnice votirao kao i općinsko vieće primjerenu svotu za što ljepši dočck.

A našim crikveničkim sokolima kličemo: i do godine!

Voloski kotar:

Zabava učiteljskih kandidata u Kastvu u korist zaklade za siromašne djake iste učiteljske škole, držana dne 28. junija 1910., ispala je upravo sjajno i skoro podvostručila glavnicu zaklade. Učiteljski su kandidati sigurno i vješto izveli sve točke programa. Mnogobrojna publika zabavljala se veoma kod šaljive igre, koju su djaci igrali kako se to riedko vidja kod naših diletanata.

Evo popis darova uz ulaznino i milodara naknadno stignutih: po K 1: Marija Marot, Kastav, 32, Marija Glaser, učit., Kastav, Jelisava Zahija, nadučit., Kastav, Fran Baf, nadučitelj, Kastav, Božica Kukurin, Kastav, Bruno Jurinčić, učit., Kastav, Vincenca Munić, trgovac, Kastav, Vinko Blečić, Srdoči, Rudolf Jelušić, krčmar, Kastav, Ljudevit Jelušić, trgovac, Kastav, Matilda Skender, Kastav, E. Thaller, učiteljica, Herpelje; po K 2: Vjekoslav Munić, mesar, Kastav, Marija Kinkela, učit., Kastav, Dragutin Vlah, Kastav (Vlahov breg), Božo Dubrović, nadučit., Sv. Matej, Ernest Vrah, Spinčići, Rudolf Jurinac, trgovac, Kastav, Kuzma Jedretlić, prof., Kastav, Fran Rubeša, gostioničar, Kastav, Petar Juretić, opć. tajnik, Kastav, Fran Ryšlavy, župnik-dekan, Kastav, Nikola Žic, opć. činovnik, Kastav, Darinka ud. Rubeša, Kastav, 83, Antun Ryšlavy, učitelj-pripr., Kastav, Josip Vlah-Županov, Jušići, Niko Pajalić, učit., Brseč, Stefan Šiškovlć, nadučit., Herpelje, L. Rabaj, učitelj, Slivje, A. Ivanović, učitelj, Patre, P. Facchin, Zrenj (Istra), Ivan Nežić, ravn. učit. Livade, Antonija ud. Marjanović, Kastav, Đukić Jenko, opć. savj., Brnčići, Adolf Petru, učit. poljod., Kastav-Volosko, Ivan Jurinčić, zast. banke „Slavije“, Kastav, Kuzma Spinčić, posj. Spinčići; Kazimir Jelušić, načelnik, Kastav K 2·50; po K 3: Ivan Srdoč-Prešić, Kantrida, 85, Ivan Rubeša, bačvar, Rubeši, Josip Delanardo, trgov., Sv. Matej, Ivan Sprachmann, prof., Kastav, Adolf Vandruš,

of, Kastav, Rudolf Carson, učit. vježonice, Kastav, Kajetan Mihevć, Rubeši, an Rubeša, nadučit., Zamet, Dinko Pinlić, kanonik župnik, Barban, Marija Maović, Mihotići, Iv. Miloh.ić, Cres; Jakov rković, Opatija K 4; po K 5: N. Tako, kan.-žup., Cres, Jakov Finderle, trg., met, I Bajc, c. k. kot. šumar, Volosko, . Ante Gržinić, Pazin, Mr. Ed. Suchoel, ljekarnik, Volosko, Općinski upravni bor, Dobrinj, Iv. Ev. Vrabec, kapelan, ini, Obitelj Fr. Beniger, Sv. Matej, An n Carson Ivančić, Sv. Matej, Obitelj prof. kca, Kastav; Dragutin Pfibil, c. k. kot. dzornik, Volosko K 6; Prof. Vladimir azor, Kastav K 8; Dr. Kajetan Dabović, . liječnik, Kastav K 9; po K 10: Fran ranković, c. kr. ravnatelj, Volosko, Fr. atejčić, c. kr. zem. nadzornik, Trst, Iv. rgurina, trg., g. Rukavac, Ivan Vlahić, opć. savj., Trinajstići; po K 20: kostav Spinčić, prof. i zastupnik, Glarstvo općine, Kastav.

Čisti prihod ove zabave iznaša do danas 45 K. Daljnji se milodari šalju na ravnateljstvo c. k. učitelj. škole u Kastvu.

Pazinski kotar:

Skupština i zabava u korist Družbe u Sv. Marini kraj Labina. Dne 26. lipnja obdržavala se skupština i zabava u korist Družbe. Već se iz jutra nebo naoblačilo, a nemili jug duvao, pa smo mislili, da ćemo morati odgoditi zabavu. Pošto se je usprkos vjetra skupilo sve staro i mlado iz naših susjednih mjesta, to smo sa zadovoljstvom počeli u 3 sata skupštinu. Radi nepovoljna vremena ne mogoše doći rodoljubi iz daleka, nego ugledasmo našega prijatelja i zavičajnika gosp. Andriju Bastijanića trgovca u Labinu, te poznatoga heroja naših pravica u Labinštini veleč. gosp. Ferdinanda Hrdya župnika u Sv. Lovreču.

Oko 3 sata poslije podne pozdravi na krasi skupštinare učiteljica iz Sv. Marine, te im ukratko reče svrhu ovakvog sastanka. Iza toga održa dugi govor veleč. gosp. Ferdinand Hrdy u kome istaknu vriednost škole, materinske riječi, Družbe itd. Jasni i lijepi govor, kojega su srkali mladi i stari uzvilao je buru ushićenja i duboku zahvalnost za lijepe riječi gosp. župnika, koje oni rijetko čuju. Iza toga uputiše se posjetitelji u školsku zgradu, gdje su školska djeca govorila i pjevala. A da ste vidili, kako su se suze caklile u očima naših ljudi, kada su čuli lijepo govoriti i pjevati svoju dječicu slatkim glasom materinim. Poslije toga bio je ples uz domaće instrumente, gdje je mladež dala oduška svojoj razdraganosti. Ovom prilikom pokazaše naši ljudi, ne samo koliko poštuju Družbu, nego kako su mnogo dužni dobroj Družbi, pa dade svaki po mogućnosti tako, da se je skupila svota od 134 K 31 h, koja će se poslati Družbi.

Hvala našem mještaninu gosp. Dinku Glušiću pok. Dinka, koji nam je dao potrebite prostorije kao i mještaninu g. Antunu Brešcu, koji nam je na ruku bio i pomogao.

Slijedeći darovaše 2 K ili više: Po 10 K: veleč. gosp. Antun Zidarić, narodni zast. i žup. Kršan. g. Dinko Glušić pok. Dinka. Po 5 K: veleč. gosp. Valentin Mayar, vel. g. Ferdinand Hrdy, veleč. gosp. Valentin Jereb, gosp. Bastijanić Jadre, gosp. Vidović Antun, gosp. Dinko Glušić Martinov. Po 4 K: g. Antun Brezac. Po 3 K: Dinko Glušić Dinkov, Matija Glušić, gosp. Marija Višković učit. Po 2 K: gosp. Ljubica Puhalo učit., gdja Marija Višković, Tominović Ulika, Tominović Dinko, Lupetin Mate stariji, Lupetin Mate mladji, Kranjac Antun, gosp. Iván Černe, N. N., gosp. Mato Paliska, Ripenda.

I onim, koji su dali manje od 2 K i kojih radi malog prostora ne možemo imena napisati kao i gore spomenutim darovateljima najljepša hvala.

Glavna skupština ak. fer. dr. „Istra". Dne 14. kolovoza o. g. obdržavat će akad. fer. društvo „Istra" svoju redovitu glavnu skupštinu u prostorijama Nar. Doma u Pazinu. Ujedno se upozoruju gg. članovi na § 8 poslovnika, da se eventualni predlozi imaju podnijeti pismeno odboru najkasnije tri dana prije glavne skupštine.

Pošto se istodobno obdržava i sokolski slet nadamo se, da će ove godine skupština biti bolje posjećena, nego li prošlih godina. To je i nužno, jer će se na ovogodišnjoj gl. skupštini raspravljati o vrlo važnom predmetu i to o organizaciji društvenog rada. No ne zadostaje da članovi dodju samo na gl. skupštine, već valja, da vrše i ostale dužnosti, koje su kao članovi društva na sebe preuzeli. Bez toga nema društvu napredka, a pogotovo je nemoguće, da ono vrši uspješno sebi postavljenu zadaću. Odbor svuda i svakomu dospjeti nemože; on može davati inicijative i direktive, ali sam sve izvršiti nemože. Zato treba, da svaki član nastoji prama svojim silama, da što bolje izvrši preuzetu si zadaću. Poznato nam je žalosno kulturno stanje našeg naroda; znamo, kako veliku brigu posvećuju ostali kulturniji narodi pučkoj prosvjeti osobito Nijemci a u najnovije doba i Talijani. Ta sama činjenica morala bi svakog od nas potaknuti, da dvo i trostrukim marom prime uz taj rad. Samo intenzivnim, sistematkim i požrtvovnim radom svih kulturnih radenika odhrvat se možemo kulturno i gospodarski jačem neprijatelju. Jedino na taj način možemo postići naš ideal i konačni cilj: slobodu i blagostanje cijelog slavenskog roda u Istri.

Do vidova u Pazinu! *Odbor.*

Koparski kotar:

Podružnica Draguć-Grimalda. U nedjelju, dne 24. ov. mj. obdržavat će podružnica „družbe sv. Cirila i Metoda" za Draguć-Grimaldu svoju glavnu redovitu godišnju skupštinu na Grimaldi u općinskoj kući uz obični dnevni red. Početak u 3½ sata po podne. Pozivlju se članovi kao i prijatelji naše podružnice, osobito oni iz bližih sela da mnogobrojno dohrle medju nas, da se s nama pozabave i veselje.

Odbor.

Priposlano.*)

Radi sramote i štete, što ju podnašam ja i moja krojačnica uslijed izmišljenih neistina i odvraćanja ljudi od moje poslovnice iznašam u javnost slijedeći slučaj:

Dne 17. lipnja tek. godine izgotovio sam par gaća za g. Buretića, učenika na uzor gospodarstvu u Pazinu, zamotav ih lijepo u papir, priloživ unutar račun, ali taj slučaj zaboravio sam ga metnut, te tako vezane u omot predao sam ih sluzi istog uzor-gospodarstva Josipu Gržetić-u, koji dovaža u grad danomice mlijeko i povrće, da ih ovaj izruči naručniku. Kad je ovaj sluga prošao blizu krojačnice g. Marka Zovića — nota bene krojačnog majstra i trgovca, vidiv ovaj omot na voziću, sumnjajuć da je ovaj poslan iz moje krojačnice, uzme ga ponesav ga u svoju krojačnicu te ga u nazočnosti sviju pomoćnika otvori i uzevši centimetar mjerio i pozvao svoje prisutne te pregledivao i poruglivo nasmijehivao se na radnju pred svima prisutnima. I kazao je, da će pozvati gosp. Buretića i da će mu kazati, da su gaće pokvarene itd. Radi ovako izmišljene zlobe i infamije spomenutog bezobraznika, tužio sam ga na Sud, da pred ovim odgovara istinu i da mu malko skrati onaj dug babski jezik. Za to bijaše određena rasprava za dne 28./6. 1910: Nu pošto se je g. Zović isprosio, i to putem dvijuh osoba, i uvidjajuć posljedice, koje bi bile sjegurno nastale po g. Zovića, odustao sam od daljnjeg sudbenog postupanja ali to pod uvjetom, da se što takva ne opetuje.

Pošto spomenuti slučaj nije prvi put da je pregledavao po javnih lokalih pred raznom gospodom moj posao, što mogu ako ustreba makar prisegom potvrditi ja i više svjedoka i pošto sam prisiljen jer on već više godina istražuje moj posao, zato ga ja obaviještavam ovim javnim putem, da javnost sazna da i prosudi naobrazbu g. Zovića, koji već davna traži, da mene uništi odvraćajuć stranke samo lažima od moje radionice.

Neka se g. Zović sjeća one poslovice: Tko pod drugim jamu kopa .... Neka se g. Zović bavi svojim poslom i neka pusti na miru sposobnije i pravednije od sebe pak će si sačuvati poštenje i klijentelu.

Očekujem javnu izjavu o istini ovog priopćenja.

Pazin, dne 14. julija 1910.

Mate Jurlčić, krojač.

*) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda

dobivaju se u

tiskari **Lagnja i drug. u Puli**

ulica Giulia 1.

uz cienu od 2 do 10 para.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Poziv na subskripciju.

Uslijed zaključka glavne skupštine dioničara Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu od 28. ožujka 1910. ravnateljstvo jest sklopilo sa visokom c. k. Vladom u Beču jedan ugovor za plovitbenu službu po Kvarneru na deset godina uz godišnju subvenciju od K 92.000 — uz uvjet da si društvo imade nabaviti jošter jedan parobrod, za moći udovoljiti obvezama.

Stoga je za tu nabavu potrebno povišenje društvene glavnice, te je potpisano ravnateljstvo odlučilo na temelju zaključka glavne skupštine od 15. studenoga 1908. i u smislu §§ 7 i 24 društvenih pravila izdati:

II. Emisiju novih 5000 dionica od K 50·— nominalne vrijednosti, tako da će se sadanja dionička glavnica od K 250.000·— povisiti na K 500.000·—.

Ove će dionice glasiti na ime, kako glase i prvobitno izdane a potpisivanje obaviti će se počam od 10. srpnja t. g. do 31. kolovoza t. g. u slijedećim uredima i zavodima: u poslovnici društva u Puntu, kod društva za štednju i zajmove u Baški, Cresu, Dubašnici, Vrbniku, Dobrinju, Omišlju, Veli Lošinj, Mali Lošinj, Beli, Martinšćica, Nerezine; kod Jadranske Banke u Trstu, Filijalke Jadranske banke u Opatiji, Banke za austrijsko Primorje d.d. u Opatiji, Posujilnice, zadruga na ogran. jamčenje, Volosko, Istarske posujilnice u Puli, Filijalke Ljubljanske kreditne banke u Trstu, Riječke pučke banke na Rijeci.

Uvjéti potpisivanja jesu slijedeći:

1. Dosadanjim dioničarima podliježuje se pravo opcije, koje pravo mogu vršiti do 31. srpnja t. g. a uživaju pogodnost opcije za onoliko dionica, koliko ih do sada posjeduju.

2. Tečaj uz koji se budu izdavale nove dionice, druge emisije, jest toli za dioničare koli za nedioničare K 50·— po dionici izvše 5% komati od 1./1. 1910. do dana uplate.

3. Prigodom potpisivanja treba položiti za svaku dionicu K 20·— a ostatak i kamate 30 dana iza oglasa od strane Ravnateljstva.

4. Dioničari druge emisije partecipiraju na dobitku poslovanja tekuće godine.

PUNAT, dne 10. srpnja 1910.

Ravnateljstvo

Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu.

HRVATSKA TRGOVINA.

Trgovina manufakturne robe i krojački salon

Marko Zović - Pazin

Skladište odijela najmodernijeg kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske

uz tvorničke ciene.

Ujedno veliko skladište pravih voštenih svieća za crkve i prigodne crkvene svečanosti iz zlatnom kolajnom nagrađjene dalmatinske tvornice svieća.

Svakomu je slobodno pogledati i promjeriti robu.

Zašto može Zović za 30% jeftinije prodati šivaći stroj?

Zato! jer radi bez agenta!

Osam-godišnja garancija. Konkurenca isključena.

HRVATSKA TRGOVINA. HRVATSKA TRGOVINA.

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

Skladište dalmatinskog ulja **MARIJA ERGA**

Pula — Via Innominata — Pula.

Prodaja na malo i na veliko.

I.	ulje samotok	K 1·28
II.	„ čisto maslinovo	„ 1·20
III.	„ 60% „	„ 1·12
IV.	„ 60% „	„ ·96

Za trgovce na veliko uzorci na zahtjev i uz ciene po pogodbi.

OGLAS.

Daje se ovime do opcega znanja, da će se u ponedjeljak dne 1. kolovoza 1910. od 10 do 12 sata prije podne obdržavati u poreznoj općini Brest, usmena javna dražba glede zakupa gradnje nove školske zgrade u Brestu polag nacrta.

Isklična cijena jest kruna 17.000·—.

Svaki nudioc imade prije početka dražbe položiti jamčevinu od 5% od isklične cijene, koju dostalac imade na 10% od zakupne svote u ime jamčevine doplatiti.

Uvjeti dražbe kao što nacrt i troškovnik mogu se pregledati kod pišućega glavarstva za vrijeme uredovnih sata.

Glavarstvo općine.

Boljun, dne 15. julija 1910.

Općinski glavar: Illašić, v. r.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

Gospodarskog i konsumnog društva za štednju i zajmove u Cresu, koja će se držati u nedjelju 24. o. mj. u slučaju lijepog vremena u školskom vrtu inače u Narodnom Domu u 5 sati po podne, sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav zamjenika predsjednika.
2. Čitanje obračuna za 1909.
3. Promjena pravila.
4. Biranje novog odbora.
5. Možebitni predlozi.

U Cresu, 17. julija 1910.

Odbor.

Dr. L. NOVAK

specialista za porodjaje i ženske bolesti

prenio je svoj ambulatorium

u Via Lacea 24.

Ordinira od 3—4.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojemi skladištu Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu uz umjerene ciene.

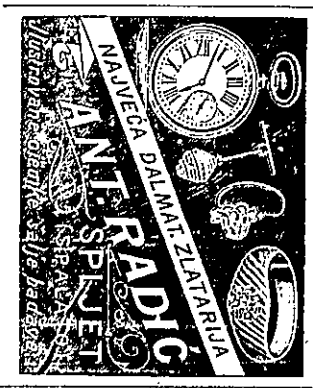

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (tmarka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen n/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržuje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarske društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	∨PUNAT . . . . ↑	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . ↓	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	∨Baška . . . . ↑	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka . . . ↓	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	∨RIJEKA . . . . ↑	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Bell	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . ↓	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	∨Rijeka . . . . ↑	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab . . . . ↓	odl.	3.—

Pruga: Rieka-Opatija-Veli i Mali Lošinj

(kroz mjesec srpanj i kolovoz).

Svake Subote Srijeda	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Petak
prije podne				po podne
10.50	odl.	∨Rijeka . . . . ↑	dol	6.50
11.30	dol.	Opatija	odl.	6.10
11.40	odl.	„	dol.	6.—
11.55	dol.	Lovran	odl.	5.45
12.—	odl.	„	dol.	5.40
po podne				
4.20	dol.	Rab	odl.	1.10
4.30	odl.	„	dol.	1.—
				prije podne
6.30	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	11.—
6.40	odl.	„ . . .	dol.	10.40
6.50	dol.	↓Mali Lošinj . . ↓ (luka sv. Martin)	odl.	10.30

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjeno plovitbenog reda.

Širite „Našu Slogu“.

POZOR!

Kod **Podružnice Gospodarske Zveze** iz Ljubljane u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora** dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva**.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo** mlina **Količevo** (Gjuro Rašica).

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima ozravljanja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Ravnateljstvo tvornice opeka u Puli.

Ravnateljstvo tvornice opeka stavlja p. n. občinstvu do znanja, da imade u svojoj tvornici više vrsti dobro izpaljene opeke, i to u velikoj zalihi. Izradjuje se: **Opeka za zid, pločice za izpod žljebnjaka, mala opeka za zid, žljebnjaci, mali žljebnjaci, dvostruko utorni posvema prekrivajući crijep sa pripadajućimi žljebnjaci, koji su na posebnim strojevima radjeni.** (Ovi proizvodi jesu pod jamstvom prosti od soli.)

Upozoruje p. n. občinstvo na dvostruko utorni crijep za pokrivanje, koji se može bolje preporučiti nego li žljebnjaci, jer imade tu prednost što bolje pokriva, posvema je nepromočiv, imade trajnu odpornu snagu proti vjetru te se može privezati, a osim toga jest po m^2 za 50 kg laglji od žljebnjaka te osobito trajan bez obzira na to, što je mnogo jeftiniji a radi svoje jednostavnosti netreba kod pokrivanja posebnoga strukovnjaka.

Ravnateljtvo tvornice.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa lipim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 30. Pula, u četvrtak dne 28 julija 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. plaćaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Dopisi za predbrojbu, oglase itd. valja slati naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Poštovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i otuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se kod »Tiskari Laginja i dr. prija J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Sveslavenski kongres u Sofiji.

Nova prieslonica bugarskoga naroda, krasna i gostoljubiva Sofija vidjela je prih dvadesetak dana ovoga mjeseca toliko gostanaka, skupština i kongresa, da bi njoj o mogli mnogo veći, važniji i stariji gradovi zavidjali.

Započeli su tamo svoja viećanja slavenski novinari sakupivši se na svojem IX kongresu. Još nedovršiše svoja viećanja gosnje se eto tamo drugi „Sveslavenski kongres" na kojem su zastupani svi Slaveni, izuzam Poljaka, koji neće da sjede a istim stolom sa braćom Rusina.

Osim ovih kongresa obdržavani su tamo svoj kongres slavenski pčelari i slavenski ječnici. Vršio se je isto tamo i slet Slavenskih Sokolaša, na kojem bijahu zastupani i istarski odsjeci „Sokola" i to onaj z Mihotića, Pazina, Pule i Voloskog-Opatije.

Sastaše se kasnije u Sofiji i slavenski oboličnici, savez bugarskog učiteljstva i azni drugi kongresi.

Na Sveslavenskom kongresu, koji bijaše ečanim načinom otvoren dne 6. julija u novom i krasnom kazalištu bijahu hrvatski delegati zastupnici Dr. Tresić i Mandić, rofesor Iveković, Dr. Bučar, Dr. Ćičković, e novinari Mikšić, Novak i Parmačević.

Svečanom otvorenju kongresa prisustvovali su skoro svi ministri, svi vidjeniji bugarski državnici, učenjaci, umjetnici itd.

Kongres otvorio je prvak češkoga naroda Dr. Kramař, koji je predsjedao i prvom Sveslavenskom kongresu u Pragu. On predloži kao predsjednika kongresa u Sofiji sveučilištnog profesora Bobčeva, koji je u svom govoru pozdravio delegate svih slavenskih plemena i označio zadatak i svrhu ovoga kongresa. Govorili su za tim zastupnici pojedinih slavenskih plemena, koji se zahvališe bugarskomu narodu i predsjedniku kongresa na gostoljubivom i prijaznom susretanju.

Sveslavenski kongres trajao je tri dana podieliv se u razne odsjeke, u kojima se je razpravljalo o važnim slavenskim kulturnim i gospodarskim pitanjima. Stavljeno i prihvaćeno više resolucija, koje će imati velikih posljedicah za bolje poznavanje i skupno djelovanje na kulturnom i gospodarskom polju svih Slavena. Držana su i razna predavanja u svih slavenskih jezicih. Sva politička pitanja bijahu isključena, da se nebi dirnulo u osjetljivost jednog il drugog slavenskog plemena.

Resolucija

za podporu občinam i družbam za ustanovljenje i uzdržavanje škola.

Prigodom proračunske razprave u zastupničkoj kući u Beču postavio je Dr. Adler resoluciju, kojom se poziva c. kr. vlada, da bezodvlačno predloži zastupničkoj kući zakonsku osnovu, koja bi bila zasnovana na sliedećem:

Dok se konačno zakonom uredi kako i gdje da se ustanovi i uzdržaje škole narodnostnih manjina, ima država davati svake godine 3 milijuna kruna za podporu občinam koje su zakonom obvezane uzdržavati škole manjina, i družbam koje po svojim pravilima uzdržaju škole manjina isključivo za pripadnike njihove narodnosti. Taj iznos ima se razdieliti medju 8 narodnosti ove polovice monarhije u razmjeru njihova broja. Zastupnici svake pojedine narodnosti odlučuju o porabi iznosa koj na nju pripada, i daju to na znanje ministru za bogoštovje i nastavu prije početka svake godine.

Moguće da je Dr. Adler imao kakve posebne skrovne razloge, s kojih je svoju resoluciju postavio. Svakako jezgra resolucija je takova, da bi se ju u naših okolnostih moralo prihvatiti.

Resolucija bila je od zastupničke kuće prihvaćena i predana narodnostnomu odboru na razpravu. Taj je o njoj imao razpraviti dne 5. srpnja, kad se je mogło slutiti, al se nije znalo da će zastupnička kuća biti odročena.

Neki su se protivili da se o njoj razpravlja, drugi su govorili za to da se razpravlja. Pri toj formalnoj razpravi iznealo se je koješta i stvarnoga.

Protivnici su rekli, da je kriza u vladi, drugi su dodali, da je kriza i u parlamentu, pak da se je preveć razdraženo nego da bi se moglo mirno razpravljati.

Protivnici razprave rekli su takodjer, da su škole autonomna stvar pokrajina, pa da parlamenat ni njegovi odbori nisu kompetentni da o tom razpravljaju. Neki tih protivnika rekli su ćak da oni nemogu razpravljati u ovom odboru s onimi, koji u drugom jednom odboru, najme prora čunskom (u koje se je najživlje obstrukcija tjerala), zapriečuju svaki rad. Inače da su oni za mirnu nagodu sa svojimi protivnici.

Protivnici razprave bili su Njemci svih dlaka, i najliberalniji i najklerikalniji, onda Poljaci, radi kompetence, i Čeh Dr. Stransky.

Za razpravu govorili su socijalni demokrati, Mladočesi, Rusini i Hrvati.

Predstavnik ovih posliednjih kao i Slovenaca profesor Spinčić smatrao se je prinuždenim da govori osobito s toga što se je njemu i njegovim drugovom predbacilo da prieče rad u jednom drugom odboru.

Reko je da se nejma u ovom odboru izricati sud o radu drugoga odbora, o obstrukciji koja se u njem tjera. Odbio je najodlučnije napadaje na obstrukcioniste. Izrazio je svoje mnienje, kako je štetno za slavenske narode u monarhiji pitanje kompetencije izmed državnih i pokrajinskih oblasti; jer državne oblasti priznaju kompetenciju pokrajinskih oblasti, kad ove rade u prilog gospodujućih narodnosti naročito Njemaca, a nepriznaju ju, kad je u prilog potlačenim, poglavito raznim slavenskim narodnostim, te navadja za to i primjera. Misli u ostalom da je carevinsko vieće, koje je stvorilo paragraf o dužnosti ustrajanja škola, kompetentno da odluči, kako da se toj dužnosti udovolji. I ako država već do sada izdaje stotine tisuća kruna za škole jedne narodnosti, najme njemačke, ne zna za što nebi trošila takodjer za druge narodnosti, zašto nebi dala podpore da mogu i ove do svojih škola doći; a na to ide resolucija Adlerova.

Onomu jednomu gospodinu zastupniku, najme Veliko-Njemcu Pacheru, koj se je kao farizejac pohvalio da je on pripravan nagadjati se i sklopiti mir sa Česi, začepio je usta s riečmi koje je isti zastupnik dva dana prije toga na jednom sastanku njemačkoga saveza u Tješinu rekao, najme da se Česi moradu utopiti u njemačkom moru. Spinčić je na to nadovezno, da Njemci pomoćju austrijskih vlada već desetke godina rade na posvemašnje uništenje i Čeha i Slovenaca, pa i Hrvata, po komandi iz Berlina, koja glasi: Njemačka mora segnuti do Jadranskoga mora, a put k njemu mora joj činiti Austrija. To je ono radi česa se bore i Česi, i Slovenci, i Hrvati proti austrijskoj vladi i proti Njemcem koji ju podupiru.

Kod glasovanja bio je predlog da se razprava o Adlerovoj resoluciji odroči za jesen prihvaćen sa 22 proti 15 glasova.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Slovenci iz Trsta u Puli. U prošlom broju javili smo da će dne 14. agusta t. g. doći iz Trsta u Pulu s posebnim parobrodom braća Slovenci od Narodne delavske organizacije i drugi slovenski rodoljubi iz Trsta.

Danas pak javljamo stalno, da će nas ta braća pohoditi prije i to onu drugu nedjelju dne 7. agusta, što nam je još draže te ćemo se tako prije moći pozdraviti i ogrliti s dragom braćom. Pozivljemo sve naše u Puli, da se 7. agusta u 9 sati pr. p. nadjemo svi na okupu na obali, da što srdačnije i častnije po naš slavjanski rod u Puli dočekamo braću Slovence iz Trsta, kojih će biti okolo tisuće.

Braći Slovencima iz Trsta već sada kličemo: dobro nam došli! a našima: dočekajmo častno i slavjanski krvnu braću!

Operni koncerat u Čitaonici. U petak dne 29 t. mj. priredjuje u dvorani Čitaonice koncerat Evelina pl. Varlandy-Remetinska, hrvatska operna pjevačica. Program: Hatze: Majka. Hugo Wolff: Tajna ljubav. Verdi: Aria iz opere „Traviata". Grieg: Pjesme. Meyerbeer: Aria iz opere „Hugonotti". Hildach: Proljeće. Rossini: Aria iz opere „Seviljski brijač".

Početak u 8 i pol sati na večer.

Veselo kazalište Gavrilović. U ponedjeljak 1. agusta i utorak 2 agusta priredjuje kazališna družina Gavrilović još dvie

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Kako su naši u Rimu prošli i što su tamo doživili.

Kako su rečena gospoda, predstavnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, u Rimu prošli, i što su tamo doživili, to se najbolje vidi iz izvještaja što su ga u tom obziru podnesli predsjedničtvu našega političkoga društva.

Neka naša javnost i za to posvo autentično znade, i neka sama sudi. Mi donašamo taj izvještaj od rieči do rieči, kako sliedi:

„Predsjedničtvu političkoga družtva za Hrvate i Slovence u Istri — Pasin.

Usljed poziva sa strane toga predsjedničtva preuzeli su podpisani zadaću, da kao odaslanici Hrvata i Slovenaca iz Istre podnesu osobno priloženu spomenicu glede uporabe slavenskoga jezika u našim crkvama Sv. Ocu Papi Piju X.

Odputiv se u tu svrhu iz Rieke dne 28. jenara t. g., stigosmo u Rim sljedećega dana, te još iste večeri potražismo velečastnoga oca *Fatutu* za obvjesti koje nam je on u istinu dao, all u nedostatnoj mjeri.

Dne 30. jenara posjetismo prečastnoga gospodina *Andriju Friša*, Zagrebačkoga kanonika, koji nesamo da nam je dao shodne naputke, nego nam je bio i pratiocem u posjetima kod raznih dostojanstvenika. Istoga dana posjetismo *oca Jurica*, definitora Sv. Antona i predasmo mu otisak spomenice. Još iste večeri zajedno sa prečastnim Frisom podasmo s k *Monsignoru Bisletti*-u, komorskomu mostru u svrhu da zamolimo audienciju kod sv. oca pape.

Priobćiv ovomu zadaću našeg odnalanstva, on nas je savjetovao, da se prije u tom obziru sporazumimo sa državnim tajnikom stožernikom *Mery do Val*. To učinismo 1. febrara, jer prije nije primio. Odmah čim priobćismo državnomu tajniku svrhu našega dolazka, odvrati on prilično odrješito, da nije trebalo radi toga doći, *jer da je pitanje o uporabi staroslavenskoga jezika jur konačno odlučeno po kongregaciji za sv. obrede.* Spominjao je ustanovu o 30 godinam, i rekao, da Njemci, Francezi, Talijani itd. imadu latinski obredovni jezik, samo da bi mi (njeki Slaveni) htjeli imati drugčije. Na razne naše prigovore izjavio je, da se mora pazlti i nastojati o občenitom a ne partikularnom interesu crkve, te da previd odluke kongregacije neće biti pripušten. Dodade, da nezna hoćemo li moći biti primljeni od sv. oca; u ostalom da će on govoriti, i učiniti kako bude sv. otac odredio. Mi ostadosmo pri zahtjevu, da budemo pripušteni k papi, te pustismo kod državnoga tajnika prevod spomenice, da se sa istom upoznade. On reče da će ju i sv. ocu dati na uvid. Držanje državnoga tajnika učinilo je na nas sve, osobito na našega pratioca Monsignora Friša, očevidno neugodan utisak, tako da smo odmah podvojili, da li ćemo biti primljeni u audienciju in merito. Neposredno prije nas bi je kod državnoga tajnika austro-ugarski poslanik kod sv. Stolice grof Szeczen. Dolazi obično utorak, a sad bijaše ponedjeljak.

(Sliedi.)

vesele predstave u vrtu restauracije Hotel de la Ville (gostioničar g. Ceušić). Te večeri prikazat će parodiju opere „Cavalleria rusticana" pod imenom „Arti'-rija rustikana", i još par šaljivih komada sa pjevanjem, a u utorak prikazat će nam pučki igrokaz „Graničari" sa dvie osobe.

Ove vesele večeri vrlo ugodno se doimlju slušateljstva, što opazismo prošle subote i nedjelje, kojih večeri — osobito u nedjelju — prisustvovalo je mnogobrojno občinstvo tim predstavama. Komadi sami po sebi doduše nemaju velike vriednosti — jer vesele šale u 1 činu —, ali ipak družina znade dati svojim prikazivanjem i najneznatnijoj šali onu humor-žicu, koja i nehotice privlači slušateljstvo na smjeh. Liepo je pjevanje mlade gčne Gavrilović, koja pokazuje liepog dara u kretnjama i igri.

Preporučujemo našem občinstvu ove vesele predstave, kod kojih može uz neznatnu cienu ugodno i veselo proći na hladu par večernjih sati.

Izlet Pula-Krk-Baška. Kako doznajemo priredjuje ovdješnja kolonija krčkih bodula za Velu Gospoju izlet Pula-Baška, tičuć Krk i Punat. Odlazak iz Pule bit će u subotu večer 13 agusta a odlazak iz Baške 15 agusta u večer. — Potanje o tom izletu javit ćemo u dojdućim brojevima.

Slovenci u Puli. Kako već javismo dolaze dne 7. agusta t. g. u Pulu posebnim parobrodom braća Slovenci od Narodne delavske organizacije u Trstu.

Ovdešnji „Giornaletto" znade već da će ih doći preko tisuću i da će kroz Pulu proći u povorci sa dvie glazbe. U tom smislu upozoruje ovdješnju policiju. Mi upozorujemo pak naše občinstvo na naslov pod kojim to „Giornaletto" javlja: *Invasione slovena* (slovenska provala). Dakle dne 7. agusta t. g. provalit će u Pulu *Slovenci iz Trsta.* Ta je li moguće, kad po talijanskom receptu nema Slovenaca ili Hrvata ni u Trstu, Puli ni u Gorici. Ali „Giornaletto" mora i nehotice priznati, da nas u spomenutim gradovima ima toliko, te ne samo da se razvijamo i živemo slasvenskim životom, nego na užas talijana i talijanaša provaljujemo u talijanska(?) mjesta. Znamo, da to „Giornaletto" nebi priznao, ali strahom prisiljen, pozivlje policiju u pomoć proti provali Slovenaca iz Trsta u Pulu. Zašto „Giornaletto" mjesto policije nepozivlje u pomoć na obranu italijanstva svoje junačke Mazziniance?

Pozor pjevači! Izvršujući članovi pjevačkog društva se upozoruju, da se pjevačke vježbe obdržavaju svaki utorak i četvrtak u 8 sati po p.

Lošinjski kotar:

Narodni blagdan u Velom Lošinju. Opći poziv na proslavu 5. srpnja, dana slavenskih apoštola sv. Ćirila i Metoda, odjeknuo je i u Velom Lošinju. No mjesto 5. srpnja imali smo dva dana prije t. j. 3. srpnja u nedjelju veliku skupštinu u Hrv. Domu. Još prije odredjenog sata, dvorana se napunila naroda.

Točno u 6 sati otvori skupštinu velč. o. Jerko Jurišić, kao presjednik Podružnice u Vel. Lošinju. Zatim je lijepo prikazao život i djelovanje sv. Ćirila i Metoda. Iza njega je govorio mjesni učitelj g. I. Šorić. Razvio je opširno rad Družbe, spomenuo je požrtvovnost u tu svrhu cielog hrvat. naroda, posebno se je pak obazreo na zadaću, što je imadu da izvrše Družbino Podružnice. Posljednji je uzeo riječ velč. gosp. P. Ant. Fabijanić. Govorio je o radu Družbe. Prikazao je važnost Družbinih škola, osobito je istaknuo razliku izmedju Družb. škola i državnih, u čemu se je posebno u tom smislu obazreo na mjesne pučke škole.

U narodu je vladalo opće oduševljenje i veselost; pače su govornici mjestimice bili prekidani odobravanjem i pljeskanjem. Na koncu se je u dvorani sabralo za Podružnicu K 63·82.

A stari Naniça? I on nije mogao, a da riječima ne izrazi ono, što mu je srce ćutjelo, pa ustane i započne: Što se tiče naše braće, koji mrze naš jezik i rade protiva nam, vrijedno bi im bilo zapjevati slijedeću pjesmicu: Nisi pravi Lošinjanac — Nego crna kukavica — Poprdilski ti si hinać — A hrvatska Poturica — Na sve tinje naše bljuješ — Jezikom se našim služiš — Vražjom lažju sve nas truješ — Nas da u našoj kući ružiš — Ajde u Pulju, po kapulu — Licumjerna kugo kleta — Tamo u Ćozu puši lulu — Ovo je naša zemlja sveta. Skupština se je završila sa „Lijepa naša".

Odmah u jutro 5. srpnja, bile su nekoje zgrade okićene trobojnicama, koje su uz tihi povjetarac veselo lepršale i pokazivale veselje toga dana.

U 9 sati počela su zvona u sv. Josipu, crkvi naših Franjevaca, kroz četvrt sata pozivati vjernike na službu Božju. Domalo bila je crkva dupkom puna svieta, uza sve što je bio dan rabutni. Pučka naša škola završila je svoju škol. godinu još u subotu, no djeca su ipak sva prisustvovala, sa svojim učiteljem sv. Misi, koju su uzveličala svojim miloglasnim pjevanjem. Sv. Misu otčitao je vlč. o. Dragutin Brajković, dakako u posvećenom jeziku Slav. Apoštola Sv. Ćirila i Metoda.

Da, svijest se budi, i puni pouzdanja kročimo sigurnim korakom u bolju budućnost pod okriljem mile Družbe i naših Apoštola Sv. Ćirila i Metoda.

Cres, 18. 7. 1910. Što smo mi obzirniji prama našim renegatima — službenim i neslužbenim — to su oni na uzvrat bezobzirniji prama nama. Danas imamo da predstavimo čitateljima „N. Sloge" g. Ferlana kot. suca u Cresu, kome smo dali dosta vremena, da djelima pokaže da stoji nad strankama. 13. o. mj. bila je rasprava protiv trojice naših mladića, što su po suglasnoj (ad litteram) izjavi sedmorice svjedoke bili izazivani od ovdješnjih redara u oči Družbine skupštine, a isto sva sedmorica posvjedočila, da se nijesu dali izazvati t. j. da nijesu nikakvim činom niti ikakovu riječju reagirali na šikanacije obaju naših redara. Nego g. sudac, koji je svojim držanjem pokazao, da mu je neugodna prisutnost nekojih ovdješnjih obrazovanih Hrvata, upotrebi svoje slobodno sudačko uvjerenje, pa ne vjeruje ni sedmorici naših svjedoka ni jednom protivničkom (koji svjedoči suglasno s našima), već vjeruje redarima, koji su formalno svjedoci, a u istinu tužitelji, velju redarima, kojima se na sudu dokazalo, da ne govore baš istinu, a da ne iznosimo njihovo barbarsko postupanje kod raznih zgoda, radi čega su bili (ili barem jedan je bio) češće osudjen u Rovinju. Nego g. sudac hoće da pokaže, te ima pravo, da se vlada kao nekakav turski paša i prema slušačima: on je mislio, da je dovoljan njegov begovski pogled i da će mu prisutni pasti na koljena. A i inače je htio da bude nekakav visoki auktoritet, kad je u svojoj umišljenosti smatrao shodnim, da čini kojekakve neslane opaske kod govora hrv. creskog dijalekta. A ne zna jadan, da su oni jadni šikanirani i ko jaganjci blagi mladići (što je pravilo u Cresu, na našu štetu) boljim jezikom govorili nego li g. sudac, koji bi se kao akademski naobražen čovjek morao stidjeti svega onoga, što izvali, kad „bekne" hrvatski. Neka najprije gospodin sudac uzme hrv. gramatiku u ruke, — a to mu je prva dužnost dok jede kruh hrvatskog puka — pa će tek onda moći prigovarati, ako koji naš mladić, koji je tek stupio u službu, ne izgovori baš posve toskanski koju riječ. U ostalom, bit će odsele (ako nije dosele uvijek bilo) zgode, da naši ljudi na sudu, a osobito naši odvjetnici, prisilo naše nadute Talijane, da vrše dolično svoju službu i u hrvatskom jeziku, pa makar se krvlju znojili.

Krčki kotar:

Narodni blagdan u Baški. Pozivu, da se dan sv. Ćirila i Metoda proslavi širom naše domovine kao „Narodni blagdan", odazvasmo se i mi. Desetak dana prije na poziv g. načelnika, okupismo se nas tridesetorica u Čitaoni i tu se porazgovorismo a konačno stvorismo i nekoje zaključke po kojima mora čitava proslava proteći. Izabrasmo uži odbor, kojemu svu tu brigu strpasmo na ledja.

Par dana prije samog blagdana osvanu čitava Baška u plakatima, s kojima se pozivlje čitavi narod da u predvečerje istoga svaki razsvijetli svoje prozore i sudjeluje u svečanoj povorci, a sutradan svečanoj sv. misi. Čitav narod bez iznimke odazva se tom pozivu i učini sve, što je moglo služiti uzveličanju slave.

U predvečerje krene povorka sa lampionima kroz mjesto kojoj se pridružilo preko 1000 duša. Pred občinskom kućom, koja je bila osobito razsvijetljena, zaustavi se i zapjeva „Lijepu našu", a zatim naš kapelan častni Juranić rastumači narodu život i rad naših apostola. Za njime prozbori par riječi naš r. učitelj g. Katarinić. On je protumačio narodu nešto o našoj Družbi sv. Ćirila i Metoda i upozorio, da će se sutradan javno sabirati prinose za našu siromašnu dječicu, da ih se uzmogne spasiti narodu svome. Za čitave povorke pucalo se iz mužara, a ispalilo se i nekoliko vatrometa, da se uzveliča slavu Narodnog blagdana.

Sutradan, oko osam i pol u jutro, počne se razlijegati vesela zvonjava po čitavoj okolici; zvonovi župne crkve pozivahu čitav narod na svečanu službu božju u slavu naših apoštola. Čitave povorke naroda u svečanim odijelima kretahu prama crkvi, da napune onaj velebni hram. Školska djeca sa svojim učiteljima takodjer prisustvovahu misi i imadjahu taj dan praznik prema zaključku mjestnog školskog vijeća. Točno u 9 sati započne sv. misa, pred dubkom punim hramom naroda. Misio je naš župnik uz podvorbu našeg kapelana i župnika Drage baščanske. Kroz misu prozborio je par riječi narodu naš župnik te mu takodjer rastumačio lijepim riječima današnji dan. Iza mise rastrkaše se sabirači po selu, da sabiraju prinose za Družbu. Srce je diralo gledati i one naše mališe, gdje bacaju, tko novčić, tko dva „za našu braću".

Večer sproveli smo u zabavi. Okitismo i razsvjetlismo naša „Narca" pred hotel „Zvonimirom" te tu uz pjevanje i tamburanje zaključismo slavu dana a uz to naše gospodjice prodavahu razne stvari u korist naše Družbe. Nešto iza 11 u večer bi svemu kraj. Uz lijepi moralni uspjeh sakupilo se u sve blizu 500 kruna. Tako sprovedosmo mi u Baški Narodni blagdan.

Na koncu zahvaljujemo braći Českima, koji nam nisu uskratili bratsku pomoćnicu ruku. Od njih smo naime dobili blizu četrdeset kruna. Ponovna im hvala!

Pazinski kotar:

Novi načelnik u Tinjanu. Tinjanski *talijanaši* dobili su napokon načelnika čisto talijanske krvi u osobi g. Ivana Orlicha, trgovca tamo. Šijor Vence Crismanich može biti sretan i zadovoljan, da je utro put na načelničku stolicu odlučnomu, narodnomu protivniku. Aviva Vence!

Iz Žminja. Molimo Vas g. uredniče da nam dozvolite ispraviti ili bolje izjasniti zadnji naš dopis o učiteljici time, da se onaj dopis nit iz daleka ne tiče učiteljice gčne. Zorzut, kako bi to neki htjeli na njezinu štetu iskriviti.

* * *

Moramo, da Vam javimo opet žalostnu viest, da je nesretna tuča ponovno 16. t. mj. pohodila — po 4 put — našu občinu. Ovaj put strašno je potukla sela Pamiće, Križance, Kablare, Juriće, Orbaniće, Peteršljare, Dončiće, Tankoviće gorenje i dolenje, Hrustete, Laginje, Tončake, Kmete, Damjaniće i Pućiće. Šteta je strahovita, oblasti se nemiču, premda su zamoljene da pregledaju štetu. Narod očajava, te umoljavaju naši zastupnici, da tužnog kmeta preporuče vladi za što izdašniju pomoć.

Porečki kotar:

Talijanska miroljubivost. Pišu nam iz Poreča: Da Porečani neće zaostati u svom talijanskom patriotizmu(?) to smo znali odavna; ta sami službeni krugovi talijanski potiču Poreč na to, a austrijske oblasti pak se boje istraživati kod porečkih patrioti (da ne shvati krivo tu rieč Don Vusio kod „Corriere Adriatico) iskale svoj talijanski gnjev proti Hrvatima.

Neimajuć dugo vremena prilike da pokažu svoj talijanski patriotizam, jedva prihvatiše zgodu da taj svoj „patriotizam" iskale na željeznoj tablici Dra. Ivana Zuccona, kojom je označio svoju pisarnu sa: odvjetnik Dr. I. Zuccon, avvocato. Ti junaci noći — a Talijani svi su samo junaci noći — razbiše na zidu tu novinu tablicu, tako da je ostala na zidu viseć, neimajuć vremena ti „patrioti" tmine u svojoj gorljivosti za biegom da ju skinu. Taj prvi čin kukavnih noćnih „patriota" porečkih neka služi našem puku na porečtini poukom, kako da prime takove porečke potepuhe a u gradu Poreču kako da se s njima vlada. Kad budemo počeli izbijati klin s klinom, tad će se već i ugrijanim porečkim talijančićima izbiti iz glave mržnja na sve što je hrvatsko i dovesti ih pameti.

Koparski kotar:

Iz Dana kod Buzeta. *Škola.* Nakanili smo sagraditi si svoju samostalnu školu i odijeliti se od školskog okružja Vodice, kamo smo dosada spadali. Kucaj s desne, moli se s lijeve, dne 19. tek. jula, bilo je tu posebno odaslanstvo mjesnog i c. kr. kot. škol. vijeća, da stvar razvidi. Nadamo se, da se je i tim korakom pitanje naše škole dobrahno približalo povoljnom riješenju.

Smrtna kosa zavila je u žalost kuću dobro poznatog bivšeg mnogogodišnjeg našeg župana a sada još opć. savjetnika, trgovca Mata Sanković-Soldatića: dne 20. tek. julija preminula mu je naime vrijedna supruga Marija. Tiha kao golubica, akrbna kao pčelica a strpljiva kao janje stekla si sveopće poštovanje, o čemu svjedoči takodjer lijepa učest kod sprovoda; naš bo je puk sada u silnom poslu, da spravi te tako rekuć ukrade pred slabim vremenom to božije sijeno, pak sasvim tim došlo je dosta ljudi ne samo iz Dana već takodjer iz okolice čak iz Buzeštine, da izkažu miloj pokojnici zadnju počast.

Na častnu uspomenu svoje domaćice darovao je g. Matko Sanković po 10 kruna društvima „Sv. Ćirila i Metoda", „Potpornom djačkom družtvu u Pazinu" i „Bratovštini hrv. ljudi u Kastvu", koje su svole već i otpremljene.

Želimo i ovim putem: „Pokojnu Bog pomilovao — a živi njoj rod utješio!"

Razne primorske viesti.

Družbinim učiteljima. Nakon deset mjeseci rada, eto došli su i nama dani počinka. Pa prije nego li minu ti praznici, želio bih dvije — tri riječi kazati o nama učiteljima na družbinim školama.

Dobro nam je poznato, da maldane svake godine imaju učitelji pokrajinskih škola svoje kotarske skupštine. Ne treba govoriti koliko su korisne te skupštine našim kolegama. Tu se prije svega upoznadu, stariji potiču mladje na rad, a drži se nekoliko predavanja, koja su više ili manje korisna.

Dok mi na družbinim školama svega toga nemamo. Svakome je dobro poznato rad družbinih učitelja. Jer dok se trude u

školi, moraju se brinuti i za druge naodne stvari.

Bilo, koje mu drago društvo: čitaonica, posujilnica, podružnica, konzumno društvo, amburaški, pjevački zbor itd. tu je učitelj odbo ru. I to u odboru, gdje nije izabran amo radi počasti, već u nekojim mjestima, kad ne bi on tu radio, propalo bi sve. Spomenuo sam to s toga, što ima mladih učitelja, koji kad svrše učiteljište, dodju u mjesto gdje ima nekoliko društava. Prije njega vodio je ta društva njegov predsjednik — dakako sad se mora i on zauzeti za ta društva. Ali neupućen ili slabo upućen u takvim stvarima, ta društva ili slabo napreduju ili propadnu. A sada je glavno pitanje, kako bi se to dalo popraviti? Ja mislim nikako drugčije, nego uputama starijih kolega. Pošto ne možemo biti uvijek zajedno — to bi najbolje bilo, kad bismo svake godine držali skupštinu za sve družbine učitelje. Starijim i iskusnijim kolegama ne bi bilo teško potruditi se, da drže nekoliko predavanja. Tu bi mladji uvidjeli rad starijih te ono što je dobro to bi poprimili. Dakle, dok smo na vrijeme neka se za tu stvar zauzme nekoliko kolega ili Ravnateljstvo družbe — neka sazove skupštinu, a mislim da bi se takovoj skupštini odazvali svi drugovi i drugarice.

Mislim, da ovo par riječi — neće ostati „glas vapijućeg u pustinji". *Učitelj.*

Konferencija kod namjestnika. C. k. namjesnik knez Hohenlohe pozivlje nekoje državne i zemaljske zastupnike te članove zemaljskog odbora u Poreču za dne 28. o. mj. u 11 sati u jutro u namjestničku palaču na konferencu radi ublaženja biede i nevolje, koja će nastati u Istri zbog tuče i povodnje, koje prouzročiše tečajem ovog mjeseca silnih šteta u Istri.

Potvrdjeni saborski zaključci. Carskom odlukom potvrdjeni su zaključci istarskog sabora, stvoreni u sjednicah od dne 14. i 15. oktobra 1907. da se sklopi zajam u iznosu od K 490.000 sa zemaljskim kreditnim zavodom ili sa občinskim kreditnim zavodom u Poreču za pokriće većih troškova, osobito za povišak učiteljskih plaća za 1908 i 1909.

Iz Amerike. Gospodin Anton Žmak rodom iz Lanišća, nastanjen sada u Fort Bragg, California, krstio je dne 3. srpnja o. g. mladog istarskog Hrvata, koji je dobio na krstu ime Ivan.

Poslje svršenih obreda bila je u kući roditelja svečana gostba, gdje se nazdravljalo i veselilo do mile volje, i u veselom društvu spomenuli smo se naše mile braće te sabrali malu svoticu za družbu sv. Ćirila i Metoda, a darovaše sljedeći po dol. 1: Anton Žmak, Mate Buždon, Roko Žmak, Mate Šverko, Ivan Buždon U., Petar Vizintin, Ivan Buždon Y., Josip Šverko, Šime Jukopila; po 50 ct.: Grgo Grbac, i Anton Grbac P. Ukupno dol. 10·— K 49.

Svim darovateljem srdačna hvala a mladom Hrvatu kličemo „Živio"!

Treće hrvatsko hodočašće u Lurd polazi iz Rijeke u ponedjeljak 8. kolovoza pod predsjedništvom biskupa dr. Josipa Marcelića i dr. Antuna Mahnića. Tko se želi pridružiti hodočašću, neka se obrati što prije na uredništvo „Naše Gospe Lurdske" (Samostan otaca kapucina) na Rijeci. Upisivanje i prijavljivanje traje do 2. kolovoza. Svaki, netom se prijavi, ima platiti 20 K, i naznačiti razred, u kojem kani putovati. Tko bi želio kakvih potanjih uputa i razjasnjenja, neka se obrati na uredništvo pomenutog lista. Hodočašće kreće 8. kolovoza iz Rijeke, a vraća se na Rijeku 20. kolovoza.

Priposlano.*)

Na dopis iz Gorenjevasi recte Roč u zadnjem broju „Naše Sloge" pišuće časti si stvar razjasniti kako slijedi:

*) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

Godine 1906. dalo je ovo Vijeće prirediti nacrt i troškovnik za gradnju prostorija za II. razred škole u Gorenjojvasi po kojem bi gradnja stojala 12 500 K ali kad općinsko zastupstvo za takav veliki trošak doznalo, nije htjelo ni čuti za tu gradnju.

Prigodom svakih sjednica podpisani je nagovarao općinsko zastupstvo da jednom odluči, da se tu veoma potrebitu školsku zgradu priredi. Težkom mukom ipak pristalo je koncem prošle godine opć. zastupstvo na gradnju ali z uvjetom da bude trošak čim manji. Uslijed česa podpisani sazvao je sjednicu ovog Vijeća na kojoj se je zaključilo, da se manjkajuću školsku sobu priredi iz prizemlja sadašnje školske zgrade tako da dodju dvije školske sobe kojih nutrašnji prostor bio bi 9 m. dug i 7 širok što bi zakonu odgovaralo; stube da se izvana metnu a iz prostora na I. katu gdje se stube nalaze da se priredi tobože manjkajuća soba nadučitelju. Da se pozove g. inžinira Dejaka da u tu svrhu nacrt i troškovnik priredi. Čim je g. Krbavac, nadučitelj, za ovaj zaključak doznao uznastojao je da se ne izvrši i doista ovorno sa g. inžinirom uspio je, da nacrt bude priredjen kako on hoće a vrhu toga dao je u ime općine prirediti nacrt i troškovnik za školsku šternu bez znanja podpisanog kano opć. glavara. Čim je g. inžinir nacrt i troškovnik poslao, podpisani sazvao je sjednicu ovog Vijeća i opć. zastupstva i to za dne 4. junija t. g. Ovo vijeće predvidjalo je da opć. zastupstvo neće pristati na gradnju po tomo nacrtu i troškovniku jer trošak je veći nego po prvom, to jest K 15.462 za školske prostorije i K 7000 za školsku šternu, zato ovo Vijeće zaključilo je, da se izabere jedan odbor koji bude ovlašten školsku sobu prirediti. Općinsko zastupstvo je ovaj zaključak odobrilo ali nije odlučilo čim će se trošak gradnje pokriti te niti nije dalo na razpolagu zato ni pare. Ovdješnji narod izgubio je svaku volju da za školu mari, jer učitelje imenuje se proti njihovoj volji. G. Krbavca nije nitko volio da dodje za učitelja u Gorenjuvas, nije koristilo da je deputacija išla zemaljskom odboru sastojeća od opć. zastupnika svih interesinah općina Gorenjavas, Dolenjavas, Semić i Lesišćine moliti da svakog drugog imenuje samo g. Krbavca ne, ali i to koristilo nije te je bio navlaš on izabran. Nije dostatno da mjestna općina Roč kojoj izravni porez propisan 4000 K plaća K 3066 godimice za školsku taksu to jest 76% nameta na izravni porez, a mora svim trim učiteljicam plaćati odštetu za stanarinu, jer uslijed utoka učiteljice talijanske škole u Roču gdjice Bogumile Gjurović je Zemaljsko školsko Vijeće odlučilo, da učiteljicam bez ispita usposobljenja ne pripada stan u naravi, nego odšteta u novcu. Vrhu toga mora se g. Krbavcu, koji ima lijep stan sastojeći od kuhinje, dvijuh konoba, tavan i 4 modernih soba (od kojih mu su tri sasvim prazne nalaze) kako on zahtjeva plaćati za tobože jošte jednu manjkajuću sobu 180 K godimice a hrvatskom nadučitelju u Roču koji ima takav stan da još jednu sobu iznajmljuje 90 K godimice. Vrhu toga ovo Vijeće namjesto biti viša oblast učiteljem je podložna, dostatno je da oni što malo zapovijeđe ovo Vijeće mora njihove odluke izvršavati. Dogodilo se slučaj ovdje u Roču, da pošto nije ovo Vijeće nalog učiteljev čim prije izvršilo, on je jednostavno školske klupe iz školske zgrade na javni put izbacio. Dakako zato mu se ništa slaboga dogodilo. Narod veli, svećenik koji je učio više, mora se zadovoljiti svakojakim stanom a učitelj mora ih toliko imati da ih iznajmiti može ili da mu prazne stoje i to neki jim nije dostatno nego jošte išću da se zakonom odredi koliko prostora mora svaka soba imati tako da općina bude prisiljena iz triju soba u jednu prurediti a poslije učitelju za dvije davati odštetu. U Roču i u Gorenjojvasi gdje se lijepo stanovanje može dobiti za 200 K godišnjih pripada nadučiteljem 540 K odštete za stanarinu. Pak će jošte koji moći reći da narod nema pravo kad za školu nemari, kada se namjesto u njegovu korist radi samo na štetu siromašnog naroda. Ovo Vijeće stalno je, da će i općine jednom dignuti svoj glas i će uznastojati, da se nečine zakoni samo u njihovu što.u, te zato i ovim putem apelira na općinske zastupnike ove općine, da jednom pristanu na gradnju toliko potrebitih prostorija za II. uč. silu u Gorenjojvasi. Te neka predlog ovog Vijeća od predzadnje sjednice odobri to jest da se priredi iz prizemlja 2 školske sobe itd. kao već spomenuto te će biti trošak na mjesto kao g. Krbavac bi htjeo za školske prostorije i šternu po prilici 22.000 K biti će tekar 4000 K a gradnjom nek se počme čim prije koju bi se moglo u mjesec dana dogotoviti. Jer ovo Vijeće odklanja svu odgovornost na općinsko zastupstvo kad bi jednom više oblasti uporabljale onaj isti zakon kojeg uporabljaju kad se ide za gradnju talijanskih škola. Pišuće spomenuti mora da nije ni prostorije za ovdješnju talijansku školu (II. razred) općina svojom voljom prirdila nego silom viših oblasti koju su uporabile za tekar lanjske godine ustanovljenu a nisu htjele uporabiti za hrvatska koja je već 1904. u Gorenjojvasi ustanovljena.

G. Krbavcu preporuča se da ne radi nikakvih zaprieka ako se školsku zgradu neučini baš po njegovoj volji, jer on je jedino kriv da se već ne pripravlja spomenute prostorije. Školska zgrada u Gorenjojvasi nije potrebito da lijepotom konkurira Kaštelu u Gorenjovasi, glavno je da su školske sobe priredjene kako zakon zahtjeva, a što se tiče stana za učiteljicu općini nije za sada potrebito ga činiti, jer ako bi i bio stalno je da učiteljica nebi ga prihvatila, kako i one u Roču čine, s razloga jer njima po zakonu ne pripada nego odšteta u novcu. A on ako i bude štetan za 180 K godišnjih ako se mu tobože manjkajuća soba priredi, neka si promisli da i ovo Vijeće je dužno skrbiti i za svoju korist.

Mjestno školsko Vijeće Roč
dne 16. 7. 1910.
Predsjednik:
Petar Pauletić, v. r.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Poziv na subskripciju.

Uslijed zaključka glavne skupštine dioničara Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu od 28. ožujka 1910. ravnateljstvo jest sklopilo sa visokom c. k. Vladom u Beču jedan ugovor za plovitbenu službu po Kvarneru na deset godina uz godišnju subvenciju od K 92.000·— uz uvjet da si društvo imade nabaviti jošter jedan parobrod, za moći udovoljiti obvezama.

Stoga je za tu nabavu potrebno povišenje društvene glavnice, te je potpisano ravnateljstvo odlučilo na temelju zaključka glavne skupštine od 15. studenoga 1908. i u smislu §§ 7 i 24 društvenih pravila izdati:

II. Emisiju novih 5000 dionica od K 50·— nominalne vrijednosti, tako da će se sadanja dionička glavnica od K 250.000·— povisiti na K 500.000·—.

Ove će dionice glasiti na ime, kako glase i prvobitno izdane a potpisivanje obaviti će se počam od 10. srpnja t. g. do 31. kolovoza t. g. u slijedećim uredima i zavodima: u poslovnici društva u Puntu, kod društva za štednju i zajmove u: Baški, Cresu, Dubašnici, Vrbniku, Dobrinju, Omišlju, Veli Lošinj, Mali Lošinj, Beli, Martinšćica, Nerezine; kod Jadranske Banke u Trstu, Filijalke Jadranske banke u Opatiji, Banke za austrijsko Primorje d.d. u Opatiji, Posujilnice, zadruga na ogran. jamčenje, Volosko, Istarske posujilnice u Puli, Filijalke Ljubljanske kreditne banke u Trstu, Riječke pučke banke na Rijeci.

Uvjeti potpisivanja jesu slijedeći:

1. Dosadanjim dioničarima podjeljuje se pravo opcije, koje pravo mogu vršiti do 31. srpnja t. g. a uživaju pogodnost opcije za onoliko dionica, koliko ih do sada posjeduju.

2. Tečaj uz koji se budu izdavale nove dionice druge emisije, jest toli za dioničare koli za nedioničare K 50·— po dionici izviše 5% komati od 1./1. 1910. do dana uplate.

3. Prigodom potpisivanja treba položiti za svaku dionicu K 20·— a ostatak i kamate 30 dana iza oglasa od strane Ravnateljstva.

4. Dioničari druge emisije partecipiraju na dobitku poslovanja tekuće godine.

PUNAT, dne 10. srpnja 1910.

Ravnateljstvo
Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva
na dionice u Puntu.

HRVATSKA TRGOVINA.

Trgovina manufakturne robe i krojački salon

Marko Zović - Pazin

Skladište odijela najmodernijeg kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske

uz tvorničke cene.

Ujedno veliko skladište pravih voštenih svieća za crkve i prigodne crkvene svečanosti iz zlatnom kolajnom nagradjene dalmatinske tvornice svieća.

Svakomu je slobodno pogledati i promjeriti robu.

Zašto može Zović za 30% jeftinije prodati šivaći stroj?

Zato! jer radi bez agenta!

Osam-godišnja garancija. Konkurenca isključena.

BRZO, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

HRVATSKA TRGOVINA. HRVATSKA TRGOVINA.

Br. 1557.

OGLAS.

Za izgradnju nove klaonice u Baški uriče se ovime javna dražba, koja će se držati u općinskom uredu u Baški, dne 5. kolovoza 1910., od 10 sati do 12 prije podne.

Proračunana je cijena K 3382·14 fil. Koji dade najpovoljniju ponudu ispod te cijene, biti će poduzetnik.

Primaju se i pismene ponude, ako su pravilno obložene i to do u 12 sati pred podne dražbenoga dana.

Općinski si Odbor pridržava pravo, da prama prilikama odgodi ili produlji dražbeni čin i prihvati onu ponudu, koju bude smatrao najpovoljnijom.

Trebovnik, nacrti i uvjeti svakome su na uvid u općinskom uredu za uredovnih sati.

Općinsko Poglavarstvo

Baška, 23./VII. 1910.

B. Kuftapić.

Dr. L. NOVAK

specialista za porodjaje i ženske bolesti

prenio je svoj ambulatorium

u Via Lacea 24.

Ordinira od 3—4.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu uz umjerene ciene.

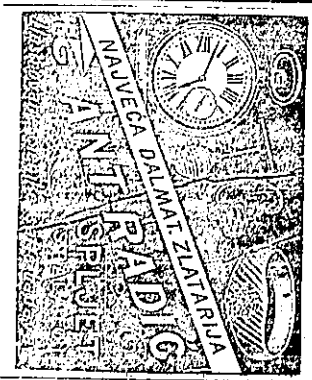

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuvn kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	↑PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned Srijedr Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	↑Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Heli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . .	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab	odl.	3.—

Pruga: Rieka-Opatija-Veli i Mali Lošinj

(kroz mjesec srpanj i kolovoz).

Svaki Subote Srijede	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj. Petak
prije podne				po podne
10.50	odl.	↑Rijeka	dol	6.50
11.30	dol.	Opatija	odl.	6.10
11.40	odl.	„	dol.	6.—
11.55	dol.	Lovran	odl.	5.45
12.—	odl.	„	dol.	5.40
po podne				
4.20	dol.	Rab	odl.	1.10
4.40	odl.	„	dol.	1.—
				prije podne
6.30	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	11.—
6.40	odl.	„ . . .	dol.	10.40
6.50	dol.	↓Mali Lošinj . . (luka sv. Martin)	odl.	10.30

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjenu plovitbenog reda.

Širite „Našu Slogu".

POZOR!

Kod Podružnice Gospodarske Zveze iz Ljubljane u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora**, dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva**.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo** mlina **Količevo** (Gjuro Rašica).

SPLIT — DALMAČIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz travljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće dnje uprava kupališta.

Ravnateljstvo tvornice opeka u Puli.

Ravnateljstvo tvornice opeka stavlja p. n. občinstvu do znanja, da imade u svojoj tvornici više vrsti dobro izpaljene opeke, i to u velikoj zalihi. Izradjuje se: **Opeka za zid, pločice za izpod žljebnjaka, mala opeka za zid, žljebnjaci, mali žljebnjaci, dvostruko utorni posvema prekrivajući crijep sa pripadajućimi žljebnjaci, koji su na posebnim strojevima radjeni.** (Ovi proizvodi jesu pod jamstvom prosti od soli.)

Upozoruje p. n. občinstvo na dvostruko utorni crijep za pokrivanje, koji se može bolje preporučiti nego li žljebnjaci, jer imade tu prednost što bolje pokriva, posvema je nepromočiv, imade trajnu odpornu snagu proti vjetru te se može privezati, a osim toga jest po m^2 za 50 *kg* laglji od žljebnjaka te osobito trajan bez obzira na to, što je mnogo jeftiniji a radi svoje jednostavnosti netreba kod pokrivanja posebnoga strukovnjaka.

Ravnateljtvo tvornice.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Via Arena.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 31. Pula, u četvrtak dne 4. augusta 1910. God. XLII

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju sličnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·848.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i otkuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli; toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat)

Gospodarstvo općine Pule.

Po novom zakonu za zastupstvo općine Pule ima naš narod po svojim zastupnicima budi koliko pogleda u poslovanje ove znamenite općine. Ali naši su za sada i još za dugo u manjini, pak nemogu odlučivati, nego samo mogu u razpravljanju navesti pritužbe, tegobe, želje i prosudjivati što je po njihovom sudu dobro, a što je slabo. Tekom vremena obladaju i manjine i to tim prije, čim su pokvarenije većine.

Obećali smo u zadnjem broju, da ćemo se danas obširnije baviti sa poslovima ove obćine. To i činimo koliko nam sile i prostor našeg lista dopuštaju.

U hrvatskom dielu donašamo pregled proračuna za ovu godinu za sve vanjske porezne obćine, izuzamši *Galežan, Lišnjan, Pomer i Sišan*, koje imaju vlastite upravne odbore, te su svoje proračune već prije i posebice utvrdili.

Iz pregleda proračuna naših vanjskih obćina vidimo veliku nevolju. Najveći skoro njihov potrošak jest prinos za troškove mjestne obćine Pule i kamate na dugove. Napredka žalibože ne vidi se nikakova, a za pokriće redovitih troškova udareni su visoki nameti na državne poreze. Te proračune i u obće gospodarstvo naših seoskih obćina, protumačiti će naši bolji u prvoj dobroj prigodi ustmeno u pojedinim obćinam, da narod uvidi i promišlja, gdje i kako bi se moglo udariti boljim putem. Dobar početak učinjen je tim, da će obćine Medulin, Altura i Premantura već pod konac ove godine dobiti samostalnu upravu svojeg imetka, pak će skrbiti svoju skrb, kako budu bolje znali. Držimo, da bi to isto morali pitati i Perojci i Stinjanci, koji bi svoje obćinice u gospodarstvenom pogledu mogli urediti lepše, nego li su sada.

Za ponedjeljak i sliedeće dane pozvao je načelnik Dr. Vareton obćinsko zastupstvo, koje će se baviti poglavito proračunom za ovu godinu.

*

U gradskoj obćini *Puli* živi našega hrvatskoga puka mnogo više, nego li u svim vanjskim selima te mjestne obćine. U gradu je od naše ruke i debelih plaćaoca poreza od kuća, od obrta i od trgovine, koji plaćaju obćini na te poreze velike svote za obćinske namete. Pak je na tisuće maloga puka naše ruke, koj plaća namet na potrošarinu vina, mesa, piva i sličnog potroška. Neka dodje i malo na pojedinca, ipak na tisuće dodje mnogo. A kada k nama Hrvatima pribrojiš Slovence, Čehe i Poljake, što ih je po Puli po poslu i službi, od najviših do najnižih, izadje stalno, da je slavenskoga naroda u Puli mnogo više, nego li ikojega drugoga. Taj narod ima *pravo pitati i znati kakvo je gospodarstvo u obćini? Tko je kriv, ako nije dobro? Može li se popraviti i na koji način?*

*

Odgovori na ta pitanja napisali bi ciele knjige. Mi ćemo u kratko sporučiti stanovnicima obćine Pule samo ovo:

Talijanska stranka zavozila je prijašnjih godina sa gospodarstvom obćine grdo, sramotno, da nemože biti sramotnije. Nije imala nikakve kontrole, jer su zastupnici mornarice ili kimali na sve, što su Talijani htjeli, ili nisu dosta oštro nastupili ondje, gdje su spoznavali da nije u redu ovo ili ono.

Hoće li sadanje zastupstvo štogod popraviti u tom pogledu neznamo još reći posve za stalno. Ali nami se čini, da neće, jer po našem sudu novi načelnik obćine Pule nije dorasao težkom i velikom zadatku, koj ga je čekao. A zadatak obćine Pule imao je biti za mnogo godina: *velika razborita štednja i pravica za oba naroda, kako za Talijana, tako za Hrvata.* Da je tako, kroz nekoliko godina bila bi se ova obćina sa svojimi velikimi dohodci liepo oporavila i moglo je doći, da bi oba naroda bila zadovoljna. Ali te zdrave politike mi u doktora Varetona ne vidimo: On će raditi tobože na visoko, pak će zauzlati obćinu još jače nego li jest.

*

Računi obćine Pule žalostni su nada sve. Inventura, to jest popisa svega imetka gibivoga i negibivoga što pripada obćini neima ni danas. Silni dohodci od takse na vino i od najmovinskog novčića (soldo pigioni), s kojim su govorili, da će se osjegurati sve velike obćinske potrebe u pogledu cesta i kanalizacije, nisu dostatne ni da pokriju redovite potroške obćinske i redovite kamate na dugove, što ih obćina ima do sada.

Redoviti proračun za ovu godinu pokazuje: Da će se potrošiti oblo jedan milijun i šest sto tisuća kruna, a da će se primiti oblo sedamsto tisuća kruna od redovitih dohodaka. Biti će dakle *manjka za oblo devetsto tisuća kruna*, koje će se pokriti:

1. sa 50% nameta na sve državne izravne poreze, na koje se može udariti namet. To znači pol krune obćini na svaku krunu kraljevog pobira. To da će dati oblo 237.000 kruna.

2. sa 150% nameta na potrošarinu mesa, vina, to jest na kraljevu taksu još jedan i pol puta toliko za obćinu. To da će dati oblo 310.000 kruna.

3. Pobirom na pivo kruna 3·40 po svakom stolitru. To da će dati oblo 100.000 kruna.

4. Pobirom na špirite prve vrsti 22 K po stolitri, a druge vrsti 20 K po stolitru. To da će dati oblo 16.000 kruna.

Mislite li, da je dosta? Ne! Još će povrh svega tog dohodka faliti oblo 250.000 kruna, za koje načelnik pita zastupstvo, da mu dozvoli zadužiti se!

*

Od toga silnoga novca što ga obćina Pula troši u samu jednu godinu skoro 300 tisuća kruna ide za škole, u kojima se ni slova nečuje, ni ne uči, ni ne miluje naš hrvatski jezik ni naša hrvatska knjiga.

U obćinskom odboru predložio je obćinski viećnik Dr. Laginja, da se u proračun opet uvrsti 12.000 kruna za pučku školu u Jadreškim, kako je već bilo uvršteno g. 1907., a nikad ni izvršeno. Ni tu malu pravicu nisu htjeli dozvoliti za naš narod, jer da ih još zakon ne sili.

*

Kao ruglo na slabo financijalno stanje obćine Pule, većina ima obraza odobriti u proračunu povećanje nagrade obćinskom načelniku od 6 000 kruna na 12 000 kruna godišnjih i da se kupi kočija za 1600 K i da mu se dade tajnog fonda 2000 kruna sve... da bude mogao dostojno zastupati obćinu!

O tim računima imaju dakle reći svoju i zastupnici hrvatske strane u obćini. Oni su manjina, ali nesmiju, stalni smo i da neće dati svoga glasa za ovakvo gospodarstvo obćine.

A hoće li proračun obćine Pule dobiti odobrenje viših vlasti, o tom neka razmišljaju ona gospoda od većine, koja bi reći da i nadalje kane trti hrvatski puk ove obćine kao crva pod nogom.

Svaka sila za vremena! Ako talijanska većina misli ovim putem, onda su to stalno njezini zadnji trzaji!

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Posjetismo za tim složernike *Agliardi* (1. febrara), *Ferrata* (2. febrara), *Rampolla* (3. febrara), te pustismo kod svakoga po jedan iztisak prevoda spomenice. Agliardi i Ferrata pokazali su nam se njekako skloni, osobito Agliardi koji je bio vrlo prijazan kao kakav naš osobni prijatelj; ali su naglasili da imade mnogo poteškoća i zapreka u tom našem pitanju. Medju neprijatelji u tom obziru spomenuo je Agliardi izričito i austrijsku vladu. Ferrata je spomenuo, da se crkva ni sama nezna kako držati u tom, jer da je austrijska vlada jednom sklona a drugi put protivna glagoljici. Isti Ferrata tužio se je na Splitskoga načelnika Milića i njegovu spomenicu, u kojoj da je rečeno kako da bi mi bili prodani. Agliardi je medju ostalimi takodjer reko: Slaveni su bolji kršćani nego li naši Taliomani. Spominjao je pokojnoga biskupa Strka kao čovjeka bez energije, i hvalio biskupa Nagla kao inteligentna čovjeka, od kojega se može mnogo nadati. Stožernik *Rampolla* pak učinio je na nas utisak ozlovoljenoga čovjeka. On nam je kazao, da se je sada posvetio izključivo učenju, te da u te stvari neulazi; a u ostalom da će sv. otac papa „u svojoj mudrosti" (naglašeno) znati odrediti shodna. Mi ga zamolismo da nam bude prijazan, ako dodje predmet opet u kongregaciju, a on to obeća.

Htjedosmo posjetiti i prefekta sv. obreda stožernika *Cretoni*, ali bolježljiv nije primao, te mu pustismo naše posjetnice i iztisak prevoda spomenice.

Prema dogovoru sa excellencom *Bisletti* očekivasmo, da će nam na naše stanovanje priobćiti dan zatražene audiencije. Pošto te viesti nije bilo, podao se je dne 4. febrara k njemu naš predvoditelj Dr. Stanger, te je ondje saznao da imademo još jednom poći k *državnomu tajniku*. Razumismo da će biti audiencije. Podjošmo odmah. On nam je kazao, da, *pošto je pitanje o kojem radi naša spomenica jur rješeno*, nemože biti pripušteno naše odaslanstvo u tu svrhu, ali da će sv. ocu biti drugo, da nas vidi ako to želimo. Na naš upit, ako možemo ipak, i bez da predamo spomenicu sv. ocu, o njoj s njim govoriti, reče da ne ni rieči, jer da nećemo imati pak audiencije, dakle da se o tom nemože govoriti ništa. Pošto smo predvidjali takav odgovor, bili smo jurve medjusobno zaključili, da iz oportuniteta idemo u privatnu audienciju; pa kad smo državnomu tajniku rekli, da želimo ipak da budemo primljeni u privatnu audienciju, uputi nas odmah k Monsignoru *Bisletti*, gdje dobismo jur pripravnu pripustnicu za sliedeći dan 5. febrara o 11¼ sata.

Iduć k papi sretosmo *Agliardi*-a, vraćajućega se iz Vatikana.

Došav u papine predsobe malo prije utanačene ure, bili smo k njemu pripušteni oko 12 sati. Ovršiv obredno poklone, pozvao nas je da sjednemo, te nas je upitao kako ide kod nas. Naš predvoditelj Dr. Stanger mu odgovori odmah, da našemu narodu ide slabo, jer da nejma ulgdje nikakva protektora; stade mu risati u kratko nevolje našega pučanstva, te nepravice koje mu se nanašaju sa svih strana, i naglasi, da su naši najveći neprijatelji Talijani, koji nam nedaju ni prava ni mira ni u kući ni u crkvi. Sv. otac odvrati, da je to posljedica narodnoga trvenja, i upita da li je tomu kriva i naša vlada, a Dr. Stanger mu odgovori: Da, Vaša Svetosti, u najvećem dielu! Sv. otac to glavom potvrdi. Na našu primjetbu, da je pod Mljetačkom vladom u narodnom pogledu bilo za nas bolje, pritvrdi on, veleć, da je Mljetačka republika išla za drugim svrhama. Na to svede sam razgovor na povod našega dolazka, te izjavi, *da pitanje staroslavenskoga jezika nije još konačno rješeno, i da će se kongregacija obreda još tim baviti.* To pitanje da imade mnogo neprijatelja, te je težko riešiti ga, i za to da crkva sama nezna kako bi učinila; ali da se uzdajmo u Boga, da ostanemo oduni sv. stolici, te da ako i ne na skoro i na jednom, da će malo po malo biti bolje: neka budemo uztrpljivi, i neka budemo zadovoljni da dobijemo što nas ide malo po malo. Uputi nas, nek spomenicu predademo državnomu tajniku u svrhu da ju ovaj prosliedi kongregaciji obreda. Podielio blagoslov nam i našim, odpusti nas.

(Sliedi.)

Odgoda parlamenta.

Carskom odlukom od dne 6 julija o. g. odgodjeno je carevinsko vieće do iduće jeseni. Na taj korak prisiliše vladu razne okol-

nosti, a u prvom redu njezina tvrdoglavost i nepriјateljsko razpoloženje prema Slavenima u obće, u ovom pako slučaju napose prema južnima Slavenima.

Ova je odgoda usliedila jer vlada nije mogla proturati jednu nepravednu svoju osnovu t. j. osnovu o ustrojenju talijanske pravoslovne fakultete u Beču i jer se parlamentarni stroj nije mogao dalje kretati. Sav je parlamentarni rad zapeo u najvažnijim odborima.

U financijalnom odboru predložili su socijalisti glas nepouzdanja vladi jer nije podastrla tražene podatke o porezu na baštine i na rakiju. Razprava nije u tom odboru ni započela radi formalnih prepiraka i zbog medjusobnog nadmudrivanja.

Drugi važni odbor, vojnički naime nije mogao ni započeti svojih razprava jer nebijaše na zakonitom broju članova. Odbor za uredjenje narodnostnih razmirica, koji se je bio sastao, da vieća o poznatom predlogu socijalističkog prvaka dr. Adlera glede škola za manjine, protratio je svoje vrieme formalnim pitanjem imade li naime započeti svoj rad obzirom na krizu, koju je izazvala vlada i stranke većine parlamenta.

Najglavniji razlog odgode parlamenta bio je svakako taj, što su zastupnici južnih Slavena zapodjeli obstrukciju u proračunskom odboru. U tom se je naime odboru imalo razpraviti vladinu osnovu o ustrojenju talijanske pravoslavne fakultete u Beču. Zastupnici iz hrvatskih i slovenskih zemalja t. j. iz Dalmacije, Istre, Trsta, Goričke, Kranjske, Štajerske i Koruške nisu mogli dopustiti, da se ustroji u Beču jedan dio talijanskog sveučilišta ako vlada nezadovolji istodobno i njima u pitanju hrvatskih i slovenskih visokih škola.

Oni su naime od carske vlade zahtjevali, da se priznade hrvatskomu sveučilištu u Zagrebu ravnopravnost sa sveučilištima ove polovice monarhije. Tražili su dakle, da svi nauci i svi izpiti, koje polože na sveučilištu u Zagrebu naši mladići iz spomenutih zemalja imadu istu vriednost kao da su položeni na kojem austrijskom sveučilištu. Tražili su nadalje, da se za buduće slovensko sveučilište u Ljubljani uporabi nekoliko slovenskih profesora na sveučilištih u Pragu i Krakovu. I konačno su tražili, da im se stalno zajamči, da će se najdalje za deset godina otvoriti slovenska pravoslovna fakulteta u Ljubljani.

Sve su to dakle zahtjevi, kojim je vlada sa malo dobre volje posve lahko zadovoljiti mogla. Nu mjesto toga odgovorila je ona na zahtjeve naših zastupnika, da im za sada neda ništa a kad bude jednom gotova talijanska pravoslovna fakulteta, tada tekar da će se s njima upustiti u pregovore.

Posve je naravski, da zastupnici južnih Slavena nemogoše pristati na takove dvojbene uvjete. I radi toga započeše dne 28. junija u proračunskom odboru obstrukciju proti vladinoj osnovi za ustrojenje talijanske pravoslovne fakultete.

Svi članovi proračunskog odbora, koji su govorili proti spomenutoj osnovi, izjaviše složno, da oni nisu proti talijanskoj visokoj školi, koja im po njihovoj kulturi i po njihovom položaju pripada, ali nemogu, da propuste ovu zgodu a da i oni za svoj narod, koji je kud i kamo mnogobrojniji od Talijana i po kojemu jedino uživa naša monarhija svoj velevlastni položaj, neizvojšte ista prava na školskom polju, koja se kani dati Talijanima.

Uz jugoslavenske obstrukcijoniste prionuli su bratski u proračunskom odboru i nekoji češki i rusinski zastupnici. Obstrukcija je trajala sve do 5. julija. Slovenski, hrvatski, češki i rusinski zastupnici govorili su jedan za drugim po više sati, nekoji čak do 10 sati uzastopce, a bili bi govorili i dulje, da nebijahu sjednice zaključene.

Vlada i njezine stranke izjaviše prije nego li je obstrukcija započela, u svojih novinah, da će pod svaku cienu obstrukciju slomiti pa imale trajati sjednice proračunskog odbora i čitav mjesec julij. U tu svrhu pozvaše iz kupelji predsjednika proračunskog odbora baruna Chiari-a, koji je imao svojom odlučnosti i bezobzirnosti obstrukcijoniste razoružati. Ali baš taj odlučni i bezobzirni Njemac bacio je prvi pušku u kuruzu. Kad je naime uvidio, da se sjedne strane obstrukcijonisti ne daju n preplašiti ni ukrotiti i da postaju s druge strane vladini članovi odbora sve to mljačniji, mljohavlji i umorniji, izjavio je, da polaže predsjedničku čast. On je doduše nastojao opravdati svoj korak time, da nerazumije slavenskih govora i da nije radi toga u stanju voditi raspravu, ali to bijaše samo izlika — i ništa drugo.

Priznati nam valja lojalno, da su obstrukcijonistima znatno pomogli — hoće il nehote — i poljski članovi praračunskog odbora. Oni se naime pobuniše proti vladi, što im nije htjela izpuniti davno obećanje, t. j. gradnju vodenih kanala u Galiciji. I radi toga zaniekaše njoj dotadanju podporu kuli kod razprave financijalnih osnova, toli u pobijanju obstrukcije.

Borbu proti obstrukciji imale su dakle da izdrže skoro jedino same njemačke stranke, jer se ni socijalisti, ni češki klerikalci, ni Mladočesi, koji bijahu više manje za vladinu osnovu, odnosno proti obstrukciji, nemogoše pravo ugrijati za osnovu današnje čisto njemačko birokratičke i protuslavenske vlade.

Jugoslavenski sveučilištni klub t. j. Hrvati, Slovenci i Srbi u jednom klubu za sveučilištno pitanje ujedinjeni, postigoše za sada svoju svrhu. Oni zapriečiše za sada provedenje jedne nepravedne osnove, koju je bila vlada predložila i za koju se izjaviše stranke većine parlamenta. Svojom obstrukcijom prisilili su vladu na to, da je morala prije dobe odgoditi parlamenat, koji je imao da rieši još razne osnove financijalne naravi. Tim pako nećemo da kažemo, da je vladina osnova o ustrojenju talijanske pravoslovne fakultete za uvjek zakopana. Nipošto. Vlada će na jesen, po svoj prilici mjeseca oktobra, sazvati na novo carevinsko vieće. Tada će doći opet na dnevni red ista osnova, jer se ju vlada neusa prije. provesti naredbenim putem. Naši će zastupnici dosliedno i na jesen obstruirati proti vladinoj osnovi bude li vlada i tada stala na stanovištu, da dade Talijanom sveučilište a nami Hrvatima i Slovencima ništa. U tom slučaju, ako vlada nezadovolji naime pravednim zahtjevima našega naroda na školskom polju, stupiti će naši zaštupnici proti vladi još u oštriju opoziciju pa nebude li mogla prodrieti svojom osnovom, il će sama odstupiti ili će razpustiti parlamenat. Od razpusta parlamenta imade pako malo da očekuje, jer bi novim izborima zadobila manje prijatelja i pristaša, nego li ih imade sada. Morala bi dakle popustiti i tražiti sastave nove parlamentarne većine — ili sama odstupiti.

Obstrukcijom jugoslavenskih zastupnika proti vladinoj osnovi, nije toliko pogodjena vlada ni njezine njemačke stranke, kolike sami Talijani. Austrijska vlada je naime pripravila svoju osnovu o talijanskoj pravoslovnoj fakulteti pod uplivom i pritiskom njezinih saveznika Njemačke i Italije, osobito ove posliednje. Ministarstvo izvanjskih posala prisililo je ministra predsjednika baruna Bienerth na izradbu one osnove — jer to zahtjevaju tobož viši interesi naše izvanjske politike. Njemačke pako stranke u parlamentu pristale su na vladinu osnovu od straha pred promjenom sadašnjeg sustava, kako im je to ministar pravosudja sam predočio, i radi toga, da im talijanski glasovi u parlamentu pomognu uzdržati premoć nad Slavenima.

Pogodjeni su dakle obstrukcijom naših zastupnika u prvom redu Talijani, i to napose Talijani našeg Primorja, koji nisu htjeli ništa ni čuti o tom, da bi našemu narodu za uzdržanje za svoje sveučilište, ista popustili ni na pučko školskom polj Svoj poraz u pitanju svog sveučilišta imad dakle da pripišu jedino sami sebi — i n komu drugomu. Tražiti od nas privolu za svoje sveučilište, a niekati nam i priečiti najelementarniju pučku naobrazbu — jest smiešno i drzovito!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Dolazak braće. Jošte dva dana nas diele od velikog i svečanog dana, kad ćemo tršćanskoj braći krepko stisnuti desnicu i upitati se za junačko zdravlje. U nedjelju dne 7. o. mj. u 10 s. pred podne dovest će nam veliki parobrod „Argentina“ preko tisuću slovenske braće iz Trsta, većinoma radničke ruke, kojima će se pridružiti pjevačko društvo „Trst“, narodna glazba iz Trsta te više gospodja i gospodjica u slovenskoj narodnoj nošnji. Braća se spremaju živo, da nas što častnije pozdrave, a naša je sveta dužnost, da slovensku braću što dostojnije dočekamo, što ćemo učiniti najbolje tako, da se sav slavenski svjet u Puli sakupi u nedjelju u 10 sati prije podne na molu Elisabeta i tako okupljen impozatnim dočekom pozdravi braću i odprati u „Narodni Dom“.

Slovensku braću iz Trsta pozdravljamo pak ovim skromnim redcima iz sveg srca i iz dna slavenske duše i očekujemo Vas razširenim rukama željom da Vam bude boravak što ugodniji medju nama. Jednake su nam patnje i jednake misli, i pod tim dojmom: zdravo i veselo, dobro nam došli!

* * *

Domašamo kratki raspored za boravka braće Slovenaca u našem gradu. Dolazak u 10 s. pr. p.; pozdrav na parobrodu; polazak u povorci u „Narodni Dom“; razgledanje znamenitosti Pule: Arsenala, Arene i Augustova templa; u 12½ objed u narodnim gostionama; u 3½ početak pučke zabave u vrtu „Narodnog Doma“; u 9½ večer odlazak na parobrod a u 10 sati odlazak iz Pule.

Sa puljske občine. Od ponedjeljka amo drži zastupstvo občine Pula sjednice, na kojima se raspravlja proračun. Naši su predlagali da se umetne u proračun svota za hrvatsku školu u Puli, ali Talijani ni čuti o tome.

Upozorujemo naše čitatelje na članak „Gospodarstvo občine Pule“, u kojem se brojkama prikazuje, kako se barata sa žuljevima naroda.

Izlet u Pazin. — Prigodom sokolskog sleta „Vitezićeve župe“ u Pazin, koji će se obdržavati 14. i 15. augusta t. god. u Pazinu, priredjuje ovdješnji Sokol iz Pule izlet u Pazin posebnim vlakom i to dne 15. augusta. Iz Pule će se otići u 8 s. jutro, a povratak iz Pazina na večer. Upozorujemo sve naše u Puli već sada na taj izlet, a vanjskim javljamo, da će vlak na polazku i povratku stati u Vodnjanu, Smoljani, Kanfanaru, Sv. Petru u Šumi.

Vozna ciena za tamo i natrag iz Pule jest K 2·40, a iz ostalih postaja razmjerno manje. Vozne karte prodavat će se već u nedjelju na pučkoj zabavi prigodom boravka braće Slovenaca iz Trsta, a inače dobivaju se kod uprave Sokola.

Na taj sokolski slet dolazi mnogo sokolaša iz bližnjih slavenskih krajeva.

Preporučamo našem narodu po svoj Istri, da se tog dana okupi u Pazinu u što većem broju, da vidi tu veliku slavnost naših Sokolaša.

Izlet Pula-Krk-Punat-Baška. U subotu dne 13. o. mj. u 10 sati i pol polazi odavle prigodom blagdana Velo Gospoje izlet parobrodom „Quieto“ sve do Baške ticući Krk i Punat.

U Krk dolazi parobrod u jutro 14. tek. mj. oko 6 s., Punat prije 7, a u Baško malo poslje 8. sati.

Odlazak iz Baške — ticući i na povratku .rk — biti će 15.

.e za tamo i natrag su ove: za Krk i Punat K 5, a za Baško K 6.

Upozorujemo naše otočane na ovaj izlet, kojeg mogu upotriebiti, da liepo dva dana proborave o Veloj Gospoji kod svoga roda i pozdrave se s prijateljima i znancima.

Tršćanski Slovenci u Puli. „Giornaletto“ bavi se ponovno izletom braće Slovenaca iz Trsta u Pulu, te ovaj put zove taj izlet provokacijom i po starom običaju huška svoju masu na nas grozeć se, da čini policiju odgovornom za sve ono što se tog dana dogodi. Znamo što misli time reći; hoće lupez, da svali unapred svu krivnju na nas, ako koji talijančić na provokacije i navale bude odmaglio razbijene glave.

Nemamo pak rieči, kojom bi okrstili preuzetnost Talijana, kad oni svaku našu manifestaciju, pa bio to i jednostavni izlet, nazivlju provokacijom. Mi za njih ne smijemo ni živit, ni disati, ni govoriti, jer to je sve za Talijane provokacija i huškaju zelenu masu na nas a policiju pozivlju, da ne pusti ni da se maknemo, ni dišemo, ni govorimo. Tu prestaju već sve granice; to je s talijanske strane skrajna arogancija, očiti izazov, kojim prestaje svaka strpljivost i mora s naše strane uroditi reakcijom.

Mi ne izazivljemo nikoga; mi ne otimljemo ni krademo nikomu ništa; ne navaljujemo; ne priečimo protivničkih manifestacija; ne lupamo niti razbijamo — pak pitamo talijanske signorotte, što hoće od nas? Zar hoće da okrenemo batinu, hoće li s nama rat? Dobro! prihvaćamo!

Stojimo na mezevu. Mi smo tu u Puli kao i oni; mi hoćemo da živimo, da se razvijamo, da napredujemo; da branimo naš jezik i rod, i ne damo da nam tu najveću svetinju koji klatež otme ili oblati. Za jezik svoj i obranu roda dat ćemo i život. Bolje častno poginuti, nego kukavički izginuti u moru tudjinstva kao odrodjene i prodane duše.

Zato pozivljemo naš narod da se ne boji prietnja talijanskih i da mirno ide dočekati braću Slovence, ali ako mu koji Talijan stane na rep, da ga po hrvatsku pogladi.

„Omnibus“, naš drug u borbi za prava hrvatskog naroda u Istri a napose na Puljštini, prestao je za neko vrieme izlaziti. Nadamo se, da će doskora u novom ruhu opet ustati na obranu naših prava.

Letećim strojem iz Rieke u Pulu. Javljaju iz Rieke, da će francezki zrakoplovac Leon Versupery, koji će 14. augusta t. g. činiti letećim strojem vožnje u zraku izmedju Rieke i Opatije, dne 15. t. mj. poduzeti letećim strojem po zraku vožnju iz Rieke do Pule.

Rovinjsko Selo. Na 24. pr. mj. Rovinsko Selo doživjelo je riedku proslavu. Mjesni župnik don Nedjelko Sabatin, da uskrisi u svojoj župi, kojoj je od 3 mjeseca upravitelj, pravi i praktični kršćanski život, uveo je iza toliko truda i nastojanja, dva društva: „Vječnog Klanjanja“ za odrasle i „Malenih Podvornika Presv. Sakramenta“ za djecu. Preko 200 članova stupilo je u novo osnovano društvo. Mjesni župnik nije žalio truda, da se inauguracija spomenutih društava obavi što svečanije. U oči svečanosti slavljenje zvona navješćalo je sutrašnji izvanredni dan. Već u 5 sati jutrom stao je pobožni svijet hrliti u crkvu na sveti sakramenat ispovjedi i pričesti; dva ispovjednika jedva su mogla odoljeti navali svijeta, članovi osnovanih društava. U 8 s. bila je prva sveta Misa. Crkva je bila sva okićena zastavama i zelenilom, od zvonika do ograde crkve lepršale su na uzici velike i male zastave, medju kojima se isticala na prvom mjestu hrvatska trobojnica. Na zvoniku vijala se bijelo-žuta crkvena zastava, desno hrvatska, lijevo državna. Na 9½ s. bilo je u župskom stanu dieljenje društve-

Nastavak u prilogu.

naka Maloj djeci; biele svilene vrpce ikom medaljom presv. Sakramenta urešena uputi se velika dječija po- u crkvu, gdje im je mjestni župnik o prigodno slovo i pozvao, da složno aju društvenu himnu, na što iz grla Podvornika zaori liepa pjesma: no, dječico“ i „Cvieće nosite“ na o zadovoljstvo naroda. Iza toga za- svečana procesija sa Presvetim, koju dio velečasni otac franjevac iz Pazina ečko Golik. Velika povorka pobožnog a uputi se iz crkve pod svojim bar- a, dok je društvo „Malenih Podvor- prvi put stupilo u toj procesiji pod barjakom. Procesija je išla kroz selo glavnim mjestima bili su podignuti slavoluci, okićeni zemaljskim i hrvat- zastavama. Procesiji je sudjelovao seoski orkestar, koji je svirao zgodne nice, budući, da radi slaba vremena, na žalost mnogo pogoršalo sveča- nije mogla sudjelovati veleranska a iz Rovinja. A sitni dječiji glasovi jali su procesiju uz pjevanje „Pange a“ (a zašto ne „Poj jeziče“? Ured.) ocesije započe svečana sv. Misa sa nim Presvetim Tijelom. Crkva je bila om puna narodo, koji nije mogao u crkvi; nego je skoro polovicu ostalo oko crkve. Izbrani pjevači iz ovog n pjevali su krasnu misu, koju je na harmoniju vlč. don Nedjelko tin. Iza evangjelja ustade na propo- onicu pošt. O. Srećko Golik i zgodnim nim riečima istakne današnju slavu zinu svrhu. Svečanost je završila sve- Blagoslovom, preko kojega je g. župnik tin pjevao solo klasični „Tantum Ergo“ . Recat-a. U jutro je pala kiša i ge od svečanosti odstranila, a to je ok bio, što mnogo svijeta iz obližnjih općine Kanfanarske nije — osim ne- znimaka — prisustvovalo ovoj sveča- , koja će svima ostati duboko urezana meti.

Lošinjski kotar:

Cresa. Ovih dana dignuto je iz Cresa lo ribarskog nadglednika, budući će nadzor obavljati „ad hoc“ parobrodići. više od deset godina vršio je tu službu bće zadovoljstvo vrli i zauzetni za r g. Martin Sulčić. Da nisu ovo pusle , svjedoče djela. Tri ribarske zadruge, tolikih drugih stvari, plod su njego- rada. Martinšćica, Valun i najnovija u u; od kojih najbolje uspijeva ona u nu, o kojoj se sam gosp. nadzornik ni najpohvalnije izrazio. A sve to imadu aliti valunjani svom dobrom Martinu. to je on samo puta skakao u Valun, m propovijedo, kaže i podučava. Radi i svi za njim plaču. Da li će ribar- kao i dosada napredovati? Dvojimo. dvojba dolazi nam odatle što Čezoti ak veselja napisaše na mulu gdje se ruju riječi koje njemu samo služe na , a onim koji je napisali na sramotu: a el va .... (To je u pohvalu Austriji, se Čezoti, tudji podanici vesele odlazku, og njezinog činovnika. E šta ćemo, u našim stranama rek bi više vlada ja nego li Austrija. Ured.) Ne će bili, onoga, koji će nas držati na uzdi. će lijepo naše drage mesti sa svojim una, a za nagradu će Cresanima šiljati Rijeku i Pulu sve svoje ribe. Ti pako ti kopače jedi pešćečice za skupe novce! o bijaše obljubljen u Cresu vidjelo se njegovom odlasku sve hrlito na mul da dravi svog dobrog prijatelja. Njemu u priredišo prijatelji oprosnu večer na oj pade lijepih nazdravica zahvalnica, e tom prilikom sakupi za našu milu žbu svota od K 12·16. On je premje- u Trst, te mu ovim putem svi želimo ni boravak u njemu.

Došlo i Ćrilovo, dan radosti i veselja vu našu tužnu Istru. U predvečerje o si, kako se Cres zavio plaštem svi- je ... što isticao Narodni Do... vrli mladež i tamburaši upu- tili se na more, da kad nemogu na kraju, na moru zatamburaju i zapjevaju. Divota je bilo gledati one ladjice rasvijetljene, koje poput galebova plovile morem; a krasna pjesma uz cilik tamburice razlijegala se morem i navještala budući blagdan. No ni na moru nam nedaju mira. Naši se veseli vratili na kraj, bilo 10 i 22 minuta kad na obali čekao ih občinski stražar Marcon, koji u svojoj umišljenoj poziciji velesile, htio da mu još naši svjetle, kad mu to nepriuštiše reče glasovite riječi: „Što mi- slite, da sam ja magarac?“ Ubilježio neko ime učesnika, bijesan se udalji. No da se iskali, aretirao poslije „u imé zakona“ dvo- jicu naših sasma mirnih. Kako vidite mi nesmijemo ništa; a oni su 21. pr. mjes. svirali muzikom po gradu sve do 1½ po polnoći. 29. pr. mj. obilazila je gradom muzika izletnika talijana iz Rijeke praćena bengaličnim vatrama crveno-zelenim. Sve to bijaše nama prigodom skupštine Družbe zabranjeno strogo. A što ćemo kad se na- lazimo: in regione d' Italia, vidi „Piccolo“ della sera 26. II. 1910. Br. 10270. Dakle viva! (To još više potvrdjuje našu opasku o vladanju Italije u našim krajevima. Ur.) Sam blagdan počeo svečanom službom bož- jom, a na večer priredila su školska djeca predstavu, na koju pohrlilo sve što hrvat- ski ćuti, davajući svoj obol Družbi. Sama predstava je najljepše uspjela. Mnogo se oko roditelja orosilo gledajući takvi napre- dak svoje do sada odnarodjivane djece. Burnim pljeskanjem i živili nagradili su roditelji svoje dobre učitelje i učiteljice.

Školska se godina zaključila. Da pako djevojčice pokažu svojim roditeljima koliko su u ručnim radnjama napredovale, prire- dile su učiteljice izložbu tih radnja. Kakvo je bilo zanimanje za tu izložbu, svjedokom je to: da se morala držati dva dana otvo- rena, da se tako udovolji svim roditeljima. Sa čudom su gledali razne radnje te za- čudjeni govorili: „kad smo mi hodile na škulu, učili su nas velnu čistit“.

Mali Lošinj za Družbu. Kako nam se pučka škola — ne znam zašto — završila još prije 5. srpnja, pa kako još ne bijaše dovršena nova dvorana „Hrv. Čitaonice“, ne mogosmo da „Narodni blagdan“ upravo na dan naših apoštola proslavimo onako kako bi poželjno bilo i da pridonesemo i naš obol Družbi; stoga upriličismo na- rodnu slavu na 17. kojeg dana bi prire- djena velika pučka zabava s plesom u korist družbe, koja je u svakom pogledu najljepše ispala. — Ići u detaile ocrtavati izvedbu onog finog i biranog programa bilo bi suvišno, kad spomenem, da nam je to priredila naša omladina pod vod- stvom naših dičnih studenata, čije su za- bave od davna na veliku glasu. Samom uspjehu pridonijela je i nova, elegantno uredjena dvorana „Čitaonice“ električno rasvjetljena koja je bila dupkom puna samog hrvatskog općinstva.

Kako svake, tako i ove godine skupljahu naše vrijedne Hrvatice za Družbu te sku- piše ovako: g.ca Vuković 145·40 K; g.ca Markus 67·— K; g.ca Rade 25.80 K k tome još n a š i p r v a c i prof. vitez Haračić i ljekarnik Picinić kao članovi čete 1000 — svaki po 100 K —, pa zbrojimo li tome prihod od zabave, *to Mali Lošinj daruje ove godine Družbi* **ravno 500 K!** Živile sabiračice i darovatelji!

* * *

Izložba ručnih radnja družbinog *„Na- stavnog tečaja“* koja se velikim interesom očekivala, pružila nam je novi dokaz vrs- noće ove družbine institucije. Još prošaste godine donesoše naše novine u Zagrebu i Rijeci par pohvalnih članaka za uspjeh ove škole ističući u prvom redu pažnju koju se kod veziva posvećivalo hrvatskim na- cijonalnim motivima. Dodademo li, da su i ove godine učenice izradile najfinijih rad- nja, *koje se prodavaju u korist „Družbe“,* nu podporu za nabavu sjemenja za pod- ske usjeve (kuruzu, hajdu itd.) koju će doznačiti hrvatskoj gospodarskoj i tali- skoj svezi.

Sa većom podporom, koju bi imala dati da i pokrajina, provesti će se razne ne radnje. U tu svrhu sastat će se bu- ćeg mjeseca opet konferencija kod na- estničtva i opredieliti gdje i kako da se radnje provede i kako da se podporu vednije podieli.

Na konferenciji govorilo se je takodjer uredjenju rieka Mirne i Raše te o do- da izvedenih radnjah na pritocima i po- dima.

Novi tršćanski biskup. Čitamo u je- nom tršćanskom listu, uzdržanom od vlade, će biti doskora imenovan tršćanskim skupom monsignor Castellitz, sada pro- sor teologije u središnjem sjemeništu u rici. Isti list donaša tu viest kao vrlo uzdanu i s najkompetentnije strane. Prenašamo za sada tu viest prosto kao oničari.

Sa koparske izložbe. Istarska talijan- a izložba u Kopru imat će, kako nam evidci pripoviedaju, stalno ogroman gu- tak. Malo je dana u mjesecu, u kojima nade na izložbi toliko posjetioca a da bi od ulaznine moglo platiti dnevne tro- kove. Već odavna uzajmljuju odbornici ovac za pokriće tekućih troškova na vla- ito ime kod talijanskih banaka. Taj bi ovac u svoje vrieme imala vratiti zemalj- a blagajna u Poreču, ali će pri tom nati da kažu svoju i Hrvati i Slovenci tre.

Dopisnica uredničtva.

Nepoznata osoba poslala je sa pošte u Motovunu negdje okolo 16. pr. mj. prepo- ručeno pismo našem glavnom uredniku u Trst. Radi njegove odsutnosti pismo to vraćeno je natrag pošti u Motovun. Toliko o znanja g. piscu pisma.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov **Steckenpferd-Lilienmilch-sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Širite „Našu Slogu“.

Dr. L. NOVAK
specialista za porodjaje i ženske bolesti
prenio je svoj ambulatorium
u Via Lacea 24.
Ordinira od 3—4.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vr- stan kapelnik i skladatelj.
Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda dobivaju se u tiskari Laginja i drug. u Puli ulica Giulia 1. uz cienu od 2 do 10 para.

Ustanovljena 1891.
ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga na ograničeno jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz
4½%
čisto bez ikakvog odbitka.
Ustanovljena 1891.

nosti, a u prvom redu njezina tvrdoglavost i neprijateljsko razpoloženje prema Slavenima u obće, u ovom pako slučaju napose prema južnima Slavenima.

Ova je odgoda usliedila jer vlada nije mogla proturati jednu nepravednu svoju osnovu t. j. osnovu o ustrojenju talijanske pravoslovne fakultete u Beču i jer se parlamentarni stroj nije mogao dalje kretati. Sav je parlamentarni rad zapeo u najvažnijim odborima.

U financijalnom odboru predložili su socijalisti glas nepouzdanja vladi jer nije podastrla tražene podatke o porezu na baštine i na rakiju. Razprava nije u tom odboru ni započela radi formalnih prepiraka i zbog medjusobnog nadmudrivanja.

Drugi važni odbor, vojnički naime nije mogao ni započeti svojih razprava jer nebijaše na zakonitom broju članova. Odbor za uredjenje narodnostnih razmirica, koji se je bio sastao, da vieća o poznatom predlogu socijalističkog prvaka dr. Adlera glede škola za manjine, protratio je svoje vrieme formalnim pitanjem imade li naime započeti svoj rad obzirom na krizu, koju je izazvala vlada i stranke većine parlamenta.

Najglavniji razlog odgode parlamenta bio je svakako taj, što su zastupnici južnih Slavena zapodjeli obstrukciju u proračunskom odboru. U tom se je naime odboru imalo razpraviti vladinu osnovu o ustrojenju talijanske pravoslavne fakultete u Beču. Zastupnici iz hrvatskih i slovenskih zemalja t. j. iz Dalmacije, Istre, Trsta, Goričke, Kranjske, Štajerske i Koruške nisu mogli dopustiti, da se ustroji u Beču jedan dio talijanskog sveučilišta ako vlada nezadovolji istodobno i njima u pitanju hrvatskih i slovenskih visokih škola.

Oni su naime od carske vlade zahtjevali, da se priznade hrvatskomu sveučilištu u Zagrebu ravnopravnost sa sveučilištima ove polovice monarhije. Tražili su dakle, da svi nauci i svi izpiti, koje polože na sveučilištu u Zagrebu naši mladići iz spomenutih zemalja imadu istu vriednost kao da su položeni na kojem austrijskom sveučilištu. Tražili su nadalje, da se za buduće slovensko sveučilište u Ljubljani uporabi nekoliko slovenskih profesora na sveučilištih u Pragu i Krakovu. I konačno su tražili, da im se stalno zajamči, da će se najdalje za deset godina otvoriti slovenska pravoslovna fakulteta u Ljubljani.

Sve su to dakle zahtjevi, kojim je vlada sa malo dobre volje posve lahko zadovoljiti mogla. Nu mjesto toga odgovorila je ona na zahtjeve naših zastupnika, da im za sada neda ništa a kad bude jednom gotova talijanska pravoslovna fakulteta, tada tekar da će se s njima upustiti u pregovore.

Posve je naravski, da zastupnici južnih Slavena nemogoše pristati na takove dvojbene uvjete. I radi toga započeše dne 28. junija u proračunskom odboru obstrukciju proti vladinoj osnovi za ustrojenje talijanske pravoslovne fakultete.

Svi članovi proračunskog odbora, koji su govorili proti spomenutoj osnovi, izjaviše složno, da oni nisu proti talijanskoj visokoj školi, koja im po njihovoj kulturi i po njihovom položaju pripada, ali nemogu, da propuste ovu zgodu, a da i oni za svoj narod, koji je kud i kamo mnogobrojniji od Talijana i po kojemu jedino uživa naša monarhija svoj velevlastni položaj, neizvojste ista prava na školskom polju, koja se kani dati Talijanima.

Uz jugoslavenske obstrukcijoniste prionuli su bratski u proračunskom odboru i nekoji češki i rusinski zastupnici. Obstrukcija je trajala sve do 5. julija. Slovenski, hrvatski, češki i rusinski zastupnici govorili su jedan za drugim po više sati, nekoji čak do 10 sati uzastopce, a bili bi govorili i dulje, da nebijahu sjednice zaključene.

Vlada i njezine stranke izjaviše prije nego li je obstrukcija započela, u svojih novinah, da će pod svaku cienu obstrukciju slomiti pa imale trajati sjednice proračunskog odbora i čitav mjesec julij. U tu svrhu pozvaše iz kupelji predsjednika proračunskog odbora baruna Chiari-a, koji je imao svojom odlučnosti i bezobzirnosti obstrukcijoniste razoružati. Ali baš taj odlučni i bezobzirni Niemac bacio je prvi pušku u kukuzu. Kad je naime uvidio, da se sjedne strane obstrukcijonisti ne daju ni preplašiti ni ukrotiti i da postaju s druge strane vladini članovi odbora sve to mljačniji, miljohavlji i umorniji, izjavio je, da polaže predsjedničku čast. On je doduše nastojao opravdati svoj korak time, da nerazumije slavenskih govora i da nije radi toga u stanju voditi raspravu, ali to bijaše samo izlika — i ništa drugo.

Priznati nam valja lojalno, da su obstrukcijonistima znatno pomogli — hoće li nehote — i poljski članovi praračunskog odbora. Oni se naime pobuniše proti vladi, što im nije htjela izpuniti davno obećanje, t. j. gradnju vodenih kanala u Galiciji. I radi toga zaniekaše njoj dotadanju podporu koli kod razprave financijalnih osnova, toli u pobijanju obstrukcije.

Borbu proti obstrukciji imale su dakle da izdrže skoro jedino same njemačke stranke, jer se ni socijalisti, ni češki klerikalci, ni Mladočesi, koji bijahu više manje za vladinu osnovu, odnosno proti obstrukciji, nemogoše pravo ugrijati za osnovu današnje čisto njemačko birokratičke i protuslavenske vlade.

Jugoslavenski sveučilištni klub t. j. Hrvati, Slovenci i Srbi u jednom klubu za sveučilištno pitanje ujedinjeni, postigoše za sada svoju svrhu. Oni zapriečiše za sada provedenje jedne nepravedne osnove, koju je bila vlada predložila i za koju se izjaviše stranke većine parlamenta. Svojom obstrukcijom prisilili su vladu na to, da je morala prije dobe odgoditi parlamenat, koji je imao da riješi još razne osnove financijalne naravi. Tim pako nećemo da kažemo, da je vladina osnova o ustrojenju talijanske pravoslovne fakultete za uvjek zakopana. Nipošto. Vlada će na jesen, po svoj prilici mjeseca oktobra, sazvati na novo carevinsko vieće. Tada će doći opet na dnevni red ista osnova, jer se ju vlada neuda prije provesti naredbenim putem. Naši će zastupnici dosliedno i na jesen obstruirati proti vladinoj osnovi bude li vlada i tada stala na stanovištu, da dade Talijanom sveučilište a nami Hrvatima i Slovencima ništa. U tom slučaju, ako vlada nezadovolji naime pravednim zahtjevima našega naroda na školskom polju, stupiti će naši zastupnici proti vladi još u oštriju opoziciju pa nebude li mogla prodrieti svojom osnovom, ili će sama odstupiti ili će razpustiti parlamenat. Od razpusta parlamenta imade pako malo da očekuje, jer bi novimi izborima zadobila manje prijatelja i pristaša, nego li ih imade sada. Morala bi dakle popustiti i tražiti sastave nove parlamentarne većine — ili sama odstupiti.

Obstrukcijom jugoslavenskih zastupnika proti vladinoj osnovi, nije toliko pogodjena vlada ni njezine njemačke stranke, koliko sami Talijani. Austrijska vlada je naime pripravila svoju osnovu o talijanskoj pravoslovnoj fakulteti pod uplivom i pritiskom njezinih saveznika Njemačke i Italije, osobito ove posliednje. Ministarstvo izvanjskih posala prisililo je ministra predsjednika baruna Bienerth na izradbu one osnove — jer to zahtjevaju tobož viši interesi naše izvanjske politike. Njemačke pako stranke u parlamentu pristale su na vladinu osnovu od straha pred promjenom sadašnjeg sustava, kako im je to ministar pravosudja sam predočio, i radi toga, da im talijanski glasovi u parlamentu pomognu uzdržati premoć nad Slavenima.

Pogodjeni su dakle obstrukcijom naših zastupnika u prvom redu Talijani, i to napose Talijani našeg Primorja, koji nisu htjeli ništa ni čuti o tom, da bi našemu narodu za uzdržanje za svoje sveučilište, ista popustili ni na pučko školskom polju. Svoj poraz u pitanju svog sveučilišta imadu dakle da pripišu jedino sami sebi — i nikomu drugomu. Tražiti od nas privolu za svoje sveučilište, a niekati nam i pričiti najelementarniju pučku naobrazbu — jest smiešno i drzovito!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Dolazak braće. Jošte dva dana nas dieli od velikog i svečanog dana, kad ćemo tršćanskoj braći krepko stisnuti desnicu i upitati se za junačko zdravlje. U nedjelju dne 7. o. mj. u 10 s. pred podne dovest će nam veliki parobrod „Argentina“ preko tisuću slovenske braće iz Trsta, većinoma radničke ruke, kojima će se pridružiti pjevačko društvo „Trst“, narodna glazba iz Trsta te više gospodja i gospodjica u slovenskoj narodnoj nošnji. Braća se spremaju živo, da nas što častnije pozdrave, a naša je sveta dužnost, da slovensku braću što dostojnije dočekamo, što ćemo učiniti najbolje tako, da se sav slavenski svjet u Puli sakupi u nedjelju u 10 sati prije podne na molu Elisabeta i tako okupljen impozatnim dočekom pozdravi braću i odprati u „Narodni Dom“.

Slovensku braću iz Trsta pozdravljamo pak ovim skromnim redcima iz sveg srca i iz dna slavenske duše i očekujemo Vas raširenim rukama željom da Vam bude boravak što ugodniji medju nama. Jednako su nam patnje i jednake misli, i pod tim dojmom: zdravo i veselo, dobro nam došli!

* * *

Donašamo kratki raspored za boravka braće Slovenaca u našem gradu. Dolazak u 10 s. pr. p.; pozdrav na parobrodu; položak u povorci u „Narodni Dom“; razgledanje znamenitosti Pule: Arsenala, Arene i Augustova templa; u 12½ objed u narodnim gostionama; u 3½ početak pučke zabave u vrtu „Narodnog Doma“; u 9½ večer odlazak na parobrod a u 10 sati odlazak iz Pule.

Sa puljske občine. Od ponedjeljka amo drži zastupstvo občine Pula sjednice, na kojima se raspravlja proračun. Naši su predlagali da se umetne u proračun svota za hrvatsku školu u Puli, ali Talijani ni čuti o tome.

Upozorujemo naše čitatelje na članak „Gospodarstvo občine Pule“, u kojem se brojkama prikazuje, kako se barata sa žuljevima naroda.

Izlet u Pazin. — Prigodom sokolskog sleta „Vitezićeve župe“ u Pazin, koji će se obdržavati 14. i 15. augusta t. god. u Pazinu, priredjuje ovdješnji Sokol iz Pule izlet u Pazin posebnim vlakom i to dne 15. augusta. Iz Pule će se otići u 8 s. jutro, a povratak iz Pazina na večer. Upozorujemo sve naše u Puli već sada na taj izlet, a vanjskim javljamo, da će vlak na polazku i povratku stati u Vodnjanu, Smoljani, Kanfanaru, Sv. Petru u Šumi.

Vozna ciena za tamo i natrag iz Pule jest K 2·40, a iz ostalih postaja razmjerno manje. Vozne karte prodavat će se već u nedjelju na pučkoj zabavi prigodom boravka braće Slovenaca iz Trsta, a inače dobivaju se kod uprave Sokola.

Na taj sokolski slet dolazi mnogo sokolaša iz bližnjih slavenskih krajeva.

Preporučamo našem narodu po svoj Istri, da se tog dana okupi u Pazinu u što većem broju, da vidi tu veliku slavnost naših Sokolaša.

Izlet Pula-Krk-Punat-Baška. U subotu dne 13. o. mj. u 10 sati i pol polazi odavle prigodom blagdana Vele Gospoje izlet parobrodom „Quieto“ sve do Baške tičući Krk i Punat.

U Krk dolazi parobrod u jutro 14. tek. mj. oko 6 s., Punat prije 7, a uAšku malo poslje 8. sati.

Odlazak iz Baške — tičući i na povratku

.rk — biti će 15.

...e za tamo i natrag su ove: za K... i Punat K 5, a za Baško K 6.

Upozorujemo naše otočane na ovaj izle... kojeg mogu upotriebiti, da liepo dva da... proborave o Veloj Gospoji kod svoga ro... i pozdrave se s prijateljima i znancima.

Tršćanski Slovenci u Puli. „Giorn... letto“ bavi se ponovno izletom braće Sl... venaca iz Trsta u Pulu, te ovaj put zo... taj izlet provokacijom i po starom običaj... huška svoju masu na nas grozeć se, ... čini policiju odgovornom za sve ono š... se tog dana dogodi. Znamo što misli ti... reći; hoće lupež, da svali unapred sv... krivnju na nas, ako koji talijančić na pr... vokacije i navale bude odmaglio razbijen... glave.

Nemamo pak rieči, kojom bi okrsti... preuzetnost Talijana, kad oni svaku na... manifestaciju, pa bio to i jednostavni izle... nazivlju provokacijom. Mi za njih ne sm... jemo ni živit, ni disati, ni govoriti, jer to ... sve za Talijane provokacija i huškaju zelen... masu na nas a policiju pozivlju, da ne pus... ni da se maknemo, ni dišemo, ni govo... rimo. Tu prestaju već sve granice; to j... s talijanske strane skrajna arogancija, očit... izazov, kojim prestaje svaka strpljivost ... mora s naše strane uroditi reakcijom.

Mi ne izazivljemo nikoga; mi ne otim... ljemo ni krademo nikomu ništa; ne nava... ljujemo; ne priečimo protivničkih manife... stacija; ne lupamo niti razbijamo — pa... pitamo talijanske signorotte, što hoće o... nas? Zar hoće da okrenemo batinu, hoć... li s nama rat? Dobro! prihvaćamo!

Stojimo na mezevu. Mi smo tu u Pu... kao i oni; mi hoćemo da živimo, da s... razvijamo, da napredujemo; da branim... naš jezik i rod, i ne damo da nam t... najveću svetinju koji klatež otme ili oblati... Za jezik svoj i obranu roda dat ćemo ... život. Bolje častno poginuti, nego kuka... vički izginuti u moru tudjinstva kao od... rodjene i prodane duše.

Zato pozivljemo naš narod da se ne boj... prietnja talijanskih i da mirno ide doče... kati braću Slovence, ali ako mu koji Ta... lijan stane na rep, da ga po hrvatsk... pogladi.

„Omnibus“, naš drug u borbi za prav... hrvatskog naroda u Istri a napose na Polj... štini, prestao je za neko vrieme izlaziti. ... Nadamo se, da će doskora u novom ruh... opet ustati na obranu naših prava.

Letećim strojem iz Rieke u Pulu. ... Javljaju iz Rieke, da će francezki zrako... plovac Leon Versupery, koji će 14. augu... sta t. g. činiti letećim strojem vožnje ... zraku izmedju Rieke i Opatije, dne 15. t. mj... poduzeti letećim strojem po zraku vožnj... iz Rieke do Pule.

Rovinjsko Selo. Na 24. pr. mj. Ro... vinsko Selo doživjelo je riedku proslavu. ... Mjesni župnik don Nedjelko Sabatin, d... uskrisi u svojoj župi, kojoj je od 3 mjesec... upravitelj, pravi i praktični kršćanski život... uvede je iza toliko truda i nastojanja, dv... društva: „Vječnog Klanjanja“ za odrasl... i „Malenih Podvornika Prosv. Sakramenta“ ... za djecu. Preko 200 članova stupilo je u ... novo osnovano društvo. Mjesni župnik nij... žalio truda, da se inauguracija spomenutih ... društava obavi što svečanije. U oči svečа... nosti slavljenje zvona naviještalo je sutraš... nji izvanredni dan. Već u 5 sati jutro... stao je pobožni svijet hrliti u crkvu n... sveti sakramenat ispovijedi i pričesti; dv... ispovjednika jedva su mogla odoljeti navá... svijeta, članovi osnovanih društava. U 8 ... bila je prva sveta Misa. Crkva je bila sv... okićena zastavama i zelenilom, od zvonik... do ograde crkve lepršale su na uzici velik... i malo zastave, medju kojima se istica... na prvom mjestu hrvatska trobojnica. N... zvoniku vijala se bijelo-žuta crkvena zastava... desno hrvatska, ljevo državna. Na 9½ ... bilo je u župskom stanu dieljenje društve...

Nastavak u prilogu.

će 16.
ove: za K
3.
na ovaj izle
po dva dan
svoga rod
znancima.
1. „Gorn
braće Sl
aj put zo
rom običaj
zeć se, d
ve ono št
o misli tim
napred sv
ćić na pro
o razbijen

bi okrsti
svaku naš
stavni izle
jih ne sm
i, jer to j
kaju zelen
da ne pus
, ni govo
ice; to j
ncija, oči
rpljivost
cijom.
i ne otim
; ne nava
ih manife
no — pa
o hoće o
tinu, hoć
amo!
tu u Pu
no, da s
a branim
a nam t
a ili oblati
t ćemo
go kuka
kao od

se ne boj
ide doče
koji Ta
hrvatsko

za prav
e na Pulj
ne izlazili
vom roh
va.
u Pula
zki zrako
14. augu
vožnje
e 15. t. mj
ku vožnj

mj. Ro
proslavu
batin, d
3 mjeseca
nski život
anja, dv
a odrasl
ramento
apilo je
upnik nij
omenutih
oči sveča
je sutraš
ati jutrom
crkvu n
česti; dv
jeti navo
va. U 8
e bila sv
d zvonik
zici velik
se isticali
jnica. N
na zastava
Na 9½
e društve
rilogu.

nka Maloj djeci; biele svilene vrpce kom medaljom presv. Sakramenta. rešena uputi se velika dj..ija po- u crkvu, gdje im je mjestni župnik prigodno slovo i pozvao, da složno ju društvenu himnu, na što iz grla Podvornika zaori liepa pjesma: „, dječičo“ i „Cvieće nosite“ na zadovoljstvo naroda. Iza toga za- večana procesija sa Presvetim, koju o velečasni otac franjevac iz Pazina čko Golik. Velika povorka pobožnog uputi se iz crkve pod svojim bar- dok je društvo „Malenih Podvor- prvi put stupilo u toj procesiji pod barjakom. Procesija je išla kroz selo lavnim mjestima biti su podignuti slavoluci, okičeni zemaljskim i hrvat- zastavama. Procesiji je sudjelovao eoski orkestar, koji je svirao zgodne ice, budući, da radi slaba vremena, na žalost mnogo pogoršalo sveča- nije mogla sudjelovati veteranska iz Rovinja. A sitni dječiji glasovi li su procesiju uz pjevanje „Pange“ (a zašto ne „Poj jeziče“? Ured.) ocesije započe svečana sv. Misa sa im Presvetim Tijelom. Crkva je bila m puna naroda, koji nije mogao crkvi, nego je skoro polovicu ostalo oko crkve. Izabrani pjevači iz ovog pjevali su krasnu misu, koju je na harmoniju vlč. don Nedjelko n. Iza evangjelja ustade na propo- nicu post. O. Srećko Golik i zgodnim im riečima istakne današnju slavu nu svrhu. Svečanost je završila sve- agoslovom, preko kojega je g. župnik n pjevao solo klasični „Tantum Ergo“ Recat-a. U jutro je pala kiša i od svečanosti odstranila, a to je k bio, što mnogo svijeta iz obližnjih pćine Kanfanarske nije — osim ne- nimaka — prisustvovalo ovoj sveča- koja će svima ostati duboko urezana neti.

Lošinjski kotar:

Cresa. Ovih dana dignuto je iz Cresa ribarskog nadglednika, budući će adzor obavljati „ad hoc“ parobrodići. više od deset godina vršio je tu službu će zadovoljstvo vrli i zauzetni za g. Martin Solčić. Da nisu ovo puste svjedoče djela. Tri ribarske zadruge, tolikih drugih stvari, plod su njego- da. Martinšćica, Valun i najnovija u ; od kojih najbolje uspijeva ona u u, o kojoj se sam gosp. nadzornik najpohvalnije izrazio. A sve to imadu liti valunjani svom dobrom Martinu. je on samo puta skakao u Valun, propovijeda, kaže i podučava. Radi i svi za njim plaču. Da li će ribar- kao i dosada napredovati? Dvojimo. vojba dolazi nam odatle što Čezoti k veselja napisaše na mulu gdje se iju riječi koje njemu samo služe na a onim koji je napisali na sramotu: el va .... (To je u pohvalu Austriji, Čezoti, tudji podanici vesele odlazku, z njezinog činovnika. E šta ćemo, našim stranama rek bi više vlada nego li Austrija. Ured.) Ne će biti, onoga, koji će nas držati na uzdi, e lijepo naše drage mesti sa svojim na, a za nagradu će Cresanima šiljati ijeku i Pulu sve svoje ribe. Ti pako kopače jedi pešćečice za skupe novce! bijaše obljubljen u Cresu vidjelo se egovom odlasku sve hrlilo na mul da avi svog dobrog prijatelja. Njemu u priredi̇še prijatelji oprosnu večer na pade lijepih nazdravica zahvalnica, tom prilikom sakupi za našu milu u svota od K 12·16. On je premje- u Trst, te mu ovim putem svi želimo boravak u njemu.

šlo i Ćrilovo, dan radosti i veselja u našu tužnu Istru. U predvečerje si, kako se Cres zavio plaštem svi-

je ... što isticao Narodni D... vrli mladež i tamburaši upu- tili se na more, da kad nemogu na kraju, na moru zatamburaju i zapjevaju. Divota je bilo gledati one ladjice rasvijetljene, koje poput galebova plovile morem, a krasna pjesma uz cilik tamburice razlijegala se morem i navještala budući blagdan. No, ni na moru nam nedaju mira. Naši se veseli vratili na kraj, bilo 10 i 22 minuta kad na obali čekao ih občinski stražar Marcon, koji u svojoj umišljenoj poziciji veselile, htio da mu još naši svjetle, kad mu to nepriuštiše reče glasovite riječi: „Što mi- slite, da sam ja magarac?“ Ubilježio neko ime učesnika, bijesan se udalji. No da, se iskali, aretirao poslije „u ime zakona“ dvo- jicu naših sasma mirnih. Kako vidite mi nesmijemo ništa, a oni su 21. pr. mjes. svirali muzikom po gradu sve do 1½ po polnoći. 29. pr. mj. obilazila je gradom muzika izletnika talijana iz Rijeke praćena bengaličnim vatrama crveno-zelenim. Sve to bijaše nama prigodom skupštine Družbe zabranjeno strogo. A što ćemo kad se na- lazimo: in regione d' Italia, vidi „Piccolo“ della sera 26. II. 1910. Br. 10270. Dakle viva! (To još više potvrdjuje našu opasku o vladanju Italije u našim krajevima. Ur.) Sam blagdan počeo svečanom službom bož- jom, a na večer priredila su školska djeca predstavu, na koju pohrlilo sve što hrvat- ski čuti, davajući svoj obol Družbi. Sama predstava je najljepše uspjela. Mnogo se oko roditelja orosilo gledajući takvi napre- dak svoje do sada odnarodjivane djece. Burnim pljeskanjem i živili nagradili su roditelji svoje dobre učitelje i učiteljice.

Školska se godina zaključila. Da pako djevojčice pokažu svojim roditeljima koliko su u ručnim radnjama napredovale, prire- dile su učiteljice izložbu tih radnja. Kakvo je bilo zanimanje za tu izložbu, svjedokom je to: da se morala držati dva dana otvo- rena, da se tako udovolji svim roditeljima. Sa čudom su gledali razne radnje te zá- čudjeni govorili: „kad smo mi hodile na školu, učili su nas velnu čistit“.

Mali Lošinj za Družbu. Kako nam se pučka škola — ne znam zašto — završila još prije 5. srpnja, pa kako još ne bijaše dovršena nova dvorana „Hrv. Čitaonice“, ne mogosmo da „Narodni blagdan“ upravo na dan naših apoštola proslavimo onako kako bi poželjno bilo i da pridonesemo i naš obol Družbi; stoga upriličismo na- rodnu slavu na 17. kojeg dana bi prire- djena velika pučka zabava s plesom u korist družbe, koja je u svakom pogledu najljepše ispala. — Ići u detaile ocrtavati izvedbu onog finog i biranog programa bilo bi suvišno, kad spomenem, da nam je to priredila naša omladina pod vod- stvom naših dičnih studenata, čije su za- bave od davna na veliku glasu. Samom uspjehu pridonijela je i nova, elegantno uredjena dvorana „Čitaonice“ električno rasvjetljena koja je bila dupkom puna samog hrvatskog općinstva.

Kako svake, tako i ove godine skupljahu naše vrijedne Hrvatice za Družbu te sku- piše ovako: g.ca Vuković 145·40 K; g.ca Markus 67·— K; g.ca Rade 25.80 K k tome još naši prvaci prof. vitez Haračić i ljekarnik Picinić kao članovi čele 1000 — svaki po 100 K —, pa zbrojimo li tome prihod od zabave, *to Mali Lošinj daruje ove godine Družbi* ravno 500 K! Živile sabiračice i darovatelji!

* * *

Izložba ručnih radnja družbinog „*Na- stavnog tečaja*“ koja se velikim interesom očekivala, pružila nam je novi dokaz vrs- noće ove družbine institucije. Još prošaste godine donesoše naše novine u Zagrebu i Rijeci par pohvalnih članaka za uspjeh ove škole ističući u prvom redu pažnju koju se kod veziva posvećivalo hrvatskim na- cijonalnim motivima. Dodadomo li, da su i ove godine učenice izradile najfinijih rad- nja, *koje se prodavaju u korist „Družbe“*,

nu podporu za nabavu sjemen'a za pod- ske usjeve (kuruzu, hajdu itd.) koju će doznačiti hrvatskoj gospodarskoj i tali skoj svezi.

Sa većom podporom, koju bi imala dati da i pokrajina, provesti će se razne ne radnje. U tu svrhu sastat će se bu dećg mjeseca opet konferencija kod na- estničtva i opredieliti gdje i kako da se radnje provede i kako da se podporu svednije podieli

Na konferenciji govorilo se je takodjer uredjenju rieka Mirne i Raše te o do- da izvedenih radnjah na pritocima i po- ...

Novi tršćanski biskup. Čitamo u je- lom tršćanskom listu, uzdržanom od vlade, će biti doskora imenovan tršćanskim skupom monsignor Castellitz, sada pro- sor teologije u središnjem sjemeništu u rici. Isti list donaša tu viest kao vrlo uzdanu i s najkompetentnije strane.

Prenašamo za sada tu viest prosto kao oničari.

Sa kopersko izložbe. Istarska talijan- a izložba u Kopru imat će, kako nam levidci pripoviedaju, stalno ogroman gu- itak. Malo je dana u mjesecu, u kojima nade na izložbi toliko posjetioca a da bi od ulaznine moglo platiti dnevne tro- kove. Već odavna uzajmljuju odbornici ovac za pokriće tekućih troškova na vla- tito ime kod talijanskih banaka. Taj bi ovac u svoje vrieme imala vratiti zemalj- ka blagajna u Poreču, ali će pri tom nati da kažu svoju i Hrvati i Slovenci tre.

Dopisnica uredničtva.

Nepoznata osoba poslala je sa pošte u Motovunu negdje okolo 16. pr. mj. prepu- čeno pismo našem glavnom uredniku u Trst. Radi njegove odsutnosti pismo to vraćeno je natrag pošti u Motovun. Toliko o znanja g. piscu pisma.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd - Liliemilch - sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.
Komad po 80 para dobiva se u svim liekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Širite „Našu Slogu“.

Dr. L. NOVAK
specialista za porodjaje i ženske bolesti
prenio je svoj ambulatorium
u Via Lacea 24.
Ordinira od 3—4.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna posluživa u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Posluživa brza i točna.

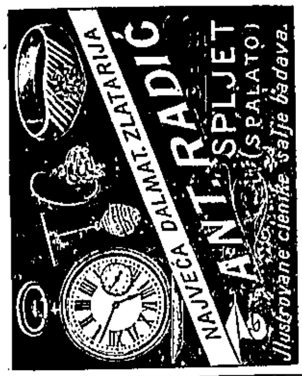

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.
Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda
dobivaju se u
tiskari Laginja i drug. u Puli
ulica Giulia 1.
uz cienu od 2 do 10 para.

Ustanovljena 1891.
ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga na ograničeno jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz
4½ %
čisto bez ikakvog odbitka.
Ustanovljena 1891.

nosti, a u prvom redu njezina tvrdoglavost i neprijateljsko razpoloženje prema Slavenima u obće, u ovom pako slučaju napose prema južnim Slavenima.

Ova je odgoda usliedila jer vlada nije mogla proturati jednu nepravednu svoju osnovu t. j. osnovu o ustrojenju talijanske pravoslovne fakultete u Beču i jer se parlamentarni stroj nije mogao dalje kretati. Sav je parlamentarni rad zapeo u najvažnijim odborima.

U financijalnom odboru predložili su socijalisti glas nepouzdanja vladi jer nije podastrla tražene podatke o porezu na baštine i na rakiju. Razprava nije u tom odboru ni započela radi formalnih prepiraka i zbog medjusobnog nadmudrivanja.

Drugi važni odbor, vojnički naime nije mogao ni započeti svojih razprava jer nebijaše na zakonitom broju članova. Odbor za uredjenje narodnostnih razmirica, koji se je bio sastao, da vieća o poznatom predlogu socijalističkog prvaka dr. Adlera glede škola za manjine, protratio je svoje vrieme formalnim pitanjem imade li naime započeti svoj rad obzirom na krizu, koju je izazvala vlada i stranke većine parlamenta.

Najglavniji razlog odgode parlamenta bio je svakako taj, što su zastupnici južnih Slavena zapodjeli obstrukciju u proračunskom odboru. U tom se je naime odboru imalo razpraviti vladinu osnovu o ustrojenju talijanske pravoslavne fakultete u Beču. Zastupnici iz hrvatskih i slovenskih zemalja t. j. iz Dalmacije, Istre, Trsta, Goričke, Kranjske, Štajerske i Koruške nisu mogli dopustiti, da se ustroji u Beču jedan dio talijanskog sveučilišta ako vlada nezadovolji istodobno i njima u pitanju hrvatskih i slovenskih visokih škola.

Oni su naime od carske vlade zahtjevali, da se priznade hrvatskomu sveučilištu u Zagrebu ravnopravnost sa sveučilištima ove polovice monarhije. Tražili su dakle, da svi nauci i svi izpiti, koje polože na sveučilištu u Zagrebu naši mladići iz spomenutih zemalja imadu istu vriednost kao da su položeni na kojem austrijskom sveučilištu. Tražili su nadalje, da se za buduće slovensko sveučilište u Ljubljani uporabi nekoliko slovenskih profesora na sveučilištih u Pragu i Krakovu. I konačno su tražili, da im se stalno zajamči, da će se najdalje za deset godina otvoriti slovenska pravoslovna fakulteta u Ljubljani.

Sve su to dakle zahtjevi, kojim je vlada sa malo dobre volje posve lahko zadovoljiti mogla. Na mjesto toga odgovorila je ona na zahtjeve naših zastupnika, da im za sada neda ništa a kad bude jednom gotova talijanska pravoslovna fakulteta, tada tekar da će se s njima upustiti u pregovore.

Posve je naravski, da zastupnici južnih Slavena nemogoše pristati na takove dvojbene uvjete. I radi toga započeše dne 28. junija u proračunskom odboru obstrukciju proti vladinoj osnovi za ustrojenje talijanske pravoslovne fakultete.

Svi članovi proračunskog odbora, koji su govorili proti spomenutoj osnovi, izjaviše složno, da oni nisu proti talijanskoj visokoj školi, koja im po njihovoj kulturi i po njihovom položaju pripada, ali nemogu, da propuste ovu zgodu a da i oni za svoj narod, koji je kud i kamo mnogobrojniji od Talijana i po kojemu jedino uživa naša monarhija svoj velevlastni položaj, neizvojšte ista prava na školskom polju, koja se kani dati Talijanima.

Uz jugoslavenske obstrukcijoniste prionuli su bratski u proračunskom odboru i nekoji češki i rusinski zastupnici. Obstrukcija je trajala sve do 5. julija. Slovenski, hrvatski, češki i rusinski zastupnici govorili su jedan za drugim po više sati, nekoji čak do 10 sati uznastopce, a bili bi govorili i dulje, da nebijahu sjednice zaključene.

Vlada i njezine stranke izjaviše prije nego li je obstrukcija započeta, u svojih novinah, da će pod svaku cienu obstrukciju slomiti pa imale trajati sjednice proračunskog odbora i čitav mjesec julij. tu svrhu pozvaše iz kupeli predsjednika proračunskog odbora baruna Chiari-a, ko je imao svojom odlučnosti i bezobzirno obstrukcijoniste razoružati. Ali baš taj odlučni i bezobzirni Niemac bacio je pušku u kurazu. Kad je naime uvidio, se sjedne strane obstrukcijonisti ne daju preplašiti ni ukrotiti i da postoju s druge strane vladini članovi odbora sve to mlitavi, mljohaviji i umorniji, izjavio je, položaje predsjedničku čast. On je dodu nastojno opravdati svoj korak time, da n razumije slavenskih govora i da nije ra toga u stanju voditi raspravu, ali to bija samo izlika — i ništa drugo.

Priznati nam valja lojalno, da su o strukcijonistima znatno pomogli — hoće nehote — i poljski članovi praračunskog odbora. Oni se naime pobuniše proti vlad što im nije htjela izpuniti davno obećanj t. j. gradnju vodenih kanala u Galiciji. radi toga zanemariše njoj dotadanju po poru koli kod razprave financijalnih osnov toli u pobijanju obstrukcije.

Borbu proti obstrukciji imale su dak da izdrže skoro jedino same njemačk stranke, jer se ni socijalisti, ni češki kl rikalci, ni Mladočesi, koji bijahu više man za vladinu osnovu, odnosno proti obstrul ciji, nemogoše pravo ugrijati za osnov današnje čisto njemačko birokratičke i proti slavenske vlade

Jugoslavenski sveučilištni klub t. j. Hr vati, Slovenci i Srbi u jednom klubu z sveučilištno pitanje ujedinjeni, postigoše z sada svoju svrhu. Oni zapriečiše za sad provedenje jedne nepravedne osnove, koj je bila vlada predložila i za koju se izja više stranke većine parlamenta. Svojo obstrukcijom prisilili su vladu na to, d je morala prije dobe odgoditi parlamenat koji je imao da rieši jošte razne osnov financijalne naravi. Tim pako nećemo d kažemo, da je vladina osnova o ustrojenj talijanske pravoslovne fakultete za uvje zakopana. Nipošto. Vlada će na jesen, p svoj prilici mjeseca oktobra, sazvati n novo carevinsko vieće. Tada će doći ops na dnevni red ista osnova, jer se ju vlad neuša prije provesti naredbenim putem Naši će zastupnici dosliedno i na jese obstruirati proti vladinoj osnovi bude vlada i tada stala na stanovištu, da dad Talijanom sveučilište a nami Hrvatima Slovencima ništa. U tom slučaju, ako vlad nezadovolji naime pravednim zahtjevim našega naroda na školskom polju, stupi će naši zaštupnici proti vladi još u oštrij opoziciju pa nebude li mogla prodrie svojom osnovom, il će sama odstupiti i će razpustiti parlamenat. Od razpusta pa lamenta imade pako malo da očekuje, je bi novim izborima zadobila manje prija telja i pristaša, nego li ih imade sad Morala bi dakle popustiti i tražiti sastav nove parlamentarne većine — ili sam odstupiti.

Obstrukcijom jugoslavenskih zastupnik proti vladinoj osnovi, nije toliko pogođen vlada ni njezine njemačke stranke, kolik sami Talijani. Austrijska vlada je naim pripravila svoju osnovu o talijanskoj pra voslovnoj fakultetti pod uplivom i pritiskom njezinih saveznika Njemačke i Italije, osc bito ove posliednje. Ministarstvo izvanjski posala prisililo je ministra predsjednik baruna Bienerth na izradbu one osnov — jer to zahtjevaju tobož viši interes naše izvanjske politike. Njemačke pak stranke u parlamentu pristale su na vladin osnovu od straha pred promjenom sadaš njeg sustava, kako im je to ministar pra vosudja sam predočio, i radi toga, da iz talijanski glasovi u parlamentu pomogn uzdržati promoć nad Slavenima.

Pogođeni su dakle obstrukcijom naši zastupnika u prvom redu Talijani, i t napose Talijani našeg Primorja, koji nis htjeli ništa ni čuti o tom, da bi našem narodu za uzdržanje za svoje sveučilišt

procijenjen...

udiviljenjem opažamo p... učenica, koje se na ovaj način ... Dobrotvorki Družbi, koja im pruža mogućnost besplatne naobrazbe. — Žao nam je, da nam prostor lista ne dopušta potanje opisivati ukusnu izložbu; no oni brojni posjetnici izložbe, med kojima i samo Talijanke, najbolje nam svjedoče uspjeh iste, što je samo najljepša pohvala za voditeljicu tečaja, gdjicu Vuković!

Držimo, da Mali Lošinj sa ovim prinosom od 500 K i novcem od rasprodanih radnja za Družbu, ne stoji u zadnjim redovima, već da uza sve veliko siromaštvo što vlada ovdje, znadje otkinuti od ustiju samo da u zajednici sa svojom braćom iz svih hrvatskih zemalja pridonese i svoj dar na oltar našoj Družbi!

Krčki kotar:

Iz Vrbnika. *(Vrbničke nevoljice.)* Vašom dozvolom, g. urednice, iznet ćemo u nekoliko navrata prilike i neprilike, koje čine da je naš starodavni grad — centro del croatismo — u ovo posliednje doba zamro u narodnom pogledu. (Izvolite, Urod). Od nekoliko godina natrag Vrbnik je u svakom pogledu zadnji.

Negda prvi medj prvima davaše Istri poizbor ljudo: četicu požrtvovnih narodnih svećenika i lijep broj marljivih djaka, koji bi svojim zabavama, pjevanjem i tamburanjem oduševljavali domaći svijet. — Danas je sve naopak. Starom društvenom djačkom životu nema ni traga. Vrbnički su djaci mladi duševno i tjelesno. Uče samo, koliko treba da dobiju komad kruha; o kakovom drugom radu kod njih ni spomena. Tamburе trunu, lijepog narodnog pjevanja ni čuti nije, premda je prije u Vrbniku opstojalo već i tamburaško društvo. Pučka predavanja ne bi mogle nigdje tako uspijevati kao u Vrbniku, ipak nema o tom ni govora. Gdje leži uzrok tom mrtvilu?

* * *

Za narodni se blagdan i u Vrbniku nešto „radilo". Pa što se uzradilo? Bila je misa, sakupljalo se prinose za Družbu i — ništa više. Upravo što je najglavnije, izostalo je. — Da se u banovini i Dalmaciji sakupljaju novci za Družbu — to je razumljivo i hvalevrijedno, al mi u Istri se ne smijemo samo time zadovoljiti. U Istri je poglavito, da se drže predavanja o našim apostolima, da se prikaže njihov život i rad, njihovo ideje; poglavito je, da narod znade, što su za nas sv. Ćiril i Metod, što njihova družba. Nije dosta, da narod dodje na blagdan naših svetaca u crkvu, a iz crkve — u krčmu, pa da se za stolom uz čašu vina sakupi koja para za Družbu. To je sve nuzgredno, al se na žalost na to najviše pazi, kao da svijest narodna sastoji u tom, da li tko dade veći ili manji prinos za Družbu. Na 5. srpnja bilo je u Vrbniku više djaka i druge „inteligence", al nije jamačno nikome palo na um, da istakne političko ili kulturno znamenovanje narodnog blagdana. Mislili su, da će dosti učiniti, ako sakupe koju krunu. Pa što su sakupili? U Vrbniku „gradu" sa preko dvije tisuće stanovnika sakupili su — 76 K! Dakle: bila je misa, pucali su mužari i sakupilo se 76 K — i tako je prošao „veliki narodni dan". Da je prošao taj dan barem s kakvim materijalnim uspjehom, kad o duševnom nema govora. Kako su se iskazali tog dana naši bogataši i drugi „stari" vrbničani? Čitajte „Našu Slogu" od 21. srpnja, pa se divite prinosima za Družbu. Sitni su to prinosi — al neka, ne bi ih čovjek ni isticao, da nije dopisnik u „N. Slogi" zamjerio popu J. G. što nije na blagdan naših apoštola ništa dao za Družbu. Popa J. G. ne treba braniti. Ako nije on dao ništa baš 5. srpnja, kad su drugi „punom šakom" davali, nije drugda svog prinosa ukratio. Dao je on više puta na jedanput lijepih pri... u dobrotvorne svrhe. U ostalom rodoljub... se ne kupuje na krune. A pop J. G. veći rodoljub bez kruna, nego mnogi ... broje tisuće. Svjedoci rodoljublja popa ... jesu svi stariji vrbničani i župljani ra... župa po Cresu, Rabu i Lošinju. Pop ... nije rodoljub od 1 K, on je rodoljub ra... (Sve je to liepo i istinito, i svaka ... popu J. G., o njemu se mirno kao re... o komu može reći, da je za svog ži... učinio svoju narodnu dužnost, ali ipak ... smilo dati prilike, da mu se što na narc... blagdan a pod staro dane zahvali. T... naše skromno mnienje bez zamjere.

† **Pop Josip Dminić.** Prekasno ... prošli broj, primili smo iz Krka tužnu vi... da je dne 26. pr. mj. preminuo u K... pop Josip Dminić, rodom iz Vrbn... koralni vikar i duhovni pomoćnik sl... crkve u Krku. Pokojniku je bilo istom... godine. Počivao u miru!

Austro-hrvatsko parobrodarsko dru... na dionice u Puntu javlja, da će p... od 2. kolovoza t. g. parobrod „Andromed... na pruzi Rijeka Rab Lošinj mjesto Opa... i Loyran ticati toli na polazku koli... povratku mjesto Krk.

Odlazak iz Krka na Rijeku bit će sva... petka i ponedjelka u 3.50 po pod. n... lazak iz Krka za Rab i Lošinj svake ... boto i srijedu u 1.40 po podne. Pobli... oglasu.

Za narodni blagdan u Dubašnici. ... svojim slabim prilikama i mi smo, ko... smo mogli, proslavili narodni blagdan ... Ćirila i Metoda. Naš obć. tajnik g. A... Volarić sabrao je pak za tu prigodu K... i 10 para, koje darovaše: Jure Mo... Krk, K 5; Dr. J. Majnarić, obćin. lič... Malinska, K 4: po K 3: Otac Srećko I... Borat i Eduard vitez Rade, Portić: ... K 2: Otac Benko Zgombić, Glavotok, ... kov. Maračić, župnik, Dubašnica, ... Bogović, župe-upravi., Linardići, T... Kraljić, župnik, Poljica, Ivan Polonijo, ... telj, Milohnići, Josip Zlatić, učitelj, Polj... pop Šime Milovčić, Oštrobradić, pop P... Milovčić, Bogović, Ačim Tončić, učit... Malinska; po K 1: pop Ivan Grško... Bogović, Volarić Anton, obć. tajnik, ... gović, Volarić Dinko, Bogović, M. Ra... učitelj, Bogović, K. Kraić, učiteljica, ... gović, Tončić Rudolf, Malinska, Petar Škar... načelnik, Malinska, Anton Škarpa, Malins... Bogović Petar pok. Iva, Bogovići, Bogo... Mate Perov, Bogovići, Ivan Milčetić „Sol... Milčetići, Bogović Pave p. Antona, Žge... bići, Hržić Jure p. Jura, Sv. Ivan, Kra... Frane, stolar, Bogovići, Kraljić Andre, ... lohnići; po 50 para: Škarpa Katica, ... linska, Jurasić Anton, Linardići, Milč... Mate, Milčetići; po 40 para: Filipić Jo... Milovčići, Bogović Petar „Jerov", Bogov... Vasilić Anton, Malinska, Magošić M... Poljica.

Voloski kotar:

Novi ravnatelj c. k. učiteljišta Kastvu. Ministar bogoštovlja i nast... imenovao je ravnateljem c. k. učiteljišta Kastvu g. prof. Vladimira Nazora, odl... noga hrvatskoga pjesnika i pisca. Če... tamo srdačno g. ravnatelju i onom zavo...

Desetgodišnjica obstanka. U nedj... dne 7. ov. mj. proslavit će „Udruga ... Mihovila" u Rubeših — obćina Kast... desetgodišnjicu svoga obstanka. Druš... pripravlja svojim članovima i pozvanic... za taj dan zabavu sa bogatim programo... kod g. Ivana Vlaha-Vicića u Trinajstić... Odbor poziva sva narodna društva i p... jedince na tu svoju zabavu.

Pazinski kotar:

Glavna skupština „Istre". Redo... gl. skupština hrv.-slov. akad. fer. društ... „Istra" obdržavat će se ovo godine u P...

brade, te se konačno rieši
škole kako je narod pred kom[illegible]
i da prisile i c. k. oblasti i sam.
da poštuju narodnu volju, a ne na
eni način i huncutski se rugati i ba
od noge želje puka. Znamo da na
Talijana na Junti prema nama nisu
bile poštene, te nek nas ne sile, da
mo svakomu govoriti u brk ono što
o što: lopovu: lopov, a tatu: tat!

da misa u Kaštelira. U nedjelju
augusta doživio je Kaštelir nakon
dina i opet veliko slavlje. Pred 38
lina prvi put doprinio naš vrli sa
starina i veliki rodoljub don Ante
ić Gospodinu nekrvnu žrtvu, a u ne
pak naš mili domorodac Rudolf
ić. Mladomisnik je odgojen u pučkoj
njoj talijanskoj školi u talijanskom
, ali ipak nije nikako mogao zabo
da ga je hrvatska majka odgojila.
sko mu je ime bilo sveto te ga je
ao i stupio pred oltar božji kao odu
ni Hrvat. Ovo je slavlje bilo i crkveno
odno. Kroz osam dana rádili su naši
ubni kaštelirski djaci pod vodstvom
ničara M. Ružića, Mija Deklića i
anta Antuna Ružića. U subotu na
već je bilo cijelo selo zaodjenuto na
m zastavicama i ružama. Još je bilo
ko slavoluka od crkve do kuće na
ladomisnika, na kojima su bile napi
krasno rodoljubne riječi. Između tih
nam je u oči osobito: „Iz naroda
arod." Sva je okolica mladomisnika
nekim osobitim narodnim duhom.
tro rano javila su zvona veliku sve
st toga dana. Naš hrvatski Kaštelir
je s tudjim svijetom, koji je došao
raduje svomu čovjeku. U 10 sata
e iz crkve k kući mladomisnika velika
rka ljudi. Netom se pojavio mlado
ik narod sav oduševljen poviče triput:
o naš mladomisnik!" Nato se krene
a crkvi uz pratnju glazbe, i u bjelini
venih djevojaka i djevojčica. Krasno je
gledati, kako silna dječica sipiju tro
o cvijeće pred njim. Svečanost u crkvi
je upravo krasna. Dirnuti narod orosio
adikad svoje oko suzom radosnicom.
on svečane službe božje razidje se na
a kita prijatelja i rodjaka poprati
domisnika kući, gdje je bila priredjena
a. Tekom gozbe zaredao je niz na
rica njemu i njegovim roditeljima.
bito riam je upao u oči prečasni ka
k Orlandini svojom blagom i ugod
pojavom. Nikako nam ne može iz
eti osim krasnog milozvučnog umjet
pjevanja ono narodno bugarenje i
anje koledvara našeg neustrašivog ro
ba Gaetana Ružića i staroga sakreštana.
a je čitava ova crkvena narodna sve
ost tako krasno ispala, velika je zasluga
g muškog i ženskog kaštelirskog dru
. Već su nam više puta kroz više pra
a naši vrli djaci pružili i duševnog i
snog užitka, pa se sloga od njih na
io, da će nas opet iznenaditi krasnim
avama. Mi Kaštelirci nastojimo, da ih
n našim silama podupremo na narodnu
ist. Dičimo se njihovim krasnim radom
jepim nastojanjima, pa se ne bojimo
janske navale. Hrvati-kaštelirci, ostanimo
adalje dobri i čvrsti Hrvati, boreći se
liv okrutnog dušmanina, koji hoće da
n otme naše svete pravice. Bormo se
sveta svoja prava, da budemo — svoji
svome!

Koparski kotar:

Analfabetski tečaj na Grimaldi. Analfabetizam jest strašna narodna pošast, koja
radi svojih posljedica meće u zadnje
dove prosvjetljenih naroda.
Svoj našoj socijalnoj bijedi, koja nas
put more tisti, leži uzrok u neznanju.
ko od nas ne može biti indiferentan,
d vidi, kako naš seljak danomice pro
da sve to dublje u kaljužu duga, kako
naši posjedi su seljačkog neznanja ras
[illegible] volju s
[illegible] ako [illegible] mogne? +
Odstranimo neznanje, i temelj toga analfabetizam, eto nam bolje budućnosti!

Imajući to pred očima, otvorili su u nedjelju 31. srpnja naši dragućki djaci analfabetski tečaj na Grimaldi. U Dragući nije bilo moguće, jer tamo živimo kao u Tunguziji. Narod se djačkom pozivu u lijepom broju odazvao. Taj odziv nek bude onim skepticima, koji vele: „naši ljudi ne maju za to smisla", dovoljnim dokazom, da se s malo dobre volje može našeg sojaka za sve i svašta zainteresovati. Ima nade, da će tečaj donijeti korisnih plodova. O uspjehu javit ćemo kasnije.

Ne bi bilo s gorega, kad bi se u taj hvalevrijedni primjer dragućkih djaka ugledali i ostali širom Istre. Svaki djak nek na se preuzme svetu dužnost, da će svakih praznika desetorici nepismenih naučiti čitati i pisati. Neznatna je to žrtva, a ogromni bi bili uspjesi, jer bi time za par godina analfabetizma u Istri nestalo.

Dakle na posao, jer „vrijeme teče, a niš' ne reče".

Iz Sluma. Ponedjeljak t. augusta vjenčao se ovdje gosp. Zlatić Blaž poštanski opremač sa gdjicom Marijom Božić učiteljicom žen. ručnog rada. Veseli se svatovi sjetiše naše mile „Družbe", za koju sakupiše 61 K 84 h. Darovaše slijedeći: Mladoženja 11 K, nevjestica 6 K, Zlatić Marko 5 K, Božić Blaž 6 K, Božić Ivan 5 K, Božić Antun 48, K 1, Božić Antun 18, K 1, Flego Josip 2 K, Šepić Vinko 1 K, Sirotić Josip 7 K, Šverko Ivan 5 K, Božić Ruža 1 K, Šverko Ante 1 K, Posedel Blaž 1 K, Finderle Mate 1 K, Božić Andre 2 K, Božić Josip 44 h, Igranje za „Družbu" 4 K 40 h, Zlatić Marija 1 K. Mladencima naše čestitke, a darovateljima najljepša hvala.

* * *

Prigodom narodnog blagdana sakupilo se 13 K 20 h, a od prodanih „Družbinih" razglednica 10 K. Sav je novac uručen mjesnoj podružnici.

Iz Sovinjaka. Dne 1. lipnja t. g. bio je ovdj. župnik veleč. g. Kazimir Mandić premješten u svoju novu župu Veprinac, a ovamo je došao kao župeupravitelj veleč. g. Zorko Kluna bivši župeuprav. u Veprincu. Čim je novi župeupravitelj ovamo došao, odmah je započeo obdržavati nauk kršćanski za prvu sv. pričest, pošto bivši župnik g. Kazimir Mandić nije kroz cijelu godinu nauka obdržavao. Odkad se ovdje djeca pripravljaju za sv. pričest nisu nikada talijanska djeca (koja dakako govore u kući većinoma hrvatski) bila odijeljena od hrvatskih, nego su uvjek zajedno polazila nauk, a podučavalo se ih dakako samo u hrv. jeziku, pošto, o obito djeca iz bližnjeg sela Sirotići (koji još polaze talijan. školu) mole se Bogu samo u hrv. jeziku. Nu eto novog župeupravitelja u osobi g. Kluna, odijeli djecu, pa hrvatsku poučava posebice, a talijansku opet za sebice. No ne samo to, nego i pričesti jednu nedjelju jednu, a drugu nedjelju druge (naime djecu talijansku). Moramo uzeti u obzir, da je hrvatske djece bilo 40, a talijanske samo 12. Tim se očito vidi, da ide naš novi župeupravitelj za cijepkanjem, mjesto da nas čim više moguće sjedinjuje, jer time on sam stvara Talijane ovdje, kojih nema. Ako je neznatan broj glupana, koji se prodaju kao blago tih uopće nebi se smjelo uzeti u obzir. Istina bog imaju svoju školu, ali je pitanje po kojem zakonu postoji ta škola, pošto ima samo 25 djece dužne polaziti školu, dočim ih naša ima nešto preko 100?!! Povrh toga naš novi župeupravitelj usudjuje se uvadjati talijanske propovijedi prigodom sv. pričesti, gdje ovdješnji umirovljeni župnik g. Dragutin Žnidarić kroz 25 godina što je ovdje službovao nije se nikada usudio u crkvi progovoriti talijanske riječi, a niti nijedan jednu podporu za nabavu sjemenja za poljske usjeve (kuruzu, hajdu itd) koju će se doznačiti hrvatskoj gospodarskoj i tali janskoj svezi.

Sa većom podporom, koju bi imala dati vlada i pokrajina, provesti će se razne javne radnje. U tu svrhu sastat će se budućeg mjeseca opet konferencija kod namjestničtva i opredieliti gdje i kako da se te radnje provede i kako da se podporu pravednije podieli.

Na konferenciji govorilo se je također o uredjenju rieka Mirne i Raše te o dosada izvedenih radnjah na pritocima i potocima.

Novi tršćanski biskup. Čitamo u jednom tršćanskom listu, uzdržanom od vlade, da će biti doskora imenovan tršćanskim biskupom monsignor Castellitz, sada profesor teologije u središnjem sjemeništu u Gorici. Isti list donaša tu viest kao vrlo pouzdanu i s najkompetentnije strane.

Prenašamo za sada tu viest prosto kao kroničari.

Sa koparske izložbe. Istarska talijanska izložba u Kopru imat će, kako nam očevidci pripoviedaju, stalno ogroman gubitak. Malo je dana u mjesecu, u kojima imade na izložbi toliko posjetioca a da bi se od ulaznine moglo platiti dnevne troškove. Već odavna uzajmljuju odbornici novac za pokriće tekućih troškova na vlastito ime kod talijanskih banaka. Taj bi novac u svoje vrieme imala vratiti zemaljska blagajna u Poreču, ali će pri tom imati da kažu svoju i Hrvati i Slovenci Istre.

Dopisnica uredničtva.

Nepoznata osoba poslala je sa pošte u Motovunu negdje okolo 16. pr. mj. preporučeno pismo našem glavnom uredniku u Trst. Radi njegove odsutnosti pismo to vraćeno je natrag pošti u Motovun. Toliko do znanja g. piscu pisma.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Telschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržajo lijepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna, drogerijama i dučanima parfumerijama.

Širite „Našu Slogu".

Dr. L. NOVAK
specialista za porodjaje i ženske bolesti
preniо je svoj ambulatorium
u Via Lacea 24.
Ordinira od 3—4.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Lissa br. 7.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

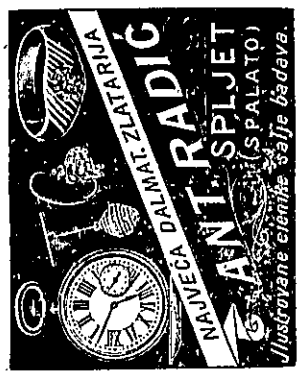

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.
Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. 1.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda
dobivaju se u
tiskari Laginja i drug. u Puli
ulica Giulia 1.
uz cienu od 2 do 10 para.

Ustanovljena 1891.
ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga na ograničeno jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz
4 1/2 %
čisto bez ikakvog odbitka.
Ustanovljena 1891.

nosti, a u prvom redu njezina tvrdoglavost i neprijateljsko razpoloženje prema Slavenima u obće, u ovom pako slučaju naposе prema južnima Slavenima.

Ova je odgoda usliedila jer vlada nije mogla proturati jednu nepravednu svoju osnovu t. j. osnovu o ustrojenju talijanske pravoslovne fakultete u Beču i jer se parlamentarni stroj nije mogao dalje kretati. Sav je parlamentarni rad zapeo u najvažnijim odborima.

U financijalnom odboru predložili su socijalisti glas nepouzdanja vladi jer nije podastrla tražene podatke o porezu na baštine i na rakiju. Razprava nije u tom odboru ni započela radi formalnih prepiraka i zbog medjusobnog nadmudrivanja.

Drugi važni odbor, vojnički naime nije mogao ni započeti svojih razprava jer nebijaše na zakonitom broju članova. Odbor za uredjenje narodnostnih razmirica, koji se je bio sastao, da vieća o poznatom predlogu socijalističkog prvaka dr. Adlera glede škola za manjine, protratio je svoje vrieme formalnim pitanjem imade li naime započeti svoj rad obzirom na krizu, koju je izazvala vlada i stranke većine parlamenta.

Najglavniji razlog odgode parlamenta bio je svakako taj, što su zastupnici južnih Slavena zapodjeli obstrukciju u proračunskom odboru. U tom se je naime odboru imalo razpraviti vladinu osnovu o ustrojenju talijanske pravoslavne fakultete u Beču. Zastupnici iz hrvatskih i slovenskih zemalja t. j. iz Dalmacije, Istre, Trsta, Goričke, Kranjske, Štajerske i Koruške nisu mogli dopustiti, da se ustroji u Beču jedan dio talijanskog sveučilišta ako vlada nezadovolji istodobno i njima u pitanju hrvatskih i slovenskih visokih škola.

Oni su naime od carske vlade zahtjevali, da se priznade hrvatskomu sveučilištu u Zagrebu ravnopravnost sa sveučilištima ove polovice monarhije. Tražili su dakle, da svi nauci i svi izpiti, koje polože na sveučilištu u Zagrebu naši mladići iz spomenutih zemalja imadu istu vriednost kao da su položeni na kojem austrijskom sveučilištu. Tražili su nadalje, da se za buduće slovensko sveučilište u Ljubljani uporabi nekoliko slovenskih profesora na sveučilištih u Pragu i Krakovu. I konačno su tražili, da im se stalno zajamči, da će se najdalje za deset godina otvoriti slovenska pravoslovna fakulteta u Ljubljani.

Sve su to dakle zahtjevi, kojim je vlada sa malo dobre volje posve lahko zadovoljiti mogla. Nu mjesto toga odgovorila je ona na zahtjeve naših zastupnika, da im za sada neda ništa a kad bude jednom gotova talijanska pravoslovna fakulteta, tada tekar da će se s njima upustiti u pregovore.

Posve je naravski, da zastupnici južnih Slavena nemogoše pristati na takove dvojbene uvjete. I radi toga započeše dne 28. junija u proračunskom odboru obstrukciju proti vladinoj osnovi za ustrojenje talijanske pravoslovne fakultete.

Svi članovi proračunskog odbora, koji su govorili proti spomenutoj osnovi, izjaviše složno, da oni nisu proti talijanskoj visokoj školi, koja im po njihovoj kulturi i po njihovom položaju pripada, ali nemogu, da propuste ovu zgodu a da i oni za svoj narod, koji je kud i kamo mnogobrojniji od Talijana i po kojemu jedino uživa naša monarhija svoj velevlastni položaj, neizvojšte ista prava na školskom polju, koja se kani dati Talijanima.

Uz jugoslavenske obstrukcijoniste prionuli su bratski u proračunskom odboru i nekoji češki i rusinski zastupnici. Obstrukcija je trajala sve do 5. julija. Slovenski, hrvatski, češki i rusinski zastupnici govorili su jedan za drugim po više sati, nekoji čak do 10 sati uzastopce, a bili bi govorili i dulje, da nebijahu sjednice zaključene.

Vlada i njezine stranke izjaviše prije nego li je obstrukcija započela, u svojih novinah, da će pod svaku cienu obstrukciju slomiti pa imale trajati sjednice pr… računskog odbora i čitav mjesec julij. … tu svrhu pozvaše iz kupelji predsjednik… proračunskog odbora baruna Chiari-a, ko… je imao svojom odlučnosti i bezobzirnoš… obstrukcijoniste razoružati. Ali baš taj o… lučni i bezobzirni Niemac bacio je pr… pušku u kuruzu. Kad je naime uvidio, … se sjedne strane obstrukcijonisti ne daju… preplašiti ni ukrotiti i da postaju s dru… strane vladini članovi odbora sve to mlja… niji, mljohavjji i umorniji, izjavio je, … polaže predsjedničku čast. On je dodu… nastojao opravdati svoj korak time, da n… razumije slavenskih govora i da nije ra… toga u stanju voditi raspravu, ali to bija… samo izlika — i ništa drugo.

Priznati nam valja lojalno, da su o… strukcijonistima znatno pomogli — hoje… nehote — i poljski članovi proračunsko… odbora. Oni se naime pobuniše proti vlad… što im nije htjela izpuniti davno obećanj… t. j. gradnju vodenih kanala u Galiciji. … radi toga zaniekaše njoj dotadanju po… poru koli kod razprave financijalnih osnov… toli u pobijanju obstrukcije.

Borbu proti obstrukciji imale su dakl… da izdrže skoro jedino same njemačk… stranke, jer se ni socijalisti, ni češki kl… rikalci, ni Mladočesi, koji bijahu više manj… za vladinu osnovu, odnosno proti obstruk… ciji, nemogoše pravo ugrijati za osnov… današnje čisto njemačko birokratičke i prot… slavenske vlade.

Jugoslavenski sveučilištni klub t. j. H… vati, Slovenci i Srbi u jednom klubu z… sveučilištno pitanje ujedinjeni, postigoše z… sada svoju svrhu. Oni zapriečiše za sad… provedenje jedne nepravedne osnove, koj… je bila vlada predložila i za koju se izja… više stranke većine parlamenta. Svojo… obstrukcijom prisilili su vladu na to, d… je morala prije dobe odgoditi parlamena… koji je imao da riješi jošte razne osnov… financijalne naravi. Tim pako nećemo d… kažemo, da je vladina osnova o ustrojenj… talijanske pravoslovne fakultete za uvje… zakopana. Nipošto. Vlada će na jesen, p… svoj prilici mjeseca oktobra, sazvati n… novo carevinsko vieće. Tada će doći op… na dnevni red ista osnova, jer se ju vlad… neufa prije provesti naredbenim puten… Naši će zastupnici dosliedno i na jese… obstruirati proti vladinoj osnovi bude … vlada i tada stala na stanovištu, da dad… Talijanom sveučilište a nami Hrvatima … Slovencima ništa. U tom slučaju, ako vlad… nezadovolji naime pravednim zahtjevim… našega naroda na školskom polju, stupi… će naši zastupnici proti vladi još u oštrij… opoziciju pa nebude li mogla prodrie… svojom osnovom, il će sama odstupiti i… će razpustiti parlamenat. Od razpusta pa… lamenta imade pako malo da očekuje, je… bi novim izborima zadobila manje prija… telja i pristaša, nego li ih imade sad… Morala bi dakle popustiti i tražiti sasta… nove parlamentarne većine — ili sam… odstupiti.

Obstrukcijom jugoslavenskih zastupnik… proti vladinoj osnovi, nije toliko pogodjen… vlada ni njezine njemačke stranke, kolik… sami Talijani. Austrijska vlada je nalin… pripravila svoju osnovu o talijanskoj pra… voslovnoj fakulteti pod uplivom i pritiskom… njezinih saveznika Njemačke i Italije, oso… bito ove posliednje. Ministarstvo izvanjsk… posala prisililo je ministra predsjednik… baruna Bienertha na izradbu one osnov… — jer to zahtjevaju tobož viši intere… naše izvanjske politike. Njemačke pak… stranke u parlamentu pristale su na vladin… osnovu od straha pred promjenom sadaš… njeg sustava, kako im je to ministar pra… vosudja sam predočio, i radi toga, da i… talijanski glasovi u parlamentu pomogn… uzdržati premoć nad Slavenima.

Pogodjeni su dakle obstrukcijom naši… zastupnika u prvom redu Talijani, i … napose Talijani našeg Primorja, koji nis… htjeli ništa ni čuti o tom, da bi našem… narodu za uzdržanje za svoje sveučilišt…

…a bi, … Hrvata jer … d … izgu… …ku nadu. Kod same nesreće bijaše ranjen i c. k. geometra Brajda teško i dvojica drugih lahko. Drugog dana otišla komisija sa vjestacima na lice mjesta, koja se, kako sam dočuo, izjavila protiv prota Chiola.

Uz ovu nesreću zadesila nas još druga, t. j. 6. ov. mj. poslije podne grozna tuča uništi sve vinograde. Zbilja prikazuje se slaba zima. Maslina malo, buhač vrlo cijenu i malo se produje, porezi rastu dan od dneva a kako živjet?

Voloski kotar:

Za spomen-knjigu prof. Vjekoslava Spinčića uništo je nadalje do konca julija ove godine kod občine Kastav za družbu sv. Ćirila i Metoda i Djačko društvo u Pazinu kruna 285·80 od 88 Spinčićevih štovatelja, od kojih preplatili su sa kruna 20: g. Kornelij pl. Gorup vitez Slavinski, Trst; sa K 13: g. Viktor Marotti, Marčana; sa K 8: gg. Dr. Josip Ivanić, Beč IV., Dušan Vilhar, Rieka, Viktor Tomičić, Volosko, Gršković Mate kateheta, Krk, Petar Zink, c. kr. sudac, Volosko, dr. Vatroslav Jagić, c. kr. dvorski savjetnik, Beč, dr. Ignacij Žitnik, narodni zastupnik, Ljubljana; sa K 2: Orlić Fran, načelnik, Punat; sa K 1: Valjato Ivan, gimn. kateheta, Kraljevica, Črnjeka Matko, učitelj, Dragué i Linić Josip, trgovac na Trsatu. Četvorica njih priposlala 1·80 K preko knjižarske ciene Spomen knjige. Osim toga preplatio je gosp. Janko Kociper 2 krune za Bratovštinu hrvatskih ljudi u Kastvu. Živili darovatelji i našli sljedbenika!

Zakladi za siromašne kandidate c. k. učiteljske škole u Kastvu darovao je g. Josip Linić, trgovac i predsj. „Hrv. Čit." na Trsatu 10 kruna. (Milodari se šalju na ravnateljstvo istoga zavoda.)

Ženskoj podružnici družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Kastvu izručio je družbin povjerenik gosp. načelnik Jelušić uplaćenih od gg. Bulć i Pribil u Sv. Mateju 2 K i od gosp. Ljudevita Jelušić za gdju Emu pl. Kleinmayer umir. naducíteljicu u Ljubljani od rasprodanih knjižica „Povjest Kastva" 10 kruna.

Pripravnica za učiteljišta spojena je sa učiteljskom školom u Kastvu. — Gosp. Ivan Bunc kot. školski nadzornik u Pazinu dobio je naslov vježbaoničkog učitelja. — Gosp. Ante Ryšlavy privr. voditelj pripravnjce u Kastvu dobio je naslov privr. vježbaoničkog učitelja.

Imenovanje. Gosp. Rudolf Saršon, privremeni učitelj vježbaonice na c. kr. hrv. m. učiteljskoj školi u Kastvu, imenovan je učiteljem vježbaonice na istome zavodu.

Pazinski kotar:

Na c. k. hrvatskoj gimnaziji u Pazinu raspoloživo je za školsku godinu 1910—1911 suplentsko mjesto za njemački i grčki jezik ili za njemački jezik i propedevtiku. Kompetenti imadu podastrijeti molbe putem c. k. gimnazijskoga upraviteljstva u Pazinu na c. kr. pokrajinsko školsko vieće za Istru u Trstu do 16. kolovoza o. g.

Slet hrv. sokolske župe „Vitezić" u Pazinu 14. i 15. kolovoza 1910. Kako bijaše već oglašeno priredjuje hrv. sokolska župa „Vitezić" dne 14. i 15. kolovoza t. g. svoj I. sokolski slet u Pazinu. Odabralo se u tu svrhu Pazin, jer je sokolstvo u srednjoj Istri još vrlo malo poznato, pa se kani tim sletom upoznati tamošnji hrvatski narod sa ciljovima i radom Sokolstva. S druge strane bije se u Pazinu još živi boj izmedju Hrvata i Talijana za prevlast u gradu Pazinu, pa će ovaj naš slet jamačno donieti tamošnjim borcima za narodnu stvar novih pobuda za dalnju borbu.

Kod tog sleta sudjelovati će i „Zrinjsko-Frankopanska" župa. — Akoprem bijaše toga našega sleta već op… …, navesti ćemo ipak opet … tačke istoga:

Sokolska društva Volosko Opatija, … tići, Kastav, Kantrida-Zamet, kojim … pridružiti Zrinjsko-Frankopanska žup… će u nedjelju, dne 14/8. u 5 sati u… iz Opatije preko Veprinca i Učke … ljezničke stanice u Lupoglavi, gdje … oko 11 sati ukrcati u vlak, koji do… Pazin u 11.45 sati. U Pazinu na kol… dočekati će ih Pazinsko Puljski So… Buzetskom glazbom te će krenuti … vorci od kolodvora do obćinskog … sta a odavle u „Narodni Dom", g… bili priredjen objed za sve sokolaše… podne u 4 sata biti će u vrtu „Nar… Doma" pučka svečanost, koncert Vo… Opatijske glazbe, bitka sa koriandoli, … rikanska tombola i raznovrstne dru… bavne igre. Na večer vatromet i pre… dramatskog odsjeka Puljskog Sokola, … će prikazivati sliedeće komade:

1. Talijanski ne znadu.
2. Ivan Ivanović je kriv.
3. Krivi broj.

Iza predstave ples u velikoj d… Narodnog doma, kod kojeg svira po… sokolska glazba iz Buzeta.

Ulaznina na pučku svečanost 60 … na predstavu prvih 5 sjedala 1 K, … 60 para, stajanje 40 p., na ples 40 …

Dne 15./8. u 8 sati u jutro biti će … ćeniti pokus na vježbalištu za popo… javnu vježbu.

Ulaznina na vježbalište iznašati … jutro 50 p.

U 11 sati prije podne biti će ko… buzetske sokolske glazbe na trgu … Narodnim domom. Popodne u 3.30 … polazak iz Narodnog doma u povor… vježbalište, gdje će u 4 sata započeti j… vježba s ovim rasporedom:

1. Proste vježbe članstva svih žup… društava.
2. Vježbe pomladka.
3. Vježbe na spravama.
4. Skupine.
5. Vježba gostova.

Ulaznina na javnu vježbu iznaša… dalo 1 K, stajanje 50 p. U 7 sati na … odlazak na kolodvor u Pazinu, od… kreće vlak u Lupoglavu u 8 sati u … te se onda vraćaju sokolovi s ove st… Učke istim putem natrag.

Porečki kotar:

Iz Žbandaja. Jošte god. 1905. otv… se kod nas u Žbandaju škola. Do … poučava se na ovoj školi hrvatski … učevni jezik, što je i pravo, no op… nije se još ni do danas potrudila, da … bavi napis na školsku zgradu, te mj… nje pobrinusmo se mi sami.

U oči Tijelove metnuli smo tablu … školsku zgradu — „Hrvatska pučka š… — a na dan Tijelove bila je uz tablu … vješena hrvatska trobojnica. To je ve… upadalo u oči Talijanima, pa se m… njima nadju dvije mazge, koje od… slijedeći dan potrčaše u Poreč optu… gosp. učitelja, da je on tu stvar nar… Odmah zatim bio je gosp. učitelj po… c. kr. kot. poglavarstvu, gdje je dobio … log, da se mora smjesta izbaciti re… tabla (To je prosto nasilje! Ur.). Kad … mi zato doznali, pobudi se u nama v… uzrujanost, pa podje staro i mlado pr… školi čuvati, koji iz bližega koji iz dalj… nebi li se tko našao, da izvadi tablu. Lij… nas poštuju i čuvaju c. k. oblasti, kad … gnjusnu i lažnu prijavu par odroda, … ne dopuste niti hrvatski napis na n… školi; ali neka se pazi tko dodje dira… našu tablu. Dodje li talijanski napis ma… i uz hrvatski, stalno neće prenočiti … školskoj zgradi.

Kada budu Talijani u Poreču metn… hrvatske napise, onda ćemo udovoljiti … hovim željama. (Tako valja braćo! Ur…

Preporučamo pak našim zastupnici… a osobito prisjednicima na zem. odbo…

dne 14.
prostorijama Nar. Doma
dom":

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posljednje skupštine.
3. Izvješće upravnog i revizionalnog odbora.
4. Izbor novog odbora.
5. Organizacija društvenog rada.
6. Eventualija.

Eventualni predlozi imaju se po § 8. poslovnika podnijeti pismeno najkasnije tri dana prije skupštine.

Odbor.

Sokolski slet u Pazinu. Hrvatska sokolska župa „Vitezić" priredjuje u nedjelju 14 i ponedjeljak 15. kolovoza o. g. svoj sokolski slet u Pazinu.

Razpored:

I. Dne 14. kolovoza 1910.
1. U 5 sati jutrom polazak župe „Zrinjsko-Frankopanske" i „Vitezićeve" iz Volosko preko Učke u Pazin.
2. Doček gostova na kolodvoru Pazin po pazinskom sokolu i odborima.
3. Povorka gradom do „Narodnog Doma", zatim objed
4. U 4 sata po podne u vrtu „Narodnog Doma": Pučka svečanost, koncerat Volosko Opatijske glazbe, pjevanje, amerikanska tombola, bitka sa korijandoli, prodaja raznih stvari, na večer vatromet, u 8 i pô sati na večer predstava dramatskog odsjeka puljskog sokola, zatim ples.

II. Dne 15. kolovoza 1910.
1. U 8 sati prije podne glavni pokus na vježbalištu.
2. U 11 sati koncerat buzetske glazbe u vrtu „Narodnog Doma".
3. Objed.
4. U 3 i pô po podne nastup sokola u „Narodnom Domu", polaz u povorci na vježbalište.
5. U 4 sata po p. javna vježba: *a*) Proste vježbe — izvadjaju sva župska društva; *b*) Vježbe podmladka štapovima; *c*) Vježbe na spravama — izvadjaju sva župska društva; *d*) Vježbe čunjevima; *e*) Piramide; *f*) Vježbe gostova na spravama.
6. U 7 sati na večer u vrtu „Narodnog Doma" nastup za odlazak, povorka na kolodvor.

Ulaznina: na pučku svečanost 60 p.; na predstavu prvih 5 reda K 1·—, ostala 60 p., stajanje 40 p.; na ples 40 p.

Ulaznina: za pokus 50 p.; za javnu vježbu: sjedalo 1 K, stajanje 50 p.

Koparski kotar:

Iz Draguća. I do nas u Draguć doprla vijest, da se širom naše mile domovine pripravljaju na što dostojniji način proslaviti narodni blagdan naših svetih apostola sv. Ćirila i Metoda. Da ne zaostanemo za drugima, uznastojasmo, da i mi proslavimo taj nas narodni blagdan. Ljepše ne mogosmo i ne znadosmo u ovom „talijanskom" gnijezdu, nego da se sjetimo naše miljenice Družbe. Tom prigodom sabrasmo za Družbu 13 K i 59 h; darovaše slijedeći:

Mate Črnjeka učitelj 1 K, Petar Blažević stolar, 20 h, Ivan Gržinić K 1·01, Marija Gržinić žena Ivanova 20 h, Rajko Gržinić Ivanov 10 h, Zvonimir Gržinić Ivanov 20 h, Milan Gržinić Ivanov 10 h, Marija Gržinić Ivanova 20 h, Ivan Gržinić Ivanov 20 h, Josip Šestan Ivanov 50 h, Korelić Ivan Korelići 50 h, Franica Simoneti 1 K, Jurčić Jovakin 10 h, Marija Pilat 18 h, Škrgat Ivan (župan, posjednik) 20 h, Štrpin Josip p. Petra 1 K, Štrpin Antun kbr. 7, 1 K, Štrpin Ernest 30 h, Korelić Franjo, učitelj 80 h, Ivan Šestan pokoj. Antuna 1 K, Šestan Ernest Ivanov 20 h, Ana Šestan žena Ivanova 20 h, Zvonimir Šestan Ivanov 10 h, Bogdan Šestan Ivanov 10 h, Boženka Šestan Ivanova 20 h, Anjo Šestan Ivanov 10 h, Dragomir Šestan Ivanov 10 h, Zora Surmi 10 h, Blaženić Ivan pok. Stjepana 40 h, Liberat Pilat 1 K, Franica Šestan Ivanova 60 h, Šestan Ivan Ivanov 20 h R. Šestan Ivanov 40 k.

Podružnica Draguć-Grimalda. Kako bje već javljeno, obdržavala je naša podružnica u prošlu nadjelju na Grimaldi svoju glavnu skupštinu.

Predsjednik vel. g. Mikša otvara skupštinu, te predoči sakupljenom narodu potrebu škole. Iza toga uzima riječ g. Črnjeka, koji je pročitao otpis Družbe, kojim ona obećaje pripomoć za gradnju hrvatske škole na Grimaldi. Obara se na zemaljski odbor poreški, koji nam i ovdje meće klipove pod noge, samo da ne dobimo škole u svom materinjem jeziku. Iz blagajničkog izvješća g. Krivičića vadimo, da je prošle godine bilo upisanih u našoj podružnici 62 člana. Za naše mizerne prilike i to je dosta. Nakon upisa novih članova zaključi predsjednik skupštinu, te se narod mirno razišao.

Narod iz okolice odazvao se u priličnom broju. Vidi se, da ozbiljnije počima stvar shvaćati. No žalosno jest, da se inteligencija nije nikako odazvala našemu pozivu. Premda je dan i sat obdržavanja podružnice bio objavljen, premda su nekoja gospoda iz Pazina bila s jedne strane specijalno upozorena na to, ipak nije bilo na skupštini, osim par svećenika, učitelja i djaka iz okolice, nijednog inteligentnog čovjeka. Ne da se to osobito onima oprostiti, kojima je Grimalda pod nosom.

Tom zgodom upozorili bi naše zastupnike, nek se na kompetentnom mjestu zauzmu, da Grimalda već jednom dobije svoju hrvatsku školu, koja im je nebrojeno puta bila obećana. Koliko je nama poznato glavna krivnja leži na poreckoj junti, koja ne će da pospješi riješenje škole, jer narod traži hrvatsku školu.

Razne primorske viesti.

Imenovanja u sudstvu u Istri. Sudcima imenovani su: Milan Zgombić za Poreč, Dr. Eugen Vidulić za Motovun, Dr. Umberto Petech i Petar Velčić za Pulu i Dr. Edgardo Cociancich za Kopar.

Konferencija kod c. k. namjestnika u Trstu. Dne 28. julija sastali su se na c. k. namjestničtvu u Trstu nekoji državni i zemaljski zastupnici i članovi zemaljskog odbora u Istri sa raznim izviestiteljima namjestničtva, da viečaju o tom kako da se pomogne stanovničtvu Istre, kojemu je tečajem prošlih mjeseca tuča uništila vinograde i poljske proizvode a voda oštetila livade i sjenokoše. Konferenciji predsjedao je namjestnik knez Hohenlohe a prisustvovali su zastupnici i prisjednici, Laginja, Mandić, Andrijčić, Apolonio, Mrach, Tomasi i Chersich, te izviestitelji: gradjevni nadsavjetnik Oborst, šumski nadsavjetnik Benedikter iz Beljaka, namjestnički savjetnik Pipitz, računar, savjetnik Pogatschnig iz Poreča, vladin savjetnik Frühauf, inžinir Dorcich i jedan vladin perovodja.

Na toj konferenciji viečalo se je o štetama, koje je tuča i voda preuzrokovala u pojedinim kotarima, kako su to politički poglavari izviestili i prisutni članovi popunili i razvielili. Najviše štete pratrpili su kotari poreški, koparski i pazinski, zatim dolaze kotari krčki, lošinjski, puljski pak voloski.

Proračunano je koliko je približno u svakom kotaru štete, koliko bi se imalo tražiti za isto podpore i na koji način, da se te podpore podieli ili upotrebi.

Od ministarstva nutarnjih posala zatražiti će se znatnu podporu, kojoj će imati da doprinese svoj dio i pokrajinska blagajna.

Za prvu potrebu zaključeno je zamoliti odmah brzojavnim putem od ministarstva jednu podporu za nabavu sjemenja za podzimske usjeve (kuruzu, hajdu itd) koju će se doznačiti hrvatskoj gospodarskoj i talijanskoj svezi.

Sa većom podporom, koju bi imala dati vlada i pokrajina, provesti će se razne javne radnje. U tu svrhu sastat će se budućeg mjeseca opet konferencija kod namjestničtvo i opredieliti gdje i kako da se te radnje provede i kako da se podporu pravednije podieli.

Na konferenciji govorilo se je takodjer o uredjenju rieka Mirne i Raše te o dosada izvedenih radnjah na pritocima i potocima.

Novi tršćanski biskup. Čitamo u jednom tršćanskom listu, uzdržanom od vlade, da će biti doskora imenovan tršćanskim biskupom monsignor Castellitz, sada profesor teologije u središnjem sjemeništu u Gorici. Isti list donaša tu viest kao vrlo pouzdanu i s najkompetentnije strane.

Prenašamo za sada tu viest prosto kao kroničari.

Sa koparske izložbe. Istarska talijanska izložba u Kopru imat će, kako nam očevidci pripoviedaju, stalno ogroman gubitak. Malo je dana u mjesecu, u kojima imade na izložbi toliko posjetioca a da bi se od ulaznine moglo platiti dnevne troškove. Već odavna uzajmljuju odbornici novac za pokriće tekućih troškova na vlastito ime kod talijanskih banaka. Taj bi novac u svoje vrieme imala vratiti zemaljska blagajna u Poreču, ali će pri tom imati da kažu svoju i Hrvati i Slovenci istre.

Dopisnica uredničtva.

Nepoznata osoba poslala je sa pošte u Motovunu negdje około 16. pr. mj. preporučeno pismo našem glavnom uredniku u Trst. Radi njegove odsutnosti pismo to vraćeno je natrag pošti u Motovun. Toliko do znanja g. piscu pisma.

Dr. L. NOVAK
specialista za porodjaje i ženske bolesti
preniо je svoj ambulatorium
u Via Lacea 24.
Ordinira od 3—4.

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.
Pobliže upute u tiskari Laginja i drug, Via Giulia br. I.

OLOVKE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda
dobivaju se u
tiskari Laginja i drug. u Puli
ulica Giulia I.
uz cienu od 2 do 10 para.

Nikada više!
neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lepu, mekanu i nježnu put.
Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Širite „Našu Slogu".

Ustanovljena 1891.
ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga na ograničeno jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz
4 1/2 %
čisto bez ikakvog odbitka.
Ustanovljena 1891.

Krumpir ovogodišnji

[illegible]

POZOR! Novi vinski zakon [illegible] Legislje i drug. - Pula.

Austro-Hrvatske parobrodarske društvo na dionice u Pasku

Plovitbeni red

[illegible]

Prega: Mijeko-Pasku

[illegible]	[illegible]	Postaje	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

Prega: Mijeko-Opatija-Rab-Novalja

[illegible]	[illegible]	Postaje	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

Prega: Malko-Mijeko

[illegible]	[illegible]	Postaje	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

Brza prega: Mijeko-Opatija-Rab i natrag

[illegible]	[illegible]	Postaje	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Prega: Mijeko-Krk-Rab-Veli i Mali Lošinj

[illegible]

[illegible]	[illegible]	Postaje	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

Austro-Hrvatske parobrodarske društvo na dionice u Pasku.

Poziv na subskripciju.

[illegible]

Ravnateljstvo

Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Pasku.

POZOR!

Kod Podružnice Gospodarske Zvene [illegible] u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, [illegible] najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog sumpora, dobre engleske modre galice i svakovrstnih umjetnih gnojiva.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. Zastupnik [illegible] Količevo (Gjuro Ratica).

Trgovina manufakturne robe i krojački salon

Marko Zović - Pazin

Skladište odijela najmodernijeg kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske

[illegible]

Ujedno veliko skladište pravih vodnih svisa za crkve i prigodne crkvene svečanosti iz zlatnom kolajnom nagrađjene dalmatinske tvornice svisa.

Svakoma je slobodno pogledati i promjeriti robu.

Zalte moše Zović za 30%, jeftinije prodati hraži stroj? Zato! jer radi bez agenta!

Osam-godišnja garancija. Konkurenca isključena.

KAMEN ZA GRADNJE

[illegible]

MORSKI PJESAK.

[illegible]

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21

Josip Blažković, vlasnik kamenolomi

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. [illegible]

Vlastnik: Franc Barbalić

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Mineralne sumporne jedne kupe

NAGY i dru

[illegible]

Sjetite se družbe sv. Cirila [illegible]

Broj 32. Pula, u četvrtak dne 11. augusta 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi upraviteljstvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Conto-corr. poštanske štedionice br. 847.868.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka u podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljaka na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli, ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. H. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

† Ante Tentor.

Danas predajemo materi zemlji, ovdje u Puli, Antuna Tentora, što je tek navršio pedeset godina života.

Umro je utorak 9. augusta t. god. u 7 sati večer, u naručju vjerne supruge i dobrog tasta, dugo njegovan pravom kršćanskom ljubavi u obitelji gospoje Terezije udove Dejakove, koja je rod udovici Tentorovoj u ulici sv. Tome tik stolne crkve u Puli.

Po gradjansku govoreći, umro je skrban otac, dobar suprug, pošten sudac, po časti od nekoliko godina pokrajinski savjetnik pri okružnom sudu u Rovinju.

Po hrvatsku govoreći, povrh čovjeka netom spomenutih vrlina, nestalo nam je žarkog rodoljuba i spisatelja, koj se je ubrajao medju bolje hrvatske naše književnike.

A n t e T e n t o r rodio se je u gradu Cresu 12. siečnja 1860. od otca Mate i majke Antonije rodjene Santulin.

Ujak, majčin brat, svećenik tada u Krku, dao ga je u latinske škole na Rieci i tamo je mladić dobro položio izpit zrelosti. Zakone se je učio u Zagrebu, Gracu i Beču. Bio je svoj dan sucem (pristavom) u Sežani, pak u Lošinju, pak u Puli. Ovdje je godine 1893. vjenčao Carlottu Cociancig, starinom Kociančić, kojoj su roditelji iz Goričkoga. Od srca nije imao poroda, nego jednog sinčića, sada gimnazijalca.

Kako rekosmo, mi Hrvati žalimo za pokojnikom dvostruko, jer je bio ne samo pravi čovjek, nego i vrstan književnik. Pisao je raznih stvari, sve prema životu našega naroda. Još za mlada, kao visokoškolac u Zagrebu, pokušao se je opisima iz svoga rodnog kraja, odkle su mu pred očima lebdile slike siromaštva creskog „kopača" i negdašnje sile mletačkih vlastela. Pak dalje od toga opisivao je zgode naroda i sa Krasa, i sa zapadne strane Istre, pa čak iz Bosne. Na ovo dvoje odnose se njegove pripovjedke skoro romani „Ljubav na prevaru" i „Beg Mirko".

Naš Tentor nije pazio, hoće li u njegovom pripovjedanju sve biti vezano baš onako na tesno i oštro, kako bi htjeli tobože pravi umjetnici na knjizi. On je pripovjedao istinito, bez ukrasa, onako, kako je u narodu, pak je svagdje našao kraj s krajem i svagdje si čitajuć njegova djela vidio pravu dušu čovjeka Hrvata, zamišljena u kreposti i u pogreške svoga naroda.

Ocjenjujuć Tentorov književni rad pred same dvie godine, ovako je netko napisao:

„Kako je Tentor bio na jedno vrieme umukao, a prije nekoliko godina ovako naglo opeta stao raditi, znak je, da su se u njemu ponovno probudile literarne klice, koje još niesu sve izdale. Tentor je na putu da nam u ovećoj kakvoj stvari, možda u romanu, poda podpunu i cjelovitu savremenu sliku narodnog života svoga kraja, što nam je dosad u sad manjim, sad većim fragmentima podavao".

Ta se nada žalibože nije izpunila! Nu, što je naš Ante Tentor ostavio književnoga rada, biti će izvrstan kažiput kojemu mladjemu, da podje njegovim tragom i da popuni, čega Tentor nije tegnuo dovršiti.

Dobrom pokojniku, rodoljubu i književniku budi ovaj spomen od naše strane, da hrvatski narod ne zaboravi na vriednog sina creskih kopača!

Neumjestna zabrana.

Slovensko radničko družtvo *„Narodna delavska organizacija" u Trstu* spremala se već dulje vremena za izlet svojih članova u Pulu. Taj se je izlet imao prvobitno vršiti dne 14. augusta a pošto nebijaše za taj dan moguće dobiti parobroda, koji bi nosio jednu do dvije hiljade osoba, moralo se je izlet ureći za osam dana prije t. j. za 7. o. mj. U tu svrhu najmljen je veliki parobrod „A r g e n t i n a" parobrodarskog družtva Austro-amerikana za sniženu cienu od 2.250 K.

Družtveni odbor priobćio je političkoj oblasti u Puli, da kani prirediti rečenog dana izlet u Pulu. Dne 1. o. mj. doznao je odbor, iz Pule, da je rečena oblast izdala svoju privolu za izlet ustanoviv nekoje ulice, kojima bi se bio imao obhod izletnika u Puli kretati. Istoga dana podpisao je odbor ugovor sa vlastnicima parobroda.

Agitacija u Trstu i okolici za taj izlet bijaše veoma živahna i zanimanje našega občinstva toliko, da je odbor već tri dana prije imao pokrite sve predvidjene troškove.

U Puli, s druge strane, gdje postoji, kako je poznato, podružnica te radničke organizacije, činili su narodni krugovi najobširnije priprave za dostojan doček i za ugodan boravak slovenske braće iz Trsta. Ovdje je izposlovana od zapovjedničtva ratnog arsenala dozvola za posjet znamenitijih mjesta i predmeta u samom arsenalu — po izletnicima — i stavljena bila izletnicima na porabu dva ratna parobroda za posjet ratne luke.

Osim toga dao je odbor puljske podružnice tiskati za tršćanske izletnike posebni putokaz grada Pule.

Kako je razvidno iz navedenoga učinjeno je sve koli od strane matice organizacije u Trstu, toli od strane njezine podružnice u Puli, te od strane političke oblasti i od zapovjedničtva ratne luke u Puli, da taj izlet privolom spomenutih oblastih častno za izletnike, i za sav naš narod na Puljštini i na veliku korist same organizacije izpade.

Ali nije imalo da bude tako!

Dne 5. ov. mj., dakle samu dva dana prije izleta, dobije odbor „Nar. delavske organizacije" u Trstu odluku c. k. političke oblasti u Puli, *da je namjeravani izlet zabranjen.*

Svako si može lahko sam predstaviti položaj odbora matice u Trstu i onoga podružnice u Puli, u koj ih je ta zabrana postavila. Taj se je nemili, neočekivani i ničim opravdani glas odmah proširio Trstom, al ga je odbor matice nastojao zabašuriti u nadi, da će mu poći još rukom tu zabranu dignuti.

U Trstu učinjeni su od strane predsjedničtva organizacije svi mogući koraci kod namjestničtva, a u Puli zauzelo se živo predsjedničtvo podružnice i naš državni zastupnik Dr. Laginja kod političke oblasti i kod zapovjedničtva ratne luke, da se zlosretna zabrana digne. Svi ti koraci ostaše bezuspješni!! Visoka gospoda u Puli, osobito ona ratne mornarice ostaše nepomična kod svoje odluke.

Ta je zabrana političke oblasti, odnosno visokih vojničkih krugova, iznenadila, osupnula i silno ogorčila naše občinstvo. Nitko bo si nezna protumačiti kako je moglo do nje doći pošto bijaše već prije dozvola za izlet koli od strane političke oblasti; toli od strane zapovjedničtva ratne luke dana — i to nakon tolikih i takovih troškova.

Znalo se je, da je talijanski zakutni listić u Puli stao pisati i huckati proti izletu čim je zanj doznao; znalo se je nadalje, da su nekoja talijanska gospoda u Puli imala dogovor o tom kako bi taj izlet prepriečila, da su se u tu svrhu utekli k gradskom načelniku; znalo se je, da je ovaj posredovao i kod upravitelja političke oblasti i kod zapovjednika ratne luke i da se je grozio reakcijom od strane Talijana, ali tko bi bio mogao ni u snu pomisliti, da će se ni politička ni vojnička oblast na te petljanije puljske kamore osvrtati? Pa ipak se osvrnuše — i nakon izdane dozvole!

Čovjeku mora da stane pamet kad pomisli, da se u svojoj kući, za svoj novac nemože mirno i nedužno zabavljati i kretati. Pa ako se pomisli, da je slobodno kod nas tudjim državljanom, napose onim iz Italije, primjerice iz Milana, Padove, Mljetaka i. t. d. godimice družtvene izlete praviti u Trst i u razna istarska italijanska gnjezda, a da je to nama, austrijskim državljanima u austrijski ili susjedni grad zabranjeno, tada se mora zbilja čovjek čudom zapitati: jesmo li mi još u kulturnoj, pravno-uredjenoj državi ili ne?

Talijanski izletnici iz kraljevine nedolaze k nama radi pouke, već ili radi političkih demonstracija, kako to najbolje znadu dr-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Pošto smo trojica istoga dana po podne iz Rima odputovali, ponesao je Dr. Stanger maticu spomenice u ured državnoga tajnika, gdje ju je ostavio uz popratno pismo navedši u njem papine rieči, pošto nije mogao pričekati, da bude osobno primljen, jer je državni tajnik imao njekakvu sjednicu.

Pazin, 24. febrara 1904.

Dr. Stanger, v. r. — Kazimir Jelušić, v. r. — Dr. Dinko Trinajstić, v. r. — Dr. Šime Kurelić, v. r."

* * *

Sadržaj izvještaja naših predstavnika o svojih doživljajih u Rimu nek sudi naš narod i njegovi pojedinci.

Samo dvoje hoćemo da iztaknemo.

Mi znamo da je u stvarih slavenskoga jezika u crkvi bilo pripušteno u audienciju k svetom ocu papi raznih ljudi iz Istre i u obće Primorja, medju njimi i kojekakvih prilepenaca, sve protivnika slavenskoga bogoslužnoga jezika — dočim evo nebijahu pripušteni zakoniti predstavnici hrvatskoga naroda Istre, prijatelji slavenske službe Božje.

Državni tajnik Njegove Svetosti oca pape rekao je našim, da je pitanje o uporabi slavenskoga jezika jur konačno rješeno; sv. otac papa pako rekao njim je da to pitanje još nije konačno rješeno.

Spomenica, kako je razvidno iz rečenoga, bila je izručena i sv. ocu papi, i državnomu tajniku, i raznim drugim stožernikom, te poslana našim biskupom. Ko je nije mogao razumjeti iz hrvatskoga izvornika, mogao ju je razumjeti iz talijanskoga prevoda.

Odgovora na spomenicu predstavnici Hrvata Istre nisu dobili — nit posredno nit neposredno.

Odgovora, koliko je poznato, nisu dobili nit izaslanici Pazinskoga, Pićanskoga i Kršanskoga dekanata, a nit dekani sami.

Bivši tršćansko-koparski biskup, toli hvaljeni Dr. Nagl, išao je čak i dalje. Zabranio je njeke obrede, koji bijahu prije u porabi.

To se vidi medju ostalimi takodjer iz jedne spomenice što su ju hrvatski i slovenski dekani tršćansko-koparske biskupije poslali mjeseca septembra 1904. tada njihovomu biskupu, i koju ovdje donašamo doslovno, opazkom, da smo preveli na hrvatski njeke latinske izreke, da to razumiju i oni naši koji latinski neznaju.

„Presvietli i Prečastni Gospodine Biskupe!

Jedna od prvih dužnosti dekanskih je, da se poslužimo riečima Šimuna Aichnera: „de omnibus rebus gravioribus episcopum certiorem reddere" („obavjestiti biskupa o svim težim stvarim"). Pokrajinski crkveni sabor u Beču g. 1858. nazvao je dekane „očima" i „ušima" Biskupovim; a takvim naslovima udostojala se Vaša Presvjetlost počastiti podpisane dekane prigodom svoga ustoličenja, koje se obavilo u stolnoj crkvi sv. Justa dne 31. augusta 1902. „Salvete... Decani, qui in vasta dioecesi oculi et manus estis Episcopi!" („Zdravstvujte... dekani, koji ste u prostranoj biskupiji oči i ruke biskupove").

Oslanjajuć se na gornje rieči, smatraju se podpisani u savjesti obvezanim, da upozore Vašu Presvjetlost *ujedno sa podpisanim župnicima* na jednu okolnost, koja u velike prieti, da uzruja i uznemiri već i tako uzrujano i uznemireno pučanstvo ne samo ove naše Biskupije već i ciele Istre.

(Sliedi.)

žavne oblasti u Trstu, pa im nitko izleta nebrani, dočim se prieči našemu radniku, da se jednom na godinu, za svoj novac nakon težka rada odmori, pozabavi i u koječemu poduči!

Nepojmljiva je dakle ta dvostruka mjera prema vlastitom podaniku i prema tudjincu, koji dolazi u naše strane, da buni, izazivlje i demonstrira a najviše špijunira.

Proti zabrani poduzete su dakle sve zakonom dopuštene mjere; podnešen je i utok na c. k. namjestničtvo, ali to nije ništa pomoglo.

Sad se pita što će na sve to „Narodna delavska organizacija" u Trstu, koja gubi tom zabranom silno na ugledu i trpi veliku novčanu štetu.

Ona je danas najveća organizacija te vrsti u Primorju te si je znala zbog svoje agilnosti i radinosti steći najveći ugled u narodu i poštovanje medju tudjincima. U kratko doba svoga obstanka proširila je svoj djelokrug u toliko, da ima već sada svoje podružnice u Puli, Gorici, Ljubljani i u drugim većim slovenskim mjestima.

Nu kao mlado i radino družtvo treba za podporu i za zaštitu svojih članova znatnih novčanih sredstava.

Odbor organizacije računao je sa sigurnošću na znatnu novčanu korist od namjeravanog izleta. A mjesto toga, sramota i gubitak! Nije bo šala za jedno mlado radničko družtvo baciti u more 2.250 K za parobrod dočim je za pripravе izdalo okolo 600 K a njegova podružnica u Puli u istu svrhu okolo 500 K. U Puli naručeno bijaše par dana prije izleta objeda za hiljadu osoba u raznih gostionah.

Konsumna zadruga delavske organizacije u Trstu nabavila je za više stotina kruna hrane i pića za dan izleta na parobrodu. Tko da sada sve to podmiri? Koji će za to dati odštetu organizaciji, njezinoj podružnici, konsumnoj zadruzi, gostionicama itd.

Dodajmo tomu, da je „Narodna delavska organizacija" sa stalnošću po pripremama i odzivu občinstva računala na čisti dobitak od izleta na 2—3000 K, pak ćemo lahko proračunati gubitak i štetu usljed nerazborite i ničim opravdane zabrane.

Zaslugu za izposlovanu zabranu izleta u Pulu pripisati će si stalno puljska kamora sama sebi. Nu dočim nije tako. Kamora je svojim barbarskim izgredima i izazivanjem mogla dati vojničkim krugovom povod, ili da bolje rečemo izliku, da oni uzmognu zahtjevati i izposlovati zabranu izleta, ali ništa više. Da je bilo političkoj oblasti ponajpače vojničkim krugovima na tom stalo, da dodju u Pulu slovenski izletnici, sva puljska kamora mogla se je na glavu postaviti i ništa nebi bila opravila. Kamora se može dakle samo time tješiti što je vojničkim krugovima pružila izliku, da su mogli zabranu izposlovati.

Zabrana je dakle uzsliedila jedino na zahtjev vojničkih krugova, koji drže da su oni kadri obustaviti iste državne temeljne zakone. Naši radnički krugovi u Trstu i u Puli imadu dakle da se zahvale jedino višim vojničkim krugovom, koji im nepripustiše jedan dan odmora, zabave i pouke.

Ali svako zlo nedolazi uvjek na štetu. Ni ona zabrana nesmije proći tako a da se nebismo odatle bar nečemu naučili. Odatle moraju crpiti novo osvjedočenje oni naši narodni krugovi, koji ga joste neimaše da je kod nas u Istri sa talijanskom kamorom svako izmirenje i svako sporazumljenje absolutno nemoguće. Talijani Istre — u tom su svi složni i svi jednaki — hoće našu narodnu smrt — i ništa drugo. Na ustima imadu doduše nekoji med i slador — ali srca su im puna otrova i žuči.

Dalnju poduku imadu odatle crpsti isti oni naši krugovi, da se od vojničkih krugova, ni mornaričnih ni kopnenih nemamo ničemu nadati. Oni će nas rabiti i zlorabiti proti našim i državnim neprijateljima i u buduće, kao što su to i do sada činili, ali nama pomoći neće nikada. Oni nas mrze i preziru kano i Talijane — možda još i više — jer znadu, da smo do sada robski ljubili batinu, kojom su po nama udarali. Nastojmo dakle, da nebude više u buduće tako!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Javna skupština. Narodna radnička organizacija priredjuje večeras u vrtu Narodnog Doma u 7½ sati veliku javnu skupštinu, na kojoj će prosvjedovati proti zabrani izleta braće Slovenaca iz Trsta i proti nasilju i bruturi Talijanske fukare.

Na skupštinu doći će iz Trsta dr. Josip Mandić, predsjednik Narodne delavske organizacije u Trstu.

Pozivljemo svu braću Slavene, da dodju svi na skupštinu.

Braćo! večeras u 7½ sati svi u vrt Narodnog Doma!

Zabranjen izlet. Dva dana prije izleta braće Slovenaca iz Trsta u Pulu, zabranila je politička oblast u Puli taj izlet. Na grožnje par zeleniša talijanskih sa odvj. kand. i zemalj. zast. Albanese na čelu popustila je politička oblast i zabranila izlet. Smješno je kod toga najviše to, da politička oblast svaljuje krivnju te zabrane na vojničku oblast u Puli, odnosno na admirala Rippera. Ako je to istina, onda je to vrlo značajno sa strane vojničke oblasti odnosno podadmirala Rippera. Hrvatima i uobće Slavenima, koji su uz poklik „Živila Austrija" uviek se borili proti onima koji viču: „doli Austrija", a „živila Italija" i druge iredentske povike, — onim Slavenima, koji su pred četiri godine podigli u občin. izborima prestiž ratne mornarice boreć se proti kamori i talijanskoj iredenti izlažuć svoje prsi ne za sebe nego za Austriju, navukav na sebe sav odium i naziv leccapiattini, — tim Slavenima, da ne spominjemo drugo, iz zahvalnosti te iste vojničke oblasti, odnosno podadmir. Ripper, brane najvjernijim i zato najbe dastijim svojim državljanima posjet jedine svoje ratne luke i svoju braću u njoj. Na tu izdajničku rabotu ne smožemo drugih rieči, do li naš najveći prezir i sramite se svi skupa i pfuj! Stidite se, da ste popustili teroru talijanske fukare, i kad je tomu tako poručujemo svim tima ovo: sada znademo, da naši izleti ovise o dozvoli talijanske fukare, a pošto ova nama uviek zatvara ulaz u gradove i gradiće, gdje obitavaju Talijani, to ćemo od sada i mi s naše strane nastojati i povesti agitaciju, da signorotti talijanski ostanu u gradovima a zabraniti i zapriečiti svaki njihov demonstrativan pohod u naša sela. Ako je Talijanima provokacija, da nas, koji smo u u velikom broju nastanjeni u gradovima, pohode naša slavenska braća, onda je još veća provokacija za nas kad Talijani svojim kozjim glasovima dodju tuliti u naša čisto hrvatska sela i urliču svoje viva Dante, nella patria de Rossetti, i druge čarlatanske svinjarije, koje podsjećaju na glad i bodež. Talijani sa političkim i vojničkim oblastima brane našoj braći posjete svojoj slavenskoj braći, a mi u svim slovinskim selima ne dopuštimo da nas Talijani dolaze svake nedjelje provocirat svojim ciklistima, podistima, gimnastima, — i to sve u uniformi sa slikom Dantea, Garibaldia i sl. Preporučamo takove našima po selima, da dostojno obračunaju s njima. Osobito pak preporučamo našima na selu po svoj Istri i otočima, da dobro paze na one talijančiće signorotte, poznate protuhe i dangube, činovnike i pisarčiće, koji u nedjelje iz talijan. gradića obilaze naša sela te traže naše djevojke i žene, koje zavadjaju i siluju, sireći u naše čiste kmetske kuće smrad i nemoral i razne kužne bolesti. Te potepuhe i gnjuse neka naši ljudi nemilosrdno kamenuju, da ih drugi put prodje volja poći napastovati naše djevojke. Ti signorotti neka ostave svoje blato u gradu, gdje su ga dobili i u tom blatu nek sgnjiju u gradu.

Obće pravilo neka nam bude: kad Talijani hoće da nas napušlaju u grad, tada im moramo odvratiti i mi jednakom mjerom, da mi Talijane ne puštamo u naša sela! Talijani hoće tako a mi Hrvati ovako!

Izlet Pula—Pazin. Prigodom slета i sokolskih vježba sokolske župe Vitezić u Pazinu, priredjuje ovdješnji I. istr. Sokol u Puli na Velu Gospoju dne 15. tek. mj. izlet iz Pule u Pazin posebnim vlakom. Odlazak iz Pule u ponedjeljak 15. t. mj. u 8 sati u jutro, a povratak iz Pazina isti dan u večer. Vozna ciena tamo i natrag K 2·40. Upozorujemo sve naše na taj izlet i preporučamo da se podje mnogobrojno na liepu sokolsku slavu, jer ne prijavi li se do petka dovoljan broj izletnika, ne može se uzeti posebnog vlaka. Karte mogu se kupiti u Sokolu i u tiskari Laginja i dr. Program o toj slavi donašamo na drugom mjestu.

Posljedice zabrane izleta. Kad su Talijani doznali, da je politička oblast a po isprikama ove vojnička oblast zabranila izlet braće Slovenaca iz Trsta u Pulu, mal da ne pobjesniše od radosti i veselja. Već u petak na večer razbiše sa staklenicom punom tinte veliko i skupo staklo na kavani „Narodni Dom". Kad su naši iza prosvjednog sastanka u subotu na večer izašli na ulicu dočekala ih je tu rulja talijanaša i navalila sa bodežima, bokserima i toljagama. Dok je policija rastjerivala naše, dotle su Talijani u grupama napadali pojedine od naših, tako te su jednog našeg bokserima i štapovima izmrcvarili na mrtvo ime, te se u bolnici bori sa smrću. Gnjusni „Giornaletto" pjeva hvalospjeve svojoj fukari nad tim barbarskim činom, dostojnim samo Talijanâ. Mi smo već davno upozorili policiju gdje ima tražiti vrelo svakom neredu i nasilju, ali badava; „Giornaletto" nije prestao huškati svoju fukaru, dok nije postigao svoj cilj, kojeg žrtva je život jednog mladog Hrvata. Talijanske pak novine sve bezobrazno pišu, da su ti napadaji uzsliedili na provokacije Hrvata, dok naprotiv svi ti napadaji su sliedili na talijanski način iz busije. Talijani osokoljeni protekcijom oblasti, drugi dan, u nedjelju cio dan, obilazili su gradom u jakim grupama i napadali pojedine Hrvate, tukli bokserima i štapovima — i nikom ništa. Medju tom talijan. fukarom opazismo tog dana više individua skroz stranih i obličja spremnih na svaki zločin. Mišljasmo u prvi mah, da su to zločinci pobjegli iz kaznione, dok nam ne rastumači jedan prijatelj, da su Talijani naručili te delinkvente u Galežanu medju najnižom i najpokvarenijom masom, spremnom za artićok ubiti oca i mater. Policija nekoje zatvorila, ali na moćnu intervenciju kamoraša Franka (rešpekt!) pustila talijansku fukaru iz zatvora, da pojačanim silama napadaju Hrvate. I tako dalje, i tako dalje!

Našima pak preporučamo, da se organizuju drugi put.

Izlet Talijana. Javljamo da ovdješnji Talijani od società ginnastica, vodje onih koji su navaljivali na Hrvate u Puli, priredjuju sa svojim ciklistima i podistima u nedjelju dne 14. t. mj. izlet u svojoj uniformi i talijanskim znakovima preko **M a r č a n e i K r n i c e** i drugih sela. Upozorujemo naše u Alturi, Marčani, Krnici i drugim selima na taj izlet.

Ovi Talijani groze se našima u Puli i izazivlju, da stave na prsa sokolski znak, da ih mogu istući.

Potvrda pravila pjevač. družtva. C. kr. namjestničtvo u Trstu potvrdilo je pravila novoga družtva pod naslovom: „Hr-

va
sjeć

Iz [illegible]ture. Jučer, dne 10. kolovoza na [illegible]vrečevo rano u zoru umro je ovdje žarki rodoljub Ivan Mezulić. Ostavlja rastuženu obitelj, te joj za taj nenadoknadiv gubitak izražujemo naše najiskrenije saučešće, a pokojniku bila laka hrvatska gruda, kojoj je ostao vjeran do hladnog groba!

Iz Krnice nam pišu, da će se tamo na 19. t. mj. od 10 sati do podne obdržavati javna dražba za odanje gradnje nove školske zgrade u Malim Vareški kod Krnice. Cjena je proračunana na K 33.500, te dotični spisi i nacrt mogu se pregledati kod upravnog občinskog vieća u Krnici.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa. Jednom sam Vam bio obećao javiti nešto, o našem „blage" uspomene lučkom nastojniku Zacevich, koji se zbilja polag Vukovićevog predloga o namještivanju talijana u hrvatska mjesta, preselio u istom svojstvu u Spljet. Dakako hrvatski mu teče kao voda! Ta poznato je, da je ovdje hrvatski kao kineski jezik izbjegavao. Rado bismo ga htjeli vidjeti u Splitu, kakvu će ondje igrati ulogu kamaleona! Njegovi sinovi „puro sangue" col Dante al petto (con tee per te) iskazivali se kao poznati mangia croati, ali samo to je žalosno, da su uza sve to ostali mršavi kao i prije. Čujemo, da će, kad budu išli svojem tati u Split u pohode, sa tužnim Dante dal petto in saccoccia, perchè coi neri non si scherza. Preporučamo ga braći Splitćanima.

Spomenuta bijaše u „Omnibus" „ličnost" našeg kot. veterinara Marocchino. Čini nam se, da neće biti z gorega da ga i mi nešto štovanim čitateljima predstavimo.

O revnosti njegovoj nećemo da sudimo, jer nismo pozvani, samo ćemo spomenuti aferu, koju je imao sa žiteljima sela Dragozetići, koji su mu bili protestirali sve troškove i škodu janjaca, jer uza sve brzojave, nije mogao doći, budući selo Dragozetići na kraj svijeta! Mnogi su mu zamjeravali, a još uvijek zamjeraju, — što čita po Vladi zabranjeni list — no vladin si činovnik može stvoriti maleni ex lex — „L'Asino" di Roma. Nama se pako čini sasma neumjesna zamjera, jer po naslovu sudeći, ta životinja spada u njegovu struku. Stručno naobražen čovjek mora sve da čita, što spada u njegov djelokrug. Zbilja zlobnih li jezika. Govori se nasuprot — što mu osobito u zaslugu ide, da se u politiku ne miješa. On se dapače prigodom izleta iz Lošinja u Cres na Družbinu skupštinu, kako se govori, ovako izrazio: „quei ..... de neri non i smonterà a Ossero". Poznato je pako kako su bile žice preko puta metnute izletnicima iz Nerezina, samo da si u tmini razbiju glave. Sva je sreća, da su Nerezinci bili oprezni te izbjegli zamkama i eventualnim nesrećama.

Ovakvih „štikleca", koje zlobni jezici govore imademo joste.

* * *

Dne 2. o. mj. oko 7 s. na večer dogodila se ovdje užasna nesreća. Te se kobne večeri spuštao u more trabakul „Istria" sa škvera prota Chiole. Kako je nespretno bio brod namješten to se nije htio micati, da ga pako maknu, počeli ga arganom potezati natrag, pri tom se na jednom makne prema moru. Argan počeo funkcionirat, užeta se zapletoše, te brod cijeli argan izguli i baci daleko, koji zahvati bijednog VII. gimnazijalca pazinske gimnazije Anta Rigovića, tako nesretno, da mu izbi jedno oko, prebije nosnu kost i stuče sve očne kosti. Ogreznuta sva u krvi, odnesoše kući žalostnim roditeljima a odatle u bolnicu u Pulu, gdje je u nedjelju blago u Gospodinu usnuo, oplakivan od svijju zbog nje-

Nastavak u prilogu.

...ij, d... tal. ... crkve ... je sv. misa svršila iza koje su se pri... ta tal. djeca, mjesto da idu van čim ... počeo da propovijeda, oni zabezeno poslušaju i čekaju dok se je sve ... Ai neka znaju, da osim par njih, nikada nijednoga talijančića u crkvi, se pod sv. misom pjevaju hrvatske ...mice i za blagoslovu. Za sada toliko, našem župeupravitelju: znajte, da se ...a i vraga istodobno ne može služiti.

Franina i Jurina.

(U Cresu.)

...Na stran, na bandu Frane daj mesta da pasaju šiora gvardia do creskog komuna.

...Ce si klavero, kakova šiora, ce ne vidiš da je va bragesah, — ala vele peršone, ni ni šior a kamol šiora, baš mi se pljuva ... na tvoje besede.

...Malan te ne zel, ne krici tako, zac ako te cuju šiora gvardia će te dvije zakovana pojet i zaprit. Pak jos govoris da pljuješ — uh maja moja, a neznaš da pred tun velun šiorun se nesmi ni na tle pljuvat, a kamol njin rišpet zgubit.

...Ala bin ti cegod debeloga povidal tebi i tvojoj „šiori" do kakarice i švoj propaloj creskoj sinjoriji da me ni sram —; imas deboto pravo ši da pred njimi ne pljujemo na tle, leg bi boje bilo kada bi svi pljuvali na te šiore i šinjorije kada pasaju elaj nas i da dobro zacepimo nos ...

Razne primorske viesti.

Novi tršćanski biskup. U subotu donieli su tršćanski talijanski listovi viest, da je imenovan tršćansko-koparskim biskupom preč. g. Frane Castelitz, ravnatelj središnjeg sjemeništa u Gorici. Viest tu donieli su najprvo židovski listovi, bečka „Neue Freie Presse" i tršćanski „Il Piccolo".

Viest će dakle biti istinita, premda nema još službene potvrde. Bečki židovski list jest u najtiesnijem odnošaju sa sadanjom vladom, a tršćanski „Židovčić" znade najbolje što se na c. k. namjestničtvu kuha i peče i što se u sakrestijah katoličkih crkava u Trstu snuje i plete.

Izmedju kandidata za tršćansko-koparsku biskupiju bio je najmanje spominjan preč. g. Castelitz, koji nepozna ni ljude ni odnošaje ove biskupije, koji se nije nigdje istaknuo ni znanjem nit ikakvom duševnom vrlinom.

Nama je novi biskup posve nepoznata osoba a tako i svemu pučanstvu onih biskupija i ogromnoj većini svećenstva istih biskupija. Moramo se dakle za sada omedjašiti na ono, što piše o njemu židovsko-framasunski tršćanski list, koji je, kako rekosmo, ponajbolje uvjek o katoličkih stvarih podučen. Taj list piše, da je izbor novoga biskupa sretan jer da uživa glas široke naobrazbe, ozbiljne pravednosti, velikog takta i odlučnosti. U podpunoj je muževnoj dobi od 48 godina.

Preč. Castelitz jest furlan, suzemljak Flappov, rodjen u Gorici i bavio se školom. Bio je nakon posvećanja vjeroučiteljem na pučkih školah pak na ženskoj preparandi, nakon odstupa Gabrielčičeva podravnateljem sjemeništa, gdje je uveo red, ušutkao narodnostne agitacije, osobito *one naperene proti Talijanima*.

Talijan po rodu i odgoju pozna savršeno njemački i slovenski jezik. Nikakva slovenska agitacija nije mogla preprlečiti njegovo imenovanje. — Završuje ovom laži:

„Čekajuć novoga biskupa na poslu nemožemo a da neiztaknemo da preč. Castelitz povr ća nakon nekog niza biskupa slovenskih i njemačkih, tršćansku biskupsku stolicu k njezinim najstarijim predajam poštujuć narodnost ogromne većine biskupije".

Tako piše o novom katoličkom biskupu spomenuti framasunski listić. U ostalom „Piccolovi" slavospjevi novom biskupu nesmućuju nas nimalo, jer ako je novi biskup u istinu onakov, kakova ga želi imati jedan bezvjerski i protuvjerski list, tada ćemo brzo i lahko obračunati s njime. Čekamo ga dakle na poslu!

Vježbanje u pucanju na austrijskim srednjim školama. Austrijsko ministarstvo za narodnu obranu izradilo je upute, kako će se djaci srednjih škola vježbati u pucanju. Obuka u pucanju početi će svake godine u listopadu i trajati do konca svibnja. Za nauku o pucanju i ustrojstvima oružja odredjena je subota po podne (2 sata). Nauka se dieli na teoretski i praktični dio.

Glasi i uzdasi, pjesme od Jakova Tomasovića (Cetinski Mlinar) izašle su ovih dana, te se naručuju kod pisca na Rieci, via del Ponte N. 1, uz cienu 1 K s poštom. Te pjesme su glasi hrvatske rodoljubne duše i uzdasi za vjerom, nadom i ljubavi do bolje sreće i slobode hrvatskog naroda. Preporučamo te liepe pjesme.

Hrvatske narodne popievke iz Istre (50), svjetske i crkvene, sabrao i harmonizovao za muški i mješoviti zbor *Matko Brajša-Rašan*. Pod ovim naslovom izašao je nakladom tiskare Jos. Krmpotića u Puli, I. svezak hrvatskih narodnih popievaka iz Istre. Ovaj I. svezak sadržaje 38 svjetskih i 12 crkvenih narodnih pjesama. Ova knjiga je prvo glazbeno izdanje u Istri na hrvatskom jeziku, te u njoj imade možda najstarija slavenska glazba. Vriednost njezina je tim veća, što je gosp. Brajši uspjelo, da točno i vjerno prenese narodni piev u note, što i nevježa u glazbi odmah zapazi čim začuje prve zvukove tih popievaka na glazbalu. S druge strane probrao je auktor najinteresantnije popievke skoro iz svakog mjesta u Istri i taj biser narodnog blaga nanizao u I. svezak. Preporučamo toplo svima ovu krasnu zbirku narodnih popievaka. Knjigu se kupuje u tiskari Josip Krmpotić u Puli za cienu od K 2·40 franko.

Priposlano.*)

Gospodinu
MATU JURIČIĆ-u
krojač — sarto
PAZIN.

Na Vašu izazovnu klevetu i podlu izmišljotinu uvrštenu u listu „Naša Sloga" d. d. 21. julija broj 29, hitam ovim, da Vam na Vaše priposlano poslužim, kako to Vi očekujete, sliedeću

Izjavu:

„Prije svega moram opaziti, da cielo Vaše priposlano, jest zlobna izmišljotina, i kada Vam je dotični pisac (pošto nevjerujem, da ste Vi to sami sastavili) sastavljao cielo priposlano Vama je lebdila pred očima sama zavist, kojom gledate na moj pošten i solidan rad i posao, da me okaljate pred mojimi mnogobrojnimi i poštenimi mušterijama.

Ali kao što mjesec laje kad pas na njega laje, tako isto se mene tiče, Vaše priposlano.

Promatrajuć pako smisao tog Vašeg priposlanog, nemogu ino, nego misliti, da Vam je valjda štogodar iz omota pomanjkalo, jer, kako tvrdite: „Zamotao ih liepo u papir, priloživ unutar račun, ali taj slučaj zaboravio sam ga metnuti". ?! Valjda mislite salam, koga mislite, da sam ga ja pojeo!?

Idimo dalje:

Nije istina da sam ja zlonamjerno uzeo taj omot, kako Vi tvrdite, od sluge uzor gospodarstva Josipa Gržetića, da kritiziram Vas i Vašu radnju, već nasuprot istina je, da sam vidio taj omot na voziću, koji je stajao pred mojima vratima, te misleći, da je taj omot roba za rečenoga slugu, koji je moj višegodišnji klijent i sa kojim sam u svezi takodjer i na otvoreni račun. Zapitao sam ga šta je u omotu? A on odmah pripravno odgovori: „To su gaće za Buretića i ako nevjerujete slobodno pogledajte". Nekazav mi niti kod koga su načinjene; izjaviv ujedno da će mu najbrže biti prekratke, te da ih je načinio krojač Juričić.

Pošto je pako gospodin Buretić moj višegodišnji klient, to svakako da imam i njegovu mjeru, to sam onda uzeo meter i premjerio, a tom sam prigodom opazio jednu malenu pogrešku, te sam na istu upozorio jednog mog radnika, koji je prije bio kod Vas kao naučnik punih 5 godina rekav mu: „Vidite kako vi radite kad gospodara nije, a gospodar pri tomu nema nikakve krivnje". To je pako služilo više za moje radnike nego li za drugo, te sam im još napose naglasio da paze osobito za klijentelu.

Ako ste Vi bili time uvriedjeni i mene zato pozvali na sud, a ste se valjda bojali § 491. po kome sam bio tužen, to ste kao lisica uvili se i tužbu povukli. Šta Vi pako tvrdite, da sam ja izprosio oproštenje po dvojici grijatelja, to ne stoji; već su dotična gospoda kao moji toli Vaši prijatelji, nastojali da stvar mirnim putem riješe, a Vi ste njim zadali poštenu rieč, dapače i ruku pružili, da je stvar već svršena.

Čudno! Koliko držite do Vašeg značaja? Šta Vi navadjate u Vašem priposlanom da sam ja više puta pregledavao Vaš *po sao!* Valjda mislite radnju? To je podla laž i izmišljotina. Nego Vi možda mislite onaj put, kad sam bio pozvan, kao zapriseženi sudbeni vještak, na ovaj c. kr. kotarski Sud, radi odiela što sam ga morao konstatirati i procieniti, i to pod prisegom, kao nevriednog i ne pristalog, polag narudžbe, za gospodina Josipa Podreka, c. kr. poreznog činovnika u Pazinu, a koja razprava je bila dneva 1. VII. 1909. broj 148/9 te sam na istoj morao konstatirati, da ste zbilja cielo odielo pokvarili; a sa dotičnom osudom bili ste prisiljeni da uzmete odielo natrag i na platež dotičnih parbenih troškova. Kada ste pako onaj kritični dan kući došli, niste znali što bi sami od jada načinili (iz razloga što ste parnicu izgubili) uzeli ste nožice te ciele gaće, od dotičnog odiela na komade razrezali, a to je uzrok jada i zlobe, što ju Vi proti meni gojite. Ali samo pazite! .... Upozorujem Vas ovime, i to javno, za posledoji put, da se toga klevetanja okanite, jerbo batina ima dva kraja.

Što se tiče pako Vašeg mnienja o mojoj naobrazbi, zato Vi niste kompetentni. Moja je savjest čista, te mogu mirne duše uztvrditi, da sam kao izučeni krojački radnik, a kasnije kao samostalan majstor bio cienjen i štovan po mojima poslodavcima i mušterijama. A jeste li Vi?! Neznam!

Na Vaše invektive, kojima ste me počastili, neću upotrebiti stupce „Naše Sloge" jerbo si to smatram izpod časti, nego radi istih nekvalificiranih izraza tražiti ću zadovoljštinu na kompetentnom mjestu.

Toliko sam imao, da razjasnim na Vaše priposlano. ne gledajuć toliko na Vas, koliko na trizzno misleću javnost.

Stojim na bilježi.

Pazin, 22. srpnja 1910.

Marko Zović,
krojački majstor.

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

IZLET ZA RIEKU.

Prigodom tradicionalne svetkovine Blažene Gospe od Trsata bit će dne 15. agusta tek. god. na Rieku izlet sa udobnim parobrodom „Daniel Ernö".

Odlazak iz Pule u 4·30 sati u jutro; odlazak iz Rieke u 8 sati večer.

Vozne ciene tamo i natrag K 5.— bez rasike. — Karte se mogu kupiti u Agenciji Ugar.-Hrvat. parobrod. društva u Puli.

Rastužena srca javljamo rodbini, prijateljima i znancima, da nam je jučer u srijedu, dne 10. kolovoza izdahnuo u Gospodinu, providjen svetotajstvima umirućih muž i otac

Ivan Mezulić pok. Mikule

u dobi od 58 godina.

Sprovod kreće danas u četvrtak u 4 s. po podne iz kuće pokojnikove najprije u crkvu a zatim na mirogoj.

U Premanturi, dne 11. kolovoza 1910.

Rastužena obitelj:
Luca Mezulić rođ. Premate, žena.
Ivan i Božo Mezulić, sinovi.
Marija Mihovilović, Veronika Mezulić, kćeri.

TRGOVINA

prekomorske i specerajske robe, dobro upućena, na vrlo dobrom mjestu u Puli, radi obiteljskih okolnosti prodaje uz povoljnu cienu.

Ponude pod „Trgovina 37" na upravu lista.

Pekarna finog peciva
Matej Dekleva
Via Veterani 1.

Obznana.

Ovime dajem na znanje poštovanom obćinstvu, da sam svoju dosadašnju podružnicu u Via del Ospedale napustio, te da ću odsele posluživati poštovano obćinstvo izravno iz svoje pekarne finog peciva Via Veterani 1.

Preporuča se

Matej Dekleva

Prigodna kupna!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura **KRAKOV** br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne naručbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Liliennilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu **Podružnica** Gospodarske Zveze u Trstu uz umjerene cene.

POZOR! Novi vinski zakon dobiva se u Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.

POZOR!

Kod **Podružnice Gospodarske Zveze** iz Ljubljane **u Trstu**, ulica G. Galatti, br. 14. tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora** dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva**.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo** mlina **Količevo** (Gjuro Rašica).

Austro-Hrvatske parobrodarske društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.41
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.49
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Pruga: Rieka-Krk-Rab-Veli i Mali Lošinj

(Vrieđi od 3. kolovoza t. g. do opoziva.)

Srake Subote Srijeda	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Petak
prije podne				po podne
10.50	odl.	Rijeka	dol	6.50
po podne				
1.30	dol.	Krk	odl.	3.50
1.50	odl.	„	dol.	3.40
4.10	dol.	Rab	odl.	1.20
4.30	odl.	„	dol.	1.10
				prije podne
6.30	dol.	Mali Lošinj (luka sv. Martin)	odl.	11.—
6.40	odl.	„	dol.	10.50
6.50	dol.	Veli Lošinj	odl.	10.40

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Poziv na subskripciju.

Uslijed zaključka glavne skupštine dioničara Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu od 28 ožujka 1910. ravnateljstvo jest sklopilo sa visokom c. k. Vladom u Beču jedan ugovor za plovitbenu službu po Kvarneru na deset godina uz godišnju subvenciju od K 92.000·— uz uvjet da si društvo imade nabaviti još ter jedan parobrod, za moći udovoljiti obvezama.

Sloga je za tu nabavu potrebno povišenje društvene glavnice, te je potpisano ravnateljstvo odlučilo na temelju zaključka glavne skupštine od 15. studenoga 1908. i u smislu §§ 7 i 24 društvenih pravila izdati:

II. Emisiju novih 5000 dionica od K 50·— nominalne vrijednosti, tako da će se sadanja dionička glavnica od K 250.000·— povisiti na K 500.000·—.

Ove će dionice glasiti na ime, kako glase i prvobitno izdane a potpisivanje obaviti će se počam od 10. srpnja t. g. do 31. kolovoza t. g. u slijedećim uredima i zavodima: u poslovnici društva u Puntu, kod društva za štednju i zajmove u: Biški, Cresu, Dubašnici, Vrbniku, Dobrinju, Omišlju, Veli Lošinj, Mali Lošinj, Beli, Martinšćici, Nerezine; kod Jadranske Banke u Trstu, Filijalke Jadranske banke u Opatiji, Banke za austrijsko Primorje d.d. u Opatiji, Posujilnice, zadruga na ogran. jamčenje, Volosko, Istarske posujilnice u Puli, Filijalke Ljubljanske kreditne banke u Trstu, Riječke pučke banke na Rijeci.

Uvjeti potpisivanja jesu slijedeći:

1. Dosadanjim dioničarima podijeljuje se pravo opcije, koje pravo mogu vršiti do 31. srpnja t. g. a uživaju pogodnost opcije za onoliko dionica, koliko ih do sada posjeduju.

2. Tečaj uz koji se budu izdavale nove dionice druge emisije, jest toli za dioničare koli za nedioničare K 50·— po dionici izviše 5% komati od 1./1. 1910. do dana uplate.

3. Prigodom potpisivanja treba položiti za svaku dionicu K 20·— a ostatak kamate 30 dana iza oglasa od strane Ravnateljstva.

4. Dioničari druge emisije partecipiraju na dobitku poslovanja tekuće godine.

PUNAT, dne 10. srpnja 1910.

Ravnateljstvo

Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu.

HRVATSKA TRGOVINA.

Trgovina manufakturne robe i krojački salon

Marko Zović - Pazin

Skladište odijela najmodernijeg kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske

uz tvorničke cene.

Ujedno velike skladište pravih voštenih svieća za crkve i prigodne crkvene svečanosti iz zlatnom kolajnom nagradjene dalmatinske tvornice svieća.

Svakomu je slobodno pogledati i promjeriti robu.

Zašto može Zović za 30% jeftinije prodati šivaći stroj?

Zato! jer radi bez agenta!

Osam-godišnja garancija. Konkurenca isključena.

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

HRVATSKA TRGOVINA.

HRVATSKA TRGOVINA.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenolomâ.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz travljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 33. Pula, u četvrtak dne 18. augusta 1910. God. XLII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 1·5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuluje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. H. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Školsko pitanje i zlonamjernost zemalj. odbora.

Sadanji vijek je vijek škola, barem to bi se imalo ustvrditi na vapaj čitavoga svijeta, kojim zahtjeva škole i opet škole, a ovo osobito pučke. Ljudi, puci, narodi hoće da napreduju, hoće da se šire, da zavladaju, zagospodare, a to hoće da postignu naobrazbom, za kojom slijedi blagostanje, bogatstvo. Znadu bo svi, da blagostanje i naobrazba jesu dva ključa do svjetske sreće osobne i narodne, dva ključa, kojima se narodu otvara sloboda; jer samo njima raskiva se potlačenom narodu lanci podložništva i robstva. S ovog razloga eto vapaj potlačenih naroda za školom, koja ih ima povesti k prosvjeti, blagostanju, slobodi, gospodarstvu i kraljevanju, a oni narodi i puci, koji su to sve postigli, opet vape za boljim i najsavršenijim školama svake vrsti, da opet održe se na svojem mjestu nad susjednim narodima, koji ih žele u svemu dostići.

S istih razloga danas svi narodi trude se i troše, da što manje bude u narodu nepismenih i neukih ljudi znajući da će se ovaj trud i trošak narodu naplatiti sa debelim kamatama. Svaki pismen, načitan i naobražen čovjek naliči vojniku do nokata naoružanu spreman i voljan da se bori i da nadvlada, naproti neuk i nepismen čovjek naliči bolesnu, ranjenu vojniku bez oružja. Razumljivo je stoga, da oni prvi ljudi naobraženi, sačinjavaju jaku i ratobornu vojsku i narod, koji mora nadvladati, a ovi drugi usuprot, neuki ljudi, pako vojsku i narod, kojj je bolestan, razoružan, što mora podleći, pasti, poginuti.

Ovako misle i umuju svi današnji prosvijetljeni ljudi i narodi i oni, koji žele postati takovi. Mi Hrvati spadamo med ove zadnje ljude i narode, med one najme, koji su voljni i željni školom i naukom doći do prosvjete, slobode, blagostanja, čega svega još nemamo.

Osobito u toj želji, bar u zadnje doba ističe se grančica hrvatskoga naroda i hrvatske domovine, a to smo mi istarski Hrvati. Iz dana u dan slušamo molbe i vapaje ovoga il onoga sela našeg za narodnom školom. Al to ne čini jedno selo, nego stotine ih, al ne samo koji mjesec, nego godine i desetgodišta. Oni, koji gospodare našim novcem i našom školom, ne daju nam ih. Voljeli bi nam dati kasarne, žandare, bolnice, vojničtvo nego hrvatske škole u Istri; prije kugu i koleru, nego školu. Veli talijanska gospodujuća stranka našem narodu: sve, sve nas pitajte i molite, samo ne škole narodne. Eto ovoliku znamenitost polažu oni u škole, jer dobro razumiju svoju stvar. Znadu oni dobro, da hrvatska škola u Istri sliči tvrdjavi, odakle će narod pucati i razganjati svoje neprijatelje, znadu da su to ognjišta žive vatre, koja ne trpe tmice i neznanja. Al o tom je osvjedočen u velikoj većini i istarski Hrvat, osobito narodni kolovodje, narodne općine i društva, pak se zubima i noktima bore za svaku pučku školu. Al još ni danas talijanska stranka ni naš zemaljski odbor ne popušta nama na školskom polju, akoprem smo ojačani u zemalj. saboru i odboru, akoprem opstoji tobožnji kompromis, akoprem za nas govori naravno i pisano pravo. Ipak vladajuća talijanska stranka potisnuta je o zid i nije tako već svemoguća. Prisiljena je popuštati nama, hvala svijesti našeg naroda, koji zahtjeva što mu po Bogu, pravdi i zakonu ide, jer on vjerno, možda i prevjerno, služi jednomu, drugomu i trećemu. Uspjesi narodni na izborima željeznom silom sile naše Talijane, da nam moraju i moraju davati, i preko volje, što zahtijevamo. Ne ide to s lijepa ni s lahka, al ipak se miče. Zemaljski odbor baci nam tu i tamo po koju hrvatsku školu, onako na duge razmake. Nu zadnji čas opazili smo lukavost zemalj. odbora, neku posebnu metodu u otvaranju naših škola, čime je posvjedočio strogu dosljednost u protivštini do hrvatske škole, na što želimo upozoriti našu javnost i odlučujuće političke čimbenike.

Ta metoda i lukavost zemaljskog odbora jednostavno sastoji u tomu, da dopušta sistemizovanje i otvaranje hrvatskih pučkih škola koje za pravo nisu nove, ondje, gdje služe za kamen smutnje medju pukom naših sela, ali ondje neće, gdje bi nova škola bila od velike potrebe i znamenitosti, niti tamo, gdje bi se novom školom osobito smanjio onaj nesretni broj naših nepismenika. Spomenut ćemo pri mjerice buzetsku općinu, koju pisac ovih redaka s bliza pozna, i gdje zemalj. odbor uporablja svu svoju talijansku lukavost i prepredenost u strančarske nelijepe svrhe. Eto nam Račica i Grimalde, gdje narod na koljenima moli svoje redovite škole godišta i godišta, dok nije konačno školska komisija god. 1907. opravila svoje i se izrekla za školu, al ni danas još nisu tu sistemizovane, akoprem Račice imadu na raspolaganje krasnu školsku sobu u dvorcu (kaštelu) udove grofa Walderstein, za koju općina plaća već dugo vremena visoku najmovinu. Brgudac je sagradio krasnu školsku zgradu već prije desetak godina, ali još ni danas nije tu škola sistemizovana nit ima učitelja, pak tako ota nova zgrada stoji pusta i prazna, kao što je pusto srce onih, koji bi morali imati srca za prosvjetu i napredak. Škol. komisija držala se u Brgudcu 1906, iste godine takodjer u Rakitovcu, gdje je Družba namjestila svoju učiteljicu. Silno potrebna je škola u Črnici, čije žiteljstvo mora u svijet na zaradu, da može živjeti, a eto nepismeno je i neuko, a kvari se na tršćanskim radnjama. I tu se je škol. povjerenstvo izreklo za školu prošle godine. Još očekuju svoje sistemizovanje komisijom odlučene sela Račjavas, Tretenik, Pregara, Sočerga, Saleč. Čini se čitatelju premalo novih škola u jednoj jedincatoj hrvatskoj općini, koje očekuju milosrdja od svoga zemaljskoga odbora!? Sva navedena mjesta jesu bez škole i učitelja, a žiteljstvo jesto nepismeno, jer su predaleko do bližnjih škola. Pomislite još, da tlo ovog naroda, što moli školu, jest najneplodnije u Istri, te da mora u svijet trbuhom za kruhom, pak ćete pojmiti potrebu škole i ónu želju žiteljstva za njom. Al ne ide te ne ide, tu se ne otvaraju škole, kan da i hrvatsko srce ledeno je za potrebe i vapaj ovog naroda . . .

Račice, Grimalda, Črnica, Brgudac jesu osobito u nebu vapijući grijesi vladajuće talijanske stranke, a možda i hrvatske?

Dok ovako stoji sa školama u ovim selima, drugčije stanovište je zemalj. odbor zauzeo napram školama u Danama i Svim Svetima, koje je, tako rekuć, kroz noć ustanovio. Tu nisu baš bile od veće potrebe, jer su Danci pohadjali školu u Vodicama, a mladež iz Svih Sveti u Buzetu, akoprem teško, i ne svi zbog udaljenosti, al ipak bili su uškolani. Školske vlasti sa zemalj. odborom raširuju naše škole u dvo- i višerazrednice, što je hvale vrijedno i korisno po učiteljstvo, ali time se nije ni korak pokročilo proti poznatom našem

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

U Biskup. Listu (Curia Episcopalis) ove godine (1904) na strani 108. čita se:

a) da se ne smije u narodnom jeziku dati odriešenja na smrtnoj uri;

b) da je treba ukinuti pjevanje litanija poslije „podizanja" pod Misom za mrtve;

c) proglašuje se nedostatnim moljenje ili čitanje nekojih diela Bogoslužja kao n. pr. jutranju na blagdan Rodjenja Kristova, Bogoslužje za mrtve, te se primorava dotičnog dušobrižnika, da moli ili čita dotično Bogoslužje po drugi put latinski.

Posljedica svega toga, veli se u istom Biskupskom listu, je, te treba u strogo liturgičkih molitvah, kao i u podieljivanju sv. sakramenata, apostolskog blagoslova na smrtnoj uri rabiti uviek latinski jezik, a nipošto narodni jezik.

Presvietli! ta odluka sv. Sbora *osobito ona, koja se tiče sabrane podieljivanja sv. Sakramenata u narodnom jeziku* je na mnogim mjestima naše biskupije toli uzrujala narod, te se je bojati grdnih izgreda i štetonosnih posljedica po sv. Vjeru, moral i ugled svećenstva. Ne ćemo ovdje navadjati, što se sve o tom ne piše i tiska po raznih novinah od pozvanih i nepozvanih ličnosti, nu nekako kao da nam se steže srce, kad opažamo, da ova „bura" mjesto da pada većma raste. — Gotovo su valjda svi podpisani nastojali na nekojim mjestima i kod nekoje čeljadi, da utjudnim i prikladnim riečima bilo kako ublaže tu viku i srdnju, koja se dižo ne samo po novinah već i na privatnim sastancima i ćak u obiteljskim krugovima, all bez svakog uspjeha. Čuje se nam ne samo iz ustiju naobraženih ljudi, već i prosti istarski kmet mrmlje i ropće na više oblasti duhovne i svjetovne, koje hoće da mu i posljednji slied njegova jezika iz crkve prorenu. *„Oni, kojim je dušnost, da nas vode, nas savode; oni, kojim je dušnost braniti naše pravice, sami ih gase i satiru".* Takve i tima slične rieči ponavljaju se često sada po Istri. Da ne pretjeravamo, svjedoče mnoge hrvatske i slovenske novine u Istri i izvan Istre. U njima se nalazi još krupnijih izjava, a uz to treba znati, da gorpomenute novine narod po cieloj Istri pohlepno čita.

Nastaje pitanje: *imade li taj stari patnik Istranin razloga, da takvu graju diže?* — Presvietli! naš odgovor na ovo pitanje je kratak. Evo ga: U koliko Istranin sv. crkvu, tu zaručnicu Kristovu, i nekoje nekrive Namjestnike Božje radi toga psuje i grdi — *nema* prava, a u koliko brani pristojno svoja potlačena prava — *ima* pravo i sto puta pravo; ta i crv se u blatu brani, draži li ga se, a kamo da se ne brani čovjek!

Podpisani dakle priznaju *da ima hrvatski i slovenski narod u Istri pravo, da u svojem jeziku hvali i časti Boga u svoje dušobrižnike.* — U pismu koje su lani pod konac godine upravili na Presvietli i Prečastni biskupski Ordinarijat u Trst dokazaše, da se staroslovjenski jezik u manjoj ili višoj mjeri rabio u Bogoslužju po Dalmaciji i Istri i druguda od desetoga do početkom devetnaestoga stoljeća; pa evo uz sve spletke i pretnje rabi se još dandanašnji po nekojih crkvah u Istri; dokazaše dalje kako je sv. otac Ivan VIII. po sv. Ćirilu i Metodu prevedene knjige staroga i novoga zavjeta pohvalio, svećano ih odobrio i izrièlto zapoviedio: *„ut in eadem lingua Christi Domini nostri praeconia et opera enarrentur jubemus . . . nec sanae fidei vel doctrinae aliquid obstet sive Missas in eadem sclavinica lingua canere, sive sacrum evangelium vel lectiones divinas novi et veteris testamenti bene translatas et interpretatas legere aut alia horarum officia psallere"* . . . („zapovjedamo da se u istom jeziku nastojanja i djela našeg Gospodina Isusa Krsta pripovjedaju . . . nit se protivi zdravoj vjeri i nauci bud da se u istom slavenskom jeziku pjeva mise, bud čita sveto evangjelje ili božanstvena štenja novoga i staroga zakona dobro prevedena i tumačena ili da se ure moli" . . .); a njegov predšasnik Hadrijan II. zove sv. Metoda *„virum perfectum intellectu et orthodoxum"* („mužem savršenim razumom i pravovjernim") te ga šalje Kocelu i Rastislavu, *„ut quemadmodum rogastis, edoceret in vestram linguam interpretans plene cum omnibus ecclesiasticis officiis et s. Missa i. e. liturgia et baptismo sicut Constantinus philosophus cepit Dei gratia et s. Clemente suffragio"* („da, koštо ste molili, nauča, tumačeć u Vaš jezik podpuna sa svom službom Božjom i sv. misom, to jest liturgijom i Krstom, kako je filozof Konstantin Božjom milostju i zagovorom sv. Klimenta počeo"). (Ginzel str. 60—62.)

(Sliedi.)

analfabetizmu. Eto, kako vidismo, zemalj. odbor ustanovlja rado škale naše u već opstojećim škol. okružjima i raširuje sadanje, ali ne će ondje, gdje je narod sasma bez nauke i daleko od susjednih škola. Tendencija je vrlo prozirna: nedati istarskom Hrvatu škole ni dopustiti da se naobrazuju; ozlovoljiti dotično žiteljstvo napram hrvatskoj stranči, dok konačno ne zapitaju talijansku školu, koju bi dobili kroz noć, napokon poslužiti „Legi Nazionale", da imade vremena i mjesta za ustanovljenje svojih novih škola usred najčišćeg i najdjevičanskijeg našeg naroda. Ovako još i danas sasma se upotpunjuju namjere „Legine" i našeg zemaljskog odbora. Ovu istaknutu metodu rabi i drugud Istrom. Naši se politički ljudi zadovoljavaju sa ovakovim otvaranjem novih škola, a zemalj. odbor može na prigovor sasma lahko odgovoriti, da sistemizuje i hrvatske škole. Nu odsele neka naš politički svijet bolje pazi pri tom na „juntine" prste, pa nek zahtjeva ponajprije otvaranje najpotrebnijih škola, a to tamo, gdje su naši ljudi sasma bez škol. obuke, tamo najme, gdje će se novom školom početi smanjivati onaj veliki broj naših nepismenjaka. Za tim da idemo svi: uništavati analfabetizam, to nam budi geslo. Najprije najpotrebitije i najkorisnije, a zatim manje potrebito i korisno, a najposlije luksus, ljepota, ugodnost.

Ovo na uvaženje našim polit. krugovima, zastupnicima, asesorima i učiteljstvu.

Svečanost u slavu pjesnika hrvatske narodne himne „Liepa naša domovina".

Dne 7. ovoga mjeseca proslavila se je krasna slava u Klanjcu, malenom al liepom mjestancu divnoga hrvatskoga Zagorja. Tu, usred trga, podigao se je i toga dana odkrio spomenik Antonu pl. Mihanoviću, onomu slavnomu mužu, koj je ispjevao hrvatsku narodnu himnu „Liepa naša domovina".

Anton pl. Mihanović, rodjen u Zagrebu godine 1796., preminuo je u Novih Dvorih kod Klanjca godine 1861. Prem bijaše činovnik, i to u diplomatskoj službi, najzada konzul u Bukareštu, te dosegao za onda riedku čast dvorskoga savjetnika, radio je on kao Hrvat na književnom i narodnom polju, te izpjevao raznih domoljubnih pjesama, podao medju ostalimi svoj prinos banu Jelačiću za narodnu borbu, kad je bio godine 1848. buknuo rat izmedju Hrvata i Madjara. Njegova pjesma „Liepa naša domovina" bila je prvi put tiskana u „Danici" godine 1835. Napjev joj je izhitrio Josip Runjanin, carski kadet u Glini, godine 1846. Taj napjev udesio je za mužki zbor organista prvostolne crkve u Zagrebu Vatroslav Licheneger god. 1861. Istom poslie toga, dakle poslie smrti Antona pl. Mihanovića, počela se je širiti medju narod njegova pjesma „Liepa naša domovina" kao hrvatska himna svuda kuda Hrvati živu, i danas se ona kao takova po svih hrvatskih pokrajinah i jako svečano pjeva. Anton pl. Mihanović je tom pjesmom postao neumrlim medju hrvatskim narodom.

Prem je na župnom groblju u Klanjcu postavljen velikomu pokojniku liep spomenik, to su ipak Klanjčani mislili, da su dužni postaviti mu i narodni spomenik usred svoga mjestanca. Sastavili su se u odbor, komu je stupio na čelo klanjčan hrvatski pisac, kanonik stolnoga kaptola u Zagrebu Iveković, sabrali su prinose, i dali napraviti spomenik. Napravio ga je hrvatski kipar Robert Frangeš Mihanović.

Pozivu k proslavi odkrića spomenika Mihanovićeva odazvali su se mnogi. U Klanjcu nebijaše valjda nikad toliko ljudi koliko dne 7. kolovoza 1910. Računa se ih na 8 do 10 tisuća. Bilo je mnogo seoskoga pučanstva iz klanjačkoga kotara i drugih strana Zagorja. Od većih hrvatskih gradova bili su jako dobro zastupani Zagreb, ta naša krasna prestolnica, i Varaždin.

Osim banovine bila je zastupana i Dalmacija po dru. Karliću, i Istra po zastupnicih profesoru Vjekoslavu Spinčiću i dru. Dinku Trinajstiću. Slovenija bila je zastupana naročito po Franu Ilešiću, predsjedniku „Matice Slovenske", koj je toga dana javio veselu viest, da i Slovenci primaju takodjer formalno kao svoju narodnu himnu pjesmu „Liepa naša domovina".

Klanjec bio je svečano odjeven. Nebijaše kuće koja nije bila okružena hrvatskom trobojnicom. Uzduž ceste, s jedne i druge strane, bili su stupovi, na kojih su visjele hrvatske zastave, i na kojih svakom bila je papirnata tablica, a na njoj tiskan koji domoljubni stih Mihanovićev ili koga drugoga pjesnika domoljuba, njegove, ilirske dobe. U župnoj crkvi, koja bijaše dupkom puna, odslužila se je pjevana sv. misa, kod koje se je pjevalo samo hrvatskim jezikom. Isto doba, i prije, i kasnije, držala su se pod vedrim nebom, na više mjesta, javna predavanja o životu i djelih Mihanovićevih.

Poslie jedanaeste ure pristupilo se je k odkriću spomenika. Sva prisutna pjevačka družtva pjevala su prvu kiticu narodne himne „Liepa naša domovina". Bio je to veličanstven hip. Sva množina prisutnih slušala je njekom osobitom pobožnošću, odkrivenih glava svoju, narodnu himnu pred kipom njezina stvoritelja. Spomenicu je pročitao Zagorac dr. Ortner. Mjesto starca kanonika dra. Frana Ivekovića, koj je proslavio petdesetgodišnjicu svoga misnikovanja ovih dana, a komu je liečnik zabranio doći iz Zagreba k slavnosti, pročitao je ono što je imao govoriti njegov netjak dr. Stjepan Ćukac. Govorio je još Ljuba Babić-Gjalski i Ilešić, al posve kratko, jer je zaronila blaga kišica. Gradski načelnik, rekav njekoliko rieči, odkrio je spomenik. Na spomenik položili su krasne srebrne vjence: grof Jelačić u ime kraljevske vlade u Zagrebu; gradski načelnik Holjac u ime grada Zagreba; podžupan županije Varaždinske Brezinšćak u ime iste županije; dr. Pero Magdić u ime grada Varaždina; te još razni drugi. Kad se je tu pred spomenikom odpjevala još zadnja kitica hrvatske himne, išli su mnogi na groblje da polože vjence na grob Mihanovićev. Došli su i predstavnici Istre. Kod banketa bila je kakva stotina osoba. Stolom je ravnao vrli župnik Jakovina, te nazdraviv hrvatskoj domovini, vladi, zagrebačkomu gradskomu načelniku, odboru za podignuće spomenika, kiparu Frangešu, narodnim zastupnikom predstavnikom Hrvata izvan banovine. Zahvalili i oni svak svoju rekli: grof Jelačić, Brezinšćak, Ljuba Babić, dr. Karlić, prof. Spinčić, prof. Ilešić. A govorilo je i drugih kod banketa. I druguda po mjestu se je narod veselio, i oduševljavao koli za neumrloga pjesnika toli za liepu hrvatsku domovinu.

Sva svečanost bila je prava pučka svečanost, i izkaz hrvatske misli i svjesti, kojoj je mnogo pomogla Mihanovićeva pjesan, sada narodna himna „Liepa naša domovina".

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Javna skupština od prošlog četvrtka. Narodna radnička organizacija držala je prošlog četvrtka mnogobrojno posjećenu skupštinu u vrtu Narodnog Doma. Prisutno je bilo preko 800 osoba, i to većinom mladih, jakih i junačkih mišica, očekujuć da poslje skupštine pokažu talijanskim hvastavcima na njihovim glavama i ledjima, što može hrvatska šaka — ne bokser i bodež. Ali na nagovor i preporuku vodja, narod se smirio i mirno razišao svojim kućama, tekar onda, kad se je zaključilo, da prvi Slaven, koji bude napadnut od Talijana, imadu se svi odmah skupiti u organizaciji i tada izaći na ulicu i osvetiti na talijanima svaki i najmanji napadaj na kojeg od naših. Policija je obaviještena o tom zaključku. Na skupštini su primljene 3 resolucije, kojima se žestoko prosvjeduje proti zabrani izleta braće Slovenaca iz Trsta. Ujedno se prosvjedovalo proti izletu Riečana u Pulu 14. t. mj., te je politička oblast napokon zabranila taj izlet.

Povodom tim što naši nisu te večeri izašli u povorci gradom, junači se „Giornaletto" te veli da su se skupštinari malo po malo i tiho uz pratnju policije razišli svojim kućama. Da to nije istina, to znadu i Talijani, jer su naši još preko pol sata stajali na ulici pred Nar. Domom, te na svu preporuku da se mirno razidju, čekali su neće li sa strane Talijana pasti kakav izazov. To bi bilo kao malo ulja proliti u vatru. Ali Talijani „junačine" videć onoliki broj naših, ćutke i neopazice razgledavali su bojno polje i niti migom nisu odavali svoju ratobornost te večari. U ostalom ako Talijane i „Giornaletto" svrbe ledja, pružit će se već prilika, da im je Hrvati počešu.

Talijani — austrijski patrioti. Kad Talijani trebaju, da nas austrijske oblasti gnjave, onda su njihove novine à la Jornaletto i Piccolo veći austrijski patrioti od samih lekapiatinskih vladinih novina. To su pokazali prigodom namjeravanog izleta braće Slovenaca iz Trsta u Pulu, te se ulagivali i mazali oko vladinih i vojničkih ljudi na sve načine, dapače ovdešnji podnačelnik Frank zaintoresovao je radi zabrane izleta i svog brata feldmaršallajtnanta, samo da uspiju. Nu ni to im nije bilo dosta. Da zabrane sokolski slet u Pazin pozivali su u pomoć i Niemce, iztičuć kako Slaveni prodiru i izazivlju Niemce na sjeveru sa provalom u Celj a ovdje na jugu Talijane sa provalama u Pulu i Pazin. U tu svrhu pozivlju Niemce da se slože s Talijanima i složno suzbiju navale Slavena. Mi doduše ne zavidjamo Talijanima na tom ukusu; mi znademo odavna, da će se Talijan i Niemac uviek složiti makar i sa sotonom proti nama, te im prepuštamo taj divlji brak, mi ih se ne bojimo, jer naša borba je za pravo i oslobodjenje od talijanske i njemačke tiranske prevlasti.

U eri zabrana izleta. C. k. politička oblast zabranila je ovdešnjim Talijanima od veslačkog društva „Pietas Julia" izlet u Fažanu dne 15. t. mj., kojim je društvo imalo proslavit desetgodišnjicu obstanka. Mi nećemo da diramo u pravo političke oblasti da dozvoli ili zabrani komu izlet, ali ako je politička oblast mislila tom zabranom primiriti nas radi zabrane izleta braće Slovenaca, izjavljamo otvoreno, da nećemo nikad zaboraviti onu protuzakonitost, te je radi nas mogla družtvu „Pietas Julia" dozvoliti izlet, jer napokon Talijani polazili su svojima u **Fažanu**, te ne bi bili nikoga izazivali.

Talijanski izlet odgodjen. U zadnjem broju smo javili i upozorili naše u Marčani i Krnici, da talijanski ciklisti i podisti iz Pule priredjuju 14. t. mj. izlet preko Marčane i Krnice. Nu taj izlet je bio odgodjen, te će se obdržavati negdje u septembru, te ćemo dan pravodobno objaviti, upozorujuć naše da paze na to.

Krčki kotar:

Hrvatska Čitaonica u Omišlju priredjuje dne 21. kolovoza 1910. prigodom 25-godišnjice svoga opstanka zabavu sa deklamacijom, tamburanjem, predstavom i plesom. — Pozivlju se svi rodoljubi, da nas posjete prigodom te riedke slave i uveličaju istu, da ispane što dostojnije po našu narodnu stvar i naš staroslavni Frankopanski grad.

Voloski kotar:

Iz Podgrada. Promaknućem našeg velog suca g. Corazza savjetnikom okr. suda u Rovinju, ostao je naš sud bez velog suca. Natječaj je već zatvoren, ali imenovanje još nije sliedilo. Čujemo, da je pet natjecatelja, a kako nam se poručuje, najviše izgleda na imenovanje imade gosp. dr. Jerovšek, sada sudac u Puli. Mi proti tom imenovanju nemamo ništa, jer nas uvjeravaju da je g. dr. Jerovšek dobar i pravedan sudac, vrstan i učen pravnik a uz to slovenskih gora list.

Preporučamo se višim oblastima, da pospješe to imenovanje, da tako ne zapne na našem sudu redovito uredovanje, što bi bilo na štetu stranaka.

Pazinski kotar:

Sokolski slet „Vitezićeve" župe u Pazinu. U zadnje vrieme, a što je vrlo karakteristično u vrieme pregovora za narodni mir u Istri, napeli su Talijani Istre i Trsta sve sile, da osujete svaku našu narodnu manifestaciju i kulturnu slavu. U tomu ne biraju sredstava; zovu u pomoć toli omražene im austrijske oblasti, Niemce i Magjare pak i Turke (vidi „Giornaletto") — a čak se poslužuju denuncijacije i špijunaže. Nu sve to nije pomoglo, jer probudjena sviest našeg naroda i odgoj, pokazali su i na sletu istarskih Sokolova u Pazinu, da mi ne priredjujemo slavlja u svrhu izazivanja, napadanja i vriedjanja, već kao kulturni ljudi hoćemo da pokažemo i Talijanima, kako znademo svojim nastupom i samo nje zasramiti. Odatle večinoh Talijanski gnjev.

Tako je prošao 14. i 15. t. mj. sokolski slet „Vitezićeve" župe u Pazinu. Radi odmjerenog prostora žalimo, što već danas ne možemo obširnije opisati to narodno slavlje. Po programu došli su u nedjelju Sokoli iz Volosko-Opatije, Frankopanska župa iz Sušaka i deputacija tršćanskog Sokola, koje su dočekali na kolodvoru Sokolaši iz Pazina, Pule i Buzeta sa glazbom, koji su već u jutro stigli u Pazin, a uz njih oko 2000 naroda što iz Pazina i iz ostalih mjesta Istre, koji su došli navlaš u Pazin da vide i pozdrave naše Sokole. Iz kolodvora podaše se Sokolaši uz svirku buzetske sokolske glazbe, hrpeljske sokolske glazbe, sokolske fanfare sa Sušaka te volosko-opatijske glazbe pred občinski dom, gdje je sa balkona pozdravio Sokole načelnik pazinski Dr. Kurelić, komu je uz urnebesno povladjivanje odzdravio starosta Vitezićeve župe Dr. Poščić, istaknuv da nisu došli u Pazin izazivat, nego braniti naša tla. Iza toga razišli se Sokoli na objed, a poslje podne okupili se u „Narodnom Domu" na koncerat i pučku zabavu, te na večer na predstavu, koju su odigrali diletanti dramatskog odsjeka puljskog Sokola, iza koje je sliedio animirani ples. Drugi dan u jutro bila pokusna vježba pomladka i članova, a u 4 sata po podne započela je javna vježba uz pratnju dviju sokolskih glazba. Obje vježbe ispale su u svakom pogledu izvrstno i na obće zadovoljstvo občinstva. Iza svršenih vježbah brzo je došao čas odlaska i teškog rastanka. Nakon što su se braća opet našli u Nar. Domu i oprostili se od pazinskog Sokola ganutljivim i rodoljubnim nazdravicama, uputili se u povorci od preko 2000 duša na kolodvor uz izmjeničnu svirku glazba. Povorka je bila tako dugačka, da su prvi bili već na kolodvoru a zadnji još dolje malo dalje od Narodnog Doma. Na kolodvoru bio je rastanak koli srdačan toli i ganutljiv. Oduševljenim rodoljubnim poklicima i „zdravo" i „do vidova" ni kraja ni konca, dok nije zamaknuo vlak i poveo milu braću i drage goste. I ova dva dana sokolskog slavlja, pokazali su nedvojbeno, koli na klimavim nogama stoji to umišljeno talijanstvo Pazina. Harlekini talijanski pomogli su tomu i sami.

Kako su prije sleta kroz novine i sa protestnih skupština od 20 (slovom: dvadeset) ljudi, a po Giornalettu i Piccolu „tutta la cittadinanza di Pisino" nastojali

omsta—slet, tako su pokušali zadnje ...dstvo i to na prvi dan slave upregli da svakojakim i prostačkim izrazovima se prisile na reakciju nebi li tako. po...ćka oblast zabranila svečanost. Nu ni im nije pomoglo, jer naši nisu išli na pak. Glavno i značajno je pri tom, da Talijani rekrutirali za taj manevar koje...kve individue najgore vrsti iz drugih ...ijanskih gradića Istre, kao Pule, par iz ...nfanara, Višnjana i dr. Žandarmerija je prvi dan zatvorila 25 takovih individua, od kojih su samo dvojica nastanjeni Pazinu. S tim propalicama ujedno iska...le su se liepom talijanskom kulturom i ...ljanske pazinske „madame“, koje su ...rno sa prozora rukama i ustima prikazale našima svoj liepi odgoj po talijan...om uzoru u Istri. Rogove, koje čine ...ljda svojim mažëvima, hijele su darovati ...šima, ali su im ostali u prstima i po...atili se na svoje mjesto. Naravski, da naši te kulturne izljeve tih finih „ma...ma“ prezreli s gojušanjem. I s time su ...madame“ talijanske sinjorije zapečatile ...oteste o „talijanstvu“ grada Pazina.

Iz Žminja nam pišu: Na 7. t. mj. po...ije podne, posjetio je nemili gost, grad ...pćinu za peti put, i poharao slijedeća ...la: Žgriće, Petercole, Petriće, Kmete, ...unjaniće, Pučiće, Baliće, Slivare, Zece, ...erdare, Haluze u Ceru, Benčiće, Zgombe, ...udane i Pohmane. Izuzev Dunjicu, tim ...adnjim gradom je cijela općina Žminj ...oharana bila. Vino, jedino ufanje kmeta, ...e uništeno sasvim.

Porečki kotar:

Iz Kaštelira. Na gozdbi prigodom mlade mise velč. gosp. Rudolfa Brnobića sakupilo se na predlog velč. gosp. M. Fabijanića 26 K 86 h, koja je svota predana podružnici u Kašteliru.

Ne mogu nikako spremiti zadnjeg broja „Naše Sloge“, a da ne opazim slijedeće: U članku mlada misa, puno je toga rečeno, ali glavno je ispušteno. Kako se je moglo što takva ispustiti! Ako se dopisnik bojao, da će njegov članak izaći predug, onda je mogao govoriti manje o djacima i na prestalo mjesto postaviti našeg poznatog Petra Šantića, koji je bio glava svemu, koji je gledao u crkvi i izvan crkve. Osim toga morao je dopisnik spomenuti i gospodjicu Maricu Frlan, koja je uredila cijeli ženski svijet. Molim stoga gg. čitatelje, da sa ovime dopis popune.

Koparski kotar:

Za narodni blagdan sabralo se u Lanišću K 17·10. — Novac je izručen podružnici.

Iz Buzeta. *Narodni blagdan.* I mi, g. uredniče proslavismo dostojno narodni blagdan. U oči, premda kišilo ipak bijahu u okolici krijesovi svjedoci narodne svijesti. Naš ponosni „Narodni Dom“ bio u „paradi“. Pravnik Jakov Vivoda-Franečić „pumpao“ kod narodnih ljudi dužni obol domovini. Drugi dan svečana sv. misa, koju je otpjevao naš dobri don Mate Kurelić. Sv. misi prisustvovala sva inteligencija, priličan naseg naroda te školska djeca. Ove godine iskazale se naše narodne gospice i gospodje. Sabrala se svotica od K 201·01. Darovaše svoj obol slijedeća gospoda: Občina Buzet K 25; Ivo Sancin, zastupnik, Dr. Drago Giotti, liječnik i Don Mate Kurelić, župeupravitelj po K 20; Anton Justi, c. k. bilježnik, Kazimir Rade, učitelj, Julije Lazić Slavonac i Posujilnica Buzet po K 10; Mavar Franjo, sudac predstojnik, Dr. Sčitomir Doletić, sudac, Anton Petris, gostioničar u „Nar. Domu“, Potrošno-obrtno-gospodarsko društvo po K 5; Vice Šepić, nadučitelj K 4; Dr. Andre Novak, sudac K 3; Iz Škrabice „Hrv. Čitaone“ K 2·30, Dragica Havel, učiteljica, Brmbolić Ivo, obć. tajnik, Zupančić Ivo, poslovodja „Nar. Dom“, Fran Škvarč, župnik Kubed. Drašćić Jakov c. k. kot. šumar Sv. Martin po K 2; Petar Rašpolić, načelnik K 1·99; Nabralo se u veselom družtvu „do K 200“ K 1·80; Fran Škvarč, igra soba „Hotel Trubaduri“ K 1·40; Bodulke u „Nar. Domu“ iz poklik „Živili Zamurci“ K 1·20; Jakov Vivoda-Franečić, pravnik K 1·11; Zorica Špehar, kand. učitelj., Antica blagajnikova Špehar, Peppina doktorova Giotti, Antica zastupnikova Sancin, Antica Hočevar, Mici Ljubljanska, Marica Rade, Rajčić Hermes, notarski kandidat, Sinčić Ivo sudb. oficijant, Petar Špehar, obć. blagajnik, Janko (Žan) Ljubljansky, N. Skerl, zastupnik gosp. sveze, Ivo Žgante, blagajnik gosp. društva, Ošo Anton, posjednik, Crneka Anton, obć. pisar, N. N., N. N., Vivoda Josip sudb. podvornik, Gjuro Poropat, učitelj Sipljane, O. Matić, financ. stražar, Adolf Zorzi c. k. sudb. kancelist, Anton Cerovac Blažinčić, posjednik Sv. Ivan, N. Dětela, dacar, N. Kovač, žandarm. postajevodja i Šverko Grgo, trgovac Vodice, svi po K 1; Dr. Dolenc, igra na žigice 80 p., N. N. 41 p., Izidor Jekić 40 p., I. Nardin 40 p., N. Lovišček 40 p., Jelica Špehar 30 p., R. Šverko, trgovac 30 p., „Podeštat“ 23 p., Russo Garibaldino 21 p., Finderle Ivan Sjumac za izgubljenu briškolu 20 p., Trubadur i Zamurc 20 p., Club „lepa Furlana l'impianta la fava“ 20 p., Doktorica za izgubljeni segno sa Slumcem 10 p., Jakov Vivoda Franečić „neka bude numero tondo“, i u znak protesta, što ga jedan Zamurc nazvao Trubadurom 7 p.

Ove godine proslavismo taj dan lijepo, a nadamo se, da ćemo u skoroj budućnosti puno bolje. Naš će nam don Mate misiti u budućoj našoj crkvici „Sv. Ćirila i Metoda“ kod „N. Doma“ u hrv. jeziku. Iza mise sabrat ćemo se u školi, čiji je temeljni kamen već isklesan i čeka, da bude položen i blagosovjen. Mi ćemo od radosti suze roniti, a oni „tamo gore“ od jada, i zavisti žuč gutati. Kako su si prostrli, onako će i spavati, dotično su već u prvom snu. Tužni patriciji, tužan njihov „pater patriae“ sa svojim pobočnikom Dragućanom ... A Bižato ...? Spuznuo u rupe.

Franina i Jurina.

Jur. Poznivaš ti Frane, neke vejske kape va Puli.

Fr. Kakove vejske kape; ča su z Veje kapi va Pul pobigli.

Jur. Ma ne; mislim one, ki su pasani petak va Jornaletu pozvali svoje „košenciente“ da ne gredu na jitu va Veju, Punat i Bašku.

Fr. Aha! oni dva Fiorentinića — jedan pulicaj, dva kočijaša Depića, i dva Cica, te onaj krompavi fabrofelice; ja jih poznan, ali nisu kapi, pače to ni još ni pulicaj; oni bi oteli bit kapi, ma nimaju komu, zato su sami i generali i soldati.

Jur. Imać pravo; baš su mi to lipe persone da budu nikim košiencentima kapi.

Razne primorske viesti.

80-godišnjica Njegova Veličanstva! Naš uzvišeni vladar car i kralj Fran Josip I. slavi danas 18. o. mj. svečanim načinom 80-godišnjicu svog blagoslovnog života. Premda je davna Vladareva želja, da se ovakove prigode upotriebi tako, da bi bile na korist ubogim i stradajućim, u dobrotvorne i čovjekoljubive svrhe, ipak neće ove godine narodi austro-ugarske monarhije učiniti od manje a da i na druge svečane načine neizkažu svomu vladaru povodom Njegove 80 godišnjice iskrena čuvstva ljubavi i odanosti.

Njegovo će Veličanstvo proslaviti svoju 80-godišnjicu u krugu svoje obitelji i bližih rodjaka u Išlu, kamo već toliko godina polazi u ljetno doba na odmor.

Danas će obraćene biti oči i misli ne samo vjernih naroda naše monarhije, nego čitavog prosvjetljenog svieta, u Išl, jer će tamo slaviti svoju 80 godišnjicu najstariji vladar, ljubljen od svojih naroda a čašćen i poštovan od čitavog svieta.

Živio Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip I.

„Loreto“. (Uspomeni I. velikog hrvatskog narodnog hodočašća u Loret, 2. do 4. julija 1910.). Iz pera poznatog pisca Cetinskog Minara (Jakov Tomasović) izašla je opširnija povijest i opis Nazaretske kućice, koja je posvetila našu domovinu. Knjižica je ukrašena sa šesnaest dobro uspjelih ilustracija, medju kojim fotografija većeg dijela hodočasnika. Cijena je knjige vrlo niska: samo 50 helera poštom. Tko naruči barem 5 iztisaka dobiva komad po 40 helera. Čista dobit knjige namijenjena je gradnji nove kapucinske crkve na Rijeci. Knjižicu je izdala „Kuća dobre štampe“ na Rijeci, kod koje se i naručuje.

Vjenčanje. Prijatelj našega lista i zemljak gosp. Benedikt Marčelja vjenčao se danas u Arbanasima kod Zadra sa čestitom gospodjicom Jelkom Marušić.

Mladencima naše srdačne čestitke!

Br. 1588.

Natječaj.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za općinu Bašku sa sijelom u trgovištu Baški.

Godišnja plaća je K 2500 te K 500 kao odšteta za stanarinu.

Za liječenje bolesnika bira takse, fiksirane u §§. 10. i 30. organskog pravilnika.

Za liječenje bolesnika izvan okružja od 2 *km* od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 pare po *km* (tour-retour) u ime putnog troška na kolnim putevima, a na nekolnim 40 para po *km*.

Zahtijeva se: uspo-obljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljanstvo; poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati svoju ljekarnu.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske dozdake za sebe, udovicu i siročad polag zakona od 12. VIII. 1907. br. 42 l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku.

Molbe u redu opremljene prima potpisano do 15. rujna 1910.

Nastup je službe 1. listopada 1910.

Općinsko Poglavarstvo.

Baška, 11. VIII. 1910.

Načelnik: B. Kaftanić v. r.

TRGOVINA

prekomorske i specerajske robe, dobro upućena, na vrlo dobrom mjestu u Puli, radi obiteljskih okolnosti prodaje uz povoljnu cienu.

Ponude pod „Trgovina 37“ na upravu lista.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Prije uporabe. Poslije uporabe.

Ovakov čudotvorni učinak ima

„KOLA-DULC“

najbolja naravna hrana za moždjane i živce.

Raspoloženje, mišljenje, djelovanje, kao što i svaki kret našega tiela je odvisan od moždjana. Oslabljenje, glavobolja, slabost, obnemoglost, slabi živci, kao što i svaka slabost tiela, su znamenja oslabljenja živaca.

Hoćete li se trajno ćutiti zdravim i svježim, s jasnom glavom, zdravim razumom i dobrim pamćenjem, hoćete li rad i žalosti smatrati zabavom, uživajte „Kola-Dulc“. Ta pomladjuje i čisti krv, da tako i opet oživi snaga, te upliviše blagotvornost na cijelo tijelo.

„Kola-Dulc“ probudjuje veselje života i jakost se opet vraća.

Prouzrokuje takodjer, da se čovjek ćuti mladjim, zabavnijim i radinim, što donaša uspjeh i sreću. Ako kroz neko vrieme danomice uživate „Kola-Dulc“, ojačati će vaši živci, svake će slabosti nestati, i po učinku istoga ćutit ćete se zdravim i jakim.

„Kola“ preporučuju liječnici cijeloga svieta, te ga upotrebljavaju u bolnicama, kao i u svim zavodima za liječenje živaca.

Zahtjevajte „Kola-Dulc“ za badava.

Sada vam se pruža zgodna prilika za ojačanje živaca. Ne okljevajte već mi napišite dopisnicu sa svojom točnom adresom, na što ću vam poslati kretom pošte jednu dozu „Kola-Dulc“ badava i prosto od poštarine.

Sadržaj doze je dovoljno velik, da vam po užitku istog bude lakše, te da se i sami možete osvjedočiti o njegovoj čudotvornoj moći.

Ugodi li vam dobro, možete tako i više naručiti. Pišite odmah, dok ne zaboravite.

Glavno zastupstvo:

MAKS DULTZ, Budimpešta, odd. 470, VII. Tabakgasse 29.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu — uz umjerene ciene.

POZOR!

Novi vinski zakon dobiva se u Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	↓PUNAT . . . . ↑	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↓RIJEKA . . . . ↑	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . ∧	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	↓Baška . . . . . ↑	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka . . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	↓Rijeka . . . . ↑	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab . . . . . ∧	odl.	3.—

Pruga: Rieka-Krk-Rab-Veli i Mali Lošinj

(Vriedi od 3. kolovoza t. g. do opoziva.)

Srijeda Subota Srijeda	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponod. Petak
prije podne				po podne
10.50	odl.	↓Rijeka . . . . ↑	dol	6.50
po podne				
1.30	dol.	Krk	odl.	3.50
1.50	odl.	„	dol.	3.40
4.10	dol.	Rab	odl.	1.50
4.30	odl.	„	dol.	1.10
				prije podne
6.30	dol.	Mali Lošinj . . (luka sv. Martin)	odl.	11.—
6.40	odl.	„ . .	dol.	10.50
6.50	dol.	↓Veli Lošinj . . ∧	odl.	10.40

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

POZOR!

Kod Podružnice Gospodarske Zveze iz Ljubljane u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog sumpora, dobre engleške modre galice i svakovrstnih umjetnih gnojiva.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. Zastupstvo mlina Količevo (Gjuro Rašica).

HRVATSKA TRGOVINA.

Trgovina manufakturne robe i krojački salon

Marko Zović - Pazin

Skladište odijela najmodernijeg kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske

uz tvorničke ciene.

Ujedno veliko skladište pravih voštenih svieća za crkve i prigodne crkvene svečanosti iz zlatnom kolajnom nagradjene dalmatinske tvornice svieća.

Svakomu je slobodno pogledati i promjeriti robu.

Zašto može Zović za 30% jeftinije prodati šivaći stroj?

Zato! jer radi bez agenta!

Osam-godišnja garancija. Konkurenca isključena.

HRVATSKA TRGOVINA. HRVATSKA TRGOVINA.

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Poziv na subskripciju.

Uslijed zaključka glavne skupštine dioničara Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu od 28 ožujka 1910. ravnateljstvo jest sklopilo sa visokom c. k. Vladom u Beču jedan ugovor za plovitbenu službu po Kvarneru na deset godina uz godišnju subvenciju od K 92.000·— uz uvjet da si društvo imade nabaviti jošter jedan parobrod, za moći udovoljiti obvezama.

Stoga je za tu nabavu potrebno povišenje društvene glavnice, te je potpisano ravnateljstvo odlučilo na temelju zaključka glavne skupštine od 15. studenoga 1908. i u smislu §§ 7 i 24 društvenih pravila izdati:

II. Emisiju novih 5000 dionica od K 50·— nominalne vrijednosti, tako da će se sadanja dionička glavnica od K 250.000·— povisiti na K 500.000·—.

Ove će dionice glasiti na ime, kako glase i prvobitno izdane a potpisivanje obaviti će se počam od 10. srpnja t. g. do 31. kolovoza t. g. u slijedećim uredima i zavodima: u poslovnici društva u Puntu, kod društva za štednju i zajmove u: Baški, Cresu, Dubašnici, Vrbniku, Dobrinju, Omišlju, Veli Lošinj, Mali Lošinj, Beli, Martinšćica, Nerezine; kod Jadranske Banke u Trstu, Filijalke Jadranske banke u Opatiji, Banke za austrijsko Primorje d.d. u Opatiji, Posujilnice, zadruga na ogran. jamčenje, Volosko, Istarske posujilnice u Puli, Filijalke Ljubljanske kreditne banke u Trstu, Riječke pučke banke na Rijeci.

Uvjeti potpisivanja jesu slijedeći:

1. Dosadanjim dioničarima podijeljuje se pravo opcije, koje pravo mogu vršiti do 31. srpnja t. g. a uživaju pogodnost opcije za onoliko dionica, koliko ih do sada posjeduju.

2. Tečaj uz koji se budu izdavale nove dionice druge emisije, jest toli za dioničare koli za nedioničare K 50·— po dionici izviše 5% komati od 1./1. 1910. do dana uplate.

3. Prigodom potpisivanja treba položiti za svaku dionicu K 20·— a ostatak i kamate 30 dana iza oglasa od strane Ravnateljstva.

4. Dioničari druge emisije partecipiraju na dobitku poslovanja tekuće godine.

PUNAT, dne 10. srpnja 1910.

Ravnateljstvo

Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oziravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 34. Pula, u četvrtak dne 25. augusta 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. ...ju i računaju se na temelju ...nog cienika ili po dogovoru.

...ci za predbrojbu, oglase itd ...ju se naputnicom ili ...m pošt. štedionice u Beču ...dministraciju lista u Puli.

...d naručbe valja točno oz...iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu u ...orenom pismu, za koji se ... plaća poštarina, ako se iz...ana napiše „Reklamacija".

...kovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zao...stali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja.

Dne 5. juna 1910. prije podne došli su gospoda odvjetnik Dr. Konrad Janežić i pomorski kapetan i kućevlastnik Viktor Tomičić obojica iz Voloskoga, k sudu u Cresu, da podnesu pritužbu.

Predstojnik kotarskoga suda primio jih je i odgovorio njim na njihove njemu upravljene rieči, da on nezna hrvatski.

Predstojnik c. k. kotarskoga suda, u kojega području ima po posliednjem brojenju pučanstva 5863 Hrvata uz 2039 Talijana, jedini sudac toga kotarskoga suda, c. kr. sudbeni činovnik, koj bijaše tamo namješten prije par mjeseci, nepozna hrvatski jezik, jezik dviju tretjina i više stanovničtva njegovoga sudbenoga okružja!

Pošto je u posliednje vrieme takodjer za sudbeni kotar Lošinj, koj ima po zadnjem brojenju 3436 Hrvata, kojega velika većina pučanstva obćenito u istinu hrvatski govori, bio imenovan sudac koj nezna hrvatski;

pošto bijahu u najnovije doba imenovani kod c. kr. kotarskoga suda u Puli (sa 10.000 Hrvata uz 24.000 Talijana), kod c. kr. kotarskoga suda u Vodnjanu (sa 10.000 Hrvata uz 6000 Talijana) i kod c. kr. kotarskoga suda u Kopru (sa 24 000 Slovenaca uz 15.000 Talijana) kanceliste, koji neznaju hrvatski odnosno slovenski;

pošto se u razpisih natječaja za popunjenje sudačkih i kancelistnih mjesta za htieva takodjer poznanje hrvatskoga jezika, i pošto su takovi razpisi iluzorni, ako se mjesta podieljuju osobam, koje neodgovaraju zahtjevu poznanja hrvatskoga jezika;

pošto se uz takav najnoviji postupak c. k. pravosudne uprave aspiranti na razha sudbena činovnička mjesta neće starati, da se nauče jezik većine pučanstva pokrajine Istre, nego će se najviše pobrinuti možda za to da dobiju svjedočbe o poznanju hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika od nepozvane strane, i da jih prilože njihovim molbam — što se često dogadja i proti čemu mora se najodlučnije prosvjedovati, — mjesto da usmeno i pismeno polože odnosni izpit pred nadležnimi čimbenici;

pošto je upravo absurdno, da se imenuju sudci i drugi sudbeni činovnici, koji nepoznaju jezika njihovoga okružja;

i pošto hrvatsko, odnosno slovensko pučanstvo Istre, imenito i pučanstvo sudbenoga kotara Creskoga, zahtjeva, i to punim pravom, da c. kr. činovnici poznaju hrvatski odnosno slovenski jezik, i da ga usmeno i pismeno upotrebljavaju,

to si dozvoljavaju podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja upit:

1. Kako može Vaša preuzvišenost opravdati imenovanje sudbenoga činovnika za sudbenoga kotarskoga predstojnika u Cresu, koj nepozna jezika velike većine pučanstva kotara, kao takodjer imenovanje jednoga sudca u Lošinju, i po jednoga kanceliste u Puli, Vodnjanu i Kopru, koji nepoznaju jezika velikoga diela odnosno većine pučanstva tih kotara?

2. Što kani Vaša preuzvišenost poduzeti, e da se nečuveni i u uredjenoj državi pravno i zakonito nesuzdržljivi odnošaji, nastali usljed rečenih imenovanja, odstrane?

U Beču, 24. juna 1910.

(Sliede podpisi Spinčića i drugova.)

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića, Dr. Rybařa i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za javne radnje.

U interpelaciji postavljenoj u sjednici carevinskog vieća od dne 27. maja 1910. od prvopodpisanih i drugova na sveukupno ministarstvo glasila je 3. točka upita:

„Što kani poduzeti to sveukupno ministarstvo, da se odpravi do sada vladajući sistem, da se kod namještivanja činovnika, osobito kod državnih ili od države subvencioniranih poduzeća namještava talijanske podanike na uštrb ne samo domaćih lojalnih sinova, već i osobito na uštrb zemaljske obrane ciele monarhije i da li je voljno to sveukupno ministarstvo poraditi na tome, *da se u buduće nedaje javnih radnja tudjim poduzećima pa bilo to i uz neznatnu štetu države, — da dade zarade domaćim radnicima*, koji plaćaju porez u krvi i novcu i koji se itako moraju boriti za obstanak radi velike nestašice radnje?"

Uzprkos tomu c. k. oblasti u Primorju neobaziru se nimalo ni od tada, kaošto se nisu ni do tada, na opravdane zahtjeve izražene u spomenutoj interpelaciji u pogledu predaje javnih radnja podanicima tudjih država, na štetu domaćih poduzetnika i radnika.

U dokaz toga navadja viest, priobćenu u slovenskom dnevniku „Edinost" iz Trsta, br. 172 od dne 23. junija o. g. U toj viesti iznaša se činjenica, da je na gradnji ceste Sv. Marija Magd. prema Žavlu, koja se obavlja na državni trošak, poduzetnik neki Talijan iz Italije, koji rabi u velikoj većini radnike iz Italije.

Obzirom na to stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra javnih radnja sliedeći upit:

1. Je li Vašoj preuzvišenosti poznat ovaj najnoviji slučaj o predaji javnih radnja u Primorju po c. k. oblastih tudjim državljanom?

2. Kako može Vaša preuzvišenost opravdati, da se daje u Primorju javne radnje tudjim poduzetnicima, koji pak uzimlju na te radnje opet radnike tudje podanike na veliku štetu domaćih poduzetnika i radnika?

U Beču, 24. juna 1910.

(Sliede podpisi.)

Pogled po Primorju

Puljsko-rovinjski kotar:

Ima li nas u Puli? Misao vladajuće talijanske stranke upogled hrvatske škole u Puli zrcali se u riječima načelnika puljskoga, u sjednici od 1. o. mj. „di non avere assunto nè di poter assumere, nessun obbligo in merito all' assunzione da parte della provincia di una scuola croata a Pola". Ma bravi! Gdjegod je šačica Talijana, upru sve sile, dok ne dobiju svoju školu, a gdje neima niti jednog, tu im već pomaže njihova „lega nazionale". Nu to nije provociranje, nego je provociranje jedva onda, kad mi tražimo makar najmanji dio svoga prava. Po božjem i ljudskom zakonu morali bismo imati škole u svojem materinskom jeziku, ali gospoda kažu, da nas neima. Pak u Puli! Oni nas tu pripoznavaju, jedva onda, kad pišu „della tentata dimostrazione croata". Oni neće da priznaju, da imamo u Puli ogroman broj djece, koja hvala njihovoj pravednoj liberalnosti, moraju polaziti njihove i njemačke škole. A onda se hvale ta gospoda na veliki broj djece u talijanskim školama. Ali evo nas pri dokazu:

U svim pučkim školama u Puli bilo je koncem školske godine 1909—1910, 5103 djece i to 2590 dječaka i 2513 djevojčica. Od ovih je polazilo a) njemačke pučke škole 964 dječaka i 690 djevojčica dakle 1654 djece; b) talijanske pučke škole (Piazza Alighieri, Borgo San Martino i Šijana) 1401 dječaka i 1611 djevojčica dakle 3012 djece; c) jedinu hrvatsku školu u Šijani 225 dječaka i 212 djevojčica dakle 437 djece.

Ali sad ćemo vidjeti, jesu li hrvatske ili u obće slavjanske narodnosti samo ona djeca, koja su polazila hrv. školu u Šijani. Evo nas pri dokazu: a) u njemačkim pučkim školama izjavilo se Hrvatima ili u obće Slavjanima 200 dječaka i 180 djevojčica, dakle 380 djece; b) u talijanskim se pučkim školama neda ustanoviti narodnost djece tako lako. Nu, kad nam manjkaju u tomu točni podaci, pomozimo si sami pazeć na prezimena djece. Tu nalazimo: Smičiklas, Panjek, Četrtek, Zakaj, Šimunov, Car Zorica, Car Dragica, Vrh, Zdravlje i druga kojima je korjen posve slavjanski. Nek se talijani ne prestraše, ali

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Ako k tomu dodamo još znamenite rieči gori pomenutoga Pape Ivana VIII.: „*Neque enim tribus tantum sed omnibus linguis Dominum laudare auctoritate sacra monemur*" („... nesamo trimi nego sa svimi jezici hvaliti Gospodina *svetom vlastju* zapoviedamo"), onda nema dvojbe, da je po Papi Ivanu VIII., zakonitom nasljedniku sv. Petra i pravom namjestniku Kristovu, bio povišen slavenski jezik na čast *crkvenog bogoslužnog* jezika, koji ima pravo i danas, da se razliega po svim crkvama, gdje bivaju uobće Slaveni. Zna se iz historije, da je Hadrijan II. imenovao sv. Metoda panonsko sriemskim Metropolitom t. j. metropolitom današnje Koruške, gornje Austrijske, Štajerske, Kranjske, Hrvatske, Slavonije, Sriema i Ugarske, a da se već onda uveo i u našu Istru i Dalmaciju staroslovjenski jezik u Bogoslužje, jamče nam mnogi glagoljski spomenici i ini spisi, koji nam svjedoče, da se u toj zemlji rabila glagoljica u crkvi t. j. staroslovjenski jezik sa glagoljskim pismenima, pače u Istri je sam sv. Metod boravio i propoviedao narodu Rieč Božju u njegovu jeziku. „*Post hunc (Hosbaldum) interiecto aliquo tempore supervenit quidam Sclavus ab Hystrie et Dalmatie partibus nomine Methodius, qui adinvenit Slavicas litteras, et Slavice celebravit divinum officium ...*" („Poslie ovoga, Hosbalda, iza njekoliko vremena došao je njeki Slaven iz strana Istre i Dalmacije imenom Metod, koji je obreo slavensko pismo, i slavenski služio službu Božju"...) (Ginzel str. 68). Na molbu panonskoga kneza Kocela, da mu papa Hadrijan pošalje sv. Metoda, odgovara mu ovaj: „*Non tibi tantum, sed omnibus partibus illis Slovenicis mitto illum magistrum a Deo et a sancto apostolo Petro primo episcopo et clavigero regni coelestis*" („Pošiljem ne samo tebi, nego svim onim slavenskim stranam učitelja od Boga i svetoga apostola Petra prvoga biskupa i ključara kraljestva nebeskoga"). — Med ove slovjenske krajeve ima se ubrojiti i Istra, jer da nije u njoj bilo onda Slavena, ne bi ni sv. Metod bio onamo došao, da propovieda, misli i ino Bogoslužje u staroslovjenskom jeziku vrši!

Porabu staroslovjenskog jezika u Bogoslužju smatraju podpisani *javnim pravom*, koji neporabom ne može zastariti. Taj jezik nije nikako vezan na pojedine crkve ili župe ili čak osobe već je *povlast* podieljena slavenskom narodu uobće, da mu se u tom jeziku propovieda, misi i dieli sv. sakramente. Da se slavenskom jeziku uveća ugled pred cielim svietom Hadrijan II., „*svjati (posveti) učenie egò, polož slovenskoe evangelie na oltar sv. apostola Petra*"; ili „*sanxit doctrinam amborum (Cyrilli et Methodii), evangelio Slovenico in altari s. apostoli Petri deposito*" („posveti nauku obojice (Cirila i Metoda) položiv slavensko evangjelje na oltar sv. apostola Petra"). A u Žitiu sv. Metoda čita se: „*priem že papa knigi slovenskie, i položi je v crkvi sv. Mariji* (sada: s. Maria maggiore) *i pješe nad nimi sv. liturgiju*". — Kako već drugom prigodom napomenusmo slavensko se Bogoslužje obavljalo ne samo u gorirečenim crkvama, već i u crkvi *sv. apostola Pavla, sv. Petronile i sv. Andrije uz svečanu podvorbu biskupa Arsenija i bibliotekara „Anastasija", gdje svu noć pjevahu slavosloveći slovjenski, a iz jutra liturgiju nad sv. njegovim grobom*. Starodavne knjige vele, da je za ovako odlikovanje staroslovjenskog jezika sv. Ciril vruće se zahvaljivao Bogu. „*Filosof Kiril neprestaša dostoinu hvalu Bogu vzdavajušče s svoimi* učeniki o sem".

(Sliedi.)

takovih prezimena u njihovim školama imade niša manje nego 688 dječaka i 738 djevojčica dakle 1426 dj. po našem običaju, hoćemo i tu popustiti i od toga broja ćemo uzeti za svoje samo polovicu to jest 344 dječaka i 369 djevojčica, dakle 613 djece.

Po tom zaključimo ukupni broj slavjanske djece u Puli koncem školske godine 1909—1910.

a) u njemačkim pučkim školama 380
b) u talijanskim „ „ 613
c) u hrvatskoj školi u Šijani 407
ukupno 1400

Od djece hrvatske škole u Šijani odbili smo 30, da izbjegnemo prigovoru, da i med tom djecom ima ih talijanske narodnosti.

Dakle najmanje 1400 djece, to jest 1000 djece, koja moraju polaziti tudje pučke škole, jer im gospoda talijani neće da dadu hrvatske. Altrochè Pola italiana! I još ta gospoda tvrde, da se oni još preveć brinu, „per i slavi del comune di Pola". I njihovo glasilo pisalo je, kako je djeci teško učiti početne nauke u jeziku, koji nije materinski. Ali svetost tih riječi uvadjaju oni u praksu po svojem kalupu a ne po božjem i ljudskom zakonu. Slavni De Amicis piše „non si studia con amore, non s'impara bene nessuna lingua straniera, se non s'è prima studiato con amore e imparato la propria!" (Sliedi.)

Nova Družbina škola u Puli. Početkom ove školske godine otvara naša zaslužna Družba drugu hrvatsku školu u gradu Puli. Čim se nadju i odrede zgodne prostorije preći će se na djelo, te kad bude pripravljeno sve javit će se točno našem narodu u Puli kada se otvara škola i gdje se upisuje djecu.

Upozorujemo na ovu hrvatsku školu u gradu sve slovinske roditelje i pozivljemo, da ne upisuju svoje djece u talijansku ili njemačku školu, nego je upišu u našu hrvatsku školu. Za sada daju se potrebite upute o tome u Narodnom Domu.

Vanredno odlikovanje. Prigodom osamdesetgodišnjice cara i kralja odlikovan je naš prijatelj i odličan rodoljub g. Niko Mardešić viteškim redom Franje Josipa. Odlikovani dobio je taj red za zasluge na vojničkom polju, dok znademo da je naš gospar Niko i drugčije zaslužio to odlikovanje. Tom prilikom primio je g. Mardešić mnogobrojne čestitke iz ciele domovine i od najodličnijih osoba. Tim mnogobrojnim čestitkama pridružujemo se i mi od sveg srca željom, da nam Bog živi našeg vriednog gospara Nika viteza Mardešića.

Občina Pula za vladarevu 80-godišnjicu. Na spomen osamdesetgodišnjice cara i kralja ustanovila je občina Pula zakladu za dvie nagrade po 1000 kruna u gospodarske svrhe. Izim toga pak dala je na dan 18 agusta na predlog Dr. Laginje svakomu pripadniku občine koji je rodjen g. 1830 po 20 kruna u zlatu na tu uspomenu. Nagradjenih bilo je u cieloj občini oko 25, od kojih iz plovanije Premanturske 12 dok iz plovanije puljske 5.

Skupština Narodne radničke organizacije. U nedjelju 28 t. mj. biti će u vrtu Narodnog Doma u 9½ s. u jutro velika skupština narodne rad. organizacije, na koju će doći predsjednik N. D. O. u Trstu Dr. Josip Mandić.

Izlet u Trst. Dne 4. septembra t. g. priredjuje ovdješnja Narodna radnička organizacija izlet u Trst sa velikim i udobnim parobrodom „Trieste" od društva Dalmatia.

Odlazak iz Pule u 5 s. u jutro, odlazak iz Trsta u 8. s. večer. Ciene tamo i natrag K 3·50 ujedno sa ulaznином na zabavu N. D. O., koja će biti u Trstu.

Vjenčanje Prošle subote vjenčao se u Puli g. Niko Milačić, profesor u Pazinu, sa gčnom Maricom Pavešić. Tom prilikom sakupljeno je medju svatovima K 27 za Družbu sv. Ćirila i Metoda.

Dvoje djece povoženo od tramvaja. U utorak o podne vodio je desetgodišnji Paško Dvorničić s četirigodišnjim bratom Remigijom ulicom. Carducci ručna kolica, te htijuć se ugnuti jednim kolima nasrnuo je na nje tramvaj, premda je kondukter na vrieme nastojao zaustaviti zaviračem tramvaj. Nu kako su tračnice bile mokre, to je tramvajski voz popuznuo na djecu i povozio malog Remigija, koji je ostao na mjestu mrtav, izmrcarivši ga užasno, dok je stariji Paško zadobio teških ozleda na glavi, koje će valjda poboljeti. Djeca su to Iva Dvorničića ml. iz Vrbnika i majke bašćanke. Ta užasna nesreća pobudila je sveobće žalenje u občinstvu, viđeći na licu mjesta onako izmrcareno dieto. — Nesreća rek bi da se dogodila nepažnjom nevjeste djece; a ovaj žalostni slučaj može ponovno poučiti roditelje, da ne puštaju djece same na ulicu, što je u Puli prava nevolja videć gdje mala djeca sama plandaju ulicama kao nigdje drugdje.

Volovski kotar:

Na o. kr. učiteljskoj školi u Kastvu počimlje školska godina 1910—11 dne 19. (devetnaest) septembra 1910. Toga dana držat će se upisivanje učitelj. kandidata i započet će svi prijamni i popravni ispiti.

Pazinski kotar:

Crtice sa sokolskog sleta u Pazinu. Piše nam jedan izletnik: Ovaj se je slet izvršio u sjeni oružničkih bodova. Iz ciele pokrajine sakupili se dne 14. VIII. 1910. u Pazinu oružnici ne da čuvaju sokolove njega, da štite talijansku fukaru od reakcije, koja bi nastala na njezine izazove. Samo radi toga bili su Talijani u Pazinu ta dva dana tako smjeli. Da nije bilo oružničtva bili bi se oni povukli u svoje brloge da ih iz istih ne bi bili izvukli svi istarski volovi. Tako čutili se sigurnimi pa su neprestano izazivali, znajući da ih štite bajunete.

Nego i kod tih zaštićenih izaz.va postupali su jako oprezno računajuć: „salvemo la panza per i fighi". Izazivali su sa balkona i prozora. Što je pak najodurnije: mužkarci su uckali ženske, da one izazivlju a sami se skrivali po kućama. Znali su da Sokolovi ne će napasti na ženske. Zaista liepih li junaka. Povera Italia!

U nedjelju popodne oko 6 sati prolazili su nekoji Sokolaši posve mirno ispod stana obitelji Sandri i kuće dra. Costantini. Najednom dodjoše na balkon stana Sandri i kuće dra. Costantini nekoje „gospodjice" pa stadoše vikati: „porchi ščavi", kazivati roge, plaziti jezik, dupače jedna se „gospodjica" na balkonu Sandri tako „zaboravila" da je digla kikle, pa se udarala po najplemenitijem dielu svog tiela. Salva smieha popratila je tu gestu. Sakupljeni Sokolovi nazvali su tu „gospodjicu" imenom, što je i zaslužila. Sa kuće dra. Costantini bacila je na to jedna „gospodjica" na Sokolove sa balkona kamen. Oružnici se naravski požuriše, da urede proti Sokolovima i da ih izguraju sa te „Piazza del Mondo nuovo".

Na večer istoga dana pošla dva glazbenika Volosko-Opatijske glazbe u jednu talijansku krčmu da večeraju. Tamo bijaše skupljeno do 20 pazinskih talijanskih junaka. Jedan od tih pristupi glazbenicima i udari jednog dvakrat štapom po glavi. U blizini desio se oružnik, koji upozoren od napadnutog, strpa napadača u buturnicu. Ete junaštva, kad dvadesetak navali na dvojicu!

U ponedjeljak 15. VIII. 1910. šetao puljski sokolaš Ujčić po trgu talijanske gimnazije. Najednom iskoči iz jedne kuće desetak talijanskih mladića (navodno iz Pule), te jedan od njih udari Ujčića štapom po glavi. Ujčić istrgne napadaču štap iz ruke i htjedo navaliti na neprijateljsku četu, ali ova se dade u bieg. Ujčić prijavi stvar oružničtvu a ovo se podje u potjeru za napadačima, te ih četvoricu nadje sakrite u kukuruzu i uapsi.

U nedjelju 14. VIII. 1910. na večer, pratili Sokolovi sokolsku glazbu iz Kozine na kolodvor. Na povratku bacila je medju prolazeće Sokolove neka „signora Ivancich" (pura sangue italiana!) sa prozora otvorenu brijačku britvu. Oba dana se ova „signora" ponašala uprav kao bliesna. Kad god je prolazila povorka ispod njezinih prozora, pokazivala je svoju dugu jezičinu i rogove, vikala i psovala, kao obsjednuta.

Pazinski Talijanaši mogu biti zahvalni starješini župe Vitezić, što je u dva odlučna momenta povukao sa ulice sve Sokolove u vrt „Narodnoga Doma", jer bi inače mnogokoji od njih imao danas razbitu tikvu.

U blizini zatvora u koji bijahu zatvoreni talijanski „kapurioni", bili su ukonačeni nekoji Sokolovi iz Žameta. Kad su ovi u noći od 14.—15. VIII. 1910. došli kući, čuli su, kako uapšenici viču i harmaju, pa su njim se stali podrugivati. Larma utihnu a najednom zapita jedan od uapšenika: „signor sokolaš chè ora xe?" Medju drugima bila su zatvorena i dva sina talijanske perjanice Camus Fedela. Na čast vam bilo o martiri della patria!

Sastanak istarskog djaštva u Pazinu. Dne 14. augusta držala se je druga redovita glavna skupština akad. for. društva „Istra" u Nar. Domu u Pazinu, na kojoj je prisustvovalo preko 50 djaka. Izvijestit ćemo samo u kratko o najvažnijim stvarima.

U 9 s. prije podne otvorio je predjednik F. Slokovič skupštinu, te pozdravivši prisutne, osvrnuo se je na prvi sastanak istar. djaštva g. 1907. u Pazinu, i označio je u kratko smjer djelovanja samog društva, kojemu je glavna svrha *narodna prosvjeta*. U tom radu mora se svaki dobro misleći rodoljub zajedno naći, jer toga nam u Istri treba još mnogo i mnogo.

Izvješća odbornika bila su obilata, birana i zanimiva, a iznijet ćemo samo najvažnije. U drugoj godini društvenog života držali su članovi 18 predavanja i to na bužeščini i pazinščini i jednu puč. zabavu. Ustanovili su 3 pučke knjižnice, te tako sada broji društvo 6 knjižnica: Pazin, Lovran, Štrped, Boljun, Dekani i Marezige sa 1906 knjiga, a društvo posjeduje 2806 knjiga. Tijekom ovih praznika namjerava otvoriti 3 knjižnice.

Iz izvješća knjižničara vadimo još ovo: u Pazinu je 108 čitaoca pročitalo 838 knjiga, u Štrpedu je 55 čitaoca uzelo 156 knjiga, dok je u Marezigama 30 čitaoca izposudilo 312 knjiga. Čitaoci sastoje u Pazinu većinom iz srednje inteligencije i djaštva, dok u ostalim mjestima skoro sasvim iz seljaštva izuzev Lovran, gdje većina čitaoca pripada gradjansko obrtničkom staležu.

U Pazinu je društvo poradilo oko osnutka odbora za prosvjetu, sakupljalo gradivo o kulturno gospodarskom stanju Istre i nastojalo oko analfabetskih tečaja.

Novčani promet bio je 1440 kruna, t. j. 814·84 K prihoda i 625·46 rashoda.

Poslije izvješća odbora raspravljalo se i prihvatilo nekoliko važnih predloga. Izabrao se odbor od pet lica, koji će se pobrinuti, da se još tijekom ovih praznika sazove sastanak svih interesenata u radu za narodni napredak, gdje će se raspravljati o usnutku gradjanskog društva sa zadaćom kulturnom, gospodarskom, te socijalnom statističkom po uzoru českih društava. Zaključilo se, da se nastoji po većim mjestima Istre osnovati gradjanske klubove u svrhu popularizacije naseg sveučilišnog pitanja, te je u savezu s tim prihvaćena resolucija kojom se pozivlju zastupnici i vlada, da čim prije rieše to pitanje. Preporučilo se djaštvu, da rastumači narodu važnost popisa pučanstva, koji se ima koncem godine provesti, te da ga pouče, kako bi imao predusresti eventualnim zloporabama državnih organa prigodom popisa. Prihvatili su se još nekoji zaključci društvene vriednosti.

U novi upravni odbor izabrani su: Ivo Prudan predsjednik, St. Rodić podpredsj., Fran Klarić tajnik, Ivo Banovac blagajnik, Ivo Dorčić knjižničar, odbornici A. Kalokira i M. Ružić, revizori F. Slokovič, S. Matejčić i M. Bokatić.

Tijekom skupštine došlo je nekoliko brzojava, a pozdravio je skupštinu Dr. D. Trinajstić starosta pazin. Sokola.

Ako pomislimo, da ima društvo svojih protivnika, to vidimo iz društvenog izvješća, da društvo pokazuje svoju životnu snagu, da je dobro shvatilo svoju zadaću, *respektirajući vjersko čuvstvo naroda, vodi ga prosvjetom napredku, slobodi i blagostanju*, pak stoga zaslužuje svaku potporu moralnu i materijalnu.

* * *

Poslije skupštine „Istre", koja je svršila u 4 s. po podne, imali su pouzdani prijateljski sastanak istarski srednjoškolci, na kojem su raspravljali o svojim djačkim stvarima.

Drugi dan dne 15. VIII. prije podne držao se je sastanak cijelokupnog djaštva, na kojem se je raspravljalo o stanovištu djaštva prama najnovijim političkim prilikama u našem narodu. Govorilo je više govornika, te se je primila resolucija u kojoj se odsudjuje nerad političkog društva u Istri. Primio se predlog, da se početkom škol. godine izabere eksekutiva istarskog djaštva, koja će se baviti oko općih djačkih i narodnih pitanja, jerbo se tim pitanjima akad. for. društvo „Istra" kao kulturno društvo po svojim pravilima ne može baviti, a drugo i za to, jer nije ni cijelo djaštvo u ovom društvu.

Porečki kotar:

Iz Sv. Lucije kraj Oprtlja. Već mjeseca svibnja obratilo se rav. ove škole na nekoliko većih novčanih zavoda sa zamolbom, da bi pripomoglo nabavu nagradnih knjiga za djecu ove škole; al sve molbe ostale su glas vapljućeg u pustinji bez odgovora a nekmoli pomoći. I već bje izgubljena sva nada, da će dobra marna naša dječica, koja iz dostu udaljenih mjesta školu ovu od „Družbe sv. Ćirila i Metoda" posjećuju bit bar kojom malenkošću nagradjena, kadno iznenada stigne pošiljka od preko 90 knjiga iz dična nam Kastava grada, koje hjehu sabrane trudom i marom poznatog rodoljuba gradonačelnika g. Ernest Jelušića, gosp. učitelja Jurinčića, te bivše učiteljice ove škole gospodjice Marije Glaser, koja i u daljini nije zaboravila na njekoć povjerenu joj djecu. Neka dični darovatelji izvole primiti najiskreniju hvalu od hrv. naroda na Oprtaljskom Krasu i njihove dječice kao i od

'ravn. škole u Sv. Luciji kraj Oprtlja.

Iz Grožnjana pišu nam: Javljamo Vam se, g. urednče, nakon dugotrajno šutnje pak da vidite, da smo još živi i žilavi i da nekanimo predati se na milost i nemilost naše talijanske gospode, koja nose na ustima med a u srcu žuč i otrov.

Čujte pak sudite: Dne 26. mjeseca junija obdržavalo je naše občinsko zastupstvo sjednicu kojoj su bile na dnevnom redu važne točke tičuće se zajmova, gradnja itd. S tim točkama, dotično s predlozima, občinskog načelnika, nebijaše sporazumna većina zastupnika i tako ostaše te točke neodobrene. Možete si misliti, da je ta odlučnost većine obć. zastupnika silno ozlovoljila g. podestata. Nu on njeg radi tog nepovjerenja zdvojio. Sazvao je drugu sjednicu za dne 31. julija o. g. Nu i sada bijaše loše sreće. Većina zastupnika, napose oni iz vanjštine, nehtjedoše pristati na nekoje predloge iduće za tim, da se občinari naprte novim teretim a na korist jednim gradjanom.

Još više ozlovoljen i razsrdjen podje iza toga načelnik u Poreč, gdje da je dao svoju ostavku. Vrativ se kući pozove prvog savjetnika, g. Antuna Bilostavo sa završkog brda ili krasa neka dodje u Grožnjan, da

ni su: Ivo
podpredsj,
blagajnik,
i A. Kalo-
loković, S.

ekoliko br-
nu Dr. D.

tvo svojih
venog iz-
u životnu
u zadaću,
roda, vodi
i blago.
u potporu

je svršila
dani pri-
školci, na
djačkim

je podne
djaštva,
tanovištu
zim prili-
o je više
olucija u
g društva
početkom
istarskog
ćih djač-
zim pita-
kao kul-
ne može
ni cijelo

Već mje-
škole na
sa za-
avu na-
; al sve
pustinji
I već bje
a marna
nih mje-
ila I Me-
Ženkošću
pošiljka
Kastav
n i ma-
elnika g.
nčića, te
jice Ma-
zabora-
u. Neka
skreniju
taljskom

Oprtlja.
mo Vam
šutnje
žilavi i
st i ne-
oja nose
rov.
sećа, ju-
zastup-
nevnom
ra, grad-
predlo-
e spora-
ostaše te
ti, da je
ka silno
nije radi
je drugu
u i sada
ika, na-
pristati
o, da se
na korist

odje iza
je dao
vo prvog
završkog
njan, da

mu predali općinsku upravu. Ovaj na ...s, da je načelnik dao ostavku požuri se Poreč, da se o istini osvjedoči pak kad doznao, da je ostavka prihvaćena vrati kući te izjavi, da on neprima odgovornost za općinsku upravu. Sad kani, ako se čini vlada sporazumno sa zemaljskim odborom poslati amo posebnog kosara ili sastaviti upravno vieće, da ravna privremeno sa općinom. Nu po našem sudu, je jedno i drugo suvišno, jer se općinsko zastupstvo nije odreklo ili zahvalilo: ako je tu, ono vrši svoje dužnosti i želi vršiti i u buduće ali sve po zakonu i pravici, svim općinarom na korist, ni što samo gradjanom.

Ako se je načelnik odrekao časti — bez pravog razloga, nije to dostatan razlog, da se razpusti općinsko zastupstvo, koje nije ništa zakrivilo nego to, da je branilo interese ciele općine. Da je većina zastupstva pristala na želju načelnika, bilo bi se općinare oprćeno novo breme, koje bi bili morali jednako nositi izvanjski općinari i gradjani, a koje bi bilo na korist gradjana. Htjelo se je naime uzeti novi zajam ili posudu od 50.000 kruna a već do sada imamo duga nešto okolo 36.000 kruna pak bi bili morali plaćati namete i adicionale na 86.000 kruna duga.

Za sada je ta pogibelj odstranjena hvala Bogu i našim zastupnikom, koji nisu dopustili, da se pravi dug za gospodu na škodu kmeta i siromaha.

Kaštelir. *Sjednica polit. odbora za pol. kotar Poreč* Dne 17. ov. mj. sastali su se na poziv predsjednika velč. Š. Črvara odbornici na sjednicu, da se dogovore o potrebama tog zapuštenog kotara. Živo se raspravljalo i palo je puno važnih predloga. Kao najglavnije pitanje raspravljalo se pitanje pitkih voda i hrv. škola u tom kotaru. Uložila se molba na Namjesništvo potpisana od zastupnika svih općina polit. kotara Poreč. Osobita se važnost posvetila pouci o držanju kod naskorog popisa pučanstva. Iza sjednice bio je zajednički objed. Ni kod te konference nije kaštelirsko djaštvo bilo najzadnje. Na rastanku oprosti se s predsjednikom u ime Kaštelirаca naš pravnik M. Ružić.

Kaštelirci u Novoj Vasi. Svaki nam dan sve to ljepše pokazuje, da i porečki kotar mora naskoro postati naš. O tom smo se mogli uvjeriti dne 16. o. m., kad su se našli naši dični kaštelirski djaci u „taljanskoj" Novoj Vasi. Nova Vas jest oveće mjestance nedaleko talijanske kule Poreča. Ta blizina nije mogla ostati bez upliva. Uz to je u tom selu poznati talijanski svećenik don Toso. U tom mjestu jest više godina talijan. višerazredna škola, premda bi zapravo morala bitj i hrvatska. U prostorijama odredjenim za hrv. školu drži Lega svoje dječje zabavište. Gotovo sve obitelji govore hrvatski pa ipak se mnogo drže talijanima. Nije čudo, da narod odgojen u tako tužnim prilikama lijevom se rukom križa, kad u svojoj sredini čuje, gdje gospodin govori njegovim istim jezikom. To se moglo najljepše opaziti kad su rečenog dana kaštelirski djaci ušli u taj narod, da ga malo razvesele. Divota je bilo gledati, kako su seljaci i seljakinje začudjeni gledali i veselo slušali hrvatsko pjevanje, što se orilo iz mladenačkih grla tih rodoljubnih djaka. Kao što se pilići sakupljaju oko koke, tako su se naši pjevači kupili oko svog dičnog kaštelirskog svećenika P. Santića, koji je bio duša čitavog izleta. U lijepom je broju bio zastupan i ženski svijet. Kada se najviše ljudi našlo oko djaka digne se pravnik M. Ružić sa trobojnom vrpcom u ruci te je narodu u par krasnih riječi rekao, da je zemlja, u kojoj živimo hrvatska a mi Hrvati. Spomenuo je tom zgodom, kako im se valja držati kod naskorog popisivanja pučanstva. Bio je burno pozdravljen. Vrlo nam je ugodno bilo vidjeti i neumorne rodoljube A. Radošu i Vlašiće. Živili! Najdivniji je prizor bio rastanak Sila se naroda sakupi na stanici, da se rastane sa svojom milom hrvatskom braćom Urnebesno klicanje „Živili" a osobito klicanje „Živila sloga Hrvata!" poprati gostove. Tako su naši djaci, koji su korporativno za prvi put bili u Novoj Vasi, zadovoljni se vratili i stigli na labinsku štaciju, gdje su se i iskrcali. Ovdje neke gospojice italianissime držeći, da su na svom talj. tlu, drečile su vičući „Evviva!" i „Evviva Castellier italiano!" (mjesto italiana). Nota bene, te su se gospice u Novoj Vasi slatko zabavljale i plesale pod hrvatskom zastavom. Kad su kaštelirski izletnici stigli kući, zapjevali su na rastanku pred crkvom „Lijepa naša". Veoma bi mi ugodno bilo, kad bi naši studenti češće ušli u okolicu (Vabrigu, Tar, Markovac, Ference ...), jer i tu više manje čami hrv. narod pod talij. nesnosnim jarmom. Ne bi bilo zgorega, kad bi se i u Kaštelиru našli s nama seljacima na okupu te po koju rodoljubnu zapjevali.

Franina i Jurina.

Fr. Ti Jure ki gres vise puta va Lovran, je istina ono ca sam cul, da kura je cinela platit na 17 ovega meseca svakega ki je otel poć na puntu 50 fileri.

Jur. Je je.

Fr. A zac to.

Jur. Zac na punte su ti vaveki neki dobri odori.

Fr. A zato? za poć dihat dobar cisti zrak od parfumi...

Jur. I vis ono lepo mesto ti derze tako, da svaki ki pride va Lovran dise valje najfinega odora, i kura ne vidi.

Razne primorske viesti.

Sa koparske izložbe. Ljubljanski „Slovenec" govoreć o talijanskoj izložbi u Kopru, piše: Talijanom, koji viču da im činimo krivo, hoćemo danas ponešto popipati bilo — u koliko se tiče njihovoga patrijotizma. Eto par činjenica!

Austrijska vlada doprinicla je za talijansku izložbu u Kopru 20.000 (ne 20, već 50.000 K. Op. ured). Dati će im jošte toliko kadno se bude pokazao ogromni manjak, pa recimo, da im dade svega skupa okruglo 50.000 K, dakako takodjer iz žepa slavenskih poreznika.

1. Iz zahvalnosti nije bilo niti će kasnije biti nijedne austrijske zastave, ili bar cesarske zastave, ali za to se tajno prižiže kod koncerata baloncine u talijanskim bojama. (Za to sve znade cesarski namjestnik, koji je podporu preporučio i još će ju preporučiti. Čemu dakle da su veći patrijote nego li je cesarski namjestnik. Op. Ured.)

2. Stavni comitato (odbor) pokazao je pako još i bolje svoj patrijotizam time, da je postavio kod ulaza na izložbu mjesto carskoga orla, koji se kod svake pokrajinske izložbe bez iznimke nalazi, *mletačkoga lava* (I to je vidio carski namjestnik kod otvorenja izložbe, a vidio je to i jedan austrijski ministar a gleda to danomice politički poglavar u Kopru — i svima je to pravo. Op. Ured.)

3. Odmah do vratiju posadjene su *margaretice* — dakako posve slučajno — dočim ne nadješ na čitavoj izložbi nigdje slike cara Frana Josipa, što bi bilo posve naravski, osobito sada kad ne slavi 80-godišnji rodjendan — niposto! ali nadješ sliku Josipa Garibaldia (Spraviše ga od straha u zahod. Op. Ured.) koji je valjda za izložbu dao kakvu podporu."

Kako rekosmo u opazkoma za sve to znadu visoki državni dostojanstvenici, jer su bili kod otvorenja izložbe ili su ju kasnije posjetili.

Uzprkos svemu tomu dala je carska vlada za izložbu podporu od 50 000 K, a još će dati jer se radi o Talijanima, čije glasove u Beču treba. Oni će usupor svemu tomu sudjelovati i kod zatvorenja izložbe, kod podieljivanja nagrada itd. a nebismo dva puta prisegli, da neće kojega od gospode od slavnoga komitata predložiti caru i kralju čak i za kakovo odlikovanje. Za tim teži stalno kojigod od njih — jer oni nekažu doduše austrijskog patrijotizma, ali nose rado austrijske redove.

Ipak se mlče. Ovih dana imenovan je računarskim vježbenikom kod Zemaljskog odbora za Istru pravnik g. Ivan Mogorović.

Koléra u Italiji. U talijanskoj pokrajini Pulje pojavila se je kolera, koja je već pokosila veći broj žrtava. Mjesta Trani, San Ferdinando di Puglia, Trinitapoli, Barletta, Andria, Margherita di Savoia itd. okužena su groznom tom bolesti. Središte zaraze nalazi se u gradiću Trani. Do sada je oboljelo više stotina osoba i preminulo znatan broj.

U onom siromašnom i nečistom dielu Italije nalazi kolera vrlo povoljno tlo za daljnji razvitak. Oblasti su doduše poduzele sve potrebite mjere, da stanu u zametku na put groznoj bolesti, ali ona ipak napreduje. Nije bo dosta da zdravstvene oblasti učine svoju dužnost, već treba izdatne podpore i od ostalih čimbenika po najpače od samoga pučanstva, koje se mora bezuvjetno pokoriti svim odredbam zdravstvenih oblasti, osobito čuvati se nezdrave hrane i vode i držati se u najvećoj čistoći.

Br. 2840/10.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj za dobavu živežnih potrebština za upravu c. kr. kaznionica u Primorju (Kopar i Gradiška) za god. 1911.

Ima se takodjer ispuniti potrebovnik gorivog te ogrijevnog materijala. Vrst i količinu predmeta, koje treba dobavljati, mogu zanimane osobe uvidjeti kod ovog državnog nadodvjetničtva, iz uvjeta koji stoje na razpolaganje zanimanicima.

Pismene ponude, obskrbljene biljegom 1 krune imaju se upraviti ujedno sa možebitnim uzorcima onoj kaznionici, na koju se dobava dotičnog predmeta odnosi. Ponudu, priklopivši joj uvjete dobave, treba podpisati vlastoručno, te naznačiti predmet dobave.

Zapečaćeni omot nositi će naslov: „Ponuda objavljena u natječajnom oglasu dd: 19. kolovoza 1910 br. 2840/10".

Rok za podnešenje takve ponude traje do 12 sati o podne dneva 8. rujna t. g.

C. k. državno nadodvjetničtvo.

Trst, dne 19. kolovoza 1910.

n. m.

Dr. ZENCOVICH, m. p.

✝

Nakon duge i teške bolesti podkriepljen svetotajstvima umirućih izdahnuo je jutros u 1 sat po n. u 44. godini dobe svoje

Kažimir Mikovilović,

općinski zastupnik.

Ucviljena supruga priobćuje ovu kobnu vijest cijeloj rodbini, prijateljima i znancima, obavješćujuć ih, da će se pogreb milog pokojnika obaviti sutra u petak, dne 26 t. mj. u 3 sata po p.

Premantura, dne 25. agusta 1910.

Rastužena supruga.

Naručite odmah

dok nije rasprodano, jer zalihe brzo nestaje

Pokrivala za postelje iz flanela

kupljenih izravno iz tvornice, 180/130 cm, u svim najnovijim i najljepšim uzorcima, imajuće neznatne mrlje od vode i raspačavanja: 3 kom. seces. 10 kruna, 3 kom. obična 9 K — pouzećem.

Pokrivala pristaju za svaku bolju obitelj za pokrivanje kreveta, divana, stolova, i osoba, vrlo su topla i fina.

Posiljać:

EMIL NOSEK,

Častolovice na Orlici (Česka).

Jeftino češko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele paholjice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao sneg biele paha-
ljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Ceska.

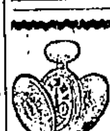

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati idući Gloriasrebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrenjenim lancem, točno idući samo za K 3·50

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne narudžbe. Ako nije po volji vraća se novac.

PRODAJE SE

stroj za postolare u dobrom stanju. Obratiti se na g. MIHA POČIVALNIKA u Puli, via Promontore.

Javna zahvala.

Podpisani izriču ovime sverdnu hvalu svim prijateljima i znancima, posebice braći Dalmatincima, koji su nam povodom smrti našeg nezaboravnog

Vida Vukovića

izrazili svoju sućut, te milog pokojnika odpratili do vječnog počinka i na odar položili vience, i u obće svim onima koji su budi kako sudjelovali u našoj žalosti.

Posebna pak hvala budi izražena velečastnom poroku iz Peroja, koji se potrudio odpratiti pokojnika iz kuće žalosti u Puli do perojskog groblja.

PULA, 23. agusta 1910.

Jovanka udova Vuković, majka; Blago i Niko Vuković, braća; Angja udata Jovančević, Milka udata Krnetić, Nona udata Tražival i Kata Vuković, sestre; Savo Jovančević, Andrija Krasta i Stevo Tražival, zeti.

Krumpir ovagodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu uz umjerene cene.

Prodajem Bisernicu

Pavletić ul. Monvidal 5.

POZOR!

Kod **Podružnice Gospodarske Zveze** iz Ljubljane **u Trstu**, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora**, dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva**.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo** mlina **Količevo** (Gjuro Rašica).

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.50
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.50
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponad Srijedu Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.0
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	8.—

Pruga: Rieka-Krk-Rab-Veli i Mali Lošinj

(Vrledi od 3. kolovoza t. g. do opoziva.)

Srnka Subota Srijeda	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponad. Petak
prije podne				po podne
10.50	odl.	Rijeka	dol.	6.50
po podne				
1.30	dol.	Krk	odl.	3.50
1.50	odl.	„	dol.	3.40
4.10	dol.	Rab	odl.	1.20
4.30	odl.	„	dol.	1.10
				prije podne
6.30	dol.	Mali Lošinj (luka sv. Martin)	odl.	11.—
6.40	odl.	„	dol.	10.50
6.50	dol.	Veli Lošinj	odl.	10.40

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

HRVATSKA TRGOVINA.

Trgovina manufakturne robe i krojački salon

Marko Zović - Pazin

Skladište odijela najmodernijeg kroja i sukna, kao i samog sukna za muške i ženske

uz tvorničke cene.

Ujedno veliko skladište pravih voštenih svieća za crkve i prigodne crkvene svečanosti iz zlatnom kolajnom nagradjene dalmatinske tvornice svieća.

Svakomu je slobodno pogledati i promjeriti robu.

Zašto može Zović za 30% jeftinije prodati šivaći stroj?

Zato! jer radi bez agenta!

Osam-godišnja garancija. **Konkurenca isključena.**

BRZA, TOČNA I SOLIDNA POSLUGA.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov **Steckenpferd-Lilienmilch-sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lepu, mekanu i njeznu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Poziv na subskripciju.

Uslijed zaključka glavne skupštine dioničara Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu od 28. ožujka 1910. ravnateljstvo jest sklopilo sa visokom c. k. Vladom u Beču jedan ugovor za plovitbenu službu po Kvarneru na deset godina uz godišnju subvenciju od K 92.000·— uz uvjet da si društvo imade nabaviti još ter jedan parobrod, za moći udovoljiti obvezama.

Stoga je za tu nabavu potrebno povišenje društvene glavnice, te je potpisano ravnateljstvo odlučilo na temelju zaključka glavne skupštine od 15. studenoga 1908. i u smislu §§ 7 i 24 društvenih pravila izdati:

II. Emisiju novih 5000 dionica od K 50·— nominalne vrijednosti, tako da će se sadanja dionička glavnica od K 250.000·— povisiti na K 500.000·—.

Ove će dionice glasiti na ime, kako glase i prvobitno izdane a potpisivanje obaviti će se počam od 10. srpnja t. g. do 31. kolovoza t. g. u slijedećim uredima i zavodima: u poslovnici društva u Puntu, kod društva za štednju i zajmove u: Baški, Cresu, Dubašnici, Vrbniku, Dobrinju, Omišlju, Veli Lošinj, Mali Lošinj, Beli, Martinšćica, Nerezine; kod Jadranske Banke u Trstu, Filijalke Jadranske banke u Opatiji, Banke za austrijsko Primorje d.d. u Opatiji, Posujilnice, zadruga na ogran. jamčenje, Volosko, Istarske posujilnice u Puli, Filijalke Ljubljanske kreditne banke u Trstu, Riječke pučke banke na Rijeci.

Uvjeti potpisivanja jesu slijedeći:

1. Dosadanjim dioničarima podijeljuje se pravo opcije, koje pravo mogu vršiti do 31. srpnja t. g. a uživaju pogodnost opcije za onoliko dionica, koliko ih do sada posjeduju.

2. Tečaj uz koji se budu izdavale nove dionice druge emisije, jest toli za dioničare koli za nedioničare K 50·— po dionici izvše 5% komati od 1./1. 1910. do dana uplate.

3. Prigodom potpisivanja treba položiti za svaku dionicu K 20·— a ostatak i kamate 30 dana iza oglasa od strane Ravnateljstva.

4. Dioničari druge emisije partecipiraju na dobitku poslovanja tekuće godine.

PUNAT, dne 10. srpnja 1910.

Ravnateljstvo

Austro-Hrvatskoga parobrodarskoga društva na dionice u Puntu.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa reštauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima ozdravljanja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Ljećilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više ljećilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otpreima i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 35. Pula, u četvrtak dne 1. septembra 1910. God. XLII.

ɔglasi, priposlana itd. ...ju i računaju se na temelju ...og cienika ili po dogovoru.

...i za predbrojbu, oglase itd. ...se. naputnicom ili polož...n pošt. štedionice u Beču ...dministraciju lista u Pulu.

...narudžbe valja točno oz... ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...list na vrieme ne primi, ...to javi odpravničtvu u ...renom pismu, za koji se ...laća poštarina, ako se iz...a napiše „Reklamacija".

...ovnog računa br. 847'849.
...elefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neslogo sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju; nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji, 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., i koji u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić, i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

...Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Interpelacija

...ɔpnika Matka Mandić-a, Dr. Ry...a i drugova na sveukupno ministarstvo.

...više navrata interpelirali su razni ju...slavenski zastupnici u ovoj visokoj kući ...delegacijama cesarsku vladu radi na...stivanja inozemskih radnika i činovnika ...raznih državnih i nedržavnih poduzeća ...monarhiji te su upozorivali vladu na ...melj, koja odtale može nastati za samu ...narhiju.

...adnja takva interpelacija bijaše postav...a svojedobno u delegacijama a bavila ...se namještivanjem talijanskih podanika ...gnicola) u c. i kr. arsenalu u Puli, za ...e se je govorilo, da su većinoma tali...ski oficiri i inženiri i koji da dolaze u ...da preobučeni u obične radnike u svrhu ...proučavaju nacrte i način gradjenja ...nih ladja, njihove tajne, ratnu luku, ...rave i t. d. onda sve to svojoj talijan...j vladi otkrivaju.

...Nema tome mnogo vremena, da se je ...pravljao pred tršćanskim zemaljskim ...dom kazneni proces proti jednom tali...skom podaniku, koji bijaše ukrao u ...tabilimento tecnico" nacrte austrijskih ...nih ladja i iste predao Italiji. — Ob...ženik bijaše pronadjen krivim te osudjen. Poznata je činjenica, da je bilo kod ...adnje državne željeznice *Trst-Jesenice* ...mješteno kao radnika nekoliko oficira i ...ženira iz Italije, koji su imali dosta pri...e, da prouče način gradjenja tunela, ...stova i t. d., te je bila dapače vlada ...inuždena, da po oružništvu dade čuvati ...n i noć tunele, a osobito most preko ...oče kod Solkana.

Istotako nije nikakva tajna, da se u Tr...u i osobito u tršćanskoj luci od odnos...h poduzetnika namještavaju najradje ta...nski podanici ne samo kao radnici, već ...kao nadzornici radnika, pisari, risači, in...niri i t. d., sve to na štetu domaćih radnika i činovnika, i gotovo ne na korist monarkije i na korist njene obrane.

Nedavno otkrilo je c. kr. državno odvjetničtvo u Gorici, da je neki talijanski podanik imenom Andreini, koji bijaše namješten kao stalni činovnik u arsenalu parobrodarskog družtva Austro-Americana u Tržiču, — koje c. kr. vlada znatnom subvencijom podupire — dao napraviti nacrte tržičkog kanala i nacrt neke nove željezničke pruge i nekih drugih radnja u rečenom arsenalu, da je nagovarao neke drugove, neka stupe u tjesniji odnošaj sa austrijskim častnicima, neka od njih štogod za zemaljsku obranu važna doznadu i njemu priobće te je bio osudjen od c. kr. okružnog suda u Gorici radi špijunstva na 13 mjeseca strogog zatvora.

Tu su podpisani naveli samo nekoliko slučajeva, koje je policija uspjela otkriti, a koliko se dogadja sličnih slučajeva, za koje nitko ne doznade? U koliko navrata je tršćanska policija otkrila, da se u Austriji goji neka posebna vrst golubova — vjestnika, s kojima se čini stanovite pokušaje, koji po gotovo neimadu drugu svrhu nego da se ih uporabi u slučaju rata izmedju obje države.

Svi ti slučajevi biti će po gotovo poznati i visokim ministarstvima a ponajpače gg. ministrima za rat i za zemaljsku obranu, a ipak podpisanima nije poznato, da bi se bilo usprkos tome, da se ti slučajevi dan na dan množe, štogod poduzelo, da se tim pojavima učini jednom za uvijek konac.

Radi toga stavljaju podpisani na sveukupno ministarstvo sliedeće upite:

1. Jesu li poznati tom sveukupnom ministarstvu, a osobito ministrima rata i zemaljske obrane gori navedeni slučajevi?

2. Ako jesu, dali je to sveukupno ministarstvo i koje korake poduzelo, da se stane na put tim dogodjajima?

3. Što kani poduzeti to sveukupno ministarstvo, da se odpravi dosad vladajući sistem, da se kod namještivanja činovnika osobito kod državnih ili od države subvencioniranih poduzeća namještava talijanske podanike na uštrb ne samo domaćih lojalnih sinova već i osobito na uštrb zemaljske obrane cijele monarkije i dali je voljno to sveukupno ministarstvo poraditi na tome, da se u buduće ne daje javnih radnja tudjim poduzećima pa bilo to i uz neznatnu štetu države, jer je u prvom redu dužnost države, da dade zarade domaćim radnicima, koji plaćaju porez u krvi i novcu i koji se itak moraju boriti za obstanak radi velike nestašice radnje?

Beč, dne 27. maja 1910.

(Sliede podpisi).

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Ima li nas u Puli? (Konac.) Žalibože, istarski Talijani neće da shvate, kako je svakomu već prirodjeno, da ljubi svoj materinski jezik. Kakva je to logika zahtjevati od nas, da se u Puli posve prilagodimo njihovoj kulturi? Mi smo u istinu dužni štovati njihov jezik, ali da ga ljubimo većma nego li svoj materinski neće nas prisiliti niti njihova rovarenja, niti prijetnje nit bokseri. Njihov jedan pisac kaže „l'amiamo perchè lodata e ammirata dagli stranieri, e anche invidiata". Ali i naš jedan kaže: „Ljubi rode jezik preko svega, u njem živi, umiri za njega". Njihovo divljačko ponašanje mora nas potaknuti, da i vanjskim načinom izkažemo ljubav do našeg slatkog materinskog jezika. Talijani neće da se služe nego svojim jezikom, pak činimo i mi tako. U svojim kućama, u krčmama, u kavanama rabimo samo svoj mili jezik. Nemojmo nikako sa svojimi ukućani, sa svojimi znanci u kojima ista krv kola, razgovarati nego hrvatskim jezikom. Ugledajmo se u Nijemce! Oni svagdje i gdje nebi smjeli, rabe svoj jezik. A mi da se našeg sramimo! Podnipošto! Time nije rečeno, da gojimo kokvu ludu mržnju do tudjeg jezika. Ne, u tom nemojmo slijediti Istarske Talijane. Učimo po mogućnosti i talijanski i njemački, pak ćemo biti na višem stepenu naobrazbe, nego li naši bahati susjedi, koji se diče što ne znaju našeg jezika.

Sada par riječi našima: Broj naše djece u Puli nek potakne sva domorodna družtva na ozbiljan rad uz geslo „hrvatska škola u gradu Pulu". Da, u gradu si moramo sazidati školu, da se neutaplja toliko stotina naše djece u tudjem moru. Hrvatska škola u Šijani je predaleko i premalena. U srcu grada nam treba jednu i to ne kojekakvu, već da nam bude na diku i spas našeg pomladka.

Požrtvovna naša Družba ne može toliko, stoga nek ostala družtva odluče biti joj od pomoći. Tu nek bude središte našeg rada, jer tu imamo najmoćnije i najlukavije neprijatelje, od kojih ne možemo očekivati nego prezir. Ovi redci nek potaknu svakoga rodoljuba na geslo „sve za hrvatsku školu u gradu Puli".

Hajka na Bošnjake. Odkad su počeli dolaziti amo na zaradu siromašni slojevi naroda iz Bosne-Hercegovine i Dalmacije, ovdešnji Talijani službeni i neslužbeni, nisu prestali nabacivati se na te biednike najgjusnijim blatom i uporabljati sva sredstva raznim veksacijama samo da te siromašne Bošnjake oblate i omraze. To traje već dvie godine. Nu srećom da Bog nije dao „kozi dugog repa", pak su ti Bošnjaci još ovdje živi i zdravi i pošteno i marljivo bez bodeža i abruckih napadaja na tudje vlastničtvo zaradjuju svoj svakdanji kruh kod gradnja ratne mornarice. Kad bi njihova mjesta zapremali gladuhi iz blaženog... kraljevstva, onda bi ti njihovi dotepenci bili ponos i dika njihova, ali ovako: van s Bošnjacima samo zato, jer ti siromaci govore hrvatski jezik kao i mi, i odatle talijanska sinjorija diže kuku i motiku na nje.

Ali najnovija talijanske sinjorije, pokazuje svu zlobu i perverznost njihove duše. Prošli četvrtak naime sastao se na sjed-

...lavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Kad bi Hadrijan bio podielio samo ne...jim crkvam ili župam pravo, da mogu ...glagoljati, ne bi jamačno ovakvom počašću ...likovao staroslovjenštinu; ali pošto je ...olje nego itko drugi onoga vremena po...nao okolnosti, koje su tada vladale i ve...ku potrebu, da se usliši molba svega sla...venskoga naroda, odlučio je onako poča...stiti staroslovjenski jezik, osugjivajući time ...e psovke i pogrde, kojima su ga tada ...obasipavali njegovi zlobni protivnici — kao ...o žaliboże mnogi to čine i u sadašnje ...vrieme. — Znamo dalje, da su putujući ...svećenici u svoje vrieme glagoljali bez svake ...zapreke i zabrane u crkvah, gdje se nije ...nikada glagoljalo, a sve to nam svjedoči, ...da je poraba staroslovjenštine u službi ...Božjoj *pravo fakultativno Privilegij* je samo ...toliko po Slavene u koliko ima mnogo ...nih naroda, koji toga prava ne imaju. — Radi toga nije staroslovjenski jezik „*privilegium contra legem*" („povlastica proti zakonu"), kako neki hoće; on nije ni „*lex privata contra vel praeter jus comune*" („privatan zakon proti ili mimo obćega prava") nego je „*secundum et intra jus*" („po i unutar prava"), pače ako uzmemo da je sv. pismo staroga i novoga zavjeta *izvor obćenitoga crkvenoga prava*, dodjemo do uvjerenja, da je papa Ivan VIII. dao ***zapovied***, da se uobće svim slavenskim narodima mora slovjenski misiti, propoviedati i sv. sakramente dieliti. Kako se naime mora latinskom narodu latinski, grčkom grčki tako se mora uobće slavenskom narodu ili bolje slavenskim narodima slovjenski liturgisati. Davajuć ovu *zapovied* pozivao se papa svečano na sv. pismo staroga i novoga zavjeta. „*Hvalite Gospodina svi narodi, hvalite ga sva plemena*" (ps. 116) i opet: „(apostoli) *govorahu inim jezicima, kako im davaše Duh sveti govoriti*". — (Djel. ap. 2, 4) I opet: „*svaki će jezik slaviti Boga*" (Rim. 14, 11). Pozivljuć se na ove rieči, ***zapovieda*** pomenuti Papa: „***jubemus***, (ut) *in eadem lingua Christi Domini nostri praeconia et opera enarrentur* . . . („zapovjedamo, da se u istom jeziku pripovjedaju nastojanja i djela Gospodina Isusa Krsta . . .") Samo tako razumieva se smisao onih rieči, što ih je isti Papa pisao Svatopluku: „*Et si tibi et judicibus tuis placet, missas latina lingua magis audire, precipimus, ut latine missarum tibi solemnia celebrentur*" („I ako se tebi i tvojim savjetnikom svidja, da slušaš mise latinskim jezikom, zapovjedamo, da ti se svečanosti misa obavljaju latinski"). — Kad bi poraba staroslavenskog jezika u službi Božjoj bila *samo privilegij* ne bi trebalo bilo, da Svatopluk pita dozvolu u Pape, da mu dopusti, da nekoji svećenici za njega i njegovu okolinu mise latinski, jer bi mu u tome slučaju bilo slobodno poslužiti se ili neposlužiti pomenutim privilegijem; nego pošto je Svatopluk doista pitao, da mu Papa dozvoli slušati latinsku misu, očito je, da se nije onda moglo misiti latinski u slavenskim zemljama bez dozvole Papine. — Iz toga sliedi, da je slovjensko Bogoslužje u slavenskim zemljama bilo *zapoviedano*, a latinsko samo *iznimno dozvoljeno*.

Uza sve to se poraba slovjenskog jezika u Bogoslužju — kako se već gori reklo — naziva od mnogih učenih i uglednih muževa *privilegijem* i to s obzirom na one mnoge narode, koji toga prava ne imaju, kako ga imadu Slaveni, kojim je po Ivanu VIII. — kako se već reklo — *zapoviedano*, da u Bogoslužju rabe slovjenski jezik; — i već s razloga, kad i ne bi bilo drugih kako ih je, što je Istra napučena velikom većinom Hrvata i Slovenaca, *ima se po skromnom mnienju podpisanih protegnuti gornja zapoviedi i gornje pravo na sve Hrvate i Slovence u Istri*, u koliko oni u sadanje vrieme to svoje pravo brane, čine svoju dužnost i — u koliko to čine propisanim i pristojnim načinom, — svake su hvale vriedni. (Sliedi.)

nicu zdravstveni odbor za Pulu u svrhu, da preprieči i odredi shodna te se ne uvuče u naš grad kolera, koja nemilo harači u „blaženoj" Italiji, u Pulji. Na toj sjednici rek bi, da je talijanskoj sinjoriji bila najpreča briga, kako da se riese bosanskih i dalmatinskih radnika u Puli, jer su na predlog nekog Petrisa primili mudri zaključak, da općina poradi kod političke i vojničke oblasti, te se ti radnici makar silom istjeraju iz Pule, da se tako zaprieči unos kolere u Pulu. Dapače je mudri trgovac Jurica Benussi preporučio, da se Bošnjaci još ove godine istjeraju, jer inače da ćemo ove godine svi umrieti. Poznajuć g. Benussia kao triezna i ozbiljna čovjeka, očito je, da je tom preporukom htio finom ironijom podvrći ruglu taj mudri zaključak i karakterizirati glupost predlagatelja. Iza tog zaključka obećao je kot. kapetan grof Attems ustmeno pregovarati s vojničkim oblastima. Ona fina glavica podnačelnik Frank opazi kot. kapetanu, da bi bilo bolje brzojavno pregovarati, nu ovaj mu odvrati da je bolje ustmeno. Zaključiše mudri oci još, da se zabrani prodavati lubenice (angurije) tek od 26. pr. mj. itd. itd. itd. Komentara gornjem zaključku netreba, odviše je jasna svrha talijanske sinjorije.

A sada ćemo mi iznieti, što nisu htjeli zabrinuti zdravstveni odbornici zaključiti: 1. da se za radnike i druge siromake u Puli grade čisti i zdravi stanovi; 2. da se uvede po gradu kanalizacija, koju bi platili vrlo rado sami vlastnici kuća; 3. da se pročiste i urede ulice: vicolo della Bissa, Minerva, Abbazia, Tradonico, Androne i kutovi svih tih ulica, koje se nalaze baš u sredini grada i tako rekuć sačinjavaju stari grad Pulu, a gdje ponajviše u tiesnim, nečistim i bezzračnim stanovima obitava t. zv. talijanska „cittadinanza"; 4. da se zabrani ulaz u luku talijanskim brodovima sa kapulom i lubenicama iz okuženih krajeva, iz kojih baš dolazi više takvih brodova; 5. da se parobrodu puljižkog društva zabrani ticati Pulu, jer dolazi baš iz krajeva gdje najviše kolera hara, iz Pulje i Bari, a taj parobrod tiče Pulu dva puta na tjedan itd. Eto, sve to gospoda nisu htjela ili su zaboravila uzeti u preventivne mjere proti koleri, nego ako nam iz Italije unesu koleru u Pulu „braća" Puljizi bit će krivi Bošnjaci, jer talijanska sinjorija ne pojmi, da bi iz Italije moglo doći kakvo zlo u Istru, a nekmo li kolera.

Eto takvom zaključku poviadjuju i podupiru ga gg. od kotar. oblasti kapetan grof Attems i kot. liečnik Schiavuzzi. Čudimo se samo g. grofu, da nasjeda prozirnoj tendenciji talijanske sinjorije, dočim za g. Schiavuzzi-a smo na čistu i glede njegovog talijanstva i njegove „visokoučenosti". Poručujemo pak i jednomu i drugomu, da će glede toga o njima biti govora na drugom kompetentnom mjestu, gdje neće sjediti „mudre" glavice à la Frank i Petris.

Bošnjacima i Dalmatincima pak poručujemo da se ne boje, jer povrh gg. Schiavuzzia i grofa Attemsa te talijanske sinjorije imade viših ljudi i carskih zakona u njihovu zaštitu.

Glasoviti „Trifolium" odsudjen. Odsuda proglašena prošlog tjedna u Trstu proti „glasovitoj" mljekarni „Trifolium" objašnjuje nam očito sada onu hajku živežnih organa na naše mljekare i mljekarice u Puli, one silne šikanacije tih oblasti i napokon mnogobrojne tužbe i odsude. Kad je taj „Trifolium" pred tri godine otvorio u Puli tako rekuć u svakoj ulici prodavaonice mljeka, nastojalo se iz petnih žila, da se uniste naši mljekari, u čem su to talijansko nastojanje izdašno podpomagali občinski organi. U ove zadnje tri godine sigurno nema ni jednog našeg mljekara i mljekarice, koje nebi živežni organi puljske općine natezali radi mljeka ili posudja, i malo ih ima, koji nisu bili globljeni ili kažnjeni. A taj glasoviti „Trifolium" nikada, nego uviek sve tobože u redu, jer vrana vrani očiju ne iskopa. Ali je napokon došlo red i na tu fabriku mljeka „Trifolium", ali nemojte misliti da su „Trifolium" zasačili organi puljske ili tršćanske občine, — ne; na tu fabriku napokon je počela paziti državna vlast i pronašla što občinski organi u Puli kroz tri godine nisu mogli pronaći. Evo što se pronašlo: Firma Quarantotto i drugovi, vlastnica mljekarne „Trifolium" sa mnogobrojnim filialkama u Trstu, Puli, Rovinju i drugud, tužena je: 1. da je 19. maja t. g. prodala u Trstu vodnjeno mlieko; 2. da je 28. maja t. g. *poslala u Pulu* mlieko *vodnjeno i gnjusno*; 3. da je 3. junija t. g. poslala u Rovinj gnjusno mlieko; 4. da je 6. junija t. g. prodala u Trstu mlieko u nečistim posudama; 5. da je 8. junija t. g. poslala *u Pulu* mlieko u *nečistim* (zardjalim) *posudama*; 6. da je 13. julija t. g. prodavala *u Puli gnjusno mlieko*; 7. da je 5. agusta t. g. poslala u Rovinj mlieko u nečistim (zardjalim) posudama.

Radi ovih čina bila je prošlog tjedna rasprava na sudu u Trstu proti tvrdki „Trifolium" i glavnim ravnateljicama „Trifoliuma" Mariji Saunik u Puli i Mari Devescovi u Rovinju. Ove dvie su se branile, da je za sve to odgovorna i kriva centrala „Trifoliuma" u Trstu, te ih je sudac odriešio. Kaznio je pak radi tih prijavatina mljekarnu „Trifolium" na *600 kruna globe i na 149 kruna za troškove analise.*

Ljepše zadovoljštine nisu mogli dobiti naši mljekari i mljekarice, a veće pljuske nečiji zelantni i pravedni živežni organi.

Poznato je svima, da u Puli imade mnogo i mnogo prodavaonica mljekarne „Trifolium", te je ovdešnji Giornaletto, koji je inače za svaku sitnicu veoma brbljav, imao upozoriti občinstvo Pule na ovu osudu, da doznade kakovu vrst mlieka znade „Trifolium" prodavati. Ali s razumljivih razloga to nije ni spomenuo.

Zato to činimo mi, da znade barem naše občinstvo kakovo mlieko kupuje u „Trifoliumu" i ujedno da upozori naše sugradjane Talijane, kakovim mliekom „Trifolium" obskrbljuje Pulu. Ako pak uza sve to im je to mljeko „patriotično" i po tom tečno, nama je pravo, a naši nek se znaju ravnat.

Izlet članova puljske podružnice „Narodne delavske organizacije" iz Pule u Trst. Ono, što je bilo zabranjeno prošloga mjeseca našoj slovenskoj braći u Trstu t. j. da su oblasti zabranile „Narod. del. organizaciji" izlet iz Trsta u Pulu, izvesti će naša podružnica iz Pule buduće nedjelje svojim izletom u Trst. Ovdje se čine u tu svrhu velike priprave i mi smo osvjedočeni, da naš izlet neće zaostati za onim prije dvije godine.

Puljski će izletnici odploviti liepim i velikim parobrodom „Trieste" dalmatinskog parobrodarskog društva u 5 sati u jutro a stići će u Trst okolo 10 sati prije podne. U Trstu će se izkrcati na mulu broj IV. u prostoj luci (nipošto na molu Giuseppina, kako je prvobitno stajalo). Tamo će naše izletnike dočekati i pozdraviti predsjedničtvo „Narodne del. organizacije" iz Trsta i odatle krenuti će se u obhodu prema željezničkoj postaji u ulicu Stazione, ulicu Ghega, trg Caserma pred „Narodni Dom", gdje će biti službeni i svečani doček i pozdrav. Nakon pozdrava i upoznanja razići će se puljski izletnici po narodnim gostionama, gdje će biti za nje pripravljen objed. Poslije podne sakupe se sva narodna družtva pred „Nar. Domom" odakle će u 3½ sata u obhodu sa glazbom i zastavom „Nar. del. organizacije" na čelu krenuti ulicom Belvedere na zabavni prostor u Rojanu, gdje će se vršiti pučka zabava sudjelovanjem raznih pjevačkih družtava. Odlazak iz Trsta za Pulu sliediti će u 9 sati na večer s istim parobrodom i sa istoga mjesta.

Roditeljima Pule na znanje. Kako je bilo već ovdje a i u školskim izvještajima javljeno, upisivanje u družbinu školu za školsku godinu 1910—1911 biti će 6., 7. i 8. ovog mjeseca u školi šijanskoj od 9—12 u jutro i od 2—5 po podne. Nek roditelji ne očekuju svi zadnji čas, već nek se požure, da učine pravodobno svoju svetu dužnost. Za novo nadošle učenike nek roditelji ili skrbnici nose svjedočbu o cijepljenju kozica i krsni list, odnosno izvadak iz župničkih knjiga.

Dakle našu djecu u našu školu!

Nitko neka ne zaboravi što je pisao „Giornaletto": „Najprva pouka nek bude u materinjskom jeziku".

Druga hrvatska škola u Puli. Javili smo zadnji put, da će zaslužna Družba sv. Ć. i M. otvoriti u gradu Puli drugu hrvatsku školu. Danas javljamo, da će ta škola sa dvie učiteljske sile biti smještena u kući Istarske Posujilnice u ulici Castropola, odmah iza Narodnog Doma. Škola se otvara već početkom ove školske godine, na što upozorujemo slavenske roditelje, da se priprave i svoju djecu upišu u tu našu školu. Upute dobivaju se u Narodnom Domu.

Ovdje i u Ljubljani. Šior Domenico Malusà, posjednik i trgovac ovdje, ne taji nimalo svojih talijanskih čuvstava, dapače i u svojoj visokoj starosti vidjesmo ga, kako je iza izbora ovdje znao voditi plaćenu talijansku rulju vičuć i urličuć gradom svakojake pogrde na mrzke „ščave" a on nosio na štapu privezani rubac, odveo k sebi i napio. Dapače on nas tako voli, da nas ne zove drugčije nego „ščavi". A u Ljubljani kakav je? Tamo ima trgovinu vina, koji mu nije mrzko preporučati ceduljama u slovenskom jeziku, jer su mu drage slovenske krunice.

Iznašamo ovu malu sličicu tog velikog prijatelja „ščava" ovdje u Puli i u Ljubljani — za slovenske krunice, te ga preporučamo pažnji slovenskog občinstva.

Iz Premanture. Prošloga petka predasmo materi zemlji dobroga i blagoga Kazimira Mihovilovića. Nakon punih sedam mjeseci teškog bolovanja, svidjelo se Providnosti da ga uzme k sebi u najljepšoj muževnoj dobi od 44 godine. Na glas prerane smrti ovog gorljivog rodoljuba i borca za narodna prava, ražalosti se ne samo sva Premantura nego i sva okolica. Tu žalost iskazali su i na sprovodu. Iza liesa vidjesmo g. Dra. M. Laginju sa nekim zastupnicima okolice, te veliki broj naroda iz Premanture i okolice. Time je narod dostojno uzvratio dobromu Kazimiru onu veliku ljubav, kojom je pokojnik bio uznešen za cieli naš hrvatski rod.

Bila ti, mili Kazimire, lahka hrvatska zemljica, za koju si se svim poštenim srcem i dušom zagrijavao, te vječna spomen medju nama, a ucviljenoj udovici, starici majci te rodoljubnoj braći naše iskreno saučešće!

Otvorenje knjižnice u Rovinjskom selu. Dne 4. rujna otvorit će hrv. akad. fer. društvo „Istra" svoju sedmu knjižnicu u Rovinjskom selu. Tom prigodom držat će se mala pučka zabava, kod koje će sudjelovati pazinski tamburaški i pjevački zbor. Pošto je Rovinjsko selo nalazi pred vratima tudjinske i neprijateljske kule, trebaju obilne moralne i materijalne potpore, da ne samo uščuvaju, već i učvrste svoje pozicije protiv navala neprijateljskih. Društvo „Istra" preuzima tim jednu važnu zadaću, pak se nadamo, da će i ostali učinit sve, što je u njihovim silama, da ne samo svečanost otvorenja knjižnice dobro uspije, već da može uspješno djelovati i vršiti svoju kulturnu zadaću.

* * *

Kroz mjesec srpanj i kolovoz stigli su društvu ovi prinosi: Dr. Ivan Zuccon, odvj. i nar. zast. K 20, Fran Keršovani, opć. tajnik i Ivan Skomerža iz Crikvenice po K 10, Pravdoslav Rebek, Pazin; Iv... Mogorović, Boljun; Kazimir Rade, učit... iz Buzeta, te N. Dvornik, tehničar, Karl... vac svaki po K 2; Dr. Dolenc K 5; Mi... Grkinić, ljekarnik, Pazin K 1. Knjige ... darovali još ova gg. Ivan Prudan, pravn... 19 komada, O. Pabinić, Pazin 4, R. D... franca, abitur. Čepić 12. Svim darovat... ljima nek bude izrečena ovim putem na... ljepša hvala.

Akad. fer. društvo „Istra", Pazin.

Iz Barbana. Dne 20. t. mj. držalo ... općinsko zastupstvo u Barbanu svoju r... dovitu sjednicu, na kojoj je, medju dr... dim, jednoglasno zaključilo: Da se najod... lučnije prosvjeduje na ministarstvo prav... sudja u Beč, za to što se u Barban... sudbena ročišta drže u talijanskom, o... općine nepoznatom jeziku. Jer to je veli... sramota i uvrijeda da se u opć. dvoru u Barbanu piše u talijanskom jeziku.

Općinsko je dakle zastupstvo stvori... ovaj zaključak — a sad čekamo hoće li ... načelnik prosljediti na kompetentno mjest...

Lošinjski kotar:

Veli Lošinj. U jednoj od posliednji... sjednica našeg občinskog zastupstva, po... kazao je naš slavni liečnik Sussich op... svoju veliku talijansku boju spojenu ... još većom mizerijom duha, ili injoranci... ili zlobe — što li, nek bira sam. U t... sjednici dao je načelnik pročitati jedn... molbu u hrvatskom jeziku, našto se ... Sussich počeo kostrušiti i protestirati, ... zahtjevao da se ta molba pročita u tali... janskom prevodu, jer da on i g. Scarp... ne razumiju hrvatski, a službeni jezik ob... čine da je samo talijanski. Na to mu je... dan naš zastupnik odbrusi po prilici: ... doktore, a ča to trabunjate; kako ste ... materom govoril ako ne hrvatski; a za ... Scarpu ča ne znate da je on bil u na... najprije meštar hrvatske škole i izmed... osnivača naše Čitaonice, dokle ni obrnu... bandiru. Na te besede nisu znali što d... odgovore, te je g. načelnik izjavio, da ... občini je hrvatski i talijanski jezik ravno... pravan, zato je pravo da se ta molb... pročita samo u hrvatskom jeziku. To... izjavom pokazao se g. načelnik Cumicic... pravim Lošinjanom, te neka se ni unaprie... neda zavesti fanatizmom domaćih odrod... i smutljivaca. Poslje te pravedna izjav... načelnika očekujemo da neće ostati sam... pri njoj, nego će kao pravedan i nepristra... sin ove občine učiniti, da se na sve hr... vatske podneske stigle na občinu, odgovo... takodjer u hrvatskom jeziku, što je prav... i po zakonu, a ujedno i činom pokaza... da je na našoj občini hrvatski jezik ravno... pravan talijanskomu. Učini li tako, eto na... prvih koji ćemo pohvaliti g. načelnika, premda drugčije politički misli od nas.

Krčki kotar:

Sa otoka Krka. Poznati sićušni dop... snik iz Krka u čifutskom „Piccolo" koj... sjedi na talijanskom i austrijskom stolcu (već prema potrebi, tko bolje plati), uzeo si je zaslužnu zadaću, obraniti Austriju od „veleizdajničkih" Hrvata u Krku, dapače c. k. činovnika. Ta lažna špijunska rabota upravo pristoji propaloj veličini dopisnika a još bolje njegovom karakteru, te pripuštajuć mu taj ukus, ne smatramo vriednim, da se njim dulje bavimo i preko svih njegovih podlih denunciacija prela... zimo s gnjušanjem...

* * *

Kad sam već uzeo pero u ruke ne mog... s manje, a da našeg c. kr. predstojnik... suda ne upozorim na jednu anomaliju koju dugo godina trpimo na sudu i o koj... dugo razmišljamo bi li nebi li je iznie... u javnost. Svaka ustrpljivost imade svo... granice, zato je sada ako i kasno iznaša... mo. Od više godina amo, pripuštaju su...

Nastavak u prilogu.

na civilnim raspravama, da zastupa stranke, pisara ovdešnjeg odvjetnika Dra. Antončića. To ne samo da je protuzakonito nego i na štetu stranaka. Znademo, da će sadanji predstojnik našeg suda tu nepodobštinu odstraniti — ako već nije —, jer smo čuli da je onomadne g. predstojnik tog pisara s jednog ročišta odpravio od kud je i došao. Upozorujemo pak naš puk po otoku, ako se komu dogodi, da koju stranku zastupa pisar Dra. Antončića (izim ako bude imao izravno punomoć od stranke) da zahtjeva od suca osudu u kontumaciji; a bude li se prikazao kao zakoniti zastupnik, da pazi te mu sud ne pripozna troškova (izim efektivnih), jer nema prava na nje.

Ujedno upozorujemo g. predstojnika suda na okolnost, da taj pisar znade doći u razna mjesta po otoku te se baviti nadripisarenjem — dapače znao bi uzeti sobom kojeg c. k. kancelistu — te da i u tom pogledu g. predstojnik malko podstriže krila tom „advokatu“. Privatna je doduše stvar g. Dra. Antončića kakve pogodbe imade sa svojim pisarom, te se nas ne tiče, ali je naša dužnost te pazimo da se vrši zakon i narodu koristimo, jer znademo od kolike je štete po našu narodnu stvar ovdje, što nemamo narodnog odvjetnika, te je tako naš narod prisiljen puniti trbuhe našim narodnim neprijateljima, koji za hrvatski puk i hrvatski novac uredjuju talijanski, čime ošteću ju hrvatski karakter ovog najčišćeg hrvatskog kotara.

Ne bude li ovo pomoglo, tad ćemo progovoriti jasnije.

Voloski kotar:

Iz Lovrana nam javljaju. U nedjelju 14. 8. 1910. bila je kod nas u kavani „Adria“ zabava u korist taljanske „Lege Nazionale“. Na istu su bili pozvani i riečki iredentisti „La giovane Fiume“ i „Filarmonika“. Ova se društva odazvaše. Naši vajni talianaši dočekaše svoju braću iz Rieke sa velikim oduševljenjem i poklicima Eviva Lovrana italiana, eviva Fiume italiana. Riečani su takodjer sudjelovali kod zabave i tako, da su se producirali u nekojim točkama iridentističkog programa, kako na primjer u jednoj točki programa su imali i prestavljanje slika sa cinematografa i kad su se kazali slike koga Talijana, tu vam je bilo eviva itd. a kad se se je pokazala slika od svećenika i od jedne visoke osobe Austrijske tu vam se je pljuvalo, ficukalo itd. i tako u sve što ni bilo za njih.

Da bi se bilo dogodilo što takovoga u kojem našem hrvatskom društvu, presjednik i cieli odbor bi morali odgovarati, i vodilo od Iruda do Pilata i kaznilo; ali budući su to napravili Taliani pusta se u miru i pokriva. Presjednik zabavnog odbora bio je učitelj Pegan, i mislim da za sve što se dogodi u jednoj zabavi odgovaraju oni, koji su od odbora a najprije presjednik toga odbora.

Kako već spomenuh u Lovranu se braća „neoslobodjenih pokrajina“ ugodno zabavljala i grlila. Oduševljenje bilo je veliko, te su mnogi od velikog entuzizma zaboravili platiti ono, što su pojeli i popili. Podvornik se je naime tužio, da je štetovao 150 kruna, svotu, koju su mu odmeli gostovi, ostavivši lokal, a da za svoje zalogaje ne platiše nili filira. Bit će, da su gostovi držali, da će im lovranska po osjećajima braća podmiriti i neznatne troškove kulinarske umjetnosti. Epilog dakle talianskog grljenja i oduševljenja u Lovranu jest: nasamareni kamarier, koji je siromah mislio, da će napraviti dobar posao videći onako fanatizovane „borioce“ za oslobodjenje „neoslobodjenih“ pokrajina i gradova.

Lovranac.

Iz Mošćenica nam pišu, da će se početkom ove školske godine podignut pučka škola u Mošćenicah na dvorazrednicu, a u mošćenickoj Dragi otvorit će se jednorazrednica. Time se napokon udovoljuje priekoj i najopravdanijoj potrebi školstva u ovoj občini, premda nije ni time još sasvim udovoljeno. Za sada moramo biti i time zadovoljni. O druglm potrebama u pitanju školstva osvrnut ćemo se drugom zgodom.

Hrvatska Čitaonica u Mošćenicama priredjuje u nedelju dne 4. septembra svoju zabavu sa deklamacijom, pjevanjem, predstavom i plesom. Svirati će odio Trsatsko-Susačke glazbe. Početak točno u 7 sati na večer. Ulaznina: Za gospodu K 1·20, a za gdje. i gdjice. 60 filira. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

Preporučamo se našim cij. prijateljima iz Istre a navlastito iz naše lijepe Liburnije za čim brojniji posjet.

Odbor.

Pazinski kotar:

C. kr. hrvatska velika gimnazija u Pazinu: Po odluci c. kr. namjesništva od 31. kolovoza 1910. br. 700/24 VII. traju školski praznici do 18. rujna.

Nastajna školska godina 1910—1911. otvorit će se dne 21. rujna svečanom službom Božjom u crkvi Franjevačkoj u 8 sati prije podne. Njoj će uz učiteljski zbor prisustvovati svi učenici.

Popravni i naknadni ispiti obdržavat će se 15. i 16. rujna a prijamni za I. razred 15. rujna, a za više razr. 15. i 16. rujna.

Upisivanje novih učenika za I. razred bit će 15. rujna, a za više razr. 15. i 16. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upravitelistvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi praćen od svojih roditelja ili zakonitih im zamjenika. Učenici, koji su ovu gimnaziju već polazili, treba da se prijave za upisivanje od 15. do 21. rujna. Iza ovoga dneva ne može biti primljen nijedan učenik bez dozvole c. kr. Pokrajinskog Školskog Vijeća. Učenici, koji žele da budu primljeni u I. razred, imaju donijeti sa sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršili desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1910., i ako su pohadjali pučku školu, imaju prikazati svjedodžbu polaznicu, propisanu Minist. Naredbom 7. travnja 1878. broj 5416, a za tim u gore rečene dane podvrći se prijamnom ispitu.

Učenici, koji žele podvrći se prijamnom ispitu, za koji viši razred, imadu ne samo dokazati krštenicom, da su navršili odnosnu godinu života, nego i u posebnoj molbenici naznačiti potanko, što su učili iz svakoga predmeta.

Učenici, koji di došli sa drugih srednjih zavoda, imaju donijeti sa sobom krštenicu i sve svjedodžbe prošastih školskih godina, a zadnju i s propisanim dodatkom uprave onoga zavoda, koji su polazili.

Iz Rabca. Od kada su školska djeca družbine škole u Ripendi imala svoju zabavu, kojoj je sav Rabac oduševljeno prisustvovao, gospoda labinska da „pokažu svoju magičnu moć“ trubi kod jednoga trubi kod drugoga, da se mnogobrojni sakupe u Rabcu misleći, da, kad budu došli svojom muzikom, svi Rabčani će pokazati svoje kajanje što su prisustvovali jednoj hrvatskoj zabavi te poniženi doći njima u krilo. Ali Rabčani nisu slijepo ruže u tudjim rukama, mi Rabčani znademo dobro što nam je činiti te se ne dademo od nikoga varati.

Nakon tolike muke i tolikog naprezanja došli su Labinjani dne 16. julija poslie podne u Rabac sa svojim doktorom Ghersom na čelu, koji kako znade dobro lijeciti njihove tjelesne bolesti, liječi izvrsno i njihove nacionalne muke: došli su i sa muzikom, ali bilo ih je malo. Najprije su se sakupili u leginoj zgradi, koja je sagradjena ne za ljubav prema nama nego jedino u svrhu da iznarodi našu djecu, i tako odrodjena kasnije sramе svojega roda i naroda. Što se je govorilo ondě, što je bilo kod Viškovice, gdje su si naručili „porcion makaruni“ mi neznamo. A kako da znademo: tko će nam pripovijedati, kad nijedan Rabčan osim trojice nije njihovom veselju (?!) prisustvovao? Ali vi će te nas pitati gdje ste vi bili? bili smo svi sakupljeni ko jedna duša kod našega pir..neza, jeli smo i pili kao brat s bratom, ali zato nije nam trebalo imati sobom „pirun, pošadu i tovajol“ kako su to učinili labinjani, premda, kako dobro znadete o, Viškovica ima svega toga: kadgod smo i zapjevali uz pratnju naših narodnih „vele supela“ naše najmilije narodne pjesme, koje su bile popraćene s urnebeskim živio. To naravno je naše labinjane prokomjerno razveselilo, te od velike radosti „naboli“ bi nas bili s pirunima što su sobom donieli, i nosili nas u triumf u Labin: ali videći da ih je malo i da smo mi preteški, napokon su pozvali u pomoć svoju cesku braću bacanjem raketa ali uzaludno čekajuć otišli su. — Kamo su sakrili pripravljeni trikolorni (taljanski barjak) balon, hoćemo morda saznati kašnje.

Ako ne vjerujete nama pitajte Repenjane i ostalih, koji su slučajno došli u Rabac te pohrlili u naše bratsko kolo.

Porečki kotar:

Pučka knjižnica u Kašteliru — i unašanje razdora u narod. Koncem mjeseca ožujka ove godine izpitalo je akad. fer. društvo „Istra“ osobnim putem, da li bi se moglo već ove godine sa uspjehom otvoriti knjižnicu u Kašteliru. Nakon dobivenog povoljnog odgovora obratilo se društvo polovicom aprila na g. Š. župnika u K., da se čuje i njegovo mišljenje, a kad se je i od ovog dobilo povoljan odgovor, odlučilo je društvo otvoriti knjižnicu u mjesecu augustu. Sve potrebite stvari bijahu za otvorenje knjižnice pripravljene, samo još je trebalo odlučiti dan otvorenja.

Kratko još je vrijeme dijelilo nas od tog dana, ali tad se na jedanput pojavi g. Š. Červar, koji započne raditi u ime društva „Dobrila“ i mešetariti protiv društva „Istra“ kao bezvjerskom i framazunskom društvu. Usljed tog njegovog djelovanja držao je odbor „Hrv. Čitaonice“ u Kašteliru dne 31. VII. sjednicu, a zaključak ove odborske sjednice dobili smo 4. VIII., gdje nam se javlja, da je još jedno društvo u zadnje dane ponudilo knjižnicu i da odbor prima knjižnicu od našeg i od ovog društva — i ništa više. Istodobno je kaštelirško djaštvo, koje je učlanjeno u „Istri“, a jedan izmedju njih je i odbornik „Istre“, doznalo osobnim putem, da je društvo „Dobrila“ dne 31. VII. u Zrenju zaključilo otvoriti knjižnicu 7. VIII. u Kašteliru. Domaće je djaštvo protiv ovog nekorektnog postupka odbora Hrv. Čitaonice prosvjedovalo, osobito protiv predsjednika g. Depolo, koji je cijeloj stvari najviše svomu kriv, jer nije javio ciielu stvar ni domaćem djaštvu ni upravi „Istre“. Kad je g. Depolo uvidio, da ne može tako napriied, bude sazvana sjednica upravnog i nadzornog odbora, kojemu je predsjednik A. Legović, na kojoj je stvoren još nepravedniji zaključak, kojim se jednostavno odbija knjižnica od društva „Istre“, bez da se je navelo kakvog razloga.

Naveli smo samo činjenice o razvoju stvari. Uztećemo se od komentara, jer i tako mislimo, da će biti svakome jasno, da postupak odbora Hrv. Č. u Kašteliru nije korektan i da tim ludim postupkom može nanijeti teških posljedica mladoj Čitaonici, koja postoji tek par mjesaca i samoj narodnoj stvari u Kašteliru. Ovu našu bojazan potvrdjuje već i ta činjenica, da je već sada jedan dio naroda ogorčen nad tim odborovim postupkom. Do kakvih zlih posljedica možemo doći uz ovakvo stranačko postupanje stanovite gospode, ali o tim činjenicama, čini nam se, da dotična gospoda ni ne vode računa. Veliku krivnju nose kod toga na sebi i ona gospoda, koja su radila u ime društva „Dobrila“, jer su tim unašali razdor medju naš narod u Kašteliru i ocrnjivali društvo „Istra“, a time i samo domaće djaštvo, koje je u tom društvu.

Protiv ovakvog postupka i iznesenih o nama podvala i klevela odlučno prosvjedujemo i izjavljujemo, da društvo „Istra“ nije nikad radilo proti vjeri, već ono naprotiv poštuje vjeru svog naroda u svom radu, pa protivnici govorili što mu drago, a to najbolje pokazuje dosadašnji rad na prosvjetnom polju

Akad. fer. društvo „Istra“, Pasin.

Kašteliršk talijančići. Tako im je tjesno u Kašteliru, da ne znaju, bi li s pristojno ili nepristojno vladali. Regbi da su to posljednje odabrali. Osobitu svoju „finoću“ pokazali su, što su posmradili na stubah župnog stana. Berto, Berto, bolje bi bilo, da pokrpaš koju staru getu i podbrokaš koju staru cavatu, mjesto, da kradeš Bogu dane i noći, jer zlatno je vrijemo. A i vama, mlade italianissime, preporučamo, da štedite svoja nježna grlašca za goričke ulice. U Gorici ćete možda brati lovorike, jer je tamo plodnije tlo nego u našem Kašteliru. Zar ste zaboravile, da je Kaštelir hrvatski? Naši kašteliršk „Talijani“ (Ružići, Bernobići, Kocijančići osobito, Legovići i drugi na — ić) opće uvjek medju sobom uključivo hrvatski. Ta drugo ni ne znaju, jadna im sreća. Bože, Bože, rasvjetli im pamet. Šta će na to šijor gospodin Kilo i Šilo Palac? — Takih bi se „talijana“ svaki pravi Talijan morao stidjeti.

Razgovor Čitanovca i Pikona hodeć od Legine škole u Kaštelir.

Pikon: Bon djorno, kume, ga ve višto mio mali še ga menà le krave e i vozić.

Čitanovac: Lani su vas bili vrgli u „N. Sl.“. da ne znate po talijanski, ma, ordija, ne znate maša čuda!

Pik.: Ja, ja, peraš, kad san ja bija mlad da so bile škole. Vero niso! Sada moj mali Vitorijo ti zna po talijanski kaj nič.

Čit.: Moja dica so jeno malo trde glave ma istešo se ne bi prodali.

Pik.: Ne bi nebi, ma Jovik lako kupi izdajico.

Čit.: Ne mojte ufendjivat pošteniga čovika!

Pik.: Ja govorin orpo dela medaja, ča je istina, Tvoj Nin je hodeva u hrv. školo, pak ku si se ti niča svadijo s maještron Rišlavićon, ki je bija istešo pravi čovik, šeben je bja Hrvat, si istešo ga moga slat u hrv. školo.

Čit.: Pusti to ča. Ja san Talijan kajti z dušon i s tilon. Moj kum Forlan mi je reka, da smo si, cila Istrija i Hrvacija, taljani a istešu stvar mi je reka i šijor Moro.

Pik.: Ma ti dva, ča ne da niso prijateli?

Čit.: Aj so, so!

Pik.: Ma ne, por la medaja, ča ga ni bija Frlan ćapá, kad mu je tocà srdelo i ga je bija urompa nad bariloton s kilon. To je vidlš ono je naša vela rovina.

Čit.: A ča bacilus za sako! Tr nas vode soda Šilo Palci.

Pik.: Ča će ti oni! Rekvije meterna za njih! Oni so šli a s njima već nego jedan ki je za falšo prisego sidlja u kataléu.

Čit.: Ma ča peraš, da mi se ne vrti jeno 2 miseca i meni po glavi, kad na to popensan. Bi stvar, da prije jeno lito buden Hrvat.

Pik.: Ma budmo, će bit boje za nas, prko oni ki je rovina sebe i druge, bi moga lako i nas; ni ča za veruvat onakovin judeu. Boh!

Čit.: Boh, boh, gren tu priko Baredi u Babiće do moje stare punice pak ću pasat poli Nuta, će vidit ča će reć! Adio!

Pik.: Poli praviga ćeš pasat, ja. Boh, bog!

Koparski kotar.

Buzetština.

Sovinjak. Umro je ovdje dne 19. augusta t. g. umirovljeni župnik č. Karlo Znidarić. Rodom iz Pazina, župnikovao je mnogo godina u Sovinjaku. Našemu se je narodu otudjio. P. u m.!

Podgače kod Laništa. Amerika nam je opeta ugrabila mladi život. Zadnjih dana prošlog jula nastradao je ondje Ivan Kraljić. Pred tri godine otišao je od kuće, kažu da protiv volje mlade si žene i gospodara, seoskog župana, kome je došao „na robu", pak podno se je u Ameriku. Zahvatila je i njega ona grozničava upravo želja za amerikanskim dolarima, koja nam je ondje sav puk već okužila: Ukućani ga teško iščekivaju — pak ga ondje u toj negostoljubivoj tudjini zahvati remen od stroja i smrvi! A na domu mu kukaju dvojica nejake dječice. Tužna ta sreća našeg puka! A ipak nije svakome treba, da se po tudjim krajima ubija te traži preranu smrt.

Klenovšćak. Sprovesmo svečano naš zavjetni blagdan t. j. Rokovo. Naroda iz sve okolice sakupilo se ove godine kako već odavna ne. Imade kod nas i bratovština, naime potporno pogrebno društvo. Broji do sada preko 90 članova te lijepo napreduje.

Svuda narod vapi za školom, pak i mi je ovdje želimo kao ozebno sunca. Sada se radi o tome, da bi se naše selo združilo sa susjednim Trstenikom te zajednički sagradili školu u Trsteniku. Dao Bog, te urodilo ovo hvalevrijedno nastojanje naših muževa željenim plodom: na skoro lijepom školom a dobrim učiteljem.

Lanište. Šumska oblast već nekoliko godina radi po našem Krasu oko uredjenja bujica. Sada se te radnje čini i kod nas pod nadzorom c. kr. kut. šumara, Jakova Drašćića. Valja priznati ovo nastojanje, a nam je barem nekoliko utjehe. Kad nam ništa ne daju, pak niti jedine pristojne ceste, za koju već toliko vremena i molimo i prosimo, da barem nešto i ovamo bace.

Brest kod Buzeta. Prigodom pokopa Marije Sankovič-Soldatić, supruge Mata iz Dana br. 15., sakupilo se osim 30 K darovanih od istog Mata Sankovića za razna naša narodna društva još 4 K 40 p. za Družbu sv. Cirila i Metoda. Darovatelji jesu: Čendak Ivan, Jelovice br. 5., Poropat Antun, Vodice br 4., Ribarić Vjekoslav, Vodice 76., Sankovič Ivan iz Vodica po 1 krunu, te Rupena Mate iz Vodica 40 para. Ovu svotu je primila zahvalno „Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda" u Brestu.

Franina i Jurina.

(Pazin.)

Fr. Ala je bilo veliko veselje 14. i 15. tega meseca va Pazine! Kadè si pak ti bil?

Jur. Bil sam i ja ondè i sigurno bimo se bili našli, da me ni neč zadržalo.

Fr. A ča to?

Jur. Dva velika prijatelja, Dele i Turo, su se po sakrabolsku posvadili va vrte Dugonje Piskalice i potukli bi se bili, da ni va pravo vreme prišla šjora Zaneta.

Fr. Ma povej no tega zlodeja.

Jur. Imal sam neč posla puli barbe Tonina. Pogavarali smo se va njegoven vrte. Na jedan put krika i vika puli suseda Piskalice. Pogledamo onamo i na . . . Turo, upr u palicu, stoji kraj stola pod murvom i, mašuć živo levom rukom, kriči stav uzrujan proti Delu, ki je sedel blizu stola.

Sramota, ja, sramota najveća, da se onako grdo postupa z ljudima, ki pridu va naše mesto. Hitat z okna med nje kamenje, kazat jim zajk, roge i ono . . . . od zada, napadat s palicom ljude, ki mirno sede va oštariji, kamenovat ljude s kuta, spuščat med ljude, ki mirno gredu po svojen pute, dapače odprte brijače britve — e la ge vol tuta savè! Ke sinjori, ke sinjore, ke sinjorine, ke kulli . . . tura! Su mogli doma ostat, upade Dele. Ča prihajaju va talijanska mesta.

Talijanska mesta . . ., nastavlja Turo ironički. Kakovi su to Talijani va Pazine, ki se zovu Mrak (crepuscolo), Kovač (fabbro), Peteh (gallo), Golob (colombo), Godina (anno), Primc (primec, primac, ricevente), Orlić (aquilotto), Grbec (persona curva), Tenčć (tenko, tanko, persona sottile), Cibura (un frutto), Sterpin (persona paziente), Terpin (persona sofferente), Pucić (bottoncino), Uljanić (persona oleata, lucente), Ujčić (zio materno), Brtoša (persona, che chiude, tappa), Dobrila (persona buona, dabbene), Bajčić (persona favolosa), Pohusta (incitatore), Načinović (acconciatore), Arić (harić, persona piena di favori), Pilat (pilad, pollame, persona, che appartiene ad una famiglia numerosa), Ivančić (Giovannino), Drndić (persona, che parla volentieri, che cinguetta), Slokovič (slokati, ispiti, slokovič — piccolo bevitore), Gržetić (appartenente alla famiglia di Grgo — Gregorio), Antonić (a quella di Anton — Antonio), Lovrinić (a quella di Lovro — Lorenzo), Andrijanić (a quella di Andrijana), Matić (a quella di Mate), Vicić (a quella di Vice — Vicenzo), Valinčić (Valenčić, Valentić, a quella di Valentin), Barišić (a quella di Bariša — Bare — Bartolomeo), Čeh (a quella dei Čehi — Boemi), Juričić (a quella di Jurica — Jure — Giorgio), Matejčić (a quella di Matej — Matteo), Jačić (a quella di Jače — Jakov — Giacomo), Ferenčić (a quella di Ferenc — Frane — Francesco), Dorčić (a quella di Dorko — Doroteo), Gustin (a quella di Guste — Agostino), Gabrijelić (a quella di Gabrijel — Gabriele), Paladin (a quella di palad, di gente, che accende, di gente fuocosa), Runko (persona ricciuta), Grubiša (persona ruvida), Mican (micati, persona che si muove), Margetić (vivandiere), Glavina (testa grande, testone), Bakarčić (persona di rame, abbastanza valida), Kovrlica (persona che si rotola, scherzosa, viva), Kuhar (cuoco), Stupar (persona che muove i piedi, che pesta la gualchiera), Stranić (persona che abita da parte), Nefat (nehvat, un pezzo di persona che non si può prendere colle mani), Lukšić (persona grande che, piegandosi, forma facilmente un arco), Ladavac (vladavac, reggente), Orbanić (orba — aratura, orati — arare, orbanić — aratore), Slavčić (usignuolo, persona di bellissima voce), Grah (pisello), Glavić (testina), Kaligarić (appartenente alla famiglia del kaligar — calzolajo), Tirkis (tir — kis, persona di colpi acidi, non ameni) . . .

A hodi, hodi, umješa se Dele, tirkiš znači turco.

Marion, nastavi Turo, (mari — on, briga njega, non gl' importa), Pataj, tipa — taj, e — questo [l'uomo bello], Rapiccio — Rapić . . . .

O Dio! Finimola una volta, zaurla Dele. I Rapiccio, to historičko ime, da je slavensko.

Sjor si, moj dragi, odgovori Turo. Kako su učinili od imena Volić — Voltiggi, od imena Gundulić — Gondola, od imena Tartić — Tartini i tako dalje, tako su učinili od imena Rapić — Rapiccio, ča će reći osoba pogibeljna, persona scabrosa, pericolosa.

Va in malora ti e tutta la tua etimologia, zavapi Dele. Fora i sčavi.

E po malo, sjor Dele. Ti misliš dalè fora i slavi, ča ne?

Sčavi ili slavi to je meni svejedno.

Ma onda će morat svi iz Pazina vati, i Mraki i Kovači i Gržetići i Golobi i Slokovići i Runki i Kamuzi . . .

Hasaalt! Ča ti to govoriš od Kamuzi?

I Kamuzi su Slaveni iz Goričke i Kamuz će reći ka ili kao muž, come un uomo.

Dele skoči na noge, korakne naglo do Tura i zavrti ovomu obe pesti pod nosom.

Indriooo, zavikne Turo zapovedajućim glasom. Indriooo, nismo miga va Kalabriji, ooo!

Kalabrija je naša, odgovori Dele.

Ča pazinska? Bog nas očuvaj i sveti Mikula. Mi nismo Kalabrezi, već smo naši i kad smo naši, onda se moramo s našimi lepo i pošteno ponašat. Ki dela proti našim, dela proti nam. Od kega živi grad Pazin, nego od naših? Ki hrani trgovce, postolare, žujidare, stolare, kotlare, kovače i druge va Pazine nego naši? A kad neki va Pazine tako postupaju proti našim, ča možemo od naših očekivat? Da će vas naši sasvim zapustit i ben fatta. Prit će onda brzo vreme, da ćete obedvat na suncu a večerat na mesečini. Svaki gre najraje svomu, tako će i naši poć našim i nikomu drugomu, Kapite, šjor Dele? Tu nismo Kalabrezi, Talijani, tu smo po krvi i zajiku Slaveni — Hrvati Istrani . . . .

Bastaaa . . . bastaaa . . . traditor . . . zaurla Dele. Čapajte ga i hitite ga . . .

Indriooo . . . . indriooo . . ., zavikne Turo i digne palicu va vis. Indriooo . . . Vi hote van, vi, ki ste se odrekli slavenskog roda i poroda, vi ste izdajice. Alò Tone, Frane, Ernesto, Luigi, pomožite, van s njima . . .

Va ten hipe doteče va vrt ava zapuhnuta šjora Zaneta, zaleti se med Tura i Dela i ulovi oba za prsa.

Za miloga Boga, ča je to?, zapita ona.

Mi nismo i nećemo bit nikaki Kalabrezi, odgovori Turo, mi smo naši i nećemo, da se proti našim, ki su nas prišli nać, delaju stvari nespodobne. Ki će pak po sili bit Kalabrez, neka gre va Kalabriju i bon viajo. A šjor Dele, da će mene van hitit! Po malo šjor mio . . .

A tako je to, šjor Dele, započne ostro šjora Zaneta. Dosta je tih vaših konfuzijona va našen mesto. Svemu temu ste samo vi kriv. Vi punite glavo mladeži fandonijami, Vi tu mladež zapeljivate, tako da sada mnogokoja mat doma suze lije i otac da se va sebe grize. Pustite te ljude ča, a Vi, ako ste toliko zaljubljen va tu blaženu Kalabriju, hote tamo i ondè skačite po miloj volji. Svo mesto će blagoslivljat on čas, kad vas više ovdè nebude. Addio, šjor Dele, e bon viajo. A vam šjor Turo svaka čast i hvala. Bog i narod će vam platit. I sada hote doma jedan i drugi.

Dèle se je obrnul i hodeć van z vrta govoril je prilično na glas: Vražja baba . . . ju je sam vrag simo donesal . . .

Turo se pak rukuje z gospom Zanetom i joj zahvaljuje, da je toj baruli kraj učinila.

I tako je finilo, moj dragi Franina.

Fr. Per bako, lepo, fajn. Eh, šjor Turo i šjora Zaneta valjaju zlata. Mnogokojt će si njihove besede dobro zapamtit.

Jur. I ja mislim. Nu za sada dosta, jer moram poć.

Fr. i **Jur.** se rukuju pak zaviknu koliko su mogli:

Živioooo! Živili Sokoli! Zdravooooo!

Razne primorske viesti.

Pogibelj od kolere. Kako smo javili u zadnjem broju pojavila se kolera u talijanskoj pokrajini Pulje, gdje njoj je palo žrtvom već dosta osoba. Od oboljelih unišre jako velik postotak. Bolest je dakle žestoke naravi.

Kako su pako naši obalni gradovi i gradići, osobito Trst, Rieka, Pula i sve istarske luke u neprestanoj parobrodarskoj svezi sa talijanskim lukama u Brindisi, Bari, Barletta itd. postoji velika pogibelj, da se i k nama ta grozna bolest prenese. Naše su lučko-zdravstvene oblasti u Trstu, Puli itd. poduzele obsežne mjere za pregledanje putnika i pritjage, što dolazi iz zaraženih krajeva, ali sve to nije dostatno, ako nebude i samo občinstvo pazilo, da se drži propisanih zdravstvenih mjera.

Preporučamo našim občinskim oblastim, gg. svećenstvu i učiteljstvu, da pouče puk kaku mu je živjeti i čega se mora držati, da odvrati od sebe pogibeljnu bolest. Čistoća hrane, pića i tiela, te svega što nas okružuje je prvi uvjet za očuvanje našeg zdravlja. Na sebi, u kući i okolo kuće pazimo da bude sve snažno i čisto.

Crna Gora — kraljestvo. Junački knez kršne Crne Gore Nikola slavi ovih dana 50-godišnjicu svog vladanja. Tim povodom proglasio je knez dne 28. augusta svoju kneževinu kraljevinom a sebe prvim kraljem junačke Crne Gore. Taj svečani proglas bio je u nedjelju i to nakon što je narodna skupština takav zaključak stvorila.

Knezu Nikoli dolaze danomice u posjete razni vladari, knezovi, kraljevi i carevi. Prošlog tjedna boravio je na Cetinju bugarski car Ferdinand sa priestolonasljednikom Borisom, a još je tamo talijanski kralj Viktor Emanuel sa kraljicom Jelenom, crnogorskom knjeginjicom. Tamo će doći i drugih vladara i njihovih zastupnika, ponajpače slavenskih vladara i njihovih odaslanika, napose Rusije, Srbije itd.

Ako ima taj korak kneza Nikole služiti na korist i sreću junačke Crne Gore pridružujemo se i mi iskreno k mnogobrojnim čestitkama slavenskih naroda!

Talijansko divljačtvo na Rieci. Prošloga čedna ustrieljen je na Rieci nedužni naš dečko Marijan Zorčić *jedino radi toga, što je talijanskom razbojniku rekao, da nesmo talijanski.* Taj razbojnik, neki hrvatski odpadnik Pintar — razbio je nesretnom Marijanu s istog razloga kamenom usnice, a nezadovoljan time, spružio mu nekoliko dana za tim kuburu u glavi i usmrtio ga!

Eto, dokle je doljerala talijanska podivljalost na Rieci, na onoj Rieci, koja i po hrvatsko-ugarskoj nagodbi pripada Hrvatskoj bar toliko, koliko i Magjarskoj, na onoj Rieci, gdje imade polovica hrvatskih stanovnika i gdje je i danas trgovina većinom u hrvatskim rukama, na onoj Rieci, koju zaokružuju sa svih strana Hrvati tako, da se riečki gradjanin nemože nikud ni maknuti a da ne prodje po našem zemljištu ili po našem moru.

Odakle tolika drzovitost i takovo divljačtvo riečke iredente? Odatle, što nisu nikada i nigdje naišli na pravi odpor ili na odmazdu od strane Hrvata.

Kad budu ondješnji hrvatski listovi po-

zvali Hrvate, koji zaokružuju grad Rieku, da treba riečkoj fukari službenoj i neslužbenoj vratiti šilo za ognjilo čim pokaže svoje rogove na našem zemljištu i čim dobije jednom pošteno odmuždu ili lekciju nastali će i na Rieci posve drugi odnošaji.

K budućem popisu pučanstva. Ministarstvo izdalo je naredbu, uzrokom prihvaćenoj resoluciji u carevinskom vieću za posliednjeg zasjedanja, da se ima u buduće popisati sve narode Austrije po narodnosti, il po materinskom jeziku, da se i kod predstojećeg popisa pučanstva uzdrži zloesretna rubrika: o obćevnom jeziku ili o jeziku saobraćaja.

Vlada se nije ništa obazrela na spomenutu resoluciju, te je dapače izdala naredbu, da se uzdrži stara rubriku, koja pomaže Niemcem i Talijanom ukrasti na hiljade Slavena i pribrojiti je medju Niemce ili Talijane. Vratiti ćemo se čim prije opet na taj predmet.

Priposlano.*)

Veleučenom **Marku Zović-u**
krojaču
u **Pazinu.**

Dakle Vi odgovarate, na moje priposlano od dana 14. julija 1910., da nije istina.

Ali moj dragi, Vi se odazivljete sa lažima i kažem Vama, da nije moguće da taz pobjegli istinu, posto ste Vi to slabo izmislio te isto tako Vaš paragrafista.

Ja pako Vama opetujem, da je istinito bilo moje priposlano, te kada želite Vi na mene navaliti sa Vašim lažima i gadnim doli, ja više o tome ne govorim, neka budu govoriti svjedoci u istini, te ono što je pravo, svakome neka bude.

Svjedoci su sliedeći:

I. Josip Grzetić i Franjo Križanac, da ste Vi iz vozića uzeo i odvezao omot u kojem su bila gaće i pred kojima ste Vi kazao, da imadete pravo pregledati i ako budu gaće lijepo izradjene, da ćete mojeg radnika k sebi uzeti.

II. Da ste Vi moju radnju porugivao po javnim lokalima, jesu svjedoci Mohorovičić i Dušić.

III. Što pako Vi tvrdite, da nijeste putem dvojice prijatelja pitali oproštenje, nije ponipošto istina, i tomu su svjedoci gospodin Novak, Franjo Lovrinić i drugi, kojih ste Vi, već dva puta isprosio, da Vas spase od tužbe, te je Vaš sadašnji paragrafist bio nekoliko puta kod mene te plačno isprosio za Vas milost.

Pazin, dne 25. kolovoza 1910.

Mate Juričić,
krojač.

*) Za članak pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

Priposlano.*)

„Naša Sloga" je u 32. broju donijela nepovoljne glasove o početnom mom upravljanju Sovinjačke župe. Dopis se lijepo čita i svaki rodoljub, koji ne poznaje ovdješnjih odnošajeva, nek se zgraža nad mojim uvadjanjem novotarija talijanskom jeziku u prilog. Ali je ono izvješće netočno, neutemeljeno i zvjerizeno u prvom hipu uzrujanosti. Dopisnik ne računa sa činjenicama, koje opstoje. Sloga, ne radi sebe, komu je ponajviše potrebita deviza: svestrana pravednost, već zbog stvari same, podajem javnosti nekoliko komentara.

Dopis veli: „odkad se ovdje djeca pripravljaju za sv. pričest, nisu nikada talijanska djeca bila odijeljena od hrvatskih". Na ovo odgovaram: Pošto mi talijanska djeca nijesu htjela na hrvatski nauk kršćanski, započeti sam morao 8 dana kašnje sa tumačenjem nauka kršćanskoga u talijanskom jeziku. Jeli sam htio ova bića od 14 i 15 godina, nadarena bezsmrtnom dušom ostaviti bez nauke, bez sv. Otajstva, da mi podivlju poput njive, na kojoj se, ako se ne obdjelava, razviljezuje drač? Bila bi to doduše kršćanska djeca, ali kršćanstva ne bi imala na sebi ni za lijek. Pitam, kakova bi to bila korist, da izmedju jedanaestorice djece, koja su polazila talijanski nauk kršćanski, 8 njih zalazi na hrvatski nauk kršćanski, kad se Bogu svome moje samo u talijanskom jeziku, samo talijanskim jezikom služe u kući i na cesti te hrvatskoga ni malo ne razumu? Ipak je briga za spasenje i njihovih duša izručena meni.

Dopis veli nadalje: „Tim se očito vidi, da ide naš novi župeupravitelj za cijepkanjem, mjesto, da nas čim više moguće sjedinjuje, jer time on sam stvara Talijane ovdje, kojih nema". Da je župeupravitelj morao u dva odjela podučavati nauk kršćanski jest samo naravske posljedica cjepkanja počinjenog diobom škola. Te evo! nepobitna je istina, da, dočim se sovinjački roditelji većinom u hrvatskom jeziku mole svom Bogu, vrše njihova djeca domaće i javne pobožnosti isključivo samo u talijanskom jeziku. Da je ovdješnji župeupravitelj morao u dva dijela podučavati nauk kršćanski, je samo naravska posljedica tada svršenog cijepkanja. Inače pako, što rade naši na Fontani? novi Buzet, danomice sve to veći ponor izmedju Hrvata i Talijana. Ugledajte se u njih i pustite, da se Talijani do dobra otcijepe za uvjek od našeg naroda; ne dopustite pako, da se hrvatske sile cijepkaju, kad bi imale složno djelovati za dobarbit mukotrpnog naroda.

Dopis veli konačno: „Povrh toga naš novi župeupravitelj usudjuje se uvadjati talijanske propovjedi prigodom sv. pričesti, gdje ovdješnji umirovljeni župnik.... nije se nikada usudio u crkvi progovoriti talijanske riječi, a niti jedan drugi župnik". Ove riječi su posve neutemeljene. Pitajte odlične ljude hrvatske narodnosti i doznati ćete, kako je bio običaj, da se u talijanskom jeziku rastumači svakogodišnji postni red i talijanski nagovori talijanskoj mladež prigodom njezine prve sv. pričesti. Da je to istina, potvrdio mi je i u dopisu spomenuti župnik Sgnidarich dva dana prije svoje smrti. Podniposto neću, da se ovršavanje našeg bogoslužja spravi u staru kolotečinu te time dadem ogromnoj većini hrvatskog našeg i vjernog naroda opravdanog razloga, da se tuži na zatiranje njegovih prava u crkvi. Nu, što sam učinio na dan pričesti talijanske djece? Obazro sam se na većinu u crkvi sakupljenih vjernika te 6—7 minuta u hrvatskom jeziku tumačio odvažnost prve sv. pričesti, a najviše 7 minuta govorio talijanski, da sam prvo pričešćenike pozdravio te pozvao nek mirnog srca pristupe na primanje presv. Tiela. Ali to, nota bene, nije bilo nikakvo uvadjanje novotarija. Dakako, da je na svečanoj sv. misi slijedila običajna hrvatska propovjed. Dakle: na dan sv. pričesti talijanske djece imali su Hrvati dvije hrvatske propovjedi, a Talijani jednu (ako se može ono nazvati imenom: propovjed).

Konačno usudjujem se zapitati dopisnika iz Sovinjaka, što je htio, da polući svojim zavijenim i netočnim dopisom? Znajte, da mnogi naši ugledni rodoljubi uvidjaju neutemeljenost vaših podataka te vas krive, da ste, dobroznajuć što radite, htio samo ugled potkopati novonadošlom župeupravitelju.

Sovinjak, dne 21. kolovoza 1910.

Zorko Klun,
župeupravitelj.

*) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti.

PRODAJE SE

stroj za postolare u dobrom stanju. Obratiti se na g. MIHA POČIVALNIKA u Pull, via Promontore.

Br. 2840/10.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj za dobavu živežnih potrebština za upravu c. kr. kaznionica u Primorju (Kopar i Gradiška) za god. 1911.

Ima se također ispuniti potrebovnik gorivog te ogrijevnog materijala. Vrst i količinu predmeta, koje treba dobavljati, mogu zanimane osobe uvidjeti kod ovog državnog nadodvjetničtva, iz uvjeta koji stoje na razpolaganje zanimanicima.

Pismene ponude, obkrbljene biljegom 1 krune imaju se upraviti ujedno sa možebitnim uzorcima onoj kaznionici, na koju se dobava dotičnog predm ta odnosi. Ponudu, priklopivši joj uvjete dobave, treba podpisati vlastoručno, te naznačiti predmet dobave.

Zapečaćeni omot nositi će naslov: „Ponuda objavljena u natječajnom oglasu dd. 19. kolovoza 1910 br. 2840/10".

Rok za podnesenje takve ponude traje do 12 sati o podne dneva 8. rujna t. g.

C. k. državno nadodvjetničtvo.

Trst, dne 19. kolovoza 1910.

n. m.
Dr. ZENCOVICH, m. p.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

Malološinjskog družtva za štednju i zajmove registrovane zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 11. rujna 1910. u 3 sata poslje podne u družtvenoj kući u Malom Lošinju.

Dnevni red:

1. Izvješće odbora.
2. Odobrenje računa za god. 1909.
3. Možebitni predlozi.

Svakomu zadrugaru jest prosto od 3 do 11. rujna pregledati račune koje će biti izložene u družtvenoj uredovnoj sobici.

Odbor.

Trgovina mješovite robe,

prodaje se, vrlo dobro uvedena, obstojeća već nekoliko godina, na prometnom mjestu, nije potrebit velik kapital, i u obće jest ista uz veoma povoljne uvjete za predati, od 25. listopada o. g. za želit bi bilo da je kupac Primorac ili Istranin, ponude slati na upravu lista pod Budućnost br. 100.

Poduku u glasoviru, pjevanju, teoriji harmoniji itd. daje vrstan kapelnik i skladatelj.

■ ■ ■

Pobliže upute u tiskari
Laginja i drug, Via Giulia br. I.

Riedka prilika!

Tvornica, koju je uništilo požar, prepustila mi je svu zalihu spašene robe, t. j. više tisuća krasnih, teških

flanelskih pokrivala

u svim najnovijim i najkrasnijim uzorcima, koji imaju neznatne, jedva vidljive mrlje od vode. Ta pokrivala su za svaku bolju obitelj za pokrivanje postelja i osoba, vrlo tople, mekane i čvrste, 190 cm. duge, 135 cm. široke. Razašiljem pouzećem, 3 komada krasnih, teških flanel. pokrivala za 9 K u raznim modernim bojama i uzorcima. 4 pokrivala za kućno gospodarstvo za 10 K. Svaki, koji naruči tu robu za stalno je zadovoljan.

OTON BEKERA,
c. k. financ. nadstražar u m.
Nachod (Češka).

Samo 1 kruna
stoji NAJNOVIJE
puneće pero.
Dobiva se u PAPIRNICI
LAGINJA I DRUG. — PULA
ulica Giulia broj 1.

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu Podružnica Gospodarske Zveze u Trstu uz umjerene cieng.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6.50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke cijene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, galoširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6·50

Razašilje pouzećem
C. GRÜNER, Izvoz cipela
KRAKOV, br. 842.
Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marku Steckenpferd) od Bergmann & Co., Teischen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od smećanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

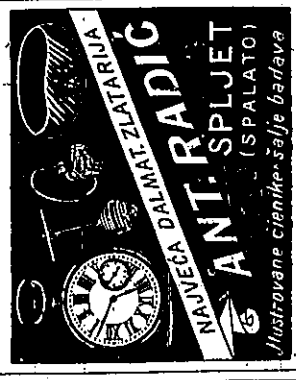

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čišano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čišane, 18·— „ „ 24·—
kao sniег bielo pahuljice čišane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobez, br. 259
pošta PILSKO, Češka.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Naručite odmah

dok nije rasprodano, jer zalihe brzo nestaje

Pokrivala za postelje iz flanela

kupljenih izravno iz tvornice, 180/130 cm, u svim najnovijim i najljepšim uzorcima, imajuće neznatne mrlje od vode i raspucavanja: 3 kom. seces. 10 kruna, 3 kom. obična 9 K — pouzećem.

Pokrivala pristaju za svaku bolju obitelj za pokrivanje kreveta, divana, stolova, i osoba, vrlo su topla i fina.

Posiljač:

EMIL NOSEK,

Častolovice na Orlici (Češka).

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

POZOR!

Kod Podružnice Gospodarske Zveze iz Ljubljane u Trstu, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora**, dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva.**

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo mlina Količevo** (Gjuro Rašica).

OBJAVA.

Niže podpisani časti se ovime sl. općinstvu grada i okolice objaviti, da je počam od 1. augusta 1910. preuzeo reštauraciju

Narodnog Doma.

Držim uz domaću kuhinju prvu vrst pive, bijelog i crnog istarskog i dalmatinskog vina, cvička, i raznog prokušanog vina u botiljkama.

Nastojat ću solidnom cijenom, brzom podvorbom te dobrim pićem i jelom velecijenjene gostove podpuno i svagda udovoljiti. Preporučam se uz veleštovanje

PULA, 31. agusta 1910. **RAVNIKER.**

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Varetun u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i urad u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.		dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.		dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.		dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.		dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.		dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.		dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.		dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.		dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.		dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.		dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
6.25	odl.		dol.	6.35
6.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
6.45	odl.		dol.	6.15
6.50	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponea. Srijeda subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.		dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.		dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Pruga: Rieka-Krk-Rab-Veli i Mali Lošinj

(Vricdi od 3. kolovoza t. g. do opoziva.)

Srak. Subota Srijede	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Petak
prije podne				po podne
10.50	odl.	Rijeka	dol	6.50
po podne				
1.30	dol.	Krk	odl.	3.50
1.50	odl.		dol.	3.40
4.10	dol.	Rab	odl.	1.50
4.30	odl.		dol.	1.10
				prije podne
6.30.	dol.	Mali Lošinj (luka sv. Martin)	odl.	11.—
6.40	odl.		dol.	10.50
6.50	dol.	Veli Lošinj	odl.	10.40

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cijene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa reštauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjaci i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u općenito jedino obstojećim uspjesima oz travljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Lječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali, bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 36. Pula, u četvrtak dne 8. septembra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i otkazuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Sazov istarskog sabora.

Glasilo stalnog odbora za obćinske poslove talijanske stranke u Istri „Vita Autonoma" priobćuje u zadnjem broju na uvodnom mjestu pod naslovom „Za buduće zasjedanje pokrajinskog sabora", da je zemaljski odbor u Poreču u svojoj sjednici od dne 26. agusta o. g. jednoglasno zaključio, da se zapita cesarsku vladu neka se sazove zemaljski sabor, koji je bio odročen mjeseca septembra prošle godine.

Doznav kasnije — piše dalje — da kani vlada sazvati zemaljske sabore na dulje zasjedanje od kakvih šest čedana od druge polovice mjeseca septembra sve do konca oktobra, zemaljski je odbor, ponovio svoj upit, izrazio želju, da bi se obzirom na predstojeću berbu zemaljski sabor sazvao nakon prvih dana mjeseca oktobra.

Četiri čedna zasjedanja drži zemaljski odbor dostatnim a da sabor žurnim radom provede program što će mu biti predložen. Predstojeće zasjedanje biti će značaja skoro izključivo gospodarstvenog, te će biti posvećeno najvećim potrebama zemaljske uprave i pučanstva.

Pošto nisu pako još dovršene radnje posebnog odbora za narodnostni kompromis, ostati će naravski izključeni od saborskih razprava u jesenskom zasjedanju svi oni predmeti, koji stoje izravno ili neizravno u savezu sa pitanjima kojimi se bavi spomenuti odbor.

Program, što ga je sastavio zemaljski odbor za predstojeće saborsko zasjedanje sadržaje, osim redovitih računa i proračuna zaklada i ustanova, nalazećih se u pokrajinskoj upravi — jošte nekoje važnije osnove.

Zatim nabraja navedeno glasilo sav program rada, što bi se ga imalo provesti u budućem zasjedanju i našto ćemo se mi vratiti u jednom od najbližih brojeva našega lista.

Nemožemo od manje a da neučinimo nekoje opazke na gornji zaključak istarskoga zemaljskoga odbora.

Ponajprije moramo ovdje iztaknuti za one, koji toga neznaju, da su naši zastupnici odlučno izjavili talijanskoj većini istarskoga sabora, da oni neće sudjelovati kod saborskih razprava — bilo one kakve važnosti — dok im se neotvore vrata saborničke t. j. dok im se neomogući slobodnu i posvemašnju porabu hrvatskog ili slovenskog jezika, ili, dok se u istarskom saboru neprovede podpunu jezikovnu ravnopravnost.

Taj svoj zaključak priobćili su naši zastupnici talijanskim drugovima prošle godine mjeseca septembra prije nego li se s njima rastadoše. Takav su zahtjev ponovno stavili kad se ih je ove godine nagovaralo, da pristanu na kratko zasjedanje radi poreza na pivo, osobnu dohodarinu itd. Kod tog svog zaključka stoje valjda oni i danas nepomično.

Nepojmljivo nam je dakle kako je mogao zemaljski odbor

1. „jednoglasno" zaključiti, da se zapita carsku vladu neka sazove istarski sabor i

2. kako može tako lahke ruke proći na dnevni red preko zaključka saborske manjine, da ona neće naime sudjelovati kod saborskih razprava ako se neizpune njezini opravdani i u zakonu utemeljeni zahtjevi.

Zemaljski odbor kaže jasno, da se neće razpravljati o pitanjima, koje stoje u izravnom ili neizravnom savezu sa predmetima, kojimi se bavi kompromisni odbor. Taj se odbor bavi doduše ponajpače pitanjem novog zaokruženja obćina ili diobom obćina, ali predstojnici saborske većine izjaviše, da se pitanje o jezikovnoj ravnopravnosti nemože riešiti dok se neprovede preustrojstvo obćina. Kompromisni odbor nemože — reć bi — il neće da rieši to važno pitanje te bi se po mnienju zemaljskog odbora imalo odročiti riešidbu jezikovne ravnopravnosti... do boljih valjda vremena ili bolje rekuć, dotle, dok bi se to saborskoj većini prohtjelo.

U takovu zamku neće valjda podati svoje vratove zastupnici našega naroda, ako žele biti dosljedni i ako im je do svoje i narodne časti.

Talijani, kad bi pošteno s nama mislili, morali bi pristati na jezikovnu ravnopravnost u saboru, bez obzira na rad kompromisne komisije, jer će na to prije il kasnije morati da pristanu. Njima je dakle samo do zatezanja i pazarenja s našim narodnim pravicama. Mi se nadamo, da im taj nečisti i nepošteni posao, uspjeti neće jer će imati u saboru manjinu, koja se neda ni smesti, ni prevariti, ni preplašiti.

Tko će biti trščanski biskup?

Vrlo važna stolica trščanske biskupije još nije popunjena, kako je to držao već gotovim „Piccolo". O Castelizu kolaju razne vijesti. Nekoji vele, da je tražio povišenje dohodaka. Drugi kažu, da je odmah i bezuvjetno ponudu odbio, al da je od sv. Oca dobio pismo, da primi i t. d.

Što bilo da bilo, jedno je istina, da u tolikim i tolikim slučajevima, osobito radi upliva vlade, bivaju imenovani za biskupe takove osobe, koje pri zdravim odnošajima ne bi nikako bile imenovane i ne bi smjele biti imenovani.

Uprav je smola, da bivaju u većini slučajeva imenovani biskupima profesori bogoslovja, ravnatelji kojekakovih zavoda; a u posve malo slučajeva ljudi iz prakse, koji poznadu težinu dušobrižničke službe i dušu naroda i njegove rane i potrebe.

Pa što se onda događja? Takovi onda biskupi stave sami sebe te svećenstvo i narod u sto neprilika. Daju naloge koji ili su štetniji nego korisniji ili su neizvršivi, te je sve na mukama.

Mi Castelica ne poznamo niti je uopće poznata ličnost sa svojih zasluga, a u dušobrižničkoj službi nije, u koliko se doznaje, ni bio. On može biti u sebi izvrstan čovjek; al budući bez ikakove prakse u dušobrižništvu, ne vredi ove ništa. Svaki takov, pa bio sto puta predložen, bio bi u savjesti dužan ne primiti tako važna i odgovorna mjesta, kakovo je biskupska stolica. Kako će upravljati sa svećenstvom i narodom čitave jedne biskupije čovjek, koji ne pozna ni svećenstva ni dušobrižničke službe ni naroda?

Takovi obično započnu reformama u svemu, što misle, da se ne slaže s teorijom, s kojom su jedino do onda imali posla, ne uvažujuć posebnih okolnosti ni posljedica, koje moraju uslijediti. Dogodi se ono, što je svećenstvo i naš narod toliko puta već iskusio; a ne bi bio, da budu imenovani biskupima ljudi puni ne samo teorije nego i prakse, — pače više prakse nego teorije.

Čudno je, da se iza tolika traženja kandidata ne može naći osobe sposobne za takovo mjesto, nego se poslije toliko vremena i opet zadjenu za čovjeka ili nezgodna ili nesposobna. Ali što bi Beč, što bi politika; bez nje vlada neide ni u crkvu. A mi moramo sve te hirove skupo plaćati. Kakove anomalije se događaju sa strane vlada kod imenovanja biskupa pokazuje i uprav ilustrira slučaj djakovačke stolice, koja je bila prazna kroz pet godina, te toliko natezanje glede senjske stolice.

Ako se Casteliz i zahvali te ne primi, strah nas hvata da će kompetentne lično-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Presvietli! Povadjujuć se za mnogim sv. rimskim Otcima mi mnogo štujemo staroslovjenski jezik u službi Božjoj, koji je doista veliko djelo Providnosti Božje. Mi smatramo protivnicima svete rimo-katoličke vjere sve one, koji praznim i nekim zakučastim sofismima nastoje najvećma iz političkih razloga, da ga prorenu iz svih naših crkava u Istri za uviek — kad bi to moguće bilo. — Ali uzalud im trud — djelo Božje ne može, da čovjek sruši! Istina mora prije ili kasnije pobjediti!

Da pak narod odavna ne rabi staroslovjenštine po nekojim crkvama Istre, nije kriv on, već su krivi oni, koji su ju proti njegovoj volji i zlorabeć njegovu neukost iz crkava prognali, ali time nije nikako hrvatski i slovenski narod svoje pravo na njega izgubio. To bi se dogodilo jedino onda, kad bi Rim opozvao ono, što su uz mnoge druge Hadrijan II., Ivan VIII., Urban VIII., Inocencij IV. i X., Benedikt XIV. i Lav XIII. ustanovili i naredili u pogledu staroslovjenskog jezika u službi Božjoj; ali smo uvjereni, da to ne će nikada biti, jer Duh sv. vlada sv. Crkvom, pa radi toga mislimo, da niesmo na krivom putu, ako u tom pitanju hrvatskoga i slovenskoga puka pravice zagovaramo i branimo. — Opetujemo: naše je mnienje, da Istarski Slaveni uobće niesu nikako izgubili pravo na staroslavenski jezik u službi Božjoj kao ni onaj čovjek ne gubi prava na svoj plašt, kojeg mu se uzelo, dok je on spavao, pa makar ga našao drugdje deset ili više godina kasnije. Plašt je uviek njegov, i velika bi grjehota i nepravda bila kralji mu ga s razloga, što ga nije deset ili više godina rabio.

Nije na uhar vjere i crkve, da se boj, koji se je ujedinjenimi silami poduzeo u pokrajini proti Slavenom, podupire, recimo samo i prividno, sa strane crkvene vlasti tim, da se njihov jezik malo po malo izbacuje iz crkve. Uz dobru volju sve bi se dalo poravnati, jer je i sami Sv. Zbor za obrede odgovorio 22. augusta 1900. zadarskom Ordinarijatu na upit „utrum privilegium linguae palaeoslavicae extinctum fuerit ob interruptum usum eiusdem linguae, intra postremos triginta annos, in illis etiam ecclesiis de quibus certo constat, eas antea fuisse in legitima eiusdem linguae possessione?": Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII., attentis expositis... declarare dignatus est, praefatis ecclesiis privilegium *extinctum non fuisse*, si usus linguae palaeoslavicae intra postremos triginta annos intermissus fuerit, non voluntarie, sed *ex necessitate ob externas causas impedientes*, *velut ex deficientia Palaeoslavorum Missalium aut Sacerdotum ejusdem linguae peritorum* („Da li je povlastica staroslavenskoga jezika utrnula radi pretrgane porabe istoga jezika, u posliednjih trideset godina, također u onim crkvam, o kojim je stalno, da bijahu prije u zakonitom posjedu istoga jezika?" Sveti Gospodin Naš Lav Papa XIII. uzev u obzir izloženo... dostojno se je izjaviti, da povlastica u rečenim crkvam nije utrnula, ako se je poraba staroslavenskoga jezika u posljednjih trideset godina napustila, ne dobrovoljno, nego iz nuzde radi vanjskih zaprieka, kao radi pomanjkanja staroslavenskih misala, ili svećenika vještih tomu jeziku").

Svakako budi nam slobodno ovdje iztaknuti još jednu i to glavnu okolnost, koja nije uzeta u obzir u objelodanjenih pitanjih postavljenih po Vašoj Presvjetlosti na Sv. Zbor Obreda. Ondje naime jednostavno se veli „in lingua vernacula", bez napomenuti da se podieljuje absolutio in articulo mortis, da se moli officium defunctorum (koji pravno i na prvom mjestu spada na Ritual), kao što i litanije Sanctorum na obhodih Rogationum, po čitavoj Istri i po našoj biskupiji po rimskomu Rituallu, izdanu za naše strane u jeziku odobrenu od Svete Stolice. Na pitanja onako postavljena morao je slieditи onaj odgovor, ali kad bi se bilo reklo „an valide impartiatur absolutio in articulo mortis ex Rituali slavico edito et approbato a S. Sede" („da li se valjano podieli odrješenje u času smrti iz slavenskoga rituala izdanoga i odobrenoga od Sv. Stolice"), i isto tako za „officium defunctorum" i za „litanias sanctorum" — to stalno ne bi bila onako odgovorila Sv. Stolica, jer Ritual *Slavicum*, je očividno zato izdan, da ga se rabi. (Sliedi.)

ti opet obijati pragove sjemeništa i zavoda, da nadju kojega profesora, bez obzira na sposobnost njegovu u pogledu poznavanja naroda i jezika mjesto da posegnu za kakovim značajnim i iskusnim župnikom, ili drugim praktičnim svećenikom. To je velika anomalija, koja prouzrokuje sila zla, te bi bilo vrijeme, da bi i tu već jednom došlo do sredjenijih odnošaja.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izlet u Trst. Najavljeni izlet u Trst Narodne radničke organizacije u Puli obdržavao se u nedjelju dne 4. t. mj. U 5½ sati u jutro odputovalo je odavle posebnim parobrodom 374 izletnika koji su prispjeli u Trst oko 11 s. Tamo je izletnike dočekalo na obali kojih 2000 Slovenaca i burno pozdravilo se živio-klici i pjesmom „Liepa naša domovino", a podpredsjednik tršćanske N. D. O. g. Kranjec pozdravio je izletnike liepim riečima, kojemu je u ime Puljana odzdravio predsjednik puljske N. R. O. g. Vranković. Od obale uputi se ciela ogromna povorka pred Narodni Dom, gdje izletnike sa balkona pozdraviše gg. Dr. Mandić, predsjednik N. D. O. i Dr. Rybař; odgovorio im je predsjednik puljske N. R. O. Za vrieme tih pozdrava oduševljenom klicanju nije bilo ni kraja ni konca. Puljski gosti bili su podieljeni u skupine i upućeni u narodne gostione na objed. Iza objeda već u dva sata počelo se obćinstvo skupljati pred Narodni Dom, odakle u 2½ krenulo se u povorci od preko 3000 duša prema Rojanu, gdje se obdržavala zabava. Put od Narodnog Doma do Rojana bio je pravi narodni triumf slovenske misli u Trstu: živio-klicima, pozdravima sa prozora kuća u ulici Belvedere i Tor S. Piero, bacanju cvieća, vijanju narodnih zastava, podavala je ona ogromna povorka slovenskog puka sliku, koju je teško zaboraviti, tim više, što je tu iz tisuće grla govorila dobra slavenska duša vapijuć za ... izgubljenom slobodom i jedinstvom. Časovi takovi su riedki, a kako brzo prodju ... I tako nam brzo dodje sat odlazka; u 7½ večer najavi trublja znak odlazka i žalostna i teška srca odputismo se iz Rojana prama obali praćeni od slovenske braće. Od nas se oprostio u ime tršćanske N. D. O. Dr. Mandić a u ime naše oprostio se od tršćanske slov. braće g. Vranković. Još par „z Bogom" i „do vidjenja" i mi se točno u 8½ uputismo u Pulu a poslje 2 s. u jutro stigosmo. Radi velike magle, koju naidjosmo putem morao je parobrod lagano ploviti i višeput zaustaviti se.

Kroz sav put te za boravka u Trstu nije se dogodila nikakva upadica, niti je došlo do sukoba s Talijanima, jer veliki broj policije, žandara, dapače i vojske, brižno su gustim kordonima čuvali, da ne dodje do sukoba izmed nas i Talijanske fukare medju kojom se nalazio i tršćanski načelnik Valerio sa drugim vodjama talijanske mase. Fukara, medju kojom individua takovih, koji niti u fukaru ne spadaju, osokoljena prisustvom načelnika, haračila je zato u drugim ulicama grada, načinom sebi prirodjenim. Najprije se bacila na table sa slovenskim napisom, a onda ti vandali i razbojnici navališe na kavanu „Minerva" te kamenjem kojeg su imali pripravnog u žepu, porazbijaše sve: okna, zrcala, posudje, stolove, a na to se dadoše na prostu kradju, otimajuć žlice od srebra, posudje, likere, pokušaše pokrasti kasu, ali je bila prazna, jer je gospodarica na vrieme pobrala sav novac i pobjegla. Pljačkanje te kavane trajalo je kojih 20 minuta. To su sve učinili dogovorno i unapried uredjeno, jer su najprije baš kao pravi „briganti" sa revolverima u ruci provalili u kavanu i prisilili goste i domaće na bieg, a onda sami gospodari počeše harati i krasti. Je li bio tu medju njima i načelnik Trsta? Svakako neka služi na čast Trstu ta „cittadinanza", koja zapovieda i vlada u Trstu, i koju „Piccolo" uzvisuje, jer je njoj jednak ako nije i gorji, jer Židovu zlato i srebro još jače zasliepljuje oči. Ta „fina" cittadinanza navaljivala je pojedince i lemala, misleć da su Slovenci, te je tako izlemala par Niemaca i dapače dva regnikola. Ako nikada, pokazali su vladajući Talijani u Trstu barem u nedjelju svoju finu talijansku kulturu i „talijanstvo" Trsta. U nedjelju obranili su Talijanstvo Trsta demoliravši i okravši kavanu „Minerva" te razbivši nekoliko tabla sa slovenskim napisom! U nedjelju vladali su Trstom prosti tati i razbojnici, a medju njima bio je načelnik Valerio, drž. zast. Pitacco i drugi vodje. Tako su javile talijanske novine.

Upišite djecu u hrvatsku školu. Pozivljemo sve slovinske roditelje u Puli, da upišu svoju djecu u hrvatske škole ili onu u Šijani ili u onu blizu Narodnog Doma. Ne dopustimo da nam tudjinac otimlje našu djecu, koja kasnije kad odraste proklinje svoju krv i vlastite roditelje. Primjer su razni Zanetići, Ferkovići, Vičevići, Sriće, itd. itd., svim ocevi još većinom živući iz Banovine, a da ne spominjemo naše izrode iz Istre i Dalmacije, kojim svima krivi su jedino roditelji, da su takvi.

Sa suda u Puli. Doznajemo, da je na V. odio ovog suda odredjen od skora imenovani sudac Dr. Peteani. *Taj sudac ne pozna niti riečce hrvatski.* Peta sekcija na ovom sudu jest ona, pri kojoj se drže kaznene rasprave. Sada pitamo mi, kako će taj sudac moći držati razprave u hrvatskom jeziku i suditi hrvatske stranke kad ih neće razumjeti. Upozorujemo sudske oblasti, da nećemo više dopustiti, te se na ovaj sud povrate nedavna vremena bivšeg takvog suca Dra. Gustina, pod kojim su bile stranke prisiljene da govore talijanski ili se obljetavalo po sudskim sobama tražiti suca koji znade hrvatski, ili uobće bi ga se izključilo kao suca radi nepoznavanja hrvatskog jezika. Takova svaka rasprava bi se onda odgodila, a štetu troška i dangube trpile bi hrvatske stranke, a to sve radi nepoznanja hrvatskog jezika sa strane suca, koji je dužan i mora znati hrvatski ako hoće da služi na ovom sudu. To će se dogadjati i pod sudovanjem g. Peteani-a, dakle bit će Jovo na novo.

Poručujemo pak svim našim ljudima, kad dodju u kakvom poslu na sud, da govore samo svojim materinskim jezikom, i da uviek isključe svakog tumača kao što i suca koji nebi znao ili nebi htio ispitivati stranku u hrvatskom jeziku, kad to ova zahtjeva, jer svaka stranka ima pravo na sudu, da sa sucem obći izravno u svojem jeziku.

Četrdesetgodišnjica misnikovanja. U nedjelju 11. o. mj. proslavit će veleč. g. Josip Velikanje, župnik u Juršićima (Roverija) u svojim „hajdučkim dvorima", četrdesetgodišnjicu misnikovanja. Odličnom rodoljubu, neustrašivom borcu, ijereju po čine Melchisedekovi, učitelju, preporoditelju i prosvjetitelju Rovereščine, prigodom riedke ali znamenite slave, naša najsrdačnija čestitanja.

Zar je i to talijanski?! U jednom talijanskom listu čitamo izvieštaj o jednoj kaznenoj razpravi, obdržavanoj ovih dana proti nekom 15 godišnjem dječaku Medelinu pred okružnim sudom u Rovinju. Obtuženi dečko je rovinjski Talijan, njegov sakrivač A. Ferrara koji je na kradnju dečka nagovarao, izkazao je na razpravi u talijanskom jeziku koliko sliedi: „Ara ciò, nu staghe a di a ringun, gnanche a tu' pare, ca sa nuò, preima i tabouto in acqua e puoi i te ciapo e i te taio a tuochi".

Ovu talijanštinu dajemo do znanja onim našim čitaocima, koji znadu talijanski a da vide kakve imadu naši susjedi Talijani svoje dijalekte u Istri.

Toga nebismo iztícali kad nebi znali kako se talijanski listovi Primorja često nama i Slovencima rugaju, da se tobož nerazumijemo, da imademo toliko dijalekta različitih, da jedan drugoga nerazumije, da imademo u Istri 4—5 slovenskih jezika itd.

Tako pišu listovi i govore muževi, koji obično neznadu ni rieči hrvatske ili slovenske. Dogodilo se je naime jur u istarskom saboru, da su talijanski zastupnici, dakle inteligentni muževi — koji nisu znali ni rieči našega jezika, htjeli davati lekcije našim zastupnicim o našem jeziku!

Vraćajuć se na gornji citat iz rovinjske sudnice možemo uvjeriti naše Talijane, da neima ni u Istri ni u Primorju u obće u našem narodu — hrvatskom i slovenskom — takvog dijalekta, koji bi se lučio od našeg književnog jezika onako i u onoj mjeri, kao što je to gornji citat u rovinjskom dijalektu. A što bi tek bilo kad bismo našim Talijanima iznieli citate nekojih talijanskih dijalekta iz Italije! Tamo ima dijalekta, koje nebi kod nas i najbolji poznavaoci talijanskog jezika razumjeli.

Lošinjski kotar:

Štipendije za Cresane. Glavarstvo obćine Cres razpisuje natječaj na dvije štipendije iz zaklade pok. kanonika Buničića, svaka od godišnjih 200 K. Prednost za te štipendije imadu gimnazijalci, katolici, u prvom redu rodjaci pokojnikovi, koji nose ime Buničić; ako nije ovih, onda gimnazijalci rodjeni u Cresu. Molbe za te štipendije valja upraviti municipiju grada Cresa do 24. septembra o. g. a priložiti im treba krstni list, svjedočbu siromaštva, dokaznice o rodbinstvu sa zakladateljem, svjedočbu o pripadnosti gradu Cresu i posliednju školsku svjedočbu.

Voloski kotar:

Kom. mala realna gimnazija u Voloskom-Opatiji. Prama odredbi c. k. namjestničtva u Trstu započet će škol. godina 1910.—11. dne 19. rujna o. g. Ponovni i prijamni izpiti obavit će se dana 16. i 17. rujna prije podne. Istih će se dana obaviti i upisivanje učenika u ovaj zavod. Učenici, koji žele da budu primljeni u I. razred, imadu se u pratnji roditelja ili njihovih zamjenika prijaviti u ravnateljskoj pisarni, te krstnim listom dokazati, da su navršili 10 godina ili da će ih navršiti do konca godine 1910., a svjedočbom polaznicom, da su s uspjehom svršili IV. razred pučke škole, ako su je polazili, a onda će se podvrći prijamnom ispitu. Učenici, koji dolaze iz drugog kojeg srednjeg zavoda, imadu predočiti ravnateljstvu krstni list i svoje srednjoškolske svjedočbe, a posliednju providjenu propisanim dodatkom ravnateljstva.

Učenici, koji po prvi put dolaze u ovaj zavod, plaćaju kod upisivanja 7 K pristojbe, a oni, koji su već bili u njem, 3 K.

Roditeljima vanjskih učenika, kojima su mjestne prilike u Voloskom-Opatiji nepoznate, te ne znadu, kamo da smjeste svoju djecu, rado će savjetom pomoći g dr. Ivan Poščić, odvjetnik u Voloskom, na koga se ovijem upućuju.

Ustrojenje „Narodne delavske organizacije" za kotar Volosko. Od tamo nam pišu: Predpriprave za tu potrebitu organizaciju su gotove, te se čeka samo još na pravila, koja moraju da budu providjene sa potvrdom ministarstva. Članom može biti svaki radnik odnosno radnica, koja je navršila 16. godinu života. Utemeljiteljem može postati svaki, koji plati jednom za uviek K 50, a podpornim članom svaki, koji se obveže, da će plaćati K 6 na godinu. Svaki član pak plati, kad stupi u organizaciju, upisnine K 1, te naprvo svake sedmice muški 20 fil., a ženske 10 fil. Članovi imali će pravo na bezplatno posredovanje za službu, posredovanje u odnošajih medju poslodavcem i radnikom u svakom slučaju, na podporu, na pouku, predavanje, čitanje knjiga, novina i pogovore i sve, što se tiče naobrazbe. U toj organizaciji imadu pravo i pojedine struke, da se grupiraju itd. jednom riečju našim radnicima bit će ta prepotrebna N. R. O. sve, otac i majka, kojoj će se u svakoj potrebi moći uteći, te dobiti svoje pravo. Našem narodnom sviestnom obćinstvu pak se N. R. O. za voloski sudbeni kotar najtoplije preporuča, te se već danas umoljava rodoljube, da se u čim većem broju što prije prijave kao članovi utemeljitelji ili članovi podupirajući. Svoj pristup može prijaviti svaki dopisnicom na naslov „Promicateljni odbor N. R. O. u Voloskom". Redoviti članovi moraju navesti ime i prezime, posao, godinu rodjenja, oženjen ili neoženjen, koliko djece i stan sa brojem kuće. Čim stignu na privr. odbor pravila, sazvati će se ustanovnu skupštinu. Članovima mogu biti svi radnici, nastanjeni u sudbenom kotaru Volosko.

Na c. k. učiteljskoj školi u Kastvu držat će se upisivanje za školsku godinu 1910—11. dne 15. i 16. septembra 1910. Prijamni i popravni ispiti držat će se dne 16. i 17. toga mjeseca. Ovim se ispravlja naša prvašnja vijest o tome.

Pazinski kotar:

Izrod, iztjeran iz rodjenog grada. Na 17. o. mj. došao je u Bakar na sprovod svoje majke Cezar Andrianich, taj izrod, žalostna mu majka, ali žalibože Bakranin, poznat sa svog nevaljalog ponašanja prama hrv. Sokolovima prigodom sokolskog sleta u Pazinu. Nakon sprovoda ta se žalostna figura u osobi vajnog Cezara ostentativno prikaže pred najposjećenijom gostionom g. Tadejevića, ali u zao čas po njegovu zgrbljenu osobu, jer čim se sjeo za stol, nastane medju mnogobrojnim gostovima takva uzbudjenost, da su ga htjeli tvorno napasti. Kad je Cezar — žalostni taj stvor — opazio to komešanje i čuo kojekakve poklike, htio je tada da se odaleči, ali se najednom sasu kiša rajčica (pomidora), limuna i ostalih u takvim zgodama upotrebljivih predmeta; a naravno da i zviždanja i psikanja izostalo nije, kao i policajne pratnje, koja mu je branila grbava ledja do njegovog stana.

Taj (kako ga je dobro nazvao pazinski dopisnik) šmrkavac u osobi zgrbljene Cezarove figure, htio je već istog dana popodnevnim parobrodom da odplovi na Rieku, ali kako se to odmah saznalo, nagrnulo je pred parobrod mnogobrojno gradjanstvo, koje je htjelo da tog izroda, tog nesretnog Cezara odprati onako, kako je i zaslužio. Pošto je dočuo, da ga čeka još gore od onoga prije podne, to se je zatvorio u kući, koju je kroz cielo to vrieme čuvala policija; a kako se čuje, u dva sata u noći kad se osjetio sigurnim, odmaglio je čamcem u Kraljevicu, od kuda je krenuo senjskim parobrodom na Rieku.

I tako je pojela noć tog — tog pazinskog junaka dana, te izroda Cezara Andrianicha, radi tog se sve gradjanstvo srami. Istarskim Hrvatima, osobito pazinskim poručujemo i preporučamo, da kažu narodu, da Andrianichu mjere jednakom mjerom kojom i on njima.

Porečki kotar:

Kaštelir. Ove godine, ako i nema grozdja baš kao drugih godina, ali je zdravo i punano, što ga preporučamo našim trgovcima. Obično naše kašt. produkcije odnesu nam talj. trgovci pa tako i te godine ne koji već obilaze naše seljake nudjajući kojekakve cijene. Požurite se dakle hrv. trgovci, da nam tudjin ne odnaša plodove naših hrv. žuljeva.

Koparski kotar:

Nova Družbina škola. Davna želja slovenskoga stanovničtva na „Miljskih hribih"

na pouku,
na i pogo-
be. U toj
line struke,
ečju našim
N. R. O.
u svakoj
oje pravo,
instvu pak
kotar naj.
umoljava
broju što
eljitelji ili
tup može
lov „Pro-
loskom“,
me i pre-
ženjen ili
a brojem
pravila,
Člano-
anjeni u

Kastvu
a godinu
ra 1910.
e se dne
ispravlja

grada.
na spro-
, taj iz-
ože Ba-
pona-
rigodom
provoda
nog Ce-
posjeće-
i u zao
jer čim
gobroj-
da su
ezar —
nešanje
a da se
rajčica
m zgo-
aravno
je, kao
nila gr-

azinski
ne Ce-
na po-
vi na
nagr-
o gra-
da, tog
ko je i
ka još
zatvo-
vrieme
a sata
naglio
renuo

pazin-
a An-
anstvo
pazin-
kažu
akom

grož-
ravo i
rgov-
lne-
e ne
koj-
gov-
naših

a slo-
ibih“

ina Milje), izpuniti će se, ako Bog dade, početkom školske godine. Važnost pučke e u onom kraju upoznala je već odavna retna „Lega“, koja je u susjednom Kobanu, već pred desetak godina otvorila briku“ za odnarodjenje naše djecice. U se je „fabrici“ doista odnarodilo na ine naše djece ali od sada mora tomu jednom biti konac.

Kadgod su naši prvaci iz susjednih oba ili iz Trsta zašli na „Miljske hribe“ io je tamošnji narod, da mu se dade vensku školu jer da će inače poginuti u janskom moru. Toj će davnoj molbi ših vriednih „Brdjana“ sada napokon i zadovoljeno, jer se je već ravnateljstvo še „Družbe“ izjavilo za ustrojenje pučke ešovite slovenske škole. Tamo imadu i dosta prikladne prostorije, koje ima pregleda odnosna komisija.

Za ustrojenje slovenske pučke škole zaeli su se na molbe tamošnjih stanovnika najviše zastupnici Mandić i Pangerc, koji jahu opetovno na licu mjesta i koji su lju pučanstva ravnateljstvu „Družbe“ najplije preporučili.

Otvorenjem pučke škole na „Hribih“ istranjena će biti velika pogibelj posveašnjeg odnarodjenja onog čestitog našeg učanstva, koje podržaje jošte budno nadnu sviest premda je pod neprestanim ritiskom talijanske liberalne i socijalističke ranke u Miljah.

Tamo si je narod sam ustrojio svoje jevačko družtvo „Slovenski dom“, koje udi i širi narodnu sviest i koje vrši pod avnanjem zaslužnog g. Picige svoje naodno-kulturno poslanstvo.

Za nedavnog boravka na „Hribih“ zatupnika g. Valentića i občinskog načelika iz Mareziga g. Kocijančića i nekojih rugih rodoljuba udaren je tamo temelj ovoj podružnici „Družbe sv. Cirila i Meoda“ za Istru te će tim i sam narod pripomoći oko uzdržavanja svoje pučke škole.

Prava je sreća bila što su naši rodoljubi već prije 10—15 godina stali zalaziti u one naše krajeve i usadili prvu iskru narodne sviesti, koja je sve do sada tinjala i gorjela i koja će — nadamo se čvrsto — do malo buknuti sjajnim plamenom.

Franina i Jurina.

Jur. Si čul, Frane, za onu novu prisvitloga šiora prešidenta občinske uprave u Raklju.

Fr. Ča Martina Percana; ma on niti svitli, a kamo li prisvitli. Nu povej, da čujem.

Jur. U subotu na 3 ovoga miseca bili su niki odborniki od Raklja a i šior prešident Martin na Kapitanatu za nike svoje posli, pak su lipo tamo govorili po našu, hrvatski. Ali to „prisvitlomu“ Martinu ni bilo pravo, te je on po sili htija govoriti talijanski, sa svim tim, da mu je kapitanat rekal, neka govori hrvatski ča mu gre bolje, zač šior prešident Martin neznaju govorit dobro talijanski, ali ne, šior prešident Martin oteli su govorit talijanski, da budu bolji „presvitli“.

Fr. Ala Bog mu prosvitli pamet, zač ju po tomu ima jako škuru. Rakljani pak neka dadu opet u ruke svoje občinske stvari takovom brižnom stvoru.

Jur. Aj neće; i to mu je zadnja bravura.

Razne primorske viesti.

O sazivu sabora. Talijanske novine u Primorju, doniele su viest, da je Zemaljski Odbor zaključio sazvati ove jeseni sabor i izradio radni program. Na te viesti ovlušteni smo izjaviti, da hrvatski prisjednici kod Zemalj. Odbora nisu pristali na nikav zaključak dok se ne uredi pitanje hrvatskog ili slovenskog jezika u saboru i na Zemalj. Odboru, te u obće sve viesti o sazovu istar. sabora i radnom programu jesu lih želja Talijana, a nikakav zaključak Zemalj. Odbora.

Našima po svoj Istri. Molimo sve prijatelje narodne stvari iz ciele Istre, da nam na dobu jave svaki izlet Talijana u naša sela, da uzmognemo na vrieme upozoriti naše u tim selima. Kad nama Talijani brane izlete tobože u „njihove“ gradove, gdje nas ima više od njih, onda neamiju ni Talijani činiti izlete u naša sela, gdje nema ni jednog Talijana. Svaki takav izlet Talijana smatrat ćemo provokacijom i uvriedom, te na svaki način zabraniti. Toga nek se drže od sada napried svi naši po selima.

Radi današnjog blagdana morali smo otisnuti list još jučer, te izostaviti nekoliko dopisa za drugi broj. Molimo da to naši cienj. dopisnici uvaže.

Razpuštena talijanska družtva u Trstu. C. k. namjestničtvo u Trstu razpustilo je sliedeća talijansko-iredentska družtva u Trstu: „Associazione Giovanile Triestina“, „Circolo Giovani Triestini“, „Circolo Gioventù Operaia“ i „Circolo Aurelio Saffi“. Ova su družtva razpuštena radi toga, što su prekoračila svoj djelokrug tim, što su se bavila politikom mjesto zabavom, podukom i športom. Okrivljuje se pojedina družtva radi veleizdaje počinjene time, što su snubili dobrovoljce proti Austro-Ugarskoj. Redarstvo je poduzelo više kućnih premetačina i zaplienilo više prevratnih spisa, zastava, slika itd.

Iz Amerike. *Humboldt Arcata i Eurika*, California. Molim dajte oglasit u dičnu „Našu Slogu“ veselu viest iz ovog dalekog svijeta, da se znade kako i nama ovdje srce žarko kuca k miloj nam hrvatskoj Istri. Dne 5. srpnja o. g. t. j. na nama obljubljeni Narodni blagdan sv. Ćirila i Metoda orio se i u ovom tudjem dalekom svietu, i naša hrvatska krvca je zaigrala te smo se sjetili naše mlade hrvatske dječice u Istri pa sabrali za Družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru svotu od dolara 27·25 koju smo odaslali glavnom blagajniku N. H. Z. Tomu Lackoviću u Chikago a ovaj će dalje u domovinu. Darovatelji su sledeći: Odsjek 249 Sveta Jelena Kastav grad dol. 5; po dol. 1: Vjekoslav Ferlan Ribar, Frane Spinčić Repar, Daniel Serdoč; po 50 cts.: Andre Bruketa, Tomo Bruketa, Anton Puž Martinolić, Visko Slavić, Frane Jurdana, Mate Kinkela, Josip Dubrović, Petar Črnić, Josip Lukšetić, Frane Stanić, Frane Kosturin, Karlo Mohorić, Vinko Pošćić, Frane Crnić, Andre Lukšetić, Frane Lukšetić, Supruga Josipa Dubrovića, Ljubo Puž, Ivan Stanić, Frane Gržetić, Josip Varljen, Teofil Morgan, Nikola Varljen, Paval Radošević, Mate Ribarić, Mate Pasarić, Ivan Turković I, Luka Pavlić, Ivon Turković II, Juro Rogulja, Anton Starčević, Juro Vlahović, Josip Matković; po 25 cts.: Tereza Puž, Vjekoslav Kinkela, Ivan Ivanić, Frane Laginja, Ivan Kinkela, Josip Mohorovičić, Nikola Sobol, Josip Pošćić, Josip Valentin, Stjepan Bruketa, Tomo Juričić.

Kohko prijatelja toliko i darovatelja; moram napomenuti dalje da je tu lipu svotu donelo lipe govorancije naših pervih četireh darovatelja med koje ubrajamo na pervo misto Andra Bruketu iz Dola hrvasko primorje, koji je svojim krasnim govorom ocrtao važnost Družbe te kako se imademo borit proti Talijanom, te u pravo dirljivim riečima napomenuo, kako njih u Hrvaskoj gaze Magjari, a Istarske Hrvate Talijani i Nemci, zato se svi zajednički moramo boriti proti nepozvanim tutorom. Zato mili rode Hrvatski pomozimo mladu hrvatsku Istru i njezine mlade Hrvatiće i Hrvatice, ne dopuštajmo da se gube u burnim valovima tudjinštine, već dajmo, pomozimo, doviknimo našim neprijateljem „dovle i ne dalje, vratite se na svojo, i ostavite naše“. Družba potrebuje uvik, ali i sada nadamo se da će liepom svotom priskočiti Američki Hrvati, da jednom naša mlada hrvatska Istra potrči u krilo majke Hrvatske, u to ime i u ime svijuh darovatelja šiljem mili hrvaski pozdrav svom rodu i domu sa Bog i Hrvati!

Br. 2840/10.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj za dobavu živežnih potrebština za upravu c. kr. kaznionica u Primorju (Kopar i Gradiška) za god. 1911.

Ima se takodjer ispuniti potrebovnik gorivog te ogrijevnog materijala. Vrst i količinu predmeta, koje treba dobavljati, mogu zanimane osobe uvidjeti kod ovog državnog nadodvjetničtva, iz uvjeta koji stoje na razpolaganje zanimanicima.

Pismene ponude, obskrbljene biljegom 1 krune imaju se upraviti ujedno sa možebitnim uzorcima onoj kaznionici, na koju se dobava dotičnog predm ta odnosi. Ponudu, priklopivši joj uvjete dobave, treba podpisati vlastoručno, te naznačiti predmet dobave.

Zapečaćeni omot nositi će naslov: „Ponuda objavljena u natječajnom oglasu dd. 19. kolovoza 1910 br. 2840/10“.

Rok za podnešenje takve ponude traje do 12 sati o podne dneva 8. rujna t. g.

C. k. državno nadodvjetničtvo.

Trst, dne 19. kolovoza 1910.

n. m.

Dr. ZENCOVICH, m. p.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

Malološinjskog družtva za štednju i zajmove registrovane zadruge na neograničeno jamčenje, koja će se obdržavati dne 11. rujna 1910. u 3 sata poslje podne u družtvenoj kući u Malom Lošinju.

Dnevni red:

1. Izvješće odbora.
2. Odobrenje računa za god. 1909.
3. Možebitni predlozi.

Svakomu zadrugaru jest prosto od 3 do 11 rujna pregleduti račune koje će biti izložene u društvenoj uredovnoj sobici.

Odbor.

Trgovina mješovite robe,

prodaje se, vrlo dobro uvedena, obstojeća već njekoliko godina, na prometnom mjestu, nije potrebit velik kapital, i u obće jest ista uz veoma povoljne uvjete za predati, od 25. listopada o. g. za želit bi bilo da je kupac Primorac ili Istranin, ponude slati na upravu lista pod Budućnost br. 100.

Trgovci vinom i krčmari Pozor!

Kad kupujete vino, grožđje ili rakiju od dropa preporučam, da se obratite na mene, i to osobno ili pismeno. Imam dobrih naravnih vina koja su bila na izložbi u Parizu odlikovana sa zlatnom krunom i počastnom diplomom. Na uvid imam više pohvalnih pisama u mojoj pisarni.

Osim toga dajem onomu, koji bi mogao dokazati, da vina u mojoj konobi nisu naravna i svježa, 1000 kruna. — **Skladište vina u Poreču, ulica Grande br. 320.** — Preporuča se odani

Martin Sreboth.

PRODAJE SE

stroj za postolare u dobrom stanju. Obratiti se na g. MIHA POČIVALNIKA u Puli, via Promontore.

Riedka prilika!

Tvornica, koju je uništio požar, prepustila mi je svu zalihu spašene robe, t. j. više tisuća krasnih, teških

flanelskih pokrivala

u svim najnovijim i najkrasnijim uzorcima, koji imaju neznatne, jedva vidljive mrlje od vode. Ta pokrivala su za svaku bolju obitelj za pokrivanje postelja i osoba, vrlo tople, mekane i čvrste, 190 cm. duge, 135 cm. široke Razašiljem pouzećem, 3 komada krasnih, teških flanel. pokrivala za 9 K u raznim modernim bojama i uzorcima. 4 pokrivala za kućno gospodarstvo za 10 K Svaki, koji naruči tu robu za stalno je zadovoljan.

OTON BEKERA,
c. k. financ. nadstražar u m.
Nachod (Češka).

Krumpir ovogodišnji

najbolje kakvoće ima u svojem skladištu **Podružnica** Gospodarske Zveze u **Trstu** uz umjerene ciene.

Jeftino češko PERJE za krevete

5 kg. novo čihane K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Nova trgovina! VELIKI IZBOR svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake kao i za dame i djevojčice

BOHINEC i drug

ulica delle Torri 2, — TRST, — ulica S. Lazzaro 17
(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke. Nova trgovina!

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Naručite odmah

dok nije rasprodano, jer zalihe brzo nestaje

Pokrivala za postelje iz flanela

kupljenih izravno iz tvornice, 180/130 cm, u svim najnovijim i najljepšim uzorcima, imajuće neznatne mrlje od vode i raspačavanja: 3 kom. seces. 10 kruna, 3 kom. obična 9 K — pouzećem.

Pokrivala pristaju za svaku bolju obitelj za pokrivanje kreveta, divana, stolova, i osoba, vrlo su topla i fina.

Pošiljač:

EMIL NOSEK,

Častolovice na Orlici (Češka).

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna n, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.37	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijeda Subota
prije podne				po podne
8.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

POZOR!

Kod **Podružnice Gospodarske Zveze** iz Ljubljane **u Trstu**, ulica G. Galatti, br. 14 tik velike pošte, može se dobiti uz najpovoljnije cijene svakovrstnog i dobrog **sumpora** dobre engleške **modre galice** i svakovrstnih **umjetnih gnojiva**.

Može se dobiti i svakovrstnu drugu robu. **Zastupstvo mlina Količevo** (Gjuro Rašica).

OBJAVA.

Niže podpisani časti se ovime sl. općinstvu grada i okolice objaviti, da je počam od 1. augusta 1910. preuzeo reštauraciju

Narodnog Doma.

Držim uz domaću kuhinju prvu vrst pive, bijelog i crnog istarskog i dalmatinskog vina, cvička, i raznog prokušanog vina u botiljkama.

Nastojat ću solidnom cijenom, brzom podvorbom te dobrim pićem i jelom velecijenjene gostove podpuno i svagda udovoljiti. Preporučam se uz veleštovanje

PULA, 31. agusta 1910. ***RAVNIKER.***

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenolomâ.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cieno vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa reštauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT – DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz ravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, spi i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Br. 37.

..da, u četvrtak dne 15. septembra 1910. God. XLII.

Ogla ..kaju i r ..blčnog c..

Novci za pre..šalju se napt ..icom pošt. f.. na administra..

Kod naručbe valja to.. naćiti ime, prezime i najbu..u poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Još o sazovu istar. sabora.

Na naš zadnji članak o sazovu istarskog sabora udostojao se odgovoriti ovdješnji „Il Giornaletto di Pola", glasilo talijanske stranke u Istri. Odgovara na taj članak pod naslovom „nesuglasje Slavena o radu sabora". Naše izvode u tom članku uzimlje kao izjave jedne reakcionalnije frakcije manjine, što da mu dokazuje činjenica, da je Zemaljski Odbor jednoglasno zaključio pitati sazov sabora.

Kad smo pisali spomenuti članak, priznajemo, da smo sve viesti o tome crpili iz talijanskih novina, i premda nismo još tada imali autentične viesti s naših strana o tome, posumnjali smo odmah o istinitosti „jednoglasnog zaključka" Zem. Odbora, te smo rieč *jednoglasno* stavili medju navodne znakove („"). Nije pak prošao ni jedan dan, te nam je brzojav s autentične strane potvrdio našu dvojbu o toj „jednoglasnosti" Zem. Odbora. U sriedu naime u jutro, kad je list bio već složen i u pripremi radi blagdana u četvrtak da ide u tisak, primili smo ovaj brzojav: „Dementirajte viesti „Piccola" glede radnog programa sabora. Hrvatski asesori *neprivalise* (tako u brzojavu, mjesto *neprihvatiše.* Op. Ur.) bez jezikovnih prava. Sve je to samo talijanska želja, *nikakav zaključak Junte.* Andrijčić, Zuccon".

Mi smo sadržaj te brzojavke priobćili na prvom mjestu primorskih viesti te u nestašici prostora i u zadnji čas nismo je mogli donieti u obširnijem izvadku. Da je pisac „Giornaletta" pročitao cieli naš list, kao što držimo da jest, nebi tad njegov odgovor vrvio sa raznim dvoumnostima i „dopuštenjima". Nu njegov odgovor sastavljen je navlaš tako, po starom talijanskom običaju, jer hoće uviek da prikažu nekakvu nesuglasnost medju našim prvacima i u našim redovima. Ali i ovaj put u ovom vrlo važnom pitanju našlo se složno naše pisanje i stanovište naših prvaka.

Ističe nadalje, da nas Talijani neće moliti a niti mogu prisiliti, hoće li naši sudjelovati ili ne u tom čisto ekonomičnom programnom radu; odatle da bi jedinu i najveću korist imali naši izbornici. — Znamo taj stari manevar talijanske gospode: hoće uviek da mute kašu, i kad njim ne uspieva to mutenje od zgora, najradje tad zahvate da mute vodu od zdola. Pitamo mi, a odkad kod vladajuće gospode talijanske tolika briga i smilovanje prema našem kmetu, da mu pomognu? Nakon pedeset godina svoje nepravedne vlasti, probudila se u talijanske gospode saviest i samilost, da koriste našem ubogom kmetu. Na tu talijansku „ljubav" mi smo odavna navikli; kad Talijani trebaju da što izmuzu od našeg naroda i da se jedino sami okoriste, eto ih tad k našem puku sa punom vrećom samilosti i darova, a kad postignu svrhu i izmuzu što više materijalnih i narodnih probitaka, tada se sva ta njihova briga, samilost i darovi pretvore u pusta obećanja. Zato se nedamo više voditi za nos i nasamariti; gorko iskustvo nas poučilo, da Talijanima Istre više ne vjerujemo, jer su nas do sada uviek prosto varali, prekršivši uviek obećanja i dapače poštenu rieč. Prema vjerolomcima ravnamo se danas po onoj: times Danaos et dona ferentes!

Pisac „Giornaletta" hotomično krivo prikazuje stvar u pogledu uredjenja jezičnog pitanja u saboru i kod Zemaljskog Odbora.

Kako je poznato, u saboru i izvan sabora, bila je od začetka našeg ustavnog života, najžešća i jedna od najglavnijih borba svih naših za pravo hrvatskog ili slovenskog jezika. Poznato je kakovu žestoku borbu morali su naši izdržati, dok su postigli da mogu u saboru govoriti svojim jezikom, jezikom naroda, koji ih je izabrao. Talijanski zastupnici su na oko u tom popustili, ali takodjer izjavili da *trpe* hrvatske govore naših zastupnika, dok s druge strane huškaju galeriju, da prieči i smeta govore naših zastupnika. Govore pak naših zastupnika sasma ignoriraju, a što je vršak nasilnosti i bezzakonja, hrvatske ili slovenske govore ne uvršćuju u zapisnike i saborske izvještaje. U tim izvještajima govor naših zastupnika dolazi pod bezstidnom kraticom: *parla slavo.*

Da ta anomalija jednom prestane, te da se poštuje vrhovno pravo većine pučanstva u Istri, naši postaviše zahtjev da se i našem jeziku priznade u saboru i Zem. Odboru pravo, koje mu pripada i po zakonu i po broju pučanstva. Taj opravdani zahtjev postavljen je kao *prvi uvjet* svakog rada u saboru. Taj zahtjev podnesli su naši Talijanima s odlučnom izjavom, da neće sudjelovati u saborskom radu, pa bio i najvažniji, dok se ne uredi jezično pitanje, za našu narodnu čast i poštenje najvitalnije. Premda to Talijani dobro znadu, ipak se skrivaju za kompromisni odbor, koji da imade najprije povesti razdieljenje obćina, a onda tekar da će se povesti pregovori o uredjenju jezičnog pitanja. Ali se varate gospodo Talijani, iz tog brašna ne bude pogače, barem u tom pitanju nećemo vam na liepak. Uredimo se najprije u kući u kojoj pašujete evo skoro punih pedeset godina ustavnog života, i tad tek iz te pravedno i pošteno uredjene kuće bit će nam lahko dieliti cielom istarskom pučanstvu pravdu i zakon, da bude svaki zadovoljan.

Što se pak tiče završnog trabunjanja Giornalettova pisca o našim zahtjevima, da hoćemo mi za sebe sve a Talijanima ne dati ništa, ne treba ni rieči trošiti, jer ako je taj pisac iole ozbiljan morao se i sam nasmijati svojoj djetinjariji.

Mi razumijemo gnjev Talijana na nas radi nerada sabora, osobito sada pred vratima zatvorenja njihove izložbe u Kopru. Ta izložba ima ogroman deficit, koji bi htjeli pokriti iz zemaljskih sredstava, a bez sabora to nemogu.. Dakle krah talijanske izložbe u Kopru zadaje brige Talijanskoj gospodi, a ne briga da pomognu našem narodu, i zato tolika žurba da se sazove sabor i onaj nebulozni program rada.

Naši zahtjevi su još prečedni, a izneseni u sto i sto prilika; te neka nam gospoda Talijani iznesu samo jedan naš zahtjev, koji nebi bio zakonit i pravedan i pošten, eto nas prvih, koji ćemo položiti pero i odustati od svih zahtjeva.

I mi lojalno kvitiramo „Giornalettu", da neželimo narodnog sporazuma pod nikojim uvjetom, ako taj sporazum nebude baziran na posvemašnjoj ravnopravnosti obiju naroda prebivajućih u Istri. To stanovište smo istakli odmah u početku pregovaranja, to stanovište zastupamo i danas, te svako nastojanje da bi se okrnjilo bilo kako naša prava mi ćemo pobijati i ustati proti svakom sporazumu na štetu našeg naroda. Ako nas Talijani do sada nisu ili nisu htjeli razumjeti, evo im naše otvoreno mišljenje.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Otvorenje hrvatskih škola u Puli. U ponedjeljak 19. t. mj. otvaraju se naše hrvatske škole u Puli i to ona u Šijani i novoustanovljena kod Narodnog Doma u ulici Castropola. Za jednu i drugu prima se upisivanje svaki dan od 9—12 i od 5—7, i to u Šijani u prostorijama škole, a za novu u gradu u prostorijama radničke organizacije.

Naša Družba eto ne žali troškova, samo da dade prilike našima u gradu te svoju djecu šalju u hrvatske škole, čime je providjeno sada, da naši koli u gradu toli oni sa periferije grada neće se moći ispričavati, da im je daleko šiljati djecu u hrvatsku školu u Šijanu. Radi toga ponovno pozivljemo slovinske roditelje, da svi upišu svoju djecu u hrvatsku školu ili u onu u gradu ili u onu u Šijani. Svaki komu po žilama teče slovinska krv, koji nije izgubio ljubavi i ponosa do svoje materinske rieči, upisat će svoju djecu u hrvatske škole, da djeca u odrasloj dobi budu na diku i čast roditeljima, slavenskom rodu i domu.

Prolom oblaka nad Pulom. U subotu pod večer prolomio se je nad Pulom i

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Za našu biskupiju nije konačno odlučeno i nadamo se u Boga i u zaštitu naših Apostola Sv. Cirila i Metoda, da i ne bude, kao da se u njoj ne bi pravno mogla rabiti lingua Slavica in s. Liturgia, jer faktično od stoljeća i stoljeća još obstoji ovud i onud po biskupiji, ako i primjesom nekojih abusus, koji se jedino, kad ih se ne bi moglo dalje trpiti, mogu odstraniti i izkorieniti; pa se stoga i Rituale slavicum po mjestih, gdje se je dosad rabio, i nadalje *impune* rabiti može.

Mi ne ćemo ovdje dokazivati, da znanjem i čak potvrdom Sv. Stolice još do sada obstoji za biskupiju senjsko-modrušku posebni Ritual u našem živućem jeziku, izdan god. 1824. i 1859.; za biskupiju djakovačku izdan g. 1878.; a za Bosnu i Hercegovinu izdan 1887., i o kojem je izrekao svoj sud Sv. Zbor Obreda g. 1888., nego mi ovdje spominjemo i osobito ističemo, da je i za nas bio izdan Ritual u našem jeziku — lingua vulgari — i to za prvi put nalogom i odobrenjem Urbana VIII. po Bartolomeju Kašiću (Cassius) dalmata, sacerdote Soc. Jesu, Poenitentiario Ap. Basilicae S. Petri in Urbe, typis et sumptibus S. Congreg. de Prop. Fide 1640., koji nosi naslov „Rituale Romanum Urbani VIII. Pontif. Max. jussu editum Illyrica lingua". Ovdje je potrebito na veći dokaz naše izjave osobito opaziti, da je isti Urban VIII. izdao *lingua slavica antiqua i glagolskimi* slovi Missale slavicum 1631., a nasuprot tomu izdao je *„comuniori dialecto"*, kako se ovdje veli, dakle *vulgari seu vernacula slavica lingua* meridionali i to latinskimi slovi Ritual g. 1640. i to u svrhu da „ditissimus profecto thesaurus Ecclesiae Illyricae erit Sacrorum Rituum Rituale effectum Illyricum, quo et gens universa ditabitur et catholica Fides in latissimis provinciis propagabitur"... immo vero tamquam melle conditum ab apibus Balberim dulce linem Tui piissimi nominis, in universum Illyricum deferat, atque suavissimo Urbanitatis Tuae dulcore perfundat" („bude prebogato blago crkvi Ilirskoj ritual svetih obreda ilirski, kojim će se i cielo pleme obogatiti i katolička vjera u prostranim pokrajinam razširiti"... dapače da kao medom pčela Balberini začinjen pronosi sladost Tvojega imena u sav Ilirik, i preugodnom slastju Tvoje Urbanosti (dobrote) napuni").

Quis itaque, — da se ovdje poslužimo riečmi, koje se medju spisi Sv. Zbora za Obrede od god. 1888. čuvaju, — approbatum esse neget opus, quod Pontifex Maximus certo viro eique religiosissimo faciendum commisit, quodque factum non solum omnia examina felicissime subivit, verum etiam ipsi Pontifici Maximo ita placuit, ut illud sibi suaeque Majestati dedicari permiserit, suisque typis et sumptibus, scilicet S. Congreg. de Propag. Fide edi jusserit, quamquam lingua non est antiqua liturgica, qualis in Missali eiusdem Urbani VIII. jussu in eadem typographia edito in lucem anno 1631., sed communior dialectus, id est vulgaris, seu vernacula" („Ko dakle može reći da nije odobreno djelo, koje je papa povjerio da učini stanovit čovjek i to jako pobožan, i koje kad bijaše učinjeno nesamo da je presretno prošlo sve izpite, nego je i samomu papi toli dopalo, da je dozvolio da se posveti njemu i njegovomu veličanstvu, i zapovjedi da se izda njegovim tiskom i troškom, to jest onim sbora za širenje vjere, prem jezik nije stari liturgički, kakav je u misalu izdanom na svjetlo zapovjedju istoga Urbana VIII. godine 1631. u istoj tiskari, nego obćenitije narječje, to jest pučko").

(Sliedi.)

okolicom oblak, koji je nanio u samom gradu velikih šteta. Sve ulice grada bijahu poplavljene a silna voda navalila je u niže ležeće stanove, trgovine, podrume, magazine prouzočivši vlastnicima, osobito trgovcima velikih šteta. Prizemno stanujuće obitelji u nizko položenih ulicah nalazile su se u pogibelji života. U gradu bijaše pretrgnut svaki promet, a muško i žensko, koje je nevrieme zateklo na ulici, bježahu ulicama do svojih kuća bosonogi noseć u rukama obuću. Vatrogasci morali su priskočiti na pomoć mnogobrojnim osobama i njihovom vlastničtvu.

Najstariji stanovnici Pule i okolice nesjećaju se takove poplave.

U ovaciljama pokraden. U zadnjem broju javili smo, da se prigodom izleta puljskih Hrvata u Trstu medju talijanskim razbijačima i tatima nalazio i načelnik grada Trsta Dr. Valerio. Čitamo pak sada da je pošt. Valerio oćutio i na sebi kradju tih svojih razbijača i tatova: kad su ga ti fini demonstranti nosili ulicama Trsta ukrali su mu tom zgodom zlatni sat i lanac.

Na zdravlje!

Sv. Marija od Zdravlja (općina Barban) dne 6. 9. 1910. Javljamo Vam g. uredniče, žalosnu viest, da nas je u noći izmedju 4 na 5 t. mj. zadesila teška elementarna nepogoda: tuča naime potukla je sve vinograde u selima: Manjidvorci, Kujići, Biletići, Hreljiće, Belaviće i nješto Bratuliće. Javili smo stvar putem općine, na nadležno mjesto.

Nakon dva mjeseca što je neumoljiva suša harala naša polja te je skoro uništila cjeli poljski usjed.

Usljed toga čuju se samo tužni poklici: „Suša i tuča sve nam uništila — lišila nas životnih uvjeta! Šta će s nama biti? Pita se bijedni narod očajno.

Radi česa mi ovim putem molimo naše zastupnike na državnom i zemaljskom saboru, da se kod vlade svojski zauzmu za naše kmete te da izposluju od vlade prešnu i obilatu pomoć ostećenim selima.

Isti tužni glasi dolaze nam i sa Filipanštine, koju je zadesila ista nesreća.

Iz Štinjana kraj Pule. U stupcima dične „Naše Sloge" u svakomu broju čita se viesti skoro od svijuh sela naše mile Istre, ali o našem selu neima ni traga ni glasa, kao da ovdje teče sam med i mlieko. Ali nije tomu tako; u istini nemožemo puno žaliti ali ipak nemamo se ičemu ni veseliti. Glavno je to što nas puno tište velike općinske daće i nameti, koje nisu toli potrebite za naše selo, budući da se naša općina nalazi skoro u najboljem financialnom stanju na puljštini. Ali kakova korist o tomu, kada čovik svojim imetkom nemože zapoviedati? Sramotno je ali ipak istinito, razgledati naše selo, koje je sasvim zanemareno. Samo da čovjek razgleda malo naš Župni ured čuditi će se u kojem se stanju nalazi. Prozori razlupani, vrata klimava i razbita tako da će se dan na dan raspasti u više komada. Cievi od čisterne župne toli od općinske padaju komad po komad dnevno tako da od istih prieti pogibelj. Svjetiljke več više vremena nekoje od starosti raztučene; zidi općinskog groblja porušeni da skoro mogu i životinje ići unutar gaziti po grobovima naših pokojnika; trg neuredan a mlada stabla zapuštena i zanemarena; škola isto zanemarena i neuredna, sasvim tim da se za koji dan nadamo učitelju. Naša se općina o tom ništa ne brine. Neznamo tomu uzrok jeli je to kriva općina ili naš deligat, ali po dokazima našega deligata, koji već kako kaže više puta umolio Općinsku Upravu u Puli pismeno i ustmeno za sve gori navedene stvari, nevidi se nikakvoga popravka. Pred nekoliko mjeseci glasilo se o popravku radi vode ali i to je zaspalo, ostaje uviek isto tako, da se tužne žene moraju trudno i mučno potiti za izvući sa ovom nesretnom punpom brentu vode. Poštu imademo i to svaki drugi ili treći dan ali viditi kako ista čini svoje dužnosti? Tako da dica od 9, 10 godina raznašaju po selu toli važne stvari, a to po zakonu nebi smilo biti. Kako kaže naš deligat živo se je zauzimao pred tri godine pismeno i ustmeno na Općinskoj upravi za radi ceste Fažana-Valbandon-Štinjan moleći općinu da se zauzme na Zemaljskom Odboru radi rečene ceste ali i taj glas ostao je glas vapijućega u pustinji, a pismene molbe je valjda općinska upravna metnula u koš. A baš ta stvar bila bi glavna radi sveopćeg blagostanja ovoga sela, buduć da se u ovo vrieme živo radi i ustraja divno lječilište u Valbandonu; naše bi selo puno napredovalo u moralnom i materijalnom pogledu.

O napravku rečene ceste moglo bi se dobiti i za ovo selo redovitu dnevnu poštu Fažana-Štinjan-Pula i obratno. Pred malo vremena čitalo se u „Našoj Slogi", da se je razpravilo na Općinskom vieću te će nekoja sela na puljštini dobiti svoju posebojnu općinsku upravu; a zašto ne bismo se i mi zato složno i živo zauzeli? Otvorimo oči te pogledajmo naše blagostanje, složno uprimo naše sile pa zahtjevajmo naše pravice razgledajmo se okolo sebe pa gledajmo kako napreduju druga sela, a nemojmo si jedan drugomu obraćati ledja, jerbo na ovaj način nepostignemo nikada žudjenoga cilja.

Operni pjevač Kaschman i „Lega Nazionale". Talijanskim listovim pišu iz Lošinja, da je na tamošnjem koncertu priredjenom na korist zlosretne „Lege" sudjelovao glasoviti operni pjevač Kaschman, koji se je u mladjih godinah u Zagrebu priznavao Hrvatom, i kad je lani nakon dugogodišnjeg odsuća opet posjetio Zagreb, ljubio je tamo hrvatsku trobojnicu i priznao se Hrvatom.

To je već po drugi put, što mi znamo, da glasoviti Kašman, koji ima svu svoju karieru zahvaliti priestolnici Hrvata, sudjeluje u koncertima „Lege Nazionale". Kad dodje opet u Zagreb nosit će ga na rukama i umjesto paripâ voziti po Zagrebu!

Tuča u občini Svetvičenti. Pišu nam od tamo, da je debela tuča u noći od dne 5. o. mj. naniela velikih šteta vinogradom i svemu što bijaše još zelena na polju. Siromašni seljak veselio se je predstojećoj trgatbi, koja bi bila, premda ne baš bogata, mnogomu od njih ublažila boli duše i tjela, te ga riešila težkih briga za predstojeću zimu. Narod očekuje pomoći od carskih oblastih i od pokrajine.

Otvorenje pučke knjižnice u Rovinjskom selu. Dne 4. IX. otvorilo je akad. fer. društvo „Istra" pučku knjižnicu u Rovinjskom selu, te imade sada sedam knjižnica. Prigodom otvorenja držala se mala pučka zabava, na kojoj je sudjelovao pazinski tamburaški i pjevački zbor. Zabava započela je u 3 i pol sati po podne na koju je došlo preko dvadeset pazinaca i oko 20 naših ljudi iz Rovinja, Kanfanara i Žminja.

Kad su se napunile iskićene trobojnicama prostorije Hrv. Čitaonice sa narodom progovorio je g. F. Sloković u ime „Istre" o važnosti i vrijednosti prosvjete u opće, a napose o puč. knjižnicama. Poslije ovoga zahvalio se društvu g. N. Sabatin župnik i ujedno pozvao narod, da se bude što više okoristio s ovom knjižnicom. U ime Hrv. Čit. govorio je predsjednik A. Ružić i pozvao svoje suseljane, da uvažu riječi prvih govornika na svoju dobrobit i napredak. Još je g. Baburica istaknuo nekoliko misli o važnosti puč. knjižnica.

U 6 i pol sati zapustili su pazinci Rovinjsko selo, da se uzmognu povratiti zadnjim vlakom svojim kućama. Na stanicu pratili su ih Seljani sa trobojnicom i svojom seoskom glazbom, kao što su ih isto tako dočekali. Odlazak bio je živahan, kao što i cijeli put do Pazina. Tamburalo i pjevalo se je cijelo vrijeme, a osobito na stacijuma sve do Pazina. Na postaji Kanfanar zapjevalo se nekoliko rodoljubnih pjesama, što je na prisutne vrlo l djelovalo. Da je svečanije ispalo otvor ove knjižnice ide najljepša hvala ta rašima i pjevačima iz Pazina, koji kod toga žalili ni truda ni troškova. Knjižničar ove knjižnice, koji se nalazi pred vratima tudjinske i neprijateljske kule, bit će tajnik g. Ivan Pokrajac. Knjižnica je osnovana za cijeli naš narod u Rov. selu i u okolici tog Sela, pak stoga je poželjno, da pozvaniji nastoje, ne gledeći moguće na kojekakve osobnosti, da bude izvršivala svoju prosvjetnu zadaću.

Voloski kotar:

Klin s klinom! Voloska občina poslala je riečkom magistratu protest protiv poznate naredbe glede proganjanja svih hrvatskih znakova na Rieci te čije su posljedice osjetili već mnogi njeni občinari Hrvati. U njem traži od riečkog magistrata, da bezodvlačno povuče tu svoju naredbu, jer da će u protivnom slučaju vološćanska občina biti prinudjena, da i ona izda naredbu glede sličnih mjera proti drugim znakovim na čitavom njenom zemljištu, koje nose riečki ungaro-iredentisti, kada prolaze kroz njezinu občinu.

Takove prosvjede imale bi poslati iredentistom riečkim i ostale naše občine s jedne i s druge strane odpadničke Rieke pak dosljedno i odlučno goniti natrag onu gospodsku fukaru. S ljudima ljudski, a sa živinom po živinsku!

Pazinski kotar:

Žminj, 30. VIII. Jučer smo imali prigode u Žminju vidjeti i osvjedočiti se, što bi se sve dalo postići kod našeg težačkog naroda, kad bi se „vodeći krugovi" za nj više zauzimali, hoću reći, kad bi se ne samo o njemu govorilo, već i radilo. Žminj je, mislim, poslije Pazina u unutrašnjoj Istri jedno od najvažnijih mjesta u životu i borbi našeg naroda. To su i naši protivnici uvidjeli, te su ga izabrali kao navalnu točku, s koje vrše svoje bezbožno djelo kvarenja i odnarodjivanja poštenog ovog hrvatskog puka. Tu imadu svoju „cassa rurale", svoju školu, dapače i svoje zabavište, gdje nam kradu nevinu dječicu i grade iz njih odmetnike i janjičare. Izim jednoga, koji se dotepao negdje iz Italije, nema ovdje niti jednog talijana, sve su sami renegati, dapače neki porijetlom iz hrvatskog primorja! U prvom plamenu narodnog oduševljenja oteli su naši na juriš ovu krasnu općinu iz ruku narodnih pijavicâ. Sad je trebalo rada, napornog i ustrajnog rada na svim poljima.

I počelo se raditi složno, marljivo, u miru i ljubavi. Taj rad ostavio je i plodova: posujilnica, gospodarsko društvo, mlin itd. Žalostno ali istinito, da je taj rad pomutio mali razdor medju nekim našima, koji razdor prešao je, — što je najžalostnije — u osobne strasti, tako da ga iznâšaju čak i na sud. Bolje šutiti o ovim žalostnim žicama.

Uz sve to ipak mogu javiti jedan utješljiv pojav u svim ovim gorkim pojavima, naime naš mladi mješoviti tamburaški zbor. U nedjelju dne 28. pr. mj. istupio je po prvi put pred Žminjsko občinstvo. Tamburaški zbor sastoji se od same kmetske djece, koje je uvježbao marljivi naš učitelj g. Flego.

Na brzu se ruku mlinski magazin prometnuo u iskićenu dvoranu sa pozornicom. Narod je oduševljeno vrvio, da čuje iz usta vlastite svoje djece milu hrvatsku pjesmu, da čuje hrvatsku tamburicu, hrvatsku riječ. Oko 8 sati uveče diže se zastor, a naši mališi ražarenih lica udariše „Liepu našu". Trebalo je stati pa gledati ona blažena lica naših težaka, koji su kao zapanjeni slušali one mile zvukove. Njihove su se ruke same od sebe nekako mehanički dizale, usta se sve to više otvarala, oči široko otvorene zasuzile. Kao lava provalila su burno ta čuvstva već poslije prvo ki-

...ran ... or žu... ...ečanosti ...la, uhva... pjevanje ... i prvi poku... ...žminjs...

Prire... o ...o uspjelo svečanosti uprav su zgodno izabrali ovo vrijeme pred otvorenjem škole. Čujem, da su mnogi težaci odlučili izvaditi svoju djecu iz talijanskih škola, kamo su ih prevareni od ovdješnjih izrodâ upisali, a i djeca sama mole svoje roditelje, da ih upišu samo u hrvatsku školu, jer da i oni hoće biti „tamburaši". Ljepšeg uspjeha, mislim, da se nije moglo ni očekivati.

Jedna je samo stvar bila, koja se mogla stranca nekako bolno dojmiti. Vidjelo se naime na ovoj svečanosti i nekoliko gospodja i gospodjica, koje su isključivo br... bljale medju sobom talijanski. Kad bi to bile stranjske, ne bi čovjek ni žalio, već baš čeljad domaćih ljudi, *hrvatske učiteljice*, žene, sestre i kćeri naših *hrvatskih učitelja*. To je žalosno ovdje pred mnoštvom puka a čujem da tako govore medju sobom, na ulici i u kući i da je uopće njihov službeni i općevni jezik talijanski. Koliko to odgojno djeluje na naš priprosti puk, ne treba ni govoriti. Ja bih rada vidjeti jednu talijansku učiteljicu ili hrvaticu udatu za talijanskog učitelja, koja bi se usudila u talijanskom mjestu ili društvu govoriti hrvatski, a kamoli i svoju djecu odgajati u talijanskom duhu i jeziku. Rekao je Kozarac: „Budi sluga svoje zemlje, a gospodar svoje žene". Boga mi, to bi vrijedilo za mnoge naše muževe u Istri.

Porečki kotar:

Kaštelir bez pošte. U selu Labinci kraj Vižinade imade već odavna poštanski ured pod upravom nekog „Talijana" Vojvode. Labinci broje svojih 700 duša. Kaštelir ima pako preko 1400 duša, a promet u Kašteliru je kud i kamo veći nego li onaj u Labinci. To nek se razabere iz ovih podataka. Koliko se dalo privatnim marnim sakupljanjem saznati bio je promet našeg sabirališta kroz mjesec kolovoz, ka... najmanje posluje, ovaj: odaslalo se 1... preporuč. pisama, 8 paketa, 22 pošt. naputnica sa svotom od preko 1000 K, 2... čeka u iznosu od 15.200 K (petnaest hiljada). Primilo se (sama okolišnja mjesta jer samo za njih sabiralište vrijedi), ... preporuč. pisama, 15 omota, 29 pošt. naputnica u iznosu od 12480 K. Jasno je da, kad bi sabiralište vrijedilo i za samo selo Kaštelir, u kom se baš nalazi, bi se taj broj popeterostručio. Tog se valjda broja boje jer bi ih prisilio na osnutak pošt. ureda. Uz to imade u Kašteliru sile... sija raznih drugih pisama, mnogo novin... i dopisnica, što mogu potvrditi mnogobrojne institucije u Kašteliru, kao dvi... posujilnice, škola, čitaonica, tamb. i glazb. društvo, djačk. organizacija, župni ured ... obć. delegacija i t. d. a uz to dolaze i privatne komunikacije, preko 20 patentiranih trgovaca, krčmara, gostioničara, mesara itd. a osobiti je promet vinom, kao ni u kojem drugom istar. selu. Ovdješnja produkcija vina iznosi preko 25—30 tisuća hl. koje se gotovo sve u tudjinu razašilje.

Usprkos svemu tomu nema Kaštelir svoj... pošt. ureda, pače ni sabirališta. Imade do... duše nekakvo gorespomenuto sabiralište ali ovo vrijedi samo za obližnja sela (Ba... biće, Krančiće, Tadine i Dolinšćinu) a d... to samo sprečava veliki kašt. promet i d... nam služi samo na ruglo i sramotu, o tom nas nek najbolje uvjere nebrojene tužbe molbe, što sa se povodom tog sabirališta morale već odaslati na razne pošt. uprave. Da, ali glas se naš nikad ne čuje! Zašto se pako ne čuje? — Zato, jer je Kaštelir hrvatski, a naše maćuhinske oblasti za pr...

…ta! …kosm… …lijansko-l… po- …an. ured, … sada … dobilo i b… žemo, …ako taj ured … arodu, …bjelodanjujem … a šalje …omis. društvo … esiku iz …rsta preko Višnjana-L… u Kaštelir: …rst br. 274. predan 3. 9. 1910. u 7 s. …5 m. p. p.

Matteo V. — Castellier S. Domenica di Visignano.

Roba Ulosoj. Kakovci prispiela. Zataljena …eprimamo rastolazite odmach odmach ier …ete mati mace velichich troscliova.

Balkansped.

Takove brzojavke primamo mi Hrvati u …stri, a još za svoj vlastiti novac; lopovština! Potom bi se brzojavu morao na…lovnik ravnati, da spasi svojih 2—3 tisuća kruna trgovine, koja mu baš o tom „brzojavu“ ovisi. Jeli moguće naći smisao tome kaosu hrv. i talj. jezika? Jeli vriedno da taki činovnici beru mjesečnu plaću? Quosque…

Pravo javnosti. Ministar bogoštovlja i nastave podielio je jednorazrednoj mješovitoj školi sa hrvatskim naukovnim jezikom „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ u Zrenju, počam školskom godinom 1910. i 1911. pravo javnosti.

Koparski kotar:

Sa talijanske izložbe u Kopru. Pišu nam od tamo. Pronio se glas, da je ravnateljstvo sjajno neuspjele izložbe odlučilo istu zatvoriti dne 3. oktobra. Biti će opet svečanosti tim povodom — ali uz prazne kese, jer se blagajna uza sve i tolike svečanosti nemože okriepiti.

Medju posliednjimi svečanosti spominjemo Vam: ustrojenje družtva talijanskog djačtva Istre, natrkivanje ladjama na moru, zračna plovitba, natjecanje sa fanfarom ili trubljom itd.

Kod ove posliednje svečanosti bilo je zastupano svih pet „talijanskih“ pokrajina Austrije, koje čekaju oslobodjenje iz „austrijskog robstva“. Povodom ove svečanosti pokazali su priredjivači te svečanosti, djaci i talijanski inteligentniji slojevi očito i jasno kako očekuju težko to oslobodjenje. Riečju, pjesmom, poklicima i zastavama izraziše svoje vruće želje, da bi se to čim prije dogodilo. Sve te izjave, izlieve i želje čuli su i vidjeli predstojnici javnih oblasti ali nikomu ni vlasa sa glave.

Prvaci stranke riblju si od zadovoljstva ruke jer kažu, da će samo na taj način od vlade izsiliti novu podporu za neuspjelu izložbu. Poznaju oni dobro predstavnike carske vlade u Trstu i u Beču!!

Iz Buzeta pišu nam 1. o. mj. Malo gdje se je u naših stranah proslavilo 80 godišnjicu vladanja cara i kralja Frana Josipa tako radostno i plemenitim nakanam sjedoga vladara tako odgovarajuće kako upravo kod nas. Poznato je naime svakomu, da Njeg. Veličanstvo svakom zgodom iztiče, kako su mu najmilija ona plemenita djela, koja se čini prigodom kakve njegove proslave na korist mladeži, na utjehu nesretnika, bolestnih i sirotčadi. Toj nakani našeg vladara odzvalo se je i naše rodoljubno občinsko zastupstvo, koje je zaključilo, da se povodom proslave 80. godišnjice Njeg. Veličanstva položi temeljni kamen za hrvatske pučke škole u Buzetu. Zaključak je bio već prije učinjen jer sadašnje prostorije u samom gradiću više absolutno neodgovaraju budući su pretiesne i nezdrave.

Temeljni kamen položen je dakle svečanim načinom u prisutvosti svega zastupstva, mnogobrojnog puka, školske djece i naših dičnih zastupnika Frana Flega i Ivana Sancina. Blagoslov kamena obavio je domaći župeupravitelj te pošto su na opremjesto uložili odnosnu listinu i …dašnjeg novca, položen je na svoje temeljni kamen. Nova će se škola …ati u novom Buzetu t. j. izpod talijanškog gnjezda a uz „Narodni Dom“. Tim se je valjda zadovoljilo propaloj gospodi u gradiću i njihovim podrépnicama, kojim je još do nedavna u gradiću bila trn u oku hrvatska pučka škola.

Nakon svečanog čina bio je u „Narodnom domu“ skupni objed, kojemu je prisustvovalo občinsko zastupstvo sa g. načelnikom, svi vidjeniji rodoljubi iz mjesta i okolice, gg. zastupnici itd. i za kojeg je udarala naša velezaslužna „Sokolska glasba“. Za objeda izrečeno je više rodoljubnih napitnica a za svečanosti blagoslovljenja odaslan je Njeg. Velič brzojavni pozdrav. Kod te svečanosti progovorili su narodu g. Fr. Flego i g. ravnatelj škole Šepić raztumačiv mu važnost škole i potrebu nove zgrade. Za čitave svečanosti vladala je obćenita iskrena radost medju svim prisutnima dočim su gori na brdu papar grizli oni, koji su do nedavna zahtjevali, da se baci van iz grada hrvatsku školu i sve Hrvate.

Franina i Jurina.

(Dragué.)

Fr. Dobro jutro Jure, kadè si bi?

Jur. A veru sam bi v Dragući. San te poć ne plies ud lege, ma nam jie škapucalu za tua bot. Si sua nas zapustili. Anka Pazinci se sruamija takovih Talijanu, kakovi smo mi, zak drugu nećeja prić pluačat pit i jes. Si ud talijanskiga partita v Dragući smo pruntali bukaline, lunce, fujèle i sè kaj smo šupjega imeli v hiši. Čakaj i čakaj, da će ud kadè prić Mruak iz Pazina, ali kako si ti bi reka zadnji bot v „Slogi“ Crepuscolo, ali ud nigder nič.

Fr. Ja nisua nanka unì munjeni. Tr znuaja, da sua anka tuada počeli utpirat judi oči. Si vidi čiera, kuliku vanjskih je bilo v Dragući. Vrah tua. Samu dvua ciguani gradski, Jurica ciguan i Drèć, kaj sua kible v Ruvinji i Ogulini prenuašali, sua kantali ud juadu kakũ munjeni pu Dragući „Marameu i nela patria deji mušeti“. I vidiš, takovi galijoti i uni, v jučkivin hiši, raprežentuaja talijanstvo Draguća. Veru se morete štimàt, da sua to vaši prjateli, pudrepnice talijaneske, kaku i vi.

Jur. Ja ma anka unè „šinjurine“ iz Trsta i Pula — ne znuan jali sua iz stuariga ali iz noviga mesta — sua š njimi prjateli.

Fr. Ben kaj unà črnạ kau vrah, i Unjipokuvica.

Jur. A ja!

Fr. Tr znuaš, da vajki enaku grie z enakin, i zato unè saki večer, kadà ih tra dikàj srbi, letija kantaječ po Dragući, kaku da sua v Trste in čità veća.

Jur. A pustimu te trlice ća. Ni vrednu, da se zaradi njih vrime gubi. Negu si ču nekaj noviga?

Fr. A kaj?

Jur. Veru da sua neki dragućeski frkalasi pluvanu z lajna purtun nemazali.

Fr. San ču san. Sua se bili prenejeli, pak nisua mogli kunšumàt se unò kaj jie Deletu i njegovin prjatelun zustalu. Z unen, kaj im jie zustalu ud Deletovih vancamentu, sua ši purtune blatit.

Jur. Kaku i tovari! Veru me je sruan, da san du sadà drža s takovimi judi. Ud sadà nuaprid ću bit Hrvuat, kakoviga me je mujà mat rodila. Neću drugu moj zajik hitat pud nogi, zak anka Talijani jublja svoj zajik, pak zakaj ne bimo anka mi Hrvati ga jubili. Sakimu svujè, ma pak anke naše našima.

Fr. Bruman Jure! Sada si čluvek. Hvala Bogu, da si anka ti edanbot otpra oči.

Razne primorske viesti.

Zamolba! Poznato je, da se je glagolica prošlih vijekova bila ne samo udomaćila malo ne u svim crkvama širom hrvatskih zemalja, nego da je glagolsko pismo u ono doba bilo skoro isključivo sredstvo pismenog saobraćaja u Hrvata. To nam neoborivo svjedoče toliki crkveni i gradjanski spomenici. Žalibože, veliki dio takvih spomenika propao je bez traga što zubom vremena što neznanjem i nemarom što opet zlobom ljudskom.

Ovdje ondje našlo se, Bogu hvala, rodoljubnih trudbenika, koji su spasli mnogu dragocjenu starinu glagolske prošlosti.

Tek u novije vrijeme sastavljena je znamenitija zbirka isprava, koje rasvjetljuju srećniju prošlost glagolice, a to trudom veleuč. g. Dra. Luke Jelića u Zadru. Mislimo njegovo izdanje „Fontes historici liturgiae Glagolito-Romanae“ 1906. Ali se ni to djelo ne smije smatrati dovršenim, jer ima još mnogi, možda vrlo dragocjeni biser, koji čeka, da ga koja marna ruka iznese na danje svjetlo. Baš zato obraćamo se ovim na svu našu inteligenciju svećeničke i svjetovne ruke zamolbom, da uznastoji svaki u svojem kraju, ne bi li ušao u trag kojoj glag. knjizi, pismu, napisu, nadnevku i t. d., te da u srećnom slučaju sastavi popis, a po mogućnosti i prijepis, takvih nalaza, te ga dostavi potpisanomu ravnateljstvu na pohranu i eventualno proučavanje. Jedan takav podatak, na oko od malene vrijednosti, mogao bi, kako nas iskustvo uči, imati veliku dokaznu moć. Dakle, rodoljubi, na posao svaki u svojem kraju.

U Krku, dne 4. kolovoza 1910.

Ravnateljstvo „Staroslavenske Akademije“.

Vjenčali se. U ponedjeljak vjenčao se je u Gorici g. Ernest Karlavaris, namjestnički perovodja kod c. k. namjestničtva u Trstu, sa dražestnom gospodjicom Alice Kornmüller kćerkom pok. Dr. Kornmüllera občinskog liečnika u Kastvu. Mladence je vjenčao narodni zastupnik prof. Spinčić ujak mladoženje. Srdačne čestitke novovjenčanim i njihovim družinam!

Mladi Hrvat. Izašao je 8. i 9. broj ovog liepog omladinskog lista sa ovim sadržajem: 1. V. Car Emin: Uspomeni Marijana Zoričića. — 2. * Ivan vitez Trnski. — 3. R. Katalinić Jeretov: Prevareni oroz. — 4. * Dvije slike. — 5. Vladimir Nazor: Velebit. — 6. R. Katalinić Jeretov: Priča o ljubici. — 7. *** Sirote. — 8. R. K. J.: Ivo Radiša. — 9. * Boj na moru. — 10 Barba Rike: Dva prijatelja. — 11. *** Vesele zgode majstora Lisjaka i kunelića Flika. — 12. Barba Rike: Koštica. — 13. M. Zorna: Epulo, kralj istarski. — 14. V. Nazor: Pčela i cvijet. — 15. T.: Iz moje torbice. — Narodni blagdan. — Zagonetke.

IZJAVA.

Potpisani žali, što je dne 1. septembra t. g. u prostorijama radničkih organizacija digao ruku proti starom zidaru i moli oproštenja za ovaj postupak teli od napadnutog koli od zidarskog stališa, koji se smatra uvrijedjenim.

U Puli, 10. septembra 1910.

Franjo Šuligoj.

Knjigovodja.

Tražimo činovnika izučenog knjigovodju. Prednost imaju oni, što su do sada bili u koje banke ili veće kreditne zadruge.

Plaća po dogovoru. Ponude do 25 rujna o. g., obložene svjedočbama.

Neka se oglase i oni, koji bi željeli u nas stupiti u praksu.

Istarska Posujilnica

u Puli, 14. 9. 1910.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

„Seoske blagajne za štednju i zajmove“ reg. zad. na neogran. jam. u Gračišću, koja će se obdržavati dne 18. rujna 1910. u 9 sati prije podne u školskoj dvorani sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Izvješće odbora.
2. Izbor računara.
3. Rasprava o § 39 točka 4.
4. „ „ „ 39 „ 5.
5. „ „ „ 39 „ 6.
6. „ „ „ 39 „ 8.
7. „ „ „ 39 „ 9.

U slučaju da članovi ne pristupe na skupštinu u naznačeno vrijeme obdržavat će se ista isti dan u 9½ sati prije podne.

Odbor.

Br. 1268.

OGLAS.

Daje se ovime do općega znanja, da će se u ponedjeljak dne 26. rujna 1910. od 10 do 12 sati prije podne obdržavati u općinskom uredu u Boljunu ponovna usmena javna dražba glede zakupa gradnje nove školske zgrade u Brestu polag nacrta.

Isklična cijena jest kruna 17.000.

Svaki nudioc imade prije početka dražbe položiti jamčevinu od 5% od isklične cijene, koju dostalac imade na 10% od zakupne svote u ime jamčevine doplatiti.

Uvjeti dražbe kao što nacrt i troškovnik mogu se pregledati kod pišućega glavarstva za vrijeme uredovnih sati.

Glavarstvo općine.

Boljun, dne 13. rujna 1910.

Općinski glavar: Ilašić.

Štednjak (Sparrherd)

u veoma dobrom stanju prodaje se. Upitati u uredničtvu.

Prodaja krme.

Podpisani ima na prodaji oko par stotina kvintala krme. Prva vrst većinom sama djetelina, druga vrst djetelina pomiješana travom.

Tko želi kupiti neka se obrati podpisanomu.

Valentin Vivoda

u Pračani, p. Sovinjak (Istra).

Trgovina mješovite robe,

prodaje se, vrlo dobro uvedena, obstojeća već njekoliko godina, na prometnom mjestu, nije potrebit velik kapital, i u obće jest ista uz veoma povoljne uvjete za predati, od 25. listopada o. g. za želit bi bilo da je kupac Primorac ili Istranin, ponude slati na upravu lista pod Budućnost br. 100.

Trgovci vinom i krčmari

Pozor!

Kad kupujete vino, grožđje ili rakiju od dropa preporučam, da se obratite na mene, i to osobno ili pismeno. Imam dobrih naravnih vina koja su bila na izložbi u Parizu odlikovana sa zlatnom kolajnom i križem i zlatnom krunom i počastnom diplomom. Na uvid imam više pohvalnih pisama u mojoj pisarni.

Osim toga dajem onomu, koji bi mogao dokazati, da vina u mojoj konobi nisu naravna i svježa, 1000 kruna. **Skladište strojeva „Singer Original"; strojeva za pletivo; tiskala** za grožđje, kao i sve potrebštine za vinogradare i pivničare. — **Skladište vina u Poreču, ulica Grande br. 320.** — Preporuča se odani

Martin Sreboth.

Riedka prilika!

Tvornica, koju je uništio požar, prepustila mi je svu zalihu spašene robe, t. j. više tisuća krasnih, teških

flanelskih pokrivala

u svim najnovijim i najkrasnijim uzorcima, koji imaju neznatne, jedva vidljive mrlje od vode. Ta pokrivala su za svaku bolju obitelj za pokrivanje postelja i osoba, vrlo tople, mekane i čvrste, 190 cm. duge, 135 cm. široke. Razašiljem pouzećem, **3 komada krasnih, teških flanel. pokrivala za 9 K u raznim modernim bojama i uzorcima. 4 pokrivala za kućno gospodarstvo za 10 K.** Svaki, koji naruči tu robu za stalno je zadovoljan.

OTON BEKERA,
c. k. financ. nadstražar u m.
Nachod (Češka).

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

PRODAJE SE

stroj za postolare u dobrom stanju. Obratiti se na g. MIHA POČIVALNIKA u Puli, via Promontore.

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čihane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	↑PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol	Opatija	odl.	3.40
8.—	—.—	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Mereg	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . .	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijedu Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	↑Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Skladište i radi
Rob. Bor i
(prije P. ZA)

PULA — Via Sergia – ULA.

Podpisani prekupio je od tvrtke P. Zaro cielo skladište i radionicu cipela, te će unaprieda voditi sam sav posao, i nastojati da općenito udovolji pošt. gradjanstvo i vojničku posadu.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem
Rob. Bonyhadi.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR
svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake
kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17
(iza crkve sv. Antona novega)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenolomâ.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT – DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište
NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz'ravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 38. Pula, u četvrtak dne 22. septembra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesložna sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } na godinu ili K 2·5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuje sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crocefera br. 1, II. kat).

Početkom školske godine.

Nakon dvomjesečnog odmora pozvani su opet mali i veliki djaci, da nastave svoje nauke, pak da postanu danas sutra čestiti članovi ljudskoga družtva i dobri sinovi svoga naroda.

Po davnom našem običaju obraćamo se mi i ovom prigodom do roditelja i zaštitnika naše za školu zriele i sposobne djećice, da nepropustite učiniti svoju dužnost prema vlastitoj si djeci.

Sveta je dužnost roditelja, da upišu svoju djecu u školu, u kojoj si mogu i moraju pribaviti toliko potrebitog znanja a da uzmognu sretno izaći iz težke borbe za obstanak.

Obraćamo se osobito do onih roditelja, koji upisuju svoju dječicu za prvi put u školu, da ju upišu u hrvatsku ili slovensku školu.

Naši narodni neprijatelji podigli su širom Istre talijanskih fabrika, u kojima se pretvaraju hrvatska i slovenska djećica u narodne izrode i izdajice.

Te fabrike jesu škole zlosretne „Lega Nazionale". Takve škole moraju izbjegavati roditelji naše djece kano i pakla. Ono nesretno naše diete, koje zadje nemarem ili zlobom vlastitih roditelja u takovu talijansku fabriku, izgubljeno je za narod, izgubljeno je za roditelje, a često izgubljeno je i za Boga.

Najveći grieh, dapače zločin počinjuju oni roditelji na svojoj djeci, koji ju šalju u tudje škole, u kojima je naukovni jezik koji drugi, a ne slatka materinska rieč.

U tudjim školama hrvatsko diete zakržljavi tjelesno, otupi duševno i za narodnu stvar, a ničemu se ne nauči: niti tudjim jezikom govoriti, niti materinsku rieč. I ne postigne znanja za život, te ne razumije što učitelj predaje. Zaludu je takav odgoj, kad je naobrazba moguća jedino na temelju materinske rieči. Tko bi diete odkinuvši mu ruku ili nogu osakatio, počinio bi zločin. Još je gori svaki čin, kad zaslieplieni roditelji davaju svoju djecu duševno mučiti i sakatiti u školi s tudjim naukovni jezikom.

Težko se odužuju svojoj djeci, težko se odužuju narodu oni, koji prestaju boriti se za prava svoga jezika.

Zato neka svatko čini svoju čovječju i narodnu dužnost i neka svatko poučava na sve načine one na žalost zaslieplieni roditelje, koji bi htjeli opet kod novog upisivanja odvesti svoju djecu, koja su bez obrane, u drugu školu, a ne u hrvatsku, te ju opet tako dati mučiti i sakatiti i tjelesno i duševno!

Glavno načelo, znanstveno i prirodno, je svake poduke i svakog uzgoja, ako ima biti uspješan, da se isti vrši na temelju materinskog jezika. Jedino bo poduku onog učitelja, kojega diete razumije, pratili će radostno i dobrim uspjehom.

Ako vriedi to načelo obćenito, za sve narode i za sve plemena, vriedi osobito za naš narod u Istri, gdje no vreba narodni dušmanin na drobnu našu dječicu, da nam ju otudji, da nam ju odnarodi — ukrade.

Pozivljemo dakle sve roditelje za školu sposobne djećice, koji žele jednom vidjeti sretan svoj porod, koji neće, da ih budu jednom njihova vlastita djeca u grobu proklinjala — svi ti neka upišu svoju djecu u hrvatsku ili slovensku pučku školu.

Koji upiše hotomice ili nehotice svoje diete u talijansku školu, taj prodava svoju vlastitu krv, taj stvara krvnog dušmana vlastitomu svomu narodu.

Hrvatska i slovenska djeca u hrvatske i slovenske pučke škole!

Pozor! Pozivlju se članovi hrv. pjevačkog glazbenog družtva u Puli na konstituirajuću skupštinu u nedjelju 25. t. mj. u 10 s. pr. p. u prostorije Čitaonice.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Što je sa kompromisnim odborom? Saljetavaju nas s pitanjima prijatelji iz raznih strana pokrajine: što je sa kompromisnim odborom? Na ta pitanja odgovaramo svima ovim putem što znamo i koliko možemo: Sjednice kompromisnog odbora zapeše i to zbog pretjeranih i neutemeljenih zahtjeva talijanskih članova tog odbora. Oni bi naime htjeli, da im hrvatsko-slovenski članovi tog odbora popuste skoro u svim priepornim pitanjima. Znajuć, da imadu kod zemaljske uprave svu vlast u svojim rukama nebrinu se nimalo za to, da bi se već jednom uredilo ovo nesnosno stanje u našoj pokrajini. Njima je pravo i drago da to stanje traje i potraje bilo do konca svieta i vieka.

Sabor je stvorio zakon da se imade urediti zemaljsku upravu na bar prividno pravednom temelju. Taj je zakon i potvrdjen, ali saborska većina, odnosno njezini pouzdanici u zemaljskom odboru za to haju i nehaju.

Većina zemaljskog odbora sklapa zajmove, dieli ogromne podpore, sazivlje sabor a da se neobazire na spomenuti zakon, a da nepita ni za privolu dvojice naših prisjednika. To su doista nesnosni odnošaji.

Proti zaključcima većine zemaljskog odbora uloženi su utoci radi povriede zakona, ali za to neboli glava ni trščansku ni bečku vladu. Ista većina dogovara se sa vladom bez privole i znanja naših prisjednika glede sazova zemaljskog sabora i vlada će stalno i toj želji većine zemaljskog odbora zadovoljiti uzprkos jasnomu slovu zakona.

Sabor će se pogotovo sastati bez suglasja i bez privole dvojice naših prisjednika i njihovih drugova u zemaljskom saboru.

Da zamaže oči i vladi i stanovničtvu Istre sastavila je većina zemaljskog odbora takozvani radni program, sastojeći skoro izključivo iz čisto gospodarskih pitanja. Tim pitanjima hoće da zasliepi prostotu. Kazati će naime: „evo, mi želimo raditi jedino na gospodarskom polju, nu nećemo narodno-političkih i školskih pitanja, jer bi nas to razdvojilo, jer bi takova pitanja dovela do borbe i sukoba; uredimo najprije ova pitanja, a onda tekar ćemo razpravljati o porabi jezika u zemaljskom odboru i saboru, onda ćemo tekar proći na osnovanje škola za Hrvate i Slovence Istre".

Tako će govoriti gospoda od većine, a tako već pišu njihovi listovi. Tomu će vjerovati vladini krugovi u Trstu i oni u Beču, koji nevide rado narodnostnih borba i koji bi htjeli, da sve gladko teče koli u zemaljskom odboru, toli u saboru i nepitajuć je li to pravo i zakonito.

Naše zastupnike čeka težka borba u budućem zasjedanju sabora, jer će talijanska većina upotriebiti svu svoju brojnu moć i sva poznata svoja nasilna sredstva da provede svoje osnove. Ona znade, da imade za sebe c. k. vladu u Trstu i središnju vladu u Beču. Radi toga postupaju tako bezobzirno njezini prisjednici u zemaljskom odboru i radi toga imaju kompromisni odbor, da bi u istinu došlo do kompromisa.

Skupština Čitaonice u Puli. U nedjelju 18. t. mj. bila je skupština Čitaonice da se izabere uprava iste, pošto su nekoji u maju izabrani položili čast a nekoji premješteni. Radi toga je bivši predsjednik Čitaonice g. Dr. M. Laginja sazvao tu skupštinu, te konstatirav dostatan broj prisutnih, prešlo se na izbor uprave, te su jednoglasno izabrana sliedeća gg.: predsjednik Niko vitez Mardešić; odbornici: Dr. Vjekoslav Gradnik, Josip Krmpotić, Juraj Kaftanić, Rade Duraković; zamjenici: Legiša Alfonz, Kršić Ivan; revizori:

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Prema promjenam i poboljšicam Benedikta XIV., kako u breve „Quum ardenti studio" 25. marča 1752 pribavio je kašnje Pavao Klement Miošić, biskup Spljetski u Miecih 1827. drugo izdanje spomenuta Kašićevog Rituala, uvrstiv samo promjene naredjene po Benediktu XIV. i uz jako redke i nuzgredne promjene u jeziku.

Pošto je u novije doba počeo biskup porečko-puljski Presvietli g. Flapp nalagati svećenikom, da izključivo rabe latinski ritual i čak uvrstio bio g. 1887. nekoje opazke „de lingua liturgica" u svom direktoriju, po kojih se je razabiralo da on, kao biskup istarski niti ne zna, da obstoje dva spomenuta izdanja Rituala lingua slavica, to je god. 1888. bio umoljen Sv. Zbor Obreda da ga na to upozori i opomene, da dozvolom Sv. Stolice imamo „et esse licitum usum Ritualis slavici, quod approbatum a Romana S. Sede, usurpatum est in Ecclesiis slavicis earum Dioecesium per ducentos et quadraginta septem annos" („i da je dozvoljena poraba slavenskoga rituala, koj je odobren od Rimske svete Stolice, prisvojena u slavenskim crkvam onih biskupija kroz dvie sto i četrdeset i sedam godina"). Da je u istinu isti Sv[illegible]bor opomenuo Presvietlog Biskupa [illegible]udovoljio molbi, to nam proizlazi od tuda, što je isti molitelj kasnije, kad se je tiskalo novo izdanje Rituala od g. 1893. i kad je bio umoljen da izreče svoj sud o „tria nova dubia" (trim novim dvojbam), koje je isti Presvietli g. Flapp postavio „contra hanc novam editionem hujusmodi Ritualis" (proti ovomu novomu izdanju takovoga rituala) pisao i zahvalio Sv. Zboru, da je onu njegovu molbu, „ut ille Episcopus de ea approbatione moneretur" (nek se onoga biskupa na ono odobrenje upozori) u istinu bila uslišana, pak piše: „Quod sacra Congregatio fecit. Cui propterea gratias ago" (Što je sveti zbor učinio. Komu se s toga zahvaljujem). Nek se pregledaju spisi istoga Sv. Zbora.

U novije doba, kako smo jur natuknuli, pošto je nestalo onih dviju izdanja i nije se je moglo dobiti, sliedilo je treće izdanje odobreno od Sv. Stolice i tiskano kod Sv. Zbora de Propag. Fide g. 1893. Opažamo samo ovdje, da to novo izdanje Rituala bilo je spisom Sv. Zbora de Prop. Fide od 13. julija 1878. povjereno dvima Monsignorima u Rimu, i kako rečeno uz sve protivštine i napinjanje protivnika bio je u istinu dotiskan 1893., te on sada još, dok drukčije Sv. Stolica odredi, pravno obstoji i licite se upotrebljava, gdje je u porabi „lingua slavica".

Evo, Presvietli, po našoj dužnosti obrazložismo ono, što nam je na srcu ležalo. Da se uzdrži mir u toj težko prokušanoj zemlji Istri, po drugi put molimo Vašu Presvietlost, da učini, te sve ostane *statu quo*, kako još sada svi vršimo. Ono tiskano u „Curia episcopalis" tumačimo, da se protežu na one crkve, gdje se od davna sve službe vrše latinski u svrhu, da se preprieče možebitne inovacije, a nipošto na one crkve, gdje se hrvatski odnosno slovenski propoviedna, gdje se naški moli i rabi „Slavet", koji nije drugo nego neki *nastavak* glagoljice.

Ako se pak ne će, da se rabi u crkvi „Slavet", neka se uvede glagoljica ma bilo i sa latinskim pismenima, *kako je to nekada bilo*. Tim načinom će se jedino uzpostaviti željeni mir u Istri, za kojim toliko podpisani ježnu; a neučini li se toga, nastat će burna i žalostna vremena po nas svećenike i sv. Vjeru Isusovu. A tko će tu žeti? Framasuni i ini prevejani političari, koji jednako za tim teže, da im Crkva i Vjera služe u postignuću njihovih bezbožnih i podlih svrha.

U nadi, da će Presvietlost Vaša ovu našu molbu uvažiti odnosno uslišati bilježimo se sa zahvalnošću iste Presvietlosti Vaše najodanij[illegible]:

Istra, dne 12. septembra 1904.

(Sliede podpisi hrvatskih i slovenskih dekana, kao i mnogih župnika, biskupije Tršćansko-Koparske.)

(Sliedi.)

Cvek Valentin. Stihović Josip. Iza skupštine sazvao je novi predsjednik odborsku sjednicu, na kojoj se odbor konstituirao ovako: podpredsjednik Dr. Vjek. Gradnik, tajnik Duraković Rade, blagajnik Krmpotić Josip.

Kako razumo hrvatski na pošti. Jučer primili smo iz Zagreba pismo pod ovim naslovom: „Sl. ured. — Naše Sloge — Pula, Istra". Taj naslov došao nam prekrižen plavom olovkom i sa ovim opaskama: *Unbekant* (napisano plavom olovkom), *Marinekasino?* (napisano crvenom tintom), *unbekannt* (napisano crnom tintom ispod „Marinekasino?") Riječi „Naše Sloge" podcrtane su pak jako debelo crnom tintom, očito od onoga, koji je napisao „*unbekannt*" ispod opaske „Marinekasino?", dakle netko od Marinekasina onim debelim podcrtanjem poučio je gospodu od pošte na „Našu Slogu".

To je zbilja vrlo uredno i upravo krasno, da mora jedno pismo na uredničtvo „Naše Sloge" u Puli biti provideno od ovdešnje pošte sa visokoučenim službenim „Unbekant", zatim poslano u Marinekasino da od tamo budu gospoda poštari poučeni, da to pismo odnesu na uredničtvo „Naše Sloge". Bez komentara!

Pričuvna eskadra. Ovih se dana sastaje pričuvna eskadra naše ratne mornarice, a zapovjedničtvo joj preuzimlje contreadmiral grof Dragutin Lanjus-Wellenburg. U eskadri će biti brodovi: „Arpad", „Babenberg", „Carica i kraljica Marija Terezija", „Zenta", „Dinara" i „Čikoš". Prva pričuvna eskadra bila je sastavljena godine 1905. Pričuvna eskadra ovogodišnja imade podpun broj posve izvježbane momčadi i sav propisani materijal na palubi tako, da sačinjava podpunu ratnopripravnu skupinu.

Krčki kotar:

Svinjska kuga na otoku. Reć bi i nemarom i koristoljubljem njekih ljudi zavladala je u Vrbniku, na Puntu i još u njekim občinam otoka svinjska kuga u velikoj mjeri. U samom Vrbniku pocrknulo je već do konca prošloga mjeseca do 50 krmaka, a i sama vladina krmača. Ljudi su njeki htjeli kotiti svinje i koristiti si, potrošili su novaca, pak su njim pocrknule i krmače i krmčići. Crknute te životinje zakopalo se je vani, na poljim. Kotce se je slabo čistilo; niti karbola nije se moglo dobiti. Odštete kakve od nikud. Živinara se je riedko vidjelo. Kotarski u Krku je bolestan na dopustu; jedan Voloski došao je koncem srpnja, onaj iz Lošinja koncem kolovoza. Došao je, razgledao, naredio što je znao i jedan i drugi, pak išli, jer jih je služba drugamo zvala. Gospodin dvorski savjetnik Lasciac, njeko doba upravitelj namjestničtva, saznav za rečeno stanje na otoku poslao je tamo mladoga živinara Tomašića, sa zadaćom da sve izpita, da spasi što se spasiti dade, da dade kotce razkužiti i očistiti, da se nebi pak kuga ponavljala; na dalje da priuči i izvjesti, kako bi se dalo ljudem pomoći, koje eventualno podpore bi se oštetjenim dalo. Pošto je potrebito da živinar i nadzire da li se sve vrši što naloži, i pošto je kuga zarazila skoro cieli otok, to je nuždno da živinar ostane dulje na otoku, i mi se nadamo da hoće toliko koliko bude nuždno.

Za „Narodni dom" u Baški. Primamo od prijatelja sljedeći poziv: Bašćanima! Kao što već danas i najzabitnije seoce naše domovine imade svoju čitaonicu, imademo je i mi u Baški. Znade se dobro, koja je svrha tih čitaonica, osobito pak u manjim mjestima, gdje im je njihov djelokrug točno označen. Kod nas u Baški, moram priznati, izvršila je čitaonica i ako već obstoji oko četrdeset godina malo od svoje zadaće, premda su naši stari oko toga dosta poradili. U čem da tražimo uzrok tome neuspjehu? Da li u samim članovima, i nezgodnim i ni najmanje odgovarajućim prostorijama ili možda materijalnim okolnostima čitaonice? Čini mi se, da u svem trojem, jer je jedno s drugim u najužoj svezi. Imade naime članova, koji kao da zaboravljaju na dužnost, koju su si dobrovoljno postavili, da naime plate članarinu koja je gotovo jedina i najizdašnija podpora a prema tome i uslov obstanka čitaonice. Na predprošloj glavnoj skupštini odredilo se, da se plaćanje članarine ne ravna kao do tada, od jedne glavne skupštine do druge, nego prema sunčanoj godini. To na znanje onima, koji to ne znaju ili zaboravivši čekaju sa uplatom do glavne skupštine. Spomenuo sam gore, da je jedan od glavnih uzroka ne uspjeha čitaonice nezgodne prostorije. Kako je to upalo u oči već pred nekoliko godina, pokrenula se ideja sakupljanja darova za „Narodni dom", u kojem bi si čitaonica i druga kulturna i gospodarstvena društva u Baški našla krov. Potrebu ovakve institucije uvidiše neki rodoljubi odmah i dadoše svako prema mogućnosti svoj doprinos, koji je uložen na dobit. Dolaskom stranaca, braće Čeha očutila se još veća potreba ovakve narodne institucije.

Na koncu pak pozivam one Bašćane, koji još niesu ništa pridonieli k ostvarenju ove zdrave ideje, da dade svatko kakav doprinos za podignuće „Narodnog doma" u Baški, koji će primiti pod svoj krov i čitaonicu i druga nam društva, jer tekar materijalno obezbiedjenje ovih može uroditi dobrim moralnim uspjehom u narodu a pogotovo u našoj domaćoj mladeži, koja je u nacionalnom pogledu kod nas prilično zaostala, zaslugom onih, koji su bili u prvom redu pozvani, da joj u tome podadu pravac. — Član.

Voloski kotar:

Klin s klinom. U zadnjem smo broju izrazili želju u viesti pod gornjim naslovom, da bi i druge naše občine pridružile se prosvjedu rodoljubne občine Volosko-Opatija obzirom na barbarski postupak riečke iredente proti tamošnjim Hrvatom i njihovim društvima.

Sa zadovoljstvom iztičemo, da je sliedila primjer Volosko-Opatijske občine i rodoljubna občina Kastav poslav riečkim magistratu žestok prosvjed radi njegovih divljačkih naredba. Ovim občinama imale bi se pridružiti i narodne občine s one strane Riečine t. j. hrvatske občine iz Primorja. Sve naše občine imale bi složno opasati željeznim obručem riečke divljake, da se nemogu ni maknuti iz njihovog gnjezda. Tim načinom naučilo bi se pameti one obiesne vandale, koji misle, da su sve mogući i da im je sve slobodno.

Po novinskim glasovim Riečko občinsko zastupstvo postavilo je i taj prosvjed „ad acta". Taj „ad acta" ide sada po Volo-skom kotaru od ustiju do ustiju, osobito medju mladjimi, i mogao bi ga, žalibože, i koj nedužan osjetiti.

Vinska ljetina. Ovuda neživu ljudi od vinskoga proizvoda, al osjete i oni bolju ili goru ljetinu. Sad se je ciena vina podvostručila, a to od onda odkad se je opazilo, da ima malo grozdja, i to s raznih uzroka, najviše radi prečestih kiša u proljeću i ljetu.

Ljudi nisu dovoljno škropili čekajuć liepo vrieme, al liepa vremena nije htjelo biti. Koji su slučajno ili hotice i po kišovitom vremenu škropili, oni imadu dosta liepoga grozdja. Ima jih koji su jednu plohtinu vinograda škropili a drugu tik nje nisu, pak je na prvoj grozdja na drugoj nije. U krajevih bliže mora, gdje je manje moće, više je grozdja nego dalje od mora, u hladovitijem, vlažnijem. Koji su više loze pleli ti imadu više grozdja. Nauka je jasna: čim je kišovitija godina tim treba više škropiti i tim više plati.

Sa Brezo. Malo seoce usried šume Lužine u Kastavšćini Breza napreduje u novije doba. Prije dvie godine sagradili su si liepu crkvicu, koja je posvećena porodjenju Blažene Djeve Marije. Četiri blagdana u godini imadu pravo imati sv. misu u svojoj crkvici. Ove godine na dan rodjenja Majke Božje pjevao je tamo sv. misu i propovjedao zastupnik Vjekoslav Spinčić. Zajedno sa njegovom pratnjom bio je od tamošnjih čestitih seljana najprijaznije pogošćen, i pozdravljen pucanjem mužara kad je dolazio i kad je odlazio. Još zimi bila je na Brezi komisija za ustanovljenje javne škole ili bar podružnice škole u Brežcima. Odnosni spisi poslani su iz Voloskoga u Trst još početkom marča, a sad reć bi da su već dulje vremena zajedno sa mnogimi drugimi zatvoreni u ladici asesora Dra. Chersicha u Poreču, koj bijaše također kod rečene komisionalne razprave. Nesrami se on kano ni predstavnici c. kr. školskih oblasti odgovornih za vršenje zakona o ustrajanju škola. Ko svakdanji kruh potrebna je Brezi cesta. Gradi se već više godina na Jelušiće, pak dalje. Sami seljani mnogo su već dana svaki radili na njoj badava. Dala je podporu i predujmila občina, dao je i zemaljski odbor jednu podporu. Obećao je c. k. kotarski poglavar. Još je za učiniti 1 kilometar i 800 metara, i to jako težka puta. Trebalo bi da već jednom c. k. vlada dade izdašnju podporu, i da je dade još zemaljski odbor, kako je to rečeni Dr. Chersich na licu mjesta obećao, i kako bi bilo pravo.

Desetgodišnjica „Sloge" u Zametu. Pjevačko tamburaško društvo „Sloga" u Zametu slavi ove godine desetgodišnjicu svojega obstanka. U tu svrhu priređuje sjajnu zabavu dne 25. o. mj. Tom prigodom pjevat će nekoliko pjesama muški zbor „Sloge", sastojeći većinom od pjevača, koji su sudjelovali kod prve zabave prigodom ustanovljenja društva, akoprem već više godina, radi obiteljskih i drugih prilika ne mogu sudjelovati u društvu kao izvršujući članovi. Osim toga pjevat će mješoviti zbor „Sloge" više narodnih popievaka iz Istre, što ih je sabrao M. Brajša. A i tamburaški zbor odigrat će nekoliko odabranih komada. Kod toga slavlja sudjelovat će i više drugih društava, od kojih su već nekoja najavila svoje sudjelovanje. Umoljavaju se i ostala bratska društva, da se odazovu molbi „Sloge" za sudjelovanje.

Ako kada, to je potrebito upravo sada, da se prigodom ove zabave ondje na pragu grada Rieke dolično odgovori divljačtvu riečkih renegata složnom manifestacijom Hrvata s ove i s one strane Rieke. Zamet je upravo za to najshodnije mjesto, radi česa se je nadati, da će na tu svečanost pohrliti sva sila Hrvata, koli sa istarske strane toli iz Rieke, Sušaka i drugud.

Glavna skupština „Gospodarske zadruge" u Podgradu. Prošle nedjelje obdržavana je na prostranom dvorištu „Narodnog doma" u Podgradu vrlo dobro posjećena godišnja glavna skupština tamošnje kotarske gospodarsko zadruge.

Skupštinu je vodio velezaslužni i dugogodišnji predsjednik Monsignor Ante Rogač, župnik dekan iz Hrušice, koji je skupštinare toplim nagovorom pozdravio.

Nakon pročitanih i odobrenih izvieštaja tajnika i blagajnika progovorili su skupštinarima narodni zastupnici prof. Vjek. Spinčić, Matko Mandić te kand. profesure g. Ribarić.

Koparski kotar:

Brest kod Buzeta, dne 14. 9. 1910. Podružnica sv. Cirila i Metoda primila je od gospice Anice Bradetić iz Klenovščaka zahvalno kruna šest sabranih u društvu kod opć. savjetnika Ante Bradetić uz poklik: „Živio Andre Božić iz Sluma!"

Vedri se! Iz Pomnjanske občine pišu nam: Naša je občina jošte jedina slovenska občina na Koparštini, u kojoj vladaju podrepnice koparske talijanske gospode. Narod je u njoj slovenski bar 95% a ipak se većina do sada sliepo pokoravala nalozima koparske gospode.

Občinski načelnik Bartolich, rodom i porieklom Slovenac, dao se je u službu svojih i narodnih protivnika vrčeći pokorno njihova zapovjedi.

Medju najbolje svoje pristaše ubrajali su Talijani i njihov načelnik u Pomjanu stanovničtvo poreznih občina Kerkavce i Gažon. U prvom od imenovanih ustrojili su zlosretnu „Leginu" školu za slovensku djecu, a u drugom su uvjek nalazili najčvršći svoj oslon.

Nu, Bogu hvala i požrtvovnom djelovanju nekojih naših rodoljuba počeo je narod baš u tim selima otvarati oči i razpoznavati svoje i narodne dušmane. Nadamo se čvrsto, da se će do mala i tamo odgovoriti talijanaškim spletkarima.

Odkad se je u Gažonu otvorila slovenska pučka škola, na kojoj radi požrtvovno i nesebično vriedni tamošnji učitelj, budi se krasno narodna sviest. Radi toga udaraju talijanski listovi žestoko na našu školu i na njezina učitelja. Ovaj se dakako nebrine na drzovite klevete i osvade, već ide neustrašivo svojim putem napried. Tamo je ustrojeno pjevačko-čitalačko društvo „Jadran" koje vrši krasno svoju plemenitu misiju. To će društvo do skora prirediti pučku zabavu, koju proporučamo toplo svim prijateljima prosvjete i napredka — na Koparštini.

Franina i Jurina.

(Žminj.)

Fr. Dobar večer, Jure, ča bi reć, da si danas tako vesel?

Jur. Moram bit vesel i smijat se, samo da se domislim, kako se je danas vrtel naš talijanski meštar od jada

Fr. A ča ćeš, brižan, ter veramente gleda vajk kako da ih je 99 ubil. Ma zač je to danas pak bil jadan?

Jur. A ča ne znaš, da su ti naši žminjski knjigi pitali još jenega meštra pak im je bila suplika odbita. Ča ga najveć peče pak je to, da ima ovo leto manje djece nego lani.

Fr. Ma ter pitat moru makar još i 3 učitelja, ma ki će im ga dat, kad nimaju toliko djece? A ča bi ta drugi klape podučaval?

Jur. Ja mi oni su parali, da te ih ovo leto imat bog zna koliko, pak namesto ih imaju sve manje, a za par godina ostat će sam meštar i klapa.

Fr. A ma ter to se more znat; malo ki je toliko nepametan, da svoju djecu u tu našu talijansku školu, kade se fabrikaju talijani od naše djece.

Razne primorske viesti.

Ko će biti Tršćansko-Koparski biskup? Što dalje, tu se jače širi viest, da će Tršćansko-Koparskim biskupom biti imenovan Monsignor Francesco Castellitz. Sin je maloga trgovca na „piazzutti" u Gorici, gdje je izučio sve svoje nauke: pučku školu, gimnaziju i bogoslovje. I službovao je i službuje samo u Gorici, i to ne u

obrižničtvu, nego kao vieroučitelj prije pučkih školah, pak na ženskoj učitelj- j školi; i kao ravnatelj prije maloga meništa a pak centralnoga za bogoslovce. m je tek par godina, odkad je najme stao biti takvim i preminuo Mons. Dr. prijelčić. Nauka dakle nejma nego one običnije za svećenike, nit se zna da bi kad kakvim znanstvenim ili inim djelom izao. Na površinu reć bi da ga je iz- la njegova ćud i njegovo držanje. Prema m da se zna jako puzati, nadbiskupa već dočekati. Prema nižim da je ne no strog nego i bezobziran. Drugo što je iztaklo jest njegovo talijanstvo. Već i je postao ravnateljem centralnoga sje- ništa, to mu je pomoglo. A sada još e. C. kr. austrijska vlada gdje nemože riti Njemca tu uturuje Talijana na vi- a mjesta u Primorju. Monsignor Fran- co Castellitz je Talijan, i to ne Talijan čansko-socijalne struje, nego Talijan à Flapp, Talijan koj se raduje pobjedi stupnika Talijana liberalca, koga hoće lijani liberalci, komu se kano budućemu skupu raduje židovski „Il Piccolo“, ozna- jući ga ostentativno Talijanom. Bud ko- o mu je pomoglo još nješto, kao i njegda appu. Razmjerno još dosta mlad, nejma u još 50 godina, liepe je vanjštine. Mnoge spodje i gospodjice, medju njimi i con- sse, da su upravo zanešene za njega. im furlanskoga narječja, koje se u Go- ci obćenito govori, pozna on dobro ta- anski, slovenski i njemački. Nedavno bili i se pronesli glasovi, da on neće da primi biskupske časti. Oni koji su ga htjeli imati biskupom znali su puteve kako da ga za pridobe. Činili su da mu je pisao sv. tac papa, i to ponovno da primi biskup- ku čast. Austrijanska vlada povisiti će mu dotaciju od 24.000 na 80.000 kruna odišnjih kako to on zahtjeva. I u tu svrhu io je nedavno u Beču. Svaki čas moglo i puknuti njegovo imenovanje. Mi ga če- amo na djelu. Suditi ćemo ga već po judih s kojimi se bude početkom obkolio. Slabo će pogoditi ako povuče sobom ljude koji su u Istri poznati, poznati po njihovoj protivščini svetinjam hrvatskoga naroda.

Krasna namisao.

Nove škole za C. M. D. za Istru. Čitamo u „R. N. Listu“: Piše nam jedan pražki djak: Od brače Čeha možemo mnogo toga naučiti. Osobito na narodno-obran- benom polju pružaju nam Česi silesiju širih primjera, po kojima bismo morali i mi Hrvati raditi. Evo kako oni dižu škole. Razne bogatije občine ili gradske uprave u kojima su Česi u većini preuzmu na sebe zadaću, te se skrbe za školstvo u budi kojem ugroženom predjelu ili izravno ili preko njihove „Ustredni matice školsky“. Dapače i cjelokupno česko sveučilištno djačtvo uzdržaje negdje na sjeveru Česke u izloženom kraju jednu školu. Nije li ovo živi i krasan primjer: Bogatiji, silniji pri- pomaže siromašnijem, ugroženom! Ne bi li se što ovakova i u nas Hrvata dalo provesti, osobito u Istri. Zar je pravica da se n. pr. Kastavščina diže i budi i pro- svjećuje sa svojim mnogobrojnim školama, čitaonicama i inim narodnim institucijama, — a da ni najmanje nije narodno ugro- žena, — a opet da na pr. isti „naši ljudi“ na Porešćini moraju kao u očistilištu ili kažnjeni u tmini i bez škola živjeti. Neka Kastavci, Opatijci, Vološćaci — ti bogati i silni — pripomognu siromasima ugrože- nim na Porešćini, Rovinjšćini, Labinšćini itd., a cielokupno hrvatsko-srbsko djačtvo neka se organizira i ono neka preuzme koji ugroženi predjel — ima ih! — evo Lošinj, evo Pulšćina!

Evo, ovako rade braća Česi, a ovako bismo mogli i mi Hrvati. Ne gubim nade, a da ne će prva — a to je i ido, jer je najosvještenija i najveća u Istri — Ka- stavska občina sa svojim vrlim načelnikom na čelu velem. g. K. Jelušićem oživotvoriti ovu namisao, te tako prva prenieti i uvesti ovaj liepi primjer Čeha medju nas, sebi na diku drugim gradovima i občinama na uzor, narodu na korist, a C. M D. na veselje.“

Rekosmo gori, da je to krasna misao, za koju bi od srca željeli, da bude tako djer oživotvorena, nu tu je posredi nešto, što nije možda našemu rodoljubnomu djaku poznato. To je naime nepobitna činjenica, da su naše narodne občine koje spominje g. pisac, vrlo znatno narodnim porezom obte- rećene. To vriedi osob to za Kastavsku občinu, koja negradi samo i neuzdržaje jedino mnogobrojne svoje škole, nego se brine i inače za prosvjetu našega puka u čitavoj Istri. Širemu občinstvu nisu po- znate možda izdašne podpore školskim i dobrotvornim družtvima, školske štipendije, česte podpore raznim djacima one i dru- gih občina itd. itd. Valjda to isto vriedi i za susjednu občinu Volosko-Opatija, koja mora da uzdržaje sama svoju realnu gi- mnaziju i inače podupire svakojako svako narodno-prosvjetno poduzeće.

Nesmije se pako zaboraviti, da dolaze godišnji računi i proračuni tih občina na pregled i odobrenje viših oblasti, koje ne- samo, da nam nisu sklone, nego upravo odlučno neprijateljske i protivne svakom našem napredku.

U ostalom mi smo prvi, koji ćemo iz svega srca pozdraviti oživotvorenje pleme- nite zamisli čestitog našeg djaka, pa izvele ju občine, djaci il bilo koji mu drago.

Kad bi se našlo tako velikodušne i po- žrtvovne občine, družtva ili bilo kakvog skupa, mi bismo vrlo rado istomu nazna- čili mjesta ili predjele u Istri, koji su va- žniji i potrebniji hrvatske pučke škole nego li bi bile u Lošinju ili na Puljšćini, kako to spominje mladi naš zagovornik pučke prosvjete u Istri.

Sazov zemaljskih sabora. Službeni list bečke vlade priobćio je carski patent, s kojimi je sazvan zemaljski sabor Šlezije za dne 19. o. mj.; sabori dolnje Austrije, Solnograda, Štajerske, Koruške i Predar- berga za dne 20. o. mj. i konačno zem. sabor gornje Austrije za dne 28. o. mj. Ostali zemaljski sabori biti će sazvani ka- snije, ali još ove jeseni.

Sastanak carevinskoga vieća. Kako javljaju bečki listovi imalo bi se sastati carevinsko vieće izmedju 8 i 10 mjeseca novembra na kratko zasjedanje. Vlada želi, da se rieši privremeni proračun za god. 1911. da se potvrdi trgovački ugovor sa Srbijom, i da se obavi izbor u delegacije itd.

Talijanski veleizdajnici — pred nje- mačkom porotom. Poznata je činjenica, da se državna odvjetničtva u Primorju neusudjuju postavili političke zločince ta- lijanske narodnosti pred porotne sudove u Trstu, Gorici il Rovinju. Ovi porotni su- dovi sastavljeni su obično izključivo od samih Talijana, osobito u Trstu i Rovinju. Riedko dodje medju porotnike u Trstu il Rovinju koji Hrvat il Slovenac dočim je uvjek po koji Slovenac medju porotnicima u Gorici. Radi talijanskih porotnih sudišta, koja bi riešila svakog političkog zločinca talijanske narodnosti, prisiljena su državna odvjetničtva rečenih zemaljskih ili okružnih sudova, da šalju talijanske političke zlo- čince pred njemačke porotnike u Gracu, Inomostu, il Beču.

Tako je vrhovno sudište u Beču na predlog državnog odvjetničtva u Trstu de- legiralo ovih dana njemačke porote u Gracu i u Beču, da sude onim talijanskim mla- dićima i muževima koji su prigodom iz- leta Tršćana u Milan i doma ogriešili se o paragraf 58 kaz. zak. (veleizdaja). Kolo- vodje tih obtuženika odputovali su već pod strogom pažnjom u Grac i u Beč, gdje će im suditi njemački porotnici.

U Grac su odpremili kandidate odvjet- ničtva i privatne činovnike: Dr. Hobertha, Dr. Tamara, R. Pristera i Levi-a dočim su odpravljeni u Beč odvjetnici i gradski zastupnici Dr. Brochi i Dr. Vidacovich.

Medju obtuženicima nalazi se još i dru- gih talijanskih mladića, koji čekaju, da ih odvedu pred porotu u Grac.

Gospoda na c. k. namjestničtvu u Trstu još uvjek tvrde, da više nejma iredente!!

Šestdesetgodišnjica biskupa Mahnića. Prošloga čedna proslavio je presvj. g. Dr. Antun Mahnić, biskup krčki 60 godišnjicu svoga blagotvornoga života. Mnogobrojnim čestitkam prijatelja i štovatelja presvj. nad- pastira pridružejemo se iskreno i mi!

Žalostna berba. Sa svih strana Istre stižu nam žalostni glasovi o predstojećoj nam berbi ili trgatbi. Česte ljetošnje tuče, neobično vlažna vremena, unistiše većinom ovogodišnji vinski proizvod. U Istri riedko gdje biti će srednja, a većinom loša berba. Isto tako u Dalmaciji. I drugud u našoj monarhiji neće biti mnogo bolje. Tuže se obćenito vinogradari vinorodnih zemalja, da će ljetos lošo proći.

Kako čitamo u talijanskih novina kra- ljevine Italije, stoji proizvod vina tamo koliko na sjeveru, toliko na jugu, ove go- dine slabo. Povoljnije stanje pokazuju samo neki predjeli u Siciliji i Apuliji. Strukovni krugovi računaju produkciju Italije na okruglo 27 milijuna hektolitara spram 41 milijuna u godini 1909, a 52 milijuna u godini 1908. Dok traju zalihe staroga vina, ne će ovogodišnja slaba berba odviše upli- vati na položaj tržišta, nu za kasnije vrieme predvidja se znameniti preokret. Tržna ciena pokazuje već sada tendenciju osjet- ljivog porasta.

„Liepa naša domovina“ u slikama. Poznati hrvatski pisac i urednik „Škole“ g. Stjepan Širola nakanio je izdati „Liepu našu domovinu“ u slikama. U tu svrhu obratio se je putem štampe na sve rodo- ljube širom hrvatskih zemalja, da mu po- šalju razglednica gradova, sela, mora, voda, gora i brdina, nošnja itd. u opće svega, što pokazuje čar i ljepotu naše domovine. Kako javljaju zagrebački listovi našao je g. Širola liepoga odziva te mu karte-raz- glednice stižu u velikom broju. A za po- budu prijatelja ove zamisli sastaviti će g. Širola posebni album Bosne i Hercegovine, Zadra i grada Rieke. Slike su veoma krasne, nekoje upravo umjetnički izradjene, pa će ta zbirka biti veoma poučna i zanimljiva. Uspije li sastavljaču složiti cieli album do iduće godine, izložiti će ga na etnografskoj izložbi prigodom Sokolskoga sleta godine 1911.

Čudno nam je što je g. Širola zaboravio i na našu užu domovinu t. j. na Istru, koja, premda malena i siromašna, neosku- dieva sa prirodnih krasota i zanimivosti. Nevjerujemo, da ju je navlaš izlučio iz hrvatskih zemalja t. j. iz „Liepe naše do- movine“.

Br. 2011.

Oglas.

Svi oni, koji žele položiti izpit za zapo- vjednika male obalne plovitbe ili se uopće kane posvetiti obalnom brodarenju i trgo- vini, pozivlju se, da se upišu u jednogo- dišnji trgovačko nautički tečaj, koji se na 1. listopadu o. g. otvara u Baški.

U taj se tečaj mogu upisati djeca, koja su svršila pučku školu dobrim uspjehom i mladići, koji se nalaze već u pomorskoj praksi.

Svaki mora dokazati, da znade korektno i razumno čitati, ispravno pisati te da po- zna četiri temeljne računske operacije.

Školarina iznaša K 5 (pet).

Upisivanje se obavlja u općinskom uredu u Baški do konca rujna o. g.

Općinsko Poglavarstvo

Baška, dne 13. rujna 1910.

Načelnik: **B. Kaftanić**, v. r.

Broj 4572.

Oglas natječaja.

U smislu zaključka obćinskog zastupstva od 26. augusta 1910. razpisuje se ovime natječaj za mjesto drugog obćinskog lječ- nika sa sjelom u Matuljima ili u blizini Matulja. Godišnja plaća sa paušalom za konja ustanovljuje se na K 3000, izplativih u mjesečnim anticipatnim obrocima, osim toga primati će ustanovljene pristojbe za liječničke posjete, koje su gornjom odlukom od dosadašnjih skoro podvostručene.

U okružje tog lječničkog mjesta spadati će porezne obćine: Matulji, Spinčići (osim sela Brnini, Belići i Cari), Bregi, Perenići, Pobri, Kućeli, Dol. i Gor. Rukavac, Tri- najstići, Jušići, Jurdani, Puži, Zvoneća, Brgud i sela Dolčić i Frlanija u Rubešovoj.

Liečnik biti će dužan držati farmaceut- ski ormar; bezplatno lječiti posve siro- mašne bolestnike, dočim će mu putni tro- šak i ljekovi istima izdani, biti izplaćeni iz obćinske blagajne i kao zdravstveni organ obćine voditi zdravstveno uredovanje. Služ- bena pogodba sklopiti će se sa ljećnikom iza imenovanja istoga, a koja stoji natje- cateljem na uvid kod podpisatog pogla- varstva.

Natjecatelji mogu podnesti podpisanom svoje molbe do **15. oktobra t. g.**, obloživ ih diplomom sveukupnog lječničtva, svje- dočbom o dosadanjem službovanju, o po- znavanju hrvatskoga jezika kao uredovnog i o svojem državljanstvu.

Općinsko Poglavarstvo.

Kastav, dne 14. septembra 1910.

Načelnik: **Jelušić**, v. r.

Štednjak (Sparrherd)

u veoma dobrom stanju prodaje se. Upitati u uredničtvu.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Trgovci vinom i krčmari

Pozor!

Kad kupujete vino, grožđje ili rakiju od dropa preporučam, da se obratite na mene, i to osobno ili pismeno. Imam dobrih naravnih vina koja su bila na izložbi u Parizu odlikovana sa zlatnom kolajnom i križem i zlatnom krunom i počastnom diplomom. Na uvid imam više pohvalnih pisama u mojoj pisarni.

Osim toga dajem onomu, koji bi mogao dokazati, da vina u mojoj konobi nisu naravna i svježa, 1000 kruna. **Skladište strojeva „Singer Original"; strojeva za pletivo; tiskala** za grožđje, kao i sve potrebštine za vinogradare i pivničare. — **Skladište vina u Poreču, ulica Grande br. 320.** — Preporuča se odani

Martin Sreboth.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa lijepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker-remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne narudžbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke cijene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, galoširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

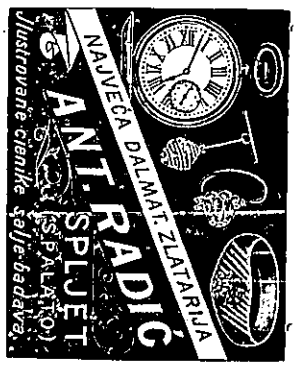

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) o d Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaja liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim tiskarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PRODAJE SE

stroj za postolare u dobrom stanju. Obratiti se na g. MIHA POČIVALNIKA u Puli, via Promontore.

Jeftino češko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·— biele pahuljice čihane, 18·— „ „ 24·— kao snieg biele pahuljice čihane . . . „30·— „ „ 36·— razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	↑PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . .↑	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	—.—	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . .↑	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj Srijedu Subotu
prije podne				po podne
8.40	odl.	↑Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka . . . .↑	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab . . . . .↑	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Skladište i radionica cipela Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Podpisani prekupio je od tvrdke P. Zaro cieio skladište i radionicu cipela, te će unaprieda voditi sam sav posao, i nastojati da obćenito udovolji pošt. gradjanstvo i vojničku posadu.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih gotovih odiela za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Cieue vrlo nizke.

Nova trgovina!

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cieue. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arena.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K' SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oziravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 39. Pula, u četvrtak dne 29. septembra 1910. God. XLII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unaprieda se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan isto.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. I, II, kat).

Istarski sabor sazvan.

Carskom resolucijom od dne 21. o. mj. sazvan je istarski sabor za dne 5. oktobra o. g. u Kopar, da nastavi svoj rad, pretrgnut mjeseca septembra prošle godine.

Mi smo u predzadnjem broju obširno obrazložili stanovište hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom saboru prema sazovu našega sabora u ovo doba i za poznatih okolnostih.

Ako se danas na to pitanje vraćamo, činimo to jedino radi toga, da pokažemo kako si talijanska saborska većina predstavlja djelovanje našega sabora u predstojećem zasjedanju.

Odličan član te većine piše u tršćanskom „Il Piccolo" u broju od dne 24. o. mj. kao stalni njegov suradnik pod naslovom: „Istarski sabor ponovno sazvan" medju ostalim sliedeće:

„Kako razložismo pred malo dana, predstojeće zasjedanje istarskoga sabora imati će izključivo gospodarski značaj, te je iščekivano živim zanimanjem od pučanstva. I doista, premda nije u svoje vrieme izabrani kompromisni odbor još ne svoga posla dovršio, neima nikakva razloga, da nebi sabor, dok još traju pogadjanja, razvio na neutralnom zemljištu živahnu radinost oko gospodarskih interesa, koja nemože i nesmije, da naškodi na nijedan način političko-narodnom položaju dviju stranaka, već teži jedino za tim, da odgovori najvećim potrebam uprave i stanovničtva.

Predloženi radni program zemaljskoga odbora, što smo ga već priobćili, ide za tom zdravom svrhom pošto se nemože logično nametnuti neki absolutni zastoj u gospodarskom i upravnom životu pokrajine za sve ono vrieme, dok se bude moglo riešiti sav problem narodnostnog kompromisa.

Sudjelujuć živo i triezno kod saborskog rada unutar granica tim programom označenih, neće učiniti obje narodne stranke sabora, bez da se dira u njihov položaj na narodnostnom polju, drugo, nego zadovoljiti duboko osjećanoj potrebi svega pučanstva bez razlike plemena ili stranaka. Radi toga naprtio bi si težku odgovornost onaj, koji bi, prekinuv primirje što no ga obuhvaća ista narav programa, naškodio mirnomu i potrebitomu razvoju sa zahtjevima posve tudjim postojećemu stanju, koje je preduvjet i temelj svakog primirja, idućeg za gospodarskom svrhom obćeg interesa."

Kako gori rekosmo taj sirenski glas dolazi od člana zemaljskog odbora i jednog od uplivnijih članova talijanske saborske većine, ali tomu zamamljivom glasu težko da će se zastupnici našega naroda bezuvjetno odazvati.

Dokazali smo onomadne, da je radni program sastavila *sama* talijanska većina zemaljskoga odbora i da je *sama* ta većina zamolila carsku vladu neka sazove čim prije istarski sabor. Ta se je većina poslužila u javnosti — a možda i prema vladi — sa *neistinom* naglašiv, da je stvoren *jednoglasni* zaključak zemaljskoga odbora neka se sazove zemaljski sabor. Ta je drzovita *neistina*, jer naši članovi zemaljskoga odbora *nisu nikada na to pristali*. Talijanski članovi zemaljskoga odbora sa sladko-gorkim zemaljskim kapetanom na čelu mimoilaze posve naše članove istoga odbora pošto stvaraju bez njih i proti njima *jednoglasne* zaključke. I radi toga imalo bi se ih pozvati na kompetentnom mjestu na odgovornost.

Što se tiče pako čisto tobož gospodarskog programa talijanske većine zemaljskog odbora u Poreču, to nam valja iztaknuti, da je taj program samo meka na udici, na koju bi se imali naši zastupnici uloviti.

Talijanska saborska većina i njezin izvršujući organ, većina zemaljskog odbora znade, da se neće do narodnostnog kompromisa tako brzo i tako lahko doći s jednostavnog razloga, što Talijani poštenog sporazuma u obće neće. Oni će u kompromisnom odboru i nadalje naše članove motati i nadmudrivati sve dotle, dok se ovi te nedostojne igre nezasite i dok im pleća nepokažu. Medjutim prolazi dragocieno vrieme u neradu zemaljskog odbora i zemaljskog sabora. Taj nerad valja nečim opravdati pred talijanskim stanovničtvom pokrajine i pred carskom vladom.

Svomu će stanovničtvu kazati kako bi oni rado radili na gospodarskom polju kad ih u tom nebi priećili hrvatski i slovenski zastupnici u saboru i njihovi prisjednici u zemaljskom odboru. Neupućeni i dobroćudni dio tog stanovničtva povjerovati će tomu i baciti radi saborskog nerada svu krivnju na naše zastupnike.

Sa carskom vladom će oni lahko obračunati znajuć, da imadu čvrsto zaledje na c. k. namjestničtvu u Trstu i kod ministarstva nutarnjih i izvanjskih posala u Beču.

Danas je težko proreći na što će se naši zastupnici odlučiti prema pozivu za predstojeće saborsko zasjedanje. Njihov položaj je vrlo težak i ozbiljan, njihovi zaključci imati će nedoglednih posliedica.

Nu naš se narod može mirne duše pouzdati u njihovo prokušano rodoljublje, u njihove mudre i triezne odluke. Znadu oni vrlo dobro, da narodu treba i puteva i cesta, svakojakih vodogradnja, utočišta za nemoćne i bolestne, boljeg i umnijeg gospodarstva, zdrave vode i tečne hrane — ali oni su duboko uvjereni, da čovjek neživе od samog kruha, da narodu treba i duševne hrane, da mu valja uz svakdanji kruh izvojstiti sve one prosvjetne, političke i kulturne uvjete, bez kojih mu neima kao narodu ni napredka ni obstanka.

Za zdjelu leće nesmiju, nemogu i neće zastupnici našega naroda žrtvovati njegovomu zaklelomu neprijatelju njegove životne interese.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Za Izbor upravnih vieća u Alturi, Medulinu i Premanturi. Na občini u Puli pod br. 18411 dd. 20. sept. 1910. izložene su počam od 22. septembra do 20. oktobra t. g. izborne listine za izbor upravnih vieća u Alturi, Medulinu i Premanturi. Te listine ima pravo svaki pregledati u označenom roku za vrieme uredovnih sati na ovdješnjem municipiju. Rok za reklamacije proti tim listinama odredjen je kroz 8 dana počamši od 12. oktobra t. g.

Upozorujemo na to naše u Alturi, Medulinu i Premanturi, da na vrieme pregledaju te liste i podnesu event. reklamacije.

Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo u Puli. Prošlu nedjelju obdržavala se ustanovna skupština ovog novog društva. Na toj skupštini izabran je odbor od sliedeće gg.: predsjednik Josip Stihović, podpredsjednik drd. Ivan Antončić, tajnik Jerko Mahulja, blagajnik Ivan Kablar, te Rikard Čeušić; zamjenici: Davorin Sladonja i Ante Šabalja; nadzorni odbor: Niko vitez Mardešić, Josip Krmpotić i Lacko Križ.

Članom društva može biti svaki Slaven u Puli i okolici. Članovi se diele na: 1. utemeljiteljne, koji plate na jedanput ili kroz godinu dana 100 kruna; 2. podupirajuće, koji plaćaju mjesečno: I. reda 3 K, II. reda 2 K, a III. reda 1 K; 3. izvršujuće (to su pjevači), koji plaćaju mjesečno 50 para.

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Zastupnici naroda za slavensko bogoslužje.

Nepravde nanašane hrvatskomu narodu Istre i na crkvenom polju bile su takve, a vapaj iz naroda tolik, da su zastupnici našega naroda u Istri, i kao takvi, često razmišljali što bi i kako bi. S jedne strane zvalo se jih da što učine, s druge strane, i s naše, poštene, govorilo njim se, da se oni nesmjedu pačati u crkvene stvari. Bili su često na čudu. Jeseni 1901. bili su već sastavili prešan predlog, u kojem su htjeli — pozivom na pravo i porabu slavenskoga jezika u crkvam, na korist te porabe za samu crkvu, i na okolnost da je ta poraba u mnogim crkvam Istre neopravdano, nepravedno i nevaljalo prestala, te u oči činjenice, da se pokrajinski odbor u stvar umješava, a da biskup Flapp posve pristrano u stvari postupa — predložiti, da sabor: 1. prosvjeduje proti nepristojnomu postupku zemaljskoga odbora, 2. umoli sv. Stolicu da hrvatskomu i slovenskomu narodu Istre porabu slavenskoga jezika u crkvam za sad i za sva buduća vremena, i proti svakomu, zajamči, 3. upozori istu sv. Stolicu na pristrani postupak biskupa Flappa u tom predmetu, dajuć medju ostalimi iztraživati glede porabe slavenskoga jezika u crkvah Porečko Puljske biskupije samo po zaklelih neprijateljih službe Božje u slavenskom jeziku.

Zastupnici odustali su ipak od svojega nauma, da podnesu u saboru takav prešan predlog.

Mjesto toga odaslali su na sveti zbor obreda u Rim prosvjed proti stranačkomu umješavanju pokrajinskoga odbora u stvari koje na njega ne spadaju. Ujedno su molili sv. Stolicu da zajamči Hrvatom i Slovencem Istre porabu slavenskoga jezika, i upozorili su ju na posve pristran postupak biskupa Porečko-Puljskoga Ivana Baptista Flappa. Učinili su to kao zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, i kao predstavnici većine pučanstva te pokrajine. Odnosni podnesak njihov nosi datu 17. srpnja 1902.

Njeki zastupnici sastavili su, odnosno sudjelovali kod sastava spomenice, koju su odnesli predstavnici Hrvata i Slovenaca u Rim prvih dana veljače 1904., i koju smo već u „Našoj Slogi" objelodanili.

Njeki su govorili u saboru o predmetu iztičuć osobito, kako su biskupi Talijani prošlih vjekova u svojih izvještajih „ad limina" izticali pravo i opravdanost, te korist slavenskoga bogoslužja za sv. vjeru.

Početkom studenoga iste godine 1904. odaslali su spomenicu molbu na sv. Oca papu, tičuću se poglavito porabe hrvatskoga rimskoga obrednika.

Evo je doslovno u hrvatskom tekstu pripomenom, da je ta spomenica tiskana, podpisana i odaslana u hrvatskom i talijanskom jeziku:

Svetomu ocu papi Piju X. Spomenica i molba hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom pokrajinskom saboru sa hrvatski rimski obrednik u tršćansko-koparskoj i porečko-puljskoj biskupiji.

Sveti Oče!

A. Njegovo Prosvjetlo i Preposlovano Gospodstvo Franjo Nagl, biskup Trsta i Kopra, podnesao je riešenju Sv. Sbora za obrede tri dvojbe, medju kojimi se nalaze sledeće dvie:

I. An fideles, absolutione in articulo mortis in lingua vernacula, peracta, sicuti modo pluries fit, indulgentias lucrari queant?

III. An sacerdos lingua vernacula Officium divinum Breviarii Romani ex. gr. Nativitatis Domini, defunctorum etc. cum populo peragens, vel litanias Sanctorum in Processionibus Rogationum eadem lingua persolvens, teneatur has partes Breviarii Romani in lingua latina iterum recitare?

Odpis Sv. Sbora za Obrede od 3. lipnja 1904. glasi:

ad I. Negative, quia haec Benedictio in Articulo mortis est precatio stricto sensu liturgica.

ad III. Affirmative, nam ii qui ad recitationem Divini Officii et cuiusque partis Breviarii Romani sunt obligati, tantum in lingua latina haec recitare debent, alias non satisfaciunt obligationi.

(Sliedi.)

U utemeljiteljne članove sa prinosom od 100 kruna upisali su se dosada gg. Niko vitez Mardešić, Josip Krmpotić i Josip Blašković. Živili i našli obilje sljedbenika!

Pjevačke vježbe započet će već budućeg tjedna, te pozivljemo Slavene sposobne za pjevanje, da se prijave odboru u pjevački zbor, a ostalim stavljamo toplo na srce ovo naše mlado društvo i preporučamo da se svi upišu, da nebi i ova u Puli toli potrebita i rodoljubna institucija u svom začetku propala. Tim više treba da to učine, jer osnivači nisu žalili ni truda ni troška, da to društvo procvate na diku i čast našu uzevši u tu svrhu posebnog valjanog i vještog učitelja pjevanja, glazbenika g. O. Vogrića.

Društvu je poglavita zadaća širiti slavensku pjesmu ne samo u gradu Puli nego i u okolici, te se nadamo, da će skupa s nama stupiti u jedno kolu i rodoljubi iz okolice.

Ima li nas u Puli? Na 19. o. mj. započela je nova školska godina na družbinoj školi u Šijani. Kako je mnogomu rodoljubu srce raslo, videć onu ogromnu povorku od preko 400 djece, gdje veselo hrli sa svojimi učitelji od škole u Šijani u gradsku veliku crkvu. Od iste će djece i od one, koja se budu još upisala polaziti jedan dio novoustrojene razrede u gradu. Nadamo se, da će i u tim razredima započeti poučavanje već do malo dana. Bilo sretno i rodu korisno.

† **Anton Kinkela.** U subotu 24. t. mj. sprovedosmo na vječni počinak opet jednog dobrog i marljivog radenika narodne njive iz radničkih krugova. Nakon duge i teške bolesti dne 22. t. mj. ispustio je svoju plemenitu dušu Anton Kinkela u najljepšoj dobi od 49 godina. Rodom iz Zvoneće obć. Kastav, još mlad išao je svietom, te nakon preko šestnajstgodišnjeg boravka u Australiji, povratio se pred šest godina u domovinu i nastanio u Puli, gdje je mislio u miru užiti plodove svog teškog i mukotrpnog rada. Ali Providnosti se prohtjelo drugčije i nemila kosa smrti poharala ga prije reda. Za njim plaču udovica Antonija, starac otac, braća i sestra, te mnogobrojni nećaci.

Izrazujuć udovi Antoniji i svim rodjacima naše iskreno saučešće, želimo da ih Bog utješi u toj teškoj boli, a pokojniku bila lahka ova hrvatska gruda zemlje, koju je žarko ljubio i kojoj se nije ni u tudjini iznevjerio.

Posljedice neznanja hrvat. jezika. Nedavno upozorili smo na ovom mjestu više sudbene oblasti, da je na kaznenom odsjeku za javne rasprave pri c. k. kolarskom sudu u Puli odredjen sudac Dr. Peteani, koji nezna ni rieči hrvatski. Ali te oblasti nisu se ni maknule, te je sudac Peteani počeo uredovati, a posljedice njegovog uredovanja već se opažaju. Tako je prošlu subotu pristupila pred njega stranka, koja mu je odlučno izjavila, da će se na raspravi služiti hrvatskim jezikom. Dr. Peteani je na to izjavio, pošto ne pozna hrvatskog jezika, da raspravu ne može voditi i odgodio istu, da se spisi predadu sucu, koji pozna hrvatski. Zastupnik protivne stranke, Talijan, je proti tomu prosvjedovao i isticao da stranka pozna talijanski, te može tim jezikom govoriti, ali nije pomoglo. Istaknuo je takodjer taj gospodin, da je stranka podpućena da govori samo hrvatski. Pa da i je, to ne mienja na stvari ništa, jer to je naše pravo i dapače dužnost svakoga od nas, da upućujemo naše ljude te se na sudu i u svakom državnom uredu služe samo svojim materinskim jezikom, u Istri hrvatskim ili slovenskim. Tako neka čine svi, pak će se gg. Talijani učiti hrvatski, ako će jesti kruh i našega naroda.

Odbor podružnice Družbe sv. C. i M. u Puli najljepšu se zahvaljuje g. Niku vitezu Mardešiću na daru od 10 klupa, koje je poklonio ovdješnjoj novoustanovljenoj družbinoj školi. Živio!

Poziv pjevačima. Sva ona gospoda, koja žele biti pjevači u novoosnovanom hrvat. pjevač. i glazb. društvu, pozivlju se ovime, da dodju u nedjelju 2. oktobra t. g. u 2 s. po podne u Čitaonicu, da se svi popišu i onda dogovore glede dana i satova poduke u pjevanju. — *Odbor.*

Veliki Cirkus Kludski. Jučer je prispio u Pulu najveći cirkus u Austro-Ugarskoj monarkiji, te je sinoć započeo sa predstavama. Cirkus se utaborio na livadi sedam murava (sette moreri), a broji 150 svakovrstnih životinja i 100 osoba. U tom cirkusu produciraju se više akrobata raznim teškim vježbama, krotitelj lavova i tigara; vide se liepi veliki sloni, zebre i dr., dok u cirkusima nefaljeni benavi Augusti, Toniji raznim komedijama i šalama zabavljaju občinstvo. Preporučamo našem občinstvu, da ide pogledati ovaj vačni cirkus.

Voloski kotar:

Trideset godina u službi svoje občine i svoga naroda. Dne 29. septembra god 1880 stupio je današnji načelnik našeg ponosnog Kastva dični naš g. Kazimir Jelušić u službu svoje rodne občine i mi-log mu Kastva grada. Obavljao je u občinskom uredu one drevne i prostrane občine sve važnije i teže poslove dok ga nije narodno povjerenje pred više od 20 godina podiglo na načelničku stolicu prve izvanjske ili seoske občine Istre. Sav taj dugi niz godina vršio je g. Jelušić svoje dužnosti činovnika i načelnika takovom točnošću, marljivošću i uztrajnošću, da mu je to i od strane njegovih i narodnih protivnika i od javnih oblasti opetovno priznato bilo, a to mu je priznalo i Njeg. Veličanstvo odlikovav ga svojim redom.

Mi smo u ovom listu obširnije opisali blagotvorno i nesebično djelovanje uzornog rodoljuba i načelnika Jelušića povodom njegove 25-godišnjice u službi rodne mu občine i hrvatskog naroda Istre te ostajemo kod tada iskreno izraženih želja naših i svega nasega naroda: da bi nas mili i vriedni Mirko služio još dugi niz godina svojoj občini i svomu narodu onako požrtvovno i nesebično i s onim uspjehom, kao što je to činio do sada.

Živio Miro!

Kapelnik lječilištne glazbe u Opatiji. Prvim listopada ima nastupiti svoju službu kao kapelnik lječilištne glazbe u Opatiji Hrvat Mitrović. Već boravi u svom novom boravištu, i mi mu želimo iz svega srca najbolji uspjeh. Dosadanji kapelnik, Njemac, odstupa, morao je odstupiti. I Njemci u lječilištnom odboru bili su s njim nezadovoljni. Jako često se je dogadjalo, da on nije glazbom ravnao, ili da je čak i odsutan bio. Ni novaca nebijaše mu nikad dosta, pak jih je htjeo i duguda zasluživši. Sad odkad zna da ima napustiti svoju službu on je marljiviji no nikad. Nepresta-no je ovdje, i sam uvjek glazbu dirigira. Što tim namjerava i on i ko za njim, nezna se.

Govoreć o lječilištnoj glazbi, nemogu a da nespomenem još dvie. Lječilištna glazba igra u parku pred zasekom Anjelinom. Pred ili u kavani Quarnero igraju Magjari-cigani cielu Božju godinu, pileć uvjek skoro njekako jednako. Mnogim je upravo dosadno slušati jih; a dosadjuju oni posjetiteljem kavane i inače pobiruć svaki čas novce. Mnogi bi platio da jih nemora slušati. Nejmamo ništa proti tomu da i magjarska glazba svira, pače neka igra, obzirom na velik broj Magjara što u Opatiju dolaze. Al što je preveć, preveć je. Na portiću izpred druge kavane je njekakva druga družba, 4 do pet mužkih i jedna ženska, nakrabuljani, kao njeka vrst pajaca. Gude, plešu, dreče se. Obično je malo ljudi koji pred tom kavanom sjede. Možda bi jih više bilo da nije rečene družbe, rad koje mnogi nemari onuda ni proći. Trebalo bi i proti tomu što providiti. Mogla bi kadgod, al svaki dan je preveć.

Gostovi u Opatiji. U ovaj naš divan kroj bili su gostovi počeli dolaziti i ovdje boraviti samo zimi i u prvoj polovici proljeća. Od nekoliko godina dolazi jih sve više ljeti, poglavito na kupanje. Ovoga ljeta bilo jih je više nego li još nikad. Njekoliko tjedana bilo jih je do 6500. Kad su ono bili buknuli prvi glasovi o koleri u Italiji, onda se mnogi porazbježali u svoja stalna boravišta, bojeć se da se nebi po moru donosio bolesti ovamo. To je malo trajalo. Bolest je veća na prostranih kopnih nego li na obalah. Sad kao da ljudi pred bolestju u Opatiju bježe. Sve jih je više. Oko polovice mjeseca narasao je broj na preko 4000 gostova. I to gostova većinom boljih, koji su probavili ljeto u visokih gorah i gustih šumah, i koji hoće da sad u Opatiji, na moru, probave njekoliko tjedana. Većinom su to Poljaci i Rusi, sve fino občinstvo. Ima kiše al ima i liepih dana; evo i u jeseni po svakom vremenu ljudi se kupaju dosta u velikom broju. Do 17. t. mj. imala je Opatija, od 1. sječnja ovamo, blizu 40.000 gostova, ubrojiv ovamo i 3000 prolaznika.

Koncesija za željeznicu na zube. Ministarstvo željeznica u Beču produljilo je bečkom družtvu „Union" koncesiju za gradnju željeznice na zube, koja bi polazila iz lovranske Drage na Učku. Koncesija ta produljena je do 2. oktobra 1911.

Pazinski kotar:

Predavanja u Pazinu. Odbor za prosvjetu u Pazinu zaključio je i ove godine poput lanjske obdržavati javna predavanja u prostorijama „Hrvatske čitaonice". Predavanja obdržavat će se, ako ne bude nikakvih zaprieka, redovito u subotu.

Predavanja počinju u subotu dne 1. listopada, te će toga dana prigodom otkrića spomenika držati prof. Zv. pl. Doroghy predavanje „O pjesniku hrvatske himne, Antunu Mihanoviću".

Početak točno u 8 i pol sati na veče.

Porečki kotar:

Kaštelirska glazba. Imade tome nekoliko dana, što su naši mladići odlučili ustrojiti glazbeno družtvo u Kašteliru. Ne možemo, a da im ne čestitamo i da se ne radujemo toj lijepoj i plemenitoj ideji. Vruća je i naša želja, da bi iz te muke bilo pogače, ali mnim, da nam se temeljito bojati i dvojiti o uspjehu te krasne ideje. Bojati nam se zato, što je na više manje pod vodstvom onih istih osoba, koje su jednoć podigle i tamb. društvo u Kašteliru, koje je na žalost već odavna blagopokojno. Košto je ono propalo radi nepravednog postupanja njegovu vodje i učitelja, koji je dozvolio, da se isključe stanoviti članovi bez temeljitih razloga. Ako i nisu možda bili ovi članovi najbolji, a to su bez sumnje bili najmarljiviji i najzainteresaniji. Mar i interes, što je gojio isključeni član Mate Ventin do tamb. društva, ne može niko od g.. bivših tamburaša poreći. Učitelj tog tamb. društva je danas jedan od najglavnijih faktora kod osnivanja današnje glazbe. Svoju sposobnost najljepše pokazao je kako razabiremo iz predzadnjeg broja „Naše Sloge" prigodom vodstva odbora „Hrv. Čitaone" u Kašteliru primitkom onog nepravednog i neumjestnog zaključka glede pučke knjižnice. Imade i drugih pogrješki proisteklih iz njegove redakcije, koji su našoj hrv. stranci znatno naudile i koje već odavna zabrinjuju trijeznije Kaštelirce.

Nije dakle opravdana naša sumnja o uspjehu te toli plemenite narodne glazbe? Ne moramo li se bojati, kad vidimo, da se sve to radi nekako potajno, bez da se posavjetuje sa inteligentnijim i iskusnijim narodnim elementima u Kašteliru. Kaštelir, koji bi mogao uz dobro vodstvo brojiti 30—35 članova glazbe, danas imade samo 10—12. Takav nas početak zabrinjuje, jer će samo osramotiti naš hrv. Kaštelir pred onima, koji ga poznaju.

Stavljamo zato ozbiljno na srce onima, koji rade oko te glazbe, osobito pako njihovom vodji, da paze, što rade jer svojim će eventualnim neuspjehom diskreditirati nas svih pred narodom, pa ne ćemo nikad više imati obraza stupiti pred našeg poštenoj seljaka, da s njime zajedno bilo što poduzmemo.

Složnom silom treba poći, želimo li k cilju doći.

Glavna skupština muške i ženske podr. u Kašteliru. Dne 18. ov. mj. obdržavana bje gl. sk., koju je uz par lijepih riječi otvorio i pozdravio predsjednik velč. g. Šantić, mjesni župnik. Nakon njegova pozdrava izvjesti tajnik stanje blagajne. Velč. g. Crvar spominje iza toga razna, s obzirom na školstvo, zapuštena mjesta širom cijele Istre, a osobitu pozornost svraća na porečki kotar. Prikazuje kako je družbi nemoguće priteći svakamo u pomoć radi nedostatka materialnih prilika, zato treba da nastojimo da svakom zgodom sakupimo po koju paru za milu nam „Družbu". Na to bude jednoglasno izabran novi odbor i time završena glavna skupština.

Tom zgodom moram da konstatiram, da je broj prisutnih članova bio na žalost veoma malen. Ne znadem pravog razloga, a bojim se da je taj, što se je glavna skupština objavila 4 sata prije otvorenja, mjesto 8 dana, kako bi to prema pravilima moralo da bude.

Otvorenje pučke knjižnice društva „Dobrila" u Kašteliru. Budući da društvu „Dobrila" prigodom mlade mise u Kašt. nije uspjelo otvoriti u našem selu svoju knjižnicu, to su upotrebili gl. skupštinu podružnice da tim danom to obave. Kako su do toga došli, da u Kašteliru otvore svoju knjižnicu to smo već u našem listu razjasnili. Otvorenje samo uslijedilo je odmah nakon gl. sk. Prisutnog je naroda bilo vrlo malo osim odbora čitaone, koji bi se tome veselio, dok je bio kudikamo više zastupan narod, koji je najodlučnije pokazao svoje negodovanje, uvidjajuć razdor, koji se tim putem širi u našu hrvatsku stranku. G. M. Ružić, pravnik nastojao je da narodu prikaže tu neugodnu pogibao, koja nam prijeti širenjem tog razdora u Kašt. osobito u tim prilikama, kad bismo se morali složno boriti protiv starog neprijatelja nam Talijana. S toga se baš čudi svim onim faktorima, koji su bilo direktno bilo indirektno doprinijeli otvorenju te knjižnice. Odbija takodjer sa prezirom sve one klevete i neistine, što se šire o društvu „Istra" preko one gospode, koja mešetare u prilog društvu „Dobrila". Istinitost njegovih riječi pekla je nekolicinu, pa nije čudo, da je bio neprestano prekidan i da je morao progutati zajedno sa svojim istomišljenicima po koju prostu i gorku ter poznamo onu: „Non procul a proprio stipite poma cadunt".

Koparski kotar:

Dopis iz Buzeta-Sovinjak. Dne 8. t. mj. nemila srmt otela nam je mladi život, život u cijeloj okolici obljubljenog mladića Andrije Vivode starog 26 g.

Pokojnik bio je jedan od prvih koji su se borili za narodni rad i prosvjetu. Radio je mnogo kod osnutka tamburaškog društva u Sovinjaku i bio mu je glavnim pokretačem sve do svoje duge i teške bolesti. Njegovu dobrotu i plemenitost duha, najbolje potvrdjuje krasni sprovod, kojem je bio do crnog groba dopraćen uz hrvatsko (za prvi put!!!) crkveno pjevanje.

Bila mu lahka hrvatska gruda, a rodjacima najiskrenije saučešće.

Kod pogreba sakupilo se i za našu majčicu „Družbu" oko 30 kruna, koje se izručilo tamošnjoj „Podružnici".

Pred otvorenjem istarskog sabora. Lanišće, dne 26. IX. 1910. Za nekoliko dana otvara se istarski sabor, koji će — kako se čuje — ispustiti iz dnevnog reda politička pitanja, te će poraditi samo oko gospodarskih stvari u gospodarstveno sasvim rasklimanoj Istri. Ako se ikoji veseli tom „gospodarskom programu“ našeg sabora, to bi se veselili mi Krašani. Ako se i ne nadamo, da će se iz toga programa Bog zna što izleći (ići će to onako po talijanski !), ipak se stalno nadamo, da će na dnevni red doći naše već toliko godina viseće pitanje a to su naši putevi. (A tali janska izložba u Kopru? — Ur)

Svaki, koji je samo jednom tako sretan bio, te je prekoračio naš Kras, zgraža se nad zapuštenosti naših puteva, koji nas sa svijetom vežu. Svaki se zgraža te jedan krivi Petra, drugi sipje sramotu na Pavla, a mi, vjere nam, više ni sami ne znamo, koga da krivimo i na koga da se u tom pogledu još obratimo. Koliko se je zato već učinilo puteva, koliko preporuka, prosjećenja, moljakanja, zaklinjanja i molba od općine pa do samog cara, a koliko li je muke, jada i nevolje kroz toliko godina bilo, to se ne da napisati.

Nije dakle zamjera, da ne znamo, na koga da se još obratimo, ta prošli smo već sve austrijske stepenice i iz svake nas nemilosrdno skotrljaše!

A kako nada ne izumire, oživjela je ponovno ona i kod nas, te stalno očekujemo, da će ovo zasjedanje istarskog sabora donesti i nama barem već projektivanu cestu Lanišće-Lupogiav.

Gospoda zastupnici bez razlike stranaka znadu i priznavaju veliku potrebu te naše ceste, bez koje mi uopće ne možemo ni za korak u gospodarstvenom pogledu napredovati. Pa i pravednost Božja i ljudska nalaž , da se dade barem nešto i onima, koji nisu nikada ni od pokrajine ni od države a ma mišta dobili i kada nisu sami krivi, da su i oni — ljudi!

Gospodo, zastupnici Istre, sjetite se najzapuštenijeg kraja naše pokrajine!

Kopar u Italiji! Na talijanskoj izložbi u Kopru pogovarali su se onomadna dva slovenska stražara medju sobom slovenski. Začuvši taj pogovor jedan koparski Talijan, pristupi k njima te se izdere: Šta govorite ovdje na ovoj zemlji slovenski; zar neznate da smo u Italiji?

Što bi mu čovjek na to? Ništa! Bit će da je tako, samo se još neufaju sa Gari baldijem na svietlo iz... zahoda!

Franina i Jurina.

Fr. Dobro jutro Jure! Kamo to lečeš tako brzo?

Jur. Bog daj! Muaram brzu, da nuajdem redatura doma, zak imam mu puveć interešanih stvuari.

Fr. Kaj gries redaturu od organeta, kaj ti jie tulika premura?

Jur. Ne, ne! Naša Sloga štejeja raje Dragućani, a ja bin rada, da kako je šolit, puvejeja nuaprit, kaj se pu Dragući zguaja nuazad dikaj.

Fr. Kaj je noviga tamu?

Jur. Saki duan dikaj. Prva je ta, da se si „talijani“ interešuaja za Naša Sloga, pak je perikul, da će se čuda njih nuanja abonat, zak piše junku ne njih mod. Druga je, da je Sloga počela pisat juštu unako pu talijanski, kako Dragućari guvurija doma. A treća jie, da Sloga dununša sadà sa velika dela njihove kull . . . ture.

Fr. A jie dikaj noviga storila ta njihova kull . . . tura?

Jur. Kaj ne znuaš nič?

Fr. Nič!

Jur. Kaj si hodi v Pagubice škula h maještru Bižatu luani, ne znuan, da li jie iz Mantove ali Modene.

Fr. Tra san.

Jur. Donke biš muara znat se ponuaprid saki naš prugrešu.

Fr. Rada bin rada, tra bi me stavili za šekreštarija komunal, ali nermanje za kapo-banda . . .

Jur. Ali za kible prenuašat! Justo sadà bi te bilò putreba, zak v Dragući je kolera, a tebe se sigurno ne bi prijiela, nego bi bižala ud tebè, kako ud Marka kovuača smrt.

Fr. Kaj kolera v Dragući?

Jur. Propriamente kolera africana!

Fr. Kaj dìš?

Jur. Menelik je omar, a neki od uneh njegovih prijatelu sua dižertali nejamnjeni ud kolere, i kada sua prišli v naš lipi Draguć, ih je prijiela za de šenu. Jedan kadà je te pruašat plovana, da mu dua svetu uji, na suameh vruutih je početo ž njega ud zgorà i ud zdolà i Bog mu daj lahka dušica je flni. Drugi enako kadà je ša, da se pred smrt pumiri z maještrom, vruata sa bilà zaprta i onako jie na pragu od škule stori i vaje flni.

Fr. Beh ih pomiluj!

Jur. I Buh nas oslubudi od črne kolere „afrikanske“.

Razne primorske viesti.

Ni zloba ni neznanje nego prenatrpanost poslom. Negdje mjeseca juna tekuće godine poslao je gospodin zastupnik Spinčić iz Beča gospodinu Franu Orliću preporučeno pismo u Punat. K hrvatskomu naslovu dodao je „Quarnerische Inseln“. Prije nego li je pismo prispjelo u ruke naslovljeniku moralo je dugo putovati po moru i po kopnu. Ima tri poštanska žiga sa njekakvimi španjolskimi imeni. Dva žiga kažu da bijaše pismo dva put u Londonu, i tò 29. juna i 20. jula. Iz Londona bilo je poslano u Beč na poštu carevinskoga vieća, gdje se je napisalo na posebnoj cedulji da pismo ima ići u Punat na kvarnerskih otocih na Adriji a ne na kanarske otoke. I onda je tada negda dne 23. jula došlo u Krk a 24. jula u Punat naslovljeniku u ruke. Zastupnik Spinčić prosvjedovao je proti takovu postupku, kod c. k. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu, pripomenuv da se uzrok takovu postupku ima tražiti u neznanju ili u zlobi dotičnih c. k. poštanskih činovnika. Rečeno c. kr. ravnateljstvo odgovorilo mu je da je povelo izvide, i da je prema njim njeki organ c. k. ravnateljstva pošta i brzojava u Beču, prenatrpan poslom, čitao „Canarische“ mjesto „Quarnerische“. To žali ravnateljstvo u Trstu, dočim je ono u Beču poduzelo potrebite mjere da se u buduće što takva neponovi. Dogodilo se je po drugi put, poslie njekoliko godina Vriedno je iztaknuti, da je odgovor na hrvatsku pritužbu isključivo hrvatski.

Koparska izložba. U nedjelju 2. oktobra t. g. zatvara se talijanska izložba u Kopru. Talijanska gospoda Istre poduzela su sve i sva, da uspiju sa svojom izložbom, ali su napravili užasni fiasko i . . . . veliki deficit. Zato zaključiše, da svaki izložitelj odnese izložene stvari na svoj trošak, da se toko izložbenom fondu (koji medjutim obstoji samo u dugovima) prištedi trošak.

To je talijanska zahvalnost izložiteljima, koji su njim iskazali uslugu na svoj trošak. Drago nam je.

Prilog. Današnjem broju prilažemo otvoreno pismo gosp. Dra. Antuna Antončića, za koje uredničtvo ne preuzimlje nikakve odgovornosti, a našem dopisniku prepuštamo na volju hoće li odgovoriti ili ne.

Dopisnica uredničtva.

Naš glavni suradnik zahvaljuje se srdačno ovim putem svima, koji ga se po vodom njegovog imendana bilo na koji način sjetiše.

Priposlano.*)

Pošto se nekoji golobradi dopisnik „Piccola“, ne iz Funtane, jer je u Funtani samo hrvatski narod koji ljubi i štuje svog duhovnog pastira, bavi mojom malenkosti, jer rek bi nema prečijega posla, s toga smatram potrebitim izjaviti koliko slijedi, nebi li se spomenuti Vrsarski dopisnik i nespašena mu svojta umirili te pustili me u miru s mojim dobrim i pobožnim narodom.

U broju 24 od mjeseca augusta nazivlje me rečeni dopisnik, *traditore della patria*. Izjavljujem na to, da to nijesam niti ću takav biti; rodjen sam žalboże istarski talijanac, to nemogu poreći, a i takav ću ostati, ali nek se Piccolov dopisnik spomene da sam osim toga i u prvom redu katolički svećenik i župnik u Funtani, gdje no obitavaju sami Hrvati, osim jednog prekomorca i par još zaslijepljenih talijanskih podrepnica, koji unašaju medju pobožni hrvatski narod pokvaru i nemoral (darvinizam, onanizam). Izjavljujem se s toga protivan bezbožnom talijanskom gospodstvu a za vjeru i mukotrpni hrvatski narod sve dok neizvojšti sva svoja, od rečene gospode pogažena prava.

Don Almerigo Fraglacomo,
župnik u Funtani kod Vrsara.

* Za članak pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

Zastopniko in potovalca za Istro spreme takoj glavno zastopstvo Vzajemne zavarovalnice proti požarnim škodam na Proseku. Plača mesečna po dogovoru.

Traži se djevojka

za poslužbu u dučanu jestvina. Treba da znade uz hrvatski i nješto njemački. Nastupiti može odmah u dučanu jestvina Riva del Mercato broj 1.

POZOR!

1 kg. „Čajnog maslaca“ K 2·80; 1 kg. „Ala Trappist“ K 1·70; 12 kom. „Imperiala“ K 2.
Prva zagreb. mljekarija, Zagreb, Duga ulica 13.

Prijatelji pčelarstva!

pozivlju se na ustanovnu skupštinu „Istarskog pčelarskog društva“ koja će se obdržavati u Pazinu (Narodni Dom) u četvrtak dne 6. oktobra t. g. u 1½ sata pos. podne.

Za odbor: **Tomašić.**

Broj 4572.

Oglas natječaja.

U smislu zaključka občinskog zastupstva od 26. augusta 1910. razpisuje se ovime natječaj za mjesto drugog občinskog liječnika sa sjelom u Matuljima ili u blizini Matulja. Godišnja plaća sa paušalom za konja ustanovljuje se na K 3000. izplativih u mjesečnim anticipatnim obrocima, osim toga primati će ustanovljene pristojbe za liječničke posjete, koje su gornjom odlukom od dosadašnjih skoro podvostručene.

U okružje tog liječničkog mjesta spadati će porezne občine: Matulji, Spinčići (osim sela Brajni, Belići i Cari), Bregi, Perenići, Pobri, Kućeli, Dol. i Gor. Rukavac, Trinajstići, Jušići, Jurdani, Puži, Zvoneća, Brgud i sela Dolčić i Frlanija u Rubešovoj.

Liječnik biti će dužan držati farmaceutski ormar; bezplatno liječiti posve siromašne bolestnike, dočim će mu putni trošak i ljekovi istima izdani, biti izplaćeni iz občinske blagajne i kao zdravstveni organ občine voditi zdravstveno uredovanje. Službena pogodba sklopiti će se sa liječnikom iza imenovanja istoga, a koja stoji natjecateljem na uvid kod podpisatog poglavarstva.

Natjecatelji mogu podnesti podpisanom svoje molbe do **15. oktobra** t. g., obloživ ih diplomom sveukupnog liječničtva, svjedočbom o dosadanjem službovanju, o poznavanju hrvatskoga jezika kao uredovnog i o svojem državljanstvu.

Općinsko Poglavarstvo.

Kastav, dne 14. septembra 1910.

Načelnik: **Jelušić,** v. r.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Lissa br. 7.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

ZAHVALA.

Podpisane ganutim srcem toplo zahvaljuju svima rodjacima, prijateljima i znancima, koji su nam prigodom smrti nezaboravnog našeg supruga odnosno strica

ANTONA KINKELE

budi kako izrazili svoju sućut u našoj velikoj žalosti.

Svesrdna naša hvala budi ovdje izražena velečast. g. Dr. Eugenu Petzu, koji je zamiernom požrtvovnošću i njegom nastojao milog pokojnika oteti pandžama smrti.

Velika i posebna hvala budi izražena obitelji Forstner i sestanarima, kumovima i kumama, koji su nas kroz cielo vrieme naše teške boli tješili i nastojali ublažiti našu tugu.

Z hvaljujemo od srca veteranskom društvu, koje je opremilo sav sprovod i cielokupno sa glazbom prisustvovalo pogrebu, kao što Narodnoj Radničkoj Organizaciji, koja je mnogobrojno pratila lies i svima drugima što su prisustvovali pogrebu i vienicima okitili odar.

Svima od srca hvala a od Boga plaća.

PULA, 25. rujna 1910.

Antonija udova **Kinkela**, supruga. Obitelji: **Slavić, Pilopić**, stričevići.

Trgovci vinom i krčmari

Pozor!

Kad kupujete vino, grožđje ili rakiju od dropa preporučam, da se obratite na mene, i to osobno ili pismeno. Imam dobrih naravnih vina koja su bila na izložbi u Parizu odlikovana sa zlatnom kolajnom i križem i zlatnom krunom i počastnom diplomom. Na uvid imam više pohvalnih pisama u mojoj pisarni.

Osim toga dajem onomu, koji bi mogao dokazati, da vina u mojoj konobi nisu naravna i svježa, 1000 kruna. **Skladište strojeva „Singor Original"; strojeva za pletivo; tiskala** za grožđje, kao i sve potrebštine za vinogradare i pivničare. — **Skladište vina u Poreču, ulica Grande br. 320.** — Preporuča se odani

Martin Sreboth.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 186.

Nebrojene priznanice i opetovne narudžbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke cijene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, galoširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

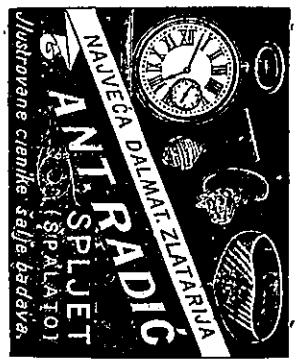

Nikada više!

neću mijenjati sapuna odka i rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržajo liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Štednjak (Sparrherd)

u veoma dobrom stanju prodaje se. Upitati u uredničtvu.

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane, „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Mlivicama.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	„	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baška-nova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	6.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj. Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Šaški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Skladište i radionica cipela Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Podpisani prekupio je od tvrdke P. Zaro cielo skladište i radionicu cipela, te će unaprieda voditi sam sav posao, i nastojati da općenito udovolji pošt. gradjanstvo i vojničku posadu.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici. Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Nova trgovina! VELIKI IZBOR Nova trgovina!

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arena.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, bliza kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz travljenja jer UNIKUM kroz svetno komično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Ljećilište za bolesti svake vrsti. Ljeći se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više ljećilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 40. Pula, u četvrtak dne 6. oktobra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Za nevolju saveznici.

Svietska poviest pozna doista malo čudnovatijih saveza nego li je onaj, što postoji izmedju Austro-Ugarske i Italije. Kadgod smo u ovom listu pisali — a to biva često — o prijateljskim tobož odnošajim izmedju ovih saveznica naslovili smo svaki put odnosne viesti sa gornjim naslovom t. j. za nevolju saveznici.

Železni kancelar, mudri i dalekovidni Bismark svezao je pred kakvih skoro 30 godina ove dvie davne suparnice i neprijateljice medjusobom i obadvie zajedno uz njemačko carstvo, više iz straha pred Francezkom nego li iz ljubavi do europejskog mira.

Takozvani trojni savez, u kojem se nalaze Austro-Ugarska, Italija i Njemačka, bio je sklopljen po Bismarkovoj zamisli radi zajedničke obrane i zaštite ovih saveznica proti bilo kojoj drugoj državi, navlastito proti Francezkoj, pak proti Rusiji, Englezkoj itd.

Ma i koliko se dade protumačiti ili obrazložiti savez izmedju Austro-Ugarske i Njemačke nedade se ni protumačiti ni obrazložiti savez izmedju Austro-Ugarske i Italije. Taj je savez čudnovat, nenaravski, nesimpatičan i s naše, i s talijanske strane. To vidjamo svaki dan iz mnogobrojnih dogodjaja koli u našem toli — i mnogo više u talijanskom javnom životu.

Težko je naći dvie države saveznice, u kojima se sva javnost, čak i isti službeni krugovi toliko bave sa pitanjem eventualnog sukoba ili rata, koliko baš u ovim dvim državama.

Veliki i uvaženi francezki list „Le Temps" priobćio je ovih dana vrlo zanimiv članak o izvanjskoj politici Italije. Suradniku toga lista izjavila je neka odlična talijanska osoba sliedeće: „Ovomadne proniela se viest, da kani Italija prodati Grčkoj nekoje svoje stare ratne brodove. To nije istina. Italija neprodava stare ratne brodove, uz svoje nove brodove ona je stare uzko uračunala u potrebiti program, da uzdrži svoj položaj na jadranskom moru".

Neprestano se dakle sniva i snuje o jadranskom moru. O njem pišu, pjevaju i govore talijanski pjesnici, dramatički pisci, zastupnici, novinari i diplomati. Na jadranskom se moru vrše *sjajne* pomorske vježbe talijanske ratne mornarice, na njemu se čine utvrde, na njemu se traži nove zgodne točke za obskrbu ratnih brodova, nove pozicije itd. itd. U Italiji se govori ponajviše o jadranskom moru. Nu nezaboravljaju talijanski službeni krugovi, osobito ministarstvo rata ni na svoje kopnene granice prema Austro Ugarskoj. Talijanska vlada gradi nove i učvršćuje stare svoje tvrdjave uz naše granice u južnom Tirolu i Goričkoj. Tamo i amo stvara nove i pojačava postojeće vojničke posade.

Ali uzprkos tomu nastoje službeni krugovi Italije uvjeriti sviet, da Italija neima ni na moru ni na kopnu ratobornih nakana i osnova. Ti krugovi proglasuju, da zahtjeva moralni i materijalni napredak Italije, da bude oprezna i budna i da se ima bojati više nego li koja druga država kakvog mu drago izvanjskog zapletaja.

Italija da nemože stupiti iz trojnog saveza jer bi to moglo izazvati medjunarodne sukobe, u kojima bi ona u prvom redu bila žrtvovana. Nu s druge strane Italija mora ostati u trojnom savezu uz uvjete, da ne mora podnositi protuudarce dogodjaja, koji se na nju ne odnose. Eto zašto evropski položaj Italiju neizbježivo sili, da se izključivo bavi svojim interesima na Jadranu i da se solidno oruža po moru i po kopnu; Italija je primorana, da se bavi Jadranom i onim, što se nalazi preko tog mora, kako to dokazuju nedavni dogodjaji. Nuždno je za Italiju, da se u zaledju Jadranskog mora ne dogodi nikakva važna kretnja bez njezina znanja. Ona mora svoje veze udesiti tako, da ostane van svakog sukoba, što bi ga (ovdje se očito radi o Austriji) drugi izazvali; ona mora imati vojsku i mornaricu takovu, da se bude mogla smatrati sigurno zaštićenom od svojih Alpa i od svojih pomorskih granica.

Ovako se eto piše i govori a radi se posve drugače, kako nam to pokazuju najnoviji dogodjaji.

Tečajem prošloga mjeseca sastali su se naime dva puta upravitelji izvanjske politike obiju saveznica U prvoj polovici tog mjeseca došao je u posjete austro-ugarskomu ministru izvanjskih posala grofu Aehrenthalu u Solnograd talijanski ministar izvanjskih posala markez di San Giuliano. Za i poslije sastanka pisale su službene novine austro-ugarske i talijanske o podpuno postignutom sporazumku u svim važnim pitanjima, o posvemašnjem sporazumljenju, o velikom prijateljstvu, iskrenosti, srdačnosti skupnih odnošaja itd. itd. Krunu tomu silnomu diplomatičkomu uspjehu postavio je car i kralj Fran Josip, koji je u Išlu u audienciju primio talijanskog ministra, te ga odlikovao visokim austrijskim redom.

Grof Aehrenthal vratio je svomu talijanskomu kolegi posjet dne 29. istoga mjeseca u Turinu odakle je brzojav istog i sliedećeg dana u sviet turio sliedeće viesti: Austro ugarski ministar izvanj. posala grof Aehrenthal stigao je sinoć u pratnji poklisarskoga savjetnika grofa Szaparya ovamo. Na kolodvoru su ga dočekali ministar izvanjskih posala markez di San Giuliano, poklisari vojvoda Avarna i Merey, kao i generalni tajnik kabinetske kancelarije. Pozdrav je bio veoma srdačan. Po tom su se u automobilu odvezli u svratište „Evropa", gdje je bila gostba.

Ministri grof Aehrenthal i di San Giuliano odvezli su se jutros u kraljevskom automobilu u Racconigi. U Racconigiu je priredjen u čast grofu Aehrenthalu doručak. Grof Aehrenthal izručio je u audijenciji kralju Viktoru Emanuelu ručno pismo cara i kralja Franje Josipa. Večeras će biti u Turinu službena gostba u čast grofu Aehrenthalu, a dne 1. oktobra doručak kod markeza di San Giuliana. Sutra na večer ostavit će grof Aehrenthal Turin. U isti će mah izaći oficijozni communiqué o sastanku u Turinu.

Kralj Viktor Emanuel podario je austrijskomu ministru najviši talijanski red.

Sada će opet udariti službeni listovi jedne i druge države u tinpane i talambase o podpunoj slozi, o posvemašnjem sporazumku, o velikom, iskrenom i srdačnom prijateljstvu obiju vladara, obiju diplomata i obiju država.

Medjutim to i takove svečane izjave službenih jaslara izgubile su već odavno svako znamenovanje. Svatko se danas takovim izjavama podsmjehuje znajuć, da su odavna prošla ona vremena, kadno je javnost takvim posjetima, izjavama, napitnicama itd. podavala neku važnost. Današnji dan traži svatko činjenice i vjeruje jedino njima. A te činjenice navedosmo prije govoreć o pripravama talijanske vlade za *prijateljski doček* naše vojske na kopnu i naše ratne mornarice na jadranskom moru.

U ostalom ni Austrija nedrži ruke prekrštene, da ju nezateknu nepripravni mogući zapletaju. I ona je bacila jednu petinu svojih četa uz talijansku granicu i ona učvršćuje svoje tvrdjave, gradi strategične željeznice pripravljajući se za ljuti boj, do kojega će prije ili kasnije doći izmedju saveznica — za nevolju!!

Castellitzeva politika.

Prem još nije puklo definitivno imenovanje Castellitza za tršćansko koparsku biskupsku stolicu, već izdaje farbu svojeg budućeg biskupovanja po prvim koracima, što ih je glede toga poduzeo.

Osim spomenutih već stvari, dolaze glasovi od navadno dobro upućenih ličnosti, da je Monsignor Castellitz za primitak biskupske časti dao još ova dva uvjeta: prvo, da se prije njegovog nastupa riješi spor Butignoni Mechia, — a drugo, da mu se na mjesto Mechie dodijeli kao kancelar profesor goričkog bogoslovja Ujčić.

Kako se vidi, Castellitz hoće s jedne strane da dodje na gotovo, te ne će da sam riješava neugodna pitanja; s druge pak strane hoće i zahtijeva, da mu se kao desna ruka dodijeli čovjek, koji će svirati u iste diple i bez prigovora ostvarati njegove planove. Takova politika sa subjektivne strane Monsignora Castellitza nije loša; al je loša s objektivne strane, osobito glede drugog zahtjeva.

Profesor Ujčić je takodjer osoba bez prakse, te se je još, može se reći, mlijekom u ustima uspeo na profesorsku stolicu kao miljenac Naglov. Bit će dakle bez prakse biskup i kancelar. Što si možemo od takove vlade očekivati? Bit će druga gora od prve.

K tomu profesor Ujčić, budući se kompromitirao kod jezičnog pitanja u našim crkvama za Naglove ere, nije ni najmanje obljubljen od hrvatskog i slovenskog svećenstva, te bi on po tome ovom svećenstvu bio uprav narinut.

Iz svega slijedi, da ne bi u sredjenim odnošajima ni jedan ni drugi smio ovako važnog mjesta primiti. Al što ćemo? Danas je sve moguće. Ako su Castellitzu kao budućem biskupu ispunili prvi uvjet t. j. povišenje dohodaka, to će mu biti ispunjeni i gore spomenuti uvjeti t. j. predbježno riješenje spora Butignoni-Mechia i dodijeljenje profesora Ujčića kao kancelara.

Iz svega se vidi, da Castellitz ima čvrst „škabel", da se popne na biskupsko prestolje, te bi to mogla osujetiti samo njegova samosvijest. No znakovi i glasovi govore, da će Castellitz primiti, samo da mu se ispune uvjeti. Tako se sprema zlo uza svu uvidjavnost dušobrižničk g svećenstva, jer kad bi ovo odalo samo znakove nezadovoljstva, moglo bi se proti njemu postupati kao proti modernističkom. Jer je je nastala takova era, da nekoji smatraju sve, što uprav ne smrdi po starini, modernizmom.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Talijani i istina. Neki talijanski zem. zastupnik u jednom talijanskom listu piše, da nije istina te su se naši prisjednici Zem. Odbora protivili sazovu istar. sabora, nego da je taj zaključak primljen jednoglasno, dakle i od naših prisjednika. Po tome, da je naše pisanje, kojim smo porekli jednoglasnost tog zaključka neistinito i lažno. Mi stojimo na našoj tvrdnji i velimo otvoreno, da prosto laže taj pisac, kao što se talijanska sinjorija uviek lažima i nepoštenjem služi proti našemu narodu.

Uzrok uapšenja talij novinara u Puli. Sve novine donesle su netočne viesti radi špijunstva uapšenog novinara Ambrosicha. U koliko smo mogli saznati s dobro upućene strane, uzrok tom uapšenju bio bi ovaj: Jednogodišnji dobrovoljac Michl radi u Arsenalu mornarice leteći stroj vlastitog izuma, pri čem mu vojničke oblasti idu na ruku i dali mu na raspolaganje prostorije muzeja u Arsenalu i sve potrebštine. Novinar Ambrosich, koji je suradnik ovdješnjeg „Giornaletta" i dopisnik tršćanskog „Il Piccolo", htjeo se je informirati o tom izumu i izviestiti svoje novine. U tu svrhu pošao je Ambrosich 27. pr mj. na zapovjedničtvo Arsenala i zamolio propustnicu. Treba naime znati ovu važnu okolnost: Svatko tko želi dobiti propustnicu za Arsenal mora se legitimirati i kazati što će pogledati, a i bez toga smiju se viditi samo razne radionice, muzej i jedan ratni brod, kog odredi zapovjedničtvo Arsenala. Dobivši Ambrosich takvu propustnicu, a da nije naveo te ide pogledati konstrukciju tog novog letećeg stroja, pošao je u Arsenal i došao u Muzej. Tu baš u jednoj sasma odieljenoj sobi dobrovoljac Michl radi svoj stroj Zavevši čuvara muzeja, da ima propusnicu i da je novinar, pošao je neovlašteno u radionicu letećeg stroja, raspitao se i razgledao konstruiranje istoga, o čemu je obširno izviestio list „Il Piccolo". Čim je „Il Piccolo" prošlog četvrtka donio taj izvještaj, bio je Ambrosich odmah zatvoren zajedno s nekim Wiederhoferom, koji je bio s njime u Arsenalu kao tumač. — Obojica nalaze se još u zatvoru, te će proti njima biti zaveden postupak radi uhodarstva. Da li imadu kakovih sukrivaca, o tome se drži stroga tajna.

Pjevačima na znanje. Javlja se, da se pjevačke vježbe obdržavaju svakog utorka i četvrtka od 8½ - 9½ s. večer u prostorijama Čitaonice. Upisivanje u pjevački zbor i hrv. pjev. glazb. društvo prima se u Istar. Posujilnici i u uredništvu našeg lista.

Sokolsko plesno vježbe počimlju u nedjelju 9. t. mj. u 4 s. po p. Svi početnici pozivlju se u vlastitom interesu, da dolaze na plesne vježbe u 3 s. po p.

Dar podružnici u Puli. U zadnjem broju zahvalio je Odbor ovdješnje podružnice g. N. vitezu Mardešiću na daru od 10 klupa u pometnjom je izostalo, da je isti darovao još 10 stolova, tako u sve 10 stolova i 6 klupa, čime se zadoja viest ovime popunjuje a odbor podružnice najljepše zahvaljuje.

Malo odgovora. Uredničtvo „Pučkog Prijatelja" donašajuć kao prilog jednu iz javu gosp. zemalj. zastupnika Šima Červara, u „Napomeni uredničtva" spotiče se o naš list i njegovog urednika. Je li naš urednik imao donieti dopis g. zast. Š. Červara kao odgovor na dopis iz Kastelira, neka sude čitatelji. G. zast. Červar imao je odgovoriti samo stvarno, u koliko se što zabavilo njemu u spomenutom dopisu, kako mu je naš urednik i pisao, a ne da upotriebi baš „Našu Slogu" za napadaj na nekoje članove „ukad. fer. društva Istra". „Naša Sloga" dižala se je do sada po strani u najnovijem žalostnom trvenju između klerikalaca i liberalaca, što dokazuje, uz druge, nedavna skupna sjednica t. z. liberalaca i klerikalaca u Voloskom, na kojoj su biedili „Našu Slogu" klerikalci s liberalizma, a liberalci s klerikalizma, te su se je svečano odricali i jedni i drugi, isto kao što su se na toj sjednici „klerikalci" odrekli i nar. zast. prof. Spinčića, koji je ipak svećenik. Na toj sjednici prisustvovali su također prijatelji i nadahnjivatelji „Pučkog Prijatelja". Tim odricanjem mi smo zadovoljni, jer nam i nehotice dadoše svjedočbu, da dobro služimo ideji hrvatskog i slovenskog naroda u Istri. Dakle mi ne samo „velimo" nego i zdušno po najboljim svojim silama i *radimo* na toj ideji.

U „Napomeni Uredničtva" opaža „Pučki Prijatelj" medju zaporkama, da je naš urednik u pismu na g. Š. Červara imao napisati „ne ćemo" i „Naša Sloga", mjesto *nećemo* i *Naša Sloga* Mi imademo pred sobom prepis rečenog pisma, i u njemu stoji napisano *ne ćemo*, te dopuštamo, da je u originalu u brzini napisana negacija „ne" spojeno. O toj „gramatičnoj pogriešci", koju je našao „Pučki Prijatelj" dalo bi se mnogo raspravljati, je li u obće pogrieška, kao što je za nas pravilno označivanje našeg lista sa Naša Sloga i bez navodnih znakova Tom sitnicom htjelo je uredničtvo „Puč. Prij." prikazati našeg urednika, kao da ne pozna hrvatskog jezika, što ovaj put ne upaljuje, jer barem iz hrvatskog jezika gospoda „Pučkog Prijatelja" nisu još dorasla, da davaju lekcije našem urredniku. Ako su gospoda kojem svojem urredniku davala lekcije iz hrvatskog jezika, to je bilo liepo od njih, jer kad netko postane Hrvatom, treba barem da zna de i hrvatski. Toliko mimogredce na to „veliko odkriće".

Da li su pak „nečasne" po Našu Slogu opaske na članak „R. Novog L.", javljamo gospodi oko „P. P.", da je one opaske napisao čovjek, koji *častno i pošteno* već skoro trideset godina perom i djelom zastupa i vodi hrvatski i slovenski narod u Istri. Redci i opaske napisane za naš list od takvog čovjeka bit će nam uvik častne.

Pozatu „Izjavu" akademičara Istrana u Zagrebu, tiskali smo uz naročitu opasku uredničtva, iz koje se vidi u koliko odobravamo tu „Izjavu" i u koliko ne odobravamo. — Gosp. Radiću pak morali smo ustupiti mjesta u našem listu, jer je dopisom u našem listu bio izazvan. Cieli njegov odgovor pak bio je priobćen uz reservu uredničtva.

Eto to su „liberalni" griesi Naše Sloge, koje je nanjušio „poenitentiarius" „Pučkog Prijatelja". Čekamo sada još da nas liberalac „Diabolus Rotae" obiedi s „klerikalnih" grieha. Jedne i druge pak podniet ćemo mirnom savješću i lahko pred cielim našim narodom u Istri.

Uredničtvo „P. P." završuje svoju „Napomenu" sa: „Dosta za sad!" Mi mirno očekujemo, da nastavi, kao što ćemo i mi nastaviti naš dosadašnji rad mimo „klerikalaca" i „liberalaca".

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Voloski kotar:

Desetgodišnjica pjevačkoga i tamburaškoga društva „Sloga" u Zametu. Dočim je mladi Sokol Kantrida Zamet slavio svoju slavu dne 4. rujna u Kantridi, slavila je Zametska „Sloga" svoju desetgodišnjicu dne 25. rujna u Zametu. Obe slave, priredjene o medji Rieke, bile su jako dobro posjećene od občinstva, a napose prva od Sokola s raznih strana, druga od mnogih pjevačkih, tamburaških i čitaćih društava. U Zamet došla su, da počaste svoga starijega druga, tamburaški zbor „Hrvatske čitaonice" u Srdočima, „Hrvatska čitaonica" iz Pehlina, „Hallubjan" iz Sv. Mateja, „Istarska vila" iz Kastva, „Narodnjak" iz Jušića, „Javor" iz Mihotića; „Hrvatska čitaonica" iz Drenove, „Sloga" i „Slovensko društvo" iz Rieke, i „Primorski Hrvat" iz Trsata Na tamburama izvadjala su razne komade rečeno društvo iz Srdoča i „Sloga" iz Rieke; a pjevala su „Javor", „Hrvatska Vila" i najpače Zametska „Sloga". Izvelo se je sve komade i sve pjesme na tamburama i ljudskim glasom skladno, sve je izazivalo oduševljeno odobravanje. Mnogobrojno občinstvo bilo je razigrano takodjer vojničkom glasbom pukovnije Jelačić. Svečanostni govor držao je Božo Dubrović iz Sv. Mateja prije nego li se je počeo provadjati glasbeni dio programa. U svojem govoru je upravo pjesnički izticao znamenitost pjesme, orisao djelovanje društva „Sloge" od njezinoga postanka (23. rujna 1900.) do danas, te uspjehe, koje je postigla, a koji su tim znamenitiji što su se postigli o medji otudjeloga grada. Govor slušan pozorno jako je djelovao na občinstvo, te govorniku svoju zahvalnost pokazalo burnim odobravanjem. Već medju prvimi kitmadi programa oduševljeno pozdravljen zastupnik Spinčić, uzeo je rieč poslie po društvu „Sloga" odpjevanih hrvatskih narodnih pjesmah dok je isto stojalo na podiju. Iztaknuo je razliku izmed 30, 20, 15 pa i 10 godina i danas po Istri pa i u samoj Kastavšćini zajedno sa Zametom, te svoje veselje da je narodna svjest danas tako probudjena. Pripomogli su tomu mnogi čimbenici, a pripomogla su naročito pjevačka i tamburaška društva. O pozdravlja sve, iz Kastavšćine, Rieke, Drenove i Trsata, koja nemogu nikakvi „limites" u njihovih domoljubnih čuvstvih dieliti, a najpače svećaricu Zametsku „Slogu" sa njezinim zborovodjom Franom Rubešom na čelu, želeć da i unapried radi onako uspješno kao i do sada. Iz svih grla orilo je: Živila „Sloga"! Živio Fran Rubeša! Kasnije opet je uzeo rieč Božo Dubrović te pozdravio posebice braću Slovence što pomažu Hrvatom na Rieci u njihovoj borbi, i kojih bijaše kod zabave velik broj. U ime njihovo odzdravio je J Bolč iz Rieke ističuć da jih je ideja sloge Hrvata i Slovenaca dovela k ovoj slavi i da treba činom uvjek kazati da su „Slovenac i Hrvat za uvjek brat i brat". I govor i odgovor bili su oduševljeno praćeni. Na svrsi su Brajšinu istarsku himnu „Predobri Bože!" odpjevala sva društva zajedno uz pratnju glasbe. Bilo je to nješto divnoga nješto veličanstvenoga što je sve u najvećoj mjeri uzneslo.

Mi čestitamo Zametskoj „Slogi" koli na njezinom radu toli na njezinoj toli uspjeloj proslavi desetgodišnjice. Radila i daljet

Bela Nedelja u Kastvu. Prva nedjelja listopada, svečanost Bl. D. Marije od Ružarije poznata je u Kastvu i okolnih mjestih pod imenom *Bele nedelje*. Taj dan je velik, najveći sajam u godini u Kastvu. Prodavati prerazne stvari dodje ljudi iz bližega i daljega, svake godine sve više. Kupovati dodju ljudi ponajpače iz Kastavšćine. Mnogi dodju pogledati, zabaviti se, pozdraviti rod, prijatelje. Ljetos bilo je krasan jesenski dan, pak se je sakupilo ljudi valjda više nego li drugih godina. Kočija bila je sva sila, a ljudi vrvili od Sv. Lucije do Crkvine u tolikom broju, da se je jedva premicalo. Nad stražničom se je pilo i pjevalo, više škopce pekło, a još više turska kava varila. Po gostionah imali su pune ruke posla. U Crekvini sviralo je pet različitih glazba. — Medju mnogimi gostovi iz Rieke, bilo je i njeko liko fićfirića, koji su htjeli paradirati s njekakvimi znakovi. Presjelo njim je. Čim su bili opaženi, morali su jih izvaditi. I čuli su jih, kakve zaslužе. Početkom držali se da neznadu hrvatski, al su njim se pak usta otvorila. Ti veliki Riečki Talijani govorili su hrvatski. Bez znanja toga jezika malo ili nikoliko bi jih moglo živjeti.

Ljećilištna glazba u Opatiji. U dodatak onomu što smo posljednji put donieli javljamo, da je novi kapelnik ljećilištne glazbe Hrvat Mitrović počeo ravnati glazbom dne 28. listopada. Mnogo občinstva, više no običao, došlo je da ga sluša. Znatiželjno pratilo je njegovo ravnanje, njegovo držanje i kretanje, i sviranje glazbe, te već poslie prvoga komada udarilo u buran pljesak. Tako i poslie sliedećih, i slieđeći i svaki dan. Nesamo Hrvati i u obće Slaveni pljeskaju kapelniku Hrvatu, nego i Talijani, i Njemci i Magjari. Predjašnji kapelnik Hemelsberger znamenit je glazbenik i iz znamenite obitelji. Ipak Mitrović neznostaje za njim ni malo, pače ga i nadkriljuje. Mi mu se radujemo iz svega srca, te želimo da uztraje te se tako proslavi i kao glazbenik i kao Hrvat.

Iz skupštine kotarske gospodarske zadruge u Podgradu. Već je naš list javio da se je obdržavala ta skupština dne 18. pr. mj. Želimo danas samo koju o njoj reći. Skupštinu je otvorio velevriedni i prečastni gospodin *Anton Rogač* župnikdekan u Hrušici kao predsjednik zadruge. U ime svoje i odbora pozdravio je mnogobrojne skupštinare, a napose k skupštini pozvane i na skupštinu došle zastupnike naroda Spinčića i Mandića te svršenoga filozofa Ribarića. Iztaknuv kako bi trebalo sve moguće učiniti da se u kotaru digne živinogojstvo, dao je rieč velečastnomu gospodinu *Rajku Logaru* dušobrižniku u Pregarju, kao družtvenomu tajniku, da izvjesti o radu zadruge. Prema njegovomu izvješštaju zadruga nije dobila novaca osim članarine i osim onih od lovskih karata. Da bit će pako još 9 bikova dok je 2 već dobila. Pobrinula se je za nještо marijasca, 2 praza, 1 Paduanskoga osla i njekoliko kobila. Vodičanom osjeguralo se je trošak prilikom kupnje Inodolskih krava, kojih su već 16 kupili, i još će jih. Sve živinogojstvo će bolje napredovati kada dodje u Podgrad živinar košto se je obećalo da će doći. Zadruga ima preko 500 članova. Njihov broj uvjek raste. Skupština je izvještaj tajnikov uzela zahvalno do znanja. Onda je dobio rieč blagajnik u osobi gospodina *Gobca* tajnik posujilnice. Rekao je da je dohodak od članarine i lovskih karata tolik i tolik, i da se je sve potrošilo. Na poziv da pregledaoci računa kažu svoju, oglasio se je njetko iz skupštine, te je i nevidjen od predsjedničtva rekao da su računi pronadjeni u redu. Nedvojimo ni malo da nebi bili u redu, al držimo da bi sam blagajnik mogao troškove malo specificirati, a da bi se pregledači računa imali pokazati i pismeno potvrditi kako su račune našli. Njeki izražuju želju da se nebi već plugova kupovalo nego sjeme, al se većina izrazuje za plugove. Drugi želi da bi i njegova kuća zajedno sa susjedi dobivala list „Kmetovalec". Drugi opet vele da je Istra od onih 6 milijuna kruna što jih je vlada dala kao odšteta agrarcem premalo dobila. Njeki se jako tuže na lovski zakon, koj bi se mogao promjeniti u korist malih posjednika. Njeki konačno raduju se budućem pčelarskom tečaju i pčelarskomu družtvu. Prije nego li se je počelo srećkanje darova dao je predsjednik rieč Spinčiću, Mandiću i Ribariću. *Spinčić* je izlaknuo kako se već par godina govori o njekoj akciji takodjer u Istri, a kako se jako malo radi. Ruga se toj akciji ističuć, da je visoka vlada odlučila podpore za njeku cestu 1000 K i to u proračunu za godinu 1920. On sa drugovi će nastojati da se više i brže radi; medjutim preporuča i hvali samopomoć — udružívanjem. Ističe osobito Mljekarnu u Hrušici, koja nosi do 100.000 K godišnjih u občinu, odsudjujuć ujedno one koji proti njoj ruju. Pozdravlja one koji nesebično rade kod mljekarne i kod zadruge, naročito predsjednika obiju tih družtava preč. Antona Rogača, i članove odbora. *Mandić* ističe, da je doista postupak kulturnoga vieća danas bolji nego li je bio pod pokojnim Campitelli-em, da naši članovi dolaze u sjednice, al da pravo za naš narod neće dotle biti dok se kulturno vieće ne razdieli u dvoje, jedno za Hrvate i Slovence u Istri, drugo za Talijane. Priobćuje kako je uzradio da se predloži za kotar Voloski 40.000 K podpore za ceste povodom tuče. Preporuča prisutnim da se drže družtva jer samo takova mogu dobiti podpora. *Ribarić* se zgraža što ima ljudi u družtvu koji su samo za to članovi, da dobiju darova. Bavi se potanje živinogojstvom, rad kojega bi trebalo popravljati pašnjake i livade, nabaviti boljih pasmina, uzgajati po mogućnosti doma bikove. Zahvalan je Podgradskoj posujilnici koja je predujmila ljudem novaca za kupaju dobrih krava. Govori o koristi voćarstva u kotaru, i o tom da bi se po kojega dječaka poslilo na gospodarske tečaje u Pazin. Skupština je govornike rado slušala, znak da su ljudi uvjek pripravni slušati dobrih nauka. Na to je velezaslužni predsjednik još jednom pozdravio skupštinu i zaključio ju Članovi odbora pak dali su ždriebati darove, medju njimi osobito plugove, za koje ide najviše novca zadruge, nećiće za cieplјenje, i razno sjemenje. Želimo da zadruga sve više napreduje. Kako su članovi njezini mnogobrojni, i raztreseni po najsiromašnijih predjelih Istre, bila bi dužnost i c. kr. vlade i autonomnih pokrajinskih oblasti da njoj izdašno priteću u pomoć.

† **Matko Škender.** U nedjelju jutro, dne 2. oktobra umro je u Kastvu u 54 godini života shrvan težkom bolešču, a providjen sv. sakramentima umirućih g. Matko Škender. Pokojnik je bio vjenčan za Kastavku Matildu Jelušić, kćerku kastavskog župana pok. Ljudevita, te je tako pokojnik bio šurjakom kastavskom načelniku g. Kažimiru Jelušiću i bersečkom župniku g. Rajmundu Jelušiću. Kroz čitav svoj život ističao se pokojnik kao dobar rodoljub, a bio je poznat i u trgovačkim krugovima na Rieci i u Trstu, gdje je i sam svojedobno trgovao. Rodjen je u Brudu na Kupi, u čabarskom kotaru, a zadnje se godine života nastanio u rodnom mjestu supruge u Kastvu, gdje je zastupno osim banke Slavije i druga družtva, kao i razne trgovačke kuće. U tom svojstvu ga je narod diljem naših hrvatskih krajeva dobro poznavao i sa najvećim pouzdanjem susretno. Pokojnik je bio neumorno radin veseljak i šaljivdžija prvoga reda, te ga je kao takovoga svatko u družtvu rado viđjevao. Nu zadnje se vrieme sve više uklanjao družtvu, jer je neumolna bolest počela podgrizavati zdrave niti njegova života, dok ga nije eto shrvala napokon u prerani grob. Pokojnikovoj supruzi Matildi, kao i svoj njegovoj svojti izrazujemo našu iskrenu sućut, a dobrom i plemenitom pokojniku bila lahka hrvatska gruda!

Pazinski kotar:

Predavanja u Pazinu. U subotu dne 1. listopada obdržavala je Hrvatska čitaonica u Pazinu svoje prvo ovogodišnje predavanje. Ponajprije je prof Franjo Novljan kao predsjednik odbora za prosvjetu u kratko ocrtao koja je korist od predavanja i pozvao sve na zajednički rad. Iza toga su učenici mjesne hrvatske gimnazije otpjevali pod vodstvom prof. Saše Šantela Mihanović-Livadićevu pjesmu „Mio li je kraj..." Zatim je slijedilo predavanje prof. Zv. pl. Doreghy a: „O Antunu Mihanoviću, pjesniku hrvatske narodne himne". Cielo veče zaključili su gimnazijalci pjevanjem „Lijepe naše".

U subotu dne 8. o. mj. predavat će prof. Fr. Novljan „O Pragu“ uz 46 slika. Početak točno u 8½ na večer.

Porečki kotar:

Kaštelir. Zadnji dopis iz Kaštelira izazvao je u meni želju, da i ja objelodanim slučaj zgodom g. Vojvode, upravitelja poštanskog ureda u Labinci.

Pred mjesec dana sluči se, te ja iz Labinci telefonski odaslah brzojavku na brzojavni ured u Višnjan za Trst. I gle čuda? Kad platih običnu pristojbu depeše gosp. Vojvoda zatraži od mene još 20 f. kao pristojbu za telefon. Ova se pak pristojba u Kašteliru i po drugim mjestima naše nove telefonske pruge nigdje ne plaća u slučaju brzojava. To me baš i začudi, pa ga opominuh veleć mu, da se to kod našeg upravitelja telefona g. I. Ružića u Kašteliru nikada ne plaća. G. mi Vojvoda pokaže na čitavo čislo brzojava za koje se kod njega platila pristojba.

Medjutim se popitah u kompetentnijih krugova obstoji li zakonitost te pristojbe, i odasvud dobih negativni odgovor. I gle! Već drugi dan povrati mi gosp. Vojvoda mojih 20 f. Sirotan! — valjda je zavirio malo bolje u pravila pa se našao u čudu. Interesantno bi bilo znati da li je gosp. Vojvoda i druge tako taksirao? Ako jest, je li im povratio event. ubrane pristojbe.

Koparski kotar:

Na oprezu slovenski občinari Milja! Piše nam od tamo. Dokaz, da se nešto kuha u našoj občini jest taj, da su stali sadašnji občinski upravitelji takozvani socijalisti i takozvani liberalci oblietati okolo nas izvanjskih občinara. I kuha se doista nešto, i to nešto, što će imati da pojedu kod nas talijanski socijalisti i njihovi liberalni drugovi. Bližaju se naime kod nas občinski izbori, kojih se toliko plaše talijanska gospoda socijalističke i liberalne stranke. Jedni i drugi htjeli na občini vladati a to neide ako jednim ili drugim ne pomognemo mi izvanjski občinari slovenske narodnosti. Nu nam neide mješati se ni s jednim ni s drugim od te dvojice, jer su nam i jedni i drugi jednako pogibeljni i jednako protivni.

Naši socijaldemokrati nisu naime oni pošteni i pravedni internacionalci, koji se iskreno zauzimlju za radnika poljodjelca i obće za sve siromašne slojeve. Oni su samo podrepnice talijanske liberalne stranke, odlučni naši narodni protivnici kano i njihovi liberalni drugovi. Naši su socijalisti najprije Talijani, a onda tek socijalisti. Oni imadu doduše usta svakojakih obećanja ali drugo nemaju za nas ništa. Nemaju nato premda gospodare na občini, ni ceste ni škola ni vode, kao to čine drugdje njihovi liberalni drugovi prema našemu narodu.

Daleko dakle kuća i socijalistom i liberalcem od nas. Oni nas poznaju jedni i drugi samo u vrieme izbora, ali im neće to da ni tada za njih znamo.

Naša inteligencija imala bi se dogovoriti što i kako kani postupati kod budućih izbora te eventualno zamoliti narodne zastupnike da sudjeljuju kod izbornih sastanaka.

Draguć, 27. 9. — Noćni junaci i opeta na djelu. Ti heroji pokazali su se na djelu u noći od 21. i 22. ov. mjeseca. Ova dva dana bio je ovdješnji učitelj službeno odsutan. Kad se vrati kući 22. prama noći ima i šta vidjeti. Vrata školske zgrade su zamazali i ključanicu zamašili tako, da čovjek mora biti dobroga želuca, ako će to gledati (to je ogledalo za nekoje Dragućane). Naravno da učitelj i školska djeca nijesu mogla unići u školsku zgradu.

Išlo se do predsjedništva ovdješnjeg „talijanskog“ upravnog vijeća nek naloži da se dadu vrata i ključanica iščistiti. No sve badava!

Ravnateljstvo škole poduzelo je kod kompetentnih školskih oblasti potrebite korake. Radi toga školska se obuka morala prekinuti na neodredjeno vrijeme.

Čudimo se, da jedna školska oblast, koja je u prvom redu pozvana, da se skrbi za obdržavanje školske obuke, istom nakon tri dana iza obavijesti naloži Upravnom vijeću u Draguću da makne zapreku školske obuke. No i taj su nalog gospoda kod mjesnog upravnog vijeća potpuno ignorirali tako, da je škola još i danas zatvorena. Mislimo da bi se s ovakovim ljudima, kao što su kod dragućske uprave, moralo energičnije postupati.

Iste noći, što se dogodilo na školskoj zgradi, dogodilo se i na župnom stanu i to po drugi put u razmaku od petnaest dana.

Još i gore dogodilo se jednom našem seljaku u selu Odlićima. U zdenac, koji si je sam na svojem zemljištu za svoju porabu napravio, bacili čovječje blato, a to po svoj prilici radi toga što dotičnik šilje svoju djecu u hrvatsku školu.

Po tim renegatskim gadima vidi se, kakove plodove donaša talijanska škola u hrvatskim selima.

Preporučili bi ovdješnjoj c. kr. oružničkoj postaji, nek malo bolje pripazi na slične noćne ptičice

Franina i Jurina.

Fr. Ma ča da je, Jurino, porečki kapitan zapritija, da ne će pustit otpriti našu školu u Novoj Vaši?

Jur. Tako mi je niki dan barba Zvane u Poreču povida.

Fr. A za ki uzrok?

Jur. Zač da je ta škola u blizini nike štale, ča li. Kako se pak — Bog nas od nje očuvaj — kolera širi, zato da ljudi ne sme bit tamo, di beštije bivaju.

Fr. Ala, po majku — ne ću Boga ranit; jušto sam si tija uzet dozvoljenje za portodarme aliti, kako ljudi govore, za oružni list, a sad je pošlo sve s vragom!

Jur. A zač to?

Fr. Će mi vrag promeš napraviti i dati, kad je kapitanat zapr?

Jur. A kad se je zaprju?

Fr. Kada? Zaprt je, i dosta! — zač kad je porečki kapitan reka, da se zarid kolere ne smi otprit u Novoj Vasi naša škola, koja je daleko od nike štalice, (u kojoj u ostalom bivaju samo bubi), oniput se je sigurno ustala šjora Logika i dala befel: „Porečki se kapitanat mora zarid pogibelji pred kugom zaprit!“

Jur. A zač to?

Fr. Ča si, vraže, bija slip, da nisi vidija one breke, mačke i svake vrsti živine, koje u njemu žive? Donke: ako priti kolera onim, koji su daleko od živin, oniput priti još više onim, koji živu med živinami i koji ne gredu ni na stran, ako one balave breke sobom ne pelju.

Jur. Pobožke, imaš pravo!

Fr. Ma bi se valje hudoba zmislila . . . . .

Jur. Kadi sve vrag dlaku u jaju ne išće!?

Fr. I kolera se dan današnji pača s politikom . . . .

Razne primorske viesti.

Naši zemaljski zastupnici na sjednici. Povodom sazova istar. sabora, sastali su prekjučer hrvat. i slov. zem. zastupnici na klubsku sjednicu u Trstu.

Raspravljajuć o sudjelovanju u zem. saboru i o stanju, koje je bilo pred godinu dana, kad su se razišli, konstatirali su, *da je to stanje danas pogoršano s time, što su talijanski članovi zemalj. Odbora od toga vremena kršili jasne ustanove zakona, a da proti tomu nije ništa poduzeo ni zemaljski poglavica, ni c. k. vlada, usprkos tomu, da se je s hrvatsko-slovenske strane proti tom kršenju zakona protestiralo kod raznih državnih faktora.* Još više: Talijani hoće, da bi zemalj. sabor raspravljao predloge, kojima bi pokrajina načinila na milijune duga, a neće da raspravljaju o proračunu.

Poslje podne bila je sjednica kompromisnog odbora, sastojeći od 5 Hrvata i 5 Talijana, pod predsjedanjem zemalj. poglavice i neko vrieme u prisuću c. k namjestnika. Ta sjednica svršila je s tim, da imaju oba kluba, ne kompromisni odbor, odlučiti o nekim spornim pitanjima. Prvi ima rieč talijanski klub, da se izjavi o nekim zahtjevima hrvatsko-slovenskoga kluba, bez kojih ovaj ne može mirno sudjelovati u saboru. Rieč ima takodjer c. k. vlada, od koje se još uviek (kroz pet mjeseci) čeka odgovor na pritužbe hrvatsko-slovenskih članova zem odbora glede kršenja zakona.

Sjednica političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre. Prošloga čedna obdržavana je sjednica odbora našega političkog družtva u Pazinu u prisutnosti velike većine odbornika i zamjenika. Stvoreni su razni važni zaključci glede buduće glavne skupštine, glede predstojećeg popisa pučanstva itd.

Zasjedanje istarskog sabora. Jučer u 4 s. po podne sastao se u Kopru istarski sabor na sjednicu sa dnevnim redom, koji bijaše utanačen već za sjednicu urečenu za dan 22. septembra 1909, t. j.:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika sjednicah III. i IV.
2. Priobćenja.
3. Obrazloženje predloga Davanzo o snizenju cienika na željeznicama za prevoz vina.
4. Imenovanje jednog stalnog člana i dvojice zamjenika za pokrajinsku komisiju za obćeniti porez na obrt i četvorice stalnih članova i toliko zamjenika za prizivnu komisiju za porez na osobnu dohodarinu.
5. Obrazloženje predloga Davanzo obzirom na loše stanje ribara sardjela i obrtnika sa konserviranom ribom.
6. Izvieštaj školskog odbora o molbi Josipe udove učitelja Jakova Jurkotića radi podpore.
7. Izvieštaj školskog odbora o molbi Franice udove Maglich radi produljenja milostinje i povišenja mirovine.
8. Izvieštaj školskog odbora o molbi Tome Quarantotto, umirovljenog učitelja, za podporu
9. Izvieštaj školskog odbora o molbi Antonije udove pok. učitelja Frana Zeca za produljenje milostinje za kćerku Vjekoslavu.
10. Izvieštaj školskog odbora o molbi Marije Felicite Boico za dalnje uživanje milostinje.

Zatvorena talijanska izložba. U nedjelju stigao je u Kopar zemaljski kapetan g. Dr. Rizzi, da prisustvuje zatvorenju talijanske izložbe, koja je ostavila izložbenom odboru prazne žepove i deficit od 150 000 krona i malo slave.

Zadnji dan izložbe natjecali su se tri talijanska pjevačka zbora, dočim je četvrti, onaj naime iz Pule izostao. Sudeć po pisanju talijanskih novina nije od strane vlade vlade nitko prisustvovao tomu „svečanomu“ činu. Možda su se gg. na namjestničtvu prestrašila, da bi mogao koji od izložbenog odbora izvući na svietlo Garibaldi ev kip, koji bijaše sakriven, negdje u . . . zahodu.

Gradsko poglavarstvo

U Križevcih, dne 28. rujna 1910.

Br. 6302.

Oglas jeftimbe.

U gradskoj kružnoj peći u Križevcu imade se u godini 1911. i za dulji niz godina svake godine proizvesti 1,500.000 (jedan milijun i pet stotina hiljada) običñe cigle, oko 200.000 criepa, 100.000 zdenčarske cigle, 20 000 žljebnjaka i 30.000 cigle za popločivanje, te će se te radnje izdati jednom poduzetniku, koji će biti dužan materijal za promet prirediti o svom trošku dočim će mu gradska obćina dati samo potrebiti ugljen.

Koji bi proizvodnju ovog materijala preuzeti želili, neka svoje pismene, žaobinom od 200 kruna (dvije stotine kruna), obložene ponude, imadu ovom poglavarstvu do 15. listopada o. g. podnieti.

Gradski načelnik:
Dr. Pomper, v. r.

Iznenadna novost!

600 komada samo K 4·20.

Krasna poziac. Anker-ura s lancem, točna, 3 god. jamstvo, 1 mod. svil. kravata za gospodu, 3 kom. fin žepni rubca, 1 liepi prsten za gospodu sa imit. dragim kamen., 1 gospojin. garnitura za ures, sastojeća od 1 kras. koljera od orient. perla, mod. gospoj. ures sa patent zapiračem, 2 eleg. podveze za gospodje, 1 par naušnica sa patent. kvačicom, 1 liepo žepno ogledalo, 1 kož. kesica, 1 par puceta za manšete, 3 puc. double sa pat. zaklopcem, 1 eleg. album razgledn. najljepši vidici svieta, 3 šalj. predmeta, veliko veselje za mlado i staro, 1 vila prakt. Ljubavni listar za gospodu i gospodje, 20 dopis. predmeta i još preko 500 predmeta potrebit. u kući. Sve skupa s urom, koja sama toliko vriedi, stoji samo K 4 20. Pošilja pouzećem bečka središnja izvozna kuća

CH. JUNGWIRTH, Kraków br. 55.

NB. Kod naručbe od 2 paketa prilaže se fina englez. britva.

Ako se ne dopadne, vraća se novac.

Traži se djevojka

za posložbu u dućanu jestvina. Treba da znade uz hrvatski i nješto njemački. Nastupiti može odmah u dućanu jestvina Riva del Mercato broj 1.

POZOR!

Novi vinski zakon
dobiva se u
Narodnoj tiskari
Laginja i drug. - Pula.

Slavenska trgovina cvijeća

MATIJA HORVAT - PULA.

Dućan Via Giulia, 6.

Vlastiti vrt Via Medolino, 97.

Preporuča se p. n. općinstvu i društvima grada i okolice. Veliki izbor vijenaca, kita i kitica iz svježeg i umjetnog cvijeća. Preuzima naručbe u i izvan mjesta.

Cijena umjerena, poslužba točna i brza.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Trgovci vinom i krčmari

Pozor!

Kad kupujete vino, groždje ili rakiju od dropa preporučam, da se obratite na mene, i to osobno ili pismeno. Imam dobrih naravnih vina koja su bila na izložbi u Parizu odlikovana sa zlatnom kolajnom i križem i zlatnom krunom i počastnom diplomom. Na uvid imam više pohvalnih pisama u mojoj pisarni.

Osim toga dajem onomu, koji bi mogao dokazati, da vina u mojoj konobi nisu naravna i svieža, 1000 kruna. **Skladište strojeva „Singer Original"; strojeva za pletivo; tiskala za groždje, kao i sve potrebštine za vinogradare i pivničare. — Skladište vina u Poreču, ulica Grande br. 320.** — Preporuča se odani

Martin Sreboth.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke ciene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smeđje ili crne kože, galčširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkle i rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim lieknarna, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Štednjak (Sparherd)

u vrsno dobrom stanju prodaje se. Upitati u uredničtvu.

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·— biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·— kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·— razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	„	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
2.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.50	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Punte i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponod. Srijedrtak Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Skladište i radionica cipela Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Podpisani prekupio je od tvrdke P. Zaro cielo skladište i radionicu cipela, te će unaprieda voditi sam sav posao, i nastojati da občenito udovolji pošt. gradjanstvo i vojničku posadu.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici. Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Nova trgovina!

VELIKI IZBOR

svakovrstnih **gotovih odiela** za gospodu i dječake

kao i za dame i djevojčice

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(iza crkve sv. Antona novoga)

Solidna posluga. (Odiela po mjeri.) Ciene vrlo nizke.

Nova trgovina!

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Via Arena.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oztravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·604 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 41. Pula, u četvrtak dne 13. oktobra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i otužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije I. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Priobćenje hrv.-slov. zemalj. zastupnika.

Pogledom na objavljenu izjavu kluba talijanskih zastupnika na istarskom saboru odnoseću se na situaciju u zemaljskom saboru, hrvatsko-slovenski zastupnici sakupljeni na današnjoj sjednici predaju javnosti sliedeće

Priobćenje.

Kad je mjeseca rujna 1909. bio sazvan istarski sabor, izabran na temelju novog izbornog reda, morao je prekinuti svoje djelovanje, jer su hrvatsko slovenski zastupnici bili izjavili, da njihovo sudjelovanje u saboru neće biti moguće, nebudu li oni pripoznati u saboru takodjer u jezikovnom pogledu. Poticanjem talijanskih zastupnika došlo je tada do ustanovljenja kompromisnog odbora, kojemu bje povjerena zadaća, da razpravi i konačno rieši jezično pitanje, ustanovljenje zemaljskog proračuna, te zaokruženje i preuredjenje občina.

Zastupnici hrvatsko slovenski pristadoše na to riešenje izjaviše ali istodobno, da, dok traje razpravljanje u kompromisnom odboru nebi mogli sudjelovati u saboru ako se nebi bezodvlačno udovoljilo provizornom minimumu njihovih zahtjeva glede porabe njihovog jezika u saboru.

Tako se dogodi, da bje saborska sjednica sazvana za 22. rujna 1909. napuštena a zastupnici se razidjoše u očekivanju, da će kompromisni odbor izvršiti svoju zadaću.

Mjeseca prosinca 1909. upitao je zemaljski kapetan, na to potaknut od vlade, oba saborska kluba, nebi li bilo shodno, da se u tom mjesecu drži kratko saborsko zasjedanje. Klub hrvatsko-slovenskih zastupnika ponovio je svoju prijašnju izjavu glede priznanja i bezodvlačnog provedenja minimuma zahijeva glede porabe hrvatskog odnosno slovenskog jezika u saboru.

Do saborskog zasjedanja nije tada došlo.

Isla se je stvar ponovila mjeseca srpnja 1910., kad je zemaljski kapetan sazvao kompromisni odbor samo u svrhu, da ga upita o naumljenom sazivu sabora.

I ovom prigodom su zastupnici hrvatsko-slovenski izričito izjavili, da se nebi protivili saborskom zasjedanju ali isključiše mogućnost svoga sudjelovanja ako se nebi prije udovoljilo njihovom više istaknutom zahtjevu glede porabe jezika.

Kad je pako zemaljskom odboru za Istru kaošto i drugim, stigao od vlade poziv, da se izjavi o shodnosti i vremenu saborskog zasjedanja, zemaljski je odbor doista zaključio pristati na sazov sabora ali hrvatsko-slovenski članovi istoga opetovaše i tom prigodom, košto uvjek i prije i kasnije, pridržaj glede porabe i priznanja hrvatskog odnosno slovenskog jezika u saboru.

Medjutim bijaše rad u kompromisnom odboru posve zapeo te su talijanski zemaljski prisjednici pripravljal u to vrieme za razpravljanje u saboru nacrte velikog zamašaja iziskujuće nekoliko milijuna kruna, a da se nije tim nacrtima postavilo za temelj redoviti proračun u smislu ustanova zemaljskog reda.

Hrvatsko-slovenski zastupnici postoje svedjer na stanovištu istaknutom u rujnu 1909. i kasnije toliko puta ponovljenom.

Oni odklanjaju svaku odgovornost za sadašnju situaciju u istarskom saboru, prepuštajuć narodu da sudi na koga pada ta odgovornost.

Talijanski pak zastupnici tvrdokorno ustraju u nepriznavanju svojih osamnajst saborskih drugova, koji zastupaju većinu istarskog pučanstva, a to čine usprkos obstojećim državnim temeljnim zakonima i u očitom protuslovju sa novim zemaljskim i izbornim redom za Istru.

Trst, 11. listopada 1910.

Tajnik: Dr. Ivan Pošćić. Predsjednik: Vjekoslav Spinčić.

Istarski sabor

U Kopru, 5. oktobra 1910.

U sriedu dne 5. ov. mj. sastao se je istarski sabor u Kopru, da nastavi zasjedanje prekinuto mjeseca septembra prošle godine.

Sjednicu, kojoj je prisustvovao u ime carske vlade njezin komesar dvorski savjetnik g. A. Fabiani i 41 zastupnik (svi članovi hrvatsko-slovenskoga kluba su prisutni) otvori predsjednik Dr. Rizzi u 4½ sata poslije podne u občinskom kazalištu u Kopru.

Priobćiv carski patent, kojim je sazvan istarski sabor i ustanoviv zakonit broj prisutnih zastupnika, pozove predsjednik tajnika dra. Pesante-a, da pročita zapisnike posliednjih dvih sjednica, koji bijahu bez opazke odobreni.

Predsjednik pozove trojicu novoizabranih zastupnika, da polože svečano obećanje. Zastupnici Costantini, Manzutto i Ventrella polažu svečano obećanje.

Predsjednik pročita osmrtnicu za pokojnim ravnateljem kreditnoga zavoda, bivšim zem. zastupnikom dr. Amorosom iztaknuv njegove vrline i njegove zasluge oko ustrojenja ravnanja sa kreditnim zavodom. Zastupnici saslušaše stojeć ovu osmrtnicu.

Predsjednik javlja, da su na zadnjoj sjednici izabrani odbori ovako konstituirali:

1. financijalni odbor: predsjednik dr. Belli, tajnik Zarotti.

2. školski odbor: predsjednik Tomasi, tajnik Pesante.

3. agrarni odbor: predsjednik Davanzo, tajnik Festi (ovaj je medjutim položio mandat).

4. političko-gospodarski odbor: predsjednik dr. Cleva, tajnik Albanese. (U nijednom odboru neima za predsjednika ili tajnika kojega člana sabor. manjine!)

Predsjednik priobćuje: da se je biskup Flapp izpričao, da nemože k sjednicam;

da je zast. Mrach zamolio dopust;

da su se izpričali zast. Nicolich i Rittossa;

da su podieljeni medju zastupnike razne osnove i izvieštaji tiskani, koji se upućuju odnosnim saborskim odborom na proučenje i izvieštaj. Medju osnovama nalazi se ih više i gospodarskih ustanovah, kao na pr. program za cestogradnje, za obvezatno osjeguranje proti tuči, za dobavu vode itd.

Predsjednik priobći podnesak carske vlade glede ustrojenja novog okružnog suda u Puli.

Tajnik Pesante čita:

1. Interpelaciju zast. Bartolića i drug. kojom pita carsku vladu, da ustroji nižu gimnaziju u Rovinju.

2. Zast. Pesante interpelira ministra poljodjelstva zašto su onako loše provedene radnje oko uredjenja potoka, koji se izlievaju u Mirnu.

3. Zorzenon pita zem. odbor radi imenovanja jedne učiteljice u Izuli.

4. Bartoli podnaša predlog, kojim prosvjeduje proti vladi, koja je oduzela občini Rovinj pravo provedenja občinskih izbora tamo.

Hrvatski i slovenski zastupnici zapuste sabornicu.

Već prije početka sjednice bilo je do-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Priobćujuć gornji odpis dne 2. srpnja 1904. Br. 75/P. svećenstvu dviju biskupija na vjerno obsluženje, Presvjetli Gospodin biskup dolagao je sledeći tumač naredbi Sv. Sb. za Obr.:

ad I. Sacra Rituum Congregatio exigit usum linguae liturgicae in precationibus stricte liturgicis et in Sacramentorum administratione. Itaque et Benedictio Apostolica in articulo mortis, in notris Dioecesibus juxta praesentem rerum statum in lingua latina est impertienda, secus namque fideles indulgentia plenaria defraudarentur.

ad III. Quoad responsum, tertio loco datum et supra relatum, observandum est, S. Rituum Congregationem hoc tantum declarare et affirmare voluisse, quod, scilicet, Sacerdos strictam habeat obligationem partes Breviarii in latina lingua persolvendi, secus etenim, si est beneficiatus, nequit beneficii frui fructibus.

B. Pitanja, *onako kako predložena* po pragosp. biskupu, nisu mogla dobiti od Svetog Sbora za Obrede drugog odgovora od onog dobivenog i kojeg se je moglo predvidjati. Držimo ipak, da je stroga dužnost svakog biskupa izvješćivati Svetu Stolicu stvarno glede stanja stvari i ne zavadjati je u bludnju prikazajuć joj odnošaje vremena i mjesta, na koja se odnašaju predložena pitanja, na način ni malo izcrpiv, te stoga ne odgovarajući i protivan istini. Nema sumnje, da bi bio odgovor Sv. Sbora za Obrede posve drugi, da je pragosp. biskup predložio svoje dvojbe n. pr. u ovom smislu:

I. An fideles, absolutione in articulo mortis in lingua vernacula *slavica*, *ex Rituali Romano a S. Sede approbato*, peracta, sicuti modo pluries fit, indulgentias lucrari queant?

III. An sacerdos lingua vernacula *slavica*, *ex Rituali Romano a S. Sede approbato*, Officium Defunctorum cum populo peragens, vel litanias Sanctorum in Processionibus Rogationum eadem lingua persolvens et *eadem textu utens*, teneatur has partes *Ritualis* Romani in lingua latina iterum recitare?

Tako bi bio od prilike morao sastaviti svoje dvojbe pragosp. Nagl, i, tako sastaviv je, bio bi iznio što mu je bilo *posnato* i o čemu je imao prilike *uvjeriti* se tečajem pastirskog pohoda. Tako bi bio prištedio Sv. Sboru za Obr. jednu *bludnju, u koju je ovaj upao* mimo svoje volje *usljed nepodpunih obavjesti dobivenih od biskupa predlagatelja.*

C. Stoji činjenica, uzakonjena naredbami sabora biskupijskih (Poreč 1733.) i pokrajinskih (Oglej 1596., potvrdjen po Svetom Sboru Sabora Tridentinskoga), da je *staroslovensko bogoslužje rimskoga obreda zakonito postojalo* u krajevim *Istre*, pripadajućim prije biskupijam Ogleja, Trsta, Kopra, Novigrada, Poreča, Pule i Pićna, a sada biskupijam Trst-Kopar i Poreč-Pula. S nestašice staroslovenskih misala i brevira te svećenika vještih jeziku i glagoljskim pismenim, i s drugih vanjskih uzroka (naredba S. Sbora za Obr. 14. kolovoza 1900. u Zadar), staroslovenski jezik tekom vremena ustupi u bogoslužju mjesto pučkom jeziku hrvatskom, u kojem bivahu tiskani dozvolom i ovlastenjem pojedinih biskupa tako zvani „šćaveti", putem kojih bude u drugoj polovici XIX. vieka posvema izti snut staroslovenski jezik iz bogoslužja po istarskim crkvam. Na njegovo se mjesto posadi kano vladatelj *hrvatski pučki jezik, još danas u porabi u premnogim crkvam biskupija Trsta i Kopra*, dočim je iz većine crkava biskupija Poreča i Pule — na mjesto da se polag naredbe Benedikta XIV. „Ex pastorali munere" od 15. kolovoza 1754. odstrani zloporaba i uzpostavi ponovno staroslovenština — u zadnjem desetgodištu, bez posebnog razloga, bio prognan takodjer ovaj, a na njegovo mjesto nametnut jezik latinski: uzrok to, s kojega vlada u tim biskupijam med pučanstvom živo komešanje i uzburkanost savjestih na veliku štetu toli nabožnosti hrvatsko-slovenskog pučanstva koli vlasti i ugleda onog biskupa. Ovo je istinska ispovjest odnosno povjestne i pravne strane pitanja, u koliko se odnaša na misal i brevir. Ovdje se usložbadjamo svratiti pozornost Vaše Svetosti na spomenicu prikazanu veljače 1904. od predstavnika raznih poglavitih hrvatsko-slovenskih občina u Istri odnosno staroslovenskog bogoslužja u našim biskupijam.

(Sliedi.)

govoreno izmedju saborskog predsjednika i predsjedničtva hrvat.-slovenskog kluba, da će predsjednik odmah nakon priobćenja zaključiti sjednicu, a pošto se toga dogovora nije držao, zapustili su svi članovi hrvatsko-slovenskoga kluba za čitanja spomenutih interpelacija, saborsku dvoranu.

Predsjednik je na to videći, da neima zakonitog broja zastupnika, zaključio sjednicu uz izjavu, da će zastupnike pozvati pismeno na dom za buduću sjednicu.

(Občinstva bijaše puna galerija; ono se je uzorno ponašalo.)

U Kopru, 10. oktobra 1910.

VI. saborska sjednica.

Prisutni: predsjednik Dr. Rizzi; vladin zastupnik dvorski savjetnik Al. Fabiani i 40 zastupnika. Galerija puna občinstva.

Predsjednik otvori sjednicu u $3^3/_4$ sata po podne.

Čitanje zapisnika i izpravci.

Tajnik Dr. Pasante pročita talijanski sastavljeni i vrlo netočni zapisnik zadnje sjednice.

Na upit predsjednika da li ima tko prigovoriti tako sastavljenom zapisniku, prijavi se prvi za rieč:

Zast. *Spinčić*, koji izjavi pozivom na § 41 saborskog pravilnika, da je zapisnik netočan, nepodpun i neistinit jer sadržaje stvarih, koje se nedogodiše u zadnjoj sjednici a izpušta druge, koje se dogodiše. Posliednja sjednica nebijaše naime više zakonitom čim su izašli članovi saborske manjine; na temelju zapisnika bijaše u saboru samo 22 talij. zastupnika nakon izlaza zastupnika slavenskih, a moralo bi ih biti bar 24. Odatle sliedi jasno, da se ne štuje od strane predsjednika ni paragrafa pravilnika kao što ni ostalih ustanova zakona. Govornik se čudi vladinom zastupniku, koji sve to čuje i vidi a nepoduzme ništa proti kršenju zakona. U ovom saboru kano ni drugud neuzimlje se u nikakav obzir na veliku većinu stanovničtva ove pokrajine, na ono pučanstvo, na koje se znade vlada obratiti kad se nadje u stisci i nevolji. Kamo se dospieva nepoštujuć zakone i pravdu vidismo nedavno u Brazilu i vidimo sada u Portugalu. Konačno predloži, da se zapisnik neodobri, da se sastavi drugi zapisnik i u hrvatskom ili slovenskom jeziku, i dok se to nedogodi neka se odgodi sjednicu.

Na svemu što se dogadja u ovom saboru i izvan njega u našoj zemlji kriva je vlada, koja bi mogla uvesti mir i red kad bi inače postupala.

Zast. *Trinajstić* prosvjeduje proti izjavi predsjednika, da nebijahu tobož zastupnici pripravni za razpravu dnevnoga reda; ta je izjava prava nasieda za zastupnike, jer ih vriedja i podcienjuje, radi česa mora da prosvjeduje.

Zast. *Kurelić*: Pozivom na 3 stavku § 41. pravilnika prigovara zapisniku, koj nespominje, da su članovi saborske manjine zapustili sabornicu.

Zast. *Zuccon* se pridružuje prigovorima svojih drugova i dodaje, da mora prosvjedovati što mu nebijaše kao revizoru ništa do sada poznato o tom zapisniku, nadalje kritizira oštro nezakonito postupanje c. k. vlade i njezinoga pouzdanika, saborskog predsjednika prema većini pučanstva pokrajine i njezinim zastupnicima.

Zast. *G. Červar* prigovara zapisniku i stavi predlog, da se naloži predsjedničtvu, neka odmah potraži hrvatskog stenografa i dok se to ne dogodi, nek se obustavi svaku razpravu.

Zast. *Laginja* se priključuje izjavama svojih predgovornika, odsudjuje ovako netočno i neistinito sastavljen zapisnik, navadja pojedine netočnosti i u pisanju naših imena, proti čemu prosvjeduje. Na koncu izjavi talijanski. da će stalno nadoći vrieme kadno budu Talijani prisiljeni, da popuste pravednoj stvari, te bi bilo za njih častnije, *da se mi medjusobno nagodimo, mjesto da nas treći na to prisili.*

Zast. *Poščić* opaža, da zapisnik nemože da bude točan pošto se predsjednik za razprava često razgovara sad sa jednim sad sa drugim od članova sabora.

Zast. *Flego* prigovara vladinom zastupniku što nije putem c. k. birca dao javiti, da su slavenski zastupnici ostavili sabornicu.

Zast. *Andrijčić* prigovara zapisniku kao saborski revizor, koji nije do sada ni vidio zapisnika; prigovara nadalje tomu, što nije točno navedena doba kad je sjednica započela; tuži se i na to, što nije rečeno u kojem je predsjednik jeziku pozdravio sahor te što nije spomenuto, da je sjednica trajala i nakon odlazka saborske manjine t. j. i kad ne bijaše dostatnog broja zastupnika. Ovo ponavlja i u talijanskom jeziku.

Zast. *Mandić* izjavi, da se slaže posve sa prigovorima predgovornika i dodaje tomu, da se je predsjednik prema saborskoj manjini nelojalno ponašao, jer nije održao svoju rieč, da će nakon priobćenja dignuti sjednicu, već je dao i poslije čitati razne upite, predloge itd, prosvjeduje proti takovom postupku.

Zast *Valentić* prosvjeduje proti osvadi kao da zastupnici saborske manjine nebi htjeli razpravljati u saboru; oni su pripravni raditi svimi silami, ali oni hoće i kruha i to duševnoga i tjelesnoga.

Zast. *Rajčić* reče, da je već možda hrvatski ili slovenski zapisnik sastavljen te moli predsjednika da ga dade nakon talijanskoga pročitati.

Zast. *Sancin* očituje, da se u saboru neće moći raditi dok se nebude poštivalo i naša prava. Čudi se tomu što je današnja sjednica sazvana u 15 sati jer nevidi nigdje u Kopru sata, koji bi kazivao 15 sati.

Zast. *Kirac* prigovara što se dnevni red nešalje hrvatsko-slovenskim zastupnicima sastavljen u njihovom jeziku.

Zast. *Pangerc* tuži se što se čila zapisnike prenaglo i potiho te se nemože čitanje pratiti ni razumjeti.

Obrana predsjednika.

Predsjednik se brani od prigovora u koliko su učinjeni u talijanskom jeziku te se izpričava da je on pravilno postupio, čemu prigovaraju oštro članovi manjine Na to se je razvila oštra prepirka izmedju članova manjine i predsjednika, koji nije htio dati rieči zast. Andrijčiću, da odgovori na odgovor predsjednika. U sveobćoj vici čule se osobite oštre prigovore zast. Andrijčića, Zuccona, Červara i t. d. Predsjednik hoće, da predje na drugu točku dnevnoga reda. Proti tomu ustaju zastupnici manjine izjavljujuć, da se moraju prije riešiti prigovori njihovi proti zapisniku zadnje sjednice. U prepirku upliću se i članovi većine; nastaje sve to jača vika, sve to veća gungula dok se medjutim na klupama manjine neudara šakama žvižda i odlučno prosvjeduje proti nezakonitom postupku predsjednika.

Hrvatska himna.

Iza sveobće vike i buke predsjednik zapusti dvoranu u kojoj zaori najednom na klupama manjine vel čanstvena hrvatska himna Liepa naša domovino, koju je liepo intonirao zastupnik i prokušani zborovodja Valentić. Himnu odpjevaše stojeć svi zastupnici manjine i to tako točno i precizno, da su to kasnije razni članovi većine i isti predsjednik priznali i čak pohvalili.

Za pjevanja himne udaljio se je predsjednik iz dvorane a njega sliediše skoro svi članovi većine; u dvorani osta sva manjina, činovničtvo, vladin zastupnik, njegov stenograf, koji je takodjer stojeć slušao himnu, i občinstvo na galeriji, kojega je dio za pjevanja ustao.

Po dovršenom pjevanju udaljila se i manjina iz dvorane te započeše izmedju nje i većine

Pregovori i sporazumak.

Vani u predsoblju sastaše se nekoji članovi obiju stranaka, predsjednik sabora te članovi predsjedničtva kluba manjine na pregovor o tom, kako bi se izravnao sukob u saboru. Došlo je konačno do sporazumka i sliedio je nakon odmora od 3 četvrta sata nastavak sjednice.

Priobćenja.

Prešav na II. točku dnevnog reda priobći predsjednik da su zastupnici Chersich i Albanese izpričali svoju odsutnost. Nadalje priobćuje razne izvieštaje, molbe i druge podneske, koje se upućuje na pojedine saborske odbore.

Čitanje interpelacija.

Tajnik Pesante čita sliedeće upite:

1. Zast. *Ventrelle* i drugova na ministarstvo pravosudja radi postupanja sudova u Primorju.

2. Zast. *Pesante* i dr. na ministarstvo rata radi postupanja sa pričuvnim vojnicima.

3. Zast. *Zorsenona* i dr. na c. kr. zem. škol. vieće, što se nije njemu kao učitelju dalo dopust za čitavo trajanje ovog sabora.

4. *Dr. Zuccona* i drug. na c. kr. vladu radi zabranjenog izleta „Narodne del. organizacije" iz Trsta u Pulu.

5. Zast. *Zuccona* i drugova na c. kr. vladu radi talijansko-njemačkih napisa na javnih zgradah u okolici Pule.

6. Zast. *Kirca* i drug. na zem. odbor radi pomanjkanja prostora u zem. bojnici u Puli za umobolne.

Prešni predlozi.

Predsjednik priobći dva prešna predloga podnešena od zastupnika M. Mandića i Pesante a u pogledu državne i zemaljske podpore radi ublaženja biede u Istri. Predlozi idu za istom svrhom.

Predlog zast. Mandića glasi:

Visoki sabor nek izvoli odlučiti: Obzirom na veliku biedu, koja usljed raznih elementarnih nezgoda vlada više manje u svih kotarih pokrajine.

Nalaže se zemaljskomu odboru, da dade iz zemaljskih sredstava čim izdašniju podporu za ublaženje biede, da tu podporu izruči odboru, koji se je na c. kr. namjestničtvu u Trstu ad hoc ustanovio i da izradi kod c. kr. vlade, da bi ona u tu svrhu dala iz državnih sredstava čim veću podporu k onoj razmjerno premalenoj, koju je do sada dala.

Ovaj predlog nek se razpravi svimi kraticami predvidjenimi u § 37. saborskog poslovnika.

Predsjednik pozove zast. Mandića, da obrazloži prešnost svog predloga.

Zast. Mandić reče, da se prešnost sama preporuča a predlog je tako važan, da će mu stalno zem. sabor to potvrditi; preporuča prešnost i predlog.

Predlog je upućen na predlog zast. Bennati-a financijalnom odboru.

Zast. Pesante preporuči sa par rieči svoj predlog, koji se upućuje takodjer financijalnom odboru.

Tim je izcrpljen dnevni red i predsjednik diže sjednicu a buduću ureći će pismeno na dom.

Popis pučanstva.

Koncem ove godine obaviti se ima — kako smo već javili popis svega pučanstva Austrije.

Kao naputak našemu narodu u Istri napisali smo nedavno tomu u ovom listu članak i dali ga napose otisnuti u više hiljada otisaka. Te otiske ili naputke može svatko badava dobiti kod predsjedničtva našega političkoga družtva u Pazinu.

Svatko dakle, koji želi, da se obavi taj popis pravedno i zakonito, koji neće da nam Taljani i ovoga puta ugrabe na hiljade pripadnika našega naroda, neka posegne, za tim naputkom, neka ga pročita neukomu puku, neka ga raztumači i neka se po njemu ravna.

Ovo vriedi osobito za one kotare za one občine i za ona mjesta, kojima vladaju ili upravljaju naši narodni protivnici. Tih kotara, občina i mjesta imade osobito na Poreštini, Puljštini, nešto na Pazinštini i Koparštini te na kvarneskim otocima.

Kod zadnjeg popisa pučanstva prije 10 godina ugrabljeno je u spomenutim kotarima na hiljade našega naroda. U porečkom kotaru a u bujskom sudbenom popisali su talijanski komesari skoro sve za čiste Talijane. Tamo su od više hiljada našega naroda pripustili nama kao za milost par stotina duša. Skoro tako bijaše u piranskom sudbenom kotaru i u mnogih občinah na Poreštini, Puljštini itd. Svuda tamo, gdje je popis pučanstva povjeren bio talijanskim občinskim upravama, bijasmo prikraćeni za veliko množtvo naših narodnih pripadnika. To se ovaj put nesmije opetovati.

Naše će političko družtvo učiniti u tom obziru svoju dužnost, ali ono nemože samo svuda priskočiti, za sve doznati, svakom pomoći i svakoga riešiti. Tuj su pozvani svi narodni inteligentniji slojevi. Pozvani su u prvom redu gg. svećenici, učitelji, napose naša mladež visikih škola, koja je na posliednjem svojem sastanku zaključila, da će pri tom narodu biti na službu i uslugu. Poduke i upute treba narod osobito tamo, gdje neima svoje inteligencije, gdje je bez svećenika i učitelja i gdje je izručen na milost i nemilost talijanskoj gospodi.

Za predstojeći popis pučanstva pridržana je na žalost i zlosretna formula o občevnom jeziku t. j. da se ima paziti glavno na občevni jezik naroda. Nu to neima prieći nikoga, da se izjavi ili upiše za Hrvata ili Slovenca ako i obći sa talijanskim gospodarom ili djelodavcem u talijanskom jeziku. Glavni je tuj uvjet taj, koji mu je materinski jezik, kojim se jezikom govori u njegovoj obitelji ili družini. Nitko nije dužan upisati se za Talijana ako znade talijanski ili ako govori sa gospodarom ili poslodavcem talijanski. Svatko mora da se drži svoga materinskoga ili obiteljskoga jezika.

Naša politička borba u Istri temelji se na popisu pučanstva. To vriedi još više za našu prosvjetnu borbu, borbu za narodno školstvo. U toj borbi nam pomaže malo naše dokazivanje, da nas imade u jednom ili drugom mjestu na stotine ili na hiljade ako nas neima na papiru, ako se nismo kod popisa pučanstva priglasili za Hrvate i Slovence. Naši protivnici pozivlju se uvjek na statistiku ili na popis pučanstva kap pitamo, da nam se dade u jednom oli drugom mjestu hrvatsku ili slovensku pučku školu. Našega naroda imade možda u jednom od tih mjesta na stotine il hiljade, ali pošto nismo na papiru, odgovara nam se: škole vam nedamo, jer vas tamo neima, jer vas tamo statistika ne priznaje. Na tu nesretnu statistiku pozivlju se obično i više školske oblasti, ministarstvo, upravno sudište itd. Ako hoćemo dakle da dodjemo do svojih političkih pravica, ako želimo imati svojih škola itd. svuda tamo, gdje imade nas i naše djece tolik broj, kakvog zahtjeva školski zakon, prijavimo se i upišimo se kod predstojeg popisa pučanstva za ono, što smo po krvi i jeziku pak ćemo brže i laglje doći do svojih pravica i do svojih škola.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Još o napšenju novinara. Ovdješnji „Il Giornaletto" pobija našu zadnju viest o

Nastavak u prilogu.

uzroku uapšenja svojeg suradnika Ambrosich-a time, da ako je njegov suradnik zatvoren zato, što je zaveo čuvara muzeja, bili bi ga zatvorili već isti dan. To je istina; ali vojničke oblasti doznale su tek iz „Piccola“, da je netko bio razgledati leteći stroj u arsenalu, te su odmah povele istragu i doznali da je bio Ambrosich sa Wiederhoferom i onda tek oba dali uapsiti. Zadnju našu viest popunjujemo još time, da je Ambrosich rekao čuvaru muzeja, e je on prijatelj dobrovoljca Michla, samo da bude lakše pripušten k njemu, Pitamo pak poštovanog „Giornaletta“, da nam on kaže drugi razlog uapšenja njegovog suradnika, Ali ovdje dolazi gospodi vrlo u prilog ona: zlato je šutiti.

Zabrinutost „Jornaletta“. Opazili smo s veseljem, da je talijansku sinjoriju u Puli i njihovog Jornaletta osobito ove godine spopala vrlo nervozna zabrinutost za „talijanski karakter“ grada Pule Počeli su sa hrv. bojama na balunima, sa Bošnjacima, sa zabranama izleta itd. — a evo prošlog tjedna sa .. konobarima u kavanama. Ala su smiešna ta gospoda. Nemojte ići u kavane, gdje služi mrski šćavo, ta imate svoj „Gabinetto“ zatvorite s tamo, ili učinite par svojih kavana. Tko vas sili da idete u slavenske ili njemačke kavane.

Ovdje nam dolazi na pamet, kad se je jedan talijanski list u Puli tužio kako propada talijanstvo ovog rimskog grada, i krivio austrijsku vladu, što puni grad s njemačkim i slavenskim vojnicima, mjesto da namjesti u Pulu talijanske vojnike, koji planduju i bezposliče tamo negdje preko granice.

Podmorska brzojavna žica (kabel) izmedju Spljeta i Pule. Ovih dana prispio je u Spljet njemački parobrod „Großherzog von Oldenburg“, naročito sagradjen za postavljanje kabela, da ga položi u dubine izmedju Spljeta i ratne luke Pule. U tu svrhu stigli su u Spljet g. Brilli, upravitelj pošta i brzojava, jedan predstavnik ministarstva trgovine i još nekoliko viših činovnika. Nema sumnje, da će ovaj kabel biti i za trgovinu od velike koristi, nu glavna je svrha, radi koje se ovaj kabel polaže, u strategijskim razlozima. Za ovaj kabel potrošiti će se oko 3 milijuna kruna.

Iz Medulina Prošlu nedjelju držao se ovdje mali izborni sastanak za predstojeće izbore upravnog vieća. Tom prilikom izabran je širi izborni odbor, koji će pripraviti sve potrebito za izbore, kao pregledati listine, provesti event. reklamacije i predložiti kandidate. Prije izbora upravnog vieća držat će gg. nar. zastupnici dr. Iv. Zuccon i L. Kirac veći izborni sastanak.

Na tom izbornom sastanku sabralo se za Družbu K 4·60, koju svotu je sakupio družbin povjerenik br. 126.

Lošinjski kotar:

Svega po malo iz Cresa. *Otvorenje škole.* Dana 15. rujna otvorila se ovdješnja četverorazredna družbina škola. Djece lijepi broj, upravo bilo milo gledati tu našu svijesnu dječicu, kako već onog dana oko 7 sati počeli se sticati u školu, da mogu svi zajedno otići u crkvu na „veni creator“. U našu sredinu došle su dvije nove učiteljske sile, u koje polažemo veliku nadu, mladi, puni ideala, te će sa svojom prvašnjom dvojicom kolega raditi rame uz rame i naša će škola liepo napredovati.

Ne manji broj djece je u našoj školi, a da nebi naši poprdili mitom i silom ulovili koju siromašnu dušicu, nebi niti dostigli jednak broj naše djece. Kako doznah iz pouzdanog vrela, iz našeg slavnog komuna šiljale se nekoje ženetine sa obećanjem, da će im komun sve davati samo ako dodju na talijansku školu. Pitamo se jesu li sami oni gospodari ovdje; nek daruju svoje novce a ne komunske, bolje da isplaćivaju dugove, pod kojima općina jedva diše.

Sramujem se ni reći, kakvim naputcima polazile su te ženetine okolo. Uz drugo govorile bi: „Na našoj Vam je školi jedan lipi i ašai dobar diretor“. Dakle talijanska propala vlastela dala se na posao javnih svodnika i stvorili bi od talijanske škole i bludište samo da nam odnarodjuju našu nevinu dječicu.

Na tom krasnom postupku u dvadesetom vijeku ne zavidjamo im, samo tako napried.

Dali se sjeća jedna tobože naobražena ženska, što je pisala na škol. oblast.

Navesti ću samo nekoje riječi iz njezinog pisma, da publika sudi.

„Per gli adoratori del Spinčić non ci saranno imposte, per i ragazzi croati non ci sarà leva militare, per donne e uomini provocatori non ci è giustizia“. Ovako piše tobože naobražena ženska; čini nam se da je to efekt gorujih ponuda sa strane onih creskih ženetina.

Odlazak kapelana. 28. pr. mj. žalosni smo otišli na parobrod, jer onog dana ostavio nas naš višegodišnji kapelan vlč. g. Franjo Krivičić, koji je svojim radom mnogo doprineo narodnoj stvari u našem gradu. Mi znamo što je on učinio, te ne želimo drugo, nego da ustraje i nadalje u radu za svoj narod. Želimo Ti svaku sreću, koja neka Te prati na Tvojem daljem radu.

C. kr. sud. Iz ovog c. kr. suda, otkada je otišao sudac g. Lucich puše nekakvi drugi vjetar, koji baš nije posve zdrav za ovaj grad, ali nadamo se da će promjenit smjer kada bude prestala kolera, jer inače ćemo morat taj vjetar, koji usmrdjuje zrak razkužiti. Bahatost ne vrijedi, nego pravica, kako ćemo to drugi put i dokazat primjerima.

Kupoprodajni ugovor. U starom vijeku prodavali su gospodari svoje roblje uz malu cijenu, ako su bili lijepi plaćali su ih draže, dočim u najmodernijem vijeku reć bi da je drugačije. Kako se čuje po kuntradah diškurit, da je neki iz bolje kuće, prodao svoju kćer za 100 for. (200 K) mjesečno, vino, ulje a k tomu još i fit. Alaj kamo smo došli. Ako želi tko učinit afari nek dodje ovamo, bit će sretne ruke. Drugi put više.

Mali Lošinj. Dne 4. t. mj. umro je na svom imanju na Koludarcu kraj Lošinja Matej Vidulić, poznat pod imenom Matijin, pomorski kapetan i nekadanji načelnik Malog Lošinja. Bio je Lošinjanin starog kova, čelik-značaj, poštenjak od glave do pete — zato i nije bio po ćudi sadanjim našim kamoristom. On je pomogao siromašnu sirotinju, a da nije znala lijevica, što je činila desnica. Za njegova načelnikovanja i njegovim nastojanjem dobio je Mali Lošinj ono malo boričevih šumica, što ih sada uživamo; on je isplatio pametnom upravom mnogo općinskih dugova, a adicijonal je snizio na 30%, dok sada plaćamo preko 200% i k tomu „tassa sul vino“. On je u puku bio poznat pod imenom „buon podestà“. Dne 6. bio je svečani sprovod, komu su prisustvovali zastupnici svih oblasti, samo nije došao na sprovod ni privatno ni službeno nijedan zastupnik naše slavne općine, koja nije držala shodnim ni izvjesiti zastave. A zašto to? Valjda zato, jer je pokojnik drugačije upravljao općinom, pa su se sraminili priznati istinu i valjda zato, što je pokojnik govorio i hrvatski. Počivao u miru!

Veli Lošinj, 6. listpada 1910. Hvala Bogu i dičnoj našoj Družbi, imamo i dječije Zabavište. Otvorilo se 4. t. mj. upravo na Carev dan. Upisalo se odmah istoga dana 40 djece.

10 djece je poletjelo k nama iz „Giardino infantile“ na veselje Kolodindija Dugovratoga. Naši miserni protivnici, da su posljednjih dana vijećali do kasno u noć u izvanrednim dugim sjednicama, kako bi nam „priskočili u pomoć“ osobito da nam se pobrinu za zgodne prostorije, ali sva naprezanja i sve spletkarenje nije pomoglo, na zgradi se već na Carev dan vijala naša trobojnica.

Nj. Visost nadvojvoda Stjepan darovao nam je klupe i druge potrebštine što trebaju u Zabav štu. Bog ga poživio!

Voloski kotar:

Neznaju geografije. Prijatelj nam piše pod tim naslovom iz Voloskoga: Jedan naš rodoljub poslao je dne 26. pr. mj. preporučeno pismo g N. N. u Zrenj p. Oprtalj (Portole). Držimo da je ova oznaka pošte dosta jasna pa je ono pismo uzprkos tomu putovalo u Senj, odakle ga vratiše sa opazkom: *Istrija — Austrija.*

Dakle negdje na naših poštah neznaju ni za Oprtalj ni za Portole. Nebi škodilo nekojoj gospodi na pošti malo više geografije.

Narodna glazba u Trinajstićima (občina Kastav) Nastojanjem tamošnjih rodoljuba, poimence g. Ivana Vlaha ustrojena je u onom selu narodna glazba. Družtvo broji već sada što izvršujućih što podpornih 180 članova. Glazbom ravna poznati naš rodoljub i kapelnik mjestne glazbe Volosko-Opatijske.

Na prvoj glavnoj škupštini članova pozdravila je glazba svoje članove i dobrotvore sa krasnom našom himnom: „Liepa naša domovino“. Na čelu tom narodnom poduzeću izabran je g. Ivan Vlah a u odbor razni rodoljubi iz Kastavšćine. Novom družtvu želimo mnogo sreće!

Hrvatske škole u Opatiji. Ove godine upisalo se u hrvatsku pučku školu u Opatiji ukupno 239 djece, a u komunalnu hrvatsku realnu gimnaziju, na kojoj se otvorio i II razred, ukupno 56 učenika. Ovom napredku hrvatskih škola u Opatiji od srca se radujemo.

Ispiti osposobljenja za učiteljsku službu. Pismeni ispiti osposobljenja za opće pučke škole i gradjanske škole započet će *pred ispitnim povjerenstvom u Kastvu* dne 7. (sedmoga) novembra 1910. u 8 s. prije podne.

Molbenice s prilozima (svjedodžba ispita zrelosti, opis života, dokazi dvogodišnjega službovanja na školama s pravom javnosti) neka se na vrijeme, najdalje do 29. oktobra t. g., pošalju u Kastav, na ravnateljstvo ispitnoga povjerenstva, ali preko dotičnoga c. kr. kotarskoga školskoga vijeća.

Ženskoj podružnici družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Kastvu uplatili su u spomen pokojnog svaka Matka Skender umrlog 2. t. mj. u Kastvu Rajmund Jelušić župnik u Berseču, 20 K — Kažimir Jelušić načelnik u Kastvu, 20 K — Isti izručio je uplaćenih u ime pristojbe ovjerovljenja na korist „Družbe“ od Serdoč Josipa iz Zameta kbr. 135, 5 K i Tomičić Frana iz Jurčići kbr. 11, 5 K. Isti izručio dalnjih u ime pristojbe ovjerovljenja spisa uplaćenih na korist „Družbe“ od Milih Josipa iz Jurčići kbr. 98, K 5·— i Lučić Ivana iz Jurčići kbr. 13, K 5·—, g. Jelušić Franjo absol. pravnik i posjednik u Kastvu u spomen pokoj. Matka Skender 10 K. Ukupno K 60.

Dar školskoj mladeži. G.dja Matilda udova Skender darovala prigodom smrti svog supruga Matka za siromašnu školsku mladež u Kastvu K 30.

Javna dvorana za obrtno risanje u Zametu. Ovaj mjesec otvorit će se u Zametu javna dvorana za obrtno risanje sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Svrha ove škole je dati priliku samostalnim obrtnicima, njihovim pomoćnicima kao i absolventima obrtnih nastavnih tečaja (Delavske škole u Kastvu), vježbati se u strukovnom risanju, pod nadzorom učitelja.

Kod primjera imadu prednost zanatnici strojarske struke. U slučaju, da bude dovoljno mjesta, primati će se i zanatnici graditeljske struke.

Upisivanje biti će u pučkoj školi u Zametu (I. kat) i to u p e t a k dne 14. i s u b o t u dne 15. ov. mj. od 6 do 8 sati u večer a u n e d j e l j u dne 16. ov. mj. od 9 do 11·30 prije podne.

Molitelji, koji žele biti primljeni moraju dokazati, da su samostalni zanatnici ili risari, poslovodje, predradnici i t. d kod obrtnih poduzeća.

Upisnina, koja se neoprašća, iznaša 2 K i ima se uplatiti kod upisivanja.

Podučavanje će biti u radne dane u večer i u nedjelju prije podne i će se doba kod upisivanja ustanoviti po preslušanju zanimanika.

Pazinski kotar:

Napredno pčelarstvo. Dne 6. tek. mj. zaslugom g. učitelja Tomašića osnovano je u Pazinu *pčelarsko društvo za Istru.* — Napredni način pčelarenja morala bi i pokrajina i c. k. vlada poduprijeti, e da se taj velevažni ogranak gospodarstva po cijeloj Istri što više proširi i udomi, pa se s toga preporučamo gg. narodnim zastupnicima da se za to zauzmu kod odlučujućih faktora. — Stalni smo da će to prvo pčelarsko društvo uspjeti, jer su u odboru osobe, koje će raditi i nastojati svim silama da se pčelarstvo u zemlji podigne do onog stepena, koje ono zaslužuje.

Preporučamo s toga svima, kome je na srcu dobrobit puka, da se učlane u pčelarsko društvo i tako materijalno podupru ovo plemenito gospodarsko poduzeće, novo vrelo blagostanja naroda.

Članovi su: a) utemeljitelji, koji plate jedan put za uvijek 20 kruna; b) redoviti, koji plaćaju na godinu 3 krune i c) podupiratelji, koji plaćaju 2 K na godinu.

Kringa, 2. oktobra 1910. Na krštenju kod Ivana Angelini sabrao medju prijateljima družbin sabirač Josip svotu K 19·82 od kojih darovaše slijedeći: Gosp. A. B. K 1, Josip K 5, Ivan Angelini K 9, Angelina nova majka 10 h, Rumena Ana 10 h, Velan Marica 20 h, Velan Katica 20 h, Angelini Ana 20 h, Angelini Andjelija 40 h, Milanović Agata 20 h, Angelini Tereza 20 h, Vjekoslava 20 h, Franjo Vičić 22 h, Hedviga Angelini 40 h.

Najljepša hvala svim darovateljima. Dao Bog da bi se i drugi ugledali na tu štovanja vrijednu obitelj.

Predavanja u Pazinu. Prošle subote predavao je prof. Franjo Novljan u „Hrvatskoj čitaonici" o Pragu. Predavanje bilo je popraćeno sa 46 svijetlih slika. Predavač istakao je kulturnu važnost Češke a specijalno Praga za sve narode a napose za Slavene. Slike su prikazivale najznatnije kulturne i historičke gradjevine grada Praga.

Odziv je bio veoma lijep jedino je za požaliti, što se još dosta velik dio inteligencije drži po strani.

U subotu dne 15. o. mj. predavat će prof. Martin Zgrablić: „O protestantizmu kod južnih Slavena".

Početak točno u 8½ na večer.

Za Družbu. Gosp. J. Sverko mladji sabrao u veselom društvu na Klenovšćaku kod gosp. Bradetića K 7.—.

Djaci VII. razreda hrvatske gimnazije, da počaste uspomenu preminulog druga A. Rigovića, mjesto vjenca na odar K 11.10.

Gosp. A. Bertoša sabrao kod župana u Trvižu prigodom dolaska novog župnika K 7·—.

Mladi „Nono" sabrao na krstitkama Vladimira Bertoše-Vjekova K 6·—.

Porečki kotar:

Načelnikom u Višnjanu bio je izabran u zadnjoj sjednici občinskog zastupstva zastupnik g. Ljudevit Travan, brat nedavno umrlog načelnika dra. Fr. Travana.

Berba u Kašteliru. Kako svi znaci kažu bit će ove godine berba u Kašteliru veoma ugodna i lijepa. Nije doduše obilata, ali je cijena grožđu dosta visoka. Na bijelo je grožđje udarena cijena od 23 K po *q*, a na crno po 21 K po *q* a bila bi ta cijena za stalno još par kruna poskočila da se nijesu nekoji prenaglili, te time pokvarili sebi i drugima račune.

Jedno nas samo boli. Sve naše lijepo grožđje otić će i ove godine u talijanske i židovske ruke.

Vrlo je teško gledati, kake nemilosrdno, a često puta baš barbarski znadu postupati ti tudjinski trgovci sa našim bijednim seljakom. Ne samo, da ga znadu veoma često moralno zlostavljati, već ga se vara i kod vage i kod računa i gdje se samo može.

Hoće li to već jednom prestati? Hrvatski trgovci gdje ste? Zašto se ne svratite u naš porečki kotar — u Kaštelir, gdje vas već godine i godine čeka plodno tlo, da okoristite sebe i naš ovdješnji bjedni narod. U Kašt. našlo bi se veoma zgodnijih prostorija za malu cijenu u kojima bi naš poduzetni trgovac mogao da razvije ogromnu trgovinu grožđjem i domaćim najboljim vinom. Kaštelir sa okolicom proda je godišnje od 20—30 hiljada *q* grožđja, a vina preko 100 hiljada hetl. Stavljamo našim trgovcima ponovno na srce njihovu i našu korist.

Mislim, da bi bilo podesno tom zgodom preporučiti svoj gospodi oko naše posujilnice, da po mogućnosti porade oko ustrojenja jedne zadružne konobe. Možda bi se tako dalo najlakše pomoći tim bjednim prilikama.

Koparski kotar:

Sajam u Buzetu. — Daje se na opće znanje, da će se godišnji subotinjski sajam u Buzetu, koji je usljed pošasti griže bio prenešen, obdržavati počamši sa 15. listopada ove godine.

Grimalda. U nedjelju 2. o. mj. zaključen je u našem selu analfabetski tečaj, kog su otvorili na početku školskih praznika dragućki djaci.

Uspjeh tečaja nije baš najpovoljniji, jer se isprvice moralo boriti s raznim neprilikama tako, da polazak svih upisanih učenika nije bio redovit. Uzevši u obzir još i protuagitaciju naših narodnih protivnika, jasno je, da se ne može očekivati Bog zna kakvi uspjeh. No ipak uz Jobovu strpljivost učiteljâ, postignuto je barem nešto.

Svih polaznika bilo je jedanaest. Od ovih svršila su tečaj s dobrim uspjehom šestorica njih tako, da mogu bez velikih poteškoća čitati i pisati. Do njih pak stoji, da to ne zaborave. Ostala petorica žale, što i oni nijesu redovito polazili školu, jer su uvidjeli, da bi i oni mogli isto postići, samo da je bilo više volje i pouzdanja u sama sebe.

Drugih praznika nadamo se većemu broju polaznika, a i boljemu uspjehu. Led je probijen, a naši nek nastoje, da se, teškom mukom probiti led, opet ne smrzne.

Hvala „hrvatskom akademskom društvu za pouku analfabeta" u Zagrebu na badava podijeljenim abecedarkama, a i dragućkim djacima na muci i trudu.

Ne bi bilo s gorega, kad bi naše djaštvo i učiteljstvo malo više pažnje posvećivalo analfabetizmu, jer nama se čini, da mi gradimo narodnu zgradu s lijepim balkonom i nacifranim pročeljem (pučke knjižnice), a temelj te zgrade (analfabetizam) zanemarujemo. Što se pak sa zgradom bez temelja dogadja, ne treba posebice naglašivati.

Razne primorske viesti.

Mišmaš u Castellitzevu imenovanju. Iz Trsta opet dolaze glasovi, da Castellitz ne će da primi biskupske časti. Čuje se, da Naglov naslijednik u zavodu „L' anima" u Rimu marljivo študira hrvatski i slovenski, jer da on ima najviše izgleda za Trst. Valjda zato, jer je Njemac, pak tobože najzgodniji, da ne bude krivo ni Talijanu ni Slavenu. A upravo time će biti krivo jednomu i drugomu pogotovo nam Hrvatima i Slovencima, koji smo u većini. Jeli zbilja med našim svećenstvom nema ni jednoga svećenika dosta učena, praktična i dostojna za biskupsku službu, da treba tražiti tudjina, koji nas ne pozna, a naš jezik mora tek da študira? *Neć traži svoje ljude, pa fertig!*

Odklanjaju odlikovanje odbora talijanske izložbe u Kopru. Koliko drže isti talijanski umjetnici do talijanske izložbe u Kopru svjedoči nam najbolje ta činjenica, što je jedan od vidjenijih talijanskih fotografa grada odklonio namjenjeno mu odlikovanje izložbenog odbora za njegove umjetnički izradjene fotografije.

Izložba irredente u Austriji. Pod ovim naslovom priobćio je bečki list „*Danzer's Armee-Zeitung*" vrlo zanimiv članak o talijanskoj izložbi u Kopru, koju nazivlje iredentskom izložbom. Ako se znade, da se tim listom služe visoki i najviši vojnički krugovi naše monarhije, tada se dade lahko shvatiti kako su ti krugovi dobro pogodili znamenovanje rečene izložbe.

Sjednica odbora za pošumljivanje Istre obdržavana je u prostorijah zemaljskoga odbora u Poreču dne 30. septembra. Na sjednici pročitano je godišnje izvješće, priobćeni računi za god. 1907., 1908. i 1909. i predložen nacrt za pošumljenje u godini 1910. Imenovani su na koncu nekoji šumski čuvari.

Razpušteno zastupstvo občine Grožnjan. Javili smo onomadne u jednom dopisu iz Grožnjana kako čini većina občin. zastupstva razne poteškoće načelniku i občinskom vieću obzirom na zajam, što su ga kanili sklopiti, neimajuć u današnje upravitelje dostatnog povjerenja. Usljed toga položio je načelnik Morteani svoju čast. Radi toga je c. k. namjestničtvo dogovorno sa zemaljskim odborom razpustilo občinsko zastupstvo i imenovalo upravno vieće sastojeće od Antuna Biloslao iz Završja (predsjednik), Dinka Grassi iz Grožnjana (podpredsjednik); članovi: Jakov Daris iz Grožnjana, Mate Krajević iz Krasa, Gašpar Biloslao iz polja, Ivan Persiko iz Šterne, Mate Dor iz Kastanje i Josip Dobrilović iz Završja.

Štipendija za veterinare. Podieliti će se u prvom tečaju godine 1910. i 1911. vladina štipendija od godišnjih 600 kruna istarskomu djaku, koji polazi visoku veterinarsku školu u Beču i koji će se obvezati, da će nakon dovršenih nauka bar nekoliko godina služiti u Istri.

Molbe za tu štipendiju valja predložiti c. k. namjestničtvu u Trstu do 30. oktobra o. g. putem svoje školske oblasti. Priložiti treba molbi krsni list, svjedočbu siromaštva, o cieplјenju kozica i pripadnosti, školske svjedočbe zadnjih dviju semestara i dokaznicu o podpunom poznavanju hrvatskog ili slovenskog i talijanskog jezika.

Za popis pučanstva. Primamo te javljamo: da se u pogledu popisa pučanstva, koji će provesti početkom godine 1911., mogu naši ljudi obratiti na gg. u:

I. Političkom kotaru Kopar:

Mandić Matka, profesor i zastup. naroda — Trst. Pangerc Josipa, opć. načelnik i narodni zastupnik — Dolina.

II. Političkom kotaru Pazin:

Dr. Trinajstić Dinka, odvjet. i zastup. naroda i Dr. Kurelić Šima, opć. načelnik i zastup. naroda — Pazin.

III. Političkom kotaru Poreč:

Andrijčić Antuna, umir. župnik i assessor i Dr. Zuccon Ivana, odvjet. i assessor — Poreč.

IV. Političkom kotaru Pulj:

Dr. Laginja Matka, odvjet. i zastupnik

naroda i Stihović Josipa, poslovodja Istar. Pojilnice — Pulj.

V. Političkom kotaru Lošinj:
Turato N ka, kanonik — Cres
Haračić Ambroza, profesor — Lošinj

VI. Političkom kotaru Krk:
Polonio pop Matka — Krk.

VII. Političkom kotaru Volosko:
Rodoljube Volosko, Kastav i Podgrad.

Pošto popis pučanstva je neka vrst mjerila svega pučanstva zemlje, s toga je dužnost svakoga stanovnika iste, da u tom pogledu učini svoju dužnost, te da strogo pazi, da se njega ne uvrsti medju narod komu ne pripada, a napose je dužnost narodne inteligencije da uputi narod kako se mora u tom slučaju vladati, budući da čovjek, koji se otudji svomu narodu, postane krvnikom svojoj rodnoj braći na očiti prezir poštenih ljudi.

Portugalska proglašena republikom. Prošlog tjedna uzbunio se u Lisabonu narod proti kralju i proglasio republiku. Narodu se pridružila najprije pomorska momčad a zatim malo po malo kopnena vojska. Kralj Manuel i ciela kraljevska porodica morala je otići iz Portugala, te su u petak došli u Gibrultar, odakle će u Englezku, gdje će se kralj Manuel sa majkom stalno nastaniti.

Kako viesti javljaju, proglašenje republike u Portugalu prošlo je bez velikog krvoprolića, te je ciela zemlja mirno priznala novu vladu. Nekoje velevlasti već su priznale republiku, a ostale će to učiniti do mala.

Službeno još nije potvrdjeno, da se je kralj Manuel odrekao prestolja, dok jedna druga viest iz Gibraltara kaže, da se je kralj Manuel II. odrekao priestolja za se i za svoje nasljednike.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista iskaz sreće od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

Franina i Jurina.

Fr. Jesi li čuo, Jure, kako znaju činovniki na štacionu u Puli lipo hrvatski govorit.

Jur. Ja, odkad je išao od kase onaj hrvatski činovnik, poboštrića se ne čuje sadanje impjegate nimalo hrvatski govorit.

Fr. Nu da ti povidam, kako razume hrvatski. Pitam ti ja neki dan kartu drugog razreda — jer znaj, ja ti se već i po gospodsku vozim — do Rovinja, a impjegat-ženska dala mi kartu trećeg razreda do Kanfanara. Ja ti brižni grem u drugu klašu, a kad je kondukter vidia kartu, htia me baciti van ili da platim multu. Nije bilo druge nego platit multu i uzeti drugu kartu do Rovinja.

Jur. Ja mislim, da ti je presela taj put ta „gospodska vožnja".

Fr. I kako, kume Jure; zato jučer dodjem opet na štacion u Puli i zapitam kartu, ovaj put trećega razreda, do Buzeta. Ali gospodičić na kasi nije me razumia nit je znao što je to Buzet, te se je počea jadit, misleć, da sam ga Bog zna kako uvridia. Nije bilo druge, nego sam onog šempija uputio, da mu nisam rekao buždo, nego Buzet a to će reć po njegovu „Pinguente". On je razkolačil oči i dao mi je kartu.

Jur. No lipe stvari se čuju i dogadjaju na tom štacionu; za naše soldi se ne moremo već ni vozit željeznicom iz Pule.

Bolestnička blagajna za civil. radnike c. i k. ratne mornarice u Puli.

Broj 705.

Kod gornje bolestničke blagajne ima se sa 1. novembra 1910. popuniti mjesto privremenog vježbenika uz mjesečnu pripomoć od 75 kruna.

Rok odkaza: mjesec dana s jedne i druge strane. Nakon šestmjesečnog valjanog provisoriuma bit će isti imenovan stalnim vježbenikom uz pripomoć od 100 K na mjesec.

Iza dvogodišnjeg službovanja bit će imenovan činovnikom bolestničke blagajne najniže plaćevne kategorije.

Natjecatelji moraju poznavati njemački jezik u govoru i pismu, te talijanski i hrvatski za potrebu službe.

Molbe obložene ispravama, imaju se do 25. oktobra t. g. upraviti na predstojnika bolestničke blagajne za civilne radnike c. i k. ratne mornarice u Puli, ulica Fondaco broj 11.

Pula, 11. oktobra 1910.

Predstojnik.

Br. 1792.

Oglas jeftimbe.

Otvara se jeftimbeni natječaj na poduzeće gradnje nove školske zgrade u Veprincu.

Cijena proračunana za ovu gradnju iznaša K 58 056, te će se gradnja odati najpovoljnijemu nudiocu ispod ove cijene.

Ponude pisane i biljegovane sa biljegom 1 K, sa vadijem od 5% od gornjeg iznosa u novcu ili u vrednosnim papirima imadu se predati podpisanomu najkasnije do 10. novembra ove godine, 5 sati u večer.

Općinski odbor pridržaje si odabrati ponudu koju bude smatrao najpovoljnijom.

Nacrt i troškovnik sa opisom radnja i ostali uvjeti stoje natjecateljima na slobodni uvid izloženi u ovom uredu u vrijeme uredovnih sati.

Veprinac-Ičići, 5. oktobra 1910.

Načelnik:
Bachich v. r.

Br. 1793.

Raspis natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto

Općinskoga liječnika

za mjesnu općinu Veprinac, sa plaćom godišnjih K 2000 plativih u jednakim mjesečnim posticipatnim obrocima, te putnim paušalom godišnjih K 350, i stanom u naravi u općinskoj zgradi u Ičićima.

Molitelji moraju dokazati da su austrijski državljani, da posjeduju diplom za sveukupno liječničtvo, i da poznadu hrvatski, talijanski i njemački jezik u govoru i pismu, te podnesti molbe podpisanomu do 15. novembra 1910.

Glede vršenja zdravstvene službe upozoruje se molitelje na odredbe namjesničke naredbe od 16. marča 1909. br. IV. a 155/12 08. u listu zemaljskih zakona za Primorje komad XIV. br. 15 god. 1909

Pobliže ustanove glede liječenja siromaha, takse za pohadjanje bolesnika u raznim krajevima općine, mogu se razviditi u uredu podpisanoga za vrijeme uredovnih sati.

Glavarstvo občine Veprinac.

Ičići, 5. oktobra 1910.

Načelnik:
Bachich v. r.

Traži se djevojka

za poslužbu u dućanu jestvina. Treba da znade uz hrvatski i nješto njemački. Ista će imati besplatno stan i hranu te 24 K na mjesec. Nastupiti može odmah u dućanu jestvina Riva del Mercato broj 1.

Najveći zgoditak ev. 600,000 Maraka | **Iskaz sreće** | Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:		Glavni odbitci po	
Maraka	560,000	Maraka	300,000
„	550.000	„	200,000
„	540,000	„	100,000
„	530,000	„	60,000
„	520.000	„	50.000
„	515.000	„	45,000
„	510,000	„	40.000
„	305,000	„	30,000
„	302,000	„	20,000
„	302,000	„	15,000
		„	10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100.000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci ra-tu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M. **50,000** a onaj 7. razreda ev M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan izkaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

28. Oktobra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje izrezati

Naručbenica na gosp. **Samuel Heckscher senr.**, Banka, Hamburg 36.
N. 1129

Pošaljite mi ... cielu srećku à M. 6.— (K 7.—
pol „ à „ 3.— („ 3.50)
četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primate u priklopu doznačnicom / izvolite podignuti pouzećem { Prekrižite ono što se ne odnosi na poštiljku.

Gradsko poglavarstvo

U **Križevcih**, dne 28. rujna 1910.

Br. 6302.

Oglas jeftimbe.

U gradskoj kružnoj peći u Križevcu imade se u godini 1911. i za dulji niz godina svake godine proizvesti 1,500.000 (jedan milijun i pet stotina hiljada) obične cigle, oko 200.000 criepa, 100.000 zdenčarske cigle, 20 000 žljebnjaka i 30.000 cigle za popločivanje, te će se te radnje izdati jednom poduzetniku, koji će biti dužan materijal za promet prirediti o svom trošku dočim će mu gradska občina dati samo potrebiti ugljen.

Koji bi proizvodnju ovog materijala preuzeti želili, neka svoje pismene, žaobinom od 200 kruna (dvije stotine kruna), obložene ponude, imadu ovom poglavarstvu do 15. listopada o. g. podnieti.

Gradski načelnik:
Dr. Pomper, v. r.

Samo 1 krunu

stoji NAJNOVIJE

puneće pero.

Dobiva se u PAPIRNICI LAGINJA I DRUG. — PULA ulica Giulia broj 1

PEČATE

Iz GUME izradjuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia I. - **Pula** - Via Giulia I.

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, puhljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bielo, očihano 6·50 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fine 10 K; **najfinije prsne pahuljice** 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **1 pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; pol u pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Slavenska trgovina cvijeća

MATIJA HORVAT - PULA.

Dućan Via Giulia, 6.

Vlastiti vrt Via Medolino, 97.

Preporuča se p. n. općinstvu i društvima grada i okolice.

Veliki izbor vijenaca, kita i kitica iz svježeg i umjetnog cvijeća. Preuzima naručbe u i izvan mjesta.

Cijena umjerena, poslužba točna i brza.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio Br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Trgovci vinom i krčmari

Pozor!

Kad kupujete vino, grožđe ili rakiju od dropa preporučam, da se obratite na mene, i to osobno ili pismeno. Imam dobrih naravnih vina koja su bila na izložbi u Parizu odlikovana sa zlatnom kolajnom i križem i zlatnom krunom i počastnom diplomom. Na uvid imam više pohvalnih pisama u mojoj pisarni.

Osim toga dajem onomu, koji bi mogao dokazati, da vina u mojoj konobi nisu naravna i svježa, 1000 kruna. **Skladište strojeva „Singer Original"; strojeva za pletivo; tiskala** za grožđe, kao i sve potrebštine za vinogradare i pivničare. — **Skladište vina u Poreču, ulica Grande br. 320.** — Preporuča se odani

Martin Sreboth.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov **Steckenpferd-Lilienmilch-sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

POZOR!

Novi vinski zakon dobiva se u Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Ceska.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
6.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.15	dol.	Krk	odl.	4.35
6.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„ . . .	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„ . . .	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.41
8.—	„	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.2[illegible]	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
2.40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . .	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE . .	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj. Srijeda Subota
prije podne				po podne
8.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Prizname niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17
(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovna.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenolomâ.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à vis Arena.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa reštauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz travljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Skladište i radionica cipela Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Podpisani prekupio je od tvrdke P. Zaro cielo skladište i radionicu cipela, te će unaprieda voditi sam sav posao, i nastojati da občenito udovolji pošt. gradjanstvo i vojničku posadu.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Broj 42. Pula, u četvrtak dne 20. oktobra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Istarski sabor.

VII. sjednica istarskog sabora.

U ponedjeljak obdržavana je VII. sjednica istarskoga sabora sa vrlo obilatim dnevnim redom.

Sjednicu otvorio je predsjednik Rizzi u $2\frac{1}{4}$ sata poslije podne. Vladu zastupao je dvorski savjetnik A. Fabiani. Od hrvatsko-slovenskih zastupnika bijahu prisutni svi osim Dr. Laginje, koji se je bolešću izpričao. Od saborske većine prisustvovalo je sa predsjednikom 25 zastupnika.

Nakon pročitanog zapisnika posliednje sjednice po tajniku Dr. Pesante priglasio se je za rieč prof. zast. Spinčić, koji je obširno i temeljito pobijao pročitani zapisnik osvrnuv se pri tom na nezakonito postupanje saborske većine i zem. odbora te o pristranom postupanju carske vlade.

Za njim govorio je k zapisniku zast. Dr. Trinajstić istotako obširno podvrgnuv oštroj kritici djelovanje zemaljskog odbora i saborske većine na štetu hrvatsko-slovenskog naroda Istre a jedino na korist Talijana naše pokrajine.

Za ovima govorili su jošte ovi naši zastupnici k zapisniku: Dr. Kurelić i Dr. Zuccon. Za govor ovog posliednjeg nastala je u sabornici, napose na galeriji takova buka i gungula, da je predsjednik nakon opetovne opomene bio prisiljen dati izprazniti obćinstvo sa galerije. Talijansko obćinstvo ponašalo se je vrlo nepristojno, da divljački, vriedjajuć riečju i pjesmom naše zastupnike. Zapjevaše na galeriji gnjusnu onu o „Lega nazionale" pak onu „Lassè pur" itd., a medju pjevom čulo se povika: „fora i ščavi!, fora de qua!" „Viva l'Istria", „Viva l'Istria italiana!", „No ve volemo qua", „fora!" itd. itd. Nekoji članovi većine pljeskali su i vikali: „bravi!" izgrednicima na galeriji dočim se povukoše ostali sa predsjednikom u predsoblje.

Pretrgnuće sjednice trajalo je kakvih 20 časaka, jer je obćinstvo sa galerije vrlo polagano odlazilo. Kad se je predsjednik povratio, dade rieč zast. Zucconu, koji je svoj govor proti zapisniku nastavio. Za njim govorili su k zapisniku jošte zastupnici Pošćić i G. Červar te je nakon ovoga stavio zastupnik Bennati predlog, da se zaključi razprava. Predsjednik mu odgovorio, da nemože za razprave primati takvih predloga, jer bi to bilo proti pravilniku. Iza toga govori k zapisniku zast. Kirac a iza njega opetuje zast. Bennati svoj predlog.

Zast. Trinajstić pročita na to sve glavnije paragrafe pravilnika dokazujuć kako je predlog zast. Bennati-a neutemeljen u pravilniku.

Zast. Bartoli stavi iza njega obrazložen predlog, da se otvori obćinstvu galerija i da se zaključi razpravu o zapisniku. Većina prihvati poimeničnim glasovanjem oba diela predloga dočim se je manjina sustegla uz protest od glasovanja.

Glavni govornik proti predlogu zast. Bennati-Bartoli-a bio je od saborske manjine izabran zast. Zuccon, koji je sa pravilnikom u ruci dokazao, da je rečeni predlog neutemeljen i protupravilan.

Na to izjavi predsjednik, da prekida današnju sjednicu i uriče nastavak za sutra u 10 sati sa nastavkom današnjeg dnevnog reda.

VIII. sjednica.

Nečuveni jošte prizori u istarskom saboru.

U Kopru, 18. oktobra 1910.

Danas obdržavana je VIII. sjednica našega sabora u prisutnosti sviju zastupnika — osim dvojice bolešću zapriečenih.

Čim je predsjednik otvorio sjednicu priobći saboru, da će član zemaljskog odbora Salata pročitati izvieštaj istog odbora o molbi ekzekutivnog odbora „zemaljske" izložbe u Kopru za podporu od 50.000 K, t. j. 35 000 novih i 15 000 već doznačenih (samovoljno) od zemaljskog odbora.

Kad je prisjednik Salata pročitao izvieštaj, ustao je prvi predsjednik hrvatsko-slovenskog kluba zast. *Spinčić* te je uzdignutim glasom prosvjedovao proti nezakonitom postupku predsjednika, koji prelazi na dnevni red preko 50 60 prešnih predloga, koje podnesoše već prije 8 dana članovi hrvatsko-slovenskog kluba, koji predlozi idu za tim, da se poboljša i pridigne gospodarsko i prosvjetno stanje našega naroda, i koji predlozi — jer prešni — imadu po pravilniku prednost pred svakim drugim predlogom. Oštro apostrofira govornik vladinog zastupnika, koji mučke trpi ovako očitu povriedu saborskog poslovnika. Za njim dobi rieč zastupnik i zem. prisjednik *Zuccon*, koji se pozove na dnevni red današnje sjednice, polag kojega imadu prešni predlozi njegovi i njegovih drugova prednost pred svakim drugim predlogom il predmetom razprave. Iza tog tumači kako je došlo do molba izložbenog odbora za podporu te izviešćuje, što se je dogodilo s istom u zem. odboru. Navadja, da su talij. članovi zem. odbora forsirali proti § 42 zem. reda najprije zaključak, s kojim su opredielili iznos od K 15.000 kao predujam na račun zatražene podpore, te kasnije zaključak za podnešenje predloga u razpravi, da se pozove sabor neka glasuje podporu od K 50.000. Prosvjeduje proti takovom postupku ističuć nezakonitost i nevaljanost dotičnog zaključka zem. odbora, te pozivom na preko 50 prešnih predloga jur od prije ležećih na predsjedničkom stolu, pita predsjednika, kada je primio upitni izvieštaj zem. odbora te ako je primio, kaošto jest iza podnešenja prešnih predloga, čime opravdava svoj postupak. Ponavlja ta upit a pošto mu predsjednik neodgovara, čeka na odgovor. Predsjednik ga pozivlje da nastavi jer će inače dati drugomu rieč. Taj se prizor opetuje više puta, dok predsjednik konačno neoduzme govorniku rieč.

Već za prepirke izmedju predsjednika i zastupnika Zuccona čulo se prigovore na klupah talijanskih i slavenskih zastupnika u što se i obćinstvo na galeriji umješalo. Predsjednik opomenu obćinstvo na mir.

Čim je predsjednik uzeo govorniku rieč i hotio, da predje na glasovanje o predlogu zem. odbora, nastade na klupah većine i na galeriji silna buka, odobravanje i pljeskanje. Hrvatsko-slovenski zastupnici su, videći to nasilje od strane predsjednika i većine sabora, navalili na predsjednički stol, te ga prevalili, skidali zelena pogrnjala sa svim spisima sa stola vladinog komesara, njegovog stenografa i sa stola talijanskih stenografa tako, da su na podu ležali svakojaki papiri, tiskovine, zapisnici, bilježke, tintarnice i crnilo prolivено po podu. Za članovim manjine nagrmiše k predsjedničkom stolu članovi većine te je nastalo natezanje, dizanje stolica, guranje i takova vika da se nije nikoga moglo čuti ni razumjeti.

Saborskoj većini priskoči na pomoć preko ograde 10 15 talijanska nazovi-gospode sa galerije, proti kojim su zastupnici manjine ustali tražeć, da zapuste sabornicu, jer da za obćinstvo neima u njoj mjesta. Videći predsjednik i vladin zastupnik skoro u šakama nekoje slavenske zastupnike sa obćinstvom iz galerije, priskočiše i stadoše to obćinstvo natrag na galeriju tjerati i gurati. Medjutim je vladala nečuvena galama u sredini sabornice Članovi većine pohvataše za stolove i stolice hoteći ih pobacati na zastupnike manjine.

Predsjednik, silno prestrašen a za njim vladin zastupnik zapustiše dvoranu. Za kratke stanke skoči zast. Bartoli na vrata galerije, koja bijahu po nalogu predsjednika zatvorena, te ih širom otvori i pozove obćinstvo, da se vrati na galeriju i ohvatne stolicu sa grožnjom proti zastupnikom manjine, udari njom na stolicu zast. Spinčića. Govori se, da je zast. Bartoli i druge rieči prema galeriji doviknuo, čega danas nepriobćujemo. Isto tako govore svjedoci, da su čuli i od baruna Polesini-a rieči kojima je pozivao galeriju na odpor.

Kad su se nakon četvrtsatne gungule nešto pomirili zastupnici obiju stranaka, vrati se u predsoblje sabornice vladin zastupnik i priobći članovom manjine, da je sabor zaključen. To je valjda javio i članovom većine.

* * *

Nakon zaključene saborske sjednice u Kopru. Pošto je saborski predsjednik izašao nakon grozne gungule iz sabornice, ostalo je nekoliko članova većine u sabor-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

D. Što se pak tiče porabe Obrednika, povjest je druga. Urban VIII. — onaj isti Prvostolnik, po kojega je nalogu izdan g. 1631. tiskom Sv. Sbora de Prop. Fide: „Missale Romanum lingua slavica antiqua" glagoljskimi pismeni — povjerio je Bartolu Kašić, dalmatincu, svećeniku D. I., glavnom izpovjedniku za hrvatski jezik u Apoštolskoj Bazilici sv. Petra u Rimu, da priredi *Rimski Obrednik, né u staroslovenskom jeziku* i sa glagoljskimi pismeni, *već* — a to je ono, što nas zanima da iztaknemo i naglasimo — „*communiori dialecto slavico*" i sa latinskimi pismeni. Taj Obrednik pod naslovom: „Rituale Romanum Urbani VIII. Pontif. Max. jussu editum Illyrica lingua" izašao je tiskom i nakladom Sv. Sbora de Prop. Fide g. 1640. i toliko se dopao Nj. Svetosti te je dozvolio, da bude posvećen njemu samomu i Nj. Veličanstvu u svrhu da: „ditissimus profecto thesaurus *Ecclesiae Illyricae* erit Sacrorum Rituum Rituale effectum *Illyricum, quo et gens universa ditabitur et Catholica Fides in latissimis provinciis propagabitur* .... immo vero tanquam melle conditum ab apibus Balberini dulcedinem Tui piissimi nominis, *in universum Illyricum deferat,* atque suavissimo Urbanitatis Tuae dulcore perfundat". Obrednik o kojemu je rieč razprostranio se po svim krajevim obitavanim od južnih Slavena, pa, dok je služenje sv. mise i izgovaranje brevira bilo iz početka vezano na jezik staroslovenski i na glagoljska pismena, *podieljivanje sv. Sakramenata i drugih bogoslužnih čina sliedilo je zakonito,* a po tomu *pravovaljano, u pučkom jeziku, služeći se Obrednikom* ***odobrenim i izdanim po Sv. Stolici.***

Drugo izdanje Rimskog Obrednika u pučkom hrvatskom jeziku imamo iz godine 1827., tiskano u Mletcim brigom i trudom, kako se obćenito drži, Pavla Klimenta Mioš ć biskupa Splita i Makarske. Ovo drugo izdanje hrvatskog Rimskog Obrednika, pošto je prvo bilo jur izcrpljeno, razširilo se odmah kod Jugoslavena te se rabilo po svim biskupijam Dalmacije, Hrvatske, Slavonije i Istre (izuzeta je bila jedino biskupija senjska i modruška, koja je privolom i odobrenjem Sv. Stolice dobila *vlastiti* i posebni *Obrednik*, takodjer u živućem hrvatskom jeziku, tiskan još g. 1824. a zatim po drugi put god. 1859). U svemu istovjetno prvomu — izuzmeš li nekoje slovničke oblike te dodatke i izpravke Benedikta XIV. — premda se na isto ne poziva, ovo drugo izdanje hrvatskog Rimskog Obrednika ima veću vjerodostojnost od prvoga, jer donaša u hrvatskom jeziku papinski list Benedikta XIV. „Quum ardenti studio" od 25. ožujka 1752. Što se pak poglavito tiče naše Istre zaslužuje pomnju činjenica, da je Juraj Maračić, *dekan Sustolnog Kaptola u Puli*, iz Rimskog Obrednika u hrvatskom jeziku, odobrenog od Sv. Stolice, izvadio oblike podieljivanja sv. Sakramenata i apoštolskog blagoslova in articulo mortis te je dao posebice tiskati u Mletcim god. 1852. pod naslovom: „Pokripglienje umirajućih", koja je knjižica, za tu svrhu veoma sgodna, bila obćenito rabljena, znanjem i privolom biskupa, od čitavog slavenskog svećenstva Istre do najnovijeg vremena.

(Sliedi.)

nicu dočim su hrvatsko-slovenski zastupnici čekali u predsoblju na dalnji razvoj stvari.

Izlazili su iz sabornice i ulazili kolovođje talijanske stranke te zemaljski kapetan i vladin komesar, koji je valjda išao na kotarsko poglavarstvo jer je u sabornici čuo, da se je občinstvo na galeriji grozilo našim zastupnicim da će ih već vani dočekati.

Nakon polsatnog čekanja priobćio je vladin komesar zastupnicima, da je sabor zaključen i da neće više biti sjednice. Naši se zastupnici na to podaše na ulicu, gdje ih pred gradskom kavanom jedno dvadesetak gospodskih mladića dočeka sa glasnim zviždukom i raznim pogrdnim povicima. Kad su se pak oružnici približili toj *junačkoj* gospodi, povukoše se natrag i stupiše u krug talijanskih zastupnika — valjda radi zaštite. Iz kruga talijanskih zastupnika skoči napried barun i markiz Polesini (poznati kolovođja nekadanjih demonstracija proti našim zastupnicim u Poreču) te poče vikati, da je on zastupnik, da je to *porcheria*, što se oružnici usuđuju uplitati se u zastupničke poslove, da on prosvjeduje proti takvoj porkeriji i da će se proti tomu poduzeti potrebite korake. Sa barunom-markizom upustio se u prepirku oružnički stražmeštar, koji je valjda bio na čelu četvorice oboružanih oružnika.

G. barun-markiz pokazao je, da je veći govornik na ulici nego li u saboru, gdje grije stolicu i mudro šuti.

Zasjedanje delegacija

Dne 12. o. mj. sastale su se u Beču delegacije obiju pola monarhije da viećaju o zajedničkim poslovima, ponajpače o potrebama vojske i ratne mornarice, te o troškovima oko pripojenja Bosne-Hercegovine k Austro-Ugarskoj.

U austrijskoj delegaciji zastupane su naše južne pokrajine po jednom delegatu i to po jedan za Istru, jedan za Trst, jedan za Goričku, Dalmaciju, Kranjsku itd. Istru i Goričku zastupaju izmjenice jedan put Hrvat, odnosno Slovenac, drugi put Talijan jer je pojednak broj zastupnika Slavena i Talijana u obim pokrajinam. Tako zastupa ovaj put Goričku talijanski delegat *Bugatto* a Istru hrvatski delegat *Mandić*, kao zamjenik zapriečenog druga Dra. Laginje. Od južnih Slavena jesu ovaj put u austrijskoj delegaciji zastupnici *Baljak* za Dalmaciju, *Mandić*, *Ploj* za slovenski dio Štajerske i *Šusteršić* za Kranjsku.

U ugarsko-hrvatskoj delegaciji nalaze se zastupnici grofovi Kulmer i Pejačević te zast. Šipuš dočim su dvojica položili mandate jer izabrani od ugarsko-hrvatskog sabora proti volji većine hrvatskih zastupnika na tom saboru.

Na prvoj sjednici austrijske delegacije obavljen bijaše izbor predsjedničtva i izbor u pojedine odbore.

Predsjednikom bio je izabran jednoglasno predsjednik poljskog kluba na carevinskom vieću Dr. Globinski a podpredsjednikom član gospodske kuće Baernreither. U najglavniji odbor t. j. u odbor za izvanjske poslove imala su biti po dogovoru izabrana dva naša delegata i to Dr. Ploj i Dr. Šusteršić, nu ovaj posliednji odstupio je svoje mjesto češkom agrarcu Zazvorki bez znanja i privole ostalih naših delegata. Delegat Mandić izabran bijaše u vojni odbor a delegat Baljak u mornarički odbor.

Sliedećeg dana sliedilo je oko podne u carskom dvoru svečano otvorenje delegacija i to najprije ugarsko-hrvatske pak austrijske.

Cara i kralja, okružena najvišimi državnimi dostojanstvenici nagovoriše predsjednici obiju delegacija, kojim je vladar odgovorio takozvanim priestolnim govorom istog sadržaja. U svom govoru zahvali se vladar na uvjeravanju o vjernoj odanosti prema Njegovoj osobi, spomenu da je protegnuo svoja vladalačka prava na Bosnu i Hercegovinu, naglasi kako su se savezi sa njemačkim carstvom i sa kraljevinom Italijom još više učvrstili i kako su odnošaji naše monarhije vrlo utješni i prema svim ostalim vlastima.

Prešav na potrebe vojske i ratne mornarice spomenu vladar kako će ratna uprava od delegacija tražiti naknadno odobrenje za izvanredne troškove povodom lanjske krize i nove izdatke za neobhodne potrebštine za vojsku i ratnu mornaricu.

Izraziv konačno svoje zadovoljstvo na tim, što su u Bosni i Hercegovini provedene ustavne uredbe i što je prvi bosansko-hercegovački sabor ove godine skladno i marljivo djelovao, preporuči delegatima zakonske osnove koje će im vlada na raspravu predložiti te im kliče svesrdno: Dobro mi došli!

Prisutni delegati klicahu svaki u svojemu jeziku: Živilo Njeg. Veličanstvo!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Iza odgode sabora uzvikale se talijanske novine na naše zastupnike, okrivljujuć ih, da su spriečili blagotvorni rad sabora za pomoć puka, a njihovi zastupnici požuriše se izjavom, kojom bacaju svu krivnju na naše zastupnike za nerad sabora. Ali su lije ovaj put same dolijale. Mi smo dobro pisali prije otvorenja sabora, da nije Talijanom stalo do sabora za pomoć našem seljaku, nego njima je bilo poglavito stalo do toga, da sabor glasuje podporu njihovoj talijanskoj izložbi. I eto, mjesto da iznesu predloge i rasprave one naših za pomoć puku, oni se požuriše s predlogom, da se talijanskoj izložbi dade 50 000 kruna podpore. Naši videći tu prostu prevaru i lopovštinu, planuše punim gnjevom, da tako zaprieče kradju od 50.000 kruna, koje su talijani htjeli oteti našem narodu za svoje gospodske hire s neuspjelom izložbom.

O tome ćemo u budućim brojevima progovoriti obširnije i otkriti nepoštene i lopovske namjere Talijana, kojima su htjeli na poštenoj vjeri prevariti naše zastupnike i cieli naš narod.

Mi hvalimo našim zastupnicima na junačkom djelu, jer su tako spasili 50.000 kruna, koje su Talijani prevarnim načinom htjeli dati iz zemaljskog fonda propaloj talijanskoj izložbi u Kopru.

Što je previše, previše je; tako je našima dozlogrdio već brutalni, bezobrazni, upravo prostački postupak talijanskih sredovječnih sinjorotta, te su morali upotriebiti silu i njome reagirati na takve provokacije. Tako treba; klin s klinom se odbija, tako ćemo i mi odsele talijanske navale.

Neprilike na ovom sudu. Nepoznavanje hrvatskog jezika sa strane suca Peteani-a zadaje hrvatskim strankama uviek velikih neprilika. Tako je opet pred par dana bilo trčkaranja po sudskim sobama, da se nadje sudac, koji će ispitati hrv. stranke i diktirati hrv. zapisnik.

Ovaj skandalozni postupak ilustrira posve dobro sudske oblasti u Istri, kako postupaju kad se radi o Hrvatima i njihovom jeziku, te se nimalo ne obziru na sve naše opravdane pritužbe. Zato za ove sramotne činjenice krivimo jedino sudeke oblasti, te ćemo odsele svaku sramotu iznieti na javu, da civilizovani svieat vidi, kakve „liepe prilike“ vladaju kod sudova u Istri.

Voloski kotar:

Odlikovanje. Ravnatelj c. kr. muškog učiteljišta u Kastvu g. Fran Franković dobio je prilikom svog umirovljenja naslov c. k. vladinog savjetnika. Čestitamo!

Pazinski kotar:

Sv. Ivan i Pavao kraj Pazina. Napokon došao je željno očekivani čas, te su nam školske oblasti potvrdile školu, za koju se je narod mollo već pred nekoliko decenija. Bilo je mnogo nesuglasja izmedju naroda i školskih oblasti. Školske oblasti videći na pazinskom i lindarskom polju toliko djece bez škole, naštojale su da stroju svu tu djecu pod jedno školsko okružje. No nakon mnogog prepiranja sa narodom, uvidjele su školske oblasti, da ima narod pravo naime, da se to preogromno šk. okružje ima razdijeliti. Kako bi bila mogla djeca polaziti školu iz i preko 5 km udaljenih seoca, koju su medjusobno na dugo i široko razbacana. Narod je nastojao, da se ta okružja podijele barem u tri dijela. Ovk druga dva okružja nemaju još ni školske zgrade, mi imamo hvala Bogu i učitelja. Bojati se je, da mladi neiskusni učitelj, uza svu svoju marljivost i radinost, ne će moći polučiti Bogzna kakvog uspjeha, jer imade preveliki broj djece. Imade ih do 170 i preko. Kakav li uspjeh nam je očekivati, da će postići taj gospodin kraj tolike djece? Svakako ne možemo očekivati onaj uspjeh, što ga može postići marljivi učitelj sa propisanim brojem djece. — Imade — velim toliki broj djece, a školske su prostorije premalene tako, da učitelj nema mjesta, kamo bi smjestio učenike, premda je poludnevno poučavanje.

Jest, razuman gospodar, mora sa malenom svotom novaca razborito raspolagati, eda priskrbi najnužnije potrebštine. — Tako su i naše školske oblasti, kao dobri gospodari morali točno računati sa raspoloživim novcem u svrhu gradnje škole. Ali kad bi bili oni kod prve gradnje nešto više potrošili, to bi bila škola, da joj uopće ne bi bilo prigovora! Nadamo se, da će se ova ukratko vrijeme proširiti, jer zbilja ovako ne može se dalje!

Popis pučanstva. U nedjelju dne 30. listopada u 10 sati prije podne obdržavat će se u Pazinu u Naro lnom domu narodna skupština, na kojoj će se raspravljati o popisu pučanstva i njegovoj važnosti.

Budući je stvar važna, pozivaju se svi, da se na rečenom mjestu sakupe i da i druge povedu onamo.

Nadošao je čas, kad treba, da se svi složimo i zajedničkim silama složimo, da ovaj popis pučanstva ispadne za nas pravedno.

Pohrlimo dakle svi na zakazani dan u Narodni dom, da čujemo, kako nam se prigodom popisa valja držati.

Sazivači.

Predavanja u Pazinu. Prošle subote predavao je prof. Martin Zgrablić: O protestantizmu kod južnih Slavena. Predavač je u kratkim crtama prikazao prilike tadašnjeg vremena. Istaknuo najvažnije pobornike protestantizma medju južnim Slavenima i naveo razloge neuspjehu toga pokreta.

Slijedeće subote predavat će prof. Franjo Novljan „O svemiru“ uz 48 svjetlih slika.

Porečki kotar:

Funtana, 17. X. 1910. U nedjelju dne 16. t. mj. nadjoše se na okupu u jednoj gostioni u Funtani kraj Poreča više naših mladića i vidjenijih posjednika. Tu se pjevalo, prijateljski razgovaralo i zabavljalo. Usred te zabave prikaže se u našoj sredini vrsarski načelnik Dr. Dapas. Taj čovjek, a da ga nije niko pitao, otkuda je i što je, — predstavi se te izjavi, da je on obvlašten i navlaš poslan od političke oblasti te traži, nek se „sazivač skupštine“ legitimira, nek se „skupština“ smjesta rasputi i t. d. — Čitaoc si može i sam predočiti, kako je taj bezobrazni i nepozvani „vladin odaslanik“ bio primljen i otpravljen.

I ako je nama svima vrelo do skrajnosti, premda se je mnogokoji jedva jedvice uzdržao, te nije tog „vladinog odaslanika“ kresnuo po grbavom nosu, — ipak se nije dogodio ni najmanji nered, te je naša „skupština“ u najljepšem redu svršila.

Naši su dični Fontanjani pokazali time, što Dra. Dapasa nisu pošteno nakresali, da su kud i kamo na višem stepenu kulture, nego što su podrepnice, dokazali su, da su sve drugo, nego li ščavi i barbari, kojim imenima isti nas svedjer okrštavaju.

* * *

Već su prošle dvije godine, otkako su naši vrli Fontanjani otpravili molbu na školske vijeće, da im ovo dade mjesto „dvojezičn.“ hrvatsku pučku školu. Prošlo je i mjesec dana, otkako su poslali istome vijeću ponovnu molbu, e bi se riješenje već poslane molbe pospješilo. Na toj su molbi bili potpisani svi Fontanjani osim četvorice otpadnika.

Usprkos tim molbama nije uslijedilo do danas nikakvog riješenja. Tako je došao u Funtanu učitelj, zagriženac njihove vrsti, koji ne zna ni beknuti hrvatski. Kad se otvori škola, dodju zajedno sa djecom i roditelji. Ovi stadoše zahtijevati, nek se njihovu djecu upiše u hrvatski odio. Učitelj ali stade vikati, da je tu (u školi) on sam gospodar i t. d., te je sve hrvatske roditelje na najprostačkiji način poćjerao iz školske dvorane, dok je djecu svu bez razlike upisao u talijanski odio.

Kad su to opazili naši bistri Fontanjani, kad su vidjeli, kako ih se vara i za nos vuče, pomogoše si na drugi način: bojkotom! Nijedno hrvatsko dijete iz Funtane (talijanske djece uopće nema) osim same **dvojice** zaslijepljenih ne polazi talijansko školu.

Taj korak naših Fontanjana je vrlo hvalevrijedan. Pravo imadu naši, što ne šilju djecu u talijansku školu, jer današnje talijanske škole nisu zapravo nikake škole, nego su kovačnice, u kojima se kuju izrodi, kovačnice, u kojima se ošro noževi, kojima će danas sutra vlastita naša djeca podrezavati naše grkljane i žile kucavice. Današnjim talijanskim, a osobito Leginim školama je glavna svrha, da našoj djeci — tim janjičarima — usade u mladenačka srca mržnju proti svemu, što hrvatskim i pravednim odiše.

Zato mi ponavljamo: Pravo imate, svijesni Fontanjani, pače to je dužnost Vaša, da talijansku školu posve bojkotirate i da u nju ne šiljete podnipošto Vaše djece, jer će Vas djeca Vaša inače proklinjati, kad budu uvidjeli, da su žrtve očinskog nemara i zaslijepljenosti.

Našim pako narodnim zastupnicima preporučamo najtoplije, da se kod kompetentnih faktora svojski zauzmu, te Fontanjanom izvojšte hrvatsku pučku školu, koja ih po pravu i po zakonu ide!

Eto, u čemu se sastoji „kultura“ Talijanaša: u tome, da nam ni škole u našem jeziku ne dadu! Slid ih bilo!

Kašteltirska glazba. Hoću, da sa samo par riječi odgovorim na članak: „Kašteltirska glazba“, koji su gg. čitatelji imali priliku pročitati u zadnjem broju ovog lista.

G. dopisnik najprije nam čestita (Hvala mu!), pak se boji jer mora zaključiti. Da čujemo: „Tamburaško društvo bilo je zlo vodjeno, zato je propalo. Glazba je pod onim istim vodstvom, dakle velika je prilika da će i ona propasti. Dobar zaključak, da su premise dobre. Veoma mi je žao, što ne mogu ih odobriti, jer a) tamburaško društvo nije propalo; b) glazba nije samo pod onim vodstvom.

Može li se reći, da je tamburaško društvo propalo ako nije se vježbalo nekoliko vremena? Vrijeme je trgadbe, te se radi na vrat na nos noć i dan. Osim toga i na samim tamburašima dogodile se nekoje nesreće.

U pšenici imade i kukolja, treba očistiti. To se učinilo i u tamb. društvu. Isključeni član, mogao je prod sakupljenom kašt. inteligencijom uvjeriti se, da imade krivo.

o“ je na zauzimanje i inicijativu baš „odbora“ izabralo priredjujući odbor stanovljenje muzejskoga društva; tako „odbor za prosvjetu“ bio prvi, koji pružio misao, da se ima stogodišnjica upa Dobrile proslaviti njegovome spo- u dostojno.

početku svojega nastupa manjkalo je oru financijalnih sredstava i veliko ak- oko popisa naroda nebi se bilo moglo esti, da mu nisu priskočili u pomoć na- ini zavodi i korporacije, koji su se oda- li svojoj narodnoj dužnosti.

Novčani promet odbora iznašao je u prošloj godini K 1028·63, prihod bio je 1079·93, razhod K 748·70, tako da da- s još razpolaže odbor sa K 331·23 go- vine.

Ako bude odbor išao po putu, kojega izabrao i s onom energijom, koju je okazao u prošloj godini i kod kulturnoga ada ustrajao, razvit će se do jednoga iz- ed najvažnijega faktora u našem javnom ivotu. Sloga se nadamo, da će svi oni, ojima je na srcu napredak našega na- oda u Istri taj „odbor“ moralno i mate- ijalno podupirati.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

„Ungaro-Kroata“ i hrvatski jezik. Gospodine urednièe! Vaše pritužbe u „N. Slogi“ protiv jednojezične talijanske table na agenciji „Ungaro-Croate“ u Puli regbi da nisu ništa koristile. „Ungaro-Croata“ ima tvrdu kožu. Ili moguće misli, da je tim stekla pravo, da vriedja naš narod, što u naslovu nosi hrvatsko („Croata!“) ime, i što je u nj uloženo mnogo hrvatskog kapitala. No „Ungaro-Croata“ ljuto se vara, ako misli da je ne ćemo znati prisiliti da poštuje naš jezik, kao što smo znali prisiliti i iste c. k. oblasti, da moraju u Puli poštovati hrvatski jezik. Ako je „Ungaro-Croata“ zaista jedino parobrodarsko društvo koje podržaje svezu s Rijekom, moglo bi se to jako brzo promijeniti.

Da vidite, kako su malo pomogle Vaše lanjske pritužbe, čujte ovaj najnoviji slučaj, pa da se uvjerite, da „Ungaro-Croata“ ne samo što ima jedino talijanski natpis na svojoj agenciji u Puli, dok su n. pr. table: Lloydove, Dalmatine i Dubrovačke plovidbe dvojezične, ona u svojoj agenciji zaposluje isključivo takve osobe, koji hrvatski ni riječi ne znaju. Još sam lanjske godine bio jedamput u agenciji i htio činovnika nešto pitati, ali nezna ni riječi hrvatski. Pred dvadesetak dana opet sam imao nešto posla u agenciji i nadjem nekog debeljana, kojemu je hrvatski jezik, što i meni kineski. Srijedu dne 11. t. mj. bio je ovdje na putu jedan moj kolega pravnik u Zagrebu. Podjosmo u agenciju, da pitamo u koji sat putuje parobrod za Rijeku; ali neko golobrado momče ne razumije ni riječi hrvatski. Meni je već dozlogrdilo te rekoh nekoliko oštrih tom gospodičiću i odlučih iznijeti to u javnost, pak da vidimo, hoće li što koristiti.

Deputacija grada Pule u Beču. Prošloga čedna boravio je u Beču načelnik grada Pule Dr. Vareton s nekojim drugovima, koje je predveo zemaljski kapetan Dr. Rizzi ministru pravosudja Dr. Hohenburgeru radi ustrojenja okružnog suda u Puli. Ministar je deputaciju saslušao i obećao učiniti što i koliko mu bude moguće a da se zadovolji želji i molbi puljske deputacije. Dr. Rizzi dokazivao je ministru, da radi ustrojenja okružnog suda u Puli netreba izjave zemaljskog sabora pošto su se obje saborske stranke očitovale za to ustrojenje. Ministru predložiše i osnovu kako bi se imalo zaokružiti djelovanje tog suda t. j. koji c. k. kotarski sudovi bi imali podpasti pod okružje novoga suda.

Čudno nam se čini, što se sada talijanskoj gospodi u Puli toliko žuri s ustrojenjem novog okružog suda pošto znamo, da je carska vlada već pred 15 godina pitala zemaljski sabor Istre da se izjavi želi li imati okružni sud u Puli ili ne. Talijanska saborska većina je taj i sve dalnje slične upite carske vlade jednostavno bacala u arkiv.

Drugo je čega nemožemo odobriti, da se je deputacija pred ministrom pozivala i na izjavu hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom saboru t. j. da su i oni za ustrojenje novog okružnog suda u Puli te da radi toga netreba čekati na odluku zemaljskog sabora. Ako je tomu tako, onda bi bila morala ta sl. deputacija bar iz pristojnosti upozoriti naše zastupnike u Beču i eventualno pozvati ih, da njoj se pridruže pak da složno i skupno uzrade kod ministra pravosudja za što brže ustrojenje takvog suda. Ali talijanska gospoda iz Istre traže naše zastupnike samo onda, kad im to konvenira ili kad nemogu bez njih ništa opraviti kao što n. pr. u pitanju istarskih željeznica.

U poslu ustrojenja okružnog suda u Puli držali su, da im netreba ni savjeta ni podpore naših zastupnika pak da mogu kasnije kazati: eto, mi smo sami izposlovali ustrojenje okružnog suda u Puli.

Neka bude tako, ali neka gospoda znaju, da taj sud ne će biti ustrojen baš onako, kako to oni žele i predlažu.

Još o postupku biskupa Flappa u Ližnjanu. Mi smo očekivali da će talijanske novine odmah lažno prikazati postupak biskupa Flappa u Ližnjanu. Tako ovdješnji „Il Giornaletto“ obsjenjuje sebe i svoje lažuć, da su pjevači u Ližnjanu na grožnju biskupovu da će ih tužiti ako budu pjevali hrvatski, počeli tad pjevati latinski. To nije istina. Isto tako nije istina da su pjevači do tada pjevali u crkvi samo latinski a tek prisutnost biskupovu da su htjeli upotriebiti za potvrditi hrvatstvo u crkvi. To ne, nego su biskupu, fanatičnom Talijanu, htjeli dokazati, da ne dopuštaju niti jednom biskupu tjerati talijansku politiku u svojoj crkvi.

Kako je dražestan taj „Giornaletto“. U broju od petka bavi se ovdješnji list kamorre i plesnom školom našeg Sokola. Tuži se, da tu „egsotičnu školu“ (pa da nisu „egsotični“ ljudi kamorre) pohadjaju mladići i djevojke talijanske narodnosti. Tima se grozi kamorrino glasilo talijanskom srčbom i preporuča „boljem“ dielu talijanske mladosti da takove primi za vrat i baci napolje iz svojih društava. No utjehu kamorrasa javljamo, da plesne škole Sokola pohadja žalibože vrlo malo mladića i djevojčica talij. roda, a medju njima više takovih, kojima su djedovi bili Hrvati. Da pak ti polaze naše plesove, znak je, da su naši plesovi skladni i pristojni, te nisu na njima ni mladići ni djevojke povriedjivani u svom stidu i časti. Tim prigovorom se kamorrino glasilo jako posjeklo, priznavajuć indirektno kakve su sve vrsti „pudel-bali“ „boljeg“ dijela talijanske mladeži, da sami njihovi sunarodnjaci bježe od njih, — i kako nam sami pripovjedaju, — sa ne baš laskavih razloga po talijanske „pudel-bale“. Na naše plesove dolazilo bi još mnogo više talijanskih mladića i djevojaka ali se ih ne pušta, da se tako nepretvori i naše plesove u kojekakve „pudel-bale“, pak se u naše plesove pripuštaju samo bolji i biraniji mladići i djevojke svake narodnosti.

Iz Premanture. Početkom ovog mjeseca bio je postavljen na ovdješnjoj školi hrvatski natpis „Pučka škola“. Taj je natpis bio našim šarenjakom trn u oku.

Oni bi bili svakako htjeli, da na onom mjestu vide nešto drugoga, n. pr. „Scuola popolare“, ali kada im to nije bilo moguće, odluče, da izbace i hrvatski natpis.

Upute i nalože svojoj djeci, što imadu da čine. Ova se jedne večeri slože, i složnim silama udare na pročelje školske zgrade gdje je bio natpis. Kamenje i blato letjelo je na zid i u prozore. Kada su mislili, da su već gotovi, otidju svojim kućama sasvim zadovoljni i uvjereni, da su počinili veliko junaštvo, kakvog Premantura još nigda nije vidjela. Drugog jutra bili su sasvim nezadovoljni naši popadili videći, da je natpis ostao čist, a da je samo naokolo zid poštrapan blatom (po djeèju. Kad je to vidio šior T...n pucao je od jada, kleo se i prijetio nedužnom natpisu, da se je sve od straha treslo.

I zbilja jedne noći nestane hrv. natpisa, kao da su ga štrige odnesle. Valjda ih je pri poslu opomenuo pijevac, da se približava zora, a one od straha pobjegle pustivši na školi tri slova: — *ola* —. „*O la*“ sada su poprdili zadovoljni. Divi im se sva premanturska čeljad, jer su se pokazali velikim junacima, učinili su ono što nisu mogla da učine djeca. Živjeli!!

Mi im za sada samo spominjemo poslovicu: „Radite kako ćete, ali ne ćete dokle ćete“. (Čudno nam je pak da par propalica i danguba nažderanih i nalokanih od talijana mogu takva šta počiniti nekažnjeno. Zar nema u Premanturi ljudi koji mogu učiniti red, kad to neće oblasti?)

*

Šapuće se po Premanturi, da misle Talijani (?) i poprdili sakupljeni u „Unite“, otvoriti dječje zapavište, te vpš zato i prave nekakve potpise.

Premanturci, Hrvati, čuvajte se tih ljudi, da im ne nasjednete. Daleko od njih!

Naš Ilečnik. Upozorujemo sve naše u Puli i okolici na oglas u današnjem broju narodnog liečnika Dra. Dragutina Ciotti-a.

Krčki kotar:

Vrbnik 14. oktobra. Javljam Vam ugodnu viest, da je naš vodovod konačno dogotovljen i jučer svečano blagoslovljen. Tako smo imali jučer u Vrbniku veliki blagdan, Taj dan, koga možemo nazvati velikim i koji će ostati neizbrisivim slovima upisan u spomenaru grada Vrbnika, ispunila se jedna od naj prečih potreba i davno očekivana želja. Da to velevažno djelo ostane još življe i dublje u pameti cielom pučanstvu te ga od koljena do koljena pričaju svojim potomcima, pozvala je naša občina svečanom činu presvjetlog krčkog biskupa g. Dra. Antuna Mahnića, koji se je pozivu svom pripravnošću ljubezno odazvao. Presvj. g. biskup došao je oko 8 s. jutrom kočijom do polja, gdje ga je dočekao mnogobrojni narod sa odaslanstvom občine, te vladinog i poduzetničkog inžinira, odakle podjoše svi pješice do izvora Rovoznika i Grabrovnika odkuda bistra voda snabdjeva cielo mjesto. Tu je presvj. biskup svečanim načinom blagoslovio vodu i izgradnju nakog čega uputiše se u mjesto preko kojega podjoše u dugom obhodu pjevajuć Velike Litanije, sa presvj. biskupom na čelu, u veliku crkvu, gdje se je odpjevalo „Tebe Boga hvalimo“ na sretno izvršenom djelu.

Iza svečanog crkvenog čina bio je u „Vitezičevom Domu“ a u prostorijama „Hrv. Čitaonice“ serviran objed za 20 osoba, kojemu je prisustvovao i presvj. g. biskup. Tu se je izmjenilo više nazdravica obć. odboru, presvj. biskupu, inžinirima i dr., koje su prisutni oduševljeno pozdravljali, osobito pak krasne i ljubezne riečí presvj. biskupa, kojima je odzravio i pozdravio prisutne. Oko 5 s. po podne odputovao je presvj. biskup u Krk, koji je na odlasku bio burno pozdravljen od mnogobrojnog občinstva, koje ga je izpratilo dobar komad puta.

Istog dana pogostila je občina na svoj račun sve radničtvo, koje je bilo zaposleno kod gradnje vodovoda.

Vriedno je spomenuti još, da se za cielo vrieme radnje nije dogodila nikomu ni najmanja nesreća, te je tako svo djelo naj sretnije izvršeno. Vrbnik pak imade vrlo zdravu i dobru vodu svakomu ta rekuć ispred vratiju, jer je podignuto više bunara, i to na Groholu, za Sv. Ivan, na raskrižju Gospoje, na placi, pred Crkvom, na Potočini.

Tim djelom je dakle u Vrbniku ovršeno jedno liepo poglavlje u knjizi napre ka i blagostanja zdravstvenog, što i ostati posljednje nego ćemo započet radom koracati i dalje stazom prosvjete napredka za podignuće duševnog i tjel nog blagostanja.

*

Javljamo ujedno, da se osnovalo ovdj „Vatrogasno društvo“, za koje se čutila davna potreba, a osobito sada odkad imamo liepi vodovod društvo se pokazalo potr nim, da u svakom slučaju nesreće po pripravno i brzo nastoji da zaprieči i odstrani veće nesreće.

Pravila društva su već potvrdjena, te će se doskora sazvati konstituirajuću skupštinu. Kako se vidi donio nam je vodovod već u početku jednu novu stečevinu na korist i dobrobit svih nas.

Produbljenje ulaza u dragu od Punta konačno je odlučeno. Kako nam javljaju naši zastupnici iz Beča, privolilo je ministarstvo financiju na ukupni trošak od K 187.000, u koji će se uračunati prinos općine (ili općinara) sa K 16.000, tako da država daje 121.000 kruna!

Voloski kotar:

Glavna skupština „Djačkog pripomoćnog društva“ u Voloskom Opatiji održavala se je u subotu na veèer u kom. realnoj gimnaziji u Opatiji. Prisutno je bilo više članova i prijatelja društva iz mjesta i okolice. Iz „odborskog izvještaja“ [illegible] sljedeće zanimive podatke: Društvo je bilo osnovano 10. veljače 1910. Započelo je poslovati pravo istom početkom prošle školske godine. U ovoj prvoj društvenoj godini upisalo se je u društvo 99 članova i to: 29 utemeljitelja, 32 redovita, 38 podupiratelja. Utemeljitelji su uplatili do sada svotu od K 1775, ostali članovi svotu od K 451·— Darova je društvo u to doba primilo u iznosu od 2361·89 kruna.

Od darova spominjemo: Posujilnica u Voloskom u dva puta K 1100, Dr. Gjuro Červar, odvjetnik u Voloskom u dva puta svotu od K 600, Klub XIII. u Voloskom čisti prihod od zabave za društvo K 348, občina Kastav potporu za godinu 1909. K 100, občina Veprinac podporu za god. 1909 K 100, — Čijeli je prihod bio u ovoj prvoj društvenoj godini K 4587·89.

Izdalo se je za to vrijeme K 947·02 od kojih odpade na podporu učenicima K 755. Potpore dobiše učenici ili u knjigama, ili u odijelu, ili u školarini, ili u voznoj karti za tranvaj iz Opatije do Lovrana.

Glavna a blagajni ili uloženo u štedionici imade sada K 3640·89.

Iz Lovrana pišu nam. U zadnje dane dolaze ovamo radje visoki gosti nego li u susjednu Opatiju, gdje obično sve vrvi od židova bečkih i madjarskih. Onomadne bio je ovdje madjarski ministar predsjednik grof Khuen Hedervary bivši — gorke uspomene — ban hrvatski. Istodobno boravio je ovdje i hrvatski ban Dr. Tomašić sa odjelnim predstojnikom Chavrakom. Novine su pisale, da su imali ti madjarski i hrvatski državnici čestit dogovor.

Sada se nalaze ovdje madjarski ministar Lukacs, koji je odsjeo u svratištu „Lovran“. On je amo došao iz Rieke gdje ga na kolodvoru dočekaše predstojnici ohlasti a na čelu im riečki guverner grof Wickenburg.

Željeznica Lovran-Učka. Ministarstvo željeznica produljilo je za jednu godinu gradjevnom poduzeću „Union“ u Beču povlasticu za tehničke predradnje za gradnju željeznice na zube iz Lovrana do vrha Učke.

Porečki kotar:

Iz Novaki kod Motovuna. Kako se vidi iz cienj. Vašeg lista po svim se stranama Istre sve to više budi i osvješćuje naš narod. O Motovunskim Novacima rijetko se je kada štogod pisalo. Pa to je i razumljivo, jer ovdješnji narod nije imao do ove godine škole. A gdje škole nema znamo kako je. Sada se pak možemo i s njom pohvaliti. Nu nije dosta da imamo samo školu, već treba da imamo i dobroga učitelja, koji ne će žaliti ni vremena ni truda da našu djecu dobro uzgoji i da nas kulturno podigne. Mi se nadamo, da će se naš g. učitelj zauzeti svom dušom, te mu želimo puno uspjeha. Da se ovdješnji narod a osobito iz Novaške okolice što više osvjedoči kako je škola korisna i veoma potrebna, obdržavao je naš g. učitelj u nedjelju 15. t. mj. vrlo uspjeli prvi roditeljski sastanak, kojem je prisustvovalo mnogobrojno občinstvo.

Dva sumnjiva slučaja bolesti u Taru občina Poreč. U sriedu večer obolila je jedna osoba u Taru na sumnjivoj bolesti Ta je osoba umrla drugo jutro. Liečnicima se je ta bolest i smrt činila sumnjivom te su mrtvo tijelo razudili i ustanovili, da je zbilja ta osoba oboljela i umrla od kolere. Odmah bijahu poduzeti propisani koraci, da se bolest dalje ne širi; ukućani umrloga i svi koji su došli s njim u doticaj, čuvani su od oružnika, da nemogu iz kuća. Na istoj bolesti reć bi, da je oboljela još jedna osoba. Bolest je donešena u Tar iz susjedne Italije (Svako nam dobro dolazi iz Italije!! Op. korr.) na jedrenjačah, koje dolaze tamo krcati kamenjem za lučke radnje.

Prošli utorak umrla je od kolere u Poreču jedna osoba. Porečanima ta kolera da nije zazorna jer je iz Italije!

Koparski kotar:

Iz Koparštine pišu nam: Sjećati ćete se g. uredniče kako smo Vam se iz ovog kotara više puta pritužili na bivšega upravitelja naše političke oblasti kao predsjednika c. k. kotarskog školskog vieća, da pusti vladati i raditi Talijanom što i kako im je drago u rečenom vieću. Koliko ste puta iztakli kako je u tom vieću absolutni gospodar g. Dr. Bennati, koga ste svojim čitateljima više puta predstavili kao političkog poglavara. I nebijaše nikada prigovora, opravdanja ili izpravaka na one viesti il tvrdnje. G. Schuffenhauer i šijor Felice spraviše liepo sve u žep jer su znali, da je bilo sve rečeno, pravo i istinito.

Ali na žalost nije ni danas mnogo bolje ni na kotarskoj oblasti ni u kot. školskom vieću. Gospoda su možda od tada postala nješto opreznija i lukavija, ali od staroga šlendrijana ostali su mnogi tragovi.

G. kotarskomu poglavaru neće i nemože nitko zamjeriti što obći i što živo u tiesnom prijateljstvu sa najradikalnijim talijanskim kolovodjama, koji ljube inače svaku c. k. javnu oblast istom ljubavi kao što ljube i naš narod. To je stvar odgoja i ako ćete osobnog g u s t a. Ali ako im je to slobodno i dozvoljeno, nebi imalo biti dozvoljeno ni njemu, ni nikomu javnomu činovniku izkazivati više prijaznosti i sklonosti do talijanskog gradjana nego li do slovenskog seljaka, više ljubavi i prijaznosti do talijanskog gospodina nego li do našeg kmeta — siromaha. Takovo bo držanje radja nemir i neslogu medju stanovničtvom grada i vanjštine i proizvadja nepouzdanje il čak i mržnju do javnog činovnika, koga se smatra pristranim i nepravednim.

Da se povratimo na školsko vieće moramo iztaknuti nepobitnu činjenicu, da baš radi nemara ili nereda tog vieća, osobito školskog nadzornika nisu naše pučke škole na onoj visini, na kojoj su talijanske pučke škole ili na kojoj bi morale biti. Biti će ovdje ili ondje namaran učitelj, biti će da neima uzgojnih sredstava, biti će da ima odviše djece ili slabe prostorije itd., sve to rado priznajemo, ali usprkos tomu morao bi biti napredak u našim pučkim školama bolji i veći kad bi naš školski nadzornik točnije, ustrajnije, marljivije i požrtvovnije svoje dužnosti vršio.

Priznajemo rado, da mu je vrlo težko živjeti odieljeno od obitelji, da je silno zaposlen kao veleposjednik i da ga volja i želja vuče i drugamo, ali radi svega toga škola nesmije da trpi i da naša djeca iz nje izlaze neuka il nedostatno podučena. Kad bi on n. pr. u uredu radio onoliko, koliko radi njegov talijanski drug, il kad bi nadzirao onoliko i onako naše škole, kako i koliko to čini taj njegov drug, tada bi se stalno i napredak u našim školama mogao takmiti sa onim u talijanskim školama. Medjutim to mu je jedno i drugo nemoguće dok bude svake sedmice 2, 3 i 4 dana odsutan iz kotara i pokrajine radi obiteljskih posala i dok bude drugi — kako zlobni jezici kažu — zanj spise riešavao.

Nitko se dakle neka nečudi što se čuje glasne pritužbe, da se više puta na kot. poglavarstvu nenadje ovog ili onog referenta (koji se valjda oslanjaju na uplivne rodbinske sveze) i da valja dugo čekati na rješitbu pojedinih podnesaka. Tim nemarnicima neće uvjek vrieditt izprika, da ne imaju dostatnog osoblja pisarne, da neima tko prepisati ili preštampati itd. itd., jer uzprkos takvom pomanjkanju radi jedna od glavnih daktilografica, za vrlo dobru plaću, samo 3—4 sata na dan, dočim rade sve ostale sav dan badava ili skoro badava. Ovu povlasticu ili protekciju nemožemo da shvatimo.

Imade dakle na našem kot. poglavarstvu više toga, proti čemu bi se moralo govoriti i pisati, ali za sada neka bude samo ovo u nadi, da će se onaj, koga se ovo tiče, sjetiti one: mudrom i jedno oko dosta! „Nepitajte tko, nego što!"

Razne primorske viesti.

Revizija popisa pučanstva u Trstu. Nastojanjem slavenskih tršćanskih rodoljuba okupljenih u političkom družtvu „Edinost" našlo se je c. k. namjestničtvo u Trstu prinukanim, da obnovi djelomice popis pučanstva u Trstu t. j. da provede reviziju onog diela gradjanstva, koje se je na popis magistratskih plaćenika pritužilo i koje bijaše od tih plaćenika ružno prevareno. Putem javnosti doznale su oblasti, da su magistratski plaćenici, nazvani popisni komesari na desetke hiljada tršćanskih Slavena preko noći u čistokrvne Talijane pretočili te nisu mogle od manje a da se ta službena falzifikacija nepopravi.

C. k. namjestničtvo imenovalo je dvije komisije od službenih osoba, koje su imale pregledati sve one popisne listine, za koje drže da su izkrivljene ili za koje su doznale, da su ih magistratskih komesari samovoljno popunili ili izkvarili. Te su komisije uredovali u dvim prostorijama grada kamo je mogao svaki gradjanim, da se uvjeri e da li su podatci o njegovom popisu valjano unešeni. Te su komisije radile preko mjesec dana i kako se čuje biti će brzo svojim radom posve gotove. Slovenski su listovi u Trstu doznali, da su te komisije pregledavajuć popisne listine, nabrojile za *20.000* Slovenaca u Trstu i okolici više nego li su ih bili nabrojili magistratski plaćenici i falzifikatori. Oni su dakle htjeli okrasti tršćanske Slovence za *20.000* duša, te iste pribrojiti talijanskom stanovničtvu, da bude tako broj prvih neznatan a drugih mnogo veći, nego li u istinu je.

Ako se pomisli, da ove komisije nisu pregledale sav popisni elaborat, nego samo jedan dio t. j. onaj, o kojem se je sumnjalo, da nije točno il pošteno proveden bio, tada će se doći lahko do zaključka, da bi broj Slovenaca u Trstu poskočio još za mnogo hiljada kad bi se sav taj popisni čin pregledalo i popravilo.

Tršćanska je kamora htjela umjetno utući bar ovih 20.000 Slovenaca, što njoj nije pošlo za rukom; ugrabila ih je doduše mnogo hiljada, al su bar ovi spašeni.

Kaošto su postupale gradske oblasti u Trstu kod popisa pučanstva sa Slovencima, tako su radile i talijanske ili talijanaške občine Istre sa Hrvatima i Slovencima, koji se nalaze u rečenih občinah. U svih občinah polit. kotara Poreč, Pula, Kopar, Lošinj itd. s kojima upravljaju Talijani, a u kojih imade velik broj našega naroda, ukrali su nam talijanski popisni komesari na hiljade i hiljade naših ljudi, koji se nisu znali ili mogli oprieti talijanskoj prevari. Kad bi se htjelo u Istri provesti pregled ili reviziju posliednjeg popisa pučanstva od pravednih i poštenih osoba, spao bi veoma nizko sadašnji broj talijanskog stanovničtva Istre, dočim bi visoko poskočio broj Hrvata i Slovenaca Istre.

Južni slaveni na carevinskom vieću. (Izbori u odsjeke.) U sjednici od 11. o. m. provedeni su izbori u odsjeke. Mladočesi su prepustili dru. Ravniharu, slov. liberalcu, mandate u trim odborima.

Izmedju južnih Slavena izabrani su u odsjeke sliedeći zastupnici.

1. Odsjek za državne činovnike (51 član): Dulibić, Gostinčar, Mandić, Vukotić;
2. nacijonalno-politički odsjek (51 član): Grafenauer, Gregorčić, Smodlaka, Spinčić;
3. bosanski odsjek (51 član): Ravnihar, Barbo, Biankini, Krek, Laginja, Prodan;
4. Zemljorasterečni odsjek: Spinčić, Laginja, Hladnik;
5. proračunski odsjek (51 član): Čingrija, Dulibić, Korošec, Šušteršić;
6. željeznički odsjek: Biankini, Jarc, Korošec;
7. financijalni odsjek (51 član): Ivčević, Fon, Korošec, Šušteršič;
8. odsjek za poslovnik: Ivčević, Pogačnik;
9. obrtni odsjek: Čingrija, Jarc, Mandić, Žitnik;
10. pravni odsjek (26 članova): Fon;
11. politički odsjek (51 član): Hladnik, Povše, Smodlaka, Roškar;
12. tiskovni odsjek: Ivčević, Žitnik;
13. socijalno-politički odsjek (51 član): Gostinčar, Benković, Krek, Tresić;
14. odsjek za socijalno osiguranje (51 član): Gostinčar, Krek, Tresić, Vrstovšek;
15. naučni odsjek (51 član): Smodlaka, Spinčić, Jaklič, Vrstovšek;
16. pravosudni odsjek (26 članova): Jarc, Spinčić;
17. odsjek za osiguranje pomoraca (26 članova): Ravnihar, Rybar, Čingrija, Dulibić;
18. porezni odsjek (51 član): Vukotić, Povše, Šušteršić, Pogačnik.

U obranbeni odsjek (51 član): Tresić, Pogačnik, Žitnik i Pišek a u vinski odsjek, (26 članova): Ravnihar, Biankini, Laginja i Brenčić.

U odboru proti skupoči kojemu je predsjednikom zast. Mandić nalaze se osim njega zast. Biankini i Roškar.

Hrvatsko narodno pokrajinsko kazalište. Uprava kr. zem. hrvatskog kazališta u Zagrebu želeći udovoljiti kulturnoj potrebi našega naroda u pokrajini, smatrala je za svoju dužnost, da osnuje jedno dobro uredjeno i u svemu osigurano kazalište za pokrajinu, pod naslovom: Hrvatsko narodno pokrajinsko kazalište. Ovo će kazalište, crpeći moralnu i materijalnu podporu iz Zagreba, vršiti namienjenu mu umjetničku misiju u svim većim gradovima naše domovine, te se ni u kom slučaju ne smije smatrati običnom putničkom družinom, nego kao jedan putnički odio zem. hrvatskog kazališta, namienjen pokrajini. Ensemble je sastavljen iz ponajboljih umjetničkih sila, a osim toga će i prvaci zagrebačke pozornice izmjenično kao gosti glumiti svoje po najbolje kreacije. Imati će na razpoloženje sav repertoire ponajboljih domaćih i stranih igrokaza iz knjižnice kazališta u Zagrebu. Kostimski i scenerički biti će takodjer podpuno obskrbljeno iz spremišta zem. hrvatskog kazališta, te će u svemu dielovati prema režiji zagrebačke pozornice. Bu da je i sam književno-umjetnički o ovoga kazališta u rukama jednoga od ših odličnih dramskih književnika, te opravdane nade, da će ova najnovija rodna ustanova biti dostojna razsad dramatskoga umjeća u pokrajini. Umjetničko osoblje sastavljati će gospodje: Lya Zlata, Bogdanova Milica, Hajdušković tarina, Vučićeva Marija, Ambroševa J na, Dirova Milica, Nikolićeva Danica, Ho necova Štefica i Haramija Milica; gospo Marković Mihajlo, Nikolić Božidar, Lya Stjepan, Radović Aleksander, Hajdusko Nikola, Vučićević Ilija, Dir Rudolf, A broš Antun, Petrović Mašenko i Todoro Dušan. — Gostovat će izmjenično svi vaci zemaljskog hrvatskog kazališta u Z grebu.

Za kandidate obćinskog tajničtva. svrhu da se mogu praktički izvježbati ka didati za službu obćinskih tajnika ra sao je Zemaljski Odbor natječaj na 4 po pore od K 600 svaka za godinu da počimajuć od 1. februara 1912 uz to:

1) da se nakon svršene vježbe kod o ćinskog ureda, kojega će odrediti Zem ski odbor, dotičnik podvrgne ispitu, k bi bio uveden od Namjestničtva dogovo no sa Zem. odborom, pohadjajuć event alno mjesečni tečaj daljnjeg usavršenja će se držati kod Zem. odbora;

2) da se ima molitelj (ili njegovi ro telji, ako on ne posjeduje ništa) — obv zati, te će vratiti pokrajini novce ako ustanovljenom roku ne položi sa uspjeh propisani ispit, ili se, imajući prilike, posveti službi kod koje občine.

Molbe imaju biti podnešene Zem. o boru u Poreču do 15. novembra 191 Natjecati se mogu austrijski državlja koji su navršili 18 godina, neporočni tjelesno zdravi, neprikornog ćudoreda vladanja i koji mogu dokazati, da su n šili nižu gimnaziju ili nižu realku, ili posjeduju u obće primjerenu naobraženo što će u potonjem slučaju imati da d kažu prijamnim ispitom kod Zemaljsk odbora.

Iz Amerike nam pišu: Dne 3. septe bra t. g. vjenčao se u Chicago Frane K stinić iz Garice (obć. Vrbnik) na oto Krku sa gčnom. Anom Kulja rodom Stryj Souč iz Galicije. Na vjenčanju ku movali su Anton Sučić sa gčnom. Fa Bolè i Frane Plišić sa gčnom. Barija Pockayska. Uz mnoge nazdravice mladen cima nezaboraviše svatovi na našu zaslu nu Družbu te sakupiše za istu 4 dola ili u našem novcu K 18·80. — Bog po živi mladence i rodoljubne svatove!

Jubilej novinara. Na 6. o. mj. slavi je urednik „Narodnog Lista" u Zadru Juraj Biankini četrdeset-godišnjicu svo novinarskog rada. Jubilarac primio je to prigodom mnogobrojne čestitke, kojima pridružujemo i mi.

Novi biskupi Dalmacije. Usljed pro maknuća msgr. Dra Vicka Pulišića zadar skim nadbiskupom imenovan je šibenski biskupom Dr. Juraj Carić, dosadanji po svećeni biskup Makarski. — Dne 29. mj. biti će svečano ustoličen za Splitskoj biskupa novoimenovani biskup Dr. Antu Gjivoje, bivši rektor središnjeg bogoslovno sjemeništa u Zadru.

Njemačka provala u naše Primorje Kako provaljuju Niemci ustrajno i žilav u naše krajeve, pokazuju nam sliede brojke. God. 1900 nabrojeno je u Trstu okolici službeno 8880 Niemaca; god. 1910 već 9689 Niemaca. U Goričkoj god. 1900 bilo ih je 3498 a god. 1910 već 4488. U Istri god. 1900 bilo ih je 7076 a god 1910 već 11.725. Ovaj neobični porast u Istri imade se pripisati razvitku ratne luke u Puli te pomorskim lječilištam u Opatiji, Lovranu, na Brionih, Portorose itd.

Ove brojke nalaze se u listu „Deutsche Erde", u kojem se tuži neki Dr. R. pl Pfanndler, da se do sada neizpuniše nade koje su Niemci stavljali u novu državnu željeznicu.

Glede Talijana — čini mu se — da time položaj njihove većine u Trstu str to težim radi pritiska slovenske manjine te priznaje na koncu, da je taj grad upu ćen jedino na doseljivanje iz slavenskih zemalja koje ga obkoljuju.

Pitam sada. Što
oga učitelja tamb.
resjednika Hrv. Č
ika i uz nadzorni
lesali i ne bi ple
irao?
Predbacilo nam
Došli su mladići k
službu. Ja sam na
jako je to stvar te
dići u njima tvr
am se sa iskusniji
Kašteliru, te dana
strumente. Ako
darati: Lijepa na
još Hrvatska itd.
Kaštelir, 3. 10.

Kopars

Sv. Donat kod
23. X. 1910. držat
tina podružnice sv
Bude li lijepo vr
skupština pod ved
g. Ivana Klarića o
vremena bit će u
ića. U (3) tri
Mladji svijet, moć
volje. Ples će poč
naša domaća gla
nas toga dana p
bližnje okolice, t
Dobro nam došli!

Iz Pomjana p
Ovdašnjih podrep
sva njihova nasto
sladjili „našemu
hvala Bogu do sa
jako čvrsto u p
se sviest naroda
leže poći za ruko
Mi se u ovom
slovensku pučku
trebite korake rad
sada nemamo još
su tomu domaći
maljskog odbora
kih oblasti. Al
protimbi jednom
Radi ustrojenju
Pomjanu vode se
na licu mjesta op
oblasti i zemalj
novljenja slovens
Ovdašnji odpad
darima u Kopru
uvjek, da će se
talijansku, bar za
sko-slovensku pu
bila se je već j
zavedenih občina
talijansko-slovens
častnomu i nepo
vadjanju naroda,
konac.
Pozvani bijahu
konačno izjave
školu, te se je iz
školu *120* roditel
samo *4* za talijan
Ako ovakva j
otvori oblastim
više sve operaci
ovoga svieta.

Razne pri

Slučaj kolere
obolio je u Tr
vima kolere neki
koji je dan prije
je pozlilo odveli
dalene i izolirali.
rali njegovo izme
obolio od azijats
kolere obolila s
druga, koji su s
djer izolirani kao
budi kako došli
Poduzete su na

Pitam sada. Što imade sposobnost jednoga učitelja tamb. društva sa sposobnošću predsjednika Hrv. Čitaone uz četiri odbornika i uz nadzorni odbor, koji faktori bi plesali i ne bi plesali kako bi predsjednik svirao?

Predbacilo nam se da radimo potajno. Došli su mladići k meni, te izjavili se za glazbu. Ja sam nastojao, da im prikažem kako je to stvar teška i skakljiva. Nu vidjeći u njima tvrdu volju, posavjetovao sam se sa iskusnijima i inteligentnijima u Kašteliru, te danas čekamo dan na dan instrumente. Ako sreća posluži, glazba će svirati: Lijepa naša domovina, Oj Hrvati, Još Hrvatska itd.

Kaštelir, 3. 10. 1910.

Ivan Depoto, učitelj.

Koparski kotar:

Sv. Donat kod Buzeta. U nedelju, dne 23. X. 1910. držat će se za prvi put skupština podružnice sv. Cir. i Met. u sv. Donatu. Bude li lijepo vrijeme obdržavat će se skupština pod vedrim nebom, pred kućom g. Ivana Klarića od Ivana. U slučaju zla vremena bit će u krčmi g. Antuna Krbavića. U (3) tri sata birat će se odbor. Mladji svijet, moći će se naplesati do mile volje. Ples će početi o podne. Svirati će naša domaća glazba. Nadamo se, da će na taj dan toga doći svi rodoljubi iz bližnje okolice, te im unaprijed kličemo: Dobro nam došli! *Privremeni odbor.*

Iz **Pomjana** pišu nam: Sva natezanja dosadašnjih podrepnica koparske gospode i sva njihova nastojanja kako bi nas posve otudjili našemu rodu i jeziku, neimaše hvala Bogu do sada uspjeha. Nadamo se jako čvrsto u pravdu božju i u budeću se sviest naroda da će im to od sada još teže poći za rukom.

Mi se u ovom selu već dugo borimo za slovensku pučku školu i učinismo sve potrebite korake radi ustrojenja iste, nu do sada nemamo jošte pozitivna uspjeha. Krivi su tomu domaći odpadnici, protumba zemaljskog odbora i neodlučnost c. k. školskih oblasti. Ali ufamo se, da će i toj protimbi jednom biti konac.

Radi ustrojenja slovenske pučke škole u Pomjanu vode se već dugo izvidi te bijahu na licu mjesta opetovno odaslanici školskih oblasti i zemaljskog odbora, ali do ustanovljenja slovenske škole nije htjelo doći.

Ovdašnji odpadnici, sa njihovim gospodarima u Kopru i u Poreču nadali se još uvjek, da će se narod izjaviti ako i ne za talijansku, bar za dvojezičnu t. j. talijansko-slovensku pučku školu. U tu svrhu bila se je već jednom izjavila nekolicina zavedenih občinara za talijansku, drugi za talijansko-slovensku školu dok tomu nečastnomu i nepoštenemu mešetarenju i zavadjanju naroda, sami občinari neučiniše konac.

Pozvani bijahu neduvno tomu, da se konačno izjave kakvu li žele imati pučku školu, te se je izjavilo za slovensku pučku školu *120* roditelja djece, dočim se izjaviše samo *4* za talijansku školu.

Ako ovakva jednodušnost naroda neotvori oblastim oči, onda im neće pomoći više sve operacije najglasovitijih okulista ovoga svieta.

Razne primorske viesti.

Slučaj kolere u Trstu. Prošlo subote obolio je u Trstu na sumnjivim znakovima kolere neki Talijan iz provincije Bari, koji je dan prije došao u Trst. Čim mu je pozlilo odveli su ga u bolnicu sv. Magdalene i izolirali. Kad su liječnici analizirali njegove izmetine konstatirali su da je obolio od azijatske kolere. Na simptomima kolere oboljela su također njegova dva druga, koji su s njime obćili, te su također izolirani kao što i svi drugi, koji su budi kako došli u dodir s tim Talijanom. Poduzete su najstrože zdravstvene mjere, te je isključena pogibelj, da bi se pošast mogla razširiti po gradu.

Tršćanske novine pak pišu, da je taj talijan na putu ozdravljenja, a kod one druge dvojice je ustanovljena griža a ne kolera.

Franina i Jurina.

Fr. Kamo to gres, danas, Jure, da si na blagdansku obučen?

Jur. U Vrsar, brate! Danas je tamo velika fešta!

Fr. A kakova fešta?

Jur. Podeštat vrsarski je postà kapitanato!

Fr. Ki ti je to povida?

Jur. Sam podeštat Dr. Dapas!

Fr. A kada to?

Jur. Kad smo nikidan bill u jenoj oštariji u Fontani, ti je brate doletija unutri kako nori brek — Bog nas od njega očuvaj — (Dobrčk), pak je reka, prez da ga je ki pita koliko let ima, da je on odaslanik od guverna, da raspušća niki komicij, ča li....

Fr. Alora se zna: človik od političke oblasti, guverna.... to je još više, nego kapitanato....

Jur. A bandira od našega zvonika je još i više!

Fr. Buzarona!

Br. 5233/10.

Oglas natječaja.

Ovime se razpisuje natječaj na mjesto **poslužnika komunalne realne gimnazije u Voloskom Opatiji** sa mjesečnom plaćom od 80 K, stanom u naravi, svjetlom i gorivom.

Natjecatelji, koji nisu navršili 40 godina te poznaju hrvatski jezik u govoru i u pismu a djece neimaju, podnesti će svoje propisano obložene molbe na podpisano Glavarstvo do 1. novembra 1910.

Glavarstvo obćine.

Volosko, dne 17. oktobra 1910.

Br. 1793.

Raspis natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto

Općinskoga liječnika

za mjesnu općinu Veprinac, sa plaćom godišnjih K 2000 plativih u jednakim mjesečnim posticipatnim obrocima, te putnim paušalom godišnjih K 350, i stanom u naravi u općinskoj zgradi u Ičićima.

Molitelji moraju dokazati da su austrijski državljani, da posjeduju diplom za sveukupno liječničtvo, i da poznadu hrvatski, talijanski i njemački jezik u govoru i pismu, te podnesti molbe podpisanomu do 15. novembra 1910.

Glede vršenja zdravstvene službe upozoruje se molitelje na odredbe namjesničke naredbe od 16. marča 1909. br. IV. a 155/12 08. u listu zemaljskih zakona za Primorje komad XIV. br. 15 god. 1909.

Pobliže ustanove glede liječenja siromaha, takse za pohadjanje bolesnika u raznim krajevima općine, mogu se razviditi u uredu podpisanoga za vrijeme uredovnih sati.

Glavarstvo obćine Veprinac.

Ičići, 5. oktobra 1910.

Načelnik:

Bachich v. r.

Br. 1856.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na jedno mjesto redarstvenog stražara što se ima popuniti kod ovog općinskog glavarstva, sa plaćom od mjesečnih kruna 100 isplativom posticipatno, podpunom stražarskom opravom i opremom kod nastupa službe, i naplatom u iznosu godišnjih 150 kruna za daljne nabavljanje službenog odijela i opreme, isplativom u dva polgodišnja postecipatna obroka iz općinske blagajne.

Natjecatelji na ovo mjesto moraju dokazati da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, da su posve zdravi, da im je ponašanje bezprikorno, i da poznaju hrvatski jezik u govoru i pismu te njemački — i po mogućnosti talijanski — jezik u govoru. Prednost će se dati onomu koji dokaže da je već služio kod redarstva ili kod oružničtva.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu do 15. novembra 1910.

Natjecatelj koji bude imenovan biti će dužan služiti najmanje jednu godinu ako ga ovo općinsko glavarstvo neodpusti prije, uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnji uvjeti službe mogu se doznati kod podpisanoga.

Glavarstvo općine.

Veprinac Ičići, 12. oktobra 1910.

Načelnik.

5000 maraka zaslužbe

platim onomu koji dokaže, da moja riedka zbirka od 600 komada za K 6 — nije prigodna kupnja, i to:

1 prava švajc. Sist. Roskopf-Patent-ura, točno iduća i regulir. s pism. jamstv. za 3 god. 1 amer. jaki lančac od double zlata. 2 amer. prstena od double zlata (za gospodu i gospodje). 1 engl. pozlać. garnitura od puceta za manšete, ovratnik i prsa. 1 amer. perič-a 5 oštrica. 1 krns. igla za kravate sa imit. brijant. 1 ukus broš zadnja novost. 1 toilet. garnitura za put. 1 lijepa novčarka od kože. 1 par amer. puceta s imit. dragim kam. 1 pat. engl. barometar. 1 salon. album sa 36 umjet. i lijepih vidika svieta. 1 krasni koller za vrat ili kose od pravih istočnih perla. 5 indij. vračar. uganjalica zabavi svako društvo, i još 550 komada raznih pr dmeta koristnih i neobhodnih badava. — Sve skupa sa eleg. urom Sist. Roskopf-Patent, koja samo dvostruko vriedi, stoji samo K 6. Dobije se pouzećem ili novac napried (prima se i pošt. marke) kod

A. GELB, izvozna kuća Kraków 40.

NB. Ako se naruči 2 paketa priloži se badava 1 fina engl. britva ili 6 vrlo finih končanih žepnih rubaca. Ako se ne dopadne, vraća se novac, čime je isključen svaki riziko.

Br. 1792.

Oglas jeftimbe.

Otvara se jeftimbeni natječaj na poduzeće gradnje nove školske zgrade u Veprincu.

Cijena proračunana za ovu gradnju iznaša K 58 056, te će se gradnja odati najpovoljnijemu nudiocu ispod ove cijene.

Ponude pisane i biljegovane sa biljegom 1 K, sa vadijem od 5% od gornjeg iznosa u novcu ili u vrednosnim papirima imadu se predati podpisanomu najkasnije do 10. novembra ove godine, ö sati u večer.

Obćinski odbor pridržaje si odabrati ponudu koju bude smatrao najpovoljnijom.

Nacrt i troškovnik sa opisom radnja i ostali uvjeti stoje natjecateljima na slobodni uvid izloženi u ovom uredu u vrijeme uredovnih sati.

Veprinac-Ičići, 5. oktobra 1910.

Načelnik:

Bachich v. r.

Traži se.

Istarska posujilnica u zajednici sa „Čitaonicom“ traži

podvornika.

Nastup je od 1. novembra 1910.

Prednost imadu umirovljenici bez male djece.

Uz plaću ima i stan u naravi.

Ponude u Istarsku posujilnicu (Narodni Dom) I kat, desno.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke cijene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, galerišrane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Slavenska trgovina cvijeća

MATIJA HORVAT - PULA.

Dućan Via Giulia, 6.

Vlastiti vrt Via Medolino, 57.

Preporuča se p. n. općinstva i društvima grada i okolice.

Veliki izbor vijenaca, kita i kitica iz svježeg i umjetnog cvijeća. Preuzima narudžbe u i izvan mjesta.

Cijena umjerena, poslužba točna i brza.

Najbolji češki izvor!

S. Benisch

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusivo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, polubijelo 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bielo, očišćano 6·50 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fino 10 K; **najfinije prsne pahuljice** 12 K.

Kod narudžbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog damašnina, **i pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **3 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava.

Najveći zgoditak ov. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:		Glavni dobitci po	
Maraka	560,000	Maraka	300,000
„	550,000	„	200,000
„	540,000	„	100,000
„	530,000	„	60,000
„	520,000	„	50,000
„	515,000	„	45,000
„	510,000	„	40,000
„	305,000	„	30,000
„	303,000	„	20,000
„	302,000	„	15,000
		„	10,000

i t. d.

U svemu sadržajo lutriju, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **44,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ov. M. **50,000** a onaj 7. razreda ov. M. **600,000.**

Uredovna cijena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni originalni lutrijski, iz kojeg se vidi uloško za sliedeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

28. Oktobra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

.....ovdje izrezati.....

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1129 Banka, Hamburg 36.

Pošaljite mi ... cielu srećku à M. 6.— (K 7.—
pol „ à „ 3.— („ 3·50)
četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primate u priklopu doznačnicom izvolite podignuti pouzećem

Prekrižite ono što se ne odnosi na pošiljku.

POZOR!

Novi vinski zakon
dobiva se u
Narodnoj tiskari
Laginja i drug. - Pula.

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	↑PUNAT	dol.	4.50
6.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	↓RIJEKA . . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol	Opatija	odl.	3.40
8.—	—„—	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12 40	dol.	Baškanova . . .	odl.	10.50
1.—	odl.	„ . . .	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
3.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj . .	odl.	6.45
5.25	odl.	„ . .	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*) . .	odl.	6.25
5.45	odl.	„ . . .	dol.	6.15
6.30	dol.	↓NEREZINE . . ∧	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned Srijeda Subota
prije podne				po podne
3.40	odl.	↑Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	↓Rijeka . . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	↑Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	↓Rab . . . . ∧	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Skladište i radionica cipela Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Veliki izbor cipela za gospodu, gospodje i djecu, od jednostavne do najfinije vrsti.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Prizna te niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovna.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cijene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

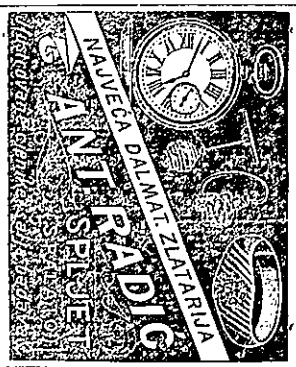

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od smežanih pjega i uzdržaje ljepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima ozdravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Ljećilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više ljećilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Broj 43. Pula, u četvrtak dne 27. oktobra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Nasilje — silom!

Istarski sabor sastao se je god. 1909. mjeseca septembra na vrlo kratko zasjedanje od triju sjednica. Na jednoj od posliednjih bio je izabran takozvani kompromisni odbor od 10 članova, koji je imao, da rieši sva sporna pitanja izmedju Hrvata Slovenaca i Talijana. U kompromisni odbor poslala je svaka stranka po 5 svojih članova, kojim je imao da predsjeda u njihovim sjednicama zemaljski kapetan. Glavna pitanja, koja je imao da rieši taj odbor, jesu: 1. uvedenje jezikovne ravnopravnosti u autonomna tiela i urede Istre t. j. u zemaljski sabor, u zemaljski odbor i u sve od ovih odvisne zavode, poduzeća, ustanove itd., 2. sastav zemaljskog proračuna na posve novom i pravednom temelju i 3. razdioba ili novo zaokruženje postojećih mjestnih obćina Istre.

Kompromisni odbor dao se je na želju talijanskih članova najprije na razpravu o posliednjoj točki svog programa t. j. o razdiobi obćina. Ovo je pitanje spruženo u istarskom saboru već prije 15 godina te se izrekoše za razdiobu ili za novo zaokruženje obćina obje stranke sabora. Kod toga je svaka od tih stranaka polazila sa svoga stanovišta. Talijani su htjeli riešiti se slavenskih suobćinara u onim obćinama u kojima jih od god. 1869. prevladaše, ili u kojima im postaše tako pogibeljni, da su od časa do časa mogli izgubiti svoju prevlast i obćinsku upravu. Tako im se dogodilo u Pazinu, Buzetu, Roču, Boljunu, Voloskom, Barbanu, Žminju itd. itd. a moglo im se je dogoditi slično u nedalekoj budućnosti u Mošćenicam, Labinu, Plominu, Vižinadi, Višnjanu, Motovunu, Tinjanu, Pomjanu itd. itd.

Hrvatsko-slovenski zastupnici nasuprot tražili su novu razdiobu obćina radi toga, da bi spasili na hiljade i hiljade svoga naroda, koji je bio kod prvotnog ustrojenja istarskih obćina silom ili lukavošću privezan uz talijanske gradiće i trgove u tu svrhu, da ga se malo po malo svomu narodu otudji ili raznarodi. Te su se hiljade našega naroda žalibože prilično skrčile, ali ih ipak nemogoše posve raznaroditi, premda jesu ili bijahu sve do najnovijeg doba bez škole i svake poduke.

Kompromisni odbor bavio se je dakle skoro izključivo pitanjem novog zaokruženja istarskih obćina. Sastajao se je u Poreču, Kopru i Trstu od prošle godine desetak puta i sretno riešio manje sporna pitanja, dočim je zapeo kod onih obćina, u kojima se ponajviše kose interesi obiju narodnosti. Talijanski su naime članovi kompromisnog odbora išli za tim, da nas iztisnu iz svih većih središta srednje i zapadne Istre i da nas odrinu posve od mora na zapadnoj obali naše pokrajine. Tomu se opriešе naši članovi svim silama nehoteći uzeti na sebe odgovornost za tako pogibeljnu i za nas toli nepravednu razdiobu.

U sjednicama kompromisnog odbora zahtjevali su opetovno naši članovi odbora neka bi se pristupilo ponajprije k najvažnijem i najopravdanjem predmetu programa t. j. k riešitbi jezikovnog pitanja kod autonomnih oblasti i u saboru. Na svaki takav zahtjev odgovaralo im se sa talijanske stranke dosljedno: doći će to pitanje takodjer na dnevni red, ono će se riešiti samo po sebi čim se dogovorimo glede razdiobe obćina itd. itd. S jednakom dosljednošću odbijahu talijanski članovi odbora i drugi zahtjev naših članova t. j. da se sastavi zemaljski proračun na temelju pravednog ključa i polag obostranih obveza, prihvaćenih povodom utanačenja izborne reforme za istarski sabor.

Ali članovi kompromisnog odbora talijanske saborske većine nehtjedoše ništa čuti ni za ovaj zahtjev dok nebude riešeno pitanje o preustrojenju ili zaokruženju obćina.

Od septembra 1909. amo kušala je talijanska saborska većina putem svojih članova u zemaljskom odboru ili putem zemaljskog kapetana opetovno sklonuti predsjedničtvo hrvatsko-slovenskog kluba na istarskom saboru i naše zastupnike na carevinskom vieću, da bi pristali i privoljeli na saziv zemeljskog sabora Istre, na što dobiše svaki put odgovor, da bi bilo uzalud sazvati sabor dok neobavi svoj posao kompromisni odbor, ili bar dotle, dok se neuredi, bilo i privremeno, pitanje uporabe hrvatskog ili slovenskog jezika, u pokrajinskom saboru.

Nu uzprkos tomu posve opravdanomu prigovoru hrvatsko-slovenskih zastupnika pozove zemaljski odbor c. kr. namjestničtvo u Trstu, usljed *jednoglasnog tobož zaključka* članova, neka bi izposlovalo od središnje vlade saziv istarskog sabora za prvu polovicu oktobra mjeseca o. g.

C. kr. namjestnik udovoljio je odmah kano i u svakoj drugoj prigodi, tomu pozivu trojice talijanskih članova zemaljskog odbora, premda je morao znati, da su se dva člana istarskog zemaljskog odbora uzprotivila spomenutom pozivu, da nebijaše dakle *zaključak jednoglasan*, i akoprem je znao za mnienje članova hrvatsko-slovenskog kluba t. j. da je uzaludan saziv sabora, koj nemože mirno i triezno raditi ako se prije neizpuni poznati skromni predúvjet slovenskih zastupnika.

U tom stanju stvari sastao se je istarski sabor u Kopru dne 5. o. mj.

Zemaljski odbor izradio je medjutim velik gospodarski program, provedenjem kojega imala se je gospodarski preporoditi Istra. Ali program taj bijaše samo pjesak u oči; bijaše liepak, na koj su se imali uloviti naši zastupnici, ponajpače poljodjelsko pučanstvo Istre. I tomu programu vjerovao je carski namjestnik, koji je nastojao sklonuti naše zastupnike, da žrtvuju tobož privremeno nešto od jezikovnih prava radi provedenja toga *sjajnoga* programa. Ali zastupnici naši nehtjedoše na liepak, uvjereni, da se za tim programom nešto drugo sakriva. I to *nešto drugo* skočilo je na dan u sjednici istarskoga sabora dne 15. o. mj. To *nešto drugo* bijaše predlog zemaljskog odbora, da se dade izvršujućem odboru falirane koparske izložbe iz zemaljske blagajne velika svota od 50.000 kruna. Predlog taj htjela je talijanska saborska većina protuzakonito u saboru prokriomčariti, jer nebijaše na dnevnom redu, niti je smio doći na razpravu prije nego li toliki prešni predlozi.

Hrvatsko-slovenski zastupnici upoznaše odmah položaj, uvidiše mahom djavolsku osnovu, koju htjede talijanska većina pomoću popustljivog i neodlučnog predsjednika silomice i lukavo provesti.

I osujetiše lukavu osnovu bezodvlačno, naglo, tako neočekivano, da su talijanski zastupnici ostali časak zapanjeni i zabezeknuti. Naši su zastupnici prepriečili silom ono, što su talijanski zastupnici htjeli provesti nasiljem.

Varka njim nije uspjela, što se imade zahvaliti jedino odlučnosti i bezobzirnosti naših zastupnika. Da su se oni pustili prevariti ili zasliepiti, danas bi bila zemaljska blagajna siromašnija za 50.000 K, koje bi bio morao pokriti dobrim dielom i naš ubogi narod. Odvratili su od siromašnih porezovnika Istre veliko zlo, radi česa im mora biti zahvalan svaki pravedan i pošten Istranin.

Što se pako tiče tobožnjeg radnog programa talijanskih članova zemaljskog odbora pokazati ćemo ga čim prije u podpunoj njegovoj slici.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Skupština učitelja Družbinih škola. Dne 1. i 2. novembra t. g. obdržavat će u Puli skupštinu učitelji Družbinih škola. Skupština će biti u prostorijama Čitaonice a počet će prvi dan u $2^1/_2$ s. po p. s ovim dnevnim redom: 1. Pragmatika; 2. Mirovinski fond; 3. Knjižnica. Drugi dan 2. novembra počimlje skupština u $8^1/_2$ prije p. s dnevnim redom: 4. Eventualija.

Na ovu skupštinu pozvani su posebnim pozivom svi učitelji družbinih škola, čime se ujedno pozivlju i ovim putem, da dodju svi na skupštinu, jer se radi o njihovom životnom interesu.

Umoljavaju se pak da dodju 1. novembra u $9^1/_2$ s. pred podne u kavanu „Narodni Dom", da se upoznaju i o koječem porazgovore.

Predavanje u organizaciji. Večeras u 8 sati držat će u „Narodnoj Radničkoj Organizaciji" liečnik g. Dr. Ivo Letis predavanje „o koleri".

Zastupnik Mandić u Puli. Prošle sriede došao je u Pulu naš zast. prof. M. Mandić, da sasluša želje i pritužbe radnika u Arsenalu i to iznese u delegacijama. Na večer je otišao željeznicom i „Giornaletto" bunca, da je na kolodvoru bilo mnogo redara, da zaštite tobože zast. Mandića od talijanskih šaka. Istini za volju javljamo, da se sa strane Talijana nije spremala nikakva navala niti je bilo redara, izim jednog kao obično tamo u službi. To se sve snilo junačkom reporteru „Giornaletta", komu na umirenje poručujemo, da je zast. Mandić bio u pogibelji, bilo bi se našlo dosta radničkih mišica, da ispraše talij. gospodska ledja.

Talijanski proglas. Iza zaključenja zemalj. saboru Istre, požuriše se talijanski zastupnici da izdadu proglas na izbornike, u kojem sebe peru i prikazuju kao nevine janjce (u vučjoj koži) a okrivljuju naše, da su oni krivi što sabor nije mogao djelovati i narodu glasovati izdašne pripomoći. Razumije se, da u proglasu — po starom običaju naših Talijana — nema ni jedne rieči istine. Što ne izkrivljuju, to mudro prešućuju. Tako talijanska gospoda u proglasu ni jednom rieči ne spominju uzrok obstrukcije naših, a osobito ne glavni razlog zaključenja sabora. Mi smo taj razlog već iznieli, te neće škoditi ako ga opetujemo. U zadnjoj naime sjednici istarskog sabora, dao je predsjednik Rizzi na prvom mjestu pročitati molbu odbora talijanske izložbe u Kopru za podporu od 50 000 kruna. Dakle talijanska sinjorija, mjesto da je dala na dnevni red svoj tendenciozno sastavljeni radni program za pripomoć puku — kako se u proglasu hvasta — toj sinjoriji bio je najprieči posao, kako će skrahiranoj talijanskoj izložbi prokriomčariti 50.000 kruna, — a ti narode fućkaj. Vidjevši naši taj nepošteni manevar podigoše buku i gungulu, te tako spriečiše otimačinu od 50.000 kruna, a vladu prisiliše da zatvori sabor.

Talijani i „osar tutto". Talijanski listovi Primorja cviče i pište ko zmije u procjepu na naše zastupnike i cieli naš narod, što su naši zapriečili prosljepariti 50.000 kruna zemaljskog novca za talijansku izložbu u Kopru. U tom pištenju se i kuraže te navješćaju boj do istrage („guerra ad oltranza"). Nu taj njihov boj s nama misle provadjati po Bartolijevom receptu „osar tutto". Videći, da su zaulareni novim zemaljskim redom u junti i saboru, počeli su već u novinama na svoju tumačiti zakon o odsutstvu kojeg našeg člana zemaljskog odbora u sjednicama istog, i tvrditi da zaključci zemalj. odbora imaju bit valjani ako se naši i odaleče sa sjednice, samo da su istoj prisustvovali ili redovito bili pozvani. Pomalo sinjorotti! Prošla su vremena „quando Berta filava". Dakle ta vrst boja neće se odsele provoditi bez nas. Otvorenu, poštenu političku borbu, naš narod jedva čeka, jer je dosta bio ozlovoljen natezanjem kompromisnog odbora i uvjeren, da Talijani ugovaraju s nama jedino da sebi izvojšte što više koristi a nas održe u mrtvilu. Borbom mi samo dobivamo, te hvala Bogu, da se je razbio kompromisni odbor za mir onakav, kakav su Talijani htjeli.

Dva kulturna zastupnika. To su vam dva talijanska zastupnika na istarskom saboru: sredovječni markež plemeniti Polesini i Bartoli. U buci i gunguli koja je

nastala u zadnjoj sabor. sjednici, najviše su se istaknuli prostačtvom ta dva „viteza“ talijanske prostote. Dapače su tako daleko išli, da su masu sa galerije huškali na naše zastupnike sa povicima: mazzè li! Škodu da nisu talijani izložili i ta dva subjekta na izložbi u Kopru.

Iz Medulina. Kad smo saznali za junačko držanje naših u zemalj. saboru a osobito ustrajno i neustrašivo držanje vodje obstrukcije našeg domorodca zastupnika Dra. Iva Zuccona, sastasmo se nas nekolicina i zaključismo odaslati svim našim zastupnicima kroz vriednu „Našu Slogu“ ovaj pozdrav:

„Čestitajuć neustrašivim borcima, poručujemo „Giornalettu“ da primamo rukavicu. Klin s klinom, sve za materinsku rieč; nju ni za što, od ravnopravnosti ni korak natrag. Živila Hrvatska! — Jakov Kirac, Ante Žmak, Grakalić Grga, Radošević Jakov, Grakalić Josip, Lazarić Luka, Zuccon Josip — u ime svih.

Ujedno odaslasmo na našeg zastupnika g. Dr. I. Zuccona ovaj brzojav:

„Dr. Zuccon — Poreč. Neustrašivim braniteljima narodne časti na zemaljskom saboru u Kopru čestitaju“. (Podpisani gornji.)

Nadjeno. Jučer nadjena je u blizini pošte jedna svotica novaca u kesici. Vlastnik može je podignuti u našem uredničtvu.

Lošinjski kotar:

Iz Nerezina. Odgovor na 2. točku tršćanskog „Ćifutića“ dd. 12. 10. 1910. br. 10498.

U rečenom „Ćifutiću“ javlja se dopisnik iz Nerezina te upire sve site, da prikaže Nerezine kao najćišće talijansko mjesto. Po tom dopisu svak bi mislio da su nerezinski tobož Talijani potlačeni i mučenici Hrvata, kad tamo je to uprav protivno. — Čujte pak sudite! Oni u opće ne znaju pisati članka, a da skoro svaki put ne navale na hrvatsko svećenstvo i učiteljstvo, koje gleda, da u narodu, koji je u istinu hrvatski i to samo hrvatski, ne ugasne i zadnja iskra ljubavi do materinskog im jezika, do onog slatkog jezika kojim im je majka govorila, kad su još njezino mlijeko sisali kojim ih je majka uspavala, kad su još u njezinom krilu slatki nevini sanak snivali. (NB! Uz svu prisilnu propagandu općinskih činovnika i uz svu talijansku školu, koji već kroz više od 10 godina odnarodjuje djecu, samo 2 ili 3 obitelji i to u najnovije doba govore, i to samo donekle talijanski.) Razumije se da im je najbolje sredstvo, da uguše materinski jezik u istinu hrvatskih, ali na žalost zavedenih ljudi, talijanska školu!! U rečenom se članku „Ćifutića“ čita, kako da je tobož otac Tome Jerković silio *svoju* majku, da dade svoju kćer Karolinu, a njegovu sestru u hrvatsku školu.

Majka, da je napokon pristala na njegovu presiju, ali ne iz osvjedočenje nego uprav iz straha. Sic! — Pitamo mi sada! Ako je otac Jerković u razgovoru sa majkom njoj i rekao, da nek dade *svoju* kćerku, a *njegovu* sestricu u hrvatsku školu, što je on time zla učinio? Nije li on kao svećenik učinio samo svoju svetu dužnost i ništa više? Tu majka mu govori i znade govoriti *samo* hrvatski, sestra Karolina govori *samo* hrvatski. Prezime im je hrvatsko. Što mogu dakle drugo biti neg Hrvati? Što zahtjeva dakle dopisnik Piccola? Mislim ništa drugo, nego nemoral. Mogu dopisniku rečenog članka javno ovdje reći, da naprosto laže, kad piše, da je rečena majka male Karoline istu protiv svoje volje upisala u hrvatsku školu, jer ona *sama* više puta izjavila da je od uvijek mislila svoju kćerku upisati samo u hrvatsku i u nikoju drugu školu. Naprotiv, da je mala Karolina bila u talij. zabavištu bio je uzrok samo talij. agitacija i nemoral. — U istom se članku Piccola čita, da je rečena Karolina od žalosti što su ju upisali u hrvatsku školu oboljela, te da se je pobojavati za njezin život. Ponavljam dopisniku rečenog članka po drugi put da uprav besramno laže, jer Karolina polazi redovito hrvatsku školu, što je znak, da nije „in pericolo di vita“, nego da je ona hvala Bogu zdrava. Djeca iz hrvatske škole pripovjedaju da je u školi veoma marljiva i vesela, što je opetu znak, da nije od žalosti, što ju upisaše u hrvatsku školu oboljela, već je zdrava, marljiva i vesela što je nisu dali u talijansku fabriku, gdje se umjetno prave talijani. — Tako eto, znadu oni pisati i drugih crniti, ne gledajući na sebe, da nisu oni možda 100 i tisuće puta crniji. Čitajte pomnjivo što sliedi pak sudite, kakvi su Vam, oni delije.

Nekoliko dana pred otvorenjem pučke škole nekoja gospoda sa općine i to 2 ili 3 puta su nagovarali majku male Karoline, da upiše svoje dijete u talijansku školu. A znadete li pak kako? Onako kako to oni obično i čine. Ja, budući znadem da će to čitatelji „Naše sloge“ zanimati, evo me da Vam pripovjedam. — Eve ovako: „Če bi te Vi dali vašu kćer na hrvocku skulu? Iz hrvocke skule ne pridu von nego njoronti“. — Che bravi! A? Tako i slično znaju oni nagovarati za talijansku školu. — Na tu na njihovu žalost, a naše veselje im se nije posrećilo, pak uprav radi toga su se baš onako prostački znali izrigati na mnogočasnog oca Frana Jerkovića držeći se one domaće: Ča ti reć, da mi ne rečeš. — Tolsko na razjašnjenje rečenog članka. — U dojdućem broju, će još toga bit, jer imam pripravan pun košić.

Anekdote iz Cresa.

1. Na putu parobrodom do Cresa, razgovarao se ravnatelj ovdješnje talijanske škole sa jednom ženom i doznali smo, da je izrekao za nas vrlo ugodne rieči: Bisogna che siamo attenti, perchè i croati sono già sulle nostre spalle.

2. Milozvučni glas tamburice i pjevanja u našem narodnom hramu nedaju miru ni počinka dotepenom Trentincu; žena kao razborita, kazala mu, bilo ti prije mislit, zasto si izabrao stanovanje pri Lingeldon.

3. Naši dobri prijatelji ne smogavši više djece u gradu, pustili se u lov i u vanjska mjesta i tako ulovili dva zečića. Čujem, da su htjela već izbjegnut, — ali obećanja i sladkiši — jer da kod njih u Acquaviva — Napoli ne govore ovim kalabreškim narječjem, che uno più due fa tre. Ovdje mi na um pada, da iznesem predlog — koji da bi postao zakonom — Vel. gosp. Trosić-Pavičić zast. na dal. sab., kojeg da i naša gg. zastupnici iznesu pri otvorenju sabora. On je naime predložio, da se roditelje, koji šilju svoju djecu u školu nematerinskog jezika, a ima ih materinskog. — kazni globom.

4. Čuje se, da je naš magnifiče, — consigliere aulico — htio pokazat svoje viteštvo na jednom radniku uloviv ga za prsa. Sreća za njega, da nemamo iskrenih svjedoka, jer bi išao u hlad češat svoj neestetični trbušić.

* * *

Popis pučanstva. Kako doču, naša je slavna općina izabrala kao člana komisije poznatog Pepija Carvina, ovdješnjeg peritaca. Ova je ličnost desna ruka našeg consiglieraj aulica; cijenjeni čitatelji „Naše Sloge“ dobro će se sjećati što se dogodilo s ovom ličnošću pred deset (10) godina. Na sramotu naše slavne općine, onog se puta morao obavit popis dvakrat. Na srce stavljamo interesiranim oblastima, da predusretnu svim mogućim nekorektnostima.

Krčki kotar:

Ogled i nagradjivanje goveda i ovaca obdržavat će, za svoje okružje (otok Krk), krčka kotarska gospodarska zadruga dne 4. dojdućega studenoga u Garici (na majavcu). Početak u 9 sati. Uvjeti su već poznati iz prvašnjih godina. Prednost imaju gove la potlučća od zadružnog bika.

Za bikove od 1-3 godine odredjene su tri nagrade u skupnom iznosu od 150 K.

Za junice od 1 2½ godine odredjeno je pet nagrada u skupnom iznosu od K 160, a za krave s telcem ili bredje od 2½ godine napriied pet nagrada u skupnom iznosu od 190 K. Ove nagrade plaća pokrajinsko gospodarsko vijeće.

Za ovce pak plaća nagrade zadruga sama, i to: za 5 praza od 18 mjeseci a ispod pet godina pet nagrada u skupnom iznosu od K 100 i za skupinu od najmanje 5 ovaca pet nagrada od ukupnih 100 K.

Zbog svinjske kuge koja hara u Vrbniku i Puntu, morala se napustiti izložba krmadi.

Pazinski kotar:

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri obdržavat će u nedjelju dne 30. tek. mjes. u 10 sati u jutro javni sastanak u dvorani „Narodnog doma“ u Pazinu, na kojemu će se izvjestiti o političkom položaju u pokrajini i raspravljati o popisu pučanstva. Pošto će istoga dana doći na sastanak više gg. zastupnika i pošto su predmeti važni, o kojima će se raspravljati, nadamo se da će sastanak biti dobro posjećen.

Predavanja u Pazinu. Prošle subote nije moglo biti predavanja radi bolesti predavača, stoga će isto predavanje biti slijedeće subote 29. o. m. Predavat će g. prof. Fr. Novljan o svemiru sa 48 svijetlih slika. Početak točno u 8½ sati u večer.

Odbor za prosvjetu.

Porečki kotar:

Iz Poreštine, 18. X. 1910. Na bezglave brbljanje tršćanskog Ćifuta u broju od 13. i 16. t. mj. imademo da iznesemo slijedeće:

Velika je laž, što „Piccolo“ tvrdi, da se je u nedjelju dne 9. t. mj. držala kakva skupština u Novoj Vasi, a još je veća laž, da je toj „skupštini“ prisustvovao kaki sudbeni adjunkt. To „Piccolo“ navlas laže, jer misli, da će time naškoditi kojemu od naših ljudi.

Istina je, da je istog dana bilo sabrano više ljudi u jednoj novovaškoj gostioni. To ljudstvo ali nije bilo onamo pozvano, već je unutar nagrnulo svojevoljno, kad je čulo, da se u toj gostioni pjeva i kad je saznalo, da su tudjer kaštelirski sokolovi, nadošli ovamo prirediviši maleni izlet pod hrvatskom trobojnicom.

Istina je, da se je tom zgodom progovorilo i par prijateljskih rieči; nije pak istina, da bi bio te rieči progovorio kaki državni činovnik.

Nije istina, da se je na toj „skupštini“ huškalo ljudstvo, nek se obori na Talijanaše; istina je naprotiv, da se je ljudstvu savjetovalo, nek se za uvijek mani oružja i tučnjave, jer je danas najbolja i najuspješnija obrana proti i najjačem neprijatelju: *škola i naobrazba!*

Ali je nešto drugo po srijedi, zašto Talijanaši viču proti toj tobožnjoj skupštini. A to je za nas vesela činjenica, što se je drugi dan iza te „skupštine“ upisalo u novoustrojenu „Družbinu“ školu u Novoj Vasi *98* (slovom: *devedesetiosam*) učenika! Oni zato galame proti nama, jer drže, da je ta „skupština“ uzrokom tako sjajnome našem uspjehu! U tom grmu leži zec!

Što zatim blebeće „Piccolo“, da su 4 naša mladića barbarski napala „mirne i nedužne“ podrepnice, imamo iznijeti slijedeće:

Talijanaši su toga dana imali u Novoj Vasi svoj ples. Četvorica braće Radoš podjoše da se i oni zavrte. Tu zamoli jedan od braće Radoša talijansku učiteljicu (koja je dotle plesala, te se nije baš „standesgemäss“ ponašala), ne bi li htjela s njime zaplesati. Ova, znajući, kakvi su Radoši narodnjaci, onako bezobrazno i bezobzirce na ponižujući način glasno odvrati: „Non ballo, sono stanca!“ Dok je tako g. Radoš toj učiteljici nešto pregovorio, doleti mu iznenada ogroman kamen u lice. Istodobno navale svi ostali Talijanaši, što ih je godjer tude bilo, na braću Radoše. Naravno je, da su se ta braća i oprla, te su Talijanašima vratila sve, što su od njih dobili. Tučnjava se svrši tako, da su braća Radoš ostavili ples nešto ranjeni, dok su svikolici serenjaci bili dobro kršteni, a dvojica njih teško ranjena.

Ko ima pravo, a ko krivo, to ćemo vidjeti iz procesa, koji se je proti Radošima poveo. Nama pak je stalo, samo do toga, da dokažemo, da nije uzrok toj tučnjavi tobožnja skupština, već jedino bezobraznost talijanske učiteljice. — Kad bi mi na sastanku bili ljude nahuškali, ne bi bio talijanaški ples onako završio, nego mnogo, mnogo drugčije! Kad su ih sama četvorica onako nakresali, što bi bila čitava masa s njih napravila?!

Mi se vrlo dobro sjećamo, kad su nas Talijani, osobito Porečani kamenjem dočekivali i otpraćivali, kad su nas konopima vezivali i kad su nam poplatima glave gazili. Mi znamo vrlo dobro, da nam Porečani sve one pretrpljene muke još duguju! Ali usprkos tome, mi nismo tako zabiti, da ćemo ih suda otići noževima podavlti. Mi ne poznajemo inače osvete, do li jednu jedinu: školu! „Škola je“ — reče na spomenutom sastanku jedan naš mladić — „tvrdjava, s koje ćemo bombardirati tminu neznanja, naobrazba je najbolje oružje, s kojim ćemo moći najprije i najuspješnije uništiti svaku silu i nasilje, kojim se danas Talijanaši služe i kojim nas tlače! Škola, naobrazba — te je ono najglavnije, za čim mi težimo, a što nam naši neprijatelji ne dadu. Naša slabost, a talijanaška jakost ne leži ni u čemu drugome, do li u tome, što mi Hrvati škola nemamo, dok ih Talijanaši imadu na pretek. Usprkos tome, što nam naši tlačitelji ne će da dadu ono, što nas po pravu i zakonu ide, možemo s radošću konstatirati, da idemo svaki dan za korak naprijed, dok se Talijanašima sve više i više kliže, a uzde im se sve više i više iz ruku uzmiču!“ To oni i opažaju, pa su zato tako i uznemireni.

N ka pak stoga Talijanaši ne misle, da mogu raditi s nama, što ih volja. Mi smo strpljivi i previše, ali kad nam prekipi, znamo prevrnuti i rukave! Nek se sjete, da smo mi veliko, zdravo i jako pleme, da nas Slavena ima preko 160 milijuna!

Koparski kotar:

Zemljoradnička Prosvjeta u Sv. Martinu kod Buzeta obdržavati će redovitu glavnu skupštinu dne 6. studena o. g. Početak skupštine na 2 ure poslije podne. Iza skupštine ples po običaju.

Franina i Jurina.

Fr. Abasso le spie, traditori, affaristi, camoristi.

Jur. Saje kumpare, a ce si sklavral da tako diskuris.

Fr. Ovako da je neki dan pisal il grande Piccolo o nekem Sabjiću, to ti je on loj kogn drže i creski poprdili kako pato evanjelje.

Jur. Ma ki bi to mogal bit do Cresa.... da ni to naš paron Cucura.

Fr. Ajbo, ajbo to morn bit neki drugi...

Jur. Sen tel i ja reć, zac paron Cucura su zes onimi ki vanj piseju kolegi.

Fr. Ter su per fin svoju lepu i milu je-

dinicu prodali za malo već niš jenemu framazunu mazmianu.... nekem dottoru dei mli....
Ma sen cul do Pancikula, da je već i zeta jednu voltu za vrat stisnul i da jih ni on raspahajal da bi bilo krvi. Pandolo, ne zetu ne, nego brižnoga prota Zetta.
A to sen ja on puta straintendil, skuzaj i pacentaj se, cut ćemo ko Bog da lepih.... do Cucure i do zeta.... pust je blizu... a beci za frajat neće falit.
Mužika je zacela, samo se moreju složit.
Ma saje ke mužika, dottor senca ti telo, ne more poć dekordo, jer ima sluh od oslića.
Ma i ja sen nec takovega cul, da njegova lipa mlada ima mali korak ali da poskakuje, a on tvrd kao stup da se nemorejo pod niki nacin kombinat.
Ma ja istesso nisam paral da je tako, ma vrazji ljudi kako to sve osorvaju.
Te prego lassime, va solo perché non posso caminare con te.
Ti ga rajon kumpare.
Si cul ovu novu, Crnajina zes kolegi onorevole Pignola-Lopez, Kanjado-Margut i quella testa sopra vina de Tonin Vittoriu, je već zes borsu na okolo, samo ki će se zapisat za talijana.
Saje ka kakanja per la gente del si...
Će blogo g'adin zakucit neboj se, ma ga nase zene već cekaju zes metlu za vrati.
Samo da ta put ne prisede njemu i onim gnjusom prodancem.
Attenti nasi.
Jest — orajt.

Razne primorske viesti.

Iz austrijske delegacije. Govor delegata *M. Mandića* u vojnom odboru austrijske delegacije povodom razprave o proračunu ratne mornarice. U dopoldašnjoj sjednici od utorka vojnog odbora austrijske delegacije uzeo je rieč, medju ostalim, istarski delegat M. *Mandić*, da označi svoje stanovište obzirom na predloženi proračun ratne mornarice.

Govornik reče na uvodu, da bi možda njegovo razlaganje više spadalo u plenum austrijske delegacije ili u odbor za izvanjske poslove, nu drži, da je dužan ovdje odati jednu izjavu gledom na potrebe mornarice a da uzmogne opravdati svoj glas za te potrebe. Mi južni Slaveni, reče, želimo vidjeti našu ratnu mornaricu moćnu i dobro uredjenu, a da ona uzmogne valjano riešiti svoju težku zadaću. Radi toga mi nemožemo zaniekati nuždnu podporu.

U dalnjem razlaganju naglasi govornik, da mi na jugu nevjerujemo u iskrenost saveza sa Italijom; navadja razloge i primjere.

Odatle pako što nećemo da uzkratimo podporu ratnoj mornarici, nećemo da izrećemo svoje pouzdanje neprijateljskim nam ministarstvom t. j. ministarstvu izvanjskih posala, koje traži u monarhiji veleizdajnike i buntovnike tamo gdje ih neima, ni ministarstvu baruna Bienertha, koje omalovažuje posve važnost južnih Slavena u monarhiji i koje postupa s njima pristrano i neprijateljski.

Govornik reče na to, da je bio možda u svojoj izjavu glede saveza sa Italijom preočit i prejasan, ali drži, da nije ništa drugo kazao, nego opetovao ono, što su njegovi predgovornici preobzirno i prikriveno kazali.

Glede gradnje i imenovanja novih ratnih bredova izriče govornik nadu prema admiralu grofu *Montecuccoli* da će se u budućće obzirati i na slavenske narode monarhije, osobito na Hrvate, koji su ratnoj mornarici do najsjajnijih pobjeda najviše pripomogli.

Konačno iznese govornik razne želje, zahtjeve i pritužbe radnika u ratnom arsenalu u Puli zamoliv zapovjednika mornarice, da bi mu doznačio jednog svog izviestitelja, s kojim bi te želje potanje razglobio.

Na koncu sjednice osvrnuo se je admiral grof *Montecuccoli* na govor delegata Mandića i obećao mu, da će dati prednešene želje i pritužbe izpituti i po mogućnosti radnicima u Arsenalu zadovoljiti.

Bosanska deputacija kod austrijskog ministra predsjednika. Utorak popodne predveo je istarski delegat M. Mandić četvoricu zemaljskih zastupnika iz Bosne-Hercegovine k ministru predsjedniku baronu Bienerthu. Bosansko-hercegovački zastupnici muhamedanski veleposjednici podnesli su ministru svoje tegobe i želje glede uredjenja agrarnog pitanja u Bosni Hercegovini. Minister predsjednik obećao je deputaciji, da će se za stvar zauzeti u koliko mu bude to moguće, jer on nije kompetentna vlast za uredjenje gornjeg pitanja.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista **iskaz sreće** od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

Br. 1793.

Raspis natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto

Općinskoga liječnika

za mjesnu općinu Veprinac, sa plaćom godišnjih K 2000 plativih u jednakim mjesečnim posticipatnim obrocima, te putnim paušalom godišnjih K 850, i stanom u naravi u općinskoj zgradi u Ičićima.

Molitelji moraju dokazati da su austrijski državljani, da posjeduju diplom za svekupno liječničtvo, i da poznadu hrvatski, talijanski i njemački jezik u govoru i pismu, te podnesti molbe podpisanomu do 15. novembra 1910.

Glede vršenja zdravstvene službe upozoruje se molitelje na odredbe namjesničke naredbe od 16. marča 1909. br. IV. a 155/12 08. u listu zemaljskih zakona za Primorje komad XIV. br. 15 god. 1909.

Pobliže ustanove glede liječenja siromaha, takse za pohadjanje bolesnika u raznim krajevima općine, mogu se razviditi u uredu podpisanoga za vrijeme uredovnih sati.

Glavarstvo obćine Veprinac.

Ičići, 5. oktobra 1910.

Načelnik:
Bachich v. r.

Br. 1856.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na jedno mjesto redarstvenog stražara što se ima popuniti kod ovog općinskog glavarstva, sa plaćom od mjesečnih kruna 100 isplativom postecipatno, podpunom stražarskom opravom i opremom kod nastupa službe, i naplatom u iznosu godišnjih 150 kruna za daljne nabavljanje službenog odijela i opreme, isplativom u dva polgodišnja postecipatna obroka iz općinske blagajne.

Natjecatelji na ovo mjesto moraju dokazati da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, da su posve zdravi, da im je ponašanje bezprikorno, i da poznaju hrvatski jezik u govoru i pismu te njemački — i po mogućnosti talijanski — jezik u govoru. Prednost će se dati onomu koji dokaže da je već služio kod redarstva ili kod oružničtva.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu do 15. novembra 1910.

Natjecatelj koji bude imenovan biti će dužan služiti najmanje jednu godinu ako ga ovo općinsko glavarstvo neodpusti prije, uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnji uvjeti službe mogu se doznati kod podpisanoga.

Glavarstvo općine.

Veprinac Ičići, 12. oktobra 1910.

Načelnik.

Naravno kravje maslo.

Omot 10 funti K 7·80.

Cvjetni med za bolestne na prsima 10 funt. K 6·50, na pokus maslo i med K 6·70. Ga. Rosa Nagler, odpremna kuća Tl ste u Austriji.

Br. 1792.

Oglas jeftimbe.

Otvara se jeftimbeni natječaj na poduzeće gradnje nove školske zgrade u Veprincu.

Cijena proračunana za ovu gradnju iznaša K 58 056, te će se gradnja odati najpovoljnijemu nudiocu ispod ove cijene.

Ponude pisane i biljegovane sa biljegom 1 K, sa vadijem od 5% od gornjeg iznosa u novcu ili u vrednosnim papirima imadu se predati podpisanomu najkasnije do 10. novembra ove godine, 5 sati u večer.

Obćinski odbor pridržaje si odabrati ponudu koju bude smatrao najpovoljnijom.

Nacrt i troškovnik sa opisom radnja i ostali uvjeti stoje natjecateljima na slobodni uvid izloženi u ovom uredu u vrijeme uredovnih sati.

Veprinac-Ičići, 5. oktobra 1910.

Načelnik:
Bachich v. r.

Br. 5238/10.

Oglas natječaja.

Ovime se razpisuje natječaj na mjesto **poslužnika komunalne realne gimnazije u Voloskom Opatiji** sa mjesečnom plaćom od 80 K, stanom u naravi, svjetlom i gorivom.

Natjecatelji, koji nisu navršili 40 godina te poznaju hrvatski jezik u govoru i u pismu a djece neimaju, podnesti će svoje propisano obložene molbe na podpisano Glavarstvo do 1. novembra 1910.

Glavarstvo obćine.

Volosko, dne 17. oktobra 1910.

Traži se.

Istarska posujilnica u zajednici sa „Čitaonicom" traži

podvornika.

Nastup je od 1. novembra 1910.

Prednost imadu umirovljenici bez male djece.

Uz plaću ima i stan u naravi.

Ponude u Istarsku posujilnicu (Narodni Dom) I. kat, desno.

Veliko iznenadjenje!

600 komada samo K 4.

Krasna pozlać. Anker-ura s lancem, točna, 3 god. jamstvo, 1 mod. svil. kravata za gospodu, 3 kom. fin. žepna rubca, 1 liepi prsten za gospodu sa imit. dragim kamen., 1 cigaruša Bernstein, 1 broš (novost), 1 liepo žepno ogledalo, 1 kožn. kesica, 1 periš, 1 par puceta za manšete, 3 puceta double sa patent. zaklopcem, 1 eleg. album razgledn. najljepši vidici svieta, 5 šalj. predmeta, veliko veselje za mlado i staro, 1 vrlo prakt. ljubavni listar za gospodu i gospodje, 20 dopis. predmeta i još preko 500 predmeta potrebit. u kući. Sve skupa s urom, koja sama toliko vriedi, stoji samo K 4. Pošilja pouzećem bečka središnja izvozna kuća

F. WINDISCH, Kraków br. G/13.

Ako se ne dopadne, vraća se novac.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne naručbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke ciene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, galoširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Slavenska trgovina cvijeća

MATIJA HORVAT - PULA.

Dućan Via Giulia, 6.

Vlastiti vrt Via Medolino, 97.

Preporuča se p. n. općinstvu i družtvima grada i okolice.

Veliki izbor vijenaca, kita i kitica iz svježeg i umjetnog cvijeća. Preuzima naručbe u i izvan mjesta.

Cijena umjerena, poslužba točna i brza.

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polubjelo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije,** kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; **najfinije prsne pahuljice** 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti

iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **1 pokrivač,** 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka,** svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzludje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

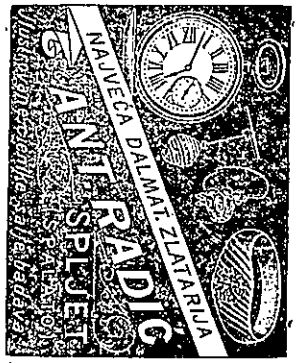

Nikada više!

neću mijenjati sapuna ulka i rabim Hermannov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Hermann & Co., Telschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Najveći zgoditak cv. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,'76 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:		Glavni dobitci po	
Maraka	560,000	Maraka	300,000
„	550,000	„	200,000
„	540,000	„	100,000
„	530,000	„	60,000
„	520,000	„	50,000
„	515,000	„	45,000
„	510,000	„	40,000
„	305,000	„	30,000
„	303,000	„	20,000
„	302,000	„	15,000
		„	10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **44,405** dobitaka i 6 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci ra-tu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi cv. M. **50,000** a onaj 7. razreda cv M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloška za sliedeće razredo kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

18. Novembra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

.....ovdje izrezati.....

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1129 Banka, Hamburg 36.

Pošaljite mi ..... cielu srećku à M. 6.— (K 7.—)
pol „ à „ 3.— („ 3·50)
četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: .....

Iznos primate u priklopu doznačenom izvolite podignuti pouzećem. Prekršku ove tiče se ne odnosi na poštinu.

POZOR!

Novi vinski zakon dobiva se u **Narodnoj tiskari Laginja i drug. - Pula.**

Jeftino češko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Ceska.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. maja 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.—	odl.	PUNAT	dol.	4.50
5.15	dol.	Krk	odl.	4.35
5.25	odl.	„	dol.	4.25
6.10	dol.	Glavotok	odl.	3.40
6.15	odl.	„	dol.	3.35
6.45	dol.	Malinska	odl.	3.05
6.55	odl.	„	dol.	2.55
7.40	dol.	Omišalj	odl.	2.10
7.45	odl.	„	dol.	2.—
8.45	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Srijeda Subota
prije podne				po podne
7.20	odl.	RIJEKA	dol.	4.15
7.55	dol.	Opatija	odl.	3.40
8.—	odl.	„	dol.	3.30
9.20	dol.	Beli	odl.	2.10
9.30	odl.	„	dol.	2.—
10.20	dol.	Merag	odl.	1.10
10.30	odl.	„	dol.	1.—
11.—	dol.	Krk	odl.	12.30
11.10	odl.	„	dol.	12.20
po podne				prije podne
12.40	dol.	Baškanova	odl.	10.50
1.—	odl.	„	dol.	10.40
3.—	dol.	Rab	odl.	8.40
8.30	odl.	„	dol.	8.30
5.15	dol.	Veli Lošinj	odl.	6.45
5.25	odl.	„	dol.	6.35
5.35	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.25
5.45	odl.	„	dol.	6.15
6.30	dol.	NEREZINE	odl.	5.30

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponod Srijedu Subotu
prije podne				po podne
3.40	odl.	Baška	dol.	6.10
4.50	dol.	Punat	odl.	5.—
8.45	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.50
7.55	dol.	Opatija	odl.	7.15
8.—	odl.	„	dol.	7.05
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.50
8.20	odl.	„	dol.	6.40
12.—	dol.	Rab	odl.	3.—

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

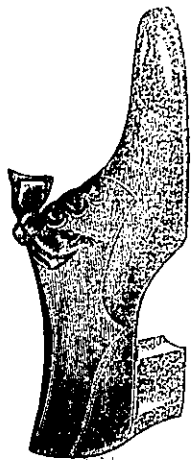

Sk'adište i radion'ca cipela Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Veliki izbor cipela za gospodu, gospodje i djecu, od jednostavne do najfinije vrsti.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Posłužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Priznate niske, stalne ciene.

Kupujte odijela samo u trgovini :: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovoda.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije ciene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenolomâ.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arena.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa lieplm i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Posłužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa reštauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima oz'ravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Broj 44. Pula, u četvrtak dne 3. novembra 1910. God. XLII.

Oglasi, pripostana itd. tiskanja i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli, ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Crtica o pok. Mati Baštianu.

Od staroga prijatelja našega lista dobivamo:

Nedavno, uredjujući svoja pisma, padne mi pod ruku spisak našeg neprežaljenog rodoljuba blagopok. Mate Baštiana, Kastavca.

Kada se je god. 1877. rodila osnova, da se kosti pjesnika-velikana Preradovića prenesu u domovinu, spružena je u Trstu medju našim domorodcima misao, da se u tu svrhu doprinese koji prilog. U tu svrhu sastavio je pok. Mate proglas, koji radi ljepote jezika, sadržaja i domoljubnog žara zaslužuje da bude objelodanjen. Bilo nas je tada tek šačica na okupu, s toga nije došlo niti do sastava odbora. Pisac ove crtice obćio je dugi niz godina sa oba brata Baštiana te može najbolje potvrditi kako su obojica bili zadojeni hrv. patriotizmom. Pokojni Mate bio je za pravo *prvi* i pravi utemeljitelj „Naše Sloge". Iz njegovih ustiju znade se kako je u obće do osnutka došlo. Prilike narodne naime bile su tada veoma tužne i crne; on kao svećenik dolazio je češće u dodir sa istarskim pukom, te kako se je onda nalazio u Trstu u zatočištu pok. Padavić Tomo, nahaci pok. Mate misao za izdavanje pučkog lista; ali nastade veliko pitanje glede novca; nu on si neda mira nego na sreću i što Bog dade. Dodju pok. biskupu Dobrili, koji podupre misao sa izdašnom podporom. Za izdavatelja nitko neće da se prihvati i nakon velike nateze izpadne, da je pok. Karabaić, bivši tada dušobrižnik i učitelj škole Revoltella kod Lovca, dao svoje ime kao neodvisan, dočim je kao odgovorni urednik bila prijavljena skromna osoba (sluga „Slav. čitaonice"). Čim je izašao prvi broj sa proglasom na „Istarski puk", navalila su sa svih strana tužne Istre i ostalih krajeva predbrojbe i dolazilo je seljaka na jagmu u Trst.

Pok. Mate dolazio bi, zajedno sa bratom Ivanom koji se je bavio slikarstvom, sa znancima, na čašu pive; pokazivao nam svoje pjesmice i često puta bi prevadjao šale i rečonice iz latinskog, navlastito onu od „Oraha".

Medjutim eto i njegova proglasa:

Slava Petru Preradoviću!

Braćo!

Tko od nas nezna Petra Preradovića, vojnika i pjesnika, svih južnih Slavena jednakog ljubimca?

U „Putniku" u toj svojoj najnježnijoj pjesmi evo što moli svoj narod i svoju domovinu:

„U tvom polju daj mi groba,
Tvojim cvićem grob mi kiti."

A njegovi eno mrtvi ostanci trunu u tudjem dalekom svietu, na njemačkom bečkom groblju, dje jih ni tudjim ni domaćim cvićem nekiti!

Da neostane neizpunjena ta živa želja našeg ljubimca, sastavio se u Zagrebu sveučilištni i gradjanski odbor, koji po svoj našoj širokoj domovini, sabire novčić po novčić svotu, što će trebati, da se zemaljski Petrovi ostanci prenesu iz tudjeg u domaće polje, te postavi dostojan spomenik, koga će od godine do godine domorodne ruke sviežim domaćim kititi cvićem.

Braćo, podpisani vas indi odbor ima čast pozvati, da i mi ovdje u Trstu učinimo, što tko može, da se što dičnije izpuni ta srdačna Preradovića želja, te se mi tako odazovemo onoj, koja veli, da je samo onaj narod probudjen i sviestan, koji časti kako valja svoje velike i za domovinu zaslužne muževe.

U Trstu, 4. augusta 1877.

Odbor.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Velika javna skupština. Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri priredjuje u nedjelju 6. t. mj. u 10 sati u jutro u dvorani Narodnog Doma veliku javnu skupštinu sa ovim dnevnim redom: 1. Posljednje zasjedanje istarskog sabora, 2. Popis pučanstva.

Na tu skupštinu doći će narodni zastupnici gg. Dr. Ivan Zuccon i Dr. Šime Kurelić, dok je žalibože zastupnik Dr. M. Laginja zapriečen boleću, da prisustvuje skupštini.

Sastanak Družbinih učitelja. Jučer i prekjučer obdržavali su družbini učitelji sastanak glede poboljšanja i uredjenja svog položaja. Sastanku je prisustvovalo 21 učitelja i učiteljica a 7 njih dalo se zastupati. Na sastanku prihvaćene su ove rezolucije:

da u praznicima Družba raspiše za sva stalna i provizorna mjesta javne natječaje putem „Naše Sloge" i po mogućnosti u jednoj novini Banovine i Dalmacije; učitelj. mjesta nesmiju se popunjavati umirovljenim učitelj. osobljem javnih pokraj. puč. škola; stalno namještene učitelj. sile mogu se premjestiti jedino na molbu ili privolu njihovu. — Zatim ove preinake družbine pragmatike: § 19 u pogledu sistemiziranja škola, § 21 u pogledu petgodišnjih doplataka, § 34 glede displinar. postupka, § 37 glede nadziranja škola (poglavito da ukine mjestne škol. nadzornike), § 40 u pogledu odkaza, i dodatak k § 41 da se nove pragmatike ne pogoršavaju, i napokon da se ustanovi družbina knjižnica sa sjedištem u Puli te da se mirovina njima izjednači sa onom pokraj. učitelja.

Bolest Dra. Laginje. Štovateljima i prijateljima našeg prvaka narod. zastupnika Dra. M. Laginje javljamo, da njegova bolest, koja ga već evo 20 dana prikovala uz krevet, kreće na bolje, te se bolestnik već pridiže i nadamo se, da ćemo ga doskora opet vidjeti čila i zdrava na poprištu u borbi za naša potlačena narodna prava.

Iz Čitaonice u Puli. Nedaće koje su uzrokovale mrtvilo u našoj Čitaonici rek bi da malo po malo nestaju, te se ovo naše najstarije društvo u Puli budi na novi život. Novi odbor postavio si zadaću, da Čitaonicu pridigne na stupanj koji jednom naša Čitaonica uživala u svim inteligentnim slojevima u Puli. Tako je novi odbor dao preudesiti prostorije, te je novom preuredbom nastala krasna prostrana dvorana za svakojake zabave a izim toga nastale su dvie liepe sobe jedna za čitanje a druga za inu razbibrigu. Time je Čitaonica počinila ne malih troškova, kojih odbor ne žali, samo da članovima pruži udobnosti i sva potrebita, što iziskuje jedna Čitaonica u gradu kao što je Pula. Zato se i preporuča svim našima u Puli, da se u što većem broju začlane u Čitaonicu, a sadanjim članovima pak, da su točni u plaćanju članarine kao što da sa odborom urede zaostatke članarine. To je prvi uvjet kojeg moramo svi ispuniti u prvom redu, hoćemo li da Čitaonica napreduje. Porad toga treba svakako, da članovi marljivo pohadjaju društvene prostorije, u kojima će naći sve slavenske važnije novine kao i par svjetskih novina u drugim jezicima.

U nedjelju dne 6. t. mj. počimlju u Čitaonici plesne vježbe, kao i prošlih godina, koje imadu pravo pohadjati članovi sa svojim obiteljima. Nečlanovi mogu pohadjati te plesne vježbe samo ako ih uvede koji član ili pismeno preporuči odboru. U tom slučaju platit će nečlanovi za svu se-

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Red je ovdje mimogred iztaknuti, da je biskupija djakovačka postigla od Sv. Stolice vlastiti Obrednik u hrvatskom jeziku, tiskan god. 1878., te da su novoustrojene biskupije Bosne i Hercegovine dobile takodjer *vlastiti Obrednik* u živućem hrvatskom jeziku, tiskan u Gracu god. 1887. Prije nego li će se izjaviti ob ovom posliednjem Obredniku, Sv. je Sbor za Obrede bio naložio preč. Crnčiću, nadpopu sv. Jerolima u Rimu, da ga pregleda. Nakon što je ovaj izviestio, Sv. je Sbor za Obr. odobrio god. 1888. vlastiti Obrednik biskupija bosansko-hercegovačkih. Onom prilikom pisno je izmed ostaloga preč. Crnčić na Nj. Uzorito i Presvjetlo Gospodstvo Angjelo stožernika Bianchi, pročelnika Sv. Sb. za Obr. (a to se njegovo pismo nalazi med spisi sv. Sbora) koliko sliedi: „*Quae defensio* mea *Ritualis Romani lingua slavica vulgari* et quidem utriusque editionis etiam *ad Epum* Parentinum et Polensem R smum D.num *Joannem Flapp perveniat* velim, qui anno superiore (1877.) in Kalendario vel Directorio suo hanc de *lingua liturgica scribere et praccipere ausus est*: (ovdje navadja doslovno zabranu onog biskupa glede porabe hrvatskog Rimskog Obrednika) pak zakljućuje: „Ergo hic Episcopus negat esse licitum usum Ritualis Slavici, quod, approbatum ut demonstravi a Romana S. Sede, usurpatum est in Ecclesiis slavicis earum Dioecesium per ducentos et quadraginta septem annos, cuiusque *novam editionem* Episcopi Dalmatiae et Croatiae ab eadem S. Sede implorant *illa vero favere videtur!* Etenim S. Congr. de Prop. Fide anno 1878 die vero 13 Julii dignata est ad me scribere hoc modo: L'arcivescovo di Zara etc." I doista.

Kako su bila prva dva izdanja Rimskog Obrednika u hrvatskom jeziku posvema razprodana, to si je Sv. Stolica, privoljujuć na molbe biskupa, davala očinsku brigu da se priredi treće izdanje, povjerivši uredjenje istoga sa prehvaljenim spisom Sv. Sbora de Prop. Fide dvojici učenih svećenika u Rimu. S nikoje se strane nisu podizale protivštine protiv toga izdanja do li sa strane biskupa Flappa, koji je bez prestanka postavljao novih dvojba i novih prigovora. Pozvan god. 1892. ili 1893. od Sv. Sb. za Obr. da dade svoj sud odnosno trih novih dvojba biskupa Flappa „contra hanc novam editionem hujusmodi Ritualis" preč. Crnčić pisao je istome Sboru: „Il.mus et R.smus *D. Joannes Flapp* E.pus Parentinus et Polensis, anno 1887 *prohibuit* in paroeciis suae dioecesis *antiquum usum Ritualis Romani lingua slavica* eque meridionali vulgari, *quod* Rituale hujusmodi *non esse approbatum a Sancta Sede diceret*, quamvis illud jussu Summi Pontificis Urbani VIII factum esset, et typis sumptibusque S. Congregationis de Prop. Fide anno 1640 editum. Cuius prohibitionis ego Istam Sacram Congregationem anno insequenti 1888, cum Ipsi obsequens Ritualis Romani versionem slavicam ab Episcopis Bosniensibus factam recenserem, certiorem faciendam putavi, optavique *ut ille Episcopus de ea approbatione moneretur. Quod Sacra Congregatio fecit.* Cui propterea gratias ago".

Nema dakle nikakve sumnje, da je bio odobren od Sv. Stolice Rimski Obrednik u hrvatskom jeziku, kojega se je prigotavljalo treće izdanje, i koje je, uredjeno po nalogu Sv. Sb. de Prop. Fide, nakon prevladanih svih protivnostih i nakon što je točnost prevoda bila posvjedočena po zadarskom nadbiskupu, izašlo tiskom istoga Sbora god. 1893., providjeno sa „imprimatur" prigledničke sv. palače. Ovo treće izdanje *Rimskog Obrednika u hrvatskom jeziku*, jurve *odobrenog od Sv. Stolice godine 1640. na nepreporuu porabu pokrajina obitavanih od Jugoslavena*, objelodanjeno nakon ozbiljnog pretresanja brigom iste Sv. Rimske Stolice preko Svetog Sbora de Prop. Fide, bilo je razgrabljeno i razprodano još god. 1893., tako da se danas može teško više dobiti jedan primjerak. Tolika se je potreba istoga osjećala u našim krajevim!

(Sliedi.)

zonu plesnih vježba K 10, ili od početka plesnih vježba do konca tek. god. K 5, a od 1. januara 1911. do konca sezone isto K 5.

Pravoslavna crkva Sv Nikole u Puli. Više put smo imali prilike da konstatiramo, kako se u vrlo lošem stanju nalazi ovdješnja pravoslavna crkva Sv. Nikole. Palo je to pak u oči svakome osobito ove godine prigodom službe Božje na imendan i rodjendan Njeg. Veličanstva cara i kralja, kad je kod obih crkvenih svečanosti po prvi put prisustvovala vojnička deputacija sastojeća od viših častnika ratne mornarice i stojeće vojske.

Taj Hram Božji potrebuje prieke i nuždne obnove, jer takav kakav je sada ne dolikuje svrsi, kojoj je namienjen. Ta crkva nema nikakvih fondova ni dohodaka za potrebite popravke, već ono malo uresa, što ima, nabavi se jedino neznatnim prinosima naše pravoslavne braće, što prebivaju u Puli. Nuždni popravak i reštauraciju te crkve iziskuje osobito sada okolnost, odkako je porušena pravoslavna kapela u vojarni ratne mornarice, te od sada ciela vojnička posada rabi tu crkvu za pravoslavnu momčad. Radi toga upozorujemo na desolatno stanje te crkve i civilne i vojničke oblasti, da izdašnom podporom prieteku u pomoć, te ta crkva dobije dolično lice, koje pristoji kući Božjoj. Samim milodarima nebi se pomoglo ništa, zato se hoće javne podpore, te se čvrsto nadamo, da će vojničke oblasti u skladu sa vladom poduzeti sve korake, da se u što kraće vrieme pridje na djelo za popravak i obnovu te crkve, tim više što su u velikoj većini naša pravoslavna braća u Puli pripadnici vojničkih posada i što će odsele vojničtvo rabiti tu crkvu za službu Božju.

Rudeča Marela. Ovdješnji Slovenci sastaju se dne 4. ov. mj. u 8 sati na večer u hotelu „Riviera“ na običnu društvenu večer.

Iz Filipani obć. Vodnjan. Kako druga naša sela stenju, koja imaju nesreću spadati pod koju talijansku općinu, tako stenje i naše selo Filipani, koje na nesreću spada pod talijansku općinu Vodnjan. Ne samo da talijanska zastupstva ne mare za naš narod po selima, nego na još veću sramotu, pomažu u tome Talijane naši domaći sinovi, koji sjede u takvom općinskom zastupstvu. U tome je još jedino sreća, da Talijani biraju u svoja zastupstva samo takve ljude sa sela, koji su kadri prodati sebe i svoje za zdelu leće a nekmoli druge. A kad koja talijanska općina hoće da štogod dade kojemu selu, neka svjedoči ovaj primjer, na koji se način zida šterna u našem selu. Pred više godina odredila je općina Vodnjan par stotina kruna za gradnju šterne u Filipanim. U tu svrhu naručili su kamenje u Raklju, koje je od Filipani udaljeno 10 kilometara. Kako su pak doveli kamenje u Filipane. Čujte: kamenje ukrcali su na jednu barka ispod Raklja, pak ga okolo na okolo doveli u Fažanu, za koji put trebala je barka barem 20 sati. U Fažani ukrcaše kamenje na voz i odvezli u Filipan, koji je od Fažane udaljen 16 kilometara. Dakle tim prevozom došlo je kamenje stojati barem 5 puta više, nego li da ga se je dovezlo kopnom ravno iz Raklja u Filipan 10 kilom. puta. A nesamo to; zašto se je uobće kamenje uzelo u Raklju, kad ga imademo dosta i dobrog kod kuće. Ali ne, jer se nije htjelo dati domaćim dobitka, premda će se šterna učinit s našim novcem. Talijani pak, svi jednaki, dobro računaju: naš i hrvatski novac treba da ide samo u naše žepove.

Svu tu porugu vidio je i odobrio općinski zastupnik iz našeg sela Mate Miljan, koji to nije znao zapriečiti. Ali da; nama se čini, da je Matu Miljanu više stalo do toga kako će bolje i robskije služiti Talijanom, nego li svomu selu.

Lošinjski kotar:

Veli Lošinj. Upravo podne zvoni, dan prekrasan, sunce ugodno, da čovjeka sili van kuće na zrak i čini ga baš raspoložena i vesela, a u našu luku se pomalo, lijeno i žalosno vuče „Vettor Pisani“, kao da bi nam htio reći, hoće mi se, ali mi se neće. Sve nam se više približava, tužan, sjetan, kao da se srami. Već je uz rivu, ali tu mu nije lijepo i podje dalje. Dodje s nosom do druge rive, ali neima prave volje ni tu. Napokon skoče mornari na kraj, te uz pomoć domaće čeljadi — koja kao da se podruguju — na silu ruku povuku „Vettor Pisani-a“ napred uz rivu. Donio nam natrag materijal od Prve „slavne“ Izložbe u Kopru, N.o 150.000.

Sad se vidi, kako se pomalo približuje, sva u crnini, rodoljubna signoria. Svima se na licu čita duboka žalost.

Sve jedan po jedan dolazi i izražuje svoje sažaljenje. Zatim se isto tako svaki sam, vraćaju tužna lica svojim kućama.

Gledajući taj žalosni prizor i te tužne povorke, komu neće da suze žalosnice ne rinu na oči?

Pokrijem lice svojim rukama, pa podjem i ja kući. — *Kamoćo.*

Krčki kotar:

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo u Puntu javlja, da dne 1. studenoga t. g. u prijateljskom sporazumu, gospodin I. Bakušić prestaje biti odpremnikom društva za grad Rijeku, jer društvo otvara svoju vlastitu pisarnu na Rijeci u via del Molo broj 3.

Istodobno se javlja, da sa 1./11. 1910. stupa u krijepost novi plovitbeni red za sve pruge. Pobliže u oglasu.

Voloski kotar:

Izložba goveda u Kastvu. Dne 17. oktobra t. g. bio je za okružje gospodarske zadruge u Kastvu pregled i nadarivanje goveda. U svemu bilo je dopeljano 45 glava goveda. Taj je broj premalen, kako je to opazilo i povjerenstvo, obzirom što je pred tri godine bio taj broj tri puta veći, nu daje se to opravdati time, što je tog dana mnogo gospodara bilo zaposleno trgatbom i što su njekoji navadjali, da im je mjesto izložbe predaleko, te da im se goveda ne daju tjerati, jer nenaučna izlaziti iz štala.

Radi nedovoljnog broja bikova, bič je nagradjen samo jedan sa trećom nagradom, a ostali iznos bio je opredieljen za treću skupinu.

Iza pregleda doznačilo je povjerenstvo sliedeće nagrade: a) *za bikove:* Radetić Franu, Trinajstići 47, K 30; b) *za junice:* Srok Matu, Sroki 14, K 50, Prime Franu, Jurdani 62, K 30, Milić Andru, Jurčići 29, K 30, Carlavaris Ivanu, Kastav 105, K 25 i Jelovica Ivanu, Sroki 64, K 25; c) *za junice i krave bređe ili s teletom:* Kilčić Valentinu, M. Brgud 15, K 80, Stanić Josipu, Zvonečа 78, K 60, Sušanj Josipu, Brnasi 9, K 60, Mihelić Antonu, Brnasi 26, K 35, Mladenić Josipu, Brnasi 1, K 35, Mavar Ivanu, Sroki 55, K 20 i Rubeša Josipu iz Kučeli 2, K 20. Ukupno K 500.

Sa strane gospodarske zadruge podieljeno je *deset* nagrada po K 15 svaka za junice i krave, što su uzgojene u okružju ove zadruge i bile su dopitane gospodarima: Spinčić Antonu, Spinčići 65; Mavar Andru, Rubeši 3; Stanić Antonu, Zvonečа 87, Spinčić Kuzmi, Spinčići 36, Sušanj Matu Jurdani 61, Mavar Matu Sroki 61, Jardas Franu Marčelji 23, Ružić Ivanu Puži 154, Ružić Josipu Marčelji 61 i Benaš Vinku iz Marčelji 141.

Konačno je povjerenstvo predložilo, da bi se buduća izložba goveda radi odaljenosti obdržavala na dvim mjestima (Puži i Sv. Matej), kojem predlogu nastojat će se udovoljiti, ali se ujedno i gospodarima preporuča, da doma uzgoje čim više teladi mliečne pasmine.

Pazinski kotar:

Iz pazinskog kotara primamo: Ima tome 2 godine, otkako se je ustanovio „Istarski pokrajinski zavod za osiguravanje životinja“ u Poreču. Kao svugdje, tako i u tom zavodu ne će naši Talijani da okaljaju „talijanskog karaktera“. Premda znadu vrlo dobro, da su vlasnici goveda diljem Istre velikom većinom hrvatsko i slovenske narodnosti, usprkos tome je uredovni jezik u tog zavoda isključivo talijanski. To je skrajna bezobraznost i drskost! Ima naših sela, u kojima ne zna niko ni riječce talijanski. U tom slučaju, kad dobije naš čovjek talijanski dopis od gospode u Poreču, mora da podje u grad, da troši za put i hranu i da povrh svega toga plati iz vlastitog džepa prevadjača!

Ali, zapamtite Vi komodna i visoka gospodo u Poreču, da Vam ne će to i una prijed vrijediti! Mi ćemo radje, nego li da se s nama na ovako ponižujući način postupa, naša goveda razosigurati i ustrojiti sami svoje općinske osiguraonice.

Svako onaj, koji hoće da osigura svoje govedo u zavoda, o kojem riječ, nek prije zatraži, da mu se sa strane ravnateljstva tog zavoda zajamči, da će mu se na sve njegove dopise odgovarati jedino hrvatskim odnosno slovenskim jezikom! Ne dade li rečeno ravnateljstvo takvog jamstva, nek svojili goveda kod tog zavoda niko ne osigurava!

Čujemo, da će se početkom god. 1911. diljem Istre ustrojiti nešto oko 20 hrv. i slov. mjesnih podružnica tog zavoda. Tom zgodom polažemo na srce svim budućim predsjednicima tih podružnica, košto i svoj našoj inteligenci nek uplivaju te se zatraži od ravnateljstva zavoda u Poreču jamstvo za dopisivanje i upravljanje u isključivo hrvatskom odnosno slovenskom jeziku. Ne će li spomenuto ravnateljstvo da nam dade takvih obveza, onda je naša dužnost da složno poradimo, te da sa niko ne priglasi članom rečenog zavoda. Mi plaćamo, pa stoga i zahtjevajmo, da budemo smatrani gospodarima, a ne ščavima!

To je najmanje, što možemo zahtijevati: dopisivanje u materinjskom jeziku. Ali, nemojmo popustiti vragu, već zahtijevajmo odlučno, da nas se u našoj kući poštuje i da nam se dadu prava, koja nas idu! Ne će li smrznjenci da nam ta prava dadu, a mi podignimo — bojkot! Od samih Talijana zavod ne može da opstoji, nego će u najkraćem roku propasti. To je dokazao lijepi gubitak, što no ga je taj zavod pretrpio, dok su članovima njegovim bili sami istarski Talijani. Milo za drago!

Javni sastanak u Pazinu. Primili smo iz Pazina opširno izvješće o javnom sastanku, obdržavanom tamo u velikoj dvorani „Narodnog doma“ u nedjelju u 10 sati prije podne. Iz tog izvješća vadimo samo nekoje točke, jer nam prostor lista nedopušća čitavo priobćenje.

Dvorana „Narodnog Doma“ bijaše dubkom puna občinstva, ponajviše seljačkog stališa. Nešto občinstva, većinom domaćeg bijaše i na galeriji. Sastanku je predsjedao predsjednik političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre, narodni zastupnik M. Mandić. Pozdraviv prisutne i razloživ povod sastanku, predstavi vladinog zastupnika, namjestničkog savjetnika g. I. Sorli-a, podieli riec zastupniku Dr. Dinku Trinajstiću. Ovaj je na to u preko satnom temeljitom govoru razložio djelovanje istarskoga sabora od novo izborne reforme sve do sada. Govor zastupnika, osobito one točke u kojima je govorio o novjeri i licumjerstvu talijanske većine u saboru, bijahu burnim odobravanjem popraćene.

Za njim govorio je k II. točki dnevnoga reda zastupnik i občinski načelnik Dr. S. Kurelić i to o predstojećem popisu pučanstva. Govornik iznio je drastičnih primjera o tom kako se u Istri provadja popis pučanstva. Na koncu predložio je govornik resoluciju tičuću se predstojećeg popisa u Istri. Slušateljstvo nagradilo je govornika burnim odobravanjem a njegova resolucija bijaše jednoglasno prihvaćena.

Istotako jednoglasno i uz živahno pljeskanje prihvaćen je predlog skupštinara g. Zidurića, posjednika u Pićnu, kojim se izriče srdačna zahvala i neograničeno povjerenje hrvatsko-slovenskim zastupnicima na istarskom saboru.

Predavanja u Pazinu. Prošle subote predavao je prof. Franjo Noviljan „O svemiru“. Predavanje bilo je popraćeno sa 48 svijetlih slika. Ovo je predavanje bilo vanredno zanimljivo, a to se vidjelo i iz pozornosti, kojom su ga slušatelji pratili. Vanredno precizne slike izradjene u Engleskoj još su više interes pobudile. Slušatelja je bilo dosta velik broj, ali se na žalost mora konstatovati, da još dosta velik broj ljudi, koji se broje medju inteligenciju, ne će da uvide važnost i vrijednost tih predavanja, te ih kao hotimice bojkotira. Do zgode iznijet ćemo i statistiku polaznika predavanja, iz koje će se moći razabrati, kako taj broj postepeno raste.

U subotu dne 5. studenoga predavat će g. Josip Agneletto „O zapadnoj obali Istre“ sa 51 svijetlom slikom.

U srijedu dne 9. studenoga predavat će prof. Zv. pl. Doroghy „O umjetnosti starih Grka“. Predavanje će biti popraćeno sa ovećim brojem slika.

Početak oba puta u 8½ sati na večer.

Koparski kotar:

Sv. Dunat kod Buzeta. Dne 28. X. obdržavao se u sv. Dunatu prvi sastanak podružnice sv. Ćirila i Metoda. Sjednicu je otvorio g. Ivan Vivoda, učitelj u Vrhu kod Buzeta, koji je lijepim riječima rastumačio cilj i uzroke, zašto se ustanovila Družba sv. Ćirila i Metoda. Za njim je govorio g. Fran Peršić župnik u Vrhu, koji se osvrnuo najviše na popis pučanstva koncem tek. godine. Govorili su još gg. obć. tajnik Brmbolić i Zorko Klun župe-upravitelj u Sovinjaku. Sakupljeni narod povladjivao je burno svim govornicima.

Tog dana izgledao je Sv. Donat vrlo svečano, te svuda opažala radost i orila se krasna hrvatska pjesma. Sakupila se takodjer svotica od okolo 115 K čistoga dobitka, koja je poslana ravnateljstvu Družbe sv. Ćirila i Metoda u Opatiji. Sv. Donačani samo tako dalje, pokažite uvjek da ste Hrvati i da vam nije teško žrtvovati i odkinuti iz svojih ustiju za milu nam domovinu!

Evo imena cijenj. darovatelja: Po 2 K darovala su slijedeća gospoda: Andre Klarić pok. Lovra, Sancin Ivan narodni zastupnik, Fran Peršić župnik Vrh, Antica Klarić, Zorko Klun župe-upravitelj Sovinjak, Tonković župnik Račice, Načelnik općine Buzet; po 1 K: Brmbolić Ivan opć. tajnik Buzet, Ivan Klarić, Antun Sirotić, Marija Brženda kći Ivana, Marija Blažević, Antica Klarić žena Ivana, Marija Brženda žena Petra, Ivan Klarić Ivanov, Cerovac Ivan, Klarić Ivan, Gerovac Antica, Gunjac Ivan, Mate Gruden Rasice (Kranjsko), Ivanka Blažević, Antun Klarić, Silvestar Blažević, Marko Zlatić, Ivana Blažević, Janko Gregorec Buzet, Julij Lazić Lužana, Sinčić Ivan Buzet, N. N., Katica Sirotić Vrh, Flego Ante; po 60 para: Ivana Blažović i Ivan Brženda; po 40 para: Ante Klarić, Dražčić Jakov, Antica Kontić, Antun Blažević, Antica Blažević, Marija Brženda, Petar Klarić Antunov, Zidarić J., Marija Flego, Frane Petohlep, Majcan Jakov Vrh, Jakov Petohlep Simić 60 para, Antica Cerovac 20 para, Josip Zidarić 10 para.

Ako se kog darovatelja pomutnjom ispustilo moli se za oprost.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Franina i Jurina.

Fr. Ča si munjen, Jurino, da si niki dan na županovem rovanju onako zmlatija onu gospodu?

Jur. Kakovu gospodu? Ono su poprdiji, podrepnice, gladuhi, prodanci....

Fr. Nemoj, nemoj tako....

Jur. Muči, po majku — ne ću Boga ranit — zarid ću i tebi gobu naravnat, ako ne mučiš!

Fr. A zač to?

Jur. Zač drugo ne zasluzis, kad blago braniš!

Fr. Ma kakovo blago?

Jur. Ne blago, zarid blago je nedužno. Prodanci su još huje, nego blago. Juda je izda i proda Isusa za 30 srebrnjaki, a današnji poprdili izdaju naš narod i prodaju narod i sami sebe za porcijon smrdjivoga bakalaja!

Fr. Pak ča su ti to ti serenjaki napravili?

Jur. Došli su u naše selo ljude smućivat i lagat im, da su naši deputati krivi, da se tobože nam kmetom nisu dale ceste, šterne, škole itd.

Fr. A kako to oni misle?

Jur. Zarid ki se je niki dan dijeta u Kopru zaprla.

Fr. Donke ki je kriv, da se je dijeta zaprla?

Jur. Naši deputati!

Fr. Donke vidiš....

Jur. Ča vidim? Vidim, da si makako! Talijanom ni dosta, da plaćamo mi kmeti za njihovu gimnaziju u Pazinu svako leto svojih 200.000 krun, ni jim dosta, da su na naše špale špendali 3 milijune za školu od talijanskih popišulj u Puli i tako naprid, nego su tili još od siromašnih kmeti izmust novih 150.000 krun za dug, kega su Talijani napravili za espozicijon u Kopru, tili su napravit na naše špale novi dug od priko dva milijuna krun, tili su novu gimnaziju u Rovinju, tili su....

Fr. Dosta, dosta! Joh je meni....

Jur. Šempio! Da bi samo to, ali....

Fr. Donke si pravo imà, kad si niki dan one gladuhe onako zobrtičà!

Jur. I ja mislim, da sam imà pravo; samo mi je ža, da ih nisam još bolje obòca!

Fr. Će ben vrag dojt drugi put na red!

Razne primorske viesti.

Značajan predlog. Na javnoj skupštini, obdržavanoj prošle nedjelje u Pazinu, stavljen je i uz oduševljeno odobravanje sviju skupštinara prihvaćen predlog, da se naši zastupnici u buduće neimaju upuštati u nikakve kompromise sa talijanskim zastupnicima Istre, u kojima neima iskrenosti i koji idu jedino za tim, da bi im naš narod vjekovječno služio i robovao.

Govor delegata Mandića u vojnom odsjeku austrijske delegacije izrečen povodom razprave o proračunu ministarstva rata. Prošloga petka govorio je naš zastupnik i član austrijske delegacije g. M. Mandić kod razprave proračuna ministarstva rata. Govornik je oštro prosvjedovao proti porabi vojničtva kod izbora u Hrvatskoj, zahtjevao je, da se poštuje naš jezik kod vojske, da se postupa ne pristrano kod popisa pučanstva i kod vojske itd. itd. Govor taj priobćiti ćemo čim nam dopusti prostor lista.

Tršćanski zemaljski sabor započeo je svoj rad dne 28. oktobra t. g. Druga sjednica saborska vršiti će se u petak u 6½ sati po podne.

† Albina Čorak rodj. Katalinić. Prošlog petka preminula je u Zadru poslije podulje bolesti u 45 godini života gdja Albina Čorak, supruga veletržca I. Čoruka i sestra našeg odličnog zemljaka i prijatelja g. Rikarda Katalinića-Jeretova.

Blagoj pokojnici bila lahka hrvatska zemlja a obitelji Čorak i našem zemljaku i prijatelju g. Rikardu Kataliniću naše iskreno saučešće!

Izbori u Hrvatskoj. Prošlog petka obavili su se u Hrvatskoj izbori za sabor, te je izabrano, od hrvatsko srbske koalicije 35, vladinovaca 18, hrv. stranke prava (Frank & Ci.) 15, starčevićanaca 9, seljačke stranke 9, srp. radikala 1, izvan stranaka 1.

Naša akademska mladež u Zagrebu. Što u ljetnom, što u jesenskom roku ove godine položili su na zagrebačkom sveučilištu prvi državni ispit ova gospoda: Brajša Ćiril, Brajša Stojan, Furlanić Jovo, Gregorović Mato, Grubišić Ante, Kajin Emerand, Klunić Martin, Knežić Ivo, Kundić Lav, Lekić Marko, Mahnić Rafael, Matanić Ante, Matejčić Šime, Rušnjak Ivan, Ružić Marko, Šestan Rajko, Vivoda Jakov.

Veselimo se i ujedno čestitamo lijepom uspjehu naše akademske omladine!

Javna zahvala.

Podpisani dugujem najveću harnost veleučenom liečniku **Dr. Ivanu Letišu** koji je svojim marom i vještinom spasio moju suprugu od sigurne smrti.

Isti je za vrijeme teške bolesti pokazao toliku skrb da samo njegovoj brizi moram zahvalit život ljubljene mi supruge, čime me je obvezao za uvjek te mu izričen moju duboku zahvalnost želeć mu od Boga plaću a od mene priznanje.

Valdebek, dne 30. oktobra 1910.

Mikovilović Mate Matetov.

Br. San. 24/36 09.

Raspis natječaja.

Otvara se natječaj za mjesto liječnika iz fondacije Schmelzer, za liječenje ubogih bolesnika poreznih općina Lovrana, Sv. Frančišek, Opric i Tuliševica sa sijelom u Lovrani.

S tim mjestom spojena je godišnja plaća od K 3200 isplaćiva kod c. kr. poreznog ureda u Voloskom u mjesečnim pretplatnim obrocima.

Natjecatelji imadu dokazati, da posjeduju:

a) diplomu doktora medecine, kirurgije i primalja, odnosno sveopće medicine;

b) austrijsko državljanstvo;

c) ovlašćenje vršiti liječničku praksu u zemljama zastupanim u carevinskom vijeću;

d) poznavanje jezika, koji se na Lovranšćini govori.

Ovako obložene molbe, sadržavajući takodjer izjavu natjecatelja, da primaju uvjete, propisane u zakladnom listu imadu se u roku od 4 tjedana — brojeći od dneva prve uvrstidbe ovog oglasa u urednom glasilu „Osservatore Triestino" predložiti potpisanom c. kr. kotarskom poglavarstvu.

Imenovani liječnik neće imati prava na mirovinu i neće moći zapustiti rečeno mjesto prije nego li isteku tri godine.

Drugi uvjeti propisani u zakladnom listu razvidni su u ovdješnjem uredu i kod općine Lovran.

C. kr. kotarsko poglavarstvo.

Volosko, dne 22. listopada 1910.

Schmidt-Zabiérow.

MOTOR na benzin od cca. 30 konjskih sila kupuje: g. **Josip Blašković**, Pula, via della Valle 11. Ponude njemu.

Br. 1856.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na jedno mjesto redarstvenog stražara što se ima popuniti kod ovog općinskog glavarstva, sa plaćom od mjesečnih kruna 100 isplativom postecipatno, podpunom stražarskom opravom i opremom kod nastupa službe, i naplatom u iznosu godišnjih 150 kruna za daljne nabavljanje službenog odijela i opreme, isplativom u dva polgodišnja postecipatna obroka iz općinske blagajne.

Natjecatelji na ovo mjesto moraju dokazati da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, da su posve zdravi, da im je ponašanje bezprikorno, i da poznaju hrvatski jezik u govoru i pismu te njemački — i po mogućnosti talijanski — jezik u govoru. Prednost će se dati onomu koji dokaže da je već služio kod redarstva ili kod oruzničtva.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu do 15. novembra 1910.

Natjecatelj koji bude imenovan biti će dužan služiti najmanje jednu godinu ako ga ovo općinsko glavarstvo neodpusti prije, uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnji uvjeti službe mogu se doznati kod podpisanoga.

Glavarstvo općine.

Veprinac-Ičići, 12. oktobra 1910.

Načelnik.

Traži se.

Istarska posujilnica u zajednici sa „Čitaonicom" traži

podvornika.

Nastup je od 1. novembra 1910.
Prednost imadu umirovljenici bez male djece.
Uz plaću ima i stan u naravi.
Ponude u Istarsku posujilnicu (Narodni Dom) I. kat. desno.

Naravno mlječno maslo

dnevno svježe **omot 10 funti K 7·36.**

Pčelinji med za bolesne na prsima 10 funt. K 4 64, na pokus 10 funt. ½ masla ½ meda K 6·26. Tko jednom naruči ostane stalna mušterija. Josef Nagler, odpremna kuća Kozowa u Austriji 225.

Kiste (Cassoni)

svake veličine prodaju se u Narodnoj Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Giulia 1.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 186.

Nebrojene priznanice i opetovne naručbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Jeftino češko

PERJE

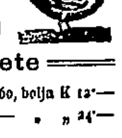

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Liliemilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Najveći zgoditak ev. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni dobitci po
Maraka 560,000	Maraka 200,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305,000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M. **50,000** a onaj 7. razreda ev. M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

18. Novembra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje izrezati

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., Banka, Hamburg 36.

N. 1129

Pošaljite mi .... cielu srećku à M. 6.— (K 7.—) / pol „ à „ 3.— („ 3.50) / četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: ....

Iznos primate u prilogu doznačnicom / izvolite podignuti pouzećem (Prekrižite što se ne odnosi na pošiljku.)

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	dol.	Molinska	odl.	3.05
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponod. Srijedu Subotu
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	RIJEKA	dol.	5.—	4.30
6.55	7.55	dol.	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	„	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Beli	odl.	2.55	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Merag	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.30	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Skladište i radionica cipela

Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Veliki izbor cipela za gospodu, gospodje i djecu, od jednostavne do najfinije vrsti.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Prizmate niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslužba.

KAMEN ZA GRADNJE

iz najboljih kamenoloma okolice (kamenolomi Vareton u dugoj uvali).

MORSKI PJESAK.

Sva gradja u svakoj količini dovaža se na lice mjesta uz najpovoljnije cijene. Morski pjesak izvaža se i van Pule.

Skladište i ured u PULI, Via della Valle br. 11. - Telefon br. 21.

Josip Blašković, vlastnik kamenoloma.

Slavenska trgovina cvijeća

MATIJA HORVAT - PULA.

Dućan Via Giulia, 6.

Vlastiti vrt Via Medolino, 97.

Preporuča se p. n. općinstvu i društvima grada i okolice. Veliki izbor vijenaca, kita i kitica iz svježeg i umjetnog cvijeća. Preuzima narudžbe u i izvan mjesta.

Cijena umjerena, poslužba točna i brza.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Via-à-vis Arena.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cijene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao sniег bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fino 10 K; **najfinije prsne pahuljice** 12 K.

Kod narudžbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **1 pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; puh pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopadne vraća se novac. — **Cienik badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima ozdravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Broj 45. Pula, u četvrtak dne 10. novembra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. naplaćuju i računaju se na temelju poličnog cienika ili po dogovoru.

Dopisi za predbrojbu, oglase itd. valja se naputiti ili položiti kod pošt. štedionice u Beču ili na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti: ime, prezime i najbliže pošte predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Tekovnog računa br. 837.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovlju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Javna skupština u Puli.

Dne 5. studenoga, premda kišovit dan, okupilo se u velikoj dvorani Narodnog Doma silan broj naroda, što iz okolice, što iz grada oko 700 osoba. Kucnu $10^1/_2$ sati i okupljen narod umuknu, a g. Stihović otvara skupštinu u ime političkog društva za Hrvate i Slovence u Pazinu. Predlaže, da se izabere predsjednikom skupštine g. Antončića, odvjetničkog kandidata, a za zapisničare: g. D. Sladonju i g. A. Šabalju. Skupštinari prihvate prijedlog. Tada se digne g. Dr. I. Antončić i zahvalivši se na podijeljenoj časti pozdravlja gg. Dr. Zuccona i Dr. Kurelića, koji su se ne žaleć nikakvog troška odazvali pozivu. „Osobito, kaže g. Antončić, upada nam u oči, što ne vidimo nekog, kojega smo vidjevali kod svih skupština, a to je veleuč. g. Dr. M. Laginju, koji već neko 15 dana leži bolestan u postelji, al Bog će dati, da ćemo ga opet medju nama vidjeti, jer bolest kreće na bolje. Šiljem mu pozdrav u ime ove skupštine i želim mu, da čim prije ozdravi". (Živio Dr. Laginja!) Iza toga podijeljuje riječ Dr. Zucconu.

„Rado sam se odazvao pozivu, a tim više, što se imala držati ta skupština baš u Puli, na ustuk onima, koji kažu, neka se držimo skupštine u Medulinu, Klani ili Kastvu, jer da je Pula talijanski grad i da je to izazivanje. Neka dodju gg. oko „Giornaletta", pa nek vide koliko nas ima. Nismo dva, tri, već eto stotine. — Zašto da ne držimo u Puli svoje skupštine, kad mi dajemo novaca, plaćamo namete, sve što od nas zahtjevaju, zašto ne bismo se i malo porazgovorili i utješili na jad i žalost njihovu?! — G. 1908. po novom izbornom redu dobili smo 18 zastupnika prema njihovim 26. Novembra 1908. bi razvan sabor, a mi smo se nadali boljim prilikama u Istri, da će zavladati mir i jednakost, da će od sada biti dva brata u istoj kući. No njima nije bilo pravo. Mi hoćemo, da se podijelimo, rekli su oni. Dobro — hajde, da se dijelimo, ali pravo. Najprije smo htjeli vidjet kuću, u kojoj ćemo stanovati, htjeli smo izabrat juntu. Al oni ne daju. U lipnju 1908. sastali smo se opet, i zahtjevaše, da dijelimo općine. Mi smo bili i zato Čujte samo kako su htjeli podijeliti. Gdjegod je koji talijanski gradić, ma imao on samo četiri, pet kuća i jedan klimavi zvonik, to nek bude općina. Mi pako, da se rastresemo po gorah i šumah. Na to nismo htjeli pristati. Kad se nije moglo s time doći na kraj, zaključilo se da sve općine ostanu 6 god. onako kako jesu izuzevši Pulu. Dva asesora, koji imadu veliku moć, jer im mogu u koječem smetati dobili smo mi kao i oni. Ne mogu više lomiti zakon kao prije, jer je dosta, da se samo jedan asesor ustegne od sjednice na junti, i je dostatno, da zaključak ne vrijedi.

Zasjedanje sabora u novembru 1909. svršilo je, a da se nije ništa uredilo. Tada se zaključilo da se ne dieli po občinam nego po kotarima, jer da oni gube mnogo svog naroda. Čujte! Oni gube 4000 naroda, a mi 70.000, pa se još tuže. Bolje za nas. Razdijelilo se za carevinsko vijeće u kotare, ali kako je poznato, slabo im je uspjelo. Sabor se razišao, a ostao kompromisni odbor, da riešava.

Oni su uvijek htjeli meso, a nama kosticu. U kompromisnom odboru mi smo htjeli popuštat. Uvidismo, šta će nam gradići. Ti gradići, neki u dolini, a neki na nezgodnim vrhuncima za razvoj su nesposobni tako, da će doći vrijeme, da će morat propast gospodarski, a sve do njih na bokovima i ravnicama razvit ćemo se mi i istisnuti. Došli smo na novo u sabor. Prva točka je bio proračun. Izlika je bila, da se ekonomički podigne narodi u Istri. No nama je bilo prvo i glavno pred očima, da se već riješi jednom narodno pitanje. (Sa strane skupštinara burno povlađivanje.) Opet sabor se zatvorio, pa ponovno otvorio. Talijani opetuju staru igru — opet sve talijanski. Mi smo protestirali i prva sjednica svršila tako, da su Talijani otišli iz dvorane, a mi smo ostali i zapjevali „Lijepa naša..." Drugi dan dodje opet d. duke radi zapisnika. Proračun neda Talijanima spavati jer ih grize deficit iz ložbe. Tražili su od sabora, da plati mjenice. Počeli su nam koješta predbacivati, dok nije došlo do toga, da je bio prevrnjen stol, a predsjednik pobjegao. (Pri spomenu gungule u saboru nastane u dvorani burno klicanje.) Na to je sabor zatvoren, a Talijani počeli obtuživati nas da smo mi krivi, što će narod morat gladovat i selit u Ameriku.

To nije istina jer su mogli već dati dosti zarade ljudem, mjesto da se brinu za kojekakve mutikaše, koji mjere ceste, koji hodaju okolo samo da troše novac i muto narod.

Svalili su na nas krivnju, da smo mi krivi, što se nije riješilo pitanje tribunala u Puli. Ta 25 su godina zapovijedali, a uvijek se je to pitanje provlačilo, pa nisu bili vrijedni reći „da" ili „ne". Znajte još to, da oni nijesu pokrenuli to pitanje sada u saboru, nego da smo mi prvi predložili promjenu u sudstvu.

Iz svega ovoga vidimo, da Hrvati u Istri nisu krivi ovom jadnom stanju, nego Talijani, koji sva sredstva upotrebljuju samo u talijansko-stranačke svrhe."

Ovaj govor bi popraćen sa burnim klicanjem i odobravanjem. Iza tog prelazi se na drugu točku, na „popis pučanstva", te predsjednik podjeljuje riječ nar. zast. Dr. Š. Kureliću, koji reče po prilici ovo:

Ne mogu Vam u stvari pokazati što smo uradili, ali smo ipak ublažili naš položaj u Istri. Podrovali smo temelje Talijanima i pokazali vladi, da nas ima i da hoćemo radu, da hoćemo podignuti narod, ali na bazi pravednosti. Čuli ste malo prije kako je bilo i što se je sve dogadjalo u saboru, pak je suvišno da vam i ja o tome pričam. Reć ću vam samo nekoliko riječi o popisu pučanstva, koji se ima obaviti u jenaru buduće godine. Popis pučanstva trostruke je važnosti: 1. gospodarske, 2. političke, a 3. znanstvene, zato ne treba tako na laku ruku to uzeti.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri imenovalo je u Puli dva povjerenika, koji će pri obavljanju popisa posredovati kod vlasti i poučavati narod, kako mora se vladati. To je veleuč. g. Dr. M. Laginja i g. J. Stihović. Na ove treba da se obratite, ako štogod ne razumijete. Popis pučanstva obavit će se na dva načina: a) po komisarima, koji će ići od kuće do kuće i b) direktno prijavnicama dostavljenim u kuću, koje je dotičnik dužan pod globom točno ispuniti. Nemojte se preplašiti komisara, da dolazi Bog zna u kakve svrhe, kako ono kad se imalo podijeliti sijeno, pa su ovi popisivali koliko koji ima blaga. Naši seljaci misleć, da će možda štogod plaćat na blago, rekli su uvijek manje glava, nego što su imali. Dogodilo se to su dobili manje sijena. U prijavnici za popis imade i rubrika: „općevni jezik". Mi smo bili vladi predložili, da se ta rubrika zamijeni sa „narodnost", ali vlada nije pristala. To je pak velika nepravda i očiti nesmisao. Slušajte jedan primjer. Sluškinja iz hrvatskog sela dodje u grad i služi kod jednog Talijana. Gospodaru dodje prijavnica i popiše sluškinju kao Talijanku, jer ona s njime u kući govori, opći talijanski. Po tome morao bi jedan činovnik, koji opći u uredu njemački, biti Njemac, kad dodje kući govori sa sluškinjom hrvatski, te je Hrvat, a sa suprugom u kući talijanski, tad je i Talijan. Tako bi jedan čovjek po toj mudroj rubrici morao biti i Niemac i Hrvat i Talijan.

Dogodio se također slučaj, gdje je povjerenik općine došao seljaku, pa ga zapitao talijanskim jezikom: Kako govorite? Seljak ne budi lijen brže bolje odgovori također talijanski: Ta znate kako govorim. Na taj odgovor napisno bi ga brže bolje za Talijana. Nije onda čudo kada čitamo kako u statistici, Talijani ničn kao glive. Tu navadja nekoja mjesta.

Dva su momenta za nas vrlo važna u ovo nekoliko godina, a) sveopće izborno pravo i b) popis pučanstva.

Kao što ste za vrijeme izbora dobrili svi i zanimali se s oduševljenjem, tako i sada pregnite, da se čim više zauzmete za tu stvar, jer na temelju popisa pučanstva

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

E. Kako po ostalim biskupijam, tako se je ovo *treće izdanje Rimskog Obrednika u hrvatskom jeziku rasprostranilo* također po župam *biskupija Trsta i Kopra* u kojim je bilo u krieposti hrvatsko bogoslužje. Služeći se istim, kano u predašnje doba prvimi izdanji, podieljivahu se vjernikom *svi sv. Sakramenti u hrvatskom pučkom jeziku*, kano što i *Apoštolski Blagoslov* in articulo mortis, izgovaranje *Čina za mrtve* (što pravno i u prvom redu spada na Obrednik), *pohvale Svetih*, u prosne dane itd. *u uvjerenju* da, kako nije kraj svih prijava došavših iz Poreča bilo ono izdanje zabranjeno od Sv. Stolice, nego dapače pogodovano, može se isto *beskašnjeno* rabiti u svim onim mjestim, u kojim su bila u porabi prva izdanja istog Obrednika. Jer *bez* jednog *Rimskog Obrednika u hrvatskom jeziku mi biti ne možemo, osim da se hoće potasom pera da smrvi sve one prošlost od jedanajst skoro vjekova kršćansko-nabožnog života našega naroda*, nekoč počašćenoga od Svete Stolice naslovom: *antemurale Christianitatis!*

Njegovo dakle Presvj. i Prepošt. Gospodstvo biskup Nagl, podnašajuć riešenju Sv. Sb. za Obr. svoje dvojbe, *bio bi imao* istomu *predočiti pravno lice pitanja*, kako ga mi gori razjasnismo, *ili* je *pak* imao *dokazati*, da ni jedno od onih trih izdanja Rimskoga Obrednika u hrvatskom jeziku, odobrenog od Sv. Stolice, nije kada bilo u porabi u njegovim biskupijam Toga pako on učinio nije niti će kada biti u stanju da učini. Dapače ista činjenica njegova dvojenja dokazuje — *tvrdeći „sicuti modo plurios fit"* — da se u njegovim biskupijam rabi *hrvatski jesik kano bogoslužni u čimim* spadajućim navlastito na *Obrednik*, pošto se na ovaj odnašaju njegove dvojbe.

F. Radi toga kano zastupnici na Istarskom pokrajinskom Saboru:

bližnji za pravu i prednosti našega naroda s jedne strane;

zabrinuti s druge strane za mir savjesti i bogoljubnost našega naroda, izpostavljenoga groznim kušnjam, onako sada kako i u doba naših Apoštola sv. Cirila i Metoda;

radni otupiti opotovni prigovor naših sunarodnjaka razkolnika, kano da bi nam Rim dozvoljavao hrvatsko bogoslužje na himbeni način, da nam ga pak malo po malo susteže te nas napokon poitalijanči;

ničice pristupamo k Stolici sv. Petra moleći njegova Nasljednika:

a) da opozove odluku Sv. Sb. za Obr. od 3. lipnja 1904., jer izdanu na temelju manjkavih obavjesti glede pravog stanja stvari;

b) da podnese pitanje novom iztraživanju Sv. Sb. za Obr.; ako već nebi Vaša Svetost pronašla shodnim — a da prekine svaku razpravu u predmetu — narediti od vlastite pobude da bude pretiskan višespomenuti Rimski Obrednik u hrvatskom jeziku, priredjen po B. Kašiću god. 1640. i odobren od Vrhovnog Prvostolnika Urbana VIII., na izključivu porabu biskupija Trst-Kopar i Poreč-Pula.

Hrvatsko-slovenski zastupnici na Istarskom pokrajinskom Saboru.

Kopar, dne 5. studenoga 1904.

(Sliedi.)

otvaraju vam se škole, imenuju se činovnici i svećenici. Popis pučanstva je isprava obstanka jednog naroda.

Na koncu moli za riječ g. Vranković i predlaže dvije rezolucije, koje su jednoglasno prihvaćene.

I. Rezolucija.

1. Puljski gradjani sakupljeni na skupštini sazvanoj od političkog društva, dne 6. novembra 1910. u dvorani Narodnog Doma u Puli, uzimlju do ugodnog znanja izvještaj podnešen od zastupnika Dr. S. Kurelića i Dr. I. Zuccona glede sadašnjeg političkog položaja u pokrajini, i glede predstojećeg popisa pučanstva.

2. Izrazuju posvemašnje povjerenje hrvatsko-slovenskim zastupnicima na istarskom saboru bodreć ih da nastave i dalje udarenim putem u zastupanju narodnih prava i interesa;

3. *prosvjeduju*

proti nasilju Talijanskih zastupnika sa predsjednikom na čelu, koji su svojim šovenskim ekskluzivizmom krivi što sabor ne može raditi, dočim bi htjeli svakako uporabiti pokrajinska sredstva u talijansko-stranačke svrhe, te traže od c. k. vlade, da pazi nek se svuda i uvijek samo zakoni vrše; a glede Pule osobito

4. *sahtjevaju*

po stoti put, da pozvane oblasti u prvom redu c. kr. pokrajinsko školsko vieće već jednom rieši pitanje hrvatske škole u ovome gradu.

5. Na koncu pozivlju svoje zastupnike, da prekinu s Talijanima svake daljnje pregovoranje za kompromis od kojeg naš narod ne može dobra očekivati.

II. Rezolucija.

1. Prosvjeduje se proti tome, što je c. kr. vlada odlučita takodjer za popis pučanstva od 31. dec. 1910. umjesto popisivanja po narodnosti popisivanje po občevnom jeziku i pozivlju slavenske državne zastupnike da ishode odgovarajuće popunjenje zakona o popisu pučanstva u svrhu, da se u tom pogledu zapriječi slično samovoljno postupanje od strane c. k. vlade.

2. Pozivlje se c. k. vlada, da se brine zato, da budu imena mjesta u popisu pučanstva unešena ispravno onako, kako ih narod nazivlje.

Buduć je podne već bilo prošlo, a niko se nije prijavio za riječ, predsjednik zahvaljuje se političkom društvu za Istru, zastupnicima Dr. I. Zucconu i Dr. S. Kureliću, i skupštinarima, koji su se odazvali u tolikom broju, te u 12½ zaključuje skupštinu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odlikovanje. Veleč. g. Karlo Kokolj c. i k. kurat ratne mornarice u Puli imenovan je konzistorijalnim savjetnikom biskupije senjsko-modruške. Naše iskrene čestitke!

Iz pjevačkog društva. Pozivaju se gospodjice, koje žele sudjelovati u zboru pjevačkog društva, da se prijave u četvrtak ili utorak od 7—8 sati večer kod društvenog zborovodje u prostorijama Čitaonice. Pjevačke vježbe za ženski zbor obdržavaju se svaki utorak i četvrtak od 7—8 sati večer.

Pošto se polovicom decembra kani prirediti koncerat, to se umoljavaju gospodjice, da se u što većem broju upišu u ženski zbor i tada marljivo pohadjaju pjevačke vježbe.

Istarski Sokol u Puli. U nedjelju dne 13. o. mj. u 3 sata po podne prijava, na koju se pozivlju sva braća da nefaljeno dodju.

Vjenčanje. Dne 26. oktobra vjenčao se je u Ližnjanu upravitelj mjestne općine, posjednik Josip Ravnić sa gospodjicom Verom Vojnić. Medju svatovima, koji su resili gostoljubivi stol sakupilo se na predlog mladoženje za našu „Družbu“ K 32·38.

Naše srdačne čestitke mladencima uz želju, da se umnoži rodoljubni rod Ravnića.

Za Družbu.

Na počast uspomene pok. tasta Šimuna Buždona preminulog dne 1./XI., što nije mogao prisustvovati spovodu, dariva zet mu Jakov Puhalj i brat K 10.

Lošinjski kotar:

Iz Martinšćice na otoku Cresu 28./10. 1910. Odkad se počela buditi narodna svjest, promjenilo se više sudaca na sudu u Cresu. Od ovih nekoji bili su naše narodnosti, nekoji bili su talijanske, al su ipak poštovali naš jezik i barem su znali toliko hrvatski, da su mogle stranke sjnima slobodno općiti. Sada dobili smo pak sudca, koji nepozna ni rieči hrvatskog jezika. U podkriepu toga navadjam izmedju ostalih samo jedan slučaj. Jučer dne 27. listopada pozvane su bile pred c. k. Sud u Cres dve ženske osobe iz Martinšćice. Pozivnice bilo su sastavljene dakako u talijanskom jeziku. Sirote ženske bojeć se globe, odazvale se pozivu i pošle u Cres na sud, ali kad tamo pošto one nerazumiju ni rieči talijanski nisu se mogli sa sudcem nikako razumjet o čem se radi. Kad su one govorile sudac bi popitkivao „Sior notaio cosa dice“, a sior notaio, rodom Lošinjanac, ali zagriženi talijanac, samo se iz pod brka smijao i tako sirote ženske bez obavit posla, morale su odputovat kuć, i naložili im nek dodje drugi put koji muškarac, koji razumije talijanski. To su zbilja kinezki odnošaji; radi nepoznavanja jezika sa strane c. k. suca u ovom pretežno čisto hrvatskom kotaru, moraju stranke dangubiti i trpiti troškove i nepogode putovanja, jer nije to šala pojti iz Martinšćice u Cres, kamo ima 5 sati hoda, dakle 5 tamo 5 natrag, treba da putuje 10 sati, izgubi dan i trošak hrane za badava. Pitamo više oblasti, dokle će to još trajati i na kušnju stavljati naše ustrpljenje.

Krčki kotar:

Iz Punta primamo viest, koja bi, ako istinita, bacala slabo svjetlo na onu občinsku upravu. Pišu nam naime, da je pokrajinska školska oblast na opetovane molbe mjestnoga i kotarskoga školskoga Vijeća dozvolila, da se za školsku godinu 1910/1911 dodieli po jedna izvanredna učiteljska sila toli dvorazrednoj muškoj koli dvorazrednoj ženskoj pučkoj školi u Puntu, pošto ima prekomjeran broj djece dužne na polazak škole. Potraje li taj brojevni razmjer kroz tri godine, to bi se one škole morale podignuti na trorazredne. Nu sada je, kako nam od tamo pišu, občinsko zastupstvo iz Punta odklonilo plaćanje stanarine obim spomenutim izvanrednim učiteljskim silama, uslijed čega da je g. školski nadzornik primoran iste dignuti iz Punta i drugamo namjestiti. Stanarina bi pojedinoj od tih učiteljskih sila iznašala tekar 144 kruna godišnjih, i za tu malenkost da ono občinsko zastupstvo uzkraćuje svaku dobru obuku tamošnjoj mladeži. Javljaju nam takodjer, da je g. načelnik Krčić zatražio mirovinu i da će tako ogromna broj muške djece ostati preko godine na jednim jedincatim ledjima.

Nama se to čini nevjerojatnim. Posjaviv ali, da je ono občinsko zastupstvo doista poprimilo takav natražnjački zaključak, ne vjerujemo, da bi g. načelnik bio propustio obustaviti provedbu istoga te se prizvao na višu oblast. S toga očekujemo od onog občinskog glavarstva, da će gornju viest oprovrgnuti ili dati umirujuća razjašnjenja. Dok se naš narod širom ciele Istre nezaca nikakvih žrtava za škole, koje mu protivnik uzkraćuje, te da bi jedna od bolje stojećih občina odbijala dozvoljene učiteljske sile radi prištednje par stotinica kruna? Ne, ne vjerujemo toga. I za to čekamo na razjašnjenje.

Voloski kotar:

Glavna skupština sokolske župe „Vitezić“. U smislu § 9 župskih pravila sazivlje središnji odbor sokolske župe „Vitezić“ redovitu glavnu skupštinu spomenute župe, koja će se obdržavati u Voloskom dne 20. studenoga 1910 u 10 sati prije podne u velikoj dvorani Narodnoga Doma u Voloskom sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav starješine. 2. Ovjerovljenje zapisnika posliednje glavne skupštine. 3. Izvještaj tajnika o djelovanju župe u minuloj godini. 4. Izvještaj blagajnika. 5. Izvještaj revizora računa. 6. Izvještaj župskog vodje. 7. Izbor središnjeg odbora. 8. Izbor trojice revizora računa. 9. Proračun za god. 1911. 10. Možebitni predlozi.

U smislu § 13 župskih pravila može glavna skupština rieševati predloge pojedinih društava samo ako su 14 dana prije prijavljeni središnjem odboru.

Poziva se svako društvo, da na tu skupštinu pošalje svoje odaslanike, i da prije iste pošalje potpisanomu svoje statističke podatke.

(§ 10 župp. prav. prisustvovati i razpravljati na glavnoj skupštini ima pravo svaki izvršujući član svakog u župi spojenog društva, te izaslanici svakog uzpupljenog društva. Za nepristupno izaslanike glasuju njihovi zamjenici.) Zdravo!

Iz sjednice občinskoga zastupstva u Kastvu. Občinsko zastupstvo u Kastvu, imalo je dne 31. oktobra pod predsjedanjem velevrlednoga gospodina načelnika Kazimira Jelušića, koj se je hvala Bogu dobro oporavio, svoju sjednicu, koja je trajala u sve punih 10 sati. Razpravio se je *proračun za godinu 1911.* Gospoda zastupnici pokazali su veliko zanimanje već tim što su skoro u podpunom broju došli, pak tečajem ciele razprave proračuna. Razpravljajuć o troškovih želili su da se što više udovolji preraznim potrebam pučanstva širom ciele prostrane občine. Razpravljajuć o pokriću vidjeli su da su predaleko zašli, pak su odlučili da se potrošak znatno umanji. Tim će doista kojekakav napravak i popravak po občini izostati, al će se uvesti i njeko ravnovjesje u proračunu, i neće se činiti dugova. Občinari u pojedinih stranah občine će se medjutim potrpiti. Doć će red na sve, al se nemože sve na jednom, već će se malo po malo, sad ovdje, sad ondje.

Prigodom razprave o gradnji i popravku cesta osobito se je iztaknulo *popravak cesta Matulje-Belići, i Matulje-Jušići sa strane kotarskoga cestnoga odbora.* Odlučilo se je da ide posebno odaslanstvo k predsjedniku cestnoga odbora presvj. gospodinu Dru. Andriji Stangeru, te da se zahvali za rečene znatne popravke i njemu i svim članovom cestnoga odbora. To se je i izvršilo.

Govorilo se je i o *dozvolah sa plesove.* Valjda se nigdje na svietu neplese toliko koliko na Kastavšćini. Mnogi si mladić i djevojka pokvare zdravlje povodom plesova. Često se čuje po občini glasova proti plesovom, a pleše se još uvjek preveć. Zadnjih se je godina omedjašilo dozvole, i povisilo takse, svejedno se pleše. Globilo se je one kod kojih se je bez dozvole plesalo. Nije ni to pomoglo. A da nije, kriva je c. k. kotarska politička oblast. K njoj su se oglobljeni ulekli utokom, a ona neodgovara. Globom udareni se još smiju občini i njezinim predstavnikom, veleć nek nas občina globi, al je tu c. kr. oblast koja nas makar i indirektno štiti. Občinsko zastupstvo je sa svoje strane još podvostručilo taksu za plesne dozvole; i odlučilo, nek se pribjeći c. k. kotarskomu poglavarstvu na Voloskom da prima sažaljenjem na znanje što se utoka proti globam radi plesova nerješava, to moli da se nerješene rieši, i u buduće podnešene na dobu rješava.

Obzirom *na preuzeće patronata župe Kastvu, kao i novoustrojit se imajućih župa u Sv. Mateju, u Rukavcu i u Zvoneću* odlučilo se je, na upit c. k. vlade, da za sve četiri imali pravo prezentaci starješine obitelji svake pojedine župe kat je to i prečastni ordinarijat predložio; d župljani novo ustrojit se imajućih žup nebi doprinašali 640 odnosno 800 K g dišnjih k plaći novih župnika nit no troškove za smještanje dviju pomoćnih ćenika, te da občina nebi po svojih o ganih tjerala kongrue. Občinsko zastu stvo želi da se župe ustanovi, al je mnien da bi župnike kao i možebitne pomoćni imala uzdržavati vjerozakonska zaklada o nosno država.

Pazinski kotar:

Sokolski ples u Pazinu. U subot dne 12. t. mj. priredjuje „Hrvatski Sokol u Pazinu „Sokolski Ples“ u dvorani Na rodnog Doma uz sudjelovanje vojnič glazbe iz Pule. — Početak točno u 8 sati na večer. — Ulaznina: gospodje 1 gospoda 2 K, obitelj 3 K.

Predavanja u Pazinu. U subotu pr davao je g. Josip Agneletto „O zapadn obali Istre“ sa 51 svjetlom slikom. Pr davač je u obširnom predavanju istak najvažnije nacijonalne i kulturno-gosp darske momente iz cijele zapadne Istre p čevši gore od Gradeža pa sve do Pule.

U srijedu predavao je prof. Zv. pl. D roghy „O umjetnosti starih Grka“ sa 5 svjetlom slikom. Prekrasne slike vlasništv su kr. više gimnazije na Sušaku, koje i je dragovoljno za tu veče posudilo „O boru za prosvjetu“. Budi mu stoga ovi putem izrečena najljepša hvala.

Slijedeće predavanje bit će u subotu dne 19. novembra.

Popis pučanstva. U nedjelju dne 6. o mj. sazvalo je „Političko društvo za Hr vate i Slovence u Istri“ javnu skupštinu Na toj je skupštini medju ostalima govori i član „Odbora za prosvjetu“ u Pazin gosp. Josip Agneletto, odvjetnički kandidat o popisu pučanstva. Predavač je u 1½ satnom govoru razložio najvažnija pitanj kod popisa pučanstva.

U nedjelju dne 13. o. mj. podučavat će se narod o popisu pučanstva na javnim skupštinama u Roču, Rovinjskom selu Cerovlju i Gologorici. U nedjelju dne 20. o. mj. u Livadama, Oprtlju, Kašteliru Novoj Vasi. U nedjelju dne 27. o. mj. Pićnu, Gračišću, Sv. Petru, Žminju, Pazu Čepiću i Kršanu.

Porečki kotar:

Novavas kod Poreča. Naš plovan poznati Don Toso, neće nikako da prestane širiti talijansku ideju u našem narodu Novoj Vasi, te sve u šestnajst tjera na jezik iz crkve.

Žalosno je doći Sv. Misi osobito u dob kada se napovijadju mladenci radi ženidbe On ti čini liepo sve u talijanskom jeziku, kao da smo kakovi kalabrezi ili čozoti premda je bio kod nas uviek običaj, d su u crkvi napovjeda samo hrvatski. Jo žalostnije jest, kada smo čuli, da su dv brata iz Vesnavari, sela čisto hrvatskoga i od obitelji hrvatske, dali nalog popu Tosu da ih napovjeda talijanski. Ako j to istina, neka se srame, a ako nisu dali naloga popu Tosu, onda prosvjedujemo proti tomu, premda znamo da biskup Flapp neće ništa reći svome Tosu. Da bi biskup Flapp davao bolje naredbe našem Tosu, stalno nebi on onako na svoj način gazio nas jezik i tjerao svaki dan sve iz crkve u mjestu gdje su sami Hrvati izim par narodnih prodanaca, i izdajica svoga roda i jezika. Kada dojdu popu Tosu kmeti da ih vjenča, pita ih, kako ćete da vas na povjedam, a seljak, koj ne misli ništa, od govori, učinite vi gospodine, onda pop

Toso odmah je u nedjelju napovjedi u talijanskom jeziku. Zato vruće molimo našu braću i sve one koji štogod potrebuju u plovana, neka svaku stvar zahtjevaju. u svojem hrvatskom jeziku Osobito ona dva brata iz sela Vesnavari, neka idu popu Tosu i neka mu kažu, da oni žele biti napovidani u svomo jeziku hrvatskomu, a popu. Tosu poručujemo, ako mu smrdi hrvatski jezik, neka pobere čuko i pargune, te se pobere u svoj grad Poreč, gdje će moći po miloj volji u svome jeziku napovjedat, a našu Novu Vas neka pusti na miru, kako je bila uviek prije.

Koparski kotar:

Počastni gradjanin buzetski. U posliednjoj sjednici občinskog zastupstva u Buzetu bio je imenovan jednoglasno počastnim gradjanom bivši občinski zastupnik i sudac g. Dr. Šćitomir Dolenc, novoimenovani kotarski sudac u Podgradu. Tako znade narod odlikovati vriedne činovnike i čestite rodoljube. Na tom odlikovanju čestitamo srdačno g. Dr. Dolencu, sviestnomu zastupstvu občine Buzet i našemu narodu kotara Podgrad, koji je dobio u novom sudcu vrlo čestitoga činovnika i rodoljuba.

Za Družbu se sabralo u Lanišću na „samanj" K 15·70 a darovaše: Vrbka Josip K 2, Puhalj Jakov K 3, Šestan K 1, Puhalj Josip K 2·60, Zlatić Matko K 2, Buždon Antun K —·30, Žmak Mate K —·40, Poropat Ivan K —·20 i četiri plesača da namame petoga na ples dadoše K 4·20. Novac je izručen podružnici.

Za Družbu u Roču. Na krsticima kod g. načelnika Petra Pavletića sabralo se na predlog kuma g. Fr. Flego K 13.

Prigodom likufa gradnje školske zgrade na Ročkom Polju sabralo se na predlog g. M. Greblo K 9·40. Darovaše slijedeći: M. Greblo 2 K, P. Pavletić 1 K, A. Pernić 1 K, A. Krulčić 1 K, I. Krulčić 1 K, A. Zlatić 1 K, A. Pavletić 40 h, R. R. 1 K, G. L. 1 K.

Jedan i drugi novac predao se ovdješnjoj podružnici Družbe.

Franina i Jurina.

Fr. Odkuda Jurino nosiš te stare katridi i tu drugu ropotiju.

Jur. Bil sam v Kopre i tamo su skoro za niš na lecite prodavali staru robu od špoziciona pak san to za malo šoldi kupil.

Fr. Ča su koparski talijani tako nizko pali, da prodavaju na lecit staru robu.

Jur. Moraju, kada njin nisu oteli dat naši zastupniki 60 miljari krun za pokrit sramotu.

Fr. Viš Jurino, ki visoko leti, pada navadno nizko.

* * *

Fr. Si čul Jure, kako oni niki Ive Šaran tečno govori.

Jur. Ne samo tečno nego i lišto, pe kad mu se je to reklo, sve srce mu je raslo.

Fr. A Antonina i Ivina su se hrehotali.

Jur. A dà, zač su ga jedon put za to nahruleli.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu pût.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Največi zgoditak ev. 600,000 Maraka	Iskaz sreće	Dobitke garantira država

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Največi zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni dobitci po
Maraka 560,000	Maraka 300,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305,000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

I t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i največi dobitak 1. razreda iznosi ev. M. **50,000** a onaj 7. razreda ev. M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

ciela srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

18. Novembra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje izrezati

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., Banka, Hamburg 36.
N. 1129

Pošaljite mi......{ cielu srećku à M. 6.— (K 7.—) / pol „ à „ 3.— („ 3.50) / četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: ....

Iznos primate u prilogu doznačnicom / izvolite podignuti pouzećem { Prekrižiti ono što se ne odnosi na pošiljku.

OBJAVA.

Daje se ovime na znanje da se dvorana Sokola od danas unapred neće nikome ustupiti, ako se 8 dana prije za istu ne pita.

Odbor Sokola.

Poziv.

U smislu § 55. društvenih pravila, pozivlje potpisano gg. članove na redovitu skupštinu, što će se obdržavati 29. t. mj. u 7 sati po podne, u prostorijama „Hrvatske Čitaonice" u Baški, sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Izvješće ravnateljstva.
2. Biranje ravnateljstva.
3. Biranje nadzornog odbora.
4. Biranje pomirnog suda.
5. Uredjenje i proširenje kupališta.
6. Razni prijedlozi.

Ravnateljstvo „Hrvatsko-Českog morskog i klim. kupališta".

Baška, 6. studenoga 1910.

Predsjednik:
Fran Katarinić.

Veliko iznenadjenje!

600 komada samo K 4.

Krasna pozlać. Anker-ura s lancem, točna, 3 god. jamstvo, 1 mod. svil. kravata za gospodu, 3 kom. fin. žepna rubca, 1 liepi prsten za gospodu sa imit. dragim kamen., 1 cigaruša Bernstein, 1 broš (novost), 1 liepo žepno ogledalo, 1 kožn. kesica, 1 periš, 1 par puceta za manšete, 3 puceta double sa patent. zaklopcem, 1 eleg. album razgledn. najljepši vidici svieta, 5 šalj. predmeta, veliko veselje za mlado i staro, 1 vrlo prakt. ljubavni listar za gospodu i gospodje, 20 dopis. predmeta i još preko 500 predmeta potrebit. u kući. Sve skupa s urom, koja sama toliko vriedi, stoji samo K 4. Pošilja pouzećem bečka središnja izvozna kuća

F. WINDISCH, Kraków br. 6/30.

Ako se ne dopadne, vraća se novac.

Kiste (Cassoni)

svako veličine prodaje se u Narodnoj Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Giulia 1.

Naravno mlječno maslo

dnevno svježe **omot 10 funti K 7·36.**

Pčelinji med za bolestne na prsima 10 funt. K 4·66, na pokus 10 funt. ½ masla ½ meda K 6·26. Tko jednom naruči ostane stalna mušterija. Josef Nagler, odpremna kuća Kozowa u Austriji 225.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati iduću Gloria-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni, 36 s. idući anker-remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism. jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem **S. KOHANE** izvozna kuća švajcarskih ura **KRAKOV** br. 186.

Nebrojene priznanice i opetovne naručbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Jeftino češko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
biele pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Živčane boli.

Prvi znaci su bol i muka u mišićju i živcima. Narav je čovjeka opremila sa finim živcima, da može misliti, osjećati i uživati. Ali narav nije htjela, da živci čovjeku priredjuju boli.

Svaka bol, svako neugodno osjećanje je najsigurniji znak za bližajuću se pogibelj. Ne stoji, da svaka bolest mora odmah smrtno djelovati, ali svaka bolest može zanemarenjem ili pogriešnim liečenjem dovesti do trajnog teškog bolovanja ili mukotrpne smrti.

Jedno od najvećih odkrića, koje je u posliednje vrieme učinjeno, sastoji se u jednoj posve jednostavnoj metodi za jačanje živaca i osvježivanje krvi, kojom se zapriečuju i lieče inače smrtno djelujuće bolesti. Jedna metoda, koja se najjednostavnije uporabljuje. Ne služi se pri tom nikakovim liekom, nikakovom masti, nikakovim natiranjem, nikakovim aparatom ili tzv. ljek. tjelovježbom, već je to jedna posve jednostavna iz naravi crpljena stvar. Liečnici i profesori izjaviše se pohvalno o tom, te upotriebljuju već ovu metodu na boljitak ljudstva. Jest, ja sam osvjedočen, da doskora ne će više obstojati ni jedna bolest, bude li ova metoda dovoljno poznata. Ja sam toga mnienja, da ovo sredstvo imade veću važnost po ljudstvo, nego sigurno čuda vriedan preparat za pobijanje sifilisa „Ehrlich-Hata 606". Čitajte jednu od mnogih priznanica, koje danomice stižu izumitelju:

Vrlo štovani gospodine!

Ne mogu odoljeti, a da Vam ne javim radosnu viest, koja će se, mislim, i Vas ugodno dojmiti. Kao što sam već u mojem prvom listu napomenuo, bili su moji dani po liečnicima već odbrojeni. Ja sam bolovao na užasnoj nervozi, neurasteniji, te lošoj probavi, bacao sam krv i tada sam vidio, da je sa mnom svršeno. Potražio sam mnogo liečnika da spasim život, ali badava. Kad sam čitao u novinama, kakovo dobro djelovanje imade Vaša metoda na ljudski organizam, obratio sam se na Vas sa molbom, da mi pobliže javite o Vašoj metodi. Ja sam slijedio Vašo upute sa dobrim uspjehom, pa ću ih i nastaviti. Već nakon nekoliko dana prestao sam pljuvati krv, mogao sam jesti i ćutio sam se svakim danom bolje. Žalim samo, da se nisam dao prije fotografirati, da se vidi, kako sam tada izgledao, kad su moji dani bili izbrojeni, a kako izgledam danas. Preporučam Vam se najbolje i želim, da ovo moje pismo sa podpunom mojom adresom objelodanite. Veleštovanjem **Prior Dragičević,** Rieka, Via Municipio 5.

Jedna knjiga badava!

Pismo je ovo prispjelo izumitelju od ovog uvaženog svećenika svojevoljno, akoprem nije prije nikada vidio ni poznavao pisca.

Izumitelj je napisao jednostavnim i lagano shvatljivim načinom jednu knjigu, koja se predbježno, da se ova metoda uvede, badava razašilje.

Ako se ovom metodom neko vrieme služite, postati ćete zdravi i kriepki i dobit ćete zdrave živce i svježu krv. Služite li se ovom metodom svake godine neko vrieme, dosegnuti ćete kraj tjelesne i duševne svježine visoku starost, kao naši predji.

Zatražite ovu poučnu i zanimivu knjigu odmah, dok primjerci nisu razgrabljeni. Pišite jednu poštansku dopisnicu, ali molim **ime i naslov čitljivo označiti i priposlati na**

MAX DULTZ

Budimpešta, VII. Odj. 470. Tabackgasse 29.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
6.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	dol.	Malinska	odl.	3.05
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	RIJEKA	dol.	5.—	4.30
6.55	7.55	dol	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	„	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Bell	odl.	2.55	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Merag	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.55	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.50	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj. Srijeda Subota
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Podpisana duboko ožalošćena javlja svoj rodbini, prijateljima i znancima, da nam je naš premili suprug, otac i djed

LUKA ROSANDA

sinoć u 7 s. večer, providjen svetotajstvima umirućih, u dobi od 72 godine, blago u Gospodinu preminuo.

Sprovod milog pokojnika biti će sutra u 2 s. po p. iz kuće žalosti na Premantursko grobilje.

VINKURAN, dne 9. studenoga 1910.

OBITELJ.

Skladište i radionica cipela
Rob. Bonyhadi
(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Veliki izbor cipela za gospodu, gospodje i djecu, od jednostavne do najfinije vrsti.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Prizmate niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna posluga.

Slavenska trgovina cvijeća
MATIJA HORVAT - PULA.

Dućan Via Giulia, 6.

Vlastiti vrt Via Medolino, 97.

Preporuča se p. n. općinstvu i društvima grada i okolice.

Veliki izbor vijenaca, kita i kitica iz svježeg i umjetnog cvijeća. Preuzima narudžbe u i izvan mjesta.

Cijena umjerena, poslužba točna i brza.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arena.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cjene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, puhuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao sniegbielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg puhuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fino 10 K; **najfinije prane puhuljice** 12 K.

Kod narudžbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti

iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **1 pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim puhuljastim perjem 16 K; polu puhuljice 20 K; puhuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamienjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienik badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište
NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjesima ozdravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·504 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće daje uprava kupališta.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Broj 46. Pula, u četvrtak dne 17. novembra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. naplaćuju i računaju se na temelju službenog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, a za to javi odpravničtvu u zatvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izrazito napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloge sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata na poštarinomt stoji 10 K u obće, } na godinu 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i otkazuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan lata.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz austrijske delegacije.

Razprava o proračunu ratne mornarice.

Govor delegata *M. Mandića*.

U sjednici vojnog odbora austrijske delegacije od dne 25. t. mj. uzeo je rieč u podrobnoj razpravi takodjer istarski delegat M. Mandić.

Na uvodu reče, da bi možda njegovo kratko razglabanje bilo više na mjestu u plenumu delegacije ili u odboru delegacije za zvanjske poslove, nu pošto želi baš ovdje utemeljiti svoj glas za potrebe ratne mornarice, to je prisiljen, da uzme rieč u podrobnoj razpravi proračuna ratne mornarice.

Mi Jugoslaveni — reče — želimo imati čvrsto uredjenu ratnu mornaricu te njoj nemožemo uzkratiti ona sredstva, koja treba a da se uzmogne postaviti na onu visinu, koju treba za uspješno provedenje svoje zadaće u ozbiljnom trenutku.

Ratna mornarica sastoji velikom većinom od sinova hrvatskoga i slovenskoga naroda; ona mora u ozbiljnom času da brani naše primorske pokrajine, u kojih stanuju Hrvati i Slovenci u kompaktnom množtvu, od neprijateljskih navala.

Mi stojimo već iz tih razloga vrlo simpatično prema našoj ratnoj mornarici te njoj želimo čvrst razvoj u mirno doba a da se uzmogne u slučaju rata valjano sa protivnikom mjeriti.

Mi se nepodavamo obzirom na savez sa Italijom nikakvom optimizmu te se nepouzdajemo u osjeguravanja naših službenih krugova o vriednosti toga saveza, osjeguravanja, koja se sa činjenicom ni najmanje neslažu, da se naime s ove i s one strane Italije diže nove i učvršćuje stare tvrdnjave, da se ponamješta vojsku na granice i nedaleko granicah, da se stvara nove i pojačuje stare vojne postaje, da se nailazi danomice na uhodarske spletke s jedne i druge strane; sve su to činjenice, koje stavljaju u čudno svietlo spomenuta uvjeravanja naših diplomatičkih krugova.

— Savez sa Italijom nepočiva na naravskom, dakle ni na čvrstom temelju, radi česa nije se mogno u srcima noroda obiju vlasti ukorjeniti.

Politika Italije na Balkanu, neprestani pokusi, da sa Crnom Gorom i Albanijom gospodarstveno zavlada i tamo svoj djelokrug sebičnih interesa proširi, imalo bi nas nukati na najveću opreznost a ta opreznost zahtjeva, da mi našu ratnu mornaricu tako uredimo, da bude ona mogla svoju zadaću, osobito za nas južne Slavene svestrano i podpuno riešiti.

Tim pako nije rečeno, gospodo moja, da mi kanimo protivnoj nam i neprijateljskoj vladi povjerenje izreći i to podnipošto ni ministarstvu izvanjskih posala, koje traži u monarhiji veleizdajnike i buntovnike i tamo, gdje ih u istinu neima, niti vladi baruna Bienertha, koja omalovažuje važnost nas južnih Slavena i koja postupa s nama pristrano i neprijateljski.

Sada bih imao, da izrečem jednu želju, da ne kažem zahtjev, premn Njeg. preuzvišenosti g. zapovjedniku ratne mornarice. Ta želja glasi, da se nebi kod novih ratnih brodova, koji se grade i koje će se graditi, zaboravilo, da naša ratna mornarica nepripada ni samim Niemcem ni samim Madjarom, da je ona skupna vlast i zajednički posjed sviju naroda monarhije; da se dakle kod krsta novih brodova uzme obzir i na slavenske narode, napose na hrvatski narod, koji je ponajviše doprinesao k najslavnijim pobjedam te mornarice, i koji će i buduće učiniti svoju dužnost bude li se s njim kano i sa svim ostalim slavenskim plemenima pravedno i ravnopravno postupalo.

Konačno imadem, gospodo moja, da prednesem nekoliko želja, zahtjeva i pritužaba naših radnika, članova „Radničke organizacije" u Puli, koji su zaposleni u ratnom arsenalu, i koje su mi osobno sami priobćili. Te bi tražbine bile:

1. *Skuparinski doplatak u Puli.* Dannašnja je skupoća u Puli takova, da se sa postojećom plaćom absolutno nemože izaći. Uredjenje tog pitanja obećano je već u zadnjim delegacijama.

2. *Uredjenje plaće radnika u Vallelonga.* Tuj se nalazi najme laboratorij za municiju pri kojem su radnici klasificirani kano „Werftmatrosen" te usljed toga lošije plaćeni. Tuj se neradi preko sata niti na akord te radnici nemaju druge zaslužbe nego samu siromašnu plaću. Radi toga traže prekosatni rad ili posao na akord, ili doplatak, kao što ga dobivaju vojničke osobe tamo namještene.

3. *Ukinuće pol sata duljeg rada* kod kopno- i vodo gradnja c. i k. ratne mornarice. Kod ovih radnja moraju naime radnici kroz mjesec april do septembra raditi ½ sata više na dan nego li radnici u arsenalu i to 9½ sati.

4. *Gradnja baraka.* Neka se gradi još baraka radi skupoće i nestašice stanova i to takodjer na Monvidalu i kod željezničke postaje da bi tako radnici, koji su zaposleni na otoku (školju) i u Vallelongi neimali predaleko. Sada se gradi samo kod škole za plivanje, što je za mnoge predaleko.

5. *Ustrojenje posebnog zavoda za osjeguranje* proti nezgodama. Zakon od 28./12. god. 1887. L. D. Z. br. 1. ex 1888. toga nezabranjuje. Odatle bi bila veća korist radnicima, jer bi bili bolje plaćeni, nego li su danas iz Trsta i bila bi veća korist za mornaricu, jer bi kod toga imala udiela.

6. *Izjednačenje radničkih mirovina* starog stila sa novim odredbama, o čemu je već predložena predstavka propisanim putem.

7. *Uvedenje novih praonica.* Tih praonica imade premalo, te je radnicima težko osobito kad je kiša, da moraju čekati dok na red dodje.

8. *Poznavanje* hrvatskog jezika sa strane neposredno radnicima predpostavljenih poglavica (majstora i vodja radnje) što je absolutno potrebito ako se hoće da radnik uzmogne poglavicu razumjeti i naloge izvršiti.

9 *Promaknuće u najkraćem roku.* Svaki kvalificirani radnik imao bi promaknut biti u viši stupanj najmanje svake dvie godine; ako je opsobniji, i prije. Sada se to vrši protekcijom i simpatijom poglavica, osobito kod ravnateljstva gradnje brodova.

10. *Gradnja brodova u tuzemstvu.* U novije doba kupljen je brod „Gña" u inozemstvu. Na Rieci i u Trstu imade obilno posla dočim se u Puli ništa nova negradi. Radi toga nemože se imati vrstnih radnika ili se mora odpuštati radnike, koje se pak težko nadje, kad se ih treba.

Manjih radnja, kao što su catare, šalupe itd. koje se daje graditi izvan Pule, neka se nešto dade i vrstnim radnicima u Malom Lošinju a da nemoraju bježati u tudjinu.

11. *Umirovljene podčastnike ni pred-radnike* nebi se imalo namještati opet na radnju, jer oni imadu svoj kruh pak dolaze otimati zaslužbu onim, koji ga neimaju.

12. *Pred-radnici* (Vorarbeiter) neka se namješta uz mjesečnu plaću.

13. *Radnici se tuže* na bivšeg neko vrieme zamjenika zapovjednika ratne mornarice — na zapovjednika broda (Schiffskapitän) Barry-a, koji je na jednu predstavku „Radničke organizacije" odgovorio, da nemože od iste primiti predstavke, premda je istoj organizaciji zapovjednik arsenala pismeno priobćio, da može očekivati blagohotno susretanje od strane zapovjedničtva.

14. *Tuže se nadalje* radnici iz Vallelonga na postupak nadmjernika Fibingera, koji je kaznio 70 radnika na gubitak ⅛ dnevnice jer su ga došli moliti za uredjenje plaća, premda su na to imali pravo na temelju § 29 službenog reda. Osim toga im je kazao, da će dati svakoga radnika, koji mu se dodje za bilo šta pritužiti, oružnicima otjerati.

15. Radnici traže konačno, da im se dozvoli poći na ručak izvan ograde arsenala i da se uredi plaća radnika na čedan ili sedmicu.

Ovo su preuzv. g. admirale nekoje glavnije želje arsenalskih radnika, koje preporučam V. P. toplo na blagohotno uvaženje. Za svaku od tih točaka imadem podrobno utemeljenje, ali da naduljim više zamoliti ću V. Pr. da mi izvoli doznačiti jednog

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Molbe hrvatskih svećenika na nadbiskupe i biskupe crkvenih pokrajina Zagreba, Gorice, Zadra i Sarajeva, svibnja 1905.

Bilo je i hrvatskih svećenika, makar i kao bielih vrana, koji su trubili u isti rog kao i naši protivnici, obzirom na slavenski bogoslužni jezik. „Katolički list" u Zagrebu priobćio je tečajem 1904. članaka svećenika Pazmana, u kojih se je trudio — žalostna mu majka — dokazati, da se sada već nejma prava na slavensko bogoslužje. Neproučiv temeljito predmeta, povco se je kao i njeki drugi za tudjinci — protivnici. Našao se je drugi svećenik, koj mu je u drugom listu, u „Obzoru", temeljito odgovorio, i dokazao izpraznost njegova pisanja.

Pošto se je o pitanju i drugud u javnosti razpravljalo, i pošto je narod nas sam usljed raznih nepovlaštenih zabrana porabe slavenskoga jezika u crkvi bio do skrajnosti uzrujan, obnašao je sv. otac papa Pij X. da pozove godine 1905. sve više duhovne pastire hrvatskoga katoličkoga naroda u Rim, da s njimi povede rieč o raznim potrebam povjerenoga njim stada, naročito pak o porabi slavenskoga jezika u službi Božjoj. Bilo je to prvi put u životu hrvatskoga naroda, da su se sastali njegovi nadbiskupi i biskupi, žalibože, ne svi njegove krvi i jezika, nit svi zadojeni dužnom ljubavi do hrvatskoga naroda i njegovih svetinja. Svakako znamenit dogodjaj.

I taj dogodjaj porabili su svećenici i redovnici biskupija hrvatskoga naroda, te su na svoje nadbiskupe i biskupe, u crkvenim pokrajinam Zagreba, Gorice, Zadra i Sarajeva odaslali spomenicu u pitanju slavenskoga bogoslužnoga jezika. Smatrali su se na to obvezanim kao posrednici medju narodom i njegovim višim pastirima; kao oni koji poznadu misli i želje i dušu naroda. A smatrali su se dužnim i za to, jer su vidjeli, kakva uzrajanost vlada medju narodom radi posve neopravdanih zaprieka postavljanih slavenskomu bogoslužju, te kako je težko, da i nemoguće, provadjati načelo obnove družtva u Hristu kod našega naroda dok mu se nepravedno i nasilno otimlje njegova najveća svetinja.

U njihovoj spomenici ističu hrvatski katolički svećenici, kako ima slavenski rod, a naročito i hrvatski narod, pravo na slavensko bogoslužje, i to još od dobe sv. Ćirila i Metoda; kako su to pravo dali Slavenima i napose Hrvatom slavne uspomene sv. oci pape Hadrijan II. i Ivan VIII. Bulu ovoga posliednjega, koju smo već

njekoliko puta naveli, smatrali su neopozovivom sv. oci pape Marin I., Ivan X.; pa Urban VIII., Inocent X., Benedikt XIV., Pij VI., Lav XIII., i izmedju njih mnogi drugi. U konštituciji pape Benedikta XIV. od 15. kolovoza 1754. veli se izričito da je poraba slavenskoga bogoslužja dana, ne možda kojoj pojedinoj crkvi, nego *vjernomu i pobožnomu narodu ilirskomu sa jezikom što ga sada zovu slavenskim književnim.* Pij VI. je napose odobrio i potvrdio slavenski brevir istomu ilirskomu narodu koj je na široko razgranjen. Učinio je to u svojoj konštituciji od 11. ožujka 1791. U svojoj enciklici „Grande munus" se je veliki papa Lav XIII. pozvao naročito na Ivana VIII. i Benedikta XIV. koji su izrično slavenskomu rodu dali odnosno potvrdili slavenski bogoslužni jezik, bez ikakvoga omedjašenja, bilo prostornoga bilo vremenoga. (Sliedi.)

od gg. podredjenih častnika ili izviestitelja ratne mornarice kojemu ću eventualno svako pitanje podrobno razložiti i utemeljiti.

I tim svrših.

(Zapovjednik mornarice admiral Monte cuccoli osvrnuo se je kasnije na govor delegata Mandića i odmah odgovorio na pitanje o ustrojenju posebnog družtva za osiguranje radnika proti nezgodam, da se je naime već o tomu radilo ali da se mornarici nedozvoljava odieljenje od postojećeg zavoda u Trstu, jer je ona jako aktivan prinosnik rečenog zavoda.

Što se tiče ostalih pitanja, navedenih po delegatu Mandiću, obeća istomu, da će mu drage volje doznačiti jednog ili više članova pomorske sekcije ministarstva rata, da se s njima posavjetuje i dogovori glede želja radnika u Puli.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Čajna večer u Čitaonici. U subotu 19. t. mj. u 8 s. večer biti će u Čitaonici u Puli „Čajna večer", na koju se pozivlju p. n. gg. članovi Čitaonice sa svojim obiteljima. Članovima dozvoljeno je na tu „čajnu večer" dovesti takodjer i druge prijatelje Čitaonice. Posao domaćice obavljati će velecijenjene učiteljice Družbine škole u Puli. — Posebni pozivi se ne šilju.

Krnica, dne 29. X. 1910. Riedko kud se oglasimo odavle u dičnoj „Našoj Slogi", te ako to činimo danas, nemožemo a da i ovaj put ne pišemo tužne viesti. Ali šta ćete, kad znademo da smo u Istri. Da ne započnemo već u početku udarati u tužne žice, javljamo Vam viest, da se je pred malo dana započelo gradnjom nove školske zgrade u Proštini. Ali pri gradnji opazih na žalost njekoje velike značajne pogrieške, koje nemogu nikako prešutiti.

Zastupstvo upravnog Vieća u Krnici, na našu veliku sramotu povjerilo je spomenutu gradnju, jednom našem ljutom narodnom protivniku-talijanu! Ali kao da to nije dosta, već i nadziranje spomenute gradnje dalo se je njekako prijateljski (?!) i izvanredno, takodjer našem narodnom protivniku njekojem Brunelli-u iz Vodnjana, tako nemanjka drugo, nego da poduzetnik čini doći iz blažene zemlje još njekoliko radnika — jer ih je i sada relativna većina odanle. Bilo je takodjer i naših narodnih nuditelja, kojim se je mogla gradnja povjeriti, a nadziranje moglo se je dati našim ljudem, kojih ima dosta vještih. Naši su ljudi vodili gradnje cestah u općini i izvan nje, a još i danas ima da nadgleda gradnju općinske ćatrnje „Vrulje" a sve ovo izvelo se je dobrim kolaudiranjem.

Još jedna. Na općinskom pečatu nema našem jeziku mjesta. Isto tako i u opć. uredu rabi se izključivo talijanski, nami nepoznati jezik. Nije li to žalosno, da se u skoro čistoj hrvatskoj općini rabi talijanski jezik. Glavnu knjigu vodi činovnik općine-vodnjanske i izradjiva općinske račune uz posebnu godišnju plaću od 150 K. A nebi li se i ovo moglo dati našim ljudim, imade ih koji su vješti hrvatskom jeziku. A to bi njima bila korist, a općini pako na čast!

Na srce pako stavljamo gg. općinskim zastupnicima u Krnici, da sve ove nepodobštine bezodvlačno čim prvo odstrane i na prvoj opć sjednici junački zaključe, da uredovni jezik bude hrvatski, a tako isto i općinski pečat nek promjene sa hrvatskim nadpisom. Kad se dodje na Krnički trg, svak bi mislio da je ured Kalabrije. Table po dućanima samo talijanske. Pod ložom se vidi ono „Ufficio Comunale". Na kočiji koja vozi poštu vidi se njemački: „K. K. Post — Carnizza". Mislo valjda, da kad bi bilo pisano hrvatski na kočiji, da konj nebi mogao voziti, jer bi hrvatski napis bio teži, nego li njemački.

Sve gori navedeno Općinskomu zastupstvu u Krnici na dušu.

Voloski kotar:

Sv. Matej dne 8 studenoga 1910. Na javnom sastanku štono ga priredilo dne 6. t. mj. u Sv. Mateju političko družtvo za Hrvate i Slovence u Istri u prostorijama gostione Antona Sarsona-Ivančićgovorio je veleč. gosp. Dr. Ivan Pošćić, zastupnik na istarskom zemaljskom saboru. Izviestio je svoje izbornike o razlozima preloma sa Talijanima. Dotaknuv se tanko i potanko o netom minulom zasjedanju i podav vrlo interesantnih i zanimivih crtica kako su htjeli Talijani, da na ledja sveukupnom stanovništvu Istre naprte ne hiljade, no milijune duga. Cielo njegovo razlaganje bilo je često prekidano odobravanjem, na najoduševljenje klicalo se, kad je spomenuo moment u koji je zastupnik g. Dr. D. Trinajstić osujetio glasovanje podpore za izložbu u Kopru.

Na koncu bila je glasovana ova resolucija:

1. Hrvati i Slovenci sakupljeni dneva 6. studenoga na javnoj pučkoj skupštini u Sv. Mateju, odobravaju dosadašnji rad hrvatsko-slovenskih zastupnika na zemaljskom saboru, te se pridružuju predlogu iznešenom na javnom pučkom sastanku u Pazinu dne 30. listopada, da se istarsko hrvatsko-slovenski zastupnici ne upuštaju u ma bilo kakav kompromis sa talijancima, dok ne budu imali stalnih garancija, da će iskreno poraditi na tome, da dodje do poštenog kompromisa.

2. Ujedno protestiraju, da se i ove godine obavi popis pučanstva po občevnom jeziku, jer će takav popis pučanstva biti patvoren na štetu slavenskog življa.

Ovu drugu resoluciju vrlo je lijepo razložio gospodin Ivan Orlić koncipient u Voloskom.

O narodnoj radničkoj organizaciji govorio je i opet gosp. zastupnik Dr. I. Pošćić, predočiv potrebu i korist takvoga udruženja. Nakon čega bio je izabran odbor od radnika iz svake pojedine županije, koji ima sakupljati članove i davati upute i razjašnjenja. Bilo u dobar čas!

Pazinski kotar:

Družbina škola u Rapcu. Ima već nekoliko godina, te se je u Rapcu otvorila Legina škola. Bilo je Bogu plakati gledajući onu našu djecu kako ih malo po malo tudjin vuče u svoje mreže. Bilo je to tim teže gledati, što Rabac od dana do dana napreduje i dobiva sve veću važnost. Bilo je skrajnje vrijeme, da priskoči družba i da pomogne tomu narodu. I doista ove godine došlo je našoj družbi za rukom, te je tamo otvorila svoju školu. Krv nije voda. Čim su naši u Rapcu vidjeli, da će dobiti školu u svojem jeziku, većina je njih izvadile iz Legine škole djecu i upisala je u našu. Labinjski signorotti biesne. I dali su se na posao, da zapreče našu školu. Neki doktori obletali su pragove naših ljudi u gornjem i donjem Rapcu i molili i zaklinjali, da ne daju djecu u družbinu školu već da je puste u Leginoj. Ali naši ni čuti. Oko 35 djece upisalo se već prvoga dana u našu školu, a u njihovu istom 15 III 16 Za Talijane je radio i neki krčmar, koji žive većinom od našega naroda. Ali mu nije pomoglo. Naši će pak ljudi znati, komu će od sada unaprijed nositi svoj novac. Da pridobiju za sebe što više djece, Talijani su mjesto 16. otvorili školu već 12. septembra, i to s misom, dok je naša sa sv. misa bila uskraćena. Ali ni to nije pomoglo. Poznaju naši Rabčani labinjsku gospodu zato nisu htjeli njima na ljepak.

Družbina škola u Rapcu napreduje upravo lijepo. Marna učiteljica gdjica Može lijepo ih odgaja. I tako je labinjština uz dosadašnje dvie velevriedne družbine učiteljice, uz gdjicu. Svobodu u Ripendi, gdjicu. Puhalo u Sv. Marini dobila još i treću, koja će s njima u onom ugroženom kraju uporedo raditi, da se labinjština za uvijek oslobodi talijanskoga gospodstva. Mnogo doprinosi tomu i ona dika i tarskog svećenstva velećasni gospodin Ferd. Hrdy za koga može se otvoreno reći, da je našu labinjštinu do temelja probudio. Njemu pomažu i drugi učitelji i učiteljice, dok možemo s ponosom ustvrditi da je u svoj toj časnoj raboti imala nemalo udjela i naša zaslužna družba.

Za napredak škole u Ripendi i za osnutak one u Rapcu mnogo si je zasluga stekao i naš gosp. Mate Paliska komu i ovom zgodom kličemo neka ga Bog poživi!

Zabava u korist „Dječjeg zabavišta" u Pazinu. U nedjelju dne 20. t. mj. priredjuje ženska i muška podružnica družbe sv. C. i M. u Pazinu zabavu u korist tamošnjeg „Dječjeg zabavišta". Cieli program zabave izvadja mladež pučke škole i zabavišta. Ulaznina: sjedenje 1 K, stajanje i galerija 50 h. Darovi i preplate primaju se sa zahvalnošću. Početak zabave točno u 4 sata po podne.

Predavanja u Pazinu. „Odbor za prosvjetu" u Pazinu svoju zadaću konsekventno provodi. Budući je u subotu 13. o. mj. bilo sokolski ples nije se predavanje moglo kao obično obdržavati u subotu nego se obdržavalo u srijedu dne 9. o. mj. kao što smo već javili.

U subotu dne 19. o. mj. predavat će prof. Luka Brolih „O postojinskoj spilji". Predavanje bit će popraćeno sa 54 svjetle slike, koje su vlasništvo vrlog Slovenca Josipa Rožuna, koji sada boravi u Zagrebu.

U srijedu dne 23. o. mj. predavat će prof. Dr. Mate Ković o Nazorovoj: „Lirici". — Početak oba puta točno u 8½ sati na večer.

Popis pučanstva. I ovim vrlo važnim pitanjem odbor se živo bavi i koliko mu je moguće upućuje narod, kako mu se kod popisa pučanstva valja držati. Tako su u nedjelju dne 13. o. mj. u tom pitanju poučavali narod članovi „Odbora za prosvjetu" i to u Cerovlju dr. Rudolf Pederin i prof. Luka Brolih a u Rovinjskom selu prof. Zvonimir pl. Doroghy. U nedjelju dne 20. o. mj. poučavat će se narod u Livadama, Kašteliru i Novoj Vasi. U ponedjeljak 21. o. mj. u Sošićima.

Porečki kotar:

Iz Poreča:

1. *C. k. kot. sud.* Od svega kancelarijskog osoblja na ovdješnjem sudu nema niko, koji bi bar iz daleka poznao hrvatski ili slovenski jezik, osim jednoga, s kojim ali naše ljudstvo ne dolazi u nikaki dodir. Mi smo bili dosad previše strpljivi, te smo se silili s kojekakim nesposobnjacima nastojati talijanski. Ali nam je to već dosadilo! Naših je mladića dosta, koji imadu propisane nauke, koji su sposobni i koji poznadu oba jezika, kojima se govori u našoj pokrajini. Nek stoga kompetentni faktori, umjesto da uzimaju u službu kojekakove nezrele i nesposobne zeleniše, namjeste sposobne ljude, koji će znati i moći odgovarati dužnostima i zahtjevima stranaka. Mi se ne ćemo više daviti sa kalabrešinom!

2. *C. k. poštanski ured.* Tu nema ni listonoše, a kamo li činovnika, koji bi znao i riječcu samo hrvatski. Listovi n. pr., otpravljeni na zem. odbor, prodju kroz sve ovdješnje urede prije, nego li dodju na odredjeno mjesto. Za danas ne ćemo da iznosimo razne halope sa strane slavnoistog ureda, već samo tražimo, da nam se dadu činovnici, koji poznadu i jezik većine pučanstva pokrajine inače ćemo udariti o krupne žice.

3. *C. k. porezni ured.* Što za prva dva državna ureda, to vrijedi i za c. k. porezni ured. Ni tu nema nikog, koji bi i pojma imao o kojem slav. jeziku. Upozorujemo stoga komp. faktore, da ima i nas Hrvata na Poreštini, i to ogromna većina, da smo i mi austrijski državljani, da vršimo naše dužnosti u plaćanju raznih poreza i daća, te da stoga i zahtijevamo naša prava. Za naš novac zahtjevamo, da budemo posluženi hrvatski.

Nova Vas. Trščanski se „Cifut" u broju od subote po starom zanatu denuncirajući srdi, što je u našem selu otvorena hrv. škola, a bez dozvole. Jadno podrepnice! Što će to biti s njima, ako Hrvati nešto nauče, ako počnu samostalno, sami svojom glavom misliti? Gledji, gledji, gdjo vraga svrbi! Dakako, za talijanaše bi bolje bilo, kad naši ljudi ne bi ništa znali, kad mi ne bismo škola imali: onda bi serenjaci i unaprijed na sirotinjska kmetska ledja gospodski živili i po svojoj miloj volji haračili i gospodarili. Ali, pomalo, lisice! Još ćemo vam bolje s našim novcem i s našom mukom nabavljene gaće isprašiti; ta to je samo početak...! Da vam bude lakše pri duši, javljamo vam, da hrv. školu polazi 105 djece, a večernji kurs za analfabete preko 60 mladića.

Koparski kotar:

Iz Sovinjaka. Čim je nemila kosa prerezala nit življenja, blagopokojnom Ivanu Žigante, odmah počelo se opazivati na našim talijanima i njihovim podrepnicam, nekakovu živahnost te pomišljše: sada treba čistu vodu mutiti i mrežu rastegnuti, da štogod polovimo. I tako malo po malo započeli su potajno agitirati oko onih ljudi za koje su znali da će ih, lahko na liepak privabiti. I našli su nekoliko onih, koji su im podpisali i podkrižali molbu na zemaljski odbor, da im opeta dade Upravu u Sovinjaku, jer da bi oni bolje upravljali nego sada upravlja Glavarstvo u Buzetu. Doista, podpisali i podkrižali su njima oni ljudi, koji su već zaboravili kako su općinom upravljali Petar Mantovan i pokojni Anton Sirotich osobito ovaj posljednji. Kad se radila cesta iz Miniere u Sovinjak, pod njegovom upravom mimoišlo se preko inžinirova nacrta, pak ju inžinir odobriti nije htio, a sad ju općinari moraju sami uzdržavati, jer ju cestovni odbor neće da primi. Isti se pok. Sirotić pravdao s občinom da uniši općinski mlin u Minieri, i općini prouzročio veliku štetu budući je mlin par godina spavao, te dok je počeo opet raditi, morala je općina mnogo potrošiti, tako da kad je uprava u Sovinjak došla nije imala niti pare duga, a kad su ju talijani morali napustiti računa se da je imala 9000 kruna duga. Po tom se vidi kako su talijani ljepo i dobro upravljali, a sad pak tule i viču, da Hrvati krcaju namete, te da će sve zatrt; ako Hrvati su metnuli namet, su i morali, da dug plate što su ga talijani učinili. Svaki čovjek koj ima samo malo soli u glavi, lahko prosudit može, da talijanima ne stoji za dobrobit općine, nego da u svoje ruke opeta dobe vlast i upliv kako su ga negda imali; zato i šalje po selima svoje agitatore ona Sovinska trlica, jer se sjećamo kako je negda na javnom tegu dao izraz: Quel che noi volemo, sempre lora o sarà. Bilo je to negda, dok je naš narod spavao, ali to vam je prisjelo. Ako se i našlo nekoliko kratko vidnih, ipak još te do većine došli niste. Našim pak ljudem na srce stavljamo, da talijanom i njihovim podrepnicam ne vjeruju ništa, kako to čine one njihove podrepnice iz Sirotić, Martinuć i nekoji trubili iz Krtobrega, osobito se čudimo onom iz Jermanije, koga su radi narodnih prepora bili talijani onako natukli, da su ga kao mrtva iz Sovinjaka u četiri nesli, a za plaću sada s njima u meh puše; tužan Petre, kako si to brzo zaboravio.

Naše pak ljude opominjemo da talijanom ne idu sliepo na ljepak, te neka se ugledaju u drevno selo Brda, gdje talijani ulovit mogli nisu ni najmanje muhe.

Za Dražbu u Lanišću. Sabralo se za Dr žbu u Lanišću prigodom v'enčanja 3 ž ion Ivana „Čemutić“ sa Jelicom Ivančić K 13. Darovaše: mladoženja K 8, nevjesta K 1, Žmak Mate „Ićka“ K 1, Puhalj Josip i žena mu Marija te djeca im Ruž ca i Josip svaki po K 1, Grbac Mate Milotić i žena mu svaki K 1, Buždon Jakov opć. čuvar K 1 i „Ne zamerite sou pijan“ K 1.

Mladencima svako dobro a darovatelji da nam žive!

Franina i Jurina.

Jur. Si čuo, Frane, da u Stinjanu imaju već i kafè Rauh.

Fr. A ne samo to, nego i Gasthaus, Albergo, Trattoria, potešarija, a na trećom mestu Gostiona.

Jur. Dà, tako ja nazval svoju oštariju neki Sestan; najprije na tabeli piše „Gasthaus zur Eintracht“, onda „Trattoria alla Concordia“ a najzada „Gostiona H! Sloga“.

Fr. Po tomu Šestanu najprije smo u Prusiji, onda u Kalabriji, i napokon u Stinjanu.

Jur Pak se još ruga. Ne samo da vridja s onom tabelom svikoliki puk Štinjanski, nego se ruga i njihovom jeziku, dokle mu na tabeli piše „Gostiona h! Sloga“.

Fr. Radi te sramote nebi smili pravi Štinjanci u tu oštariju, dokligod ne odstrani onu uvridu.

Razne primorske viesti.

Gostba kod cara i kralja. Po davnom običaju pozvao je naš car i kralj Fran Josip k sebi za vrieme zasjedanja delegacija na gostbu — i to na dva puta — sve članove austrijske i ugarsko-hrvatske delegacije, te najviše državne i vojničke dostojanstvenike.

Jedna takova gostba bila je u carskom dvoru i u ponedjeljak, kojoj je bio pozvan medju ostalim i istarski delegat g. M. Mandić.

Poslije gostbe razgovarao je car i kralj u posebnoj dvorani sa članovi delegacije i sa raznim dostojanstvenicima.

Medju našim vladarom i delegatom Mandićem, kojega je Njeg. Veličanstvu predstavio ministar-predsjednik barun Bienerth kao hrvatsko-slovenskoga delegata iz Istre, razvio se je sliedeći razgovor:

Njeg. Veličanstvo: G. delegate vi govorite njemački?

Mandić: dà Veličanstvo, hrvatski, njemački, talijanski itd.

Njeg. Velič.: Vi ste prvi put u delegaciji?

Mandić: dà Veličanstvo i to kao zamjenik oboljelog druga g. Dr. Laginje.

Njeg. Velič.: je li on težko bolestan?

Mandić: Hvala Bogu nije.

Njeg. Velič.: Kako ide kod Vas na jugu?

Mandić: Veličanstvo vrlo slabo.

Njeg. Velič.: Kako to?

Mandić: Mi smo i ljetos imali slabu ljetinu, vina bijaše vrlo malo a i ostala ljetina bijaše negdje srednja, drugdje loša, te ćemo biti prisiljeni, da se opet utečemo k vladi Vašeg Veličanstva, da nam dade znatnih podpora za ublaženje biede.

Njeg. Velič.: dà, doznao sam i ja sa žalošću, da Vas biju dolje česte elementarne nepogode. — Pozdraviv rukom, pošao je vladar dalje.

Priposlano.*)

Zadnja rieč g. Radiću na njegove dopise u „N. S.“ glede Posujilnice u Marčani.

Dok si g. Radić umišlja silnu pobjedu, istina je, da je iza višednevnog obilazenja, po Krnici, Proštini i Marčani, od 144 člana, teškom mukom skupio za svoje predloženike 14 glasova, računajuć med tima i glas novog člana, talijana prijatelja mu Gonnna. G. Radić sviestno laže, kad kaže da ja niesam ulagao novac u Posujilnicu Marčansku po 4½%, dok zna da sam ja i moja obitelj nedavno dignuo preko 25 hiljada kruna uloženih po 4½% i radi njegovog baratanja i klevetanja ih drugamo uložio. — Samo na u potrebi posudjen novac mi je plaćala 5%, ali sada kad ja nedam, mora tražiti novac izvan Marčane, plaćati 6%, neračunajuć gubitak vremena i znatne troškove za ići dignuti novac u Pulu ili Vodnjan. Što se tiče znanja, to premda niesam razderao hlača po školskim klupama koliko on, nebi se ni danas njegovim znanjem promjenio. Njegove mnogobrojne talijanske izraze, niesam sve razumio, ali to je i on valjda naučio, od svog pok. djeda, poglavice sad pokojnog talijanstva u Dubašnici. Ako se je naučio više nego svaki drugi učitelj, voditi račune posujilnice, za to je učio u Puli i potegnuo plaću. Ali je još gore i nečastnije, za g. Radića kao hrv. učitelja i domorodca, hrvata, kakov bi se on htio javnosti prikazati, kad se zna da je talijanska občina Vodnjan, privolila da baš on zastupa i obnaša „čast“ delegata, dulje vriemena, premda su u selu imali i drugih svojih prokušanih, vjernih ex delegata i za talijansku stvar mučenika. Da je pak svoju delegatsku službu savjestno obavljao, je dokaz što je ćak i školu za pustio, samo da može kao delegato ravnati pokop crklog vola.

Dok bi pak htio se prikazati kao da obavlja poslove posujilnici badava, istina je, da je g. učit. Cukon radio za K 8 dočim si je on dao povisiti plaću na K 15 mjesečnih. — Što se pak tiče stana za držanje društvene blagajne, mora se znati da je ista bila najprije smještena mojim posredovanjem, bezplatno u občinskoj zgradi, u kojoj je sjedište i oružniske postaje, ali pošto je g. Radić držao za ispod časti doći u doticaj sa oružničtvom, bila je ista opet bezplatno namještena u občinsku pisarnu, a kad se g. Radić posvadio i sa občinskim tajnikom, našao joj on dosta neprikladan i razmjerno skup stan, premda sam mu ja privremeno nudio bezplatno svoj stan na razpolaganje. G. Radić da mu se više vjeruje umiešao je u cielu stvar g. Dr. Laginju i Stihovića i na temelju tobože njihovih pisama itd. crnio mene. Premda mi g. Dr. Laginja piše: „g. Radić neima od mene, ni u moje ime nikakvog pisma koje bi diralo u Vaše poštenje i rodoljublje“, a g. Stihović mi opet piše: „ja izjavljujem da je sve ono što je g. Radić kazao prosta laž...“ sasvim tim smatram dužnošću koli g. Dr. Laginje toli g. Stihovića da javno odbiju Radićeva sumnjičenja i da konačno mogu znati tko je moj klevetnik. Ja sam sviestan da sam kroz 30 godina Marčani kao i Posujilnici učinio samo dobro, a g. Radić je mogao toliko razumiti, da nije od njega bilo ni liepo ni muževno na mene izkušanog starog istarskog borca, dok ležim bolan ili sam daleko u tudjini na liečenju, te se ne mogu ni putem suda ni drugačije braniti, onako javno i gadno bez razloga napadati i narod proti meni huckati. — Sad sam zdrav i u stanju se braniti, g. Radić ima sve knjige posujilnice u svojim rukama, nek traži pak ako što neuredna nadje nek iznese činjenice a ne samo nejasna podla sumnjičenja. Ne učini li to smatrat ću ga prostim klevetnikom.

Marčana, 12. studenoga 1910.

Viktor Marotti.

* Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

Poslovni broj E 192/10 5.

Dražbeni izrok.

Biće dne 16./12. 1910. prije podne na 10 sata kod dolje naznačenoga suda, u sobi br. 7 dražba č. 72₃ kuća i vrt t. 1. (I skup.) č. 564 postižija „Bajec“ t. 2. (II skup.) č. 251 vrt ulikve „Brig“ t. 3. (III skup.) č. 710₂ oranica „Na rupi“ t. 4. (IV skup.) č. 979₁ pašišće „Kačini“ t. 5. (V skup.) č. 982 pašišće Kačini t. 6. (VI skup.) č. 986₂ pašišće Kačini t 7. (VII skup) č. 1289₂ šuma „Boki“ t. 8. (VIII skup.) č. 1475₃ oraće Bajec t. 9. (IX skup.) č. 1837₁ vrt ulikve Skrilah t. 10. (X skup.) č. 1953 oraće Klance t. 11. (XI skup.) č. 2425₁ oraće Kaminjak t. 12. (XII skup.) č. 2843₄ oraće Dobrovice t. 13. (XIII skup.) č. 3523 oraće Lokvišću t 14. (XIV skup.) č. 3639 oraće Lokvišću t. 15. (XV skup.) č. 3732 oraće Meteližnjak t. 16. (XVI skup.) č. 5383₁ oraće Na gorici t. 18. (XVII skup.) č. 7320₂ oraće Na roveć t. 19. (XVIII skup.) č. 7383₁ oraće Mestrovice t. 20. (XIX skup.) č. 7547 oraće Jaša t. 21. (XX skup) č. 7578₁ oraće Jaša t. 22. (XXI skup.) č. 8451₆ oraće Kurilovica t 23. Ul. 957 p obć. Omišalj (XXII skup.) Nekretnine, što se stavljaju na dražbu procijenjene su na K 2037·61.

Najmanja ponuda iznosi za I skup. K 800, za II K 80, za III K 10, za IV K 30, za V K 24, za VI K 35, za VII K 10, za VIII K 35, za IX K 50, za X K 35, za XI K 120, za XII K 180, za XIII K 40, za XIV K 30, za XV K 10, za XVI K 40, za XVII K 130, za XVIII K 80, za XIX K 15, za XX K 60, za XXI K 30, za XXII K 25 ispod ovog iznosa ne prodaje se.

Dražbeni uvjeti i isprave što se odnose na nekretnine (izvadak zemljišnika, hipotekā, izvadak katastra, zapisnici o procjeni i t. d.) mogu se razgledati kod dolje naznačenoga suda za uredovnih sati u sobi br. 6.

Prava, što bi dražbu učinila nedopuštenom, imaju se prijaviti sudu najkasnije na dražbenom ročištu, prije nego li započne dražba, jer inače ta prava neće se više moći isticati u pogledu iste nekretnine.

Lica za koja su sada osnovana ili će se tekom dražbenog postupka osnovati prava ili tereti na nekretnine a koja ne stanuju u području dolje naznačenog suda ili nijesu naznačila kakva punomoćnika nastanjenog u mjestu suda, obznaniće se o daljim zgodama dražbenog postupka samo oglasom, što će se na sudu pribiti.

C k. kot. sud u Krku odio II

dne 22./10. 1910

Dva knjigovežka naučnika

primaju se odmah u nauk sa cijelom obskrbom kod IVANA NOVAKA u Pazinu.

NARAVNO MASLO, dnevno svježe, 10 funti Om. K 7·36. *Pčelinji med* (za prsobolne) 10 funti K 4·76. Na pokus 10 f. ½ masla ½ meda, K 6·36. Tko jednom naruči, ostane stalna mušterija. *Fran Dym*, Izvozna kuća u **Tlusto 25** (Austrija).

NARAVNO MASLO, dnevno svježe, 10 funti Om. K 7·36. *Pčelinji med* (za prsobolne) 10 funti K 4·76. Na pokus 10 ft., ½ masla ½ meda, K 6·36 Tko jednom naruči, ostane stalna mušterija. *Fran Gene Nagler*, Izvozna kuća u **Tlusto 25** (Austrija).

Naravno mlječno maslo

dnevno svježe **omot 10 funti K 7·30.**

Pčelinji med za bolestne na prsima 10 funt K 4·64, na pokus 10 funt. ½ masla ½ meda K 6·26. Tko jednom naruči ostane stalna mušterija. Josef Nagler, odpremna kuća Kozowa u Austriji 225.

Najizvrstnije i najbolje tambure

pravi i razašilje

Prva sisačka tvornica tambura

J. STJEPUŠIN,

SISAK (Hrvatska).

Odlikovan na Parižkoj izložbi g. 1900 te na Milanijskoj izložbi 1896.

Osim tamburah i skladba za tambure imade razna glazbala kao: **gusle, citare, gitare, mandoline, harmonike** okarine itd. za koje se šalje poseban cienik sa slikami.

Veliki ilustrovani cienik šalje svakomu franko i badava.

U istoj tvornici izlazi strukovni tamburaški mjesečnik pod naslovom »Tamburica« koji donosi uz pouku [illegible] sne tamburaške skladbe a stoji na godinu samo 8 kruna.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

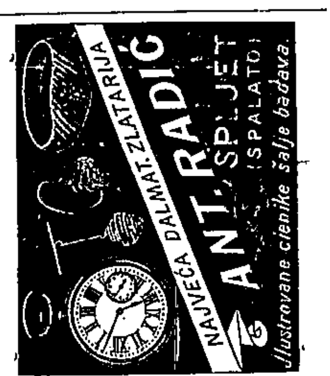

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov **Steckenpferd - Liliénmilch - sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu pût.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarna - a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Najveći zgoditak ev. 600,000 Maraka	**Iskaz sreće**	Dobitke garantira država

Prvo vučenje 15. Decembra.

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni dobitci po
Maraka **500,000**	Maraka **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305,000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M. **50,000** a onaj 7. razreda ev. M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točnu iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobija službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

15. Decembra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje izrezati

Narudžbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., Banka, Hamburg 36.

N. 1129

Pošaljite mi ... cielu srećku à M. 6.— (K 7.—), pol „ à „ 3.— („ 3.50), četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov: ...

Iznos primate u priklopu doznačnicom / izvolite podignuti pouzećem — Prekrižite ono što se ne odnosi na pošiljku.

Jeftino češko PERJE

za krevete

5 kg. novo čišćano K 9·60, bolja K 12·—
bijele pahuljice čišćane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg bijele pahuljice čišćane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Kisto (Cassoni)

svake veličine prodaju se u Narodnoj Tiskari Lutinja i dr. Pula ulica Giulia 1.

Prigodna kupnja!

Krasna žepna ura s lancem
samo K 3·50.

Nakupio sam 30.000 komada, radi toga razašiljem krasnu 36 sati idući Glora-srebrni remontoir-sat, švajcarska radnja sa liepo graviranim oklopom i liepim pozlaćenim ili posrebrnjenim lancem, točno idući samo za K 3·50.

Nadalje nudjam pravi pozlaćeni 36 s. idući anker remontoir prve vrsti švajcarski sat s pozlać. lancem za K 5·—, 3 god. pism jamstvo za svaku uru.

Razašilje pouzećem S. KOHANE izvozna kuća švajcarskih ura KRAKOV br. 136.

Nebrojene priznanice i opetovne narudžbe. Ako nije po volji vraća se novac.

Slavenska trgovina cvijeća

MATIJA HORVAT - PULA.

Dućan Via Giulia, 6.

Vlastiti vrt Via Medolino, 97.

Preporuča se p. n. općinstvu i društvima grada i okolice.

Veliki izbor vijenaca, kita i kitica iz svježog i umjetnog cvijeća. Preuzima narudžbe u i izvan mjesta.

Cijena umjerena, poslužba točna i brza.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	∨PUNAT . . . . ↑	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok . . .	odl.	3.40
7.05	odl.	„ . . .	dol.	3.35
7.35	dol.	Malinska . . .	odl.	3.05
7.45	odl.	„ . . .	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	↓RIJEKA . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj Srijeda Subota
prije podne				po podne
4.30	odl.	∨Baška . . . . ↑	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	↓Rijeka . . . . ∧	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	∨Rijeka . . . . ↑	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	↓Rab . . . . . ∧	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subot.	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	∨RIJEKA	dol.	5.—	4.30
6.55	7.55	dol.	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	„	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Bali	odl.	2.55	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Merag	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.30	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	↓NEREZINE . . . . . ∧	odl.	6.—	6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog re

Skladište i radionica cipela

Rob. Bonyhadi

(prije P. ZAJC)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

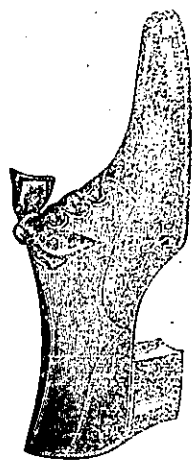

Veliki izbor cipela za gospodu, gospodje i djecu, od jednostavne do najfinije vrsti.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Najbolji češki izvor!

S. Benisch

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bieli fine 10 K; **najfinije prsne pahuljice** 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **i pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava.

Prizmate niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovna.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arena.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Proporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

SPLIT — DALMACIJA

Mineralno sumporno jodno kupalište

NAGY i drug

najjači i najljekovitiji sumporni izvor EUROPE, najbogatiji na jodu u opće sa jedino obstojećim uspjehima ozdravljenja jer UNIKUM kroz sretno kemično spojenje od sumpora, joda, soli i bromida u izvanrednoj količini. Lječilište za bolesti svake vrsti. Liječi se kupanjem, pićem, blatnim oblozima itd. U 1 litri sadržava 31·604 gr. Cijelu godinu otvoreno. Preporučuje se osobito onim, koji su već više lječilišta pohadjali bez ili malim uspjehom. Voda naša, sol i blato otprema i izvješće dajo uprava kupališta.

Broj 47. Pula, u četvrtak dne 24. novembra 1910. **God. XLII.**

Oglasi, priposlana itd. ...u i računaju se na temelju ...nog cienika ili po dogovoru.

...ci za predbrojbu, oglase itd. ...u se napatnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču administraciju lista u Pulu.

...i naručbe valja točno oz...iti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...o list na vrieme ne primi, ...a to javi odpravničtvu u ...orenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz...na napiše „Reklamacija“.

...ovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz austrijske delegacije.

Govor

...of. Matka Mandića, izrečen dne 14. ov. ...j. u austrijskoj delegaciji povodom rasprave o upravi Bosne i Hercegovine.

Delegat Mandić reče najprije hrvatski ...iedeće:

Visoka delegacijo! Smatram svetom dužnosti, da kao jedini Hrvat u ovoj visokoj ...elegaciji progovorim k današnjem dnevnom redu i da obrazložim u kratko svoje ...anovište prema bosansko-hercegovačkoj ...pravi i prema stanju, koje postoji u pripojenim pokrajinama od okupacije do danas.

Prije nego li predjem na sam predmet, ...žim, da me dužnost veže, da se sa ovog ...jesta iskreno zahvalim u ime našega na...oda u pripojenim pokrajinama onoj go...odi drugovima, koji su se toplo zauzeli ...a to, da se već jednom provedu u Bosni ...Hercegovini sve one kulturne, narodno-...olitičke i gospodarstvene ustanove, koje ...živaju svi ustavno vladani narodi i koji ...kreno žele, da se konačno pitanje Bosne ...Hercegovine onako uredi, kako to sam ...arod zahtjeva.

Utvrdiv tako još jednom nepobitno pravo ...orabe hrvatskog jezika i u ovom visokom ...ielu, prelazim na dalnje razglabanje u ...jemačkom jeziku.*

(Nastavi njemački.)

Visoka delegacijo! Govorim već u po...dmaklo vrieme i velika želja, da još danas završimo, sili me, da budem kratak.

Kod razprave odnošaja u Bosni i Hercegovini namiću se poglavito četiri pitanja:

1. *Uredjenje državopravnog položaja ovih ...emalja prema obim polama monarhije.*

2. *Pitanje vriednosti glede manjkavosti ...odieljenog ustava.*

3. *Tako zvano kmetsko pitanje* i

4. *Konačna izgradnja tako važnih i zakonom već zajamčenih željezničkih pruga Bugojno—Aržano i spoja Dalmacije sa ...nutarnjošću.*

* Govornik je tako jasno i lagano hrvatski govorio, da je češki velikaš knez Švarcenberg prema grofu Latouru *češki* na glas kazao: *tù ja sam sve razumio!*

Jugoslavensko pitanje.

Glede prvog predmeta podpunoma se slažem s onim, što je rekao moj drug dr. Ploj i gospodin delegat knez Schwarzenberg o trializmu.

Mjerodavni faktori neka duže ne oklievaju sa riešenjem vrlo aktuelnoga jugoslavenskoga pitanja!

Odgadjajte riešenje i premašite pravi čas i obteretit ćete se s velikom odgovornošću ne samo naprama južnim Slavenima u monarhiji, nego i naprama cjelokupnoj državi, jer samo pravovremeno i pravedno riešenje ovog pitanja može ovaj za održanje svjetskog mira i našeg položaja na Balkanu tako važan problem dovesti za našu monarhiju do uspješnog riešenja.

Ustav.

Glede pitanja ustava priključujem se podpunoma nazorima onih, koji podieljeni ustav označuju nedovoljnim. Smatram prešno potrebnim u interesu mirnog i uspješnog razvoja odnošaja u Bosni i Hercegovini, da se što prije nadopuni ustav i da se pri tom uvaže oni zahtjevi i želje, što ih je sastavio sabor u poznatoj rezoluciji od 23. junija, koja je bila jednoglasno prihvaćena.

Kao Hrvat i kao slobodouman političar ogradjujem se protiv ustava, koji se samo po imenu može takovim nazvati, a u zbilji služi samo za to, da se javnosti baci piesak u oči. Jer u istinu se pučanstvu Bosne i Hercegovine tek prividno daju tim ustavom gradjanska prava. Najprije je čudnovato, da se u delegacijama, gdje se razpravljaju zajednički poslovi, dakle i oni, koji se tiču Bosne i Hercegovine, ne nalaze njihovi zastupnici. A ipak bi oni bili najviše zvani, da ovdje izraze svoje želje i pritužbe.

Njegova preuzvišenost g. dr. v. Baernreiter pladirao je danas, da se pozovu bosanski delegati u našu i u ugarsko-hrvatsku delegaciju. Bojim se, da bi ovakova odredba naišla na velike potežkoće iz narodnih, gospodarskih i vjerskih uzroka. Bilo bi dakle poželjno, da se bosansko-hercegovačko pitanje što prije uredi tako, kako želi narod, da se napokon znade, kamo i koliko delegata imade Bosna da šalje.

(Konac sliedi.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Naši zastupnici u Puli. Prošlog utorka obdržavali su u Puli naši zastupnici na zemaljskom saboru klubsku sjednicu. Viećali su poglavito o političkom položaju nastalom usljed poznatih dogodjaja u prošlom zasjedanju istarskog sabora. U svim pitanjima vladala je jednodušnost mnienja i mišljenja. Izim toga zaključilo se objelodaniti u javnosti potanki tok rasprava i pregovaranja u kompromisnom odboru.

Čajna večer u Čitaonici. Odbor naše Čitaonice uveo je vrlo liepu novost: obdržavanje „čajne večeri“ u Čitaonici svake subote. Prva takva „čajna večer“ bila je prošle subote. Te prve večeri skupilo nas se u Čitaonici liepi broj, koji smo vrlo ugodno probavili večer do pol noći u slobodnoj zabavi, onako po domaću. Bilo je tu malo koncerta uz glasovir i gusle, pjevanja, plesanja, a nije izostao ni „trešete“. Oko 11 ure podvorile su vriedne učiteljice Družbine škole sa obilnim čajem baš ljudski sve gostove.

U subotu je opet „čajna večer“. Odbor upozoruje p. n. gg. članove, da su te „čajne večeri“ jedino za nje i njihove obitelji, i za one goste koje uvedu članovi, a za koje odgovaraju odnosni članovi.

Kako vojničke oblasti poštuju hrvatski jezik. Višeput smo upozorili vojničke oblast u Puli na okolnost, da na tablama, kojima upozoruju obćinstvo na zabranu fotografiranja, risanja i sl., dade na istim ispraviti hrvatski jezik a na novima pravilno hrvatski napisati. Nu, ovih dana opazismo, da se te oblasti nimalo brinu na naše tužbe, dapače nove table su još gorje od prvih. Tako se čita na tabli u Fiselli ovo: *„Strogo sabranje fotografiranje risenje i ovako trajava kao i u opće prolas vojnickog erarskog semljista“.* Po tom napisu se vidi kako vojničke oblasti u Puli znadu poštivati jezik onog naroda, kojega sinovi najviše u krvi plaćaju eraru skupi danak. Zahtjevamo najodlučnije od vojn. erara, da dade odmah ukloniti onu sramotu i ruglo od jezika. Ako nas već batinate drugim načinom, ne dopuštamo da se s našim svetinjama još i rugate.

Strašna nesreća na moru. Za grozne jugovine, koja je skoro osam dana biesnila na obalah našega mora i toliko naniela škode u primorskim gradovima, izašla je neki dan torpediniera br. IV. iz naše luke zaploviv prema Malom Lošinju. Našla se u vrtlogu pomamnih valova, koji su upravo odtrgli tri mornara i bacili ih u more. Njihova tjelesa još nisu ni danas pronadjena. Jedan je nevoljnik bio iz Dalmacije: Ivan Kocian iz Sutomišćice kraj Zadra. Četvrtom mornaru Mati Periću iz Poljane, oluja je prebila noge, tako da se i on nalazi u vrlo pogibeljnom stanju.

Narodni darovi. Za Družbu: g. Fr. Stefanutti, Trebič K 2; Benedikt Marčelja, Smilčić (Dalm.) K 5, a za Bratovštinu K 4; Niko Mardešić Pula, za Družbu K 5, za Djačko K 5, u počast uspomene majke Dra. I. Zuccona; Pero Premuda Zagreb, za Dr. K 10; Mirko Čubranić, Barban za Dr. K 2 od prestave putuj. hrv. glumaca; vlč. Ivo Sintić, Beli za Dr. K 2 a za Bratovštinu K 2; vlč. Ferd. Hrdy, Sv. Lovreč Labin., K 11 za D. i K 11 za Bratovšt. sakupljenih prigodom konstituiranja odbora za „Narodni Dom“ u Labinu a darovaše: po 5 K: Valentin Jereb, Ferd. Hrdy, po 2 K: Matko Diminić, Mate Paliska, po 1 K: Jakov Černjul, Jakov Paliska, Dinko Paliska, Ivan Paliska, Josip Dušman, Ante Gostinčer, Mate Knapić, Marko Hlapčić; Brajnović Ivan od Petra, Rovinjsko Selo, za Dr. K 25; Iv. Saršon za Dr. K 6 kao narodni dar dvojice vlč. gg. župnika, koji nemogahu u novembru pr. g. prisustvovati dekanat. konfer. u Cepiću; vlč. Vinodolac za Dr. K 17, sakupljenih na piru g. Vitek i gdjice Brun; vlč. Ivo Sintić, Beli, za Dr. K 7·30, sakupljenih na piru Frana Deškovića i Antice Miličić na predlog vlč. O. Drag. Brajkovića iz Krka; na predlog žup. upravit. u Fuškulinu sakupljeno za Dr. K 17·30 prigodom gl. skup. druš. za št. i zajm. u Fuškulinu. (Sliedi.)

Vjenčanje. Dne 20. t. mj. vjenčali se u Puli Marija Toić i Vinko Abramić iz Baške. Tom prigodom sakupilo se na piru K 10 za „Narodni Dom“ u Baški.

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Kad se je tečajem vjekova bilo preselilo njekoliko hrvatskih obitelji radi trgovačkih i političkih poslova u Mljetke, sagradili su tamo svoju crkvu sv. Jurja, i u njoj uveli posvemašnju slavensku službu Božju, koja se je uzdržala do najnovijih vremena, do samoga patrijarhe Sarta, sadanjega sv. oca pape. Ako to nije dokaz, da je povlastica dana slavenskim, naročito hrvatskomu narodu, onda već u obće za ništa nemože biti dokaza. Gdje stanuju Hrvati i kamo se naselе, svuda imadu pravo da se za nje obavlja služba Božja u njihovom jeziku. To je sadržaj odnosnih odluka sv. otaca papa. A da su tako odlučili, imali su težkih razloga za to.

I sv. oci pape i sv. zbor za širenje vjere izrično su kazali i napisali, *da je slavensko bogoslužje kod slavenskih naroda „od prevelike koristi za katoličku vjeru“, te htjeli da se oživi gdje je možda samrlo a drugud da se sačuva i uzdrži na čast slavenskoga roda i na korist naše svete vjere.* Pri tom su mnogi, imenito i veliki papa Lav XIII., u suglasju sa velikim hrvatskim biskupom Strossmayerom, bili uvjerenja, da je slavensko bogoslužje kod katolika Slavena najjača poluga za sjedinjenje iztočne crkve sa zapadnom, dakle za povećanje i ojačanje katoličke crkve. I to baš je uzrokom, da su neprijatelji Slavena i katoličke crkve poduzeli sve moguće, a da zatru slavensko bogoslužje kod katolika Hrvata.

U tom smislu pisali su hrvatski katolički svećenici svih biskupija, u kojih živu Hrvati, mjeseca svibnja 1905. na svoje više crkvene poglavare, u ime svoje i naroda medju kojim služe, te jih umolili, da uznastoje uvjeriti sadanjega sv. oca papu i njegove doglavnike ob istinitosti: da je slavensko bogoslužje pravo, ne možda pojedinih crkava, nego pravo hrvatskoga naroda gdjegod on živio, da se tim pravom može služiti bez ikakva omedjašenja kod svih crkvenih funkcija; i da može uza to rabiti epistular i evangjelistar te ritual takodjer novijim hrvatskim jezikom tiskan, kako je ovoga posljednjega dao tiskati već sv. otac papa Urban VIII. godine 1640.

Mnogi naši hrvatski katolički svećenici, medju njimi dakako i Istarski, obratili su se velikim pouzdanjem na skup naših hrvatskih katoličkih nadbiskupa i biskupa.

Ovi su — osim jednoga ili dvojice koji su zabranjivali slavensko bogoslužje u svojim biskupijam, i tim silno štetili i samoj katoličkoj vjeri — najsavjestnije i najgorljivije zagovarali najmiliju svetinju hrvatskoga naroda, slavensko bogoslužje, kod sv. stolice u Rimu, i nedvojbeno dokazali opravdanost njegove porabe kod hrvatskoga naroda.

Nit sv. otac nit njegov okoliš nisu mogli poreći te opravdanosti.

Obziri na austro-ugarske vlade i njihove predstavnike krivi su da to pravo nije posvuda gdje Hrvati živu priznato ni oživotvoreno.

Borba za to traje i dalje.

(Sliedi.)

Koledar Jorgovan. Javljamo, da je izišao koledar „Jorgovan“, vrlo liepo opremljen. Dobiva se u Tiskari Laginja i dr., Pula, uz cienu od 30 para. Preprodavači dobiju znatan popust.

U Tiskari Laginja i dr. dobije se također koledar „Danica“ od društva sv. Jeronima.

Lošinjski kotar:

Iz Nerezina. U zadnjem smo broju „Naše Sloge“ obećali, da ćemo još štogod novoga i istinitoga javiti, da pobijemo lažiste ih od ovuda donaša „Piccolo“. Evo nas dakle: „Piccolo“ dd. 12. X. 1910. br. 10498 u članku „Gendarmeria e la scuola croata“ Neresine 10 itd. itd., hoće da prikaže oružnike ovog kotara kao najzešće agitatore u korist hrvat. škola u Nerezinama. Ali stvar stoji sasma drugačije. Agitatori za talij. škole (koje polaze isključivo hrv. djeca, žalosna im majka) kad nadju tvrdu kost kod osvjedočenih Hrvata, za njihove fabrike, pokucaju tada na vrata siromašnih i neiskusnih udovica, nebi li im ondje pošlo za rukom, pridobiti si koje dijete, iz kojeg će oni malo po malo stvoriti neprijatelje roda iz kojeg je nikuno, izdajicu, koju će prezirati, koja će prokljinjati majku, koja ga je rodila i dojila. — U rečenom broju Piccola govori se o neko udovici Brako. Muž te udovice bio je u vojsci u Kini, pak je bio tamo ranjen i postao nesposoban za radnju, pak je radi toga dobivao penziju od c. k. ratne mornarice. Nakon nekoliko vremena je rečeni Brako umro, a žena je ostala bez penzije. Za izdajice i poprdile uprav lijepa zgoda, da se mogu time okoristiti svojom bezsramnom, i lažljivom agitacijom. Pred otvorenjem škole, pod izlikom penzije, jer tužna žena p. Braka siromušna, počeli ju nagovarati za talijansko dječje zabavište, da nek u isto šalje svoje dvije kćerčice, (koje su prvih godina polazile hrvatsko zabavište a pok. joj je muž prije svoje prerane smrti rekao, da Bog sačuvaj da bi njegova djeca ikada polazila talij. školu), pak, da će primiti penziju, što ju je za života primao pok. joj muž. To lažno i lupeško varanje, došlo je do ušiju c. k. oružnika, pak su jednostavno išli k njoj, da se osvjedoče je li u istinu bila ona na gori pri kazani način nagovarana, da dade djecu u talij. fabriku. Radi toga bezočni dopisnik — prostačko blago — c. k. oružnike smatra agitatorima hrvatske stranke na škodu tobož Talijana. Kad oružnici čine svoju svetu dužnost da zaprieče svako nasilje i nemoral izrodjenih i pokvarenih duša te izdrše svoj red i dom, tada ti adrapovci i izmet svakog poštenog društva navaljuju na čuvare reda i zakona. Da su pak ti posili Talijani rečenu Brako nagovarali, na ovaj lopovski i nemoralni način, može se dokazati i to ne sa jednim nego sa više čvrstih svjedoka. Toliko na odgovor radi naših a ne radi podlih odmetnika.

Inštalacija župnika. U ponedjeljak 21. t. mj. dan Mojke Božje od Zdravlja, bio je instaliran za župnika u Valunu na Cresu veleč. g. pop Mate Justić, rodom iz Vrbnika. Kao biskupski izaslanik ovršio je kanoničku investituru preč. g. Jakov Dominić, kanonik stolnoga kaptola u Krku.

Prijatelju i bratučedu popu Mati naše najiskrenije čestitke.

Veli Lošinj. Dne 20. t. mj., u nedjelju, imali smo skupštinu za popis pučanstva. Naroda se sakupilo dupkom puna dvorana u „Hrv. Domu“. Govorili su Fabijanić i Jelavić o popisu pučanstva. Protumačili su narodu važnost ovog popisa i način popisivanja, te toplom bejedom djelovali na srca prisutnika. Narod je svakim časom davao izražaja svog oduševljenja živahnim povladjivanjem.

☞ Na koncu je uzeo riječ Jurišić, koji je spomenuo požrtvovan rad naše „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ i preporučio ju rodoljubnom općinstvu.

Zatim se sabrala lijepa svota za Družbu, i zaključena bi skupština.

Pazinski kotar:

Predavanja u Pazinu. Prošle subote predavao je prof. Luka Brolih: O postojinskoj špilji. Tu prirodnu krasotu, ptikazao je predavač uz vanredno lijepe slike u geološkom i geografskom pogledu. te nas poveo kroz sve dijelove špilje. — U srieda 23. XI. predavao je prof. dr. Kević o Nazorovoj „Lirici“. — U subotu 26. XI. predavat će prof. Iv. Bergić „O kulteri helenizma“. — Početak u 8½.

Popis pučanstva. Prošle nedjelje predavali su članovi „Odbora za prosvjetu“ u Pazinu o popisu pučanstva u Livadama, Kašteliru i Novoj Vasi, a u ponedjeljak u Sošićima. — U nedjelju dne 27. o. mj. poučavat će se narod u pitanju popisa pučanstva u Sv. Katarini kod Pićna, Gračišću, Ćepiću, Krsanu, Sv. Petru i Žminju.

Porečki kotar:

Molba iz zapadne Istre. Koliko je god porečki kotar bio svijestan god. 1895, kad se je na varvarskim vrščima sakupila četa od 8000 naših seljaka, spremnih da provale u Poreč te da oružanom rukom izvojšte zanijekana im prava, toliko je od godina devedesetih unaprijed nastajao u našem narodu sve to veći indiferentizam i odnarodjivanje. Kroz ovo vrijeme postao je Kaštelir prvom hrvatskom tvrdjom u kotaru porečkom, dok smo u Vabrizi, Novoj Vasi i drugud znatno nazadovali, a u čisto hrvatskom selu Labinci i u gradiću Taru gotovo sve izgubili. Usprkos tim zadnjim žalosnim posljedicama moramo da sa zadovoljstvom ustvrdimo, da je u zadnje dvije godine počela tude narodna stvar lijepo napredovati, te je nade, da ne će dugo potrajati, e će porečko predgradje postati kineskim zidom, što no će prječiti prijetećim navalama nasilnog talijanskog pljačkanja, graheža i njine proždrljivosti. Da se te naše nade i vruće želje ostvare, trebamo i moramo narodu dati — škole! Dok neki dio našeg naroda ne mari za školu, moramo sa radošću izvijeti, da naš narod u porečkoj okolici upravo požudno čezne za školom. Sav je sretan i blažen, posluži li mu sreća, te se u njegovoj sredini nadje čovjek, nešto ljepše odjeven, pa ako taj „gospodin“ prozbori s njima u lijepom hrvatskom jeziku. Dok je „Družba“ otvorila pučku školu u Kašteliru, Vabrizi i Novoj Vasi (ta se je otvorila u kući rodoljuba Vlašića dne 11. t. mj., u polazi ju 103 naše djece), dok je nade, da ćemo od općine vrsarske izvojštili u najkraćem roku hrv. pučku školu u Funtani, dotle su sela: Foškulin, Valkarin, Monsaliž i Varvari (sva u neposrednoj blizini Poreča) bez ikake škole. Narod je iz Foškulina spreman da sagradi školu na svoje troškove, tako da „Družba“ ne bude imala inih troškova do nabave pokućtva i do plaćanja učitelja. Ali se ujedno *mora pod svaki uvjet već do godine sagraditi škola i u Monsališu*, koju bi — do boljih vremena — polaziла djeca iz Valkarina i Varvara, ko što i *školu u Novoj Vasi*, budući da je sada opredijeljeni prostor u kući g. Vlašića premalen. Za toga trebaće sagraditi i otvoriti i druge škole, osobito pak u Varvarima (za ove i Vilenike), u Pribetićima (za ove i Kosinožiće) te u Valkarinu.

Da teškoj zadaći „Družbinoj“ pomognemo, moramo da što dublje segnemo u džepove. Svaki pošteni Hrvat, svako narodno društvo, svaki novčani zavod treba da „Družbi“ obilno pomogne, da uzmognemo *tako najugroženiji kotar u Istri spasiti od inače sigurne propasti*. Naglašujem: od inače sigurne propasti, jer će Talijani, ne požurimo li se, *u sva spomenuta sela* — u koliko već nisu — *silom narinuti talijanske jaružičarske škole, kojima je jedina svrha i zadaća: odnarodjivanje i trovanje naše djece!*

Novavas kod Poreča 21. novembra. U predzadnjem broju „N. Sl.“ potužili smo se na zatiranje i izbacivanje našeg hrvatskog jezika iz crkve sa strane ovdešnjeg župnika popa Tosa. Kao za uzdanje na tu pritužbu, poslao nam je talijanski biskup Flapp i pop Toso nekakove misionare jezuite. Tako je jučer zaorila riječ tih jezuita u našoj crkvi, — i čujte, ali nečudite se, jer nama je za biskupa Talijan Flapp, — ti spasaoci duša i štitelji božanske nauke, dojdnše u ovo čisto hrvatsko mjesto propovjedati nam talijanski. To je vrhunac drskosti i talijanske bezočnosti, pa makar te talijane pokrivala častna mantija i biskupska mitra. Flappe, Flappe!

Ti jezuiti su Dalmatinci, iz Spljeta, te ne krivimo njih radi toga; oni su stranci, te rade sve po napuku onih, koji su ih pozvali. U prvoj proviedi spomenuo je misionar, da ovdješnji puk nije pobožan i ne ide k sv. ispovjedi. Mjesto da je to izrekao, imao je prije istražiti razlog tomu, pak bi bio brzo došao na čisto, da nije puk kriv, što malo mari za crkvu i njezinu nauku, nego su najveći krivci u prvom redu oni, koji su pozvani i poslani, da taj puk privedu u crkvu Božju a ne da ga iz nje tjeraju. Da nije tako, nebi morao Flapp šiljati nam sada misionare, koji su suvišni i sada, ovakvi kakvi jesu. Svoju talijanštinu nek idu širiti u Čazu i Puljižiju. Pozivljemo pak sve prave i rodoljubne Novovasane, muško i žensko, da ne ide nitko slušati talijanske propovjedi tih jezuita-Talijana, niti u obće blizu k njima. Tako će najbolje odgovoriti na provokaciju i uvriedu onih, koji su ih ovamo poslali, a jezuiti će sami razumjeti da su kod nas premašili cilj i vratiti se odkle su došli. Na ove jezuite upozorujemo i druga mjesta naše biskupije, kamo će do skora doći, da im pokažu put kud se ide u Italiju, a naš pobožni hrvatski puk nek puste u miru. Mi u Istri imamo dosta Flappa, Tosa i sličnih, koji žaloste i smućuju naš pobožni narod, tjerajuć njega i njegov jezik iz crkve, te ne trebamo talijanskih jezuita, pa još iz Spljeta.

* * *

Jučer se držala ovdje javna skupština o popisu pučanstva, na kojoj je govorio zastupnik i zemalj. prisjednik g. Dr. I. Zuccon.

Iz Sv. Lucije kraj Oprtlja. Na našu zahvalu na darovima knjiga koncem minule školske godine, izašlu u br. 34 „N. Sl.“ t. g. valja nam istaknuti, da je od gdjice Marije Glaser učiteljice u Kastvu poslanih i primljenih 94 knjiga, darovao 80 komada gosp. Bruno Jurinčić, učitelj, a 14 gosp. Kažimir Jelušić, načelnik u Kastvu, čime spomenutu zahvalu upotpunjujemo. — Ravnateljstvo škole družbe sv. C. i M. u Sv. Luciji kraj Oprtlja.

Koparski kotar:

Iz Roča. Najveći odlomak Ročko Polje ove općine kojeg narod je dosada bio talijanskog mišljenja i koji šalje 70 djece u ovdješnju talijansku školu, zahtjevao je ove godine svoju školu. Uz nastojanje naših a naime veleuč. g. Dr. Zuccona prisjednika Zemaljskog odbora je ta škola takovom brzinom već ustrojena i školska zgrada gotova tako da će još ove godine otvorena biti. Toj školi učevni jezik je hrvatski a talijanski kao predmet od III. škol. godine napred. Tim načinom izgubiti će ovdješnja talijanska škola 70 djece a ni Leginoj školi u Humu neće bolje biti, jer tamošnji narod je sit Legine škole. Da nije pak smutljivaca, koji narodu predočuju kad bi šiljali djecu u hrvatsko, da bi morali školsku zgradu i stan za učitelja graditi, stalno je da bi bila Legina škola već tamo propala, zato je stalno da će sada narod koji je bliže škole na Ročkom Polju nego Legine u Humu, voliti u hrvatsku na Polju šiljati.

Tim načinom propao je za talijane taj njihov jedini izvanjski odlomak. Za ti jani neide njima po volji ni napredak vatske škole u Roču. Zahvaliti se ima šem učiteljstvu koji uznasloji, da se b djece u hrvatskoj školi poveća to sa naši narodni protivnici našu školu hva vole djecu u našu školu šiljati nego u hovu, tako da ove godine *od 74 dj* dužne upisati se prvi put u školu upis *će ih u talijansku 6 i to* jedino iz tak zvanog gradića Roč.

Nova slovenska škola u Pomjan Pišu nam od tamo. Htjelo se je mno truda, mnogo preporuka i molba prije n go li smo u Pomjanu konačno došli slovenske pučke škole. Hvala Bogu i naši prijateljima taj trud i njihov zagovor ni ostao bezuspješan. Glavarstvo naše obći nalazi se, kako je poznato, u vlasti n rođenog odpadnika Bartolicha, koji je svojim podrepnicam sve moguće poduz kako bi osujetio ustrojenje slovenske puč škole u našem selu. Kad je uvidio, da prepriečiti nemože, nastojao je, da bu naša škola dvojezična t. j. slovensko tal janska ali ni ta mu nije upalila.

Kod upisivanja u školu obveznе djec priglasilo se ih je za slovensku školu 12 a za talijansku samo 4. Tim je odpa potreba otvorenja talijanskog razreda osujećena je namjera naših narodnih pr tivnika. Da se paku zadovolji i Bartolich i onoj 4 tvorici njegovih Talijana, podu čaruli će se u školi 3 sata na čedan ta lijanski jezik kano predmet.

Značajna je svakako činjenica, što se j uzprkos velikom uplivu talijanskog (!?) na čelnika i njegovih gospodara u Kopru č tavo stanovništvo izjavilo za slovensk školu, jer onu četvoricu zavedenih netreb ni spominjati.

Nemanje značajna je i druga činjenica da se pušta kormilo občine u rukama može kojemu je narod ovako jasno i od lučno izrazio nepovjerenje. Ali tomu mora biti konac u najbližoj budućnosti. Narod je pregledao i nesliedi više slijepo načel nika, koji ga je do sada znao sladkim rie čima i liepim obećanjima zamamiti i ob sjeniti. Od naših vriednih Pomjanaca oče kujemo, da će prvom zgodom otresti sa sebe tudji talijanaški jaram i da će sami preuzeti upravu svoje občine u poštene slovenske ruke.

Za Družbu u Roču. Prigodom narodnog blagdana sabrao je Josip Maljavac 260 K 10 a darovali: N. N. K 100. N. N. K 50, N. N. K 50, N. N. 10 K, Ruž čka Rikard 5 K, Opć. načelnik K 5, Licul Gašo K 5, Delpin Rafaela 5 K, Humbammer Anton i Ana 5 K, Greblo Mate „Napoleon“ 4 K, Ribarić Ivan krčmar 3 K, Ribarić Mila K 2, Zornada Ivan opć. savj. K 2, Muzica Anton opć. zast. K 2, Martina Ivan K 2, Fabris Josip poslovodja N. D. 2 K, Nežić Anton 1 K, Krulčić Ivan Urlić 1 K, Macarol Anton 1 K, Ujanić Anton Franinić 1 K, Mohorović Anton žel. čuvar 1 K, Mikolavčić Marko 1 K, Postaje načelnik u Roču 1 K, Jernić Anton „Tončić“ 60 p., Krulčić Anton Urlić 50 para. Novac je poslan Družbi.

Franina i Jurina.

Fr. Ja pak znas, ku lepa mi soj travanjala kad sam ono zonim tvojim orajt šel doma, da ću na večeru.

Jur. Ce, da ti ni bila vecera patićana.

Fr. Ajbo! nis nanke veceral — grem ti ja onako kuroć doma i na prekriži ti se imbatim na moga kunjada onorevole Pignola nobile de Santurino — obelcen na blagdanjsku, zes cigarom i zes skocezom alla banda.

Jur. Je maril bil, ali poć na kakovu kakanju, brodet al bakalaj k Jacu ali Jašketici.

Fr. Ne, ne, nego se je spravjal na sedutu do Komuna i mi govori, ćo Keko hodi i ti za menum va šalu, veceraš se spravja jena vražja seduta, i pih ćes jih cut.

Jur. A co je to bilo.

Fr. Hebaj — kada sen otvoril vrata, to ti je bilo kako v peklu — šve zija, šve buci, šve plosće a najviše rapresentanti kopaci, a gore na jednoj kadlege mase zes rukami, zija, brava on Černajina — kumpare moj ne fale mu nego rogi, zač rep već ima.

Jur. Pravi Lucifer — polari ga svet križ.

Fr. Svega ti tu riga kuntra nasemu brižnomu plvanu, a bome i biskupu i leji cè su mu nas futuro podestà Bettino nadringali.

Jur. A co mu je plvan i biskup ucinil?

Fr. Pandolo ce nisi bil nedeju na velej mese, pak ce nisi cul, kako su plvan toborali, ter je bila crekva puna kako šipak.

Jur. A, za voj one mesi do škulari, (268, a nasih 272) som cul sem, i svi ki su plvana culi, dava'u mu prav, a i sami pametni vlasteli....

Fr. I on ti buci, mlati, brava a najzada proponi, da ko plvan ne cedi, da te zapret crekvu, zac da su oni patroni i padroni do crekve i do plvana; si patroni dei loro kojoni e padroni delle loro kible.

Jur. Saje, saje, kako jim zazubice rastu i za crekvenlmi mijariči, kad je već svo komunsko potekano — da si oni padroni bi već dobro oždavna va crekve tancali nasi cavalotti z s svojimi cavaloticama... a predikala bi jim donna Luisa i don Bettino.

Fr. Kada je on finul blejat, stane ti se sjor Ercole, pak mu dvije ribati, da je on neki dan govoril zes plvanom a plvan da mu je odbrusil I. diseghe che regalo 200 cor. per minestron ai ragazzi della Lega — se uno di noi ghe dimostra — in aggiunta a quelle 400 cor. del def. Dr. Garina, che da quando że lu parroco di Cherso, abbia introdotto ma una sola preghiera slava o gregorita. 2. disseghe in seduta liberamente che voaltri siete padroni delle vostre kible e dei vostri zanculi, ma no della chiesa....

Jur. Bravo plvane dobro si jim ju zafrakandelal.

Fr. Na te besedi, ko da će nebo pasi, sva se trese ona talijanska Roccà, Oppàtty, Crù y, Bacci, Bidinda, Sopez, Pignola i svi do vraga toga; skoće do kadleg i teku venka, (nekega, mi pari barba Gašpu, su briznoga hiteli na pod i pogazili, već sen trijoset let va raprensentance, ma ovoga još nisem doživel) sreća da je vrata zatvoril zes svojim trbušinom i glavicom do glavoča on furbo i simpatico Vetturin e Cojon, i da su pričneli mirit Černajina i Podesta, da ne, brižni plvan bi bil sporko onu večer pasal.

Jur. Pandoli.... a ce bi mi kopači spali — bi rabili kako još jenu voltu i preslice i vretena; ne kuntra vlasteli, ma kuntra podrepnicama, rufijanima, traditorima, kojonima, panzikulima — ol prej ol potla.

Fr. Kada se je sve nekako umirilo, proponil je podesta, da se stipendija pok. kan. Buničić, jedna da sinu Černajina njegovom desnom krilu, a druga sinu paron Osipa Bacci, Grmara — a nijedan ni drugi nimaju diritta.

Jur. A našem brižnom Sepčiću ki je v rodu i eminent va Pazinu?

Fr. Njemu rog... da prosti ki me cuje; druga proposta, da se komun obliga za deset let plaćat 100 flj. za onu famozu, falidu spozicijon ver Kapoistriji.

Jur. A maja moja, a ce su klaverni... tu mari skopijat revolucijon, ce guveren spi — brizni kopacu creski, brizni ma brižni.... ma si votal za njih, sada ti dobro stoji, češ i drugi put za njih votat.

Fr. Za korist sada plakat i bravat, guveren, da respetat talonijù do komuna talijanskegà, za fervaske je drugi posel. — Tako ti je ta seduta finula, a nasi bravi kopaci rapresentanti šli su svaki doma poveć svojoj Toni, Menigi, Kekici, ce se je zgodilo v Cresu, bilom gradu nasem, da je Černajina omastil bradu.

Razne primorske viesti.

Novi tršćanski biskup. U zadnje vrieme raznosile se razne viesti o imenovanju tršćansko-koparskog biskupa kao i razna imena kandidata, ali sve te viesti glede kandidata nisu se obistinile.

Doznajemo naime u zadnji čas, **da je tršćansko-koparskim biskupom imenovan ljubljanski kanonik Dr. Karlin.**

† Dr. Mate Vitezić c. k. nadmjernik u miru, umro je u Sušaku Nedelju 20. t. mj. nakon kratke bolesti.

Pokojnik, rodom iz drevnog Vrbnika na otoku Krku polazio je gimnaziju u Zadru, kamo ga je bio poslao stric mu Dr. Ivan Vitezić tadanji savjetnik kod odjela za bogoštovje pri Namjestničtvu u Zadru a kasniji biskup Krčki. Nakon svršenih gimn. nauka, pošao je, sliedeć primjer naših narodnih ljudi starije generacije, na sveučilište u Padovu, gdje je stekao doktorsku diplomu.

Posvetio se tehničkoj struci u Istri te je veći dio svog službovanja proveo kod c. k. Namjestničtva u Trstu kao nadmjernik.

U javnom političkom životu nije se isticao. Kao što njegovi stricevi, braća Dr. Ivan i Dr. Dinko Vitezić, tako je i on kao dobar Hrvat, zborom i tvorom podupirao narodnu stvar. — Pokopan je na groblju na Trsatu.

Lahka mu bila hrvatska gruda.

Saziv carevinskog vieća. Nakon neobično dugog odmora, od prvih dana mjeseca julija o. g. otvorilo se opet carevinsko vieće danas na kratko predbožićno zasjedanje. Na dnevnom redu prve sjednice nalazilo se je izvješće o skupoći živeža i izvješće o ovjerovljenju izbora, koji bi bili morali biti ovjerovljeni već tečajem prve godine zasjedanja.

Ovo predbožićno zasjedanje biti će kratko i glavni predmet, što će ga imati da rieši državno zastupstvo, biti će privremeni proračun.

U proračunskom odboru imala bi doći na razpravu i vladina osnova o ustrojenju talijanske pravne fakultete u Beču, proti čemu su za posljednjeg zasjedanja naši zastupnici obstruirali. Nije nam poznato kakovo će sada zauzeti stanovište naši zastupnici prema toj osnovi.

Zasjedanje delegacijah. Ovogodišnje zasjedanje delegacijah svršilo je svoje sjednice prošloga petka u Beču. Malo kada se je toliko u delegacijama razpravljalo o jugoslavenskom pitanju, napose o pitanju hrvatskom, koliko ovaj put. Najugledniji članovi austrijske delegacije pozvali su vladu da posveti tomu za monarhiju važnomu pitanju više pažnje, nego li je to do sada činila. Povod obširnim i temeljitim razpravam zadalo je pitanje o uredjenju odnošaja u novopripojenim pokrajinam t. j. o Bosni i Hercegovini, koje zemlje pripadaju po državopravnom i prirodnom pravu starodavnoj kraljevini Hrvatskoj.

Podieljenje sv. berme u Riemanjih. Prošle nedjelje podieljivao je — nakon toliko godina sakramenat sv. berme gorički knez-nadbiskup preuzv. gospodin Dr. Fr. Sedej. Kod sv. čina pomagali su preuzv. gospodinu nekoji tršćanski kanonici i drugi svećenici dolinskog dekanata.

Sv. sakramenat primili su mnogi dječaci i djevojčice, a bilo je i odraslijih mladića i djevojaka, pošto nebijaše tamo već dulje vremena duhovnog nadpastira.

Istim povodom kršteno je i više djece, koja su radi poznatih dogodjaja do sada nekrštena bila.

Tako je konačno nestalo „Riemanjskog pitanja" i nedao Bog, da bi se već nikada bilo gdje u Istri slično pojavilo.

† Grof Lav Nikolajević Tolstoj. Dne 20. o. mj. preminuo je u malenom selu Astopovo u Rusiji, najveći živući pjesnik, pisac i mudrac, nesamo ruski, već čitavog svieta grof Lav Nikolajević Tolstoj u visokoj starosti od 82 godine.

Pokojnik napisao je mnogo glasovitih djela, koja su prevedena u sve europejske jezike. Njegova prva djela, u kojima opisuje sam svoj život „Djetinstvo", „Dječačko doba", „Mladost" i „Naval" pronesoše njegovo ime širom svieta. Kasnije napisao je „Kaukazki sužanj", „Sebastopol u decembru", „Sebastopol u maju" i „Sebastopol u agustu", pak velika djela „Rat i mir", „Ana Karevina", „Uskrsnuće", „Kozake" i mnogo drugih glasovitih djela

Dugi niz svoga života proboravio je na svojem dobru u „Jasnaja poljana" gdje je priprosto živio i tamošnjemu seljačtvu bio učiteljem, savjetnikom i dobročiniteljem.

Rodoljubni čin. Hrvatski ban preuzvišeni gosp. dr. Nikola pl. Tomašić doznačio je našoj Družbi sv. Cirila i Metodu K 5000 iz državnih sredstava kraljevine Hrvatske. — Bog ga poživi!

Željeznica iz Istre u Dalmaciju. Čitamo u dalmatinskih listovih: Osnova o željeznici preko naših otoka s prevozima izmedju Trsta, Istre i Dalmacije, približuje se svom ostvarenju. Već se je osnovalo družtvo pod naslovom „istarsko-dalmatinsko željezničko-parovozno-parobrodarsko družtvo", koje će urediti dotične luke. Članovi su družtva tvrdke Schikau u Elbingu, Wayss i Westermann u. Cie. u Gracu, zastupnik Dr. Červar u Voloskom te Dr. T. Krenn i Dr. H. W. Graf u Beču. Financiranje je već osjegurano.

Tako spomenuti listovi, a mi dodajemo: Bog dao — i vjerovati ćemo kad bude dimio i zviždukao „Lukamatia" okolo naših otoka.

Koledar svih svetaca i svetica božjih. Ovih dana izašla je pod tim naslovom vrlo liepa i obsežna knjiga u nakladi „Narodne Tiskare" u Splitu.

Knjiga dielom složena a dielom prevedena po crkovnim izvorima, a puku najviše namienjena, napisana je liepim pučkim jezikom. Knjiga obuhvaća 698 stranica, a stoji samo K 5. Preporučamo ovu liepu knjigu.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista **iskaz sreće** od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

ZAHVALA.

Svoj prečastnoj, velečastnoj i veleštovanoj gospodi i prijateljima, koji me se, prigodom moje instalacije za župnika u Martinšćici, sjetiše čestitkami punim najplemenitijih želja, ovim putem najsrdačnije zahvaljujem, sa molitvom Svevišnjemu, da utiša njihove a i moje istovjetne želje spram njih!

U *Martinšćici na Cresu,* 14. XI. 1910.

Don Dragutin Hlača.

TRAŽI STAN od sobe i kuhinje obitelj bez djece za 1. decembra ili 1. januara. Ponude na uredničtvo.

Dva knjigovežka naučnika

primaju se odmah u nauk sa cijelom obskrbom kod IVANA NOVAKA u Pazinu.

Kiste (Cassoni)

svake veličine prodaju se u Narodnoj Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Giulia 1.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd - Liliennilch - sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen n/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim liekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

Najveći zgoditak ev. 600,000 Maraka	**Iskaz sreće**	Dobitke garantira država

Prvo vučenje 15. Decembra.

Poziv na učestvovanje

u razним dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni dobitci po
Maraka **560,000**	Maraka **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305,000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M **50,000** a onaj 7. razreda ev. M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za sliedeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Narudžbe molim odmah, a najkasnije do

15. Decembra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft ... Hamburg.

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., N. 1129 Banka, Hamburg 36.

Pošaljite mi cielu srećku à M. 6.— (K 7.—), pol à „ 3.— („ 3.50), četvrt à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov:

Iznos primate u priklopu / doznačnicom / Izvolite podignuti pouzećem — Prekrižite što ne se ne odnosi na Vašu želju.

Najizvrstnije i najbolje tambure pravi i razašilje

Prva sisačka tvornica tambura

J. STJEPUŠIN,

SISAK (Hrvatska).

Odlikovan na Pariškoj izložbi g. 1900 te na Milenijskoj izložbi 1896.

Osim tamburah i skladba za tambure imade razna glazbala kao: gusle, citare, gitare, mandoline, harmonike okarine itd. za koje se šalje poseban cienik sa slikami.

Veliki ilustrovani cienik šalje svakomu franko i badava.

U istoj tvornici izlazi strukovni tamburaški mjesečnik pod naslovom »Tamburica« koji donosi uz pouku i krasne tamburaške skladbe a stoji na godinu samo 8 kruna.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·— bielo pahuljice čihane, „ 18·— „ „ 24·— kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·— razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke ciene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smedje ili crne kože, galoširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Veliko iznenadjenje!

600 komada samo K 4.

Krasna pozlać. Anker-ura s lancem, točna, 3 god. jamstvo, 1 mod. svil. kravata za gospodu, 3 kom. fin. žepna rubca, 1 liepi prsten za gospodu sa imit. dragim kamen., 1 cigaruša Bernstein, 1 broš (novost), 1 liepo žepno ogledalo, 1 kožn. kesica, 1 peris, 1 par puceta za manšete, 3 puceta double sa patent. zaklopcem, 1 eleg. album razgledn. najljepši vidici svieta, 5 šalj. predmeta, veliko veselje za mlado i staro, 1 vrlo prakt. ljubavni listar za gospodu i gospodje, 20 dopis. predmeta i još preko 500 predmeta potrebit. u kući. Sve skupa s urom, koja sama toliko vriedi, stoji samo K 4. Šalilja pouzećem bečka središnja izvozna kuća

F. WINDISCH, Kraków br. G/30.

Ako se ne dopadne, vraća se novac.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA, 1.

NARAVNO MASLO, dnevno svježe, 10 funti Om. K 7·86. *Pčelinji med* (za prsobolne) 10 funti K 4·76. Na pokus 10 ft. ½ masla ½ meda, K 6·36. Tko jednom naruči, ostane stalna musterija. *Fran Dym*, Izvozna kuća u Tluste 25 (Austrija).

NARAVNO MASLO, dnevno svježe, 10 funti Om. K 7·86. *Pčelinji med* (za prsobolne) 10 funti K 4·76. Na pokus 10 ft., ½ masla ½ meda, K 6·36. Tko jednom naruči, ostane stalna musterija. *Fran Gene Nagler*, Izvozna kuća u Tluste 25 (Austrija).

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

Skladište i radionica cipela

Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Veliki izbor cipela za gospodu, gospodje i djecu, od jednostavne do najfinije vrsti.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Najbolji češki izvor!

S. Benisch

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije,** kao snieg bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fine 10 K; **najfinije prane pahuljice** 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **1 pokrivač,** 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka,** svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Prizrate niske, stalne ciene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovnja.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	dol.	Malinska	odl.	3.05
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijeda Subotu
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	RIJEKA	dol.	6.—	4.30
6.55	7.55	dol.	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	„	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Beli	odl.	2.55	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Mersg	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.30	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Br. 48.

..a četvrtak dne 1. decembra 1910. God. XLII.

...avci z... ...ojbu, oglase itd. ...lju se ...naputnicom ili polož...com pošt. štedionice u Beču ... administraciju lista u Pulu.

...od naručbe valja točno oz...načiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...ko list na vrieme ne primi, ...ka to javi odpravničtvu u ...tvorenom pismu, za koji se ...e plaća poštarina, ako se iz...vana napiše „Reklamacija".

...ekovnog računa br. 847'84...

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Iz austrijske delegacije.

Govor

...rof. Matka Mandića, izrečen dne 14. ov. ...j. u austrijskoj delegaciji povodom rasprave o upravi Bosne i Hercegovine.

(Konac.)

Ovdje se odlučuje o bosanskim poslo...ima kao da za Bosnu ne vriedi pravno ...ačelo: „*nil de nobis sine nobis*". Nadlež...ost delegacije i obiju parlamenata nad ...oslovima okupiranih pokrajina temeljila ...e na zakonima, glede kojih je isključivo ... njima samim rečeno, da imadu samo ...rivremenu vriednost. Sa činom aneksije ...zgubili su ovi zakoni svoju moć. Zato ...iti delegacija, niti narodna zastupstva a ...oš manje obje vlade niesu više legitimo...ane, da vrše ingerenciju u bosansko-her...egovačkim poslovima, jer im za to ne do...taje zakonske podloge.

Poviest nas uči, da su Magjari htjeli i ...rvate dovesti do istog položaja. Ali je ...roliv toga prosvjedovao hrvatski sabor, ...oručivši Magjarima, da „*regnum regno ...on praescribit leges*". Moglo bi doći do ...lučaja, kad bi jednom i bosansko-herce...govački sabor dospio u položaj, da ne pri...na zaključke delegacije i odkloni njeno ...eopravdano štitničtvo.

Navadja li se uvedenje ustava u Tur...koj kao povod za aneksiju Bosne, to bi se ... ovoj zemlji morao dati takav ustav, koji ...e bi barem zaostajao za turskim. Iz usta...va ovih zemalja vidi se zapravo samo to, ...to one ne smiju raditi. Najglavnija prava, ...oja čine temelj ustava, niesu im dana. ...O željezničkim pitanjima, raspisu poreza, ...ontingentu novaka, o vojsci i mornarici ...e dolaze do rieči niti u svom saboru niti ...vdje. Naprama saboru stoji vlada, koja ...aboru nije odgovorna. Njegovom Veličan...stvu ne može se podnieti na sankciju niti ...edan zakon, koji nije prije odobren od ...ustrijske i od ugarske vlade. Ove imadu pravo veta. Danas smo, visoko štovana gospodo, saznali od dr. Lechera, da svaka zakonska osnova mora preći osam instancija, prije nego postane zakon.

Obzirom na faktore, koji su sudjelovali kod ustava, nije taj mogao drugčiji ni postati. Zajednička, austrijska i ugarska vlada bili su zaprekom, koja se stavila izmedju krune i naroda. Ako je aneksija bila izvršba suverenskog prava Njegovog Veličanstva, onda ne smiju doći do rieči oni faktori, koji, kao što to čini naročito magjarska vlada, smatraju one zemlje dobro došlim objektom za izrabljivanje.

Kmetsko pitanje.

Dolazim sada na t. zv. kmetsko pitanje. U toj stvari držim se načela, da bi obligatorni odkup preosjetljivo zadro u gospodarske interese jednog diela naroda u Bosni i Hercegovini.

S druge strane opet zastupam nazor, da je u tom pitanju jedino nadležan sabor, jer u tom saboru sjede zastupnici, koji iz dugogodišnjeg izkustva poznaju zapletene agrarne odnošaje i za to u tom pitanju imadu najmjerodavnije nazore, pa da za to ne pristoji nama, koji poznamo odnošaje samo iz novina, knjiga ili opisa interesiranih krugova, prisvajamo sebi mjerodavan sud i da igramo neku vrst savjetnika saboru.

Ali odlučno tražim, da vlada respektuje dotične zaključke sabora i da mu dade ono poštivanje, koje odgovara izjavi upućenih i za interese zemlje zabrinutih zastupnika.

Kmetska banka.

Tom zgodom ne mogu propustiti, a da se ne osvrnem i na pitanje t. zv. kmetske banke.

Preko nje imalo je pučanstvo Bosne i Hercegovine biti izručeno na milost i nemilost Magjarima. Isisati seljaka i učiniti ih robskim helotima, to je bila sklonost, koju su htjeli Magjari i zajedničko financijalno ministarstvo zasvjedočiti narodu Bosne i Hercegovine. Ponosim se, što sam suradjivao u parlamentu, da se osujeti taj sramotan atentat.

Gradnja željeznica.

I u drugom smjeru pokazuje se magjarska sklonost naprama nama. Željeznička je politika takova, da ide za podpunom izolacijom Bosne i Hercegovine od ostalih hrvatskih zemalja.

U tursko je vrieme bio živ promet izmedju Bosne, Dalmacije i Hrvatske. Danas su podignuti kinezki zidovi, da se rastavi ono, što je Bog sastavio.

Doduše niču željeznički nacrti, stvaraju se dapače zakoni, ali se ne izvadja spoj izmedju Bosne i njenog primorja Dalmacije. Lička željeznica, željeznica kroz dolinu Une, spoj Aržano—Bugojno postoje samo na papiru. Već smo davno izgubili povjerenje prema opetovanim izjavama zajedničkog ministra financija kao i ministra predsjednika u pitanju željeznica.

Franjevci.

Značajno je za dobrohotnost, što ju njegova preuzvišenost g. zajednički ministar financija barun Burian iskazuje narodu Bosne i Hercegovine, jest takodjer postupak prema tamošnjem franjevačkom redu. Poznata je stvar, kakov visok ugled uživaju Franjevci u Bosnoj i Hercegovini. Jednako je poznata njihova vjernost prama habsburžkoj dinastiji i Njegovom Veličanstvu, u kome su kao u nosiocu hrvatske kraljevske krune uviek priznavali pravog vladaoca Bosne. Srasli sa narodom Franjevci su s njime dielili i radost i tugu, posjećivali su ga i ulievali mu nadu u bolju budućnost pod žezlom Njegovog Veličanstva. Pod njihovim su vodstvom odličnici Bosne i Hercegovine u vrieme berlinskog kongresa izrazili želju, da njima vlada Njegovo Veličanstvo kao hrvatski kralj. I nedavno je, povodom posjeta Njegovog Veličanstva, franjevački biskup Buconjić u jednom pozivu izrazio radost, što je Njegovo Veličanstvo posjetilo anektirane zemlje, ali u isto vrieme i požalio, što se u pratnji Njegovog Veličanstva nije našao i hrvatski ban. ***Ali nezahvalnost je bila plaća, što ju je Austrija uviek davala Hrvatima.*** Ista sudbina stigla je i vjerne i lojalne Franjevce, koji su isključeni od aktivnog i pasivnog izbornog prava, premda su uviek bili vodje naroda. I to je spletka zajedničkog ministra financija, koji hoće da podkopa prokušanu slogu izmedju naroda i Franjevaca, što jamačno ne će biti od koristi ni narodu, ni njegovom religioznom odgoju, a ni državi samoj.

Nepovjerenje.

Za sve nepravde, koje su tamošnjem narodu nanesene ustavom, u prvom je redu odgovoran zajednički ministar financija barun Burian, u kojega je narod već davno izgubio svoje povjerenje.

Iz ovog razloga takodjer odklanjam predloženi proračun.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 27. 11. 1910.

Poslie puna četiri mjeseca i pol sastale su se dne 24. ovoga mjeseca obje kuće carevinskoga vieća, najme zastupnička i gospodska.

Gospodska kuća je, osim običnih formalnosti, obavila izbor u delegacije, radi česa se poglavito i sastala.

U zastupničkoj kući, koja bijaše jako dobro posjećena, priobćilo se je najprije razne podneske, a onda je ministar financija Bilinski predložio i obrazložio proračun za godinu 1911., i proračunski provizorij do konca juna 1911. Ovo posliednje je nuždno za to, jer je stalno da se redovit proračun prije konca ove godine neće razpraviti moći. Razprava o provizoriju počima u sriedu dne 30. tekućega. O njem bit će još govora.

* * *

Sva tri dana netom minuloga tjednà razpravljali su se predlozi draginjskoga odbora, i još nisu se svi razpravili. Dva jesu, ...

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Nastojanja biskupa Nagla za postepenim uništenjem slavenske službe Božje kod hrvatskoga naroda Tršćansko-Koparske biskupije.

I svećenici Tršćansko-Koparske i Porečko-Puljske biskupije podpisivali su mjeseca svibnja 1905. spomenicu na nadbiskupe i biskupe hrvatskoga naroda onda kad su ovi bili pozvani k svetoj stolici da zajedno s njom viećaju o porabi slavenskoga bogoslužnoga jezika. Jedan svećenik Tršćansko-Koparske biskupije, iz srednje Istre, ne jednostavan nego nalazeć se u višoj časti, kaže u jednom pismu na drugoga svećenika nalazećega se tasodjer u višoj časti, da bi on mogao sabrati na tisuća podpisa na rečenu spomenicu. Pak dodaje: „Bojim se jednako da toli opravdane želja našega naroda neće biti uslišane. A mi?! Mi smo već grješnici i.... zločinci.... jer se usudjujemo takva što moliti i prositi, ma bilo i najuljudnije i najponiznije. Ja ju vidim crnu, crnu... naročito u ovim stranama, ako se bude puku prkosilo".

Jedan drugi iz istih krajeva pisao je prijatelju dne 30. maja 1905. spominjuć konferencije naših biskupa u Rimu: „Samo da se nebi dogodilo da mi Istrani platimo račun za druge".

I opet jedan drugi kao da je dvojio u volju prečastnoga i presvjetloga biskupa Dra. Franja Nagla, da bi se on svojski zauzeo za želje izražene u spomenici, te mu je dne 14. svibnja 1905. i posebice pisao i molio druge, da i oni slično pišu. Scienimo shodnim da donesemo i to pisance upravljeno biskupu Naglu neposredno pred njegovim polazkom u Rim. Evo ga:

„Prečastni i presvjetli naš gospodine biskupe!

Glasom časopisja imat će se na skoro viećati a valjda i odlučiti o uporabi hrvatskoga jezika u bogoslužju. Kako je po naš narod povoljno riešenje tog pitanja u svakom obziru od prevelike važnosti, usudjuje se smjerno podpisani eto! još i zadnji čas najpokornije zamoliti Vašu Presvjetlost, da nikako nemimoidje molbe našeg svećenstva glede ove naše narodne svetinje, podastrte spomenicom zadnjih godina, već da jih preporuči na kompetentnom mjestu na milostivo uvaženje".

Koliko se je moglo doznati naši su se hrvatski nadbiskupi i biskupi najodlučnije zauzeli kod svete stolice za našu svetinju, za naš slavenski jezik u službi Božjoj, i zagovarali ju tolikom spremom i takvom odvažnostju, da jih niko nije ni kušao pobiti. Žalibože, austro-ugarska diplomacija bila je kod sv. stolice jača od njih i od svih njihovih nepobitnih dokaza!... Od biskupa jedinu je iznimku činio Flapp, koj je pokazao, ne dokazao pače nit kušao dokazati, svoju protivnost. Biskup Nagl nije ni pokazao svoje protivnosti. On je šutio, i.... mislio si svoju.

Već negdje prije, spomenuv njegovo imenovanje, natuknuli smo njegovo neprijazno razpoloženje naprama slavenskomu bogoslužju. Na svojih vizitacijah nije svuda ni k svetoj misi išao gdje se je pjevala hrvatski. Svuda je pak tražio, ne bi li našao kakvu kvačicu protivnu našemu jeziku u crkvah. Što se nije ufao učiniti nit Hrvat Andrija Sterk kao biskup nit Talijan Franjo Petronio kao zamjenik biskupov, obojica sinovi Istre, to je učinio tudjinac Njemac biskup Franjo Nagl već početkom druge godine njegova biskupovanja, priobćiv u biskupskom listu dekrete sv. zbora, ne najprijaznije slavenskomu bogoslužju, one koje nisu priobćili svi biskupi Dalmacije, a proti kojim su svi u Rimu pred svetom stolicom ustali. Zahtjevao je doista tek izvještaje, al je već u uvodu i odnosnoj poduci dao razumjeti koja je njegova namjera i kako misli postupati.

(Sliedi.)

i to onaj o odavanju javnih radnja, i onaj o zakladi za gradnju jeftinih stanova za siromašnije slojeve naroda. Prvim se ide za tim, da radnici po mogućnosti ne ostaju bez radnje. Drugi je dalekosežan. Ustanavlja se zaklada ili fond, u koju će država kroz stanovito vrieme svake godine ulagati stanovitu svotu, milijun i više kruna. Iz te zaklade, kojom će upravljati ministarstvo za javne radnje, davati će se posude uz jeftine kamate i na dugo vremena za gradnje manjih kuća, takodjer, i po mogućnosti čim više, za kuće za jednu obitelj, tako da bude svaka posve neodvisna jedna od druge.

Ovoga nastaloga tjedna je razprava o draginji mesa, i o mjerama, koje da se proti njoj poduzme.

* * *

Prigodom smrti Lava Tolstoja, najvećega ruskoga, a jednoga najvećih cieloga svieta pjesnika i mislioca, dali su zastupnici preraznih stranaka izjavu njemu u počast. Tako socijalni demokrat Glöckl, Rus Hlibowicky, Rus Lewicki, Hrvat Tresić, Čeh Kramář, Poljak Glombinski, Bukovinski Rusin Wasilko, Židov-Zionist Mahler, i opet socijalni demokrat Pernerstorfer. Njekoji njih su i oštro prigovorili predsjedniku što on toga nije učinio. Grof Lav Nikolajević Tolstoj izjavio se je u svojim spisima i proti vjeri i proti državi, i bio je izopćen iz pravoslavne crkve; al mu se ipak nemože poreći, da je učinio jako mnogo za ruskoga mužika, za ruske siromašne seljake, i uplivao mnogo, da se je u svim civilizovanim državama za biednike štogod poduzelo. Žarkom ljubavlju ljubio je ljudski rod i zauzimao se za potlačena. Mnogo svoga je medju siromahe i razdao, i htjeo je sve, pa se stoga posvadio sa svojom suprugom. Bježao je ispred nje, i zadobio bol, koja ga je u grob spravila.

* * *

Zastupnik Vjekoslav Spinčić interpelovao je cielokupnu c. kr. vladu u svrhu da se namjeste po javnim uredim Primorja činovnici koji poznadu takodjer hrvatski i slovenski jezik, i da se sve škole u Primorju i za Primorje urede tako, da se svak koj hoće, može naučiti oba zemaljska jezika, hrvatski ili slovenski i talijanski. Interpelacija je jako obsežna, pošto se u njoj navadja potanko broj onih c. kr. činovnika u Primorju svih struka koji nepoznaju zemaljskih jezika, i čini razne refleksije. „Naša Sloga" će se valjda još vratiti na nju.

* * *

Kao osobiti parlamentarni dogodjaj je iztaknuli, da su se Česi svih stranaka u parlamentu ujedinili u jedan klub, te broje 84 zastupnika, i da je kod izbora za predsjednika propao Dr. Kramář, zadobiv samo 20 glasova, a bio izabran bivši ministar trgovine Dr. Fiedler. Nebi li se i Hrvati i Slovenci ugledali u taj primjer, pa i oni složili u jednu parlamentarnu skupinu uže vezanu nego li je obstojeća „Narodna sveza"?!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Mikulaševa večer u Čitaonici. Čitaonica u Puli priredjuje „čajne večeri" uz tombole svake subote za svoje članove i njihove obitelji, kao i za one gostove, koje članovi osobno dovedu u društvene prostorije i predstave kojem članu odbora ili pak pismeno preporuče odboru.

Te „čajne večeri" posjećene su prilično dobro, ali još ne onako kako bi se moralo. Zato ovim upozorujemo p. n. gosp. članove Čitaonice, da te liepe zabavne večeri posjećuju mnogobrojno.

Ovu subotu 3. t. mj. priredjuje nam odbor jedno ugodno iznenadjenje. Uz običajnu „čajnu večer" proslavit će se te večeri „Mikulaševa večer" u većem obsegu. U tu svrhu osnovan je poseban odbor, koji je preuzeo zadaću, da priredi sve i sva, te proslava „Mikulaševa" što ljepše i zabavnije ispadne. Zato i je zabava u Čitaonici od buduće subote nazvana „Mikulaševa večer".

Pošto će po starom običaju „Sv. Mikula" već te večeri nagradjivati dobre i valjane, to se upozoruju gg. članovi, da društveni podvornik do subote večer prima omote za event. nagrade kroz „Sv. Mikulu" kao i za šaljivu poštu i tombolu. Kako čujemo ima tih stvarčica kod podvornika već liepi kup, te se pozivlju ostali da se s darovima požure, da ih ne zadjene srčba „Sv. Mikule" a još više opravdani gnjev svojih ženica i pucica.

Na sve to upozorujemo gg. članove, da ne propuste ove liepe prigode te posjete svi „Mikulaševu večer" u Čitaonici, gdje će probaviti u ugodnoj i veseloj zabavi tu večer. Da bude više iznenadjenja, ne objelodanjujemo program „Mikulaševa", kao što upozorujemo p. n. gg. članove, da se za tu večer ne šalju posebni pozivi.

Mikulaševa večer Sokola. Kao svake, tako i ove godine priredjuje nam Sokol obljubljenu „Mikulaševu večer", sa biranim šaljivim programom na 7. tek. mj. u 8 sati na večer. — Darove primati će jedan član odbora na 7. o. mj. od 5 sati po podne do 7½, uz odštetu od 20 para po zamotu.

Ulaznina za članove 60 para, za nečlanove 1 K.

Zabava radničke organizacije. Narodna radnička organizacija u Puli priredjuje u subotu 3. t. mj. zabavu u korist „Pučke knjižnice".

Za popis pučanstva. U nedjelju 4. t. mj. u 10 s. pr. p. predavat će u dvorani „Narodnog Doma" u Puli o „popisu pučanstva" g. prof. Novljan iz Pazina.

Pozivlju se svi naši da dodju svikoliki poslušati ovo važno predavanje.

Izbor uprave bolest. blagajne ratne mornarice. U nedjelju 27. pr. mj. obavio se je izbor upravnog vieća bolestničke blagajne za radnike c. i k. ratne mornarice. U upravno vieće izabrani su kandidati „Narodne radničke organizacije" u Puli.

U svatovima za Družbu. Na piru Kirac Mata i Lazarić Marije u Medulinu, sakupilo se na predlog starog svata Kirac Josipa, za Družbu K 5. Na piru Mata Blažine i Katice Magjerović u Marčani dne 22. pr. mj. sakupilo se za Družbu K 26, koje darovaše: vlč. pop Ivo Vinodolac K 10, mladoženje K 10, Niko Pindulić K 2, N. N. K 1, N. N. K 1, Mate Blažina K 1, Sopac K 1. Na piru Ivana Zuccona od Mihe „Matelinoga" sa Cecilijom Kirac dne 24./11. t. g. sakupilo se za Družbu K 10·70, koje darovaše po 1 K: Lorencin Josip Ilija, Zuccon-Grgalja Ivan, Marija žena Mihe Sladonja, Zuccon Grgo Matelin, Luka mosar, Zuccon Ivan Matelin, Zuccon Josip Mihin, Kirac Ivan „Hrvat", Kirac Ivan od Ivana, a svi ostali svati K 1·70. Na piru g. Ivana Strgara u Šijani sabralo se uz poklik „živili mladenci" na predlog g. Iv. Stari za Družbu K 11. Jednim i drugim mladencima naše čestitke a rodoljubne darovatelje da Bog poživi!

Narodni darovi. (Konac.) Za Družbu: Petar Santin, Pula, za Dr. K 2 mjestu ulaznine na djecju zabavu družb. škole; Matko Diminić za Dr. K 11, sakupljenih u rodoljubnom domu velč. Valent. Jelčića u Sv. Martinu kod Labina; Dinko Erman, Žminj, za Dr. K 12·15, sakupljenih na predlog Mata Peteha na domaćoj zabavi; Julij Lazić, Buzet, K 58 za Dr. (javljeno već posebice); velč. Matej Škabić, Rakalj, K 8·80, i to ½ Djač. druš. u Pazinu a ½ za Alojzivišće u Gorici, sakupljenih u kući g. Jakova Travičića prigodom krštenja unuke mu Danice; Ivan Gržinić za Dr. K 2, zato što je njegov brat Jakov dao za Legu 40 para, uz poklik „sram ga bilo"; g. Ivan Saršon, Čepić, za Dr. K 8, dvojica Čepljana za „Narod. .. Anton Volarić, Malinska, za Dr., sakupljenih tamo za „Narodni .. (već prije objavljeno); u spomen .. dišnjice pobjede kod Visa sakup.. u gostioni g. Cirila Raka za Dr. K 15; velč. Ivo Sintić, Beli, za Dr. K 11·24, od kojih sakupljeno K 5·24 na piru Dinka Lazarića i Marije Antončić, a K 6 darovano od preč. g. Nikole Turata, nadžupnika u Cresu prigodom svečanosti učit. Antona Barbalića; V. Zidarić, Pićan, za Dr. K 10, u spomen pok. Ern. Jelušića; Anton Iskra, Novi, za Dr. K 2 prigodom „Nar. blagdana"; Matko Diminić, Šumbreg, za Dr. K 10, prigodom „Nar. blagdana", darovaše Fran Halama K 5, M. Diminić K 4, Ivan Koš Nosković K 1; Joso Čeh, Roč, za Dr K 4, sakupio kod vesele prigode na štaciji Roč; vlč. Ferd. Hrdy, Sv. Lovreč, za Dr. K 3, koje darovaše po 1 K gg. Mate Paliska, Ivan Višković i Ferd. Hrdy; R. Tomašić, Poreč, za Dr. K 2, koje darovaše svaki po 1 K R. Tomašić i Iv. Vivoda, mjesto da se ide na čašu pive; Sebiva, Trst, za Djačko u Pazinu K 4, da počasti uspomenu blagopok. Monsign. P. Flego.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa primamo ovaj ispravak: Slavna Direkcija. Pozivom na broj 45 dd. 10. 11. 1910. Vašeg cijenjenog lista „Naša Sloga" i na članak „Iz Martinšćice na otoku Cresu 28. 10. 1910." i u smislu § 19 t. z. umoljavam da izvrstite sljedeći izpravak:

Nije istina da dne 27. 10. 10. su pristupile dve žene od Martinšćice kod podpisanog i nije istina da podpisani kad prestupe stranke iz okolice nijma obraća riječi u taljanskom jeziku, nasuprot se služi sa dialektom govorenom od njih, te se služi takodjer sa onima koji poznavaju taljanski jezik zelju se služiti i raspravljati u svojemu jeziku; nije istina da je podpisani odpremio rečene dve žene, nije se dogodilo nijekada slučaja da nebi podpisani osim sudbenih dana rasprava, primio uvjek stranke iz okolice, koje želje imati kakov savjet poznajući tužno i žalosno stanje pučanstva okolice creskog utoka. **F. Ferlan.**

Opaska uredničtva: Po ovom ispravku vidi se odviše jasno koliko g. Ferlan poznaje hrvatski jezik, dopustiv da je on sam taj ispravak sastavio, u što dvojimo. Konstatiramo pak, da g. Ferlan ne zna, ili neće da znade (što je još gorje), kako se po hrvatski zove mjesto u kojem služi, kao što ne zna takodjer (ili kao gore), kako se on hrvatski zove po svom zvanju, te mu ujedno poručujemo, da je mogao imati bar toliko pristojnosti te ime mjesta i svoje zvanje napisati u jeziku našega lista, tim više, što kao pravnik mora da znade, da mi nismo dužni a još manje voljni tiskati podpise u tudjem jeziku.

Pazinski kotar:

Labinština, dne 12. XI. 1910. Štrajk u rudniku Krapan, Vineš, Strmac, koji je trajao skoro pet mjeseci svršio je i to zlo po radnike, jer nisu uspjeli u ničemu, *premda nisu pitali ni veće plaće niti manje sata radnje, već samo čovječanski postupak s njima.* Dali su imali pravo ovo pitati, nek posvjedoči slijedeće: I. Već prije više mjeseci počelo se otpuštati radnike ili se ih postavljalo na dopust na neizvjesno vrijeme. Otpuštalo se i one radnike, koji su imali i do 30 godina službe. Radnici molili ravnateljstvo, da se ne otpusta i ne postavlja radnika na dopust bez valjanog uzroka, nego, ako nema za sve radnje, da se svim radnicima snizi broj nadnica tako, da mogu svi raditi.

II. Rudnik (kava) razdijeljen je na rovove, a ovi u pomanje rovove, koji su označeni brojevima. U rudnik se ide na pr. u Krapnu, kroz veliku rupu (škulju), ... uzdiz ... sv... rovovima imade ... vrs[t] glavnih radnika i to: „kopači i vozači." Prvi kopaju, a drugi izvažaju krbun. Manji, postranski (nuzgredni) rovovi nisu vodoravni, nego idu onako, kako je medju kamenjem složen krbun; negdje više, negdje manje. Imade rovova i na svodove (galerije) t. j. jedan iznad drugoga. Gdje je više krbuna naslagano, tamo se čini veću rupu, gdje manje, manju. Gdje se radi samo sa križarima ili na same ruke moraju biti rovovi — naravski — veći a gdje je bilo manje krbuna, nije se n[i] radilo, jer se nebi bilo izplatilo. U zadnje vrijeme pronašli nekakve mašine, s kojima počeli pobirati i manje naslage krbuna. Radnici su radili na „kontrakt", t. j. čim su više i bolje radili, to su više i zaslužili, što je i pravedno. U zadnje vrijeme nezna se s kojeg uzroka, počelo se radnike siliti, da moraju više raditi. Pozvali njekoliko stranih radnika, te premda su ovi radili pod mnogo boljim uvjetima, nisu mogli više učiniti — ili jako malo više, — radili su samo par dana. Kad su vidjeli, da nemogu raditi jako naporne radnje — *poslije tri dana otišli.* Činovnici (bar njekoji) silili radnike, da rade više. Ne mogavši svi to učiniti — otpustilo se ih više — osobito vozače.

III. U svim rovovima teška je radnja, a u nekojima pako nemoguća. Iz jednog se postranskog rova moralo voziti krbun u glavni rov veoma strmo tako, te su morala dva radnika držati voz (bać) otraga i još k tomu zatvoriti sva četiri kola, da im ne pobjegne, te da na putu koga ne ubije. Činovnik, koji je to nadzirao, zapovjedio, da mora taj vozić (bać) jedan sam voziti. Čovjek se tome opirao veleći, da je nemoguće i veoma pogibeljno. Uzalud! Čovjek vozio tako sam par dana, a kad se izmučio i nemogao više reklo mu se: „za 14 dana si otpušten."

IV. Jedan je rov visok najviše 60, a najniži 48 cm. U njemu se moralo kopati krbun pomoću dinamita. Odmah iza eksplodiranja dinamita nemoguće je raditi. — Jednom došao nadglednik (kapo) i nenašavši radnike pri radnji — kaznio ih sa globom od ⅓ nadnice. Drugi radnici (vozači) moraju iz to škulje izvažati krbun u glavni rov. Kako? Evo! Kopači radili sa mašinom škulje za dinamit, koji bi survao ili odronio gromadu materije; vozači morali bi to izvesti vozićima tako, da nisu mogli niti klečeći po rovu, već kako zmija (gad) potrbuške tjerati voz i makar u zubima nositi svjetiljku. Krcati voz nije moguće drugčije, nego, poleći se *„na usnak"* pa onako pologano puniti voz. Teško djelo — jeli? Pokušajte izmjeriti visinu od 48 do 60 cm, pak ćete vidjeti i sami, kako je to moguće. Tužni su radnici radili i tu ali kad se i njih sililo, da rade više — uskipjelo u njima. Nisu učinili ništa drugo, nego su išli činovniku te ga umolili, da im dade dopust i to koliko se njemu čini: par dana, pa makar i par godina, a nek uzmo na radnju one, koje se prije na dopust postavilo. (Da su kazali, da neće raditi, odpustilo bi se ih bilo za uvijek bez ikakve otpravnine, jer moraju plaćati svi u mirovinski fond.)

Nije pomoglo ništa! Reklo im se: *Vi morate raditi koliko ja hoću i gdje ja hoću i ako ne idete van iz kancelarije, bacit ću Vas ja, a dopusta ne dobijete niti jedan sat.* Radnici videći, da je nemoguće raditi — ostavili radnju, a za njima i drugi. Tako je nastao štrajk, koji je trajao skoro 5 mjeseci, krivnjom činovnika, koji su postupali sa radnicima na najsuroviji način. I životinju, kad se hoće, da nešto učini, podraga (pogladi) se malko, a tužnog se radnika niti ne pogleda, nego: „marš".

...mili su i to,
...zda i čovjek od srca,
... ne razumije niti zere hrvatski (a radnici Hrvati). Kada dodju radnici k njemu, da mu s: prituže, pozove on stanovitog činovnika, makar imali i proti njemu pritužbu, kao tumača. Sad se tuži čovječe! Veli se svašta, a i to: „Glavna direkcija u Beču izjavila, da će radje zatvoriti „kavu“, nego li tog činovnika maknuti ili premjestiti, jer da je *on njihov konfident*. Taj činovnik nije niti inžinir, a ipak veli se, da se ga boje svi, čak i sam direktor. A stranački uplivi? Nepočudne, a i po njihovom priznavanju sposobne radnike, otpušta se ili premjesta bez ikakvog uzroka, a namješta se druge — makar i vježbenike.

Molilo se, prigovaralo se, ali sve uzalud. Ravnateljstvo kaže, da nema za sve radnike radnje, a na Štrmcu je sagradilo 48 novih stanova! Za koga? Domaći ih ne trebaju!

Usljed najslabije organizacije radnika (o kojoj ćemo drugi put progovoriti), morali otići siromašniji radnici na radnju, a za ovimi otišli i drugi, bojeći se, da ih se ne otpusti.

Činovničtvo, osobito jedan, razvrstao radnike na radnju — na njegov običnu surov način. Nu gle nesreće. U jednom rovu užgali tri dinamita; 2 upalila, a jedan ne. Jedan radnik otišao, da vidi šta je — kad, al onaj čas upalio i treći dinamit *i strahote — tužan radnik osta na mjestu mrtav.*

Hoće li se sada pitati: „Jeste li vi radnici morali toliko i toliko učiniti pa bilo makar i u pogibelji svojeg vlastitog života? Dali se ponesrećeni radnik bojao, oko ne učini toliko, da će ga otpustit sa radnje — i radi bojazni, što bi u tom slučaju sa obitelju, otišao na radnju, makar i u pogibelj?

Ja bi se okladio i o samu glavu, da će istraga svršiti po prilici ovako: „Ponesrećeni si je radnik sam kriv svoje smrti. Njegovoj ženi daj će se (kako vele ostali radnici) 8 K, a svakom djetetu 1 K 60 h na mjesec.“

Znatiželjan sam, hoće li se reći: „Radnike nesmije se siliti, da rade više, no mogu, tim više, jer se radi na „kontrakt“ i dodati ili bar samo pomisliti: „pod zemlju ne gre ni jedan drage volje ili iz objesti (oholije), nego iz potrebe.

Ovoliko oblastima do znanja, da si stvore sami svoj sud o svemu.

Predavanja u Pazinu. Prošle srijede predavao je prof. dr. Mate Kević: O Nazorovoj „Lirici“. Prije predavanja sjetio se predavač slavnog ruskog pjesnika i filozofa grofa Lava Nikolajevića Tolstoja, koji je ovih dana preminuo. Na poziv predavačev poustajali su svi slušatelji i kliknuli: „Slava Tolstoju!“ Iza toga slijedilo je samo predavanje, u kojem je predavač iscrpivo prikazao Nazorovu „Liriku“ i pročitao nekoje odabrane pjesme. Za krasno to predavanje nagradili su predavača slušatelji burnim pljeskom.

Za subotu zakazano predavanje prof. Ivana Bergića: „O kulturi helenizma“ moralo je poradi bolesti predavača otpasti.

U subotu dne 3. XII. predavat će g. učitelj Ante Opašić: „O Švicarskoj“. Predavanje će biti popraćeno s većim brojem svijetlih slika. Početak 8½.

Popis pučanstva. Kako je javljeno održali su članovi „Odbora za prosvjetu“ u Pazinu skupštine o popisu pučanstva u Sv. Petru u šumi, Žminju, Gračišću, Sv. Katarini pod Pićnom, Čepiću i Kršanu.

U nedjelju dne 4. XII. predavat će članovi „Odbora za prosvjetu“ u Pazinu u Šanfanaru, Juršićima, Gologorici, Roču i Trvižu.

U četvrtak dne 8. XII. predavat će u Žbandaju, Varvarima, Višnjanu, Fontanama, Sv. Ivanu i Pavlu, i Tinjanu.

Franina i Jurina.

Jur. Si čuo Frane, kako je pasal prešident Martin Percan iz Raklja na dibatimentu u Rovinju, što je bia tužio Našu Slogu, jer da smo ga mi dva uvridili.

Fr. Ne, zato nisam ni znal.

Jur. A je, je. On ti je radi onog našeg razgovora u Našoj Slogi, kako je gospodin Martin na kapitanatu u Puli šaldo po talijanski batil, bil tužil redatura od Naše Sloge va Rovinj.

Fr. Pak?

Jur. Pak! Pak je dobil ča je iskal: sud ga je odsudil, da plati redaturu Naše Sloge K 13·20 za špeze, i to prez onih, koje će plutit svom albukatu.

Fr. Dobro mu stoji, je mogal stat doma!

Br. 5973.

Oglas natječaja.

U smislu zaključka občinskog zastupstva od 26. augusta 1910 razpisuje se ovime natječaj za mjesto drugog občinskog liječnika sa sjelom u Matuljima ili u blizini Matulja. Godišnja plaća sa paušalom za konja ustanovljuje se na K 3000, izplativih u mjesečnim anticipatnim obrocima, osim toga primati će ustanovljene pristojbe za liječničke posjete, koje su gornjom odlukom od dosadašnjih skoro podvostručene.

U okružje toga liječničkog mjesta spadati će porezne občine Matulji, Spinčići osim sela Brmini, Belići i Cari, Bregi, Pereniči, Pobri, Kučeli, Dol. i Gor. Rukavac, Trinajstići, Jušići, Jurdani, Puži, Zvoneća, Brgud, sela Dolčić i Frlanija u Rubešovoj.

Liječnik biti će dužan držati farmaceutski ormar, bezplatno liječiti posve siromašne bolestnike, dočim će mu putni trošak i ljekovi istima izdani biti izplaćeni iz občinske blagajne, i kao zdravstveni organ občine voditi zdravstveno uredovanje.

Službena pogodba sklopiti će se sa liječnikom iza imenovanja istoga, a koja stoji natjecateljem na uvid kod podpisatog poglavarstva.

Natjecatelji imaju podnesti podpisanom svoje molbe do 20. decembra 1910 obloživ ih diplomom sveukupnog liječničtva, svjedočbom o dosadanjem službovanju, o poznavanju hrvatskoga jezika kao uredovnog i o svojem državljanstvu.

Općinsko Poglavarstvo.

Kastav, dne 26. novembra 1910.

Načelnik: **Jelušić**, v. r.

Poglavarstvo općine Omišalj,
dne 27. XI. 1910.

Broj 1762.

Oglas dražbe.

Na temelju otpisa Zemaljskog Odbora za Istru od 11. studenoga 1910 br. 11141 razpisuje se dražba za prodaju odlomka općinske čestice zvanog „Stran“ i to: 1000 m u daljini uzduž morske obale i 300 m u širinu od iste obale, dakle jedan kompleks od 300.000 m². Iskličina je cijena 40.000 K.

Dražba obaviti će se samo pismenim zatvorenim i propisano biljegovanim ponudama, koje moraju biti obložene sa žabinom od 10% od iskличne cijene, te izjavom, da su nuditelju poznati uvjeti pod kojimi općina ovo zemljište prodaje.

Uvjeti prodaje izloženi su kod ovog općinskog poglavarstva na javni uvid za vrijeme uredovnih sati.

Ponude imaju biti naslovjene na Poglavarstvo ove općine najkašnje do uključivo dne 15. XII. 1910. do 5 sati po podne, te nositi na omotu oznaku „ponuda za Stran“.

Na zakašnjele nebiljegovane, netočne i brzojavne ponude neće se uzeti obzir.

Načelnik: **Albanese.**

Br. 1457.

Natječaj.

Razpisuje se usljed zaključka sjednice Općinskog Zastupstva od dne 8. t. mj. natječaj na mjesto opć. liječnika za mjestnu općinu Barban, uz godišnju plaću od K 3000.

Molitelji treba da dokažu austrijsko državljanstvo, diplomu sveukupnog liječničtva i potpuno poznavanje hrvatskog jezika u govoru i pismu.

Liječnik držati će svoj farmaceutički ormar.

Za ostale uvjete može se doznati kod potpisanog.

Molbe treba podnesti potpisatom do 25. prosinca 1910.

Glavarstvo općine Barban,
dne 27. studenoga 1910.
Opć. Glavar:
Josip Mirković, v. r.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

Utemeljena godine 1884.

Centrala: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

Podružnica u Trstu, Corso br. 1. Telefon br. 2594.

Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. osiguranja glavnica za slučaj doživijaja i smrti,
2. osiguranja miraza,
3. osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. **Osiguranja zgrada** (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica),
2. **Osiguranja pokretnina** (pokućstvo, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.),
3. **Osiguranja poljskih plodina** (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi	K 2,116.216·86
Od toga temeljne glavnice K	800.000·—
Godišnji prihod premije s pristojbama	K 1,117.856·03
Isplaćene odštete	K 3,923.163·48

Zastupstvo za Pulu i okolicu nalazi se kod gg. **A. Žunić i drug u Puli.**

POZIV

na **XXI. glavnu skupštinu** potpisane **kotarske gospodarske zadruge** koja će se obdržavati u prostorijama „Narodnog Doma“ pod Buzetom dne 10. decembra 1910. početak na 9 sati u jutro, sa slijedećim

Dnevnim redom:

1. Uplaćivanje godišnje članarine,
2. Nagovor predsjednika,
3. Izvješće tajnikovo,
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za godinu 1911,
5. Predlozi, upiti i zaključci,
6. Eventualna predavanja;
7. Žrijebanje raznih agrarnih predmeta.

Kotarska gospodarska zadruga
u Buzetu, dne 22. novembra 1910.
Predsjednik:
Klarić Anton, v. r.

Dva knjigovežka naučnika
primaju se odmah u nauk sa cijelom obskrbom kod IVANA NOVAKA u Pazinu.

TRAŽI STAN od sobe i kuhinje obitelj bez djece za 1. decembra ili 1. januara. Ponude na uredničtvo.

Najveći zgoditak ov. 600,000 Maraka	**Iskaz sreće**	Dobitke garantira država

Prvo vučenje 15. Decembra.

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:		Glavni dobitci po	
Maraka	600,000	Maraka	300,000
„	550,000	„	200,000
„	540,000	„	100,000
„	520,000	„	60,000
„	520,000	„	50,000
„	515,000	„	45,000
„	510,000	„	40,000
„	305,000	„	30,000
„	303,000	„	20,000
„	302,000	„	15,000
		„	10,000

i t. d.

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ov. M. **50,000** a onaj 7. razreda ov. M. **600,000.**

Uredovna cielna srećka 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloške za slieđeće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na žalju unaprid **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci biti će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Naručbe molim odmah, a najkasnije do

15. Decembra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

.....ovdje izrezati.....

Naručbenica na gosp. **Samuel Heckscher senr.,** N. 1129 Banka, Hamburg 36.

Pošaljit ml..... cielu srećku à M. 6.— (K 7.—)
pol „ à „ 3.— („ 3·50)
četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov:.....

Iznos primate u priklopu doznačenicom / izvolite podignuti pouzećem

Prekrižite ono što se ne odnosi na pošiljku.

ZAHVALA.

Podpisani duboko dirnuti svesrdno zahvaljuju svima, koji su nam prigodom smrti naše neprežaljene **supruge i majke** iskazali svoju sućut te na dan pogreba 28. t. mj. odpratili mrtve ostanke na vječno počivalište.

Nemogući svakomu posebice zahvaliti, budi ponovno ovime izražena svima naša najsrdačnija hvala.

PAZIN, 29. studenoga 1910.

Fridrik Findeisen, suprug
za se, sinove i rodjake.

Najizvrstnije i najbolje tamburice pravi i razašilje

Prva sisačka tvornica tambura

J. STJEPUŠIN,

SISAK (Hrvatska).

Odlikovan na Pariškoj izložbi g. 1900 te na Milenijskoj izložbi 1896.

Osim tamburah i skladba za tamburice imade razna glazbala kao: **gusle, citare, gitare, mandoline, harmonike okarino** itd. za koje se šalje posebni cienik sa slikami.

Veliki ilustrovani cienik šalje svakomu franko i badava.

U istoj tvornici izlazi strukovni tamburaški mjesečnik pod naslovom »Tamburica« koji donosi uz pouku i krasne tamburaške skladbe a stoji na godinu samo 8 kruna.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·—
kao snieg bielo pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

Veliko iznenadjenje!

600 komada samo K 4.

Krasna pozlać. Anker-ura s lancem, točna, 8 god. jamstvo, 1 mod. svil. kravata za gospodu, 8 kom. fin. žepna rubca, 1 liepi prsten za gospodu sa imit. dragim kamen., 1 cigaruša Bernstein, 1 broš (novost), 1 liepo žepno ogledalo, 1 kožn. kesica, 1 peris, 1 par puceta za manšete, 3 puceta double sa patent. zaklopcem, 1 eleg. album razgledn. najljepši vidici svieta, 5 šalj. predmeta, veliko veselje za mlado i staro, 1 vrlo prakt. ljubavni listar za gospodu i gospodje, 20 dopis. predmeta i još preko 500 predmeta potrebit. u kući. Sve skupa s urom, koja sama toliko vriedi, stoji samo K 4. Pošilja pouzećem bečka središnja izvozna kuća

F. WINDISCH, Kraków br. G/30.

Ako se ne dopadne, vraća se novac.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA, 1.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov **Steckenpferd-Lilienmilch-sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

LJUBEVIT - Dbrz...

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cieni.

Poslužba brza i točna.

Skladište i radionica cipela

Rob. Bonyhadi

(prije P. ZARO)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Veliki izbor cipela za gospodu, gospodje i djecu, od jednostavne do najfinije vrsti.

Na skladištu je roba samo iz vlastite radionice, čvrsta i solidna, za gospodu, gospodje i djecu u najmodernijoj façoni.

Poslužuje se i hrvatski, te se preporuča našima u gradu i okolici.

Veleštovanjem

Rob. Bonyhadi.

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fine 10 K; **najfinije prsne pahuljice** 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **1 pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Prizmate niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17
(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovna.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arena.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	odl.	3.35
7.35	dol.	Malinska	odl.	3.05
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.50	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponedj Srijedr Subotu
prije podne				po podne
4.50	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	RIJEKA	dol.	5.—	4.30
6.55	7.55	dol	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	„	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Beli	odl.	2.55	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Merag	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.30	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Broj 49. Pula, u četvrtak dne 8. decembra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. ...kaju i računaju se na temelju ...ičnog cienika ili po dogovoru.

...vci za predbrojbu, oglase itd. ...iju se naputnicom ili polož... ...com pošt. štedionice u Beču ... administraciju lista u Pulu.

...od naručbe valja točno oz... ...čiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

...ko list na vrieme ne primi, ...ka to javi odpravničtvu u ...vorenom pismu, za koji se ... plaća poštarina, ako se iz... ...vana napiše „Reklamacija".

...ekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Poziv na predplatu.

Eto smo već pri koncu godine, a mnogi naši pošt. predplatnici nisu podmirili još predplate za tekuću godinu, te ih ovime uljudno umoljavamo, da podmire predplatu prije konca godine, jer ćemo inače svakomu, koji to ne učini, početkom buduće godine obustaviti šiljanje lista.

Imade pak još mnogo onih, koji uza sve opomene neće da podmire svog duga za prošle godine. Kad takovima učinimo troškove, neka tad krive sami sebe.

Upozorujemo pak i ovom prilikom nove predplatnike, da uviek unapried pošalju predplatu, jer bez toga u buduće nećemo šiljati nikomu lista, pošto su do sada mnogi i mnogi naručili list, onda nakon više vremena list odbili, a da nikada ne platiše predplatu. Opazismo još tom prilikom — što je vrlo žalostno — da onda drugi iz istog mjesta naruči list, drži neko vrieme a onda odbije neplativ lista. Radi toga zahtjevamo sada od svakog predplatu unapried, što neka nam nitko ne zamjeri.

Pula u decembru 1910.

Uredničtvo i uprava „Naše Sloge".

Prešni predlog

zastupnika Matka Mandića i drugova radi ublaženja biede u Istri.

Prošle jeseni sastala se je na poziv c kr. namjestnika za Primorje na namjestničtvu u Trstu posebna komisija sastojeća od namjestničkih referenata, od državnih i zemaljskih zastupnika obiju narodnosti Istre, te od odaslanika zemaljskoga odbora u Poreču — u tu svrhu, da se posavjetuje o tom, kako bi se doskočilo narodu te pokrajine na pomoć u biedi, koja ga je snašla radi velike suše, čestih tuča tečajem čitave godine i zbog povodnja, koje su douništile i ono, što bijaše ostalim elementarnim nepogodama preostalo. Tim povodom uzelo se je u pretres sve izviestaje sviju c. k. kotarskih poglavara Istre o nanešenim štetama usljed spomenutih elementarnih nepogoda u svakom pojedinom kotaru, te je konačno došla ta komisija do jednoglasnog zaključka, da se zamoli središnju vladu u Beču državnu podporu za ublaženje biede u Istri od najmanje 400.000 K.

Na tu molbu odgovorilo je visoko Ministarstvo time, da je u rečenu svrhu stavilo na razpolaganje spomenutoj komisiji mjesto zatraženih 400.000 K, samo 75.000 kruna.

Kad se je kasnije opet sastala rečena komisija morala je svotu od 75 000 K podieliti na pojedine kotare tako, da se je preliminarnu podporu skrčilo, ne na polovicu ili na jednu trećinu, već mnogo niže t. j. čak na jednu četvrtinu ili na jednu petinu.

Tako neznatnom podporom nije se moglo nigdje provesti potrebite javne radnje, koje bijahu predvidjene nit se je biednomu narodu pružilo niti iz daleka onu podporu, koju absolutno potrebuje, hoće li, da bilo kako prokuburi tečajem predstojeće zime.

Bieda vlada dakle skoro u čitavoj našoj pokrajini zbog nerodice, slabe vinske ljetine i radi navedenih razloga, nu nigdje tako velika kao u sliedećim dviema mjestima, dotično poreznim obćinama.

U mjestnoj obćini Barban trajala je kano i drugdje preko tri mjeseca neumoljiva suša, koja je mukotrpnom kmetu skoro sav proizvod zemlje uništila. Preostala mu još jedina nada u izdašnu trgatbu ali i tu nadu uništi grozna tuča izmedju 4. na 5. septembra o. g. posve.

Najgore prošli su stanovnici sela Manjidvorci, Kuići, Hreljići, Bratulići, Belavići i Biletići, koji mogu kazati, da nisu u obće ove godine imali berbe.

Drugi žalostan primjer biede pruža nam stanovničtvo sela Krasica u mjestnoj obćini Buje, politički kotar Poreč, koje je neumoljiva tuča dvie posliednje godine uzastopce posve uništila a ljetos nadošla je tamo i nova nesreća. Kad je naime siromašni poljodjelac hotio spraviti još jedini preostali mu proizvod svojih livada i sjenokosa t. j. krmu za blago, nahrupila je silna i nagla voda te mu i tu jedinu nadu odniela. Tako je narod u onom selu ostao posve bez ikakve hrane za sebe i bez krme za blago.

Prvopodpisani predveo je prošloga čedna jednu mnogobrojnu deputaciju iz tog sela c. k. namjestniku u Trstu, kojemu izjaviše zdvojno oni biednici, da se moraju izseliti ili od nevolje i biede ove zime poginuli ako im se nepruži iz državnih sredstava znatna podpora za nabavu živeža za ljude i krme za blago.

Usljed navedenoga stavljaju podpisani prešni predlog:

Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

Poziva se c. kr. vlada, da pruži bezodvlačno znatnu novčanu podporu iz državnih sredstava usljed suše, tuče, povodnje itd. nastradalom stanovničtvu Istre u obće, napose pako da uzme u osobiti obzir stanovničtvo spomenutih sela mjestne obćine Barban i ono sela Krasica u mjestnoj obćini Buje.

Predlaže se konačno, da bude ovaj prešni predlog razpravljen svimi pravilnikom dopuštenim kraticami.

Beč, dne 1. decembra 1910.

(Sliede podpisi.)

Popis naroda.

Početkom buduće godine ima se narod popisati. Pošto se na statistiku pozivlju sve državne oblasti i ravna sav državni rad, ima taj popis veoma veliku važnost za cijelu državu uopće, a za naš narod napose.

Vidjevši tu vrijednost i neznanje našega naroda o tome odlučio je „Odbor za prosvjetu" u Pazinu poučavati narod o toj stvari širom Istre i poticati rodoljube, da rade isto. Kako u ovo kratko vrijeme nij moguće u svako selo doći, odlučio je taj odbor s rodoljubima u Voloskom Opatiji izdati knjižicu, koja je već izašla s naslovom *„Što smo, što imamo?"*

U njoj se narodu razumljivim načinom tumači, što je popis naroda, kakav bijaše popis god. 1910., što se popisuje, što će iz toga biti i koja korist od toga. Napose razlaže rubriku „općevni jezik" i nuzgredno zanimanje. Tumači gospodarsko značenje toga popisa i razlaže, zašto se zapisuju i domaće životinje. Govori o školama i o znanju čitati i pisati. Donosi skrižaljku uspjeha popisa od god. 1900. za čitavu Istru, da svaki može vidjeti, kako to u statistici izgleda. Napokon govori o popisnom komesaru i svršava sa zaključnom riječi.

Dužnost je naša da se dobro pripravimo za tako važan čin, koji zasjeca u sav državni i narodni život, pa moramo u tome poučiti sebe i druge. U svaku i najzadnju našu kućicu neka nauk o tome dodje!

Knjižica stoji samo 10 p., 10 komada 90 p., a 50 komada 4 K. Reda radi i da se odboru prištedi posla, kojega i onako ima dosta, treba novac poslati unaprijed. Novac prima i knjižice razašilje gosp. Senen Mogorović, svršeni pravnik, u Pazinu.

— *Odbor za prosvjetu.*

Iz carevinskoga vieća.

Prošlog tjedna počela je razprava o indemnitetu. Prvi je govorio ministar predsjednik barun Bienerth. Osvrnuo se najprije na razpravu o poskupljenju mesa, u kojoj su socijalni demokrate kritizirali vladu, da je ona svemu kriva.

Veli, da će se otvoriti granice, ako se što prije rieši trgovački ugovor sa Srbijom. U bankovnom pitanju naglašuje da se je glede plaćanja u gotovom vlada držala strogo stvarnog i parlamentarnog stanovišta. Preporuča prihvat provizorija.

Iza toga su govorili rusinski zastupnici Olesinski i Kurilowicz. Socijalista Diamand je oštro kritizirao vladu, koja se oslanja na veliki posjed, a ne na narod. Odklanja indemnitet.

Nakon ovih govora došlo je do veliko buke za to, što predsjednik Pattai nije stavio na dnevni red interpelaciju zast.

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Proti onoj gospodi svećenikom koji su mu poslali spomenice u prilog slavenskoga bogoslužja izrazio se je jako erdito Proti njim nije postupao, jer su to bili najvidjeniji svećenici, te je vidio da nije još doba da nastupi, i da treba tek da si stvori i okupi oko sebe protivnike slavenskoj službi Božjoj.

Istodobno htjeo je sad ovdje sad ondje štogod oškrbnuti. Na župe-upravitelja u Zamasku pokojnoga Raguzina za vrieme vizitacije srdio se je što rabi hrvatski ritual, rabljen tamo stotine godine, a odobren od Sv. Stolice.

Prigodom vizitacija je naišao na tobožnjo kršenje zakona i zloporabe obzirom na dieljenje appostolskoga blagoslova na smrtnoj uri, obzirom na pjevanje litanija kod svete mise za mrtve, i obzirom na moljenje dielova brevira u njekih blagdanih, i kod pogreba u hrvatskom odnosno starom slavenskom jeziku. To je ono proti čemu su se pritužili u svojoj spomenici-molbi gospoda dekani i župnici mjeseca septembra 1904., a što smo već priobćili. B skup Nagl pitao je glede tih trih stvari sv. zbor obreda u Rimu, i ovaj mu je odgovorio; te je Nagl u biskupskom listu od mjeseca jula i augusta 1904. priobćio kao stvar Rima: 1. da viernici u času smrti nemogu dobivati papinskoga blagoslova u hrvatskom jeziku, jer je taj blagoslov strogo liturgični čin; 2. da se litanije kod misa mrtvih poslie podizanja nemogu pjevati, dok bi svećenik čitao sv. misu, jer je to zloporaba; 3. da svećenik koji bi s pukom molio dio brevira u slavenskom jeziku, mora to isto moliti još jednom jer je to obvezan činiti latinskim jezikom.

U istinu sv. zbor obreda učinio je što je biskup Nagl htjeo, i što je ovaj već unapried označio kao prekršivanje crkvenih zakona i kao zloporaba. Da nije toga, da je on sv. zbor obavjestio kako stvar stoji, ovaj nebi bio mogao reći da je nevaljan papinski blagoslov u hrvatskom jeziku, pošto je taj tiskan u knjizi „Rimski ritual" (obrednik) izdan po zapovjedi sv. oca pape Pavla V. a pomnožan i poizpravljen Benediktom XIV. čestite uspomene, te tiskan ponovno tiskom sv. sbora „de propaganda fide" u Rimu 1893.

Ono glede pjevanja litanija dok se tiho čita sv. misa stvar je koja nespada u pitanje bogoslužnoga jezika.

Za ono glede pjevanja dielova brevira na Božić, za Uskrs, nadalje u svako doba prigodom pogreba, u slavenskom jeziku, absurdno je, da nebi svećenik udovoljio svojoj svećeničkoj dužnosti, kad bi to pjevao s pukom slavenski, pošto je i brevir slavenski izdan po nalogu sv. stolice za porabu slavenskim svećenikom, i tiskan u Rimu.

I kako je bio biskup Nagl protivan hrvatskomu ritualu, prem izdanomu po nalogu sv. oca pape i tiskanomu u Rimu, i slavenskomu breviru, takodjer izdanomu po nalogu sv. oca pape i tiskanomu u Rimu, tako je bio protivan takodjer „ščavetu" koga se već skoro dvie sto godina rabi medju katoličkim hrvatskim pučanstvom. Da nije u obće protivan slavenskomu bogoslužju, i kad bi bio uvjeren da „ščavet" nije valjan, bio bi morao nastojati, kaošto su drugi njeki biskupi učinili, da se ga zamjeni sa staroslavenskim misalom, bilo glagolskimi bilo latinskimi slovi. Al toga on nije učinio, nego je htjeo uništiti porabu „ščaveta" a uvesti izključivu porabu latinskoga misala. (Sliedi.)

Seitza, jer da je bila krsno podnešena. Seitz je ustao protiv toga, pa su i ostali socijalni-demokrati takodjer digli buku. U meteži je sjednica zaključena.

U sjednici od 1. t. mj. podnio je zast. Mandić i drugovi prešni predlog za olakšanje biede u Istri. Taj predlog donašamo u današnjem broju.

Rasprava o indemnitetu traje dalje.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Občinska hrvatska pučka škola u Puli. Kad je ovog ljeta država preuzela u svoj trošak komunalnu talijansku real. gimnaziju u Puli, preuzela je to pod uvjetom, da občina Pula ustanovi u gradu Puli jednu hrvatsku pučku školu. Na taj uvjet pristali su načelnik Pule Dr. Vareton i zemalj. kapetan Dr. Rizzi. U koliko nam je poznato, občina ima ustanoviti hrvatsku pučku školu najkasnije do škol. ke god. 1911/1912, dok je vlada imala podržaviti občinsku real. gimnaziju već škol. godine 1910—1911, što je i učinila. Čim su gospoda Talijani imali u rukama od vlade jamstvo za podržavljenje talijanske komunal. real. gimnazije u Puli, stali su, po svom starom običaju, tražiti kučice i štavljati zaprleke dapače i poricati, da bi oni bili dali kakvo obećanje ili obvezu vladi za ustanovljenje hrvatske pučke škole. Načelnik Pule Dr. Vareton je u jednoj občinskoj sjednici odgovorio pitljski, da on nije u ime občine dao nikakve obveze u pogledu hrvatske škole; u obće, kako rekosmo, gospoda Talijani kad su vidili, da je vlada podržavila talijansku puljsku gimnaziju, počeše niekati zadanu pisanu obvezu i bacati pod noge svoju poštenu riec. Ta gospoda, priučena na silovito vladanje poput turskih paša, pošla su u toj silovitosti tako daleko, te su počeli naváljivati na vladu, da ova podiže i podražuje Slavene na nje, kad je vlada počela tražiti od Talijana, da ovrše pismenu zadanu obvezu i svojim poštenjem založenu riec. Da je taj postupak prirodjena drzovitost Talijana u Istri, to će lahko prosuditi svaki pošten čovjek.

Hrvati Pule već skoro dvadeset godina traže jednu hrvatsku pučku školu. Školske oblasti, u kojima vedre i oblače Talijani, bile su dapače toliko nepristojne, da se nisu na sve te molbe nikada obazrièle. Vlada, koja ipak ima moći i sredstava učiniti konac tom zulumu istarskih Talijana, na sve naše pritužbe stisnula bi plećima a Talijane bi samo nekako platonički pod sjetila na zakon i ništa drugo. Ali to je valjda već i njoj dozlogodilo i prihvatila je rečenu priliku, da talijansku gospodu na občini i zemaljskom odboru priveže pismenim uvjetima.

U svoj toj stvari glede hrvatske pučke škole i podržavljenja talij. real. gimnazije izim vlade i Talijana na puljskoj občini i zemalj. Odboru založen je još jedan moćni faktor, i rek bi da vlada najviše radi toga sjeća talijansku gospodu na svoju dužnost, preuzetu spomenutom obvezom. Bilo pak tako ili kako drugčije, mi zahtjevamo koli od vlade toli od občine Pule i zemalj. Odbora, da se već jednom započne sa predradnjama za hrvatsku pučku školu u Puli, te pozivljdmo vladu, da ne uzmakne pred Talijanima u ovom važnom i najopravdanijem pitanju jer bi inače imali posve pravo stvoriti sebi sud o ozbiljnosti ugovora između vlade i Talijana i zauzeti stanovište onog poštovanja prema vladi, kojim bi ona gospodi Talijanima pokazala svoj auktoritet.

Našim pak zastupnicima na puljskoj občini poručujemo, da ne glasuju za občinski proračun, u kojem nebude stavljena svota za hrvatsku pučku školu u gradu Puli.

Čajna večer Čitaonice. Prošle subote uz čajnu večer proslavila se u Čitaonici i „Mikulaševa večer". I te večeri opazilo se, da čajne večeri Čitaonice privabljuju sve više članove, što je dobrim znakom, da se te večeri posjetiocima svidjaju.

Dojduće subote opet „čajna večer" u običajni sat.

Argentinsko meso u Puli. Občina puljska je zaključila, dobaviti drugu partiju mesa iz Argentine od 10.000 kila. Ovo meso imalo bi doći u Pulu koncem sječnja ili početkom veljače budućeg godine.

Prva partija argentinskog mesa od 10.000 kila očekuje se u Puli polovicom lekućeg mjeseca.

Položio ispit kancelliste. Prošlog tjedna položio je pred ispitnim povjerenstvom u Trstu ispit za sudb. kancelistu g. Dinko Volarić, c. kr. cificijant kod c. kr. kotar. suda u Puli. — Čestitamo!

Koledar „Jorgovan". Kako već jesmo izašao je u tiskari Laginja i dr. koledar „Jorgovan" za g. 1911. s ovim sadržajem: god. 1911; vrieme; pomrčine sunca; mjeseca; godovni račun; dani norme; pomične svetkovine; kvatri; godišnje dobe; rodoslovje naše vladarske kuće; mjesečni kalendar (uz svaki mjesec prazna skrižaljka za račun primitka i izdatka); mjesečne miene (za svaki mjesec posebice); ljestvice biljegovine; poštanski cienik; mjere, utezi i novac; 1×1; kamatna skrižaljka do 1000 kruna uz 4, 5 i 6% na godinu i mjesec. Zabavno i poučno štivo: Izlet okolo otoka Krka (sa slikama), napisao I. Mahulja; Knezovi Frankopani, nap. I. Mahulja; kralj Asarhadon, Zlatokrili mladoženja, Kleti bratski jal, Razbojnici i vukodlak, Hrvatska narodna pjesma, — sve od tete Jelice; više iskrica, pjesmica, aforizama, basnâ, zagonetka itd. od Rudolfa bar. Maldinia. Dječki katalog sa raznim skrižaljkama, i napokon bilježnica.

Koledar „Jorgovan" veoma je prikladan za žep, a uz to ukusno uvezan u platnu, te stoji 50 para. Naručuje se u Narodnoj tiskari Laginja i dr. u Puli; preprodavaći dobiju znatan popust.

Voloski kotar:

Glazbeno dramatično društvo u Voloskom. Primili smo na uvrstenje ovaj poziv: Pred po prilici 7 godina ustrojilo se je ovdje glazbeno dramatičko društvo koje je hvala njekojim faktorom, lieno napredovalo. Radi pomanjkanja zborovodje i njekojih drugih okolnostih to društvo prestalo je bilo djelovati. Ljetos počelo se, pošto je došao amo jedan orguljaš, gojiti crkveno pjevanje. Pošto je pako dramatski odio dobio njekoliko dobrih sila, odlučilo se reorganizirati taj odio te pružati po mogućnosti kao u Trstu i u Puli barem svaki mjesec p. n. občinstvu po jedan dramatski komad. Naš položaj i narodni osjećaj sili nas da se čim više goji hrvatsku dramu na naših pozornicah. Radi toga potpisani, poznajuć Vašu požrtvovnost, najuljudnije Vas pozivlje da izvolite doći u petak dne 9. decembra 1910. u 8 sati na večer u veliku dvoranu Narodnog Doma u Voloskom na važan pogovor sa sliedećim dnevnim redom: Organizacija glazbeno-dramatskog društva u Voloskom. — Izvolite sobom dopeljati takodjer svojeg znanca i prijatelja, koji se zanima za tu ideju. — *Odbor.*

Pazinski kotar:

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu pozivlje članove na redovitu glavnu skupštinu, koja će se držati u srijedu dne 21. prosinca t. g. u 2 sata po podne u dvorani Narodnoga Doma u Pazinu.

Dnevni red: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izvješće tajnika, blagajnika i pregledника računa. 3. Izbor odbora. 4. Eventualija.

Opaska. Moli se gg. članove, da podmire svoju članarinu, inače postupiti će se po § 10. društvenih pravila. — Pazin, 5. prosinca 1910. — *Odbor.*

Porečki kotar:

Javni sastanak u Livadama imali smo u nedjelju, dne 20. pr. mj. Vidjeli smo tu ljepi broj našeg naroda iz one okolice, a osim domaćeg učitelja i učiteljice bili su tu naši zastupnici gg. Š. Červar i Fr. Flego, gg. profesori iz Pazina Z. pl. Dorogby i Burger, te učitelj iz Zrenja. Spomenuti moram nekoličnu vrlih Livačanka, koje su sa podaljih mjesta (jer bijasmo pod vedrim nebom) s neobičnim zanimanjem pratile svaku riječ.

Vlč. g. Š. Červar, predsjednik sastanku, otvorivši ga, podijelio je najprije riječ našem poznatom rodoljubu i zastupniku g. *Fr. Flegu*, koji je podulje govorio o našim prilikama i neprilikama, što moradosmo iskusiti u dugoj borbi za svoja prava. Iznesao je svu silu krivica i nasilja, što nam naši susjedi Talijani učiniše, te koja se sveudilj opetuju. Sjeća se 14. maja 1907., onog glasovitog dana, kadno je naš seljak pokazao pred čitavim svijetom, da još živi i bitiše, da je pripravan najodlučnije usfati na branik svoje rodjene grude, da je Istra zemlja, koju .... ne treba „oslo boditi". — Govori o radu našeg sabora, o zadnjoj sjednici u Kopru, kad su talijanski zastupnici htjeli silom izmusti 50 hiljada za svoju mizerju-izložbu. Da, prošlo je vrijeme, kad je „ščavo" plaćao talijansku objest krvavim znojem i žuljevima svojim! Naši su zastupnici učinili i previše, te tako spasili 50 hiljada, koje bi bio morao i naš kmet plaćati, a Talijani zeleni od jada, jer su vidjeli, da je prošlo „ono vrijeme"... vikali su kao mahniti: „Mazzeli, mazzeli!" (Rafinirana „kultura" talijanskih narod. predstavnika! Op. pisca.) Znamo, da je Talijanima teško saći s konja, kojega su do sad sami jašili, a naš narod im ga je hranio, al tu nema druge: danas jaši ti, a sutra bogme treba, da ga ja jašim. — Govor g. zastupnika bijaše jednostavan i razumljiv, te je prisutni narod silnim odobravanjem i živio klicima pokazao, da svoga zastupnika shvaća, te da znade, što mu je u buduće raditi.

Riječ ima gosp. profesor *Zv. pl. Doroghy* Govori o popisu pučanstva, koji će se u neposrednoj budućnosti obaviti. Popis ima se obavljati na temelju općevnog jezika, a to samo zato, da čim povoljnije ispadne za naše protivnike. Čita nekoje podatke iz zadnjeg popisa, po kojem ima n. pr. u općini Oprtalj oko 70 (sedamdeset) Hrvata, a ostalo spada na Talljane (Puro sangue! Op. p.); ništa bolje ne prodjoše druga mjesta, kao Fontane kod Poreča, Lošinj, Osor i t. d. Popis pučanstva je za svaki narod od neprocjenive važnosti, pa je u našem interesu postupamo li pri tom najopreznije. Svatko mora da kaže istinu: kako govori i koliko marve posjeduje. Pita li te komesar, da li znadeš i upotrebljavaš li kadgod talijanski jezik, reci mu, da se to njega ne tiče. — Prisutnici odobravaju govorniku i kliču mu: Živio!

Zatim progovori sam predsjednik sastanka, velemožni g. *Šime Červar*, narod. zastupnik i župnik u Zrenju. — Kao zastupnik i odbornik političkog društva za Hrvate Slovence u Istri smatra svojom svetom dužnošću, da i on izvjesti svoje izbornike o našoj političkoj situaciji, te o teškoj borbi, koju su morali voditi naši zastupnici prigodom ovogodišnjeg kratkog zasjedanja zemaljskog sabora. Pripovjeda obširno o uzaludnoj susretljivosti sa strane naših zastupnika u odboru za izmirenje. Talijani su očito pokazali, da njima ne stoji ni malo do sporazuma, koji bi se osnivao na principu pravednosti. Njihova je želja, da se jednostavno ostane pri starom, t. j., da oni gospodare, a mi da služimo, da oni sami jašu skupnoga konja, — kako reče g. Flego, — a mi da idemo pješke i da plaćamo, ali neka znadu, da im to neće poći za rukom! — U svakom kutiću su si sagradili, najviše o mukama našega kmeta, škole, dok na hiljade i hiljade naše seljačke djece mora da bude bez obuke. A zar naš narod ne plaća porez čak i više od njih?! — Oni imaju gimnaziju i učiteljsku školu u Kopru, realnu gimnaziju, koju cijela Istra t. j. i mi uzdržavamo, u Pazinu, imadu licej i gimnaziju u Puli, te svu silu srednjih i njima sličnih zavoda u Trstu i na Rijeci, kamo bi također mogli slati svoju djecu; al jer im nije dosta, pa *pitaju još jednu gimnaziju u Rovinju!* (Prisutni se nasmijavaju.) Talijanski zastupnici su htjeli, da se na račun ove zemlje *izposudi dva milijuna*, no nisu razjasnili u što bi ovaj novac potrošili, zato su se naši oprli tomu. Govornik spominje neuspjelu talijansku izložbu u Kopru, te veli, da će njihov deficit općine morat pokriti, i to one općine, u kojima oni pašuju, i gdje ogroman broj našeg naroda živi. Tako se u nedavnoj općinskoj sjednici u Oprtlju odlučilo dati za izložbu 1200 K. (Nasta gibanje. Mnogi prosvjeduju.) Kad tražimo ono, što nas po pravu i zakonu ide, Talijani kažu, da previšе zahtjevamo. Njima je to previše, jer bi najvolili nam ništa ne dati, kako su do sad običavali. — Oni nas izazivlju, al mi se ih nismo nikada bojali, niti ne ćemo. Pokazali su im to naši zástupnici u Kopru, a ustreba li, i narod će svoje učiniti. (Burno odobravanje, te klicanje: Živili!)

Na to ustane g. *A. Tončić* iz Zrenja, te predlaže 3 rezolucije, koje su prisutni sa odobravanjem i jednoglasno primili.

I. *Rezolucija*: Hrvati i Slovenci sakupljeni dne 20. studenoga na javnom sastanku u Livadama, odobravaju dosadanji rad hrvatsko-slovenskih zastupnika u zemaljskom saboru u Kopru, te se pridružuju predlogu iznešenom na javnom pučkom sastanku u Pazinu od dne 30. listopada, da se istarski hrvatsko-slovenski zastupnici ne upuštaju u ma bilo kakav kompromis sa Talijanima, dok ne budu imali stalnih garancija, da će iskreno poraditi na tome, da dodje do poštenog sporazuma.

II. *Rezolucija*: Budući su naši zastupnici bili tvorno napadnuti dne 18. listopada 1910. u saboru u Kopru, te se uslijed toga postavio u pogibelj njihov život, zahtjevamo, da se saborisanje istarskog zemaljskog sabora prenese u Pazin.

III. *Rezolucija*: Protestiramo, da se kod predstojećeg popisa pučanstva ima obaviti popis po općevnom jeziku, jer će takav popis biti na štetu slavenskog življa.

Gosp. učitelj *Nežić* zahvaljuje se svima, a napose onoj gospodi, koji su se iz daljih mjesta ovamo potrudili, te se nada, da to ne će biti zadnji put što su ovaj kraj posjetili.

Iza kako je gosp. predsjednik zaključio ovaj ljepi sastanak, narod se je mirno razišao svojim kućama, gdje je u krugu svoje obitelji bez dvojbe mnogo pripovijedao: .. i tko zna kako sudio onima, *koji su ga do sad u tmini držali, koji su mu sve uskratili, samo da ga lakše izrabe*, — koji ni danas nijesu sišli....

Svršio sam govoriti o sastanku, al još nešto ne mogu da zašutim. Čast komu čast! Naše su oblasti bile naime na tom sastanku također zastupane. Vi ćete reći po komu? — A po komu, nego po .... oružnicima. No nisu bili nego samo 4, (slovom: *četiri*), — dakako sa nataknutim bodežima!

Iz Kaštelira. Dne 20. pr. mj. obdržavao se je politički sastanak u dvorani „Hrvatske Čitaone". Na tom sastanku veleuč. gosp. prof. Novljan prikazao je na ljepi i lak način narodu od kakve je važnosti popis pučanstva. Nadamo se stoga, da se ne će naći ni jedan naš čovjek, koji ne će znati kako i što ima raditi. Zadovoljni narod sa govornikom klicao mu: Živio! Iza ovoga govorio je više gosp. Sančin o djelovanju sabora. Narod je i prije nešto

znao, ali je govornika isto sa svom pomnošću slušao, jer je znao, da vidi pred sobom svog zastupnika, koga je on birao, da vidi pred sobom onoga, koji je bio na braniku i koji je bio svjedok svemu. Govornik sam veli, da nam se nijesu vratili punih vreća, nego da su samo prepriječili, da se od našega ništa neuzima. Evala im! Junaci su! Mi svi dobro znamo da je to prepriječenje velik korak naprijed. Dok su talijanska gospoda (a to je kazao naš I. Legović) nama pravdu krojili, a sebi novce brojili, sada, hvala našim neustrašivim zastupnicima, moraju s nama računati.

Da nas talijanski signorotti svakomu računu moraju pripisati, isposlovali su nam naši zastupnici — junaci. Mi ne možemo drugo našim zastupnicima nego iz dna uvjerenja viknuti: Braćo! junaci ste — samo naprijed!

Negdje u polovici sastanka došli su i naši iz Poreča, te je dr. I. Zuccon prozborio nekoliko riječi baš na mjestu.

Na koncu sastanka prihvatile se jednoglasno slijedeće tri točke: 1. Zastupnicima se ima priznati povjerenje, 2. Imena gradova, mjesta itd. imaju se pisati kako narod izgovara, 3. Narod se ima popisivati po materinskom, a ne po općevnom jeziku.

Razne primorske viesti.

Sveučilištno pitanje. „Narodni List" javlja: Po našim viestima iz Beča, vlada ne misli za sada absolutno priznati nauke svršene od učenika iz Dalmacije i Istre na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu. Ali će ipak nastati znatna vrlo povoljna promjena u dosadašnjoj praksi. Pravnici iz Dalmacije polagati će drugi i treći izpit pred naročitim povjerenstvom u Zadru, te ne će trebati polagati te izpite kao do sada u Zagrebu i naknadno u Beču.

Nagrade za pošumljenje goliša. Kranjsko-primorsko šumsko društvo u Ljubljani raspisuje 5 nagrada po 20 i po 40 kruna za uspješno pošumljenje goliša seljačkoga posjeda uz sliedeće uvjete: Pošumljenje mora bit izvršeno god. 1909. ili 1910. i mora zapremati barem 0.56 ha = 1 ral. — Vrst drva i mladice može izabrati posjednik po svojoj volji, samo te mladice moraju biti prema krajevnim prilikama. Daljina medju nasadima ne smije biti veća od 1.50 m. Posjednici, koji će moliti nagrade, moraju svoje molbe podnieti kranjsko-primorskom šumskom družtvu u Ljubljani najkasnje do konca junija 1911, i u istima navesti politički kotar, poreznu občinu, broj čestica i približno mjeru površine pošumljenog zemljišta. To pošumljenje će se pregledati i prosuditi u jeseni 1911, te možebitni nedostatci pri pošumljenju mogu se popraviti u proljeću rečene godine.

Nagrade odredjuje i dosudjuje presjedničtvo rečenog družtva, te će isto doznačiti nagrade ili pak razdieliti samo diplome.

Prilog. Današnjem broju priložena je knjižica o raznim ljekarijama Ljekarne k svetom Ćirilu i Metodu u Pazinu. Preporučamo našim čitateljima da tu knjižicu upotriebe i sve liekove u potrebi naručuju u toj narodnoj ljekarni.

Zanimiv je u današnjem broju našeg lista **iskaz sreće** od Samuela Heckscher senr. u Hamburgu. Ova kuća je radi brze i točne isplate dobivenih iznosa ondje i u okolici zadobila takav glas, da i na ovom mjestu upozorujemo svakoga na današnji oglas.

Dva knjigovežka naučnika
primaju se odmah u nauk sa cijelom obskrbom kod IVANA NOVAKA u Pazinu.

TRAŽI STAN od sobe i kuhinje obitelj bez djece za 1. decembra ili 1. januara. Ponude na uredničtvo.

Kiste (Cassoni)
svake veličine prodaju se u Narodnoj Tiskari Laginja i dr. Pula ulica Giulia 1.

Br. 6055/10.

Oglas natječaja.

U smislu zaključka občinskog zastupstva od 31. oktobra t. g. toč. 2/E ima se popuniti kod podpisanog občinskog glavarstva jedno mjesto občinskog redara sa službenim sielom u Matuljama.

S tim mjestom skopčana je godišnja plaća od K 960 izplativa u mjesečnim postecipatnim obročima i godišnjim paušalom od K 100 za nabavu službenog odiela.

Natjecatelji, koji poznavaju hrvatski jezik u govoru i pismu a i nešto njemački i talijanski imaju podnesti svoje molbe, obloživ ih svjedočbom fizične sposobnosti, pripadnosti, ponašanja i eventualno o dosadašnjoj službi, najdulje do 20. decembra t. g. kod podpisanog občinskog glavarstva.

Glavarstvo općine.

Kastav, dne 1. decembra 1910.

Načelnik: Jelušić.

Br. 6017/10.

Oglas natječaja.

Ovime se razpisuje natječaj na izpražnjeno mjesto redarstvenoga vodje (nadredara) za Volosko.

Sa tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 1920 K, odšteta za stanarinu od 240 K i paušal za uniformu od K 160.

Molitelji imaju dokazati, da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, da su posve zdravi i bezprikorna ponašanja te da poznaju u govoru i u pismu hrvatski ili slovenski, a u govoru njemački i — po mogućnosti — talijanski jezik, kao što i da su jur obavljali redarstvenu službu, i koliko vremena.

Vlastoručno pisane molbe imaju se podnesti na podpisano do 25. decembra 1910.

Imenovani redarstveni vodja imati će služiti najmanje jednu godinu dana, ako ga Občina ne odpusti prije uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnja njegova prava i dužnosti razvidne su u obstojećoj službenoj pragmatici i u poslovnome redu redara ove Občine.

Nastup službe jest odmah.

Glavarstvo občine.

Volosko-Opatija, dne 2. decembra 1910.

Poglavarstvo općine Omišalj,
dne 27. XI. 1910.

Broj 1752.

Oglas dražbe.

Na temelju otpisa Zemaljskog Odbora za Istru od 21. studenoga 1910 br. 11141 razpisuje se dražba za prodaju odlomka općinske čestice zvaneg „Stran" i to: 1000 m u daljini uzduž morske obale i 800 m u širinu od iste obale, dakle jedan kompleks od 800.000 m². Isklična je cijena 40.000 K.

Dražba obaviti će se samo pismenim zatvorenim i propisano biljegovanim ponudama, koje moraju biti obložene sa žaobinom od 10% od iskličnе cijene, te izjavom, da su nuditelju poznati uvjeti pod kojimi općina ovo zemljište prodaje.

Uvjeti prodaje izloženi su kod ovog općinskog poglavarstva na javni uvid za vrijeme uredovnih sati.

Ponude imaju biti naslovjene na Poglavarstvo ove općine najkasnje do uključivo dne 15. XII. 1910. do 5 sati po podne, te nositi na omotu oznaku „ponuda za Stran".

Na zakašnjele nebiljegovane, netočne i brzojavne ponude neće se uzeti obzir.

Načelnik: Albanese.

POZOR! **Novi vinski zakon** dobiva se u **Narodnoj tiskari. Laginja i drug. - Pula.**

Br. 1457.

Natječaj.

Razpisuje se usljed zaključka sjednice Općinskog Zastupstva od dne 8. t. mj. natječaj na mjesto opć. liečnika za mjestnu općinu Barban, uz godišnju plaću od K 3000.

Molitelji treba da dokažu austrijsko državljanstvo, diplomu sveukupnog liečničtva i potpuno poznavanje hrvatskog jezika u govoru i pismu.

Liečnik držati će svoj farmaceutički ormar.

Za ostale uvjete može se doznati kod potpisanog.

Molbe treba podnesti potpisatom do 25. prosinca 1910.

Glavarstvo općine Barban,
dne 27. studenoga 1910.

Opć. Glavar:
Josip Mirković, v. r.

Prva slovenska narodna trgovina u Primorju za šivaćim strojevima i dvokolicama.

Prodaje šivaće strojeve za švelje i domaću porabu:

Singer B s pokrovom i jamči za 3 godine.

Dvokolice „Helical Premier".

Vlastita mehanična radionica.

Preporuča se

JOSIP DEKLEVA
Gorica, Via Municipio br. 1.

Na zahtjev šalje se novi slovenski cijenik franko.

SVOJ K SVOMU!
Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.
Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za
tiskarske, knjigovežke i galanterijske radnje.
Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi
tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, posujilnice, konsum. družtva, trgov. knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risa ske potrebštine.

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Najveći zgoditak ev. 600,000 Maraka | **Iskaz sreće** | Dobitke garantira država

Prvo vučenje 15. Decembra.

Poziv na učestvovanje

u raznim dobitcima velike novčane lutrije, za koje jamči država Hamburg, u kojoj se mora sigurno dobiti

9 milijuna 841,476 Maraka.

Najveći zgoditak u najsretnijem slučaju

600,000 Maraka

odnosno:	Glavni dobitci po
Maraka 300,000	Maraka 200,000
„ 350,000	„ 100,000
„ 340,000	„ 100,000
„ 330,000	„ 60,000
„ 320,000	„ 50,000
„ 315,000	„ 45,000
„ 310,000	„ 40,000
„ 305,000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000
i t. d.	

U svemu sadržaje lutrija, koja sastoji od 7 razreda, 100,000 srećki sa **48,405** dobitaka i 8 premija, tako da skoro

polovica svih srećki sigurno mora dobiti.

Dobitci rastu od razreda do razreda i najveći dobitak 1. razreda iznosi ev. M. **50,000** a onaj 7. razreda ev. M. **600,000.**

Uredovna ciena srećke 1. razreda iznosi za

cielu srećku	pol srećke	četvrt srećke
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 K 1·75

Uredovni sa državnim grbom providjeni nacrt lutrije, iz kojeg se vidi uloško za slieduće razrede kao i točan iskaz dobitaka, šaljem na želju unapried **badava i franko.**

Svaki sudionik dobije službeni prikaz vučenja odmah iza vučenja.

Dobitci bit će isplaćeni odmah uz jamstvo države. Narudžbe molim odmah, a najkasnije do

15. Decembra.

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft in HAMBURG 36.

ovdje izrezati

Naručbenica na gosp. Samuel Heckscher senr., Banka, Hamburg 36.
N. 1129.

Pošaljite mi cielu srećku à M. 6.— (K 7.—), pol „ à „ 3.— („ 3.50), četvrt „ à „ 1.50 („ 1.75)

Naslov:

Iznos primate u priklopu doznačnicom / izvolite podignuti pouzećem (Prekrižite ono što se ne odnosi na poštiljku.)

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4½%

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

Najizvrstnije i najbolje tamburе pravi i razašilje

Prva sisačka tvornica tambura

J. STJEPUŠIN,

SISAK (Hrvatska).

Odlikovan na Pariškoj izložbi g. 1900 te na Milenijskoj izložbi 1896.

Osim tamburah i skladba za tamburе imade razna glazbala kao: guste, citare, gitare, mandoline, harmonike okarine itd. za koje se šalje poseban cienik sa slikami.

Veliki ilustrovani cienik šalje svakomu franko i badava.

U istoj tvornici izlazi strukovni tamburaški mjesečnik pod naslovom »Tamburica« koji donosi uz pouku i krasne tamburaške skladbe a stoji na godinu samo 8 kruna.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·— bielo pahuljice čihane „ 18·— „ „ 24·— kao snieg biele pahuljice čihane . . . „ 30·— „ „ 36·— razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Veliko iznenadjenje!

600 komada samo K 4.

Krasna pozlać. Anker-ura s lancem, točna, 3 god. jamstvo, 1 mod. svil. kravata za gospodu, 3 kom. fin. žepna rubca, 1 liepi prsten za gospodu sa imit. dragim kamen., 1 cigaruša Bernstein, 1 broš (novost), 1 liepo žepno ogledalo, 1 kožn. kesica, 1 perilo, 1 par puceta za manšete, 3 puceta double sa patent. zaklopcem, 1 eleg. album razgledn. najiljepši vidici svieta, 5 šalj. predmeta, veliko veselje za mlado i staro, 1 vrlo prakt. ljubavni listar za gospodu i gospodje, 20 dopis. predmeta i još preko 500 predmeta potrebit. u kući. Sve skupa s urom, koja sama toliko vriedi, stoji samo K 4. Pošilja pouzećem bečka središnja izvozna kuća

F. WINDISCH, Kraków br. G/30.

Ako se ne dopadne, vraća se novac.

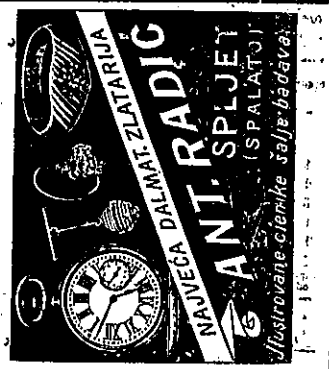

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA. 1.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Telschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

VLASTITI PROIZVODI!

Prave ruske galoše.

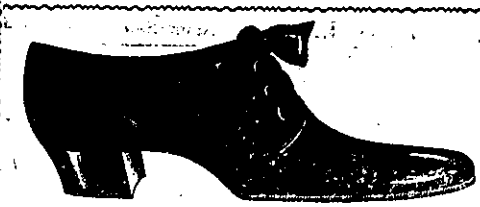

Skladište zimskih cipela.

Trgovina i radionica cipela

ROB. BONYHADI (prije P. Zaro)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Preporuča za božićne blagdane i novu godinu svoje bogato skladište cipela za gospodje, gospodu i djecu uz cijenu

od 2 krune

naprijed.

Poslužuje se hrvatski.

Vanjske narudžbe obavljaju se točno uz pouzeće.

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očihano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvietlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bielo, očihano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fino 10 K; **najfinije prane pahuljice** 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **i pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
6.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	dol.	Malinska	odl.	3.05
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.50	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponod. Srijeda Subota
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	RIJEKA	dol.	5.—	4.50
6.55	7.55	dol.	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	„	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Beli	odl.	2.55	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Merag	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.30	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Priznate niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetoima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovnja.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Vis-à-vis Arena.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i postoljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, ciene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Broj 50. Pula, u četvrtak one 15. decembra 1910. God. XLII.

Oglasi, pripostana itd. iskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom, ili položnicom pošt. štedionice u Beču, na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplato.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Za popis pučanstva.

Kako je poznato, početkom jenara dojduće godine obavit će se u cieloj našoj državi popis pučanstva ili kako to u nekim krajevima Istre zovu „popisija". Taj popis obavlja se svakih deset godina, te upućujemo naš narod, da istinito i točno upiše sve, što se zahtjeva pojedinim pitanjima na popisnim arcima, jer taj popis služi samo u statističke svrhe, iz kojih će državne oblasti upoznati koliko kojeg naroda po rodu i jeziku stanuje u kojoj obćini i kakovo je gospodarsko i kulturno stanje pojedine narodnosti. Dakle tu se ne smije ništa zatajiti iz straha, da bi tobože vlade mogle povisiti poreze — jer to vlasti i državne i pokrajinske i obćinske i onako čine i bez popisije.

Za naš hrvatski i slovenski narod u Istri vrlo je važan predstojeći popis pučanstva, u pogledu naše narodnosti. Prigodom tog popisa imat će svaki (muško i žensko, veliko i malo) da odgovori na pitanja kojim jezikom govori. Za to pitanje imade u popisnim arcima rubrika pod „*obćevni jezik*". Proti tom nazivu (obćevni jezik) naši su zastupnici u parlamentu u Beču protestirali i zahtjevali od vlade, da se mjesto „obćevni jezik" stavi „materinski jezik" ili „narodnost". Premda je tu promjenu parlamenat u Beču prihvatio, ipak je vlada (ministarstvo) prezrela taj zaključak zastupnika naroda i na svoju ruku ostavila rubriku sa starim nazivom „obćevni jezik". To je vlada učinila proračunanom svrhom, u korist Niemaca i Talijana a na štetu nas svih Slavena u ovoj državi.

Popis pučanstva obavljaju obćine po svojim povjerenicima (u Puli ne; ovdje dobije glavar obitelji popisne arke, koje ispuni on sam), te gdje su obćine u talijanskim rukama, tada ti njihovi povjerenici upišu na tisuće i tisuće našeg naroda za talijane. To pak čine lukavim i prevarnim načinom sve pod zaštitom rubrike „obćevni jezik". Ti povjerenici n. pr. iz obćine Vodnjan, Poreč, Motovun, Labin, Cres, Lošinj, Pula, Višnjan, Vižinada, Kopar, Pomjan itd. dodju k našemu čovjeku i pitaju ga ako znade talijanski, ili kad dodje u koji njihov gradić pitaju ga ako tamo govori talijanski, te ako njim odgovori jestno, tada ga upišu za talijana, jer da kad dodje n grad obći talijanskim jezikom, ili pak talijanski povjerenik govori s njime talijanski i naš čovjek mu odgovara talijanski, pak tako ga opet upiše za talijane. Na taj sljeparski način popišu Talijani kao svoje na tisuće našeg naroda. U podkriepu toga spomenut ćemo nekoliko podataka od popisa g. 1901. iz polit. kotara Poreč. Tada je bilo popisano u: obć. Buje, selo: Brda 180 Talijana, 6 Hrvata, Briz 126 Talij., 3 Hrv., Karoet 401 Talij., 12 Hrv., Krasica 849 Talij., 52 Hrv. i Slov., Merišće 248 Talij., 4 Hrv., Tribanj 320 Talij., 0 Slav. — Obć. Grožnjan, sela: Kostanja 445 Tal., 1 Slov., Završje 938 Tal., 67 Hrv., 8 Slov., Šterna 406 Talij., 26 Slov., 2 Hrv. — Obć. Umag, sela: Materada 908 Tal., 13 Slov., 15 Hrv., Petrovija 497 Tal., 8 Slov., 1 Hrv., Sv. Lovreč 1005 Tal., 1 Slov., 22 Hrv. — Obć. Crni Vrh 2222 Tal., 23 Slov. — Obć. Motovun, sela: Brkač 264 Tal., 96 Hrv., Kaldir 321 Tal., 260 Hrv., Sovinščina 255 Tal., 140 Hrv., Zamask 433 Tal., 228 Hrv. — Obć. Oprtalj, sela: Čepić 72 Tal., Gradinja 280 Tal., 205 Slov., Zrenj 663 Tal., 242 Slov., Topolovac 282 Tal., 807 Slov., 13 Hrv. — Obć. Višnjan, sela: Bačve 484 Tal., 111 Hrv., Sv. Ivan od Šterne 221 Tal., 907 Hrv., Sv. Vital 425 Tal., 454 Hrv. — Obć. Vižinada, sela: Kaštelir 323 Tal., 765 Hrv., Labinci 582 Tal., 12 Hrv. — Obć. Vrsar, sela: Funtana 510 Talijana, Hrvata 0, Gradina 80 Tal., 201 Hrv., Lim 173 Tal., 12 Hrv., Sv. Lovreč pazenat. 573 Tal., 1171 Hrv. — Obć. Poreč, sela: Vabriga 354 Tal., 133 Hrv., Dračevac 102 Tal., 116 Hrv., Fuškulin 119 Tal., 141 Hrv., Frati 364 Tal., 45 Hrv. i Slov., Maj 512 Tal., 16 Hrv., Baderna 82 Tal., 824 Hrv., Mongeb 146 Tal., 61 Hrv., Musalež 216 Hrv., 96 Hrv. i Slov., Žbandaj 195 Tal., 878 Hrv., Tar 993 Tal., 108 Hrv., Novavas 812 Tal., 115 Hrv. — U svim navedenim selima obitavaju isključivo naši kmeti Hrvati ili Slovenci.

Po tom popisu imade cieli kotar porečki 42225 Talijana, 9649 Hrvata i 1854 Slovenaca; ubrojivši u talijane sve stanovnike u sielu obćine, izlazi iz sravnanja brojka, da su Talijani u cielom polit. kotaru porečkom popisali za Talijane preko 18.000 Hrvata i Slovenaca. Tako znaju Talijani prikazivati talijanstvo Istre. Poput porečkog kotara prikazan je skroz i skroz lažan popis u obćini labinskoj, plominskoj, lošinjskoj, creskoj, piranskoj i dr.

Po ovim podatcima neka se prosudi, koliko su istiniti izkazi koje dolaze od Talijana. Kako ovdje tako Talijani bilo na obćini bilo na Junti pod službenim plaštem naprosto lažu i huncutski iskrivljuju istinsko i pravo stanje stvari.

Radi toga treba, da je naš narod kod predstojeg popisa u jenaru godine 1911. vrlo oprezan; treba da budno pazi, kako će ga obćinski povjerenik upisati. Tom prigodom svaki našega roda i jezika treba da odlučno i otvoreno reče popisivaču, da govori: *hrvatski*, ili *slovenski*. Drugi jezik ne smije spomenuti, makar znade i deset drugih jezika, to popisivača nije briga. Popisivaču treba reći svoj narodni iliti materinski jezik i drugo ništa. Oprez treba imati i kod toga, da ne reče popisivaču, da govori slovinski, slavenski, ilirski ili čak slavo ili što slično, nego svaki mora bistro i jasno reći da govori ili *hrvatski* ili *slovenski*, jer su ta dva naziva za naš jezik spomenuta u naputku za popis pučanstva, pak bi mogao zlobno talijanski popisivač krivi naziv našeg jezika ne upisati i mjesto toga napisati *talijanski*. Dakle treba, da osobito pazimo i na to.

Kada se tako svi, koji smo hrvatskoga ili slovenskoga roda i jezika u Istri, popišemo da govorimo hrvatski ili slovenski, tada će vlada u carskom Beču a i sam naš premilostivi car i kralj uvidjeti, kako su ih do sada Talijani lažno i krivo izvještivali, i onda reći, kako su Talijani veliki huncuti, te prikazivali Istriju talijanskom zemljom i htjeli tu zemlju sa tisuću i tisuću našem caru i kralju viernog hrvatskog i slovenskog naroda odtrgnuti od naše države i priključiti Italiji. Kada svi dakle učinimo svoju dužnost, tada će broj Talijana spasti i pokazati se, da u Istri imade Talijana jedva jedna trećina a nas Hrvata i Slovenaca dvie trećine, pak po tomu razmjeru krojit će nam se pravda i zakon.

Upozorujemo još naše, da kod popisa pučanstva pitaju savjeta u učenijega od sebe, kao što preporučamo gospodi svećenicima i učiteljima na selu, da u svemu tomu poduče narod.

U gradu Puli pak preporučamo našima, da paze te ih gospodar kuće ne upiše za talijane (to vriedi osobito za one naše, koji ne znaju pisati), a koji će sami izpuniti popisne arke, da sebe i svoje upišu da govore hrvatski ili slovenski. Za sve pak naše u Puli bit će najbolje, da svaki donese popisne arke u Posujilnicu, Narodnu Radničku Organizaciju ili u naše uredničtvo, gdje će im se sve točno ispuniti i tako biti sigurni, da neće biti krivo ubilježeni. Tada se neće dogoditi kao kod zadnjeg popisa od g. 1901., da su upisali Talijani samo 4820 Hrvata i 1514 Slovenaca.

Svaki pak i u selu i u gradu ima pravo, da ide na kapitanat pogledati ako ga je popisivač upisao onako, kako je sam rekao. Ako se dogodi komu, da ga popisivač krivo opiše, neka se odmah prituži na kapitanat.

Za ovog popisa pruža se našem narodu u Istri opet liepa prilika, da pokaže i Talijanima i vladi, da nije više „šćavo", nego sin slavnog i velikog slavenskog plemena a hrvatskog i slovenskog roda i jezika. Kao što smo 14. maja godine 1907. zapanjili svojom sviešću, jakošću i brojem cieli svieta, a našu slavensku braću obradovali, tako moramo i sada prigodom popisa pučanstva, pokazati svim našim neprijateljima, da u Istri žive u velikoj većini hrvatski i slovenski narod, te nedamo da nam našu krasnu Istru Talijani otmu, nego hoćemo da ju vierno čuvamo i branimo za našeg cara i kralja.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 6. 12. 1910.

Kod razprave o provizoriju za polovicu buduće godine 1911. govorili su subotu medju ostalimi novi slovenski zastupnik iz južne Štajerske prof. Vrstovšek, novi hrvatski zastupnik iz Dalmacije Dr. Smodlaka, a danas hrvatski zastupnici Spinčić i Biankini.

Spinčić je u svojem uru i pô trajućem govoru ocrtao postupak c. kr. vlade u Primorju a najpače u Istri skoro u svim granam javnoga života. U prvom redu, pozivom na svoju interpelaciju od 26. pr. mj. pokazao je, na temelju činjenica, na neznanje hrvatskoga ili slovenskoga jezika sa strane c. kr. činovnika. Onda je iztaknuo stanje školstva, pučkoga, srednješkolskoga, strukovnoga i visokoškolskoga, njemačkoga, talijanskoga i slovensko-hrvatskoga, čineć za sve odgovornom c. kr. vladu, odnosno c. kr. školske oblasti.

Nije zaboravio ni na političku i sigurnostnu, kao ni sudbenu upravu, kao ni na popis pučanstva.

Obzirom na tobožnju akciju za gospodarsko podignuće naroda iztaknuo je kako se malo u tu svrhu čini, i kako se nemarno u tom postupa i zateže. Jedino je još ministarstvo javnih radnja koje je nekoliko novca za razne ceste u proračun uvrstilo. Za željeznice nije uvršteno ništa, a od automobila nejma samo pučanstvo ništa ili jako jako malo.

Zaključio je baciv pogled na izvanjsku politiku.

Govoru su povladjivali jako razni slavenski zastupnici. Novi talijanski zastupnik Ussai prigovorio je govorniku na jednom mjestu, ali ga je ovaj zapečatio tako da mu je volja prošla prigovarati.

(Mi ćemo taj govor donieti u cielosti u božićnom broju. — Ur.)

Beč, 13. 12. 1910.

Iznenada razširila se je jučer viest, da je ministarstvo Bienerth demisioniralo, da je Njegovo Veličanstvo demisiju doista prihvatilo, al i naložilo ministru-predsjedniku Bienerthu, da zajedno sa svimi dosadanjimi ministri vodi poslove dok se neustanovi novo ministarstvo.

Povoda demisiji, bar izvanjski, dali su Poljaci, koji su zahtjevali, da se zakon o izgradnji vodenih puteva izvrši, dočim vlada nejma za to novaca. Moguće i po svoj prilici da je demisiji i drugih, dubljih razloga. Obzirom na odnošaje u monarhiji, obzirom na to da su Česi stvorili jedan velik klub i da se ni proti njim ni bez njih nemože vladati, i obzirom na to, da Česi neće da Bienerth sa svojim vodi razprave za nagodu izmedju Čeha i Njemaca u Češkoj, nuždno je da se ministarstvo promjeni. Sad se je našlo povod da dosadanje odstupi; znat će se pak skrpati buduće.

Današnja sjednica zastupničke kuće bila je otvorena i držana pod znakom i utiskom demisije.

Najprije bio je pročitan odnosni pripis ministra-predsjednika. Onda je ovaj, dobio rieč, ustao, i rekao, da zajedno sa drugimi ministri preuzima vodstvo državnih poslova, dok se novo ministarstvo nesastavi, a da ujedno preuzima i odgovornost za sve. Moli za podporu kuće, i želi da se prije konca godine razpravi provizorij za prve pô godine 1911., produljenje lani prihvaćenoga privremenoga poslovnika, i trgovački ugovor sa kraljevinom Srbijom. On sa svoje strane obećaje da će kao i do sada (!) lojalno podupirati rad kuće.

No to je govorio glavni govornik proti osnovi produljenja povlastica austro-ugarskoj banci, odnosno proti osnovi plaćanja u gotovim Ceh Dr. Sramek, čim bijaše svršeno prvo čitanje osnove, te je ista prešla na razpravu u odbor.

Bila je prihvaćena takodjer preinost predloga glede poboljšanja stanja poštanskim oficijantom, te je predlog bio upućen odboru za državne namještenike na razpravu i izvještaj.

Sjednica je poslie 1½ sata bila zaključena.

Klubovi i sami, i medju sobom, i sa vladom trebaju vremena da se o koje čem pogovore i po mogućnosti sporazume.

U subotu će carevinsko vieće radi božićnih blagdana prekinuti sjednice, do kada se misli da će bit vladi votiran provizorij za tri mjeseca.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Hrv. pjevačko i glazbeno društvo u Puli. Ovo mlado društvo, koje se osnovalo pred par mjeseci, istupa ove subote 17. t. mj. javno pred občinstvo, da pokaže koliko je napredovalo. Premda ovo čisto kulturno društvo nije žalibože našlo u našem občinstvu u Puli onog odziva i podpore, koje radi svoje plemenite narodne svrhe zaslužuje, pregnulo je ipak živo, da častno izvrši zadaću, koju je sebi postavilo. Tako evo za kratko vrieme svog obstanka toliko je napredovalo, da nam u sudotu 17. t. mj. priredjuje I. veliki koncerat uz pratnju orkestre c. i kr. ratne mornarice u velikoj dvorani „Narodnog Doma". Poslije koncerta ples. Početak u 8½ s. večer. Ulaznina 1 K; sjedala: I. reda 3 K, II. reda 2 K, III. reda 1 K; ulaznina na galeriju 50 para, sjedala na galeriji 50 para. Raspored: I. dio. 1. a) H. O. Vogrić: „Mardešić-Koračnica" — orkestar. b) Smetana: Fantazija iz opere „Dalibor" — orkestar. 2. N. Faller: „Liepa naša domovina" — muški zbor. 3. Iv. pl. Zajc: „Molitva" — velika kantata — muški zbor uz pratnju orkestra. 4. Gv. Havlasa: „Crni lasi" — ženski zbor uz pratnju orkestra. 5. Jos. Hatze: a) „Kad Mnidijah umrieti", b) „Ti . . .", romanca — za sopran i orkestar — pjeva gdjica Milena Konavoka. 6. L. Kuba: „České písně" — mješoviti zbor uz pratnju orkestra. — II. dio. 7. Iv. pl. Zajc: „Domovini i ljubavi" — orkestar. 8. H. O. Vogrić: „Lunin svit" — romanca — mješoviti zbor uz pratnju orkestra. 9. F. S. Vilhar: „Narodne pjesme" — mješoviti zbor. 10. D. Jenko: „Zvončić" — ženski zbor uz pratnju orkestra. 11. F. Albini: Arije iz narodne opere „Maričon" — ženski, muški i mješoviti zbor uz pratnju orkestra. Pjevačkim točkama dirigira društveni kapelnik gosp. Hrabroslav Otmar Vogrić. — Ples.

Kako se vidi iz ovog liepog rasporeda, društvo nije žalilo ni žrtava ni troškova, samo da ovaj prvi koncorat što ljepše ispadne i pošt. občinstvo zadovolji. Zato se očekuje od našeg rodoljubnog občinstva da će se u velikom broju odazvati pozivu na ovaj koncerat i tako svojim posjetom dati veće pobude za budući rad i podupriieti doprinosima društvo što ljepše procvate i što častnije vrši rodoljubnu zadaću, koju si je preduzelo.

Za Božićnicu našoj dječici. Kao prvih godina tako će se i ove godine, požrtvovnošću naših velevriednih gospodja i gospodjica, prirediti „Božićnica" za našu dječicu hrvatskih škola u Puli. Tom prigodom nadarit će se siromašnija djeca odielom i obućom. Naše velevriedne dame obilaze već gradom i kucaju na rodoljubna srca, da što više sakupe za našu uzdanicu, koja se odgaja u hrvatskim školama u korist cielokupnog našeg naroda. Pošto ove godine imade u obim školama do 540 djece, to taj veliki broj djece iziskuje i veću svotu za obdarenje, te Vam toplo preporučamo slavenskom rodoljubnom občinstvu u Puli, da naše marne sabiračice obdare što većom svoticom, da tako svi uz ushićenje biede naše sirotinje pozdravimo na izgradnji velike i jake narodne zgrade.

Božićnica učenika Družbinih škola. U nedjelju dne 18. t. mj. u 2 sata po p. biti će u dvorani Narodnog Doma „Božićnica" učenika Družbinih škola u Puli. Tom prigodom podielit će se siromašnijoj djeci odiela i obuća od prinosa, što su ih kao marne pčelice sabrale naše rodoljubne gospodje i gospodjice. Tko nije dao još svog obola za našu dječicu, neka to učini u nedjelju pri ulazu na „Božićnicu".

Djeca će u zahvalu svojim dobročiniteljima prikazati su tog dana občinstvu sa pjevanjem, i predstavom po ovom rasporedu: 1. Deklamacija; 2. Dvoglasno pjevanje, 3. „Mladi vojaki", piev uz zorno prikazivanje; 4. „Ukradena lutka", igra u 1 činu; 5. Deklamacija; 6. Božićno drvce, prikaz uz pjevanje.

Javni sastanci. U nedjelju 18. t. mj. u 10 s. jutrom obdržavat će se javni sastanci o poduci za popis pučanstva u Premanturi, Pomeru i Štinjanu.

Za Družbu.

Da počasti uspomenu blagopokojne majke Dr. D. Trinajstića daruje družbi, podružnica Pula, veleuč. g. Dr. M. Laginja K 5.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa. U nedjelju oko 5 sati po p. vidio si, kako žurno vrvi narod po gradskim ulicama, čovjek se čudom pitao, što se tako važnog dogodilo. Prolazeć pútem, čuješ kako jedan drugome šapće, zar neznaš, da imamo danas u „Narodnom Domu" skupštinu, a već su brzo 5 sati, pak treba se požuriti — da ne dodjemo kasno. Upravo s veseljem gledao si našeg kopača, na licu čitao si mu radost, a srce čovjeku upravo raslo od veselja, gledajuć pred sobom onako lijepi broj općinstva — svake dobe i spola.

Skupštinu otvara presj. g. N. Bolmarčić, pozdravlja prisutne i podieljuje riec kapelanu g. Ivanu Maračić, koji proizbori sakupljenom narodu. — Dragi narode! Srce mi se smije, kad Te vidim u ovom hramu hrvatstva, u ovako lijepom broju. Vidio si, da mu srce upravo govori, izrazio im ljubav, koji oni zaslužuju za svoje patnje. On im protumačio svrhu društva i ljubav svakog pojedinog zadrugara prema društvu. Ovo je vaše dijete — nemojte ga zadušiti za volju naših protivnika, koji to jedva čekaju. — Pozivlje narod, da se služi jedino kod svojeg društva, prema onoj — svoj svome. Nemojmo neprijatelje toviti s našim novcima, nego dajmo pokažimo se, da smo svoj u svome. Nemojte davati oružje u ruke neprijatelju, kojim će Vas on uništit. U složnom radu nama je spas, za to svi složno kao jedan i svi proti jednom. „Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Prije nego svršim, pokazat ću Vam s kakvim ljudima imamo mi posla, i za bolje razumijevanje o čemu će Ti govoriti dragi narode g. uč. Ivo Sorić.

Ti se sjećaš, kad no se govorilo po našem gradu i kad no se lijepilo po kantunima nekakvi oglas, o raspustu našeg pokrajinskog sabora. Oni nas krstili neprijateljima puka, ali slušaj zašto. Tvoji zastupnici imajuć na pameti tvoju bijedu, nijesu im htjeli votirati onih 50.000 K, što su ih pitali oni tako bogati — za nekakvu, kako si čuo — mizerabilnu „esporizion istriana". Onaj je neprijatelj puka, koji ne votira za esporizion.

Vidi, ovo je bio jedan od glavnih uzroka smutnje. Mi bi rekli po domaću — ne mijesaj se, gdje te ne pašuje.

Iza toga diže se g. uč. Ivo Sorić, koji sa zanosom govori narodu o svrhi popisa pučanstva i o načinu, kako se ima vladati prigodom popisa. On je ovo tako zorno predočio, da ga svi sa veseljem poslušaše. Preporuča im, da budu oprezni, i da ne puste ih preko praga svoje poštene kuće. Govorí zatim o razmiricama, koje vladaju u našem gradu, o školi, koja je ovdje mnogo doprinesla osvješćenju — na ljubav svojeg jezika i domovine. Kad je kod nas, ona svijezda spasiteljica „Družba sv. Ć. M." otvorila školu, počela se narodna svijest budit i svakim danom sve više rasti. Prikazuje, kako treba da se borimo protiv grobara našeg jezika i imena. Ugledajmo se u njih, kako oni ne izabiru sredstva dozvoljena već što im puhne u glavu ono čine, žele ocrniti naše ugledne muževe. Na nišan uzeli su oni našeg pastira preč. g. N. Turato nadpopa, ali on kao klisura stoji, kukavica samo uzmiče. Mi smo svi s Tobom, hoće za svetu stvar i za prava naša — nek Ti podaje i ovo nove sile, ustraj u borbi. Život je borba, a u borbi je spas. Sakupljeni narod daje oduška svojem srcu — izrazuje ljubav i vjernost svojem obljubljenom pastiru, a negodovanje i prezir onima, koji ga zasluzuju.

Budući se nitko ne javlja za riječ, presj. diže skupšt. i zahvaljuje govornicima, što su ih mnogo lijepa i korisna naučili, zahvaljuje narodu na lijepom broju i pozivlje ih svake nedjelje na pučno predavanje u „Narodni Dom". Narod zahvalio se govornicima, a oduševljenju ni kraja ni konca. Razišli se kućama s veseljem da će još mnogo lijepog naučit.

Krčki kotar:

† **Mare Trinajstić rodj. Vitezić.** Dne 12. t. mj. preminula je u Vrbniku Mare Trinajstić rodj. Vitezić, majka naših rodoljuba Dra. Mata i Dra. Dinka Trinajstića, župnika popa Iva i učiteljice Marije Trinajstić, u liepoj dobi od 82 godine. Pokojnica izim spomenutih ostavlja ucviljena supruga Ivana te sina Josipa i kćer Maru udatu Toljanić. S pokojnicom nestaje zadnja od braće pok. biskupa Ivana Vitezića i rodoljuba blagopok. Dra. Dinka Vitezića. Pokojnica znala je za vrieme narodne borbe sa šarenjacima u Vrbniku živo se zauzimati za narodnu stvar, a i prije i poslije njezina je rodoljubna kuća poznatom gostoljubivošću bila uviek stjecištem mladih djaka i rodoljubnih srdaca. Blage ćudi, plemenita srca i darežljive ruke, njezina smrt je duboko dirnula sve njezine sumješćane. Budi joj ovdje izražena vječna spomen!

Plemenitoj pokojnici, koja je častno završila svoj smrtni viek, bila lahka domaća hrvatska gruda, a cielokupnoj rodoljubnoj obitelji naše iskreno saučešće.

Promjena pješačke pošte Punat-Krk u voznu poštu. S 15. decembra o. g. obustavlja se pješačka pošta, koja dnevno opći izmedju pošt. ureda Punat i Krk, a mjesto iste ići će jedan put na dan vozna pošta s jednim konjem izmedju Punta i Krka po slijedećem voznom redu: iz Punta u Krk u 3 s. po p. a iz Krka u Punat u 5 s. po p. kamo dolazi u 6 s.

Voloski kotar:

Iz občinskog zastupstva kastavskog. Občinsko zastupstvo sakupljeno u redovitoj sjednici u Kastvu dne 6. decembra 1910., glasujuć prešnost na predlog načelnika K. Jelušića, savjetnika Milana Kundića i Ivana Vlaha i zastupnika Josipa Brnčić jednoglasno zaključilo je:

I. Izrazuje se posvemašnje povjerenje hrvatsko-slovenskim zastupnicima na istarskom saboru i carevinskom vieću; odobravajuć njihov dosadašnji rad u istarskom saboru i carevinskom vieću, te postupak njihov prigodom zadnjeg saborskog zasjedanja.

II. Prosvjeduje se proti očitom kršenju zakona sa strane talijanskih zastupnika u saboru i talijanskih prijedlnika u zemaljskom odboru.

III. Poziva c. kr. Vladu, da stane na put tom kršenju zakona i da pazi, nek se svuda i svagdje vrši zakon.

* * *

U interesu naše javne stvari dobro bi bilo, da i ostalo hrvatske i slovenske občine u Istri stvore sličan zaključak u istom predmetu i da se to dade do znanja javnosti da uvide i c. kr. oblasti, da je hrvatski i slovenski narod u Istri posvema složan sa svojim zastupnicima.

* * *

Obć. zastupstvo u Kastvu odlučilo je dati „Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru" 100 kruna povrh utržka od Spomen-knjige Spinčićeve, u koje ime stižu još prinosi. Pozivaju se oni, koji su knjigu dobili a nisu uplatili, da jednom uplate.

Poduka radi popisa pučanstva u kotaru Voloskom. Važnost popisa pučanstva, koji se ima ove godine obaviti, učiše takodjer rodoljubi u Voloskom-Opatiji. Zato se je po čitavom kotaru obdržavalo više pouzdanih i javnih sastanaka, a i još će se obdržavati. Do sada se je poučavalo narod na sastancima: u Sv. Mateju, Zametu, Mihotićima, Veprincu, Ičićima, Iki, Lovranu (2 puta), Mošćenicama, Sv. Križu. Buduće nedelje, dne 18. ov. mj., držat će se pouke na sastancima 1. u Berseču, 2. u Lovranu, 3. u Iki, 4. u Veprincu, 5. u Opatiji, 6. u Kastvu (grada), 7. u Rubešima, 8. u Klani, 9. u Šapjanama i 10. na Vlahovom bregu. Nadamo se, da će narod mnogobrojno pristupiti tim sastancima i da će se okoristiti naukom, što će ju tamo dobiti.

Poziv na glavnu izvanrednu skupštinu, koju će obdržavati glazbeno dramatičko društvo u Voloskom u ponedjeljak dne 19. decembra 1910. u velikoj dvorani Narodnog Doma u Voloskom u 6 sati i pô na večer sa slieđećim dnevnim redom: 1. Izvješće i obračun starog odbora, 2. Prijava članova, 3. Izbor upravnog odbora, 4. Izbor obraničkog suda, 5. Izbor revizora i dvih zamjenika, 6. Izbor kazališne intendance, 7. Slučajni predlozi.

Obzirom što su na dnevnom redu neke važne točke najuljudnije se pozivaju svi prijatelji društva, da izvole doći na tu skupštinu u što većem broju. — Odbor.

Pazinski kotar:

Pazin. U četvrtak, prvog ovog mjeseca, držalo je „Istarsko pčelarsko društvo u Pazinu" svoju prvu odborsku sjednicu. Medju drugim, zaključilo se, da se za članove društva naruči 50 komada ulišta Baraćeve usavršene amerikanke. Amerikanka, takvo jedno uliste, koje sastoji iz plodišta i medišta sa svimi potrebitimi okvirci, stojat će kruna deset. *Članovi društva imat će popust.*

Pčelari, koji potrebuju takvih ili drugih ulišta, ili pčelarskog orudja, neka se oglase Istarskom pčelarskom društvu u Pazinu ili na društvenog tajnika, L. Tomašića, učitelja u Novaki kod Pazina.

Umoljava se članove društva, da blagoizvole poslati članarinu, koja će biti uračunana za godinu 1911., da se uzmogne pokriti troškove učinjene prigodom osnutka društva itd.

Narodni interes i plemenita svrha tog društva zahtjevaju zanimanje zanj u najširem opsegu, te se čvrsto nadamo, da će svećenstvo, učiteljstvo i ostali rodoljubi Istre učlaniti se u to društvo, te time poduprieti isto, što će biti od velike koristi za razvitak domaćeg pčelarstva.

Članovi su:

1. *utemeljitelji*, koji plate jedanput za uviek 20 kruna;

2. *redoviti*, koji plaćaju 3 krune na godinu;

3. *podupirateljі*, koji plaćaju 2 kruna na godinu.

Članarinu šalje se na „*Istarsko pjelarsko društvo u Pazinu*“.

Iz Pazina. Nekoji učitelji pazinskog kotara nijesu još dobili plaće, akoprem traje već škola 3 (tri) mjeseca. Toliko se daje do znanja onima, koji time imaju posla i koji moraju za to skrbiti, a ne skrbe. Ako su dotičnici zaboravili, neka mi oproste, što ih uznemirujem i podsjećujem prije, nego se sami sjete. Ljudi smo; lako se zaboravi, a uz to se radi o učiteljima.

Popis pučanstva. Članovi „Odbora za prosvjetu“ u Pazinu obdržavali su u nedjelju dne 4. o. mj. skupštine, na kojima su podučavali narod o popisu pučanstva u Kanfanaru, Juršićima, Gologorici, Roču i Trvižu.

U četvrtak dne 8. o. mj. u Zbandaju, Višnjanu, Fontanama, Varvarima, Tinjanu i Sv. Ivanu i Pavlu.

U nedjelju dne 11. o. mj. u Topolovcu, Pregari, Sv. Luciji, Zrenju, Šterni, Sušnjevici, Boljunu, Barbanu i Zarečju.

U nedjelju dne 18. o. mj. predavat će se u Karojbi, Ferencima, Krmedu i Golašu.

Franina i Jurina.

Fr. Kaži mi malo Jure, što je ono marčanska učiteljica na placi držeć Našu Slogu u ruci mislila reć, da ju treba obisit u sakristiju u crikvi.

Jur. To ti ni ja nebih znal raztumačit; ma ona bi bolje učinila, da ide malo u spovidalnicu...

Fr. I da sa učenicima na šetnji govori samo po hrvatsku, kako je to dužnost učiteljice hrvatske škole...

Jur. I uobće da toliko ne talijančari, zač ćemo ju malo drugačije primit.

Fr. Vidiš sada Jure, kako smo falili, da ju nismo zgrabili već onda kad je bila još u Kanfanaru, odkud su nam se tužili na nju radi talijančarenja.

Jur. E, što ćeš, mislili smo tada oba, da će se popravit, ali smo se prevarili. Drugi put ćemo se znat ravnat.

Razne primorske viesti.

Ostavka ministarstva. U ponedjeljak 12. t. mj. dalo je cielokupno ministarstvo Bienerth ostavku, koju je Nj. V. prihvatilo, i ujedno povjerilo odstupajućem ministarstvu dalnje vodjenje posala do imenovanja novog ministarstva.

2000 kruna za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru. Dr. Gjuro Červar, narodni zastupnik i odvjetnik u Voloskom, darovao je družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru 2000 kruna za ustanovljenje dviju škola u zapadnoj Istri. U ime družbe i onih naših izloženih suzemljaka izrazujemo ovim plemenitom gospodinu darovatelju i rodoljubu našu najusrdniju hvalu. — Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda.

† **Paškal Buconjić.** Dne 8. o mj. preminuo je u Mostaru tamošnji starac biskup O. Paškal Buconjić u visokoj dobi od 80 godina. Tim povodom piše glasilo bosanskih Hrvata: Pao je ponosni dub, mrtvo je tijelo kršnog Hercegovca, ostavio nas je veliki duh Njegov, koji nam je poput plamena znaka sjao nad obzorjem naših nada, naših težnja i napora. Ostavio nas je, istom što je podgojio nove borce, kad je razbudio blize i daleke duhove svoga plemena ovih zemalja, kad je hrvatskoj narodnoj misli pribavio utočišta u srcima i težnjama bosanskih i hercegovačkih Hrvata.

Nema nam Ga više, pleđenija je vruća kapija u žilama i utrnula vatra srca i volje Njegove. Nad smirenim pokojnikom tuguje rod i dom, Hercegovina plače nad najboljim svojim sinom, a hrvatski narod polaže i opet u grob jednog velikog svog biskupa. Vječna mu slava!

Konac jedne austrijske ekspedicije. Iz Victorije (britanske Columbije) javljaju: Misteriozno izčeznuće austrijske ekspedicije istraživatelja, koja je godine 1895. odputovala na brodu „Albatros“ put Južnog mora, sada je razjašnjeno viestima, koje je donio australski parobrod „Zelandija“. Ondašnja viest, da su istraživatelji bili masakrirani od divljaka, potvrđuje se. Na otoku Tatuwe nadjene su kosti umorenih. Ekspedicija se je sastojala od baruna Norbeck, poručnika Dudika, pomorskog poručnika Beauforta i devet mornara.

Radnički zavod proti nezgodama u Trstu. Dne 29. decembra t. g. obaviti će se izbori dviju odbornika i zamjenika u upravni odbor tog zavoda i jednog prisjednika i triju zamjenika u obranički sud istog zavoda. Pošto nam ne može da bude svejedno, tko nama dijeli prava kod tog, po nas velevažnog zavoda, pozivlje se ovime sve poduzetnike Istre i Dalmacije, koji su od gorenavedenog zavoda primili glasovnice, da iste podpišu, odnosno puste potpisati i po jednom radniku svog poduzeća, te onda tako podpisane šalju poštom ili ih osobno donesu Narodnoj radničkoj organizaciji u Puli ili g. Anti Vahtaru u Volosko, Istra, najkasnije do 20. decembra t. g.

„**Društvo slov. profesora**“ imat će svoju glavnu skupštinu dne 29. decembra o 1/2 10 sati prije podne. U smislu § 11, 4 društvenih pravila treba eventualne prijedloge najaviti barem tjedan dana prije, dakle do 20. decembra t. g.

Priposlano.*)

Par riječi osvrta na „Priposlano“ g. Marottia.

Evo izvadka iz pisma g. Stihovića od 19. aprila t. g., na me upravljeno:

„Rado bih bio zadnji put govoriti s Tobom, da Ti kažem, što mi je g. Marotti odgovorio, radi svojeg uložka. Pripovjedao sam sve Dr. Laginji, koji je osudio Marottiev postupak. On (Marotti) kani za predsjednika predložiti Vinodolca. To Ti javljam ravnanja radi. Karabaić će raditi takodjer za Vinodolca. Moralo bi se ljude uputiti, da je on jedva došao u Marčanu, da ne pozna prilika ni ljudi i zato nemože predsjedati ovako važnom društvu.

Marotti je zastrašio, da će dignuti cieli iznos što ima kod Vas uložen. Ja sam mu odgovorio na to, neka čini, kako je njemu bolje, a da će društvo već naći novac za isplatiti ga.

Javi mi odmah uspjeh skupštine“.

Dakle tko „prosto laže“, g. Stihović ili Radić? Ja nisam nikada izjavio, da imam od g. Dr. Laginje pismo, koje dira u „poštenje i rodoljubje“ g. Marottia, nego *da imam pismo, kako sude o g. Marottiu gg. Dr. Laginja i Stihović*, te da je g. Dr. Laginja kazao: „Bolje da Posujilnica plaća ne samo 8, nego i 20 K na mjesec, nego da se smjestila u Marottia“. Toga medjutim g. Dr. Laginja u svom pismu nije dementirao!...

U ostalom ja ne uzmičem ni za ciglu dlaku od onoga, što sam o g. Marottiu u br. 24—28 „Naše Sloge“ t. g. napisao, te mu još uvijek stojim na biljezi!

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo.

N. ostale njegove lažne insinuacije na smatram nužnim odvraćati, jer me jedan V. Marotti ne može oklevetati, niti uvriježditi!

Marčana, koncem novembra 1910.

Adolf Radić.

Kinematograf Internacional

(POLDO), via Sergia 77. Program: četvrtak: Kolibica strica Tome (drama, traje 3/4 sata), 1 šaloigra; od petka do nedelje: konjaništvo u Saluzzo (po naravi), plašljivost, (vrlo umjetne slike), originalna paleta (komično).

OGLAS.

Redovita glavna skupština društva za štednju i zajmove u Omišlju obdržavat će se dne 29. t. mj. u 4 sata poslije podne u prostorijama društva.

Dnevni red:

1. Izbor Ravnateljstva § 16 p. d.
2. Izbor pomirnog suda § 64 p. d.

Omišalj, dne 11. prosinca 1910.

Ravnateljstvo.

Br. 1457.

Natječaj.

Razpisuje se usljed zaključka sjednice Općinskog Zastupstva od dne 8. t. mj. natječaj na mjesto opć. ljećnika za mjestnu općinu Barban, uz godišnju plaću od K 3000.

Molitelji treba da dokažu austrijsko državljanstvo, diplomu sveukupnog ljećničtva i potpuno poznavanje hrvatskog jezika u govoru i pismu.

Ljećnik držati će svoj farmaceutički ormar.

Za ostale uvjete može se doznati kod potpisanog.

Molbe treba podnesti potpisatom do 25. prosinca 1910.

Glavarstvo općine Barban,
dne 27. studenoga 1910.

Opć. Glavar:
Josip Mirković, v. r.

Br. 6017/10.

Oglas natječaja.

Ovime se razpisuje natječaj na izpražnjeno mjesto redarstvenoga vodje (nadredara) za Volosko.

Sa tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 1320 K, odsteta za stanarinu od 240 K i paušal za uniformu od K 160.

Molitelji imaju dokazati, da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, da su posve zdravi i bezprikorna ponašanja te da poznaju u govoru i u pismu hrvatski ili slovenski, a u govoru njemački i — po mogućnosti — talijanski jezik, kao što i da su jur obavljali redarstvenu službu, i koliko vremena.

Vlastoručno pisane molbe imaju se podnesti na podpisano do 25. decembra 1910.

Imenovani redarstveni vodja imati će služiti najmanje jednu godinu dana, ako ga Občina ne odpusti prije uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnja njegova prava i dužnosti razvidne su u obstojećoj službenoj pragmatici i u poslovnome redu redara ove Občine.

Nastup službe jest odmah.

Glavarstvo občine.

Volosko-Opatija, dne 2. decembra 1910.

Jeftino česko

PERJE

za krevete

5 kg. novo čišano K 9·60, bolja K 12·— biele pahuljice čišane, 18·— „ „ 24·— kao snieg biele pahuljice čišane . . . „30·— „ „ 36·— razašilje se franko ponzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobez, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

✝

Podpisani duboko ožalošćeni javljaju svim rodjacima, prijateljima i znancima tužnu viest, da im je supruga, odnosno majka

Mare Trinajstić rodj. Vitezić

danas o podne u 82. godini života, providjena Svetotajstvima umirućih, blago u Gospodu usnula.

Pogreb smrtnih ostanaka bit će u sriedu 14. t. mj. u 9 ura pr. p.

VRBNIK, 12. prosinca 1910.

Ivan Trinajstić pok. **Mata**, suprug. **Dr. Mate Trinajstić** i obitelj, **Dr. Dinko Trinajstić**, **Josip Trinajstić** i obitelj, pop **Ive Trinajstić**, sinovi. **Marija Trinajstić** učiteljica, **Mare** udata **Toljanić** i obitelj, kćeri.

Ova obaviest služi mjesto posebne objave.

Bečko skladište izabranih gotovih odiela za gospodu i djecu.

Adolf Verschleisser

PULA - Via Sergia 34-55 - PULA.

Preporuča svoje veliko skladište raznih gotovih odiela, Raglan, proljetnih ogrtača, paletota, raznobojnih prsluka, ogrtača za kišu itd.

Kroj i načinba mojih odiela tako su točni i savršeni da nadomješćuju saama odiela po mjeri.

Ciene su takove da isključuju svaku utakmicu.

Novi izlozi dućana u via Sergia 34 zaslužuju osobitu pažnju, jer su u njima izložene najbolje novosti sezone, kao: odiela „Chantéclair“ i Raglan „Blériot“.

Poslužuje se i hrvatski, češki i poljski.

Pozor! **Pozor!**

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 6·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke cijene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smeđje ili crne kože, galoširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 6·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA, 1.

Najizvrstnije i najbolje tambure pravi i razašilje

Prva slsačka tvornica tambura

J. STJEPUŠIN,

SISAK (Hrvatska).

Odlikovan na Pariškoj izložbi g. 1900 te na Milenijskoj izložbi 1896.

Osim tamburah i skladba za tambure imade razna glazbala kao: gusle, citare, gitare, mandoline, harmonike okarine itd. za koje se šalje poseban cienik sa slikami.

Veliki ilustrovani cienik šalje svakomu franko i badava.

U istoj tvornici izlazi strukovni tamburaški mjesečnik pod naslovom »Tamburica« koji donosi uz pouku i krasne tamburaške skladbe a stoji na godinu samo 8 kruna.

Prva slovenska narodna trgovina u Primorju

sa šivaćim strojevima i dvokolicama.

Prodaje šivaće strojeve za šveljе i domaću porabu:

Singer B s pokrovom i jamči za 8 godine.

Dvokolice „Helicol Premier".

Vlastita mehanična radionica.

Preporuča se

JOSIP DEKLEVA

Gorica, Via Municipio br. 1.

Na zahtjev šalje se novi slovenski cijenik franko.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i njeżnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

VLASTITI PROIZVODI!

Prave ruske galoše.

Skladište zimskih cipela.

Trgovina i radionica cipela

ROB. BONYHADI (prije P. Zaro)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Preporuča za božićne blagdane i novu godinu svoje bogato skladište cipela za gospodje, gospodu i djecu uz cijenu

od 2 krune

naprijed.

Poslužuje se hrvatski.

Vanjske narudžbe obavljaju se točno uz pouzeće.

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fino 10 K; **najfinije prsne pahuljice** 12 K.

Kod naručbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nanking, **1 pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Priznate niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovna.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arena.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cienе vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	dol.	Malinska	odl.	3.05
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Njivicama.

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijedu Subotu
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški.

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	RIJEKA	dol.	5.—	4.30
6.55	7.55	dol	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	dol.	„	odl.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Beli	odl.	2.55	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Mereg	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.30	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

*) Luka sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u Puntu i Loparu.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Broj 51. Pula, u četvrtak dne 22. decembra 1910. God. XLII.

Oglasi, pripeslana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinomu stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zastali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli, Via Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Poziv na predplatu.

Eto smo već pri koncu godine, a mnogi naši pošt. predplatnici nisu podmirili još predplate za tekuću godinu, te ih ovime uljudno umoljavamo, da podmire predplatu prije konca godine, jer ćemo inače svakomu, koji to ne učini, početkom buduće godine obustaviti šiljanje lista.

Imade pak još mnogo onih, koji uza sve opomene neće da podmire svog duga za prošle godine. Kad takovima učinimo troškove, neka tad krive sami sebe.

Upozorujemo pak i ovom prilikom nove predplatnike, da uviek unapried pošalju predplatu, jer bez toga u buduće nećemo šiljati nikomu lista, pošto su do sada mnogi i mnogi naručili list, onda nakon više vremena list odbili, a da nikada ne platiše predplatu. Opazismo još tom prilikom — što je vrlo žalostno — da onda drugi iz istog mjesta naruči list, drži neko vrieme a onda odbije neplativ lista. Radi toga zahtjevamo sada od svakog predplatu unapried, što neka nam nitko ne zamjeri.

Pula u decembru 1910.

Uredničtvo i uprava „Naše Sloge".

Sretan Božić!

„U sê vrime godišta . . ."

Vršeći prekrasan običaj kršćanske štampe i našu novinarsku dužnost dolazimo eto pred naše čitatelje i pred sav naš narod, da mu iz svega srca nazovemo: Sretan Ti bio Božić!

Rekosmo po novinarskoj dužnosti — jer pošten i plemeniti list mora da prednjači narodu u svemu poput one sjajne zviezde, koja je dovela sa iztoka mogućne kraljeve do betlehemske štalice, u kojoj se je rodio Bog čovjek. Do te siromašne štalice, u kojoj se je narodio Spasitelj duša naših, vodimo i mi danas čitatelje naše, da se duševno i tjelesno okriepčaju pak da uzmognu jaki duhom i čvrsti tielom, proslaviti čista, mirna i zadovoljna srca veliki blagdan narodjenja Hristova.

Blagdan narodjenja Isusova jest uzvišena svetkovina vjere, ljubavi i nade, pa kao što sakuplja toga dana otac obitelji svoje najmilije oko sebe, da se u njihovom družtvu naužije iskrene ljubavi i božjega blagoslova, tako valja i nama, kojima je sav narod jedna velika i mila obitelj, da tu obitelj u oči velike svetkovine podsjetimo na njezine vjerske dužnosti, na uzajamnu ljubav i na čvrstu nadu u njezinu bolju i sretniju budućnost.

Naša novinarska dužnost nuka nas nadalje, da baš ove godine osobito iztaknemo kako je došlo do toga, da se je imalo božansko djetešce naroditi baš u neznatnom gradiću Davidovu, u skromnom Betlehemu.

Silni rimski car August dade nalog prije 1910 godina, da se popiše sve narode njegove velike i prostrane države. Medju njegove podanike spadao je i narod Izraelski, koji je upravo tada očekivao dolazak Mesije i uskrsnuće silnog kraljevstva izraelskog u sjaju i slavi kralja Davida.

U rimskoj pokrajini Palestini imao je provesti taj popis kralj Jerud, koji izda zapovjed, da se po davnom običaju narod Izraelski popiše prema porodici i plemenu. Poglavar porodice morao je u ono mjesto, iz kojega je porodica poticala. Tako je Josip, zaručnik Marijin morao poći u Betlehem, pošto bijaše iz kuće Davidove a Betlehem grad Davidov. On se podvrgao nalogu i pošao sa zaručnicom u Betlehem, da se unese u državne knjige i da se tako izpuni veliko proročanstvo o narodjenju Spasitelja svieta u siromašnoj betlehemskoj štalici.

U gradu Betlehemu nebijaše svratišta za Josipa i Mariju radi prevelike navale tudjinaca i oni moradoše tražiti zaklonište izvan grada, u štalici ili špilji, kamo su navadno pastiri svoja stada zaklonjivali.

Radi popisa pučanstva podadoše se dakle Josip i Marija u Betlehem po zapoviedi cara Augusta, koji bijaše orudjem u rukama providnosti božje — jer se inače nebi bilo izpunilo proročanstvo o došašću na sviet sina Božjega iz kuće Davidove.

Taj veličanstveni dogodjaj pozdravili su prvi nebeski angjeli, koji zapjevaše „Slavu Bogu na visinah i mir ljudem na zemlji" davši time znak siromašnim pastirima, da se je u štalici narodio Isukrst.

I danas poslije skoro 2000 godina naviešta nam mjesto nebeskih andjela, skladni glas zvonova, da se je narodio Isus; pozivlje nas, da se tomu veselimo i da nastojimo da nam budu ljubav, mir i sklad najveće i najljepše želje, ako hoćemo, da dostojno i veselo proslavimo narodjenje Spasitelja svieta.

Slogu, mir i ljubav naviještaju nam božićni zvonovi pozivljuć nas u božje hramove na veličanstvenu svečanost, na uspomenu narodjenja Onoga, koji je došao na sviet kao Bog-čovjek i koji je za spas griešnog čovječanstva prolio na križu svoju dragocienu krv.

U znamenju ljubavi, sloge i mira proslavimo sv. božićne blagdane, koji neka nam budu svima čestiti i sretni!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 17. 12. 1910.

Zastupnička kuća carevinskoga vieća zaključila je sinoć kasno svoje ovogodišnje sjednice, pošto je tri dana marljivo tako rekuć nepristrano radila. Ono što se je nećkalo privoliti stalnoj vladi, dala je bez osobitih poteškoća privremenomu ministarstvu, koje samo vodi državne poslove.

Sriedu bila je razpravljena i prihvaćena zakonska osnova, kojom se opet za godinu dana produljuje valjanost lani glasovanoga *privremenoga kućnoga poslovnika.* Još se je nješto suzilo vlast predsjednika, pošto nejma sredstava da odnosnu vlast vrši.

Kućna sjednica nebijaše baš duga. Dulja i znamenitija sjednica bila je ona proračunskoga odbora, u kojoj se je razpravio *provisorij.* Taj je bio dan vladi ne za šest kako je pitala nego za tri mjeseca. Nit njekih podpora, novih, nije se htjelo dozvoliti za više od tri mjeseca. Inače se je tu sjednicu napetošću čekalo. Sveučilištni klub Slovenaca i Hrvata odlučio je, da njegovi članovi u proračunskom odboru neodustaju od svoga već ljeti započetoga postupka prigodom razprave o talijanskoj pravnoj fakulteti. A ta bijaše prva na dnevnom redu. Da je ostao dnevni red, bila bi se ponovila obstrukcija. To su dobro znale stranke većine, a htjele su svakako da se provizorij razpravi. S toga je Njemac Dr. Redlich predložio, da se obustavi razprava o talijanskoj pravnoj fakulteti, i razpravi zakonska osnova o provizorij. Zastupnik Dr. Conci prosvjedovao je u ime Talijana proti tomu, al bez uspjeha. Redlichov predlog, već prije ugovoren, bio je primljen. Predstavnici Slovenaca i Hrvata su na to izjavili, da će, uztreba li, glasovati za provizorij.

Četvrtak dne 15. obavili su se *izbori u delegacije.* Za Istru je red na Talijanih. Glasovali su samo Bartoli i Rizzi, i izabrali Bartola. Za Dalmaciju izabran je Dr. Tresić, za Goričku Slovenac Fon, za Kranjsku opet Slovenac Dr. Šusteršić. Inače nejma osobitih promjena. Vriedno je spomenuti da je izabran takodjer Dr. Masaryk, naročito u svrhu, da konačno obračuna sa Aehrenthalom radi falsifikata u tobožnjem veleizdajničkom srbskom procesu.

Petak se je razpravio *provisorij u zastupničkoj kući.* Govorilo se je prilično, al nego samo o nuždnoj jedinstvenosti crkvenoga zapta.

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Pokušaji biskupa Nagla proti slavenskom bogoslužju godine 1906.

Dne 28. septembra 1906. pozvao je biskup Nagl župni ured u Lanišću, da odmah izvjesti, od kojega vremena (dana, mjeseca, godine) je počeo hrvatskim jezikom pisati matice, i izdavati krstne liste, kako jih je izdao 1. juna 1906. Istodobno mu je naložio, da sve takve primjerke izdane hrvatskim jezikom bezodvlačno pošalje biskupskomu ordinarijatu, te da se u buduće u svem služi latinskim jezikom.

Ovo doista nespada na liturgiju, al je značajno, i vriedno da se ovdje spomene, i radi mogućih prispodoba.

Četiri dana prije toga poduzeo je u ostalom biskup Nagl nješto i strogo liturgičkoga, što kaže njegovu dušu, neprijateljsku našemu jeziku i narodu.

Na svećenike u Lanišću, Brestu i Slumu poslao je ferman, latinskim jezikom, koj evo donosimo u hrvatskom prevodu od rieči do rieči:

„K br. 1829. *Franjo Ksaver Nagl, Božjom i svete stolice milostju biskup Tršćanski i Koparski, komendatur c. kr. reda Frana Josipa I., sv. teologije doktor itd. itd. itd.*

Častnoj gospodi koja obavljaju dušobrižničtvo u župah Lanišće, Brest i Slum, u Buzetskom dekanatu.

Zdravlje od Gospodina i pastirski naš blagoslov!

Pošto je stalno, da je Rimski Ritual preveden u slavenski jezik i tiskan 1893. u Rimu uveden u porabu u njekih dušobrižničkih postajah Buzetskoga dekanata bez ovlasti biskupskoga ordinarijata, i pošto isti još nije odobren od Svete Stolice, već samo jednostavan „Imprimatur" nosi, zapovjedamo krjepostju svete poslušnosti, da se u svih funkcijah ovamo spadajućih rabi opet latinski Rimski Ritual; samo u pitanjih i odgovorih te njekih molitvah moći će se medjutim rabiti text toga slavenskoga Rituala, i to:

Na stranici	11	broj	1, 2.
„ „	15	„	11.
„ „	17	„	14, 17, 18.
„ „	19	„	24, 25, 26.
„ „	236	„	1, 2.

kao i u brizi i posjećivanju bolestnih i umirajućih.

Za krste odraslih mora se u pojedinih slučajevih uteći ordinarijatu.

Razumie se samo sobom da se mora, ako je nuždno ili to razbor zahtjeva, podučiti vjernike revno i ustrpljivo, množeć u njih pravi crkveni duh.

Što se tiče običaja da se kod misa pjeva epistolu i evangjelje takodjer slavenski, — nek se ništa neobnavlja.

Moleć nek svak bude uvjeren da ovdje neide ni najmanje o narodnostno pitanje, nego samo o nuždnoj jedinstvenosti crkvenoga zapta.

Dano iz Našega biskupskoga Sjedišta, u Trstu 24. septembra 1906. Franjo biskup v. r." K tomu pečat.

Daklo u podpunoj formi biskupski dekret. Opažamo mu samo ovo. Za imati temelj zabrane služi se neistinom, kad veli da Ritual Rimski u hrvatski preveden i tiskan u Rimu 1893. nije odobren od Sv. Stolice, dočim je u istinu odobren. Po naredbi Sv. Stolice je pok. kanonik Sv. Jeronima u Rimu Parčić priredio taj ritual na temelju onoga od godine 1640. odobrenoga i tiskanoga. Po naredbi iste Sv. Stolice pregledao je taj ritual u rukopisu Parčićevom Zadarski nadbiskup Grgur, te danom 22. aprila 1893. posvjedočio, da nejma nikakve zapreke a da se izruči na tisak zboru za širenje vjere. Ovaj zbor je dao svoj „Imprimatur" dne 24. augusta 1893. Tu je podpisan „Fr. Augustin nadbiskup Larisse

nije ništa u stvari promjenila. Talijani su izjavili da će glasovati proti, a kad tamo glasovali su proti samo liberalni, najme Bartoli, Rizzi, Pitacco i Malfatti, dok su klerikalni izašli. Razni Slovenci i Hrvati ne svi, glasovali su za provizorij. Kod rasprave govorio je također Dr. Tresić i to glavno u *aferi bivšega Ljubljanskoga načelnika Hribara*. Resolucije koje je u toj stvari postavio Tresić bile su prihvaćene. U njih se odsudjuje postupak, koli zemaljskoga predsjednika Kranjskoga Schwarza, koli ministra nutarnjih poslova Haerdtla. Bile su upućene ustavnomu odboru.

Prema svrsi bili su razpravljeni prešni predlozi za pomoć u biedi, te svi izručeni vladi, da jih uzme u obzir.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Koncerat hrv. pjev. i glazb. društva u Puli. U subotu 17. t. mj. nastupilo je ovo mlado društvo prvi put javno pred občinstvo sa koncertom. Za početak, bio je koncerat zamišljen u velikom stilu i sa par teških komada, te smo bili zabrinuti za uspjeh u moralnom i materijalnom pogledu. Nu prevarili smo se u računu, jer je taj prvi veliki koncerat uspio sasma u svakom pogledu. Sve točke programa izvedene su na obće zadovoljstvo slušateljstva, koje je pjevače i pjevačice i njihovog zborovodju iza svakog komada nagradilo burnim pljeskanjem. Budi g. zborovodji, te pjevačima i pjevačicama izražena i ovdje hvala, za njihov mar i trud. Posebice pak budi izrečena hvala gdjici Mileni Konavoki, koja je uz pratnju orkestra krasno ispjevala dvie solo-pjesme.

Osobito nas veseli istaknuti, da se je koncertu odazvao veliki broj našeg inteligent. občinstva, što se inače riedko događja, te ono zadovoljstvo, koje se čitalo na svim licima radi uspjeha, te od svakog si čuo samo: vrlo liepo, krasno.

Opažamo na koncu, da je orkestra (32 čovjeka) za dvoranu bila prejaka i većinom nadvikivala pjevače. Radi toga bit će bolje u buduće, da se uzme drugi put manju orkestru, kojom će se postići veći efekat, prištediti ogromni trošak i izbiti komugod iz glave kapricu, da se producira s velikom orkestrom.

Javni sastanci. U nedjelju obdržavali su se u okolici puljskoj tri sastanka o popisu pučanstva, i to pred podne u Štinjanu i Premanturi, a po podne u Pomeru. Na svim tim sastancima prisustvovao je liepi broj naroda i pozorno slušao upute glede predstojećeg popisa.

Na sastanku u Pomeru razložio je narodni zastupnik vlč. Luka Kirac o radu i zadnjem zasjedanju istarskog sabora i o postupku Talijana. Narod je pozorno i odobravanjem slušao razloganje svog zastupnika, te ga na koncu pozdravio burnim živio klicima. Na predlog g. J. Mahulje prihvaćena je rezolucija, kojom se odobrava sav dosadanji rad i postupak naših zastupnika na zemalj. saboru i carevinskom vieću, a oštro odsudjuje maćuhinski postupak Talijanske većine i zem. odbora prema hrvatskom i slovenskom narodu u Istri.

Protunarodni odgoj djece. Po cielој Istri, a osobito u Puli, imade najviše ljudi, muških i ženskih, koji su potekli od roditelja naše krvi i jezika, a koji su najljući naši neprijatelji, upravo fanatični Talijani. Da ti postanu takovi, najveću krivnju nose roditelji. U Puli imade mnogo i mnogo hrvatskih roditelja ne samo iz Istre, nego iz Dalmacije i Hrvatske, a također mnogo Slovenaca iz Kranjske i Goričke. Kad se isti nastane u Puli nakon 3—4 mjeseca već tambaškaju ili „beštimaju" po talijanski i počnu se sramiti svog vlastitog jezika. Sa djecom govore samo talijanski, tako da diete ne nauči niti rieči materinskog jezika svojih roditelja i stanu mrziti svoje roditelje i rugati se roditeljima sa „ščavo", „cranzo" i sl. Tu žalostnu činjenicu opažamo ponajviše kod Banovaca, Dalmatinaca i Slovenaca; kod Istrana razmjerno imade manje takvih slučajeva. Primjera bi mogli nabrojiti na stotine. Ima n. pr. ovdje jedna obitelj, otac iz Like, majka negdje iz Hrvatske, a njihov sin najfanatičniji Talijan; — druga jedna obitelj, koje glava je član jedne stare plemenite i vrlo rodoljubne opće poznate obitelji iz Hrvatske (Zagorje), majka iz hrv. primorja, a sin, već odrasao i obikrbljen, srcem doduše naš, — ali hrvatski, jezika roditelja, nezna ni rieči. Dobro uzgojen, uvidja pogriešku roditelja. Mogli bismo još navesti žalostnijih primjera iz obitelji Dalmatinaca i Slovenaca i Istrijanaca. Navadjamo samo jedan žalostni primjer iz jedne obitelji Istrana. Prošlog tjedna čitasmo u tršćanskim novinama, kako je neki Marij Jagodnik iz Pule pred jednim kinematografom u Trstu stao vikati: „Abbasso l'Austria", „Con Garibaldi voio marciar" i „mi ghe c... a tutta l'Austria". Toga bedačića je redarstvo uhvatilo i zatvorilo. Taj 19 godišnji zelenš je sin nekog Jagodnika, što ima trafiku na „Ponte" i koji je umirovljeni financ. stražar, a rodom iz jednog sela obćine Buzet. Otac tog pečenog Talijančića je Hrvat, drugo nemože da bude, a njegov prvi porod eto ljutog Talijana i dušmanina krvi svog roditelja i zemlje u kojoj se rodio.

Ove kratke refleksije iznašamo pred oči našem cielom slavenskom rodu u Puli i Istri, da uvidi kakve sve zle posljedice donaša krivi i zanemareni odgoj djece sa strane roditelja, i kakvu tešku krivnju imaju na sebi roditelji, koji svoj vlastiti porod odmetne i narine tudjincu, da kasnije proklinje i mrzi vlastitog oca i majku, svoju krv, rod i dom.

Iznašamo to također, nebi li svi naši od slovinskog roda upozanli zlo i veliki zločin, koji počinjaju na vlastitoj krvi, te u kući i svigdje sa svojom djecom govorili samo svojim materinskim jezikom, uzgajali je u narodnom duhu, te kad poodrastu upisali svu svoju djecu u hrvatske škole. Tko uzgaja svoju djecu u protunarodnom duhu, taj je ne samo veliki zločinac, nego pokazuje i svoju veliku ignoranciju, nesviest i gluposť. Tko to pak čini sviestno, ili iz budi koje koristi, onda je to čovjek, od kojeg mora bježati svaki pošten čovjek.

Ovo budi spomenuto na razmišljanje svim našima i prigodom predstojećeg popisa pučanstva, da ne upišu sebe i svoje za tudjince, Talijane ili Niemce, nego po rodu iz kojeg potiču i jeziku, kog su od majke naučili. Materinski jezik, rod hrvatski ili slovenski, neka nam bude u pameti prigodom popisa pučanstva!

Nezasitnost kamoraša. Puljskoj kamori prevrnuo se mozak od ljutine, što vlada nije Nj. Vel. predložila na sankciju proračun za obćinu Pula. Naravski da svu svoju žuč iskaljuju radi toga na Hrvatima i vladi, koja da Hrvate protežira. Kamorino glasilo radi toga piše, da radi Hrvata moraju sada u Puli gaziti blato, ceste se ne mogu popravljati itd. itd., jer Hrvati ne dadu.... da kamoraši za svoj trbuh opet zadužuju obćinu za stotine i stotine tisuća kruna, kako su to pitali u nepotvrdjenom proračunu, a za jednu hrvatsku školu u Puli, kako su to poštenom rieči obećali, ne nalaze vriednim staviti u proračun niti jednog filira. Znamo, da je u kamoraša odviše širok požiralnik, a da bi mogio što ostati za popravak cesta i drugih vrlo potrebnih stvari. Ali za svoje činovnike i prirepine, te K 12.000 načelniku konje i ekipažu, imat će manjadora novaca, ali za ostranjenje blata, kanalizaciju, hrv. škole, nema novaca jer su Hrvati krivi.... da su živi.

Hvala daru. G. Jos. Krmpotić darovao je ovdješnjoj školi Družbe pet krasnih i skupih slika. Na tom rodoljubnom daru zahvaljuje mu učiteljstvo družbine škole najljepše.

Kako nas poštuju za naš novac. Na Foru nalazi se dućan gotovih odiela tvrdke Ign. Steiner. Ta tvrdka imade na dućanu napis dapače i u magjarskom jeziku, ali hrvatskom jeziku ni traga. Tako poštuje ta tvrdka jezik našega naroda medju kojim živi, i čiji novac mu je mio i drag kao i Niemca i Talijana. Za Magjare, kojih ovdje ni u Istri nema, ta tvrdka znade, dok nas Slavene, koji smo ovdje domaćini, ostentativno ignorira. Zato odgovorimo toj tvrdki i mi sa ignoriranjem. Na ovo upozorujemo sve Slavene u Pule, gospodu i gospodje, da znadu tu tvrdku onako poštovati kako ona poštuje nas.

Upozorujemo p. n. gg. trgovce i rodoljube širom Istre na današnji oglas g. L. Križa u Puli, glede raspačavanja proizvoda u korist Družbe.

Trgovina odiela. Svraćamo pozornost naših na oglas trgovine gotovih odiela A. Verschleisser u Puli, da u toj trgovini kupuju svoje potrebe. G. A. Verschleisser je Poljak, Slaven, i u njegovom dućanu bit ćemo liepo posluženi u našem hrvatskom, češkom i poljskom jeziku.

Lošinjski kotar:

Cres. Najmoderniji, ako i ne najuspješniji način otudjivanja naše dječice od naših škola, pokušali su onomadno naši kamoraši u creskom sandžakatu. Pred mjesec dana došla naredba, da se dječja zabavišta u ovome gradu, odnosno pašiluku, najme „Družbino" sa 86 djece i „Legino sa 64 djece, a dakako smješteno u prizemlju nove **sontuozne** zgrade pučke talijanske škole, a pod nadzorom ravnateljice ženske tal. pučke škole — imadu zatvoriti — radi ospica — zakon, zakon, pa nema druge neg zatvaraj. Pred desetak dana došla naredba, da se dječje legino zabavište otvori, a naše? njente... Jučer morali smo brzojavno zamolit c. kr. voditelja kapetanata u Lošinju, da nam milostivo, ako nije i tu po sriedi „autonomia del comune" oliti bojazan od gosp. hofrata da dozvoli otvorenje i našeg zabavišta, — odahnuli smo — dozvolio nam! Na ovoj i stotinu sličnih i različnih milosti, kani k njemu posebni jedan naš odbor, da mu se zahvali (ta da nebi bilo „guverna", gdje bi mi već bili) i to prigodom kad dodje, kako se po **pašiluku** govori, na otvorenje odnosno na „tefterić", našeg glasovitog propalog, pak evo opet uskrsnulog „circolo popolare", ta on onako okat i pronicav znade, gdje je tomu „circulu" i majka i otac a i koji mu je **pokretač**, vodja i glavar... samo da nebi pomislio na rimski „Audax" ma che njanche per sogno, a tu se nije nikada „Asina" nit čitalo niti će se ga čitat, će ne, paron Blaž...? Dakako da ovakvi i ovime slični podhvati pak još i uz „minestron" koji se danomice dieli onoj jadnoj dječici u onoj još jadnijoj školi, mogli bi gdjegdje upalit, ali ovdje u creskom sandžaku... jok valaj!.. što ćete, kad ovdje kod nas vrijedi još uvijek ona: „potlačeno jače — sve to većma skače... pa makar iz kože izkočili svi naši Podnošćići, pa bili oni i u hofratskoj bundi...

Voloski kotar:

Prigodom sastanka glede popisa pučanstva držanog dne 8. o. mj. u Varvaru sabralo se na predlog g. Ante Kalca K 10·20 za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru. Novac primilo je družbino Ravnateljstvo u Opatiji.

G. Vinko Mavričić iz Drago-Mošćenice poslao je družbinom Ravnateljstvu sabra-

Nastavak u prilogu br. 1.

---

tajnik S. Sbora za širenje vjere". Taj „Imprimatur" Sv. Sbora za širenje vjere je podpuno odobrenje ili aprobacija za obću porabu, a to tim više što je taj zbor izdavao i tiskao slavenske bogoslužne knjige. Da nije tim „Imprimatur" sa podpisim zbora ritual odobren, i pravovaljan za porabu, nebi ga dao tiskati, i to još u svojoj tiskarni. Uztvrditi protivno skrajnje je neznanje ili skrajnja zloba. Kod biskupa Nagla reć bi da je ovo posliednje, pošto neće da reče ko je onaj „Imprimatur" podpisao. On, kao vjerni sluga austrijanskih vlada, poput Flappa prije desetak godina, hoće da uniši porabu slavenskoga rituala, i hoće da se rabi latinski. Velimo nek se taj rabi *opet*, što je upravo smješno kad se zna da se već preko 200 godina rabi slavenski ritual. Imedju redaka čita se kao da najmaju pravoga crkvenoga duha oni koji hoće da se hrvatski ritual rabi. Misli si, starih slavenskih rituala već nejma, porabu novih zabranjuje, jer da tobož nisu odobreni. Da bi se za odobrenje pobrinuo, kad bi već bio uvjeren da novi nije odobren, to mu ni na pamet nepada. Medjutim nalazi se u protuslovju, kad porabu toga rituala zabranjuje, jer tobož nije odobren, a dopušta da se ga rabi u pitanjih i odgovorih i njekih molitvah. Kad to dozvoljava nezna u kakvom je drugom protuslovju. Dozvoljava mješanje jezika hrvatskoga i latinskoga kod dieljenja sv. Krsta i sv. ženitbe; a baš mješanje tih dviju jezika navadja se sa strana koje su kao i on kao glavni razlog proti porabi ščaveta kod sv. mise.

A ako je već zlobno to što i kako se naredjuje glede slavenskoga rituala, još je gora ona izreka tičuća se pjevanih sv. misa. Zapovjeda, nek se kod običaja pjevanja epistole i evanjelja kod pjevanih sv. misa takodjer slavenskim jezikom ništa neobnavlja. A baš tom izrekom htjeo bi on, da se učini velika obnova, da se najme prestane sa pjevanjem svih dielova pjevane sv. mise u slavenskom jeziku, i da se sve pjeva latinski! To je svakako potencirana zloba.

Tako njekako imalo bi se označiti i zadnju izreku gdje veli da tu nemože o narodnu odnosno i političku stvar. Čim bijaše izdan slavenski Rimski Ritual godine 1893. već su letjeli u Rim od narodnih i političkih neprijatelja Hrvata i Slovenaca spisi, u kojih se veli, da provod rituala nije dobar, nije točan, da je heretičan, i slično. A da nije tu narodnih i političkih motiva, kako bi došlo do toga da se tim bave austro-ugarski odlučujući krugovi, i da oni postavljaju na srce biskupom da uniše slavensko bogoslužje, kaošto su to učinili blagopokojnim nadbiskupu Rajčeviću, biskupu Štrku, a tako stalno i biskupom Flappu i Naglu.

U stvari formana Naglova dušobrižnikom onih trih župa bili su zapitani najbolji naši crkveni dostojanstvenici onoga vremena. Rekli su izričino da nekoristi utiecati se Rimu, nego da treba razložiti stvar gospodi austrijskim ministrom, i upozoriti jih na posljedice koje bi mogle nastati, ako se forman provede; da će se najme nesamo u očaj dovesti narod onih trih župa, nego i zlo razpoložiti sve Hrvate Istre, i sve Hrvate u obće, kojim se je i tako već sve uzelo, a sad bi njim se htjelo i njihov jezik u crkvi u kojem har Bogu mogu izjadati svoje jade. Bog zna bi li to bilo što pomoglo, najme bi li bili htjeli gospoda ministri zauzeti se u prilog hrvatskomu narodu.

Srećom bili su namješteni u onih trih župah svećenici koji poznadu onaj narod, koji znadu kako osjeća, koji s njim osjećaju, i koji su znali kako postupati.

(Sliedi.)

na prediog Velečasnog Gospodina Rajnđa Jelušića, župnika u Berseču prigoa njegovog imendana K 21. Živjeli pleniti darovatelji! Naprijed za družbu!

Premeščenje c. k. poštanskog ureda Mošćenica u Dragu. Ovuda prosuo se s, da će se ovdješnji poštanski i brzoni ured prenijeti u Mošćeničku Dragu. vorilo se doduše i do sada štošta u tom gledu, ali to držasmo tek pukim naklapjima sve dok nas nekoji vidljiviji znaci počeše uvjeravati, da se nešto iza brda ja.

Iz više razloga dade se naslutiti, da se što snuje, toga radi, prije nego li bi se nilo što izvesti želimo, da se u kratkim tezima osvrnemo na teške posljedice, je bi po ovdješnji narod nastale preešćenjem ovdješnjeg pošt. ureda u Dra- a koje se mogu već i sada da predte.

U prvom redu u Mošćenicama sijelo je ključivo svim uredima, oblastima i druština mošćeničke općine. Tu sijelo je opskog Glavarstva, župnog ureda, dvorazne škole i c. k. žandarmerijske postaje. i ovi imadu dnevnog posla sa poštom pisivanja radi s raznim oblastima Osim ga postoji ovdje „Hrvatska čitaonica“, ja također imade više posla sa poštom; u novije doba kani se ustrojiti Posujilca, te će i ona imati posla sa pošt. uređm slanjem i primanjem novca itd.

Nadalje možemo punim pravom ustvrti, da se u Mošćenicama nalazi, tako reće, srce čitave mošćeničke trgovine, a i da bi ova posljedice premeščenja pošt. eda u Dragu najviše osjetila, a da niti spominjem udarca koji bi tom zgodom stao po živalj porezovnih općina Kalac, aga a dobrim dijelom i Martina, koji se djeljem i blagdanom ovdje okuplja, te m prilikom zgodno uređuje svoje stvari pošti. — Zar će taj narod ako će preručiti pismo, poslati novac ili što slična što pošt. sabiraonica ne prima — naći zato ići u Mošćeničku Dragu? Ili nije sta što sada prevali pet kilometara puta pošte, nego ćemo ga siliti — samo da udovolji udobnosti kojekakoj amo doljenoj gospodi — da prevali još druga kilometra i tako potrati čitavi dan?

Jednom riječi, prenešenjem pošt. i brjavnog ureda odavle — *gdje je pravo redište mošćeničke župe* — u Dragu naesla bi se ovdješnjem žiteljstvu u opće elika nepravda tim više, što ono ovu godat potpunim pravom već punih *55 odina* uživa.

Da, 55 godina navršilo se, da je velesl. vnateljstvo pošte i brzojava postavilo vdje pošt. ured, te jasna je činjenica, da i oni razlozi, koji su svojedobno ponuali ga, da ovdje otvori poštu, postoje još danas, dapače u daleko većoj mjeri.

Zbog toga ova je vijest ovdješnje puanstvo do skrajnosti ogorčila, a kako i ebi, kad mu se snuje oteti ono, što ga pravu i zakonu patri; kad ga se kani šiti one pogodnosti, koju — kako već ekoh — s pravom preko pol stoljeća živa.

Kao povod ovom činu navadja se, da zromna većina ovdješnjeg poštanskog prometa, naime 80%, odpada na Mošćeničku Dragu. Mi proti ovoj neosnovanoj tvrdnji najodlučnije prosvjedujemo, jer smo više ego uvjereni, da niti iz daleka neodgo ara istini. Tako isto izrazio se o njoj i edan gospodin iz Drage i to jedan od njboljih poznavača naših odnošaja. — ko je kojima stalo do toga, da se pošt. red preseli u Dragu, te se zato budi s lastitog bud s koga mu drago interesa rinu, slobodno im, ali bismo im preporučili, da se u tu svrhu služe s tvrdnjama, snovanim na istinitim činjenicama, i da ako davaju istinite i nedvojbene informacije. Jer dvojimo, da se poštanski promet, što odpada na Dragu, u ljetno doba, kad je kupališna sezona u punom jeku, popne do tobožje gornje visine, dok smo u ostalo doba godine dnevni svjedoci, koliko poštanskog prometa odpada na Dragu.

Glasa se ovuda, da je posretnik tomu, ovdje boraveći grof Szechony; on da je u tu svrhu uložio molbu, potpisanu od pučanstva porezovne općine Kraj a malenkost por. općine Draga, na ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, a veli se i to, da je u tu svrhu i osobno bio na ravnateljstvu. Dakle za gospudski hir jednog doseljenog magjarskog grofa imala bi da trpi velika većina domaćeg pučanstva.

Neznamo koliko ovi glasovi odgovaraju istini, ali svejedno ne možemo shvatiti, kako bi mogao jedan milijunaš kao grof Szecheny, *čija je darežljivost i velikodušje(!) ovuda toliko razglašena*, uplivati, svoje i par drugih imućnika udobnosti radi, da se jednome dijelu pučanstva otme ono, što ga pravom ide, a u pomanjkanju česa bi bilo njegovo razvijanje u opće vrlo oteščano. A u drugu ruku nepojmljivo nam je kako bi i ravnateljstvo moglo da udovolji ovakvoj, na ničim stvarnim osnovanoj želji pa makar i jednoga grofa, prije nego li tolikom dijelu mošćeničkog pučanstva, koje svoje molbe i zahtjeve u tom pogledu temelji *na jasnim i istinitim činjenicama*. Zar bi bilo pravedno, da toliki broj žiteljstva imade snašati štetne posljedice, koje bi u tom pogledu po nj nastale, a samo zato, da se udovolji amo doseljenim tudjincima? Ne — i sto puta ne; — ako Boga i pravde imade, to se ne smije dogoditi!

Pa u ostalom mi se ni malo ne protivimo da se i Dragi, ako je moguće, podijeli vlastiti poštanski ured; naša je želja jedino, da se naše ne otima.

Poželjno bi bilo, da bi se i naši zastupnici izvolili zauzeti za ovu stvar.

Za danas završujem, a do zgode javiti ću se opet.

Zabava u Sv. Mateju (občina Kastav). Podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda u Sv. Mateju priredjuje uz blagohotno sudjelovanje tamburaškog zbora hrvatske pučke čitaonice „Halubljan“ na Stjepanje dne 26. o. mj. zabavu sa deklamacijom, predstavom, tamburanjem i plesom.

Razpored zabava „Istarske Vile“ u Kastvu od Božića do konca mesopusta: Na „Silvestrovo“ priredjuje domaću zabavu. Dne 22. jenara 1911. „Sjajni sokolski ples“; dne 26. febrara 1911. t. j. na mesopustnu nedjelju velika zabava s plesom.

Pučko društvo Kuczgrad u Lovranu. Ovo rodoljubno društvo preuzelo je vrlo plemenitu i častnu zadaću, da priredi niz predavanja ili tečajeva za pučku prosvjetu u Lovranu. Do sada je ustanovljen ovaj red predavanja: 1. R. Stanger: O poštastnim bolestima, osobito o koleri — dne 26. decembra 1910. 2. Prof. Ivančić: Odkriće Amerike — dne 1. jenara 1911. 3. Veter. Cek: Novi veterinarski zakon — dne 8. jenara 1911. 4. Nadzornik Pribil: Škola i dom — dne 15. jenara 1911. 5. Viktor Car Emin: Napoleon — dne 22. jenara 1911. 6. Nadsavj. Dr. Lukež: Žena pred zakonom — dne 29. jenara 1911. 7. Uč. Polj. Petru: Kako valja dandanas gospodariti — dne 5. febrara 1911. Predavanja obdržavat će se u društvenim prostorijama. — Početak svaki put točno u 9 sati pred podne.

Društveni odbor poziva sve prijatelje puka na ove tečajeve zamolbom, da u puku raširе važnost tih tečajeva te bude puk iste što mnogobrojnije pohadjao.

Za Družbu. Da pučasti uspomenu blagopokojne majke gg. dra. Trinajstića, dao je za Družbu g. narodni zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić K 10.

Promaknuta na čast doktora. Slušateljica filozofijskih nauka na bečkom sveučilištu gdjica Danica Vlah, kćerka pokojnog učitelja I. Vlaha iz sela Jušići (Trinajstići) občina Kastav bila je dne 21. o. mj. na bečkom sveučilištu promaknuta na čast doktora filozofije. Čestitamo mladoj doktorici i zemljakinji!

Pazinski kotar:

Promocija. Javljaju nam iz Pazina: Dne 20. t. mj. bio je na bečkoj univerzi promoviran na čast doktora prava, konciplent kod odvjetnika Dra. Dinka Trinajstića u Pazinu, g. Josip Agneletto. Mladom doktoru naše iskrene čestitke!

Popis pučanstva. U nedjelju dne 18. o. mj. poučavali su članovi „odbora za prosvjetu“ narod o popisu pučanstva u Ferencima. U ponedjeljak dne 26. o. mj. poučavat će u Šumbregu, Sv. Nedjelji, Vozilima i Karojbi.

Umjesto vijenca na odar blagopokojne majke dr. Dinka Trinajstića sabrao je prof. Zvonimir pl. Doroghy svotu od K 115·60. Polovica svote predana je Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu a druga polovica podružnici družbe sv. Ćirila i Metoda u Pazinu. Darovaše po 10 K dr. Kurelić; po 5 K dr. Baltić, Cucaučić, Kos, Robek, dr. Šebesta; po 4 K Bertoša, Trampuž; po 3 K Bergić, Hradek; po 2 K Bunc, Detelić. Doroghy, Drndić, Dušić, Frankula, Šime Frulić, Grkinić, Novak Iv., Novljan, dr. Pedorin, Pregelj Rud., Raffaelli, Šantel, Šverko, Turčinović, Žic; po 1 K dr. Belulović, Bernobić, Brajša, Brinšek, Brumnić, Burgar, Cerovac An., Ferenčić, Filiplić Iv., Gomišček Klement, Gomišček Mate, Gortan, Jericijo, dr. Kević, Knez, Kramar, Kurent, Matanić, Medvedić, Miklauc, Motika, Novak Vil., Opašić Ante, Orel, Premerstein, Revelante, Šega, Turato, Vanik, Zgrablić, Zović, Žanić; po 60 para Stranić Josip.

Na uspomenu Mare Trinajstić rodjene Vitezić darovala njezina djeca „Djačkomu prip. društvu u Pazinu 100·— K kao utemeljiteljnu svotu. Djaci hrv. gimnazije mjesto vijenca na odar pok. majke Dr. D. Trinajstića sakupili za „Djačko pripomoćno društvo“ u Pazinu 15·— K.

Svima najljepša hvala!

Porečki kotar:

Varvari, dne 12. 12. 1910. Prigodom obdržavanja jučerašnje redovite glavne skupštine „Varvarskog društva za šted. i zajm.“, sabralo se, na predlog gosp. Ante Kalca iz Varvari, za „Družbu sv. Ć. i M.“ K 20. Darovaše sljedeći: Galjardić Petar K 2, Struja Jure, Načinović Petar i Katošić Ivan svaki po K 1·20, Poropat Mate, Kalac Ante, Rajko Petar, Mališa Martin, Tomašić Rudolf, Pikoli Anton, Pribetić Anton, Božić Anton, Rajko Grgo, Mihelić Mate, Vilenik Tome, Ćurko Petar, Jurišović Jure, Vivoda Franečić, svi po K 1, te Mihelić Gašpar 40 para.

Iz Funtane, dne 10. XII. 1910. U četvrtak, dne 8. t. mj., poučilo se ovdje narod, kako se ima držati prigodom skorog popisa pučanstva. Sastanak započe u 2 sata poslije podne. Prostrana dvorana bijaše dupkom puna, pače i prepuna, jer je dio učesnika morao da sluša ispred vratiju. Vladaše uzoran mir i red: riječito se govornike slušalo napotom pozornošću. Svakome od ovih bilo je češće povladjivano burnim živio-klicima. — Jedan se narodni zastupnik dotače i našeg političkog položaja, pri čemu bi jednako burno pozdravljen.

Kod zadnjeg popisa pučanstva bili su svi Funtanjani do jednog upisani za Talijane. Uvjereni smo, da se toga puta naši ne će dati unesti ni kao Čezoti, ni kao Kalabrezi, nego će odlučno zahtjevati, da ih se upiše kao Hrvate.

Ne možemo proći mimo, a da se ne zahvalimo našim odličnim Novovasanima koji nisu žalili ni truda ni vremena, nego su u lijepom broju dohrlili u bratsku Funtanu, gdje su učesnike sastanka zabavljali skladnim pjevanjem lijepih hrvatskih pjesama. Jednaka ide hvala i sv jesnu funtansku mladež, koja se je Novovasanima odužila na taj način, što ih je dopratila ća do otudjenog Poreča, pjevajući jednako lijepe hrvatske pjesme. Duboku hvalu izričemo i našoj braći gg. Triškoliju, Fabiću, Štifanićima i ostalima, koji su se pobrinuli i uzradili, da je taj sastanak uspio iznad svakog očekivanja. Nadamo se, te no će ni unapriječ žaliti ni truda ni muke, nego će na obranu hrvatskog roda i jezika istupati odlučno i smjelo uvaživ, da se pošteni i iskreni prijatelji domovine i njezine slobode i časti ne smiju dati prestrašiti ni sramoćenjem ni progonima.

Koparski kotar:

Iz Buzeta, *na odgovor dopisniku iz Roča u listu „Il Piccolo della sera“ od 7. t. mj. pod naslovom „Strade impraticabili“.* Sadušnji cestovni odbor nije da se srami glede skrbi po mogućnosti da uredi ceste; da su ceste ostale u neredu nije od jedne ni dvie godine, već od 13-14 godina amo; ostalo su takove i radi toga u zadnje doba poradi ne odobrenog proračuna za godinu 1908. od strane talijanskih članova zemaljskog odbora samo zato što nije cestovni odbor držao sjednice po komandi jednog talijana; dakle bez novaca nije bilo moguće u boljem redu ceste imati.

Cesta od Roča željezničkoj postaji Roč, da je bila više podobna potoku nego cesti, nije bilo toliko istine, i po nemarnosti cest. odbora, već je bila i nova ona cesta sagradjena više prazna neg savršena, od koje jedan komad je cestovna uprava pred nekoliko godina napunila i podignula sa debelim kamjenjem al nije se Rački dopisnik onom prigodom tužio, jer moguće je svoje kamenje onamo spravio, koje da nije onamo navozio cest. odbor, bi bio morao daleko odvažati da mu ne bude na putu. Ali i da bi ona cesta bila prazna nije od danas ni jučer postale takova, već od više godina, radi toga se je moralo radikalno popraviti, napuniti debljim tučenjakom i vrh posipati sitnim i da je učinilo nešto blatno to je slučaj neprestanih kiša, radi kojih ceste su u opće u slabom stanju i drugdje ne samo do Roćke Postaje.

Konstatirano je, da je cest. odbor bio u rukah Hrvata od god. 1883. do 1896. sa samih 10% nameta, i držane su bile ceste dosta u dobrom redu, a čim su talijani pomoćem navlaš učinjenog zakona od 5/6. 1896. stupili na kormilo metnuli 20% i koji su držali u redu ceste okolo Buzeta nešto do Postaje i nešto do Roča od kuda onda je ovisilo njihovo imenovanje, a sve ostale ceste su bile posvema zapuščene, kao ona na Krasu, prama Draguću i prama Kopru, radi toga se hoće mnogo trošiti za koreniito popraviti.

Za popraviti i urediti temeljito jednu cestu, se mora debljim kamenjem utvrditi, i zato budi u radnji budi dok se ne protare nemože se zahtjevati da bude odmah cesta kao biljard kako bi rački dopisnik hotio. — Da je materijal „terriccio argiloso“ kako ga dopisnik imenuje mora se biti zahvalni baš jednomu Ročkomu bezdušniku talijanu kojemu je bilo povjereno da navozi potrebito dobrog materijala, a dobro će biti u buduće ne imati posla s talijani, a dopisnik talijan morao bi baš svomu bezdušnomu talijanu pripisati ako je koliko krivinje.

Tužbe na zemaljski odbor znano je iz kojeg razloga i od koga potiču, ali osobna mržnja nema ništa sa cestom ni cest. odborom. Ako pak dopisnik ili tužitelj dopozitira za troškove neka dodje slobodno jedan tehnik na lice mjesta i konstatira jeli dopis u „Piccolo“ na pravom temelju osnovan.

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Razne primorske viesti.

Krasan Božićni dar našoj Družbi. Hrvatski domoljub, koj neće da bude imenovan, darovao je Družbi Sv. Ćirila i Metoda za Istru vinkulovanu obveznicu austrijske državne rente, glaseću na 25.000 kruna, slovom dvadeset i pet tisuća kruna, na koju se svake pô godine vuče kamate, svaki put 500 kruna. Obveznicu je izručio pouzdano predsjedniku Družbe prof. Vjekoslavu Spinčiću, koj ju je primio i na zahtjev darovatelja obvezao se pobrinuti se za to, da će se kamati glavnice uvjek trošiti u smislu Družbinih pravila, i da se ime darovatelja za njegova života neće objaviti. Družbin predsjednik izručio je obveznicu Ravnateljstvu Družbe, u ruke gosp. blagajnika, koji se sa svoje strane obvezuje da će kamate trošiti kako to darovatelj hoće, i kako inače ni moguće nije, najme u smislu Družbinih pravila. Neimenovanomu darovatelju želimo iz svega srca, da ga Bog uzdrži zdrava još mnogo godina na diku Hrvata.

Oprost od čestitanja. Narodni zastupnik g. Matko Mandić podiello je mjesto čestitanja povodom božićnih blagdana i promjene godine 15 K, i to po 5 kruna „Družbi sv. Ćirila i Metoda", „Djačkomu podpornomu društvu" u Pazinu i „Bratovšćini hrvatskih ljudi" u Istri sa sjedištem u Kastvu.

Oprost od čestitanja. U gradovih zavladao je hvalevriedan običaj, da se prigodom nastupa nove godine i za božićnih blagdana imućniji ljudi sjete siromaha dajući posebnom odboru neku svotu pod naslovom „Oprost od čestitanja," da ju podiele medju domaće siromahe. Tim darom učine ne samo dobro djelo nego se ujedno oproste od šiljanja i primanja čestitaka, koje su često skupe a uvijek nemile i dosadne.

Taj običaj uveden je i kod nas u Istri povodom božićnih blagdana i promjene godine time, da se mnogi i mnogi odkupe ili oproste od čestitanja davajuć neku svotu za naša plemenita i prepotrebna narodna društva, kao što je „Družba sv. Ćirila i Metoda" „Djačko podporno društvo" u Pazinu," „Bratovšćina hrvatskih ljudi" u Istri itd. itd.

Mi se nadamo, da će se tog hvalevriednog običaja držati i ove godine svi naši imućniji rodoljubi, te da će mjesto troškova i dosadnog truda za poštu, pisma itd. radje odnosnu svoticu podariti za našu učeću se siromašnu mladež, koja treba i odiela i hrane i školskih potrebočа itd.

Našim društvima dodje dobro svaki darak, jer su potrebe naših dječaka i mladića na srednjih i visokih školah velike a da i negovorimo o velevažnoj „Družbi", koja će i nadalje moći da vrši svoje uzvišeno poslanstvo jedino podporom svega našega naroda. Rodoljubi nezaboravite na siromašnu učeću se mladež naše Istre!

Oblestni talijanski zastupnici. U jednoj od posliednjih sjednica carevinskoga vieća interpelirao je talijanski zastupnik Dr. M. Bartoli sa svojimi drugovi ministra pravosudja radi tobožnjeg poslavenivanja sudbenih oblastih u Primorju u obće, napose onih u Istri.

Kad je g. Bartoli sastavljao svoju interpelaciju morao se je sam sobom smijati znajući, da piše prostu neistinu i ružnu podvalu.

Ako itko, to bi zastupnik Bartoli morao znati kao pravnik i odvjetnik, da imade u Istri kotarskih sudova, na koje dolazi većina, ili znatna manjina našega naroda pak nenadje tuj žive duše, koja bi znala progovoriti u njegovom jeziku. Zastupnik Bartoli morao bi znati za kotarske sudove u Cresu, Lošinju, Piranu, Bujama itd. itd. kamo dolazi mnogo našega puka, a gdje su oni sudbeni činovnici bielo vrano, koji znadu hrvatski ili slovenski. A što da kažemo o okružnom sudu u Rovinju — pod nosom zast. Bartoli-u, gdje i danas talijanske porote sude hrvatskim obtuženicima, gdje se i danas razpravlja, sudi i odsudjuje ćak i na smrt putem i pomoću tumača. G. Bartoli! Vi znate za sve to, pak još imate obraza pozvati ministra na odgovornost radi. tobožnjeg poslavenivanja sudbenih oblasti u Istri? Kakav mora da je to obraz?! Pokvarenosti! ime ti je Bartoli!

„Mladi Hrvat", list za mladi sviet, što ga izdava u Opatiji naš poznati književnik Viktor Car Emin, uz suradnju Rikarda Katalinića Jeretova, Vladimira Nazora i Josipa Milakovića, sve to ljepše napreduje.

Primili smo ovih dana zadnji broj ove godine. Ovo mu je sadržaj: 1. Lav Nikolajević Tolstoj. 2. Crnko: Božja Slava. 3. „M. H." Za prava naroda i domovine (sa slikama narodnih zastupnika Spinčića i Dr. Trinajstića). 4. Lav Tolstoj: Vrančić. 5. Tri brazde. 6. M. Zorna: Sunčeva carevina (sa slikom). 7. Čudni običaji. 8. Naša barba Rike. — R. Katalinić Jeretov: Gladna ptičica. 9. Obiedjeni magarac. 10. V. N: Moj susjed. 11. Car Emin: Vatra na moru. — Za malenu djecu: Juričevo dobro srce; M. Capus: Golubica i mrav; M. Capus: Uslužan dečko; Vesele zgode majstora Lisjaka i Kunelića Finka (sa slikama); Tončić: Iz moje torbice.

Štivo „Mladog Hrvata" prožeto je plemenitim čuvstvima rodoljublja i humanitarnosti; cilj mu je, da kod djece odgaja srce i da u njemu uzbudjuje ljubav za domovinu. Ono, čega na žalost nema u našim školskim čitankama, naći će naša djeca u „Ml. Hrvatu". Za to ga mi još jednom najtoplije preporučamo. Svaki roditelj, koji ljubi svoju djecu i hoće da ih odgoji kao dobre sinove svoga naroda, neka ih predplati na ovaj list, koji izlazi jedan put na mjesec na 30 stranica, ukusno broširan, a stoji samo 1 K i 70 para na godinu. Narediti cieli godišnjak 1909., kud ćete ljepšeg božićnog dara darovitoj djeci? Imućniji rodoljubi imali bi predplatiti u svome mjestu po 10—20 i više siromašnih djaka i time bi učinili plemenito djelo rodoljublja.

Predplate treba slati na adresu: Upravi „Mladog Hrvata", Opatija.

Knjige Matice Hrvatske. Izašao je ovogodišnji dar Matice Hrvatske: Kučera Plivelić: Novovjeki izumi. 2. Dr. F. Bučar: Poviest hrvatske protestantske književnosti. 3. Dr. M. Mandić: Okupacija Bosne i Hercegovine 1878. 4. Hrvatsko kolo. VI. sv. 5. Matija Lisičar: Pripoviesti. 6. Evgenij Kumičić: Začudjeni svatovi. 7. J. Slovacki: Lilla Weneda. Preveo J. Benešić. 8. Dr. F. Detela: Pegan. [illegible]erger. Kako se vidi na prvi mah, ovogodišnja su izdanja vrlo zanimiva, te preporučamo svima, da se začlane u „Maticu Hrvatsku". Članarina godišnje iznosi 6 kruna. Svaki se lahko može začlaniti kroz povjerenika „Matice Hrvatske", kojih imade u svakom ovećem mjestu Istre.

Kinematograf Internacional

(POLDO), via Sergia 77. Program: Danas; 1. Moskva, I. serija, uzduž i preko Rusije; 2. Etiéné Marcel, drama; 3. Fricot, municipalni činovnik (komično). — Za petak i nedjelju Božićni program.

Konjski gnoj prodaje se od 1. siečnju kroz cijelu godinu. Pobliže u Artilerijskoj štali, Via Niccolo Tommaseo u Puli.

Obznana.

Ovim donosi se do javnog znanja, da će se primiti sa 1. veljače 1911. na državnom uzor-gospodarstvu u Pazinu 8 radničkih učenika, koji će se moći praktički obrazovati u općim poljodjelskim poslovima sve do 20. prosinca 1911.

Stan i hranu dobiti će ovi učenici badava na gospodarstvu.

Uvjeti za primanje ovih učenika jesu:

1. Da dokažu krštenicom, da im je najmanje 16 a ne preko 30 godina i da pripadaju poljodjelskom staležu.
2. Da liječničkom svjedodžbom dokažu, da su potpuna zdrava i snažna sustava.
3. Da donesu svjedodžbu čudorednosti.
4. Da donesu, ako su vojnici u pričuvi, općinsku potvrdu, da su prosti vojničkih vježaba za god. 1911.
5. Da se obvežu ostati kod uzor-gospodarstva kroz cielu gore naznačenu dobu.
6. Ako su mladoljetni, da donesu privolu roditelja dotično skrbnika, koji se moraju istodobno obvezati, da kroz cielu gore naznačenu dobu neće tražiti da bude učenik puščen kući za poljske ili slične radnje.

Prijednost imaju oni molitelji, koji znadu čitati i pisati.

Molbe za primanje imaju prikazati se najdalje do 10. siečnja 1911. kod potpisanog upraviteljstva.

Upraviteljstvo državnog uzor-gospodarstva

u Pazinu, dne 10. prosinca 1910.

Br. 1457.

Natječaj.

Razpisuje se usljed zaključka sjednice Općinskog Zastupstva od dne 8. t. mj. natječaj na mjesto opć. liječnika za mjestnu općinu Barban, uz godišnju plaću od K 3000.

Molitelji treba da dokažu austrijsko državljanstvo, diplomu sveukupnog liečničtva i potpuno poznavanje hrvatskog jezika u govoru i pismu.

Liečnik držati će svoj farmaceutički ormar.

Za ostale uvjete može se doznati kod potpisanog.

Molbe treba podnesti potpisatom do 25. prosinca 1910.

Glavarstvo općine Barban,
dne 27. studenoga 1910.

Opć. Glavar:
Josip Mirković, v. r.

Br. 6017/10.

Oglas natječaja.

Ovime se razpisuje natječaj na izpražnjeno mjesto redarstvenoga vodje (nadredara) za Volosko.

Sa tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 1320 K, odšteta za stanarinu 240 K i paušal za uniformu od K 160

Molitelji imaju dokazati, da su austrijski državljani, da nisu navršili 40 godina, su posve zdravi i bezprikorna ponašanja te da poznaju u govoru i u pismu hrvatski ili slovenski, a u govoru njemački — po mogućnosti — talijanski jezik, što i da su jur obavljali redarstvenu službu, i koliko vremena.

Vlastoručno pisane molbe imaju se podnesti na podpisano do 25. decembra 19

Imenovani redarstveni vodja imati će služiti najmanje jednu godinu dana, a Općina ne odpusti prije uz predhodni odkaz od 14 dana.

Dalnja njegova prava i dužnosti razvidu su u obstojećoj službenoj pragmatici i poslovnome redu redara ove Općine.

Nastup službe jest odmah.

Glavarstvo općine.

Volosko-Opatija, dne 2. decembra 19

Jeftino česko PERJE

za krevete

5 kg. novo čihano K 9·60, bolja K 12·—
bielo pahuljice čihane, 18·— „ „ 24·—
kao snieg bielo pahuljice čihane . . . „30·— „ „ 36·—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu tovar. troška.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Češka.

ZAHVALA.

Svesrdna hvala svim rodjacima, prijateljima i znancima na toplim izrazima sućuti prigodom težkog gubitka naše premile žene, majke, punice, svekrve i bake

Mare Trinajstić rodj. Vitezić

a osobito pak hvala Velečastnom Svećenstvu, svim mjestnim Bratovštinama, Mjestnoj Pučkoj Školi, Dječjem Zabavištu, Društvu Djevojaka, Hrvatskoj Čitaonici te mnogobrojnim stanovnicima Vrbnika sa zaslužnim gosp. načelnikom na čelu, koji su mile pokojničine ostanke do hladnog groba dopratili.

VRBNIK, 14. decembra 1910.

Ivan Trinajstić
muž.

Dr. Matko Trinajstić i obitelj
Josip Trinajstić i obitelj
Maro Toljanić r. Trinajstić i obitelj

Dr. Dinko Trinajstić
pop Ivan Trinajstić
Marija Trinajstić

Bečko skladište izabranih gotovih odiela za gospodu i djecu.

Adolf Verschleisser

PULA - Via Sergia 34-55 - PULA.

Preporuča svoje veliko skladište raznih gotovih odiela, Raglan, prijetnih ogrtača, paletote, raznobojnih prsluka, ogrtača za kišu itd.

Kroj i načinba mojih odiela tako su točni i savršeni da nadomješćuju sasma odiela po mjeri.

Ciene su takove da isključuju svaku utakmicu.

Novi izlozi dućana u via Sergia 34 zaslužuju osobitu pažnju, jer su u njima izložene najbolje novosti sezone, kao: odiela „Chantéclair" i Raglan „Blerlot".

Poslužuje se i hrvatski, češki i poljski.

C. kr. činovnici u Primorju.

(Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na visoku c. kr. vladu u ruke Njegove preuzvišenosti gospodina ministra-predsjednika baruna pl. Bienerthа.)

Koliko c. k. činovnika nepozna jezik većine pučanstva Primorja.

Kod c. k. političkih upravnih oblasti.

Od činovnika namještenih kod c. kr. političkih upravnih oblasti u Trstu i Primorju nepoznaju nit hrvatski nit slovenski jezik osim c. kr. namjestnika 1 namjestničtveni savjetnik (izmedju 7) i 3 kotarska poglavara (izmedju 9).

Od 10 namjestničtvenih tajnika i kotarskih viših komesara neznadu 4 nit slovenski nit hrvatski, dočim od ostalih 6 znadu 3 samo na pola slovenski ili hrvatski.

Od 19 kotarskih komesara ima ih 6 koji nepoznadu nit slovenskoga nit hrvatskoga jezika, od ostalih 13 zna 4 samo nješto malo slovenski.

Od 15 namjestničtvenih koncepista njih 9 nezna nit slovenski nit hrvatski. Od 21 namjestničtvenih konceptnih praktikanata 15 njih nezna nit slovenski nit hrvatski, 1 od ostalih 6 nješto malo hrvatski.

Pokrajinski zdravstveni izvjestitelj zna samo malo hrvatski, pokrajinski zdravstveni nadzornik samo malo slovenski; od 3 kotarska nadliječnika neznadu dvojica nit slovenski nit hrvatski, treći nješto malo slovenski; od 9 kotarskih liječnika nezna njih 5 nit slovenski nit hrvatski, 2 samo malo slovenski, 2 samo malo hrvatski; od 3 zdravstvenih koncepista nezna 1 nit slovenski nit hrvatski, 1 samo malo hrvatski; od 4 zdravstvena asistenta neznadu 2 nit slovenski nit hrvatski.

Dočim gradjevni nadsavjetnik pozna hrvatski jezik, nezna ni jedan od 3 gradjevnih savjetnika nit slovenski nit hrvatski. Od 4 viša inžinira neznadu 3 nit slovenski nit hrvatski, četvrti nješto malo hrvatski; od 12 inžinira nezna njih 11, od 5 gradjevnih pristava neznadu 2 nit slovenski nit hrvatski; jedini gradjevni savjetnik nezna ni slovenski ni hrvatski.

Predstojnik ureda za melioracije nezna ni slovenski ni hrvatski. Od 2 šumska savjetnika nezna 1, od 3 šumska nadkomesara neznadu 2 nit slovenski nit hrvatski; a tako niti jedini šumski nadzornički komesar.

Od 5 kotarskih živinskih nadliječnika neznadu 3, od 8 kotarskih živinskih liječnika neznadu opet 3 nit slovenski nit hrvatski.

Pokrajinski kulturni nadzornik nezna ni slovenski ni hrvatski.

Viši obrtni nadzornik, viši baždarski nadzornik i viši računarski savjetnik znadu samo malo slovenski.

Od 5 računarskih revidenta zna samo 1 nješto slovenski; od 5 računarskih oficijala samo 1 nješto slovenski; od 6 računarskih asistenta neznadu 3, od 5 računarskih praktikanta neznadu 2 nit slovenski nit hrvatski.

Od 5 namjestničtvenih kancelarijskih oficijala i od 12 kotarskih tajnika neznadu po 1, od 12 namjestničtvenih kancelista neznadu 2 nit slovenski nit hrvatski.

Kod c. kr. financijalnoga ravnateljstva.

Kako predsjednik c. kr. ravnateljstva u Trstu tako nerazumije nit financijalni ravnatelj nit slovenski nit hrvatski, dočim razumije nješto malo slovenski zamjenik financijalnoga ravnateljstva.

Od 9 financijalnih nadsavjetnika njih 8 nisu sposobni slovenskomu ili hrvatskomu jeziku.

Od 16 financijalnih savjetnika nezna njih 9 nit slovenski nit hrvatski, 1 od ostalih 7 malo slovenski, 2 malo hrvatski.

Rudarski savjetnik nezna ni slovenski ni hrvatski.

Od 21 financijalnih tajnika nezna njih 17 nit slovenski nit hrvatski.

Evidenčni nadzornik nezna ni slovenski ni hrvatski.

Od 23 financijalna komesara nezna njih 19 nit slovenski nit hrvatski.

Kontrolor tehničke financijalne kontrole nit upravitelj talionica neznadu slovenski nit hrvatski.

Medju 23 financijalna koncepista nezna njih 18 nit slovenski nit hrvatski, 1 od ostalih 5 samo malo slovenski.

Izmedju 20 konceptnih praktikanta nezna njih 18 nit slovenski nit hrvatski.

Medju konceptnimi činovnici kod c. k. financijalnoga ravnateljstva ima ih dakle 95, koji neznadu nit hrvatski nit slovenski, 5 koji znadu samo malo slovenski ili hrvatski; te samo 19 koji znadu podpunoma u govoru i pismu slovenski ili hrvatski ili oba ta jezika.

Za gospodstva, koja ne znadu jezika većine pučanstva pokrajine, moraju se plaćati prevodioci, kao da bi slovenski i hrvatski jezik bili tudji jezici u Primorju! Upravo nečuveno u jednoj uredjenoj državi!

Od 2 viša računarska savjetnika i 6 računarskih savjetnika negovori nijedan slovenski ili hrvatski.

Od 22 računarska revidenta 16 njih nerazumije nit slovenski nit hrvatski, a 1 od ostalih 6 samo malo slovenski. Od 23 računarska oficijala ima njih 22, od 24 računarska asistenta takodjer 22, od 16 računarskih praktikanta 15, koji neznadu nit slovenski nit hrvatski.

Medju 28 kancelarijskih i ekonomskih činovnika ima njih 18 koji nerazumiju nit slovenski nit hrvatski.

Medju 12 činovnika c. kr. pokrajinske blagajne ima njih 11, koji neznadu nit slovenski nit hrvatski.

Izmed 27 carinarskih činovnika VII. i VIII. plaćevnoga razreda ima jih 5 koji neznadu nit slovenski nit hrvatski.

Osim toga ima veći broj, i to 251 carinarskih činovnika IX., X. i XI. plaćevnoga razreda i 43 carinarska praktikanta, kojih jezikovno znanje nije podpisanim poznato.

Izmed 167 poreznih činovnika VIII., IX., X. i XI. razreda ima njih 104, i izmed 34 porezna praktikanta 17 koji neznadu nit slovenski nit hrvatski. Kod pojedinih poreznih ureda u Istri tako su podieljeni, da kod onoga u Kopru nezna nijedan od 11 poreznih činovnika ujedno sa poreznimi praktikanti, kod onoga u Buzetu 3 od 5, kod onoga u Piranu nijedan od 5, kod onoga u Cresu nijedan od 4, kod onoga u Lošinju 3 od 5, kod onoga u Bujah nijedan od 4, kod onoga u Motovunu nijedan od 7, kod onoga u Poreču nijedan od 7, kod onoga u Labinu 1 od 4, kod onoga u Pazinu 4 od 8, kod onoga u Rovinju 5 od 6, kod onoga u Krku 1 od 5, kod onoga u Podgradu 1 od 5, kod onoga u Volosku 5 od 9, dakle ukupno kod svih poreznih ureda Istre 75 izmedju 104, nit slovenski nit hrvatski.

Ima u Primorju još 12 činovnika solnih ureda i 16 potrošarinskih, o kojih neznaju podpisani koji jezik poznadu, a koji ne.

Kod c. kr. financijalne prokure

u Trstu ima 13 konceptnih činovnika, od kojih nezna 7 i 5 kancelarijskih činovnika od kojih neznaju 2 nit slovenski nit hrvatski.

Kod c. kr. policajnoga ravnateljstva

u Trstu neznadu nit slovenski nit hrvatski 3 policajna nadsavjetnika kao nit 3 od 4 policajna savjetnika, 4 od 8 policajna nadkomesara, 8 od 14 policajnih komesara, 3 od 7 policajnih koncepista, 6 od 10 policajnih konceptnih praktikanta; i bila su u najnovije vrieme primljena u službu 3 takova.

Kod c. kr. pošt. i brzojavnoga ravnateljstva

u Trstu, u kojega području su dvie trećine pučanstva Slovenci ili Hrvati, ima medju 34 ravnateljskih činovnika 21, medju 31 pridielj nih prometnih činovnika 22, medju 21 računarskih činovnika 17, medju 20 tehničkih činovnika 18, medju 4 expeditna činovnika svi 4, medju 13 kancelarijskih oficijanata 10, i medju 7 kancelarijskih pomoćnika 3, u sve dakle medju 129 činovnika, kancelarijskih oficijanta i kancelarijskih pomoćnika 95 takovih, koji neznaju nit slovenski nit hrvatski, a k tomu izmed ostala 34 ima njih 15, koji znadu samo ponekle slovenski ili hrvatski.

Osim toga ima kod c. kr. poštnih i brzojavnih ureda u Gorici, Kopru, Pazinu, Rovinju, Opatiji i Lošinju Malom prilično činovnika, koji nepoznadu nit hrvatski nit slovenski jezik, i takovih koji ga samo na pola poznaju.

Kod c. kr. pomorske vlade

u Trstu neznaju nit hrvatski nit slovenski jedini savjetnik, 4 od 6 ministerijalnih tajnika, nijedan od 2 viših komesara, nijedan od 4 komesara, 1 od 2 koncepista, 2 od 4 konceptna praktikanta, 1 od 2 pridieljena konceptna činovnika, po jedan nautički nadzornik, nautički pristav VIII. razreda, nautički pristav IX. razreda, nautički oficijal, brodograditeljski konsulent, ovaj posliednji kao činovnik na pogodbu, k tomu 3 druga činovnika na pogodbu, inače penzionisti, u sve dakle 23 medju 31 činovnika.

Medju 16 kod c. kr. pomorske oblasti u Trstu namještenih gradjevnih činovnika nema niti jednoga koj bi poznavao slovenski ili hrvatski. To isto budi rečeno o 2 iglioderna, o 2 svetionička i o 2 zdravstvena činovnika. U računarskoj i kontrolorskoj službi ima 14 činovnika različnih razreda, od kojih nezna 9, i 4 računarska praktikanta od kojih neznadu 3 nit slovenski nit hrvatski jezik.

U Primorju namješteno je u raznih mjestih 66 činovnika raznih razreda podložnih c. kr. pomorskoj vladi, za koje podpisani neznadu koje jezike poznadu a koje ne.

Ovi dati su zabilježeni po osobnom stanju za godinu 1910.

Kod c. kr. sudbenih oblasti.

Po nješto malo promjenjenom stanju sudbenoga i državno-odvjetničkoga osoblja Primorskoga višesudnoga područja za godinu 1910. ima u njem 212 sudbenih i 158 računarskih, položnouredbih, kancelarijskih i kaznioničnih činovnika.

Od sudbenih činovnika su 45 njih Slovenci, 23 Hrvata, ostalih 144 Talijani. Od ovih posliednjih, najme od Talijana, zna njih 18 relativno dobro slovenski njih 10 hrvatski. Prema tomu ima 116 sudbenih činovnika, koji neznaju nit slovenski nit hrvatski, dok je medju njimi 30 njih, koji poznadu nješto malo slovenski (18) ili hrvatski (12).

Izmedju 158 računarskih, položnouredbih, kancelarijskih i kaznioničnih činovnika ima njih 26 Slovenaca, 13 Hrvata i 119 Talijana, od kojih posliednjih znadu nješto hrvatski 2, ostalih 117 nezna nit slovenski nit hrvatski.

Kod ravnateljstva državnih željeznica

u Trstu služi po stanju godine 1908. pod tamošnjim središnjim ravnateljstvom državnih željeznica okolo 180 činovnika, medju njimi samo 27 takovih, koji znadu hrvatski ili slovenski. Ostali su većinom Njemci, koji nepoznadu jezika pučanstva, po kojega tlih teku odnosne željeznice.

Što vidimo iz toga?

Iz navedenih podataka sastavljenih mjeseca svibnja i lipnja 1910. razvidno je, da većina c. kr. činovnika svih kategorija u Trstu i Primorju pozna samo njemački ili talijanski ili oba ta jezika, ni nepozna jezika većine pučanstva te krunovine, i da tamo vlada veliko pomanjkanje činovnika, koji bi bili usposobljeni za javnu službu, te da ima, što se još osobito naglasuje, kod raznih oblasti razmjerno više starijih nego li mladjih činovnika, koji poznatu hrvatski ili slovenski jezik.

Slovenci i Hrvati sačinjavaju absolutnu većinu pučanstva Primorja i nastanjeni su po svih kotarih.

Po posliednjem brojenju pučanstva ima u Primorju 356.000 Slovenaca i Hrvata, 334.000 Talijana i 19 000 Njemaca, tako da Slovenci i Hrvati — koji se medju sobom veoma malo razlikuju, te Hrvat lahko razumije Slovenca i Slovenac Hrvata, i može jedan u predjelu drugoga u posve kratko vrieme uvježbati se u govoru drugoga — sačinjavaju absolutnu većinu krunovine, i zastupani su u svih kotarih prilično jako ili baš jako ili čak isključivo.

Po državnih temeljnih zakonih moradu škole i uredi biti uredjeni prema jeziku naroda.

Glasom temeljnih državnih zakona svi su narodi i svi u pokrajini uobičajeni jezici u školi, u uredih i javnom životu ravnopravni, te moraju javne škole u pokrajinah, u kojih stanuje više naroda, biti tako uredjene, da svaki tih naroda zadobije sredstva da se u svojem jeziku naobrazi, i da nije isključena mogućnost da nauči drugi pokrajinski jezik, a javni uredi tako, da činovnici kod njih namješteni poznadu na svaki način u govoru i pismu jezik većine pučanstva.

To zahtjevaju i uzgojna načela i sama narav stvari.

Spomenuto uredjenje javnih naukovnih zavoda nalažu također uzgojna načela najboljih pedagoga, a poznanje jezika pučanstva, medju kojim činovnici služe, jest obzirom na ove posliednje, ako će svoje dužnosti izpunjavati, nješto samo sobom razumljiva, a obzirom na pučanstvo jednostavno čovječje pravo.

Zatvoreni jezikovni predjeli.

Sa njemačke strane govori se o zatvorenom jezikovnom predjelu u Českoj i

zahtjeva, a sa strane c. kr. vlade izpunja, da se u tobož njemačke predjele namjesti samo Njemce kao javne državne činovnike; Primorje je eminentno slovensko-hrvatski i talijanski predjel, te se može sa svim pravom zahtjevati, da budu u njem namješteni samo Sloveno-Hrvati i Talijani, dakako takovi, koji poznadu oba njihova jezika.

Poplava tudjimi činovnici.

Njemački zastupnici na carevinskom vieću tuže se, da je pokrajina Dolnja Austrija poplavljena ne-njemačkimi činovnici, i postavljaju s toga predloge za ustanovljenje novih njemačkih srednjih škola u toj pokrajini (gle predlog Dra Weidenhoffera i drugova od 13. juna 1910.); u pokrajini Dolnjoj Austriji ali nemože se ni iz daleka govoriti o poplavi ne njemačkimi činovnici nit o pomanjkanju njemačkih škola, kaošto se može govoriti o poplavi ne-slovenskimi i ne-hrvatskimi činovnici u Primorju i o pomanjkanju slovenskih i hrvatskih škola u njem.

Izključenje jezika manjine iz škola.

U saboru pokrajine Dolnje Austrije, koja ima 4·66 postotnu manjinu češke narodnosti, glasovane zakonske osnove, i od c. kr. vlade predložene na previšnju sankciju, po kojih je jezik one manjine iz javnih škola posve izključen; analogno tomu imalo bi se u trih pokrajinah Primorja, gdje manjina njemačke narodnosti iznaša u Trstu 1·88 po sto, u Istri 2·11 po sto, u Goričkoj 1·55 po sto, poprečno 1·84 po sto, jezik te manjine posvema izključiti iz javnih škola.

Tudjinska vladavina — Primorje kolonija za njemačke namještenike.

Od Slovenaca i Hrvata, koji hoće da obnašaju u svojoj rodjenoj pokrajini, u Primorju, javne službe, zahtjeva se poznanje talijanskoga i također njemačkoga jezika, dok se od urodjenih Talijana nit od Njemaca, ako hoće stupiti u javnu službu, u istinu nezahtjeva poznanje slovenskoga ili hrvatskoga jezika, te je namješten bezbroj Talijana i Njemaca, kaošto se može vidjeti iz prije navedenih podataka, u javnih uredih, koji ni malo nepoznaju slovenskoga ni hrvatskoga jezika. Prema tomu, ako se obzirom na prvanja desetletja i stoletja može govoriti o priečenju kulturnoga razvoja Slovenaca po brutalnoj tudjinskoj vladavini njemačke gospode posjednika, kaošto to čini list »Arbeiterzeitung« u svojem broju od 30. juna 1910., može se govoriti sa istim pravom kod sadanjega stanja obzirom na Slovence i Hrvate o sličnoj tudjinskoj vladavini, te o tom, da Primorje izgleda kao kolonija za naseljivanje njemačkih činovnika, profesora, učitelja, inspektora, česa u civiliziranoj državi nebi smjelo biti.

„Austrijski patriotizam".

U Primorju ima, uz veliko pomanjkanje slovenskih i hrvatskih škola, veoma mnogo od države uzdržavanih njemačkih i srednjih škola, na kojih i za koje je namješteno također takovih učitelja, profesora, inšpektora, koji smatraju urodjene učenike kao tudjince i s njimi kao takovimi postupaju, i na kojih se u obće jako mnogi učenici neuče slovenski ili hrvatski jezik niti kao predmet, te na kojih se kao i na sveučilištih, sa mnogimi drugimi mladimi Njemci, uzgajaju za njemačke šoviniste, koji netrpe drugih naroda i preziru ih, a sinove i kćeri njihove kao šoviniste označuju, ako osjećaju narodno — kaošto to svaki pošten čovjek mora — i njim, također sinovom naroda borećega se kroz stoljeća za prestolje, poriču nedostatan austrijski patriotizam, pošto taj patriotizam sa njemačkim patriotizmom identifikuju, dok sami nejmaju ništa od onoga patriotizma, koj zahtievaju historička, uzakonjena i čovječja prava, od onoga patriotizma, koj hoće da se sa svimi narodi habsburžke monarhije ravnopravno postupa.

Političari na Sprevi.

Političari na Sprevi izjavljuju izričito i otvoreno već dugo vremena, bar od godine 1879., da mora njemačko carstvo segnuti do Adrije, i da mu mora u tu svrhu Austro-Ugarska kao predteča pripravljati puteve. Austro-Ugarska hoćeš nećeš to također čini sa svim svojim postupkom i u južnih pokrajinah monarhije, a morala bi tomu temeljito kraj tim učiniti, da udesi upravu i školstvo po pravu i zakonu.

Gdje i kako hoće stanoviti krugovi da se uzgajaju naši mladići.

Školstvo u južnih pokrajinah monarhije, imenito također u Primorju, neodgovara, obzirom na narode u njih obitavajuće, nit pravu nit zakonu nit potrebam javne uprave, a hrvatski sveučilištarci imali bi, po željah i zahtievih stanovitih krugova, svršiti svoje nauke i položiti stroge izpite na njemačkih i svih drugih univerzah, samo ne na onoj, na kojoj bi mogli u svojem materinskom jeziku, u hrvatskom jeziku, iste predmete slušati i iz istih predmeta izpite polagati; — a to je neprirodno, nepedagogički, nepravedno i nezakonito, dapače absurdno.

Hrvatsko sveučilište u Zagrebu.

Hrvatski slušatelji iz Dalmacije i Istre polaze već mnogo godina tu univerzu sa hrvatskim naukovnim jezikom, univerzu Franja Josipa u Zagrebu, u gradu koj se nalazi u okviru austro-ugarske monarhije i kojega stanovništvo je, kako je poznato, kao i narod u kojega sredini se nalazi, od uviek jako lojalno i vjerno naprama prestolju, i polažu na njoj državne izpite, a da tim nije trpjela uprava ili čak i državni interesi. Sada se radi samo o tom, da se državne izpite nemoru ponavljati u drugom gradu pred drugom komisijom, da budu priznati i strogi izpiti, i da se pravo na polazak univerze u Zagrebu i polaganje izpita protegne također na djake izvan Dalmacije i Istre, što se može dogoditi tim lakše, kad se zna, da se je kraljevska vlada u Zagrebu izjavila pripravnom udovoljiti možebitnim shodnim zahtjevom c. kr. austrijske vlade odnosno na ustrojenje novih mjesta docenta i odnosno na izpite.

I za Slovence valja se pobrinuti.

Također Slovencem valja dati mogućnost da zadobe znanstvenu izobrazbu u njihovom materinskom jeziku.

Kakovih činovnika potrebuje Primorje.

C. kr. vlada utemeljila je ustanovljenje talijanske pravne fakultete tim, da se dade talijanskim mladićem mogućnost, da zadobiju unutar monarhije u svojem materinskom jeziku strukovnu znanstvenu izobrazbu, i da u istinu obstoji nužda kandidata, koji su podpunoma vješti u govoru i pismu talijanskomu jeziku i koji su za javne službe usposobljeni. Ova posljednja tvrdnja neodgovara glede Primorja nimalo u toliko istini, što u toj krunovini obstoji po neopovrživih podatcih dokazana nužda kandidata, koji poznadu hrvatski ili slovenski i većinom također talijanski jezik u govoru i pismu, koji su time sposobni za javnu službu.

Upit na c. kr. vladu.

Obzirom na sve navedene obstojnosti upravljaju podpisani na visoku c. kr. vladu u ruke njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika ovaj upit:

»Je li c. kr. vlada voljna poduzeti bezodvlačno shodna, eda budu svi c. kr. činovnici u Primorju vješti obim pokrajinskim jezikom, najme slovenskomu ili hrvatskomu i talijanskomu, i da se prema tomu uredi sveukupno školstvo u Primorju i za javnu službu u njemu?«

U Beču, 26. novembra 1910.

Spinčić, Mandić, Laginja, Perić, Zahradnik, Ploj, Korošec, Ivanišević, Holy, Biankini, Velih, Tresić, Rybář, Dulibić, Prodan, Valoušek, Roškar, Pišek, Jaklič, Benković, Krek, Gregorčič, Vrstovšek, Grafenauer, Demšar, Gostinčar, Robleк, Štrekelj, Vuković, Stojan, Šilinger.

K odnošajem u Primorju naročito u Istri.

(Govor zastupnika Vjekoslava Spinčića držan u sjednici zastupničke kuće carevinskoga vieća u Beču dne 6. decembra 1910.)

Nezdravi odnošaji.

Visoka kućo!

Značajno je za vlade ove monarhije da se malo gdje u njoj i malo kada upravlja redovitim proračunom. Negdje i nekad izvanzakonito stanje, drugdje i drugda poraba sredstava poput prvanje godine, ili ćak poput prvanjih godina, u najboljem slučaju provizorij. Takav imademo evo i ovdje u razpravi, dok nam se je redoviti proračun za godinu 1911. dalo tek 24. prošloga mjeseca, kad već nebijaše nit moguće razpraviti ga, i dok je preko pet mjeseci prošlo a da carevinsko vieće nije zasjedalo. Već samo to kaže na nezdrave odnošaje u monarhiji, kojim su krive poglavito cesarsko-kraljevske i kraljevske vlade, pošto neće da budu jednako pravedne svim narodom.

Na pristrano postupanje tako zvane austrijske vlade pokazati ću bar njekoliko u svojem njemačkom govoru. (Ovo dosad izrekao je govornik hrvatski a onda nadaljevao njemački.)

Kako govori ministar predsjednik i kako se pod njim postupa.

Visoka kućo! Njegova preuzvišenost g. *ministar predsjednik govori* u svom programnom govoru obično o nepristranosti, o jednakim pravima za sve, o upravi, na koju se ne upliva niti s jedne strane, o objektivnosti itd. Ne mogu se sjetiti — a već sam i prilično star — da je bilo prema stanovitim narodima, naročito naprama Slavenima ikada tako nepravedne vlade kao što je baš vlada njegove preuzvišenosti g. ministra predsjednika. Ne mogu se sjetiti vlade, koja bi dala toliko na sebe uplivati kao što upravo ova vlada, koja bi tako malo poštivala prava slavenskih naroda, koja bi bila tako malo objektivna kao što baš sadanja.

Kako je u Koruškoj.

Ne ću se baviti zemljama češke krune ili možda sa stanjem u ostalim pokrajinama monarhije. Dotaći ću se samo toga, da su n. pr. u *Koruškoj*, u zemlji, koja od prilike imade 120.000 Slovenaca, Slovenci prisiljeni, da se pred oblastima služe njemačkim jezikom, da zastupnici stranaka pri obrani moraju rabiti njemački jezik, (Zastup. Hočevar: Pa i onda, ako su obje stranke slovenske!) da i u ovom slučaju, da se podnesci ne mogu staviati u slovenskom jeziku, da u čitavoj zemlji nema niti jedne slovenske škole, da je čitava nastava tako uredjena, da tamošnji Slovenci budu germanizovani. A što se dogadja uz to i u najnovije vrieme? Ovom slovenskom plemenu šalje se jedan nadpastir, koji ne poznaje slovenskog jezika, koji ne poznaje jezika svojih podložnika. Moja gospodo! Misionari uče različite jezike, da mogu u udaljenim krajevima i kod malenih naroda širiti kršćanstvo i održati ga, a k nama se šalje nadpastire, koji ne pozna jezika naroda.

C kr. činovnici u Primorju neznaju jezika većino pučanstva krunovine.

Spomenuvši to, bavit ću se ponajviše stanjem na Primorju. Ako je već potrebno, da dodje do narodnoga sporazuma u Češkoj i u Tirolu kako je spomenuo moj predgovornik g. zastupnik dr. Conci i to prema načelu »živjeti i dati da se živi«, bilo bi potrebno, da dodje i u Primorju do narodnog sporazuma. Upozorujem pri tom prije svega na moju interpelaciju od 26. prijaš. mj. u kojoj sam na temelju osobnog izkaza činovnika prikazao, koliko imade na Primorju *c. k. činovnika*, koji ne poznaju slovenskog ili hrvatskog jezika, a koji bi ga morali poznati, morali, moja gospodo, jer je većina pučanstva Primorja i po posljednjem brojenju pučanstva Slovenci ili Hrvati, jer čine 356.000 naprama 336.000 Talijana i 19.000 Niemaca. Većina činovnika na Primorju ne pozna jezika pučanstva. Ne ću sve nabrajati, upozorujem tek na onu interpelaciju, te ću nešto samo sumarno navesti.

Kod c. kr. Namjestničtva u Trstu imade u svemu 202 činovnika, od kojih 98, dakle gotovo polovica svih činovnika ne pozna hrvatskoga ili slovenskoga jezika. A treba požaliti okolnost, da mladji činovnici poznadu razmjerno manje jezik slavenskog pučanstva nego li starji.

Medju konceptualnim činovnicima kod c. k. financijalnog ravnateljstva imade ih 95 koji ne znadu niti hrvatski niti slovenski, pet koji znadu samo malo slovenski ili hrvatski, a samo 19 koji su podpunoma u govoru i pismu vješti slovenskom ili hrvatskom ili pako obim jezicima. Za gospodu su potrebni provodioci, da u obće mogu spise riešavati. To je samo u Austriji moguće. (Odobravanje.) Od dvojice računarskih nadsavjetnika i od 6 računarskih savjetnika ne govori niti jedan slovenski ili hrvatski. Medju 93 računarska činovnika kod financijalnog ravnateljstva imade ih 83 koji ne znadu niti slovenski niti hrvatski. (Čujte! Čujte!)

Kod pojedinih poreznih ureda u Istri od 104 činovnika imade ih 75, koji ne poznaju jezika naroda; dakle tri četvrtine poreznih činovnika ne poznaje niti hrvatskog niti slovenskog jezika, premda u čitavom Primorju nema niti jednog kotara, u kom se ne bi morao znati hrvatski ili slovenski jezik.

Kod c. kr. financijalne prokurature u Trstu imade 13 konceptualnih činovnika, od kojih 7, a 5 kancelarijskih činovnika, od kojih 2 ne znadu ni hrvatski ni slovenski.

Kod c. kr. policajnog ravnateljstva u Trstu imade od 51 konceptualnog činovnika njih 30 koji ne znadu ni slovenski ni hrvatski. (Čujte! Čujte!)

Kod c. k. poštenskog i brzojavnog ravnateljstva u Trstu, u čijem su području dvije trećine pučanstva Slovenci i Hrvati, imade izmedju 129 činovnika kancelarijskih oficianta i pomoćnika njih 95, koji ne znadu niti hrvatski niti slovenski, (Čujte! Čujte!) 15 takovih, koji te jezike poznaju napola, a samo 19 od 129, koji podpunoma poznaju slovenski ili hrvatski jezik.

Osim toga imade kod c. kr. poštanskih i brzojavnih ureda u Gorici, Kopru, Pazinu, Rovinju, Opatiji i Lošinju Malomu, raznih činovnika i kancelarijskih oficianta koji ne znadu niti slovenski, niti hrvatski, i takovih, koji ove jezike poznaju tek napola.

Po ličnom statusu za god. 1910. imade kod c. k. pomorske vlade u Trstu izmedju 80 činovnika 64, koji ne poznaju hrvatski ili slovenski jezik, dakle preko tri četvrtine.

U području prizivnog sudišta za Primorje imade 212 sudskih i 158 računarskih, pologovnih, kancelarijskih i kaznionskih činovnika.

Od sudskih činovnika imade 45 Slovenaca, 23 Hrvata i 144 Talijana. Od ovih posljednjih, Talijana naime, relativno dobro znadu slovenski njih 18, hrvatski 10. Prema tome imade 116 od 212 sudbenih činovnika koji ne znaju ni slovenski ni hrvatski (Čujte! Čujte!), dok medju njima imade 30, koji znadu nešto malo slovenski, (18) ili hrvatski (12).

Medju 158 činovnika računarskih, pologovnih, kancelarijskih i kaznionskih imade 26 Slovenaca, 13 Hrvata i 119 Talijana

od kojih posliedojih dva na pola hrvatski, svi ostali, 117 na broju, ne znaju ni slovenski ni hrvatski.

Prema statusu od g. 1908. služi u Trstu kod centralne direkcije državnih željeznica 180 činovnika, medju ovima njih 28 koji znadu slovenski ili hrvatski. Ostali su većim dielom Niemci, koji služe u krajevima, u kojima većinom živu Slovenci ili Hrvati.

Što bi bila dužnost c. k. vlade.

Dužnost ove vlade i vladâ uobće bila *bi*, da se pobrine, da svi javni činovnici znadu oba jezika zemlje, naime, hrvatski ili slovenski i talijanski. Njihova dužnost bila bi nadalje, da se pobrinu, da činovnici koji sada služe i ne poznadu ovih jezika nauče ih u stanovitom roku. Njihova dužnost bila bi da ne primaju takovih kandidata, koji ovih jezika ne poznadu i da nastavu urede tako, da bude svakome koji se želi posvetiti javnoj službi na Primorju, dana mogućnost, da nauči oba jezika zemlje. Ali c. kr. vlada toga ne čini (Zastupnik dr. Ryharž: Čini upravo protivno!), nego upravo protivno.

C. kr. vlada za njemačke škole.

Već sam rekao, da na čitavom Primorju imade 19.000 *Niemaca* i ovi imadu pučke škole u Trstu, Gorici i Puli a furtim i u Opatiji. Imenuju se naime učitelji za Pulu, a pridieljuju se njemačkoj privatnoj školi u Opatiji. (Čujte! Čujte!). Država nadalje uzdržava dvije njemačke srednje škole u Trstu, 2 u Gorici i 2 u Puli. Posjetnici ovih škola obučavani su jedino u njemačkom jeziku, oni polaze iza toga njemačka sveučilišta i vraćaju se sa ostalim mladim Niemcima u javnu službu na Primorju a da nisu naučili niti slovenski ili hrvatski niti talijanski.

Kad bi se na Primorju postupalo tako kao što se postupa na temelju zakona u Dolnjoj Austriji, onda ne bi tamo bilo ni jedne njemačke škole. Kad bi se na Primorju primienilo načelo zatvorenog jezičnog područja, onda se ondje ne bi uobće smjelo namjestiti niti jednog Niemca. To bi bio jednak postupak sa svim plemenima, to bi bila ravnopravnost, koje kod nas žalibože ne nalazimo nigdje.

C. kr. oblasti za talijanske škole.

C. kr. oblasti, ministarstva, zem. škol. vieće u Gorici, zem. škol. vieće za Istru, obadva sa sjeditem u Trstu a isto tako i magistrat u Trstu brinu se za *talijansku obuku.*

Talijani imadu dosta pučkih škola. Imadu talijanske srednje škole u Trstu, koje bi država preuzela, ali ih magistrat ne pušta iz ruku. Istarski Talijani imadu već 50 godina u Kopru svoju gimnaziju, oni imadu zemaljsku realnu gimnaziju u Pazinu, koju uzdržava zemlja i koja je od vlade dobila pravo javnosti. U posljednje vrieme preuzela je c. kr. vlada u svoju upravu i talijansku gimnaziju u Puli. U Istri postoje dakle 3 talijanske srednje škole za 336.000 talijanskih stanovnika. Osim toga postoji još viša talijanska obrtna škola u Trstu, nautičke škole u Trstu i Lošinju Malom, a sada će dobiti i pravni fakultet. Potreba njegovog osnutka opravdala se sa strane c. k. vlade time, što je potrebno uzgojiti činovnike, koji su podpuno vješti u govoru i pismu talijanskom jeziku u svrhu službe. Mi niesmo bili nikad protiv toga pa ni onda kad smo obstruirali. Ali htjeli smo da se onom zgodom, kad se Talijanima, našim suzemljacima hoće da dade najviši kulturni zavod, dadu i nama potrebna sredstva za naobrazbu.

Spominjem to naročito radi toga, da se vidi, kako vlada postupa pristrano, neobjektivno i ne pravedno.

Slovensko i hrvatsko školstvo u Primorju.

Pučko.

Jer kako je na Primorju sa slovenskim i hrvatskim *pučkim školama?!*

Trst još uviek nema javne slovenske pučke škole, premda već Slovenci mole za to 27 godina, od godine 1883. (Razni povici.) U Istri imade preko 14.000 djece, slovenske, a naročito hrvatske koja još nemaju niti jedne javne škole, koja dakle ne mogu uživati ni početne obuke. Bilo je preko 70 rasprava komisija i to u raznim krajevima Istre, obavljene su sve formalnosti glede ustrojenja takovih škola i u mnogim slučajevima čeka se već više godina na odobrenje zemaljskog odbora, koje uostalom zakon ni ne traži. Gospoda vladajuće talijanske stranke nalaze uviek novih izlika, a slieđe ih c. kr. vlada i c. kr. školske oblasti. Jedanput su navodi kao izliku: Ne, mi hoćemo da se najprije uredi škol. pristojba i onda ćemo pristati na nove slavenske škole. Ima vrlo malo zemalja, u kojima su uvedene školske pristojbe, ali u Istri je to tražila gospodujuća talijanska stranka, pristojbe su uvedene i zemlja dobiva oko 200.000 kruna. Uvedene su za to, jer da manjka toliko i toliko hrvatskih i slovenskih škola. Onda se navela kao izlika, da se dieli učiteljska škola u Kopru i da se hrvatski i slovenski dio mora iz Kopra odstraniti. I to se učinilo; hrvatski odio je sada u Kastvu, a slovenski u Gorici, ali potreb nih pučkih škola još nam uviek ne dadu. Sad se naime veli, da se želi nova razdioba občina i onda će se istom doći do proračuna, u koji će se tada možda moći uvrstiti prinosi za hrvatske i slovenske škole. Velim naročito «možda», jer se inače poziva na naše zlo financijalno stanje. Ali kad se radi o privatnoj zemaljskoj gimnaziji, o višem ženskom liceju, o novoj talijanskoj srednjoj školi (Povik: O izložbi u Kopru!) ili o talijanskoj izložbi u Kopru, da se tamo može slaviti venecijanskog lava, onda je dosta novaca; samo ne za hrvatske i slovenske škole.

Kadkada se pozivaju i na stanoviti pakt, koji je sklopila talijanska većina sa nekadašnjim namjestnikom grofom Goëss i koji glasi, da se svake godine moraju dozvoliti tri slavenske škole. Pakti moraju dakle više vrieditl od zakona, koji određuju, kada i gdje se imade podignuti škola i koji jezik mora biti nastavni.

Pročitat ću vam izvještaj o jednoj sjednici istarskog sabora, da vidite, kako postupaju gospoda od liberalne stranke (čita):

«Nella seduta del 27 p. p. (Novembar 1904.) il relatore deputato Vareton sollecitò a mezzo del presidente dietale una risposta a questa risoluzione (radi diobe učiteljske škole u Kopru), decisa essendo la maggioranza della dieta (Talijani) a negare anche per il 1905 i fondi per le nuove scuole».

Citiram to, da vidite, da je ispravna prijašnja moja tvrdnja. Dakle «negare», uskraćuju se fondovi za nove škole i za god. 1905. Uskratilo ih se i prijašnjih godina, uskratilo ih za god. 1905 i za sliedeće godine. Tako postupaju gospoda od liberalne stranke. Ništa bolja niesu gospoda od kršćansko socijalne stranke. To nam pokazuje interpelacija g. zastupnika Spadaro i drugova (Dodatak III., 309. I. Zasjedanje XX.) od prošlog ljeta, kojom je zatražio visoku vladu, da jedinu tada slučajno postojalu i od vlade uzdržavanu slovensku školu u Kopru ukine, i, moja gospodo, ona bude i ukinuta. A da je bila potrebna, dokazuje to, što slovenska škola, koju je ondje otvorila družba sv. Ćirila i Metoda, broji preko 70 djece.

Na 29. prošloga studenoga podnio sam jednu interpelaciju glede pučke škole u Novoj Vasi kraj Poreča. Občina je prošle godine morala sagraditi školsku zgradu na zapovjed više oblasti. Izuzev 4 ili 5 obitelji stanuju u ovom mjestu samo Hrvati. Na 28. ili 29. siečnja t. g. bila je obdržavana komisija radi nastavnog jezika, kod koje su se roditelji ili zastupnici 83 djece javili za hrvatsku a 9x za talijansku pučku školu. Posljednji ovaj broj postignut je jedino tako, što se ljudima govorilo, vi ne ćete dobiti ovo i ono, ako glasujete za hrvatsku pučku školu. Usprkos toga bijaše odprilike polovica za talijansku a polovica za hrvatsku pučku školu. I što se dogodilo? U dotičnoj školskoj zgradi nalaze se tri sobe za školu i jedan učiteljski stan. U tom stanuje jedan učitelj, u dvie sobe smještena su dva talijanska razreda sa dvie učiteljske sile, a u treću sobu smješteno je dječje sklonište od »Lega nazionale«, ta tvornica talijanske školske djece. (Čujte! Čujte! — Zastup. Ussai: Gdje?) U Novoj Vasi kraj Poreča. (Zastup. Ussai: To ja ne poznam!) Ja vas uobće ne poznam i ne znam, što vi poznate! (Zastup. Ussai: Ja sam dapače bio 13 godina u kotaru!) Ako ste tamo služili kao c. kr. činovnik i ne znate, što je Novavas, gdje svi ljudi govore samo »Novavas«, to je samo jedan dokaz tome, kakovi se talijanski činovnici tamo namještaju, koji ne će ni da znadu za imena, što ih narod upotrebljava. (Čujte! Čujte!) To je upravo sramota! I vi još imate smionosti, da ovdje govorite!

Sve izlike zemaljskog odbora i gospodujućih Talijana pretvorile bi se u ništa, kad bi to htjela c. kr. vlada, ali ona dnje da se s njome i sa zakoni po volji igra. Ona priznaje, da joj ne služi na čast postupak u škol. skim stvarima, ali ne čini ništa, da to popravi. Ona dakle uskraćuje hrvatskoj i slovenskoj djeci zakonom odredjenu obuku, ona ne čini ništa, što bi prema ustanovama zakona bila dužna činiti; ona uskraćuje pučke škole u našem materinskom jeziku, premda je zastupnička kuća još 1894. stvorila zaključak, kojim se zahtieva od vlade, da uredi školstvo na Primorju prema materinskom jeziku. Evo tako ona poštuje volju sabora.

Srednje.

213.000 Slovenaca na Primorju nemaju niti jedne srednje škole, izuzev prvi razred, koji je, kako sam čuo, otvoren početkom ove školske godine u Gorici. 143.000 Hrvata imadu jednu državnu srednju školu jedva 10 godina u Pazinu, imadu jednu komunalnu srednju školu, koju uzdržava občina Volosko-Opatija, ali imadu i jednu obrtnu školu, na koju su upućena hrvatska i slovenska djeca, a u kojoj se ne uči njihov jezik kao učevni predmet.

Strukovno.

Hrvati Istre *nemaju niti jedne nautičke škole,* premda je poznato, de se više posvećuju pomorskoj službi nego Talijani ili koji drugi narod na jugu monarhije. Bilo bi skrajnje vrieme, da se podigne jedna nautička škola, kao što se već to tražilo rezolucijom od 1895. u ovom parlamentu. Oni *nemaju nadalje niti jedne gospodarske, niti jedne trgovačke, niti jedne više djevojačke škole ili škole za kućanstvo.*

Visoko školstvo.

Glede *viših, sveučilišnih* študija moram spomenuti, *da Slovenci nemaju nigdje zgode da se izobraze u svom jeziku.* Hrvati, a i oni iz Istre, imadu pravo da polože sva tri državna ispita, ali dva od tih moraju se stada opetovati pred jednom komisijom ovdje u Beču.

Sada se traži za to sveučilište podpun reciprocitet, naime na taj način, da ga nemogu posjećivati samo Hrvati iz Dalmacije i Istre, već svatko. Hrvati traže da se ukinu spomenuti ponovni ispiti ov, dje u Beču, a traže također da se ovdje priznadu rigorozi, koji se polože na zagrebačkom sveučilištu. Ali vlada se ustručava to učiniti i poziva se na izvještaje sa raznih mjesta, sveučilišta itd. Mi imademo pravo tražiti od njegove preuzvišenosti ministra za bogoštovlje i nastavu, da nam te izvještaje pokaže, tim više, što je poznato, da se i u zadnje vrieme postupa proti Hrvatima s klevetama, lažima i falsifikatima *(Posve pravo!)* da ih se zapostavi i pomalo uništi. Imamo dakle pravo tražiti, da se iznesu ti izvještaji i tek onda moći ćemo suditi da li su izpravni ili ne. Bilo bi tim lakše proglasiti reciprocitet i uvesti ga, što se znade, da je i profesorski zbor zagrebačkoga sveučilišta i kraljevska hrvatska vlada pripravna, da ispuni sve uvjete, koje traži austrijska vlada, da se uzmogne provesti reciprocitet. Ja sam u ostalom reagirao na stanovite takove izvještaje već u spomenutoj interpelaciji od 26. studenoga t. g.

Uprava.

Glede *uprave* i ostalog postupka oblasti, pozivam se primjera radi na svoju interpelaciju od 23. lipnja t. g. u kojoj sam u kratko prikazao postupak u političkom kotaru Lošinj, i iz koje se razabire, da se ovim kotarom, u kom je većina pučanstva hrvatska, upravlja kao talijanskim. Evo ovdje je interpelacija — ja se no ću time dalje baviti.

Javna sjegurnost.

Glede *javne sigurnosti* vriedno je spomenuti, da su prošle godine, kad je sazvání u Cres skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda, židovski list »Il Piccolo« a za njim židovska »Neue Freie Presse«, govorili upravo o buni, kao da će se bogzna što dogoditi u Cresu, u tom tobože talijanskom gradu. Odmah ću evo spomenuti, kakav je Cres talijanski grad: prema zadnjem popisu živi u gradu sa mom 2296 Hrvata naprama 1936 Talijana (Čujte! Čujte!) a u kotaru su tri četvrtine pučanstva hrvatske a jedna četvrtina talijanska. (Rezni povici.)

Občinsko zastupstvo nije htjelo da se brine za sigurnost, a kot. oblast poslala je već u predvečerje skupštine onamo komisara sa mnogo oružnika. Uza sve to upriljani su židovi ćirilo-metodske škole, a iza obdržanja skupštine upriljan je i gat. (Čujte! Čujte!) A kakova su se mazanja tamo zbila, pokazuje vam ova karta, koja u ostalom baca i značajno svjetlo na kulturu tamošnjih Talijana. (Zastup. dr. Korošec: Što je na to rekao »Piccolo«?) Ne ću čitati, što je bilo napisano na zidovima, pokazat ću vam fotografije. I još se Talijani diče svojom kulturom!

Zabrana izleta Slovenaca i Hrvata iz Trsta u Pulu i dogodjaji kod izleta Hrvata i Slovenáca iz Pule 4. rujna t. g. tako su novi, da ih ne trebam pripovietati. Došli smo već tako daleko, da izleti iz Italije mogu biti prirediivani kadgod je kome volja, ali da domaći ljudi ne smiju se medjusobno posjećivati ili ako to učine, dogadjaju se stvari, radi kojih se cto sada vodi sudbena razprava. U Trstu je naime obtuženo 16 osoba radi razaranja jedne kavane 4. rujna i radi razbijanja prozora kod »Jadranske banke« i Goreučeve knjižare.

Nejma zakona u hrvatskom jeziku, prem se ga traži već 60 godina. — Poraba jezika kod c. k. oblasti.

Već nekoliko godina traže hrvatski zastupnici u ime naroda, da se istarski *zemaljski zakoni izdadu i u hrvatskom jeziku,* u jeziku absolutne većine pučanstva. Prije kratkog vremena upozorio sam na to njegovu preuzvišenost gosp. ministra unutarnjih posala, neka se zakoni izdadu i u hrvatskom jeziku. To se već moja gospodo, traži preko 60 godina, kako se vidi iz jednog zapisnika občine Kastav iz godine 1849. Upravljen je naime zahtjev na c. kr. oblasti, neka občinski zakon dadu tiskati i u hrvatskom jeziku. Ali to se nije dogodilo. Za nešto tako razumljivoga i tako naravnoga mora se moliti tako dugo i to bez uspjeha. C. kr. vlada i ministri po svojoj su zakletvi i po zakonima obvezani, da se zakoni provadjaju, ali oni se za to no brinu i za to je ovakovo stanje u Istri i u čitavom Primorju i samo je krivnja vlade, da je u listopadu došlo u istarskom saboru do poznatih prizora, jer ona zakona ne poštuje i ne dopušta, da se poštuju.

Glede uporabe jezika sa strane carskih oblasti sa Hrvatima, vrlo je karakterističan jedan prepis ministerijalnog pisma, koje je občina Kastav dobila u travnju godine 1849. Vidit ćete o čem se radi, ako vam, s dozvolom g. predjednika, to pismo pročitam (čita):

»Prepis ministerijalnog pisma na zastupnika u carevinskom vieću dra. Madonitza d. d. 15. decembra 1848. br. 290|R. M. I.

Gospoda zastupnici na carevinskom vieću iz Istre, dr. Madonizza, dr. Vidulić, Mihael Fachinetti i Dragutin Defrancechi stavili su u podnesku od 30. kolovoza o. g. kod ministra unutarnjih posala molbu, da se u čitavoj Istri, s jedinom iznimkom kotara Podgrad, proglasi talijanski jezik izključivim poslovnim jezikom i to ne samo u saobraćaju oblasti medju sobom, već« — sigurno u prepisu nešto manjka.

»Molba osniva se na tvrdnji, da se u Istri, izuzev kotar Podgrad, jedino i samo svuda govori talijanski i da je to jedino razumljivi pismeni jezik (Čujte! Čujte!), da se prema tome i obzirom na temeljno načelo ravnopravnosti narodnosti ne smije tamo u službenom saobraćaju upotrebljavati nijedan drugi jezik. Ovu tvrdnju — veli ministaratvo — oprovrgava obće poznata činjenica, da u pučanstvu Istre sačinjava talijanska narodnost odlučnu manjinu. Na sveukupni broj od 234.000 stanovnika dolazi ih jedva 60.000 talijanske narodnosti, dok od ostalih od slavenskoga i vlaškog plemena skoro 150.000 ne govore niti ne razumiju talijanski jezik. Značilo bi dakle ogriešiti se o načelo ravnopravnosti narodnosti, kad bi ministarstvo Slavenima Istre, koji sačinjavaju tamo pretežnu većinu, narinulo talijanski kao jedino poslovni jezik.

Uputom, koju je ministarstvo dalo već prije više mjeseci, da istarske oblasti u saobraćaju sa talijanskim pučanstvom imadu upotrebljavati isključivo talijanski jezik, udovoljeno je već opravdanom zahtjevu talijanske narodnosti, te je za njezine interese posve svejedno, kojim se jezikom služe oblasti u medjusobnom saobraćaju i u saobraćaju sa slavenskim pučanstvom«.

Popis pučanstva.

Ovaj prepis jedne odredbe ministarstva očito ne treba komentara. Ona je u jednom obziru osobito važna. U njoj se veli, da medju 234.000 stanovnika pripada 60.000 talijanskoj narodnosti. Nakon 60 godina narasli su Talijani već na 136 tisuća, dakle, za 76.000, dok je ukupni broj narasao samo za 100.000. Rezultat *popisa pučanstva* god. 1900. mora se pripisati ne samo privilegovanom položaju

Talijana u zemlji, već i načinu, kako se je popis obavio. Kako se je popis proveo god. 1900., govori o tom moja interpelacija od 8. veljače i 10. svibnja 1901. Čitava mjesta, u kojima se govori samo hrvatski ili u kojima možda tek nekoliko porodica govori talijanski, unešena su ili kao pol ili kao dvie trećine ili tri četvrtine ili dapače posve kao talijanska (Čujte!). C. kr. vlada zatražila je za tekuću godinu za popis 80.000 kruna. Ove godine traži već za buduću godinu 590.000 kruna. Ali ona hoće protiv volje većine ove visoke kuće, da provede popis ne po materinskom jeziku, već po občevnom jeziku, te daje tako povoda novim krivotvorinama i novim njihovim posljedicama. Mi ju već sada činimo odgovornom za sve krivotvorine, koje će se počiniti, jerbo znamo, da su za povjerenike popisa odredjeni muževi, koji sigurno ne će objektivno brojiti. Mi ćemo u ostalom učiniti svoje, da te krivotvorine ne budu prevelike.

Postupak kod c. kr. sudbenih oblasti.

Kako se postupa kod *sudbenih oblasti*, pokazuje interpelacija, što sam je podnio 27. lipnja prošle godine glede jednog suca u Cresu (Povik: Je li na nju već odgovoreno?) Ne! Ponovio sam je 29. prošlog mjeseca i dodao, da su dvie žene iz Martinšćice na otoku Cresu pozvane k sudu u Cres, da se sa sucem niesu mogle razumjeti, te su opet morale ići kući. Prevalile su u Cres put od pet sati i vraćale su se kući opet pet sati a da niesu kod suda ništa obavile. (Povik: Barbarstvo!) Da, to je upravo barbarski i ne može se drugačije okrstiti. Sudac je doduše poslao »Našoj Slogi« ispravak, dementirao je, ali zapravo nije ništa dementirao i s dementijem potvrdio, da ne zna hrvatski, kao što oni, koji hrvatski znadu, mogu vidjeti iz zadnjeg broja »Naše Sloge«.

U istoj se interpelaciji govori i o kancelarijskim činovnicima, koji ne poznaju jezik našega naroda. Moguće je, kao što se često dogadja, da kandidati, kao što i sudac u Cresu, dobiše svjedočbu, da znadu hrvatski. Kod nas se dogadjaju nevjerojatne stvari, da sebi činovnici i kandidati za stanovita mjesta dadu učiniti svjedočbu o znanju hrvatskoga ili slovenskoga jezika od posve nepozvane strane, dapače i od ljudi, koji ne znadu hrvatski ili slovenski. Protiv toga mora se najodlučnije prosvjedovati. Ako takovi ljudi žele služiti u čistim ili na pol hrvatskim ili slovenskim kotarima, neka nauče te jezike i polože ispit kod nadležnih oblasti ili komisija.

Prilike kod suda u Labinu su po opisu »Naše Sloge« od 13. lipnja 1907. upravo škandalozne. U Barbanu, u čisto hrvatskoj občini dogadja se škandalozna stvar, da se zapisnici sudbenih dana sastavljaju samo talijanski.

Porotna sudišta sastoje većinom iz Talijana, zato ih se Talijani naravno niti ne boje, da bi ih ona odsudila, a naročito, ako se radi o narodnim stvarima. (Zast. dr. Pitacco: Dogadja se baš protivno!) Izniet ću vam evo jedan primjer. Neki Cumicich iz Lošinja Velikog povukao je kod tamošnjeg kotarskog suda svoju uvredu protiv učitelja Družbe Ćirila i Metoda, ali ju je odmah iza toga opetovao u listu »Giornaletto« u Puli, da radi uvrede tiskopisom dodje pred porotu, za koju drži, da ga ne će odsuditi. Bilo bi već skrajnje vrieme, da se u sudstvu učini red, da se vrate vremena Gertschera kao predsjednika zemaljskog nadsudišta, kada je vriedila pravda. Sada žalibože moramo misliti na hrvatsku poslovicu: »Ako nemaš neprijatelja, majka će ti ga roditi«. Danas je na čelu sudbenih oblasti u Primorju jedan Slovenac i mora se reći, da sada kod sudova u Primorju gospodare stanoviti Covaz i stanoviti vitez de Rinaldini i stanje je takovo, da se mora smjesta poboljšati. Jedanput bi se ipak morao učiniti red kod sudova, gdje se mora krojiti pravda. Više put se tvrdi da nema dosta ljudi. Ali ja znam, da je odbito više mladih ljudi, koji poznaju jezik, i to za to, jer navodno nema praznih mjesta.

Mnogi notari u različitim gradovima ne odgovaraju nikako propisima glede uporabe jezika, jedni ne poznadu jezika velike većine, a drugi ga uobće ne će upotrebljavati. Upozorujem još glede stanja kod sudova na svoju interpelaciju od 25. lipnja 1909. o sudbenim činovnicima u Voloskom, gdje manjkaju mnogi sudbeni i kancelarijski činovnici. Kroz dvadeset godina naime porasao je vrlo malo broj činovnika, dok se je posao podeseterostručio.

»Akcija za gospodarsko podignuće« u obće.

I o materijalnim ću odnošajima nešto spomenuti. Živimo u vrieme *akcije* t. zv. *gospodarskog pridizanja* kao u Dalmaciji, tako u Istri i uobće na Primorju. Moram reći, da se u većini krajeva ova akcija malo opaža, da u nekojim kotarima, gdje bi je najviše trebalo, nema joj ni traga. Kod namjestničtva postoji komisija za Istru. Gospoda se sastanu, imade tu zastupnika vlade i zemlje, Talijana, Hrvata i Slovenaca. Ovi stavljaju svoje zahtjeve. Tako su zadnji puta, prošlog ljeta tražili 400.000 K. ali vlada im je dala samo 75.000 K tako te ne znadu, kako će taj novac razdieliti medju razne kotare i občine.

Slažem se s onima, koji hoće, da se novac za pripomoć daje samo u najgorim slučajevima i da se tim novcem izvedu samo javne radnje. Pri tom bi se morali iznosi, koji su odredjeni za javne radnje, zaista i upotriebiti. Ali ja mogu navesti slučajeve, kad se to nije učinilo. Za jednu cestu od Beli, jednog mjesta na otoku Cresu, pa do luke odredjeno je god. 1909. K 500, a u lipnju 1910. nije se na cesti nitko još ničesa ni dotakao, a možda još niti sada ne, premda je ova cesta vrlo potrebita. Ovih 500 K dobila je glasovita občinska uprava u Cresu i 60 K izdano je od toga ne znam u koje svrhe. Ali sa gradnjom ceste još se nije počelo. Isto se dogadja sa cestom od Berseča do luke. Občini Mošćenice poslano je K 1000, ali — ja sam bio tamo prije tri tjedna — u Berseču niesu do sada primili ni filira. Ljudi su radili, mnogi od imućnijih zadužili su se i ovi za svagdanji kruh ali dotični novac za pripomoć nije još prije tri tjedna dospio u prave ruke. Takova šta mora da prestane.

Cestogradnje, poduzimala ih država ili pomagala ih vlada, ne smiju se povjeravati ljudima, koji se pri tom povadjaju za stranačkopolitičkim ciljevima i ne geometrima, inžinirima, koji pri tom ne postupaju objektivno. Morala bi se brže dati i podpora. Tako je n. pr. občina Baška bila prije godinu dana posjećena poplavom i nije ništa dobila. Občina Punat molila je još u srpnju t. g. za podporu radi tuče i nije također ništa dobila. Na otoku Krku vladala je ove godine duže vremena svinjska pošast, ali sa strane vlade malo se je narodu pomoglo.

Cestogradnje.

Ja preporučam *cestogradnje* na otoku Cresu, koje sam spomenuo u svom govoru od 13. lipnja 1908., zatim više cesta u kotaru Volosko, n. pr. ceste Pogled—Garići—Klići—Benaši, Globići—Zorzići—Sarsoni—Skvažići—Benčani, onda mnoge u sudbenom kotaru Podgrad, koji je zbilja najsiromašniji kotar i gdje se do sada nije ništa činilo. Nije to moj kotar koji ovdje zastupam, ali moram reći, da je najsiromašniji kotar i da bi se i tamo moralo mnogo učiniti. I ostali kotari Istre trebaju cesta. U proračunu za 1911. mnogo je doduše odredjeno za cestogradnje ali mi je vrlo žao, da se upravo na ovaj najsiromašniji kotar, na kotar Podgrad vrlo malo obaziralo, te da su za nekoje ceste osigurane premalene svote, tako n. pr. za cestu Breza—Jelušići niti polovica, za cestu Lisac—Klana niti četvrtina, za cestu od Kozjane u Suhorje niti sedmina i za cestu iz Labina u Ravne niti trećina sveukupnih troškova. A vi morate znati moja gospodo, da su to sve siromašne občine.

Vodogradnje.

Što se tiče *obskrbe vodom*, to je stvar i ministarstva za javne radnje i ministarstva za unutarnje poslove. Umolio bih, da se u tom pogledu pobrine za občine Višnjan, Vižinada i Baderna, u čemu je namjestničtvo već informirano po zastupniku i župniku Červaru. Za velikim nacrtima čini mi se da se neide, pa neka se barem učine manji vodovodi kao iz Vodice, Kozjane, Mun, Jelšana, Veprinca, Živić, Matulja, Kantride i Omišlja i neka se dalje ne oklieva sa podporama za cisterne.

Lučke radnje.

Kao što sam već spomenuo sa hvalevriednim priznanjem, da se vešto pobrinulo za ceste, to moram sa žalošću spomenuti, da se za *lučke radnje* pobrinulo vrlo malo. Već sam prije više godina ovdje rekao, da je more otvorena cesta. Kod nas na obalama Kvarnera, na istočnoj obali poluotoka i na obalama otoka manjkaju vrlo mnoge luke. Za g. 1911., preuzvišeni gospodine ministre trgovine, odredjeno je 111.000 K manje za lučke radnje, nego li prošle godine. Ne znam tko je tome kriv. Ali moram upozoriti g. ministra trgovine na to i prešno ga zamoliti, da se naknadno u proračunu za g. 1911. pobrine za lučke radnje na obalama Kvarnera a redovito u sliedećim godinama. Moram opaziti, a nije mi razumljivo, kako se je dogodilo, da je na konferenciji, koja se je 17. i 18. lipnja obdržavala u Beču pod predsjedanjem odsječnog predstojnika dr. Engela izjavio hofrat dr. Kren kao izvjestitelj, da se pobrinulo u proračunu za 1911. za radnje u Malinskoj, Baški i Risiki, ali da se o tom ne nalazi ništa u predložen nom proračunu. Treba također požaliti, da niesu izvedene mnoge radnje za koje je već uvrštena svota u proračunu. Tako n. pr. u Mošćeničkoj Dragi, u Voloskom i u Belom.

Za polakšice u vojnoj službi.

Što se tiče ministarstva za *zemaljsku obranu*, preporučam svoje predloge glede djelomične promjene § 53 vojnih propisa, nadalje radi oslobodjenja jedinoga sina koji je odredjen za podporu roditeljima nesposobnima za rad, glede uvrštenja obvezanika i sposobnim pronadjenih sinova Primorja u c. i kr. ratnu mornaricu.

Za željeznice nejma u proračunu ništa.

Moram opaziti, da u proračunu za ministarstvo željeznica ne nalazimo ništa za one *željeznice*, koje bi bile tako potrebne za naš siromašan narod kao n. pr. za željeznicu od Herpelje-Kozina do Šapjana ili Jurdani ili od Lupoglave do Matulja. Automobilski spoj ne koristi tamošnjem pučanstvu baš ništa, te jedino od toga imadu prašinu i smrad.

Zaključak. Za prava utemeljena na ravnopravnosti, na temeljnih zakonih Habsburške monarhije, na temeljnih državnih zakonih, za čovječja prava.

U svemu mogu reći, da se je za materijalne odnošaje učinilo nešto, ali vrlo malo i ni iz daleka ne ono, što bi se moralo činiti, da se popravi ono, što se je u Istri propustilo u desetgodištima a dapače i u jednom stoljeću. (Zastupnik dr. Hlibowizki: A što se dogadja sa obećanom željeznicom u Ugarskul) Ja ne znam.

Svršavajući moram nadalje reći, da je nastava uredjena tako, da nas se malo po malo hoće uništiti i da je postupak u upravi naprama Hrvatima i Slovencima u većem dielu izpod kritike. Jedan Hrvat ne može već iz obzira na stanje u Primorju glasovati za proračun ili za proračunski provizorij.

Dozvolite mi gospodo, da jednim pogledom na vanjsku politiku, koja na Primorju igra tako veliku ulogu svršim svoj govor. Zadnjih dana čuli smo glasove sa službene talijanske strane, koji vele, da nema irredentizma. Onda smo čitali o kongresu talijanskih nacionalista, koji vele, da irredentizam postoji i to takav, koji sada ne traži rata, već podupiranje Talijana u Primorju i u Tirolu. (Zastupnik Roblek: Priprava za rat!). Da, priprava za rat. Nedavno se također reklo u talijanskoj komori, da se Talijanima u Austro-Ugarskoj monarhiji moraju dati njihova prava. To dovikuje po intenciji njegove preuzvišenosti g. ministra za vanjske poslove grofa Achrenthala i član gospodske kuće dr. Grahmayr u svom delegacionom govoru, koji je danas citirao dr. Conci. Mi se slažemo sa tim povikom. Neka se Talijanima dadu njihova prava, ali neka im se ne dade pravo da nas zapostavljaju i uništuju. (Živahno odobravanje.) Neka se Talijanima dadu njihova prava ali neka se i nama Hrvatima i Slovencima dadu naša prava, koja se osnivaju na ravnopravnosti, na temeljnom načelu monarhije Habsburgovaca, na temeljnim državnim zakonima, na ljudskim pravima! (Odobravanje i pljeskanje.)

Družbine svieće!

Preuzeo sam zastupstvo za Istru stearinskih svieća od kojih dobiva korist družba sv. Ćirila i Metoda za Istru. Od danas unapried imat ću uviek u zalihi sliedeće tri vrsti:

„LADA“ najbolja vrst stear. svieća à K 97·- po 100 paketa
„DANICA“ druga vrst - - - - - - à K 85·- „ 100 „
„VESNA“ treća vrst- - - - - - - à K 62·- „ 100 „

Ciene razumievaju se postavno na kolodvor ili parobrod u Puli uz gotovo sa 2% popusta ili na tri mjeseca počeka.

Lacko Križ - Pula.

Narodna tiskara Laginja i drug. u Puli

Imade u svojoj papirnici sliedeće knjige na prodaju:

„Teta Jelica“ sa 30 slika, fino uvezano	K 3·—	Širola „Novi Robinson“, pripovjest	K 0·40
„Rat u Kini“ (pjesme) broširano	„ 0·40	Širola „Plemenita osveta“, pripovjest	„ 0·40
„Marija Terezija“ (pjesme) broširano	„ 0·80	Širola „Na bijegu“, zanimljiva pripovjest	„ 0·40
„Ob uljudnom ponašanju“ „	„ 0·80	Širola „Bjegunac“ pripovjest	„ 0·40
„Pregledna knjižica za proračunanje dnevnica“	„ 0·50	Širola „Otkriveno blago“, pripovjest	„ 0·40
„Pobožni mornar“ molitvenik	„ 0·40	Širola „Pomorska bitka“. pripovjest	„ 0·40
„Jorgovan“-koledar za godinu 1911.	„ 0·50	Širola „Niama“ pripovjest	„ 0·40
„Danica“ „ „ „ 1911.	„ 0·40	Honsa „Glazbena Teorija“, za pouku u pjevanju za škol. mladež	„ 0·40
„Pučki koledar“ „ „ 1911.	„ 0·24	Mišćen „Lipino cvijeće“, pripovjetko za mladež, uvezano	„ 0·40
Čop V. „Ruže i trnje“, pripoviesti za mladež sa slikami lieno uvez.	„ 2·—	Mišćin „Tisuć i jedna noć“, arapske priče za mladež za 70 slika	„ 2·50
„Izabrane priče“, „ „ „ „ „ „ „	„ 1·20	„Sanovnik“ veliki egipatski	„ 0·70
S.... „U domaćem svietu“, slike, pjesmice, vezano	„ 1·—	Već, H. Složenje zemljišta za mjernike i zemljovlastnike	„ 0·40
Širola „Novi cvijetnjak“, za dobru mladež sa slikama, vezano	„ 1·—	„Hrvatski čestitar“, zbirka čestitaka za razne zgode, vezano	„ 0·80
Širola „Gusarski dvor“, pomorska pripoviest	„ 0·40	„Vojnička pjevanka“, zbirka najobljubljenijih pjesama	„ 0·80
Širola „Novi šalivdžija“	„ 0·40	„Moja najm. slikovnica“	„ 1·20
Širola „Novi ljubavni listar“, zbirka pisama i sitnih pjesama	„ 0·40		

Sve knjige šalju se pouzećem.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 7·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke cijene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smeđje ili crne kože, galoširano sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 7·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA, 1.

Najizvrstnije i najbolje tamburе pravi i razašilje

Prva sisačka tvornica tambura

J. STJEPUŠIN,

SISAK (Hrvatska).

Odlikovan na Pariškoj izložbi g. 1900. te na Milenijskoj izložbi 1896.

Osim tamburah i skladba za tamburе imade razna glazbala kao: **gusle, citare, gitare, mandoline, harmonike okarine** itd. za koje se šalje poseban cienik sa slikami.

Veliki ilustrovani cienik šalje svakomu franko i badava.

U istoj tvornici izlazi strukovni tamburaški mjesečnik pod naslovom »Tamburica« koji donosi uz pouku i krasne tamburaške skladbe a stoji na godinu samo 8 kruna.

Prva slovenska narodna trgovina u Primorju

sa šivaćim strojevima i dvokolicama.

Prodaje šivaće strojeve za svelje i domaću porabu:

Singer B s pokrovom i jamči za 3 godine.

Dvokolice „Helicol Premier".

Vlastita mehanična radionica.

Preporuča se

JOSIP DEKLEVA

Gorica, Via Municipio br. 1.

Na zahtjev šalje se novi slovenski cijenik franko.

Nikada više!

neću mienjati sapuna odkad rabim Bergmanov Steckenpferd-Lilienmilch-sapun (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje liepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna: a, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

VLASTITI PROIZVODI!

Prave ruske galoše.

Skladište zimskih cipela.

Trgovina i radionica cipela

ROB. BONYHADI (prije P. Zaro)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Preporuča za božićne blagdane i novu godinu svoje bogato skladište cipela za gospodje, gospodu i djecu uz cijenu

od 2 krune

naprijed.

Poslužuje se hrvatski.

Vanjske narudžbe obavljaju se točno uz pouzeće.

Najbolji češki izvor!

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćeno 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusvjetlo 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bielo, očišćeno 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; biele fine 10 K; **najfinije prane pahuljice** 12 K.

Kod narudžbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **i pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 68 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahulice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se no dopado vraća se novac. — **Cienici badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Priznate niske, stalne cijene.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovna.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do oporiva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	dol.	Malinska	odl.	3.05
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelju	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Poned. Srijedu Subotu
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subota	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	RIJEKA	dol.	5.—	4.80
6.55	7.55	dol	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	„	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Beli	odl.	2.55	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Merag	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.30	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Loparu.**

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

NOVO! NOVO!

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. Vis-à-vis Arene.

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uredjen, sa liepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cieno vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

Broj 52. Pula, u četvrtak dne 29. decembra 1910. God. XLII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinomu stoji 10 K u obće, 8 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carovine više poštarina.

Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Poziv na predplatu.

Eto smo već pri koncu godine, a mnogi naši pošt. predplatnici nisu podmirili još predplate za tekuću godinu, te ih ovime uljudno umoljavamo, da podmire predplatu prije konca godine, jer ćemo inače svakomu, koji to ne učini, početkom buduće godine obustaviti šiljanje lista.

Imade pak još mnogo onih, koji uza sve opomene neće da podmire svog duga za prošle godine. Kad takovima učinimo troškove, neka tad krive sami sebe.

Upozorujemo pak i ovom prilikom nove predplatnike, da uviek unapried pošalju predplatu, jer bez toga u buduće nećemo šiljati nikomu lista, pošto su do sada mnogi i mnogi naručili list, onda nakon više vremena list odbili, a da nikada ne platiše predplatu. Opazismo još tom prilikom — što je vrlo žalostno — da onda drugi iz istog mjesta naruči list, drži neko vrieme a onda odbije neplativ lista. Radi toga zahtjevamo sada od svakog predplatu unapried, što neka nam nitko ne zamjeri.

Pula u decembru 1910.

Uredničtvo i uprava „Naše Sloge".

Koncem godine!

Današnjim brojem svršava „Naša Sloga" 42. godinu svoga obstanka i svoga skromnoga djelovanja oko probudjenja i osviešćenja istarskih Hrvata i Slovenaca. Nalazeći se na izmaku stare godine, valja da učinimo, kao što čini svaki marljiv i solidan trgovac koncem svake godine svoju bilancu, nešto računa o svojem i narodnom djelovanju tečajem godine 1910.

Najvažniji dogodjaj tečajem ove godine bio je bez dvojbe u našoj pokrajini pokušaj izmirenja obiju narodnosti Istre. Naši su zastupnici na mnogobrojnim sastancima obširno i temeljito narodu razložili kako je došlo u saboru do izbora takozvanog kompromisnog odbora, kako su tekli lieno i mučno pregovori u tom odboru izmedju naših i protivničkih odbornika i kako je konačno došlo do posvemašnjeg preloma. Oni su bielodano dokazali, da je s protivničke strane manjkao svaki smisao i svaka ozbiljna nakana za pošteno i pravedno sporazumljenje izmedju nas i Talijana. Ovima se bo radilo jedino o tom, da zasliepe visoke vladine krugove i da provedu nekoje stranačke osnove, kao što je ona o obustavi občinskog izbornog reda za šest godina, što im se je na žalost i posrećilo. Sve ono priznali su bez oklievanja njihovi uvaženiji listovi; sve to im je i s naše strane opetovno dokazano, a biti će do mala i od strane naših zastupnika još jasnije utvrdjeno. I tomu se neće čuditi onaj, koji pozna zanikavost i hinbu istarskih Talijana, koji se drže nekršćanskog doduše, ali praktičnog i sebičnog načela: *blaženi oni, koji sve uživaju!* Njima bo je pravo, da potraje današnje stanje u pokrajini do konca svieta, jer bi tako ostali i nadalje jedini i absolutni gospodari i vlastodržci u pokrajini.

Računajuć s jedne strane na susretljivost i simpatije vlade, s druge pako na nemar, nehaj i zasliepljenost (kako je to umjestno kazao pok. Cuder) iste vlade, idu oni bezobzirno i dosliedno preko carskih zakona i mimo naših prava na dnevni red.

Hinbeno i nelojalno smišljena pomirbena akcija svršila je dakle onako, kako su to njezini začetnici željeli. Svršila je žalostno i sramotno za same spletkare, dočim je nas za jedno dragocieno izkustvo obogatila.

Drugih osobito važnih dogodjaja na narodno-političkom polju nismo u Istri imali.

Na prosvjetnom polju pokročili smo i ove godine za korak napried uzprkos protimbi zemaljske uprave i usupor nenaklonosti cesarskih oblastih. Na tom ide glavna zasluga našu velevažnu „Družbu sv. Cirila i Metoda", koja vrši onako plemenito i uzvišeno svoje prosvjetno poslanstvo. Našu „Družbu" preporučamo i ovom prilikom najtoplije svim prijateljima pučke prosvjete u Istri.

Našu pokrajinu zadesile su i tečajem iztičuće godine svakojake elementarne nepogode. Svakogodišnja suša posjetila nas je i ove godine a nemila tuča riedko je koje godine do sada naniela toliko štete u čitavoj Istri kano upravo ove godine. Suši i tuči pridružila se na proljeće i na jesen u nizinah i dolinah povodanj i dounišlila ono, što bijaše još preostalo na polju i na livadi.

Glavni proizvod naše pokrajine — grozdje ili vino — izdalo je u nekojim predielima zemlje posve, a u drugim dobrim dielom.

Dakle ni u gospodarskom pogledu nemožemo se pohvaliti, premda čine i na tom polju pozvani čimbenici — gospodarske zadruge, putujući učitelji, pojedini svećenici i učitelji itd. — što i koliko im je moguće za napredak gospodarstva.

I tim bismo mogli zaključiti ovaj članić na koncu godine 1910. Ali još nam leži nešto na srcu. Prije svega moramo se obratiti na naše stare prijatelje i istomišljenike, predplatnike i dopisnike molbom, da nam ostanu vjerni i u nastajućoj godini 1911. Mi smo prvi, koji ćemo priznati, da kod našeg lista nije sve onako, kako bi moralo biti. Uzroci tomu poznati su nama kao što i našim prijateljima. Krivnje imade na nama a — budi rečeno bez zamjere — i na njima. Onaj izmedju njih, koji može kazati mirne duše, da je učinio prema listu podporom, perom i savjetom podpunoma svoju dužnost, neka se prvi nabaci kamenom na nas.

Još jednu, koja nas silno boli. „Naša Sloga" svršava, kako rekosmo na uvodu, ovim brojem 42. godinu svoga života. O njezinim zaslugama za Hrvate Istre može se suditi kako se hoće. Ali, bile te zasluge najneznatnije, bile one nikakve, ipak nebi smio, po našem nemjerodavnom sudu, nijedan pravedan i pošten čovjek, najpače istarski Hrvat, a kamo li ozbiljan hrvatski list, izlazeći u Istri, nazvati ju *„najvećom neprijateljicom našega naroda u Istri"*. I takav sud izrekoše o njoj mužovi, koji pripovieduju istinu i pravdu, mužovi, koji bi morali znati, da nema ništa savršena na svietu i koji nas uče, da najpravedniji čovjek danomice više puta sagriesi i posrne. Takav grozni sud o našem listu mogli bi il smieli izraziti možda jedino tada, kad bi duboko uvjereni bili, da se u njemu hotomice griesi, da je kod uredničtva i suradničtva zla nakana (mala fides). Dok nemaju pako o tom uvjerenja ni za to svjedočanstva i dokaza — držimo, da je takav sud nekolegijalan, nepravedan i nekršćanski. Sretnih li urednika onog lista budu li mogli kazati danas 30—40 godina: *čisti smo kao novokršteno dieta!*

S takovima se mi mjeriti nemožemo, ali da smo mi i da je naš list bar tako iskren i tako dobar prijatelj istarskih Hrvata, kao što su oni i njihov list, evo naše sliedeće glave!

Nova godina i „Družba sv. Cirila i Metoda" za Istru.

Na izmaku smo godine 1910., koja je našoj Istri donijela novih muka i novih borba. Oni koji ne poznadu naše Talijane i našu carsko-kraljevsku vladu, držali su, da će medju nama i našim narodnim protivnicima doći do nekog sporazuma na upravnom polju naše pokrajine. Ali dogodilo se protivno: i vlada i Talijani nisu pune dvije godine činili drugo, nego gledali, kako bi se taj sporazum razbio i osujetio. Za prošlog saborskog zasjedanja postavljalo se našima takove uvjete, kojih oni ni kao ljudi ni kao Hrvati nisu mogli da prihvate. I od toga nastao je novi prelom. Talijani na zemaljskom odboru i druguda čini se da nemaju prečeg posla, nego da se našem siromašnom narodu osvećuju i globljenjem i svakojakim drugim nasiljem. Taj zulum naši podnose mirno. Na svim javnim sastancima, kojih je u ovo potonje vrijeme bilo u svim istarskim krajevima sijaset, narod se je svuda izjavio, da stoji kao jedan uza svoje zastupnike, da se ne boji talijanske osvete, da će pregorjeti još mnoge muke i patnja samo

Slavenski bogoslužni jezik u Istri.

(Nastavak.)

Napisali su spomenicu i odnesli ju biskupu. Narod je pobožan, vele, al se to ima zahvaliti poglavito okolnosti da zajedno sa svećenikom svojim jezikom časti i slavi Boga. Čim bi mu se to otelo, on bi se stalno odvratio od crkve. Odvratio bi se od nje tim više, jer bi mislio da se ju i ona metnula na stranu njegovih narodnih i političkih neprijatelja. Nepravde počinjene mu, nebi mogao podnašati. „Čim bi naš svećenik zapjevao kod sv. mise latinski, mi bi svi izašli iz crkve". „Nebih išao više za kume, nit bih dao svoje djece krstiti, kad bi se imala kretiti latinski". „Narod na jednoj strani tuguje i plače, i žalosti se, na drugoj proklinje onoga, koj hoće da se dosadanji način uniši". Tako i slično govore pobožni i razboriti mužovi.

Svi pak vele, kako to da se zabranjuje poraba slavenskoga rituala kod nas, a da se ju pušta u drugih mnogih župah biskupije. Ukinutje porabe hrvatskoga jezika u naših crkvah imalo bi groznih posljedica za sv. vjeru, za crkvu, kao i za čudorednost naroda i ugled svećenika. Tako pišu u svojoj spomenici zabrinuti dušobrižnici, i mole biskupa da ostavi stanje kakvo je, jer nebi inače mogli preuzeti nikakve odgovornosti za možebitne smutnje i nemire. Usmeno su izjavili, bivši kod biskupa sva trojica zajedno sa dekanom, da oni dekreta provesti ne mogu. Radje nego da jih na to sili, nek jih premjesti, makar na najzadnje kapelansko mjesto u biskupiji.

Odlučne izjave puka kao i svećenika i njihov postupak pomogle su. Biskup Nagl je popustio, rekav, nek bude kako želite, dok Rim neodluči. Medjutim je i pismeno i ustmeno radio u Rimu da se odluči kako sam, po višoj zapovjedi sa svjetovne strane hoće. Nego o tom kasnije.

* * *

Župnika Anta Raguzina u Zamasku bili su upravitelj župe u Motovunu Ventin, i tamošnji občinski načelnik i družina tužili već godine 1902. tadanjemu kapitularnomu vikaru Franju Petronio u Trstu za to, što je rabio slavenski ritual izdan godine 1893., te što je tobože crkvu pohrvatio i uveo u nju novotarije. Župnik Raguzin, pozvan na opravdanje, opravdao je svoj postupak na temelju nepobitnih dokaza, i sa podpisi svih kućnih gospodara župe tako, da su rečeni tužitelji dobili od spomenutoga vikara ukor. Bio je onda mir, dok mu nije došao u kanonički pohod biskup Dr. Nagl dne 5. jula 1908. Taj ga je odmah pitao za bogoslužni jezik, a Raguzin mu sve liepo razložio i dokazao, kako je slavenski jezik obrednim u onoj župi od predavnih vremena, te mu pokazao glagolski misal, šćavet, slavenski ritual. Biskup Nagl nije se ni malo obaro na sve te dokaze, već je župniku zapovjednim načinom rekao, da nesmije jezike mješati, da mora rabiti samo latinski jezik (Eto to je glasoviti „Nihil inovetur". Po njem se je moralo uvesti novotariju, latinski, gdje je nije bilo). Dozvoljeni da su samo njeki upiti kod krsta i ženitbe. Rituala od godine 1893. da nesmije rabiti. On, biskup Nagl, da izdati za Tršćansko-Koparsku biskupiju navlaštoni ritual. Kakvoga pismenoga naloga Nagl nije dao, te je u Zamasku ostalo sve pri starom. Spominjemo ovo, jer je analogno s onim, što je Nagl htjeo provesti pismenimi zapovjedmi svećenikom u Lanišću, Brestu i Sluinu tri godine kasnije, te kaže kako je već došao u biskupiju s namjerom da posve zatre slavensko bogoslužje, nit ne kušav uvjeriti se, da li je opravdano ili ne. (Sliedi.)

neka se ova borba za hrvatski obraz što časnije dovrši.

Diviti se moramo tomu narodu, koji se radije pušta mrcvariti od svog dušmanina, nego li da pred njime prigne svoju glavu. Dok imade takova naroda, Hrvati mogu biti mirni: Istre im ne će nijedna sila na svijetu oteti.

Ali jedno nas zabrinjuje. Gdje Talijani ne mogu, da nas silom zatru, tamo oni rade milom. Dok se narod u osvještenijim krajevima Istre drži lijepo i junački, dotle nas živalj u najzapadnijim krajevima, u blizini i pod uplivom talijanskih gnijezda, pomalo malakše i nesvijesno se stapa s našim neprijateljem. U tim zapuštenim mjestima Talijani dižu na vrat na nos svoje škole, mame sirómašnu našu djecu darovima i obućom; čine sve moguće, da ih privuku u svoje škole. Tu treba doskočiti, tu treba stati i zapriječiti to nasilno odnarodjivanje naše krvi. Naša družba sv. Ćirila i Metoda za Istru vidi tu našu nesreću i hoće iz svih sila, da je ukloni. U potonja četiri mjeseca otvorila je na najizloženijim točkama naše Istre sedam novih razredâ. Sada se radi na tom, da u tri mjesta, gdje bijesni najdivlja narodna borba, otvori tri nove škole. I tako će broj njezinih učiteljâ poskočiti na 60, a njezini će izdatci još i većma ponarasti. Otuda i potreba, da se tu družbu upravo sada što jače podupre, otuda i dužnost svim Hrvatima, da je što izdašnije pomognu.

Hrvati i Hrvatice! Na vratima je Nova Godina. Sjetite se tom prigodom naše Istre; sjetite se naše družbe! Pomislite da je na izmaku godina, koja je družbi donijela i nešto dobra, ali je družba to dobro razdala među one koji stradaju i kojih treba pridići. Naskoro stupit ćemo u novu godinu, koja treba, da družbi donese još i više dobra, da može još i više izdati u svrhe naše narodne samoobrane u Istri i za uvijek otrgnuti iz dušmanskih pandža one, koji ne pitaju i ne žele, vaš da ostanú dobri i pravi Hrvati.

Pomozimo družbu!!!

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drug. na Njegovu Preuzvišenost g. ministra pravosudja.

Obzirom na interpelaciju prvopodpisanog i drug. od dne 24. junija 1910. god. u kojoj bijahu navedeni konkretni slučajevi o nepoznavanju hrvatskog odnosno slovenskog jezika sa strane novoimenovanih sudbenih činovnika kod raznih kotarskih sudova u Istri, u kojima obitavaju većinoma Hrvati odnosno Slovenci;

Obzirom na to, da se je u ovoj interpelaciji osobito istaknulo slučaj imenovanja predstojnika kotarskog suda u Cresu, koji po zadnjem popisu pučanstva broji 6863 Hrvata i 2023 Talijana, dočim novoimenovani predstojnik u opće ne pozna hrvatskog jezika;

Obzirom na činjenicu, da su bile dne 27. oktobra t. g. dvije žene iz Martinšćice, čisto hrvatskog sela u sudbenom kotaru Cres, pozvane k rečenom kotarskom sudu sa talijanskim pozivom, da su si dale prije rástumačiti poziv, da su se vratile neopravivši ništa kući, jer ih kotarski sudac nije razumio, da im je rečeni sudac naložio, neka idu kući te neka se povrate drugi put sa osobom, koja pozna talijanski jezik, usljed česa su te žene morale hoditi badava 5 sata u Cres i natrag i imale troškova;

Pošto se takav barbarski postupak u uredjenoj državi i kod uredjene uprave niti jedan dan trpjeti nebi smjelo,

usložbodjuju se podpisani postaviti odnosno ponoviti njegovoj Preuzvišenosti g. ministru pravosudja

Upit.

1. Kako opravdava Vaša Preuzvišenost imenovanje predstojnika kotarskoga suda u Cresu, koji ne poznaje jezika većine pučanstva onog kotara, koštо i imenovanje sudca u Lošinju i po jednog kancelište u Puli, u Vodnjanu i Kopru, koji ne poznavaju jezika velikog dijela odnosno većine pučanstva ovih kotarâ?

2. Što kani Vaša Preuzvišenost poduzeti, da se odmah odprave ovi tim imenovanjima nastali nečuveni odnošaji, osobito u Cresu, odnošaji, koji se u uredjenoj državi po pravu i zakonu ne dadu održati?

Beč, 29. 11. 1910.

(Slijede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na Njegovu Preuzvišenost ministru za bogoštovje i nastavu.

Novavas kod Poreča jest selo, koje po zadnjem popisu pučanstva broji 933 stanovnika. Kao občevni jezik naveden je kod 115 stanovnika hrvatski a kod 812 talijanski. U istina pako imade samo četiri ili pet u najnovije doba tamo priseljenih karnjelskih obitelji, u kojima se govori talijanski, dočim se u svim drugim obiteljima govori hrvatski.

Oko god. 1875. bijaše tude ustrojena jednorazredna javna pučka škola sa talijankim naukovnim jezikom, koja se nalazila sad u jednoj sad u drugoj kući.

Prošle godine sagradila se je na trošak (oko 35000 K) svih stanovnika onog školskog područja bez obzira na narodnost, nova zgrada sa trim sobama za poduku i sa stanom za učitelja. U toj zgradi stanuje jedan talijanski učitelj, podučavaju dvije učiteljske sile u dvim sobama za poduku, dočim se u trećoj sobi za poduku nalazi dječje uzgajalište talijanske družbe „Lega Nazionale", te tvornice djece za talijansku školu.

Sve se to dogadja pred očima c. k. austrijskih školskih oblasti usprkos gori opisanim faktičnim jezikovim odnošajima, usprkos tome, da ljudi već više godina mole za hrvatsku školu i usprkos tome, što su se izjavili prigodom odnosne komisionalne rasprave obdržavane na licu mjesta dne 29. januara t. g. zastupnici od 83 djece dužne polaziti školu za hrvatski naukovni jezik.

Takve se odnošaje nebi smjelo trpjeti u uredjenoj državi te moraju jako uznemiriti i najmirnije ljude u tom selu, jer uvidjavaju, da se je školska zgrada sagradila po nalogu oblasti sa novcem svih porezovnika, dakle i onih, koji već više godina mole za hrvatsku pučku školu i koji su se kod uredovne komisije izjavili za hrvatski naukovni jezik, da se u toj školi podučava isključivo u talijanskom jeziku i da se ju rabi za talijansku privatnu školsku družbu i u opće u svrhu odnarodjivanja. (Kakva je bila težnja za hrvatskim naukovnim jezikom kod tamošnjeg naroda, dokazuje okolnost, da se je upisalo u tamošnju hrvatsku privatnu pučku školu koja se je nedavno otvorilo, 105 djece, za dnevnu poduku i oko 70 odraslih mladića za večernju poduku.)

Iz tih razloga, postavljaju podpisani na Njegovu Preuzvišenost gosp. ministra za bogoštovje i nastavu slijedeći

Upit:

Jeli voljna Njegova Preuzvišenost poduzeti odmah shodne korake, da se odmah odstrani iz školske zgrade školskog područja Novavas kod Poreča u Istri dječje uzgajalište talijanske privatne družbe „Lega Nazionale" te da se u tom selu osnuje na temelju dne 29. januara 1910. obdržavane komisionalne rasprave javna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom i da se tu školu smjesti u gornju školsku zgradu?

Beč, dne 29. XI. 1910.

(Slijede podpisi.)

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Marčanski spor. — Konac godine.

Mnogi misle, da bez inójeg znanja i volje u „Našu Slogu" nedodje ni jedna besjeda. To je mnenje krivo, jer žalibože od više vremena já sam vrlo rieđko što napišem za ovaj list, a skoro nikad neviđim prije, što su drugi napisali.

Ove se je godine, usljed prelike dobrote odgovornog urednika dogodilo nešto, čega nemogu nikako odobriti.

Gosp. Radić iz Marčane oborio se je u nekoliko brojeva „Naše Sloge" na tamošnjeg posjednika g. Viktora Maroša.

Od ovoga je sliedio nakon dugog oklevanja, — jer sam ja sam želio — da se nemeće ulja u vatru — dosta kratak odgovor, a na to opet dosta veliko „priposlano" g. Radića. U tom priposlanom ima par stavaka, koji uzeti sami za se pred ljudima, koji nepoznaju pobliže odnošaja, mogu pobuditi sumnju o poštenje Marotovo. A pošto je Viktor Maroti čovjek po mom sudu pošten nad svaku sumnju i velikog je dobra učinio svoj dan Marčani i njezinom narodu, to ja moram da očitujem ovako pod konac godine, da o privatnom poštenju g. Marota nikad nisam posumnjao ni govorio proti njemu. Što g. Radić spominje moje neke rieči glede lokala gdje ima biti Marčansko društvo, to se smije i može tumačiti jedino tako, da kad sam čuo, da ima u selu agitacije proti Viktoru Marotu, da on tobože sve sam bavi i da je spravio (ili hoće da spremi) blagajnu i sve posujilničke stvari u svoju kuću, rekao sam (a to bih i danas, da razprším slabu vjeru o poštenom čovjeku), da je bolje, da ured ostane izvan Marotove kuće, makar imalo društvo više trošiti na najmovinu.

Glede tobožnjega nekorektnoga računanja ili zahtjeva kamata na uloške, bila je puka bludnja g. Morota prema načinu računanja pri našim društvima. On je naime nekom zgodom htio, da mu Marčansko društvo plati kamate od tada tekuće godine na onaj dio uložka, što mu ga je za to društvo isplatila naša Posujilnica u Puli. Prema našim običajima, kamati na uložke od godine u kojoj se dižu, isplaćuju se samo tada, kad se digne cieli uložak, ili kad koncem godine (ili odmah početkom nove) ulagatelj hoće, da ima u gotovom kamate od ciele pretekle godine. Gosp. Maroti dao se je uglaviti o onoj bludnji. To potvrdjuja g. Stihović, ravnatelj Istarske Posujilnice u Puli, koj me je molio, da i u njegovo ime dodam ovu izjavu. Ni, u onom koraku gosp. Viktora Marota nitko razuman neće vidjeti ništa zla.

Toliko na razjašnjenje sa željom, da osobna zadirkivanja prestanu i da osobito naši mladji svoje umne sile porabljuju proti onim, koji su Marčani i Marčancima i cielom hrvatskom narodu u Istri zadali stotine ljutih rana.

Pula, 29. decembra 1910.

Dr. M. Laginja v. r.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sretnu novu godinu nazivljemo svim našim čitateljima želeći im iz dna srca svako dobro, najpače junačko zdravlje i podpuno zadovoljstvo!

Extra Pugliam nulla salus! Na 19. ovog mjeseca imala je pulska Općina otpremiti u domovinu jednog bezposlenog Dalmatinca. I zbilja ukrcaše čovjeka na parobrod društva „Puglia", što odlazi iz Pule na 5 sati u jutru.

Valja znati, da je na 3 sata po podne istog dana odlazio iz Pule za Dalmaciju Lloydov parobrod i da za to nije baš trebalo dizati ljude na 4 sata u jutro po krutoj zimi. Zatim valja znati, da Lloyd i domaća društva daju Općinama 33% popusta kad udomljuju tude općinare. A „Puglia" ne daje popusta. I tako ona dalmatinska Općina ima da nadoknadi veći trošak i to u žep „Puglie", po volji pulske latinske gospode.

Zašto Općina nije čovjeka otpremila Lloydovim parobrodom? Sigurno ne za to, jer je Lloyd „austriaco"....

Možda su latinska gospoda na „Pugliu" špekulirala i kad je ono prošlog ljeta velemožni šjor Carletto Frank htio protjerati iz Pule nekoliko stotina dalmatinskih i bosanskih radnika, da spasi Pulu od *puljiške* kolere?

Kako smo se kasno sjetili lijeka proti koleri! Ako hoćeš obraniti Pulu od *puljiške* kolere, ukrcaj zdrave ljude na *puljiški* brod, dovedi za to u arsenal nekoliko stotina *puljiških* radnika e..., salva la patria! U istini velika je latinska mudrost.

Javni sastanci. Petak dne 30. t. mj. u 8 sati na večer držati će se javni sastanci u slijedećim lokalim: Gostiona Ferenčić u Via degli Operai, Gostiona Valković Via Monte Castagner, Gostiona Žic Ivan Via Ammiragliato, Gostiona ai Campi Elisi Via Medolino.

Predmet razgovora: Popis pučanstva.

Nova narodna Banka u Puli. U prvoj polovici budućeg mjeseca počet će djelovati novoustanovljena Banka pod imenom „Kreditno i eskomptno društvo, registrovana zadruga sa neograničenim jamstvom" u Puli. Prostorije te nove Banke biti će u Via Giosuè Carducci.

Novom novčanom zavodu želimo najbolji uspjeh.

Narodni darovi. Na Badnjoj večeri kod Čeušića sabrano od Čeha i Hrvata K 8·37.

Ostatak novca koji je bio sakupljen za vijenac pok. Zorke Stiglić doje se družbi K 23·70. Hrvatska Omladina.

Čitaonica u Ližnjanu držat će svoju redovitu glavnu skupštinu u nedjelju dne 1. siječnja 1911. u 6 sati na večer uz slieđeći dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor nove uprave.
5. Eventualije.

Odbor.

Voloski kotar:

Kastavci! netrpite te poruge. Prijatelj nam piše: Slučajno dopade mi u ruku jedan omot (kuverta) c. kr. baždarskog uredâ u Kastvu. Pročitav naslov tog ureda prekrižim se lievom rukom. Evo zašto! Na omotu tog uroda stoji crno na bielom:

K. K. Eichamt — Castua ex offo — Portofrei. A pečat? Evo i njega:

K. K. Eichamt Castua.

I. R. Ufficio di saggio Castua.

U Kastvu — dakle njemački i talijanski a hrvatskomu ni traga!! Je li to moguće? Dakako da je! A kako dugo će ta poruga potrajati? Dok budu htjeli Kastavci. Nadamo se, da neće dugo.

Pazinski kotar:

Zadnji dani. Žurno se približava 31. decembra o. g., dan osobiti, jer će popis naroda ustanoviti narodno, kulturno i gospodarsko stanje u našoj državi. Širom Istre bijaše o tome lijepi broj predavanja. Pun tisuća knjižica „Što smo, što imamo?" narodu je već u rukama. Mnogo ih je već poučeno, ali još ih više nauka treba. Kad bi sada svaki rodoljub svoju dužnost učinio, mogli bismo mirno čekati uspjeh toga popisa naroda, koji će imati upravo nedogledne značenje za budućnost naroda našega. Ima mjesta, kamo predavač do sada nije mogao doći, a ne će ni kasnije moći; tamo neka dodju bar štampane upute, po kojima svaki pismen čovjek može narod poučavati.

„Istarski klub" u Beču poklonio je „Od-

boru za prosvjetu" u Pazinu lijepi broj razglednica sa slikom blagopokojnoga biskupa Jurja Dobrile, da po jednu priklopi svakoj knjižici. Baš sada i jest doba, da slika velikoga pokojnika zadje u narod. Ono milo i plemenito lice neka nas sjeti, da naš narod nije umr'o, nego na mnogim mjestima još spava, ali *tko spava, taj će se probuditi.*

Knjižica sa slikom stoji 10 filira, 10 komada 90 f., a 50 komada 4 K. Narudžbe prima g. Senen Mogorović, svršeni pravnik u Pazinu.

Na posao svi, kojima u grudima rodoljubno srce bije, narod vas zove!

Iz Pazina. U predzadnjem broju „Naše Sloge" izašao je članić; koji kaže, da nijesu nekoji učitelji ovoga kotara dobili još plaće, akoprem traje već škola 3 mjeseca. Sada je već tri mjeseca i po škole, i još nijesu dobili plaću.

Svaki čovjek mora se diviti pipavosti onih ljudi, koji moraju za to skrbiti.

Ja bih rado znao, što bi dotičnici radili, da oni moraju čekati nekoliko mjeseca plaću.

Ali dà: „Sit čovjek i na objed zaboravi ići!"

Vidjet ćemo, koliko vremena ćemo još čekati i strpljivosti je i prevše.

Popis pučanstva. Članovi odbora za prosvjetu u Pazinu podučavali su narod o popisu pučanstva na božićni ponedjeljnik na skupštinama u Karojbi, Sv. Nedjelji i Šumbregu.

U nedjelju dne 1. januara podučavati će u Sv. Martinu i Rabu, a u petak dne 6. januara u Borutu.

Time završuje ovaj odbor svoja predavanja o popisu pučanstva, kojih je održao preko 40, što je, ako se uzme maleni broj predavača i isto tako ograničeni broj dana, koji su za skupštine podesni, svakako prilično broj.

Odbor će se sada baciti na drugo polje, a o tom ćemo u budućem broju javiti opširnije.

Koparski kotar:

Hijene u Šovinjaku. Hijene u Sovinjaku! Čudno jeli? pa ipak istinito. Samo što to nisu noćne „zvijeri", već noćne izmetine u ljudskoj podobi. Glavu nose pokunjenu, hrbat pogrbljen, a hod očuvaj nas Bože, kao ukočen. Žive u Sovinjaku u Austriji. Hrane se ponajviše stovinom, zato vonjaju na kilometre daleko. Radi toga pristojni i pošteni ljudi moraju u njihovoj blizini začepiti nos. A tako zaudaraju po mrcini, da kad bi se s njima ognojilo polje, potrovali bi bilje na stoljeća; dakle objekti ispod odpadaka ljudskih. Ako ih glad muči, osmjele se često, na same spomenike na groblju. Žandarmi ih se uopće ne boje. A da bi oni i ovdješnja talijanska škola svoju djecu o pristojnosti podučavali i u budućnost upućivali, o tom se barem u srednjem Sovinjaku ništa ne čuje. Prave su to hijene, samo što je još u tom razlika, što je hijena tijelom kosmata, dočim imaju oni i dušu kosmatu.

Anonimnim se pismom prijaviše ovdješnjem hrv. učitelju. Vele, da ga kroz dvije godine, što je kod njih ne upoznaše do sada, te da će ga razbitom glavom poslati u Ćićariju, ne umiri li se čim prije. Nije im naime uspjelo zavesti naš narod, da im potpišu molbu za imati opet administraciju općine u Sovinjaku. Ali videć, da im to ne pomaže, eto ih osobno u posjeto ovdješnjem hrv. učitelju i to u noći od 17. na 18. t. mj. No našavši vrata zatvorena, puste na njima posjetnicu. Pače ih naime što nosi fes, pa oni udri brže bolje, htjedoše na vratima narisati nekakvog čovjeka sa fesom sa uljevnim bojama. Ali ne imajuć risarske vještine, učiniše svoje prilike, koje si još i danas na tim vratima gledaju. No druge večeri eto ih opet na delu. Tu im je uspjelo. Začepiše naime škuljice na onim starim vratima župnikovog vrta, da ih više crvi ne jedu. Ali ne sa bojama, već sa dielovima svog vlastitog tiela i duše.

Eto ih ovih dana i na groblju. Spomenik pok. Ivana Žganta opć. zastupnika, im je ko trn u oku. Batićem odbiju s njega nekoliko skrila. Prošle su godine razbili križ na groblju pok. župnika Jelenca; gosp. župniku Mandiću su trte porezali, a pucaju ti brate moj samokresom sve u šesnaest. Ali oružniška postaja u Buzetu na sve naše prijave rek bi da spava. Prijavismo i jednog ovdješnjeg „tambura", koji nije jedne nedjelje pjevače pustio na kor u crkvi, time što nije pustio otvoriti vrata od kora; ali mislite da je bio kažnjen? Odgovor nam glasio: Prije se nisu slagale, dali je u to vrijeme već bio svećenik pred oltarom ili ne. Molimo zato oružniška postaju u Buzetu, tiekà ne će hijene malo bolje pripazi, inače obraćat ćemo se drugamo.

Eto takve stvorove stvara talijanska škola u našim selima. A ti tužni moj narode plaćaj na onih 25 djece talijanskog učitelja, peri i bojadiši vrata svome učitelju i svećeniku. Pa još se katkada smutiš te se s njima (tal.) družiš? Daj ali pazi, da i ti ne postaneš hijenom, jer s kim će družiš, onakav si.

Te su noćne hijene sami Sirotići, Zidarići, Černeha i Bartulići. Pfuj izmetine, još se vas niti skakavci ne boje.

Franina i Jurina.

Fr. Kako si prošal, Jure, ove Božićne blagdane.

Jur. A šta ćeš, po siromašku; slabo lito, pak su nam i slabi blagdani. Ali, hvala Bogu, On nas ni zapustil dosad, te ufajmo, da neće ni odsad.

Fr. Tako je Jure. Nadajmo se, da će nam svim buduće lito biti bolje.

Jur. Dà, ufajmo; zato zaželimo svim našim čitateljem i cilom našem hrvatskom i slovenskom rodu sritno i dobro mlado lito.

Fr. Dobro mu došlo i bilo bolje od staroga. A pozdravljajuć te želim i tobi Jure dobro mlado lito.

Jur. Hvala ti Frane, isto želim i ja tebi od srca.

Razne primorske viesti.

Dvojake cienе za izvoz vina iz Istre. Nekoji naši rodoljubi iz srednje Istre tuže nam se na upravu državnih željeznica, koja da pogodjuje nekoje predjele Istre i Dalmacije glede vozarine za izvoz vina, dočim druge oštećuje.

Tako primjerice je vozarina za vino iz Pazina u Moravsku i Česku na državnoj željeznici skuplja ili viša nego li ona iz Trsta, Rovinja, čak sa otoka Hvara u Dalmaciji.

Vagun vina postavljen na postaju u Brno (Moravska) stoji iz Pazina K 652 po prilici a iz Hvara K 460. Iz Trsta i Rovinja K 3·20, a iz Pazina K 5·20 za stolitara.

Nepojimimo kako se je moglo uvesti tu razliku i zašto se pogoduje jedne a oštećuje druge? Zašto se nebi uvelo istu cienu za izvoz sa svih postaja Istre? Isto se tako pogoduje jedne a oštećuje drugo i glede prevoza praznih bačava. Tako imadu oni iz Buja, Oprtlja itd. polakšica u tom obziru.

Stanovničtvo uz obale naše — većinom talijansko, imade glede izvoza svog vina sve moguće polakšice (a mnogi se razumiju i u kemiju!) dočim se nama u nutrinji zemlje stvara sve moguće poteškoće, te nemožemo absolutno s njima konkurirati glede cienа na vino. Molimo dakle naše državne zastupnike, da se u tom pogledu zauzmu i za nas kod uprave državnih željeznica. (Hoće stalno! Op. ured.)

Javna zahvala.

Prigodom smrti naše nezaboravne sestre odnosno kćerke i rodjakinje

Zorkice

zahvaljujemo se ovim putem svim prijateljima i znancima, koji na budi koji način ublažiše našu tugu i onima koji prisustvovaše na sprovodu.

PULA, 26. XII. 1910.

Obitelj Stiglić.

Obznana.

Ovim donosi se do javnog znanja, da će se primiti sa 1. veljače 1911. na državnom uzor-gospodarstvu u Pazinu 8 radničkih učenika, koji će se moći praktički obrazovati u općim poljodjelskim poslovima sve do 20. prosinca 1911.

Stan i hranu dobiti će ovi učenici badava na gospodarstvu.

Uvjeti za primanje ovih učenika jesu:

1. Da dokažu krštenicom, da im je najmanje 16 a ne preko 30 godina i da pripadaju poljodjelskom staležu.

2. Da liječničkom svjedodžbom dokažu, da su potpuna zdrava i snažna sustava.

3. Da donesu svjedodžbu čudorednosti.

4. Da donesu, ako su vojnici u pričuvi, općinsku potvrdu, da su prosti vojničkih vježaba za god. 1911.

5. Da se obvežu ostati kod uzor-gospodarstva kroz cielu gore naznačenu dobu.

6. Ako su mladoljetni, da donesu privolu roditelja dotično skrbnika, koji se moraju istodobno obvezati, da kroz cielu gore naznačenu dobu neće tražiti da bude učenik puščen kući za poljske ili slične radnje.

Prijednost imaju oni molitelji, koji znadu čitati i pisati.

Molbe za primanje imaju prikazati se najdalje do 10. siečnja 1911. kod potpisanog upraviteljstva.

Upraviteljstvo državnog uzor-gospodarstva

u Pazinu, dne 10. prosinca 1910.

I. RAZTRESEN

krojač

civilnih i vojničkih odiela

Via Giosuè Carducci br. 11.

Svoj k svomu!

Preporuča se slavnom občinstvu grada Pule i okolice za zgotavljanje svih vrsti odiela po najnovijem kroju.

Preuzimam također sve vrsti popravaka kao i čišćenje odiela uz najumjereniju cienu.

Sve radnje obavljaju se točno i savjestno u najkraćem vremenu.

Svoj k svomu!

Na Monte Paradiso produžena Admiralska ulica je više gradjevnih parcela na prodaju po **3 krune** kvadrat metar. Pobliže obavjesti daje vlastnik

Andrija Turak,

skladište liesa, Siana.

Bečko skladište izabranih gotovih odiela

za gospodu i djecu.

Adolf Verschleisser

PULA - Via Sergia 34-55 - PULA.

Preporuča svoje veliko skladište raznih gotovih odiela, Raglan, proljetnih ogrtača, palotote, raznobojnih prsluka, ogrtača za kišu itd.

Kroj i načinba mojih odiela tako su točni i savršeni da nadomješćuju saema odiela po mjeri.

Cieno su takove da isključuju svaku utakmicu.

Novi izlozi dućana u via Sergia 34 zaslužuju osobitu pažnju, jer su u njima izložene najbolje novosti sezone, kao: odiela „Chantèclair" i Raglan „Blériot".

Poslužuje se i hrvatski, češki i poljski.

neka se ova borba za hrvatski obraz što časnije dovrši.

Diviti se moramo tomu narodu, koji se radije pušta mrcvariti od svog dušmanina, nego li da pred njime prigne svoju glavu. Dok imade takova naroda, Hrvati mogu biti mirni: Istre im ne će nijedna sila na svijetu oteti.

Ali jedno nas zabrinjuje. Gdje Talijani ne mogu, da nas silom zatru, tamo oni rade milom. Dok se narod u osvještenijim krajevima Istre drži lijepo i junački, dotle naš živalj u najzapadnijim krajevima, u blizini i pod uplivom talijanskih gnezda, pomalo malakše i nesvijesno se stapa s našim neprijateljem. U tim zapuštenim mjestima Talijani dižu na vrat na nos svoje škole, mame siromašnu našu djecu darovima i obućom; čine sve moguće, da ih privuku u svoje škole. Tu treba doskočiti, tu treba stati i zapriječiti to nasilno odnarodjivanje naše krvi. Naša družba sv. Ćirila i Metoda za Istru vidi tu našu nesreću i hoće iz svih sila, da je ukloni. U potonja četiri mjeseca otvorila je na najizloženijim točkama naše Istre sedam novih razreda. Sada se radi na tom, da u tri mjesta, gdje bijesni najdivlja narodna borba, otvori tri nove škole. I tako će broj njezinih učitelja poskočiti na 60, a njezini će izdatci još i većma ponarasti. Otuda i potreba, da se tu družbu upravo sada što jače podupre, otuda i dužnost svim Hrvatima, da je što izdašnije pomognu.

Hrvati i Hrvatice! Na vratima je Nova Godina. Sjetite se tom prigodom naše Istre, sjetite se naše družbe! Pomislite da je na izmaku godina, koja je družbi donijela i nešto dobra, ali je družba to dobro razdala među onu koji stradaju i kojih treba pridići. Naskoro stupit ćemo u novu godinu, koja treba, da družbi donese još i više dobra, da može još i više izdati u svrhe naše narodne samoobrane u Istri i za uvijek otrgnuti iz dušmanskih pandža one, koji ne pitaju i ne žele, van da ostanu dobri i pravi Hrvati.

Pomozimo družbu!!!

Interpelacija

zastupnika **Spinčića** i drug. na Njegovu Preuzvišenost g. ministra pravosudja.

Obzirom na interpelaciju prvopodpisanog i drug. od dne 24. junija 1910. god. u kojoj bijahu navedeni konkretni slučajevi o nepoznavanju hrvatskog odnosno slovenskog jezika sa strane novoimenovanih sudbenih činovnika kod raznih kotarskih sudova u Istri, u kojima obitavaju većinoma Hrvati odnosno Slovenci;

Obzirom na to, da se je u ovoj interpelaciji osobito istaknulo slučaj imenovanja predstojnika kotarskog suda u Cresu, koji po zadnjem popisu pučanstva broji 5863 Hrvata i 2023 Talijana, dočim novoimenovani predstojnik u opće ne pozna hrvatskog jezika;

Obzirom na činjenicu, da su bile dne 27. oktobra t. g. dvije žene iz Martinšćice, čisto hrvatskog sela u sudbenom kotaru Cres, pozvane k rečenom kotarskom sudu sa talijanskim pozivom, da su si dale prije rastumačiti poziv, da su se vratile neopravivši ništa kući, jer ih kotarski sudac nije razumio, da im je rečeni sudac naložio, neka idu kući te neka se povrate drugi put sa osobom, koja pozna talijanski jezik, usljed čega su te žene morale hoditi badava 5 sata u Cres i natrag i imale troškova;

Pošto se takav barbarski postupak u uredjenoj državi i kod uredjene uprave niti jedan dan trpjeti nebi smjelo,

usložbodjuju se podpisani postaviti odnosno ponoviti njegovoj Preuzvišenosti g. ministru pravosudja

Upit.

1. Kako opravdava Vaša Preuzvišenost imenovanje predstojnika kotarskoga suda u Cresu, koji ne poznaje jezika većine pučanstva onog kotara, koško i imenovanje sudca u Lošinju i po jednog kancelište u Puli, u Vodnjanu i Kopru, koji ne poznavaju jezika velikog dijela odnosno većine pučanstva ovih kotara?

2. Što kani Vaša Preuzvišenost poduzeti, da se odmah odprave ovi tim imenovanjima nastali nečuveni odnošaji, osobito u Cresu, odnošaji, koji se u uredjenoj državi po pravu i zakonu ne dadu održati?

Beč, 29. 11. 1910.

(Slijede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Špinčića i drugova na Njegovu Preuzvišenost ministru za bogoštovje i nastavu.

Novavas kod Poreča jest selo, koje po zadnjem popisu pučanstva broji 988 stanovnika. Kao občevni jezik naveden je kod 115 stanovnika hrvatski a kod 812 talijanski. U istina pako imade samo četiri ili pet u najnovije doba tamo priseljenih karnjelskih obitelji, u kojima se govori talijanski, dočim se u svim drugim obiteljima govori hrvatski.

Oko god. 1875. bijaše tude ustrojena jednorazredna javna pučka škola sa talijankim naukovnim jezikom, koja se nalazila sad u jednoj sad u drugoj kući.

Prošle godine sagradila se je na trošak (oko 35000 K) svih stanovnika onog školskog područja bez obzira na narodnost, nova zgrada sa trim sobama za poduku i sa stanom za učitelja. U toj zgradi stanuje jedan talijanski učitelj, podučavaju dvije učiteljske sile u dvim sobama za poduku, dočim se u trećoj sobi za poduku nalazi dječje uzgajalište talijanske družbe „Lega Nazionale", te tvornice djece za talijansku školu.

Sve se to dogadja pred očima c. k. austrijskih školskih oblasti usprkos gori opisanim faktičnim jezikovim odnošajima, usprkos tome, da ljudi već više godina mole za hrvatsku školu i usprkos tome, što su se izjavili prigodom odnosne komisionalne rasprave obdržavane na licu mjesta dne 29. januara t. g. zastupnici od 83 djece dužne polaziti školu za hrvatski naukovni jezik.

Takve se odnošaje nebi smjelo trpjeti u uredjenoj državi te moraju jako uznemiriti i najmirnije ljude u tom selu, jer uvidjavaju, da se je školska zgrada sagradila po nalogu oblasti sa novcem svih porezovnika, dakle i onih, koji već više godina mole za hrvatsku pučku školu i koji su se kod uredovne komisije izjavili za hrvatski naukovni jezik, da se u toj školi podučava izključivo u talijanskom jeziku i da se ju rabi za talijansku privatnu školsku družbu i u opće u svrhu odnarodjivanja. (Kakva je bila težnja za hrvatskim naukovnim jezikom kod tamošnjeg naroda, dokazuje okolnost, da se je upisalo u tamošnju hrvatsku privatnu pučku školu koja se je nedavno otvorilo, 105 djece, za dnevnu poduku i oko 70 odraslih mladića za večernju poduku.)

Iz tih razloga, postavljaju podpisani na Njegovu Preuzvišenost gosp. ministra za bogoštovje i nastavu slijedeći

Upit:

Jeli voljna Njegova Preuzvišenost poduzeti odmah shodne korake, da se odmah odstrani iz školske zgrade školskog područja Novavas kod Poreča u Istri dječje uzgajalište talijanske privatne družbe „Lega Nazionale" te da se u tom selu osnuje na temelju dne 29. januara 1910. obdržavane komisionalne rasprave javna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom i da se tu školu smjesti u gornju školsku zgradu?

Beč, dne 29. XI. 1910.

(Slijede podpisi.)

Sjetite se družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru!

Marčanski spor. — Konac godine.

Mnogi misle, da bez ikojeg znanja i volje u „Našu Slogu" nedolju ni jedna besjeda. To je mnenje krivo, jer žalibože od više vremena ja sam vrlo riedko što napišem za ovaj list, a skoro nikad neviđim prije, što su drugi napisali.

Ove se je godine, usljed prelike dobrote odgovornog urednika dogodilo nešto, čega nemogu nikako odobriti.

Gosp. Radić iz Marčane oborio se je u nekoliko brojeva „Naše Sloge" na tamošnjeg posjednika g. Viktora Maroša.

Od ovoga je sliedio nakon dugog oklevanja, — jer sam ja sam želio — da se nemeće ulja u vatru — dosta kratak odgovor, a na to opet dosta veliko „priposlano" g. Radića. U tom priposlanom ima par slavaka, koji uzeti sami za se pred ljudima, koji nepoznaju pobliže odnošaja, mogu pobuditi sumnju o poštenje Marotovo. A pošto je Viktor Maroti čovjek po mom sudu pošten nad svaku sumnju i velikog je dobra učinio svoj dan Marčani i njezinom narodu, to ja moram da očitujem ovako pod konac godine, da o privatnom poštenju g. Marota nikad nisam posumnjao ni govorio proti njemu. Što g. Radić spominje moje neke rieči gledé lokala gdje ima biti Marčansko društvo, to se smije i može tumačiti jedino tako, da kad sam čuo, da ima u selu agitacije proti Viktoru Marotu, da on tobože sve sam bavi i da je spravio (ili hoće da spremi) blagajnu i sve posujilničke stvari u svoju kuću, rekao sam (a to bih i danas, da razprsim slabu vjeru o poštenom čovjeku), da je bolje, da ured ostane izvan Marotove kuće, makar imalo društvo više trošiti na najmovinu.

Glede tobožnjega nekorektnoga računanja ili zahtjeva kamata na uloške, bila je puka bluduja g. Morota prema načinu računanja pri našim društvima. On je naime nekom zgodom htio, da mu Marčansko društvo plati kamate od tada t e k u ć e godine na onaj d i o uložka, što mu ga je za to društvo isplatila naša Posujilnica u Puli. Prema našim običajima, kamati na uložke od godine u kojoj se dižu, isplaćuju se samo tada, kad se digne c i e l i uložak, ili kad koncem godine (ili odmah početkom nove) ulagatelj hoće, da ima u gotovom kamate od ciele pretekle godine. Gosp. Maroti dao se je uglaviti o onoj bluduji. To potvrdjuja g. Stihović, ravnatelj Istarske Posujilnice u Puli, koj me je molio, da i u njegovo ime dodam ovu izjavu. Ni, u onom koraku gosp. Viktora Marota nitko razuman neće vidjeti ništa zla.

Toliko na razjašnjenje sa željom, da osobna zadirkivanja prestanu i da osobito naši mladji svoje umne sile porabljuju proti onim, koji su Marčani i Marčancima i cielom hrvatskom narodu u Istri zadali stotine ljutih rana.

Pula, 29. decembra 1910.

Dr. M. Laginja v. r.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sretnu novu godinu nazivljemo svim našim čitateljima želeći im iz dna srca svako dobro, najpače junačko zdravlje i podpuno zadovoljstvo!

Extra Pugliam nulla salus! Na 19. ovog mjeseca imala je pulska Općina otpremiti u domovinu jednog bezposlenog Dalmatinca. I zbilja ukrcalo čovjeka na parobrod društva „Puglia", što odlazi iz Pule na 6 sati u jutru.

Valja znati, da je na 8 sata po podne istog dana odlazio iz Pule za Dalmaciju Lloydov parobrod i da za to nije baš trebalo dizati ljude na 4 sata u jutro po krutoj zimi. Zatim valja znati, da Lloyd i domaća društva daju Općinama 33% popusta kad udomljuju tudje općinare. A „Puglia" ne daje popusta. I tako ona dalmatinska Općina ima da nadoknadi veći trošak i to u žep „Puglie", po volji pulske latinske gospode.

Zašto Općina nije čovjeka otpremila Lloydovim parobrodom? Sigurno ne za to, jer je Lloyd „austriaco"....

Možda su latinska gospoda na „Pugliu" špekulirala i kad je ono prošlog ljeta velemožni šjor Carletto Frank htio protjerati iz Pule nekoliko stotina dalmatinskih i bosanskih radnika, da spasi Pulu od *puljiške* kolere?

Kako smo se kasno sjetili lijeka proti koleri! Ako hoćeš obraniti Pulu od *puljiške* kolere, ukrcaj zdrave ljude na *puljiški* brod, dovedi za to u arsenal nekoliko stotina *puljiških* radnika e... salva la patria! U istinu velika je latinska mudrost.

Javni sastanci. Petak dne 30 t. mj. u 8 sati na večer držati će se javni sastanci u sliedećim lokalim: Gostiona Ferenčić u Via degli Operai, Gostiona Valković Via Monte Castagner, Gostiona Žic Ivan Via Ammiragliato, Gostiona ai Campi Elisi Via Medolino.

Predmet razgovora: Popis pučanstva.

Nova narodna Banka u Puli. U prvoj polovici budućeg mjeseca počet će djelovati novoustanovljena Banka pod imenom „Kreditno i eskomptno društvo, registrovana zadruga sa neograničenim jamstvom" u Puli. Prostorije te nove Banke biti će u Via Giosuè Carducci.

Novom novčanom zavodu želimo najbolji uspjeh.

Narodni darovi. Na Badnjoj večeri kod Čeušića sabrano od Čeha i Hrvata K 3·37.

Ostatak novca koji je bio sakupljen za vijenac pok. Zorke Stiglić daje se družbi K 23·70. Hrvatska Omladina.

Čitaonica u Ližnjanu držat će svoju redovitu glavnu skupštinu u nedjelju dne 1. siječnja 1911. u 6 sati na večer uz sliedeći dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor nove uprave.
5. Eventualije.

Odbor.

Voloski kotar:

Kastavci! netrpite te poruge. Prijatelj nam piše: Slučajno dopade mi u ruku jedan omot (kuverta) c. kr. bandarskog ureda u Kastvu. Pročitav naslov tog ureda prekrižim se lievom rukom. Evo zašto! Na omotu tog ureda stoji crno na bielom:

K. K. Eichamt — Castua ex offo — Portofrei. A pečat? Evo i njega:

K. K. Eichamt Castua.

I. R. Ufficio di saggio Castua.

U Kastvu — dakle njemački i talijanski u hrvatskomu ni traga!! Je li to moguće? Dakako da je! A kako dugo će ta poruga potrajati? Dok budu htjeli Kastavci. Nadamo se, da neće dugo.

Pazinski kotar:

Zadnji dani. Žurno se približava 31. decembra o. g., dan osobiti, jer će popis naroda ustanoviti narodno, kulturno i gospodarsko stanje u našoj državi. Širom Istre bijaše o tome lijepi broj predavanja. Par tisuća knjižica „Što smo, što imamo?" narodu je već u rukama. Mnogo ih je već poučeno, ali još ih više nauka treba. Kad bi sada svaki rodoljub svoju dužnost učinio, mogli bismo mirno čekati uspjeh toga popisa naroda, koji će imati upravo nedogledno značenje za budućnost naroda našega. Ima mjesta, kamo predavač do sada nije mogao doći, a ne će ni kasnije moći; tamo neka dodju bar štampane upute, po kojima svaki pismen čovjek može narod poučavati.

„Istarski klub" u Beču poklonio je „Od-

boru za prosvjetu" u Pazinu lijepi broj razglednica sa slikom blagopokojnoga biskupa Jurja Dobrile, da po jednu priklopi svakoj knjižici. Baš sada i jest doba, da slika velikoga pokojnika zadje u narod. Ono milo i plemenito lice neka nas sjeti, da naš narod nije umr'o, nego na mnogim mjestima još spavu, all *tko spava, taj će se probuditi.*

Knjižica sa slikom stoji 10 filira, 10 komada 90 f., a 50 komada 4 K. Narudžbe prima g. Senen Mogorović, svršeni pravnik u Pazinu.

Na posao svi, kojima u grudima rodoljubno srce bije, narod vas zove!

Iz Pazina. U predzadnjem broju „Naše Sloge" izašao je člančić, koji kaže, da nijesu nekoji učitelji ovoga kotara dobili još plaće, akoprem traje već škola 3 mjeseca.

Sada je već tri mjeseca i pô škole, i još nijesu dobili plaću.

Svaki čovjek mora se diviti pipavosti onih ljudi, koji moraju za to skrbiti.

Ja bih rado znao, što bi dotičnici radili, da oni moraju čekati nekoliko mjeseca plaću.

Ali dà: „Sit čovjek i na objed zaboravi ići!"

Vidjet ćemo, koliko vremena ćemo još čekati i strpljivosti je i previše.

Popis pučanstva. Članovi odbora za prosvjetu u Pazinu podučavali su narod o popisu pučanstva na božićni ponedjeljnik na skupštinama u Karojbi, Sv. Nedjelji i Šumbregu.

U nedjelju dne 1. januara podučavati će u Sv. Martinu i Rabu, a u petak dne 6. januara u Borutu.

Time završuje ovaj odbor svoja predavanja o popisu pučanstva, kojih je održao preko 40, što je, ako se uzme maleni broj predavača i isto tako ograničeni broj dana, koji su za skupštine podesni, svakako prilično broj.

Odbor će se sada baciti na drugo polje, a o tom ćemo u budućem broju javiti opširnije.

Koparski kotar:

Hijene u Sovinjaku. Hijene u Sovinjaku! Čudno jeli? pa ipak istinito. Samo što to nisu noćne „zvijeri", već noćne izmetine u ljudskoj podobi. Glavu nose pokunjenu, hrbat pogrbljen, a hod očuvaj nas Bože, kao ukočen. Žive u Sovinjaku u Austriji. Hrane se ponajviše štovinom, zato vonjaju na kilometre daleko. Radi toga pristojni i pošteni ljudi moraju u njihovoj bližini začepiti nos. A tako znadu rajuju po mrcini, da kad bi se s njima ognojilo polje, potrovali bi bilje na stoljeća; dakle objekti ispod odpadaka ljudskih. Ako ih glad muči, osmjele se često, na same spomenike na groblju. Žandarmi ih se nopće ne boje. A da bi oni i ovdješnja talijanska škola svoju djecu o pristojnosti podučavali i u budućnost upučivali, o tom se barem u srednjem Sovinjaku ništa ne čuje. Prave su to hijene, samo što je još u tom razlika, što je hijena tijelom kosmata, dočim imaju oni i dušu kosmatu.

Anonimnim se pismom prijaviše ovdješnjem hrv. učitelju. Vele, da ga kroz dvije godine, što je kod njih ne upoznaše do sada, te da će ga razbitom glavom poslati u Ćićariju, ne umiri li se čim prije. Nije im naime uspjelo zavesti naš narod, da im potpišu molbu za imati opet administraciju općine u Sovinjaku. Ali videć, da im to ne pomaže, eto ih osobno u posjete ovdješnjem hrv. učitelju i to u noći od 17. na 18. t. mj. No našavši vrata zatvorena, puste na njima posjetnicu. Peče ih naime što nosi fes, pa oni udri brže bolje, htjedoše na vratima narisati nekakvog čovjeka sa fesom sa uljevnim bojama. Ali ne imajuć risarske vještine, učiniše svoje prilike, koje si još i danas na tim vratima gledaju. No druge večeri eto ih opet na delu. Tu im je uspjelo. Začepiše naime škuljice na onim starim vratima župnikovog vrta, da ih više crvi ne jedu. Ali ne sa bojama, već sa dielovima svog vlastitog tiela i duše.

Eto ih ovih dana i na groblju. Spomenik pok. Ivana Žiganta opć. zastupnika, im je ko trn u oku. Batićem odbiju s njega nekoliko škrila. Prošle su godine razbili križ na groblju pok. župnika Jelenca; gosp. župniku Mandiću su trie porezali, a pucaju li brate moj samokresom sve u šesnaest. Ali oružnička postaja u Buzetu na sve naše prijave rek bi da spava. Prijavismo i jednog ovdješnjeg „tambura", koji nije jedne nedjelje pjevače pustio na kor u crkvi, time što nije pustio otvoriti vrata od kora; ali mislite da je bio kažnjen? Odgovor nam glasio: Priče se nisu slagale, dali je u to vrijeme već bio svećenik pred oltarom ili ne. Molimo zato oružništvo postaju u Buzetu, neka na te hijene malo bolje pripazi, inače obraćat ćemo se drugamo.

Eto takve stvorove stvara talijanska škola u našim selima. A ti tužni moj narode plaćaj na onih 25 djece talijanskog učitelja, perl i bojadiši vrata svome učitelju i svećeniku. Pa još se katkada smutiš te se s njima (tal.) družiš? Daj ali pazi, da i ti ne postaneš hijenom, jer s kim se družiš, onakav si.

Te su noćne hijene sami Strotići, Zidarići, Černeha i Bartulići. Pfuj izmetine, još se vas niti skakavci ne boje.

Franina i Jurina.

Fr. Kako si prošal, Jure, ove Božićne blagdane.

Jur. A šta ćeš, po siromašku; slabo lito, pak su nam i slabi blagdani. Ali, hvala Bogu, Oa nas ni zapustil dosad, te ufajmo, da neće ni odsad.

Fr. Tako je Jure. Nadajmo se, da će nam svim buduće lito biti bolje.

Jur. Dà, ufajmo; zato zaželimo svim našim čitateljem i cilom našem hrvatskom i slovenskom rodu sritno i dobro mlado lito.

Fr. Dobro mu došlo i bilo bolje od staroga. A pozdravljajuć te želim i tebi Jure dobro mlado lito.

Jur. Hvala ti Frane, isto želim i ja tebi od srca.

Razne primorske viesti.

Dvojake cilene za izvoz vina iz Istre. Nekoji naši rodoljubi iz srednje Istre tuže nam se na upravu državnih željeznica, koja da pogodjuje nekoje predjele Istre i Dalmacije glede vozarine za izvoz vina, dočim druge oštećuje.

Tako primjerice je vozarina za vino iz Pazina u Moravsku i Češku na državnoj željeznici skuplja ili viša nego li ona iz Trsta, Rovinja, čak sa otoka Hvara u Dalmaciji.

Vagun vina postavljen na postaju u Brno (Moravska) stoji iz Pazina K 652 po prilici a iz Hvara K 460. Iz Trsta i Rovinja K 3·20, a iz Pazina K 5·20 za stolitara.

Nepojmimo kako se je moglo uvesti tu razliku i zašto se pogoduje jedne a oštećuje druge? Zašto se nebi uvelo istu cienu za izvoz sa svih postaja Istre? Isto se tako pogoduje jedne a oštećuje druge i glede prevoza praznih bačava. Tako imadu oni iz Buja, Oprtlja itd. polakšica u tom obziru.

Stanovničtvo uz obale naše — većinom talijansko, imade glede izvoza svog vina sve moguće polakšice (a mnogi se razumiju i u kemiju!) dočim se nama u unutrnji zemlje stvara sve moguće poteškoće, te nemožemo absolutno s njima konkurirati glede cienа na vino. Molimo dakle naše državne zastupnike, da se u tom pogledu zauzmu i za nas kod uprave državnih željeznica. (Hoće stalno! Op. ured.)

Javna zahvala.

Prigodom smrti naše nezaboravne sestre odnosno kćerke i rodjakinje

Zorkice

zahvaljujemo se ovim putem svim prijateljima i znancima, koji na budi koji način ublažiše našu tugu i onima koji prisustvovaše na sprovodu.

PULA, 26. XII. 1910.

Obitelj Stiglić.

Obznana.

Ovim donosi se do javnog znanja, da će se primiti sa 1. veljače 1911. na državnom uzor-gospodarstvu u Pazinu 8 radničkih učenika, koji će se moći praktički obrazovati u općim poljodjelskim poslovima sve do 20. prosinca 1911.

Stan i hranu dobiti će ovi učenici badava na gospodarstvu.

Uvjeti za primanje ovih učenika jesu:

1. Da dokažu krštenicom, da im je najmanje 16 a ne preko 30 godina i da pripadaju poljodjelskom stališu.

2. Da liječničkom svjedodžbom dokažu, da su potpuna zdrava i snažna sustava.

3. Da donesu svjedodžbu čudorednosti.

4. Da donesu, ako su vojnici u pričuvi, općinsku potvrdu, da su prosti vojničkih vježaba za god. 1911.

5. Da se obvežu ostati kod uzor-gospodarstva kroz cielu gore naznačenu dobu.

6. Ako su mladoljetni, da donesu privolu roditelja dotično skrbnika, koji se moraju istodobno obvezati, da kroz cielu gore naznačenu dobu neće tražiti da bude učenik puščen kući za poljske ili slične radnje.

Prijednost imaju oni molitelji, koji znadu čitati i pisati.

Molbe za primanje imaju prikazati se najdalje do 10. siečnja 1911. kod potpisanog upraviteljstva.

Upraviteljstvo državnog uzor-gospodarstva

u Pazinu, dne 10. prosinca 1910.

I. RAZTRESEN

krojač

civilnih i vojničkih odiela

Via Giosuè Carducci br. II.

Svoj k svomu!

Preporuča se slavnom občinstvu grada Pule i okolice za zgotavljanje svih vrsti odiela po najnovijem kroju.

Preuzimam također sve vrsti popravaka kao i čišćenje odiela uz najumjerenija cienu.

Sve radnje obavljaju se točno i savjestno u najkraćem vremenu.

Svoj k svomu!

Na Monte Paradiso produžena Admiralska ulica je više gradjevnih parcela na prodaju po **3 krune** kvadrat metar. Pobliže obavjesti daje vlastnik

Andrija Turak,

skladište liesa, Siana.

Bečko skladište izabranih gotovih odiela

za gospodu i djecu.

Adolf Verschleisser

PULA - Via Sergia 34-55 - PULA.

Preporuča svoje veliko skladište raznih gotovih odiela, Raglan, prijetnih ogrtača, paletots, raznobojnih prsluka, ogrtača za kišu itd.

Kroj i načinba mojih odiela tako su točni i savršeni da nadomješćuju esema odiela po mjeri.

Cienе su takove da isključuju svaku utakmicu.

Novi izlozi dućana u via Sergia 34 zaslužuju osobitu pažnju, jer su u njima izložene najbolje novosti sezone, kao: odiela „Chantéclair" i Raglan „Blériot".

Poslužuje se i hrvatski, češki i poljski.

Poštovano občinstvo!

Pozor na

Prvu slovensku narodnu trgovinu u Primorju, koja ima skladište svakovrstnih šivaćih strojeva, dvokolica, gramofona ploča i raznih potrebština za šveljo i krojače.

Posebice preporučam svjetske poznate šivaće strojeve marke „Pfaff" i „Gritzner", za koje imam jedino zastupstvo i skladište za Primorje.

Upozorujem na svoje Singer B šivaće strojeve, koji su vrlo odporni i jeftini; za svaki stroj jamčim 5 godina; nadalje imam razne dvokolice engleških i domaćih tvornica, te ujedno preporučam sl. občinstvu svoju mehaničku radionicu, gdje primam svakovrstne popravke spadajuće u tu struku.

JOSIP DEKLEVA

Gorica, Via Municipio br. 1.

Na zahtjev se šalje novi slovenski cijenik franko.

SVOJ K SVOMU!

Tiskara i knjigovežnica

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia, 1. PULA Ulica Giulia, 1.

Preporuča se za

tiskarsko, knjigovežke i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihi

tiskanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole, odvjetnike, posujilnice, konsum. društva, trgov. knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebštine.

Pozor! Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 7·50.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica povjereno mi je rasprodati veliku zalihu cipela ispod tvorničke cijene. Ja prodajem zato svakomu 2 para cipela na podvez za gospodu i 2 para za gospodje, smeđje ili crne kože, galoširane sa čvrsto zabitim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po broju.

Sva 4 para stoje samo K 7·50

Razašilje pouzećem

C. GRÜNER, izvoz cipela

KRAKOV, br. 842.

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA. 1.

Nikada više!

neću mijenjati sapuna odkad rabim Bergmanov **Steckenpferd-Lilienmilch-sapun** (marka Steckenpferd) od Bergmann & Co., Tetschen a/Elbe, jer ovaj sapun jedino čuva kožu od sunčanih pjega i uzdržaje lijepu, mekanu i nježnu put.

Komad po 80 para dobiva se u svim ljekarna u, drogerijama i dućanima parfumerijama.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 – Podružnica Via Sissano 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.

Poslužba brza i točna.

VLASTITI PROIZVODI!

Prave ruske galoše.

Skladište zimskih cipela.

Trgovina i radionica cipela

ROB. BONYHADI (prije P. Zaro)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Preporuča za božićne blagdane i novu godinu svoje bogato skladište cipela za gospodje, gospodu i djecu uz cijenu

od 2 krune

naprijed.

Poslužuje se hrvatski.

Vanjske narudžbe obavljaju se točno uz pouzeće.

Najbolji češki izvor!

S. Benisch

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćano 2 K; bolje 2·40 K; **prva vrst** polusnježno 2·80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 5·10 K; 1 kg **najfinije**, kao snieg bielo, očišćano 6·40 K, 8 K; 1 kg pahuljica, sivo 6 K, 7 K; bielo fino 10 K; **najfinije prsne pahuljice** 12 K.

Kod narudžbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti

iz gustog crvenog, plavog, bielog ili žutog nankinga, **1 pokrivač**, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **2 jastuka**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K, pahuljice 24 K; pojedini pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3·50 i 4 K. — Razašilje se pouzećem počam od 12 K franko. Roba se zamjenjuje ili uzimlje natrag franko; ako se ne dopade vraća se novac. — **Cienjeni badava i franko.**

S. BENISCH, Dešenice, 762, Šumava

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. novembra 1910. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan
prije podne				po podne
5.45	odl.	PUNAT	dol.	4.50
6.—	dol.	Krk	odl.	4.35
6.10	odl.	„	dol.	4.25
7.—	dol.	Glavotok	odl.	3.40
7.05	odl.	„	dol.	3.35
7.35	dol.	Malinska	odl.	3.05
7.45	odl.	„	dol.	2.55
8.30	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.	„	dol.	2.—
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Njivicama.**

Pruga: Baška-Rijeka.

Svaki Utorak Četvrt. Nedjelja	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Ponod. Srijedr Subotu
prije podne				po podne
4.30	odl.	Baška	dol.	6.10
5.30	dol.	Punat	odl.	5.—
9.30	dol.	Rijeka	odl.	12.55

Uvjetno pristajanje u **Staroj Baški.**

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Rab i natrag.

Svaki Četvrt.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Četvrt.
prije podne				po podne
7.20	odl.	Rijeka	dol.	7.20
7.55	dol.	Opatija	odl.	6.45
8.—	odl.	„	dol.	6.35
8.15	dol.	Lovran	odl.	6.20
8.20	odl.	„	dol.	6.10
12.—	dol.	Rab	odl.	2.30

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Utorak	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Subot.	Srijeda
prije podne	prije podne				po podne	po podne
6.20	7.20	odl.	RIJEKA	dol.	5.—	4.30
6.55	7.55	dol	Opatija	odl.	4.25	3.55
7.—	8.—	odl.	„	dol.	4.15	3.45
8.20	9.20	dol.	Beli	odl.	2.35	2.25
8.30	9.30	odl.	„	dol.	2.45	2.15
—	10.20	dol.	Merag	odl.	1.55	—
—	10.30	odl.	„	dol.	1.45	—
9.40	11.—	dol.	Krk	odl.	1.05	1.05
9.50	11.10	odl.	„	dol.	12.55	12.55
					prije podne	prije podne
11.20	—	dol.	Baškanova	odl.	11.25	11.25
11.40	—	odl.	„	dol.	11.15	11.05
po podne	po podne					
1.30	1.—	dol.	Rab	odl.	9.25	9.25
1.50	1.20	odl.	„	dol.	9.15	9.15
2.15	1.55	dol.	Lun	odl.	8.50	8.50
2.25	2.05	odl.	„	dol.	8.40	8.40
3.50	3.30	dol.	Veli Lošinj	odl.	7.15	7.15
4.—	3.40	odl.	„	dol.	7.05	7.05
4.10	3.50	dol.	Mali Lošinj*)	odl.	6.55	6.55
4.20	4.—	odl.	„	dol.	6.45	6.45
5.05	4.45	dol.	NEREZINE	odl.	6.—	6.—

*) Luka Sv. Martin.

Uvjetno pristajanje u **Puntu i Leparu.**

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Prizната niska, stalna cijena.

Kupujte odijela samo u trgovini

:: BOHINEC i drug ::

ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17

(Ugao iza crkve sv. Antona novoga)

Velika zaliha svakovrstnih odijela, ogrtača, kaputa i košulja za gospodu i dječake. Najnovije i najmodernije u haljetcima, mantijama i odijelima za dame i djevojčice.

Primaju se narudžbe za odijela po mjeri.

Solidna i točna poslovna.

NOVO! **NOVO!**

HOTEL ELISABETTA

PULA, via Arena br. 1. **Via-à-vis Arene.**

Vlastnik: Frane Barbalić

sasma nanovo i moderno uređen, sa lijepim i zračnim sobama, opremljenim sasma novim pokućtvom i posteljinom.

Sasma u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodvor.

Poslužba brza i točna, cijene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restauracije piazza Ninfea br. 1; vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!